

מסכת

גיטין

מן

תלמוד בבלי

ש"ס עוזר

השי"ס המסומן

לע"נ ר' עוזר ב"ר אלכסנדר הכהן ז"ל

בס"ד

הש''ס המסומן – מפת דרכים לדף הגמרא.

* על מנת להקל על הלומד לעקוב אחר משא ומתן הסוגיא (הוצאה פנימית) *

לפניכם מונחת גמרא שהיא תוצאה של שיטת הוראה המיושמת למעלה מעשרים שנה.
ב"ה זכינו שהיום יש מספר מגידי שיעור ומרביצי תורה שלמדו בדרך זו וממשיכים ללמדה לתלמידיהם.
במקור, גמרות הללו נועדו לשימוש במסגרת השיעור. מגיד השיעור אמור לתת הקדמה מראש לסוגיא מתוך הגמרא, ולאחר מכן הלומדים יעקבו אחר מהלך הסוגיא בעזרת הסימנים בעת השיעור.
אחת המטרות העיקריות היתה ליעל ולדרבן חזרות.
במשך השנים, לומדים שונים גילו תועלת רבה מהגמרות המסומנות גם בלימוד עצמי.
רבים העידו שראו מהסימנים ברכה בעמלם וביכולתם לזכור את הנלמד.
הוספנו בין השורות זעיר פה וזעיר שם מילות קישור שנלקחו כמעט כולן מפירוש רש"י כדי לשמור רצף החשיבה של הלומד, כמו כן הבסיס של הסימנים מבוסס על פי פירוש רש"י. הוצאה זו אינה מתימרת להיות פירוש או תרגום אלא היא כעין "מפת דרכים".
מחשבה רבה ניתנה לכל סימון ופסיק, אבל בסופו של דבר הם בגדר הצעה. אנו מעודדים כל לומד להוסיף משלו.
אנו מאמינים בדרך ש"יהו עמלים בתורה אבל לא מתקשים בה".
גמרות אלו היו בפני תלמידי חכמים ומגידי שיעור שאמרו שראו בהן תועלת.

יהי רצון שנזכה לראות ברכה במעשה ידינו בריבוי לומדי התורה ויודעה להביא נחת לבורא עולם יתברך

לפרטים: 02-6541693
052-5300710

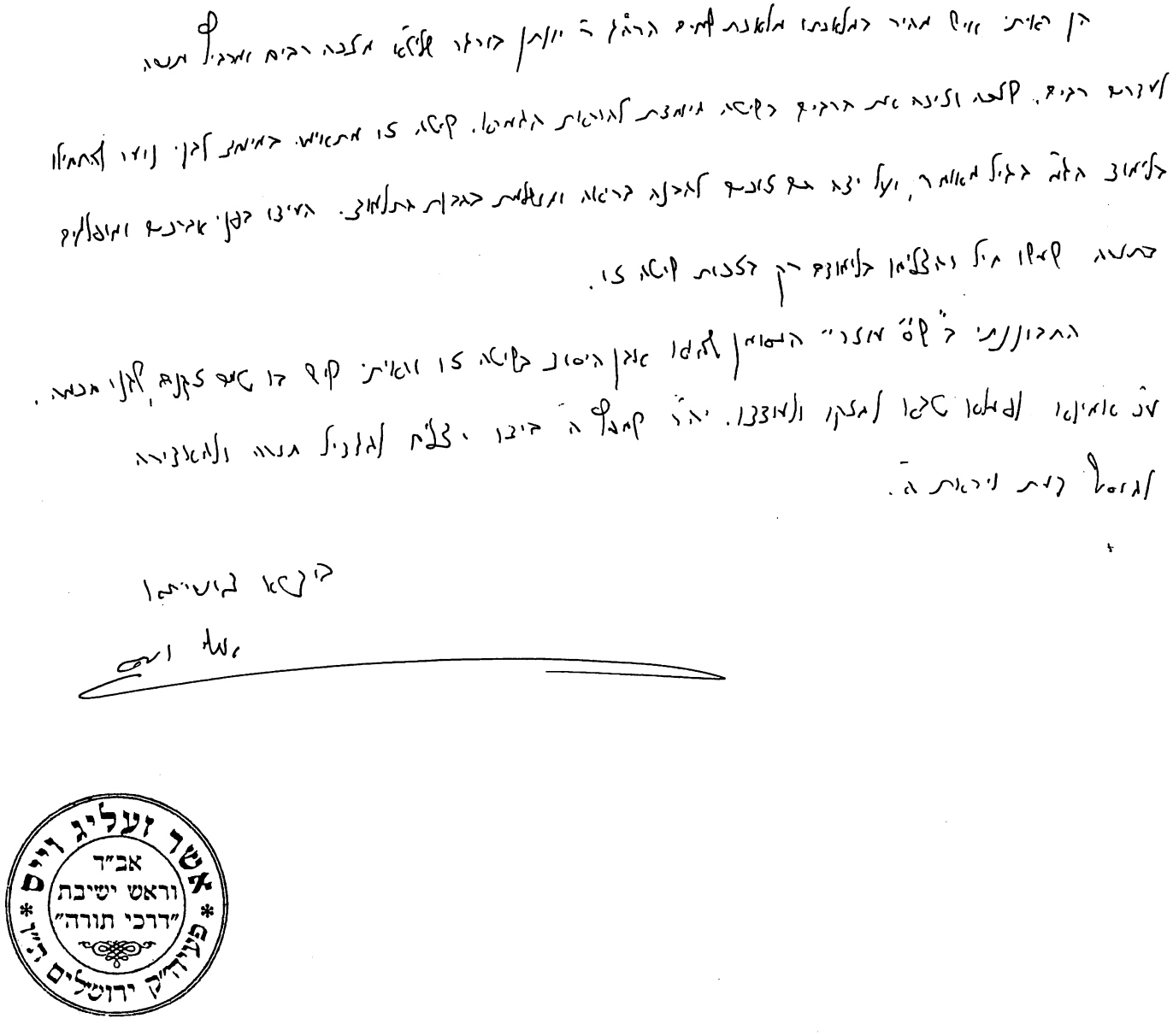
USA: 718-471-6510

צילום דף הגמרא נעשה ברשותה האדיבה של הוצאת טל-מן תודתנו נתונה להם.

אשר זעליג וויס
כגן 8
פעיה"ק ירושלם ת"ו

בס"ד

תאריך ג' תמוז תשע

Rabbi Yitzchak Berkovits
Sanhedria HaMurchevet 113/27
Jerusalem, Israel 97707
02-5813847

יצחק שמואל הלוי ברקוביץ
ראש רשת כוללים לינת הצדק
סנהדריה המורחבת 113/27
ירושלם ת"ו
טל' ירושלם תו ינ קטרת תשר

Dear Friends,

I have had the pleasure of working with Rav Yehonasan Berger in the years I spent with Yeshivas Aish Hatorah and witnessed the success of his marking system in opening Shas to many who were about to give up on Gemara study altogether. I see it as an effective means of attaining clarity in the structure of the daf in relatively little time and would suggest it for those seeking independance in preparing the daf and retaining the basic shakla v'taria. Magidei shiur should certainly give it serious consideration as a valuable aid to their tzibbur.

Sincerely,

Yitzchak Berk

הרב יצחק שמואל הלוי ברקוביץ
ראש רשת כוללים
"לינת צדק"
ירושלים תובב"א

בס"ד

Rabbi Reuven Elbaz
Chief Rabbi of "Beit Israel" district
1 Ezra Street.
Jerusalem 91054, Israel
Tel 02-5000455 Fax 02-5000502

ראובן אלבז
רב ומו"צ שכונת בית ישראל והסביבה
וראש ישיבת "אור החיים"
רח' עזרא 1, ירושלים 91054
טל' 02-5000455. פקס 02-5000502

בס"ד

תמוז תש"ע

<u>המלצה וברכה</u>

ראה ראיתי את פועלו המבורך של **הרה"ג יהונתן ברגר שליט"א** אשר צלל

במים אדירים בש"ס הנקרא **"שס עוזר"** על הש"ס

והבהרתו בסימנים והבהרות להקל על הבנת הלומדים,

וכבר קיבל את דעותיהם של הרבנים החשובים ואמינא יישר להגדיל התורה,

ויהי רצון שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה לחנך את צעירי הצאן בתורה שבעל פה

כמסורת אבותינו שמעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו,

ויזכה לרוב נחת בעבודת ה'.

החותם בברכה

ראובן אלבז

ראש ישיבת אור החיים

ומוסדותיה

בס"ד

Gemara Markings
Your Roadmap for Traveling the Talmud Highway

It's just great to see the thousands of people joining the ranks of students of the Talmud in recent years. Lots of credit goes to Daf Yomi and the emergence of new yeshivos in America, Israel and the world over.

At the same time many of us might ask the questions – fine, I participated in the shiur – or – I learned it on my own but:

- Did I really follow what was going on?
- Sure I understand it line by line but do I have a picture of the whole sugya?
- How much do I retain?
- Do I really feel a connection to the Gemara itself?
- Am I motivated to return to the Gemara again once I've learned it?

The solution is found in one word – review ("chazara").

When we look at the daf Gemara we feel intimidated.

- It was clear in shiur but now to review; I don't want to read that translation again.
- I don't want to listen to that tape again.
- To repeat the daf – it's too agonizing.
- I have difficulty "seeing the forest from the trees."
- Where did the question and the answer begin?
- How much of the "braisa" (ברייתא) was relevant?
- Was Rav Huna responding to the תרץ or supporting it?
- Was Rav Ashi's comment relevant to the sugya or was he getting off on a tangent?

These concerns can be resolved. The "Gemara Markings", a system of geometric forms combined with standard punctuation and numeration superimposed on the traditional (Vilna) daf Gemara, has been successfully used by hundreds of learners and has resulted in a renewed enthusiasm in their learning.

After having learned with this system using this new edition of Gemaras many have expressed:

- I never realized that this is what the Gemara was trying to do.
- I was never able to follow a shiur so smoothly.
- This system has helped me remember entire sugyos just by recalling the structure and to tell you the truth, I didn't even realize there was a structure.
- I finally have a desire to review because I know I'll be successful.

We have received reactions from another significant group of people – Maggidei Shiurim who both prepare and present shiurim using this system. They state:

- It makes it so much easier for me to give shiur when the whole sugya is mapped out ahead of time.

- I have the feeling that they are all following me because I can easily refer back to particular names and statements or refer back to a highlighted point on the previous page.
- My children were sick this morning and I didn't have time to prepare and even so, I was able to give a clear and understandable shiur using my marked Gemara.
- I find that by using these Gemaras I can focus on content and detail – get a closer look at the "trees" not fearing they will get lost in the "forest."

This is what it's all about – great efficiency in presenting the Gemara with greater success in acquiring it.

This method of teaching the Gemara is the result of 20 years of development, revision and refinement. It has produced many successful talmidim, Maggidei Shiurim, Marbitzei Torah and individuals dedicated to spreading Torah to Klal Yisrael. Our primary objective is "Lehagdil Torah uleha'adirah" - להגדיל תורה ולהאדירה.

As stated above one of the main goals of this project was to increase the motivation to review by instilling the feeling and demonstrating "You can do it." In the course of time it became clear that many found the marked Gemaras a useful tool for independent learning. They found that with the learning background that they already had – they were able to rapidly get through the sugya with clarity without needing the assistance of translations or other support material.

In the current edition of marked Gemaras one will notice from time to time brief comments between the lines. These are not meant to serve as translation as much as they are designed to add explanation by offering connecting words or ideas to enhance the flow of the sugya. These comments are taken almost exclusively from "Rashi" unless otherwise noted. Likewise the basis for the symbols and structural notations is Rashi.

It is important to note that this edition was not designed to serve as a translation. It is rather a navigational tool – a roadmap to assist in increasing clarity as you proceed toward your destination – the מסקנת הגמרא.

Though much thought was given to the placement of each symbol and comma, this remains a "work" in progress. The authors encourage everyone using this edition to add their own comments and suggest their own innovations. Individual creativity is highly recognized.

We have coined as our motto:
"הוו עמלים בתורה אבל לא מתקשים בה."

"It is a virtue to toil in Torah but not get frustrated by it." The "Marked Gemara" has been brought to the attention of Gedolei Torah both in the United States and Eretz Yisroel. They acknowledged the value of all tools that endear the learning of Torah.

For more information, please contact us:
In Israel: 052-5-300-710
In USA: 718-614-8494

בס"ד

הש"ס המסומן

מהדורת "להבין ולהשכיל"

ישמחו השמים ותגל הארץ אודה לה' בכל לבבי שנותן לי הזכות לשבת באוהלה של תורה ולהגיש בפניכם מנחת העני הצעה צנועה כלי עזר ללימוד הגמרא.

איתא בברכות (ו:) "אמר רבא אגרא דשמעתתא סברא" היינו שעיקר קיבול שכר הוא עבור שהלומד "יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר" (רש"י שם) ובאמת בחולין (עז.) רואים תיאור של רבא - "חריפא סכיניה", ורש"י מפרש: "לב פתוח לו בסברא". שאיפתו של כל בן תורה בלימוד היא להיות בעל סברה ישרה, שבבא היום יוכל לענות "כן, פלפלתי בחכמה והבנתי דבר מתוך דבר" (שבת לא.). כדי להגיע לכך אנו שוב פונים לרבא, הפעם במס' ע"ז (יט.) שם מובאים כמה מימרות שנוגעות לענייננו "אמר רבא לעולם ילמד אדם תורה ואח"כ יהגה (ע"י רש"י ד"ה ואח"כ יהגה - יעיין בתלמודו לדמות מילתא למילתא להקשות ולתרץ ובראשונה לא יעשה כן...), ואמר רבא לעולם ליגריס איניש ואע"ג דמשכח ואע"ג דלא ידע מאי קאמר" (עיין רש"י שם) וכן עיין בשבת (סג.) "אמר רב כהנא כד הוינא בר תמני סרי שנין והוה גמירנא ליה לכוליה הש"ס ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוטו עד השתא, מאי קמ"ל דליגמר איניש והדר ליסבר" ע"כ, ורש"י שם (בד"ה דליגמר איניש) מסביר "לגרוס שמעתתא מרביה ואע"ג דלא ידע לכולהו טעמי". ושמא יאמרו שהיום עצות אלו לא נוגעות לנו? על כך אנו מוצאים בר' אלחנן זצ"ל הי"ד בספרו עקבתא דמשיחא (עמ' ל' בהוצאת בני תורה) "יש לדעת כי מלבד המצוות והאיסורים הכתובים בתורה, רשומות שם גם עצות, עצות מנוסות! וכשם שהתורה נצחית היא כך גם עצת התורה נצחית היא!"

דברים אלו מקבלים חיזוק במשנה תוקף בספר אורחות צדיקים שער כז שער התורה עיין שם עמ' רע"ג - "... כמה היו דבוקים בתורה על כן זכו לרוח הקודש וכן בארץ צרפת היו עוסקים בעסק גדול וזמן רב והיו יושבים במקום אחד ללמוד כל התלמוד והיו חוזרים תמיד ולא פסקה תורה מפיהם והיו עושים כמו מעשה הראשונים כדאמרינן (ע"ז יט.) לעולם לגרס אנש ואף על גב דמשכח ואף על גב דלא ידע מאי קאמר ואמרינן (שבת סג.) מעיקרא ליגמר אנש והדר ליסבר, וכל זה אינם עושים עתה כי כל אחד רוצה ללמוד תוספות וכל חידושים וחידושי דחידושים קודם שידע צורת התלמוד, אם כן איך יצליחו, כיון שעושה להפך ממה שאמרו חכמי התלמוד, כי כל מה שנאמר בתלמוד הכל אמת ואין להשיב עליו או לשנותו ולא להוסיף ולא לגרוע וכו' (עיין שם המשך דבריו הנחוצים). יש להוסיף עוד ועוד בעניין זה אך אין כאן המקום להאריך.

שמנו כמטרה במהדורא זו להאהב התלמוד על לומדיו, לגרום חשק ורצון לחזור לשנן, לומר לחכמה אחותי את ושיקוים בנו האמור בקידושין (ל.) "ושננתם - שיהו דברי תורה מחודדים בפיך שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד" ובעירובין (נד.) "שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעיתו מה טוב - אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו" ובתפילה שנוכל לומר די לצרותינו וכדמוכח במס' ב"ב (ח.) ש"אין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ", עיין בברכות (מ"ז:) "אחרים אומרים אפילו קרא ושנה ולא שימש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ" עיין רש"י שם.(ד"ה שלא שימש ת"ח) – הוא הגמ' התלויה בסברה שהיו נותנים לדברי המשנה טעם והיו מתאספים יחד ועוסקים בכך והיא דוגמת הגמ' שסדרו האמוראים עכ"ל.

הרבה לומדים מתקשים בלימוד הגמרא, הסיבה לכך היא שבו בזמן הלומד נדרש לבצע ג' פעולות בבת אחת והם א. הכרת נושא חדש. ב. לתרגם את השפה הארמית. ג. לפענח את המבנה והמהלך המיוחד לתלמוד הבבלי לצורותיו המגוונות, נפרט אותם:

א. הכרת נושא חדש - אנו ממליצים להכין את המשניות עם מפרש שמסביר פשט בנושא.

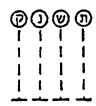
ב. תרגום השפה הארמית - קיימים ספרים שחוברו ע"י תלמידי חכמים יראי ה' וניתן להעזר בהם.

ג. פענוח מבנה ומהלך דף הגמרא - אנו מציעים בפניכם מעין 'מפה', מילה זו תיטיב לבטא את התועלת שיש בשיטת הסימונים שלפניכם ע"י ההמחשה הבאה - לפניכם סרטוט של עיר שבו נראית גבולותיה החיצוניים ותו לא! סרטוט זה לא יועיל למשתמש שמחפש דרכו להגיע ליעד הנבחר, אולם כשיושלם הסרטוט עם קוים - רחבים וצרים מקוקוים ומפותלים שכל אחד מהם מראה על סמטה או רחוב ראשי, פסי רכבת או כביש, כבישים שבבנייה וכאלו שבתכנון, גינות ופרדסים, נהרות ואגמים, ככל שהמפה מפורטת וברורה יותר היא יעילה יותר! כמו כן הש"ס המסומן - נסיון לעזור ללומד למצוא את דרכו בשבילי מערבא נהרדע סורא ופומבדיתא.

שיטת הסימונים - הוראות שימוש

 - המסגרת תוחמת מקור תנאי - משניות ובריייתות שמובאים לאורך כל התלמוד לצרכי קושיא, סיוע או איזה סיבה אחרת. במהדורה הנוכחית יש התייחסות ל"חסוריה מחסרא והכי קתני" כאילו זה מקור תנאי וכן בכל תיקון מקור תנאי שמופיע בסוגיות (כמו "אימא הכי" וכו').

 - סדרות - אמורים להבליט דברים שבאים בסדרה, לדוגמה: הגמ' מביאה מספר ת"ש (תא שמע) כדי להקשות על שיטה מסוימת, סביב כל ת"ש יופיע סימון סדרה. הסבה שישנם מספר צורות של סימון היא שפעמים רבות על הדף הנלמד יש כמה סדרות כמו - ת"ש להוכיח דעה מסוימת, רצף של מימרות מאותו רב, סדרה של עצות בקשר למאכלים מקבץ של ידיעות שמכנה המשותף שלהם אותו מספר (כמו שלשה דברים טובים ל... שלשה דברים קשים ל...), כדי להפריד בין סדרה לסדרה אנו משתמשים בצורות השונות.

 - יבוא בזמן שהגמ' שואלת, מתרצת, דוחה, ומנמקת דברים. לפעמים העניין ממשיך לאורך מספר שורות ולפעמים משתרע על פני למעלה מעמוד גמ'! כדי להראות שכל השורות הבאות מטרתם אחת היא - אנו מסמנים במרווח שבדף בין הגמ' לרש"י או לתוס', סימן זה יתחיל מהשורה שבה מתחיל העניין עד השורה שבה יסתיים.

 - פעמים רבות יש מלה או שתים שמהווים עיקר הקושיא או ההוכחה לדברי הגמ' למרות שהוא מובא בתוך ברייתא ארוכה או כחלק ממימרא ארוכה, כדי למשוך תשומת הלב לאותם מילים או משפט אנו מסמנים בקו מקוקו או בפס מפותל. שימוש נוסף לפס עקום הוא להבליט את המילים שבהם הגמ' מציעה ריבוי אפשרויות כמו "איבעית אימא", "לישנא אחרינא", "או דלמא", "איכא דאמרי" וכו'.

 - חצים - אם יש צורך לחזור ולמצא דבר שנאמר לפני כן אנו מסמנים חצים במרווח בין הגמ' לרש"י, למשל רב הונא אומר הלכה מסוימת וכדי לבסס את הדין הגמ' מביאה ברייתא ארוכה שבה נמצא אותו משפט - אבל המשפט כבר מרוחק מספר רב של שורות הדין של רב הונא - החץ מקשר בין אותה שורה של הברייתא ודברי רב הונא שנאמרו לפני כן.

 - מספור - כדי לעשות סדר בריבוי, למשל כשיש מספר תירוצים לאותו קושיא, או בזמן שיש ריבוי לשונות בגמ' - "לישנא אחרינא" או "איכא דאמרי", ועוד שימוש רגיל כדי לעקוב אחר סדרות של דברים.

 - מרכאות יחידות נועדו כדי לחבר קבוצות מלים להיות משפט ולקוראם ברצף במקרים שאחרת הלומד היה מפסיק מוקדם וע"י כך לטעות בהבנה.

[ ] { } - סוגריים - מטרתם כדי לבודד קטעים צדדיים על מנת לשמור על רצף חשיבה. במקרים רבים תוך כדי מהלך של הגמ' פתאום מופיעה ידיעה שאינה קשורה ישירות לעצם שקלא וטריא של הסוגיא. כדי לאפשר שמירה על אותו רצף סומנו הידיעות הצדדיות בסוגריים כך שבלימוד הראשוני הלומד ידלג עליהם - יבין ביתר בהירות את עיקר הסוגיא ובסיומה יחזור וילמד את כל הגמ' כולל מה שהוא דילג לפני כן. במקרים מעטים קיימת תופעה שבתוך אותה ידיעה צדדית יש עוד עניין צדדי (צדי צדדים) אז יופיע קטע בסוגריים תוך הסוגריים.

 - צורת קשת מתחת שני מילים - סימן זה מורה להמשיך את הקריאה במקום שהפסקה בקריאה איננה נכונה.

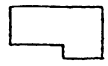
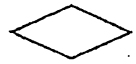
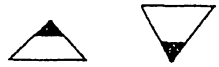
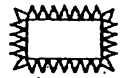
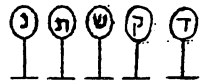
 - קשת עם פסיק - מורה שיש להמשיך את הקריאה אבל עם הפסקה קטנה דוגמא: קמ"לשדלא.

מנסיון של שנים – שיטת הסימונם מוכיחה את עצמה כיעילה ללומד עם הזמן, הרבה ראו בה תועלת וברכה אבל רק לאחר שהתרגלו ולמדו בה מספר דפים.

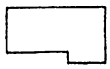
נסיים בתפילה שנוכל להרבות בעסק התורה ובעמלה מתוך חשק ושמחה, וממילא נרבה גבולותינו בתלמידים ומלאה הארץ דעה, ונזכה לביאת גואל צדק ובניין ביהמ"ק במהרה בימינו.

© כל הזכויות שמורות תשס"ה

סימוני התלמוד

סימון	שם	תיאור	דוגמאות
	מסגרת	להבליט מקורות תנאיים	ת"ש, מיתיבי, תניא, ת"ר, תנ, תנא, ורמינהו
	משולש	סידרה של שאלות או הוכחות (משולש חפץ מראה על כיוון חפץ)	ת"ש, מיתיבי, ואימא, איתיביה, "אילימא-אלא-לעולם"
	מעין	גם מסמן סידרה - במקרה שיש סידרה שניה על אותו עמוד	בעי, איבעיא להו, הדרן עלך
	פס כפול	"	
		"	
		"	
		"	
	"פייר-בוקס" מלבן אש	מסמן שם מאד מרכזי - שבדרך כלל דנים בשיטתו למשך עמוד גמ' או יותר	
	שאלה/ תשובה/ נקודה ארוכה קושיה/ דחיה	מסמנים ברווח בין תנמ' והתוס' או רשי'	
	קו-קו	להבליט מילים או משפטים מרכזיים	
	פס מפותל	כמו חנ"ל	בשלמא-אלא, הניחא-אלא אי אשמעינן-אי אשמעינן
	חצים (ברירות שבין הגמ' והתוס')	אם חגמ' מתייחסת לשורה למעלה או לדף קודם - להקל על חיפוש	
③②① א ב ג	מספרים ואותיות	ספירת תשובות או שיטות	
III II I	מספר רומי	ריבוי לשונות	איכא דאמרי לישנא אחריתא
׳ ״	מרכאות	לכלול יחד משפט (שאחרת לא היו נקרא כמשפט)	
[ ] { } - סוגריים		מאמר צדדי שבקריאה ראשונה מדלגים כדי לשמור על רצף הקריאה	
	קשת / חיבור	מורה להמשיך לקרא במקום שאחרת היו מפסיקים	
	קשת - פסיק	לעצור אבל לא להפסיק	
. , ; : / ?	פיסוק	שימוש רגיל	
א או דלמא ב	'א או דלמא ב'	להבליט שתי אופציות כגון 'א-או דלמא-ב'	איבעיא להו

GEMARA MARKINGS

Symbol	Name	Description	Examples
	Boxed Text	Marks off Tannaic sources	ת"ש, מיתיבי, תניא, ת"ר, תנן, תנא, ורמינהו
	Triangle	Series of related questions or proofs (inverted triangle represents proof in opposite direction)	ת"ש, מיתיבי, ואימא, איתיביה, אילימא-אלא-לעולם
	Diamond	Similiar usage as above.	בעי, איבעיא לה, ההוא גברא
	Double underline	"	
SERIES INDICATORS		Additional shapes needed for distinction when multiple series appear on one page	
	"Firebox"	Generally around a name, (sometimes on גופא or תניא) Denotes beginning of a סוגיא which last at least an עמוד	
	Long Markings (in margins)	Used to mark off a long question, answer or proof Or point	
	Dot-Underline	1. Focuses on main few words in בריית that prove or disprove points of the גמ 2. Contrast different statments 3. Focuses on the main few words of an אמורא's statement (for easier back reference)	
	Squiggle-Underline	Highlights complimentary words Secondary use- May be used similiar to the Dot-Underline	בשלמא-אלא הכי קאמר-אלא אי אשמעינן-אי אשמעינן
	Arrows (in margin)	Reference back to a (hard to find) previous point in the גמ	
	Numbers & Letters	Numbering approaches of the גמ or for lists of הלכות	
I II III	**Roman Numerals**	Different לשונות	איכא דאמרי לישנא אחרינא
" "	**Quotes**	To denote: פסוק short phrase, short quote	
[ ] { }	**Brackets**	Side point-- can be anywhere from a line to an entire דף Bracketed section interrupts the logical flow of the גמ and can be skipped temporarily to maintain continuity of the סוגיא	
' '	Single quote marks	Read without pausing phrase contained within	
	Connector	Don't stop (in a place where I mistakenly might have stopped)	
	Comma-Connector	Pause-- but don't stop	
. , ; : / ?	**Various Punctuations**	Common usage	
א או דלמא ב		Indicates two options of גמרא's query	איבעיא להו

*גט ממדינת הים צריך שיאמר "בפני נכתב ובפני נחתם" רבן גמליאל אומר אף המביא מן הדרום ומן החבר ר' אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ולוד והכ"א "אינו צריך שיאמר "בפני נכתב ובפני נחתם" אלא המביא ממדינת הים והטוליך "והמביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמר "בפני נכתב ובפני נחתם" רשב"ג אומר אפילו מהגמוניא להגמוניא ר' יהודה אומר מרקם למזרח ורקם במזרח מאשקלון לדרום ואשקלון כדרום מעכו לצפון ועכו בצפון "ר"מ אומר עכו בארץ ישראל לגיטין. "המביא גט בארץ ישראל אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם. ואם יש עליו עוררים יתקיים בחותמיו: **גמ'** מ"ש ברבה אמר לפי

אף המביא מרקם. מסתמע דברקם דלרין בה ישראל והא דתנן

המביא גט. תע"ג דלעתר שטרות פעמים נמי קרי גט כדתנן בהחולה (נקמן דף לד:) לין עדים חותמין על הגט חלח מפני תיקון העולם ולייטרי בכל שטרות ובפרק החקבל (נקמן דף סד.) נמי תניא וכן לגיטין ומפרש התם גיטי ממון מ"מ לח הולרך לפרש כלן גט חלמה משום דכרוב מקומות היכח דקתני גט סתם לייטי בגט חלמה ומה שהוגיעס לכתוב י"ב שורות בגט תומר ר"ת משום דגט גימטריא י"ב ור"י חמר בסתם רב הלי גלון ובסתם רבינו סעדיה משום דכתיב ספר כריתות כשיטור י"ב גיטין המסתיקין בין חרבעה תומתי ספר תורה כדחמר בבבח בתרח (דף יג:) חלריך להיות חרבעה גיטין בין כל ספר וספר והפסק שבין ולידר למתנה תורה לח תשיב חתיו ריקם חוזר ושוחה מה שחמעלה:

ממדינת הים. הח דלח נקט המביח גט ממון לחרן כדקחני בגמ' (נקמן דף ז:) המביח גט בספינה כמביח בחולה לחרן משום דבחולה לחרן הוה חמעט כל חולה לחרן חפילו רקס ותנר לחבי נקט ממדינת הים דמסתמח לרוק כמו (יבמות דף פז:) החחה שהלך בעלה למדינת היסוכמו (שבועות דף מח:) פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו למדינת הים לחפוק רקס ותנר דפליג בהו רבן גמליחל: **אף** המביח מרקס. מסתמע דברקס דלרין בה ישרחל והח דתנן

גמ' כפ' דם המדה (מלה דף ח:) כל הכתמים הבחין מרקס מהורין ור' יהודה מטמח מפני שהן גריס וטוענין היינו משום דכתמים המנמלחין שם דעובדי כוכבים הם דישרחל מלטיעין כתמיהן ור' יהודה לו לחוכחם שטוהגין תורת עובדי כוכבים הם גריס וטוענין ולטולם ישרחל נמי דריס בה: **מרקס** לודים ללוד. חומר ר"ש שהכיר לוד לחנמוטינן חע"פ שהיחה נקרלת כפר לודים על שם בני לודים שהיו מלויים בה תמיד חפילו הכי ל"ל בפני נכתב ובפני נחתם ולח סגי בחד מינייהו דכ"ש שלח שיה צריך להזכיר כי היכי דלח נקט תנח קמח ממדינת הים לחרן ישרחל דפשיטח היח דכחרן ישרחל קלי: **ואשקלון** כדרום. הקשה ר"ת דלחשקלון מחרן ישרחל היח דכחיב ביהושע (יג) זחת החרן הכנחנית וגו' החשדודי והחשקלוני וכחיב הפילה ליפרחל לגמלה כחבר לויחיך וחמר כך לכדוה דכחיב בשופטים (ו) ויולכול יהודה חת עזה וחת חשקלון וחת גבולה ותר"ח דעולי בבל לח נכנסה כדחמר בפ"ק דמולין (דף ו.) גבי בית שלן הבנה כרכים כבשום עולי מלריס ולח כבשום עולי בבל ולכך חין תלמידי חכמים מלויין שם וחין בתי דינין קבועין שם חבל קשה דרקס ותנר מטמח הכח דהוו חולה לחרן וכחיב ביהושע (כ) ויקדשו חת קדש בהר נפתלי ולימח למימר דלח נכנסה עולי בבל דבספרי בפרשת והיה עקב חשיב רקס ותנר בהדי כרכים שנכבשו עולי בבל וי"ל דתרי רקס ותנר הוו וחותו רקס ותנר דכחיב וישב בית לקדם ובין שור (בראשית כ) מתרגמינן בין רקס ובין תנרת בלרתו של לחיימלך מלך פלשתים וחותו היה בחרן ישרחל דמסתמח דחברהם ויללק היו לריך בחרן ישרחל וביהושע נמי מטמע דפלשתים מחרן ישרחל וחותו רקס ותנר היה בחרן ישרחל דפלשתים במערבו של חרן ישרחל ורקס ותנר דמחני' היה במזרח דלחמרינן רקס במזרח ושנו תע"ג דכבשוהו עולי בבל דלחמר בסוף כתובות (דף קיב.) רבי חבח הוה מנסק ביפי דעכו ובפרק מי שחחז (נקמן דף עה:) פריך לימלח דעכו לחו מחרן ישרחל הוה הח כי הוו מפטרי רבנן מהדדי בעכו הוו מפטרי מהדדי לפי שחסור לילחת מחרן ישרחל לחולה לחרן חמר ר"ח דלח קשה מידי דעכו היחה חלויה בחרן וחליה בחו"ל דכמוכח בירושלמי והכח מיירי בחותו לד שבחולה לחרן והח דלח חייטו מקום בבירולת מחרן ישרחל פוגע חמילה בחותו לד של חרן ישרחל והגיע לעכו מטמע לחמילת עכו חך קשה לר"י דחמר לקמן (דף ו:) ככם לפניו ר' חלעח חמר ליה הלח כפר סיסחי מובלע בחסוס חרן ישרחל וקרובה לליפורי יותר מעכו ומה בכך מכל מקום עכו עדיפה חע"פ שהיח רחוקה מליפורי שהיח עלמה חליה מחרן ישרחל ועוד היכי דייק לקמן (דף ח.) דמוכר עבדו לסוריח ילח לחיורות מדחקן עכו כחרן ישרחל לגיטין לגיטין חין לעבדים לח כל שכן סוריח דמרחקת טובה מחרבה סוריח עדיפה כיון דמתני' חייבי בלד של חולה לחרן דקסבר כיבום יחיד שמיה כיבום והויח היח עלמה חרן ישרחל דלסבי מיבעיח ליה לי הוי כמוכר עבדו לחרן ישרחל כיון דשמיה כיבום חו למעט כיון דעפרה טמח כחולה לחרן דמי ותמר ר"י דחפילו בלד של חרן ישרחל ל"ל בפני נכתב וכו' לפי שהיח בסוף הגבול ורחוק מעיקר ישוב חרן ישרחל ומופלג מן הישיבות ובתי דינים וכן יש לחרן גבי חשקלון וגבי רקס ותנר והחתם פריך שפיר כפר סיסחי דקרוב לליפורי שהיחה עיקר ישוב ל"י נפי מעכו דרחוק מעיקר ישוב ל"י חע"ג דעכו היח עלמה בחרן ישרחל וכפר סיסחי הוח חולה לחרן מכל מקום פשיט שפיר כיון דקיים ליה דמובלעת מהני כליעו היח ממש מחרן ישרחל כר"ג דחמר מובלעות שכיחי וגמירי ות"ח דחמר בירושלמי המוכר עבדו לעכו יש לחיורות ר"ם חביו דרבי יותן חומר חפילו חטוח לעכו וכיון דחפילו בחותו לד שבחרן ישרחל יש לחיורות חם כן מעכו לעכו חמחי יש לחיורות כיון דהשיב כחולה לחרן ול"ל דהכי השיב כחולה לחרן לגבי עיקר ישוב חרן ישרחל לגבי חרן ישרחל גופיה לחרן מיהח השיב כחרן ישרחל:

ואם יש עליו עוררין יתקיים בחותמיו. חבל כל זמן דלח חתי בעל ומערער ניפתח על פי הגט ולח מטעינן מזוייף דמסתם טיגונא חקיל מלוה ולהחתים עדים מעלמו ולטרוף מלא בפניו מיתומים ומלקוחות ומיהו מזה חין להוכיח דחפילו לח מטעינן להו מזוייף מטעינן להו פרוע כיון דהוח עלמו הוי מהימן לומר פרוע מיגו דחי בעי חמר מזוייף דקי"ל כמ"ד בפרק המוכר חת הבית (ב"ב דף עג:) גבי שטר כיס היולח על היתומים דכתב וגובה מהאי חבל פלגח דפקדון מטעינן להו פרוע הוח לך חע"ג דלח מטעינן להו מלכיסם מסוס דלחביסם היה נחמן לומר המחזיקין לך במיגו דנחמכו חבל יש להוכיח דמטעינן להו מזוייף דחל"ב כל חמד שטר מכר לו שטר מכונה מסוס דלחביסם היה ויגבה מלא בפניו מיתומים ומלקוחות דחמר מה לפלוני בידי נחמן חזקה חין חדם עושה קטוניח על ההקדש ופריך וכי חדם עושה קטוניח על בניו דרב ושמוחל דחמרי תרוייהו שכיב מרע שחמר מה לפלוני בידי נחמן לח חמר חנו טוענין לח חמר חנו חין טוענין לח חמר חנו לח קיימיה לשטרח לח חמר חנו לח קיימיה לשטרח פירוש דחמת חייבי בשטר מכויים ורב ושמוחל דחקקין שטר שלהן מקויים חמר חנו קיימיה לשטרח פירוש דחמת חלח להכניס חת בניו חמר כן ולח לח טוענין מזוייף ליתומים מכל מקום יגבה דהח נקיט שטרח וחין לומר דטוענין פרוע דהח רב

נקמן סט.

נקמן ז:

תוספות רי"ד

המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם. ר"נ אומר אף המביא מן הדרום ומן החבר. ר' אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד: וחכ"א אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא המביא ממדינת הים והטוליך והמביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם: רשב"א אמר' מהגמוניא להגמוניא: רבי יהודה אומר מרקם למזרה ורקם במזרח מאשקלון לדרומים ואשקלון כדרום מעכו לצפון ועכו בצפון: רבי מאיר אומר עכו כא"י לגיטין: פי' כל הי"ל קודי מדינת הים בר מבבל כדאמרינן התם: צריך שיאמר השליח המביא. בגמ' מפרש: ושליח זה הבעל עשאו שליח להולכה: דרקם ותנר מטמע בין קדש ובין חרגומא בין קדש ובין ברד בין רקם ובין חנרא. אף כפכר לודין שהיא סתו"ל ללוד שהיא סמוכה לה והיא מא"י ובבגמ' מפרש פלוגתייהו. וחכ"א וכו' בגמ' מפרש מאי קמיפלג את"ק דרישא: המוליך. מא"י למדינת הים: מהגמוניא להגמוניא. פי' עיר א' שהיו בה ב' הגמוניא וסקפידים זה על זה שלא יהו בני הגמוניא זו נכנסים לחברתה: ר' יהודה אומר מרקם עד סוף העולם למזרחו היו מדינת הים ורקם עצמה גדונית כמורה העולם ולא כא"י המביא מרקם צריך שיאמר וכן כולן רקם למזרח א"י ותוצה לה ואשקלון לדרומה ועכו לצפונה. אבל מערב של א"י אין צריך גבול שהים גבולה כדכתיב בגבול ים והיה לכם הים [הגדול] וגבול: מאי מעמא. רבה אמר

א א מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה ה סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סי' קמב סעיף ח:

ב ב מיי' שם הלכה ח ג וסמג שם טוש"ע שם:

ג ג ש"ט בשם הרא"ש:

ד ד ר"ן בשם הרא"ש:

ה ה ר"ן בשם הרא"ש:

ו ו ר"ן בשם הרא"ש:

ז ז ר"ן בשם הרא"ש:

ח ח ר"ן בשם הרא"ש:

ט ט ר"ן בשם הרא"ש:

י י ר"ן בשם הרא"ש:

כ כ ר"ן בשם הרא"ש:

ל ל ר"ן בשם הרא"ש:

מ מ ר"ן בשם הרא"ש:

נ נ ר"ן בשם הרא"ש:

ס ס ר"ן בשם הרא"ש:

ע ע ר"ן בשם הרא"ש:

פ פ ר"ן בשם הרא"ש:

צ צ ר"ן בשם הרא"ש:

ק ק ר"ן בשם הרא"ש:

ר ר ר"ן בשם הרא"ש:

ש ש ר"ן בשם הרא"ש:

ת ת ר"ן בשם הרא"ש:

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ו מהל' גירושין ה"ח סמ"ג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמב סעיף ח :
ד ב מיי' שם הל' יד טוש"ע שם סעיף יח :
ה ג מיי' פי"ח מהל' עדות הלכה ז טוש"ע י"ד סימן קכו סעיף ג וכמג"א :
ד שם במג"א :
ו ה מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה יח סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סימן יח סעיף ו וסימן קמח סעיף ט :

מהגה

פסחים ח"ה ובתוד' ד"ה אחזים [בבא] והגהות הב"ח בהגהה בקונטרס ע"ל בבא ובבא

גי' ר"ג והוי

*לפי שאין בקיאין לשטה רבא אמר *לפי שאין עדים מצויין לקיימו, מאי ביניהו? אביי ביניהו דאתו' בי תרי אי נמי מדינה למדינה בארץ ישראל אי נמי באותה מדינה במדינת הים. ורבה אמר לפי שאין בקיאין לשטה ליבעי תרי מידי דהוה אבל עדיות שבתורה *עד אחד נאמן באיסורין, *אלמא דאמרינן עד אחד נאמן באיסורין כגון חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלא איתחזק איסורא אבל הבא איתחזק איסורא ראשת איש *הוי דבר שבערוה *ואין דבר שבערוה פחות משנים: רוב בקיאין הן ואפילו לר"מ *דחייש למיעוטא שתם ספרי דדייני מיגמר גמירי ורבנן הוא דאצרוך והא משום

לפי שאין בקיאין לשמה. יש בני מדינת הים בני תורה ויש בני מדינה שאין בקיאין לשמה וקרוב לשמה ספר כריתות" (דברים כד) "לה" להיינו לשמה הילכך חומר השלים בפני עצמו ובפני כתחם וממילא שייכינן ליה חם ככתב לשמה והוא חומר יש ולקמיה מפרש מאי טעמא לא מצרכינן לה לשמה: [לקמן עח:]

לפי שאין עדים מצויין לקיימו. יש שיירות מצויות משם לכאן שחם יבא הבעל ויערער לומר "לא כתבתיו" שיהו עדים מצויין להכיר חתימת העדים והחתימה שלעים ולקמן פריך יש לרבה בין לרבה לאביי תרי: ומאיהו כי פלגי. ומיהם נעשו שלומים לגרשה והגט יולא מחתם ידי שניהם לרבה אבי לומר לרבה לא לרבה ממדינה למדינה בארץ ישראל. כגון יהודה וגליל דמלקח דעתה השתח ללא שכיחי שייכתא לרבה אבי לומר לרבה לא לרבה אי נמי בחוסס מדינה. כגון מעיר לעיר במדינה לחת מדינה רוטרניד"ל בלע"ז ובמדינה היה לרבה אבי לומר דהא לרבה לחמר לפי שאין בקיאין לשטה אי נמי בחוסס מדינה:

מקום עינוגא אקילו כח . להימניה לבליח : **פאי קולא היא** . בתמיה : **דאי מלרכא מרי** . למימר לעמה מו לא מלי בעל לערער השתא לאי ומערער ואוקי אד לבהדי אד : **כיון דאמר מר** . לקמן (דף ה:) : **כפני כמה נותנו** . בליח זה לאחמו ואומר בפניהם "בפני נכתב? בפני בעדים וכו' : **מעיקרא מידק דייק** . הבליח כשמקבלו מיד הבעל ויודע בו שבדלון מגרשה ולא יבא ויערער עוד **ולאי נמי** עורך היו לקמן דולאי דק במילתא אחרינא : **נעשה כמי שנתקרע עדותן בכ"ד** . (לקמן כ:) ללא תליק ליכים לזיופי : **אלא למיגוייס** . ללא יאמר כולהו ואמרינן לקמן (שם) כל המשנה ממנהגו שנוטעו חכמים בניסין הולך ממנו" : **הדא מתניתא** . ליכות כגון "בפני נכתב לשמה" : **גיין** . דזימנין ללא אמר ללא "בפני נכתב" : **הדא מתניתי** . כגון "בפני נכתב" : **גלא גיין** . וממילא שייליגן ליה לי נכתב לשמה ואמר אין לי אלי אמנת (לשמה) קל מסקנל ומיהו בפ"ע ובפני נחתם לאלרכוה לכלויבה ומלימה בניסין לשמה וניין לכל מדת מילתא כלפני נפשה היא גלא גייז : **פ"ה** . דקטעמא מקום קיום הוא "בפני נכתב" למה לי : **וכיצד דרין הוא** . ללא בעי למימר 'נכתב' : **אלא** . מקום הכי אלרכוה : **דמ"ר** . ללא אמר נכתב : **אמי לאיתחלופי כו'** . למוכחת מילתא לאלרכוה אלי ומאן דחזי סבר כל שטרות שמי בחד מיקיימי לי אלי חד כהדא ואמר מכיר אלי נכתב ידי העדים : **פחם** . גבי קיום שטרות יוליעים לא שזה נכתב העדים הוא דקאמרי : **סכא כפני קאמר** . לולאוקי מוכחת מילתא : **סכא אמנם מסימנא** . אם הביאה גט לחבירתה ואמרה בפ"ע מסימנא כלאמן בפ"ע (לקמן דף כג:) אף הכאים שאיזן נאמנות לומר אם בעליהן כו' : **בעל דבר** . אותו שמוליא השטר והשטר שלו : **סכא בעל דבר מסימן** . אלשה עלמה מביאה אם ניסה ממדם"י בשוק שליחות כגון לאמר לה בעלה אל אמנלכי בו אלא בפ"ד ובלבד שתהא לריכה לומר בפ"ע ובפני נחתם וכו' בפ"ב (שם) : **אמו סכא כי אמר יודע אני מי לא מסימן** . הואיל ולידיה טעמא מקום קיומה הוא אי אמר "יודע אני מסימן דמה לי "בפני" מה לי "יודע אני" וניין דהכי הוא אי לאו דמלרכין אמי אלשיה אלי היכי אי אמר "יודע אני מסימן" מי לא אמרינן "בפני" "ידעינן" מהימני אלי אלא משום דלא אמר

דרתנן אין כותבין במתובר וכו'. כך גורסין וכסמוך נמי דמוקי רב חנני מתניתין כר' יהודה לחתימה כרישא דפ"ב (נקמן דף כח:) דמוקי מתניתין כר"מ דתמתו מתימה ממש אבל רבי יוחנן ושמואל מוקי התם מתניתין כרבי שלעמר סיימו כמו סורא מתומה ניתנה חתימה לשמה. רבי מאיר חתימה בעי כתיבה לא בעי דתנן אין כותבין במתובר לקרקע כתבו על המתובר לקרקע תלשו חתמו ונתנו לה בשתי רבי אלעזר כתיבה בעי, חתימה לא בעי, וכי תימא לעולם רבי אלעזר היא וכי לא בעי רבי אלעזר חתימה לשמה, מדאורייתא, מדרבנן בעי, והא שלשה גיטין פסולין דרבנן ולא בעי רבי אלעזר חתימה לשמה דתנן ג' גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים, יש עליו עדים ואין בו זמן, יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר, רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם ואלא רבי מאיר היא, וכי לא בעי רבי מאיר כתיבה לשמה, מדאורייתא, מדרבנן בעי והא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אומר היה רבי מאיר אפילו מצאו באשפה וחתמו

מי רבי מאיר. דלמר עיקר הסמך לו היא מתימתו: **מתימה.** לשמה בעי דכי כתיב "וכתב לה לחתימה כתיב בדקתני לקמן (דף כח:) כתב גט על המתובר כשר ותע"ג דכתיב "וכתב-ונתן=מי שחיבו מתובר חלא כתיבה וחתימה ילפי' "ונתן" שהוא מתובר כתיבה וחתימה קלילה ותחימה חפ"ה כיון דתחמו בחלום מכשר ליה ר"מ חלמא "וכתב" דקלא לחתימה הוא: **אין כותבין.** לכתחילה על המתובר שמא יתמוט במתובר ומפסיל כדפריכית והכי מפ' בפ"ב (דף כח:): **ואי' לקנעור.** דלמר מדלקורייתא גט אין עדיו מתומין עליו=כשר חלמא "וכתב" כתיבה היא דמעמד: **כתיבה בעי.** לשמה ולא מתימה: **ואפ"ג שלשה גיטין פסולין.** דקא תניא בתרא (לקמן פו.) ומר מייתי=

דרבנן. כלומר פסולייהו לפי' לת"ק לא הוי חלא מדרבנן מדקתני לפי' שלשה גיטין פסולין דלעולם לכתחילה מכתת חלמא פסולא דלרבנן נמי ליה: **שלשה גיטין פסולין.** לכתחילה: **כתב בכתב ידו.** ידי הכשר: **ואין בו זמן.** בלי זה זמן ובכתב: **ואין בו אלא עד אחד.** ובכתב ידי סופר: **ואפ"ג שנתנו לה בפני עדים כשר.** חלמא ת"ק גופיה לא פסיל חלא משום דמדרבנן ומדפליג ר"ח עליה שמע מינה לפיכך לכתחילה מכשיר: **וגובה מנכסים משועבדים.** גובה כתובתה דתנן בכתובות (דף פח.) הוליחה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה ליפטר מחריגת גובה מנכסים משועבדים אם אמר מלוה הוא גובה מנכסים משועבדים אע"פ שמי קרי גט כדאמר בעלמא(ב"ק דף נה:)וגט מוכ שאין בו אחריות: **אלא מפני תיקון העולם.** שמא ימותו עדים ואוכ אין לו עדות לפיכך נהגו לחתום דאפ ימותו הרבה מחיממם לעדים אחרים ויכירוהו: **וכי**

חתימה לשמה: רבי מאיר חתימה בעי כתיבה לא בעי דתנן אין כותבין במתובר לקרקע כתבו על המתובר לקרקע תלשו חתמו ונתנו לה בשתי רבי אלעזר כתיבה בעי, חתימה לא בעי, וכי תימא לעולם רבי אלעזר היא וכי לא בעי רבי אלעזר חתימה לשמה, מדאורייתא, מדרבנן בעי, והא שלשה גיטין פסולין דרבנן ולא בעי רבי אלעזר חתימה לשמה דתנן ג' גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים, יש עליו עדים ואין בו זמן, יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר, רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם ואלא רבי מאיר היא, וכי לא בעי רבי מאיר כתיבה לשמה, מדאורייתא, מדרבנן בעי והא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אומר היה רבי מאיר אפילו מצאו באשפה וחתמו

ורבי לית ליה בעי רבי מאיר כתיבה לשמה מדאורייתא אבל מדרבנן בעי. ופסול בדיעבד כשר. חלמ לית ליה מתוקמא מתניתין כוותיה כדפרי' לעיל ואם תאמר ומאי שנא מתני ממתובר דאמר לעיל אין כותבין לכתחילה אבל בדיעבד כשר חפילו מדרבנן דמדאורייתא אין חילוק בין לכתחילה לדיעבד ויש לומר דהשתא מוקי ההיא מתניתין דמתובר כרבי אלעזר וחתמו אתרוץ קלי:

ברש"י ד"ה ואפ"ג נמי ר"ח מתימה ופליג עלה ר"ג ור"ו. ק"ל הא ר"ח דפסקינן כוותיה ר"ל דפסקינן לכתחילה דווקא שהרי בכתב יד אבל דכתב סופר ואין עליו עדים חפילו בדיעבד פסול כמו שפסק ר"ח דלעיל שהיו כאן יותר מג' עדים כאן נהגו לה בפני עדים ואילולי דבכי כ"ש היה אפשר לפרש דכיון דת"ק קולא שם פסול כמה דפסיל לכתחילה לית ליה לר"ח למיקנא כשר כמה דפסול לכתחילה והוא"ל דהולד כשר. תא"ל כתב לי נכדי כרב מנו' שמואל בניסין ני' שכשר עמד בזה בגיטין פ"ו בספרו תפארת שמואל למהרש"ק:

מהגה

? מחיית הגאות

מהגה

סליקה של תיבות לשמה אשון תנא דאמרינן (לקמן ט"ו)

לקמן כח:

כ"כ קצו. לקמן יז: פו. * עיין לעיל ד"ה [illegible] ותוכן הסוגיא שם ודוק היטב [illegible] ק"ק לקושיא

לקמן כג. כו: כתובות סה.

וכי תימא לגן מדלוריפא מתניין לה . להא דרב נחמן : מי סברי קומר היה ר' מאיר דכר תורה אפילו מלאו בתפפה וכו' : יש ס"נ וכי לא כעי רבי לאעזר מתימה סיכת דליכא עדים כלל . כלומר כי לא תחיתי סהלי עליה כלל אפיר טפי מהפתת דתחיתי עליה ואלא לאמה להה ליה מזוייף מתוכו : כמזוייף מתוכו . שתתם עלין קרוב לו פסול לו אלא לאמה : ומעיקרא לאו מוקמינן לה כרבי יהודה . לטרחינן ולהדרינן וכי תימא כמה ליפני לאוקמיה כר' מאיר לו כר' לאעזר : הילכתא כרבי לאעזר בגיטין . כהא מילתא דבלא עדים אתומים כשר וכי מוקמינן בפרק בתרא (לקמן דף פו:) : ואמר אביי עיירות עללו . סהוסיפו סמוכות לארץ ישראל הלך רקם וחגר לרבין נמליאל והלך לרבי אליעזר הוי סמוכות טפי שתתמוכלעות הן בתחומה אלא שתיו מתרץ ישראל דת"ק סבר הכי לא ליבי מקום דסמוכות ואתת רבן גמליאל לאוסופי סמוכות ומודי במובלעות רבי אליעזר הוסיף על המובלעות והיכי למי מובלעות כגון עיירות שתתה הכתוב במזרתה של ארץ ישראל להיות גבול כדכתיב (במדבר לד) ותתאיתם לכם לגבול קדמה מהאר עיון וגו' ומונה על הגבול עיירות רבות ומהן ולהלן מולה לארץ ישראל וים מכם מובלעות מחבירותיהן לגד המזרח לרבע ומתם פרסתות ומסילה ההולכת מזו לזו הוי הגבול ועיירות העומדות חוץ למסילה לפניה מבליעה העיר המובלעת קרי לה מובלעת בתוך התחום ותיפוי הכי לימה מתרץ ישראל : הסוגר מתרץ . שבין כפר לודים לגוד : ודוי . רחוק כמבי קובי לפומבדיתא : מאי לאו בהא קמיפלגי : מאי בהא קמיפלגי רבי . וברבה ורבה תמאי היא : נפ שביחי . דים תירוס ביניהם : מתרץ לטעמיה . מתרץ לכולהו תנאי קומיה : ואתא רבי אליעזר למימר דמובלעות נמי לא . כלומר אף על גב דגמירי לה נפקי מכלל מדינה הים : שלא תחלוק במדינה הים . מאחר שגזרו במדינה הים לא תחלוק בתוך התחום

גליון הש"ס

הום' ד"ה דקי"ל וכו' מיהו יש לתלק . עי' לקמן דף י ע"ב תד"ה מספת בעלמא . וע' בהגה"ם כ"ב פרק גט פסוק סימן ז :

ב' נ"כ קט. [לקמן י: פסחדרין כח:]

לקמן כה:

[עירובין לו: סטהדרין פו.]

[לקמן פו:]

ג' מגדל דוד כדמתני

ד' נ"ש ד"ה ואתא לגבול"א וכ"כ לקמן גם דוא"ש? ל"ק דוא מוקצה לארץ ישראל כשאר כאת"ל תניא"ם

ה' מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה ז ופ"ד מהלכה י סמג עשין ב טוש"ע אה"ע סימן קל סעיף ז ושו"ע מ"מ סי' נה סעיף ג וסעיף ז :

ו' מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה ח ופ"ד מהלכה י סמג עשין ב טוש"ע אה"ע סימן קל סעיף ז ושו"ע מ"מ סי' נה סעיף ג וסעיף ז :

תוספות רי"ד

ר"ג אומר אף המבוא מוקף ומן הדוכר רבי אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד: אמר אבוי בעיירות הסמוכות לא"י ומובלעין בתוכם לא"י אלא שעומדים (תוך) [חוץ] לגבול א"י וכפר לודים גם הוא מוצאה לארץ ישראל ואתא רבי לאוסופי אלא שהוא מובלע בתוך התחום שהגבול מיתעקם וננעם לתוך א"י ובאותה העקמומית יושב כפר לודים ולוד הוא יושב תוך הגבול בא"י ובהא פליגי רת"ק סבר דוקא מפרינת הים צריך שיאמר אבל הני כיון דסמוכין ומובלעין אינו צ"ל דשביחי בהו שיירתא ואתא ר"ג למימר סמוכין נמי כגון רקם וחגר לא שביחי בהו שיירתא אבל מובלעין כגון מכפר לודים ללוד שביחי בהו שיירתא . ור"א אומר אע"ג דשביחי שיירתא צריך שיאמר שלא תחלוק במדינת הים פ' אחרי שנזרו במדינת הים לא נתנו חילוק בדבריהם א"א אינו צריך שיאמר וכו' . פ' אינו צריך לומר המביא מן הסמוכין ומן המובלעין דשביחי שיירתא אלא המביא גם ממדינת הים לא"י והמוליך מא"י למדינת הים . ואתא למרשי שמעא דת"ק (כגון) [דאמר] המביא גם ממדינת הים דה"ה המוליך מארץ ישראל למדינת הים דמעמא הוא משני שאין עדים מצויין לקיימו ולא שנא מוליך ממביא והמביא ממדינה למדינה בפדינת הים צריך שיאמר שיירתא :

וחתמו ונתנו לה כשר . לכתחילה נמי כשר לחתום וליתן דכפרק כל הגט (לקמן דף פו:) והכתוב מדבר (כתובות דף פה:) מוכיח מדכתב נחמן דהכא למימרי קמיקלי לן מיתיבין ועוד תנן בפרק כל הגט (לקמן דף פו.) הכותב פופסי גיטין צריך שיהיו מקום החתימ והחתמה וקתמר בגמ' מקום קטנה ור' מאיר היה לו מקום תקנת עגונות ממעמו במאלו בתפפה דלא מייבי הני מעמי צרי לפילו לכתחילה ומלן דמפרש נמי התם מקום תקנת סופר ורבי לאעזר היה מעמם דלר"מ לין צריך להניח כלום ומרי לכתוב הכל והא דלא קאמר הכא חתמו ונתנו לה לומר ר"ת מקום דהוה מעמע דלא סגי דלא עביד הכי ול"ת ומלי למימ דבעי לר"מ לכתחילה כתיבה בחלוס לממן למוקי מתניתן דמחוסר כר' מאיר ודלא לאמה צרי לפילו לכתחילה ולומר ר"ת דלגבי לאמה לא מייבי לי מייבי גט לעדים לאתיו כתוב לאמה סימתי גם הם לא"ל אלא דאתא לאשמועינן דאפילו לכתחילה לא בעי כתיבה ולא חתימה לעדים אלא מקום בלבד ואפילו הכי לא מייבי לי מייבי גט לעדים

רבן המביא גט ממדינה למדינה במדינת הים. ומריקא דמתניתין המביא גט ממדינת הים דמסתמא דוקא ממדה"י לח"י לח מלי למיפרך לטעמיה בחומה מדינה במדינת הים כמי לריך ונקט הכי לאפוקי רקס וחגר: **אלא** לימא ממדינה למדינה בתרך ישראל לח לריך. וח"ת וחמלי נקט ממדינה למדינה ניחני המביא גט בחומה מדינה במדינת הים לריך כו' הא בתרך ישראל תין לריך בחומה מדינה וה"ת ממדינה למדינה לרבה תין מיחוק בין חומה מדינה וכין ממדינה למדינה וי"ל דנקט הכי לאסמועינן דלח ניחא ממדינה למדינה בתרך ישראל לריך כמי מקום קיום כרכא קמ"ל דתין לריך דטעמא לאו משום קיום לי כמי מקום דסכימי עולי רגלים כדמסיק: **או** מהכית הוה לימא הני מילי דיעבד. פירש בקונטרס ה"ל מדיוקא דרישא ופי' כן משום דאסיפא לא הוי מלי למימר הני מילי דיעבד דהא בהדיא קתני תין לריך דמסתמא לכתחילה ומיהו לעולם לי מהניא לח משמע הכי ונראה דים לייחד דהכא שייך למימר ח"ל בדיעבד כלומר תין לריך ליטלו הימנה כשלח אמר בפני נכתב ובפ"ע לחמר לקמן כילד יעשה יטלנו הימנה ויחזור ויתן לה בפני שניים ויאמר בפני נכתב ובפני מתסם לכל קשה לחמרינן בריש פ"ב (לקמן דף טו:) המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נחתם כתב לא בפני נחתם כו' פסול ופריך בגמ' תניא חדא זיומא המביא כו' ומשני לי מהניא הוה אמינא לריך ואי לא אמר כשר והיכי הוה אמינא הכי הא למימר הכי הא אמרינן הכא ואי לא תנא חד בבא הוה אמינא דלא"ח לכתחילה לריך אפילו בדיעבד נמי לריך וי"ל דמחמר דתנא הכא אגב בני לאסמועינן דאפילו לכתחילה תין לריך סם מהסתם משמע למימר להא דלריך במדינת הים הייט לכתחילה אבל בדיעבד כשר להכי לימטריך מתניתין דפ"ב ושוב נראה לר"י דהכי פירושה הני מילי דיעבד אלא אימא דלכתחילה אפילו בדיעבד ומתניתין דיכול ליתנו לה בח"י אבל לכתחילה לריך שיהא כתיבת הגט ותתימתו כדי שיוכל לומר בפני נכתב קמ"ל דלא לריך ובמדינת הים אם לא רואה כתיבת הגט ותתימתו אין יכול להכיחו וליתנו לה ואם הכיח ונתנו ה"ל דכשר מי לא מתניתין דפ"ב והסתם

ביון דתיכא עולי רגלים מיכשר בכיתי · וח"ע דלעניין מחלה אלא בפניו לאמרינן בחזקת הכשים (ג"ב דף נח:) סתם יהודה וגליל כשעת חירוס דמי ולא הוי מחלה ליימ מקום אלא המחזיק דרכו לחזר אם עשו מחלה אבל הכא ממחזרת אחר עדים המכירים תתימת העדים מלויין לקיימו "ואם תאמר לקמן (דף ו.) משמע לישכת גבי בני מחוזא דניידי ומלרכי בפני נכתב משכונה לשכונה אמו מחוזא מי לא הוה מחלה וי"ל דהסם לפניו אמה בפני בני אדם שהולכין להם אלא יאמרו למחוזא מכל מקום דרך הליכתם יאמרו לאחרים ואבדך אבדת חיית ליה כדאמרינן הסם אבל לעניין קיום כיון דניידי לא יומלא קיום כשיטרך להם: **ואמר** ר' יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל כו'. בלא ר' יצחק אמי יש להוכיח דבתרך ישראל היתה דבחומה לאחר בחומה הגמוניא אמי לריך לרבה כיון דאין בקיאין בשמה: **שדרן** מקפידין זה על זה. ומיכוס דידהו הוי טפי מיכוס דיהודה וגליל: **רבה** חיית ליה דרבה. וח"ת אמאי לריך לרבה בפני נכתב מהגמוניא להא דרבה לא חיים לאחמלופי כיון דיודעינן לא מהכי וי"ל דמסחילה לא היו מתקנין בפני נכתב משום אחמלופי לבל כיון דתקינו משום שמה במדינת הים תקנו שיאמר בכל מקום אף בתרך ישראל: **אלא** מאי בינייהו. לעיל כי מסכי כיון דחיכא עולי רגלים מיכשר בכיתי לא הוה מלי למימר מאי בינייהו דלכתי חיכא בינייהו אלא רגליים מקומות דלא קביעי בתי דינין אז אמקפידין זה על זה:

ורוקא ממדינה למדינה במדינת הים אבל ממדינה למדינה באי"י ג) לא רשכיתי שיירתא ואע"ג דאיכא בתי דינין דקביעי ובאותה המדינה נמי דהיינו מעיר לעיר במדינת הים לא לריך שיאמר ממדינה למדינה ולא היישינן לאין בקיאין לשמה: רשב"א אפילו מהגמוניא להגמוניא אמר ר' יצחק עיר אחת היתה בא"י ועסקיות שמה והיו בה שני הגמונים שהיו מקפידים זה על זה. לפי' הוצרכו לומר אפילו מהגמוניא להגמוניא. ואע"ג דבא"י בקיאין לשמה כיון דמקפידים זה על זה שלא יעברו אלו על אלו ולא שכיחי שיירתא לריך הוא לומר:

מענה
ל קושיות על רבה
ה קושיות הפוסקים ראשונים

ג) נראה דל"ל אבל ממדינה למדינה בא"י כיון דתיכא עולי רגלים דסכימי שיירתא ומומן בתין נסמ"ק קיים נמי תיכא נתי דינים וכו'.

נליון הש"ם
תוס' ד"ס לי וכו' לי מדיוקא דרישא. ע' חולין דף נ ע"ב תוד"ה תין:

הגהות מהר"ב רנשבורג
א) רש"י ד"ס ותיכא דמחויב וכו' מכלל דמדינת הים נחומה מדינה נמי לא לריך וכו'. נמחק מלא לא:

[וע"ע תוס' חולין נ. ד"ה תין השומר]

[וע"ע תוס' כחובות יח. ד"ה דסחם וחוס' ב"ב לח: ד"ה דסחם]

תון מקרש שומף וקמן . דלמו בני דעה ניתו ואין יכולין לעשות שליח לגרשה כדלמרינן בקידושין (דף מכ:) דאין קטן בעשה שליח והוא הדין לכאן: **גרשה ניתה לרשה קשיח** . דקטני יתקיים בתותמיו והלא אין בקיאין לעמה: **לאתר שלמדו** . דבעי לעמה: **אי סבי יכול נמי** . לא ליגרסוה אם תפשר לקיימו בעדים לא יעמרך לומר בפני נקמן כג. נכתב ובפני נתתם ומעני לע"ג דלמדו לא עקרו רבון תקנתייהו גזירה שמא נקמן ע. יחזור דבר לקלקולו ויבטלו הלכך הסתם נמי צריך הליח לבדוק שהות לעמה: **והא תנא דלא שביחא** . שהרי היא עצמה מביחה לח גיטה בתורת שליחות שלא יתגרש בו עד שתגיע לבית דין פלוני: **וכלבך שתפת לריכה כו'**. בפ"ב(נקמן דף כד:)מותבינן נקמן עח: מכי מטת גיטא לידה לינרשה ומשנינן דלשיחיה עד ב"ד פלוני בתורת שלוחות: **אלא תחלוק בשליחות אי הבי** [עירובין סג: וש"נ] **שיטיח הוא** לח תלקו תכמים בין שליח לשליח לכל הח דלימו יכול נלו תילוק הוא שהרי הולך לומר לשלח לח שלח לפלוני: **שכיכ לח גיטו** . שכתבו נקמן כג: שכ: במדינת הים וכח כתן לגרשה: **טעמא מאי כו'** . שיטיח הוא כלומר טעמא מאי לגרשה רבנן לכל שליח לומר כך משום דשמא דילמא לחי בעל וכו': **שניס שכיכילו גט** . שניסס נעשו שלוחים: **ומה לילו יאמרו כו'** . כלומר הס רלו הן לומרים "לחו מעידים שגרשה ונתן לה גט זו לשלוחה גט": **לריכה קשיא** . לחמר כי מייתי כי תרי לריכין לומר: **אי סבי** . למדנו: **מד נמי** . כי מייתי ליה חד נמי לח ליגרסוה: **פוי לא פוגרטו כו'** . כלומר חמור מעשה לח לחריטו לומר בפני נכתב להחמיר בי מקויים ליגרסיה: **אלא נפקל** . לשל מגרסינן ליה לחרי סהדי לחריתי: **בשניים** . כבר ומשום הח גזירה לח מפקינן מיניה: **משום דניים פוף** . וחם לח ניסח לח שבקינן לה לחיכסופי וחט"ג דחיקיים היינו מומלח: **שכי קפמר** . לעולם בניסת קלמכ"ל מפקינן לה וה"ק הוי לח הולרטו לומר בפני נכתב להחמיר עליה ולהויחה לחר ניסת לשל מיימ להחמיר עליה ולהויחה: **אלא נפקל עליה** . מתחילה שלח מיזקק לעדים: טעמא

אילימא חרש,חרשׁ בר איתויי גיטא הוא והתנן *הכל כשרים להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן *ואמר רב יוסף הבא במאי עסקינן בגון שגרתנו לה כשהוא פקח ולא הספיק לומר "בפני נכתב ובפני נחתם" עד שנתחרש לרבא ניחא לרבה קשיא הבא במאי עסקינן *לאתר שלמדו ,אי הכי 'יכול נמי'? *גזירה שמא יחזור דבר לקלקולו אי הכי אינו יכול' נמי ? פקח ונתחרש=כמילתא דלא שכיחא *ומילתא דלא שכיחא לא גזור בה רבנן והא אשה אשה דלא שכיחא *ותנן האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שצריכה לומר בפ"נ ובפ"נ ?שלא תחלוק בשלוחות אי הכי בעל נמי,אלמה תניא ?הוא עצמו שהביא גיטו אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם ? *טעמא מאי אמר רבנן צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם" דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה השתא מינקט ניקוט ליה בידיה וערעורי קא מערער עליה *ת"ש המביא גט ממדינת הים ונתנו לה ולא אמר לה בפ"נ ובפ"נ: אם נתקיים בחותמיו כשר ואם לאו פסול דני לא הוצרכו לומר בפ"נ להחמיר עליה אלא להקל עליה לרבא ניחא לרבה קשיא הבא במאי עסקינן *לאתר שלמדו,והאמרת גזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו? כשניסת ,אי הכי "דני לא הוצרכו לומר בפ"נ ובפני נחתם להחמיר עליה אלא להקל עליה" משום דניסת הוא? הכי קאמר וכי תימא להחמיר עלה ולפקה דני לא הוצרכו לומר "בפני נכתב ובפני נחתם" להחמיר עליה אלא להקל עליה

טעמא

אילימא חרש . ולח כבי למימר כגון חלם לח שלח לה"ח כתיבח הגט דל"ל כיון לית למימר ולח לחמר: **אי** הכי יכול נמי . פי' יכול נמי בקיום תותמיו ול"ח מלי קשיח ליה לרבה כי היכי דניחח ליה דמפרש חיט יכול לגרוך קיום תותמיו לבל יכול נגי בחותם בפני נכתב ונחתם ואין לריך לומר בפני נכתב ונחתם ואין לריך שיפרש לרבה ללחמר שלמדו רבה ורבח קשיש ותומר ר"ח דלרבח ניחח דהבח לח תיפוך

אי בעינן חימת מעמת מאי כו'. רש"י לית ליה גרים לימת מעמת דסיומת דמילתא הוא וכו"י גרסינן ליה ומוקי לה בסתם קודם שלמדו דכיון דיסתם לית ליה מעמת בסומכוסיו ולימת לית ליה בעלמא דסתם לסמוכוסיו דמקשיים כלפרקיים לעיל (ע"ז ל"ב ע"ב בעל) :

ותסברא והא רבה חיים ליה לרבה. לית ליה גרסינן ותסברא כדפירש בקונטרס וכסמוך דקאמר לעיל ר' שמעון בר אבא חיים מחייניא הוה כהדיה לית ליה גרסינן דלימת בא לסתור מסתיים וכסמוך כמי קאמר הא מדרי"ל סבר לפי שתין בקיאין לשמה לא. ותסברא והא רבה איתי מצוין לקיומו. לית בעי לגמויי דסבר כחידך ליעבד דפ"ב(נקמן דף יז:)דהתם ליעבד דהתם דקאמר שנים תין לריכין לומר בפני נכתב הוא עיקר דקאמר עלה יפה הוא שלח תמעט ועוד דכהניה טיעית לית ליה מפני הא דפריך והא רבה חיים ליה לרבה :

והא קיימא לן דאין עד נעשה דיין עד דכרבינן עד נעשה דיין דפריך לכתוב היכי פריך מעיקרא הא קיימא לן דאין עד נעשה דיין דהא פשיטא ליה ס"ד דהכא הוי לתוריית' ומיהו בפרק קמא דכתובות (דף יח:) ") יש קלא כעניין זה גבי קטן מכלילין לתוכו על דעת כ"ד ופריך מתי קמ"ל תניא וכן לאחד שלח בפניו כו' והדר פריך והא ק"ל דזוכין עבד דהפקירא ניחא ליה : **הבי** גרים ר"ח כיון דאמר כשיכיה להכיא את הגט זימנין דמייתי ליה מיתתא וכן פירש רבינו חננאל וה"ה דהוה מלי למימר זימנין דמייתי ליה קרוב : **ביצד** יעשה. פי' כילד יעשה לרבנן שתיעשה לכתחילה לו אם ניתנת שלח שלח לבל לוקד לו לריך שתקנה דבלח שתקנה לו הוי ממוך לליח להו כל המתנה כו' ולר"מ כילד יעשה קודם ניזונין לבל לאחר ניזונין מסתבר דלר"מ לין שתקנה לכיון דהולד ממזר ח"ל כל הדלים שלנו הם ושלח מזה ומזה וכל שכן

דתנן לקמן בהזורק (דף פ:) :

יזלנו ויאמר כו'. מכלן משמע דלריך לומר בשעת נתינה בפני נכתב מדקתמנר יזלנו הימנה וה"ה לאחר נתינה תוך כדי דיבור דמהני מדקתמר לעיל שנתנו לה בשהיה פיקח ולא שהפיקח לומר בפני נכתב עד שנתחרש אבל לאחר כדי דיבור מספקא לר"י אי מהני כל זמן שעמוקים בתוכו עניו או לאו וקודם נתינה מספקא לר"י נמי אי מהני ומדתנן בפרק כל הגט (לקמן דף פט:) המוכיח גט ממדינת היס ומלה עושה בניס דין שלח ואומר כו' אין רלוחה להרי אומר כשהגט יולא מתחת ידו: **אפילו** לא כתב בו אלא שיטה אחת לשמה שוב אינו צריך **רב אשי** אמר אפילו

*) [ע"ש דגיטת סכי ושוב מלאתי סערה מהכרס"ל]

אלעזר אמר ליה אפילו לא *כתב בו אלא שיטה אחת לשמה שוב אינו צריך **רב אשי** אמר אפילו

(לקמן עו. [ע"ש סכרס"י ד"ה שיטה אחת וכו'])

טעמא מאי דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה השתא בעל לא קא מערער אבל ניקום ונערער עלה; בפלוגתא דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי **חד אמר** לפי שאין בקיאין לשמה **וחד אמר** לפי שאין עדים מצויין לקיומו, תסתיים דר"י בן לוי הוא דאמר לפי שאין בקיאין לשמה דר' שמעון בר אבא איתי ניסא לקמיה דר' יהושע בן לוי וא"ל צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם או לא א"ל לא צריכת, לא אמרו אלא בדורות הראשונים שאין בקיאין לשמות אבל בדורות האחרונים דבקיאין לשמה לא, תסתיים, ותסברא והא רבה אית ליה דבבא ועוד הא אמרינן שמא יחזור דבר לקלקולו? אלא ר"ש בר אבא *איניש אדעתיה הוה בהדיה והא דלא חשיב ליה, משום כבודו דר"ש : איתמר בפני כמה *נותנו לה **רבי יוחנן** ור' **חנינא חד אמר** *בפני שנים **והד אמר** בפני שלשה, תסתיים דר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים דרבין בר רב חסדא אייתי ניסא לקמיה דר' יוחנן ואמר ליה זיל הב לה באפי תרי ואימא להו 'בפ"נ ובפני נחתם' תסתיים, ה"מ בהא קמיפלגי דמאן דאמר בפני שנים קסבר לפי שאין בקיאין לשמה ומאן דאמר בפני שלשה קסבר לפי שאין עדים מצויין לקיומו ותסברא הא מדר' יהושע בן לוי אמר 'לפי שאין בקיאין לשמה' רבי יוחנן אמר 'לפי שאין עדים מצויין לקיומו' והכא היכי קאמר ר' יוחנן בפני שנים ועוד הא רבה אית ליה דרבא? אלא דכ"ע בעינן עדים מצויין לקיומו והכא 'בשליח נעשה עד-ועד נעשה דיין' קמיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר *שליח עשוי עד ועד נעשה דיין ומאן דאמר בפני ג' קסבר שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין' והא קיימא לן בדרבנן 'עד נעשה דיין'? אלא בהא קמיפלגי במלי סגי כלון דאשה כשירה להביא את הגט וכמנין דמייתיה ליה איתיא וסמבי עלה ואידך אשה מידע ידעי ולא סמבי עלה, תניא כוותיה דרבי יוחנן

*המביא גט ממדינת הים ונתנו לה ולא אמר לה *בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר, כיצד יעשה יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם ור"מ משום דלא אמר 'בפני נכתב ובפני נחתם' יוציא והולד ממזר? אין ר"מ לטעמיה *דאמר רב המנונא משמיה דעולא: אומר היה ר"מ כל המשנה ממשבע חכמים בניסין יוציא והולד ממזר. בר הדיא בעי לאתויי ניסא **אתא לקמיה** דרבי אחי דדוה ממנה אגיטי א"ל צריך אתה לעמוד על כל אות ואות, **אתא לקמיה** דרבי אמי ור' אסי אמרי ליה לא צריכת וכי תימא אעביד לחומרא "נמצא אתה מוציא לעז על גיטין הראשונים, רבה בר בר חנה אייתי ניסא-פלגא איכתב קמיה ופלגא לא איכתב קמיה-אתא **לקמיה** דרבי

(לקמן עו. [ע"ש סכרס"י ד"ה שיטה אחת וכו'])

טעמא מאי כו' דילמא אתי בעל מערער. דקשיא מאי לימור דכעני לימור דילמא אתי בעל ומערער תיובתא לכל השתא דיסתם לימת לא לתי בעל ומערער לתן ניקום ונערער : ותיובתא לימת לא לתי בעל ומערער להקל עליה טעמא מאי וכו': **כפלוגתא**. כי הך פלוגתא דרבה ורבא לפילגו גמי תמולאי קמאי : **לייתי גיטא**. ממדינת הים : **ותסברא**. לית ליה גרסינן ולא גרסינן ליה ולא לתורוצי תסתיים קאתי דשפיר תסתיים דרבי יהושע הוא דאמר לפי שתין בקיאין לשמה דאמר הכי פריך ותסברא הא דאמר דיומיחי הוה : **ותא רבה חיים ליה דרבה**. ובעינן לקיומו : **פוס בפדיה**. ותמרינן לעיל בי תרי דמייתו גיטא מילתא דלא שכיחא : **כפני כמה נותנו לה**. הקליה : **לפי שתין בקיאין**. הלכך בתרי סגי דלהוו סהדי דאמר אליח בפני נכתב ולא אתי בעל תו ומערער לה מצמיתין ביה : **לפי שתין עדיה כו'**. וכיון דלקיומי הוא בעינן תלתא כדאמרינן בכתובות בפ' שני (דף כא:) דקיום שטרות בשלשה : **ותסברא**. דהכי הוה : **ותא**. מדסיימינן לעיל דריב"ל הוא דאמר לפי שתין בקיאין מכלל דרבי יוחנן בר פלוגתיה דלעיל אמר מקום לקיומו והכא סיימינן דר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים : **ועוד פה רבה חיים ליה דרבה** . ותפילו למ"ד לפי שתין בקיאין לשמה חיים ליה נמי לקיומו וביבעי תלתא : **בשליח נעשה עד ועד ונעשה דיין קמיפלגי**. כלומר לי אמרינן כי היכי דשליח נעשה עד הכי נמי 'עד נעשה דיין' קמיפלגי : **מ"ד בפני שנים קסבר**. כי היכי דשליח נעשה עד ה"ג עד נעשה דיין הלכך מלטרף בהדייהו והוו תלתא : **ומ"ד בפני שלשה קסבר**. תף שליח נעשה עד תין עד נעשה דיין : **סבי גרסינן וסא קיימא לן בדרבנן דעד נעשה דיין**. כגון נבי קיום שטרות דמרינן בכתובות (שם) שלשה שיכנו לקיים לת השטר וקלת מרעור על לחד מהם כי' והוין בה לממרת דעד נעשה דיין כי' ומותבינן ומפרינן ה"מ בעדות החדש דלרייתת לבל בדרבנן עד נעשה דיין : **כיון דמשה כשירים כו'**. מי מכשרת בשנים זמנין דמייתת ליה משה וממרינן עלה לתכשורי נמי בשנים ומשה רבינו עליה השלום לא בעי לאכשורי אלא בשלשה דכתיב (שמות כד) ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל, ואמר רבי יוחנן כ

מסורת הש"ס

אפילו. תיקון הקולמוס והקלף שמע ממנו כשמקיטרו לשמה כשמוכיחין תוכו ומחליקין לתיבו ולי נראה קן קולמוס קול הקולמוס כשהוא טוחב וקול היריעה שהוא כשמע כמי שאומר קן קן ותים דגרסי קל קולמוסא: דגפך לשוקא. סופר יגע למקום שיש שם בני אדם הרבה: תורה אור

[ג"ל שמע קן וקן כרש"י וכ"ה בכתה"ג]

מפני דשמא פגיעי פגיעה מצאתיה. שמעו כשמו של זה: ופ"ה. לכתוב ט גט: שם רבים שם ליה דרבים. ונהי נמי דגמירי הא כיון לממדינה למדינה הוא כשיגיע לקיימו: פתיכתא. יקיטת קטנות תחת כמולוחות כשהדעת והולכן תלמידים מזו לזו ומתאר עיירות להן ללמוד תורה: בגירסייהו מידין. ואין מכירין התימות: פיתפר נפי. דטעמא משום דשכיחי מתיבתא היא: מכי פתח רב לבבל. וקבע ישיבה בסורא ודשמואל הוא בנהרדעא לכל מעיקרא לה ותע"ג דגמירי דמגלגל יכניה לבבל (מכות י כו) והתם והמסגר עמו לא פסקה תורה מהם: פרקס. למזרחו של עולם בסופו הי מדינת היס: מפכו לנפוו. של עולם ובכל התם קיימת בין עט לנפון: נבר מבבל. לחיכת טעמא להמילה: כפתלוקס ליופפין. כפ' עמרה יוחסין (קידושין ד' עח.) דקיל"ל כל האלנות עיסה לח"י וח"י עיסה לבבל ולפלגו התם עד היכן הוא: פרפס פגיעה. ערבה שמיה הסמוכה לנגר: ופפ נפרי. רבי תרדקיר: ופפ רבים שם ליס דרבים. וכיון לממדינה למדינה הוא בעינן לקיומו: ופני. רבי תרדקיר: פולי לשוקא. לתקטיספון ומוסרין להן שם עדיות ותומתן (ב) שם בסמוכות והסמוכות ביד תקטיספון עד זמן שיגביס ליפיק בני תקטיספון מכירין חתימת בני תרדקיר הלכך גם שמחתם בתרדקיר ונחתלת לתקטיספון עדיס מעיין לקיימו ותף בני תרדקיר כשהולכין שם לשוק יקיימוהו לבבל בני תרדקיר חיין מכירין חתימת בני תקטיספון ותע"פ שהולכין שם חמיד לסחורה לכל יום השוק בשוקייהו מרידין וחיין טתנין לב להסתכל ולהכיר חתימת בני העיר: פערפס לפרפס. משוקת הכתים שנבל הס"ל לשורה שכנגדה: פפפנוס לשפנוס. שתם שכונה שלשה בתים בשכסת ע"ו (דף נ.): דיידי. חיין משמחין בנחיהן שמרודין בשחורה וחיין מכירין חתימות שבידיהס: לפ לריכים. דבבל כתרן יקרתל: דתי

[ג"ל שמע קן וקן כרש"י וכ"ה בכתה"ג]

מפו דשמא פגיעי פגיעה מצאתיה. שמעו כשמו של זה: ופ"ה. לכתוב ט גט: שם רבים שם ליה דרבים. ונהי נמי דגמירי הא כיון לממדינה למדינה הוא כשיגיע לקיימו: פתיכתא. יקיטת קטנות תחת כמולוחות כשהדעת והולכן תלמידים מזו לזו ומתאר עיירות להן ללמוד תורה: בגירסייהו מידין. ואין מכירין התימות: פיתפר נפי. דטעמא משום דשכיחי מתיבתא היא: מכי פתח רב לבבל. וקבע ישיבה בסורא ודשמואל הוא בנהרדעא לכל מעיקרא לה ותע"ג דגמירי דמגלגל יכניה לבבל (מכות י כו) והתם והמסגר עמו לא פסקה תורה מהם: פרקס. למזרחו של עולם בסופו הי מדינת היס: מפכו לנפוו. של עולם ובכל התם קיימת בין עט לנפון: נבר מבבל. לחיכת טעמא להמילה: כפתלוקס ליופפין. כפ' עמרה יוחסין (קידושין ד' עח.) דקיל"ל כל האלנות עיסה לח"י וח"י עיסה לבבל ולפלגו התם עד היכן הוא: פרפס פגיעה. ערבה שמיה הסמוכה לנגר: ופפ נפרי. רבי תרדקיר: ופפ רבים שם ליס דרבים. וכיון לממדינה למדינה הוא בעינן לקיימ

ואי עבדת מהנית. משמע דבפרי נכתב מועיל בת"י והא דתנן בכפ"ב (נקמן דף כג:) בתרן דלמו לחדיורה (ג) סמכינן מהימנת היינו משום דחיישי בלא תמר בפני נכתב כתרן ישראל אבל לי תמר סמכינן מדחדיורה כדתמרינן הכא:

ויתנו (שם) היינו בזוזה. לפי שהן מסתחין בתרן ישראל היו בניהם ובנותיהם מסתעבדים בשביל מזונות והייט בזוזה בשביל מזונות *ועוד מפ' כדתמר בירושלמי עובדת הוה בחד שמכר בתו ללמוד תורה והלך ולמד: **אי"ר** ינחק שחיט כותבין. כה"ג פוסק כר' ינחק ותע"ג דפליג תמתניתא דיודע היה שחיטה עיקר ותומר ר"ת וכן פי' ריב"ח בכפ רבינו תליהו דדוקא שמכרון לכתוב הפסוק לדרכה כי הכא תבל כשתדם שולח תיגרת לתבירו מותר שיכתוב לשון המקרא כדי לכתוב לשון לא בלא שירטוט מיהו בירושלמי "פ בתרא דמגילה משמע קלת לחשור דקתמר התם מהו לכתוב תרתין שלח מילין מן פסוקה ומייתי ר' מונא שלח כתב לר' תוספיא בר שימי דקתיקך משמע שלח היה כותב שלח לשם תיגרת שחשים ולא לדרכה ותע"ש היה מקפיד שלא לכתובה כשהר ומיהו הרבה מבית שם שגרתה שהיו כותבין לדרכה דקתמר מר עוקבא שלח כתב לרים גלוחת והוה קלי ומיך בזמרת פירוש כשהיה שוכב וקס היו מזמרין לפניו ישראל °שלח תשמח שלח גיל בעמים וכן הרבה מבית שם ות"ח דתמר בהקומץ רבה (מנחות דף נב:) ובפ"ב דמגילה (ד' יח:) דתפילין חין נריכין שירטוט והלת שלח שלם חו תרבע תיוות נריכין שרטוט ותור"ת דתפילין לח בעי שרטוט על כל שיטה ושיטה שלא עושה שרטוט תחת למעלה וכותב תחתיו כמה שיטין ותור"ת °דתין לשרטט תפילין על כל שיטה ושיטה כדתמר עלה בירושלמי פ' כמה מלילין* כל הפטור מדבר ועושהו נקרת הדיוט וכן משמע בהקומץ רבה (שם דף נב:) דקתמר התם תפילין חין נריכין שרטוט ופריך מהת דתניא °ס"ת שבלה ותפילין שבלו חין עושין מהן מזוזות לפי שחין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה הת מורידין עושין והת מזוזה בעי שרטוט ומקשי מנלת היתה ומדלא מקשי הכת כמאי עסקינן במשורטטין משמע דחין רגילות לשרטט כלל לח ס"תולת תפילין ושיטו משום דנקרת הדיוט ומיהו תם חין הסופר יכול לכתוב יפה בלח שרטוט נריך לשרטט על כל שיטה ושיטה משום זה חלי ותלושו והת דתמר בכפ"ק דמגילה (דף סז:) דבדי שלוש ותמת מלמד שנריכה שרטוט כתמיתה של תורה תור"ת דלמו היינו ס"ת הת לח בעי שרטוט חלח שיטו מזוזה וקרי ליה תמיתה של תורה על שם שיש בו שם יתוד מלכות שמים וכן פירש ר"ת וכן נרחה דחי שם ס"ת כדפי' שם בקונטרס הת דפסקינן התם בכפ"ב דמגילה (דף יח.) תרישתרת ושלח בדיו דתתיא כתיבה כתיבה מדכתיב (ירמיה ט) ותלי כותב על הספר בדיו ותמלו לח ילפי מתמיתה של תורה ולי במזוזה מיירי ניחת התם כן הייטי מנריך דוכסוסטוס כמו במזוזה והת דתמר במסכת סופרים (פ"ח הל' ח') תיט דתתי לכתוב תת"כ כירנל ויריעה שחיה מסורנלת פסולה שיטו ל' שרטוטין מלמעלה ולמטה ומנדרין שבת* אמר רבה בר בר חנה הא דאמרי רבנן "ישלשה דברים נריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר" נריך למיסרינהו

ואי עבדת אהנית" מאי 'אי עבדת אהנית'? "דאי" אתי בעל מערער לא משגחינן ביה כדתניא *כמעשה באדם אחד שהביא גט לפני רבי ישמעאל אמר לו: צריך אני לומר בפני נכתב ובפני נחתם או איני צריך? אמר לו בני מהיכן אתה, אמר לו רבי מכפר סיסאי אני, אמר לו צריך אתה לומר "בפני נכתב ובפני נחתם" שלא תיזקק לעדים, לאחר שיצא נכנס לפניו רבי אלעאי, אמר לו: "רבי, והלא כפר סיסאי מבלעת בתחים ארץ ישראל וקרובה לציפורי יותר מעכו *ותנן "רבי מאיר אומר עכו כארץ ישראל לגיטין" ואפי' רבנן לא פליגי עליה דר"מ אלא בעכו דמרחקא אבל כפר סיסאי דמקרבא לא, אמר" לו שתוק בני שתוק הואיל ויצא הדבר בהיתר יצא" הא "אינו" נמי 'שלא תיזקק לעדים' קאמר ליה? "לא" סיימוה קמיה. שלח ליה "ר' אביתר" לרב חסדא: גיטין הבאים משם לכאן אין צריך לומר "בפני נכתב ובפני נחתם", לימא קסבר 'לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי'? ותסברא והא רבה אית ליה דרבה-אלא דר"ע בעינן לקיומו וכיון דאיכא רבים דסלקו ונחתי מישכח שכיחי, אמר רב יוסף מאן לימא לן, דר' אביתר בר סמבא הוא "ועוד הא אידהו דשלח ליה" לרב יהודה בני אדם העולין משם לכאן הן קיימו בעצמן °ויתנו (את) הילד בזונה והילדה מכרו בין "וישתו" וכתב ליה בלא שירטוט "אך יצחק" "שרים" כותבין, "שלש" אין כותבין בכמתניתא תנא "שלש כותבין ארבע אין כותבין" "אביי" אמר כל דלא ידע הא דר' יצחק לאו גברא רבה הוא בשלמא מילתא דתליא בסברא לחיי, הא גמרא היא, גמרא לא שמיע ליה ועוד הא ר' אביתר הוא דאמרים מריה על ידיה "דכתיב "תחנה" עליו פילגשו" "רבי אביתר" אמר זבוב מצא לה "ר' יונתן" אמר נימא מצא לה ואשכחיה ר' אביתר לאליהו א"ל מאי קא עביד הקב"ה? א"ל עסיק בפילגש בגבעה, ומאי קאמר? אמר ליה: אביתר בני כך הוא אומר, יונתן בני כך הוא אומר" א"ל ח"ו *ומי איכא ספיקא קמי שמיא? א"ל ואלו *דברי אלהים חיים הזבוב מצא ולא הקפיד נימא מצא והקפיד, אמר רב יהודה זבוב בקערה ונימא באותו מקום: זבוב=מאיסותא ונימא=סכנתא אינא דאמרי אידי ואידי בקערה זבוב אונסא ונימא פשיעותא. אמר רב חסדא "לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מישראל, אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף הוא בא לידי שלש עבירות: גילוי עריות, ושפיכות דמים, וחילול שבת* אמר רבה בר בר חנה הא דאמרי רבנן "ישלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר" צריך למיסרינהו

ניתנו השו"ס

תוס' ד"ה תמר כ"י וכו' אל תשמח אל גיל בעמים. בעמים אל גיל כ"ל וכן הוא בירושלמי: בא"ר לחין לשרטוט. עי' סוטה יז ע"ב תוד"ה כתנם:

[עי' ברי"ף פ"ב דשבת סוף נמ' ומשנה ג' דכלים]

[עי' תוס' שבת לב. ד"ה לח קשיח]

[תוספתא פ"ו]

[תוספתא פ"ו] סוף. רלוי למסוך עלין: **ויתנו (שם) סילוג כו'**. סהיו מסתחין בת"י ומיחין כשומיהן עגוחת וכשליס מפריה ורכיה שקקל בעיניהס ילדיס וילדות: **שמים**. שחי חיבות כותבין מן המקרא בלח שרטוט: **כשלמת מילתא דתליא בסברא**. לי לח הוה סבר לה מדעתו: **למי**. כלומר שפיר מלית למימר דלתו גברת רבה הוח: **וגמרא לא שמיע ליה**. הת גמרת דר' ינחק: **דתסברא מריש על ידיה**. לגנות לו סוד לכון דכריס הסתומים על תמיתתס: **ותוכח עליו פילגשו**. בפילגש בגבעה כתיב ותוכח סרתה עליו: **וכוח מלח לה**. בקעורה: **נימא מלח לה**. לקמיה מפרש: **ותסכמתה גרסי': נימא מלח ופקפיד**. כדמפרש טעמת ותוך: **נימא כאומו מקום**. ודרכן היה להביר לת הטער ולח ליסכן כועלה ליעשות כרות שפכה **ומשום דסכנתא הוא הקפיד עליה וברחה מפני חימתו: גילוי עריות**. כשמניע זמן טבילתה בעת ניסה והיח ילחה לומר לח עבלתי ומסמסתו גרסי: **שפיכות דמים**. כי הכח לו פעמים שטורחת מפניו ומפלח בחתת הפחתים לו ג) בנסר: **וחילול שבת**. פעמים שמולקח ילדי לר' מבשלת מסחשיכה מפני חימתו והוח ליט יודע: **עשרתם**. פירות שנחכל למחר: **ערבתם**. עירובי חלירות: ג) [ני"ל מגבר] בהמתן

[כע"י בגיטין דהוא שלח לו רבי אביתר לרב יהודה כו']

[ני"ל כפ"ק דשבת הלכה ב וכ"ה בתוס' ממחה: לכ:]

ג) פלגש

גבעה

ב. אימה יתירא הגהות הב"ח

ג) [תוס' ד"ה ולא עבדת וכו' ולפי' לעיל עבדת מבעית וכו' דלמו לחדיורה דיודה סמכינן:]

מהנף

ג' מאיות העיר אשר תוציא ת"ת ב"ת ל"ת אשר

[ועי' תוס' מנחות לב: ד"ה כת וכסוסה יב: ד"ה ולקמה]

[שמוחל ב טו:] [שם כ]

[ועי' תוס' שבת לב. ד"ה לח קשיח]

כספתן על לדיקים . בהכל קאמרינן (חולין דף ה:): **מכר מן ספתי** . שנתכבד מהם לכבר מן המחוטה ומפני חימתו חתכו עבדיו לכבר מן החי והביאו תחתיו שלח יכין : **סעומדים עלי** . להרוף ולנדף : **ובידי למופרן** . כח בידי להשפין עליהן : **לנגדי** . מריבני ומקניטני : **גניבא** . היה חולק עליו : **קולר** . שלשלת של הורה אור ברזל שמחפין שם המוכתבים למלכות להריגה : **ומרא** . לשורר בניה המשתמות : **ימר מכר** . יהא מר : **דמנא** . כעור : **מלרגיות** . שם מקום : **קנקה** . כעם מממש נער שלעגו קנקה הוא לשון שלדם מתעבר על ריבו או על ריב לאחרים כמו קנא קנאתני (מלכים ג יט) וכמו בקנאו את קנאתי (במדבר כה) : **לפתק לגימא** . שגזול ממנו ויוכל לחייב לשעבי מזונותיו : **כלילא** . היו עושין עטרות לאחזים יפ של זהב וכסף לבושות ומלוכות בגפריים ומלת שקורין ניי"ל ויש של וורד והדס : **כשולמות** . מיל שהעלה אחספסיונוס קודם שבא מיקומו עליהם: **ועל פתירוש** . מפרש בפרק בתרא דסוטה(ל' מפ:)טעלה דאד פומא והוא זוג המקשקש : **רב מספרא** . תלמידו של רב הונא הוה ולא היה מקיד בפניו וכי קס רב הונא אמר ליה רב אסדא לריש גלותא קרא כתיב : **מס עניין כו'** . ולא מלינפא מנבגי כהונה הוא : **פמלניס מדרבנן** . היו אחור חלת מדרבנן וקרא בעטרה של מלך מיירי שהיה מתכבד שהכוהנים שלהן בעמים ויגלה לדקיקו בגולה : **ומסדרין מינך** . יפשיה מסוויס ונאים בדבריך : **שלמים** . כך מלומלמים והכי קאמר קרא שלמים מזומנים ומוכנים לך שכן מס רגיים וכן נגזזו ועבר . הכי הן מקוליס שהגזוזה לעובדיים בהבר על ידי גזיזה שהגזוזה עובדת כך גזזו מהן לגדקה וירכו ועניתיך

טעמא : כל שיש לו קנאה על חבירו ורומס [שוכן ערי ער] עושה לו דין, א"ל אלא מעתה צקלג ומרמנה וסנסנה הבי נמי? א"ל אי הוה רב גביהא מבי ארגיוא הבא הוה אמר בה טעמא, רב אחא מבי חוואה אמר בה הבי: כל מי שיש לו צעקת לגימא על חבירו ורומס [שוכן] בסנה עושה לו דין, א"ל ריש גלותא לרב הונא בלילא מנא לן דאסור? א"ל מדרבנן *דתנן [בפלמוס של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוסין] אדהכי קם רב הונא ואפנויי, א"ל רב חסדא קרא כתיב °כה אמר ה' אלהים הסר המצנפת והרם העטרה זאת לא זאת השפלה הגבה והגבוה השפיל" וכי מה ענין מצנפת אצל עטרה אלא לומר לך בזמן שמצנפת בראש כ"ג עטרה בראש כל אדם, נסתלקה מצנפת מראש כ"ג נסתלקה עטרה מראש כל אדם, אדהכי אתא רב הונא אשכחינהו דהוי יתבי א"ל האלהים, מדרבנן אלא חסדא שמך ותסדאין מילך, רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דהוה גדיל בלילא לברתיה א"ל לא סבר לה מר הסר המצנפת והרם העטרה? א"ל דומיא דכ"ג, בגברי, אבל בנשי לא, מאי "זאת לא זאת"? ברש ר' עוירא [זימנין א"ל משמיה דרב אמי וזימנין א"ל משמיה דרב אסי] בשעה שאמר הקב"ה לישראל "הסר המצנפת והרם העטרה" אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: "רבש"ע, ואת"ל להן לישראל שהקריבו לפניך בסיני 'נעשה' לנשמע'? אמר להן "לא זאת להן לישראל שהשפילו את הגבוה והגביהו את השפל והעמידו צלם בהיכל" ברש ר' עוירא [זימנין א"ל משמיה דרב אמי] וזימנין אמר לה משמיה דרב אסי] מאי דכתיב °כה אמר ה' אם שלמים וכן רבים וכן נגזזו ועבר וגו' אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה וכ"ש בשהן מרובין, מאי "וכן 'נגזזו ועבר'? תנא דבי ר' ישמעאל כל הגוזז מנכסיו ועושה מהן צדקה ניצל מדינה של גיהנם משל לשתי רחילות שהיו עוברות במים אחת גוזזה ואחת אינה גוזזה, גוזזה עברה, ושאינה גוזזה לא עברה

ועניתיך

ומפרש ריב"ח מפום דלכהן הדיוט לא היה נין והיכה גדולה קרויה מנבעת אבל של מיכו תומר ר"י דתסכתן בלשון הגמרא דקרי נמי מלנפת דקרי נמי מלנפת לשל הדיוט בפרק בתרא דסוטה ביומא (דף כה.) דתמר מהן ותפילו היו שוות נקט הכא דבתרא כ"ג לפי שתין תסור תלת לתתים כדמפרש בעין כ"ג שהוא רתם ובר ביכורתי: **השתא** בהמתן של לדיקים כו' . תמר ר"ת דלת פריך תלת גבי מירי דתכילה דנגמרי הוא לנדיק שתוכל דבר תיסור ולהכי לא פריך גבי ר' יסמעאל שקרא והטה בפרק קמא דשבת (דף יב:) וגבי יהודה בן בבתי שהרג עד זומם (תגיגה דף מו:) ובהשיא דפ"ב דכתובות (דף כח:) להעלו עבד לכהונה על פיו לא גרים ליה ר"ת תע"פ שיש שם תכילת תיסור תרומה לאתמא ולבניו שהן תסורין בתרומה מ"מ כיון שהכא עלמו תין נכשל בתכילת תיסור תין סברת להקשות ורב ירמיה בר תבא דאתמלי ועניים קודם הבדלה (פסחים דף קו:) תע"ג דאמר התם (דף קה.) דמיתתו בתשכרה ובראש השנה (דף כא.) בסיס תבשילי דבכולי בלומת רבא דמעורבת תין דבר מגונה כל כך תכילה של היתרת בשעת התיסור" : **והוא** יפילם תלים . בפ' בתרא דזבחים (דף קעו:) דרמי' דוס בעגין אחר גבי ויוסף אהרן (ויקרא י) תע"פ שהפיל לך תלים **השכם** והעבר . דרים דוס כמו דמדומי חמה (שבת דף קיח:) תע"ג דאמר בכבא קמא (דף נ.) המוסר דיגו לחמים הוא בעגם תחילה הא אמר ה"מ דאית ליה דיעה בתרעא לי כמי השכם עליהם לבית המדרש קאמר לעטוק בתורה :

זמרא מנת לן דתסור . פי' בקונטרס לשורר בבית המשתאות וכן משמע מדקאמר ולימלא ליה מבכא בשיר לת יפתו יין ובפרק בתרא דסוטה (דף מת.) תנן משבטלה סנהדרין בטל שיר בבית המשתאות שנאמר בשיר לת ישתו יין ורלוי להחמיר בכיולא דהתם בירושלמי דהוה קאים ומיתך בזמרת שמתעטג ביותר וזיר של מלוה שרי כגון בשעת חופה שעושין לשמח חתן וכלה . **עטרות** חתנים . פירש בקונטרס עטרה ממש ותין גרלה דאמר עלה בפ"ב דסוטה (דף מט:) לת שט תלת של ורד ושל הדס תכל של קנים ושל תילת מוכר ותין דרך לעשות עטרה מכל קנים תלת עטרות שחושים בעין כיפה וברחש כל אדם דקאמר לתו דווקא ברחש ממש תלת למעלה מרחש וכמה מדות (פפ"ג דף ו.) דתנן העטרות שבחלונות פירשו מזהבות שעושין בחלונות ולת הויה כלילת דהכא בהיתה דבמה תשה (שבת דף נט:) דקאמר פשוט כמה כלילי בבהרדעת ושוקת לחתנים שהרו דומיא דעטרות כלות דמפרש בסוטה (דף מט:) דהיא עיר של זהב ובפרק במה תשה (דף ו.) תמר לת תלת תשה בעיר של זהב מכלל דבחול שרי תלת דוקא חתנים וכלות תשרו משום שמחה יתירה כדאמרי' התם (ב"בתב:) זה תפר מקלה שברחש חתנים : **בומן** שמנפת ברחש כהן גדול . דלתופה של כהן הדיוט דסופה בפולמוס של מיטוס גוזרו על עטרות של כלה אלמא שתי גזירות היו בפולמוס הראשון של אספסיינוס גזרו על עטרו' של חתנים ובפולמוס אחרון של פיטוס גזרו גם על עטרות הכלה ר"ל שאין פחרון

למימרינהו בניחותא כי היכי דליקבלו מיניה אמר ר' אשי אנא לא שמיעא לי הא דרבה בר בר חנה וקיימתיה מסברא א"ר אבהו לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי אדם גדול הטיל אימה יתירה בתוך ביתו [דהא אביי לוהו דבר גדול ומנור חנינא בן גמליאל האביי לוהו ס"ר *השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם צדיקים עצמן לא כ"ש אלא] בקשו להאביי לוהו דבר גדול ומאי ניהו אבר מן החי. שלח ליה מר עוקבא לר' אלעזר בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות מהו? שרטט וכתב ליה °אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי "אע"פ שרשע לנגדי אשמרה לפי מחסום, שלח ליה: קא מצערי לי טובא ולא מצינא דאיקום בהו" שלח ליה °דום לה' והתחולל לו' דום לה' והוא יפילם לך חללים חללים, השכם והערב עליהן *להמ"ד והן כלין מאיליהן, הדבר יצא מפי ר"א ונהנותו לגניבא בקולר. שלחו ליה למר עוקבא [זמרא, מנא *לן דאסיר? שרטט וכתב °אל תשמח ישראל אל גיל בעמים כי שכר לשוניו? °אי מההוא ה"א ה"מ זמרא דמנא, אבל דפומא שרי, קמ"ל. א"ל רב הונא בר נתן לרב אשי מאי דכתיב °קונה ויימונה ועורדה" א"ל °מתוותא דארץ ישראל קחשיב א"ל אמו אנא לא ידענא דמתוותא דא" קא חשיב אלא רב גביהא מארגיוא אמר בה טעמא: כל שיש לו קנאה על חבירו ורומס [שוכן ערי ער] עושה לו דין, א"ל אלא מעתה °צקלג ומרמנה וסנסנה הבי נמי? א"ל אי הוה רב גביהא מבי ארגיוא הבא הוה אמר בה טעמא, רב אחא מבי חוואה אמר בה הבי: כל מי שיש לו צעקת לגימא על חבירו ורומס [שוכן] בסנה עושה לו דין, א"ל ריש גלותא לרב הונא בלילא מנא לן דאסור? א"ל *דתנן [בפלמוס של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוסין] אדהכי קם רב הונא ואפנויי, א"ל רב חסדא קרא כתיב °כה אמר ה' אלהים הסר המצנפת והרם העטרה זאת לא זאת השפלה הגבה והגבוה השפיל" וכי מה ענין מצנפת אצל עטרה אלא לומר לך בזמן שמצנפת בראש כ"ג עטרה בראש כל אדם, נסתלקה מצנפת מראש כ"ג נסתלקה עטרה מראש כל אדם, אדהכי אתא רב הונא אשכחינהו דהוי יתבי א"ל האלהים, מדרבנן אלא חסדא שמך ותסדאין מילך, רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דהוה גדיל בלילא לברתיה א"ל לא סבר לה מר הסר המצנפת והרם העטרה? א"ל דומיא דכ"ג, בגברי, אבל בנשי לא, מאי "זאת לא זאת"? ברש ר' עוירא [זימנין א"ל משמיה דרב אמי וזימנין א"ל משמיה דרב אסי] בשעה שאמר הקב"ה לישראל "הסר המצנפת והרם העטרה" אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: "רבש"ע, ואת"ל להן לישראל שהקריבו לפניך בסיני 'נעשה' לנשמע'? אמר להן "לא זאת להן לישראל שהשפילו את הגבוה והגביהו את השפל והעמידו צלם בהיכל" ברש ר' עוירא [זימנין א"ל משמיה דרב אמי וזימנין אמר לה משמיה דרב אסי] מאי דכתיב °כה אמר ה' אם שלמים וכן רבים וכן נגזזו ועבר וגו' אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה וכ"ש בשהן מרובין, מאי "וכן 'נגזזו ועבר'? תנא דבי ר' ישמעאל כל הגוזז מנכסיו ועושה מהן צדקה ניצל מדינה של גיהנם משל לשתי רחילות שהיו עוברות במים אחת גוזזה ואחת אינה גוזזה, גוזזה עברה, ושאינה גוזזה לא עברה

ועניתיך

תוספות רי"ד:

שלח מר עוקבא לר' אלעזר בני אדם העומדים עלי וביש כח בידי למוסרן למלכות מהו . שרטט וכתב לו אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי אע"פ שרשע לנגדי אשמרה לפי מחסום שלח ליה קא מצערנן לי טובא ולא מצינא למיקם בהו שלח ליה דום לה' והתחולל לו דום לה' והוא יפילם לך חללים חללים, השכם והערב לבית המדרש והן כלין מאליהן א"ר יצחק שתים כותבי נ' אין כותבי בתחניתא חנא נ' כותבי ק' אין כותבי . פ' נ' תיבות [כותבין] בלא שרטוט ארבע [אין] כותבין שלח ליה למר עוקבא ומרא מנא לן דאסור פי' לשורר ולומר בבית המשתאות שנאמר וכתב אל תשמח ישראל אל גיל בעמים פי' לא שנא בפה לא שנא ביד א"ל ריש גלותא לרב חנא בלילא מנא לן דאסור פי' היו עושים לחתנים עטרות של זהב ושל כסף צבועות ומצויירין בגפריות ושלח שקורי' ניי"ל א"ל רב חסדא קרא כתיב כה אמר ה' הסר המצנפת והרם העטרה וגו' מה ענין מצנפת אצל עטרה אלא לומר לך בזמן שהמצנפת בראש כהן גדול עטרה בראש כל אדם נסתלקה מצנפת מראש כ"ג נסתלקה עטרה מראש כל אדם: רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דקא גדיל בלילא לברתיה א"ל לא סבר מר הסר המצנפת והרם העטרה א"ל דומיא דכ"ג בגברי ואי ק' והא תנן בשלהי פרק בתרא דסוטה מיטוס גזרו על עטרות של כלה אלמא שתי גזירות היו בפולמוס הראשון של אספסיינוס גזרו על עטרו' של חתנים ובפולמוס אחרון של פיטוס גזרו גם על עטרות הכלה ר"ל שאין פחרון

גליון הש"ס

גמ' לי מסכות הוה תמינא כמ"א זמנין דמנא . עי' מגיגה דף טו ע"ב בכ"ש ד"ה ומרא : שם מתוותא ד"מ . עי' עירובין דף כח ע"ב תד"ה תתני ניס : דומיא דכ"ג . בגברי אבל בנשי לא מאי "זאת לא זאת" ברש ר' עוירא זימנין א"ל משמיה דרב אמי וזימנין א"ל משמיה דרב אסי מאי דכתיב כה אמר ה' אם שלמים וכן רבים וכן נגזזו ועבר וגו' אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה וכ"ש בשהן מרובין מאי "וכן נגזזו ועבר" תנא דבי ר' ישמעאל כל הגוזז מנכסיו ועושה מהן צדקה ניצל מדינה של גיהנם משל לשתי רחילות שהיו עוברות במים אחת גוזזה ואחת אינה גוזזה גוזזה עברה ושאינה גוזזה לא עברה ועניתיך : מכניסין ע"ב כמכוסין ניס עוי"ב :

[ועי"ע תוס' יומא כה. ד"ה טוטל ותוס' סוכה ה. ד"ה וכל יוכיח] עטרות הכלה כעטרות חתנים דתכי אחרינן נבי עטרות חתנים לא שנו אלא של מלח ונפירות אבל של ורד ושל הדס מותר ושמואל אמר אף של ורד ושל הדס אסור אבל עושה הוא. של קנים ושל חלף ולתי אמר אף של קנים ישל חלף אסור ונבי עטרות הכלה אחרינן אמר רבה בר בר חנה עיר של וחב תניא נמי הכי איזהו עטרות הכלה עיר של וחב ואבל עושה היא כיפה של מלח אלמא דוקא עיר של וחב נאסר אבל עושה היא כיפה קטנה קרויה מלנפת של

הבי גרסי׳ בתוספתא מימיו למזרח הדרך . ולא גרסי׳ וימיו ולכיון שהולך מעכו לכזיב לעולם ימיו הוי למזרח הדרך ומיהו י״ל דפעמים הדרך מתעקש ואין ימיו למזרח: **ויהיב** תנא סימנא הכי . פי׳ בקונטרס ומי תמיכת חדא רלועה לחתומי דה סימנא וקשה וכי אין לתנא לעיין גבולי ארץ ישראל ועוד מאי רלויה מייתי מרב פפא דאמר למזרחה של מסילה תהא היכי קאי סימנא לסילה תהא היא על ידי מסילה ומפרש רבינו שמואל דלאו לתומתיה פריך אלא לאבייתא דקאמי למזרח הדרך ולמערב הדרך וכי דבר מוטעה כמו דרך שייך למימר בו מזרחו או מערבו דהוה ליה למימר מימיו למזרח תהא ומייתי מדרב פפא דאמר למזרחה של מסילה דמזכיר מזרח למסילה: **האי** רבי יהודה הוא רבנן . תנ״ג דקדקינן המיס הויא כארץ ישראל גרע הכא ממוכלעת דלעיל ואם תאמר ומה ענין גט אלל מעבר תנו המביא גט בעלייה בארץ ישראל יתבה כמביא בחוצה לארץ משום דעפר הבא עם מחוצה לארץ פסול ממעבר ותומר ר״י דלא דמי דעלייה קרקע שמתחייה כר זרעיה היא ולאו להתחייב במעבר

וכשיעיין מה שתין כן בספינה: **אמר** ר׳ יהודה לחומי . משמע דלחומי דר׳ יהודה הא לחלוק ואם תאמר בפרק חלון (ערובין דף פפ:)ובזה בורר (מגילה דף כה:) אמר ר׳ יהושע בן לוי כל מקום שאמר ר׳ יהודה לחומי וכמה חומו תנא לפרס וי׳ ויוחנן אמר לחומי לפרס וכמה לחלוק תנמא לכ״ע לחומי לפרס ו״ל דר׳ יהודה לית ליה הכא סבר כרמי בר חמא דאית ליה בפרק זה בורר(שם דף כה.) דלפי׳ לחומי לחלוק ולפי זה לא גרסי׳ בשמעתין אמר ר׳ יוחנן עיין נקוד המונח על גבי יהודה ר״י ורבנן כמו שכתוב במקלת ספריס דר׳ יוחנן היא ליה לחומי לפרס תנא אמר רב הונא ואית דגרסי ר׳ זירא כדאיתא בירוש׳ ל״ל דגרסי׳ כספריס ועוד ר״ל בשמעתא גמי לחומי וכמה כו׳ דדוקא בשמעתא לחומי לפרס אבל בבריימא לא ותני תנאי לגיזת דר׳ יהודה והכא בבריימא היא דתנן במסכת חלה (פ״ג מ״ב) לח מסייט הא לבל לין הספינה גומסת פעורה כדמסיים הכא ונהי דבמתני׳ דחלה נמי לפרס בבריימא הא לחלוק לבל קשה דכפי׳ חלון ובפרק זה בורר פריך מכח בריימא דקתני ותכ״ל ומוכח מבריימא דבמתני׳ נמי תחת לחלוק ו״ל דהוה מני לשנויי ההוא תנא מחבירתא הוא דבמתני׳ לעולם הא לפרס תנא מסום דמסכת חגא בהדיא קא מתני היא ר׳ יהודה מסום ר׳ טרפון היא דתניא כו׳ וכן ל״ל דלוקה במסכת חימתי לפרס דבפ׳ כלהי הדם (חולין דף פח.) תניא וכתנו מלמד שכל דמו חייב לכסות מכאן אתה מה היא אומר כו׳ אמר ר׳ יהודה לחומי בזמן שאין דם מרובה על גבי עפר ואין דם מרובה על גבי עפר לא תלא דם ונקעתא דר׳ יהודה מפרש התם דקסבר דמו מקלח דמו ועכ״ל דפליג אמ״ק דבהדיא קתני תנא קמא כל דמו ופוסק התם ר״ת כר׳ יהודה דבמתניתין דהתם הא לפרס ומיהו שמא רבנן דבריימא עיקר והיו ר׳ יהודה דמתניתין יחיד במקום רבים דבריימא וכהאי גוונא תיכא בפרק קמא דסוכה (דף יל״) : **עציין** נקוד . פירש בקונטרס דספינה לעולם של חרס ואינה לריכה לניקב אם היתה מוכחת בקרקע כדאמרי׳ במכחות דבל עניין של עץ בעי ניקיבה ונראה דהיינו דתניא *מכאן היה ר׳ יהודה אומר כל הקרבנות (מכחות דף פה:) דאמר תנא חדא בבנגב ובשחורבה שבספינה ושבעניין מביא וקורע ותניא לחידך מביא ואינו קורע ומפני עניין אחניין לא קשיא כאן בנקוב כאן בשאינו נקוב ספינה אספינה גמי לא קשיא כאן בשל עץ וכאן בשל חרס ומלא מ

פעמיים לברוח. כלומר מפני שהיה מהלכת כל פעם: **דלמא מפסיק טורינא.** בין פסיעה לחברתה שמא יחזור ויעיד כחדעת שמיכחתא דמר: **רב נחמן בר יצחק אמר.** הכי גרסינן בכל הספרים ובמ"ע וכן הגירסא בעין יעקב ובמהרש"ל: **קולי עלמא לא פליגי.** בכתבי הגאונים גורסין דטעמא דגט לא מקום תורה אור יניקה מן הקרקע הוא כמעשר וכצביעת הילכך לא שנא הר ולא שנא יבשה: **כי פליגי כיס הגדול.** שהוא תמוה מערבו של ארץ ישראל ופליגי הכא היכא דליכא למימר דפקה ליה גבול לפני עצמו של ארץ ישראל דקתני ואם אין שם גבול ויש נופיה לה ר"ש מערבים של ארץ ישראל הר ההר וכתרגום ירושלמי מתרגם הר ההר טורי ממנן וכתיב (במדבר לד) זה יהיה לכם גבול לפון מן היס הגדול תתאו לכם הר ההר ס"מ הר ההר תקוע כיס והכי גבול לפוני לארץ ישראל הוא וסמס הכיס מסופעים הס ויש שפיפוטו רחב כמהלך יום או יומים וקתמר תנא מהיכן היא הארץ מרגל הכר לו מרלשון: **כל שטופה ויורד מעורי ממנן ולפנים.** לגל ארץ ישראל דהייטו לגל דרום הוי ארץ ישראל דגובה הכר הוא הגבול: **מעורי ממנן ולמון.** לגל לפון הולה לארץ: **ולפנים שביס.** חיי היס שבמערב רוחין לחוכן כו': **גמל מלריס.** הוא תמוס ארץ ישראל במקולע מערבים לדומים ומחובר ליס הגדול דכתיב בגבול נגב (שם) ונסב הגבול מעלמון נחלה מלריס והיו תוללותיו היסה נמלחת ארץ ישראל בין הר ההר לנחל מלריס זה ממערבית לפונים וזה מדלומית מערבית והיס במערב ויש מקום שהיס נכנס לחוך ארץ ישראל מהלך יומים רביס בין הר ההר לנחל מלריס ובחוכה כניסה יש נסין והן מיפסקין למערב לחוך היס חון מבין מקולעות תחומי ארץ ישראל שהן הר ההר ונחל מלריס הלכך רוחין כחילו חוכ מחוס מסוף הר ההר במערבו עד נחל מלריס שהרי כל מה שבחוך מקולעות הלו ארץ ישראל היא ומן החוכ ולפנים כו': **ר' יהודה לומר.** כל היס שבנגד לויר של ארץ ישראל ולפני עד לוקייטוס למערב שהוא בסוף העולם הרי הוא כמ"ש שנאמר (שם) יס הגדול וגבול הלי "וגבול" קרא יחירא הוא למימר לחוך היס בכלל התחוס: **ושנסין שבצדדין כו'.** כלומר ואם יש לנו לחלק בנסין לא לגד מערב יש חלוק הלא לגד לפון ולגד דרום נסין היס מיפסקין לחוכך היס לפון ולדרום עד שמגיעין ומיפסקין חון מבנגד ל"ש ושם רחוי למחוס החוכ ממזרח למערב ולהבדיל מה שבנגד לויר תולה לארץ: **ורוחין כחילו חוכ מחוס מקולעות.** עיר היוסבת במוכו של הר ההר ברלסק גבוה שהוא תמוס לפוני: **ועד יס לוקייטוס.** שהוא בסוף העולם למערב ומנחל מלריס עד יס לוקייטוס: **מן סחוס ולפנים.** לגד מכיהו דהייטו לפניס כלומר בין שבי החוכין הוו הנסין ארץ ישראל והוא הדין למיס ונסין דנקט מסוס דחורין חוכין בהס וחייבין במעשר וכצביעת **ואין לי אלא** שבנגד ארץ ישראל **מנין** עד נחל מלריס **תלמוד לומר** ממנו לחוכ ארץ ישראל כמו שהיא בארץ ישראל=רבי יהודה לפני עלמא לא פליגי כלומר מפני מה אין לי אלא שבנגד ארץ ישראל בלבד ולא שבנגד ארץ ישראל ולפנים כרבן: **מיבעי ליה לנסין.** דמן החוכ ולפניס לגד מזרחי (ג) דלא תימא שפת היס הוא הגבול ואפי' במקוס שהחפקס וכנגס לחוך בין שבי מקולעות החמוניין: **לא גריכי קרא.** כיון שבחוך החמוניין הס: **מוריא.** היא ארס עובה וכבסה דוד והוסיפה על ארץ ישראל: **כמוכר כחולה לארץ.** ואע"ג לאחרים דקסיכון לגוקא מסוס לעבד שייך במלות ואסור לגלות מארץ לחולה לארץ: סוריא לפסוה של ארץ ישראל להן מעטו: **לגיעון אין.** מסוס דבקיאין לגמה לו שכיחי לקיימו: **לעבדים לא.** דלאו מארץ ישראל היא: **עפרה עמא.** שגזרו עליה ולא על גב דסכירא ליה להאי תנא שביס יחיד שמיה ביבוש כדקתני מייבה במעשר אפילו הכי גזור עליה: **ומפיק לא מסוריא.** לארץ ישראל (ג) לחולה לארץ שכיחי טוריחא: **והרולה ליכנס לה בטהרה נכנס.** מה שאין כן בארץ העמים ולקנויה מפרש לקמן היא:

כל שמפופ ויורד מעורי ממנן. פי' בקונטרס מעורי ממנן ולפניס להייטו לגד דרום ארץ ישראל ולמון לגד לפון חולה לארץ וקשה לר"י דל"ל דמעי ממנן ולגד מערב כיון דתנא קמא שמי לעיין גבול לפוני של ארץ ישראל קאמר ועלמה לר"י דעורי ממנן משמפע ויורד לגד מזרח ולגד מערב ומורו של הר הוא הגבול מערבי של ארץ ישראל והכסין סביס רוחין כחילו חוכ מחוס מעורי ממנן כלומר ממורו של הר עד נחל מלריס וקפלוריא לרבי יהודה לפני עלמא לא פליגי נסין שבנפון ל"ש ועלמה שהכחוב דוחקו לרבי"ש לפרש כן דכחיב וזה יהיה לכם גבול לפון מן היס הגדול תתאו לכם הר ההר *ומהרגמינן הר ההר טורי ממנן חלמת הכחוב בח לעיין גבול לפוני ומיהו יכול להיות שההר מקוס בקרן לפוניס מערבית חכל משפע ויורד לגד מזרח: **רבי** יהודה לומר כל שבנגד ארץ ישראל הרי הוא כא"ש שנאמר וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים והנסין שבצדדין רואין אותן כאילו חוכ מחוס עליהם מקפלוריא ועד ים אוקיינוס, ומנחל מלרים ועד ים אוקיינוס: **מן** החוכ ולחוץ=חו"ל ורבנן האי "וגבול" מאי עבדי ליה? מיבעי ליה לנסין ורבי יהודה נסין לא צריכי קרא: ר"מ אומר כאו"א וכו': בעו מיניה מרבי חייא בר אבא המוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל דמי או לא? אמר להו 'תניתוה **ר"מ** אומר כארץ ישראל לגיטין אין לעבדים לא וכ"ש סוריא דמרחקא טובא: ת"ר בשלשה דרכים שוותה סוריא לארץ ישראל ובשלשה לחו"ל: סימן ע"ב ב"ר ר"ק: עפרה טמא כחו"ל, והמוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל 'והמביא גט מסוריא כמביא מחו"ל ובשלשה לא"י 'חי"בת במעשר ובשביעי' כא"י 'והדיוטה ליכנס להבטהרה נכנס *והקונה שדה בסוריא כקונה

העשויה לברוח אבל עציץ שאינו עשוי לברוח לא אני גמי עד באין לא קאמרי רבנן התם אלא בספינה דלא מפסיק אוירא,דמיא כי ארעא סמיכרתא דמיא אבל עציץ דמפסיק אוירא לא ערב נחמן בר יצחק אמר *בנהרות דארץ ישראל דברולי עלמא לא פליגי אלא כי פליגי בים הגדול דחניא *ראיזהו ארץ ואיזהו חוצה לארץ: כל ששופע ויורד מטורי אמנון ולפנים =ארץ ישראל, מטורי אמנון ולחוץ=חוצה לארץ, הנסין שבים רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהם מטורי אמנון עד נחל מצרים: מן החוט ולפנים =א"י, מן החוט ולחוץ=חו"ל רבי יהודה אומר כל שבנגד ארץ ישראל הרי הוא כא"ש שנאמר וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים והנסין שבצדדין רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהם מקפלוריא ועד ים אוקיינוס, ומנחל מצרים ועד ים אוקיינוס: מן החוט ולפנים=א"י מן החוט ולחוץ=חו"ל ורבנן האי "וגבול" מאי עבדי ליה? מיבעי ליה לנסין ורבי יהודה נסין לא צריכי קרא: ר"מ אומר כאו"א וכו': בעו מיניה מרבי חייא בר אבא המוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל דמי או לא? אמר להו 'תניתוה **ר"מ אומר כארץ ישראל לגיטין אין לעבדים לא וכ"ש סוריא דמרחקא טובא: ת"ר בשלשה דרכים שוותה סוריא לארץ ישראל ובשלשה לחו"ל: סימן ע"ב ב"ר ר"ק: עפרה טמא כחו"ל, והמוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל 'והמביא גט מסוריא כמביא מחו"ל ובשלשה לא"י 'חי"בת במעשר ובשביעי' כא"י 'והדיוטה ליכנס להבטהרה נכנס *והקונה שדה בסוריא כקונה**

דכי הוסם, הסוס עיין ביס קדושין

עיין עע"ב

[ועע"ב תוכבת ע"ז כח. ד"ה כיבוש]

בבירה

גליון הש"ס
גמ' ת"ל כבלבה. ע' ע"ז דף כח ע"ב תוס' ד"ה קבור:

[תוספתא פ"ב דתרומות ותוספתא תלה פ"ב]

[מוכבת כלים ב"ק פ"ח]

[תלה פ"ד מ"ו]

הגהות הב"ח
(ג) רש"י ד"ה מיבעי ליה נסין וכו' לגד מזרחי ארץ ישראל הוא דלא תימא: (ד) ד"ה והמביא וכו' כמתניתא מתוקה לארץ:

לגיטין
סוריא:
בגי דברים דומה לגיטין ישראל
ובגי דברים דומה לחוץ לארץ

לב א מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה י:
לג ב מיי' פ"ל מהל' תרומות הלכה ז:
לד ג מיי' פ"ח מהל' עבדים הל' ו כפע"ע פז עוש"ע י"ד סי' רסו סעיף סב:
לה ד מיי' פי"ל מהל' עומאת מת הל' ו:
לו ה מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה י ופ"ל מהלכות תרומות הל' ז ח:
לז ו מיי' פי"ל מהל' תרומות הל' ד והל' טו:
לח ז מיי' פי"ל מהל' עומאת מת הל' ו:

[בתוקנות ליתא כך וגם בהכנום יוסנן ויוסנלמי ליתא כך ע"ש וע"ע בערוך נעבך סמנים]

בשידה תיבה ומגדל. פירש בקונטרס מה שאין כן בארץ העמים ולכאורה נראה לפרש שידה תיבה ומגדל דוקא וכי היכי דלא מצי למיקם עלה משום דקא מפיק ליה מתחת לתיבה ומגדל אבל בארץ העמים דלית ליה תחת מצי למיקם עלה משום דנקט בבריית' אלא הוא הדין לפי' רוכב על הסוס כיון דסבר רבי יהודה זרוק לה שמיה מהל כדפירש בקונטרס וכדמוכח דמסיק דכשוריא על לוירה לא גזרו ואם כן כר' יוסי נמי מתיר והרוצה לומר דלא פליגי אלא בשידה תיבה ומגדל אבל בשאר כלים דלא שכיחי לא גזרו אפילו בשבת פי' ר"ח ואינו נראה ומשמע דכי פליגי בשידה תיבה ומגדל אפילו בשאר כלים נמי פליגי ומתיר ר' יוסי בכל ואפילו בשבת ולא גזרו ולא נהירא דהא בפרק ב' דביצה (דף לו:) גבי מוקצה אמרינן דלר' יוסי אין גוזרין משום כלי שיר ומשמע דאפילו בשבת

לעולם הוא בן חורין. פי' בקונטרס מדקאמר ר' שמעון לעולם מסמע ל"ק היכי דקאי אקאי שאין בכספים השיור ול"ק היכי דלא קאי אקאי שאין בכספים השיור דלכאורה ליכא חון מבית כור קרקע דהשתא לית קאי שום קרקע בכל חד ומד ליכא למימר דליימו הוא שפיר ול"ק מהכא דתורת אור בן חורין מסמיע ליה שפיר ולא שנא דקאי אקרקע שאין בכספים עמו כגון שפירש השיור שפיר חון מקרקע פלוני דהשתא קאי עלמו ואפילו בכספים חון השיור ולא שנא דליכא לא קאי אקרקע שאין בכספים כגון שלא פירש השיור שפיר דליכא חון מבית כור קרקע דהשתא לית

אע"פ שתומיכין עובדי כוכבים כשרים חוץ מגיטי נשים. ותו"י דתומיכין עובדי כוכבים יש לפסול לף ע"פ שכתבו יכשרלו דלאו בני כריתות ניהו כדלמריכן לקמן ועוד דבעיכן לעמה ועובד כוכבים לדעהה דפסיקה קל עביד כדלמריכן בספ"ב (לקמן דף כג.) ועוד דלאו בני שליחות ניהו דהיכן שליחות לעובד כוכבים ומדבעיכן שיהמר לפופר לכתוב ולעדים חתומו ממעם דבני שליחות ועוד דפסולין לעדות ואפי' לרבי מאיר* דלא הוה בני למיפסל עבד לעדות משום דכתיב (דברים יט) קקר עבה בחמיו ועבד חמיו הוה במעות אבל עובד כוכבים דלאו חמיו הוה פסיעה דפסול וכיון דלאו בני עדות ניהו היה לו לפלוגי בין כל שטרות העולים בערכאות של עובדי כוכבים דפסול מן התורה אפי' לותם העומדים לריהה אלא מקנקת דרבנן הוא היכא דקיים לן בסהדותייהו ונו"מ שהוא חמם דלא מרגני בפלייהו ונו"מ שפר מתנה קאמר לקמן (דף י:)

דבר שמואל? חסורי מחסרא והכי קאמר עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם ואומרין ושאין יודעין לחתום מקרעין להם: ותו

ליכא דאיכא *האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה, "תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה" כי קתני מילתא היא בשטרות, מילתא דאיתיה בשטרות לא קתני דשלח רבין משמיה דר' אבהו הוו יודעין ששלח ר"א לגולה משום רבינו *שביב מרע שאמר "כתבו ותנו מנה לפלוני" ומת יאין כותבין ונותנין שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה "ליכא לשמה -בשלמא לרבה היינו "מוליך ומביא" אלא לרבא בשיא ותו בין לרבה בין לרבא "איכא" מתוב: כי קתני סיפא דרבנן, דאורייתא לא קתני אלא ערכאות של עובדי כוכבים דפסולה דאורייתא הוא וקתני: בעדי מסירה וכרבי אלעזר דאמר *עדי מסירה כרתיהא מדקתני סיפא רבי שמעון אומר אף אלו בשירין ואי' זירא ירד רבי שמעון לשיטתו של ר"א דאמר עדי מסירה כרתי מבלל דתנא קמא סבר לה כרבי איבא** דאמר עדי דלימטית שמלה לידיה והיינו שעמה פקע ליה רבנן למקנוטו לו. ע"פ נוותתו בתקנה דתקון רבנן למקיב מרע: **ולא נמר**. לכי מטת שטרא לידיה ליקניטה בשטרא: **ואין שטר**. מקנה לאחר מיתה דהא פקטה ליה רשותיה דמיתן: **ופליגא לשמה**. דשנו גיטי נשים ושחרורי עבדים: **נשמע לרבה**. דאמר תקנתא דמוליך ומביא לפי שאין בקיאין לשמה היא הייט מוליך ומביא: **פליגא מתובר**. לפסול בחרוייהו דכתיב (דברים כד) "וכתב..ונתן" מי שאינו מקוסר אלא בכתיבה ונתינה יצא זה שמקוסר לקיבול והמרור גמול לה-לה: **פסולה דרבנן**. 'מוליך ומביא'-רבנן הוא דאלרטוהו למימר "בפני נכתב,עד חותי"=פסול מדרבנן בשאר שטרות דלחזקיהו שתמייהו לפסולא,ערכאות לקמיה פריך והא ערכאות פסולה דאורייתא שאין עדותן כשר לפי שאינן בקיאין וקידושין וקתמנא אמר "וכתב..ונתן" מי שיצאו בכלל נתינה יצאו בכלל כתיבה והכי מפרש בפרק שני(לקמן ד' נב:): **בעדי מסירה**. מתני' דמוכיח בשאר שטרות ופסל בהני כגון דאיכא עדי מסירה: **ור"ח היא דאמר עדי מסירה כרתי**. ואין לריך לחתום בגטו וכי כתב קרא 'וכתב' לכתיבת הגט כתיב ולא לחתימת ידי עדים ומתניתין בשכתבו סופר ישראל ומשמעון מתניתין דמודה ר"ח במוליך ומביא בחתימת עדים פסולין שהוא פסול ותע"ג דאיכא שכשר עדי מסירה והאי פסולא=מדרבנן נזירה דילמא אתי למימוך עלייהו בלא עדי מסירה וכי תכשר ר"ח היכא דלא מתימו עליה מהדי כלל: **אף אנו**. גיטי נשים כשרים בחותמין עובדי כוכבים: **מכלל דת"ק שבר לה**. ברתי עדי מסירה אלא עדי חתימה ופסולא דאורייתא היא: **היכא**

מקורין להם נייר חלק. פי' בקונט' מסרקין אע"ג דאינו מכתב ומשום הכי לריך שיהא נייר חלק ומלוטש שלא יהא נקלט הדיו ויכתוב יפה ומשום הכי מקרין להם נייר חלק. ולפי' ר"ת אין לריך שיהא נייר חלק ומלוטש אלא שיהא עב

לוכל כיניסו שמוט מוכסקין . כלומר ק"ק בשיטתיה דרבי מלעזר קמי ומדרבנן הוא דפסלי' דילמא מתי למיסמך לחתומיו ולמומרו בפניכם ואתא שמעתא למימר מס שמוט מוכחים דעובדי כוכבים הן שלין יפרחל בקלין בחוקן שמוט לאו הייט מזויף מפוכן במודה ר"ח דכולי עלמא ידעי דעובדי כוכבים הס ולא אתי למיסמך עלייהו כלא עדי מסירה: **מוכח** . לכא למזור בשמיכם לר"מ פסולא דאורייתא הוא להא כיון דבשל מצלא לפלוחתיה בשלים שמלא שלוט ולין כלן גירושין כלל והייט דאורייתא דלחמנא אמר "וכתן בידה" וזה לא נתן לה הוא ולא שלוט: **כבי נרשין שנא כי קמני מילתא דליפא בקדושין** . כלומר כי פרכינן לעיל התיכא "מוכר ונשמה" לא תקני "פסולא דאורייתא לא קמני אלא תימא "מילתא דאתיא בקידושין לא קמני כגון לקמה ומוכר תיכא נמי בשלמי קידושין כדכתיב (דברים כד) "ויצאה מביתו והיתה לאיש אחר" לישקום קוויים לישיא אבל "בבתי בבמצ' ליתיה בקידושין דמקבמת דרבנן בעלמא היל בגיטין דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה "ועל כותי" נמי ליט בשר בקידושין להתי לחשבו בגיטין ליט מעמא כדלקמן (ע"כ) דעדי הגט אין מוחמין זה בלא זה מה שלין כן בשאר שטרות "ועלכלחת" נמי ליתא בקידושין היפא לחיכא "עדי מסירה ישראל בשפט ושמיב הוא דגזרי דילמא אתי למיסמך עלייהו ומלרכין ליה גיטא לחכריא "אבל בקדושין כיון דמדאורייתא מקודשת משום עדי מסירה לי לחמרם חיכא מקודשת שרית לשם לעלמא: **ופרכינן תורם נופס ליפא בקדושין** . שאם שאר שטרי קידושין לשלוחו ולכא למזור חוזר לחין כלן זכות הוא לה דאשר לה לכולי עלמא ומשום הכי שטרא ליט מפקיב במחוסרים: **בשליחות בעל כורחם בי'** . כלומר דומיא דגיטין לי מפכחת לה בקידושין דהא שליח זה משלח אלמה לגרשה בעל כרחה וכן לעבד לשחררו על כרחו אבל בקידושין לי היה נעשה שליח אלמה על כרחה הילך הכי קאמי בזו שוו גיטי נשים ושחרורי עבדים שאלין זה היה נעשה שליח אלמן על כרחן ואם לכא הבעל מוחר מה שלין כן בקידושין דאשר לי דומיא דהכי הוא: **כתני' עד כותי פסול** . דמקידושי לעבדות שקר: **מון מגיטי נשים** . כדמפרש בגמרא: **לכפר עותמלי**: **ונמי**' **מלא כותי מומרים** . בשאם לאכילה ולא חייקינן שמא שהמילה: **ותדם יונה בפ' ידי חובתו בשפח** . משום מובח לילה דרחמנן שהוא חייב לאכול מלה שהמצמרם דכתיב (שמות יב) בערב תאכלו מלות ואפי' יהיעינן בה דלח שהמילה לח נפיק בה אלא שם כן עבד לה שימוש לשם חובת מלה דכתיב (שם) "ושמרתם לח המלות" וכשיש בקיעין כן שריכה להשמר לשמה ושעין לה שימוש: **ר"ח אומר** . לף בשהילה כל יומות הפסח דשדיק להו שמא מחמלין: **כל מלוס שפסוקין בפ' כו'** . ובהכל שוחטין מקרש לאתי ר"ם לאוסופי אחמת קמת לף מלוס שהיל מדכרי סופרים ואיכה כאוכה בשוכה שם החזיקו בה כמאן דאמר "ר"ח אומר . לף בשהילה כל יומות הפסח דשדיק להו שמא מחמלין: **מי** **שלר שמרום נמי** . דהא לא חשדיד: **דחמוץ**. בשלמו גיטין ושמרוכין: **וכגון דחמוץ בפ'**. בגיטין ושמרוכין: **ולא חמוץ בפ'** . בשלר שטרום: **מי שכי מתי מיריא** . דלא לכשריכן בגיטין אלא חד כותי כדקתני מתני' "על כותי" דחד כותי וחד ישראל הוא דמכשר לכל מכיויהו כותים לא: **לא שכשירו בו** . בגט לקה: **לעולם בר' אלעזר** . לחמר חשידי וגיטין מחי מעמא הוכשר עד כותי: **כגון דחמיס ישראל** . עד השני: **לכפוף** . מחם כותי: דחי

איבא בינייהו שמות מבהקין חזרה ואיבא דאוריית' וקתני אלא כי קתני מילתא דליתא בקידושין מילתא דאיתא בקידושין לא קתני חזרה גופה איתא בקידושין? בשלירות בעל כורחה דבגירושין איתא ובקידושין ליתא: **מתני'** *כל גט שיש עליו עד כותי פסול רבן שמעון בן גמליאל מכשיר נשים ושחרורי עבדים מעשה שהביאו לפני ר"ג לכפר עותנאי גט אשה והיו עדין עדי כותים והכשיר: **גמ'** מני מתני' לא ת"ק ולא ר"א ולא רבן שמעון בן גמליאל דתניא *מצות כותי מותרת ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח רבי אלעזר אוסר לפי שאין בקיאין בדקדוק *מצות רשב"ג אומר *כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מרקדקין בה יותר מישראל מני: אי ת"ק אפילו שאר שטרות נמי אי רבי אלעזר אפילו גט אשה נמי לא ואי רבן שמעון בן גמליאל אי דאחזוק אפי' שאר שטרות נמי אי דלא אחזוק אפילו גט אשה נמי לא, וכי תימא רבן שמעון בן גמליאל היא ודאחזוק בהא ולא אחזוק בהא אי הכי מאי אירייא חד אפילו תרי נמי אלמה אמר רבי אלעזר לא הכשירו בן אלא עד אחד כותי בלבד? צלאלמא רבי אלעזר וכגון דחתים ישראל לבסוף דאי

בי קתני מילתא דליתא בקדושין כו' . כל הכי ליתנהו בקדושין דמוליך ומביא בעם משום עינוגא אבל כאן אם תלה לא מקבל הכי קדושין ועד כותי לא שייך בקדושין דבעם הוא דמכשירין כדלקמן משום דעדי הגט אין מוחמין זה בלא זה (ג) דאי לאו דכותי חכר הוא לא הוה ממחיס ליה לחתמי בקדושין מוחמין זה בלא זה לשייך למיגזר משום כולכם דגבי גט נזרינן שמא יאמר כולכם מחומו ואם יחתמו זה בלא זה לאחר שחתמו בו שניס ויחטוו לאשה ותסכור שהיא מגורשת ואלך ונשמא וכעל קפיד אבל בקדושין אין לחוש אם תסכור שהיא מקודשת והא לא שכיחא שחקבל קדושין מאחר כיון שסכורה להיות מקודשת וכן ערבלות כיון דאיכא עדי מסירה ישראל עובדי כוכבים דליכא למיחש דילמא אתי למיסמך עלייהו דלא אתי לידי חקלה במה שסכורה להיות מקודשת כדפירשתי וה"ח והאיכא זמן שגיטי נשים נשחרורי עבדים כדאמרי' בפרק ד' אחין (יבמות דף נח:) והא עבדא איכא דקני בכספא ואיכא דקני בשטרא ומקון רבנן זמן ובשחרורי עבדים ליישי ולא כמו שפירש שם בקונטרס שטר מכירת עבד דל"ה מי למפרך מקרקעות וכל שטרות ועוד דאומו ליט בפסל כשאין בו זמן אלא בשטר שחרור ליישי שנפסל בלא זמן כמו גיטי נשים וי"ל דכיון שרגילין לעשות זמן בכל שטרות לא תניא הכא":

בשלירות בעל כורחה כו' . פי' בקונטרס והכי קאמי בזו שוו גיטי נשים ושחרורי עבדים שאלין זה נעשה שליח אלמן בע"כ ואם הכעל חוזר מה שלין כן בקדושין דאע"ג דחוזר לאו דומיא דהכי הוא ואין נראלה דאי מיירי בשליחות בעל כורחייהו רבנן נמי מודו דחוזר בשעבד ואין זכין לו בעל כורחו ונראלה כפר"ח דלין דבשעבד ואפי' אליכא שליחות בעל כורחייהו הוה אמינא דאין יכול לחזור דכח ליד השליח כאילו בח לידה דמי כין שאין יכולים לעכב אבל קידושין דאין בע"כ פשיטא דחוזר ומילתא דליפא בקדושין הייט דליפא מידום בקדושין ונקמה ליאתי דשוו לבע"כ והוו מרכע אתי' לרבנן: **מצות** כותי מותרת . ואם תאמר הלא גזרו על פתן כדאמרינן בפירקי דרבי אלישזר (פ' גם) לפי שהיו מבטלין בנין בית המקדש בימי עזרא ונקמי התם מכלן אמר רבי אלישזר כל האוכל פת כותי כאילו אוכל בשר חזיר ומשמע נמי בפ"ק דחולין (דף יג.) גבי מין פתו פת כותי ואור"ח דמיירי בשיטם ישראל שעשה כותי מלה ממנה ול"ח אמאי יונה בה ידי חובתו דילמא לא שמרה לשם מלה דמקיים ליה בע"כ פשיטא וגו' וי"ל כגון דקיש לן דאין לכותי מלה אחרת שיוכל לעשות בה ידי חובתו כדאמאמע נמי בריש חולין (דף ז.) קוטע לאחר מן ושומט לו לאכול מותר לאכול משמיטתו: **ואדם** יונה בה ידי חובתו. זו לף זו נקמי ואמאמינן דבקיאין בשימור לשם מלה: **אי** תנא קמא אפי' שלר שטרות נמי . תוכ"ד דמשמע דלא"ק אי לא שכיחא בשיבה לחודיה אבל ע"ג דלא שכיחא בשיבה ואחזוק מלא מחזיק כו' כדאמאמ בפ"ק דחולין (דף ז.) דמשיקלא מוקי פלוגמייהו בכתיבה ולא לאחזוק דלא"ק מהניא ולרבב"ג לא מהניא ופריך הלי כל מלוה שהחזיקו בה שם שהחזיקו בה מיבעי ליה משמע דלא ידיע לן אי לאחזוק בה מדקאמר אם לאחזוק בה מיבעי ליה וקשה דלמאי דמסיק התם דלאחזוק בלא כתיבה חיכא ביניייהו דלתנא קמא לא מהני כתיבה ולרבב"ג לפקויי אתא דלא מהני לא"ק כיון דבכתיבה לחודיה מהני אבל ע"ג דלא מהני לרבב"ג דממילא אתנא קמא אין להוסיף דלא מהני חזקה לחודיה מכל מקום יש לדקדק מרבב"ג דלאתנא לפקויי חזקה לחודה לא מהניא מדנקט מלה דכתיבה והחזיקו בה והשתא יש להוכיח מתנא קמא גופיה דחזקה לחודה לא מהניא מלה דכתיבה ואחזוק דלי חזקה לחודה מהניא הוה ליה למינקט אחיטה דליכא חלא חזקה לחודה ואם תאמר אם כן מנא ליה דכתיבה לחודה מהני קמא כיון דמלה כתיבה ואחזוק ים לומר מדלא מפרש בהדיא מלא כותי מותרת הואיל והחזיקו בה משמע דלא הוי טעמא דלא מהני משום דכתיבה אלמא טעמא הידוע לכל בלא שום פירוש ואם תאמר כיון דלתנא קמא חזקה לחודה לא מהניא מנא לן דכתיבה לחודה לי מהניא לרבן שמעון בן גמליאל דפריך לי אחזוק כו' דילמא כתיבה מדיפה דמהני לתנא קמא וכל שכן דמהני לרבן שמעון בן גמליאל ועוד במסקנא דחולין הוה ליה למימר אחזוק בדלא כתיבה נמי חיכא ביניייהו מדלא קאמר

וקדושין אבל על הניחים נצטוו בני נח וכן שחרורי עבדים דלכל פטלא דאורייתא שוי שחרור עבד לגט אשה דנמרי' לה להי מאשה: א"ר אלעזר לא הכשירו בגט אלא ע"א כותי בלבד וכגון דאתתיה ישראל לבסוף

ז) זה שייך למעשה דלעיל (דף ו') וזו לאתת מן הדלכים שבו וע"ז אמר מי וכו' .

נח א ב מי' ג"ו מכל' עבדים פ"ג ממב עגיין מו מוס"ע יו"ד סי' רסו סעי' מו:

נ"ב ע"ב

אני מתני' דאשיר ע"ל אשה בגד כותי ופוסל הטאר טלות

מבנה

(לקה על האזקה ד- קושיא [וע' תיקל' תוכ' יממות ל"ו: ד"ה והא])

תוספות רי"ד

כל גט שיש עליו עד כותי פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים ומעשה שהביאו לפני ר"ג לכפר עותנאי אע"פ שהיו עדיו עדי כותים ע"כ כל שטר שחתום בו עד כותי פסול לפוסלו בהם חשודים להעיד עדות שקר חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים וכו' לקמן מפרש טעמא ס' ולעניין זה שוין גיטי נשים ושחרורי עבדים שהשליח נאמן לקיימו דשויוה רבנן כבי תרי מה שאין כן בשאר שטרות שצריכין שני עדים לקיים את השטר ואין השליח נאמן בכאני' שאם שלח הלוה שטרו לפלוה ע"י שליח אין השליח נאמן לקיימו: כל השטרות, העולים בערכאות של עובדי כוכבים אע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשרים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים רבי שמעון אומר כלן כשרים לא הזכרו אלא [בגמ'] שנעשה בהדייהו פ' כל השטרות שנעשו ע"י ב"ד אעפ"י העולם אע"פ שחותמיהן החתום בתוכן נכרים כשרים דדינא דמלכותא דינא אע"פ שהגיה והמקבל ישראל חוץ מגיטי נשים דלאו בני כריתות נינהו הואיל ולא שייכי בתורת גיטין קאמר

דאי לאו דכותי חבר הוה לא מחתים ליה מקמיה, אלא הכי אפילו שאר שטרות נמי, אלא אמרינן רווחא שבק למאן דקשיש מיניה הכא נמי רווחא שבק למאן דקשיש מיניה? אלא אפילו הכי אומרת עדי הגט אין חותמין עד בלא זה, מאי טעמא? אמר רב אשי *גזירה משום "כולכם". גופא אמר רבי אלעזר לא הכשירו בו אלא עד אחד כותי בלבד מאי קמ"ל תנינא כל גט שיש עליו עד כותי פסול כו'? ממתניתין הוה אמינא אפי' תרי נמי והאי דקתני חד משום דבשטרות אפי' חד נמי לא, קמ"ל, ותרי לא והא קתני מעשה והביאו לפני רבן גמליאל לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר! אמר אביי תני עדו רבא אמר לעולם תרי ורבן גמליאל מיפלג פליג וחסורי מיחסרא והכי קתני ורבן גמליאל מכשיר בשנים ומעשה נמי שהביאו לפני רבן גמליאל לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר: **מתני'** * כל השטרות *העולים בערכאות של עובדי כוכבים אע"פ שרותמיהם עובדי כוכבים כשירים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים *ר"ש אומר אף אלו כשירין, לא הזכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט: **גמ'** קא פסיק ותני לא שנא כבר ל"ש מתנה בשלמא מכר מכי יהיב זוזי קמייהו הוא דקנה ושטרא ריאה בעלמא הוא דאי לא יהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו ובחבין ליה שטרא, אלא מתנה במאי קא קני לאו בהאי שטרא והאי שטרא חספא בעלמא הוא? אמר שמואל *דינא דמלכותא דינא ואב"א תני חוץ מכניסי נשים: רבי שמעון אומר אף אלו כשירין וכו': והא לאו בני בריתות נינהו שמעון רבי זירא: ירד ר' שמעון לשיטתן *של רבי אלעזר דאמר עדי כסיסה ברחתי, והאמר ר' אלעזר במאי עסקינן בשטרות

דמי לאו דכותי מכר טוס. לא הוה ליה למיכתב ליה לכותי מקמיה: **מי סכי** שאר שטרות נמי. כי תתם שיכתוב לכותי שיכשירים: **גמ'**. על כרחך טעמא מאי לא הוי בשאר שטרות כותים משום דלמא מכר בי"ד הקדמה זו דלמתרין ליה שיכתוב לכותי שיכתוב לו שדהו פלונית ואחר כך יכתוב לו שדה אחרת ואם כן אין כאן מכר עד שיכתוב לו שדה שניה ואין בית דין יכולין לכתוב שטר מכר עד שיראו שטר הקדמה שכתב לו שדה ראשונה ואין שטר הקדמה בידו

בשמות מובהקין. דעובדי כוכבים ליכא למיקם עלייהו דמסקי להו מהתם דתו ליכא למימסק עלייהו דמידע ידיע דעובדי כוכבים הס: **תורמין ומבודיעא כר שיבאלי וכר קידרי בני ונקים גונא** . כולם שמות דייני עובדי כוכבים הס: **לפלוג בדידה.** בערכאות גופייהו: **אבל שמות שאין מובהקין** . נעשו כשהרי שטרות של מכר שנעשו בהדיוטות בלא ערכאות להכחו ולתי פסולי לגמ קפדי תלוריעי בפסייהו ומחמי שיקרא ועל כרחך הני נעשו בהדיוט למאר שטרות קאמר העומדים לרחיה להסס ליכא לפלוגי בין הדיוט לערכאות דהיו בגט לאפ לענין כריתות הדיוט וערכאות שוין והכי קאמר לה מהכחו גיטי אפ ליפסל אלא בשמות שאין מובהקין דנעשו כשאר שטרות שנעשו בהדיוט: **ואיבעית אימא סיפא** אתאן לגיטי ממין והכי קאמר לא הוזכרו גיטי ממין דפסולים אלא בזמן שנעשו בהדיוט תניא אמר ר' אלעזר בר' יוסי בר אמר ר"ש לחכמים בצידן: לא נחלקו ר"ע וחכמים על כל השטרות העולין בערכאות של עובדי כוכבי שאע"פ שרותמיהן עובדי כוכבים כשרים ואפי' גיטי נשים ושחרורי עבדים לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט שר"ע מכשיר וחכמים פוסלים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים רשב"ג אומר אף אלו בשירין במקום שאין ישראל חותמין אבל במקום שישראל חותמין לאמקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור אטו במקום שישראל חותמין שמא בשמא מחליף אתרא באתרא לא מחליף, רבינא סבר לאשלורי בכנופיאתה דארמאי א"ל רפרם ערכאות תנן אמר רבא האי שטרא פרסאה דמחריה ניהליה באפי סהדי ישראל מגבינן ביה מבני חרי אתא לא ידעי למיקרא? בדידעי אתא בעינא כתב שאינו יכול לזייף וליכא? בדאפיצן אתא בעינא צריך שיחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה? וליכא? בדמהדר אתא ממשעבדי נמי? ליח ליה קלא. בעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן

בשמות מובהקין, היכי דמי שמות מובהקין? אמר רב פפא כגון הורמיז, ואבודינא בר שיבתאי, ובר קידרי, ובאטי, ונקים אונא, אבל שמות שאין מובהקים מאי, לא, אי הכי אדתני סיפא לא הוכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט ולימני בדידה בד"א בשמות מובהקין אבל שמות שאין מובהקין לא הכי נמי קאמר בד"א בשמות מובהקין אבל בשמות שאין מובהקין נעשה כמי שנעשו בהדיוט ופסולין אלא ② ואיבעית אימא סיפא אתאן לגיטי ממין והכי קאמר לא הוזכרו גיטי ממין דפסולים אלא בזמן שנעשו בהדיוט תניא אמר ר' אלעזר בר' יוסי בר אמר ר"ש לחכמים בצידן: לא נחלקו ר"ע וחכמים על כל השטרות העולין בערכאות של עובדי כוכבי שאע"פ שרותמיהן עובדי כוכבים כשרים ואפי' גיטי נשים ושחרורי עבדים לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט שר"ע מכשיר וחכמים פוסלים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים רשב"ג אומר אף אלו בשירין במקום שאין ישראל חותמין אבל במקום שישראל חותמין לאמקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור אטו במקום שישראל חותמין שמא בשמא מחליף אתרא באתרא לא מחליף, רבינא סבר לאשלורי בכנופיאתה דארמאי א"ל רפרם ערכאות תנן אמר רבא האי שטרא פרסאה דמחריה ניהליה באפי סהדי ישראל מגבינן ביה מבני חרי אתא לא ידעי למיקרא? בדידעי אתא בעינא כתב שאינו יכול לזייף וליכא? בדאפיצן אתא בעינא צריך שיחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה? וליכא? בדמהדר אתא ממשעבדי נמי? ליח ליה קלא. בעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן

עדים

הורמין. בגט"ן גר"ת דלא מסקי ישראל הכי להורמין הוא שם שמן ומד לכל הורמין בזיי"ן הוא לשבח בפ' לחד דיני ממונות (סנהדרין דף נ"ב.) מפלגת דידך ועליל דהורמין ולתחם דהורמין הכלשון בזיי"ן והסבי בגט"ן ורש"י גרים מרוייהו בזיי"ן ללת שבשבי גרים לתהורמין ולפרש הורמין (ב"ב דף ת.) מפרש ר"ת מן מתא למקום לפרש לשון מן כמו לפרין נמטייה כו' (ב"מ דף קיט. ושם) ולת כרש"י דפירש בפרק שני דנדה (דף כ:) דיוקי של שרים היו לה":

אבודינא . הכל שם אחד ולשבח שם ישראל בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף נ:") תכו לפקיד כיתמי בי רועיו:

שבתאי . גרסי' דשבתי שם ישראל הוא בכמה מקומות אבל שבתאי הוא רוח רעה כדאמר בפרק כל הבשר (חולין דף קו:"):

בטאי . גרסין דבטי שם ישראל כדאמר בקידושין (דף ע:) בטי ברמות רוחיה לת קביל גיטות דמירותת שהיה עבד והיה מחזיק עצמו כישראל:

לפלוג וליתני בדידה. ותם תאמר תורכה תיקני ליה גופת דמתני' למה פסלו בהדיוט כין לתיכת עדי מסירה ומפורש מהכקיוקין"לרבנין בהדיוט גיטי נשים תמו שאר שטרות דפסלי בהדיוט לת בעדי מסירה ללמת לתי להכשיר בלת עדי מסירה כמו בערכאות לת"ג דבסמוך לתיל רבנן דפסלי שאר שטרות בהדיוט בעדי מסירה מכשירין גיטי נשים ולת גזרינן תמו שטרות מ"מ לת היה יכול הגמרת לעשות קושיא מזה דילמת תנת דמתניתין גזר:

נעשה כמי שנעשו בהדיוט ופסולים. פירוש שאר שטרות שנעשו בהדיוט דפסולי לתי בזמות מובהקין ועדי מסירה ללת יבת להכשיר בלת עדי מסירה כמו בערכאות דתי תוו שום הכשר בהדיוט לתיפול בעדי מסירה דכיון דכשאר שטרות דגזרינן תון מגיטי נשים דבשאר שטרות דכשירין בערכאות בלת עדי מסירה ליכת למיגזר לכל גיטי נשים ושחרורי עבדים מסירה ליכת למיגזר מידי דכב"ע אומר לת תלו בכשירין כו' כלומר לת גיטי נשים תין בכשירין ללת במקום שתין ישראל חותמין פירוש שתין מניחין ישראל לחתום לתת יבת לטעות לומר שתן ישראל ופריך מקום שתין ישראל חותמין נמי ליגזור פירוש כיון דבמקום שישראל חותמין גזרת שמות מובהקין תמו שמות שתין מובהקין תס כן מקום שתין ישראל חותמין נמי ליגזור תמו מקום שחותמין תע"פ דהוי כעין גזירה לגזירה מ"מ מיסתבר למקשה כיון דמיגזר כולי תאי להת נמי הוה לן למיגזר כן נראלה לר"י לפרש סיפת זו:

רשב"ג אומר כו'. מסמע הכת דסבר כרבי אלעזר דתמר עדי מסירה כדתי ותק' ה"ר לפרש דבפרק גט פשוט (ב"ב ד' קסה:) גבי הכת ליזון בסמר ובחזקה מסמע דסבירת ליה דעדי תסימה כדתי ותוי"י דקוקת בגיטין סבר כרבי אלעזר ולת בסמר שטרות כסבך תמורתי דפרק בתרת (לקמן דף פו:): **ורבא** בסיגת כתב אחיט יכול לזייף. לר' אלעזר פריך דתמר בפ"ב (לקמן דף כב:) דלת הכשיר ר' אלעזר דתי לזייף ולת בסמר שטרות: **בראפיצן** . מסמע דבלת תפיצת יכול להזדייף וה"ת והיכך תו כותבין בקלפים שלנו דלת תפילין (שטרות) וספר תורה תפילין ומזוזות ודיפתרא פסול בכולהו כדמוכת בכמה דוכתי ותוי"ט דסיבוד סיד שלנו כסיבוד עפלים שלהס דהת קלפים שלנו תין יכולין להזדייף ועוד דבהקומון רבה (מנחות נה:) גבי ס"ת קתמר הת דלת תפילין הת שכותבין ס"ת בדלת תפילין והייט כסיבוד שלנו*: עדים

[ועי"ע תוס' ב"ב ה. ד"ה תיפתח]

[שם תיתת תיכו]

[תוספתא פ"ו ע"ש]

[שם וכן ביומא שם: תיכת מכוס שיכחת ע"ז כתו' ד"ה שיכחת]

[שם ב"ב קסה:]

[ועי"ע תוס' ב"ב ה. ד"ה תיפתח]

[שם תיתת תיכו]

[ועי"ע תוס' ב"ב קסה: ד"ה בראפיצן]

מ"ר נ"ו

[ועי"ע תוס' שבת עט: ד"ה קלפ]

בכנסיא דארמאי א"ל רפרם ערכאות תנן דלא פרעי ערכאות נפשייהו. אטר רבא האי שפרא פרסאה דמחריה ניהליה באפי סהדי מבנינן ביה מבני חרי פי' כתוב היה בלשון פרס וחתום בעדים ומסרו הלוה למלוה בפני עדי ישראל כיון דאיכא עדי מסירה מבנינן ביה חרי דלמה מבני חרי לא ידעי למיקרי פי' עדי מסירה ומה יעידו בדידיה? והיכא בדעפיקנהו בעינא שיחזור מענינו של שפר בשיפה אחרונה בדמהדר אי הכי אפילו משעבדי נמי ליח ליה קלא פי' שעדים התתומים על השפר מפקי ליה לקלא ואיבעי להו לקלוחות לאיזדהרוי אבל הכא דליח ליה קלא לא ידעי לאיזדהרוי ומש"ה לא גבי ממשעבדי ואי אתמי ביה ישראל אפרוני לקמן דגבי ממשעבדי ואי ק' כיון דידעי עדי מסירה הרי הודה לפניהם ובלא האי שטרא נמי בני בפני עדיים. תשובה הני מילי מלוה על פה ואי פעי למחר ליומא אחרא פרעתיך נאמן אבל עכשיו כל זמן שהשפר בידו אינו נאמן לומר פרעתי ואע"פ שאינו נכוה אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פרעתיך. משום דאף ס) שפרך בידי מאי בעי ומכאן סיוע למה שכתבתי בגמ משום גבי רציצא עליו כתב ידו שהוא חייב לו נכוה מנכסים בני חיורי דאי פעי ואמר פרעתיך לא מהימן משום דאף ס) שפרך בידי מאי בעי ולא כר"י ז"ל דאמר התם כיון דמלוה על פה אי פעין ואמר פרעתיך נאמן הוא הכא דאע"ג דלא גבי אלמנ מכני חרי אינו נאמן לומר פרעתיך תניא ניסין הבאין מבחוץ הרי הם כבני העיר ומתומים עליהן אע"פ ששמותיהן כשמות עובדי כוכבים כשרים שרוב ישראל שבחו"ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים:

ס) מלמ ד"ל דלמ כשר כוס דלין נוכס מלשעבדי יכול לעשות שטרך בידי כו'. ג) דלמ כשר כוס יכול לעשות שטרך וכו'.

עדים המתומים על הגט וממותיהן כו'. פי' מי אמרי דיכרלא ניהו וכתב לר"מ לו בעדי מסירה לרבי לענוד דלא מהני להו בעובדי כוכבים דלא"ס יהוו בורדי שהן עובדי כוכבים מלמא"ס שיחתמו עובדי כוכבים בגיטין לו ולמה"ק בין ממותיהן עובדי כוכבים חתומין עובדי כוכבים בגיטין ניהו ולא מהכשרי לפי' בעדי מסירה לרבי לענוד ולפי' לר"ם דהא לא מכשיר אלא בשמות מוכהנין והכא הם שמות שאין מוכהנין דהא מספקינן לי עובדי כוכבים הם לי לאו ובשמות מוכהנין ליכא לספוקי דפשיטא דעובדי כוכבים הן דהא כבל זוכתי לי חייבי למה לאו למימר עלייהו ולקמר לא כת לידיע מלא לוקום ולום והכשרנו מקום דהוו שמות מוכהנין ולא אם ולמימר עלייהו כר"ש אבל בשמות שאין מוכהנין דלמ' ולי' עובדי כוכבים ניהו מיהיגן ולא פריך מגיעין הבאין ממה"ט ט' וקס"ד דהא דקתני קרוב ישראל שבאו"ג שמותיהן כשמות עובדי כוכבים לית ליה ממתניתא: **מתני'** *האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהם יחזור דברי ר"מ וחכ"א בגיטי נשים אבל לא בשחרורי עבדים לפי שוכין לו לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו שאם ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי אמר להן חזרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהוא פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא קניינו פי' אם רצה הבעל לחזור בשניהם קורם שיתנו השליח ליד האשה ליד העבד ר"מ הפסיד וחכ"א הוא להן לאותן ששילחתן ואין חבין לאדם. אלא בפניו כלומר אין אדם נעשה שליח לאדם להיות נפטר על ידי אע"פ שאין הוא שליח דהיינו בפניו וחכמים פליגי עליה דר"מ במתניתא לאשורי דבשחרור אינו יכול לחזור משנשמר ליד שליח זה. ואע"פ שלא עשאו העבד שליח קרבנן וכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי רבו לחירות וחכין לאדם שלא בפניו דאמן מודיה ליה דניחלי האי שלחיה לאחי שאם ירצה וחזר משחרר לזה לא מפסיד לזה מזונות דבלאו הכי נמי אי בעי לא יזין ליה אבל אם רצה שלא לזון את אשתו אינו רשאי הילכך כי מגרש לה מפסיד לה מזונות. והלה הוא פוסל את עבדו בגט זה מן התרומה (הגהה) [האורח] אלמא רוב הוא לו. א"ל מפני שהוא קניינו הא דמפסיל ניפו מן התרומה מפני קניינו דכתיב ויקנה כספו מאי מהדרי ליה. יתיב רב הונא ורב יצחק בר יוסף קמיה דר' ירמיה ויתיב ר' ירמיה ויתיב רב הונא ורבי יוחנן בשם ר"ש בן יוחי קמיה דר' ירמיה ויתיב ר' ירמיה וקא מנמנם ויתיב רב הונא וקאמר ש"מ מדרבנן דתרומה לב"ח קנה מי שהשליח יחפוש את השטר לצורך העבד. אע"פ שרבו רוצה לחזור בו ואינו עוד שלורע וכתרומה בעלמא היא בעל כרחיה התרומה לכ"ח אדם מן השוק שהשליח מפלמלי ראובן לצורך שמעון שהוא ב"ח קנה. א"ל רב יצחק בר יוסף אפילו בשקים שהב לאחרים בתפיסתו ואת ללמי דהוי נמי ב"ח דראובן והה שקים וחפש לצורך שמעון מפסיד את לו'יהסמא נמי שליח זה לעבדי אם רצה מתני' נמי שליח זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהם יחזור דקסבר אין אדם נעשה שליח לאדם להיות נפטר על ידי אע"פ שאין הוא שליח דהיינו בפניו וחכמים פליגי עליה דר"מ במתניתא לאשורי דבשחרור אינו יכול לחזור משנשמר ליד השליח זה ואע"פ שלא עשאו העבד שליח קרבנן וכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי רבו לחירות וחכין לאדם שלא בפניו דאמן מודיה ליה דניחלי האי שלחיה לאחי שאם ירצה וחזר משחרר לזה לא מפסיד לזה מזונות דבלאו הכי נמי אי בעי לא יזין ליה אבל אם רצה שלא לזון את אשתו אינו רשאי הילכך כי מגרש לה מפסיד לה מזונות. והלה הוא פוסל את עבדו בגט זה מן התרומה בגמ' זה כי הונא ממוכיר כתם כלל הס"ם דאומה היה גדול הרבה מר' ירמיה ולא הוה יכיר קמיה ועוד דקרי להו לרבנן ממט כדאמר בגדה (דף כג.) בעי מינה ר' ירמיה מר' זירא כו' עד כאן הביאו רבי ירמיה לר' זירא לידי ניחוך ולא נחך ור' זירא תלמידו של רב יהודה כדאמרינן התם מקמיפו מרב יהודה מקום דבעי למיסק לארץ ישראל ומשאל שהיה רבו של רב יהודה היה לריך ל' לרב הונא כדאמר בריש פירקין (דף ה.) בעא מינה שמואל מרב הונא כ' שהביאו גט כו' וכחולין פ"ק (דף יג.) בעא מינה שמואל מרב הונא מניין למתפטין בקדושין כו'): **שמע** מינה התופס לבעל חוב קנה. תימה לר"י תפילו לי תופס לבעל חוב קנה הייט מקום שהוא עליה ומקום תפילו בע"כ לפי שהוא חייב כלילו תפס הוא עלמו לבל כאן לפי' הבעה עלמו ליט יכול לעכב תם בחזון מלחזור בו תם היה נותן גט שחזור לדעת כן אלא שיתחרט בקבלה זו כי ליט חייב לשחרכו תם כן למה יעכב המקבל תם בחזון מלחזור כיון דהשתח ס"ד דהאומר תט לאו כזכי דמי וזוד מה חייב בחזון לעבד לחציב ליה תופס בע"ח ולי תקיב מקום דעבד ליה נייח נפציה כמו שפר"ח לקמן על מלחל מחרימה תם כן היכי ליה חב לחרים ורמה לר"י דחציב קלח חוב מקום דעבד ליה נייח נפציה ומ"ח חציב ליה חב לחרים שהרי ליט חייב לו בחזון כלום והכי פירושו בשלמח לי תופס לבע"ח קנה אין לומר שהיה יכול לחזור למקום דעבד ליה נייח נפציה ומ"ח אלא יוכל לחזור למקום דעבד ליה נייח נפציה רוצה לומר שהיה בעל חוב כך קנה בקבלה זו לענין שלא יוכל לחזור בו אפילו בשעה שהוא חייב בעל חוב ומלחזור ותע"פ שלא נתכוון לכך בקבלה זו דעתו הוא לקבל כמו שרוצה בחזון לכל תם התופס לבעל חוב לא קנה כל שכן זה שחיב ב"ח שלא דעבד ליה נייח נפציה שיוכל בחזון לחזור בו: **הרתופס** לב"ח במקום שחב לחרים לא קנה. תפילו שעמו שליח כדמוכח בפ' הכותב (מכוחת דף פה:) נבי יימר בר חנן דאמר ליה לשמוחה כו' ולא כפירוש רש"י דפי' בפ"ק דב"מ (דף י.) דבשעמו שליח לב"ע קנה דאין חילוק לשעמו שליח שלחו הוא דזכיה מטעם שליחות כדמוכח בפ"ק דב"מ (דף י:) ובפ' לון בן המודר (נדרים דף נו:) ות"ת דהכח קאמר ר"י התופס לב"ח במקום שחב לחרים לא קנה ובפרק קמא דב"מ (דף י.) קאבר המגביה מלילה לחבירו קנה חבירו והח בהא ליכא למימר התם רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו לא קנה מ"ט דין תופס בב"ח במקום שחב לחרים ור"ל דר' יוחנן ממלק בין מלילה לב"ח דאמר התם רב נחמן ורב חסדא זכי נמי לחבריה: **כל** האומר תט כאומר זו תמי: ות"ת והא ר' יוחנן ליט הן כוכי דקאמר בפ"ק דב"מ (דף י.) דזוקא היכא דדעתא לחרמי מקנה לוחו למהילין הן כוכי ולא במלילה ות"ת למ"ל (נקמן דף יג:) דלא חקון מעמד שלמען הלא בפקדון מה הועלכו לחקן במעמד שלמען דאמר בפירקין דהי הלכתא בלא מעמד שלמען ליה מקום דמן כוכי ום לומר דהועלכו לחקן במעמד שלמען דקי מפילו לין הפקדון ביד הגפקד שהביח הפקדון ביד לחרים לו שיקנה לפי' בע"כ של גפקד כמו שהפקדה לקנין בע"ה (שם ד"ה נופל) דקנה נמי בע"כ ותם מלמר ומתני' דלקמן (שם). מנו מנה לפלוני ומת יחנו לאחר מיחה ומוקי לה רב זביד במעמד ג' ומחלל לן מפרש מעמד דמתני' מקום דמן כוכי ולוו"ח דמן לו הוי כוכי הלא כמוסר לו הדבר נוד ליד ומתני' לן מקום דמייתי בהכי ום מה שהמת ההוח דבבת מלינה גבי מליחה והועלכו נמי לחקן מעמד שלמען דקנה חע"פ שמופקד בידו מקום לכן קח ע"ב להמת

*) [וע"ע תוס' מולין יג. ד"ה בעא]

תוספות ריי"ד

מתני' האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהם יחזור דברי ר"מ וחכ"א בגיטי נשים אבל לא בשחרורי עבדים לפי שוכין לו לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו שאם ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי אמר להן חזרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהוא פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא קניינו פי' אם רצה הבעל לחזור בשניהם קורם שיתנו השליח ליד האשה ליד העבד ר"מ הפסיד וחכ"א הוא להן לאותן ששילחתן ואין חבין לאדם. אלא בפניו כלומר אין אדם נעשה שליח לאדם להיות נפטר על ידי אע"פ שאין הוא שליח דהיינו בפניו וחכמים פליגי עליה דר"מ במתניתא לאשורי דבשחרור אינו יכול לחזור משנשמר ליד השליח זה ואע"פ שלא עשאו העבד שליח קרבנן וכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי רבו לחירות וחכין לאדם שלא בפניו דאמן מודיה ליה דניחלי האי שלחיה לאחי שאם ירצה וחזר משחרר לזה לא מפסיד לזה מזונות דבלאו הכי נמי אי בעי לא יזין ליה אבל אם רצה שלא לזון את אשתו אינו רשאי הילכך כי מגרש לה מפסיד לה מזונות. והלה הוא פוסל את עבדו בגט זה מן התרומה בגמ' זה כי הונא ממוכיר כתם כלל הס"ם דאומה היה גדול הרבה מר' ירמיה ולא הוה יכיר קמיה ועוד דקרי להו לרבנן ממט כדאמר בגדה (דף כג.) בעי מינה ר' ירמיה מר' זירא כו' עד כאן הביאו רבי ירמיה לר' זירא לידי ניחוך ולא נחך ור' זירא תלמידו של רב יהודה כדאמרינן התם מקמיפו מרב יהודה מקום דבעי למיסק לארץ ישראל ומשאל שהיה רבו של רב יהודה היה לריך ל' לרב הונא כדאמר בריש פירקין (דף ה.) בעא מינה שמואל מרב הונא כ' שהביאו גט כו' וכחולין פ"ק (דף יג.) בעא מינה שמואל מרב הונא מניין למתפטין בקדושין כו'): **שמע** מינה התופס לבעל חוב קנה. תימה לר"י תפילו לי תופס לבעל חוב קנה הייט מקום שהוא עליה ומקום תפילו בע"כ לפי שהוא חייב כלילו תפס הוא עלמו לבל כאן לפי' הבעה עלמו ליט יכול לעכב תם בחזון מלחזור בו תם היה נותן גט שחזור לדעת כן אלא שיתחרט בקבלה זו כי ליט חייב לשחרכו תם כן למה יעכב המקבל תם בחזון מלחזור כיון דהשתח ס"ד דהאומר תט לאו כזכי דמי וזוד מה חייב בחזון לעבד לחציב ליה תופס בע"ח ולי תקיב מקום דעבד ליה נייח נפציה כמו שפר"ח לקמן על מלחל מחרימה תם כן היכי ליה חב לחרים ורמה לר"י דחציב קלח חוב מקום דעבד ליה נייח נפציה ומ"ח חציב ליה חב לחרים שהרי ליט חייב לו בחזון כלום והכי פירושו בשלמח לי תופס לבע"ח קנה אין לומר שהיה יכול לחזור למקום דעבד ליה נייח נפציה רוצה לומר שהיה בעל חוב כך קנה בקבלה זו לענין שלא יוכל לחזור בו אפילו בשעה שהוא חייב בעל חוב ומלחזור ותע"פ שלא נתכוון לכך בקבלה זו דעתו הוא לקבל כמו שרוצה בחזון לכל תם התופס לבעל חוב לא קנה כל שכן זה שחיב ב"ח שלא דעבד ליה נייח נפציה שיוכל בחזון לחזור בו: **הרתופס** לב"ח במקום שחב לחרים לא קנה. תפילו שעמו שליח כדמוכח בפ' הכותב (מכוחת דף פה:) נבי יימר בר חנן דאמר ליה לשמוחה כו' ולא כפירוש רש"י דפי' בפ"ק דב"מ (דף י.) דבשעמו שליח לב"ע קנה דאין חילוק לשעמו שליח שלחו הוא דזכיה מטעם שליחות כדמוכח בפ"ק דב"מ (דף י:) ובפ' לון בן המודר (נדרים דף נו:) ות"ת דהכח קאמר ר"י התופס לב"ח במקום שחב לחרים לא קנה ובפרק קמא דב"מ (דף י.) קאבר המגביה מלילה לחבירו קנה חבירו והח בהא ליכא למימר התם רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו לא קנה מ"ט דין תופס בב"ח במקום שחב לחרים ור"ל דר' יוחנן ממלק בין מלילה לב"ח דאמר התם רב נחמן ורב חסדא זכי נמי לחבריה: **כל** האומר תט כאומר זו תמי: ות"ת והא ר' יוחנן ליט הן כוכי דקאמר בפ"ק דב"מ (דף י.) דזוקא היכא דדעתא לחרמי מקנה לוחו למהילין הן כוכי ולא במלילה ות"ת למ"ל (נקמן דף יג:) דלא חקון מעמד שלמען הלא בפקדון מה הועלכו לחקן במעמד שלמען דאמר בפירקין דהי הלכתא בלא מעמד שלמען ליה מקום דמן כוכי ום לומר דהועלכו לחקן במעמד שלמען דקי מפילו לין הפקדון ביד הגפקד שהביח הפקדון ביד לחרים לו שיקנה לפי' בע"כ של גפקד כמו שהפקדה לקנין בע"ה (שם ד"ה נופל) דקנה נמי בע"כ ותם מלמר ומתני' דלקמן (שם). מנו מנה לפלוני ומת יחנו לאחר מיחה ומוקי לה רב זביד במעמד ג' ומחלל לן מפרש מעמד דמתני' מקום דמן כוכי ולוו"ח דמן לו הוי כוכי הלא כמוסר לו הדבר נוד ליד ומתני' לן מקום דמייתי בהכי ום מה שהמת ההוח דבבת מלינה גבי מליחה והועלכו נמי לחקן מעמד שלמען דקנה חע"פ שמופקד בידו מקום לכן קח ע"ב להמת

מסורת השים

[תוספתא פ"ו]

נמיל ע:

עירובין סא: קידושין כג. ושם נכמן

כתובות סה: כ"מ ו'.

ב"מ ע: פאה פ"ד מ"ע

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה ותני' כתוקם וכו' הוא לשלמר וכמתם מיניה:

גליון השי"ם

גמ' קמיה דר' ירמיה. עכת"ה ד"ס ב"ב מ"ב: שם מ"ל דף כע ע"ב: שם מ"ל דרבקי כו' מכתיים נפ"ק:

הגהות מהר"ב רבינוביץ

א) נמ' לוחיבים ניפן כבפים מפניהם היס ועדים מפניהם עליהן מפ"ם שמפוחיהן כשמות עובדי כוכבים כלרן. כ"ב מ"י פ"ו מכלי נילחיהן כ"ל ויש"ם נפפ"ק ופ"ל:

דלמא לא היא עד באן לא קאמה ר' אליעזר התם אלא דמיגו *דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני והוי ליה ומיגו דזכי ליה לנפשיה זכי לחבריה אבל הכא לא,ועד באן לא קאמרי רבנן התם אלא דכתיב °לא תלקט לעניי,"לא תלקט לו לעני אבל הכא לא,ור"א היא"לא תלקט" מאי עביד ליה? מיבעי ליה *להזהיר לעניי על שלו: שאם ירצה שלא לזון בו:

שמעת מינה *יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך ?"הבא במאי עסקינן דא"ל "צא מעשה ידיך למזונותיך "דכוותה גבי אשה דאמר לה "צאי מעשה ידיך במזונותיך" אשה אמאי לא? אשה=ברלא ספקה, עבד נמי ברלא ספיק?*עבדא דנתנם ברסיה לא שייא למריה ולמרתיה למאי מיחבעי? תא שמע

עבד שגלה לערי מקלט אין רבו חייב לזונו ולא עוד אלא שמעשה ידיו לרבו ש"מ יכול הרב לומר לעבד "עשה עמי ואיני זנך" הבא במאי עסקינן דאמר לו "צא מעשה ידיך למזונותיך? אי הכי 'מעשה ידיו' אמאי לרבו? להעלפה, והעלפה פשימא?מהו דתימא כיון דכי ליית ליה לא ידיב ליה כי אית ליה נמי לא ליישקול מיניה,קמ"ל, ומ"ש לעורי מקלט?סד"א דלמא לא היא עד באן לא קאמה ר' אליעזר התם אלא דמיגו *דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני והוי ליה ומיגו דזכי ליה לנפשיה זכי לחבריה אבל הכא לא,ועד באן לא קאמרי רבנן התם אלא דכתיב °לא תלקט לעניי,"לא תלקט לו לעני אבל הכא לא,ור"א היא"לא תלקט" מאי עביד ליה? מיבעי ליה *להזהיר לעניי על שלו: שאם ירצה שלא לזון בו:

שמעת מינה *יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך ?"הבא במאי עסקינן דא"ל "צא מעשה ידיך למזונותיך "דכוותה גבי אשה דאמר לה "צאי מעשה ידיך במזונותיך" אשה אמאי לא? אשה=ברלא ספקה, עבד נמי ברלא ספיק?*עבדא דנתנם ברסיה לא שייא למריה ולמרתיה למאי מיחבעי? תא שמע

עבד שגלה לערי מקלט אין רבו חייב לזונו ולא עוד אלא שמעשה ידיו לרבו ש"מ יכול הרב לומר לעבד "עשה עמי ואיני זנך" הבא במאי עסקינן דאמר לו "צא מעשה ידיך למזונותיך? אי הכי 'מעשה ידיו' אמאי לרבו? להעלפה, והעלפה פשימא?מהו דתימא כיון דכי ליית ליה לא ידיב ליה כי אית ליה נמי לא ליישקול מיניה,קמ"ל, ומ"ש לעורי מקלט?סד"א

°וחי"עביד ליה חיותא טפי,קמ"ל,והא מדקתני סיפא ואבל אשה שגלתה לערי מקלט בעלה חייב במזונותיה מכלל דלא אמר לה "אי אמר לה בעלה אמאי חייב,ומדסיפא דלא אמר לה נמי דלא אמר ליה ל"עולם דאמר ליה "ואשה ברלא ספקה,והא מדקתני סיפא ואם אמר לה "צאי מעשה ידיך במזונותיך" רישא מכלל דרישא דלא אמר לה? ה"ק רישא ואם ממפקת ואמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי ממפקת,מאי למימרא?מהו דתימא °כל כבודה בת מלך פנימה,קמ"ל מלמא כתנאי רבן שמעון בן גמליאל אומר יכול העבד לומר לרבו בשני בצורת,או פרנסני או הוציאני לחירות "וחכמים אומרים הרשות ביד רבו מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר יכול ומר סבר אינו יכול ,ותיסברא "האי "או פרנסני או הוציאני לחירות"-או פרנסני או תן לי מעשה ידי בפרנסתי' מיבעי ליה ועוד "מאי שנא "בשני בצורת" אלא הכא במאי עסקינן 'דאמר לו "צא מעשה ידיך למזונותיך"ובשני בצורת לא ספק רשב"ג סבר 'או פרנסני או הוציאני לחירות °כי היכי דחזו לי אינשי ומרחמין עלי ורבנן סברי מאן דמרחם אבני חדי אעבד נמי רחומי-מרחם ר"ש דאמר ר"ב °המקדיש ידי עבדו אותו העבד לוה ואוכל ועושה ופורע ש"מ יכול הרב לומר לעבד "עשה עמי ואיני זנך "הבא במאי עסקינן במעלה לו מזונות,א"ה למאי

לוה

במזונותיך ותו"י דס"ד דרגילות הוא שעבד עצמו לרבו ועובד את רבו לפיכך כשאמר ליה לא מעשה ידיך במזונותיך משום הכי בעי למימר (קע"ג) דלא ספיק שיתמיד במזונות כיון שמ"מ עובדו משום הכי מהדר ליה בלשון זה עבדת דהשתא כריסיה לא שוי כו' ולהכי קאמר לעיל ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך דלפי' מיירי דת"ל לא מעשה ידיך במזונותיך מ"מ כיון שעובדו היה לו להתמיד במזונותיו אי נמי משום דיכול ועוד דסלקא דעתיה דמיירי בלוה אמאי דאמר לה שכיח שעבד לעבדו מקלט ועוד דסלקא דעתיה דמיירי בלוה דומיא דאשה דכתיב בה פקה רשב"ג סבר 'או פרנסני או הוציאני לחירות °כי היכי דחזו לי אינשי ומרחמין עלי ורבנן סברי מאן דמרחם אבני חדי אעבד נמי רחומי-מרחם ר"ש דאמר ר"ב °המקדיש ידי עבדו אותו העבד לוה ואוכל ועושה ופורע ש"מ יכול הרב לומר לעבד "עשה עמי ואיני זנך "הבא במאי עסקינן במעלה לו מזונות,א"ה למאי

לוה

דכתיב ר

גי' מ"ד כיצד

[ברכות מו: ו"ק]

מתני' קלח:

כ"ק סה: כתובות מג: נח:

* הפיוט"ם בפה ובהגי"ק ובגי"ק ע"ז ג"מ סה: [ב"ק ע"ג ע"ב ג"מ סה: ב"מ ע"ב]

ה"ה ה"ה ש"ך ה"ה "ה"ג בשאי' שקיבל" לקבלת סוף הקטע מתחבר שאפשר לבאר הכתוב ולכן הגה (אות יכול הכא)

מראה מקומות ונוסח"מ

מהקורות ונוסח"מ

עא א מי' פ"ט מהל' עכו"ם כל' ז סמג עשין פב טוש"ע י"ד סימן רפו סעיף כ וסעיף כג:

עב ב ג ד ה מי' פ"ז מהל' נזקי ממונות ושמירת נפש כל' ב סמג עשין סה:

עג ו ז מי' סה סמ"ע טוש"ע י"ד סימן רפו סעיף כ כהגה"ט:

עד ח מי' פ"ו מהל' עכו"ם כל' יט:

לעיל

I אשה אמי וכו"ע זנק:

II באשה

תוספות רי"ד

מהגה (אות עא ב)

נ"ב תוס' ד"ה באחיו ואיני זנך צ"ל ד"ה שאם ירצה שלא לזון וכו' ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך אי' אלא חזור על התחתים ואסיקנא בהנהיא פלונתא דרב ור' יוחנן דרב סבר אינו יכול ור' יוחנן סבר יכול וקי"ל רב ור' יוחנן (אף) מפני שהוא קנייניו:

מהגה

ג' הגהות אין לפשוט מה שהגיהו כאן:

מהגה

ה' הגהות אין לפשוט מה שהגיהו כאן:

ולימא ליה הקדש עד האידנא ס' · לענין מעשה עמי ולחי זך ניחא דלא אמר ליה הקדש כי חע"ג דלבו מני אמר ליה

פחות משום פרוטה · פי' בקונטרס דאין הקדש חל על פחות משוה פרוטה ואקשה רבינו יצחק דהכא בהזהב (ב"מ דף נה:) אמרי' פרוטה הן ליתי עם פרוטה הן דלית הקדש חל על פחות משוה פרוטה ותו קשה לי' דהכא הייט טעמא דאין בדעתו של מקדיש שיחול על פחות משוה פרוטה: **שבתו** ופרותיו לרבו· שכתו היינו שכח קנסה וגדולה דהייט זוק וה"ה נער וטעם לרבו לרבן דל' יהודה דאמרי בהמוכל (ב"ק דף פו·) דיש לעבד כוחם ולח נקט לה משום דאין מדום שהן לרבו אלא בשכתו קמ"ל דאע"ג דקטל ברב שכתו דידיה לח מיחייב כשוחטין דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי ולחי זך ותא דפריך בסמוך שכתו פטיחות ס"פ פטיחות דשכתו לרבו לח ע"פ שלח יוזוט כין דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי כו' ולח הוה לי' לר' יוחנן למיקט קוטע יד עבדו של חבירו נותן לו מזונות, אי הכי אמאי ניזונין מן הצדקה? להעלפה, אי הכי ניזון, מחפרנס מיבעי ליה? אלא לאו ש"מ יכול ש"מ. אמר מר "נותן שבתו ורפואתו לרבו" שבתו פשיטא? רפואתו איצטריכא ליה, רפואתו דידיה היא דבעי איתסויי ביה? לא צריכא דאמדוה לחמשה יומי ועבדו ליה סמא חריפא ואתסי בחלתא יומי, מהו דתימא צערא דידיה הוא קמ"ל. תניא אידך אלעזר: אמרנו לך למאיר והלא זכות הוא לעבד שיוצא מתחת ידי רבו לחירות אמר להן חוב הוא לו שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה אמרנו לא והלא מה אם יצאה שלא לזונן ושלא לפרנסן רשאי אמר להן ומה אילו עבד כהן שברחה ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל, אבל אשה חוב הוא לה שכן פסלה מן התרומה ומפסידה מן המזונות מאי קאמר להו? קסבר להעלפה לא מיחייב רבו מזונותיה, ולימא ליה הקדש עד האידנא ס' · לענין מעשה עמי ולחי זך ניחא דלא אמר ליה הקדש כי חע"ג דלבו מני אמר ליה הקדש מכאן ואילך ס' · לענין מעשה עמי ולחי זך ניחא דלא אמר ליה הקדש עד האידנא

ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלים בתרומה חה"ג אינו אוכל, שפיר קאמר לדידי אבד רבא הייט דקא מדרדי ליה בתתי משום שהוא קניט דאי בעי שקיל ארבעה זוזי מישראל ופסיל ליה בהך הילכא דאיתיה. ולרבי מאיר חיינת עבד כהן עבד ישראל מאי איכא למימר אמר רבי שמואל בר רב יצחק משום שכפסידון משפחה בנענית אברבה הרי הוא מיתיר בבת חורין? *עבדא בהפקירא ניחא ליה וילא ליה שבירא ליה, פרייצה ליה: מתני' **האומר תנן נמי הא לאשתי שטרחי זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה: תנן מנה לאיש פלוני ומת יתנו לאחר מיתה: גמ' אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב והוא שצבורין ומונחין בקרן זוית, במאי עסקינן אילימא בבריא, כי צבורין מאי הוי, הא לא משך, ואלא בשכיב מרע, מאי אריא צבורין כי אין צבורין נמי דהא קיימ"ל **דברי שכיב מרע כבתובים וכמסורין דמי! אלא בבריא לעולם, וכיון דרב הונא אמר רב *מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה רב פפא אמר לעולם בשכ"מ, וכיון דרב דאמר רב שכ"מ שאמר תנו מנה לפלוני מנכסי: כמה זה נותנין, מנה חתם אין נותנין אלא שמא מנה קבור קאמר, יהו להלכתא לא חיישינן רב פפא מאי מעמא לא אמר כ"ב זביד?

קסבר

ומה לית עבד כהן שברח ואתא כהן אמרדה על כהנא ס'. לכך מוכיר לשון כהן לומר כמו שאתה מדיח לי בתתי שהוא חב לחבו לי נמי בעבד והא דמיתסרי נמי לבל כתתי חב הוא לה הכל מדברי ר'. מתיר מדלה קאמר לתמרו ט: **עבדא** בהפקירא ניחא ליה · ול"ת עבד כהן שברח לגל ניחא ליה בהפקירא כדתמרי' בפ"ק דקתני' (דף יח·) משום דלת מציס מעמת דלתיסורת מת לית לה למימר וא"ל דמדר"מ בעבד כהן שברח ול"ת ולת דמבדת בהפקירא ניחא ליה ולת קי"ל ולת דמבדת פלוני לר"מ ולית לה בהפקירא ניחא ליה ול"ל דמדלו רבנן (ג) דניחא ליה בהפקירא לגל כהא גבי עבד לה ליה ישראל מאי איכא למימר רבי שמואל בר רב יצחק משום שכפסידון משפחה בנענית אברבה הרי הוא מיתיר בבת חורין? *עבדא בהפקירא ניחא ליה וילא ליה שבירא ליה, פרייצה ליה: **מתני' האומר תנן נמי הא לאשתי שטרחי זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה: תנן מנה לאיש פלוני ומת יתנו לאחר מיתה: גמ' אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב והוא שצבורין ומונחין בקרן זוית, במאי עסקינן אילימא בבריא, כי צבורין מאי הוי, הא לא משך, ואלא בשכיב מרע, מאי אריא צבורין כי אין צבורין נמי דהא קיימ"ל **דברי שכיב מרע כבתובים וכמסורין דמי! אלא בבריא לעולם, וכיון דרב הונא אמר רב *מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה רב פפא אמר לעולם בשכ"מ, וכיון דרב דאמר רב שכ"מ שאמר תנו מנה לפלוני מנכסי: כמה זה נותנין, מנה חתם אין נותנין אלא שמא מנה קבור קאמר, יהו להלכתא לא חיישינן רב פפא מאי מעמא לא אמר כ"ב זביד?

קסבר

רב דאמר רב הונא אמר רב *מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה רב פפא אמר לעולם בשכ"מ, וכיון דרב דאמר רב שכ"מ שאמר תנו מנה לפלוני מנכסי: כמה זה נותנין, מנה חתם אין נותנין אלא שמא מנה קבור קאמר, יהו להלכתא לא חיישינן רב פפא מאי מעמא לא אמר כ"ב זביד?

קסבר

[ע' תוס' ממתם קו: ד"ה ככם]

[כתובות יא:]

ב"ב קמה: לעיל ט:

[נקמן סו· ב"ב קמה·]

[קדושין מה· ב"ב קמד· קמה· נקמן יד·]

[ויתר סלגיכה וכילור ממנת כשום, ב"ב קמה: ד"ה תנן]

[ע' תוס' כתובות כ: ד"ה הלי זה]

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה כלתמר הנו גם לגתני נגסיק ממתני' ולת נגסיק הן גלת מסר ליד ב"ב עיין מדבי כהת"ס: (ב) תוס' ד"ה עבדת וכו' דמולה דגן כמובר כוכבים דניחת ליה וכו' לגל מוכר כוכבים שלן רשות:

גליון השים

תד"ה וכת לת מבן וכו' לפי' דבמ"ב דב"ם סבני וכו'. בתוס' שם שכתבו בדבר תמר וכו' ובכרי"ף ד"ה ב"ב ד"ה כלתמר וכו' ב"ב ד"ה ב"ב ד"ה ב"ב ד"ה

[ע"ל רכ]

פג א ב מיי' פ"ו מהל' מכירה הל' ז ופ"ג מהל' הזכיה הל' ג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן קכו סעי' ח ופי' סמ"ע יט:

קסבר רב פפא כי אמר רב לית שנא מלוה לית שנא פקדון • ור"ת ולרב פפא "וכ גופיה למאי מתני' במעמד שלשתן ולפי לעיל אין לצורך וכי תימא מקום הלה היה למימר דרב פפא לית ליה לרב במעמד ג' מ"מ מדלתח רב פפא לאפוקי מדרב כך מהאי טעמא הוה ליה למימר דרב פפא לית ליה כרב זביד ור"ל לעי"ג דמתני' לית ליה לרב במעמד ג' מ"מ מדלתח רב פפא לאפוקי מדרב כך זביד מקמע קמיה ולו כח ומקום דבקום עניו לית ליה מפרכת מילתא דרב מקום מעמד שלשתן:

ממאי מדקתני תנו ולית ליה דקתני כתבו • ור"ת דלית ליה דקתני תנו משמע דלפי' הכי אין כופין לתת היוקרים לשכיר כדבי דפליג בירושלמי תלבכן ומתר דתנו לית ליה כשיתברכו ואין ככתבו ואין טופין ור"ל דמתני' לית ליה לשמועינן בדין מלוה לקיים דברי המת אם טופין היוקרים לקיים אם לאו תלת לשמועי' דלישנא לאחר מיתה ומלוה ומשכחת כרבנן לחיי: **ונפא** אמר רב הונא אמר רב כו' תניא לפלוני בטעמך שלשתן קנה • פוליב"ל וכן ר"ת דבטעמך ג' קנה בעל כרחו של לוה לו אם נפקד דלי לית ליה תלת מרטוט למתן דאמר דוקא בפקדון קנה מה הולכלו למתן מעמד ג' יאמר לו זכי ואין כרחה לומר להולכלו למתן למקום שיין הפקדון ביד הנפקד תלת ביד מחריס דלא יועיל אם יאמר זכי ועוד אף בשאין הפקדון ביד הנפקד יקנה בתוי"ת כדאמר אסם (ג"ע דף קמט:) תלבכי נפקא תוי"ת מבי חיסור גיורת תלת גרלה אסם דאפי' בעל כרחו של נפקד קני וכן גבי חיסור גיורת דקאמר רבא היכי ליקניבה רב מרי נהכי זוזי לי במעמד ג' לית ליה תלת משמע דאם היה הולך היה קונה בע"כ ואין לומר אם היה הולך אם אמתלה מלודתי: **סני מילי** • כי מתני' בפקדון אין לומר אין לנו לדון כן בלת מעמד שלשתן הוה לי' מקנה לאדם אבל אינו קונה בעולם אבל לדבר שאינו בעולם כגון מוכר פירות דקל לו מה שתעלה מלודתי: **סני מילי** • כי אמרת שלשתן קנו

כספיה הנאם דקא משתעיא · היו מלוה לגבי היו ממלוה יפנה למלוה תחלה ועוד ל' לחמוד הפרעון זמן מרוץ : **גמר** · הפחת בשעת תמירה : **ומעכביד נפשיה** · כלב שלם להלוי ומיבחיק מקמיה : **כגון שני כר לגיזיב כו'** · שם היה מקבל זה חדש חוץ שליש ממחין כגון הני כר כר לגיזיב כו' : **הורה אור**

כספלכתא כלא משמא · כליו קבלה מפה הלכה מסיני שאין לריך לפחת כה טעם : **מפיטרופיא** · להכניס ולהוליא ומעט שכחתו לה בלשון מחנה לא קאחלן ואין טעם בדבר אלא כך מקובל, והפקר ב"ד היה הפקר: **בבית** · בית מיוחד שליו לד בה לאת עשתו לו לבית מחסה : **כמפיס קמיניה לך דלא מדרגא כי** · הפחת ס"ד דהכי אמר ליה כפניו לכי מבמיקך שלא לחזור בי : **ומרכינן מכלל דאי כפי למידל מלי מיסדר** · בתמיה : **פ"ק דבריס פלגו כו'** · כיון דבשליח קמיפיא לך למיכיב ניהליה תו לא מלי הדרעת בי : **הא לחמרם רב חדא ושמא** · ולמה ליה למימר דלא מציעא הדרעת : **פני מילי** · דבעיון בפניו : **מפנה מרובה** · כגון מכה : **קפ"ל** · להכי חיפמיך למימר בשליח קמיפיא קמיפיעא לך לשמועיון לקבל דמריקא דמפנה מועטת היא בעיא נמי בשליח : **גיטין** · בעלי גיטה מוכרי ירק : **חיפתירי זווי** · סיבעי מציגה סהם חיפתירי=סלע טרי"סחמרי זוי"=סלע מדיגה שמיגים שבסלע טרי דהייגו מלי דיבר: **בצפי מרי**·לחמרו ליה לקלי כלומר חמרו ליה בשלי מרי מרעא יכיגהו ניהלי למרי מרעא : **מייב** · המשלח הוה: **בחמריוהו** · שם יקנסו מיד שלים זה : **ומה בא לחזור** · ולומר המוכיח לי שמא יקנסו ממך בדרך היו לקנסו : **ריב סבר סולך כוכי דמי** · הלכך היו חוזר ומיהו חייב בחמריוהו שהמעות לה לוהו למוכרם לזה : **ס"ג דכ"ע סולך כוכי דמי** · לעולם בעלמא הולך כזכי דמי : **ומה סיו במתנה לליכא למריוהו** · מודה שמואל דליכו חוזר : **שמואל** סבר המניך מנו"=ממון שמייב בחמריוהו שם בא לחזור חוזר : **סולך** · כלומר אחד מכל לשוטת הלכו : **נימא ליב** · הכי מבלת : **אין לשנו** · של מפקיד : **אימא מקדונו ביד אמר** · דהכי ס"ל לקמן בפרק אלימי (דף כמ:) וכיון דאין לשנו אחמכה דחוב הוא לו ואין חבין לו לאחם לגלח בפניו ואחמלי ליב חוזר מה שלא לגלו זכי הוא : **כשהותוק** · מבלת זה : **כפקדון** · כפקדון בלון שהרי לניקח ליב לשעני שילא מחחת יהו : **מרכלי** · ק"ט בלשון: **מפרשת** · הקפה שבאן מרבלים בחבלתו לחת לו המעות לזמן קבוע : **נקני מינך** · חוכחת לחוכיחת דלך מיבחבי מינך לא ליהדר לחודיה : **אמר לזו אין** · כן חבאה : **שפיר עבדת** · שלא שיעבדת עלמך על מנת וחביה עבד ולהך ליבעת נר"ם שפיר עבדת דלא שוים בפלך עביד ליה לאיש מלוה :

בההיא הנאה דקא משתעיא ליה בין מלוה ישנה למלוה חדשה גמרומשעביד נפשיה א"ל הונא מר בריה דרב נחמיה לרב אשי אלא מעתה *כגון הני דבי בר אלישיב דכפתיו שקלי לאלתר ה"נ דלא קנו וכי תימא ה"ק *א"ב נתת דבריך לשיעורין/ אלא אמר *מר זוטרא *הני חלת מילי שניינהו רבנן כהלכתא בלא מעמא חדא הא *ואידך דאמר רב יהודה אמר שמואל *הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפיטרופיא ואידך *דאמר רב חנניא *המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו א"ל *רב לרב אחא ברדלא *קבא דמוריקא את לי גברי הבי לפלוני-באפיה קאמינא לך דלא הדרנא בי" *בעי הדר ביה מצי הדר ביה? ה"ק "דברים הללו לא ניתנו לחזרה, אמר רב חדא זימנא *דאמר רב הונא אמר *רב מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה" אי מהדהיא הוה אמינא הני מילי מתנה מרובה אבל מחנה מועטת לא קמ"ל. הנהו גינאי דעבידד חישבנא בהדי הדדי פש חמש איסתרי זוזי בבי חד מניידה אמרי ליה "יהבינהו ניהליה למרי ארעא (ו)באפי מרי ארעא וקנה מיניה, לסוף אול עבד חישבנא בין דיליה לנפישיה לא פש גביה ולא מידי, אתא לקמיה *דרב נחמן א"ל מאי אייעביד לך: *חדא *דאמר רב הונא אמר רב: ועוד הא קנו מינך א"ל *רבא אפי' הכי מיקאמרלא יהבינא לליכא גבאי "קאמרי אלא א"כ קנין, בטעות הוא יכול קנין במעות חזור *ואיתמר *הולך מנה לפלוני שאני חייב לו". *אמר *חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חזור ושמואל אמר "מחזיר שחייב באחריותו אם בא לחזור" לימא בהא קמיפלגי דמר *סבר *הולך כזכי דמי ומר סבר *הולך לאו כזכי דמי? ל"ש *"הולך" כזכי דמי והכא, בהא קמיפלגי מים לא אמרינן מיגו חניא כוותיה דרב *הולך מנה לפלוני שאני חייב לו, הולך מנה לפלוני פקדון, שיש לו בידי, חן מנה לפלוני פקדון, שיש לו בידי-חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חזור פקדון, לימא ליה *"אין לי צונו שהא פקדונו ביד אחר"? ש"ר זירא *כשהותוק כפקדון. *רב ששת הוה ליה אשתרא דסרבלי במתוא א"ל *לרב יוסף בר חמא "בהדי דאחרת אייתינהו ניהלי? אזל יהבינהו ליה, אמרי ליה "ניקני מינך, אמר להו? אין, לסוף אישתמיט להו, כי אתא לגביה אמר ליה לאיש מלוה "לישנא אחרינא שפיר עבדת-דלא שוית נפשך *עבד לוה לאיש מלוה" *ר' אחי בר' *ישעיה הוה ליה אישפקא דכספא בנהרדעא אמר

אם כן נתת דבריך לשיעורין · מה אקשה ע"פ שקיבלו בפ"ק דקידושין (דף י"ח) נבי בעיתי דר' יעקי דקידני אחרקבא דדיבורי משורש בקידושין : **כהלכתא** בלא טעם · פי' מה שמועיל לקטן מבל טעם יש לומר שקיבלו חכמים מועמד שלאחן מקנו שלא ילמוד לעבוד לעבודה ולעשות קניינים ומכשהיב ככסיו לאחרים משום דלא קביק לבריה ויהיב לאחריני ואין דרך לעשות כן אלא לאחלן לה כבוד וממנה מיפיטרופיא ומשיח אחם לבנו כשהוא מבוד כל מה שיש לו מן הבית סמבת עליה דעחת דבן כדמפרש בפ' מי שמת (ב"ב ד' קמ"ד) :

אבל מהאה מועטת בו' · ול"ח הא נמי שמעי' לה דאמר רב יהודה אמר שמואל "הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפיטרופיא ואידך *דאמר רב חנניא *המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו א"ל *רב לרב אחא ברדלא *קבא דמוריקא את לי גברי הבי לפלוני-באפיה קאמינא לך דלא הדרנא בי" *בעי הדר ביה מצי הדר ביה? ה"ק "דברים הללו לא ניתנו לחזרה, אמר רב חדא זימנא *דאמר רב הונא אמר *רב מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה" אי מהדהיא הוה אמינא הני מילי מתנה מרובה אבל מחנה מועטת לא קמ"ל. הנהו גינאי דעבידד חישבנא בהדי הדדי פש חמש איסתרי זוזי בבי חד מניידה אמרי ליה "יהבינהו ניהליה למרי ארעא (ו)באפי מרי ארעא וקנה מיניה, לסוף אול עבד חישבנא בין דיליה לנפישיה לא פש גביה ולא מידי, אתא לקמיה *דרב נחמן א"ל מאי אייעביד לך: *חדא *דאמר רב הונא אמר רב: ועוד הא קנו מינך א"ל *רבא אפי' הכי מיקאמרלא יהבינא לליכא גבאי "קאמרי אלא א"כ קנין, בטעות הוא יכול קנין במעות חזור *ואיתמר *הולך מנה לפלוני שאני חייב לו". *אמר *חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חזור ושמואל אמר "מחזיר שחייב באחריותו אם בא לחזור" לימא בהא קמיפלגי דמר *סבר *הולך כזכי דמי ומר סבר *הולך לאו כזכי דמי? ל"ש *"הולך" כזכי דמי והכא, בהא קמיפלגי מים לא אמרינן מיגו חניא כוותיה דרב *הולך מנה לפלוני שאני חייב לו, הולך מנה לפלוני פקדון, שיש לו בידי-חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חזור פקדון, לימא ליה *"אין לי צונו שהא פקדונו ביד אחר"? ש"ר זירא *כשהותוק כפקדון. *רב ששת הוה ליה אשתרא דסרבלי במתוא א"ל *לרב יוסף בר חמא "בהדי דאחרת אייתינהו ניהלי? אזל יהבינהו ליה, אמרי ליה "ניקני מינך, אמר להו? אין, לסוף אישתמיט להו, כי אתא לגביה אמר ליה לאיש מלוה "לישנא אחרינא שפיר עבדת-דלא שוית נפשך *עבד לוה לאיש מלוה" *ר' אחי בר' *ישעיה הוה ליה אישפקא דכספא בנהרדעא אמר

ר"ת בראבית הנאת

לסוף מיבחמיט להו · מבמיט בדבן לל היו יכולין לכוסו להחזיר לעולם לא מיחזקו בפרינים היינו מבוה דלעיל (דף יב:) חלת ר"ל דכספיהו *מלוה שמוחל לליכו מוחר : מודה שמואל דליכו מוחר · מבמיט בדבן דלעיל (דף יב:) חלת ר"ל דכספיהו מלוה שמוחל לליכו מוחר : **לסוף** מיבחמיט להו · מבמיט בדבן לל היו יכולין לכוסו להחזיר לעולם לא מיחזקו בפרינים היינו מבוה דלעיל (דף יב:) חלת ר"ל דכספיהו *מלוה שמוחל לליכו מוחר : **לסוף** מיבחמיט להו · מבמיט בדבן לל היו יכולין לכוסו להחזיר לעולם לא מיחזקו בפרינים היינו מבוה דלעיל (דף יב:) חלת ר"ל דכספיהו *מלוה שמוחל לליכו מוחר :

תוספות רי"ד

אמר ליה רב לרב אחא ברדלא קבא דמוריקא את לי גברי יהבינה לפלוני באפיה קאמינא לך דלא הדרנא בי מכלל דאי בעי מצי הדר ביה פ' דקס"ד שהיה מבבירות שלא יחזור בו להבי מחבה מכלל דאי בעי מצי הדר ביה ה"ק ליה דברים הללו לא נתנו לחזרה פי' שאינו יכול לחזור בו פיון שזבר לו בפעמר שלשתן ואחה לאשמעי'

אם · ב"ג כ"ב ב' ע"ש ברש"י ד"ה אם ומוס' ד"ה אם ובמ"ש שם ובמ"ש ב"ב ד' ל"ב ב' ד"ה אם ובמ"ש ב"ק

הא בשכיב מרע · לעיל ע"ג דמת מקבל בחיי עוהן ולא קני אלא לאחר מיתת עוהן לפ"ה קנו יורשין דדעת עוהן הוא דכיון שזכו למקבל בשעת מתן מעות שיזכה המקבל לאחר מיתתו לו הוא לו יורשיו ולפי' לא עלתה יורשי מקבל עד לאחר מיתת עוהן קנו לפי' למ"ד המזכה לעובר לא קנה דדברי שכיב מרע כשמת מהשוברים למקבל מתנת בריא שכיב מרע לו לתילתו: **ורי** יהודה הנשיא בשם רבי יעקב לומר הולך ולו בריי ותע"ג דרבי חיים ליה בפרק המקבל(נקמן פג·)הולך ומן לה זכה לה המקבל לה רלה לחזור לא יחזור דהולך ומן זכי הסם מקום שאמר המלוה לשמש המקבל לי גבי מסחמת על דעם כן עוהן לו כל זמן שהיו אומר בהדיה מי לפלני שמקבל לה:

וחכמים אומרים יחלוקו · כל מיקן שכשיש ס"ם מפרש בשעריס דרביט הלי דמולקים ומן גרלה לר"י אלא היכי לשמכתן בהדיה יחלוקו דחדרבה אומרים חולק ממונא בחזקת מריה:

וכאן אמרו שולה עדיף · מכלן מדקדק ר"ם למין לפרש שולה כמו שפי' בקונטרס בפ' הכותב (כתובות פה:) גבי שיעבוד קרובים שכיעבוד שכיעבוד שיכול תלמידי חכמים שולה דדייני דהייט שידקדק הדיין לת מי היה לוהב יותר ולמי היה בדעתו ליתן ולכן אמי פירש בקונטרס כמו שהם אלא יתן הדיין למי שילכה שליח יעשה וקרי ליה שולה: **ר'** לעיגר לומר לחד בריי ולחד ס' · תוי"ם דר' לעגר גרם דבסיפא פליגי רבי לעיגר ורבי יהושע ר"ש בשכם דברין קיימין לכל לת בחול ורבי יהושע ס' לכל בריי פליגי בין בחול בין בשבת מלוה ערביגהו ועוד מדפרכי רבן לרבי לעגר משום שכן בי כוכל דלמא בשבת היה למוהב הה ר"ש ועוד דקאמר הסם קונים משכיב מרע ואפי' בשבת אלא ר"ש לא מוהב הוא בשבת דברין קיימים ותע"ג דר"ם קאמר הסם דלר"ש בחול דברין קיימים ולא בשבת הסם לא קאי אר"ם אלא לחלוקי דלר"ש ולי לאו כוכי דמי ולא ס' הלי בבריא ולא בשולה דלר"ש בחול דברין קיימים ותע"ג דר"ם קאמר הסם דלר"ש בחול דברין קיימים ולא בשבת הסם לא קאי אר"ם אלא לחלוקי דלר"ש ולי לאו כוכי דמי ולא ס' הלי בבריא ולא בשולה

כבינתי · מוקמ"ל בלע"ז : **וסיפ' כי"ב מנס** · כך היתה שוה : **תקברס אמס** · קללה היתה כלומר לה יעלו על לב ולה יזכרו בבית המדרש לדרשה לפי ברקעים היו שהיו מקיימין קוצים בכרם וכר"ת=כלאים ניהנו ולה נלמד מהן לדשה לפי שלה דקדקו: בהן לוך היתה תוהה לוהה שמתוך שהיו לרשעים לה הוזכרו בבהמ"ד : **שנא קמא כר"ת** · דלמר שכיב מרע וכריתן שויס הלכך הולך דידיה לאו כזכי למי : **ויש לומרים כרבנן** · דדברי שכיב מרע בכתובין וכמסורין דמי (ולפי' לה מת מעלה נמי יתנו ליורשי מקבל כל זמן שלה חזר מעלה מדבריו : **כר"ת** · מדהלו טעמא בעמיתה הא אם לה מת יחזרו לו : **מעשקת נשו** · לי כר"ת לי כרבנן,והיכה דמיה נמי מעשקת להו לי מלוה לקיים דברי המת לו לה : **תני** · במילתיה דר"ש יחזרו למעלה ולה תמני ליורשי מעלה, דבלה מת עשקינן :

הדרן עלך המביא קמא

המביא · **בפני נחתם תליו** · אחד מן העדים : **ר' אומר בפני נכתב ואחד אומר בו' פסול** · לי כשהגט יולה מתחת ידי האחד שהוא מביאו ואין אחריו שליח בהבאתו מקום הכי פסול דלעולם תלרכה רבנן למימריהו לתרוייהו,ולמלן דמוקי לה נמי בגמ' בעמיתה שלותים שפ"ה פסול כיון דאר הוא דהיכה אחתימה ואיהו לה מסהיד לכתיבה אחי לאיהלופי בקיום שטרות דעלמא כעד כדאמרי' בפ"ק(לעיל דף ג·):**שנים נכתבו ואחד** · שליחי לומר כן, נמי פסול מקום הלי טעמא: **ור' יהודה מכשיר** · לכיון דלמרכיון לאסהודי נמי לכתיבה תו לה הוה תו אחד לאיהלופי וכגמ' דמריק דחלוק היה ר' יהודה אף בדאחתמה אחד בשטר ואחד בשטרות דאי אתי לאיהלופי בקיום שטרות דעלמא אתי נמי לאיהלופי בעמיתה דאי אתי לאיהלופי בעמיתה לא אתי לאיהלופי בקיום שטרות דעלמא דהא אתי לאיהלופי בעמיתה ול

אני הוה עד שני פסול · וא"ת ומי ליכא מידי דליעול לחמר בפני נחתם כשר ומשום דלחמר לחי הוה עד שני פסול וכרלה לר"י כמו שאומר בירושלמי דכי לחמר לחי הוה עד שני נעשה כעוגע בעדותו דכרלה לכך בא להעיד על תחימת השני כדי שתתקיים עדות תחימתו וא"ת וכיון דטעמא מפ"ה הוא למה ליה למימר משום לו כולו בקיום הגט כו' וי"ל משום דלאו טעמא גמור הוא זה לי לאו טעמא דלו כולו בקיום הגט דאין זה טוען בעדות ממנו :

גידוד ממשה ומחיקה ממשה כו' ·

פי' בקונטרס(ג) אם היה חרין עמוק ממשה והקיפוהו מחיקה ממשה אין מלטרפין לזיון חוטו לשון גידוד וקשה לר"ת דלמר בשבת בפרק הזורק (דף נמ:) וכפ' כתרת דעירובין (דף נמ:) דכור וחוליימו מלטרפין לעשרה ותע"פ שזה כנוכה וזה בעומק ועוד דלמר פרק כל גגות (דף נה ע:) בהדיא גבי שתי תלרות זו למעלה מזו ויש גידוד ממשה ומחיקה ממשה דמוכח רב חסדא בחמחוכה הוחיל ורוחה פני עשרה דמטרפת שיט ולא חמר וי"ל דלעיין כ' תלרות זו למעלה מזו חיירי הכא ולגבי עירוב כדמוכח פ' כל גגות (שם נה ע:) ה"ל לעיין תל ברה"ר גבוה ממקף והקף על גבי ממחיה ממשה דלא חשיב ליה"ע לעיין שבת וח"ת ויחשב לה"ע מטעם דלחי בעי מגח עליה ומשמע כדלמר בפרק מלן (שם עח) גבי מילחו כולו ביחוח וי"ל דמיירי בראש הרבה דלא שייך מגח עליה, מיהו לחא בדבר לר : **הנוטל** יו לחת בגבולה ולחת בסמיפה כו' · פי' בקונט' כשל יו לחת מן הכלי כחיקון מכאים ולחת בסמיפה בגבר גמ' סלה וא"ת והיכי פשים מכאן כי משי חדא ידא והדר משי לחיך דלמחא הכא יש עדות שהיא כדרכה ללא שייך לומר בדבר לר : מגח עליה, מיהו לחא בדבר לר : מגח עליה, מיהו לחא בדבר לר : מגח עליה, מיהו לחא

הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה לא צריכא דאיכא טופח להטפיחה נמי תנינא חיבור? דלמא לעניין מקואות ורבי יהודה היא *דתנן משקה שיש בו ארבעים סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו (*שניהם בבת אחת טהורים) בזה אחר זה ראשון טהור והשני טמא רבי יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור אמר רבי ירמיה הרי *אמרו רבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין טמא בעי ר' ירמיה חציו בביאה וחציו בנפילה מאי? תיקו. אמר רב פפא הרי אמרו *בעל קרי חולה שנתנו עליו תשעה קבין מים טהור, בעי רב פפא חציו בטבילה וחציו בנתינה מאי תיקו: אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר כו': אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם אבל גט יוצא מתחת ידי שניהם כשר

והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה. פי' בקונטרס אינו חיבור לטומאה ולא לטהרה ומקואות אין מחברין אלא מים שאובין ומי גשמים ומי מעיין ומי שלג ומי פלגות ומי בורות ומי ים ומי אמה הנובעת מתוך הבית ומי שיטפון ומי תהום ומי נהר ומי ביצה ומי שלג ומי גבים ומי חמין ומי קיתון ומי אגם ומי אשפה ומי בור ומי גת ומי כיור ומי כלי ומי כלי חרס ומי כלי אבנים ומי כלי עץ ומי כלי זכוכית ומי כלי עור ומי כלי נחושת ומי כלי בגדים ומי כלי זפת ומי כלי קנים ומי כלי עצמות ומי כלי שרצים ומי כלי אדם ומי כלי בהמה ומי כלי חיה ומי כלי עוף ומי כלי דגים ומי כלי שקצים ומי כלי רמשים ומי כלי טהורים ומי כלי טמאים ומי כלי מקואות ומי כלי שאובין ומי כלי מים ומי כלי יין ומי כלי שמן ומי כלי דבש ומי כלי חלב ומי כלי דם ומי כלי מים ומי כלי מים ומי כלי מים

טז א מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה יד טז סמג עשין רנוט"ו טוש"ע אה"ע סימן קמב סעיף יט:

אלמא קסבר שנים שהביאו גט מן צריכין כו' - פי' בקונטרס דמעמת מקום דלין עדים מצויין לקיימו וכראה לתפילו מ"ד לפי שלין בקיאין לכתוב חייבי הכת דלתחר שלמדו בני תרי דלא שכיח לן גזירין שמא יחזור לקלקולו אבל מאן דסבר שנים שהביאו גט מן צריכין ע"כ סבר לפי שלין בקיאין לכתוב כראוי לתפילו לא תאמר זה בפני נכתב וזה בפני נחתם כשר כיון שאומרים שהכשל שלחם דמה לו יאמרו בפנינו גירשה שהביאו גט מדינת הים ואין צריכין לומר בפני נכתב ושנים אומרים בפני נחתם כשר תאמר שמא מהימן תר לע"ג דלא מהימן תר לכתיבה ולא לחתימה ולריכין בעלמא גם כאן לא היה מועיל דכיון שלין כאן אלא אחד שמעמיד על החתימה לכך תני לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא ע"ג דאיכא מאן דאמר נכתב כיון דלא הוה אידו שלים בגט כמאן דליתיה דמי ואין כאן עדות אלא אחתימה בלחוד ואתי לאכשורי נמי קיום שטרות בע"א ומש"ה אמר נכתב נכתב כיון דלא מסחיד נמי אכתיבה אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא ואף על גב דאחד אומר בפני

מכרע: פרסאי: **שקלא לשרגא** · שים לפרסיים יום אחד שלין מדליקין לור בתומו יום ללא כבית ע"ז שלהן: **ממר** · רבה בר בר חנה: **רחמנא לו כעוף** · לו התביעה בלילך **לו הגלונו** בלל בני עשו שהן מכבדין לונסו: **סכין דרכה** · של תורה ולומדיה היכן היא לחויב להתייצב: **גזירות** · שגוזרין שמד תורה אור שלא יתעסקו בתורה ולא יקיימו מלות: **וסגלה לותן לנכל** · כמוכן הבית: **פה מקמי דניסו מכרי לנכל** · בימי כשדים נבוכדנלר ולויל מרודך ובלשלר: **לנסר דאתו מכרי** · משכשב כורש את המלכות ומלך בבבל: **מפתח יד עד כתיבה** · דהשלים נתמן כשנים: **פסול** · ולפ"ש שמניסס הכיולתו: **ויפנין** · פעם אחרת: **לשמיה** · ר' אמי לר' אסי: **יפד סיו** · לשון אחרון זה אמת: **מתני'** **נכתב כיולם ונחתם כיום** · היינו מד יומת ואין כאן גט מוקדם: **כיום ונחתם בלילה** · מוקדם הוא דמשמע דמההוא יומא מיגרשה ולא מיגרשה עד למחר ובגמרא מפרש מאי פסוליה: **על פניהן** · על מכר ומתנה והלוחה: **פסולין** · דאתי למיכתב בשטרא דגוברא דמשמע דמיומא דכתיבה ואילך לקיומי עדים: **מוך פניהי נשים** · דלאו לגוביינהו הוא: **בת פחמוי** · והיא לשלמ שלא תאמר מזמה מחתיו וחס עליה שלא תאמר מזמה וכותב לה גט בלא זמן ונותן לה וכשמעידין עליה בבית דין מליאה בימה ותומרת גרושה הייתי ופניתי בלותה שנה: **משום פירוש** · שמזמן הגט ואילך לפי שיכול בבעל בפירוש נכסי מלוג שלה תגבה ואם לא היה בו זמן יהיה מוכר והולך וכשתתבע לדין הוא יהא על התחתונה שיאמר לה קודם גירושין מכרתי לך

מתני' נכתב ביום ונחתם ביום, בלילה ונחתם בלילה, ביום כשר, ביום ונחתם בלילה פסול · **רבי שמעון** מכשיר שהיה רבי שמעון אומר כל הגיטין שנכתבן ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים:

גמ' איתמר מפני מה תיקנו זמן בגיטין? רבי יוחנן אמר משום בת ארוחו ריש לקיש אמר משום פירות ריש לקיש מ"ט לא אמר כרבי יוחנן? אמר לך

[לקמן כו: יבמות לח:]

מקמי דתתו מכרי לנכל, מכרי היינו פרסיים ומקמי דתתו מכרי לנכל היינו בימי כשדים נבוכדנלר ותויל מרודך ובלשלר ובכר דתתו היינו כשכבש כורש את המלכות ומלך בבבל וקשה לר"ת דעל כרחך מכרים לתו הייט פרסיים דתמר בפרק עבדים (יומא ב סוע"ש מ"ש סימן מג פעיף סו:) פרסיים דומין למילות של בית דוד (יבמות לח ג מיי' פ"ט מהלכות גירושין הלכה כה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכו סעיף ג:) מסמע דבימי ר' יוחנן תתו מכרי לנכל שנת נפל? ותומר ר"י דתכרים הס לומה תחת שכתה בימי רבי יוחנן וכשכתה לנכל הרשיעה תת הפרסיים שהיו בנכל ותתקלקלו טפי מתרומתו ות"ת למתי דפי' בקונטרס דמימי טורס בתו פרסיים לנכל ובכגזל בתרא (ב"ק קיו:) תמרינן דתמר ליה רב לרב כהנא עד האידנא הוה מלכותא דיוונאי דלא קפדי תפסיקות דמיס ההתם פרסיים היכו וקפדי תפסיקות דמיס משמע דבימי רב תתו פרסיים לנכל? ותומר ר"י דתהם הכי פירושא עד האידנא הוה מלכותא דיוונאי שמושלים על בבל היו מיוונים ועכשיו המושלים הס פרסיים תבל לעולם פרסיים היו שם מימות טורס: **אחד** תומר בפני עכתב וב' תומרים בפניהן נחתם בשלי.

[שיין לעיל במשנה קוי:]

נוסח/מקנה
ה' לשונות הר' אמי' בשנין ר' שבתיון בש מאדה"י אי' בירושלמי שמר בן ובן

נכתב ביום ונחתם בלילה פסול · לרבי יוחנן משום שמת בת פחמוי ולרים לקים יפפה על בת פחמוי ולרים לקים משום פירי דסבורין הדיינים שביום הכתיבה נחתם ומעורף בהשה מלקומות שלא כדין פירות שמעת בכתיבה עד שעת מחיצה:

ור"ש מכשיר · דלית ליה שמת יפפה כדלתמר בגמרא ומשום פירי נמי ליכא דקסבר משבחן עיניו לגרשה שוב אין לבעל פירות דהייט דתנמא שאין לבו עדים על התביעה כשר כיון דמיקרים ניסא בתותמיי אין אנו צריכין לעדות התביעה דלשמה לא חיישי' כרבא: **מתני'** נכתב ביום ונחתם ביום נכתב בלילה ונחתם בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים: **גמ'** איתמר מפני מה תיקנו זמן בגיטין? רבי יוחנן אמר משום בת ארוחו ריש לקיש אמר משום פירות ריש לקיש מ"ט לא אמר כרבי יוחנן? אמר לך

נוסח/מקנה
אמ' ר' יוחנן ול"ל מפני מה תיקנו זמן בגיטין – ת"ל – פירות (נפסי מלגיו)
מ"ש כ"ל ג"ש אומר כ"ש

[לקמן כו: יבמות לח:]

מפני מה תיקנו זמן בגיטין, כדי שיהא בידו לחזור ולגרשה כל זמן שירלה, שאם תאמר בשעת כתיבה ושעת נתינה, והלא בשעת נתינה אין בידו לחזור ולגרשה, שכבר נפרדה ממנו, אלא בשעת כתיבה ושעת חתימה, שהיא עדיין אשתו, ואם ירלה לחזור ולגרשה בשעה זו יכול לחזור ולגרשה, ואם תאמר בשעת חתימה ושעת נתינה, והלא בשעת חתימה אין בידו לחזור ולגרשה, שכבר נכתבה ונחתמה, אלא בשעת כתיבה ושעת נתינה, שהיא עדיין אשתו, ואם ירלה לחזור ולגרשה בשעה זו יכול לחזור ולגרשה, ואם תאמר בשעת כתיבה ושעת חתימה, והלא בשעת חתימה אין בידו לחזור ולגרשה, שכבר נכתבה ונחתמה, אלא בשעת כתיבה ושעת נתינה, שהיא עדיין אשתו, ואם ירלה לחזור ולגרשה בשעה זו יכול לחזור ולגרשה, ואם תאמר בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה, והלא בשעת חתימה ושעת נתינה אין בידו לחזור ולגרשה, שכבר נכתבה ונחתמה ונתנה, אלא בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה, שהיא עדיין אשתו, ואם ירלה לחזור ולגרשה בשעה זו יכול לחזור ולגרשה, ואם תאמר בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה ושעת קריאה, והלא בשעת קריאה אין בידו לחזור ולגרשה, שכבר נכתבה ונחתמה ונתנה וקרלה, אלא בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה ושעת קריאה ושעת חתימת עדים, שהיא עדיין אשתו, ואם ירלה לחזור ולגרשה בשעה זו יכול לחזור ולגרשה, ואם תאמר בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה ושעת קריאה ושעת חתימת עדים ושעת חתימת סופרים, והלא בשעת חתימת סופרים אין בידו לחזור ולגרשה, שכבר נכתבה ונחתמה ונתנה וקרלה ונחתמה, אלא בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה ושעת קריאה ושעת חתימת עדים ושעת חתימת סופרים ושעת חתימת חותמיהן, שהיא עדיין אשתו, ואם ירלה לחזור ולגרשה בשעה זו יכול לחזור ולגרשה, ואם תאמר בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה ושעת קריאה ושעת חתימת עדים ושעת חתימת סופרים ושעת חתימת חותמיהן ושעת חתימת מוכיחין, והלא בשעת חתימת מוכיחין אין בידו לחזור ולגרשה, שכבר נכתבה ונחתמה ונתנה וקרלה ונחתמה, אלא בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה ושעת קריאה ושעת חתימת עדים ושעת חתימת סופרים ושעת חתימת חותמיהן ושעת חתימת מוכיחין ושעת חתימת מוכיחין, שהיא עדיין אשתו, ואם ירלה לחזור ולגרשה בשעה זו יכול לחזור ולגרשה, ואם תאמר בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה ושעת קריאה ושעת חתימת עדים ושעת חתימת סופרים ושעת חתימת חותמיהן ושעת חתימת מוכיחין ושעת חתימת מוכיחין, והלא בשעת חתימת מוכיחין אין בידו לחזור ולגרשה, שכבר נכתבה ונחתמה ונתנה וקרלה ונחתמה, אלא בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה ושעת קריאה ושעת חתימת עדים ושעת חתימת סופרים ושעת חתימת חותמיהן ושעת חתימת מוכיחין ושעת חתימת מוכיחין ושעת חתימת מוכיחין, שהיא עדיין אשתו, ואם ירלה לחזור ולגרשה בשעה זו יכול לחזור ולגרשה, ואם תאמר בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה ושעת קריאה ושעת חתימת עדים ושעת חתימת סופרים ושעת חתימת חותמיהן ושעת חתימת מוכיחין ושעת חתימת מוכיחין ושעת חתימת מוכיחין ושעת חתימת מוכיחין, והלא בשעת חתימת מוכיחין אין בידו לחזור ולגרשה, שכבר נכתבה ונחתמה ונתנה וקרלה ונחתמה, אלא בשעת כתיבה ושעת חתימה ושעת נתינה ושעת קריאה ושעת חתימת עדים ושעת חתימת סופרים ושעת חתימת חותמיהן ושעת חתימת מוכיחין

כא א מיי' פ"ל מהלכות גירושין הלכה כו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכו סעיף ג :

ז"ל מנחת חינוך

כב ב מיי' שם הלכה כו סמג שם טוש"ע שם סעיף ח :

כג ג ד מיי' שם טוש"ע אה"ע שם סעיף ו :

זנות לא שכיחא • פירוש זנות בעדים והתראה לא שכיח אבל לא בעי למימר דשוב זנות לא שכיח כתוכות (דף כ:) תקנו שתהא בתולה ניסת"ח כיון דהיכי דמי בתולים יכנים לבית דין דמיעקרי דעתא ״ומסתברא דטפי מיכא למימר דשוב זנות מזנה מלשמא זנתה ושוב דהשתא לא שכיח עשו תקנה עולמית ויפסקנה בתולה מבעל הכא לא תקנו לי מחייבא מיתה ולא מיקטלה כיון דלא שכיח: **עד** שעת נתינה • פי' בקונטרס הלכך זמן כתיבה הגט לא מהני (ג) דכי בעית למיטרף בעית למיתוי שהרי תימה מתה גיטה לידה תע"ג דבכל שטרות אין צריך להכיר עדים תימה מתה הסופר לידה לפי' למאן "דלית ליה עדיו בחתומיו זכין לו הייטו משום דלדידיה אין כותבין שכר ללוה אלא מ"ל מלוה עמו בר משטרי תקניתה כדאמרי' בפ"ק דכ"מ (דף יג·) הלכך כיון שהיה מלוה שם לאמרי' שמיד מסר לו אבל גט הכא כותבין לשם תע"ס אין לחוש שמא עמו משום פיגום כמו כל גיטין הבאין ממדינת הים אבל הכא הכי"ו מהא דאמר בסוף פ"ק דכ"מ (דף יט·) מלא גט הכא בסוף זמנו שהכשיל מוכה יחזיר לשם ופריך מימות למלא כתב ליתן בניסן ולא ניתן עד תמרי ואול וזבן פירי מניסן עד תמרי ומפקיה ליה לגיטא דכתב בניסן ואמאי תחתיך לשמה ופריך מימות למלא למיכתב לקוטות שלא כדין ומפני כי למיכתב לקוטות שלא כדין ומפני כי תחתיך לשמה ופריך מימות למלא כתב ליתן בניסן ולא ניתן עד תמרי ואול וזבן פירי מניסן עד תמרי ומפקיה ליה לגיטא דכתב בניסן ואמא

ופוסלים בכיסמים • ימים רבים: **דלמי מפייסנא** • בהדיא בקמטות בכיסים: **מיפייסי** • ולא יגרשנה,**ולא למיפייסה ונגרשה** ומכי מפיק ניסה לידה הוא דתגרשה: **גמ' מקריס כו'** • לא רגילי למיעבד הכי לחטוף בכיסמים דכיון דלא ניחא ליה בגירושין פרשטיה הוא לגביה ולא מקדיש ליה: **מס פוסלו חכמים בפקנון** • בין לענין (ע) פירות בין לענין זמן

[לקמן סה:] דמכפה לקומוס מיום שכתיבה: **קנס פירות לפו'** • וכן לענין זמן וכן לענין פירות בעיא לקמן דלמא לחומי לחיה ממעט גיטה לידה: **מפיפתי פונין נגמ'** • ג' חדשים שהאשה לריכה

יבמות מב. להמתין: **כ' נשים בחלר אחת** • של חד מ' שפירש ליס ומכר שני גיטין לשני כתב בו ביום **חלת זמה קדם** לזה כתיבתו חדם,ולשטחל זו מיכחת לסוף ג' חדשים זו לסוף ג' **וימתינו** כדי שלא **יתקדשו** ביום **ת'**: **גמ יש** • לקמן (דף סה:) תניא לחד מחד מגרש בגט יש ואיתיה גט יש לה שכתייהר עמה **מאחר** שכתבו לה ומעמת שמא ימחלו גיטה קודם לבנה (ב) שמא תתעבר ולא בין

[לקמן שם:] כתיבתו לגיטיה ולאחר זמן ימחלו הגט בטל וכתב זמן קודם וכתב **ומעברה**: **פמפלים** • מאר הגט בטל לשלים כדי לגרשה בו לסוף ג' חדשים והוא הלך לדרס: **פופרס לינשף פיד** • **דמסתם** כתיבה מניל: **פלימפי** (נ) **כפופס** • כשאר שאר חוב ומשמשה שבישים: **משפשגום** • שחפרש קלח, דגלי דעתה דשומדת לגוש ולימרע: **ושוקוף** • עלין שאחר במלוה דנפקא לה מקום שכתובה ומעשה ב"ד: שלוח שמשון אחר מלה שם שאחר חוב: **פגמה** • כיון דגלי דעתיה כפרעון קרינא ביה לא יגוש: **וקפה** • כמלוה: **פוגם** • את הכתובה חייב ממכים בכף: **וקנס** • דמוליא שם רע: **פלימפי נוקפין** • כלומר מלימפי הוא נוקפה: **פפמדם** • הרי הוא כוקפה: **פפמדם כ"ד דמ"ש** • דמגלי ב"ד הוא: **פס פמפם כ"ד** • חיובים מקום פסק דין הוא ותע"ג דלא לימחים הלכך אין שם הקדמה וכלתניס בגיט ומתמני בלילה: **אף כתובה** • משעת כתיבה דנכנסה לחופה דקרוב משעת הוא חייל שאכתובה ותע"ג דלא לחתים: **פפוקים כאומו ענין פוו** • מכתיבה עד מתיבה ואפי' בשאר שלוחי כשר: **לא שנו** • דשלוחי הכלכתים ביום ובמתמי בלילה פסולים: **אבל פפוקים כאומו ענין** • כיון שכתבים מזומנים לחתום לאת שכשנלי לכרסם לריכים להמתין עד ביום הסופר את הסעד תע"ג דאיתמר ליה תחומה לאחרתה: **כשר** • שהרי [ג"ע יט] **מעשה** בכתיב שמי ליה **קלת** • **אין לו פירות** • וכי מרפה מזמן בתיבה בדין מרפה ממש

ואנדריה בכיסמיה מאי • פירש בקונטרס מה הועילו חכמים בתקנתם בין לענין זמן בין לענין פירות דמרפה לקומוס מיום שכתיבה תע"ג דלעיל אמר ריש לקיש דיש לכתוב פירות עד שעת חתימה שכל מודה דיש לכתוב פירות עד שעת נתיבה כיון דלא מפיסה חיפיים ומיהו ההוא לגיטין הכתוב ממדינת הים דפירש בקונטרס דלתרווייהו פריך קלא קאה דלמה לן יפסיד מעשת חתימה לריש לקיש כיון שעת חתימה לאו היא מנרשה נלאחר זמן ועוד קשה לר"י דמה הועיל חכמים בתקנתם מעשת דהשתת ליכא למימר כיון דלא היה בו זמן וזה ליכ דכיון בו זמן מעשים שלא תפסיד האשה ותשמש דכיון דלא תשא מקום אלא מקום לקומוס ונלאה לר"י דהכך מרי פיכי למלן דאמר שמא יפסה לכל למלן דאמר מקום פירי ניחא דבדין מפסידין

הלקומות משעת חתימה:

הנהו קלת לית להו • פירש בקונטרס דבעיא לחיטוי דיליה לחתם מעת גיטה לידה תימה דלעניין זמת דמי דידוע שלא כת ליה ביום שכתוב בו מ"מ יכול לחפות ומומר שנתן לה קודם שיכנסה כמו קודם שתיקנו זמן ומער" קלת לית להו כשרואין בזמן שזמן שכתיבה היה קודם שהסירה לית ליה קלת למילתא ומסקי מדאמרינן לידע יום לחפות ומומר שנתן לה קודם שיכנסה ת"ש ובהאומ למה תיקנו זמן ו"ל ע"ג המזמן יש לו קול לפי שרואים ש"ג המזמן שם שהכתיבה ליכה ביום שכתיבה ות"ש ומתן דאמר מעשה כת לחיטוי בזמן הזה למה תיקנו זמן בניעין דלחי' בזמן הזה מעשה דבעי זמן דכתבן (נקמן דף פ"ו) ג' ניעין פסולים ו"ל ג' גזירה שמא יחפה על בניה ממזרים לי גמי מהכא יבנה בית המקדש ת"ל שלא יאמרו זיכנה לאחר בניהן ויחזירנה בנשואה מיהכא מתכרת כלתמרין כפ"ב דסוטה (דף יח:): **השולח** גם נאמנו כ' ונגע יש לו פירות • פירש לתע"פ שלא כלייכה להמתין שלשה חדשים נאמר ב"ד בעיא מיד ואין מעשים נגע ונעיל נקט השולח לרבותא דלתע"פ שהוא בעיר ונקט הך בריישא דהמלים לרבותא דלתע"פ שהוא בעיר מוכרת ליעבד מיד ואין מעשים נגע אמר ריש לקיש לא הבשיר ר"ש אלא לאחר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא.

מאימתי כתיבה כתוב בו ביום ומתמני בלילה ים מקומות שנהגין לכתוב בכ"ם ומומחה במעלה שכתב ואין לנו לעשות כן מקום מוסכם דלמת ליה קלת ומיהו היכא דקלי מיניה לימחל מידי דלתמרין בכ"ב (דף קנב:) לי ידעינן יומא דלקמיה ביה כתובו יומא דלקמיה ביה: **אבל** עסוקין בתורה מנין כתב • דלית ליה קלת כלתי אמר כין שכתב מזומנים לחתום כפרסיים לשל מיקלא

(ב) ר"ש ד"ה ממס פוסלו (ג) ד"ה ומימני מכת כתובה כשאר •

תוספות רי"ד

ניסה ותבנה: א"ל רבינא לרבא כתביה ואתביה בכיסיה דאי מיפייסה ניפיים מאי • מי' כתבו ותחתמו ליתבו לה ואתר לחתו לה שמא תתפייס ועכשיו הקפטות שבניהן ולא נתפייסו ותתנו לה ואינה מנרשת אלא משמה שיתנגו לה מה השיבו חכמים בתקנתם? מי' לי' יותנן מקשה דאמר משום בת אחותו דאי ל"ל דאמר דמשעת התחייבות יש לה פירות ואע"פ שאיחר נתינת הגט דעדיו בחזקתן וכן לו: אמר ליה [אניש] פרעינהא לנפשיה: מי' אין לחשש לכך שאין אדם מקדים לכתוב גט שאי"ע שהרי הוא לו ואינו כותבו אלא בשעה שרוצה ליתנו: א"ל רבינא לרב אשי נישן הבאים ממדינת הים דמיכתבי בניסן ולא עד תשרי מה הועילו חכמים בתקנתם: א"ל הבעו מלא איה לתי • מי' ובביא לאחריי עדים איתמר ממא ניסה לידה: איתמר מאימתי מתין לגט • מי' ג' חדשים שהיא צריכה להמתין עד שלא תנשא רב אמר משעת נתינה ושמואל אמר משעת כתיבה מי': שמשעת כתיבתו אין לו לחתיחה עמה ותדע גם ישן כל שנחייחד עמה מאחר שכתבו לה ואמרו חכמים אין אדם פוסר את אשתו בגט ישן נזירה שמא יאמרו ניסה קודם לבנה שמא תתעבר בין בחיבתי לנחיתתו ולאחר זמן יאמרו הגט קודם ובנות נתעברה הכין שאין מתגרשת בגט ישן לא היישינן שמא בא עליה חלכך מניין משעת כתיבה (וכ"ב חייש שמא בא עליה ואינו חוזש לנרשה בו דהא אסורי אם נתגרשה בו תנשא

כב א מור סי"ע ס"ג: ס' קכו סעיף ד:

כה ב מי' פ"ל מכלי גילוסין כלכה יח סמא מכין דפוסים ס"ע: סימן ג סעיף ג:

כו ג מי' פ"ל מכלכות שמחה כלכה יג סמא לגיון רמז מוסי"ע מ"ם ס' סה סעיף ח:

כו ד מי' שם כלכה יג סמ"ע שם סעיף ס:

כח ה מי' פכ"ג מכלי מלוה כלכה ג סמא סעיף נד מוסי"ע מ"ם סימן מג סעיף ס:

נוסח

מאימתי מונין לה מעת שנתנו לפני שתתחתן? צ"ע בגל שני ע"ז רב ושמואל - מלמדת שתגרש בין

נוסח

מאימתי כתובה משלמת (מעת שנישאת כשאר שנה חוב)

נוסח

אמ' רב ושמואל כתובה ביום ונחתמה בלילה

נוסח

אמ' רב משעת כתיבה ביום ונחתמה בלילה

לכתחלה): תניא כותבת דרב השולח גם לאשתו ונשתהה שליח בדרך ג' חדשים משתגרש גם לירה ישן אין מגרישין אותו לגרש בו דחיישינן שמא אמר לה נתיחדתי עמה אע"פ שהוא אומר לא נתיחדתי עמה אין מגרישין אותו לגרש בו אלא לאחר ג' חדשים אפי' בתוך ג' חדשים משתגרש גם לירה ישן אין מגרישין אותו לגרש בו דחיישינן שמא אמר לה נתיחדתי עמה אע"פ שהוא אומר לא נתיחדתי עמה אין מגרישין אותו לגרש בו אלא לאחר ג' חדשים אפי' בתוך ג' חדשים משתגרש גם לירה ישן אין מגרישין אותו לגרש בו דחיישינן שמא אמר לה נתיחדתי עמה אע"פ שהוא אומר לא נתיחדתי עמה אין מגרישין אותו לגרש בו אלא לאחר ג' חדשים: **מתני'** הרי זה מגרשה בשליח ובשליח שלשה חדשים ואם בא בתוכם נאמן: **גמ'** מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב דתניא ר' יהושע בן בתירא אומר משום ר' יהודה אומר משום ר' אלעזר בן חסמא אומר משום ר' יוחנן בן נורי אומר משום

כט א ב ג ד מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה כו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעיף ט:

חדשינן שמא פיים · ולין להקשות בגיטים הבאים ממדינת הים ובמעלים גם לתשמו לחמי לה מיישינן שמא פיים להכת האת למילתא· איתמר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי: אמר ר' יוחנן "ישנים משום עדים ובולם משום תנאי וריש לקיש אמר כולם משום עדים היכי דמי אי לימא דלא אמר להו "כולכם" *והא תנן אמה לעשרה בחבו גט לאשתי -אחד בוחב וישנים חותמין אבא דאמר להו "כולכם" מאי ביניייהו דתחתום בי תרי מיניידו ביומיה ואינך מבאן ועד עשרה ימים: מאן דאמר משום תנאי=כשר ומאן דאמר משום עדים =פסול אי נמי כגון שנמצא אחד מהם קרוב או פסול:למאן דאמר משום תנאי=כשר למאן דאמר משום עדים=פסול; אי תחתם בתחילה קרוב או פסול:אמרי לה כשר ואמרי לה פסול אמרי לה כשר - תנאי הוא אמרי לה פסול אתי לאיתחלופי בשטרותיהן דעלמא;והוא דאמר להו לעשרה "כתבו גט לאשתי"-תחתם בי תרי מיניידו ביומיה ואינך מבאן ועד עשרה ימים, אתא לקמיה דרבי יהושע בן לוי אמר ליה כדאי

רבי יוחנן אמר אפי' מבאן ועד עשרה ימים, אם איתא דפיים וקלא אית ליה למילתא/ איתמר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי: אמר ר' יוחנן "ישנים משום עדים ובולם משום תנאי וריש לקיש אמר כולם משום עדים היכי דמי אי לימא דלא אמר להו "כולכם" *והא תנן אמה לעשרה בחבו גט לאשתי -אחד בוחב וישנים חותמין אבא דאמר להו "כולכם" מאי ביניייהו דתחתום בי תרי מיניידו ביומיה ואינך מבאן ועד עשרה ימים: מאן דאמר משום תנאי=כשר ומאן דאמר משום עדים =פסול אי נמי כגון שנמצא אחד מהם קרוב או פסול:למאן דאמר משום תנאי=כשר למאן דאמר משום עדים=פסול; אי תחתם בתחילה קרוב או פסול:אמרי לה כשר ואמרי לה פסול אמרי לה כשר - תנאי הוא אמרי לה פסול אתי לאיתחלופי בשטרותיהן דעלמא;והוא דאמר להו לעשרה "כתבו גט לאשתי"-תחתם בי תרי מיניידו ביומיה ואינך מבאן ועד עשרה ימים, אתא לקמיה דרבי יהושע בן לוי אמר ליה כדאי

שמא פיים · ואת תעמוד כתוך כך וכתוב עליה והוי גט ישן: **קלא איתא** · שהכלכים והסכנות שומעין תגר וקפקה בכין אים לאשתו· **וכתב רבי יצחק** את ריבים הכל מכריזים: **אמר ר' יוחנן** אנוס· נאמרו לחתום בו לפס עדים: **כולם** · לא תחתים בו אלא לביישה ברבים וקנאי גמור הכיל בגט זה דלא ליהוי גיטיה דלא ת"ל תומתן בו כולן: **כולם מפום עדים** · נאמרו להחתימה: **ואינים מומחין** · וקפיל לאחרייתו דאמרי כולם לריכים לאחתום: **מאי דאמר כולכם** · דלא שויא גיטא עד דאחתימי כולהו: **מאי ביניייהו** · בין משום תנאי בין משום עדים כולם לריכים לאחתום דה"ג תנן בסיפא ההיא[כולם כתבו גט לאשתי-אחד בוחב וישנים חותמין]אבא דאמר להו "כולכם" מאי ביניייהו דתחתום בי תרי מיניידו ביומיה ואינך מבאן ועד עשרה ימים: **ועד עשרה ימים** · וקולס שנאמרו לה אחמו כולן: **ומ"ד משום עדים פסול** · דלא הוי עדות שלימה עד שיחתמו כולם וכיון דכולם לא אחתמו ביום כתיבתן הוי ליה מוקצה: **נמצא ג' מהן קרוב או פסול** · וק"ל בסנהדרין (דף ו') לפיל מאה עדים ונמלא אחד קרוב או פסול עדותן בטלה: **אי אחתים בתחילה קרוב או פסול** · בגיטים הרלחונים אחום הקרוב וטלן אחמו בו ביום: **אמרי לה כשר** · למען דאמר אחום שנאי דלטע"ג דאחתים בריעת קרוב או פסול אע"ג דאחתים בתחילה ברלויים לעדות והוי יחכל לאחני דמסתמא לא אחתים אלא עדים כשרים דעלמא· דכיון דאחתם כשר ואחתם קרוב כשר: **אתי לאיתחלופי בשטרות דעלמא** · דכיון דאחתם כשר ואחתם פסול לטלי עלמא וה"מ למלי אחי למימר זה ודלי לפס עדות אחם ויכשילו קרוב בכל השטרות: **הוה דאמר לעשרה** · כולכם כתבו גט לאשתי: כדלי

[נקמן סו:]

[כ"ב קמ:]

◇ גיטים כרי' יהבין אמר ר' יוחנן ובן בואי עסקינן

△ הבניס בין "כולכם" אחות ובין "אי" אחות ביום

תוספות ריד

לקלא ולהלך אין כותבין לו אלא מאיר בשעה שהוחתמין ואם קדמה כתיבתו לחתימתו פסול מפני שהוא מוקדם ומוחר שלא כדין · כתובתה דרבי חייא בר רב איכתיבא ביומא ואיחתמא בליליא הדה רב הדם ולא אמר לדע ולא מידי ליממא כשמואל סבירא ליה לא עסוקין באותו ענין היו דתניא א"ר אלעזר בר' צדוק ל"ש אלא שאין עסוקים באותו ענין אבל עסוקים באותו ענין אפילו בשאר שפחה נמי כשר והלכתא כשמואל דכתובה כמעשה ב"ד דמיא ואע"ג שקדמה כתיבתה לחתימת כשהוא ור"ש מכשיר מ"מ דר"ש קסבר כיון דנתן עיניו לגרשה שוב אין לו פירות · מי' והלכך המוקדם כשר דמשעת כתיבת הגט אע"פ שלא נחתמו הסופרי הפירות ואי מרמא משעת כתיבה ברין מרמא: ארל"ל לא הכשיר ר"ש אלא לאחר אבל מיכן ועד י' ימים לא חיישינן שמא פיים· מי' שמא יחתימים עמה ואינו רוצה לגרשה ולא הסופרי הפירות דאיחתי אבותינו משעה שנתן עיניו לגרשה אין לו פירות כשאינו מוחרם וגמר ומגרש אבל אם מוחרם אינו רוצה לגרש לא הסופרי הפירות ואם נמלך עוד ומירשה בגט זה לא הסופרי הפירות אלא משעה נחינה והלכך זה הגט פסול דאחיא למיפרך ביה לקולחות שלא כדין ולקולחות לא ידעו שנחתמים עמה והוזר הסופרי לבעל ור' יוחנן אמר אפילו מיכן ועד י' ימים [אם] איחא דפיים קלא איח לה למילתא· מי' שהשכנים יודעים החנר והקפסה שבין איש לאשתו וכשמחתימים הכל יודעים והלכך ליכא למיחש דאי ידעי שנחתימו ואח"כ נירשה בגט זה ואחיא למיפרך לקולחות מזמן כחיבת הגט אמרי' לה הבא ראיה איפת ממא ניפוח לירך ואע"פ שר' יוחנן ור"ל פרשו דברי ר"ש אין הלכה כמותו דיחיד ורבים הלכה כרבים ולא הסופר בעל הסירות עד שעת נחינה דהא אינו דפרשי מילתיה דר"ש לא סברי כותיה דר"ל אמר משעת חתימה ולא משעת כתיבה ור' יוחנן אמר משעת נחינה: איתמר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי ר' יוחנן אמר שנים משום עדים וכולן משום תנאי ור"ל אמר כולן משום עדים ה"ג אלימא דלא אמר להו כולכם והתנן אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין · כולכם כתובו אחד כותב וכולן חותמין· לפיכך אם מת א' מהן הרי הגט בטל מאי ביניייהו א"ב דאחתם יחד מיניידו ביומיה ואידך מכאן ועד י' ימים מאן דאמר משום תנאי כשר ומ"ד משום עדים פסול אי נמי כגון שנמצא א' מהן קרוב או פסול מ"ד משום עדים פסול וק"ל ר"ל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן, ומשום דקי"ל כר' יוחנן שמכשיר קרוב או פסול,בע"מ[מחם בתחלה קרוב או פסול מאי · אמרי לה כשר ואמרי לה פסול אמרי לה כשר דמשום תנאי הוא ואמרי לה פסול דלמא אתי לאיתחלופי בקיום שפרא דעלמא מי' כשיראו שהקרוב [או] הפסול נחתם תחלה יבואו להכשירו בשאר שפרות ואי ק' והא אפילו בשאר שפרות נמי אמרינן בגם משום אמר חזקיה מלאוא בקרובים כשר ופסיעיים ליה מסתניא דתניא היו החתומים עליו ארבעה וחמשה עדים ונמצא א' מהן קרוב או פסול תתקיים העדות בשאר ואפאי לא גזרינן החם דילמא אתו למיחתם קרובים בלחר כרגוניון הבא חשובה החם כשמלאוהו בקרובים הכשרים ותומים תחילה והדוחה עכשיו שותחתם הקרובים אחריהם לא יכשירם לעלמא שאומר בלבו על הכשרים הן מוכיים אבל כשוחתם תחילה קרוב או פסול דילמא מאן דחזי ליה לא מסתיין עד דליחני דחתם נמי בו כשרים דמיקרי על פומייהו אלא סבור שעל יד זה מתקיים הגט ויבא להכשיר קרוב או פסול לכל עדות דעלמא · אי נמי החם דיעבד דהא מילאוא קאמר דמשמע דיעבד וחבא לכתחלה דמיחתם לכתחלה קרוב או פסול אי מיקרי וחתם לכתחלה קרוב או פסול כשר ותתקיים העדות בשאר כרכיוב החם בגט משום · והיא דאמר להו

הגהות הב"ח

(ל) תוס' ד"ה שמא ופיים שתעבור מנד פניך: (כ) ר"ה תמרי לה פסול לאתי לאיתחלופי בשטרות כל"ל ופיכא בקיום ממחק:

כדמי הוא רבי שמעון · דמתניתין דלמר נכתב ביום ונחתם בלילה כשר: **למעוטי שעת הדחק** · שלהך זה לדרכו לו מיסת כשר בגט זה: **מכירה ניס** · לרבי יהושע בן לוי: **וכולן משום תגלי** · ואין כאן הקדמה דתגלי ויכתבו ולחפילו לרבנן כשר: **מתני' על פעמים** **על ים** · תלוסה: **וכולם לא שם ספרים** ·

*ברא"י הוא ר"ש לשמוך עליו בשעת הדחק, והאמר ריש לקיש לא הכשיר ר"ש אלא לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא? בההיא ברבי יוחנן סבירא ליה דהאמר ר' יוחנן שנים מושם עדים וכולן משם אחד! בההיא דריש לקיש סבירא ליה: מתני' כל כותבים: בדיו °בסם בסיקרא ובקומוס ובקנקנתום ובכל דבר שהוא של *קיימא, אין כותבין לא במשקין ולא בכמי פירות ולא בכל דבר שאינו מחקיים על הכל כותבין: *על העלה של זית, ועל הקרן של פרה ונותן לה את הפרה, על יד של עבד ונותן לה את העבד, רבי יוסי הגלילי אומר אין כותבין לא על דבר שיש בו רוח חיים ולא על האוכלים: גמ' *דיו=דיותא, סם= סמא, סיקרא אמר רבה בר בר חנה סקרתא שמה, קומוס=קימא, קנקנתום אמר רבה בר [בר חנה אמר] שמואל תרתא דאשכפי: ובכל דבר שהוא מתקיים וכו': לאתויי מאי? לאתויי הא דתני ר' חנינא כתבו במי סריא ואפצא בשם *תני ר' חייא כתבו באבר, בשחור ובשיחור בשחר. איתמר המעביר: דיו על גבי סיקרא בשבת רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו "חייב שתים: אחת משום כותב ואחת משום מרחק, דין ע"ג דיו, סיקרא על גבי סיקרא 'פטור, סיקרא ע"ג דיו: אמרי לה חייב ואמרי לה 'פטור-אמרי לה חייב מוחק הוא אמרי לה פטור מקלקל הוא, בעא מיניה *דיש לקיש מר' יוחנן עדים שאין יודעים לחתום-מהו שיכתבו להם בסיקרא ויחתמו: כתב עליון כתב אגיאינו כתב? א"ל אינו כתב, א"ל והלא לימדתנו רבינו כתב עליון-כתב' לענין שבת? א"ל *זכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה! איתמר עדים שאין יודעים לחתום רב אמר מקרין להם נייר חלק ומצוירו ליום כתב' ושמואל אמר באבר, באבר סלקא דעתך ושמואל אמר באבר כתבו בשחור ובשיחור בשחר ל"ק °הא דאפיק שאין מי מילין ע"ג מי מילין רב פפא אמר ברוקנין אורי ליה רב פפא לפפא תוראה-ברוקנין, וה"מ

דין דיותא · תומר ר"ת דדיו שלנו הוא קרוי דיו ולא תותא שעושין מעפיצים דהכוונה לו מיקרי דיו מדתני רבי חניגא כתבו במי סריא ותפצא דכשר מאחר דתני דיו ולא תותא הלך דלא תני במתני' וכשמוך דפריך תרבי אבהו דתמר במי מילין מרבי חניגא תמלי לן פריך מדיו דמתניתין ועוד דספר תורה בעי דיו כדלמרינן בהכונה (שבת דף קג:) כתבה שלא בדיו יגנו ותספר תורה קלי כדמשמע בהקומין רבה (מגילה דף יג:) והיכי כתבינן בדיו של מעפיצים שלך לפי שהוא ספר תורה שהוא מעופר והו אין מי מילין על גבי מי מילין ועוד מדקדק ר"ת מהא דלמרי' בפ"ב דגדה (דף כ:) רבי תמי פלי קורטח דדיותא וכדיק והייט דיו שלנו שהוא יבש ושיך לומר בו פלי קורטח והא דלמר בפרק במה מדליקין (שבת דף כג:) כל הכתבים יפים לדיו וכרקק קרקק יפה מכולן ההוא ברקק לאו הייט גומי לתין דרך לתם גומי אלא כדיו של מעפיס אלא דאמר ר"ת דברקק הוא לתותית קלישת הטן שעושין ממנו דיו שלנו כמו זו שירפה מלי דפ"ק דגדה (דף י:) דהייט לתותית דמיס שבאמצה וכפ' כל שעה (פסחים דף נ:) ירק מר ים ט ברק וירק אין לו גומי אלא לתותית ומתוך כך לומר ר"ת לכתוב ספר תורה בדיו של מעפיס ומה שמשמע בפרק כל כתבי (שבת דף קמו:) דכל ספרים לא בעו דיו תן ממגילה פירקתי בפ' כל כתבי": **קנקנתום** מרחת לתומכפי · פי' בקומוס' תלמיד"ת ובכיומוד דקתני בברייתא פירש נמי בקומוס' והוא תלמיד"ת ואין מרחה דלא תני בבריייתא אלא הך דלא תני במתניתין ותומר ר"י דשימור הוא תלמיד"ת וקנקנתום הוא כמו שפירש רבינו שמואל בעיטרון (דף י:) דהיא קלקע ירוקה שקורין ווידול"ץ בלע"ז ומעורב לעומ ויטריאול"ו ור"ת נמי פירש בחיקון ספר תורה שעשה תלמיד"ת מזה לתת לתוך הדיו ולכוי אלמא דלתו היייט מעמיד לתוך הדיו כמו שפירש רבינו שמואל בעיטרון (דף י:) והיכי מתמי' ותומר ר"י דשימור הוא תלמיד"ת ואין מרחה דלא תני בבריייתא אלא הך דלא תני במתניתין

מתניתין דלמיכל כתב הא ליכא כתב לא · ומ"ש הא דבעי' לחיכא כתב משום דמזר ואמר שמר פסים הוא וכי הא גוונא הכא נמי מיירי מלך אם מזר ואמר מיירי מלך הוא היה נאמן לכל לעולם כ"ז שאמר גט הוא מגורשת ולא קפיד מידי לשמואל ור"ל [דכיון] דס"ל השתא דמגורשת ולתי לאמר שמואל ת"ל לא תקיד ליטותא במאי שהוא מיירי מלך וה"מ כשמזר ואמר כמי מיירי מלך הוא היה לן למימר דלאו כל הימנו לאוסרה כמו היכא דלית כתב ות"ח והיכי ס"ד דמגורשת ולתי קאמר כיון דשרתה שהוא מיירי מלך ור"ל כיון דאמר ס"ז גיעל בדבר מועט מהימנינן לבעל כי היכי דאמרינן *בעל שאמר גירשתי תקני נאמן הוא על גבי גרשתה ת"ל דלתייני דקרייה ס"ז לתייני ידיה ואפקיה לה תייקין דלמא תלפיה ונייר תלק דקאמר שמואל לא בשעת נתינה לאו שהוא נייר תלק דת"ל תפילו היה ולתי כתוב כמי מילין אינו גט כיון דבשעת נתינה ככר נכללו התוכיות כדאמר בסמוך כי פליגי מלי הוי הפתח שהוא דפליגי אלא שעה אחת אחר נתינה כשיטור שהתוכיות יכולות להבלע לאו שהיה נייר תלק ועוד ר"ל דבשעת נתינה לאו מרתוק ודומה להם נייר תלק ומתח אם הוי מעיינין הוי התוכיות ניכרים: **מיא** דגרת · פי' ר"ח מי קליפת רימון וכן בערוך": **ושמואל** נמי מייתינן קלמר · הפתח לא צריכי לאוקמי דבדקיניה דכי לא בדקיניה נמי תיכא למימר ומיהו ולתי לא בדקיניה ולא פליגי לאו כלום הוא: **צריכי** למיקרייה · קודם נתינה חייבי מדמצי בסמוך לא צריכא לבתר דקרייה עייליה ט' ולא לא קרייה כלתה ללא הוי גט מלתא מצי הב"ע דלא קרייה לתמוך ומיהו ולתי לא קרייה כלתה מגורשת ות"ח דתנן בהזורק (דף ס') כתב גט לתוך הזורק ומוכר לתפה ומעה וכתן כי אחתיה זמן גט יוצא מתחת ידי החיש ומוכר מיד התפה תלת מזה ומזה ודייק עלה בהאשה רבה (יבמות דף נ"ה:) מתי הוה לה למעבד ומצי תיכבי לה לתקרויי גיטא והשתא לא קרייה תפי' לא האחלפה להש תיכה מגורשת וי"ל דמהי דלמורה ליטתא בלתה קרייה מ"מ תם נתתח לא תלת לי ממי התם בעייליה לבי ידיה וקבסיון לה לתיבתי (ה) למיהדר מיד לתקרויי לו לתמר נתינה מתמר שבתה לידי קלקול ומיהו תיכה תמורה ליטתא לי לא קרתה שנים כדתמר בכל נלו כל הימנו לאוסרה תע"ג דעל כרחך לא קרתה בתר כי היכי דגיל ר"י לקרות קודם הנתינה ולתמר הנתינה ומיהו פסיעות דתי לא קרתה קודם הנתינה וקרתה לתמר הנתינה בבר פתוח הוא מגורשת ולא צריכי למיקרייה ת"ח גיטך ונטלתו וזרקתו לים או לאור או לכל דבר האבד וחזר ואמר שטר פסים הוא שטר אמנה הוא מגורשת ולא כל הימנו לאוסרה ואי אמרת צריכי למיקרייה, ברתר דקרייה מי מצי אמר לה "הבי? לא צריכא דבתר דקרייה עייליה לבי ידיה ואפקיה מהו דתימא חלופי חלפיה, קמ"ל הלכך גברא דזרק לה גיטא לדביתהו לביני דני אשתבח מוורתא-אמר רב נחמן 'מוורתא ביני דני לא שביחא ות"ם דאשתכח' חדא אבל ב' ג' מדהא הואי הא נמי הואי וגיטא אימור עברים שקלוה. הכא גברא דעל לבי כנישתא שקל ספר תורה יהיב לה לדביתהו ואמר לה הא גיטך, אמר רב יוסף למאי ליתוש-לה: אי משום מי מילין, אין מי מילין על גבי מי מילין

גמרא [כ"ב קלי:]

מתני' *תניא כוותיה דרב עדים שאין יודעין לחתום מקברעין להן נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו, אמר רבן שמעון בן גמליאל בד"א בגיטי נשים אבל בשחרורי עבדים ושאר כל השטרות-אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין [קרייה] מאן דכר שמה? חסורי מיחסרא והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם וחותמים, ושאין יודעין לחתום כו' אמר ר"ש בן גמליאל במה דברים אמורים בגיטי נשים אבל שחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין א"ר אלעזר מ"ט הרבן שמעון בן גמליאל? שלא יהו בנות ישראל עגונות, אמר רבא אמר אין הלכה, ואלא כמאן כרבנן והא הוה עבד עובדא בשאר שטרות וגבינן מיניה אקרי"א? רב יהודה מ'צטער קרי וחתים א"ל עולא לא צריכת דהא *ר' אלעזר 'מרא דארץ ישראל' קרו קמיה וחתים, ורב נחמן קרו קמיה ספרי דייני וחתים, 'ודווקא 'רב נחמן וספרי דייני' דאית להו אימתא אבל 'רב נחמן וספרי אחרינו', ספרי דייני ואינש אחרינא לא; רב פפא כי הוה אתי לקמיה שטרא פרסאה דעיבור בערכאות של כותים 'מקרי להו לשוני כותים זה שלא בפני זה -*במסיח לפי תומו ומגבי ביה ממשעבדי, אמר רב אשי: אמר לי רב חנינא בר נתן הכי אמר אמימר- 'האי שטרא פרסאה דחתימו עליה סהדי ישראל מגבינן ביה ממשעבדי, *אתא לא ידעי למיקרי? בדידעי אתא בעינן 'כתב שאינו יכול להזדייף וליכא? בדאפיצן אתא בעינן 'צריך לחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה, וליכא: בדמדהדר, ואלא מאי קמ"ל-דכל לשון בשר *תניא גט שכתבו עברית ועדיו יונית, יונית ועדיו עברית - כשר? אי מההיא הוה אמינא הני מילי בגיטין אבל בשאר שטרות לא, קמ"ל אמר שמואל נתן לה נייר חלק ואמר לה ה"ז גיטך מגורשת *חיישינן שכא במי מילין כתבו מיתיבי דברי זה גיטך ונטלתו וזרקתו לים או לאור או לכל דבר האבד וחזר ואמר "שטר פסים הוא, שטר אמנה הוא "מגורשת ולא כל הימנו לאוסרה טעמא דאיכא כתב הא ליכא כתב לא כי קאמר שמואל דברקינן ליה 'במיא דנרא אי פליט פליט ואי לא פליט לאו כלום הוא, וכי פליט מאי הוי-השתא הוא דפליט? *שמואל נמי הוי יתיישנן קאמר 'אמר רבינא אמר לי אמימר הכי אמר מרימר משמיה דרב דימי 'הני בי תרי דיהיב גיטא קמיידו

כוופיס דרב · דלמר מקרעין להן נייר : **כרבנן** · דמכשירי לכולהו : **מרגמא** · להא דרב גמדא : **לקרייפא** · שתם יודעין לחתום אע"פ שאין יודעין לקרות שפיר דמי וקרו קמייהו לקרייני לקרבן, ודרב כהגא בשאין יודעין לחתום וגבי מהימה לחמן לדרב כהגא לעיל : **רב יהודה

כריתות דף כא • שכתובה בה פרקה וכתב לה ספר כריתות: **לפ** לשמה: **יסב וחא לספרא** • לכתוב תחתה פרקה לשם גירושין: **פפ** כשיגיע שמו ושמה • לקמן (דף פ) דפסול לשמו צריך לכתוב שמו ושמה ותחת דלת גרסי׳ שיגיע ומתן דגרים ליה מקום מגאי דלקמן ותנא גרלת גרים ליה: **מפי קפ"ל** • כל הני פסיעות לן לפרקה שכתובה תיגה גט: **פליג קולמוס** • על כל אות ואות: **ונפסוין לפסוף יהודה** • שיהא סופה וסכור שהוא צריך לכתוב יהודה: **ופפה ולא פעיל בו דלת** • הרי הפה כתוב ולא שהוא שלא לשמו: **ופגוסו** • התגלח לפניו במעות: **פיפי כפכפ ליה** • טותא שכך הסופר כלחשניו בגמרא דגט פסוגו (ב"ב דף קסח:) מקום תקנת פגוסה: **פתגרי תקנו ליה רבנן** • שהוא זוחל מדילה והוי כמתן דהיכא ליה לסופר כ"ל היה הפקר: **פרוסה** שיהא סופה **ספלס על ויפ** • שלא יהא סופה כלוס: **דפוי לפתרופי** • פפ עלין הרבה לסכוב עליהן לו למחכל בהמה ותע"ג דלא שוה פרוסה, לכל היסורי הגלח לה: **ולא קלפוס** • מקום דתמר לה מקמת ליחלחה: **ולפפס** • דומה לחרימי מפמים דלרבים כי סיכ לליקבלוה מיניה: **פלפא** • מלמרע טלי הלי לליקבלוה לעלמי הלכתא פוסיפה: **פפף** • בגמרא בסכנין: **פבד פיפף** • לתירוה: **ככפב פפקף על גבי עבלא** • דף: **ופיגפא** • כעין לוחן של סופרים **פליהן** בעפ • **ולא ככפב פפל גבי כיפפ** • כעין טבע של עפר ועשות הפשים פתח לעיף קשורין כדתמרי׳ בפמה תפה יולפה (שבת דף מז:): **פגדופפרי** • מכשיר וכוקמין עלין טוחת בפתן כעין ברוקד"ר בלע"ז ותם רקמו עליהן לוחות הגט לוח כתב לפי שלוח כתוב לוחות של תפוחים: **פפ דפק פוכפס** • על לוחות ולידיהן ולהוחות בולעות לוח כתב לפי **שלא** ייר לוח לוחות **שלא** יקנה לו **פכיבותיהם** והעין **בפתר** בעין **פרים** בדפוס הלוחות מלילה: **פפ דפק ילכופיפן** • של לוחות דהייט הן ממק שיקבק הכתב זו היא כתיבה: **גפ פיפ כפכפ.** של עין שוקע שלא טלפ כלעות של דיגרי זהב: **ופפ דינרי זפב פוכפס פוף** • דקה שלקה דעתיה כתהוה מכה בקורנס תוסס המעבה על הדיגר פוכפס ופכיבות עורס הלוחס שהיא שוקעת ופס מלילה זוהקין לוח לוכו ומלילה הלוה עומדת בתקומה **וגבי** ליך כתיב (שמות לפ) "מכתב פתעי תוסס" **שלמת** כתיבה היא: **ופילו פכפ ילכופיפ** • דף כעין פס ולה לוחות מעבר לחתל ולוחק ילכופיהן והן טלטול מעבר הבני כמו שמליירים כסף וזהב העשוי ליקבע בכלי עץ שמוסיף בהם יין: **רופפת** • מוסס המעבה שקורין קוייל"ן: **פייבדן פביע** • הלוחות וסכיבות של עורס שהיא שוקעת תולין ולוחקין פוכפס הלוחות וסכיבות של עורס הדיגר על **שפומדת** עורס הדיגר כעין **שקיפה** ופפקף פיפה **פלס** פתק לח הגט בתוסס וכתבו על גבי פס לח הוי כתוב דלוחות הוא: **לו בגוופי פיבגף** • עורס הלוחס; שהיא שוקעת כלוחות הלוחות ודוחקין לח פוכפס של דיגר וכשכס **הוזהק** בתוך שקיעת העורה וגמוחה **פתוך** חוקף וכשכס לתוך העורה ולפי פמילה הן **פלת** ע"י **פכח** הלוחות העורה עלמה ממהתה לתוך הרוסס והרי כתבה בילים לח יהבן לפרס בן דקתמר בפף רבי חייא דכשה מבמיה דרבי וקלסוה מבמיה דרבים ולא קלסוה מבמיה דרבים ולפיכך נמי לח קלסוה כי חמר מבמיה דיחיד ונקמן לפיכך:

למימרא דמקשה לפי כתיבה היא • הוה מלי למיקשי מלוחות דכתיב בהו כתיבה בבמה קלחי והיה כתבם חקוק כדכתיב (בפוח נב) חרות על הלוחות **פלת** ליה למיפך מגט לגט:

*) [(ס"ע חוס' פפחים לב: ד"ה ואין וחוס' מנחות ס. ד"ה מי בגיטין וחוס' ב"מ מ. ד"ה קיפס]

[לקמן כג. כה: כה. סו. סוטה כ:]

[גמ' קד: לקמן מ: [מכש' כוספרים פ"ם ס"ג]

הגהות הב"ח

(ל) גמ' **כתם** תלת דנעיגת זה לתי:

[לקמן מח. נדה כ. ב"ב קסח. ב"ק ק. ע"ז כ. ב"מ פו. ב"ב קסח. ב"ק ק. ע"ז כ. ב"מ פו. ב"ב קסח. ב"ק ק. ע"ז כ. ב"מ פו.]

[לקמן מח.]

[מי כיסה על גמי תרוגא גם דקא כתרוגא גם לאפה לו גם תרוגא לוחא גם • מהרי"ן אדן כאפ]

הגהות הגר"א

(א) גמ' כל כגיגין שמו ושמה ולימא כו' כנ"ל:

גליון השי"ם

גמ' לוחמא משום דכתי' וכתב • עי' לקמן דף כב ע"ב תד"ה ולא ד"ה ולא: תוס' ד"ה לוחמא וכו' וכן בפ' תרומה • עיין שבת דף כה ע"ב תוד"ה מהן לו:

[שיטת מכילתן סופן ומעניין לתתן ומניינן כאן כתב כמו שמעתן סיפא ממעטלות טהרן לוחות ונקלוסה • ערוך]

תוספות ריד"ק

שלוח פתם כתבו על אישורי הגאה כשר שפי' דהא כתיב ונתן בידה על נתינת הגט משמע דלא לפיכך לה פיכך רשות הגאות"ר תתן ולא לוחק לסיפוא דהקיקה לאו כתיבה היא ורמינהו עבר שיצא בכתב שעל"י מבלא ופנקס יצא לחירות אבל לא בכתב שעל"י כיצה ואגדרתן פי' שוקק בסכין הגט ע"ג מנקס מבלא או ע"ג מנקס שהם פלאים שעוה וועקקין עליהם בעט ברזל זו היא חשובה כתיבה אבל מה שרוקמין בסודס ע"ג כיצה שהוא כאין כובע של צמר על ראש הנשים ואגדרתי' פין הכשיפים ועא דוקמין אותו בסודס ורקמת הסודס לא חשיבא כתיבה לפי שאין האותיות קבועות אלא התיבות וכ"ש כתב קבוע על הדבר שהוא מגרש בו אבר שולא זוכר ר' אלעזר לא קשיא הא דחק קרוחת הא דחק ירידות פי' הא דחק קרוחת של אותיות וצידיהן האותיות' בולטות אינו כתב לפי שלא צייר את האותיות ולא חקק [אלא] סביבותיו והעין נשאר כמות שהיה ונמצאו האותיות בולטות מאליהן והא דחק ירידותיהן שהאותיות שוקעין בפנלא וזהו השעבה כתב וגמי האותיות קרוא ירידות: ת"ר

נוסחאות

אי משום כריתות דאית בה בעינא ◦וכתב לה*◦לשמה וליכא, וכי תימא ליחוש דילמא אקדים ויהב ליה זוזא לספרא מעיקרא, הא בעינן (א)[שיגיע] שמו ושמה שם עירו ושם עירה, וליכא, ורב יוסף מאי קמ"ל? ◦שאין מילין על גבי מילין אמר רב חסדא ◦גט שכתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה באנו למתלוקת רבי יהודה ורבנן דתניא ◦הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתבוין לכתוב יהודה וטעה ולא השלים בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדש דברי רבי יהודה ◦וחכמים אומרים ◦אין השם מן המובחר אמר ◦רב אחא בר יעקב דילמא לא ◦היא ◦עד כאן לא קאמרי ◦רבנן התם (ל)[ב]גיטא ◦זה אלי ואנוהו וליכא אבל הכא לא אמר רב חסדא יכילנא למיפסלינהו לכולי גיטי דעלמא, אמר לי ◦רבא ◦מאי טעמא ◦אילימא ◦משום דכתיב ◦"וכתב" והכא אידי קא כתבה ליה ◦ואלמא אקנויי אקנו ליה רבנן ◦אלא ◦משום דכתיב ◦"ונתן" והכא לא יהיב ליה מידי, ◦ואלמא נתינת גט היא תדע דשלחו מתם כתבו על איסורי הנאה כשר: גופא שלחו מתם ◦"כתבו על איסורי הנאה כשר אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא על העלה של זית דילמא שאני עלה של זית דחזי לאיצטרופי, תניא ◦רבי אומר בתבו על איסורי הנאה כשר נפק ליה *דרשה משמיה דרבי ולא קלסוה משמיה דרבים וקלסוה אלמא הלכתא כותיה/ותנן רבנן "וכתב" ולא תקנ למימרא דחקיקה לאו כתיבה היא ורמינהו ◦עבד שיצא בכתב "שעל גבי טבלא ופינקס יצא לחירות אבל לא בכתב שעל גבי *כיפא ◦ואגדובתרי ◦אמר עולא אמר רבי אלעזר לא קשיא הא דחק תולות הא דחק ירכות, ותולות לא ורמינהו לא היה בתבו שוקק אלא בולט כדינרי זהב והא דינרי זהב תולות הן כדינרי זהב ולא כדינרי זהב כדינרי זהב דבולט, ולא כדינרי זהב דאילו התם תולות הכא ירכות, אמר ליה רבינא לרב אשי רשמא מירתן דרין או כנופי מבניף? אמר ליה ◦מירתן דרין, איתיביה לא היה כתבו שוקק אלא בולט כדינרין זהב ואי סלקא דעתך מירתן דרין הא

דילמא נתינת גט הוא. וכן שלח לה שלו נעלו וכתן לרעהו (רות ד) לח בעינן שזה פרוטה ◦ואע"ג דכתיב וכתן ◦וכן גבי תרומה (במדבר יח) תתן לו ובמעשר (דברים יד) תתן לו ובמעשר בהמה לח כו (ויקרא כז) וכתן לכהן וגו', ולח בעינן פפחת פרוטה דמקלומי תרומה יליפינן מהקלומי תרומה דחרוייהו תקלומי קדם מיקרו וגמרי כתן מה מהדלי ומלח דבעי בכריתות (לף ה:) ולמבר יהן ממנו על ◦ידי שהשלח נתינה בכלי היינו פקום דסיכה היינו פקום דהקלומי ◦לחפוקי מהשתעות דסיכה קלחי דמשמע כל שהוא ולריך נתינה לשון וכן לח יהן עליה לבוזה דבפרק כל המעמות (לף פ.) מלריך כלי הייט פקום דבני מלמן לוימה דלחמחל בה לח יהיב עליה שמן לו פקום דומיא דהקלוטרת לבוזה כתוב דהוה נמי הקטרת לימור דהוי בכלי "): **משנימה** דרבים וקלסוה לגמרי דהלכתא כוותיה • פי' בקונטרס מדמרת מלה לקלסוה וכפ' מי שלחוו (לקמן דף מו:) דמלה לחוד לח מלי למיכתב דהוי כתיבה ולח כתיב

התקבלי גיטך והתקבלי כתובתיך מהו · תע"ג דכתבו על חיסורי הגלה כשר היינו משום דיסיד לה מיהת כל הגט לכל הכח לית יסיד לה גלות כתורת פרעון: **עד** מנת שתחזירי לי הגירושין · בפרק מי שתחזו (לקמן דף עט:) קבעי מ"ם ריפא לי מ"ש תחזירי מגורתאי · בפרק מי שתחזו (לקמן דף עט:) קבעי מ"ם ריפא לי מ"ש תחזירי לי הגירושין

זקן שאני דידע לאקנויי אלא אמר רבא מהכא *ערב יהויצא לאחד חותם שמרות נובה מנכסים בני חורין אמר רב אשי מאי קושיא דלמא גברא שאני דידע לאקנויי אלא אמר רב אשי מהכא אשה כותבת את גיטה והאיש כותב את שוברו שאין קיום הנט אלא בחותמיו אמר רבא כתב לה גט ונתנו ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה עליו קנאתהו ומתגרשת בו ואמאי *חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה וכי תימא בעומד *והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה, עומד וישב לא קנה? יהלכתא בכפות. ואמר רבא כתב לה גט ונתנו בחצרו וכתב לה שטר מתנה עליו קנאתהו ומתגרשת בו וצריכא: דאי אשמעינן עבד הוה אמינא דוקא עבד אבל חצר ליגזר *משום חצרה הבאה לאחר מכאן ואי אשמעינן חצר ה"א דוקא חצר אבל עבד ליגזר כפות אמו שאינו כפות קמ"ל, אמר אביי מכדי מהיכא איתרבי *כמנדה מה ידה דאיתא בין מדעתה ובין שלא מדעתה בורחה אף חצרה דאיתא בין מדעתה ובין בעל כורחה והא מחצה *מדעתה איתא בעל כורחה ליתא אמתקיף לה רב שימי בר אשי והא *שליחות לקבלה דמדעתה איתא בעל כורחה ליתא וקאהדי שלית לקבלה ואביי אמר שליחות *מישלח וישלחה איתרבי מאבא שליחות לקבלה נמי אשכחן בעל כורחה שכן אב מקבל לבתו קטנה בעל כורחה: על העלה של זית וגו': בשלמא יד דעבד לא

אלא מהכא ערב היולת כו'. קשה לר"י דבריהם סתומה (כתוספות דף קג.) פליג ר' יוחנן וריש לקיש בחייב לחי לך מנה בשטר וקאמר התם כתנאי מהך דערב ופי' בקונט' דפליגי לי מתניתא הודאה ול"ב ממש דערב מחייב ליה מקום הודאה שמודה דערב בשעת מתן מעות מדמייתי לה עלה והכא משמע בההיא שטרא הוא משמעד דפליגי להתחייב מעצמה ולפי' ר"ת דהתם דלא מפרש מקום הודאה ניחא וי"ל דבתרתי פליגי בן נמס ור' יוחנן סבר בשטר אין שכתב בו ולחי מודה שחי ערב בין שכתב בו ולחי בעצמה ערב מעכשיו דריש דקתני ערב היולת לחר חיתום שטרות משמע דפליגי בהודאה מדלא נקט בהאי ליטעמ' ערב אלא בשעת מתן מעות מייב ומדמהדר ליה בסיפא הרי שהיה מוכן מבעוד משמע דפליגי נמי בחתוך ומייתי הכא מתנה דמשמעד תע"ב אלא היה השטר אלו ולפי' הקונטרס דפליגי בהודאה תע"ב דתנן הוליח עליו כתב יהו נוהב כו' התם בכתב ותתם תחתיו ופלוגתייהו אלא תתם ועדב נמי ליירי בכאן תתם אלא שכתב לחי ערב [ומסר לו השטר בפני עדים]: **והילכתא** בכפות. כפות ויבן בעין כדמשמע לקמן בהזורק (דף עח:) דלמר (ג) כתב לה גט ונתנו ביד עבדה יכן משמעלחו הכי זה גט נישור ליט גט דהויל חצר המשתמרת אלא בתוחמיו. אלמא לדעתה ופיך ביכן לחתי הוי גט חצר מהלכת היא וכ"ת יכן אלו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והילכתא בכפות ופי' בקונטרס בההיא קאמר רבא דניעור ליט גט וכן פסקו הלכות גדולות דכפות ויבן בעין ולישא לחיתר דהכי פירושו והילכתא בכפות לא תקיב חצר מהלכת אלא דמי לעומד ויושב וכיון דכפות מועיל יכן לחוד נמי מועיל ולעולם רבא לא חייל בכפות דת"ב אלא לחתי קאמר רבא ניעור ליט גט דהוי חצר המשתמרת אלא מדעתה לחילו הוי משתמר לדעתה כגון שילוח כפותים בחבל ולחוזקו בילה לא הוי גט דחצר מהלכת היא דומיא דקאמר התם בפ"ק דב"מ (דף ח:) דמיתה נייח וליטי דקא מסגיא תומא לא הוי גט תע"ג דמשתמרת לדעתה אלא ולחי לבא בכפות אלו ולפי' לא ידע לחבי לחיירי בכפות הוה מלי למיפרך מאי חיירי דניעור ליט גט משום דמשתמרת אלא לדעתה לחפי' משתמרת לדעתה נמי לחצר מהלכת היא אלא דעדיפא מינה פריך: **אבל** בחצר לגזור משום חצרה דלחר מכאן · וא"ת והא אמעינן בפיר מעבד דלא גזרינן לחיירי בכפות ומילחא דלא שכיחא היא ולא גזרו בה כרבן: **אמן** שליחות מידה לחיקרבי כו'. וא"ת בבפ"ק דב"מ (דף י:) לחמרי לחצר משום ידה לחקרבי ולא גרע מעבדות וכמליחות דזכות הוא קני תע"פ שליחו עומד בגד חבירו ולא הוי דומיא דיד דקני מכח שליחות דזכין לחדם אלא בפניו ול"ב הכא דכתב לה בשטר מתנה עליו תע"ג דלא הויא דומיא דידה דמתנה ליתא בעל כורחה מתגרש מכח שליחות וי"ל דדוקא לענין אלא בפניו לחמרינן דלא גרע מעבדות לקטן במידי דזכות הוא לו לבא בשטר דבריה בעיון דומיא דידה דלא"כ חצר מהלכת חמחי לא קנה מקנה מטעם שליחות כמו שליח מהלך תע"ג דמטעם יד לא קני וא"ת כיב שימי מחי קשיא ליה לחטו לא ידע דשליחות מועלת ושלחה ליחרבי הא בריישתא היא בפ"ב דקידושין (דף מח·) ומילחא דפשיטא היא לכ"ע וי"ל דכב שימי סבר כיון דלחכתן בשליחות דמתגרשת בלא הגעת גט לידה תע"ג דליחת בעל כורחה לענין חצר נמי דליחרבי מקום יד לא מיסתבר ליה למימר דקפיד קרא לחכי דליהוי דומיא דיד ולחבי מהדר ליה דלחין להבית רחיה מדשליחות לחצר כיון דשליחות ליחרבי מועלת ולחצר ליחרבי מקום יד:

ואיבעית לימא שליחות לקבלה נמי לחכתן בעל כורחה · ממעט קרחה לומר דלחפי' ליחרבי שליחות מידה ניחא כיון דלחכתן שליחות בע"כ ע"י לא תע"ג דשליח שליח לא הוי מלחא מדעתיה חשיב ליחרבי מחנה נמי תע"ג דלימת בעל כורחה ניהוי דומיא דידה כיון דלחכתן בעל כורחה כגון חצר שהיה לה קודם לכן לחתן בהזורק (לקמן עז:) למגרעתא ולחמר רבינו יונתן לחתן לחצרה לחקודם לכן לא הוי בעל כורחה כמו שלימות לחב *דיכולה להפקירו ולא חתגרש עוד על ידו לחבל שליחות לחב לי לחפסיד לה לעכב בשום ענין שלא יקבל גט בעל כורחה · ודוחק: **שכן** לא מקבל גט לבתו קטנה בעל כורחה · ולחפי' בעל כורחו של חב מתגרשת בשטרו לו בעל כורחו דמוכח בפ"ב דקידושין (דף מד·) דלמר קידושין למדעתו לחביא ולא היא בין לחביא פירות כיון דבעל כורחו של חב מתגרשת יכולה היא לקבל כמוהו וכן פירש שם בקונט' ועוד למריכן התם בערה מהו שתעשה שליח לקבל גיטה מיד בעלה כיד לחביא דמיא לו כחצר לחביא דמיא דמשמע דע"י חצר לחביא מתגרשת שלא מדעתו כמו שהיא מקבלת שלא מדעתו לפיכך לא כחצר לחביא דמיא:

ז"ק שאני דידע לאקנויי · שהוא חכם וידע שליכו שטר לחת לא כן מקנהו ל לגמרי וגמר דעתיה ומקני לכל לחא דעתה כולי לחי ולא גמרה לאקנויי בדעתה לחת בשלמא בעלמא: **לאחר מיחוס שמרות** · לאחר שנחתם השטר כתב הֶעָרֵב כתב ידו ולחי ערב: תורה אור

נובה מנכסים בני חורין · המלוה ממנו: **מנכסים בני חורין** · לכל לא ממשעבדי כיון דליכא שטר בעבדים ליה ליה קלא והוה ליה כמלוה על פה לגמרי כל לחד כמי מקנה להו לחי שטרא דשחתם בו הערב לאחר זמן ככר היה מסור למלוה והילך נכסי הערב הזה משעבדים בו והא בעיון ספר מקנה לי לאו דאקנייה ליה מלוה לערב ומחתם והדר מסריה ליה: **כותבת גט גיטה** · ומקני ליה לבעל ויהיב לה ליה: **והאיש כותב גט שוברו** · פרשון הכתובה שפרע ומקנהו לחשה והיל מחתמת עדים ומוסרהו ל לרחי: **בידו** · על העבד: **קנאתהו** · לעבד בשטר מתנה זה והגט שבידו לחוה ליה לחי עבד כחלרה וגיטה ותילירה בחו לה לכחד: **ומאי מפלגת** לא קנה · לכי לחמר רבנן חלרו של חדם קונה לו לאו בחלר מהלכת לחמר דשחי מקרקעי דניידי ומכח גופיה לחמרה לחי ניידי ובכח גופיה לחמרה לחי קני בשיש לחוחזן (ב"מ דף פ:): **בכפות** · דליהו רחוי להלך: **חצרך שכאף לאחר מכאן** · כגון נתן לה גט בחלר חביהו והלך בעל חלר ומכר לה חת החלר לו נתן לה בחתנה והא ולחי ליכה מגורשת דמחן מגרש לה,דכשנתן הבעל הגט בחלר לח שלה היתה,דקתי לה חלרה בלילו טוען בידה,וכי לחמת לחי חלר לידה,לאו מכח הבעל לחיות לה דניהוי טוען לה החלר והגט בידה: **מה ידה לחיות** · בגיטין על כרחה: **אף חצרך** · בגיטין נמי בעל כרחה מדעתה הן בעל כרחה כגון חלר שהיתה שלה קודם שזרק הגט לתוכה: **בעל כרחה ליפא** · דלי לחמרה לי חפשי לקבל מתנה ממנו לח קנית לה להא חלר ולא מינכרא היה דהא לחמרה לח ניחח לי למיקני: [**והא שליחות**] · לשה שנשה שליח לקבלה מדעתה לבל בעל כרחה ליט נעשה שלוחה שתגרש בקבלתו,לבל הבעל שנשה שליח להולכה ונתן לה על כרחה: **ומאי שנית לקבלה** · בפרקין לקמן (דף סב:) דשפקה לן מושלח ושלחה קרי ליה ושלחה בלח משיק ה"ל: **קסגס** · חביה מקבל גיטה כדשפקה לן בכתובות בפרק נערה (דף מז:) מוילחה והיחה לו

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה והילכתא וכו' דלמר רבא בכב וכו' דהויל ליה חלר:

[ומס ד"ה כתנאי]

סב ב: מיי' פכ"ו מהל' מכירה הלכה ג סמג עשין נב טוש"ע ח"מ סי' קכו סעיף ד:

סג ב ג מיי' פ"ד מהל' גירושין הלכה ס סמג עשין נ טוש"ע חה"ע סי' קכד סעיף ז:

סד ד ה ו מיי' פ"ב מהלכות גירושין הלי' יז סמג עשין נ טוש"ע חה"ע סי' קלו סעיף יח:

סה ז מיי' פ"ד מהלכות זכיה הלכה ל סמג עשין פכ טוש"ע ח"מ סי' רמה סעיף י:

סו ח מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע חה"ע סי' קמד סעיף ד:

נושא/מפנף

מפנף

תוספות ריד"ב

(מדקא) ת"ש והאשה כותבת את גיטה והאיש כותב את שוברו שאין קיום הנט אלא בתוחמיו. פי' אלמא האשה כותבת גיטה בנייר שלה ונותנו לבעל והבעל מוחיפתו ונותנו לה ומגרשה בו ש"מ שנם האשה יודעת להקנות · ומהכא מוכיח שלריך הסופר להקנות הנייר והדיו והקולמוס לבעל כדי שיהא הכל שלו: ועל היד של עבד ונותן לה את העבד ותיתוק דכתב שיכול להוזריף הוא בערי מסירה ור' אלעזר היא אי בעית אימא אפילו תימא ר' מאיר וכבתובת קעקע:

גליון הש"ס

תום' ד"ה ואכ"מ ואכ"מ דיכולה להפקירו · קשה לי הא מ"מ מקנתה שהות בע"כ דת"י להפקיר:

[שייך לעיל במשנה יט.]

*על עלה על זית • דוקא עלה של זית וכיוצא בו דמתקיים כדמקיים בתוספתא על עלה של זית ומכוח ולעלעת וכל דבר שהוא של קיימת כשר לחכל בו כדמקיים ובפליס ועלה של כרישין ובפליס ועלה של דבר שאינו של קיימת אבל לא עלה של קיימת כגון של ירקות • זה שממחר כתיבה קלילה כו'.

יציא פי' רבינו שמועל דוקא בכעלי חיים לו ממחר לקרקע שעוקר דבר מגידולו תכיב מחוסר קלילה ומדע דבשמוך חיפולינו לבני וכבר שכשהבו על עלה על עלין שקוב בלא שמא יקמוס לכל כשלוט נקוב משמע לפי' יקמוס כשר וכן פירש רבי שמעיה בפירושו ואם כתב גם בקלף גדול וחל"ב חתבו לפי זה כשר ומעשה היה בימי ה"ר יצחק ברבי מנחם ופסלו ומחלקו עליו גדולי הדור וכ"ב פוסל וכן ר"ח היה מחמיר מדקתמר בשמוך כתבו על חרס של עלין נקוב כשר דשקיל ליה ויהיב לה ויהליה והל דלא פליג עלה רבא משום דליכא למיגזר שמא יכתב בקלף של פרה דלא גזרי שמא יקלף לחין דרך ליקלן ודוקא בעלה גזרי שמא יקמוס ולחו דוקא נקוב עלה של עלין נקוב דהוא הדין כשלוט נקוב לחל משום רבותא דחכיי דקמיפה לחפלו בנקוב ומעוד תו"י דמסתכר לחין החסה קוטה לח הגם שכבוב על עלה של עלין נקוב במשיכה העלין לו בהגבהתו כל זמן שלח פסקה ויקוב העלה כדאמרינן בשמוך מכר בעל זרעים לבעל עלין לו קנה עד שיחזיק בזרעים אבל בשמיכה העלין לו קנה לחכתי חכיב מחוברין בשעת משיכה והל דמכשיר לכני משום דשקיל ליה ויהיב לה היינו דהיימתו במקום שפוסקת יקוב העלין דהשתח הוי רבותא טפי דמכשיר לכני בעלין נקוב דלא גזרי' דיהיב לה בפסיקה היקוב לטו כלל פסיקה היקוב וקמ"ל שמי חע"פ שלריך ליתן לה בפסיקה היקוב לל חכיב בהכי מחוסר קלילה ול"ש מייתי לחיב לפי' ר"ח דחכיב בפי' כלוי הלם (חולין דף פט:) עפר עיר הנדחת מחוסר קלילה קבילה וטריפה ויותר נחכב מחובר גם בקלף גדול מחיבור עפר עיר הנדחת והל דלא חכיב לקולה הגעולה בחלן מחוסר קלילה בפ' עגמר הדין (סנהדרין דף מו:) משום דלא חכיב חיבור לקרקע כולי הלי ול"ח דוקא מחלך מקלף גדול חכיב מחוסר קלילה לבל מוסך מן הגע דבר מועט כמו שעושין לייפוחו לל חכיב בהכי מחוסר קלילה בדלחמרי' לעיל בזיה לומן ויהבי' ניהלה כו' בין שיכוב לעיקוב בין חיבה לחיבה מהו

גבי והכיוב שלי מקמע דדבר מועט לל חכיב מחוסר קלילה: **תלמוד** לומר וכתב לה ס"ת • ו"ח ולוימה וכתב כלל ספר פרטו וחין בכלל חלל מה שבפרטו ו"ל ונחן חזר וכלל ל"ע דלח מייתי חלח כללה קחמ הכי נמי לחכתכן בפ"ק דקידושין (דף נח:) מרבעא לין לי חלח מרבעא מנין לרבות הסוס ומ"ל ולקחת כל דבר הניקח ביד ולל מייתי בבריימה כללה בחרת ובסוגיה דהתם מוכח דכלל ופרט וכלל קל דריש וכתב כאן לתן חזר וכלל: **כאן** ספר דבר שאין בו רוח חיים • לח בעי למימר מה ספר דבר הבח חב"ח לין לחפוקי עלה ובטלה ופיכקם לף ע"ג דבפ"ק דקידושין (דף יו.) גבי הטגקה לחמרי' דלי כתיב לחן ה"ח דוקא בח"ח לין חבל גדולי הקדמה לל חמעט לף חב"ח לין חבל בקדמה לל כך לד חמעט דבר הבח חב"ח כמו לד של בעלי חיים עלמו ושוד דהכל כפי מה שמזמנה נקיט בכל ל' עגין הלרחה לו בבפ' בכל מערבין (עירובין דף כז:) נקבו פילי מפרי וגידולי קלקע וכבוכה (דף יפ:) מה מנ"ב דבר שלין מקבל טומחה [וגידול מן המחרן] (ולין לוכל) **בבריתה** מחגרחם בבפ"ק דקידושין (דף יו.) גבי הטגקה לחמרי' דלי כתיב לחן ה"ח דוקא בח"ח לין חבל גדולי הקדמה לל חמעט לף חב"ח לין חבל בקדמה לל כך לד חמעט דבר הבח חב"ח כמו לד של בעלי חיים עלמו ושוד דהכל כפי מה שמזמנה נקיט בכל ל' עגין הלרחה לו בבפ' בכל מערבין (עירובין דף כז:) נקבו פילי מפרי וגידולי קלקע וכבוכה (דף יפ:) מה מנ"ב דבר שלין מקבל טומחה [וגידול מן המחרן] (ולין לוכל): **ואינה** מחגרחם בבפ"ק דקידושין (דף יו.) גבי הטגקה לחמרי' דלי כתיב לחן ה"ח דוקא בח"ח לין חבל גדולי הקדמה לל חמעט לף חב"ח לין חבל בקדמה לל כך לד חמעט דבר הבח חב"ח כמו לד של בעלי חיים עלמו ושוד דהכל כפי מה שמזמנה נקיט בכל ל' עגין הלרחה לו בבפ' בכל מערבין (עירובין דף כז:) נקבו פילי מפרי וגידולי קלקע וכבוכה (דף יפ:) מה מנ"ב דבר שלין מקבל טומחה [וגידול מן המחרן] (ולין לוכל): **שלא** חלכי לבית חביך לעולם, חין זה בריחות עד שלשים יום הרי זה בריחות וחבך "מברח-בריחות" וחבך "ברח-ברחות" לא דרשי: **מתני'** חין כותבין במחובר לקרקע, כתבו במחובר חלשו וחתמו ונתנו לה כשר *רבי יהודה פוסל עד שיהא כתיבתו וחתימתו בחלוש ר' יהודה בן בתירא חומר חין כותבין *לא על הנייר המחוק ולא על הדיפתרא מפני שהוא יכול להודיף והבמים מכשירין: **גמ'** כתבו על המחובר והחמרת רישא חין כותבין? חמר רב יהודה חמר שמואל והוא ששייר מקום התורף ובן חמר ר' חלעזר ח"ר חושעיא והוא ששייר מקום התורף ובן *חמר רבה בר בר חנה ח"ר יוחנן והוא ששייר מקום התורף ור' חלעזר היא *דחמר עדי מסירה כרתי וה"ק חין כותבין טופס שמא יכתוב תורף כתבו ונתנו לה כשר וחיש לקיש חמר 'וחתמו' שנינו ורבי מחיר היא *דחמר עדי חתימה כרתי והני קאמר חין כותבין תורף גזירה שמא יחתום כתבו לתורף תלשו וחתמו ונתנו לה כשר • "כתבו על חרס של עציץ נקוב = כשר-דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה, על עלה של עציץ נקוב: חבי חמר כשר ורבא חמר *פסול, חבי חמר כשר דשקיל

לא חפסר למקנייה • דשייך במלות ואינו רשחי לחכל בו וחם חכל בו יוכל לחיזות ברשחי לכרישי חלמת חינו רשחי לחכל בו: **ספר** • משמע קלף: **וכתב לה מכל מקום** • מדלח כתב ומכן ספר כריחות בזיה: **לי כתב בספר** • משמע יכתוב בקלף ומינח למימר דכי כתבי מ"לכתב תורה חור לה"דומיח דקלף הוח דכי: **משמע דכתיב ספר** • חין זו חלת וכתב ספירת כריחות, ועל כל מה דבעי לכתוב: **וכתב לה מלי עבדי ליה** • לדיהכו לח חינטריך לרבות כל דבר שכרי חין לה קבע הכתוב דבר לכתיבתו ומ"מ בספר כריחות" משמע: **ואינה מסגרת בכסף** • חם חמר לה "הילך פרוטה והסגרלי לי בה": **לקיש יניחם לטויים** • כדכתיב "ויעתה והיתה לחיש לחחר": **סויים** • קילוסין משמה בהן עלמה לכעל: **מספר כריחות. מדסמך כריחות לספר: דכר שכורם** • חלח יהח הח חנחי המקנין יחד חלח חנחי הכורם ומכדיל ביניהם: **נמולם, יין וס כריחות** • שכרי כל ימיה קלולה בו: **מכרת כריחות** • דמלי למיכתב ספר כרם: **מרנ"י יין כותבין** ממחובר • דכתיב וכתב ונתן שחיו מחוסר קלילה: **כתב על המחובר כו'** • בגמ' פריך הח חמרת יין כותבין: **נייר מפומפם** • יכול לחזור ולמוחקו עד העדים ולכותבו ויעביר חנחי שהיה בו ולח מוכחת מילחת דהל עדים ממי על המוקך מחומים וכן דיפתרל יין מחק חלו ניכר וכגמ' מפרש מלי דיפתרל: **ומכמים מכשירין** • בגמ' מפרש לה: **גמ' ושם שייר** • סיפל דקחמר כשר והל שייר מקום התורף וכתבו לחתר לגיסה: **תורף** • גלוין של טטר מקום החים והחסה והזמן: **ור' חלעזר סיל** • מחכי' דבעי כתיבה בחלוש דקיים לי' כר' חלעזר דחמר 'וכתב' דקרל חלכתב בחלוש דדריש 'וכתב' דקרל חלכתב הגע' ולל 'וחתימת עדים' רבי חלעזר היל דחמר חתימת הגע חיכה מן המוכח לחל מפני חיקון העולם חלכך 'וכתב' דקרל לכתב הגע קלי: **חתמו שנינו** • בסיפל דמתני' חלמו חתמו ונתנו לה כשר ול"ע מכתב כולו בממחר כי כתיב 'וכתב' דקרל חתימת עדים סיל עיקר ור' מחיר היל: **דשקיל ניס** • לכולים עלין וחין כחן מחוסר קלילה וחין לחוש שמא יבער החרם ויחן לה בחסיכה והויל ליה קלילה, דלח מפסיד ליה לעלין דשקיל

ורבי יוסי הגלילי מכרת כריחות כו' • קשה לרבינו חם דבפ' המגרש (נקמן פג:) קחמר על רבנן דרבי חלעזר בן עזריה דכרת כריחות לל דרבי חלעזר ור' יוסי הגלילי הוח בכלל רבנן דהחם ויש לומר דלח דרבי כרת כריחות להיות דרשה דהחם ולח בעי למימר דלח דרבי כלל:

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"ל מהל' גירושין הל' ו סמג עשין נ עוש"ע אה"ע סי' קכד סעיף ה:

סח ב מיי' פ"ל מהל' גירושין הל' ו והל' ג סמג שם:

סט ג ד מיי' שם ופ"ח שם הלכה י סמג שם עוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף ב:

ע ה מיי' פ"ל שם הלכה ז סמג שם עוש"ע אה"ע סימן קכד סעיף ד:

עא ו מיי' שם פ"ד הל' ג סמג שם עוש"ע אה"ע סי' קכג סעיף ג:

עב ז מיי' שם פ"ל הל' ו סמג שם עוש"ע אה"ע סי' קכג סעיף ה:

עג ח ם מיי' שם הל' ח עוש"ע אה"ע סי' קכג סעיף ד:

גליון הש"ס

גמ' מי שלינו מחוסר • כעין זה חלינו בפ"ק דקידושין (דף נח:) מרבעא לין לי חלח מרבעא מנין לרבות הסוס ומה נכמן: שם ונכון לי' כתיב בספר. עי' פוסק דף ס"ג: שם ומכתב על מנת שלא יחזיר לו נקוב כו' עי' ב"ב דף ז ע"ב תוי"ט עליון נקוב:

תוספות רי"ד

ועל הקרל של פרה וכו' בשלמא יד עבד חי חשתר למקנייה חלא קרן של פרה נקניה (וניכתביה ליחליי) [לח] חמר קרא וכתב ונתן מי שאינו מוטר חלא כתיבה ונתינה יצא זה שמוטר כתיבה קניצה ונתינה: ר' יוסי הגלילי חמר וכי' ס"ם הי' יוסי הגלילי דתניא ספר חין לי חלא ספר מנין לרבות כל דבר ת"ל וכתב ס"ם ח"כ מה ת"ל ספר מה ספר שאין בו רוח חיים ואינו חוכל חף כל שאין בו רוח חיים ואינו חוכל. פי' חונתן בירה קסבר דה"ל כלל ופרט ולל ופרט ה"ל כלל ואין בכיוצח בו חלח מה שבפרט דריבה ומיעט חי חפשר דכתיב ספר ושמא דכתיב ספר לפסוק דברים בעלמא הוח דחתא פי' חי כתב בספר דוקא משמע שיכתוב בקלף ומצית למימר דבי נמי מרבית מוכחב לה דומיא דקלף הוח דדבי חשתא דכתב ספר חין זה חלא וכתב ספר כריחת ספירת דברי כריחת עלכ"ל מה דבעי למכתב וקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים: **מתני'** חין כותבין במחובר לקרקע כתבו על המחובר חלשו וחתמו ונתנו לה כשר ור' יהודה פוסל עד שיהא כתיבתו וחתימתו בחלוש ר' יהודה בן בתירא חומר חין כותבין לא על הנייר המחוק ולא על הדיפתרא מפני שהוא יכול להודיף וחכמים מכשירין. פי' חין כותבין במחובר לקרקע משום דבעי כתיבה בחלוש

דשקיל ליה · לעיין ויהיב ליהלה : **שמע יקנוס** · העלה והויא קלילה מן הממוכר : **עד שיחזו נוכריס** · עיין הוי תלוס ומיקי במסיכה זכריס הוי מחוברין ודיין כקרקע וקקיס בכסף בשטר וכחוקה ועד שיחזיק כגון לביכס לו עגיל להויא חזקה ובלא יהיב מעות קמיירי דלמ יהיב זוזי מיקט בכסף : **סחוזי בעלין** · ולא מסכו לקטת מלא עסקא כו סוס מלאכה במקומו : **אף עליו לא קנס** · דמטלטלין לא מיקט בחוקה : **נקנו כארץ וגופו כחובס לארץ** · סהיה חובת על הגבול וכוף הזכריס טוסה חון לעיין חון לגבול : **כחר נקנו חולין** · סחסס הוא יוכל וחייב כמעשר : **כחר גופו חולין** · ופטור מן המעשר מן החורה כחולה לחלן : **כדתניא** · חון לנקב כחוך קרקע חלן יכחלל : **כולי עלמא לא** **פליגי** · דלא חלוי חו כחר חוץ לחולין וממוכר ממש כחלן : **וכדתניא לא פליגי** · ליכא למחן דלחולי כחר חוץ : **שחי גרוח זו על גב זו וירק בינתים** · חו חלל זו וקרקעים לחחת נכוח מחברכה וגידול שלה זקוף וחירק ביניחים בגידול הגבוהה לעכשיו הוי כארע בקרקעו של עליון ונטפו כחוירו של חחחון : **של מחחון** · חולי כחר חוץ : **כדקחני טעמא** · שחס יכלה החחון למלחות נגחו כו' וחולל ובידו למחות וגוזס ליכך הזה זוכה כה ולאו משום **הניירת** שלך : **מכל ומוליו מעורכין זה בזה** · חין לך פירי בחילן הזה שחין מקלחו מן החלן שהוא חולין לפי שהיניקה מחעברכת ונפקא מינה שחין מעבדין מכלל ודלא עליו דהוי מן המוכ על הכפסול ולא ממנו על כלל ודלא : **סגדל כמיכ** · מה שכחוך חלן יכרחל : **מקלח נוסו כו'** · ולח"ם חלוין כחר כחלן לו כחו"ל חלמח חלוין כחר כחלן חו כחו"ל חלמח חלוין כחר כחלן חו כחו"ל חלמח חלוין כחר כחלן ח

אבל בסמרות לח · פי' בקונטרס דקיימי לגוביינא ודילמא לח מפיק ליה עד זמן תרוך ויכתבו עדי מסירה לח הדבר וממכרן לעדי תחומה והוא מזייף כתב הטענות ומותב העדים עומד במקומו ופירוקו דחוק דלמה יש לו לטעות ולסמוך על עדי תחומה בדבר שיכול לזייף וברלה לרביט ילחק דטעמא משום דגזירת הכתוב הוא דלח מכסרי בסמרות לחפילו לחלחר דבטיון לחלי לעמוד ימים רבים ורבי יוחנן חמר לחפילו בסמרות דר' יוחנן לטעמים דלחפילו עד עשרה ימים מילכך לכיני והל דפרין והל כתיב למען יעמדו ימים רבים הייט משום דסלקל דטעין דקרל למעוטי סמרות קלחי דלי לאו הכי למלי לחמל ומסני לעלה טובה לחמל ועוד י"ל דזוקק בגיטין קלמר רבי יוחנן דעד עשרה ימים לכיני לבל בסמרות שיש רוב תמלים לל לכיני ודוקל לחלחר מכשיר והטמל פריך שפיר והל בטיון לחלי לעמוד ימים רבים וחפילו לחלחר אין להכשיר ול"ם לר' חלעזר לחמר לבל בסמרות לל חמי שמל מחין טליו עדים דחמן בפ' בתרל (לקמן פו.) לר' חלעזר גובה מלכסיס משועבדים והיינו בסמרות כדפי' בקונטרס ול"ל דסלקלי אין טליו עדים כיון דכתוב על דבר שלין יכול לזייף והעדים מכירין לעולם שטר המכור לפניהם ואם היו מזייפין שוס דבר היה ניכר היוזך לבל עוד קשה דבהדית תניא בפ"ק דקדושין (דף טו.) כתב לו על הכייר לו על החדס שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה חלמת מכשיר ר' חלעזר חף בסמרות דבר שיכול להזדייף ול"ל דהל דקחמר הכל לבל בסמרות לל ס"מ בסמרות העומדים להחייה לבל שטר מכר ומתנה שטעשו לקנות בו לפי שעה הוי כמו גיטין ול"מ דלין חילוק בין דבר שיכול להזדייף לאין יכול בעדי מסירה לר"ת והכל הכי פירושו לח הכשיר ר"ת לו' ולחי ודלמי בכל בסמרות ולח בסמרות כדפי' דלמי לחיירי בסמרות ולח הכשיר הייט ללל ס"ל כוותיה חלח בגיטין ולח בסמרות כדלחמר רב כפ' בתרל (לקמן פו:) הלכה כר' חלעזר בגיטין ומפרש התם דר"ת חיירי חף בסמרות ורב סבר לה כוותיה בתחל ופיל עליה בתחל ואין נרלה דס"ב הוה ליה למימרקו הכל כליגת דנקט ר"ת גופיה בפרק בתרל (נז"ם) הלכה כר"ת בגיטין כיון דהך סמעתין ופ' בתרל טנין לחל ועוד דהוה ליה לימיוי התם פלוגתייהו דרבי יוחנן ור"ת דהכל ועוד למלי פריך לר' יוחנן טפי והכתיב למען יעמדו ימים רבים לכ"ע הוה ליה למיפרך דכולהו מודו דר"ת לל פליג בין גיטין לסמרות: **והא** לאו בני דיעה ניהו · לר' חלעזר פריך דר' חחיר לל חיים בכתיבה לסמה ומסני כסגדול שומד על גביו והל דחנן בפ"ק דחולין (טולן קלחמרינן ברים זבחים (דף נ:) והל דחמר ברים כל הגט (נקמן דף כז:) ולי' כתב רחמנל למטוטי הלי פירוש כתב לגרש חת חסמו ונמלך דללו ליהוי קל כתיב לה לח מסני דסבעל לריך לכתוב חללו לפי שלל נכתב לגיטוסי דידהו חללו לחתר והל דחמר לעיל (דף כ·) יכילנל למיפסל לכולהו גיטי מ"ט לילימל מסני דכתיב וכתב והכל חיכי קל כתיבה ליה התם חומנו סמיך דבגיטין שיכתוב בלשון ויהן והכל לפילו נכתב בלשון לח יכיב לה מידי דסלה הוה ול"ח והל לחו בני כריסות ניהו ול"ל דחכשיב בני כריסות הוחיל וחס הגדיל הקטן ונסתפה הסוטה הוו בני כריסות חבל קלה דמסתמל דללו מסני לעבד טוכסים חללו מסני דלעטחת דעסקיה קל עביד ומיסוק ליה דללו בני כריסות ניהו עבדים דבמידי דסליחות הוה דלמרי' דקמן הכי דחין העבד נעשה שליח כו' לו חחיבה לר' מחיר שהיא לסם עדות פריך לעיל בפ"ק (ד' י:) נבי גיטין שחומסיהן עובדי כוכבים והל לחו בני כריסות ניהו חבל כתיבה לר"ת דלל לסוס עדות ולל לסם סליחות הוה חין לפסול מסני דללו בני כריסות ניהו דלל בעבד כוכבים פסול וגלולה דלל סייך למיפסל מסני דללו בני כריסות ניהו במידי דלל בעי סליחות ולל לסם עדות

וכולן שמיה גדול עומד על גביו • ותימה לו לכתוב לעיל פלוני דקסבר ל"ה אחתי ל"ה היה דבעי כתיבה לשמה ומיפיק דקתני שחין קיום הגט אלא מהתם ומהתימה "היינו עדי מסירה דרוב גיטין נמסרין בפני המתנים וחתימה לחכשורי כתיבת חרש אלא גדול על גביו: לדעתיה דנפשיה עבד. דהא גדול הוא ויש בו דעת ומיפ שזה לומר לו כן שמא הוא גמר בלבו לשם אחר אבל קטן אין בו דעת אלא למה זה מלווהו: לאו מילתא היא דאמרי. "אלא מעתה עובד כוכבים ויחרש עומד כו' "הוה ס"ל דפסול, ודלמא כשר הוא ואפילו אין יחרש עומד על גביו וגבי חרש שוטה וקטן שמי ליתא ללכל הוא, [לעיל ט: וש"נ] דלמ"ג לאין גדול עומד על גביו שמי כשר כתיבתו פסולה דדרים ר"ש היא דלא בעי כתיבה לשמה דכתיב "וכתב" דקרא לחתימת עדים: דמדקסבר ליה לעובד כוכבים • בסיפא דתמהי: לענין הכשר • לפי שחינו בתורת גיטין [לעיל כ. וש"נ] וקידושין ואין חדם נעשה שליח לדבר שחינו שייך בו וגבי כתיבה שייכה ס"מ דוקא קחני בהכחה, וכתיבה כשר כדקחני טעמא "שאין קיום הגט אלא בחותמיו" ולא ליכפת לן חם נכתב שלא לשמה דהי נמי דמהי ומייר הוי ליה שמי לקיומי בסיפא: פסיפ • דתניא פסול: ר"ש היא דאמר עדי מסירה כדי. ותחתימת עדים ליכא מן התורה סלקך "וכתב לה" לכתב הגט ובעינן כתיבה לשמה: ומפ ודלמי • כי כתיבה עובד כוכבים לאו לשמה הוא דעובד כוכבים לדעתיה דנפשיה קעביד ומשום הכי תניא פסול: חמר רב נחמן חמרי לי' ר"ש היא דאמר עדי מסירה כדי [לעיל ה. וש"נ] דהא כשר מוקמינה ר"ג נחמן ר"מ [שם] ונחש בנרפי והא ודלמי קוסית ופרכינן הכא דאמר רב נחמן עובד כוכבים כשר לאמר כ' מיהו הוא: כשפות כותבו כלילו כותבו לשמה • הכי מסמע כשהוא כותב קלקו לשמה כלילו כותבו כולו לשמה אלמא לשמה בעינן: מפי לאו כשפות כותב לפרוך לשמה כלילו כותבו לפופה לשמה • לפרוך הוא עיקר: ופוא שנייר • מרגם שוטה וקטן: מקום פסורה • וכתב בן דעת אח החורף ולא בעי לאוקמה בגדול עומד על גביו ולא לאוקמה כר"מ: מיגה פורים • אין שומעין לך לשלוח שוחיך • במקבלתו שלוחו בכתיבת גיטין שוחיך אין שום כח לשמה בכתיבה אלא בחתימה: ופאמר רבנם בר בר חנה • לעיל (דף כח:) גבי אין כותבין בחמוכר ר' אלעזר היא: אמוראי • רבה בר בר חנה ורבי זריקא: מתני' מוץ מחרש שוטה וקטן כו' • בגמ' מפרש לפולהו: קיבל סקטן • מיד הבעל להוליכו: וסגדיל-קודם שחמרו לה: גבי דעת ניפו • וגבי שליחות-ים, בעינן ולא קטן דשליחות נפקא לן (קידושין ל' מא.) מיוקקו לפה לית שם לבית חכוח, אחד עוקר לכולן: לאו בר סיתירא הוא • דאין להן קידושין ואין גיטין מוהגין בהם ובמיתי לכפסיה לא חזי, לא מלי לעויעבד שליחותא לאחרים • פ"ה מוב • ולטעמא מפום דעה הוא ולריך להיות בן דעת לעשות שליחותו: דיקא נמי • דלגבי פרוה הוי טעמא מפום דעה ולא בעינן מחלה וסוף חלת מחילה (ג) (דלא) מלי למימר "בפני נכתב" דהי בסומא נמי דיקא, ניחני 'כל שחחילתו וסופו בכשרות': מפו שיעשה שנים • לחשה, עבד של כל חדם מהו שיעשה שליח לחשה בעלמא: לקבל גט מיד בעלמ • ותהא מגורשת בקבלתו וה"ה נמי להולכה כדולה חדא חלת טעמא היא חלת כך היחה המחלה בכיח המדרש: מדקסבר לעובד כוכבים • במחני בהכחה ולא חנא עבד:

כלל

והא קחני פקח ונסחתא חזר ונחתחא חזר ונחתחא אין לא חזר ונחתחא לא • ה"ה דאע"ג דלא חזר ונחתחא ואיידי דקחני שפוי ונשחטה מחזר ונשחטה דפעמא דחזר ונשחטה הא לא חזר ונשחטה לא חנא נמי פקח ונסחתא וחזר ונחתחא אמר רב אשי דייקא נמי דקא חני כל שחחילתו וסופו בדעת ולא קחני כל שחחילתו וסופו בכשרות כשר ש"מ פי' סומא בר דעת הוא ואינו נכלל בכלל וה ש"מ לא קאי הואי בכלל אלא אשמועי בלא סומא: אמר

"והוא שהיה גדול עומד על גביו א"ל רב נחמן אלא מעתה עובד כוכבים וישראל עומד על גביו הכי נמי דכשר וכי תימא ה"נ והתניא עובד כוכבים פסול? עובד כוכבים לדעתיה דנפשיה עבד הרר אמר רב נחמן לאו מילתא היא דאמרי דמדקא פסיל ליה לעובד כוכבים לענין הבאה מכלל דלענין כתיבה כשר, והתניא עובד כוכבים פסול היא *ר"א היא דאמר עדי מסירה כדתי ובעינן כתיבה לשמה והא ראי עובד כוכבים אדעתיה דנפשיה קעביד אמר רב נחמן: אומר היה ר"מ "אפי' מצאו" באשפה חתמו ונתנו לה כשר" אתיבי' רבא לרב נחמן °והכתב לה"-לשמה מאי לאו כתיבת הגט? לא חתימת עדים, אתיבי' רבא כל גט שנכתב שלא לשום אישה פסול אימא ושנחתם שלא לשום אישה=פסול אתיבי' פישהוא כותבו כאילו כותבו לשמה מאי לאו כשהוא כותבו לתוך? לשמה כאילו כותבו לטופפ לשמה? לא, כשהוא חותמו לשמה כאילו כותבו לשמה ואיבעית אימא הני מתני' מני ר"א היא דאמר עדי מסירה כדתי ורב יהודה אמר שמואל °הוא ששייר מקום התורף וכן א"ר חנא משמיה דעולא והוא ששייר מקום התורף ור"א היא ורבי ריקא אמר רבי יוחנן אינה תורה מאי "אינה תורה" אמר רבי אבא כאן הודיעך שאין כח לשמה *יוֹרֶנּוּ דְּיָיא דאמר עדי חתימה כדתי, והאמר *רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ר"א היא אמורא ניניהו ואליבא דר' יוחנן: מתני' *הכל כשרין להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן וסומא ועובד כוכבים. "קיבל הקטן והגדיל, חרש ונתפקח, סומא ונתפחח, שוטה ונשתפה, עובד כוכבים ונתגייר-פסול, אבל פקח ונתחרש וחזר ונתפקח, פתוח ונסתמא וחזר ונתפחח, שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה= כשר, זה הכלל כל שתחילתו וסופו בדעת= כשר: גמ' בשלמא *חרש שוטה וקטן דלאו בני דיעה נינהו, עובד כוכבים נמי דלאו בר היתירא הוא אלא סומא אמאי לא? אמר רב ששת לפי שאינו יודע מבני נוטלו ולמי נותנו מתקיף לה רב יוסף היאך *סומא מוחר באשתו, היאך בני אדם מוחרים בנשותיהם בלילה אלא 'בטביעות עינא דקלא' הכא נמי 'בטביעות עינא דקלא'? אלא אר' יוסף 'הכא בחוצה לארץ עסקינן דבעי למימר 'בפני נכתב ובפני נחתם' ולא מצי למימר, אל אביי אלא מעתה פתוח ונסתמא דמצי אמר-הכי נמי לכשר והא קתני פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח בישה חזר ונתפתח אין לא חזר ונתפתח לא? ה"ק דאפי על גב דלא חזר ונתפתח ואיידי דקתני שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה' טעמא 'חזר ונשתפה' הא לא חזר ונשתפה לא, תנא נמי פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח אמר רב אשי דיקא נמי דקתני זה הכלל כל שתחילתו וסופו בדעה=בישה ולא קתני כל שתחילתו וסופו בכשרות כשר' ש"מ בעון מיניה מרבי אמי *עבד-מהו שיעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה? אמר להו מדקא פסיל ליה °לעובד כוכבים

מעתה עובד כוכבים ויחרש עומד כו' • פי' בגלגות בלא עומד על גביו ניחא דקסבר רב נחמן דחיכא היכרא דכוחבין לשמה ע"פ הכעל אבל בעובד כוכבים ליכא היכרא דלשמה בהכי אבל למאי דלוקמת בגדול עומד על גביו אפי' עובד כוכבים נמי מייתי ול"ב הדרא קושיא לדוכתיה: דהא לאו בני דעה נינהו:

עובד כוכבים לדעתיה דנפשיה קעביד • תימה לר"י דבפ' לין מעמידין (ע"ז דף כז:) בעי רבי יהודה מילה לשמה ופריך מקמי יומל לרמאי ולא חמר לדעתיה דנפשיה קא עביד? ומומר ר"י דהא דחמר לדעתיה דנפשיה עביד היינו שעושה שמשה שמש וגבי [ע"ז דף כז:] שמחם לאו לשם חפשה • חמ"ג דסיפא קחני יחר על כן כו' ומוקי לה בגמרא כר"ש מ"מ מה שיכול לדחוק ולהעמיד כר"מ מעמיד משום דקי"ל דסמם מחני' ר"מ היא ומ"מ ומיכי קחמר שמחם והא קחני כיצד שמע קול סופרים מקרין וכגמ' מפרש כסופרים העשויין להחלמד ו"ל דדרך סופרים לכחוב ולחסום גט כדי להחלמד:

והוא ששייר מקום התורף • חמתי לחקשי לעיל והא לאו בני דעה נינהו לחמוי: **עובד** כוכבים נמי ללאו בר היתרא הוא • הוה מלי למימר משום דבעינן שלוחכם בני בריין ללא ניחא ליה למימר הלי טעמא דסיפא חף בעבד: **ממני** טוטלו ולמי נותנו • מלאן מסמע דלריך סיכיר הסליח שזהו הכעל וזו היא לחמו ושמע ים לחלק דזוקא סומא סיכול להטעותו ויש לחוש שמא יעשה שלוחו:

הוא הדין ללא חזר ונתפקח כו' • והא לחמר ביש נוחלין (ב"ב דף קכח:) היה יודע לו עדות עד שלא נסתמא ונסתמא פסול לעדות שלחי הכא דגבי גט לפי' לשה נלחמא מחדש דלפילו סומא מעיקרא קחמר הכא "ללא סומא לחמלי לא:

חזן

הוא הדין ללא חזר ונתפקח כו' • והא לחמר ביש נוחלין (ב"ב דף קכח:) היה יודע לו עדות עד שלא נסתמא ונסתמא פסול לעדות שלחי הכא דגבי גט לפי' לשה נלחמא מחדש דלפילו סומא מעיקרא קחמר הכא "ללא סומא לחמלי לא:

תוספות רי"ד

והוא שיהא גדול עומד על גביו • פי' רד' אלעזר הוא דאמר עדי מסירה כדתי והאי וכתב לה על כתיבת הגט קאמר ובעי' דליהוי לשפה יכין דגדל עומד על גביו ואומר לחן כחבוהו לשם פלוני ופלונית כשר א"לרב נחמן אלא מעתה נכרי וישראל עומד על גביו הכי נמי כשר וכ"ח הכי נמי והתניא נכרי פסול נכרי אדעתא דנפשיה קעביד פ' ולא מהני ביה ישראל עומד על גביו ורב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף ור' אלעזר הוא ופיפא דקחני שאין קיום הגט אלא בחתימה היינו עדי מסירה דרוב ניטין נמסרין בפני החתמין: הכל כשרים וכו' בשלמא הרש שומה וקטן לאו בני דעה נינהו ובעינן שיהא השליח בר דעת דומיא דשולחו וכמו שאין הקטן עושה שליח לעצמו כך אינו נעשה שליח לאחרים ואפילו לס"ד לקטן גם' תחקבל דקטן וכה לעצמו החם הוא משום דזכיית קטן מדרבנן אבל לאחרים אינו וכה עד שיביא שתי שערות נכרי נמי לאו בר כריתה הוא ובעידי דלנפשיה לא חזי לא מלי למיעבד שליחותא לאהרינו אלא סומא ס"מ לאהדורי רב יוסף הכא בחוצה לארץ עסקינן ומשום דבעי למימר בפני נכתב ובפני נחתם ולא מצי א"ל אביי אלא מעתה פקח ונסתמא דמצי אמר הכי נמי דכשר וכ"ת הכי נמי

תורה אור

אין העבד כשר *אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן "אין העבד נעשה שליח לקבל גט לאשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין,מתקיף לה ר' אלעזר מעמא-במילתא דליתיה הא 'במילתא דאיתיה כשר ,והא 'עובד כוכבים והא 'כותי' דאיתנהו בתורת תרומה דנפשייהו דתנן *העובד כוכבים והכותי שחרמו משלהם תרומה ותנן *עובד כוכבים שחרם של ישראל אפי' ברשות אין תרומתו תרומה מאי מעמא דכתיב "גם אתם" מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן "אין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין ,ואע"פ "ששיגינו "הרי את שפחה וולדך בן חרין אם הית' עובדה זכתה לו מאי "אם היתה עובדה זכתה לו? כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר ר' יוחנן הלכה תרתי אמר :נראים דברים שהעבד מקבל גט אשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין ,ואע"פ ששיגינו הרי את שפחה וולדך בן חרין אם הית' עובדה זכתה לו ,מאי "אם היתה עובדה זכתה לו? אמור לו שני גדולי הדור פירשו את הדבר ר' זירא ור' שמואל בר רב יצחק חד אמר הא מני רבי היא דאמר *המשחרר חצי עבדו קנה וחד אמר מאי מעמא דרבי בהא קסבר *עובר ירך אמו הוא ונעשה כמי שהקנה לה אחר מאבריה : מתני' *אף הנשים שאינן נאמנות לומר "מת בעלה" נאמנות להביאת ניטה-חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה ,*מה בין גט למיתה? שהכתב מוכיח. *האשה 'עצמה מביאה את גיטה ובלבד שתהיא צריכה לומר "בפני נכתב ובפני נחתם": גמ' ותניא "כשם שאין נאמנות לומר מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה" אמר רב יוסף לא קשיא באן בארץ באן בחו"ל. בארץ דלאו אדיבורה דידה קא סמכינן מהימנא בחו"ל דאדיבורה דידה קא סמכינן לא מהימנא,א"ל אביי אדרבה *איפכא מסתברא בארץ דאי אתי בעל מערער *משגחינן ביה דאיכא למימר לקלקולא קא מכוונה לא מהימנא, בחוצה לארץ דאי אתי בעל מערער לא משגחינן ביה מהימנא,תניא כוותיה דאביי ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"ע *אשה נאמנת להביא גיטה מק"ו:ומה נשים שאמרו חכמים אין נאמנות לומר מת בעלה' נאמנות להביא גיטה ,היא שנאמנת לומר 'מת בעלה' אינו דין שנאמנת להביא גיטה וממקום

מכלל דעבד כשר יכי היכי דכשר להכאה להיות שליח להתגרש כך כשר לקבלה להיות שליח להתגרש שתין חילוק טעם ביניהם : פא במילתא דליתיה · כגון תרומה שאסור לעבד לאכול טבל ואם יש לו טבל שניתן לו ע"מ שתין לרבו רשות בו מפרים תרומה הימנו ותרומתו תרומה ואור"ת דנקט עובד כוכבים לומר ר' יוחנן כר"מ דקסבר עובד כוכבים ולישראל אין תרומה אלא מדבריהם ותגייר כשהוא עבד ויהא כשר לעדות ולישראל ולא יהא לו דין עובד כוכבים ולא ישראל ולא יהא לו דין עבד

ומקום שבאת. כלומר הואיל ומיניהו גמרינן גמור נמי להא דמה
לן לריכות לומר כו' ומדקתני בבריימתא מה להלן לריכות שיאמרו
שמע מינה בתולה לאחר עסקינן כלאביי: **וכ' יוסף.** מלי דעתיה:
ריצפ ופיפא בתולה לאחר. הכל כדברי להביא לת הגט תוקימנא
בתולה לאחר מדקתני סומא ופיפח
האשה עלמה כו' בתולה לאחר דקתני
ובלבד שתהא לריכה לומר: **ומלישנא.**
לף הכשים כו' מוקי רב יוסף בלאחר:
כתב ופס. לריכה לומר בפני ככתב
ולאחלי לת לאינהי למיתני כתב ופס
דהכי משמע מה בין פה לגט לפה
דמיתה לגת שהכתב מוכיח עמו: **מכי**
מעל גט לידס. במקום שקבלתו
במדינת הים: **מיגרעפ נפ.** ולא יגמ"ח
בעיא למיקלה לגט מעורפת היא
ולאינה לריכה להביאו בפנינו לגת
לרתיה בעלמא ואמה לה לומר בפני
ככתב הא לגו גלית היא: **סוף סוף**
כי מעיא לפתם מיגרעפ נפ. ע"ש
קבלה רשמוה דמקחה בעלמא הוה
דלת מתגרש עד לאותו מקום והכי
נתקייס התתי ולגו גלית היא:
לאחויפ לאריעא. להויא גלית להלכה
עד התם וכמתי דשקלת ליה הו לקמן עמ.
מלרעת הוא דמגרשה: **פא דרכה.**
לקמן (עמ.): **לא אמר כלום.** דבעיון וגמן:
וכי מעיא פתם הוי. לת גופיך גלית
דיוך לקבלה וקבלי מיוך: **ופא לא**
חזרה שליחות אלל הבעל. 'גלית' לא
מיקרי לגת שהמתלת מזה ליה שרחוי
לחזור אלל שולחו ולומר "עכשיו
שליחותך לאבוך" וזו היא רחויה
לחזור שהרי לא בטלתה לגת לעלמה
ולתש"ך נעשים היו בעל המעשה וכעל
הגלויות קודם שתחזור: **שוי.** היכי
לחריצת גלית לקבלה דהשתח לא פסק
שליחותה מיניה ורחויה לחזור: **סגיאת**
נמ"ד כו'. לקמן בפרק התקבל (סג:)
וטעמייהו מפרשי הכת בממך: **טעמת**
מאי. מירוכת הוא טעמת מאי
לחמרי' "אין לאשה טעם גלית לקבל
גיטה מיך שליח בעלה": **משום כויון**
דבעל. דסבור־מקבלה לוחי שלחן היה
עלמה מקבלתו" הלכך לא ניחת ליה
שיהא שלוחו משכר לעלמה ואי משכר
לא הוי גיטו דלאו להכי שדרוהו
להאי דכעלמת מיד הבעל עלמו כיון
דליהוי גופיה משכר "גלית לשלוח" הא
קא חזינן דלת קפיד לבל כל כמה דלת
קפיד: **הכא בעל לא קפיד.** הכרי כן הוה לה: **ומשום**
תלרת הכתב לאחר מלכן. דלמיון
להדיי שכשזכרן גט לאחר תבירו ואחר
כך קנתה היה האחר הרי "שלח עבדה"
לת קבלך גלית להוליך ויהי כשקלתו
שעשתו גלית לקבלה ואתי לאכשורי
מהכיה טעמת ולגלי דיין הוא דאחר
לאו משום גלית אחרני אלא משום
ידה והיא שעמת דנתינה לאו ידה
הוא: **שוי גלית.** אחריגא להולכה
כדי שתהא שליחותה חוזרת אלל
הבעל ולאחר זמן קבלי ביטיך מיניה ואלית שעשה גלית לאחרינן מיכן ואילך למיתני הכת יתר מיכן כיון דמהתי נמי לת הוה שמעינן
בכל הגט (לקמן דף פס:) שהגלית הרחוקה עושה לת הגט בקמייתת
כביכול דין ואומר לפניהם בפני ככתב ובפני נחתם: **הדרן עלך המביא שני**

כל הגט: קול סופרים. כותבי גיטין: **יפר מיכן.** בגמרת מפרש מאי יתרת דכולהו: **ונמלך.** חוזר בו מלגרש:
גדולה

ואמרו שהבעל נתנו לט שהן נאמנים ושוב אין הבעל יכול לערער כדאמרי' לעיל גם האשה היא נאמנת בק"ו לומר בעלי גרשני בזה ומה צורך שתאמר בפני נכתב ובפני נתחם. ואפילקא כגון דא"ל הבי שליח לזה עד דמפית לב"ד של פלוני וכי מפית לזה שוי שליח להולכה בפני אוחו ב"ד וקבלי גיטיך מיניה אי נמי כי מפית לזה אימא קמי בי דינא בפני נכתב ובפני נתחם ולישוי שליח וליחביה ניהליך ומכאן מוכח כי כל אשה הבאה ומביאה גיטה בידה ואומרת בעלי גירשני ביה שהיא נאמנת אע"פ שידענו שהיתה א"א ואין אנו צריכין שתביא ראיה בפנינו בפני מי נתנו לה או לקיים עידי הגט אלא היא נאמנת לומר נתנו לי בפני עדי מסירה אבל אמרה בעלי נתנו לי ביני לבינו אינו כלום דהלכה כר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי ואם היו עדיה בעיר כנון שנתנרשה כאן בוודאי שהיינו מצריכים אוחה להביאה בפנינו אבל אחרי שהיא באה מדינת הים ואומרה בעלי גירשני בגט זה בפני עדי מסירה נאמנת מק"ו שנאמנת לומר מת בעלי אם היא אומרת כוודאי בעלי ואינה מראה גיטה בפנינו בוודאי אינה נאמנת שהרי ק"ו מחמש נשים לפרנו והתם בלא גם בידם אינן נאמנות אף היא נמי בלא גיטה בידה אינה נאמנת עיין לקמן בפרק התגרש: **סליק פרקא**

כל גט שנכתב שלא לשם אשה מסוי כיצד היה עובר בשוק ושמע קול סופרים מקרין איש פלוני מגרש את פלונית ממקום פלוני ואמר זה שמי וזה שם אשתי הפסול לגרש בו יתר מיכן כתב לגרש את אשתו ונמלך מצאו

הדרן עלך המביא גט

כל *גט שנכתב שלא לשום אשה פסול, כיצד: *היה עובר בשוק ושמע קול סופרים מקרין "איש פלוני מגרש את פלונית ממקום פלוני" ואמר־זה שמי וזה שם אשתי" פסול לגרש בו, שנכתב לגרש את אשתו ונמלך מצאו בן עירו ואמר לו "שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך" פסול לגרש בו יתר

והא לת חזרה שליחות כו'. שלית לת מיקרי לגת המשתלח מזה לזה שרחוי לחזור לשולחו לומר עכשיו שליחותך קודם שיעשה שלית לאחריס ובקונטרס לת פירש ן: **חצרך** הכתה לאחר הגט בחלר תבירו ואין גרלה לחלר חבירו לת דמי לשלית להולכה לגת שאומר ר"י שנתנו הבעל בחלר של עלמו ומכרו לאחריס והתקה קנתה מאותו לחר ות"ת למה לי למיקנו מקום חלרה הכתה לאחר מכאן הוה ליה למימר מקום שליחות עלמה שהבעל עשה שלית להולכה והתקה תעשה אותו שלית עלמו שלית לקבלה וכי הלי גוונא לת מכי מקום ללת חזרה שלימות לגל הבעל ותומר ר"י מקום לאותו טעם שלת חזרה שלימות לגל הבעל לינו ברור כל כך לאיכת דמספקא ליה לקמן בפרק התקבל (דף פג:) ות"ע דאמאי לת מקי הכת כגון דשרייה היכי שלית מעיקרא ודלד שוי היכו שלית לאיכת למיגזר מקום אחרת בהתה לאחר מיכן כדאמר בפרק התקבל (שם): **וכי** מקיים התם שוי שלית להולכה.

תוס"ח שלית שלת יכין לגירושין הוה ולת מי מקי שלית כדאמר בפ' כל הגט (לקמן דף פג:) גבי ההוא דאזל גיטת לדביתהו ואמר ליה יהבינה לאבוך כר מניומי לחתי ולת תאכמיה יתיב רבי יאחק ור' תניא ור' לבהו לאמרו ליה מסור מילך קמן לאמר להו "רב ספרא והא שלית שלת ניכן לגירושין הוא ות"ל דהתם פריך שפיר דכיון שלת ניכן לגירושין אין לו לעשות לאת כמו שאמר ר' הבעל ליאנו לאבא בר מניומי לבל הכת הרי הבעל לוה לה לעשות שלית להולכה: **אומר** קמי בי דינא בפני נכתב.

קלת תימה מה לי היא ומה לי בית דין ואומרי לאמר ות"ת וממת לגון זה תוכן מלגון לאגון דלגיטת קמת ליכה למימר בפני נכתב ובפני נתחם: האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צ"ל בפני נכתב ובפני נתחם: יתחמה מכי ממי מילך גיטא ליהה מינרשה לה פי' הלא אתה מאמין את האשה בגיטה מק"ו שהיא נאמנת לומר מת בעלי א"כ כשאומרת נסי האשה בעלי גירשני בנגד זה האמן מק"ו שהרי כשאומרת בפני נכתב ובפני נתחם לפה אתה מאמינה ואיכך מצריכה לעדים שיקיימוה[ע"כ] מתחת ק"ו זה א"כ הנאמנות עליה היא ומה צורך להשמיעה שתאמר בפני נכתב ובפני נתחם ומה וכי שליח היא [הא] משעה שנתן לה גיטה נתגרשה והיא נאמנת בדבר זה לומר בעלי נתנו לי מק"ו ומה צורך שתאמר בפני נכתב ובפני נתחם אם אינך מאמינה לומר בעלי נתנו לי אלא קטהיבנא לומר בפני נכתב ובפני נתחם וכיון שהכמים האמינה בק"ו א"כ נאמנת לומר בעלי נתנו לי והיום ומחר אי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה שכך היא נאמנת בעצמה כאילו היו שנים שהביאו גיטה

נוסח
להסביר (המ"ר - מהו
להאקדה ושאלה. זה"א
מה"אשה את גיטך וזכיכה
לזמר ב"ג וב"ג - פרי מ"ד
ומ"ל ר"ת הגל לזיה היא
מתל ר"ת

מבנה
= קושיות (וחיזות)
△ תשובות (ופיזוגות
להסביר את המ"ל)

כיב ספרא ור' מניומי
בג"ל כפ"ל

תוספות ריי"ד

ומפקום שנאת מה הן צריכות לומר בפני נכתב ובפני נתחם אף היא צריכה שתאמר בפני נכתב ובפני נתחם: האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צ"ל בפני נכתב ובפני נתחם: יתחמה מכי ממי מילך קמן לאמר להו "רב ספרא והא שלית שלת ניכן לגירושין הוא ות"ל דהתם פריך שפיר דכיון שלת ניכן לגירושין אין לו לעשות לאת כמו שאמר ר' הבעל ליאנו לאבא בר מניומי לבל הכת הרי הבעל לוה לה לעשות שלית להולכה: **אומר** קמי בי דינא בפני נכתב.

קלת תימה מה לי היא ומה לי בית דין ואומרי לאמר ות"ת וממת לגון זה תוכן מלגון לאגון דלגיטת קמת ליכה למימ

ג א מי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה ג סמ"ג עשין ג טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף ג :

ד ב מי' שם הלכה ד טור שו"ע שם סעיף ד :

ה ג מי' שם הלכה ו טור ש"ע שם סעיף ה :

ו ד מי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה סל' מ סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' מע סעיף ז :

ז ו מי' פ"ד מהל' יבום סל' מז יח סמג עשין כב טוש"ע אה"ע סימן קסד סעיף כה :

נושא
הסבר המו"ל - מה כל דומה
נוספת על המו"ל מהדורה

מבנה

תוספות רי"ד

מאשר בן עירו ואומר לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך פסול מלגרש בו : יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוין כתב לגרש הגדולה לא אגרש בו את הקטנה כל המקנא

ו"א כתב
מה ר"י: יתר מיכן אומר ללמדך כתוב איזה שארצה אגרש פסול מלגרש בו. קל וחומר סיפרים פי' כותבי ניסן. יותר מיכן נגש פשרש מאי יתרא דכולהו: ונמלך. חור מלגרש בו גדולה וקטנה לאו דוקא לאיזו שארצה אגרש פסול מלג: ש בו ראין גרידה דלא אמרי' הוברר הדבר שפשעת כתיבה היה דעתו לזו והרי דעתו לשמה : ואלא

נושא/מקור
רישא בסמי אמר רב פסא בסורים השומרים להתלמד עסקינן דיקא נמי דקתני סופרים מקרין ולא קתני סופרים קורין ש"מ : מאי יתר על כן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שלא נכתב לשם גירושין אלא אף זה שנכתב לשם גירושין פסול ולא זה שלא נכתב לשם גירושין כשר ואי אמרת בשלמא לא זה אלא אף זה שנכתב לשם גירושין פסול משום דכתיב ערות דבר אלא אי אמרת אף זה שנכתב לשם גירושין כשר מאי ערות דב

קטן ואנפילי. קיל"ן של בגדלתו חלילה כלל "לחים" "ועל" כתובים בפלפלתו ואם לא יחפון החתים וגו'. **תון מן סופחרון.** למתמרת תמרין יש בריכה ופסולה לכהונה לכל לירך טולה לפני הגט ואין בהם ולא דמו למגורעת מחיה והמיהה לכל מדם דהניח להחזיר מלחמה מיהא לעמו ולעמה נכתב: **אפילו מחרון אינו פוסל.** דתין בריכה: **לקומום סו.** דתין בריכה דתיכת למיתם חלק שנטל זה היה רלתי לחתיו והמליטו והייט לקיחה ומוזר ביובל למחלוקתו מקום מלוח יובל והלד שקליה כדמעיקרת: **דלמומרת.** מחזירין חומרת היח ואי ממ"הוה מספקת ליה לזיל לחומרת חבל ליט פוסל= קולח הוא ואי לאו דפשיטא דתין בריכה" לא לזיל לקולא: **לפי שאין כחחילה.** כלומר כחחילה היתה בלא תלוקה לחים אחד ועטעת עלת מקום דתין בריכה הוא: **לאיזו שאתה כפתח מחילה.** יהא הגט לממה ומחוחיסה היו שוין: **מפו.** יש בריכה או אין בריכה: **על מי שיעלה מכם.** יהא נממה עליו ואני מקנה לו חלקו בשעת מחיטה: **כיון שנכנס רחמן.** לאחר מחיטה לחמו וחזו: **וכשבחלקו.** דחמרינן יש בריכה למשעת מחיטה היה זה בלעו לך ושפחו פסח זה עליו ומוכה חת לחיו עמו ליחטת בחלקו ולקמיה מוקי לה פשיט: **אמר כבי יוחנן כדי לוכון במנוס.** לביישן חמנה חת כולן עליו משעת מחיטה והה דקחמר "על מי שיעלה רחמן" לוכיעהו לחת כלומר בלחה ליהה הוח רחמן ולח הודיעה מה בלבו: **שמיר.** משום הכי מוכה חת לחיו עמו: **נמנין.** הכולה ליחטת: **ומוכיין חת ידיהן.** מי שהיה נממה וכולה ליחמך ולהחטת על לחר מטך ידיו היחטו: **עד שיחמט.** לחר מחיטה לח נחנין ולח נחכיין דכחיב "וחם יחטיו עמו הביח"=חס כתו להחטעו ולהחמך ממנו "מהיות מכה"=בחיוחו על מה יחמטעו: **מניח נמי שכי.** דלח נחכיין לחמינהו: **וכנים שפלים.** ולח קחני לומנלתו בעת עוטים בשפח וכניס לח זכו': **חמר לחני קנטי מיניס.** לחמוחי מחמה לחני ברב יהודה ורב חסקיגחי-קנטי מיניס לחיזו שחלח בשפחה מחילה=חלה (זה) המחמה בדעת לחרים וקפשיט ליה לחיזו חלה=דהייט חולה בדעת עלמו, דילמח [חולה בדעת עלמו] ליח לן ברירה דמלחקתי ברישח גילה בדעתו שחיה פוסח על שמי שעוטים וליכח למימר הוברל דמעיקרת לעטיה להני חבל זה שחלה בלחרים נמר בדעתיה מעיקרת לחיזו שחלח גזירה וחין לו כלי להפרים חרומות ומעשרות בהן והוח לריך לשהות וכוחים 'גירי לחמי'=מביה להו וחין לרך שיכלל בפקפות מקוושמה על ידיסס והן חשוחין על מפרשי לחלח על כעמי הלמן שרוכן מעשרין וכוין מפרישין חרומה חרומה וגלי לכל כוחים חשוחין על הכל והלוקה מהן לריך לעשר ודלי: **שני לוגין.** משום מלה: **סרי סן חרומה.** כחולו ומיחל

קטן ואנפילי פסולות ואין פוסלות **ועירי** אמר כולן אין פוסלין חוץ מן האורגן וכן אמר רב אסי כולן אין פוסלין חוץ מן האורגין **אור יוחנן** אמר אף אורגן נמי אינו **ברייתא** פוסל **ר' אושעיא** רבי יוחנן למעלה"ר א"ר אסי א"ר יוחנן **האורגין** שחלקו לקוחות הן **ומחזירין** זה לזה ביובל וצריכא: **ראי איתמר** **ברייתא** – בהא קאמר רבי יוחנן דאין בריכה משום דבעינן **"לה"=לשמה אבל התם מכר הוא דאמר רחמנא ליהדר ביובל אבל **"ירושה, ומתנה" לא ואי אשמעינן שרה משום דלחומרא אי נמי כתחילה אבל הכא אימא לא,צריכא: בעא מיניה **רב הושעיא** מרב יהודה אמר ללבלר "כתוב לאיזו שתצא בפתח תחילה מותי: אמר ליה תניתוה יתר מיכן אמר ללבלר "כתוב לאיזו שארצה אגרש" פסול לגרש בו **"אלמא אין ברירה **"האומר לבניו הריני שותט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים כיון שנכנס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומוכה את אחיו עמו אמר ליה: הושעיא ברי, מה ענין פסחים אצל גיטין הא אתמר עלה א"ר יוחנן לרי לוזן "במצות", דיקא נמי דקתני כיון שנכנס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומוכה את אחיו עמו אי אמרת בישלמא דאמנינהו מיקרא שפיר אלא אי אמרת דלא אמנינהו, לאחר שחיטה מי קניתמנו והתנן **נמנין ומושכין ידיהן ממנו עד שישחטו **תניא נמי הבין מעשה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות זריזות ובנים שפלים **אמר** **אביי** קא בעי "סניה "תולה בדעת אחרים וקא פשיט ליה "תולה בדעת עצמו" והדר "מתיב ליה "תולה "בדעת "אחרים"? **אמר** **רבא** מאי קושיא דלמא **במאן** דאית ליה ברירה לא שנא "תולה בדעת אחרים ולא שנא "תולה בדעת עצמו" **ומאן** דלית ליה ברירה לא שנא "תולה בדעת עצמו" ולא ישנא "תולה בדעת אחרים" **לית** **ברירה** **א"ר** **משרשיא** לרבא והא רבי יהודה "תולה בדעת עצמו" ליח ליה ברירה "ותולה בדעת אחרים" אית ליה ברירה: ~~תולה בדעת עצמו לית ליה ברירה~~ **דתניא **הלוקחין מבין הבותים אומר: "שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני, ומיחל

עשרה מעשר ולחמנה דוקה עשרה דכמסיר שני לוגין לתרומה גדולה פשו לה מהה נכי תרתי ויש מפרשים דתין המעשר מהמעשר מקום תרומה גדולה כיון דחמנה תחת פוחנה לח הכרי: **שני** לוגין שחני עתיד להפריש. כוחים לפיל תרומה גדולה לח מפרשי דלקח ע"ג דבפרק חלקה שחלטו (נדרים דף מז:) חמר הני כוחתי עשוני מעשרי כרלוי דבמתי דכחיב בתוייחת מיזהר זהיהי ס"מ כשעשוין לחכול לעלמן ואפי' מעשר ראשון חמנו מפרישין חבל למכור חין מפרישין כלל דלח קפדי חלפני עור חמ"ג דלין חבודין על גזל לח חפרים חיטו דומה להו גזל ממון שחין לו חובעים להת עמי הלרן נמי לו שחזרו ונחלקו על המעשר ועוד לכל זמן שלח מלינו שחיב להו גזל דהוי ממון שחין לו חובעים ליחן לכהן וללוי ועוד סומכין כוחים שהת דלרשין בב"מ (דף פח:) ושלשה ולח נוכר: ומיחל

ח א מיי' פ"ג מהלכות גירושין הל' ו כ ג ד וס"ו שם ס"ל סתם עקין עג ולשון קבל עור ס"ע ס"ב סמ"ע סי' קי סעיף ג:

טו ב מיי' פי"ל מהלכות שמחה ויובל הל' כ:

[נמנין הגי' חמר רב יסודם חמר רב]

ו ג מיי' פ"ג מהלכות גירושין הל' ו עוש"ע חה"ע סי' קלח סעי' ד:

יא ד מיי' פ"ב מהלכות קרבן פסח הל' יד:

נוסחא (לד כו.)

הגהות סוברניס ש"ל

בגי"ה

מהדורה

– נקקן על המקף
△ – שלמות של ר' הושעיה
▽ – תשובות ר' הושעיה

תוספות רי"ד

ועירי אמר כולן אינן פוסלין חוץ מן האורגין ור' יוחנן אמר אפילו אורגין נמי אינו פוסל אישתכח ה ש ח א דבראשון כ"ע לא פליגי דלא פוסל חוץ משמואל דאמר ראשון נמי פוסל ובפל בפיעשי והלכה כרבים וכ"ש דבב פלוג עילויה וקי"ל הלכה כרב באיסורי ובאחרון כ"ע לא פליגי דפיסל חוץ מר' יוחנן דאמר אינו פוסל ובפל במיעופי דחיכי אמרינן אין ברירה הני מילי לקולא להחירה לעולם אבל לחומרא לאוסרה לכהונה אמרינן יש ברירה. ובאמצעיתא רב ושמואל אמרי פוסלין ועירי ורב אסי ור' יוחנן אמרי דאין פוסלין וקי"ל כל רב ושמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן וכ"ש הכא דקיימי ועירי ור' אסי כותיה. נמצא שכולן אינן פוסלים בכוונה חוץ מן האורגין. ומחני' ר' אלעזר היא דבעיא כתיבה לשמה:

עי' פסחים פט. מדים ט.]

נוסחא

האומ' יש לחלק בין א – חלה בודאי אזמו ב – חלה בספק אחמי"ם

מסורת השי"ם

קטן ואנפילי. ספרי ראה פיסקא קנ"ה ד"ה קטן ואנפילי. ירושלמי פ"ג ה"ב. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ב"ב פ"ט ע"ב. ועוד. ועירי. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. אמר כולן אין פוסלין חוץ מן האורגין. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. אמר רב אסי כולן אין פוסלין חוץ מן האורגין. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. אמר אף אורגן נמי אינו פוסל. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. ר' אושעיא רבי יוחנן למעלה"ר א"ר אסי א"ר יוחנן האורגין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל וצריכא. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. ראי איתמר ברייתא – בהא קאמר רבי יוחנן דאין ברירה משום דבעינן "לה"=לשמה אבל התם מכר הוא דאמר רחמנא ליהדר ביובל אבל "ירושה, ומתנה" לא ואי אשמעינן שרה משום דלחומרא אי נמי כתחילה אבל הכא אימא לא,צריכא. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. בעא מיניה רב הושעיא מרב יהודה אמר ללבלר "כתוב לאיזו שתצא בפתח תחילה מותי: אמר ליה תניתוה יתר מיכן אמר ללבלר "כתוב לאיזו שארצה אגרש" פסול לגרש בו. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. "אלמא אין ברירה **"האומר לבניו הריני שותט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים כיון שנכנס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומוכה את אחיו עמו אמר ליה: הושעיא ברי, מה ענין פסחים אצל גיטין הא אתמר עלה א"ר יוחנן לרי לוזן "במצות", דיקא נמי דקתני כיון שנכנס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומוכה את אחיו עמו אי אמרת בישלמא דאמנינהו מיקרא שפיר אלא אי אמרת דלא אמנינהו, לאחר שחיטה מי קניתמנו והתנן **נמנין ומושכין ידיהן ממנו עד שישחטו **תניא נמי הבין מעשה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות זריזות ובנים שפלים **אמר** **אביי** קא בעי "סניה "תולה בדעת אחרים וקא פשיט ליה "תולה בדעת עצמו" והדר "מתיב ליה "תולה "בדעת "אחרים"? **אמר** **רבא** מאי קושיא דלמא **במאן** דאית ליה ברירה לא שנא "תולה בדעת אחרים ולא שנא "תולה בדעת עצמו" **ומאן** דלית ליה ברירה לא שנא "תולה בדעת אחרים ולא ישנא "תולה בדעת עצמו" **לית** **ברירה** **א"ר** **משרשיא** לרבא והא רבי יהודה "תולה בדעת עצמו" ליח ליה ברירה "ותולה בדעת אחרים" אית ליה ברירה: ~~תולה בדעת עצמו לית ליה ברירה~~ **דתניא **הלוקחין מבין הבותים אומר: "שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני, ומיחל

יומא סח:[ס:]פס.

מהדורה

– נקקן על המאקף
אומי' ר' מאיר(ו) ר' יהושע(ו) – מעלות ותקוות
תשובות של רבא
תשובת רשות תלוק בין תנוא בודאי אזמו לתנוא בודאי אחרים
הבלגת – "תנוא בודאי אזמו ובודאי אחרים
תקציר
אומי' תחיה על הזוי' ר' יהושע ר' מאיר(ו) ר' יהושע-קבני מיניס לחיזו שחלח בשפחה מחילה=חלה (זה) המחמה בדעת לחרים וקפשיט ליה לחיזו חלה=דהייט חולה בדעת עלמו, [נקמן כת] חולין יד. כ"ק סנ סוכה כט: דחמי ס"ח יומח נה:עירובין לו: מעילה כב. [פוסנסת] דחמי ס"ח]
רבא זוכה – בבא חמין לחלק
ר' מאיר(ו) ר' יהושע(ו) חלה בודאי אזמו ובודאי אחרים
רבא זוכה – בבא חמין לחלק
תשובות של רבא
מסורת השי"ם
קטן ואנפילי. ספרי ראה פיסקא קנ"ה ד"ה קטן ואנפילי. ירושלמי פ"ג ה"ב. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. ועירי. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. אמר כולן אין פוסלין חוץ מן האורגין. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. אמר רב אסי כולן אין פוסלין חוץ מן האורגין. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. אמר אף אורגן נמי אינו פוסל. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. ר' אושעיא רבי יוחנן למעלה"ר א"ר אסי א"ר יוחנן האורגין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל וצריכא. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. ראי איתמר ברייתא – בהא קאמר רבי יוחנן דאין ברירה משום דבעינן "לה"=לשמה אבל התם מכר הוא דאמר רחמנא ליהדר ביובל אבל "ירושה, ומתנה" לא ואי אשמעינן שרה משום דלחומרא אי נמי כתחילה אבל הכא אימא לא,צריכא. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. בעא מיניה רב הושעיא מרב יהודה אמר ללבלר "כתוב לאיזו שתצא בפתח תחילה מותי: אמר ליה תניתוה יתר מיכן אמר ללבלר "כתוב לאיזו שארצה אגרש" פסול לגרש בו. ב"ב פ"ח ע"ב. ב"ק פ"ט ע"ב. ב"מ פ"ב ע"ב. ועוד. "אלמא אין ברירה **"האומר לבניו הריני שותט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים כיון שנכנס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומוכה את אחיו עמו אמר ליה: הושעיא ברי, מה ענין פסחים אצל גיטין הא אתמר עלה א"ר יוחנן לרי לוזן "במצות", דיקא נמי דקתני כיון שנכנס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומוכה את אחיו עמו אי אמרת בישלמא דאמנינהו מיקרא שפיר אלא אי אמרת דלא אמנינהו, לאחר שחיטה מי קניתמנו והתנן **נמנין ומושכין ידיהן ממנו עד שישחטו **תניא נמי הבין מעשה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות זריזות ובנים שפלים **אמר** **אביי** קא בעי "סניה "תולה בדעת אחרים וקא פשיט ליה "תולה בדעת עצמו" והדר "מתיב ליה "תולה "בדעת "אחרים"? **אמר** **רבא** מאי קושיא דלמא **במאן** דאית ליה ברירה לא שנא "תולה בדעת אחרים ולא שנא "תולה בדעת עצמו" **ומאן** דלית ליה ברירה לא שנא "תולה בדעת אחרים ולא ישנא "תולה בדעת עצמו" **לית** **ברירה** **א"ר** **משרשיא** לרבא והא רבי יהודה "תולה בדעת עצמו" ליח ליה ברירה "ותולה בדעת אחרים" אית ליה ברירה: ~~תולה בדעת עצמו לית ליה ברירה~~ **דתניא **הלוקחין מבין הבותים אומר: "שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני, ומיחל

ומיחל. פי' בקונטרס מחלל בדבורה בעלמא על המעות ומומה בלא הפרשה ולין נראה דדוקא גבי דמאי דקאי בהך מצה מעשה בסיפא ומחלל על המעות לפי שקבע לו מקום דקאי אסתם מעשר שני בלשון לו בדרומו דהוי כמו הפרשה דבע"מ בהש"מ ומיחל. מעשר שני מחלל בדיבורה בעלמא על המעות שיש לו בבית דמה שהפסיד לו לתקן לגמרי יתקן: **ומומה מיד.** דמחמר שקרוב שם יש לו מידי טבל וכשהוה מולין יין לשתייתו הוה הכובר למלון ולכשיהיו לו כלים ויולין מן הגוד לתרומה הוה הכובר לתרומה

יב א מיי' פ"ו מהלכות מעשר כלי ה סמג עשין קלה:

[מפרש"י מומה זה ופ"ל ומעיין לה קידם]

יב ב מיי' פ"ו מהלכות מ"ש סמג עשין מה טוש"ע יה"ע סימן לח סעיף ט:

ומיחל ושוחה מיד דברי ר"מ, רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין תולה בדעת אחרים אתם ליה בריחה *דתנן מה היא באותן הימים ר' יהודה אומר הרי היא כאשת איש לכל דבריהם ולכי מית הוי ניסא אמאי ליה *רב משרשיא לרבא הא ר"ש דתולה בדעת עצמו' ליה בריחה ותולה בדעת אחרים' את ליה בריחה תולה בדעת עצמו ליה לזה בריחה הא דאמרן תולה בדעת אחרים אתם ליה בריחה *דתניא הריני בועליך על מנת שירצה אבא אע"פ שלא רצה האב מקדשת ר' שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון רצה האב מקדשת לא

הובכר הדבר דמשמע ניחוה היה לזוי למעת מחוני זה וה"ל גט מהניה שמעת שם מ"ם כן תמרו בשאר מגרשים שחדש מחמה בגט שנתנו לקיימו ולעשות לקיימם כשמחמה עליהם ולכשנחקיים החלתי הוי גט למפרע. דהחם לזו טעמא מקום בריחה הוא שכבר ליון כיון דאמר "מעכשיו" וחע"ג דכשנתן הגט הוא מספקא ליה חם יהיה חם ימות ואלה החלתי בדעת מי שמתו ומיין מלוים בידו וכשמת תמרין

רבינא כלי' מ"ד

כתובות שם:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה מה שיש בזחומן **דימים** וכו' **ריש** שמעל הגט שנה ג'. עי' בקדושין דף סד ע"ב תד"ה לכי סגר:

[ני"ל חם לח מתי יהא גט וחם מתי יהא גט ולכי מי]

במחני' וניחח ליה למימר לעולם לח חיפוך ועוד דחי הוה מצי למימר לרבי יוחנן דחמר לעיל לף חמרון לית פוסל ולעיל ודחי כי מלריך תני מילי לרבי יוחנן הוה מצי למימר לרבי דמהניה ללקומות הן לח הוה שמעינן דלף חמרון לית פוסל מעעם דפרישה וכהח טעמח מיחלה דשמוחל דכפרק מי שחמחו (נזקין דף עה:) חחקין שמוחל בגיעול דבניעול מרע חם *מתי יהח גט חם לח מתי לח יהח גט ולכי מיית הוי גיעול חלמח סבר דים בריחה וכסוף בילה (דף ז:) גבי ספיס שלקחו חבים וכהמה בסופפות חמר שמוחל לחבים כמי שחלוה: **רבי** יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון חומרין מחמע דרבי יוסי ליה בריחה וכן בפרק בכל מערבין (עירובין דף נ:) גבי מעשר שני שיש לו בביתי יהח מחולל על סלע שחעלה בידי חן כסים דח"ר יוסי לח חילל וקחה דחנן במי שחמחו (נזקין דף עג.) גבי מה היח בחומן חימים רבי יוסי חומר מגורסת ואינה מגורסת ולכי מיית הוי גיעול חלמח ים בריחה כדלייך בסמוך וחמלן דממלן בין חולה בדעת עלמו לחולה בדעת חחרים ניחח לכל למחן ללח מחלן לקוחות ים בריחה הדבר להחברר בודחי בסכי לו יהיה לו יומח מכל הכח יכול להיות חלח שבח יבח לידי הפרשה לעולם לו לח יעלה סלע חן כסים והשחח נמי חחי שפיר דשמוחל חדשמוחל חימה למח"ד דרבי יהודה ליח ליה בריחה ח"כ סבר כרבי יוחנן דחמר לחחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל ח"כ לח מפכחת דמייחי ביכוליס חלח חד בר חד עד דהוסבח בן טן דחין להן חלח קנין פירות ור' יהודה חים ליה בהחובל (ב"ק דף ג.) לחו בקנין הגוף דמי גבי דין יום לו יומים ולרבי יוסי נמי קנין פירות הוי דחין בריחה ובהחובל מספקח ליה לי קנין פירות בקנין הגוף דמי לו לחו גבי דין יום לו יומים וכ"ג דיים הש"ס בסוף השולה (נזקין דף מח.) ומיבל רבינו יצחק דמדין יום לו יומים חין לנמוד בעלמח דבחים חסם דכחיבי קלחי כספו ומחחיו ולכי לח מייחי לה בהשולה כי מייחי ההיח דחדם מחוזה ועוד חומר רבינו יצחק דדוקא ר' יוחנן חים ליה דממחזירין זה לזה ביובל חבל שחר חמורחי סברי חע"ג דלקומות הן חין מחזירין דגזירת הכחוב היח דחין מחזירין לענין זה לימם לקומות ור' יוחנן דסבר מחזירין יפרש טעמו [דרבי יהודה] משום בקיעת הטוד כדמסיק במרובה (ב"ק דף סם.) דלר' יוחנן חים ליה לרבי יהודה בריחה ומחוך היח גופח דחחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל מוזר בו מסברת רשחומה: **מה** היח בחומן חימים. פי' בקונטרס דקאי אריישה דחנן במי שחמחו (נזקין דף עב.) הרי זה ניעול מהיום ים מחי מחולי זה הרי זה גט חם חח וקחמר מה היח כל ימי החולי וקבה דהחם (דף עג:) פריך עלה בגמ' ולכי מיית הוי גיעול והח חין .גט לחחר מיחה ומחי קושיח לי קחי לחמיום ש"ל חל גט מחיים וחם פי' בקונטרס דלח קחי לחמיום חלחה בחיים כפשה דיח ויש"ל דלעולם קחי לחמיום והכי קחמר חיום חיימים שבינחים זכחי בחלילחה ובמעשה ידיה כו' משמע חע"ג דחמר חמיום לח מהיום ממש קחמר: **ולכי** מיית הוי גיעול חלמח יש בריחה. פי' בקונטרס חע"ג דחמחי הוח לריך בריחה כיון דחין בידו ובשעת החלחי ספק הוח והחלחי מחקיים מחליו ולי לחו מקום בריחה לח הוי גט ולח דמי לשחר חנחים שבידו לקיימם ודעתו לקיימם ומיהו הכח על כרחך לי לפשר חלח מטעם בריחה כיון דמוקי לה בגמי שחמחו (נזקין דף עג:) בחומר מעת שחלי בעולם פי' שעה חחת קודם מיחתו ומיהו שעה שהגיע חל חיכה מטורפת ויוצא ובריך בריחה ומ"מ כדחבי רש"י כן הוח חפי' בחלחי בריחה דהריני בועליך על מנת שילקה חבל חשיב לקמן בריחה והח דחמר בפרק בכל מערבין (עירובין דף נ:) הרי זו חרומה על זו חם ירלו נשמיס היום כו' הכי נמי דלח הוי חרומה הייטו למחן דליח ליה בריחה קחמר חימה דבסרק בכל מערבין (שם דף נ:) חמר רב ליחח למחני' חלמי חו ופריך חדרבה ליחח לחו חלמי חחני' ומחני לח סלקה דעחך דחמחיטן ליה לר' יהודה דליח ליה בריחה דחמן הלוקח כו' והשחח חכחי ליחח לדחו והכהיח להלוקח חלמי חחני' ומחני' דעירובין ומחני' דמי שחמחו דמייחי הכח ומלמי בריחה דחמן הלוקח כו' (ב"ק דף סם.) דקחמר ר' יהודה שחבים חומר בעל הבים כל מה שילקחו כו' דבכל הני חים ליה לר' יהודה בריחה וי"ל דבר מחלק בין חולה בדעתו ובין חולה בדעת חחרים והכהיח להכח ודמרובה הוי חולה בדעת חחרים והשם חים ליה בריחה חבל חולה בדעת עלמו ליה בריחה וכבי פירושו השם ליחח לחחני' דקחמי דחים ליה לרבי יהודה בריחה חפי' חולה בדעת עלמו מלמי חו והכהיח להלוקח והח דפריך חלחיה דלחו מ"ם לכחן ולכחן דחין בריחה כו' לח לרב פריך לדלידיה דמחלק בין חולה בדעת עלמו לחולה בדעת חחרים חחי שפיר חלח לנוי שחמו מחלק פריך ורבי יוחנן נמי דמחני' דכבר בח חכם חיו מחלק לדלידיה ודלי ליחח לדלחו מלמי לח הכהו ומיהו קשה דבסוף בילה (דף ז:) גבי ספיס שלקחו חבים וכהמה בסופפות מדקחמר רבי יוחנן לית ליה בריחה מדמפכרם מילחח דלחו והח על כרחך ליחח לדלחו כדפירשחו וי"ל דהוה מלי לסחויי הכי חלח דניחח ליה למימר לעולם לח חיפוך חי נמי הכי לרבי יוחנן דחמר לעיל לף חמרון לית פוסל ולעיל ודחי כי מלריך תני מילי לרבי יוחנן הוה מלי למימר דמעת שחלי בעולם פי' שעה חחת קודם מיחת

לפ רבינו מיגש מקודשת . דלמ כעל חלמ על מנמי ולמ מקייש וכי רבה מיהמ מקודשת ומע"ג דמקנה בעולה ספק רולה מיהו רולה למריכן קוכרך דמקנת בעילה הוו קידושין : עכו"ם למפרע . שהרי לה הוברכה התרומה מעולם : לכזיבקע . כשיבא לידי כך ודאי טובלים שהה לבל יהן תורה אור לחוש לכך דלמ שכיח ליבקע :

מתני' פטוחב פוסקי גיטין . שמופר הוא ומעל שכר וכולה שיהו מוזמנין לו פעמים שאדם בא לשוכרו והוא עדוד בשכרות אחרים : **לריך שיניח מקום פלוג וכו'**. שאם רולה מבר ביניהם לא יאמר הריני כותב כל הגט וכשגמרת מפרש טעמא : **לריך שיניח מקום כו'** . ואם שמע שהיה אחד רולה אחר מביאו להלוותו משה לא יאמר הריני כותב מיד ואניח מקום הזמן לבדו שלא יהא שטר מוקם שלא לריך שיניח מקום הלוה והמלוה והמעות מע"ג לריכה למיתב למידי גזירה שכרות אמו גיטין : **מפני שמקנה** . בגמ' מפרש שהיכא שלי : **פוסל בכולן** . ואפילו הניח מקומות הללו וטעמא מפרש בגמ' : **ר' אלעזר מכשיר בכולן** . ובלבד שיניח מקומות הללו : **מון מגיטי נשים** . לגזרינן בהן מוסם אמו מוכף : **שנאמר וכתב לה**'. בגמרת פריך האי אמוכף הוא דלכתיב : **גמ' אף מקום פרי אם מוקרב** . שגם זה עיקרו של גט : **עדי מסירה כרתי** . הלכך וכתב לה" נאו אחתימה קאי דאחתימה עדים אינה אלא מדברי סופרים מפני תיקון העולם וכי כתיב "וכתב לה" משמע לעיקר כריתות קאי דהייט כל הני דאמרן : **וגריכא**. לשמואל דאוקמי להני תלת שמעי כר"ת ולמימרי בכולהו והוא שכייר מקום האוכף אין כותבין על הממוכר (לעיל דף כמ:) הכל כשרין לכתוב (לעיל כב:) והכותב מוספי גיטין כולהו אוקמינהו שמואל כר"ת : **דקאמי אין כותבין** . והדר תנא כתבו על הממוכר כשר" ומדקאמרת ריבה לסיפא אוקימנא דהכי קאמר אין כותבין מוסם שמא יכתוב אוכף טו' : **אבל סיפא** . "הכל כשרין לכתוב דקאמי "אחין קיום הגט אלא בחותמיו" : **אימא ר' מאיר היא** . ואיט לריך לשייר מקום האוכף, ואפשטינן שמואל לדבריך היא וכי אלעזר היא וסיפא דקאמי "אחין קיום הגט אלא בחותמיו" לאו "לאכשורי אוכף ריבה דמשה אוכף אלא דקאמי "חותמיו" משום דרוב עדי מסירה הם החתומים בו "ורוב גיטין חתומים הם אחי' לר"ת מפני תיקון העולם : **אימא לאוקמה כר' אלעזר** . ולא קשיא מידי דפריטים : **אבל פא מדפיפא** . פליג ר' אלעזר אריסא דקאמי רבי אלעזר מכשיר אף בגיטי נשים : **אימא ריסא לאו רבי אלעזר היא** . ואי"ל לשייר מקום "הרי אלו מזרת לכל אדם" ור' אלעזר היא קטנטה כדלקמן : קמ"ל . שמואל דריסא כמי כר"ת **ואחרי תנאי ואליבא דר' אלעזר** כדלקמיה : **מפני תקנת סופר** . התיכו לכתוב טופס אלא לשמה : **ור"ת היא** . הא דקאמי "מפני התקנה" התיכו לכתוב טופס הא לאו הכי הוה אסיר **רבי אלעזר היא** דבעי לשמה בכתיבה מדאוריימא : **גט לכתוב** . דלמא אחי למכתב אוכף אלא מטום תקנת סופר שיהו מוזמנין לו שרו ליה ובלבד שיכתוב אוכף מזרת לכתוב לשמה ואוכף דשכרות אמי גוי מטום אוכף דגיטין : **ורבי יהודה כו'**. וגוי אשכרות אמי גיטין : **שכרות אמו גיטין** . בטופס לא גוי דגזירה גגזירה היא : **ומה כי כתיב לה אאוכף כתיב**. דבקרא כריתות כתיב דהייט אוכף ואיכי יליף ר"ת מיניה למיסר טופס : **אלא** . לא אימא שנאמר דמשמע מיניה יליף אלא "מטום" כלומר מטום שנאמר בהוכף וכתב לה"-לשמה גזרינן טופס אאו אוכף לאוריימא :

בין לרבי יהודה בין לר"ש לא שנא וכו' . ורב יוסף דמסיק בפ' בכל מערבין (עירובין דף ל:) דלר"ש לית ליה בריירא נבי הריני מערב לשבתות של כל השנה כולה לריני אלך לריני אלך דמסיק רב יוסף לישוף ולר"ש לשה מבעוד יום עירובו עירוב כו' רב יוסף יחלק בין בחולה בדעת עלמו לחולה בדעת אחרים :

הרתם דלקמני טעמא כו' . בפרק בכל מערבין (עירובין דף ל:) מפרש רבה טעמא מטום דבעינן לרחמי שמיהיו ניכרין ולרחה להחם גרים רבה מדאיירי לבני בחריה ועוד להחם נמי מסיק טעמא כי הכא : **רבי** לשעזר מכשיר בכולן . פירש בקונטרס ובלבד שיניח מקומות הללו ולקשה לר"י דבגמרת פסיק רב כר' לשעזר ולקמר לפי' בשכרות והמר רב פפי בי' לשמת מחזי כשיבקע ה"ג מחזי כשיבקע ואי לת מכשיר ר"ת אלא בטופס דשכרות מה מחזי כשיבקע תיכף מאחר שהניח מקום המלוה והלוה והמעות ועוד מאמע לשת פריך מדרב פפי אלא מטום דפסיק ר' לשעזר לבל יהא בו הוה סבר כרבנן הוה ניחא ליה ואי סייר בטופס מחזי כשיבקע אבל שם הטיר כותב ולא יועיל אותו הנפ אלא לבני אותה העיר ולבנות אותה העיר וכן נמי בשטרי המואה ובשטרי מקח ומסבר דאחתמא אין הסופר מומין תופסין אלא לבני עירו ואינו משים אל לבו שמא יבא לידי מעיר אחרת: **אמר רב יהודה אמר שמואל וצריך שיניח אף מקום הרי אה מותרת לכל אדם ור"א** הוא דאמר עידי מסירה כתיבי ובעינא כתיבה לשמה : **מאי מפני התקנה סופרים ובדין הוא** דאפילו טופס נמי לא לכתוב ומשום תקון סופר שרו ליה רבנן ור' יהודה פוסל בכולן גזר טופס אמו טורף וגזר שכרות אמו גיטין ור"א מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים טופס אמו טורף: **חוץ** מגיטי נשים . ואין לומר בשכרות עבדים נמי פסיל לשם בפ"ק (גיטין ט.) גבי שלשה דבריס שמו גיטי נשים לשכרות עבדים ליתני וכדברי ר"ת בתרבץ דלקמני וכדברי ר"מ בתרבץ: **וצריך** שיניח מקום הרי אה מותרת לכל אדם . בכל דוכתי משמע שכותבין לשון זה בגט ובפ' בתרא (לקמן פה.) נמי תניא גופו של גט הרי אה מותרת לכל אדם והכניע ר"ת לכתוב לשון זה בגט לבל בטופסי גיטין לא היה כתוב ומ"מ אין להוליא לעז על גיטין הרשטוים שהרי מחייבין לכתוב כמה לשונות בגט דמשיב כמו הרי אה מותרת לכל אדם : **אבל** סיפא דלקמני אחין קיום הגט אלא בחותמיו לימא ר"מ היא . דבסוף פרק שני לעניל (דף לב.) מוקי לה ר' זריקא ל"ר יוחנן כר"מ ופריך עלה מהניהן דתמוכר דבמה בר בר תנה ל"ר יוחנן ר"ת היא ודחק לסטויי תמורתי ניתא לעיבא דר' יוחנן ומאי קושיא הא משמע הכא דתא"ג דמוקמינן ההיא דמתוכר כר"ת מ"מ מוקמינן שפיר ההיא דהכל בשרים כר"מ ותוי"ט דלמ"ד שטוסה לריכותא בזה מ"מ מיסתבר לתיתי כתב תנא לבל דך דפירקין ודאי ר' יוחנן מוקי לה כר"מ משום דעשמא דמסיק מדסיפא ר"ת ריבא לאו ר"ת דמטעמא זה קאמר ר"י בפרק ד' אחין (יבמות דף כז:) לחזיות ליני יודע מי שנאמן ועוד דבתרתי קמייתא דמתניין בתחלת פירקין תיכף קשיא לאוקמינהו כתב תנא :

מפני התקנה מאי מפני התקנה . משום הזמן דתנא בריישא דקאמר בגמרת לאחר כך הייט משום לתתא לפרושי מפני התקנה תליבא דאמאן דמוקי לה כר"ת דאין פירושו כמו למאן דמוקי לה כר"מ :

תוספות ר"ד מתני' הכותב תופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן שטרי מלוה צריך שיניח מקום הלוה ומקום הזמן ומקום הטעות שטרי מקח צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר ומקום השדה ומקום הזמן מפני התקנה ר' יהודה פוסל בכולן ור' אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שנאמר וכתב לה לשמה פי' אבל שם העיר כותב ולא יועיל אותו הנפ אלא לבני אותה העיר ולבנות אותה העיר וכן נמי בשטרי המואה ובשטרי מקח ומסבר דאחתמא אין הסופר מומין תופסין אלא לבני עירו ואינו משים אל לבו שמא יבא לידי מעיר אחרת: **אמר רב יהודה אמר שמואל וצריך שיניח** אף מקום הרי אה מותרת לכל אדם ור"א הוא דאמר עידי מסירה כתיבי ובעינא כתיבה לשמה : **מאי מפני התקנה סופרים ובדין הוא** דאפילו טופס נמי לא לכתוב ומשום תקון סופר שרו ליה רבנן ור' יהודה פוסל בכולן גזר טופס אמו טורף וגזר שכרות אמו גיטין ור"א מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים טופס אמו טורף: **חוץ** מגיטי נשים . ואין לומר בשכרות עבדים נמי פסיל לשם בפ"ק (גיטין ט.) גבי שלשה דבריס שמו גיטי נשים לשכרות עבדים ליתני וכדברי ר"ת בתרבץ דלקמני וכדברי ר"מ בתרבץ: **וצריך** שיניח מקום הרי אה מותרת לכל אדם . בכל דוכתי משמע שכותבין לשון זה בגט ובפ' בתרא (לקמן פה.) נמי תניא גופו של גט הרי אה מותרת לכל אדם והכניע ר"ת לכתוב לשון זה בגט לבל בטופסי גיטין לא היה כתוב ומ"מ אין להוליא לעז על גיטין הרשטוים שהרי מחייבין לכתוב כמה לשונות בגט דמשיב כמו הרי אה מותרת לכל אדם : **אבל** סיפא דלקמני אחין קיום הגט אלא בחותמיו לימא ר"מ היא . דבסוף פרק שני לעניל (דף לב.) מוקי לה ר' זריקא ל"ר יוחנן כר"מ ופריך עלה מהניהן דתמוכר דבמה בר בר תנה ל"ר יוחנן ר"ת היא ודחק לסטויי תמורתי ניתא לעיבא דר' יוחנן ומאי קושיא הא משמע הכא דתא"ג דמוקמינן ההיא דמתוכר כר"ת מ"מ מוקמינן שפיר ההיא דהכל בשרים כר"מ ותוי"ט דלמ"ד שטוסה לריכותא בזה מ"מ מיסתבר לתיתי כתב תנא לבל דך דפירקין ודאי ר' יוחנן מוקי לה כר"מ משום דעשמא דמסיק מדסיפא ר"ת ריבא לאו ר"ת דמטעמא זה קאמר ר"י בפרק ד' אחין (יבמות דף כז:) לחזיות ליני יודע מי שנאמן ועוד דבתרתי קמייתא דמתניין בתחלת פירקין תיכף קשיא לאוקמינהו כתב תנא : **מפני** התקנה מאי מפני התקנה . משום הזמן דתנא בריישא דקאמר בגמרת לאחר כך הייט משום לתתא לפרושי מפני התקנה תליבא דאמאן דמוקי לה כר"ת דאין פירושו כמו למאן דמוקי לה כר"מ :

מסורת השי"ם

גמ רבינו מיגש מקודשת . דלמ כעל חלמ על מנמי ולמ מקייש וכי רבה מיהמ מקודשת ומע"ג דמקנה בעולה ספק רולה מיהו רולה למריכן קוכרך דמקנת בעילה הוו קידושין : עכו"ם למפרע . שהרי לה הוברכה התרומה מעולם : לכזיבקע . כשיבא לידי כך ודאי טובלים שהה לבל יהן תורה אור לחוש לכך דלמ שכיח ליבקע :

מתני' פטוחב פוסקי גיטין . שמופר הוא ומעל שכר וכולה שיהו מוזמנין לו פעמים שאדם בא לשוכרו והוא עדוד בשכרות אחרים : **לריך שיניח מקום פלוג וכו'**. שאם רולה מבר ביניהם לא יאמר הריני כותב כל הגט וכשגמרת מפרש טעמא : **לריך שיניח מקום כו'** . ואם שמע שהיה אחד רולה אחר מביאו להלוותו משה לא יאמר הריני כותב מיד ואניח מקום הזמן לבדו שלא יהא שטר מוקם שלא לריך שיניח מקום הלוה והמלוה והמעות מע"ג לריכה למיתב למידי גזירה שכרות אמו גיטין : **מפני שמקנה** . בגמ' מפרש שהיכא שלי : **פוסל בכולן** . ואפילו הניח מקומות הללו וטעמא מפרש בגמ' : **ר' אלעזר מכשיר בכולן** . ובלבד שיניח מקומות הללו : **מון מגיטי נשים** . לגזרינן בהן מוסם אמו מוכף : **שנאמר וכתב לה**'. בגמרת פריך האי אמוכף הוא דלכתיב : **גמ' אף מקום פרי אם מוקרב** . שגם זה עיקרו של גט : **עדי מסירה כרתי** . הלכך וכתב לה" נאו אחתימה קאי דאחתימה עדים אינה אלא מדברי סופרים מפני תיקון העולם וכי כתיב "וכתב לה" משמע לעיקר כריתות קאי דהייט כל הני דאמרן : **וגריכא**. לשמואל דאוקמי להני תלת שמעי כר"ת ולמימרי בכולהו והוא שכייר מקום האוכף אין כותבין על הממוכר (לעיל דף כמ:) הכל כשרין לכתוב (לעיל כב:) והכותב מוספי גיטין כולהו אוקמינהו שמואל כר"ת : **דקאמי אין כותבין** . והדר תנא כתבו על הממוכר כשר" ומדקאמרת ריבה לסיפא אוקימנא דהכי קאמר אין כותבין מוסם שמא יכתוב אוכף טו' : **אבל סיפא** . "הכל כשרין לכתוב דקאמי "אחין קיום הגט אלא בחותמיו" : **לימא ר' מאיר היא** . ואיט לריך לשייר מקום האוכף, ואפשטינן שמואל לדבריך היא וכי אלעזר היא וסיפא דקאמי "אחין קיום הגט אלא בחותמיו" לאו "לאכשורי אוכף ריבה דמשה אוכף אלא דקאמי "חותמיו" משום דרוב עדי מסירה הם החתומים בו "ורוב גיטין חתומים הם אחי' לר"ת מפני תיקון העולם : **לימא ריסא לאו רבי אלעזר היא** . ולא קשיא מידי דפריטים : **אבל פא מדפיפא** . פליג ר' אלעזר אריסא דקאמי רבי אלעזר מכשיר אף בגיטי נשים : **לימא ריסא לאו רבי אלעזר היא** . ואי"ל לשייר מקום "הרי אלו מזרת לכל אדם" ור' אלעזר היא קטנטה כדלקמן : קמ"ל . שמואל דריסא כמי כר"ת **ואחרי תנאי ואליבא דר' אלעזר** כדלקמיה : **מפני תקנת סופר** . התיכו לכתוב טופס אלא לשמה : **ור"ת היא** . הא דקאמי "מפני התקנה" התיכו לכתוב טופס הא לאו הכי הוה אסיר **רבי אלעזר היא** דבעי לשמה בכתיבה מדאוריימא : **גט לכתוב** . דלמא אחי למכתב אוכף אלא מטום תקנת סופר שיהו מוזמנין לו שרו ליה ובלבד שיכתוב אוכף מזרת לכתוב לשמה ואוכף דשכרות אמי גוי מטום אוכף דגיטין : **ורבי יהודה כו'**. וגוי אשכרות אמי גיטין : **שכרות אמו גיטין** . בטופס לא גוי דגזירה גגזירה היא : **ומה כי כתיב לה אאוכף כתיב**. דבקרא כריתות כתיב דהייט אוכף ואיכי יליף ר"ת מיניה למיסר טופס : **אלא** . לא אימא שנאמר דמשמע מיניה יליף אלא "מטום" כלומר מטום שנאמר בהוכף וכתב לה"-לשמה גזרינן טופס אאו אוכף לאוריימא :

בין לרבי יהודה בין לר"ש לא שנא וכו' . ורב יוסף דמסיק בפ' בכל מערבין (עירובין דף ל:) דלר"ש לית ליה בריירא נבי הריני מערב לשבתות של כל השנה כולה לריני אלך לריני אלך דמסיק רב יוסף לישוף ולר"ש לשה מבעוד יום עירובו עירוב כו' רב יוסף יחלק בין בחולה בדעת עלמו לחולה בדעת אחרים :

הרתם דלקמני טעמא כו' . בפרק בכל מערבין (עירובין דף ל:) מפרש רבה טעמא מטום דבעינן לרחמי שמיהיו ניכרין ולרחה להחם גרים רבה מדאיירי לבני בחריה ועוד להחם נמי מסיק טעמא כי הכא : **רבי** לשעזר מכשיר בכולן . פירש בקונטרס ובלבד שיניח מקומות הללו ולקשה לר"י דבגמרת פסיק רב כר' לשעזר ולקמר לפי' בשכרות והמר רב פפי בי' לשמת מחזי כשיבקע ה"ג מחזי כשיבקע ואי לת מכשיר ר"ת אלא בטופס דשכרות מה מחזי כשיבקע תיכף מאחר שהניח מקום המלוה והלוה והמעות ועוד מאמע לשת פריך מדרב פפי אלא מטום דפסיק ר' לשעזר לבל יהא בו הוה סבר כרבנן הוה ניחא ליה ואי סייר בטופס מחזי כשיבקע אבל שם הטיר כותב ולא יועיל אותו הנפ אלא לבני אותה העיר ולבנות אותה העיר וכן נמי בשטרי המואה ובשטרי מקח ומסבר דאחתמא אין הסופר מומין תופסין אלא לבני עירו ואינו משים אל לבו שמא יבא לידי מעיר אחרת: **אמר רב יהודה אמר שמואל וצריך שיניח** אף מקום הרי אה מותרת לכל אדם ור"א הוא דאמר עידי מסירה כתיבי ובעינא כתיבה לשמה : **מאי מפני התקנה סופרים ובדין הוא** דאפילו טופס נמי לא לכתוב ומשום תקון סופר שרו ליה רבנן ור' יהודה פוסל בכולן גזר טופס אמו טורף וגזר שכרות אמו גיטין ור"א מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים טופס אמו טורף: **חוץ** מגיטי נשים . ואין לומר בשכרות עבדים נמי פסיל לשם בפ"ק (גיטין ט.) גבי שלשה דבריס שמו גיטי נשים לשכרות עבדים ליתני וכדברי ר"ת בתרבץ דלקמני וכדברי ר"מ בתרבץ: **וצריך** שיניח מקום הרי אה מותרת לכל אדם . בכל דוכתי משמע שכותבין לשון זה בגט ובפ' בתרא (לקמן פה.) נמי תניא גופו של גט הרי אה מותרת לכל אדם והכניע ר"ת לכתוב לשון זה בגט לבל בטופסי גיטין לא היה כתוב ומ"מ אין להוליא לעז על גיטין הרשטוים שהרי מחייבין לכתוב כמה לשונות בגט דמשיב כמו הרי אה מותרת לכל אדם : **אבל** סיפא דלקמני אחין קיום הגט אלא בחותמיו לימא ר"מ היא . דבסוף פרק שני לעניל (דף לב.) מוקי לה ר' זריקא ל"ר יוחנן כר"מ ופריך עלה מהניהן דתמוכר דבמה בר בר תנה ל"ר יוחנן ר"ת היא ודחק לסטויי תמורתי ניתא לעיבא דר' יוחנן ומאי קושיא הא משמע הכא דתא"ג דמוקמינן ההיא דמתוכר כר"ת מ"מ מוקמינן שפיר ההיא דהכל בשרים כר"מ ותוי"ט דלמ"ד שטוסה לריכותא בזה מ"מ מיסתבר לתיתי כתב תנא לבל דך דפירקין ודאי ר' יוחנן מוקי לה כר"מ משום דעשמא דמסיק מדסיפא ר"ת ריבא לאו ר"ת דמטעמא זה קאמר ר"י בפרק ד' אחין (יבמות דף כז:) לחזיות ליני יודע מי שנאמן ועוד דבתרתי קמייתא דמתניין בתחלת פירקין תיכף קשיא לאוקמינהו כתב תנא : **מפני** התקנה מאי מפני התקנה . משום הזמן דתנא בריישא דקאמר בגמרת לאחר כך הייט משום לתתא לפרושי מפני התקנה תליבא דאמאן דמוקי לה כר"ת דאין פירושו כמו למאן דמוקי לה כר"מ :

[עירובין לה: ושם]

זכחים נ. ע"ש

[לעיל כ. ושם]

[זכחים נ.]

[לעיל מ: ושם]

[לעיל כח: ושם]

יד א מיי' פ"נ מהל' גירושין הלכה ז סמג עשין נ :

טז ב מיי' שם טוש"ע מ"מ סימן מח סעיף ל :

יז ג ד מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ז סמג שם :

ל) גלהה מה דרבינו סובר כדעת רש"י דבתוך נס בשכרות גזר חטו גיטין ועי' בחוס' ד"ה ר"ל

ולרוב גיטין חתומים שפטוח פוף דיבור ותמ"ל מתחיל סדיבור אלא נמי אינה לאוקמי חתי' לר"ת. רש"י

נוסחאות מהגהה
טעניות מתניתין כתיב תיקון מקום ניסין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן שטרי מלוה צריך שיניח מקום הלוה ומקום הזמן ומקום הטעות שטרי מקח צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר ומקום השדה ומקום הזמן מפני התקנה ר' יהודה פוסל בכולן ור' אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שנאמר וכתב לה לשמה פי' △ ג' אשכנז ופי' ג' ריב"ן ג' שאנאל גאון ג' הפרדסין מאן דס"ל ג' הפרדסין מתניתין כתיב תיקון מקום ניסין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן שטרי מלוה צריך שיניח מקום הלוה ומקום הזמן ומקום הטעות שטרי מקח צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר ומקום השדה ומקום הזמן מפני התקנה ר' יהודה פוסל בכולן ור' אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שנאמר וכתב לה לשמה פי' △ ג' אשכנז ופי' ג' ריב"ן ג' שאנאל גאון ג' הפרדסין מאן דס"ל אבל שם העיר כותב ולא יועיל אותו הנפ אלא לבני אותה העיר ולבנות אותה העיר וכן נמי בשטרי המואה ובשטרי מקח ומסבר דאחתמא אין הסופר מומין תופסין אלא לבני עירו ואינו משים אל לבו שמא יבא לידי מעיר אחרת: **אמר רב יהודה אמר שמואל וצריך שיניח** אף מקום הרי אה מותרת לכל אדם ור"א הוא דאמר עידי מסירה כתיבי ובעינא כתיבה לשמה : **מאי מפני התקנה סופרים ובדין הוא** דאפילו טופס נמי לא לכתוב ומשום תקון סופר שרו ליה רבנן ור' יהודה פוסל בכולן גזר טופס אמו טורף וגזר שכרות אמו גיטין ור"א מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים טופס אמו טורף: **חוץ** מגיטי נשים . ואין לומר בשכרות עבדים נמי פסיל לשם בפ"ק (גיטין ט.) גבי שלשה דבריס שמו גיטי נשים לשכרות עבדים ליתני וכדברי ר"ת בתרבץ דלקמני וכדברי ר"מ בתרבץ: **וצריך** שיניח מקום הרי אה מותרת לכל אדם . בכל דוכתי משמע שכותבין לשון זה בגט ובפ' בתרא (לקמן פה.) נמי תניא גופו של גט הרי אה מותרת לכל אדם והכניע ר"ת לכתוב לשון זה בגט לבל בטופסי גיטין לא היה כתוב ומ"מ אין להוליא לעז על גיטין הרשטוים שהרי מחייבין לכתוב כמה לשונות בגט דמשיב כמו הרי אה מותרת לכל אדם : **אבל** סיפא דלקמני אחין קיום הגט אלא בחותמיו לימא ר"מ היא . דבסוף פרק שני לעניל (דף לב.) מוקי לה ר' זריקא ל"ר יוחנן כר"מ ופריך עלה מהניהן דתמוכר דבמה בר בר תנה ל"ר יוחנן ר"ת היא ודחק לסטויי תמורתי ניתא לעיבא דר' יוחנן ומאי קושיא הא משמע הכא דתא"ג דמוקמינן ההיא דמתוכר כר"ת מ"מ מוקמינן שפיר ההיא דהכל בשרים כר"מ ותוי"ט דלמ"ד שטוסה לריכותא בזה מ"מ מיסתבר לתיתי כתב תנא לבל דך דפירקין ודאי ר' יוחנן מוקי לה כר"מ משום דעשמא דמסיק מדסיפא ר"ת ריבא לאו ר"ת דמטעמא זה קאמר ר"י בפרק ד' אחין (יבמות דף כז:) לחזיות ליני יודע מי שנאמן ועוד דבתרתי קמייתא דמתניין בתחלת פירקין תיכף קשיא לאוקמינהו כתב תנא : **מפני** התקנה מאי מפני התקנה . משום הזמן דתנא בריישא דקאמר בגמרת לאחר כך הייט משום לתתא לפרושי מפני התקנה תליבא דאמאן דמוקי לה כר"ת דאין פירושו כמו למאן דמוקי לה כר"מ :

קא פסיק ותני כו'. הא דלא דייק לעיל בפרק ב' (דף י.) גבי נכתב ביום ונחתם בלילה מקום להכחיש נמי לא דייק הלא מקום לכיון לכתב לשמושין דמוקמה פסול ממילא ידעי' דלריך שיעיה מקום החזק ולפילו לא הוי תני ליה להכי נמי לא תצא לריך שיעיה מקום הכי אח מוסרת לכל לדם:

לכשאבנסנה לגרשה לימו גמ. פירש בקונטרס מקום להיו גט יפן וקשה דלימו גט ממש דלימו גט כלל ובגט יפן אס נהגרשה מיפת לכתחלה כדאמר לקמן בהזורק (דף עט:) ואומר ר"ת דבגט יפן ליכא הלא ייחוד בעלמא והכא לכנסה גרע טפי דוודאי ליכא ביאה ות"ת דביכומת פ"ה (דף נב.) גרסינן אהך מילתא לכתחלה תגרשה הכי זה גט מפני שביאו לגרשה ולפי' הקונטרס ניחא דפי' אס דגט יפן מיהא הוי יור"ם מפרש דהאס לייכי כשכתב בו זמן הכאיה לאפי' גט יפן לו והכא כשכתב זמן קודם ניסואין": **הבא** נמי גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה. ות"ת מה קפידת הוא שיכתוב הסופר זמן והא ליכא למימר שיכא לגרש בגט זה אחר ניסואין שהרי עדיס לו יאמרו לו דאתו שהוא מוקדם ולימא למימר בניסואין מקום פירי ותומר ר"ת דכיון שרואין העדים שכתב בגט תרוסתי יאמרו אחר הגסואין כי יסברו דעודה תרוסה ות"ת כשיגיע מקום הזמן גמי ויכתבו זמן ביום גרושין ליכא למימר שיאמרו גיטה קודם לבנה כיון שרואין שכתוב בגט תרוסתי וסברין שלא ניסת לו מעולם וגס יפסידו הלקוחות פירות שמכר להס הבעל שלא כדין דיאמרו תרוסה היתה ואין לו פירות וי"ל דלקוחות לא יקנו פירות אס לא שידעו שנשואה היתה ויבילו עדיס על כך וגס על בנה שדקדקו וילמדו שנתעברה לפני הזמן שכתוב בגט תרוסתי לפי שנכתב קודם ניסואין אבל אס נכתב זמן של קודם ניסואין יאמרו כל שעה דגיטה קודם לבנה אבל קשה דלמה לן טעמא דגיטה קודם לבנה כיון שהיא בשואה וכתוב בו זמן של אירוסין יפסל למ"ד מסוס פירי כמו גט של אירוסין אבל למ"ד מסוס אוכמה מתוך זמן שכתוב בגט זה: **הבא** נמי מיתי כשיקרא. וא"ת וכי פפי מ"ש דנקט שנתעברה מפני מכל שעורות ותומר ר"י דרבותא היא שנתעברה אע"פ שיודעין שנתעברה קודם לגיטה כגון בא עליה בין האירוסין לנישואין שהרי עדיס לעדים שנתעברה לפניהם לקיימה: **ולירא** לדרב פפי. תימה דמסיק לעיל ואכ גמי לא סבר לה וכפרק ב' לכתובות (דף כא:) פריך מינה לרב גבי ג' שיכבו לקיים את שטרך ומניח מתוך כך דבני רב יוסף עד שלא כתבו כן וי"ל דודאי ליכא לרב ליחא והשתא פריך לעיצא דקאמר שמעינה לרב הונא ולא מסיים בה אמר רב ואיתי לא גריס הכא לדרב פפי אלא לקושיא דבשטרות לא מיקיין למיתי כשיקרא דאמר רב נחמן וכו' ודוקא כשאמרה מיקיי' למיתי כשיקרא שהוא קיום שטרך וכפ"ב דכתובות (דף כא:)· דלקיי כקיום שטרך פריך שפיר מינה וכפ' הכותב (שם פה.) דמייתי לה שפסק דין דרב ביבי אמר ממי ולימא יש לפרש כמו הכא ולימא כולי האי מיתי כשיקרא שכותבין שנתעברה כמו שפסקו לה כ"ד:

קשיא דר' אלעזר אדר' אלעזר: תרי תנאי ואליבא דר"א, ר' שבתי אומר משום ② קטטה *זו"ס היא דאמר עדי חתימה כרתי ובדין הוא דאפי' תורף נמי לכתוב וזמנין דשמעה ליה לסופר דקא כתיב וסברה אידו קאמר ליה והוה לה קטטה בהדיה, רב חסדא אמר אביי משום ③ חנקת עגונות-אמרי לה ר"מ ואמרי לה ר"א-אמרי לה ר"מ-דאמר עדי חתימה כרתי ובדין הוא דאפי' תורף נמי לכתוב וזמנין דהוה ליה קטטה בהדה וקרתה עלה וריק ליה ניהלה ומעגן ומותיב לה אמרי לה *ר"א-דאמר עידי מסירה כרתי ובדין הוא דאפי' טופס נמי לא לכתוב וזמנין דבעי למיזל למדינת הים ולא אשכח ספרא ושביק לה *ואזיל ומעגן ומותיב לה: ומקום הזמן: קסבר ותני לא שנא מן הנישואין ולא שנא מן האירוסין, בשלמא מן הנישואין בין למ"ד *משום בת אחותו-איכא בין למ"ד משום פירי-איכא, אלא מן האירוסין-בשלמא למ"ד משום בת אחותו איכא אלא למ"ד משום פירי, ארוסה מי איכא להפירי? אמר רב עמרם: הא מילתא שמעית מיניה דעולא דאמר משום תקנת ולד ולא ידענא מאי ניהו, כיון דשמעיתא להא דתניא *האומר כתבו גט לארוסתי לכשאבנסנה אגרשנה אינו גט ואמר עולא מה טעם? גזירה *שמא יאמרו גיטה קודם לבנה הא"נ גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה, א"ר זירא *אמר ר' אבא בר שילא אמר רב המנונא סבא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב חלקיה אמר רב עוירא *דר"א מוביא דחכימי, ואפי' בשאר שטרות נמי-והאמר רב פפי משמיה *דרבא "האי *אשרתא דדייני דמיכתבה מקמי דליסהדי סהדי אחתימת ידיינן = פסולה" אלמא ביאתו כשיקרא הא"נ מיחזי כשיקרא, ולירא, מדרב נחמן-דאמר רב נחמן "אומר היה ר"מ אפילו מצאו *באשפה חתמו ונתנו לה כשר" ואפילו רבנן לא פליגי עליה דר"מ אלא בגיטי נשים דבעינן כתיבה לשמה אבל בשאר שטרות לא *דא"ר אסי א"ר יוחנן "שטר "שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו", מעמא דנמחל שעבודו יאבל משום שיקרא לא חיישינן: כתני'

[עיל כח: וש"נ]

קשיא דר' אלעזר כו'. ריפס תוקמת כר"ח ומכניר לכתוב טופסי גיטין ומתני פליג ואמר מון מניטי כאיס: **משום קטטה.** "מפני המקנה" דקתני לה מהיכרא 'כטופס' דקאי אלא אלריך שיעיה מקום הכי אח מוסרת אלא אלריך שיעיה הזמן משום קטטה ומקום מוקדם: **דאפי' פורף.** עס הסמות לכתוב דכי כתיב 'וכתב לה' אחתימת עדיס קאי שהיא עיקר כתיבתו: **דקא כתיב.** ומזכיר שמו ומקום: **ורמה עלה.** וכי מסכח לגט מזומן יהיב ליה ניהלה: **ומעגן ומותיב לה.** בשהיית מבורסת: **דאפי' טופס לא לכתוב.** גזירה מקום תורף לחוריינהו: **ל"ש מן האירוסין.** המגרש לאחרוסתו לריך לכתוב זמן כשר ולא מוקדם: **ל"מ משום פירי מיכא.** אלא יכתוב זמן לבו ביום והוא יגרשנה לאחר זמן והיא מוכרסת מיום שכתיבה: **מרוסף מי שית לף פירי.** מי שית לה דין פירי הלא אינו אוכל פירות הלא מקנת שגחי כאומה ואילך שהוא מחוייב בפרקנה דלאחרי' בגערה שנתפתחה (כאומות דף מז:): **משום תקנת ולד.** הלריכו להניח מקום זמן לגט תרוסה: **ולא סום ידענא מאי שית.** דמאי ולד יש לאחרוסה: **כיון דשמעיתא לף דאניא כאבו גט לאחרוסתי.** עכשיו ולא אחנגו לה עד לאחר שנכנסה: **אינו גט.** דגט יפן הוא שמא מתעבר כשיכנסה ויאמרו "גיטה קודם לבנה" שיהו סבורים שנתנו לה ביום שנכתב: **שכא נמי.** כאמתי' מקום הכי לריך להניח מקום זמן שלא יכתוב זמן לבו ביום והוא לא יגרשנה עד לאחר ניסואין ויאמרו בלא קידושין וכתובה נתעברה לאחר גירושין ופנס הוא לאחרוסה: **שלמא כר' אלעזר.** שפוסל בטופסי גיטין גזירה מקום טורף: **שנכתבו בטעות.** מאוכר שנכתבו כאחר שעורות. **ואפילו בשאר שעורות.** כאחתי דפליג ר' אלעזר אדר' יהודה ואכתר בטופסי שכרות אמר רב נמי הלכה כר"ש **בתמיה:** **מתרפא.** קיום השטר שהעדים מעידין על כתב יריסס כב"ד וב"ד כותבין בו "כאומה שלוה ונותן ואתן פלוני ופלוני והסהדו באחתימת ידייהו ואתרעוהי וקיימוהו כדאמי" ואומנין: **מלוה בשאר שעורות.** ולא נכתב בשס שאס שלוה כלל אלמא לא חייישינן למיתי כשיקרא כאן שלוה בו ופרעו. כו ביום שלו אחתימה: **ופרעו.** כו ביום: **אינו חוזר ולוה בו.** ואפי' ביום שלוה ראשונה לאחר פרעון לריכה למיתם למוקדם והכי מפרשינן לה כשנים לוחזין (ב"מ יו.): **שכבר נפטל שעבודו.** כשפרעו ובטל השטר ואין הקרקעות משועבדות אוב למלוה שניה עליה נאחם שטר זה והויא לה מלוה על פה: **אבל לשיקרא.** אס היה נאחם על מלוה זו ת"ש שנכתב קודם הלוחה כאר אס בו ביום נכתב: מתני'

[עיל כח: וש"נ]

[עיל ע: וש"נ]

[עיל יו.]

[לקמן עה:]

כאומות מ. כריאות יג:

[שכרחת לשון חיוק כמו אשרו חמון כך כאב כ"י לקמן נו. ד"ה חשוב]

כאומות פה. עיל ג: כג.

ב"מ יו. כאומות פה.

[עיל ג: ושם]

[לקמן לג. ע"ש חד"ה ובשטם: שם ח"ה אחת נר שיעה. כסדר הדורות הכאתם הש"ם כאב דיל כנס: **תוס' ד"ה לכשאבנסנה וכו'** ור"ח מפרש דהאס. עי' ב"ב דף קלה ע"ב תד"ה כל. קידושין דף סד ע"ב תד"ה רבי אבא:

גליון השי"ס

גמ' ותני' ומעגן. עי' לקמן לג. ע"ש תד"ה ובשטם: שם ח"ה אחת נר שיעה. כסדר הדורות הכאתם הש"ם כאב דיל כנס: **תוס' ד"ה לכשאבנסנה וכו'** ור"ח מפרש דהאס. עי' ב"ב דף קלה ע"ב תד"ה כל. קידושין דף סד ע"ב תד"ה רבי אבא:

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"י מהלכות עדות הל' ח סמג עשין קמה טוש"ע ח"מ סימן מו סעיף כד:

יט ב מיי' פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה ז סמג עשין נר טוש"ע ח"מ סימן מח סעיף ה:

תוספות רי"ד

קשיא דר' אלעזר אדר' אלעזר. פי' ברישא תני דכותב תופסי גיטין ולא גזר תופס אטו תורף: תרי תנאי אליבא דר"א: ומקום חזק. קפסיק ותני לא שנא מן הנישואין לא שנא מן האירוסין צריך שיכתוב זמן בגט. א"ר זירא אמר רב המנונא שילא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב חלקיה אמר רב עוירא מסורת גיטין לרב אשי ב' ב' ב'

מתני' *המביא גט ואבד הימנו: מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול *מצאו בחפיסה או בדלוסקמא אם מכירו כשר: **גמ'** רמינהו

*מצא גיטי נשים ושטרותי עבדים דייתיקי מתנות ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כחובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן הא

אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה? אמר רבא: לא קשיא כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות ואפילו במקום שהשיירות מצויות והוא שהחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת, דאי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה? דרבה גיטא דאישתכח בי דינא דרב הונא והוה כתיב ביה "בשוירי מתא דעל רכים נהרא" ואמר רב הונא: *תרשישן לשני שוירי? *ואמר ליה רב חסדא לרבה פוק ועיין בה דלאורתא בעי לה מינך רב הונא *נפק דק ואשכח דתנן *כל מעשה ב"ד הרי זה יחזור והא בי דינא דרב הונא דכמקום שהשיירות מצויות דמי וקא פשיטי יחזיר אלמא אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין לדייק מיניה דזומין דסמוכין ליה מרובה דמסמע ליה ואי לא, לא! עבד רבה עובדא בהדיא גיטא דאישתכח בי כיתנא בפומבדיתא כשמעתיה: איבא דאמרי בדוכתא היכא דרתני כיתנא ואיבא דאמרי בדוכתא דמזבני כיתנא והוא שלא הוחזקו, ושכיחי שיירות כדי יוצאין ונכנסין

מתני' אבריתא ומשני: תנן המביא גט ואבד הימנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול *ורמינהו *מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה, אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה הא בזומן

הא אמר תנו נותנים (כו') ואפילו לזמן מרובה. תימה מנא ליה למימר דקתני מתני' אבריתא ומשני: תנן המביא גט ואבד הימנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול *ורמינהו *מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לא לזה ולא לזה הא בזומן

מתני' *המביא גט ואבד הימנו: מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול *מצאו בחפיסה או בדלוסקמא אם מכירו כשר: **גמ'** רמינהו

*מצא גיטי נשים ושטרותי עבדים דייתיקי מתנות ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כחובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן הא

אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה? אמר רבא: לא קשיא כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות ואפילו במקום שהשיירות מצויות והוא שהחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת, דאי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה? דרבה גיטא דאישתכח בי דינא דרב הונא והוה כתיב ביה "בשוירי מתא דעל רכים נהרא" ואמר רב הונא: *תרשישן לשני שוירי? *ואמר ליה רב חסדא לרבה פוק ועיין בה דלאורתא בעי לה מינך רב הונא *נפק דק ואשכח דתנן *כל מעשה ב"ד הרי זה יחזור והא בי דינא דרב הונא דכמקום שהשיירות מצויות דמי וקא פשיטי יחזיר אלמא אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין לדייק מיניה דזומין דסמוכין ליה מרובה דמסמע ליה ואי לא, לא! עבד רבה עובדא בהדיא גיטא דאישתכח בי כיתנא בפומבדיתא כשמעתיה: איבא דאמרי בדוכתא היכא דרתני כיתנא ואיבא דאמרי בדוכתא דמזבני כיתנא והוא שלא הוחזקו, ושכיחי שיירות כדי יוצאין ונכנסין

מתני' אבריתא ומשני: תנן המביא גט ואבד הימנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול *ורמינהו *מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה, אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה הא בזומן

למימרא דקתני מתני' אבריתא ומשני: תנן המביא גט ואבד הימנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול *ורמינהו *מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה, אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה הא בזומן

מתני' אבריתא ומשני: תנן המביא גט ואבד הימנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול *ורמינהו *מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה, אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה הא בזומן

מתני' ואם נתן פסול. שמא מתחר נפל ואין זה שלו: **מצאו בחפיסה.** כלי שיש סימן בכלי שהוא שלו: **אם מכירו כשר.** מילתא בתמיה נפקיא ואין זה שלו אם מכירו כשר: **גמ'** דייתיקי. לעולם כ"מ דלא שכיח למיקם ולהויות: **מתנות.** מתנת בריא: **לא יחזיר.** לא לבעל ולא לאחר וכן שכתוב ומדחלי [עי' תוס' לקמן כח. ד"ה מצאו] דלאו אמר לבעל תנו לה אחרי כתבתיו לה נותנין ולא חיישינן לשמא יחזור: **שאני אומר כחובין היו ונמלך עליהן.** פסול שמא ממושכנים וכשיש לחברים ב' - סנהדרין ג' - שבועות ד' - ערכין ו' ג' - סנהדרין ד' - שבועות ד' - ערכין ו' ד"ה מתנות ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כחובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן הא אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה? אמר רבא: לא קשיא כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות ואפילו במקום שהשיירות מצויות והוא שהחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת, דאי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה? דרבה גיטא דאישתכח בי דינא דרב הונא והוה כתיב ביה "בשוירי מתא דעל רכים נהרא" ואמר רב הונא: *תרשישן לשני שוירי? *ואמר ליה רב חסדא לרבה פוק ועיין בה דלאורתא בעי לה מינך רב הונא *נפק דק ואשכח דתנן *כל מעשה ב"ד הרי זה יחזור והא בי דינא דרב הונא דכמקום שהשיירות מצויות דמי וקא פשיטי יחזיר אלמא אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין לדייק מיניה דזומין דסמוכין ליה מרובה דמסמע ליה ואי לא, לא! עבד רבה עובדא בהדיא גיטא דאישתכח בי כיתנא בפומבדיתא כשמעתיה: איבא דאמרי בדוכתא היכא דרתני כיתנא ואיבא דאמרי בדוכתא דמזבני כיתנא והוא שלא הוחזקו, ושכיחי שיירות כדי יוצאין ונכנסין

כ"מ יח. כתובות יח. [עי' תוס' לקמן כח. ד"ה מצאו]

אבל כ"מ יח. ◇ ד' כ"ב ע"א ב' - סנהדרין ג' - שבועות ד' - ערכין ו' ד"ה מתנות ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כחובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן הא אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה? אמר רבא: לא קשיא כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות ואפילו במקום שהשיירות מצויות והוא שהחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת, דאי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה? דרבה גיטא דאישתכח בי דינא דרב הונא והוה כתיב ביה "בשוירי מתא דעל רכים נהרא" ואמר רב הונא: *תרשישן לשני שוירי? *ואמר ליה רב חסדא לרבה פוק ועיין בה דלאורתא בעי לה מינך רב הונא *נפק דק ואשכח דתנן *כל מעשה ב"ד הרי זה יחזור והא בי דינא דרב הונא דכמקום שהשיירות מצויות דמי וקא פשיטי יחזיר אלמא אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין לדייק מיניה דזומין דסמוכין ליה מרובה דמסמע ליה ואי לא, לא! עבד רבה עובדא בהדיא גיטא דאישתכח בי כיתנא בפומבדיתא כשמעתיה: איבא דאמרי בדוכתא היכא דרתני כיתנא ואיבא דאמרי בדוכתא דמזבני כיתנא והוא שלא הוחזקו, ושכיחי שיירות כדי יוצאין ונכנסין

ולמה לא יחזיר

[נקמ מד.]

כב א ב ג ד ה מיי' פ"ג מכלי גיטין הלכה ט ופ"ד מהלכות סנהדרין ג סמ"ע סי' סימן קלב סעיף ד ופ"ג :

תוספות רי"ד

ר' יהודה אמר כגון דאמרי עדים משלם לא ותתנו (אלא) על גם אחר של יוסף בן שמעון כ"א על זה ומכירין שלוח יוסף בן שמעון ואתמו פ' מרובי' דהתם (בריית') [דריית'] מינה הא אמר תנו ינתנו בכה"נ מיירי ואע"פ שהשיירות מצויות והחזקו כשר דתו ליכא למיחש ליוסף בן שמעון אחר שהרי אלו העדים מעידים שלא חתמו על אחרי: רב אשי אמר דקא אמרי עדים נקב יש בו בצד את פלונית כך כתוב בספרים וה"נ ר"ח ור"י ז"ל אבל המורה נרים דקאמר פ' האשה שאבתו נקב יש בו בצד את פלונית ואמת וראי שכך הדין נותן שאם נפל פיר השליח ומצאו אדם אחר ואמר השליח נקב יש בו בצד את פלונית סימן סו ב ה ק הוא ופתחינן לה אי נפיק אם מצאו השליח לאחר זמן ואין לו בו מבוישת אין אלא שהוה לו בו זה הסימן סתר עליו ואכור ולא אמרינן דלמא אחרינא הוא אלא רב אשי לא קאי אשהתני דמתני' קתני לאלתר אשר אתא לתרוצי הדא מתני' ד"ה כגון אותין דדייקי' מינה הא אמר תנו ינתנו דליכא הכא שליח . דקאמרי עדים נפלוני מסכיני אותה סימן כשר שכל פרוזה העדים בעלמא בבעיות עין [הוא] כגון הא דאמרי כלי זה שביד ראובן של ששון הוא או פלוני הרג את הנפש וכל ביוצא בזה היאך מעידין כ"א בבעיות עין והרי הבי נמי הכא והאי דבעי' סימן מוכרח משום דלא הוה לתו בבעיות עין בגויה ובאו להכירו ע"י סימן זה ואם תימצי לומר דגרסי' דקאמר אין מידושו על השליח דליכא לאי שליח הוא אלא על הבעל דאמר תנו דאי אמר בעל נקב יש בו בצד את פלונית מסכי' אותה סימן ולא חיישינן דלמא אחרינא הוא ואע"פ שהשיירות מצויות ותחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת ואי אמר בעל נפי אית לי בבעיות עינא בגויה אע"ג דלא אית לי יהיב שום סימן נאמן מינו דאי בעי מצי מיפטר בביאה אחרינא. ודוקא בצד את פלונית דהכי ליה סימן מובהק אבל נקב בעלמא לא. מסקנא ליה סימן אי דאורייתא או דרבנן פ' מה נאנו מחזירים אבדה בסימנין אם הוא מדאורייתא כדילפי' בשלה (לה) וכדאמרי' באלו מציאות

ילפי' נמי גבי לאיסורא מהתם או דלמא אינו מן התורה אלא מדרבנן ולא ילפי' איסורא ממטמא דלגבי מטמא עבירי הקפדא דחמקך ב"ד היה החמר אבל גבי איסורא לא מצי למיעבד הקפדא ב"ה בעינן סימן מובהק ומצאו בהפיסה ובדלוסקמא דתנן כשר לא שמכירין ע"י סימנין אלא במב"ע דאית ליה בגוויה : רבה בר בר חנה אירכס ליה גיטא בי מדרשא אמר: אי סימנא, אית לי בגויה, אי מביעות עינא, אית לי בגויה, אהדרוה ניהליה, אמר: לא ידענא אי משום סימנא אהדרוה - וקסברי סימנים דאורייתא אי משום מביעות עינא ודוקא צורבא מדרבנן אבל אינש בעלמא לא: ואם לאו פסול: ת"ר

איזהו 'שלא לאלתר' רבי נתן אומר ששהה כדי שתעבור שיירא ותשרה ר"ש בן אלעזר אומר כדי שיהא אדם עומד ורואה שלא עבר שם — אדם *'יש אומרים שלא שהה אדם שם רבי אומר כדי לכתוב את הגט רבי יצחק אומר כדי לקרותו אדרים אומרים כדי לבוחנו ולקרותו, ואפי' שהה 'ויש בו סימנין' מעידים עליו 'דאמרי נקב יש בו בצד את פלונית', ואין מעידין על סימני הגוף דאמרי אדרוג, מצאו קשור בכיס בארנק ובמבטלת או

בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה ואפי' לזמן מרובה? ומשני באן במקום שהשיירות מצויות? כאן במקום שאין השיירות מצויות אלא באמרי והוא שהוחזק הוא - דלא להדר והיינו דרבה (ואיבא דאמרי "אע"ג דלא הוחזק לא ליהדר" ופליגא דרבה; בשלמא לרבה לא אמר כר' זירא-מתני' אלימא ליה לאקשויי אלא רבי זירא מאי טעמא לא אמר כרבה? אמר לך מי קתני 'אם אמר תנו נותנין ואפילו לזמן מרובה דלמא 'אם אמר תנו' נותנין - כדקתני לה לאלתר' רבי ירמיה אמר 'כגון דקאמרי עדים פלוני לא חתמנו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון', אי הכי מאי למימרא? מהו דתימא לירתש דלמא איתרמי שמא כשמא ועדים בעדים קמ"ל רב אשי אמר 'כגון דקאמרי "נקב יש בו בצד את פלונית" דהוה ליה סימן מובהק ודוקא בצד את פלונית דהוה ליה סימן מובהק אבל נקב בעלמא לא, מספקא ליה *סימנין - אי דאורייתא אי דרבנן, רבה בר בר חנה אירכס ליה גיטא בי מדרשא אמר: אי סימנא, אית לי בגויה, אי מביעות עינא, אית לי בגויה, אהדרוה ניהליה, אמר: לא ידענא אי משום סימנא אהדרוה - וקסברי סימנים דאורייתא אי משום מביעות עינא ודוקא צורבא מדרבנן אבל אינש בעלמא לא: ואם לאו פסול: ת"ר

איזהו 'שלא לאלתר' רבי נתן אומר ששהה כדי שתעבור שיירא ותשרה ר"ש בן אלעזר אומר כדי שיהא אדם עומד ורואה שלא עבר שם — אדם *'יש אומרים שלא שהה אדם שם רבי אומר כדי לכתוב את הגט רבי יצחק אומר כדי לקרותו אדרים אומרים כדי לבוחנו ולקרותו, ואפי' שהה 'ויש בו סימנין' מעידים עליו 'דאמרי נקב יש בו בצד את פלונית', ואין מעידין על סימני הגוף דאמרי אדרוג, מצאו קשור בכיס בארנק ובמבטלת או

בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה ואפי' לזמן מרובה. וא"ת כיון דכתב שמחל נחמני' והוא מודה שניכסה לפי' אין הגט בטל אלא נימא לה לרחיה בטלת ומחל פריך יש אומר לעל מכאן ולהבא מיגו שיכול עכשיו לגרשה ולא מחרוף פירות לעל מכאן ולילך לכל למפרע לא קאמר גירשתיך מזמן הכתוב בגט כדאמרי' בית טוחנין (ב"ב קלה:) והכא שידוע לו שלא נח לידה עכשיו זה הגט בחזקת גירושין ליט נחמן מכאן ולהבא יוכר מלמפרע ויחזיר לאשה דקתני הייט בפדיט ומתנגד בחזקה זו אפי' לא נתנגדה עדיין ולא חיישינן שמא מחמר נפל אפי' לזמן מרובה: **מעולם** לא חתמנו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון. וא"ת מאי למימרא? מהו דתימא לירתש דלמא איתרמי שמא כשמא ועדים בעדים קמ"ל רב אשי אמר 'כגון דקאמרי "נקב יש בו בצד את פלונית" דהוה ליה סימן מובהק ודוקא בצד את פלונית דהוה ליה סימן מובהק אבל נקב בעלמא לא, מספקא ליה *סימנין - אי דאורייתא אי דרבנן, רבה בר בר חנה אירכס ליה גיטא בי מדרשא אמר: אי סימנא, אית לי בגויה, אי מביעות עינא, אית לי בגויה, אהדרוה ניהליה, אמר: לא ידענא אי משום סימנא אהדרוה - וקסברי סימנים דאורייתא אי משום מביעות עינא ודוקא צורבא מדרבנן אבל אינש בעלמא לא: ואם לאו פסול: ת"ר

איזהו 'שלא לאלתר' רבי נתן אומר ששהה כדי שתעבור שיירא ותשרה ר"ש בן אלעזר אומר כדי שיהא אדם עומד ורואה שלא עבר שם — אדם *'יש אומרים שלא שהה אדם שם רבי אומר כדי לכתוב את הגט רבי יצחק אומר כדי לקרותו אדרים אומרים כדי לבוחנו ולקרותו, ואפי' שהה 'ויש בו סימנין' מעידים עליו 'דאמרי נקב יש בו בצד את פלונית', ואין מעידין על סימני הגוף דאמרי אדרוג, מצאו קשור בכיס בארנק ובמבטלת או

מספקא: **מיהכא** ניח . **קליא** היה: **מי סימנא** הוא **מי** לא **בגויה** . **מי סימנא** בעינן דלמא כמו שהוא **מיגו** דלא **בגויה** ... **סימנא**, **ותו** לא בעינן **מביעות** עינא

דין כליו · בביתו: **נימא** · רב יהודה הלכה כים לומרים ולימא רבה הלכה כר"ש דאמר זכו · תם מגלת אסתר דמפני דרכי שלום נים לומרים ים לומרים לרבי שמעון הלכך אם לא הזכירו תלה לא הוי ידעי דתניא מקרי ליקרי קיימי · תמם בולוול"ת בלע"ז והיא בל טור: **מליקה** · טקס"ת בלע"ז: **מתני'** נותנו לפחות סמוך קיים · ולא מייקרין שמא ימות בעליה ולימיה מת וכטל שליחותו ומלוכריימא נפקא לן בהכל מוחזין (חולין דף י:) הטעמ דבר של חזקה: **מקריבין מותר** · ולא מייקרין שמא ימות בעליה ולימיה חזקה: **גמ'** לגבורות · שמעינ שנה ליטעה דקרא (תהלים ה): **ותולה · לו** תולה דמתני'=דוקא תולה ולא גוסס: **כיון דמיפלג** · משתר דרך כל התרן שהתירוי ימים עד מתה שנה: **מיפלג** · ולימ כשתר התם להיות קרוב למות לכל בן שמונים ותחת לו יותר על תשעים קרוב למות הוא: **תמורת מעשר** · להיות כיוצא בתולין: **נפ לא מפשר** · למימת למימה דלי מיתת לין לך שולח נפ לשמעון, והן עגונות: **שמני שתם שפרי מפרים שפם מתם קודם למימתו** · לעולם לא מייקרין למימה ולשמי הכא שהרי לסרה מתיים שנה מתם קודם מימתו וכל שעתה מיכה לספוקי בהשיח שעתה שעתידה ליפשר ושיטית דשיקה הוא,והיינו דפריך ליה ולי לתו דמייקרין למימה ממלי דהוי גיטין לעולם הוא מיים בריקה ולשהרה מתיים למתי היא מיתת בריקה ולא יכא לכלל נפ לעולם: **תנא תמי מכי** · הלי תנא ולהלי מיים למימה ולא קניא,מתניתין דסכח ר' מחיר היא דלא מיים לבקיעת הגד: **לופרין** · שמת יבקע הגד: שמת

[עי' תוספות מנחות ל: ד"ה ולימא]

[מגילה לב. ממנחות ל: ועי' קדושין נט:]

[סוכה כג:]

[עי' תוספות יומא נה: ד"ה ומתני]

יומא נה:

[קדושין עח: שבועות לג. לה: ערכין יח.]

[שבת כ: זבחים סה.]

יבמות סט: תרים ג: [סוכה כג: תוספתא ספ"ד ע"ש]

סוכה כג:

[שם כג:]

נעיל כט. תולין יב. ב"ק סט: סוכה כג: דמאי פ"ו מ"ד יומא נה: [מיכוין לט:] מעילה כב. [תוספתא דמאי פ"ו]

גלוין השי"ס

מתני' כמוקח שמוא קיים · עיין מנחדרין דף מו ע"ח מה"ט ד"ה לימת כיון: **גמ'** וגוסס · עי' קדושין עח ע"ב תד"ה לפ ·

או שמצאו בין כליו אפילו לזמן מרובה כשר איתמר רב יהודה אמר שמואל הלכה שלא שהה אדם שם רבה בר בר חנה אמר רב יצחק בר שמואל "הלכה שלא עבר אדם שם, לימא *מר "הלכה כמר" ומר "הלכה כמר"? משום *דאפכי להו: **מצאו** בחפיסה או בדלוסקמא *מאי "חפיסה"? אמר רבה בר בר חנה חמת קטנה, מאי "דלוסקמא"? טליקא דסבי: **מתני'** "המלא נמ והניחו חולה נותן לה "בחזקת שהוא קיים *"בת ישראל הנשואה לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים *"השולח חמאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים: **גמ'** אמר רבא לא *שנו אלא זקן שלא הגיע לגבורות, אבל זקן שהגיע לגבורות, חולים לחיים אבל זקן שהגיע לגבורות, *יוגוסס *שרוב גוססין למיתה לא, איתיביה אביי המביא נמ והניחו זקן אפי' בן מאה שנה נותן לה בחזקת שהוא קיים? תיובתא *ואי בעית אימא כיון דאיפלג איפלג, **רמי** ליה אביי לרבה: תנן המביא נמ והניחו זקן או חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים *ורמינהו "הרי זה גיטך שעה ארת קודם למיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד א"ל תרומה אגיטין קא רמית-תרומה אפשר, נפ לא אפשר **ורמי** תרומה אתרומה תנן "בת ישראל הנשואה לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ורמינהו "הרי זה גיטך שעה ארת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד "אמר רב אדא בריה דרב יצחק שאני התם שהרי אסרה עליו שעה אחת קודם מיתתו, מתקיף לה רב פפא ממאי דאיתו למימת בריקה אלא אמר אביי *לא קשיא הא רבי מאיר דלא חייש למיתה הא רבי יהודה דחייש למיתה *) דתנן *הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי רבי מאיר, רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין רבא אמר שמא

*) [ני"ל דתניא]

אן שמלמ בין כליו · פי' בביתו תע"ב דרבים מלויין בביתו ואם היה במיגו דלי בעי למר לה לחבדתי דכולי עלמא לימת בקרקע היה ליוסף בן שמעון אחר לבל בין כליו ליכא למימת שמא הביאו אחר מלמ הוא: **מצאו** בחפיסה או בדלוסקמת ומכירו כשר · כשמלמ הוא עלמו חייבי מדשמעינן להכי כתבו ותע"ב דלמ טורבת מדרבנן הוא, נאתן במיגו דלי בעי למר לה לחבדתי דכולי עלמא לימת בקרקע היה ליוסף בן שמעון אחר לבל בין כליו ליכא למימת שמא הביאו אחר מלמ הוא: **מצאו** בחפיסה או בדלוסקמת שלא מכירו לא ומכירו ואם היה ותע"ב דלמ טורבת מדרבנן הוא, נאתן במיגו דלי בעי למר לה לחבדתי דכולי עלמא לימת בקרקע היה ליוסף בן שמעון אחר לבל בין כליו ליכא למימת שמא הביאו אחר מלמ הוא: **מצאו** בחפיסה או בדלוסקמת ומכירו כשר · כשמלמ הוא עלמו חייבי מדשמעינן להכי כתבו

והא בעי סמיכה · תע"ג דסמיכה לית מעכבא מ"מ אין לעשות כלל סמיכה לכתחלה וכן פריך בפ' התערובות (זבחים דף עה:) להא דתנן התם קדשים יקרב בפסח מי שהוא והא בעינן סמיכה ומצי בקרבן נשים וכן בפסחים פרק התמיד (דף פט.) גבי חמשה שנתערבו עזרות פסחיהם סומנלמ יבלו בחמד מהן לפטורין מלעשות פסח שני לפי שיכולים להביא ולהתנות במותר הפסח אף"פ פטורין משום דפסח לית ביה סמיכה ומותר פסח בעי סמיכה ולית לן למימר יעבו כלל סמיכה דלכתחלה אין לעשות כלל סמיכה כדפרישית ודקה דפרק תמיד נשחט (שם דף סב.) תמרינן דכל הזמנים שנל ומפל מלכתחלה קרבנותיהם ולית לן קפיד אסמיכה ולימא למימר דכמאן דאמרי דבפ' כל הפסולין (זבחים דף נ.) מסקינן דתכף לסמיכה שחיטה לתוריית ואפילו למ"ד ביאה במקלת לית ביה ביאה לימא למימר תפשר דמעייל ידיה ומניד להו בפרק כל הפסולין (נ"ש) תמרינן כל הסומך רלתו ורוטו הוא מכניס דכל כחו בעינן וליכא לאוקמי בשוף דעוף לתו וכ הוא וכבכור ומעבר נמי ליכא לאוקמי דהא כל הזמנים קאמר ולא בקרבן נשים משום ערל ויש לומר דהכא כיון שיכול לקיים מצות סמיכה שיביאנו הוא עלמו אין לו לעשות כלל סמיכה וכן בפרק התערובות (שם דף עה:) יש לו תקנה בדעייה דהכי נמי מפלינ התם גבי תמם משום דאית ליה תקנה בדעייה ובפרק התמם נמי כיון שהוא ספק דשמא פטור הוא לית לן עשו מכמיס תקנה דלי לתפשר לתקן קם לית ליעבור מלות סמיכה לכל ערל ומשמ מייתי כגון אלין לו תקנה להמתין כגון שמתו אחין ממתת מילה דלי לתפשר ליממל בשום עניו ומשמ כגון זב ומטורע אלין רפואתן תלויה בעלמן לי נמי כגון שהיה עובר בבל · תאמר תם היה ממתין וקהכיל דתנן בשקלים (פ"ו מ"ד) ומייתי לה בפ"ב דקדושין (דף נה.) בהאה שנשלמת בין יהושלים למגדל עדר זכריס עולות נקבות וזבחי שלמים התם נמי לית להו תקנה לאחוס לאחוס קרבנות אלא שיקריב בלא סמיכה וכן יוסף שמביא קרבן אינו מתכפר לו עד שיקריב בלא סמיכה וכן בת ישראל שבא מן הנכרית ולדה ממזר אין לו תקנה לעולם אלא שיקריב בלא סמיכה כדי לפטור עלמו מלא להביא קרבן ולקי כגון מוסר לפני מוסר שהרי

מתני' הסכים גט כשר: ומשלחו ביד בעל כרחה: גמ' תנא מקרא הוא דכתיב ויכתוב לה ספר כריתות ונתן בידה: ומי לא תנן הכותב גט לאשתו ואמר אחרים כתבוהו וחתמוהו ואני שמעתי שהוא אומר בפניהם כתבוהו וחתמוהו אין אומרים לו חזור ואמור בפנינו אלא אם כן אמר בפנינו

שקול מינה חפץ והדר הב לה גיטא · מתמני דוקא שהקפיד על לקיחת החפץ תחלה פליגי לקמן הב לה גיטא ושקול מינה חפץ לא ומיהא דכפרק הכותב (מתוזות דף פה.) לתני שמע ל"ל שקול שטרא והב ליה זוזי ולא שמע לתני ליה הב ליה זוזי ושקול שטרא משלם דלמתני ליה לשקוני שלדעתיך ולא לעוותי כיון שהזכיר לקיחת השטר תנ"ש שהזכיר לכסוף ים לומר לתלוי שהם שפרעון המעות תלוין בשטר והזכירם לקיחת השטר גלי דעתיה שירת שלח יתמרו סיטרלי ניסכו:

רבי יוחנן פוסל בו וכ"ש בשלוחו · פי' בקונטי' דקפידת הבעל היו לגיטא שיהא החפץ ביד האשה תחלה לבל ימצא לומר כשהגט ביד האשה תחלה שהחפץ ביד הבעל ולא יתן הגט עד שיקבל החפץ והוא משלם ביד לאחר לתן הגט בעל כרחו ולא יצטרך לומר לו שיחזיר החפץ ביד האשה תחלה ואח"כ יתן הגט ביד הבעל שזה יש בו טורח גדול ולפיכך אפילו בשלוחו פסול שמא יחזיר החפץ ביד האשה תחלה ואח"כ יתן הגט ביד הבעל ולא יתן החפץ ביד השליח ונמצא הגט בידו ולא נתן החפץ ביד הבעל ולא נתקיים התנאי ולא נתגרשה ואפילו הכי פסול דכיון דלכתחלה אין השליח נותן הגט עד שיקבל החפץ ביד הבעל ואפילו הכי לא נתקיים התנאי ולא נתגרשה ה"נ בשלוחו דקפידת הבעל היו שיהא החפץ ביד האשה תחלה ואח"כ יתן הגט ביד השליח ולא נתקיים התנאי ולא נתגרשה ואפילו הכי פסול בשלוחו

מסורת הש"ס

בי מקום ב"ד אלים מי בעי בפניו דקליה קמח לו לחפולי שלח בפניו כגון זה שהוא חתום ואינו יכול לעכב כאן ויולך לדרכו: **מכדי** · מעבר המים שלח מצא לח המעבורת: **לא אמים מימיה** · דלח מטי עד הכח ואין מעמיד חתום בחתלי גיטין למימר לגיסכא ל"ג יש חתום בגיטין הא תוקימנא בשמעתא דקמייתא דכתובות תורה אור

ומשר לה ר"ש
כתובות כג: לקמן לה: נדרים כג:

כי משון ב"ד שליח: בפניו-אני-שלא בפניו, הדר פשטה-בין בפניו בין שלא בפניו, שלחו מהם בין בפניו בין שלא בפניו: *אהוא דאמר אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו-חזו דאתאי חזו דאתאי! אמר שמואל לא שמיה מתיא אהוא דאמר להו אי לא פיסנא לה עד תלתין יומין ליהוי גיטא אזל פיסה ולא איפייסא אמר רב יוסף מי יהיב לה תרקבא דדיעבי ולא איפייסא אביי דאמר אביי אמר רב יוסף מדי תרקבא דדיעבי בעי למיהב לה הא פיסה ולא איפייסא, הא כמאן דאמר יש אונס בגיטין הא כמאן דאמר *אין אונס בגיטין: **מתני'** המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן מפריש עליהן בחוקת שהן קיימין ואינו חושש: שמא מת הכהן, או הלוי, או העני, מתו צריך ליטול רשות מן היורשים, אם הלוון בפני ב"ד אינו צריך ליטול רשות מן היורשין: **גמ'** ואף על גב דלא אתן לידיה? אמר רב במתני כהונה ולויה ושמואל אמר במזכה להם ע"י אחרים עולא אמר הא מני ר' יוסי היא דאמר *עשו את שאינו זוכה כזוכה בולהו ברב לא אמרי במברי לא קתני בשמואל לא קאמרי במזכה לא קתני בעולא נמי לא אמרי *ביהודאה לא מיקמיון. ת"ר *המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן בחוקת שהן קיימין אבל לא מפריש עליהן בחוקת שהן קיימין אין מפריש עליהן בחוקת שהן קיימין אבל מפריש עליהן בחוקת שאינן קיימין מפריש עליהן בחוקת שהן קיימין ואין מפריש עליהן בחוקת שאינן קיימין אין מפריש עליהן בחוקת שאינן קיימין אבל מפריש עליהן בחוקת שהן קיימין מפריש עליהן בחוקת שאינן קיימין אין מפריש עליהן בחוקת שהן קיימין אבל

איכא ביניהו עניי כותיים • לומר ר"י דלא תקיעו חלא בחזקת עניי העיר ולא כמו שפירש הקונטרס דלתקע קמת גרי תריוס הס ולא יפרישו בשבילם חלא בשביל עניי ישראל מפרישים בכל מקום שהס דל"ל לא נפקא מינה מידי מאי בייהו: **תניא** רבי אומר ירושלים שירשו ומי וכו': תניא רבי אומר ירושלים שירשו ומי איכא ירושלים דלא ירתי? אלא אמר ר' יוחנן ירושלים שירשו כקרקע ולא שירשו בכספים; א"ר יונתן הניח מלא מרחט גובה מלא מרחט מלא קדרום, גובה מלא קדרום ור' יוחנן אמר אפילו הניח מלא מרחט גובה מלא קדרום וכמעשה דקטלינא דאבי: ת"ר ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו, כור מעשר יש לך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו מאי קאמר אמר אביי ה"ק ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי והילך דמיו אין חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר, כור מעשר יש לך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר אטו ברשיעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר אלא אמר רב משרשיא בריה דרב אויא הכי קאמר ישראל שאמר לבן לוי מעשר לאביך בידי הילך דמיו אין חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר בור מעשר לאביך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר וכי *נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף? אלא אמר רב אשי ה"ק ישראל שאמר ללוי כך אמר לי אבא: מעשר לך בידי או *מעשר לאביך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דלא קיץ לא הוה מחקן ליה בעל הבית בור מעשר לך בידי או כור מעשר לאביך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דקיץ תקניה בעל הבית וכי יש לן רשות לבעה"ב לתרום תרומת מעשר? אין אבא אלעזר בן גמלא היא דתניא אבא אלעזר בן גמלא *אומר ונחשב לכם תרומתכם כדין ב שתי

איכא ביניהו עניי כותיים. לומר ר"י דלא תקיעו חלא בחזקת עניי העיר ולא כמו שפירש הקונטרס דלתקע קמת גרי תריוס הס ולא יפרישו בשבילם חלא בשביל עניי ישראל מפרישים בכל מקום שהס דל"ל לא נפקא מינה מידי מאי בייהו: **תניא** רבי אומר ירושלים שירשו ומי וכו': תניא רבי אומר ירושלים שירשו ומי איכא ירושלים דלא ירתי? אלא אמר ר' יוחנן ירושלים שירשו כקרקע ולא שירשו בכספים; א"ר יונתן הניח מלא מרחט גובה מלא מרחט מלא קדרום, גובה מלא קדרום ור' יוחנן אמר אפילו הניח מלא מרחט גובה מלא קדרום וכמעשה דקטלינא דאבי: ת"ר ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו, כור מעשר יש לך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו מאי קאמר אמר אביי ה"ק ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי והילך דמיו אין חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר, כור מעשר יש לך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר אטו ברשיעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר? אלא אמר רב משרשיא בריה דרב אויא הכי קאמר ישראל שאמר לבן לוי מעשר לאביך בידי הילך דמיו אין חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר בור מעשר לאביך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר וכי *נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף? אלא אמר רב אשי ה"ק ישראל שאמר ללוי כך אמר לי אבא: מעשר לך בידי או *מעשר לאביך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דלא קיץ לא הוה מחקן ליה בעל הבית בור מעשר לך בידי או כור מעשר לאביך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דקיץ תקניה בעל הבית וכי יש לן רשות לבעה"ב לתרום תרומת מעשר? אין אבא אלעזר בן גמלא היא דתניא אבא אלעזר בן גמלא *אומר ונחשב לכם תרומתכם כדין ב שתי

הילך דמיו פירש בקונטרס לאחר שקיבל המעות עשאו תרומת מעשר וקשה לר"י דלאחר שמכרו אין יכול לעשותו הא לא מיתכר משיקה שהרי ברשות ישראל הלך אלא י"ל דשמא עשאו קודם קבלת הדמים קאמר ופריך לטו ברביעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר פירוש ומשוו ליה כבר תרומת מעשר מעיקרא:

מעשר לאביך בידי הילך דמיו. תימה למאי נקט הכא הילך דמיו ועוד למאי מוקמין לה עשאו אביו תרומת מעשר והא אדרבה חזקה על אבי שעשאו מיניה דכר שעשו מחוקן מתחת ידו כדאמרי' (בסמוך דף ס.) בחבר שמת והניח מגורה מליאה פירות וי"ל בדוחק דקסבר דמכחמת לאביו אמר ליה חס הוא מחוקן אלו מחוקן וחס לא נטל דמיו רמי לאפקיה לגרך עלמו ומדכר שאמר לו אביו וחס לא מדכר מסקינן ליה בחזקת מחוקן אבל כשנוטל דמיו לגרך אחרים לא רמי לאפקיה ומדכר: **וכי** נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. תימה דהכי ביכורים(פ"ג מ"ב) תרומת מעשר הוה לביכורים בפני עלמן ניטלה מן המהור על הטמא ושלא מן המוקף ואמר נמי בירושלמי בפ' ב' דתרומות דכל התורה כולה למידה ומלמדה מן מתרומת מעשר שמלמדה ואינה למידה דכתרומת מעשר כתיב (במדבר יח) ממנו מן המוקף ומוקמי' ליה בתרומה גדולה ולא בתרומת מעשר וכפ' הזהב (ב"מ דף מט.) תמיהני ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר והכא פריך בן לוי לעשותו תרומת מעשר ולא מתרומת מעשר וכי נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ולא לתמי' מוקף והא לתמי' בפ' בן לוי היינו כשהשה רבה (יבמות דף נב.) ונקטה דבפ' המפקיד (ב"מ דף נח.) תנן המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן יגע בהן ומפרש רב נחמן בר יצחק בגמרא דמייתינן שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר ולמאי וכי נחשדו לתרום שלא מן המוקף ואומר ר"ת דבבי פקדון מייתינן טפי ובחשאי מוטעמא תולין הדבר להחמיר שלא ליגע בו ומייתינן שמא בשבחות ויו"ט עשאו דברי שלא מן המוקף כדאמר בהשואה רבה (יבמות דף נב.) אבל בשאר מקומות לא מייתינן שמא בשבחות ויו"ט עשאו ממקום אחר וי"מ דנחוקי לא נחשדו לתרום שלא מן המוקף להכא מ

בשם שתרומה גדולה ניטלת בתומ' ומיהו אין להקיש תרומת מעשר לתרומה גדולה שיועיל במתכוין מיהא לפטור ככרי דהא מעשר אמר רחמנא ומיהו אם במתכוין מוסיף כדאיה דמועיל דמקיש להכי לתרומה גדולה כדמוכח בפרק כל המנחות בתוס' מלה(מנחות דף נה:)דקתני תורמין מחשים על הגרוגרות במנין ופריך דהוי מרכה במעשרות ומייתי במרכה בתרומת מעשר כדמוכח סיפא ומוקי לה לריפא כחצי תלעזר בן גמלא והתם מרכה במתכוין ומלתיה לתים ליה כלל לחצי תלעזר בן גמלא מרכה במעשרות מעשרותיו מקולקלין דכמעשר [ראשון] גמי שרי מתומ' כדתמרי' בסוף בכורות יכול היה לו מתה עלים ועגל מעשרה תו עשרה ועגל אחד יהיו מעושרים ת"ל עשירי ולין זה עשירי ר' יוסי בר' יהודה אומר מעשר ומפרש התם לטעמא דר' יוסי בר' יהודה דסבר לחצי תלעזר בן גמלא ומעשר קרייה רחמנא תרומה דכתיב כי תת מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה ולחקוק מעשר בהמה למעשר דגן כדתמר התם בריש פירקין מה מעשר

בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר בשם שתרומה גדולה "ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה ובשם שיש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומה גדולה כך יש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומת מעשר: מתני' המניח פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות, מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני - מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין, אם אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי ר' *אלעזר, רבי יהודה אומר בשלשה פרקים בודקין את היין בקדום של מוצאי החג, ובהוצאת סממד, ובשעת נסיסת מים *בבוסר: גמ' מאי "מעת לעת? ר' יותנן אמר מעת לעת של בריקה רבי אלעזר בן אנטיגנוס אומר משום רבי אלעזר בר' ינאי

מעשר לתרומה גדולה ניטלת בתומ' • ומיהו אין להקיש תרומת מעשר לתרומה גדולה שיועיל במתכוין מיהא לפטור ככרי דהא מעשר אמר רחמנא ומיהו אם במתכוין מוסיף כדאיה דמועיל דמקיש להכי לתרומה גדולה כדמוכח בפרק כל המנחות בתוס' מלה(מנחות דף נה:)דקתני תורמין מחשים על הגרוגרות במנין ופריך דהוי מרכה במעשרות ומייתי במרכה בתרומת מעשר כדמוכח סיפא ומוקי לה לריפא כחצי תלעזר בן גמלא והתם מרכה במתכוין ומלתיה לתים ליה כלל לחצי תלעזר בן גמלא מרכה במעשרות מעשרותיו מקולקלין דכמעשר [ראשון] גמי שרי מתומ' כדתמרי' בסוף בכורות יכול היה לו מתה עלים ועגל מעשרה תו עשרה ועגל אחד יהיו מעושרים ת"ל עשירי ולין זה עשירי ר' יוסי בר' יהודה אומר מעשר ומפרש התם לטעמא דר' יוסי בר' יהודה דסבר לחצי תלעזר בן גמלא ומעשר קרייה רחמנא תרומה דכתיב כי תת מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה ולחקוק מעשר בהמה למעשר דגן כדתמר התם בריש פירקין מה מעשר דגן ניטל מתומ' ובמחשבה כו' וכמעשר לחצון לחייבי לכתיב בסיפא דקרא נתתי לוים לנחלה וה"מ לחמתי לחטרין התם לחוקמי כחצי תלעזר לא הוה ליה למימר אלא לחמתי לחטרין מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ניטל אחד מעשרה אף מעשר בהמה כן אחד מעשרה דגן ניטל אחד מעשרה הוי מעשר לחי' לחיים קויס כמו במכניסים לדיר להתעשר דמכתמת אין דרכן להיות שוין הלכך צריך לחוקמי כחצי תלעזר בן גמלא דאי לאו דחצי תלעזר ה"ל דבטל אחד מי' בשוין קויס כמו במעשר דגן תנ"ב דבמכניס לא בשיקמוין ופקה כיון דבריי חצי' מעשר מחומד דמחי לישנדיך בתומות מעשר הא דתמר ר' חלעזר בריי יוסי לחצי היה טהל עשר גדולות במתכלקלו של

תוספות ריי"ד

כתני' המניח פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשר מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואם אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי ר' אלעזר ר' יהודה אומר בר' בודקין את היין בקדום של מוצאי החג ובהוצאת סממד ובשעת נסיסת מים בבוסר גמ' מאי מעת לעת ר' יותנן אמר מעת לעת של בריקה רבי אלעזר בן אנטיגנוס אומר משום רבי אלעזר בר' ינאי מעשר דגן ניטל מחומד ובמחשבה כו' וכמעשר לחצון לחייבי לכתיב בסיפא דקרא נתתי לוים לנחלה וה"מ לחמתי לחטרין התם לחוקמי כחצי תלעזר לא הוה ליה למימר אלא לחמתי לחטרין מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ניטל אחד מעשרה אף מעשר בהמה כן אחד מעשרה דגן ניטל אחד מעשרה הוי מעשר לחי' לחיים קויס כמו במכניסים לדיר להתעשר דמכתמת אין דרכן להיות שוין הלכך צריך לחוקמי כחצי תלעזר בן גמלא דאי לאו דחצי תלעזר ה"ל דבטל אחד מי' בשוין קויס כמו במעשר דגן תנ"ב דבמכניס לא בשיקמוין ופקה כיון דבריי חצי' מעשר מחומד דמחי לישנדיך בתומות מעשר הא דתמר ר' חלעזר בריי יוסי לחצי היה טהל עשר גדולות במתכלקלו של

[כתוב הרמב"ם פיה"מ ר"א בן שמוע]

[נערוך שרך נסך ג' ליחת נרש"י ושם, וכן ליחת נחוש, דש"י כתו' ד"ה לי וכן נרש"י פסחים ג. ד"ה הוא עוכר] וכן ליחת ניהוא"לאמי

[ועי' תוס' מוכן ז. ד"ה ולמתי ותוס' מנחות נה. ותוספות בכורות נט. ד"ה מתחכוין]

[ועי' היטב תוס' יבמות נ: ד"ה אלא לאו לאו כהא וכו']

[דף קמב.]

במחשבה • פי' בקונטרס אעתיק ד"ה ובמחשבה כדבר' ר' יוסי בר' יהודה: **בשתי** תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר בשם שתרומה גדולה "ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה ובשם שיש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומה גדולה כך יש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומת מעשר: **מתני'** המניח • פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות, מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני - מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין, אם אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי ר' *אלעזר, רבי יהודה אומר בשלשה פרקים בודקין את היין בקדום של מוצאי החג, ובהוצאת סממד, ובשעת נסיסת מים *בבוסר: **גמ'** מאי "מעת לעת? ר' יותנן אמר מעת לעת של בריקה רבי אלעזר בן אנטיגנוס אומר משום רבי אלעזר בר' ינאי

המניח פירות להיום מפריש עליהן • סומך על לגו ואוכל טבלים לחרים שם לו ואומר "כרי תרומתן לתוכן פירות שהקציתי לכך" וכן עושה תמיד: **ואם אבדו** • הלך לבדקן ומצאן שאבדו: **הרי זה חושש** • לתוכן טבלים שתקנו בהבאתן של אלו, ואם לא תלכן לריך להפריש עליהן מעשר כשהן כמו היו לתוכן: **מעת לעת** • בגמ' מפרש: **בודקין את היין** • שהניחו להיות מפריש עליו לבודקו שמא החמיץ ואין תורמין מן החומץ על היין: **בקדום של מוצאי החג** • כשמכניסה רוח קדים במוצאי החג: **בהוצאת סממד** • כשהוא פרח ונבזבו נרקין בתמצל כשהדין: **ובשעת נסיסת מים לבוסר** • כשהן כפול הלבן וקלקלין בוסר וכשלתחתים ככשהא וגדילה בתוכו שיכול לעלור מהן כל שהוא היינו כשיהא מים ל"ת היו כותבין העגבים כשהן בוסר ונותנין לתוכן מים ונעשין חומץ לעיכול: **גמ' מעת לעת של בריקה** • כשבדקין מלאן תבואין חוקם שמא מתחמול בעת הזאת לבדוק ואם עבדוק מעשר תוך מעת לעת זה על פירות תחריס לריך להפריש עליהם מספק, ומפי מכרי לי לחמור רבנן למיתם הלא סמכי' לחזקה: **ר' אלעזר בר' ינאי** • בגמ' מפרש: **כודקין את היין** • שהניחו להיות מפריש עליו לריך לבודקו שמא החמיץ ואין תורמין מן החומץ על היין: **בקיד

בקידום של מולאי החג של תקופה • של תקופת תשרי לכל מקכה תקופת תמוז עד כאן לא ת"ח והא לי לפשר שממשוך עד כאן כדאמרי' בפרק קמא דמהדרין (דף יג.) דבעינן מקלת החג בתקופה מהקה ו"ל דלמר החם דעל תקופה לבדה אין מעברין: **לפני** הזרע ובקעמ הזרע • דימה דכל זה הוה פרק ג' לאין הפסק בין לפני הזרע לבעמ הזרע ו"ל דבקעמ הזרע הוה סוף הזרע שכבר זרעו כל מה שהיה להם ונתחסר להם עלת היה להם כל הגורך: **לשותפין** • פירש ר"ח וכ"מ כי הא דאמר בריש המקבל (ב"מ דף קי:) הני בי תרי דעבוד עיסקא בהדי הדדי[וזוזה] ול"ל חד לאחבריה תא ואפלוג ואמר ליה לידך גרוים טפי דינא הוא למעבד והשתא עד זה הזמן יכולין לעבד ואי ימכרו ויחלוקו וכן לכל דבר יש זמן:

אי הכי היינו דכתיב וחך המקח • להאי קרא קאמר עלת בא לספר בכח גבורת סגולתה שהיתה עושה תלמיד בית לעיל שהתיקוה מאחר כל הברותות ומחמתם העולם ומכל מקום אמת הוא שהוא רוח חזק מאד כדכתיב (שמות יד) ברוח קדים עזה כל הלילה וכרוח קדים תעבר תמים תרגום (תהלים מח) לפסנמים שולחה הקב"ה לעולם עזה וקשה: **אנא** לא לגריכנא להו • פירש בקונטרס דכל נחמן בר יצחק תמיהה דבי נשיאה הוה דאמר בהעור/והרוקב (חולין קכד:) ולפירושו רב נחמן שם שבנעמ' הוא רב נחמן בר יצחק דבהעור והרוקב מעמע דשחט רב נחמן הוא תמיהה דבי רים גלותא ואין גרחה לבפרק מי שהוליחוהו (עירובין דף מג:) לחמרי' יתיב רב נחמן בר יצחק לחמוניה דלבא ויתיב רבא קמיה לרב נחמן וכן בפ' עומין פסין (שם דף יח:)*גבי מטח עם הארץ היה מעמע לרב נחמן שהם *לפי הייט רב נחמן בר יצחק וכן בפ' הנזלה (לקמן נא:) גבי תלמיה רב נחמן בר יצחק לרבה בר עילא דהוה קלי לפיעמא דבי תפלה וכן בכמה דוכתי אלא רב נחמן שהם הוא רב נחמן בר יעקב דהא רב נחמן שהם הוא מכרו של רב שהם וכיולמלמי מוכח בדוכתי טובא דרב נחמן בר יעקב הוא מכרו של רב שהם שהם וגם בש"ס שלנו לימו מזכיר בשני מקום רב נחמן בר יעקב אלא כשמזכיר אלמא רב נחמן מחר רב נחמן בר רב מהדא והא דקאמר בכח רב נחמן בר יצחק לא לגריכנא להו עשיר היה ולא היה לריך להם"): **שדיא** נשיב. לרוח מזרחית קאמר כדמוכח בגיטין ולא שהשה קדים' אלא לפי שהיתה קשה קלתה כך ורוח דרומית שהה קדים כדאמר בעבירין בפרק רבי ישמעאל דף ח: ובפרק הגוזל עלים (ב"ק דף קיז.) ובפרק בתרא דמכות (דף כד.) ובפרק בתרא דסוטה (דף מח.) ובפרק בתרא דיבמות (דף קכא.) ובפרק בתרא דמנחות (דף קי.) ובפרק בתרא דחולין (דף קלב.) ובפרק בתרא דמגילה (דף כח.) ובפרק בתרא דתענית (דף כט.) ובפרק בתרא דנדה (דף סו.) ובפרק בתרא דזבחים (דף קכ

[מי' רס"ו שנת קכ: ד"ס שופטת וכע"ז כת: ד"ס שופטת]
*) [מי' רס"ו ס"ק כו: ד"ס קופיגא]

שופטא . *כיה יד: קופיגא. *) תור שבראש המרח שקורין פושו"ר ועל שם שדומה בין שני לדי התור קרי ליה בין לחים שמדוקין : סיכפא כדפנא . יתד שכדופן : רפיא . שמייבש מחמת החום ורפה : קניא כסופטא . קנה התלוג ככפיפה : רפיא . כמו יפריח :

הדרן עלך כל הגט

השולח . ופגיע . והגיע : מיגו יכול לבטלו . בגמרא פריך פשיטא : בדמסגיא . לא היה מבטלו בפני השליח ולא בפני האשה אלא במקום שהיה עומד היה מבטלו בפני שלשה : **מפני תיקון העולם** . שהשליח שחיט יודע בדבר מוליכו לה והיא מסרה לו : **גמ'** פגיעו . הוי משמע שרדף אחריו והגיעו : **ומפילו מפילה** . שמשהה שליח בדרך והיה לו לזה דרך לשם ולחזו, ותפ"ה בטל: **ולא אמרינן** . 'לית דעתיה לבטולי אלא לעשורה בטעמא אחרינא מדם לו מדשיים שאם היה דעתו לבטלו היה רודף אחריו לבטולי : **שליחותא דקמא** . דלמרינן ליה לא עדיפת מיניה : **מיסו טוב ולא עדיף** . כי בטליה הוא בטעמא בטל וליכא למימר לעשורה מיכון דלא הוה מסרת נפשיה משום לעשרה : **מכל שניה** . כי שלח שליח לבטל למרינן לעשורה מיכון ומשום מירתת דשליח אמרין לא מיכפת ליה : **בטל טוב** . משמע בטל יהא וכן לי לפסי בו : **פסול טוב** . לא משמע דליהוי מבטל ליה אלא מוליה עליו שם פסול והא ליכא : **לא אמר כלום** . וכיה בה על כרחו ואם יש לו בעל חוב גובה חוקה בשבילו לפי שכל הלשוחות הלו לשון עתיד הן והוחיל וקבלה חיט יכול לחזור בו : **בעלם סיל** . משמע בטלה היתה מקודש שקיבלתי 'הולחת בטל דין כמוחה עדיס והכי קאמר שלא זכה בה ותזרת לעולן וכיי נמי חניא לקמן בפירקין (דף מ:) כחבתי ומחתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא כתב ונתן לי הודחת בטל דין כמוחה עדיס והלי נמי דאמר 'בטלה היתה מקודש לכן' נאמן

מתנה - דבריו קיימין אלמא

שפתא בקופינא דמרא רפיא, רב יוסף אמר אפילו סיכתא בדפנא רפיא רב אחא בר יעקב אמר אפילו קנייא בכופתא רפיא :

הדרן עלך כל הגט

השולח *גט לאשתו : והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל, קודם אצל אשתו או ששלח אצלה שליח ואמר לה גט ששלחתי לך בטל הוא הרי זה בטל, אם משהגיע גט לידה שוב אינו יכול לבטלו בראשונה היה עושה בי"ד (ג) (במקום אחר ומבטלו יהחקין רבן גמליאל הזקן שלא יהו עושין כן מפני תיקון העולם : **גמ'** הגיעו לא קתני אלא הגיע ואפי' ממילא ולא אמרינן לעשורה הוא דקא מיכוין או ששלח אחריו שלחה ל"ל : מהו דתימא לא אלימא שליחותיה דבתרא משליחותיה דקמא דלבטליה, קמ"ל קדם הוא אצל אשתו למה לי : מהו דתימא כי לא אמרינן לעשורה קא מיכוין ה"מ לשליח אבל לדידה ודאי לעשורה קא מיכוין קמ"ל או ששלח אצלה שליח למה לי : מהו דתימא איהו הוא דלא טרח אדעתא לעשורה אבל שליח דלא איכפת ליה כי טרח, ודאי לעשורה קא מיכוין, קמ"ל ואם משהגיע גט לידה אינו יכול לבטלה פשיטא לא צריכא דמהדר עליה מעיקרא לבטולי מהו דתימא איגלאי מלתא למפרע דבטלה, קמ"ל : ת"ר הבטל הוא, אי איפשי בו דבריו קיימין, פסול הוא, אינו גט" לא אמר כלום למימרא דבטל לישנא דלבטיל משמע

*והאמר רבה בר איבו אמר רב ששת ואמרי לה אמר רבה בר אבוה - מקבל מתנה שאמר לאחר שבאתה מתנה לידו מתנה זו מבוטלת (ג), תיבטל, אי איפשי בה- לא אמר כלום, בטלה היא, אינה "בטל"- שתי

מתנה - דבריו קיימין אלמא

דמי ליכא מידי דמדאורייתא לית הוי גט ומדרבנן הוה גט דכיון שקלח דומה לדכרים שבלב לית תקינה עקירת דבר מן התורה ועדיפא מינה למרינן בבטול שלח בב"ד בלח ידיעת שליח ואפשר דמשמע פשט הלכה דלח. הוי בטול ול"ע כי שמח בטול שלח בב"ד ליט מועיל להקל חבל יועיל להחמיר ועוד גרסה לי"י כי דכריס שבלב לינן דכריס חפי' היכח דק"ל שנחנס מלפרשם כמו שרוחה להוכיח בפ"ב דקדושין (דף ג.) דדכריס שבלב לינן לחוש עד שיחמר רוחה חני דגט ובפירה ולח מהני דכריס שבלב להיות דכריס חלח היכח שבלב גילוי דעתח יש לנו לדעת דעתו מעלמו : **והאמר** רבה בר ליבו"ח ר"ח שחם ואחמרי לה רבה בר חבוה כו'. ול"ג רבה בר חבוה ר"ח שחם דרבה בר חבוה היה רבו של רב נחמן וכ"ש נחמן חביהו של רב ששת : **מבוטלת** היח תיבטל אי חפשי בה לח חמר כלום . חימה דבפרק בחרח דכריחות (דף כד.) גרסי' דליפלת מבוטלת היח תיבטל אי חפשי בה דכריו קיימים בטלה היח חינה מחנה לח חמר כלום "ואי חפשי למיגרם החם כדהכח דהחם פריך מינה חדרים לקיש לחחר הטוען מחנה לחכנון ואחר הלה אי חפשי בה כל הקודם בה זכה ורב ששת קחמר חלי חפשי בה דכריו קיימים מאי לאו דכריו קיימים והדרה למרה ומיהו לספריס דגרסי החם והכח אי חפשי בה בטלה היח דליכח מחנה דכריו קיימים חפי' שפיר והח דלח מקשה חפי' חפשי בה כמו שמקשה לבטלה משום שפשוט לו דחפי' דכריו קיימים חפי' חפשי בה היינו משום דהוי לשון הפקר כדחמרן בכריחות לריש לקיש ומיהו גירסח זו חינה ברוב ספריס ור"י חומר שיש לייחב לחן גירסח דכריחות ודייק דבטל מעיקרא משמע מדקחני בטלה היח חינה מחנה לח חמר כלום חלי ליכח משמע להכח ר"ח היו דכריו קיימין והוי הפקר וכל המחזיק בה זכה חבל החחח דמעיקרא משמע הכי הוח כלומר על כל מחנות שחדם נוחן לחבריו וזוכה בהן שלין מחנות דכלן כמי זוכה בהו ולכך לח חמר כלום וכלי חלי דקחמר חפי' לשוחות משמע ולישנח דחכי בה קחמר לחו לחכמי דכריו במחנות קחמר חלח דחכמי סייעו לשון הטוב לו דטוב לו שיבטל הגט וטוב לו חלח יבטל המחנה והח דמשמע בריש פ' החומנים (ג"מ דף עה:) דחשיב גילוי לבטל מה שממהר הגט לחול דלחמרינן בשלמח מי חימחר חיפכח המקבל לי גיטי ולחקח לחמרה הבח לי גיטי והוח

[ג"ע תוס' כ"ב קלח.ד"ה כלן נשוחת כו' גם סוף דבריהם]

א א מיי' פ"ו מהל' גירושין הל' טו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמ"ג סעי' נח : ב ב מיי' שם טוש"ע שם סעי' ס : ג ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' סב : ד ד מיי' שם הלכ"ב טוש"ע שם סעי' סג : ה ה מיי' פ"ד מהל' זכייה הל"ו סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רמה סעי' י ונכ"ש וש"ב:

תוספות רי"ד

השולח גם לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גם שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל קדם אצל אשתו או ששלח אצלה [שליח] ואמר לה גם ששלחתי לך בטל הוא הרי זה בטל אם משהגיע גם לידה אינו יכול לבטלו: ת"ר בו בטל הוא אי אינשי דבריו קיימין . פי' שמשמע לשונות אלו לשון ביטול . פסול הוא אינו גם לא אמר כלום פי' שמשמע שמוציא עליו לעז שהוא גם פסול והרי אנו רואים שהוא כשר מ"ה לא אמר כלום אבל אם אמר גם פסול יהיה לא יהיה גם הרי הכי נמי דהוי לשון ביטול והגט בטל :

נוסח לשונות של ביטול (דף כג)

נוסח תוספות רי"ד

אם לשון הביטול דבר - אז הוא לשון ביטול, ואמאי ? אי לשון שבר - אז הוי ביטול, ואמאי ? שפיר אומר שמעון בן פסול כשהוא נותן לו

נוסח פרש"י ז"ל

פרש"י ז"ל

נוסח פרש"י ז"ל

נוסח פרש"י ז"ל

נוסח

והוא לומר הילך כמה שאמרה ואמר רב נחמן כיון שהגיע גט לידו מבורכת למת שתגיע דידיה כמיך המת ודלי שלוחא לגרסה מסוב ליה מיגיע לבל כתן שמגלה דעתו שמפך בכיסולו הייט מיגיע דידיה וכן"ע פי' בכריתות (דף כז.) דגרסינן התם כמו בשמעתין ולא פריך מאי לפסוי ללא אמר כלום דכי אמר כ"ע במתנת מטלטלין דכיון דאמר לידיה הוי לי לפסוי לגמרי ומפקיעים לבל זה לא הפקיר את שהרי ללא אומר ליני מפן שאהא המתנה קיימת ללא מסיפא פריך דקתני בשלה היא תיכה מתנה דכיון קיימים לגמעבר משמע ומודה שלא קיבלה לפס מתנה והולאת בשל דין כשאר עבדים דמי מלי לאו דכריו קיימים והדרה למרה ללמת היכא דלמהני דכריו הדרה למרה ומצני לא דכריו קיימים ולא הדרה למרה והוא הדין דהוה מלי לאקוליי דהשתא דל"ם לקים כיון שבכבר זכה הוי הפקר לבל בהשתא דרב שמת דמודה שלא זכה כה מעולם הוי למרה דכי יהיב ליפ לימם לדעתא דמקבלי לה מיגיא ולי לא לה הוה מתנה דהכי מצני השתא מצני שפיר בללו הכי ובשרים לין לי על מלה זו וידי מסולקת לה למר כלום פריך שפיר מצדה למטלטלין דבשדה שהיא שלו לייתי כדפי' בקונטרס, האומר לחברו שהוא שוקף עמו לא איך למימר דעתו שלא תהא המתנה קיימת כמו בהשיג דרב שמת ולי לפסוי לו לא הפקר במטלטלים ל"ב ידי מסולקת הימנה בשדה שלו הוי כמי הפקר שלי אפשר לומר שלא יהא לו רשות לחזור ולקחת ממנו כלום:

להלך לאו כזכי דמי. בגט לא [ב] **מנא אמינא לה** דתנן (ו)[ומסרי לפומיכם] פלוני אייך לומר הולך לאו כזכי דמי לשלים הוא דבעלים זכי נמי לא מהני ולא נקטיה אלא לסימנא בעלמא לומר כי היכי דלא מהניא הולך בגט לא מהני נמי בתתנה: **מאי** שנא מהני הוא הקדש. תימה דבריש לין בין המוכר (גדיש דף נ:) משמע דבכר זה הקדש מועיל וגט זה תרם ולמ"ל לא אמר כלום דגרס מגט זה תרם הוא ולמ"ל לא אמר כלום ללא דכריו קיימין לא אמר כלום כגון שאמר תהא מתנה זו לידו בשלה היא אינה מתנה אי אפשי בה דכריו קיימין מי' שלשונות לשעבר משמע שהיא בשלה מקודם לכן משעה שקבלה, אינה מתנה ואי (אחגר) אפשי לקבלה יכגון שהיה צווח מעיקרו אבל אם שתק ולבסוף צווח נמלך הוא ובבר קנה המקבל ואינו יכול להחזיאה מרשותו כ"א שיקנה לאחרים בקנין גמור וב"ח גובה מפנה אמר אביי נקיטי שליח מתנה כשליח הגט לומר נפקא מינה להילך לאו כזכה דמי פ' והנותן מתנה יכול לבפלה עד שלא תגיע ליד המקבל דאע"ג בתתנה זכות היא לו יכול לו לאדם אלא בפני הילך לאו כזכה דמי דוקא בפני הילך או בפני אחר שלא בא ליד המקבל יכול לבפל בתתני כבו שיכול לבפל הגט עד שיגיע ליד אשתי: איבעיא להו תיור ומגרש בו אי אינו תיור ומגרש בו, פי' השולח גט לאשתו ובטלו קודם שיגיע ליד אשתי ובכשיגיע לה בפני עד שיגיע ליד אשתי: איבעיא להו תיור ומגרש בו אי אינו תיור ומגרש בו, פי' השולח גט לאשתו ובטלו קודם שיגיע ליד אשתי ובכשיגיע לה בפני עד

תוספות רי"ד

אמר רב ששת ואמרי לה בתתניתא תנא גם זה לא יעשה לא יחזיר לא יעביר לא ישלח לא יגרש יהו תרש יהו כהרש דבריו קיימין אינו מועיל אינו מזיק אינו מועיל אינו מזיק אינו משלח אינו משלח אינו מגרש תרש הוא כהרש הוא לא אמר כלום. פי' אחת שהן בישול הן לעזיר ואלה שאינן לשון בישול אינן לעזיר אלא כמוציא עליו לעז שאינו בשר והרי אנו רואים שהוא כשר הילכך לא אמר כלום איבעיא להו תיר הוא כהרש מהו פי' האי לישנא לחבא משמע או לשעבר א"ל רבינא לרב אחא מ"ש מהרי הוא הקדש תיר הוא הפקר פי' דמשמע לחבא כאילו אמר יהא הקדש יהא הפקר ודבריו קיימין וה"ה הבא נמי תיר הוא כהרש לחבא משמע ודבריו קיימין: אמר רב ששת מקבל מ"מ גט שאמר לאחר שבאת מתנה לי לידו מתנה זו מבוטלת הבטל לא אמר כלום פי' דהאי לישנא לחבא משמע הכין שכבר זכה בה שלו היא ואינו יכול להוציאה מרשותו עד שיקנה לאחרים יש לו בעל הבי נובה מפנה בשלה היא אינה מתנה אי אפשי בה דבריו קיימין פי' שלשונות לשעבר משמע שהיא בשלה מקודם לכן משעה שקבלה, אינה מתנה ואי (אחגר) אפשי לקבלה יכגון שהיה צווח מעיקרו אבל אם שתק ולבסוף צווח נמלך הוא ובבר קנה המקבל ואינו יכול להוציאה מרשותו כ"א שיקנה לאחרים בקנין גמור וב"ח גובה מפנה אמר אביי נקיטי שליח מתנה כשליח הגט לומר נפקא מינה להילך לאו כזכה דמי פ' והנותן מתנה יכול לבפלה עד שלא תגיע ליד המקבל דאע"ג בתתנה זכות היא לו יכול לו לאדם אלא בפני הילך לאו כזכה דמי דוקא בפני הילך או בפני אחר שלא בא ליד המקבל יכול לבפל בתתני כבו שיכול לבפל הגט עד שיגיע ליד אשתי: איבעיא להו תיור ומגרש בו אי אינו תיור ומגרש בו, פי' השולח גט לאשתו ובטלו קודם שיגיע ליד אשתי ובכשיגיע לה בפני עד

שתי לשונות משמע: משמע דבטל (ו) ומשמע דליבטיל-נבי נמ לישנא דמתני ביה קאמר נבי מתנה לישנא דמתני בה קאמר. אמר אביי *נקטינן שליח מתנה תרי הוא כשליח הגט-נפקא מינה *להילך לאו כזכי דמי. **מתני'** רבינא אשכחיה לרב נחמן בר יצחק דהלי וקאי בעיברא דדשא וקא מיבעיא ליה "בטל מדעתיה". אמר רב ששת ואמרי לה במתניתא תנא [גם זה לא יועיל, לא יהיה, לא יעזיב, לא ישלח, ולא יגרש, יהא תרש, יהא כהרש-דבריו קיימין, אינו מועיל, אינו מתיר, אינו מעזיב, אינו משלח, אינו מגרש, תרש הוא, כהרש הוא-לא אמר כלום] איבעיא להו "תרי הוא תרש" מהו? א"ל רבינא לרב אחא בריה דרבא ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי "מאי שנא כהרי הוא הקדש, תרי הוא הפקר". חיור ומגרש בו-אין-אינו חיור ומגרש בו *רב נחמן אמר חיור ומגרש בו ורב ששת אמר אינו חיור ומגרש בו 'והלכתא כוותיה דרב נחמן, איני והא קי"ל 'הלכתא כבותיה דר' יוחנן *דאמר תיורת? הכי השתא התם דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור והכא נהי דבטליה לשליחותא דשליח, גיטא גופיה מי קא בטיל? בראשונה היה עושה "מבטלו רב נחמן אמר בפני ב' רב ששת אמר בפני ג' "ב"ד" קתני ורב נחמן אמר בפני ב' לבי תרי נמי ב"ד הוא, אמר רבא אמר רב נחמן

פלוני ופלוני. מרי ממעט וקרי להו דיינים: **רובו.** מוכר לרוכות של בשמים: **מופקין ממנה.** גבי פרוזבול תנן לה במסכת שביעית (פ"י מ"ד): **למה לי למיתני דיינים או עדים.** פשיטא דמצי מתני או בהני ולימני עדים והוה הדין לי תחתי דיינין: **בלשון דיינים.** כגון "בי דינא הויא ותחת פלוני ותמר לגת מוכרני לכם פלוני ופלוני כו'": **ותחתי עדים.** בלשון עדות כגון "תים פלוני עד": **ונ"ש בקונב בלשון עדות.** כגון "דוכן שהדותא דהוה בתיפניא כו'" **ותחתי** למה"מ "תי פלוני דיין": ס"ג ל"ש כתוב בלשון עדים ותחתי דיינים ונ"ש כתוב בלשון דיינים ותחתי עדים: **מקנא ממורים.** כלומר שלא יהו ממזרים בישראל: **בפני שנים.** היה מבטלו קודם מקנה: ס"ג וכי תרי ליה להו קלא ולא ידעה דבטליה ואולה ומיכסכה: **מקנה בעגונות סוף דליכא.** דלמרבינהו ליכך מחריו לו לבטל שליח והוא לא יקרא בכל שלה בשביל לעגנה: **בטלו.** לאחר מקנה ר"ג בפני ב"ד: **מבוטל.** דלמ"ע ע"ג דעבר לתקנתא בטל שליחותו: **לחוספיף על בטלו.** שם היה בו שום תגלי: **מה כח ב"ד.** של תקנה ר"ג יפה שם כח דבריהן בטליס ע"י זה: **דמדאורייתא בטל גיטף.** שהרי לא בא לידה וזה ביטל את השליח מהיות שלוחו לגירושין: **מדאפשר דרבנן מקדש.** יבמות ב: להיות קדושין חלין כדם משה וישראל שהגיעו חכמי ישראל והרי הם לחמרו שיקדשו כל קדושין שבישראל על ידי גט כזה הילכך [שם וקדושין מב.] פקעי שעל מנת כן קידשה: **מינח דקדיש בכספא.** תיכף למימר לפקעינהו לקידושין בגט דבריהן ולחמרו ליהוי מעות למפרע מתנה וממילא פקעו שהרי כשקידש ע"מ כן קידש: **קדיש בכיפה.** דקיימא לן בקידושין (קף ז:) "מכי יקח חים חשה ובעלה לחשה מהקדשה כמי בביאה: **מאי.** לפקעינהו ליכא למימר בהא ביאה: **שויוה רבנן.** להיות ביאה למפרע ע"י גט זה: **בעילת זנות.** דלפקעינהו שם קידושין מיהא ויש בהן כח לכך שהרי כשקידש על מנהג חוק בשם קידש כך לחי מפרש בכל מקום מלבד ומרבותי קבלתי כל דמקדש לחבעה לרבנן מקדש דקדושי כסף לרבנן לחי כתיב בהדיא לחי נמרינן קיחה מהשה עפרון והיינו דקפריך חינח דקדיש בכספא קדיש בביאה דכתיב בהדיא (דברים כד) כי יקח חים חשה ובעלה חלי ליכא למימר היכך יכלו לעקור דבר חן התורה ומשני שויוה רבנן לבטילתו בעילת זנות של כל מקדש בביאה כדחמר התם (קידושין דף יב:) רב מנגיד לחמלן דמקדש בביאה משום פריעותא ומשנינן קשות יש בדבר חדל דגזירה שוה ונופה תורה היא שהרי לא נחלו נפקעין חלא בגזירה שוה ונופר שהוא בכרת [כריתות ה.] מגזירה שוה למדנו ונערה שחוזרסה להרגת בקדושי כסף ואי דרבנן חי חיקעינהו ועוד דקחמני שויוה רבנן לבטילתו בעילת זנות הא דאורייתא היא וכי לחמרן רב מנגיד לחמלן מני לשויה בעילת זנות הא דאורייתא היא והא דחמרן דמקדש בביאה קידושין חיהא לא בטלי חלא הא והא דאורייתא והא דרבנן דלחים כח לבטל חלא זנות כדחמר התם שהגיעו חכמים בישראל: **לחמר לעקרה כתבו גט לאשתי.** וקיימא לן (נקמן קף סו:) כל כמה דלא חמר "כולכם" לחד כותב ואפילו חמר לן: **יכול לבטל.** מוחר לבטל ולומר לאנשים מהם לא חכתבוהו וחלן זה לעקור חקנת רבן גמליחל: **חיני יכול.** שלף זו מן התקנה ואם בטלו חיני מבוטל דאם כן מה בית חין יפה: לא

לא שנת כחוב בגטין דיינים ותחיתי עדים. כמו שכתוב בפרוזבול כי דינא הויא ותחת פלוני בר פלוני וזכרין שם הדיינים בתוך התוכף ולמטה מחתימים עדים להעיד על הפרוזבול שהוא לחתם ולקיימו ן דהקשה פרוזבול חע"פ שלא חתמו בו הדיינים עלמה לה שנת כחוב בגטין עדים שחין דיינין נזכרים בתוך התוכף של פרוזבול דכחיב ביה הכי כי דינא הויא ותחת פלוני בר פלוני וחתם פלוני ותמר לגת מוסרני לכם כל חוב שים לי ביד פלוני ופלוני ופלוני עדיהם ותחומים למקום הדיינים ובקונטרס פי' בענין לחמר: **ורבי** חמרי לית להו קלא. וח"ת ולחקט שיבטל בפני ג' וי"ל מפני תקנת עגונות: **ורבי** חלמא לית להו קלא. ותע"ג דמלוה על פה לח נבי ממעבדי חפילו הלווהו בפני כמה עדים הייט משום דמלן דיוף בלעגת יוף כדחמרינן בחזקת הבחים (כ"ג דף מב.) ולין רגילות להוודות לבני חדם חלח טפר לכל השולחים ממט והח דחמר הכח דבי חמרי לית להו קלא ונבי מוכר הכח שהרי בעדים חמרינן בחזקת הבחים (שם דף מח:) דגובה מנכסים משועבדים הכח בענין גילוי מילחא טפי: **ושמעה** וידעה ולח מינסבח ותקנת עגונות הוח לחיכח. חע"ג דבדין לח מינסבח חשיב עגון דהכי נמי לחמרינן בפ' כל הגט (נעיל דף סו:) ובדין הוח חפי' טופס לח לכחוב חלח זימנין דבעי למיזל למדינת הים ולח מבטח שפרח שקיל לה וחזיל ומיענגה ויבטה:

כל דמקדש חדעתח דרבנן מקדש. ולכך לומר בפעח קידושין כדח מבטל ושקלא: **ואפקעינהו** דבנן לקידושין מיניה. הקשה ה"ר שמואל חם כן יחפה על בח לחזרתו וכשיבותו ועוד יכולין ממזרים ליטהר ותירן ר"ח דכי חלי לה גט ויבטלו חלא בפני ב' חבל חלי בפני שליח ופקעי קידושין ונמלח שהיח פניה ותומר ר"י דלח קשה דחין לחזק חלח כשמחפה עליה חלח כדין חבל הכח כדין מחפה ומן התורה פטורה ועוד הקשה רבי שמואל דהיכי מקייבין לעולם חיפה חלח חים שזינחה והח החרחת ספק היח דשמח שלח לה גט ויבטלו ועוד יכולין ממזרים ליטהר ותומר ר"ח דכי חלי נזונת לה הוי החרחת ספק דחזינן בתר רובח ורוב חין מנכרין כשזינחה וכשנולחין גט חין מבטלין ועוד דחוקמינן לחזקה שהיח עכשיו כשוחה *דחלה לה כן מיר שהיה שוחה יין לו מעמח למחר חמרי לוקה דלמה חמרו לו לל חשחה לל חשחה חייב על כל לחת ולחת (מיר דף מב.) והח החרחת ספק היח שמח ישחל על בזרוחו ומה שהקשה לה כן יפפה על בח לחזרתו ויכולין ממזרין ליטהר לי יהיו בטוח יפרחו לה מפקעינן קידושין מיניה דלחקשה עשו מכשיר ולח לחקלה ממחוך כך יהיו בטוח ישרחל פרוטח בעריות לחבל לה

רבי סבר עדות שבטלה מקלחה לח בטלה כולה. וח"ת מנח ליה להם"ם דסבר לח בטלה כולה ויכול לבטל היינו חפי' לכחחילה

תום' ד"ה ומפקעינהו וכו' דחל"ר מיר. ע' שבת ד' ד ע"ח תום' ד"ה קודם ומכות דף עו ע"ב תום' ד"ה כמאי קמיפלגי.

למחת סבר בטלה כולה ואפילו הכי יכול לבטל בדיעבד דהא לעיל ליה ליה בטלו מבוטל דמלמן יכול לח מני למידק מיהח מחר לבטל לכחחילה כדמוכח בפרק הזהב (ג"ח דף מח.) דחמר התומר לחבירו מחנה לחי טוחן לך יכול לחזור בו ופריך יכול פטיחח חלח לימח מחר לחזור בו ור"ל דמסחם ליה מילחח דרבי דיכול לבטל חפי' בפני חחד חע"ג דחין דבר שבערוה פחות משנים כיון שבשליח עלמו חומר שהוח מבטל הוח מבוטל ח"ר חפי' לח מהני בלח פניה

"אפני תיקון עולם" ואחרי כלשון אחר שמח אמר בפני ב' ורב נחמן היו יושבים ששת אמר בפני שנים רב קיבל מהקדש ואמר בפני ב' בי תרי ליתי בעדים ב"ד קיבל מהקדש ורב נחמן אמר בפני ב' בי תרי ליתי בעדים: מאי משני תקון העולם ר' יוחנן אמר משום תקון עגונות ומשום תקון ממזרים ומבר ליה כרב נחמן דאמר בפני שנים מבטלו ובי תרי ליתי לחרי קלא ולא שמעה ואולה ומינסבא ואיכא תקון ממזרים. ור"ל אמר משום תקון עגונות סבר לה כרב ששת דאמר בפני ב' ובי' אית להו קלא ושמעה וידעה ולא מינסבא ואיכא תקון ממזרים ור"ל אמר משום תקון עגונות סבר לה כרב ששת דאמר בפני ב' ובי' אית להו קלא ולא שמעה ולא מינסבא ואיכא תקון ממזרים ור"ל ר' יוחנן אמר משום תקון עגונות סבר לה כרב ששת דאמר בפני ב' ורב נחמן אמר בפני ג

לא בטלה כולה, ואי אולי הנך כתבי ויהבי ליכתבו וליתבו רשב"ג סבר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, והנך לא ידעי, ואזלי וכתבי ויהבי ושרו אשת איש לעלמא ואב"א דכולי עלמא עדות שבטלה מקצתה לא בטלה כולה והכא היינו טעמא דרשב"ג קסבר מלתא דמתעבדא באפי עשרה צריכא בי עשרה למישלפה, איבעיא להו "כולכם" "מהו" טעמא דרשב"ג משום דקסבר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, והני כיון דאמר להו "כולכם" לא מצו כתבי ויהבי אלמא סבר דרשב"ג משום דקסבר כל מלתא דמתעבדא באפי בי עשרה צריכא בי עשרה למישלפה והילכך אפילו "כולכם" נמי ת"ש *דאמר לשנים "תנו גם לאשתי" יכול לבטלה שלא בפני זה דברי רבי רשב"ג אומר אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה והא שנים דכי כולכם דמו ופליגי, אמר רב אשי אי בעדי כתיבה הכי נמי, הכא במאי עסקינן בעדי הולכה הכי נמי מיסתברא דקתני סיפא "אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו יכול לבטל זה שלא בפני זה אי אמרת בשלמא בעדי הולכה שפיר אלא אי אמרת בעדי כתיבה מי מצטרפי הא אמר מר *אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם באחד דלמא כרבי יהושע בן קרחה סבירא ליה דאמר רב שמואל בר יהודה שמעית מיניה דר' אבא תרתי חדא כרבי וחדא כרשב"ג ולא ידענא הי כרבי והי כרשב"ג אמר רב יוסף ניחזי אנן דבי אחא רב דימי אמר מעשה ועשה רבי כדברי חכמים אמר לפניו רבי *פרטא בנו של רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של ר' פרטא הגדול "אם כן מה בית דין יפה" וחזר רבי ועשה כרבן שמעון בן גמליאל ומודה כרבן שמעון בן גמליאל הן כרבי חדא כרבי ואף ר' יאשיה דמן אושא סבר כרבי וחדא כרשב"ג דאמר רבה בר בר חנה חמשה סבי הוינן קמיה דר' יאשיה דמן אושא אחא ההוא גברא קמיה ואשקליה גיטא על כורחיה אמר (ה) (לן) זילו אסמכוהו ואי ס"ד כרבי כי מיסמכי מאי הוי אלא שמע מינה כרשב"ג סבירא ליה, ואי סלקא דעתך אידך נמי כרבן שמעון בן גמליאל למה להו אסמכוהו, ליבדרו איבדורי, אלא שמע מינה חדא כרבי וחדא כרבן שמעון בן גמליאל זקבא אמר רב נחמן *הלכה כרבי בשתיהן נולית ליה לרב נחמן מה כח בית דין יפה והאמר רב נחמן אמר שמואל

יתומין

מפני תקנת עגונות לא דמו מהדדי ולפירושו שמשה תותם מה שמסתפק הש"ס הי כרבי והי כרשב"ג הייט דוקא לפי מה דמוקי פלוגתייהו בלריכי בי עשרה למשלפה אבל למאי דמוקי פלוגתייהו בעדות שבטלה מקלתה אין להסתפק דלפי ק"ל כביטלו מבוטל כרבי תו לא מלי למיפסק בהאי לעברה לגמרי כרבן שמעון בן גמליאל דלפי' ק"ל כווחיט דבטלה כולה במאי דקאמר שאין הביטול מועיל לפי' דיעבד לא ק"ל כווחיט ומיהו אם משמעות לשון יכול דקאמר רשב"ג לא משמע דיעבד לא בחמת לאפוקי מדרבי דקאי לפי' לכתחילה אחי שפיר דמסתפק לפי' לגיטא דפליגי בעדות שבטלה מקלתה ומ"מ לרשב"ג לפי' בדיעבד ליט מבוטל כדפירש בקונטרס מכח ההיא דלעיל דקאמר ק"ל מה כח כ"ד יפה: צריכי כי עשרה למשלפה. ולפי' חותם שנים שביטל יכולין לכתוב ומיהו כיון דמדאוריימא יכול לבטל לפי' לגיטא בפניהם אחמי תקנו חכמים שלא יועיל ביטול לגבי חותם שנים עלמם וי"ל כיון שהאורכו לתקן שלין ביטול מועיל לגבי מחריס תיקנו גמי שלא יהא לו כח לבטל בזה הגט כלל: אמר רב יוסף ניחזי אנן. תנ"ג דרב יוסף אית ליה הכא דביטלו אינו מבוטל קאמר רב יוסף ק"ק דקיומין (לף יב:) דרב מנגיד אמתן דמבטל גיטא תנ"ג דאין מבוטל ד"מ הרי מוציא לעז על הגט כי היכי דמנגיד אמתן דמקדש בשוקא לו בביאה תנ"ג דליכא למיחש: ודחזר רבי ועשה כרשב"ג. וה"ת מנא ליה משום דחזר בו הכא דחזר בו גמי ממאי דאמר ביטלו מבוטל דלמא ההיא דשום הדיינים דמי כפי לביטלו שלא בפ"ד דהכא שום רבי לאיט מבוטל דאמרי מה כח ב"ד יפה (ב) כדפרישית לעיל וי"ל דרב יוסף מדמה להו משום דלא ליפלגו רבי ורשב"ג שלא בהני תרי מילי בחה כח ב"ד יפה בשום הדיינין ובביטלו הגט בפ"ד ולכך מדמה להו מהדדי ומסתמא כשחזר מזה חזר גמי מזה:

ליבדרן מיבדורי. לפי' למאן דמוקי פלוגתייהו בעדות שבטלה מקלתה דייק שפיר דכהא ק"ל כרבי דלעיל ליכא למימר לבבורי מיבדור דכיון שיכול לבטל זה שלא בפני זה לא יועיל ביטול לבטל זה שלא בפני זה לא יועיל פיזור דיבטל כל אחד שימלא בפני עלמו עד שיכתוב כולן אבל לרשב"ג לפיז יכול לבטל זה שלא בפני זה אין ביטולו כלום לפי' מבטל כולם כל אחד בפני עלמו ע"ג דהשתא ליכא למיחש דלמא חולי ליה הכך דלא ידעי וכתבי ויהבי לה לא הוי ביטול עד שיבטל כולם יחד זה בפני זה:

יתומין

בטלה מקלתה בטלה כולה. ואי חולי המי-דלא-ידע בביטולא ויהיב לה שפיר קיהיב לה: שפיר. ליכא למימר חתם בפני עלמו שלין זה עדות שיכלכלו לרלות לו לשמוע העדות כאחד: שנים מי מחרים עדי מחיסה. הא עדות גמורה בעינן ומי מלמרפי כי חתר זה בפני עלמו ולזה בפני עלמו: עד שיראו שניהם כאחד. חת העדות: כר' יהושע בן קרחה. דפליג עלה בפרק שני דכתובות (דף כו:) ובסנהדרין (דף ג') ואמר לפי' בזה אחר זה: שנים מיניה דר' אבא אחרי. כלומר בהאי תרתי דרשב"ג בלעלמו מבוטל, ליכול לבטל זה שלא בפני זה, שנים מיניה דרבי אבא בתרוייהו אחד דרבי וחד דרשב"ג: בעדי כתיבה מי מלטרפי. קסבר לומרים סום הדיינים שפיחתו שחות לו בוחיבו שחות מכבן בטל: ופשיטא רבי אחא סמעתא. חלמת הדר ביה וקס בביטולה דרבן שמעון [ב"ג]: ופשקלים גיטא על כרחיה. השתא בעל כרחיה לגרש לת שלמו ויהן כתובה: ואמר לסו. רבי יחלים לסהדי: זילו לימסורו. לאחר שכפתוהו עד שיאמר "רולה אני" הסתירו עלמכם כדי שלא יבטל בפניכם אחר ביטלו בפני שנים אחרים מבוטל כי מיטמרי הני מאי הוי: ליבדרו מיבדורי. שלא יבטל זה שלא בפני זה:

יתומין

לא בטלה כולה. הלכך לת חש רבן גמליאל להחזיק ב"ד ולימנות על כך שאין בזו מפני תיקון העולם דלא חולי הכך לגמי בזיל קמייהו וכתבי ויהבי לה ולחולת ומיכסבת ספיר קא מיכסבת: בטלה כולה. ואפי' כשנמיינו שנים שעדותן עדות וזה לא בטל בפניהם בטלו לף כן: וסרך לא ידעי. דבטל ולחולי וכתבי ויהבי לה ומיכסבת בגט פסול: ואי בעית אימא לא בטלה כולה. ולין כאן גזירה שלא יטמת דרשב"ג לא משום מקלה הוא שלא קבר לין ביניהן ביטול עד שיבטל בפני כולן והאי "לימו יכול" דקאמר לאו לימוסרת הוא משום עובר על מקלה שלא יבא קאמר לין בו כח לבטל שלא בפני כולן: למימלפה. לתלמה ולהסירה: כולכם. מתומו דקי"ל לחימו גט עד שיחתמו כולן: מכו. מי לחבר רבן שמעון [ב"ג] שלא יבטל לת לחד לו לת שנים שלא בפני מבריהם: טעמא דרשב"ג. היכא דלת לחמר "כולכם": משום דקסבר בטלה כולה. ומיהו למאי דלת לחזי דבעי ידעי בשעת חתימה ויהבי לה והכא ליכא למיחש להכי דמיבדע ידעי דכולן לריכין לחתום וכל כמה דלת חתימו כולהו לת יהבי לה: או דלמא משום דקסבר כו'. והלכך 'לאו בטל הוא לגמרי' ותמתי ביה לפי' הכי דבטיל קמייהו עם מבריהם ויהבי לה: יכול לבטל. והוי ביטול ולין זה כשר להיות עוד עד כדבר עד שילהו: לימו יכול לבטל. והלה עלמו כשר לחתום: ופא שנים. דכולם לריכין לחתום ולימא למיחש דלמא חזיל חד ומתיש בלת מבריה וקאמר "לימו יכול לבטל" תלמה רבן שמעון לאו לימוכרת קאמר אלא לימו ביטול קאמר: אמר רב אשי אי בעדי כתיבה ותחימה הא: שנים עדי כתיבה ותחימה מי. הכי דמודה רבן שמעון [ב"ג] דיכול לבטל וביטלו ביטול דעעמא משום גזירה היא והכא ליכא למיגזר מידי: בעדי סולכה. דהאי "אמו" דקאמר הכא לאיט הגט ניתן לסם להיות שלוחים ולמולכו לה דהכא כי קאמר לאד חזיל לידך ולא ידע ומכר לה לפי שלין זה עדות שיהו שניהם לריכין להיות שם אלא שלוחות ולא ידע דבטלה שלוחות - דשלוחות שבטלה מקלתה בטלה כולה דכי היכי דבטלה לעני להלי: ס"ג מפקנא. דבעדי הולכה קאמר ועעמת משום הסמת לשמת חול הלי דלת ידע ויהיב לה: אמר רב נחמן אמר שמואל. מי מחלה כשעשאן שלוחים לו אמר לשניהם יחד אלא לאחד מהן וחזר ואמר למבירו "הבה מפקידי גם לפלוני לפתו לאפקי" וחם תרלה גם אחה הוי שלים לגרשה: יכול לבטל. וכעל זה מחזיק השלוחים אחם גרשה זה אינה מגורשת אחר זה יכול לגרש דכיון דממחלה לו בבם אחת הוי שלים כאן כאלו אמר לשניהם.

* שלרת הסוגריים שייכת לגירסת ילקוט משלי למחר משלי - האם כ' נחמן חשוב בבח ב"ד

[תוספתא פ"ג]

[כתובות סו: ב"ב נב. קדה: סנהדרין ג. תוספתא דסנהדרין פ"ס]

[כתובות ק.

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אמר להו זילו אמסמכוה: (ב) תוס' ד"ה ואמר וכו' כדפסי' לעיל. ב"ב נף ע"ב ד"ה ואי אמרת וכו' אמאי:

[ב"ב נב.]

[דף ק.]

תת נוסח

מה טילת ר' נחמן בטלה מאי חשיבן לבח ב"ד

נוסחאות

בבא א ב מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמב סעי' סה:

נוסחא

ראו באותו באופן ולעולם בתרתי בעי- אינו יכול לבטל עד שלא בפני בח האחת דהוו אחזוק

1) תוס' תקלה ועדות טבלה מקלתה בטלה כולה - עיין

2) ואינו יכול = לא אינו יכול ובכל בבא אחרת בבי' לבטלה בפני עלמה

נוסחא

שאלה: לפי נוסחא זו לא לבטל בפני עלמו בבבא אחת אפילו יכול לבטל בפני עלמו אלא בשנים יחד כדאמר "כולכם"

תוספות רי"ד

בטלה כולה והנך לא ידעי ואי אולי הנך וכתבי ליכתבו וליתבו ג) על כשאמר לעשרה כתבו גם לאשתי כיון שלא אמר כולכם אחד כותב וכ' ותחתמים כל שנים מהם שרוצים יכולים ליכתב וליתן וכשביטל מקצת מהן לא בטל כולם והילכך אם לא ידעו ביטולו והלכים וכותבים ונותנים הגט לאשה כשר הוא ולא נפיק מיניה תורבא ורשב"ג סבר עדות שבטלי מקצתה בטלה כולה (ותחם) [והנך] דלא ידעי אי אולי וכתבי ויהבי שרו א"א לעולמא הילכך אין מבטל אלא זה בפני זה: אמר רבא אמר רב נחמן הלכה כר' בשתיהן ולית ליה לרב נחמן מה כח ב"ד יפה דאמר רב נחמן אמר שמואל ד"א לעולם אימא לך כרבי ורשב"ג ולא בפני עם

גליון אי"ש

ד"ה אמר רב נחמן אמר שמואל. נ"ב עיין לעיל ד"ה אמר רב נחמן אמר שמואל דף ב ע"ב

ד"ה אמר רב נחמן אמר שמואל. נ"ב עיין לעיל ד"ה אמר רב נחמן אמר שמואל דף ב ע"ב

יפומין . קנוסים : מפומרופום . לכל לחמד : ובורדין נפן . כל לחפומרופום יבורד חלק יפה שלו שממוך כך יהיו החלקים שוים : כמ כ"ד . שמיעו לפם החפומרופום : פתם ממונא . והפקר כ"ד היה הפקר : פכא מיפומא . דמ"ל ומפום מה כח כ"ד יפה לח לפקטו רבנן קידושין : ג יזול בר רעילאי : וגוולם . מוכגא : פא גיטך . הרחהו לה ולח מסרו לה : כרוך פעוב וסמגיב . שלח מסרה לה : ולח בעל גיטא . וחם בח שליח זה ומסרו לה למכך תעוכתך : גלוי דעתא . שלישו חפן טוב בשליחות זה : לחר לכו רב עשת . רב עשת לחר לכם וחני שמעתי לבטיל גיטא : ואנדריה רב עשת גיטא גיטא מכעל גיטא לחיניש פוב . לחיניש גלוי דעתא ליכא להא לח לחר חגא בשליחות חלח רב עשת והכחא ליכא גלוי דעתא דיניה : ליפו בעליש . וחמר בהדיח ליבטיל : משום דפניי . בני חוש המכין ומוכנין לוחו בימות רב עשת {ולומר לו למה לחתה מבטלו} לחמר להו הכי רב עשת טוה כן : ירמיס בירפא . כך שמו : פגא לפקטיה . שבח שניש וכפהו לגוות לכתוב לחר : פומיבו קרי בתודנייבו . שימו קניבה ירק דק של לוטין בחוכיכם שלח ישמעו ביטולו : פשור כהו לם חייש . כשחזקו לפתו מהר : פשור . כמו לשכרת דדייני (לעיל דף פו.) וכמו לשכרו חמגן (יבמות ג) לשון מיזוק : שמעו לכמולי גיעא בפי . זה שגילה בדעתו שליבו חפץ בגיטותן הלזו כלום גילה שהוח לח בח לידי ביטול גט : לחיניש מנשם בפי . על ידי קיום תנאי הוח בח להפקיעו לומר לתניבי לבח עד שלשים וחם לחו יהח גט וכרי בחתי וקיימתי תנחי : מי לח נסיבנא . כחב גט וחתן לחרוסתו ע"מ שחם לח יבקש עד שלשים יום יהח גט: קעריגא . בלרבי מופיי וחטם חני : שין מעשה בוסם . והני ביטול בפני בנים : וסלבתא בגמתי . לחמר לעיל ביטול בפני בנים . כמי דהח לחמר הלבה כרבי בשמיהן : והלבתא

נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כי מטו תלתין יומין אמר להו הא מרתנא למאי נ"ל : אי משום אונסא אונסא אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא דאמר להו אי לא נסיבנא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר להו אנא לריש ירחא דניסן אמרי למאי נ"ל אי משום אונס אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא, פלוגתא דאביי ורבא, והלכתא כנחמן, והלכתא

[יבמות מה: כתוכות ק. קידושין מב. ג"ע ובורד]

[פי' מן הכח]

[כתוכות כ: לעיל ג.]

[כתוכות כ: לעיל ג. נדרים כה:]

[וע"ע תוס' כתוכות ק. ד"ה כוכרין ותוס' קידושין מב. ד"ה כוכרין ותוס' ב"ב קו: ד"ה ושמואל ס"ח דלא כחמן פי' כ"ל]

*יתומין *שבאו לחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להן אפוטרופוס *ובוררים להן חלק יפה-הגדילו יכולין למחות [ורב נחמן דיוניה] אמר הגדילו אין יכולין למחות [דאמר] בן מה כח בית דין יפה? הכם ממונא הכא איסורא {גידול בר רעילאי שדר לה גיטא לדביתהו אול שליחא אשבחה דקדה יתבה ונוולה, אמר לה "הא גיטיך" אמרה ליה "זיל השתא *מיהא ותא למחר", אול לנביה ואל פתח ואמר "ברוך המוב והמטיב: אביי אמר 'ברוך המוב והמטיב ובטל גיטא בטאי אמר ברוך המוב והמטיב ובטל גיטא בטאי קמיפלגי 'בגלוי דעתא בגיטא' קמיפלגי (ר"ח) דאביי סבר 'גלוי דעתא בגיטא' לאו מלתא היא (פ) ורבא סבר גלוי דעתא בגיטא = מילתא היא אמר רבא ~~פגא~~ אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא להדוא גברא בעל כרחיה ואמר להו לסהדי-'הבי אמר לבו רב ששת: 'לבטל גיטאי,ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא ואביי-אמר רב ששת מבטל גיטא דאינש הוה,אידו בטלה,והאי דקאמר להו-הבי משום דפניי,ואמר אביי ~~פגא~~ אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא 'לחתניה דר' ירמיה בירחא' ובטליה,תנא אשקליה ובטליה ,הדר תנא ואשקליה על כרחיה ואמר להו לסהדי "אותיבו קרי (ע) באניכו וכתובו ליה" ואי סלקא דעתך 'גלוי דעתא בגיטא' = מילתא היא הא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו, ורבא האי דקא רהיט בתרייהו דאמר להו אשתך הבו לה הייא כי היכא דמשלם צערא דהדוא גברא *ואמר אביי ~~פגא~~ אמינא לה דהדוא דאמר להו "אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא" אתא ופסקיה מברא אמר להו "חזו דאתאי, חזו דאתאי" ואמר שמואל לא שמיה מתיא ורבא אמר התם לבטולי גיטא בעי, התם לקיומי תנאיה קא-בעי והא לא איקיים תנאיה. והדוא דאמר להו "אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא" אתא ופסקיה מברא אמר להו "חזו דאתאי, חזו דאתאי" ואמר שמואל לא שמיה מתיא ורבא אמר התם לבטולי גיטא בעי, התם לקיומי תנאיה קא-בעי והא לא איקיים תנאיה. והדוא דאמר להו "אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא" כי מטו תלתין יומין אמר להו "הא מרתנא- למאי נ"ל : אי משום אונסא *אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא והדוא דאמר להו "אי לא נסיבנא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר להו "אנא לריש ירחא דניסן אמרי- למאי נ"ל : אי משום אונס אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא, פלוגתא דאביי ורבא, והלכתא כנחמן, והלכתא

[פי' מן הכח]

[כתוכות כ: לעיל ג.]

מתנה

ב' מתנות שלא נותן בשעת לאומן ונותנו לו אח"כ ואומר תנאי - "אי לא נסיבנא..." ואינו מקיים התנאי.

מכירה

לאומן ביד ? אחת בגיטא (אדם שטעה אחרון אחרון ומעשיו אינם כלום)

תוספות רי"ד

שמואל יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן ב"ד מעמידין להן אפוטרופוס וכוררין להן חלק יפה ואם הגדילו יכולים למחות ורב נחמן דיוניה אמר אם הגדילו אין יכולין למחות א"כ מה כח ב"ד יפה: התם ממונא הכא איסורא פי' במסכת הפקר ב"ד היה הפקר אבל איסור א"א משום מה כח ב"ד יפה לא אפקעו קידושיו. גידול בר עילאי שדר לה ניפא ואול הגדילו ואת שליח אשכחיה דקדיתבה ונוולה . פי' היתה אורגת והראה לה ניפא ולא נתנו לה ואמר להה ניפך אמרה ליה זיל השתא (ברי) [מיהא] אתא לנביה בעל כרחיה . אתא לפני בעל דין ואמר לו אשקעך קידושיו. גידול בר עילאי שדר לה ניפא שליח אשכחיה דקדיתבה ונוולה . פי' היתה אורגת והראה לה ניפא ולא נתנו לה ואמר להה ניפך אמרה ליה זיל השתא (ברי) [מיהא] אתא לנביה בעל כרחיה . אתא לפני בעל דין ואמר לו אשקעך קידושיו. דרחמנא אמר ואכתבת בעיני' ולא בעיני אחריני. ואי אמרת בגיטא מיהא לא מהני מאי א

ובל שום שיש לו . כמופסי גיטין של כתוב בגט וכל שום ומניכה לחיים לי ולחתכלי משמע שלמען זה היו כותבין בגט ואין נראה לר"ת דזימנין דחתי לידי תקלה כשאין לו חלק שום בכתוב בגט ואין לו תביעה וכשכותב בגט "כל שום ומניכה" נראה זה בגט של מלח אחר שיש לו שום ומניכה לך גרשה לחיים לי וכל שום ע' דקתני במתני' היינו כל שמותיו בפירוש א) ותיקן ר"ת לכתוב בגט מי פלוני דמיתקרי כך וכך כדאמרי' בגמרא שהיה דמיתקריא מריס אחת כר הלוי דמיתקרי ליה מרי* והכי דקתני בגמ' כשמו שכיהודה ושם דגליל עמו משמע קלת כפי' ר"ח: **והוא** לחתחזק בחכי שמי . שלא לר"ת על מומר לעבודת כוכבים שגירש את אשתו ולא נשמע ולא נכתב בגט שלא שיהודה ולא שם של עובד כוכבים והשיב ר"ח חלילה להזכיר שם עובד כוכבים בתורת מקח ומכר אל הכתוב מדלמר בתוספתא (פ"ו) גר שקיבל עמו לשם עובדי כוכבים וגרם בו כשר וה"מ במומר לשם יהודה כשר לפי שלכתחלה וכתב תניכתו ומניכתה לחרי. לקמן [דף פז:] לכשר ופי' בערוך" לחש"פ שלח לה בגט שכתב שם מוכתב "וכה"ג מפרש מתני' דכשרה בתרא (לקמן דף פז:) וכך היו נקרי הדעת שביהודה עושים כן היינו שהיו כותבין חניכתו ותניכתה והא דקתני בכריית דכשמך לחיה ומוכיח עד שיכתוב שם דיהודה ושם דגליל עמו היינו דוקא לחיחתק בשני שמות בג' המקומות מד במקום שכתיבה וחד במקום שגיכתה דהא לא קתני היו לו שני שמות בשם יהודה ולא שיגרש בשני שמותיו אלא כשיש לו שני שמות אחד בשם יהודה ואחד בשם אחר שיגרש בשניהם כן שיגרש בש

גמ' **מקום מיגו** . שיהא לו התנאים כעניני הכתיב ליתן לה : **יסנס** . יועיל להמיגו : **דמסתברא לה מקום דינר** . כשהלכה בו מיסה כעוני הדינר שלא לה היה הדינר שיהא עניה בכתב : **ומפני שנשבע בשמם** . דהא שוגגת היא ומפני שעושם שבועה מרוכה ממעני מלהשביעה : **ספיק לפורעי פיקדון** . בדבר מועט ושכורה שלין פרעון לה בשכיר מרוכה עולמו : **מתני' נכ"ד מעכבין מומס** . שבעומס הדיינין של עורה היא ולקט ס"ת בידה לו תפילין ומקבים לה בשם לו כביני כדשמכת בתכריסה שיש לה ירך וגו' ולשכיחך בה' (נדרים כד) ושוגמה מרוכה, ומני לב"ד = שבועה דרכן בלשלת תרוה ולא לקיל מידי ולין עוכשה כל כך : **לא מגבי כתובה** . מקום דשמעמו מלהשביעה ואס תיקח ליכשבעה חון לבים דין ולגבייה כתובתה : **ולימדוה** . כדשמן טדלה ליתומים כל מה שילמו : **קילי נדרי** . קלים היו בדיים בעיניהם לעבור עליהם הלכך לא שמכינן מדלה לשבועיה : **בקופלא** . הוחל וקפלה ושבעבה הרי כשבעה וגוהה : **מין לא מוומס** . משמה דגליל דעתה דבעי ליתיבוסי ותיהו לא שמני בהדה שלא "כל ימי מיגר מרמלתיך בניתי" שהיית שלמה בשכיל כתוכו : **ספיו לפורעי שבועה** . הפו כשלו וקפוהו כדי שתקשיט הקלוה בכך פ"ת הפו לטרוסיה תפפל גדולתו : **בני מרי דייתם לי** . כרך דלת מגבי כתובה ושמואל לשפסיד מזוטת . ע"כ : **לא ליפרע מקופלא** . לת גזול מלנה לידי חולי : **מדלה בכ"ד** . כל מה שילטו יתומים : **וליפול בחודי** . תפן לחי שימעת הקול בחוני שהובבה כתובה כימי : **דכתיב ולשפביד בם מעבס** . כשמואל דבי לחולית מלבן של רב כגון רב חונא וכיש דיש שלת היו מגבין בתוטות שלמנה : **שכל גדוסס מפביעין** . שלת מרחת קמייהו ולת מוריע היפילת: **וגדוסס** . לת שני בהדה בתמיה : **וסת שלמו מעס** . התם מבכל היתה ושלכה היא ובעלה לאתן ישראל וגרסה סם ותבעתו כתובתה ועכו לה פסק דין על נכסיו שבגבל : **דמפקרי ליס מרי** . כך היתה מיבתו : **וגודרס ואומרס כל פירות שבעולם עלי** . שם קבלה מבתובתה : **שלת גלוסקרת** . קוטת : **ומפגלות** . ספר מקלי : ומנוסס

ורצוצה ואפילו הבי לא אפרוק מחרלישא ואמר ליה רב יהודה לרב ירמיה ביראה' אדרה בב"ד ואשבעך חוץ לב"ד ולאיפול (ו) באודני דבעינא בי היכי דאעביד בה מעשה. גופא אמר רבי זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה, וגדושה דאדרה לא והא שלחו מהם "איך פלוניתא בת פלוני קבילת גיטא מן ידא דאתא בר הידיא דמתקרי יאיה מרי" ונדרת ואסרת פירות שבעולם עלה_דלא קבילת מכתובתה אלא* גלופקרא אחד וספר תהלים אחד וספר איוב וממשלות בלואים ושכמנם

כל יתל והא"ר יוחנן שבועה שלת תיקן ג' ימים מכין לומו ויכן לאלמר והא דתדלי הבתי מוסיים דאמתר בפרק ג' דנדרים (דף כה:) לאו מקום לאמתר עלמו כמה שתיכו יכול לקיים דאמתר כל פירות שבעולם עלי אם לא ראיתיך מיול לף על דבר שיכו יכול לקיים כדאמתר בפרק בני דנדרים (דף סו.) גבי קונם עיני בשיבה דפריך ולו לא יהיב עיניה בשיבה למילתיה מי שבקיק ליה עד דעבר בתיסור

תקין תיולם פי' נמנעו ם ל ה ש ב ו ע ה והיתה מפפרת כתובה ולקמן מפרש שמעמא דתקין ר"ג תוקן שתהא נודרת וכו' ובודרו להם דבר קשה להודיעה כגון קונם פירות שבעולם עלי אם נהניתי מכתובה וכיה כתובתה שאם נתקבלה היתה נאסרת בפירות וקיימי עלה בבל יהל ולא השיירה לעבר על נדרה:מאי אוירא אלמנה כ"ע נמי דהא קי"ל הבא ליפרע מנכסי יתומים

תוספות רי"ד

שניהם פלונית הנקראת פלונית שאם לא יכתבו אלא האחד וצ"ל שיהא שמו ושמה כפי מה שיהקרון ר"ג וכיון דרובא קרי לה מרים צריך לכתוב כך מרים הנקראת שרה ולא יכתוב שרה הנקראת מרים ומ"ם וה כך צריך לפרש כאשר פירשו בשטתנתו ולא שיכתבו בגם וכל שם שיש לה אלא שיכתבו שני השמות כך נראה פתרון שיטה ר' שאין צריך לכתוב בגם וכל שום ותניכה דאית ליה שות הלשון לא מצלה ולא מוריד שאם התוק בשני שמות או שבעיר א' קורין לו שניהם או בשני עיירות ובמקום כתיבת הגם יודעים שהרחוק בשניהם צריך לכתוב בפירוש פלוני הנקרא פלוני תאם כתב פלוני וכל שום ותניכה דאית ליה ולא הוכיר השם תשני בפירוש הגם מסול ולא התיעל לו וה הלשון כלום כי יכול הבעל לעיכב כאשר מירשוני ואם לא התוקן אלא בשם אחד אע"פ שיודע לאיזה מכהן שהוא לו שם אחר ובגם לא כתבו אלא בשם האחד שירצו ובם לא כתבו בו כל שום ותניכה דאית ליה כשר כראשר רב אשי . א"כ נמצא שזה שאנו כותבין וכל שום ותניכה דאית לי לא מצלה ולא מוריד אלא אם יודעים לו (או) שם אחר או כנוי צריך לכתוב בפירוש פלוני הנקרא פלוני ואם אינו יודעים לו אלא שם אחד כותבין אותו ואין צריך לכתוב כל שום ותניכה דאית ליה כשר כראשר רב אשי . א"כ נמצא שזה שאנו כותבין וכל שום ותניכה דאית לי לא נרסי' בכתבו' שם עירו ושם עירה ס)אלא הרבל ליכתוב' גם היה ופעות הוא שלא היתה תתקנה אלא לשמו ולשמה כרשכה בשמתמא : **מתני'** אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו תובה כתובתה מתן והעדים מחתימין על הגם מפני תיקון העולם הלל התקין פרוזבול מפני תקין העולם פי' נמנעו מ ל ה ש ב ו ע ה והיתה מפפרת כתובה ולקמן מפרש שמעמא דתקין ר"ג תוקן שתהא נודרת וכו' ובודרו להם דבר קשה להודיעה כגון קונם פירות שבעולם עלי אם נהניתי מכתובה וכיה כתובתה שאם נתקבלה היתה נאסרת בפירות וקיימי עלה בבל יהל ולא השיירה לעבר על נדרה:מאי אוירא אלמנה כ"ע נמי דהא קי"ל הבא ליפרע מנכסי יתומים

גמ' *משום חינא אקילו רבנן גבה,קא משמע לן: נמנעו מלהשביעה : מ"מ אילימא משום דרב כהנא דאמר רב כהנא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד בשני בצורת שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה והניחתו בבר של קמח ואפאתו בפת ונחנתו לעני, לימים בא בעל הדינר ואמר לה "הבי לי דינרי", אמרה ליה "הבת סם המות באחד מבניה של אותה אשה אם נהניתי מדינרך כלום", אמרו- לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה, וכששמעו חכמים בדבר אמרו: מה מי שנשבע באמת, כך, הנשבע על שקר על אחת כמה וכמה, מאי טעמא איענשה? דאישתרשי לה מקום דינר, ומאי "מי שנשבע באמת"? כמי שנשבע באמת, אי משום האי מאי אירא אלמנה אפילו גרושה נמי, אלמה א"ר זירא אמר שמואל "לא שנו אלא "אלמנה אבל גרושה משביעין אותה" אלמנה, שאני דבהדיא הנאה "דקא טרחה כמי דיתמי אתיא לאורויי היתרא; אמר רב יהודה אמר ר' ירמיה בר אבא- רב ושמואל דאמרי תרוייהו "לא שנו אלא בב"ד אבל חוץ לבית דין משביעין אותה, איני והא רב לא מגבי כתובה לארמלתא-קשיא, בסורא מתנו הכי בנהרדעא מתנו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לב"ד משביעין אותה ורב לא מגבי כתובה לארמלתא ולגבייה? בשני דרב קילי נדרי. והא דאתאי לקמיה דרב הונא, אמר לה מה אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא, אמרה ליה "מירי הוא טעמא אלא דלמא נקיטנא מידי מכתובתי, חי ה' צבאות אם נהניתי מכתובתי כלום" אמר רב הונא "מודה רב בקופצת" והא דאתאי לקמיה דרבה בב רב הונא אמר לה מאי אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ואבא מרי לא מזוני, אמרה לה: מזוני נמי לית ליך דאמר רב יהודה אמר שמואל "התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות" אמרה ליה אפבוה לברמיה בבי תרי עבדא ליה: הפבוה לכורסיה ואמרו ליה "אי מיגר מיגר ואי לא לא מיגר" אמר ליה רב יהודה לרב ירמיה ביראה' אדרה בב"ד ואשבעך חוץ לב"ד ולאיפול (ו) באודני דבעינא בי היכי דאעביד בה מעשה. גופא אמר רבי זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה, וגדושה דאדרה לא והא שלחו מהם "איך פלוניתא בת פלוני קבילת גיטא מן ידא דאתא בר הידיא דמתקרי יאיה מרי" ונדרת ואסרת פירות שבעולם עלה_דלא קבילת מכתובתה אלא* גלופקרא אחד וספר תהלים אחד וספר איוב וממשלות בלואים ושכמנם

ונודרת ואומרת פירות שבעולם עליה שלת קיבלה מכתובתה כו' . ל"נ כל פירות דאתמר לעיל דנדר חייל אף על גב דבר שאיכו יכול לקיים כדאמר בפרק בני דנדרים (דף סו.) גבי קונם עיני בשיבה דפריך ולו לא יהיב עיניה בשיבה למילתיה מי שבקיק ליה עד דעבר בתיסור דנדר חייל אף על גב דבר שאיכו יכול לקיים כדאמר בפרק בני דנדרים (דף סו.) גבי קונם עיני בשיבה דפריך ולו לא יהיב עיניה בשיבה למילתיה מי שבקיק ליה עד דעבר בתיסור

גמ' מתני' דלא כר' יהודה דאמר אין מכין אותו ויכן לאלמר והא דתדלי הבתי מוסיים דאמתר בפרק ג' דנדרים (דף כה:) לאו מקום לאמתר עלמו כמה שתיכו יכול לקיים דאמתר כל פירות שבעולם עלי אם לא ראיתיך מיול לף על דבר שיכו יכול לקיים כדאמתר בפרק בני דנדרים (דף סו.) גבי קונם עיני בשיבה דפריך ולו לא יהיב עיניה בשיבה למילתיה מי שבקיק ליה עד דעבר בתיסור

לא ישרש אלא בשבועה אלמנה איצטריכא ליה דס"ד אמינא משום חינא אקילו בה רבנן קמ"ל: נמנעו מלהשביעה ס"מ אילימא כדרב כהנא דאמר רב כהנא מעשה באדם אחר שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה בשני בצורת והניחתו בבר של קמח ואפאתו בפת ונתחו לאחד מבניה אם נהניתי מדינרך כלום מ', נשבעה כאלה והוכירה בשם וא' מן הבניהן אלא שקצר לשונו אמרו לא היו ימים מועטים עד שמת א' מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו ומה הנשבע באמת כך הנשבע לשקר קא"ר אי משום הא מאי אירא אלמנה אפילו גרושה בעלה ולא התפיק לן למידחי ירמיה בר אבא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ל"ש אלא ב"ד אבל חוץ לב"ד משביעין אותה מ', שבועת הדיינין היא התורה שהיא בהוכרת השם ובנקיטת חפץ אבל חוץ לב"ד אינה בנקיטת חפץ ולא בהוכרת השם אלא באלה ובאזהרה: החקין

ל) מהא ד"ל הלת כרבי יהושע דהתנן דנגע הוא ומטות הוא וכו'

גמ יבמין הוה . פי' בקונטרס שנתן לה גט לפוסלה על התנאי וכתובתה על נכסי בעלה הרשעה שתחלוץ והיה להם לכתוב שתלוה גט דלא ניתנה כתובה ליגבות עד שתחלוץ והיה להם לכתוב שתלוה ואמר ר"י גט יבמין הוה דלאחר שנתייבמה גרסה היכא וכתובתה

ושמנום בחמשה מנה , לכשתבא לידכם הגבוה את השאר"? אמר רב אשי ההוא גטא יבמין הוה : התקין רבן גמליאל הזקן שתהא נודרת כו' : אמר רב חונא "לא שנו אלא בשלא ניסת אבל *ניסת אין מדירין אותה, ניסת מאי מעמא? (ק) דמיפר לה בעל, כי לא ניסת נמי לבי מנסבא מיפר לה בעל? *אין הבעל מיפר בקודמין, וניתוש דלמא אזלה לגבי חכם ושרי לה? קסבר צריך לפרט את הנדר רב נחמן אמר אפי' ניסת, ניסת ודאי מיפר לה בעל! דמדרינן לה ברבים, מותיבי ניסת וגובה כתובתה אם נדרה מאי לאו נדרה השתא? לא, דנדרה מעיקרא , והתניא ניסת נודרת וגובה כתובתה *חנאי היא דאמר למאן דאמר נדר שהודר ברבים יש לו הפרה ואיבא למאן דאמר אין לו הפרה. איבעיא להו צריך לפרט את הנדר - או אינו צריך? רב נחמן אמר אינו צריך *רב פפא אמר צריך רב נחמן אמר אינו צריך דאי אמרת צריך, זימנין דגייז ליה לדיבוריה וחכם מאי דשמע מיפר רב פפא אמר צריך משום מילתא דאיסורא, *חנן "והנושא נשים בעבירה פסול עד שידוך הנאה וחני עלה "נודר ועובד ,יורד ומגרש ואי אמרת אינו צריך לפרט את הנדר לימא דילמא אזיל לגבי חכם ושרי ליה? דמדרינן

וחני עלה נודר ועובד יורד ומגרש . קשה לר"י דתניא ופי' הקונטרס גופיה דקתני פסול עד שידוך הנאה ואי תנית אין צריך לפרט הנדר ליחוש דלמא אזיל לגבי חכם ושרי ליה ומגרש דמיירי שנתן לה גט לפוסלה על התנאי והיה בהא לגבות הכתובה מנכסי בעלה הרשעה ומתרצה לעיל דלא ניתנה כתובה לגבות אלא בשלא נתייבמה ומיהו אי נתייבמה גרסה היכא וכתובתה

נט יבמין פוס . יבמה היה זה שנתן לה גט לפוסלה על התנאי והיה בהא לגבות הכתובה מנכסי בעלה הרשעה שתחלוץ : **גט שנו** . לגבות בהדה : **גט בשלא ניסת** . לאחר בעילת גבייה כתובה : **דמיפר לה בעל** . והיה סומכת על כך ועודרת וגובה על שכר : **בקודמין** . בנדרים שקדמו לנשואין : **צריך לפרט את הנדר** . שבעל לאחר שכתב על גדון צריך לפרט היאך נדר הנדר הזה וכי מפרקינן אם קמיה לגיומים נדרה וכך נדרה"ם אם נהגיתי מכתובתי כלום"נ אמרו לה : **ברבים** . עודרת בפני עשרה וקסבר [נדרים פו. עב. פט.] נדר שהודר ברבים אין לו הפרה : **מאי לאו נדרה השתא** . בשעת גבייה לאחר נשואין ובקיאת ברב הונא : **מעיקרא** . נדרה קודם נשואין גובה אף לאחר נשואין ולאו מיפר בקודמים דכתיב ואם בית חותנה נדרה (במדבר ג) : **נודרת וגובה** . ממש עודרת בשעת : **חנאי היא** . בפרקין (דף מה:) אימא למ"ד אין לו הפרה ותניא להו גבית מקום למיפר לה : **ותניא למ"ד אין לו הפרה** . ותניא מדיינין לה ברבים וגבית : **דגזרו ליה לדיבוריה** . ותיבו מפרק הכל : **ותכם** . חיט מיפר אלא לדעתו מה שיעמוד הילכך לא יפרט על מה נדר אלא יאמר כך נדרתי ותפרחי עלי פירות מין פלוני : **משום חיפורא** . שמא על דבר חיסור נדרה[ה] שגנן על גידי כתובה[ו] שנגנן יאמרו עלי כל פירות שבעולם אם מעבור עבירה פלוני ובא להתיר את נדרו מתם ונותנה לטבור העבירה : **פנופא נשים בעבירה** . כאן בשטת הגמרא ומתניתין פסולו לעבודה : **עד שידור פנופא** . ממתנה בגרסה ומתניתין היא בכתובות (דף מה:) : **נודר** . הגמ': **ועובד** . עבודה ואע"פ שעדיין לא גרסה : **יורד** . מן העבודה לאחר שמייס ומגרסה : **ומגרש** . הביאתם לפניו ושמע דמיהן ממתה מנה :

גליון הש"ס

גמ' ניסת אין מדיינין אותה . עיין מגמה למלך פ"ב מהל' גירושין הל' יג:

הגהות הב"ח

(ק) גמ' מאי טעמא לא דמיפר :

תוספות ריד"ה

התקין ר"ג הזקן וכו' אמר רב הונא ל"ש אלא בשלא נשואה אבל נשואה אין מדיירין אותה נישואין ס"ש לא דמיפר לה בעל כי לא נשואה נמי לכי מינסבא מיפר לה בעל אין הבעל מיפר בקודמין : וליתוש דלמא אזלא לגבי חכם ושרי לה קסבר למרוס את הנדר הוא צריך פי' הנשאל לחכם על נדרו צריך לפרוס לו למה נדר הנדר הזה ואם לא יפרוס לו הכל איט מועיל . ואם תפרוס לו הענין למה נדרה לא יתיר לה :

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה אבל ניסת אין מדיירין אותה וכו' וכן קסבר כמותן . עיין שו"ת שמר מאליס פי' ע"ג קף נ"ח וע"ש כי היכ ל' דיבר נו :

לשון ואגד

ענין נדרים . נדר שהודר ברבים . על דעת רבים . הנשאל לחכם האם נדרו צריך לפרט את נדרו

מסורת הש"ס

כט א מיי' פט"ו מהל' מכלי' משנה כל' יב סמג עשין עח טוש"ע חו"מ סי' לו סעי' יט :

ל ב מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' כג סמג לאוין רמב עוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' יב :

לא ג מיי' פ"ו מהל' שכנים סל"ה וס"ד מהל' נדרים הל"ח סמג לאוין רמב עוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' יג :

לב ד ה מיי' פ"ו מהל' נדרים הל"ח סמג לאוין רמב עוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' יד :

[עשוה הסמוס]

[ל"ג ולא שייך ר"ש]

על דעת רבים • כך יאמרו לו הרי לנו מדירין לוקח על דעתיכו : וס"ם • דלמן לו הפרה : לדבר פרטות • שלח יאמר עוד תיעקום : דסוס פשט ניעוקי • מוכטן יותר מדלמן: לר"ם דלמר • כפי' בתרת(לקמן פו:)מדי מסיכה כרתי דקתני ר' אלעזר אומר לפילו לין עליו תורה אור עליים שלח שנתנו לה בפני עדים כשר כתב ושלח קמ"ל : מפני תיקון העולם • למאי מייתי עדי מסירה ומערער בעל לומר לא נילקחה : מפרשי שמועין • לחוכן לו שמעון מעיקרא לה היו מזמנים שלח לחי פלוני ומחמתי עד ולא היה עוקר שמו : כדרבינא כו' אם היה כתב ידו ולא מקום אחר בשר • דמתוך שלח היה מפרש שמו שלח על ידי יוחנן לא היו יודעין לנקוט עדים מכירים ויודעים שיעידו על כתב ידו והיו לריכין לחזר אחר שטרות אחרים שמחזמים דומה לו ומקיימו בב"ד על ידי העדאת החתומים עלמן כדקמ"ל בכתובות (דף כ:) לין מקיימין לת הכתב שלח משכר שקרע עליו ערער והוחזק בב"ד : מפני תיקון העולם • שמאחר שיפסרשו שמזמן יחזרו אחר יולעיהם ומכיריהם להעיד על כתב ידם : נייר כורח • ולח היה מזמן שמו : תרומת • עקב שלח לקל : מכוחת • וילן ספיכה : מעיקרא כמאי אפקינהו • כמה הודיעו לבריות שלחה מזמינין בשטרות ליכל למימר מעיקרא להל לחתם התקיט : בדיפקי • שפרי שלחות ותכוכות ושלומות : לית מסמע • מלאר שכתב פרוסבול לית מסמע מוטו בשניים : מוסרני לכם • לת שטרותי שלחם תהו טוענים ולתי לת לגוס ולקמן מוכי דיש כח בידם להפקיע ממוכו של זה וליתן לזה במקום שיש סיוע ותקנה : ופפקין ענ • ללת מסמע ועקר דבר מן התורה : בשניים כומן סוף • והלל כרבי שכיבת ליה דלמר שניים להעמתת מלה כומן שה לרבכן הוא ותע"ג דהלל בניים שני הוה,שכיבת ליה לתבוי דבניים שני הולל ולת היה יכול ועכ לת נהגו שמיטין מדתוריית ודלמרינן בערכין (דף נ:) מע יכולות לקדש שמיטין = מדרבנן קלמר ומלמדי בתלמידי רבינו יונת מן שלין השמיטה טהגת ללת כומן שיובל טהג כומן שלמר "וה דבר השמיטה שמוט כל בעל וגו'" עמר ותקין פרוסבול "מסרני לכם פלוני" דיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כל זמן שארצה והדיינים חותמים למטה או העדים ומי איכא מידי דמדאורייתא משמטא שביעית והתקין הלל דלא משמטא? אמר אביי בשביעית כומן הזה ורבי היא דתניא "דברי אומר "זה דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר : אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים — בומן שאתה משמט קרקע אתה משמט בספים בומן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט בספים ותקינו

כגון שכשנו שבעלה קדושת לתרן : ולפי על פי שהמשמת כספים מוכת בירושלמי בפרקין מין שלין שמיטה טהגת ללת כומן שיובל טהג הגוף היל ולינה טלויה בתרן, ולפיכן בהיקיפת ללת טהגת : ולתמר שביעית כי' ובניה שני הולל ולת טהג יכול שלח היו כל יובכיה עליה ללת טהגת שמיטה מדתוריית והל דלתמרי' בערכין (דף נ:) מע יכולות לקדש שמיטין הייט מדרבנן ולקה לר"ת דהיה ל להביה הניה בירושלמי ולפי' נלתר דמיקר מקום כספים לתכי קלה מלי למדכר המיטה שמוט וה"ק כומן שלתה שמוט יכול ללת מקום שביעית כי הניה בירושלמי שפתים מרופות בעלו ושפתים מרוסה לייט לין לתה שמוט שביעית כי הניה ולת יכול ללמרינן בפרק ר' מחוסרי כפרה (כריתות דף י:) ולתמרים לין לן על לתמתם מלגוד שכולן שפתים מרופות בעלו ושפתים מרוסה לייט לין לתה שמוט שביעית כי הניה בירושלמי ולתי"ם דכביה שני טהג יכול ללמרינן בפרק ר' מחוסרי כפרה (כריתות דף י:) ולתמרים לין לן על לתמתם מלגוד שכולן שפתים מרופות בעלו ושפתים מרוסה לייט לין לתה שמוט שביעית כי הניה בירושלמי ולתי"ם דכביה שני טהג יכול ללמרינן בפרק ר' מחוסרי כפרה (כריתות דף י:) ולתמרים לין לן על לתמתם מלגוד שכולן

לת נהגה שמיטה מדתוריית והל דלתמרי' בערכין (דף נ:) מע יכולות לקדש שמיטין הייט מדרבנן ולקה לר"ת דהיה ל להביה הניה בירושלמי ולפי' נלתר דמיקר מקום כספים לתכי קלה מלי למדכר המיטה שמוט וה"ק כומן שלתה שמוט יכול ללת מקום שביעית כי הניה בירושלמי שפתים מרופות בעלו ושפתים מרוסה לייט לין לתה שמוט שביעית כי הניה ולת יכול ללמרינן בפרק ר' מחוסרי כפרה (כריתות דף י:) ולתמרים לין לן על לתמתם מלגוד שכולן

א) גמ' ר"ל אמר מכאן. ג"כ עי' לעיל שטר שחוב סי' פ"ו ופ"ז ולקמן פ"ק דקדושין הגהות הלכות כתובות כתיב במשנה בכתובה כתיב ע"כ ועי"ש ואין זה מספוק תוס' ר"ל ביבמות פ"ו :

לקמן

כולי ובומי׳ · עמיכים ועמיכים עמיכים שלא יפסידו ועמיכים שלא יעגלו דלא בפיסקס: כולהו · עמיכים: סעכב · ומי הן הלווים עמיכים: לגבות · שהיו מדבר בלשון עברי הוא לעזוז ואותו שמשלח רבים הימנו ואת היה מדבר בלשון פרזוסבול ופי׳ לו שבלשון פרזי פרוסכה הקנה: לתן לריכין פרוסבול· שתין שבימים משמעת תוב של תבירן התם: ר״נ ובים דינו · כלומר בשיתי שבירמיה היו קיים ושוב כשבמים משבה זו שבירמיה בן · ומשמים עליהן ושל ממונם והיו שבירומין כמפורים (ב״ד דשקדקא רבן גמליאל שהיה בים היו קיים ושוב כשבמים משבה זו שבירמיה היו והא דלמי בן ממת בריימת היו: גלח על שקדקא · שם יש שקדקא ללוה דלח שקדקא גלח בזמן שהלוה כשהלר רוב שבדות שהן עבדן מן שקדקא דהוי מלחת דשבימה כדלמלמין בשמה דוכתי דבמילחת דלח שבימה לח עבד רבן שקדקא ותע״פ שתיט שוה כל התוב כדקתני לקמיה שקדקא כל שהוא שלמרן לתיט מלא מתן גובה מלא שקדוש כשמשה דקתניה דלחבי (כתובות דף נה:): ואם אין לו · שקדקא ללוה: מוכאו · המלוה שקדקא כל שהוא כתוב שהלוה · שהלוה שקדקא לגבות · כדייקי הש״ס · גלח על עניין נקוב · שהלוה שתוב שמוכר וכל שכן על שקדקא · שלמא תם שלו היא: שלימא מקומו · דהא מקומו לו שלו הוא לו שהלוהו לו הואיל ועניין שלו הוא: דמנח שמיכי · על נבי יהודה ואין שקדקא שלו הלכך נקוב הוא כשמוכר ושתיט נקוב אין כאן שקדקא: גידמ׳ · גזט שקל קטן והגזט מתוכר בשלו: מבבי מיליייהו · כלא כתיבא פריוזבול

דלא כך אמר לשבריס הרי שתם בים דין ותוכי מסור לכם לגבותו כל זמן שתלכה: ולתייב לו מ״ם לו · לשלם שתר שתייב לזה זם מנה: מדרבי נתן · הוי קרקע לו שהייב למשען מתובבד לפרוזבול על לתובן המלוה לח משען: שים כו שחריות נכסים · שעובד לו קרקעותיו: אינו משמש · דכבבי דמי וכמו שהקרקעות בחוקת המלוה הן ובטיות ממם ואין כאן תוב: פייס לו · הלוה למלוה: שדם לחם בסלותם · יחדה לו לגבות הימנה: פייס שרלה בסימיה ובמלייה דבבי ממם דמי: לפילו כתב כל נכסיי שחרמין · דלח דמי לגבי כל כך כסיים תפ״ה היו משמע: קרייכיס דרבי שמי · היו הים המלוה: מדמין · שרלה בשיטה וכמדומין לח ק ולח משמע מרבותיו: נעשה משעבד · להוליה ממנו בידים: דבים שמלי · בשמכת סוטה (דף כה·) מתו בעליהן עד שלח שתו בים שמלי תומרים טעולת כתובן ולח שיטות כו׳: שעומד לגבות · מאחר שקשר כשר הוא והקרקע משועבד בו: דשפסי ליה בי דינא · והפקרן הפקר וגבי מלוה לח קריגן ביה שלא בפני בי דין: דשפסי ליה · ואינו טוענו למולכלי: דקני · שלוי מכחן · ומוכיח מלוה · למלוה שקדקא · לגבות · מאחר שקדקא לח קנה ·

נה א ב ג מיי' פ"ע מכלי' ממקח פכ"ו כח סמג לאוין רמח טוש"ע ח"מ סימן סו סעי' ו :

נן ד ה מיי' שם פכ"ו כד עוש"ע שם סעי' נ :

נו ו ז מיי' פ"ה מכלי' עבדים פ"ו דין יו"ד טוש"ע י"ד סי' רכ סעי' ו :

נח ח מיי' פ"ג מכלי' עבדים פכ"ו ס :

נוסחא
לוף שמתניך חוק אחר שביעית - בריך רחמנא לומר "משחל אש"

נוסחא
נאמן מלוה לומר בפרוסבל ר"פ בינוני ואפך מאני - לא שביק ר"ת ואוכל אוסורא

נוסחא
בדינו ר"ת כנעני בינוני - בדקו ג'ויים בדאן לשם: אי זפך מהן

מהגה
אבני ורקאו כל א' מספיק: תק"ע ורשב"ם

*) ר"ת מפרש דהא דאמרינן בפ"ק דקדושין (דף מ:) גבי קדשה במסטן מחריס דמקודשת ומייתי מדר' יוחנן לגרוע דדוקא במסכנו שלא בשעת הלוותו מקודשת דכסרק הלוהמעין (ב"מ פב:) משמע דלא מהני דר' יוחנן להתחייב בחוסכון ולא תשיב ללא כשומר שכר לומר לא תשיב כשלו לגמרי ל"ל לא תשיב טעם משכב כשומר שכר שם לא מהני דהכא דקני ליה לקנות בו שם הלוהמעין ולא יכול לקדש בו שם הלוהמה:

**) הכא גרסינן בפ"ק דקדושין (דף ו:) גבי קדשה בכסף או בשטר או בביאה ואמרינן בגמרא דבכסף ושטר מהני רבי מאיר דאמר כל שיש לו אחריות מהני ורבי יהודה דאמר אין לו אחריות לא מהני ורבי יוחנן אומר אפילו יש לו אחריות לא מהני ומפרש טעמא דרבי יוחנן משום דכתיב כי יקח איש אשה ובעלה ולא אשה שאין לה בעילה ומפרש רבי מאיר דכתיב ובעלה ולא עבד שאין לו בעילה ומפרש רבי יהודה דכתיב ובעלה ולא עבד שאין לו בעילה ומפרש רבי יוחנן דכתיב ובעלה ולא עבד שאין לו בעילה ומפרש ר"ל

מסורת הש"ס

ולא סם קונים · לית מאן דמוכח · לגופו · סיחת לריך לסימן גט לו סם יברח ממנו ויכנייל מותר בבית ישראל סמין גופו קטן לחבירו : עובד כוכבים קונה ישראל · למעשה יהיו בידו ע"ג וגו' לו לעיכר מדפחת גר (ויקרא כה) : ה"ג · דעובד כוכבים קונה מבחר כספא · דומיא דעובד כוכבים קונה ישראל בכסף דכתיב (מכסף מקנהו בעבדי הגמלר לעובד כוכבים וקניים עובד כוכבים בעובד כוכבים הא ילפת ליה מקניית עובד כוכבים ישראל : בחזקה · כגון שבאו שהחזיק בו וקנאו בחזקה יום כשהפקידו(ו)בו כשבמיליק הימנו (ולא בכסף) (ו) חזקה שעבד כעבדי נקנה בו הייט חזקה של עבדות הלבעבדי הגמלו הרמיהו לרבו כדמפי בהחזקה נקנים(קדושין כב:) מהי דישראל קני ליה לעובד כוכבים בחזקה(ב"ב כה) דלימקום עבדים לקרקעות לבל עובד כוכבים לה קני קרקע בחזקה ישראל תלת לל קנייט בכסף : עמון ומואב עמרו בסימון · לגמלי עובד כוכבים קונה מהבירו קרקע בחזקה והאי עבד נמי יון דלפקריה ישראל ביאות קנה ליה עובד כוכבים בחזקה : עמרו בסימון · דכתיב (דברים ג) לל תגר לת מואב וכן בבני עמון לל תצורם (שם) וכתיב (במדבר כא) כי מכאן עיר סיחון וגו' לגמלי מהר מואב סיחון ובני עמון מכאן בפיפתן (סופסיס יא) שגמרו ו מגמלי בני עמון כי נקח ישראל לת ארלי בעלונו ממלרים ועד הירבון וחכאן כשכבשו לת ארץ סיחון וייבש לת ארלו מארנון עד יבוק וגו' לגמלי מקני עמון ככשה והדור ישראל וכבשו מיניה וטוברה להם על ידו לגמלי קנייה בחזקה : עובד כוכבים מישראל מגלן · כגון עבד זה דשייך במעות : ויש ממנו שני · מדקתי ליה שני דידיה ש"מ קנייה בחזקה : מן האסורין · עבד כבעני של ישראל שבשבה וברח מן האסורין של עובדי כוכבים : גיטו לחירות · מלהשתעבד לרבו עוד : וכותב לו גט · להחירו בבת עוד : ג"ר יוחנן לל מקום כו' · וקיימ"ל דר' יוחנן אחרי' : נקנה מפי עבדים · כדי כיון דלא סיב כח ביד לגלות משוכד שהכותים והעובדים אין בהן כח ביד הכנעלים להקישו ולהפקירו לגם אבל בשאר נכסים מודה בהקנה ואי ק' מאי קשבר רבא דאמר ישתעבד לרבו שני אע"פ שהוא לאחר יאוש והא קיימ"ל דאמר א"כ משעה שנתייאש נשתחרר ותרי הוא בן זוגרן והיאך רשאי השני לשעבדו ואיאמרי' דקסבר רבגרי' גם שחרור [ראשון] אדוק בו היאך יכול רבו [שני] לשעבדו והרי רבו ראשון יכול לכתוב לו גם שתרור לחפקיעו מידו תשובה בודאי המפקיר עבוו ואינו עומד תחת שום אדם יצא לחירות אבל זה שעומר ביד השבאי שקנאו בחזקה כראסרן אין כח בידיו לשחררו ולא מיבעיא בהפקר בלתר אלא אע"ג דכתב ליה ניסא החירותא אינו יכול להצריאו מתחת רשות אחרים ונהי שהועילו הפקירו ושחררוהו שאם יברח מיד השבאי שאין רבו

נמ' אדר לה ניסא המירותא · קסב לי סם כיון דלא סיב כח ביד לגלות משוכד שהכותים והעובדים אין בהן כח ביד הכנעלים להקישו ולהפקירו לגם אבל בשאר נכסים מודה בהקנה ואי ק' מאי קשבר רבא דאמר ישתעבד לרבו שני אע"פ שהוא לאחר יאוש והא קיימ"ל דאמר א"כ משעה שנתייאש נשתחרר ותרי הוא בן זוגרן והיאך רשאי השני לשעבדו ואיאמרי' דקסבר רבגרי' גם שחרור [ראשון] אדוק בו היאך יכול רבו [שני] לשעבדו והרי רבו ראשון יכול לכתוב לו גם שתרור לחפקיעו מידו תשובה בודאי המפקיר עבוו ואינו עומד תחת שום אדם יצא לחירות אבל זה שעומר ביד השבאי שקנאו בחזקה כראסרן אין כח בידיו לשחררו ולא מיבעיא בהפקר בלתר אלא אע"ג דכתב ליה ניסא החירותא אינו יכול להצריאו מתחת רשות אחרים ונהי שהועילו הפקירו ושחררוהו שאם יברח מיד השבאי שאין רבו

[תוספות ד"ה:]

שקנאה הכנעני למעשה' ידיו שנאמר ונם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו אתם קונים ולא הם קונים מכם ולא הם קונים זה את זה לנופיה יכול כשם שלא יקנו זה את זה לנופיה כך לא יקנו זה את זה למעשת ידיו אמרת כנעני ישראל קונה לו מעשה ידיו כתיב כתיבת לגר תושב או לעקר משפחת גר גר זה הכנעני כנעני לא כ"ש : ואימא ה"מ דקני ליה בכסף אבל בכסף בחזקה לא מי' בכנעני דקני ישראל דילפת מיניה ק"ו לכנעני בכסף מיירי אבל בחזקה שנולוי בכח מחבירו מי[יימר] דקדקי לי'כגון זה עבד שנשבה שלקחו השבאי בכח ובחזקה מישראל מגלן דקני ליה למעשה ידיו אמר רב פפא עמון ומואב פהרו בסיחון מי' עמון ומואב היתה ארצם אמורה לישראל ובעבור שבא סיחון ונפלה מהם התורה לישראל שקנאה סיחון בכח ובחזקה שנתייאשו עמון ומואב ממנה וחזרו ישראל ולקחוה מסיחון אלמא בכנעני כנעני כנעני ישראל מגין שנאמר וישב ממנו שבי פי' מרקני ליה שבי ש"מ קנייה זוסבאי[מוכיח] כנעני ישראל שנכנסי ישראל שאנסום בנענים ונתייאשו הבעלים וקנאם ישראל אחר הרי הם שלו ואין הראשון יכול להוציאם מיד השני ואמ' ברבים ור"ב לא פליגי דשב"ג אלא בעבדים והכוהיה אבל בשאר נכסים מודה ואי ק' מאי קשבר רבא דאמר ישתעבד לרבו שני אע"פ שהוא לאחר יאוש והא קיימ"ל דאמר א"כ משעה שנתייאש נשתחרר ותרי הוא בן זוגרן והיאך רשאי השני לשעבדו ואיאמרי' דקסבר רבגרי' גם שחרור [ראשון] אדוק בו היאך יכול רבו [שני] לשעבדו והרי רבו ראשון יכול לכתוב לו גם שתרור לחפקיעו מידו תשובה בודאי המפקיר עבוו ואינו עומד תחת שום אדם יצא לחירות אבל זה שעומר ביד השבאי שקנאו בחזקה כראסרן אין כח בידיו לשחררו ולא מיבעיא בהפקר בלתר אלא אע"ג דכתב ליה ניסא החירותא אינו יכול להצריאו מתחת רשות אחרים ונהי שהועילו הפקירו ושחררוהו שאם יברח מיד השבאי שאין רבו

נמ א מי' פ"ק מכל עבדים כלכה ג : ם ב ג מי' פ"ם סם הל' יב עוב"ע י"ד סי' רסז סעי' סו :

סא ד מי' סם פ"ע הל' ו סמג עשן פב עוב"ע י"ד סימן רסז סעיף עט :

תוספות רי"ד

אבל כחזקה לת · פי' בקונטרס חזקה של עבדות כגון הלבישו הגעילו והרחילו לרבו כדתניא בפ"ק דקדושין (דף כב:) וקשה דלפילו ישראל מיבעיל לת קני עבד עברי ללת בכסף ובמתר כדתמר בפ"ק דקדושין(דף יד:) כ"ש עובד כוכבים ועוד דתמר התם תבכתן עבדי הגמכר לעובד כוכבים הוחיל וכל קנייט של עובד כוכבים בכסף ופר"ח הוחיל וכל קנייט של עובד כוכבים בע"ע תבל בעגמת קנייט של עובד כוכבים במשיכה כדמוכח בפ"ב דבכורות (דף ג·) ללת קריך לפרש דהכת בחזקה של בכוס מלמהה לייליי וכן פר"ח : עמון ומואב סהרו בסיחון · וכי היכי דקנו מלמה לגופו ה"ל בעמון ומואב סהרו בסיחון הת דעמון ומואב סהרו בסיחון הת"ל בעובד כוכבים ישראל שבא לעבד כוכבים לעוב' כוכבים ישראל דקי עובד כוכבים לעוב' כוכבים לת כל שכן וי"ל דמויכב ממנו שבי לה הוה לימין מיניה שום קנין לי ללת דלסכתן דטיהרו ולכבי מייתי לעיל מדרים לקיש דמויכב ממנו שבי לחודיה לת הוה ילעינן ומיהו לילטריך לחקויי לתמוטינן ללת קני גופו :

ואינהו סבור לפני יאוש סבור · תימה למ"ת ילעי שפיר ללחתר יאוש הוה וסבכי כרכת לעיל ומ"מ דפיכמת ללרכת מוהה דב"ג לרבנן ללשם עבד ישתעבד לרבו שני ניחת ד"ל היתה שלשם ולת מסתבר שהין בחיש לתתה לו בתתנה :

אלא לפי' גיטת החירותת נמי לת ללרכה · כלאני ס"ל ללרכת כיון דתתר ישתעבד בעי' נמ יתכיהו :

המפקיר עבדו ילת לחירות וח"ל גט שיחרור · תין להקשות ת"כ לשמואל למה לי שטרת בעבד כעבי לימת ליה בתתי תרי זיל ללתתרינן בפ"ק דקדושין (דף מז· וסם) גבי עבד עברי ומתי מצי אמר התם לעבד עברי גופו קנו לכתי יפקילנו לתפי' מתן ללריך בעבד כעבני גט שיחרור היינו כדי להחירו בבת מורין ללבד בעבד עברי בלתו הכי ללת קתמר ללת שמא יתמר לו בסול בו מורין הרי לת בעגמת קנייט של עובד כוכבים ללת קני עבד עברי ללת בכסף ולת בחזקה ללת בכסף כגון הרי לת לו מורין הרי לת לעגמת יתמר לו בסול פה ומצני לגופו קנו ולת מהני הרי לת בעגמת קנייט לשון קנין לו לשון קנין לו לשון ממילה בלת שטר ולתוכן לשטרת לריך שטר ללל המקר שמסלק רשותו מעליו מכני לשמואל תפי' בלת שטר : כל המשחרר עבדו בעשה הוה כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא החירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום בן תורין (נקמן נמ:) דכופין לת רבו הסם משום לתיכת נמוה רבה ללשבא יליה כדלרסינן הכת משום נמוה דרבים : נופיס

אלא הרי הוא משוחרר אבל אם מכרו שבאי לישראל קנאו מיד השבאי ואין כח לרבו ראשון להפקיעו מתחת ידו לא בהפקר ולא בשחרור וה"ה אם מכר ראובן עבדו לשמעון למעשה ידיו הדדים ויקנין האסור שייר לעצמו אינו יכול לראובן לשחררו להפקיעו מתחת רשותו של שמעון והילכך ישתעבד לרבו שני ומיהו אע"ג דאמר רבא ישתעבד לרבו שני אין רבו שני יכול לשחררו ולהחירו בבת ישראל עד שיחסין רבו ראשון שהרי השבאי לא קנאו אלא למעשה ידיו שהוא קנין דמים אבל קנין הנוף שצריך גם בשאר אצל רבו ראשון ומה שיש לשבאי מכר לישראל ולא יכול למכור לו כ"א קנין דמים אבל קנין הגוף אצל רבו ראשון בשאר כ"א רבו ראשון ורבו שני אינו מועיל שהרי קנין דמים אינו שלו אלא משחרר ראשון ושני אם רוצה שיחסין ממנו ומפקירו והוא מיחר בבת ישראל ולא רבו שני ורבו שני מהייאט במעשה ידיו וכן נמי אם מכרו רבו ראשון לישראל למעשה ידיו שקנין האסור נשאר אצלו שיחרור ראשון מהיר לישראל ולא שיחרור השני אלא משחרר ראשון ומפקיר שני ואז הוא ב"ח נמור: אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן עבר שברח מבית האסורים יצא לחירות ולא עוד אלא שכופין את רבו וכותב לו גט שיחרור,תנן רשב"ג אומר בין כך ובין כך ישתעבד רבה בר בר חנה אר' יוחנן *כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ ממערב ויצחק וראיה אחרונה בשלמא לאביי מוקי לה להא' לפני יאוש והא' לאחר יאוש אלא לרבא דאמר לאחר יאוש קשיא לרבי יוחנן אדרבי יוחנן? אמר לך רבא טעמא מאי משום דרחוקין,ברוח שאני–השתא לקטלא מסר נפשיה,אפלי' אפיל נפשיה לגיסוסין אמתאי דמר שמואל אשתבאי,פרקוה לשום אמהתא ושדרוה ליה,שלחו ליה: אנן כרשב"ג סבירא לן,אתי אי נמי כרבנן סבירא לך אנן לשום אמהתא' פרקינן לת,ניהלה, ואיבעי סכור לפני יאוש הוה,ולא היא,לאחר יאוש הוה ושמואל,לא מיבעי דאשתעבודי לאמשתעבד בה אלא גיטא *דאמר שמואל המפקיר עבדו יצא לחירות ואינו צריך גט שיחרור שנאמר °ובל עבד אישה מקנת כסף–עבד איש ולא עבד אשה אלא עבד:שיש לו רשות לרבו עליו קרוי 'עבד' שאין לו רשות לרבו עליו אין קרוי 'עבד' אמתאי דרבי אבא בר זוטרא אישתבאי,פרקוה תרמודאה לשום איתתא,שלחו ליה לדידיה" אי יאות עבדת °שדר לה גיטא דחירותא,היכי דמי אי דמצו פרקי לה למה לי גיטא דחירותא אי דלא מצו פרקי לה,כי שדר לה גיטא דחירותא מאי הוי? לעולם דמצו פרקי לה וכיון דמשדר לה גיטא דחירותא חבורי מחברי אהדדי ופרקי לה ואבא לעולם דלא מצו פרקי לה וכיון דמשדר לה 'גיטא דחירותא' מיתולא באפיה,ומפריק לה,ואמר מר *חביבה להן בהמתן של ישראל יותר מנשותיהן?הני מילי בצינעא אבל בפרהסיא זילא בהו מילתא אחריא אברתא דהוו בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום טילתא דאיסורא,ואביי משום איסורא לא האמר רב חנינא בר רב קטינא אמר ר' יצחק *מעשה באשה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין וכפו

יבמות כו· לקמן מג:

ג) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

ד) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

ה) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

ו) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

ז) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

ח) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

ט) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

י) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

יא) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

יב) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

יג) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

יד) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

טו) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

טז) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

יז) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

יח) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

יט) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

כ) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

כא) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

כב) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

כג) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

כד) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

כה) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

כו) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

כז) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

כח) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

כט) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

ל) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

לא) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

לב) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

לג) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

לד) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

לה) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

לו) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

לז) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

לח) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

לט) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

מ) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

מא) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

מב) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

מג) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

מד) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

מה) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

מו) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

מז) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

מח) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

מט) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

נ) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

נא) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

נב) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

נג) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

נד) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

נה) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

נו) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

נז) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

נח) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

נט) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

ס) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

סא) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

סב) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

סג) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

סד) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר אביי "א' לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל "כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה" כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא בריגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום איסורא :

סה) [ברייתא] דהוה בפומבדיתא דהוו קא מעברי בה אינשי אסורא,אמר

גופיה לא קדיש ר' בקונטרס שחיט רלוי למזבח ולא לבד"ח לדמי לא קתמר להיכא לו למימר דמי עבדי עלי ולא דמי למקדיש כהמה מחמה דהתם כיון דליכא למימר למיהוי עם קדוש קתמר ע"כ לדמי קתמר תע"ג דלא קתמר דמיה עלי הרי הוי קדושה ליכמר קתמר לכל הכית דשייכא בגופיה לגון קדושה לא תמרין דלדמי קתמר ותם מתמר ומתמי לא קתמר גמי קדוש ליכמר לא קתמר כיון דמילתא לחכי"ת היא ו"ל כדפירש בקונטרס בסמוך דלפי' תמר כן בהדיא שיטת קדוש ליכמר יש לחירות מידי דהוה אמתפש תמימים לבדק הבית דלין ויולין מידי מוכח לעולם ולהכי לא מוקי להוי דלין הגזברין כגון דלמר שיטו קדושין דלמיגן ומיהו קשה לפי' מדמיגן למתפש תמימים גימא דלף על פי שהעבד יש לחירות לריך לפדייה ויפלו דמיו לבדק הבית כמו במתפש תמימים שתמכר לעורכי מזבח כדלמרי' בהמתמות והנסכים (מנחות קי:) כשהן כפדיונן נפדין ולא לחזבח והדמים הס לבדק הבית כדלמר בפרק קמא דתמורה (דף ו:) דלף על פי שהוא בלא תעשה מה שעשה עשוי ולקולרה משמע דליהוי עם קדוש קתמר ותיש מתי קפריך מלך כל מרס דהתם דלמר בלשון מרס לא שייך לומר דלמיהוי עם קדוש קתמר ועוד כי מצי דלמר לדמי עבדי ופפדמי הקונטרס דלמר דמי עבדי ופפדמי עלי לתם הקדישם לדמים יש לחירות ותם כן מתי לירית עבדין ופפדמוהו לפילו דחברו גמי ועוד מתי שתא כעגנים לפילו עבדין ופפדמוהו העבדים גמי ונרלה לפרש גופיה לא קדים פי' ליתכר בהמלה כמו בהמה דמתה שמועלין בה וכן בקרקע תם עקר ממנו חולין ותפילו במתובר לימכרו מיהא לירית לדמי לא קתמר שיהא גופיה קדוש ליתכר והשתא פריך שפיר מכל מרס דמיתפשא בהן קדושה ליתכר בהמלה כמו מתירים שתר נכסים ומפני דלמר לדמי שיהו ליתכר ולא מיירי במקדיש בלשון מרס והשתא ניחא דקדוק עבדיו ופפדמוהו בכעגנים ופריך לירך גמי דלמר לדמי ומפני לי כי גזברין מתי עבידמייהו לחומו שהקדישן לדמיו הוא יפדו ויהיה שלו:

אין הגזברין רשאין להוליא חומן לחירות · וכן תמר בפרק המזקין (לקמן נג·) גבי יחומין דלין התפוטרופסין רשאין להוליא חומן לחירות אבל מוכרין חומן לחתרים כו' ורלה להיות טעמא דשיכות דרך מיכרון דקל מזלזלי בגכסי יחומים והקדש אבל דרך מכירה ידעי כולי עלמא שמוכרין חומן בשויין: **לדמיו**: **אך כל מרס אשר יחרים איש לה' מכל אשר לו מאדם וגו' שלו** הא **עבדיו ושפחותיו הכנעניים** · שתם הקדישן מקושים לבדק הבית ולגיזבר דילף טעמא מקדש קדשים לרב: **דתמר לדמי** · דמיו עלי להקדש ולא הזכיר עליו שם קדושה: **מי סברת לידך נמי** · תמתי מיקושא דפליג תלרב תלמ דתמר לדמי: **נוכרין מלי מבידמייהו** · מה רשות יש להן בעבד שלו אין להן על הבעלים שלא מטעות ולי קשיא ליקמה כגון דתמר הרי הוא קדוש לדמיו דבעבדו הוא קדוש עליו לתכר ולכשהוא טמתה מרין דכיון דגופו לגון קדושה 'דעשה קדוש' כי תמר הרי הוא קדוש לדמיו חילה לגופו לתיהוי כן תורין כדקי"ל במתפש תמימים לבדק הבית יולין 'מידי מזבח' בכריתות ובתמורה (דף ג:) הלכך על כרחך מתני' פליגא לתמר הרי הוא קדוש לא לגון עם קדוש הוי שלא לגון הקדש לימכר כדמיו: **עושה**: העבד: **ומוכר** · ולין מעשה ידיו הקדש: **שלא מקדיש שלו דמיו** · ולא תמר שלא הרי הוא הקדש לדמיו והוי כקרקע ובהמה טמתה:

וכפו את רבה ועשאה בת חורין *ואמר רב נחמן בר יצחק *מנהג הפקר נהגו בה? הכי השתא התם לא לעבד חויא ולא לבן חורין חויא הבא אפשר דמיחד לה לעבדיה ומנטר לה. גופא אמר רב יהודה אמר שמואל *כל המשתרר עבדו עובר בעשה שנאמר °לעולם בהם תעבודו" מיתיבי [מעשה בר' אליעזר שנכנס בבית הכנסת ולא מצא עשרה ושתרר עבדו והשלימו לעשרה] *מצוה שאני ת"ר לעולם *בהם תעבודו=רשות דברי רבי ישמעאל. ר"ע אומר [כ] חובה והילמא ר"א סבר לה כמאן דאמר רשות אלא סלקא דעתך דתניא בהדיא [רבי אליעזר אומר חובה] אמר רבה בהני *תלת מילי נתחי בעלי בתים מנכסיהון דמפקי עבדייהו לחירותא *ודסיירי נכסיהון בשבתא ודקבעי סעודתייהו בשבתא בעידן בי מדרשא דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן שתי משפחות היו בירושלים אחת קבעה סעודתא בשבתא ואחת קבעה סעודתא בערב שבת ושתיהן נעקרו אמר רבה אמר *המקדיש עבדו יצא לחירות מאי טעמא? גופיה לא קדיש לדמי לא קאמר דלידוי °עם קדוש קאמר ורב יוסף אמר *המפקיר עבדו יצא לחירות אבל מקדיש לא דלמא לדמי קאמר (אביא לתו צריך גט שיחרור או לא צריך? ת"ש דאמר *רב חייא בר אבין אמר רב אחד זה ואחד זה יצא לחירות [צריך גט שחרור] ,אמר רבה *ואמתיבין אשמעתין [המקדיש נכסיו והיו בהן עבדים יאין הגזברין רשאין להוציאן לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות רבי אומר אני *אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו] מתני' קא רמית עליה דרב *רב חנא הוא ופליג °דא"ר חנא "אך כל חרם אשר יחרים איש מאדם מכל אשר לו מבהמה ומשדה אחוזתו לה' קדש קדשים הוא לה' נגוף אדם לא יגאל עוד אלא מות יומת" מה להלן *עבדיו ושפחותיו הכנענים הכא במאי עסקינן דאמר לדמי א"ה הבי אודך נמי דאמר "לדמי? א"ה אין הגזברים רשאין להוציאן לחירות] גזברים מאי עבידתייהו ותו אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות] אחרים מאי עבידתייהו ותו רבי אומר אומר אני אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו ואי "לדמי" מאי "מפני שהוא כמוכרו לו" תא שמע המקדישן עבדיו עושה ואוכל שלא הקדיש אלא לדמיו

וכפו תם רבנו · מפני שלת היתה רלויה לת לעבד ולת לבן חורין: **ואמר רב נחמן** · לתו משום דלימתת מיפקדה תפריה ורביה תלת מתוך שלת היתה רלויה לת היתה מיותרת לחיי והיו טהגין בה הפקר בזמן: **רשות** · משום דכתיב (דברים כ) בשבעה תומות לת תמיה כל כמה תילטריך למיכתב "מבני התושבים לעולם בהם תעבודו" להתיר לחתר מתתר תומות הבת על הכנעני שהית מבשבעה תומות והוליד כן בחתה רשתי לקטנו בעבד וכסי מפרש לה בהמקנת": **ודלמת ר' אליעזר מכר נס** · כלי יפמעתל ומתי דוחקים לפטויי לעיל מלוה שחיט: **דמפקי עבדייהו לחירות** · ועבדי בעשה: **מפיירי נכסייהו** · קדושיהם מפחלין בשבת לידע מה הן לריכין: **בעידן כי מדרשא** · כשהחכם דורש דרשות לריכים בשבת והם יושבין בסעודה והיה להם להקדיש או לחתר: **בשבת שבת** · בלילי שבת ואין כתן כבוד שבת דקיימת ⓓ לן" כבוד יום קודש לכבוד לילה והם היו מחכוונים בשביל ⓔ ביטול בית המדרש ותיבת ⓕ דמפקי: בערב שבת ממש וכן בכל יום מרוב טרוד לבל בהא מיהא ⓖ לריכים להשמיע שבת בלא תתוך: **גופיה לא קדיש** · שחיט לחי לא למזבח ולא לבדק הבית: **לדמי לא קתמר** · היה לו לומר דמי עבדי עלי: **דליהוי עם קדוש** · שיבריל גמור דכתיב בהו "כי עם קדוש אתה"(דברים יד)ולא דמי למקדים בהמה דמיהו עם קדוש ליכמר בהמה דתיהוי עם קדוש קתמר על כרתך לדמי קתמר ותע"ג דלא קתמר דמיה עלי הרי הוי קדושה ליכמר כגון דתמר הרי הוא קדוש לדמיו הוי כקרקע ובהמה טמתה:

[יבמות סו· לקמן מג:]

[סוטה דף נ.]

נדרים מו: ע"ש

[סוטה כה:]

[פסחים קי:]

(סוטה כגי): [עי' פרש"י תענית כ: ד"ה ופייר]

מה נ"ב

◇ פי' [שוורות לבבה] [עי' תוס' יומא ל"ב. ד"ה תניות] [עי' תוס' יומא ל"ב. ד"ה תמר רב]

△ קושיות אל דבה אחר כה יבמות מתי מיר סב: קדושין עב:

* אבי הפוסקים הגי' אלפס [לקמן מ] אחר כי' אשכר קדושין דבבא בתרא פרק אלו דברים

[קדושין נו ושיע]

[לקמן] [נסי] נב

[עירובין נ: כתובות מ: כ"ב מכי סנהדרין סב: מולין קכב:]

גליון הש"ם

גמ' מנהג הפקר נהגו בה · עי' תוס' ד"ה ד ע"ש תרי"ם וכי תמרינן: שם מנה שלי · עי' פסחים דף נו ע"ש תוס' ד"ה מתי עשה ופסח: עי' מכוזין דף כה ע"ש תרי"ם ופ"ל:

ע"ל במתניתין דף קפ:

סב א ב מיי' (פ"ו) ס"ע מהלי' עבדים הל' ו סמג עשין סב טוש"ע י"ד סי' רסו סעי' [ב] מיי' פ"ע מהלי' עבדים דין ו טוש"ע י"ד סימן רסו סעיף עט:

סג ג ד מיי' שם פ"ח הל' יג סמג שם טוש"ע י"ד סי' רסו סעיף סה:

סד ה מיי' פ"ו מהלי' ערכין וחרמין הל' יח סמג עשין קנב:

סה ו מיי' שם הל' יז סמג עשין קנב:

אמר רב יהודה כל המשתרר עבדו עובר בעשה שנאמר לעולם בהם תעבדו כתנאי לעולם בהם תעבדו רשות דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אמר חובה: אמר רבה בהני תלת מילי נחתו בעלי בתים מנכסיהו ד ס מ ק י עבדייהו לחירות ודסיירי נכסיהו בשבתא ודקבעי סעודתייהו בערב שבת וא' דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן שתי משפחות היו בירושלים א' קבעה סעודתא בשבת וא' קבעה סעודתא בערב שבת ושתיהן נעקרו: (הגהה אמתא ד ה ו א י דמפסבריתא דתנו קבעבדא אינשי איסורא) אמר רב יוסף אמר רב המפקיר עבדיו יצא לחירות וצריך גט שחרור פי' יצא לחירות דקנין רמים שהיה לו עליו והפקירו הוא העבר קודם לכל אדם ווכה בהפקעת לעצמו קודם לכל אדם אבל קנין האסור אינו מפקיע דבר דמפיל עליה שם הפקר ולא פקע ליה עד דכתיב מיניה גישא דחירותא:

מהנך

סירכא אל ג'ולטים מהאקור לדעת נואשים נאשי לפשוי לשאר "נואי"

הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה ה"ג מסתברא דקרני סיפא שהקדיש עצמו "עושה ואוכל שלא הקדיש אלא רמיו" אמרת בשלמא ר"מ היא שפיר אלא אי אמרת רבנן היא בשלמא עבדו לדמי קאי אלא איהו לדמי קאי? לימא "כרתני" [גם מד:] תמר שמואל הלכה כחכמי דהא

[ערכין ט: וש"נ]

עלי: מי שמעת שנשמע ר"מ היא · ומעמא לאו משום מקדש שם שמים קאי דלימכר ללא מקום דלמין מוציא דבריו לבטלה היא ומשו שלמתי דמי עלי' ויש להן עליו מעות הילכך לאחר דמים דאדם יודע שאין גופו קדוש ומאחר שם דמים: מנה לי ממרים רבנן · ומעמא דמקדיש שם שם דבר שאין לאדם בעולם מי שיכול למימר שהוא שלו הילכך אין יכול למימר שמא בעבד שיכול למימר שהוא שלו קאי וה"ק הרי הוא קדוש לימכר לכל בעלמא מי שיכול למימר שיהא קדוש לימכר וכי יש דמים לבן מורין ומה מכירה יש בו אלא ר"מ היא ולאו דמשנמעמ מלאחר למי אלא מתוך שאין מוציא דבריו לבטלה גמר בלבו ואמר דמי עלי עלמי עלי והילכך לאחר הרי הקדש-שמין אותו כעבד ולא שימכר ובני עבד אמי אין רשות הגזברין עליו אלא מעות יש להן על הבעלים: ניחם בחנלי · מקדיש עבדו קדוש לו לא קדוש: מוליך בשערו · דוקא נקרו ולקמיה מפרש לה: אלא דכולי עלמא קדוש · לימכר לדמיו: אין מפילה בקרקעות · דגמרינן מפילה חטאת מחטאת מה תרומה בהלוס בחלק מפילה בהלוס בחמס, מפילה (דף יח:) וכתיב: כגוזז דמי · ולימא כמחסר לקרקע: יש דכריס שסס בקרקע · ממוכרין לקרקע: ואין בקרקע · דקיל"ל אין מכבשין על הקרקעות ועל נפנים אלא מכבשין בהולחת מקלה בטעמה: מפרש"י לך · לשמור בקרקעי: פשיטו פשפ · כת [לקמן מ:] דקתני בסתם "אין מוליכין בשערו כר"מ היא: מחסרי מחסה · הלכך לאו כגוזז דמי דעדיין לריך למיטרו: נפל שמעמד דרב · המפקיר עבדו יצא לחירות: אמר רב סבי · בתמיהה ופריך הש"ס ואימא רבי יוחנן מי לא אמר הכי ומאי מתמה תלמוד: נפ סיימוס קמיס · למילתיה דרב טולה [לקמן מ:] תלת כרב יוסף דאמר קמיה דלא סיים בה מעמיה דרב "ולריך גם שתרוך" ולא פירשו לפניו הא לאמרי' לעיל "דרב חייא בר אבין סיים בה מעמיה דרב" ולריך גם שתרוך": גר שמה · ואין לו יורשין וכל נכסיו הפקר: קנו מנמן · הן קודמין לכל אדם להחזיק בעלמן מן ההפקר: מנה שלו לומר · קטנים אין להן יד לזכות בעלמן: מי כותב גט שתרוך נאמן · מעמה להחזיק בישראלית הרי מתו בעלים: עבדו דגר בפמלו "עבדו של הפקר זה דומה להפקר מחייים, דעבד גמר"לה-לה" מחסה "וכתב לבעל ספר" (דברים כד) "לו תופסה לא נתן לבעל" (ויקרא יט) הלכך מחייים אין לו מקנה בלא גט בחסה מבל הפקר שלאחר מיתה כי היכי דלחסה מטולחת בלא גט אבל עבדו שלו לבני גט: ל"ש · יש"מ לא שייך גט שתרוך דהא עבדו שלו הוא ויכול לכתבו: ומה · לא לייבמי גט שתרוך להפקיר ליורו להא מיה ויכול לא זכו בהן מטולס: אין לו מקנה · כדמפרש לילך כתבו לבני: [דף מ.] לקמן "רכיון דהפקירו פקע מטוניה מיניה ואיסורא הוא דפקע לבעלים עליהן וכי מיית מאן זו מי יזכה להורים לבניו גמ' יבמות מו: ב"ב קמ: מנחות מב:

גליון השס
גמ' מר סבר כגוזז דמי: ע' מדיש ד' סס ע"ב ומיר דף נא ע"ב:

[יבמות נט: כ"ק יב: כ"ב סמ: קי:]

כ"מ ק: מנחות מו: שבועות מב:

עבדא כמקרקעי דמי ומר סבר כמטלטלי דמי, אי הכי אדמיפלגי 'בשערו' ליפלגו בגופו אלא דכולי עלמא *עבדא כמקרקעי דמי והכא בשערו העומד ליגזז כמיפלגי "מ"ס כגוזז דמי ומר סבר לאו כגוזז דמי, לימא הני תנאי כהני תנאי *דתנן ר"מ אומר יש דברים שהם בקרקעות וכקרקעות וחכמים מודים לו ביציד: עשר נפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש ר"מ מחייב וחכמים אומרים כל המחזיר לקרקע הרי הוא בקרקעות ר' יוסי בר' חנינא "ענבים העומדות ליבצר" איבא ביניייהו: דרבי מאיר סבר 'בצורות' דמיין [גם מד:] סברי לאו 'כבצורות' דמיין אפי' תימא רבי מאיר עד כאן לא קאמר ר"מ התם אלא בענבים דכמה דקיימין מיכחש כחישי, אבל הכא 'כמה דקאי אישבוחי משבח; כי סליק ר' חייא בר יוסף אמר להאי שמעתא דרב קמיה דר' יוחנן, א"ל: אמר רב הכי? והוא לא אמר הכי *והאמר עולא אמר ר' יוחנן *המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור? המפקיר עבדו יצא לחירות - וצריך גט שחרור. גופא אמר עולא אמר ר' יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור "דגר שמת בבונו ישראל נכסיו והיו בהן עבדים בין גדולים ובין קטנים קנו עצמן בני חורין אבא שאול אומר "גדולים קנו עצמן בני חורין קטנים כל המחזיק בהן זכה בהן וכי מי כתב גט שחרור לאלו אלא - דמי האי מדרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא, ותעמא מאי? אמר רב נחמן: קסבר עולא 'עבדו דגר' כי אשתו מה אשתו משתלחה בלא גט אף עבדו בין משתלחים בלא גט אי הכי, ישראל נמי? אמר קרא "והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה" אי הכי המפקיר עבדו ומת נמי אלמה *אמר אמימר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה דאמימר קשיא אמר רבי יעקב בר אידי א"ר יהושע בן לוי הלכה כאבא שאול אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי בפירוש

[דף מ.]

בסיתתבלא גם מי' אין המפקר לאחר מיתה דומה למחזיק דעבר איתקש לאשה דנמר לה לה דכתיב או תנשא לא נתן לה וכתיב וכתב לה ספר כריתות מה אשה איתה יוצאה מזיתים בלא גם לאחר מיתה יוצאה ה"ה הכי נמי עבד: אי הכי ישראל נמי אמר קרא והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם בעצמן: ור' חייא בר אבא א"ר יוחנן אין הלכה כאבא שאול הלכתא כאבא שאול דאמר אמרי' בפ"ק דקידושין רב יהודה הנזדווג גר שאין לו יורשים הוה חלש על פר ומפרא לשולחי ביה חזייה דחקיף ליה עלמא מובא אסר ליה לעבדיה שלוף לי מסנא ואמפיניה לגו ביתאי אינא דאמרי גרול הוה פירש למיתה הוה פירש לעבדות ואינא דאמרי קטן הוה וכאבא שאול דאמר קטנים כל המחזיק בהן זכה: הגיא

מני ר"מ היא · הכא מקמע דרב דלא כר"מ והא דתנן בפ"ק דערכין (דף ה:) להקדש לכבולה דמקדש ר"מ ומוכח בערכין דף כ:) המעריך פחות מבן חדש ר"מ לומר טהן דמי דלמה יודע שאין ערך לפחות מבן חדש וגמר ולמה לפי דמים הכא מני יודע שאין עבד ראוי לה להקדישה ולא לבנין וכיון דבלאין הקדש לקדישי גמר בדעתו להקדיש דמיו ומעמר דמיו תורה אור

[ערכין ה: וש"נ]

עלי: מי שמעת בשנשמע ר"מ היא · ומעמא לאו משום מקדש שם שמים קאי דלימכר ללא מקום דלמין מוציא דבריו לבטלה היא ומשו שלמתי דמי עלי' ויש להן עליו מעות הילכך לאחר דמים דאדם יודע שאין גופו קדוש ומאחר שם דמים: מנה לי ממרים רבנן · ומעמא דמקדיש שם שם דבר שאין לאדם בעולם מי שיכול למימר שהוא שלו קאי וה"ק הרי הוא קדוש לימכר לכל בעלמן מי שיכול למימר שיהא קדוש לימכר וכי יש דמים לבן מורין ומה מכירה יש בו אלא ר"מ היא ולאו דמשנמעמ מלאחר למי אלא מתוך שאין מוציא דבריו לבטלה גמר בלבו ואמר דמי עלי עלמי עלי והילכך לאחר הרי הקדש-שמין אותו כעבד ולא שימכר ובני עבד אמי אין רשות הגזברין עליו אלא מעות יש להן על הבעלים: ניחם בחנלי · מקדיש עבדו קדוש לו לא קדוש: מוליך בשערו · דוקא נקרו ולקמיה מפרש לה: אלא דכולי עלמא קדוש · לימכר לדמיו: אין מפילה בקרקעות · דגמרינן מפילה חטאת מחטאת מה תרומה בהלוס בחלק מפילה בהלוס בחמס, מפילה (דף יח:) וכתיב: כגוזז דמי · ולימא כמחסר לקרקע: יש דכריס שסס בקרקע · ממוכרין לקרקע: ואין בקרקע · דקיל"ל אין מכבשין על הקרקעות ועל נפנים אלא מכבשין בהולחת מקלה בטעמה: מפרש"י לך · לשמור בקרקעי: פשיטו פשפ · כת [לקמן מ:] דקתני בסתם "אין מוליכין בשערו כר"מ היא: מחסרי מחסה · הלכך לאו כגוזז דמי דעדיין לריך למיטרו: נפל שמעמד דרב · המפקיר עבדו יצא לחירות: אמר רב סבי · בתמיהה ופריך הש"ס ואימא רבי יוחנן מי לא אמר הכי ומאי מתמה תלמוד: נפ סיימוס קמיס · למילתיה דרב טולה [לקמן מ:] תלת כרב יוסף דאמר קמיה דלא סיים בה מעמיה דרב "ולריך גם שתרוך" ולא פירשו לפניו הא לאמרי' לעיל "דרב חייא בר אבין סיים בה מעמיה דרב" ולריך גם שתרוך": גר שמה · ואין לו יורשין וכל נכסיו הפקר: קנו מנמן · הן קודמין לכל אדם להחזיק בעלמן מן ההפקר: מנה שלו לומר · קטנים אין להן יד לזכות בעלמן: מי כותב גט שתרוך נאמן · מעמה להחזיק בישראלית הרי מתו בעלים: עבדו דגר בפמלו "עבדו של הפקר זה דומה להפקר מחייים, דעבד גמר"לה-לה" מחסה "וכתב לבעל ספר" (דברים כד) "לו תופסה לא נתן לבעל" (ויקרא יט) הלכך מחייים אין לו מקנה בלא גט בחסה מבל הפקר שלאחר מיתה כי היכי דלחסה מטולחת בלא גט אבל עבדו שלו לבני גט: ל"ש · יש"מ לא שייך גט שתרוך דהא עבדו שלו הוא ויכול לכתבו: ומה · לא לייבמי גט שתרוך להפקיר ליורו להא מיה ויכול לא זכו בהן מטולס: אין לו מקנה · כדמפרש לילך כתבו לבני: [דף מ.] לקמן "רכיון דהפקירו פקע מטוניה מיניה ואיסורא הוא דפקע לבעלים עליהן וכי מיית מאן זו מי יזכה להורים לבניו גמ' יבמות מו: ב"ב קמ: מנחות מב:

[יבמות נט: כ"ק יב: כ"ב סמ: קי:]

כ"מ ק: מנחות מו: שבועות מב:

גליון השס
גמ' מר סבר כגוזז דמי: ע' מדיש ד' סס ע"ב ומיר דף נא ע"ב:

עבדא כמקרקעי דמי ומר סבר כמטלטלי דמי, אי הכי אדמיפלגי 'בשערו' ליפלגו בגופו אלא דכולי עלמא *עבדא כמקרקעי דמי והכא בשערו העומד ליגזז כמיפלגי "מ"ס כגוזז דמי ומר סבר לאו כגוזז דמי, לימא הני תנאי כהני תנאי *דתנן ר"מ אומר יש דברים שהם בקרקעות וכקרקעות וחכמים מודים לו ביציד: עשר נפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש ר"מ מחייב וחכמים אומרים כל המחזיר לקרקע הרי הוא בקרקעות ר' יוסי בר' חנינא "ענבים העומדות ליבצר" איבא ביניייהו: דרבי מאיר סבר 'בצורות' דמיין [גם מד:] סברי לאו 'כבצורות' דמיין אפי' תימא רבי מאיר עד כאן לא קאמר ר"מ התם אלא בענבים דכמה דקיימין מיכחש כחישי, אבל הכא 'כמה דקאי אישבוחי משבח; כי סליק ר' חייא בר יוסף אמר להאי שמעתא דרב קמיה דר' יוחנן, א"ל: אמר רב הכי? והוא לא אמר הכי *והאמר עולא אמר ר' יוחנן *המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור? המפקיר עבדו יצא לחירות - וצריך גט שחרור. גופא אמר עולא אמר ר' יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור "דגר שמת בבונו ישראל נכסיו והיו בהן עבדים בין גדולים ובין קטנים קנו עצמן בני חורין אבא שאול אומר "גדולים קנו עצמן בני חורין קטנים כל המחזיק בהן זכה בהן וכי מי כתב גט שחרור לאלו אלא - דמי האי מדרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא, ותעמא מאי? אמר רב נחמן: קסבר עולא 'עבדו דגר' כי אשתו מה אשתו משתלחה בלא גט אף עבדו בין משתלחים בלא גט אי הכי, ישראל נמי? אמר קרא "והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה" אי הכי המפקיר עבדו ומת נמי אלמה *אמר אמימר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה דאמימר קשיא אמר רבי יעקב בר אידי א"ר יהושע בן לוי הלכה כאבא שאול אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי בפירוש

[דף מ.]

בסיתתבלא גם מי' אין המפקר לאחר מיתה דומה למחזיק דעבר איתקש לאשה דנמר לה לה דכתיב או תנשא לא נתן לה וכתיב וכתב לה ספר כריתות מה אשה איתה יוצאה מזיתים בלא גם לאחר מיתה יוצאה ה"ה הכי נמי עבד: אי הכי ישראל נמי אמר קרא והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם בעצמן: ור' חייא בר אבא א"ר יוחנן אין הלכה כאבא שאול הלכתא כאבא שאול דאמר אמרי' בפ"ק דקידושין רב יהודה הנזדווג גר שאין לו יורשים הוה חלש על פר ומפרא לשולחי ביה חזייה דחקיף ליה עלמא מובא אסר ליה לעבדיה שלוף לי מסנא ואמפיניה לגו ביתאי אינא דאמרי גרול הוה פירש למיתה הוה פירש לעבדות ואינא דאמרי קטן הוה וכאבא שאול דאמר קטנים כל המחזיק בהן זכה: הגיא

מני ר"מ היא · הכא מקמע דרב דלא כר"מ והא דתנן בפ"ק דערכין (דף ה:) להקדש לכבולה דמקדש ר"מ ומוכח בערכין דף כ:) המעריך פחות מבן חדש ר"מ לומר טהן דמי דלמה יודע שאין ערך לפחות מבן חדש וגמר ולמה לפי דמים הכא מני יודע שאין עבד ראוי לה להקדישה ולא לבנין וכיון דבלאין הקדש לקדישי גמר בדעתו להקדיש דמיו ומעמר דמיו תורה אור

[ערכין ה: וש"נ]

עלי: מי שמעת בשנשמע ר"מ היא · ומעמא לאו משום מקדש שם שמים קאי דלימכר ללא מקום דלמין מוציא דבריו לבטלה היא ומשו שלמתי דמי עלי' ויש להן עליו מעות הילכך לאחר דמים דאדם יודע שאין גופו קדוש ומאחר שם דמים: מנה לי ממרים רבנן · ומעמא דמקדיש שם שם דבר שאין לאדם בעולם מי שיכול למימר שהוא שלו קאי וה"ק הרי הוא קדוש לימכר לכל בעלמן מי שיכול למימר שיהא קדוש לימכר וכי יש דמים לבן מורין ומה מכירה יש בו אלא ר"מ היא ולאו דמשנמעמ מלאחר למי אלא מתוך שאין מוציא דבריו לבטלה גמר בלבו ואמר דמי עלי עלמי עלי והילכך לאחר הרי הקדש-שמין אותו כעבד ולא שימכר ובני עבד אמי אין רשות הגזברין עליו אלא מעות יש להן על הבעלים: ניחם בחנלי · מקדיש עבדו קדוש לו לא קדוש: מוליך בשערו · דוקא נקרו ולקמיה מפרש לה: אלא דכולי עלמא קדוש · לימכר לדמיו: אין מפילה בקרקעות · דגמרינן מפילה חטאת מחטאת מה תרומה בהלוס בחלק מפילה בהלוס בחמס, מפילה (דף יח:) וכתיב: כגוזז דמי · ולימא כמחסר לקרקע: יש דכריס שסס בקרקע · ממוכרין לקרקע: ואין בקרקע · דקיל"ל אין מכבשין על הקרקעות ועל נפנים אלא מכבשין בהולחת מקלה בטעמה: מפרש"י לך · לשמור בקרקעי: פשיטו פשפ · כת [לקמן מ:] דקתני בסתם "אין מוליכין בשערו כר"מ היא: מחסרי מחסה · הלכך לאו כגוזז דמי דעדיין לריך למיטרו: נפל שמעמד דרב · המפקיר עבדו יצא לחירות: אמר רב סבי · בתמיהה ופריך הש"ס ואימא רבי יוחנן מי לא אמר הכי ומאי מתמה תלמוד: נפ סיימוס קמיס · למילתיה דרב טולה [לקמן מ:] תלת כרב יוסף דאמר קמיה דלא סיים בה מעמיה דרב "ולריך גם שתרוך" ולא פירשו לפניו הא לאמרי' לעיל "דרב חייא בר אבין סיים בה מעמיה דרב" ולריך גם שתרוך": גר שמה · ואין לו יורשין וכל נכסיו הפקר: קנו מנמן · הן קודמין לכל אדם להחזיק בעלמן מן ההפקר: מנה שלו לומר · קטנים אין להן יד לזכות בעלמן: מי כותב גט שתרוך נאמן · מעמה להחזיק בישראלית הרי מתו בעלים: עבדו דגר בפמלו "עבדו של הפקר זה דומה להפקר מחייים, דעבד גמר"לה-לה" מחסה "וכתב לבעל ספר" (דברים כד) "לו תופסה לא נתן לבעל" (ויקרא יט) הלכך מחייים אין לו מקנה בלא גט בחסה מבל הפקר שלאחר מיתה כי היכי דלחסה מטולחת בלא גט אבל עבדו שלו לבני גט: ל"ש · יש"מ לא שייך גט שתרוך דהא עבדו שלו הוא ויכול לכתבו: ומה · לא לייבמי גט שתרוך להפקיר ליורו להא מיה ויכול לא זכו בהן מטולס: אין לו מקנה · כדמפרש לילך כתבו לבני: [דף מ.] לקמן "רכיון דהפקירו פקע מטוניה מיניה ואיסורא הוא דפקע לבעלים עליהן וכי מיית מאן זו מי יזכה להורים לבניו גמ' יבמות מו: ב"ב קמ: מנחות מב:

[יבמות נט: כ"ק יב: כ"ב סמ: קי:]

כ"מ ק: מנחות מו: שבועות מב:

גליון השס
גמ' מר סבר כגוזז דמי: ע' מדיש ד' סס ע"ב ומיר דף נא ע"ב:

וכן אמר עולא א"ר יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור איתיביה ר' אבא לעולא גר שמת ובנו ישראל את נכסיו והיו בהן עבדים בין גדולים בני חורין קטנים קנו עצמן בני חורין אבא שאול אומר גדולים קנו עצמן קטנים כל המחזיק בהן זכה וכי מי כתב גט חירות לאלו: אמר רב נחמן קסבר עולא עבדו דגר כאשתו מה אשתו נשתלחת בלא גט אף עבדו משתלחים

סמ א מיי' פ"ו מהלכות ערכין הל' כ סמג עשין קנ:
סמ ב מיי' פ"ב מהלכות מעילה הל' י:
סמ ג מיי' פ"ב מהלכות מעילה הל' ו:
סמ ד מיי' פ"ב מהלכות מעילה הל' ה:
ע ה מיי' פ"ב מהלכות זכייה הלכה יז סמג עשין סב עור ע"ג יד' סי' לסו סעיף סה ושם ע"ש מ"מ סי' עכה

ת"ת נוסח/אחנ

סעיף כח: נסיון לפשוט ע"ל דהה אשר לה כאח' תנאים

= ○

נסיונות לפסקי מה' ת"ק ונוסח

נסיון לפשוט ע"ד דהוא לעניין לדברים הדומים לה בגוף (ואח"כ בשאר דומים)

ת"ת נוסח

ס"ע ואכמ

תוספות ריי"ד

וכן אמר עולא א"ר יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור איתיביה ר' אבא לעולא גר שמת ובנו ישראל את נכסיו והיו בהן עבדים בין גדולים בני חורין קטנים קנו עצמן בני חורין אבא שאול אומר גדולים קנו עצמן קטנים כל המחזיק בהן זכה וכי מי כתב גט חירות לאלו: אמר רב נחמן קסבר עולא עבדו דגר כאשתו מה אשתו נשתלחת בלא גט אף עבדו משתלחים

ב' פסקי הפוסקות את הפסוק כאבא שאול בעיני יעקב הקטנים של ר' שאול

= ○

נסיונות לפסקי מה' ת"ק ונוסח

נסיון לפשוט ע"ד דהוא לעניין לדברים הדומים לה בגוף (ואח"כ בשאר דומים)

ת"ת נוסח

ס"ע ואכמ

תוספות ריי"ד

וכן אמר עולא א"ר יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור איתיביה ר' אבא לעולא גר שמת ובנו ישראל את נכסיו והיו בהן עבדים בין גדולים בני חורין קטנים קנו עצמן בני חורין אבא שאול אומר גדולים קנו עצמן קטנים כל המחזיק בהן זכה וכי מי כתב גט חירות לאלו: אמר רב נחמן קסבר עולא עבדו דגר כאשתו מה אשתו נשתלחת בלא גט אף עבדו משתלחים

ב' פסקי הפוסקות את הפסוק כאבא שאול בעיני יעקב הקטנים של ר' שאול

סמ א מיי' פ"ו מהלכות ערכין הל' כ סמג עשין קנ:
סמ ב מיי' פ"ב מהלכות מעילה הל' י:
סמ ג מיי' פ"ב מהלכות מעילה הל' ו:
סמ ד מיי' פ"ב מהלכות מעילה הל' ה:
ע ה מיי' פ"ב מהלכות זכייה הלכה יז סמג עשין סב עור ע"ג יד' סי' לסו סעיף סה ושם ע"ש מ"מ סי' עכה

ת"ת נוסח/אחנ

סעיף כח: נסיון לפשוט ע"ל דהה אשר לה כאח' תנאים

= ○

נסיונות לפסקי מה' ת"ק ונוסח

נסיון לפשוט ע"ד דהוא לעניין לדברים הדומים לה בגוף (ואח"כ בשאר דומים)

ת"ת נוסח

ס"ע ואכמ

עא א ב מיי' פ"ח מהל' עבדים הל' ו סמג עשין סו טוש"ע י"ד סימן רסז סעיף מג : עב ג. טוש"ע שם סעיף כו : עג ד סמ"ג עשין עה טוש"ע שם סעיף כו :

מה לפי שאין הפקר חל על עבד משתחרר בשטר לחצי שחול שם לא יפקירנו חלקה דמה לחלקה ולא ממונה לפי שאין הפקר חל על ממונה דומיא דחלקה בשטר שכתוב בהדיא בקרקע או מופקה לו ניתן לה (ויקרא יט) משוחררת בשטר לחודיה דמקרא מלא דיבר הכתוב ועוד דליתקצ שטר לקנין כסף דכתיב (שם) והפדה לא נפדתה ועיקר קנין כסף מפקיע ממון כדאמר בהמ ניתי[בסמי] מפלוני עבדי חין לו מקנה אלא בשטר חבל בכסף לא דפקע ליה בספיקא מכי לפקריה :

אמר להן לא עשה ולא כלום :

פירש בקונטרס' משום דלכתי שכיב מרע בכתובין וכמכורין דמו ליכא למיגרע לא ליה כמוסר לבניו להקטוחה לעלמה אלא בקנין זה מתכוון למחכירה והרי הוא טושט ולא מייך להזכיר כאן מחנת שכיב מרע דהויא ליה במקלח ולמלוה לקיים דברי המת ליכא למימר אם היה כמוסר לבניו :

משום דהוה ליה כלוי של מקנה . אבל אם היה כלוי של קונה היתה זוכה עלמה בחליפין דלכי' בהדיא בפ"ק דקידושין (דף כב:) דעבד כנעני נקנה בחליפין ומסוס דחליפין דמו לכסף וכל היכא דכסף קני חליפין נמי קני לגר מחנה משום דבפחות משוה פרוטה לא מקניא נפשה כדאמר בריש קדושין (דף ג:) ומכל מקום הכא דאמר אם אין בכסף או בשטר והא פקע ליה בספיה ולאפוקי מהאי תנא דתניא ב' שמעון אומר משום רבי עקיבא יכול יהא כסף נומר בה כדרך ששטר נומר בה? ת"ל והפדה לא נפדתה אור"ע כל הפרשה כולה לא נאמרה אלא חופשה" לומר לך שטר נומר בה ואין הכסף נומר בה אלא אמר רמי בר חמא אר' נחמן הלכה כר' שמעון ורב יוסף בר חמא א"ר יוחנן אין הלכה כר' שמעון, אשכחיה רב נחמן בר יצחק (ו) לרבא בר שאולתא דהוה קאי אפיתחא דבי תפלה א"ל הלכה - או-אין הלכה? א"ל אני אומר אין הלכה ורבנן דאתו ממחוזא אמרי אמר רבי זירא משמיה דרב נחמן הלכה, וכי אתאי לסורא אשכחתיה לר' חייא בר אבין אמרי לי' אימא לי איזו גופא דעובדא היכי הוה, אמר לי דההיא אמתא דהוה מרה שכיב מרע, אתיא בבי"א קמיה אמרה ליה: עד אימת תשתעביד ותזיול ההיא איתתא" שקל כומחיה שדא בה אמר לה "זיל קני הא וקני נפשיך", אתו לקמיה דרב נחמן - אמר להו לא עשה ולא כלום, מאן דחזא סבר משום דהלכה כר' שמעון, ולא היא, אלא משום דהוה ליה כלוי של מקנה, אמר רב שמואל בר אחיתאי אמר רב המנונא סבא אמר ר' יצחק בר אשיאן אמר רב הונא אמר רב המנונא הלכה כר' שמעון, לא היא, אין הלכה כר' שמעון, אמר ר' זירא אמרי' חנינא אמר רב אשי אמר רב עבד ששנא את בת חורין בפני רבו יצא

תוספות ר"ד

תניא ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' עקיבא יכול יהא כסף נומר בה כשם שהשטר נומר בה ת"ל והפדה לא נפדתה או תופשה לא נתן לה בקידה תהיה לא יומתו כי לא חופשה אורעה כל הפרשה כולה ללא חופשה לומר לך שטר נומר בה ואין כסף נומר בה פי' שהשורה את עבדו של חבירו ע"מ להוציאו ב"ח אין כסף נומר בו פי' שחרורו להחירו בבת ישראל אלא הכסף מפקיע מעליו קנין הדמים שהיה לו עליו ואסור להשתעבד בו אבל אינו מותר בבת ישראל עד שיכתוב לו שטר שחרור : איתמר אמר רמי בר חמא אמר רב נחמן הלכה כר"ש ור' זירא אמר רב נחמן אין הלכה כר' שמעון ומסוס תלמודא ואין הלכה כר' שמעון הלכך נם השני (ס"א הכסף) נומר בעבד ואינו צריך נם שחרור :

[ויקרא יט:כ]

ושוה כי שבק אות שוה טבעת נצא והיא שפחה נחרפת ולא נפדתה או מקנה לא ניתנה לה ביקורת תהיה לא יומתו כי לא חופש היה [ויקרא שם] [נקמן סה: מ"ש עסי"ב]

[נעיין לעיל לה: נקמן נב:]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מסכתים כר נחמן כר יצחק לרבה כר שילא דאמר שמואל עד שיכתוב לו שטר שחרור :

גליון הש"ס

גמ' תמהו לפני רבי תמר נחייבתמר . ע' כ"ק דף סו ע"ת תוס' ד"ה כיון דכתיבת :

תורה אור

כספירוש שמיע לך : ולקח דייקת מינה . כיון דרבי מתכוון יקח לו לתייבי רבי חלה במפקיר עבד גדול שיש לו יד לקנות עלמו ומהפקירו חין לו עליו חלה חיסור לבד לו ממון כלומר שגט שלה חינו בח להפקיע ממון שיש לו עליה חלה חיסור לבד בעבד קטן לא תייבי רבי דלמו דומיא דחמה הוה דחיכא דרבי דממונא עליה ובדידיה סבירא ליה דיש לו מקנה בספה דלא קנה עלמו בהפקר : ומי מכללא . יפיעה מלי קשיא לך בגוה דלמרין לך למיבעי בפירוש לו מכללא : תמר ניה . לו מכללא שמיע לך לאו שפיר דייקת : דוק מינה נפקי גיטא מן מקנה בין גדולה בין קטנה . התכה בגט לקח מפקיר עבדו לחייבי ביה רבי בין גדול בין קטן קלמר ודומיא דחמה הוח דלא גיטא : אין לו מקנה חלה בשטר . כלומר השתח מקמע דעבד חינו ניתר לרבו אלא בשטר : או ככסף או בשטר . מקנחו של עבד להא ליתקנו פדיון כסף לשטר דכתיב והפדה לא נפדתה לו מופקה וגו' : ופתי . לחפקריה : מקח ניס כספים . ומעמה חין לו מקנה חלה בשטר : ולאפוקי מסתי חנא . הח לחלמינן עבד ניתר בכסף לאפוקי מהתי חנא : יכול יהא כסף נומר . שחרורה לקח להפקיע מידי חיסור : מורעפ כל פערפ . כל מקרא הפרכה חורבה ומויימ' לגלא מופכה מדלא כתי' בסיפא לא יומתו כי לא נפדתה לו מופכה" ס"מ כי נפדתה כמי לא יומתו דמין בקידושין משום חסא לים הוחיל ולא נכתב לה גט ויקח שחכתוב והס"ק קלא "והפדה לא נפדתה" פדויה ואינה פדויה "הנחרפת לחים" כגון שפחה כנעלית חינה שפחה ואינה בת חורין המחורסת לעבד עבדי שהות מותר בשפחה וכבא חורין הבח מדין כלן חין לה שפחה ולכך הוזכרה פדויה ולא משום דחי נפדתה לגמרי יהו קידושיה קידושין והבח עליה בחיתה, דמדכתב סיפא לא יומתו כי לא מופכה משמע חורבה דין מיתתה בחיפוח הכתוב וחפילו נפדתה כולה בלא כתוב חין בה חיתה והה דכתיב לא נפדתה רבותה לחמעיט דחע"ג דלא נפדתה כולה חלה חיכא לחכה : גומר כה . מוליחה לגמרי בין מכעבוד בין מחיסור : ואין כסף גומר בה . דחיט מוליח חלה מכעבוד לבד לא מידי חיסור לבד ולא מידי חיסור ולבד לא מידי חיסור ולבד לא מידי חיסור ולבד ל

יצא לחירות* א"ל רבי יוחנן כל כך יש ביזך ואני שונה הכותב שטר אירוסין לשפרתו ר"מ אומר מקודשת וחכ"א "אינה מקודשת" כדאמר רבה בר רב שילא כשרבו הניח לו תפילין הבא נמי "כשרבו השיאו אשה,ומי איכא מידי דלעבדיה לא מעבד ליה איסורא ואידך עבד איסורא? אמר ר"נ בר יצחק הבא במאי עסקינן דאמר להצא בו והתקדשי בו"רבי מאיר סבר "יש בלשון הזה לשון שחרור ורבנן סברי אין בלשון הזה לשון שחרור .א"ר יהושע בן לוי עבד שחרגית תפילין בפני רבו יצא לחירות *מיתיבי לזה הימנו דבו,או ששיאו דבו אפוטרופוס,או שחרגית תפילין בפני רבו או שקרא שלשה פסוקים בבהכ"נ בפני רבו ה"ז לא יצא לחירות? אמר רבה בר רב שילא "כשרבו הניח לו תפילין.רבי אחא רב דימי אר"ר יוחנן מי שאמר בשעת מיתתו "פלונית שפרחתי אל ישתעבדו בה לאחר מותי" כופין את היורשים וכותבין לה גט שחרור "אמרו לפניו רבי אמי ורבי אסי:רבי אי אתה מודה "שבניה עבדים,כי אחא רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן מי שאמר בשעת מיתתו "פלונית שפרחתי קורת רוח עשתה לי,יעשה לה קורת רוח" כופין את היורשין ועושין לה קורת רוח מ"מ *מצוה לקיים דברי המת. *אמר אמימר המפקיר עבדו,אותו עבד אין לו תקנה,מ"ט? גופיה לא קני ליה,איסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לא מצי מקני ליה, א"ל רב אשי לאמימר *והאמר עולא אמר רבי יוחנן *ורב חייא בר אבין אמר רב אחא ואחד זה ואחד זה יצא לחירות וצריך גט שחרור? א"ל *"צריך,ואין לו תקנה" איכא דאמרי אמר אמימר *המפקיר עבדו ומת ,אותו העבד אין לו תקנה,מאי טעמא גופיה לא קני ליה,איסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לבריה לא מורית א"ל רב אשי לאמימר והא כי אתא רב דימי א"ר יוחנן? דרב דימי טעותא היא, א"ל מאי טעותא דלא אמרה בלשון שחרור,הא אמרה בלשון שחרור הכי נמי:א"ל אנא כדרב שמואל בר יהודה סבירא לי,הוא דסקרתא דעבדי לאיודבן לעובד כוכבים,בלו מרוותא בתראי, אתו לקמיה דרבינא ,אמר להו ,זילו,אהדרו אבני מרוותא קמאי ויכתבו לכו גיטא דחרותא אמרו ליה רבנן לרבינא והאמר אמימר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה? אמר להו אנא כרב דימי סבירא לי,אמרו ליה-דרב דימי טעותא היא,אמר להו מאי טעותא דלא אמרה בלשון שחרור,הא אמרה בלשון שחרור הכי נמי,והלכתא כרבינא והאמר רבי תרי מני מיניהו ושחררי לפלני,אמר אידך השתא שמעי בי רבנן ומפסדו ליה מינאי *אזל אקנייה לבנו קטן,שלחה רב יוסף בריה דרבא לקמיה דרב פפא,שלח ליה *כאשר עשה כן יעשה לו גמלו ישיב לו בראשו אנן קים לן בינוקא דמקרבא דעתיה לגבי אבוה ומקרקש ומקרקיש

כתובות כח:

סרי זס לא יצא לחירות · גרסינן : אמרו לפני ר' יוחנן : מי שמת מודס · "דלמ שמעבדו" מיט לגמן שחרור ולא לגמן שפקר לגמ לא יכריזוה בעבודה לבל וולגזות היולאין ממכר מעכשיו עבדים הס ותמלי כופין לשחרה ויפסידו ולזוזי מכלן ולהכל שלא נזה לביהס כן : ה"ג כי אתא רב שמואל בר' ולא גרסי' לגמ ופליג לדרב דימי ואמר לא כך אמר רבי יוחנן לגמ כך אמר : ומוסין לס קורס רוס · ומס לין רוסה בתקרלה בלא שחרור ישחרוה : לין לו מקנס · ולפי' בשטר : לא מורים · לגמין ירוסה לגמ בדבר שיש בו ממון : ומפ' לי מפס רב דימי כך· וכיון דאמר לל שמעבדו כה פקע ליה ממונא מיהא וקאמר "ורבין כותבין לה גט שחרור": מעומפ סיס · כדאמרן לעיל דהוה לן נזה לשחרה : ופרכינן מפי מעומפ· דרב דימי לגמ אמר בלגון שחרור : סס אמר · הכי אמ בא מורין לן הן קפדי רבי אמי ורבי אסי עלה : כרב שמואל בר יהודס סכירא לי · דאמר לגמ א"ר יוחנן כן ולגמ אמרו ל רבי אמי ורבי אסי כן וכיון דקאמר יעשה לה קורס רוס לגמ מגע כה היולאין ממכה לגמ בהן גלה : דיסקרסא · קריה : דעבדי · עבדים של ישראל היו ומכרום לעובד כוכבים ותבן (לקמן דף מג:) במוכר עבדו לעובד כוכבים ילא בשטר : מרווסא בפלגי· כלו מדומיס החתרונים עובדי כוכבים : אמו · העבדים : לקמיס דרבינא · למתיון בבבות ישראל: מפדנו מבני מרווסייהו קפלי·חזרו על בני מדומיכם הרחוקים ובקשו מהם לכתוב לכם גט חירות : אין לו מקנס · לתיסורת לבניו לל מורים והל שמי כי זבניה פקע כספיה מיניה ואיסורל גלו הוה ליה גביה ואיסורל גלו ירוסה הוה ליהוריסה לבניו : כרב דימי מכירא לי · דאמר לל שמעבדו כה ופקע ליה ממונל מיכה ונקאמר כותבים לה גט שחרור : סס אמרם בלגון שחרור · כדלמרינן בגמ' "כופין את רבו ומשה לומו בן חורין : לקנייס לבנו קטן · גמין רלוי לכומו בבית דין : מוקמינן למעומפ· ליטוקל לבלול "ו דמיס יפין כמה שהות ניכול בשוק שהרי לריך העבד לכתוב שטר על מלי דמיו :

לקמיה דרבינא אמר לתו זיל אהדרו אבני מרווסא קמאי ולכתבו לכו גיטא דחירותא .כי' ותנן לקמן המוכר עבדו לגוים יצא לחירות אבל צריך גט שחרור להתירו בבת ישראל ולהלכתא כרבינא שנם היורש יכול לשחרר ואע"ג דליכא עליה אלא קנין אשר בלחודי' הוצרא עבדא דדמה לבי תרי קם חד סיניירהו ושחרריה לפלגא דידיה אשר אידך השתא שמעי רבנן ומפסדי ליה מינאי כי אמרי' לקמן מי שהצזיו עבד והצזיו בן חורין כותבין את רבו ועושין אותו בן חורין וכותב לו שטר על חצי דמיו אזל אקנייה לבנו קטן שלהה רב יוסף בריה דרבא קמיה דרב פפא שלח ליה כאשר עשה כן יעשה לו גמולו ישיב בראשו אנן קים לן בינוקא דמקרבא דעתיה לגבי

גמ' יש בלגון הזה לגון שמתו · ע' יבמות דף מז ע"ב תוס' ד"ה ואלא ועי' לקמן דף מב ע"ב תוס' יום טל רבו :

ס"ל ולא עוד אלא שכופין את רבו וכותב לו רבו שטר שחרור

ג"ם קא: לבניו : ומפסדי ליס מינאי· כדלמרינן בגמ' "כופין את רבו ומשה לומו בן חורין · גמין רלוי לכומו בבית דין : מוקמינן למעומפו· ליטוקל לבלול "ו דמיס יפין כמה שהות ניכול בשוק שהרי לריך העבד לכתוב שטר על מלי דמיו :

ה' אשרינו ח"ב סי' ס"ג אות ב' ד"ה ומ"ש בשם הרמב"ם · ע' יבמות דף מב ע"ב תוס' ד"ה אלא שם גל מלוייה לגמ קמן·ע' לקמן דף מב ע"ב תוס' יום טל רבו :

אריב"ל עבד שהגיה לחירות · פי' עבד לאו בר תפילין הוא דתפילין מצות עשה שהזמן גרמא הסולילה,אע ומן[תפילין] זמן תפילין הוא ועבר איהקש לאשה איחיביה לה מבני רבו או שעשאו רבו אפוטרופוס או שהגיה תפילין בפני רבו או שקרא ג' פסוקים בב"ה בפני רבו הרי זה לא יצא לחירות: אמר רבה בר שילא ומן[תפילין] כשרבו הניח לו תפילין [ואע"ג דאיכא נביה ואיסורא לבריה לא מורית · פי' נ"ש] שאין קנין האסור מסור להורישו לבניו · ואיתא לרבי אשיבר ראש"הורוה כסקרתא דעבדי ואיזדבן לגוים · פי' עיר של עבדים כרשאתן בם כיוצר מעבדין בני עיר של יחיד כם הקרוטא דרוש נלוחא בלע מרווחייהו בהראי · פי' נ"ש הגוים שקנאום אחר

[עי' תוס' לקמן דף ג' ד"ה הכי]

עד א מיי' פ"ו מהלכ' עבדים הלכה ח סוס"ע ד"ה סי' רסו סעי' סם וסעיף נה :

עה ב ג ד מיי' פ"ח מהלכ' עבדים הלכה ה ח סמג עשין סו סוס"ע ד"ה סי' רסו סעיף ג וסוס"ע תס"ע סי' ד סעיף יב :

[עי' היטב תוס' כ"מ מז· ד"ה בכלגן]

עז ה מיי' שם פ"ו הל' ד סמג שם סוס"ע שם סעיף מז :

עז ו מיי' שם פ"ח מהלכ' זכייה הלכה יב סמג שם סוס"ע שם סעיף עז:

עח ז מיי' פ"ח מהלכ' עבדים הלכה י סמג שם סוס"ע ד"ד סי' רסו סעיף סד :

[דף נס: ד"ה אין ע תקנה]

עט ח מיי' שם פ"ו הל' ג סמג שם סוס"ע שם סעיף מא :

(א) ב' לשונות בדברי ליחזקאל בכפ"ג יחזקאל לעתיד לבא אמיתם בעיני קדמוני (א) בלשון ראשון של יחזקאל ובלשון שני לעתיד לבא ולא כתב ראשון בד' אשרי

ג' לשונות של אומאר בעניין המפקיר עבדו- קנין לעבד תקנה אחת אי' יחזקאל

[לעיל לח:]

ל"ל מ"ק דלעכ"ג

ג' לשונות של אומאר בעניין המפקיר עבדו- קנין לעבד תקנה אחת אי' יחזקאל

[לעיל לח:]

וכתב ליה גיטא דמירותא על שמיה · לא סהדי לרבינו שמואל פי' הקונטרס דמפרש על שמיה דקטן שלין מעשה קטן כלום להכילו בכח תורין כמו קטן שקנה יבמתו מן התורה דליתו טהן גט עד שיגדיל ותע"ג דפעמים כבר היה כבר שבע ממכרן ממכר במטלטלים (לקמן נמ:) ליית במתון דוקא דהפקר ב"ד היה הפקר אלא גרלה לו לפרש דכתב ליה גיטא על שמיה דאפוטרופוס ותע"ג דבעלמא אין האפוטרופוס רשאי להוציא לאיתורי הכא כיון דעשה אלא כהונן להקנותו לנמו קטן הפקירוהו ב"ד וזכהו לאפוטרופוס לשכרו כדאמרינן דאפוטרופוס תורמין ומשכחין לאכול ותע"ג דלרבינו (לקמן דף נב:) אחם ולא אפוטרופוס: אלא הפקר ב"ד הפקר ב"ד והפקירו ב"ד החכוחה של מיטק ונחנה לאפוטרופוס שיוכל לזכות ואיט אוכל טבליט ובלא קרקעות זוזי לא לו כיט דין להפקירו ליית לאפוטרופוס לשחרו ליית כאן לעבור על דעתו של מיטק וי"ט מפרש דהכא לאו קטנה הוא מדלא קאמר הוא עשה אלא אלא כהונן לפיכך נעשה לו אלא כהונן כדקאמר ביבמות כפ' ב"מ (דף קי:) אבל לאחר נעשה כן יכול לזכות לו הוי דיעת כדאחכמכן בפ"פ השולח (ב"מ דף קא:) ובדין יכול אפוטרופוס לשחרו דרך מכירה כדאמרינן (ב) ומוכרין אותן לאחרים ולרבי יוחנן דמי עלמו ויוכל ואפילו בלא קרקעות זוזי אלא משום דמי חזי כחוכת ואיטולות שהמיטק עומד ולוות אלא לאחר על אחרי מלמדו ללוות ואיכא לומר שפשים אבל כי מקרקע ליה זוזי לא יכול לאחרי אלא ונימא החירותא שמי לא הוה לאחרי דכשלא גומר בלא אחר דהוקא ביולא בראשי אבריט אינה אלא כמי שלא הגיע לידו ומשום הכי אינה יכולה לזכות לו אחר אלא אם כן יאמר לאחר הרי זה שלך מאחר שלא הגיע לידו אבל אם אמר לו הרי זה שלך ולא אמר מאחר שלא הגיע לידו אינה שלו ואפילו אמר לו הרי זה שלך מאחר שלא הגיע לידו ומת חוזר לבעלים

ויאמר לו עבדי אתה על כנין: **מגיה** משמרך כותב שטר לבעל חובו על דמיו הואיל והזיק שעבודו ישלם לו: **לין** כשבד מייב כלום כמלוה · הלוהגות בבבי מוריו יותר מבעבדים שלא היה קנוי לו ולא יכול לשחררו: **על דמיו** · העומדים על המוכר: **לימא** כותב · לין עבד כותב לו שום שטר דמאי עבד ליה ליתו לא גרס ליה ולא מידי: **מגיה** משמרך כותב · לו שטר על העוקף: **פיוק שלימו ניכר** שמיה פיוק · ולמאן דמתי לא שמיה היזק לפיכך לין לנו לחייב את המשמרך שלא בעבד לפי הגחתו מן המחזיר: **שני** רבו קריה ליה · שלא דמתני' בתמיה דקתני כופין את רבו ומוקמא לה ברבו שני: **משמרך** קריה ליה · מי הוי שמרוהו שמרון: **ושעבד נפל** · והוא כל הסלה וגוף הקרקע מקולקל שהמיס לפין עוד לעולם עליה: **שפיר נמי** · כך ניטין: **לא יפיל לך פרעון כלי** · לכל דמר לו "שם לא פרעתיך, גבה מזו" לא קמה ליה ברשותיה ולאו אדעתא דידה למודה לחזקה לחזקה ואינו חייב בתחריותה וגובה משלר ככסים: **גובין משלר נכסים** · כלומר שם ירלה מוכר את שלו ואין גובין מן המלר: **פ"ק דגיטין נכסים שלא בפני רבו** · כלומר גובה מן המלר בכי דיינין · כלומר דווקא הניולה המריות כמובנה על שלה זו וט"ם בן ניסת ולא ניהיו כל נכסיו מתחלין לה ולא שלא על מיה לחזור מי קנה רחמן ומי אתמרן ואלטרך לזון עם כל אחד ואחד: **מתני'** מי שאניו עבד כלי · כגון שהיו כ' אחין לו כ' קרובות ומתרו ל' את חלקו: **משמרך** שם רבו · שלא מסר כלום: **ניחא** שפחה אינו יכול · מפני לד מיכות שבו:

ולכתובת אשה גובין משאר נכסים רש"נ אומר בעל חוב גובה משאר נכסים אשה אינה גובה משאר נכסים שאין דרכה של אשה לחזר על בתי דינין: **מתני'** *מי שאחיו עבד ואחיו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי ב"ה, ב"ש אומרים תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם - "לישא: שפחה אי אפשר שבבר חציו בן חורין, בת

גובה משאר נכסים כפי שלין דרכה לחזר אחר בכי דיינין · פי' בקונטי' דווקא הניולה המריות על שלה זו וט"ם כן ניסת ולא ניהיו כל נכסיו מתחלין לה ולא שלא על מיה לחזור מי קנה רחמן ומי אתמרן ואלטרך לזון עם כל אחד ואחד ונרלה לאם מכר מכרו בטל לגמרי לתפילו בטל - עלמו שמכר יכול לחזור ובטל המכירה הכי אתמרינן ביבמות בפ' אלמנה (דף פו:) גבי מכנסת שוס לבעלה דתניא מכרן שניסס לפרנסה זה היה מעשה לפני רשב"ג ואחר הבעל מוליא מיד הלקוחות ופי' שם בקונטי' מכרו שניסס לו זה לו זה לאם מכר הבעל האשה מוליאה ואם מכרה האשה הבעל מוליא *) וי"ט פי' דאפילו אם מוכר הבעל הוא עלמו מוליא דתקון רבנן שלא יתקיים המקח כלל ובטל לגמרי שלא תעכיר האשה לעכרוך מהם לרשב"ג לטעמיה דאמר הכא שלין דרכה של אשה לחזר אחר בתי דינים ולא דמי לשאר נכסים של בעל שהמקח קיים עד שיבא האשה ותעכרוך להאם אין כתובתה מיוחדת עליהן יותר משאר נכסים ואי אילא בני מי מכר בני ה"ל לאם

צב א ב ג מיי' פ"ו מהל' עבדים הלכה ד סמג עשין סז טוש"ע י"ד סימן רמו סעיף ה:

צג ד מיי' פ"ג מהלכות מיאוסי ביאה הלכה יג סמג לאוין קמה:

בת חורין אי אפשר שכבר חציו עבד, ובטל, והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר °לא תוהו בראה לשבת יצרה' אלא, כמפני תיקון העולם (ו) כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו וחזרו ב"ה להתורות כדברי ב"ש: **גבי** *ת"ד המשחרר חצי עבדו רבי אומר קנה וחכ"א °לא קנה אמר רבא °במחלוקת בשטר דברי סבר °והפרה לא נפרתה או חופשה לא נתן לה" מקיש שטר לכסף מה כסף בין כולו בין חציו אף שטר נמי בין כולו בין חציו ורבנן *נמרי "לה' לה" מאשה מה אשה חציה לא אף עבד נמי חציו לא °אבל בכסף דברי הכל קנה פדויה ואינה פדויה, לימא בהא קמיפלגי *דמר סבר הקישא עדיפא ומר סבר גז"ש עדיפא? לא, דכולי עלמא גזורה שוה עדיפא ושאני הכא דאיכא למיפרך מה לאשה שכן אינה יוצאה בכסף תאמר בעבד שיוצא בכסף, אבל יוסף אמר במחלוקת בכסף דרבי סבר °והפרה לא נפרתה פדויה ואינה פדויה ורבנן סברי *דברה תורה כלשון בני אדם אבל בשטר דברי הכל לא קנה אמתני' המשחרר חצי עבדו בשטר רבי אומר קנה וחכ"א לא קנה ותיובתא דרב יוסף, תיובתא, בשטר דיו דפליגי אבל בכסף לא פליגי °לימא תיהוי תיובתא דרב יוסף ברתרתי? אמר לך רב יוסף פליגי בשטר דה"ה בכסף והא דקא מיפלגי בשטר להודיעך כחן דרבי, דליפלגי בכסף ולהודיעך כחן דרבנן כדתניא עדיף ליה °והפרה יכול °לכלה ת"ל °לא נפרתה או לא נפרתה יכול לכל ת"ל והפרה °הא כיצד פדויה ואינה פדויה, בכסף ובשוה כסף, ואין לי אלא בכסף בשטר מנין? ת"ל °והפרה לא נפרתה או חופשה לא נתן לה" ולהלן הוא אומר °וכתבו לה ספר כריתות" מה להלן בשטר אף כאן בשטר, אין לי אלא חציו בכסף או כולו בשטר, חציו בשטר מנין? ת"ל "והפרה לא נפרתה או חופשה לא נתן לה" מקיש שטר לכסף מה כסף בין כולו בין חציו אף שטר גמי בין כולו בין חציו בשלמא לרב יוסף כתב דאיתותב הא מני רבי היא אלא לרבה רישא דברי הכל וסיפא=רבי? אמר לך רבה אין רישא=דברי הכל וסיפא=רבי, דב אשי אמר רבי היא אלא מתניתין דקתני מי שחציו עבד וחציו בן חורין מקנים לה בכסף ודברי הכל אלא לרב יוסף לימא רבי היא ולא רבנן? אמר רבינא בעבד כת חורין אי אפשר שכבר חציו עבד, ובטל, והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר °לא תוהו בראה לשבת יצרה' אלא, כמפני תיקון העולם (ו) כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב ב"ה להתורות כדברי ב"ש: **גבי** *ת"ד המשחרר חצי עבדו רבי אומר קנה וחכ"א °לא קנה אמר רבא °במחלוקת בשטר דברי סבר °והפרה לא נפרתה או חופשה לא נתן לה" מקיש שטר לכסף מה כסף בין כולו בין חציו אף שטר נמי בין כולו בין חציו ורבנן *נמרי "לה' לה" מאשה מה אשה חציה לא אף עבד נמי חציו לא °אבל בכסף דברי הכל קנה פדויה ואינה פדויה, לימא בהא קמיפלגי *דמר סבר הקישא עדיפא ומר סבר גז"ש עדיפא? לא, דכולי עלמא גזורה שוה עדיפא ושאני הכא דאיכא למיפרך מה לאשה שכן אינה יוצאה בכסף תאמר בעבד שיוצא בכסף, אבל יוסף אמר במחלוקת בכסף דרבי סבר °והפרה לא נפרתה פדויה ואינה פדויה ורבנן סברי *דברה תורה כלשון בני אדם אבל בשטר דברי הכל לא קנה אמתני' המשחרר חצי עבדו בשטר רבי אומר קנה וחכ"א לא קנה ותיובתא דרב יוסף, תיובתא, בשטר דיו דפליגי אבל בכסף לא פליגי °לימא תיהוי תיובתא דרב יוסף ברתרתי? אמר לך רב יוסף פליגי בשטר דה"ה בכסף והא דקא מיפלגי בשטר להודיעך כחן דרבי, דליפלגי בכסף ולהודיעך כחן דרבנן כדתניא עדיף ליה °והפרה יכול °לכלה ת"ל °לא נפרתה או לא נפרתה יכול לכל ת"ל והפרה °הא כיצד פדויה ואינה פדויה, בכסף ובשוה כסף, ואין לי אלא בכסף בשטר מנין? ת"ל °והפרה לא נפרתה או חופשה לא נתן לה" ולהלן הוא אומר °וכתבו לה ספר כריתות" מה להלן בשטר אף כאן בשטר, אין לי אלא חציו בכסף או כולו בשטר, חציו בשטר מנין? ת"ל "והפרה לא נפרתה או חופשה לא נתן לה" מקיש שטר לכסף מה כסף בין כולו בין חציו אף שטר גמי בין כולו בין חציו בשלמא לרב יוסף כתב דאיתותב הא מני רבי היא אלא לרבה רישא דברי הכל וסיפא=רבי? אמר לך רבה אין רישא=דברי הכל וסיפא=רבי, דב אשי אמר רבי היא אלא מתניתין דקתני מי שחציו עבד וחציו בן חורין מקנים לה בכסף ודברי הכל אלא לרב יוסף לימא רבי היא ולא רבנן? אמר רבינא בעבד

רבנן: רב **אמי** אמר רבי היא ° רבי אמר מחוסר כפרה בעבדי סמכיס שמציא כפרתו (סמכיס דף נט:) תמר מחוסר כפרה בעבדי סמכיס שמציא כפרתו תמר תמיד על בין הערבים דעשה סיק בו כלים דמי עשה להשלמה מלמד קל עבדי כהני בעשה להשלמה כדי שיזכה זה בסמא ותניא שפחה ותניא בת חורין לכפו לא רבה (נעיל לח:) מקום שהכהן בה מגהג הפקר תע"ג הסם פוסקים כיון שהיתה מחזקת מחבירתה ומשלמין נזקות חציו חציו דרבי שמעון ° דב"ע גזירה שוה עדיפא ° כרים לחזקו מקומן (זבחים דף מה:) ובפ' סס שמיטה (כריתות דף כה:) פליגי ר"ש ורבנן בספק מעילות ומסקו דלכ"ע הקישא עדיפא הכא בחלי מקום דעיקר שטר מג"ס נפקא ליה מקישא דהקיש פדיון בן חורין לכסף ומקום הקישא לא מקום שהכהן בה מגהג הפקר כדאמרי' התם דקתל גרים לא איקרי קהל דוקא ממון שיש בו קדושת אבל עבד שאין בו קדושת ישראל מותר בגיורת המותרת לישראל הלכך מי שחציו עבד וחציו בן חורין הוא אסור בין בשפחה בין בבת חורין ואי ס' אמאי חנן יבמל והרי מותר בממזרת דעבד נושא ממזרת כדאמרן ומשוחרר גמי מותר בממזרת כדאמרן בפ' עשרה יוחסין בפ' עשרה נושאין (לעיל) [ולא] יבמל [ולמה] נכתוב את רבו לשחרר תשובה מפני שאסור העבד אי אפשר ליקח ממזרת שיהו בניי ממזרים ולא יהיה להם חקון עולמית שאם היה יכול לישא שפחה יהיו בניו עבדים ויש להם תקנה או בפרין אבל ממזרים אין להם תקנה עולמית מ"ה כופין את רבו לשחררו ואע"פ שהעבד נושא ממזרת אין בניו הולכים אחריו להקרא עבדים אלא אחר האם הולכים והם ממזרים וחכי אמרי' התם בפ' האשה דרוקא הוכרים יכולים ליפטר ולא הנקבות כשנושא עבד ממזרת אין בניו הולכים אחריו להקרא עבדים אלא אחר האם והם ממזרים דעבד אין לו חייס וורעו הוא ורע חשוד הלכך בניו ממזרים ואי ס' וליכא ליה רבייה הכהר לי דשייך בעבד עברי ואחון לך פשיטה כנענית (קשה דהסוכר עצמו אסור בשפחה כנענית כשאר כל ישראל עור קשה דעבד עברי אם אין לו אשה ובנים אין רבו מוכר לו שפחה כנענית עיין בהרמב"ם פ"ג מהלכות עבדים) ועד שנבוף לרב נביף לעבד שיכהר לו' תשובה אומר לך העבד אינו מוכר עצמו בס' מנה אני אינו שוגל חירות ב"ד הוא שכופין את הרב ולא העבד כוחו אותו הלכך אין תקנה אלא שינתוק הרב לשחרר וליקח דמיו שלא יחסרו לו עבדים אם רוצה לקנותם: ת"ר המשחרר חצי עבדו ר' אומר קנה וחכ"א לא קנה ואמר רבה פוחלוקת בשטר דר' מכר והפרה לא נפרתה או חופשה שפר לכסף מה כסף בין כולו בין חציו אף שטר בין כולו בין חציו * ורבנן נמרי לה מה אשה חציה לא אף עבד נמי לחציו לא אבל בכסף דברי הכל קנה פדויה ואינה פדויה * פי' קרא משתעי בחציה שפחה וחציה בת חורין ותתם פדיון הוא בכסף ובשוה כסף ותלכתא כרבנן דקי"ל הלכה כר' מחבירו ולא מחבירו: בעבד של שני שותפין דברי

כם חורין היכן יכול · ליקח מפני לד עבדות שבו: **לא** קנה. יוכר קרא לא קנה אלא מכאן ואילך: **גבי** קנס · והוי מצי בן חורין: **ופפדה לא נפדתה** · דגבי שפחה תרוייהו דדרים ליה כפדויה ואינה פדויה תורה אור לקמן ובמסכת כריתות (דף יח.)

תוספות רי"ד

ב"ת חורין ואינו יכול ובפ' האומנין והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר לא תהו בראה לשבת יצרה אלא אמרי תיקון העולם כופין את רבו ועושהו ב"ח וכותב לו שטר על חצי דמיו וחוזרו ב"ה להתורות כדברי ב"ש · אי' כגון עבד של שני שותפים ושחרר אחד את חלקו ולמחר אין חלקן שלאבות ירדו ביניהם בכל יום ויום ותקנו שיום אחד יעבוד רבו ויום אחד עצמו מפני שאומר רבו הוא עבדי ואתם עושים אותו שותף לי · ס"ה תקנו שיהא עובד יום אחד לרבו ויום א' הוא חפשי לעצמו ואם מצא מציאה ביום של רבו הכל של רבו ואם מצא מציאה ביום של עצמו הכל לעצמו לא שתלקו המציאה ביניהם וזהו שאמ' תקנום את רבו שלא תהא מלאכת ידיו בשותפות שאין רבו שותפו אלא עובד את רבו יום א' כמו עבד שכותבו בעל כרחו למלאכתו וכל המציאה של אותו היום שלו כך פתח הגיחה נמי שלו וכמו דאמרי' בגמ' נגנז שור יום של רבו לרבו יום של עצמו לעצמו ולא אמרי' שיתלקו ביניהם דמי פתח הגיחה: לישא שפחה אינו יכול מפני שחציו בן חורין בת חורין אינו יכול מפני שחציו עבד ואע"פ דעבד מותר בממזרת כדאמרינן בקידושין בפרק ד' האומר דרבי פרנך אמר עבד נושא ממזרת וממזר נושא שפחה ומסקינן התם הלכה כר' פרנך אע"פ ניזרת ומשוחררת אינו יכול לישא דדוקא ממזרת האמורה לישראל יכול לישא אבל ניזרת או משוחררת המותרת לישראל אינו יכול לישא העבד שלא יהא שוה לישראל ואע"ג דממזר מותר בניזרת

נוסח

האשה חצי עבדו אומר תופס ויהיה חצי בן חורין או נ"מ בכסף ב' בשטר

מהרי"ט

אי נמי דהא ור' יוסף אית להו דר' מאיר ור' יהודה בן בתירא ור' יוחנן דאמרי תרוייהו אין אדם מוכר עצמו אלא לדבר מצוה ולדבר הפסד כדאי' בקידושין

טבלא:

	בכסף	בשטר
רבה	דברי הכל	מאי
* ר' יוסף	מאי	לא קנה

קושיות על רבה ור' יוסף:

* לפני ב"ת חורין ואינו יכול ובפ' האומנין והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר לא תהו בראה לשבת יצרה אלא אמרי תיקון העולם כופין את רבו ועושהו ב"ח וכותב לו שטר על חצי דמיו וחוזרו ב"ה להתורות כדברי ב"ש · אי' כגון עבד של שני שותפים ושחרר אחד את חלקו ולמחר אין חלקן שלאבות ירדו ביניהם בכל יום ויום ותקנו שיום אחד יעבוד רבו ויום אחד עצמו מפני שאומר רבו הוא עבדי ואתם עושים אותו שותף לי · ס"ה תקנו שיהא עובד יום אחד לרבו ויום א' הוא חפשי לעצמו ואם מצא מציאה ביום של רבו הכל של רבו ואם מצא מציאה ביום של עצמו הכל לעצמו לא שתלקו המציאה ביניהם וזהו שאמ' תקנום את רבו שלא תהא מלאכת ידיו בשותפות שאין רבו שותפו אלא עובד את רבו יום א' כמו עבד שכותבו בעל כרחו למלאכתו וכל המציאה של אותו היום שלו כך פתח הגיחה נמי שלו וכמו דאמרי' בגמ' נגנז שור יום של רבו לרבו יום של עצמו לעצמו ולא אמרי' שיתלקו ביניהם דמי פתח הגיחה: לישא שפחה אינו יכול מפני שחציו בן חורין בת חורין אינו יכול מפני שחציו עבד ואע"פ דעבד מותר בממזרת כדאמרינן בקידושין בפרק ד' האומר דרבי פרנך אמר עבד נושא ממזרת וממזר נושא שפחה ומסקינן התם הלכה כר' פרנך אע"פ ניזרת ומשוחררת אינו יכול לישא דדוקא ממזרת האמורה לישראל יכול לישא אבל ניזרת או משוחררת המותרת לישראל אינו יכול לישא העבד שלא יהא שוה לישראל ואע"ג דממזר מותר בניזרת

[תמורה כה:] [נעיל כג:] [נעיל נט: וש"נ] [זבחים מח:] [קדושין יג: וש"ל] [נ"ל כולה] [נ"ל מ"ו] [כריתות יח.]

כבד קנס · דגמר לה מחתכה: **כשטר שוה דפליגי** · הכר פריך נימא כהך מתניתא שטר נקנה דוקא לחלוט בכסף דכתי הכל קנה: **נימא מיסוי מיוכחא דרב יוסף** · **כשטר** · חדא דאמר בשטר רבי מורה והכא תניא דפליג ועוד דאמר רב יוסף דבכסף פליגי ובריית דיקא דבכסף מודו רבנן דקנה: **לפוריטר** **כמו דרבי** · דאפי' בשטר דאיכא למגמר "לה - לה" מחתכה לא מיסוי דאמרי לחלוט: **לפוריטר כמן דרבנן** · דאפי' בכסף דאיכא למדרש "והפרה לא נפרתה" פליגי: **יכול נכל** · שכולה פדויה ומחתכה לעבד עברי קרא משתעי וקאמר **לא** יומכו **מחתכו** ליתן? כגמ' אי **לא נפרתה יכול נכל** · דלא נפרתה כלל ופ"ה מיחייב לחכם לחליה דידה הואיל ומיחייבה לעבד עברי שמוכר בשפחה: **מין לי מגיה בכסף** · דאמרי' כיה דנפקא לחיובות: **בשטר מנין** · שיוצאה לחירות: **מין לי מגיה מיגו בכסף** · וכ"ש כולו: **מו כולו בשטר** · לבל תלין בשטר עדיין לא למדנו שאם שיחרר תלין יהא בן חורין: **בשלמא נרב יוסף נבעי לימותב** · ותוקמינן על כרחין דבתרוייהו פליגי: **סס מני** · דאמר **רבמחוייבו** נפקא לחלוק רבי היא: **מגיה נרבה** · דאמר בשטר פליגי לבל בכסף הכל קנה: **ריבס** · דקתני בכסף לחלוק רבי היא ולא **ומיפא** · דקתני לקח בשטר לחלוק רבי היא ולא רבי אמרה לטולה דחיים ליה בתרוייהו קנה וכרבן חיפלוג עליה בעלמא דאמטר ולא לחלוק בכסף ומניחמא מיהא היכו דאמרה ול"ג ומכיוב לה תלינא דתקני: **מוקים** · דמשכחת תלין עבד וחלין בן חורין, בכסף, ודברי הכל: **דב"ע** גזירה שוה עדיפא · כרים לחזקו מקומן (זבחים דף מה:) ובפ' סס שמיטה (כריתות דף כה:) פליגי ר"ש ורבנן בספק מעילות ומסקו דלכ"ע הקישא עדיפא הכא בחלי מקום דעיקר שטר מג"ס נפקא ליה מקישא דהקיש פדיון בן חורין לכסף ומקום הקישא לא מקום שהכהן בה מגהג הפקר כדאמרי' התם דקתל גרים לא איקרי קהל דוקא ממון שיש בו קדושת אבל עבד שאין בו קדושת ישראל מותר בגיורת המותרת לישראל הלכך מי שחציו עבד וחציו בן חורין הוא אסור בין בשפחה בין בבת חורין אי ס' אמאי חנן יבמל והרי מותר בממזרת דעבד נושא ממזרת כדאמרן ומשוחרר גמי מותר בממזרת כדאמרן בפ' עשרה יוחסין בפ' עשרה נושאין (לעיל) [ולא] יבמל [ולמה] נכתוב את רבו לשחררו תשובה מפני שאסור העבד אי אפשר ליקח ממזרת שיהו בניי ממזרים ולא יהיה להם חקון עולמית שאם היה יכול לישא שפחה יהיו בניו עבדים ויש להם תקנה או בפרין אבל ממזרים אין להם תקנה עולמית מ"ה כופין את רבו לשחררו ואע"פ שהעבד נושא ממזרת אין בניו הולכים אחריו להקרא עבדים אלא אחר האם הולכים והם ממזרים וחכי אמרי' התם בפ' האשה דרוקא הוכרים יכולים ליפטר ולא הנקבות כשנושא עבד ממזרת אין בניו הולכים אחריו להקרא עבדים אלא אחר האם והם ממזרים דעבד אין לו חייס וורעו הוא ורע חשוד הלכך בניו ממזרים ואי ס' וליכא ליה רבייה הכהר לי דשייך בעבד עברי ואחון לך פשיטה כנענית (קשה דהסוכר עצמו אסור בשפחה כנענית כשאר כל ישראל עור קשה דעבד עברי אם אין לו אשה ובנים אין רבו מוכר לו שפחה כנענית עיין בהרמב"ם פ"ג מהלכות עבדים) ועד שנבוף לרב נביף לעבד שיכהר לו' תשובה אומר לך העבד אינו מוכר עצמו בס' מנה אני אינו שוגל חירות ב"ד הוא שכופין את הרב ולא העבד כוחו אותו הלכך אין תקנה אלא שינתוק הרב לשחרר וליקח דמיו שלא יחסרו לו עבדים אם רוצה לקנותם: ת"ר המשחרר חצי עבדו ר' אומר קנה וחכ"א לא קנה ואמר רבה פוחלוקת בשטר דר' מכר והפרה לא נפרתה או חופשה שפר לכסף מה כסף בין כולו בין חציו אף שטר בין כולו בין חציו * ורבנן נמרי לה מה אשה חציה לא אף עבד נמי לחציו לא אבל בכסף דברי הכל קנה פדויה ואינה פדויה * פי' קרא משתעי בחציה שפחה וחציה בת חורין ותתם פדיון הוא בכסף ובשוה כסף ותלכתא כרבנן דקי"ל הלכה כר' מחבירו ולא מחבירו: בעבד של שני שותפין דברי

נגמ' נרב יוסף נבעי לימותב · ותוקמינן על כרחין דבתרוייהו פליגי: **סס מני** · דאמר **רבמחוייבו** נפקא לחלוק רבי היא: **מגיה נרבה** · דאמר בשטר פליגי לבל בכסף הכל קנה: **ריבס** · דקתני בכסף לחלוק רבי היא ולא **ומיפא** · דקתני לקח בשטר לחלוק רבי היא ולא רבי אמרה לטולה דחיים ליה בתרוייהו קנה ורבנן חיפלוג עליה בעלמא דאמטר ולא לחלוק בכסף ומניחמא מיהא היכו דאמרה ול"ג ומכיוב לה תלינא דתקני: **מוקים** · דמשכחת תלין עבד וחלין בן חורין, בכסף, ודברי הכל: **דב"ע** גזירה שוה עדיפא · כרים לחזקו מקומן (זבחים דף מה:) ובפ' סס שמיטה (כריתות דף כה:) פליגי ר"ש ורבנן בספק מעילות ומסקו דלכ"ע הקישא עדיפא הכא בחלי מקום דעיקר שטר מג"ס נפקא ליה מקישא דהקיש פדיון בן חורין לכסף ומקום הקישא לא מקום שהכהן בה מגהג הפקר כדאמרי' התם דקתל גרים לא איקרי קהל דוקא ממון שיש בו קדושת ישראל מותר בגיורת המותרת לישראל הלכך מי שחציו עבד וחציו בן חורין הוא אסור בין בשפחה בין בבת חורין אי ס' אמאי חנן יבמל והרי מותר בממזרת דעבד נושא ממזרת כדאמרן ומשוחרר גמי מותר בממזרת כדאמרן בפ' עשרה יוחסין בפ' עשרה נושאין (לעיל) [ולא] יבמל [ולמה] נכתוב את רבו לשחררו תשובה מפני שאסור העבד אי אפשר ליקח ממזרת שיהו בניי ממזרים ולא יהיה להם חקון עולמית שאם היה יכול לישא שפחה יהיו בניו עבדים ויש להם תקנה או בפרין אבל ממזרים אין להם תקנה עולמית מ"ה כופין את רבו לשחררו ואע"פ שהעבד נושא ממזרת אין בניו הולכים אחריו להקרא עבדים אלא אחר האם הולכים והם ממזרים וחכי אמרי' התם בפ' האשה דרוקא הוכרים יכולים ליפטר ולא הנקבות כשנושא עבד ממזרת אין בניו הולכים אחריו להקרא עבדים אלא אחר האם והם ממזרים דעבד אין לו חייס וורעו הוא ורע חשוד הלכך בניו ממזרים ואי ס' וליכא ליה רבייה הכהר לי דשייך בעבד עברי ואחון לך פשיטה כנענית (קשה דהסוכר עצמו אסור בשפחה כנענית כשאר כל ישראל עור קשה דעבד עברי אם אין לו אשה ובנים אין רבו מוכר לו שפחה כנענית עיין בהרמב"ם פ"ג מהלכות עבדים) ועד שנבוף לרב נביף לעבד שיכהר לו' תשובה אומר לך העבד אינו מוכר עצמו בס' מנה אני אינו שוגל חירות ב"ד הוא שכופין את הרב ולא העבד כוחו אותו הלכך אין תקנה אלא שינתוק הרב לשחרר וליקח דמיו שלא יחסרו לו עבדים אם רוצה לקנותם: ת"ר המשחרר חצי עבדו ר' אומר קנה וחכ"א לא קנה ואמר רבה פוחלוקת בשטר דר' מכר והפרה לא נפרתה או חופשה שפר לכסף מה כסף בין כולו בין חציו אף שטר בין כולו בין חציו * ורבנן נמרי לה מה אשה חציה לא אף עבד נמי לחציו לא אבל בכסף דברי הכל קנה פדויה ואינה פדויה * פי' קרא משתעי בחציה שפחה וחציה בת חורין ותתם פדיון הוא בכסף ובשוה כסף ותלכתא כרבנן דקי"ל הלכה כר' מחבירו ולא מחבירו: בעבד של שני שותפין דברי

[זבחים יח.] [נעיל כג:] [נעיל נט: וש"נ] [נעיל כג:] [תמורה כה:]

הגהות הב"ח

(ו) בסשנה כופין אם רבו ג"כ ע"ש מגמ' דכתובות דף מז ע"ב:

גליון הש"ם

גמ' ניחא מהני מיוחנתא כעין זה פוסקה דף ד ע"ב וש"נ:

"בעבד של שני שותפין ודברי הכל אמר רבה מחלוקת בששיתרך חציו והניח חציו אבל שיתרך חציו ומכר חציו או נתן במתנה חציו כיון דקנפיק מיניה בוליה דברי הכל קנה, אמר ליה אביי ובכולו לא פליגי ורתני חדא *הכותב נכסיו לשני עבדיו קנו ומשתררין זה את זה ותניא אידך האומר כל נכסי נתונין לפלוני ופלוני עבדיי אף עצמם לא קנו מאי לאו הא ארבי והא רבנן? לא, אידי ואידי רבנן הא דאמר כולו הא דאמר חצי, והא מדקתני סיפא ואם אמר חצי חצי לא קנו מכלל דרישא דאמר כולו? *פרושי קא מפרש אף עצמן לא קנו כיצד כגון דאמר חצי חצי הכי נמי מסתברא דאי ס"ד רישא דאמר כולו, השתא אמר כולו לא קנו אמר חצי חצי מיבעיא, אלא משום הא לא אירי תנא סיפא לגלויי רישא שלא תאמר רישא דאמר חצי חצי אבל אמר כולו קנו תנא סיפא דאמר חצי חצי מכלל דרישא דאמר כולו ואפ"ה לא קנו ואיבעית אימא לא קשיא כאן בשטר אחד כאן בשני שטרות, בשטר אחד, מאי אירייא חצי חצי אפי' אמר כולו נמי—לא קנו? ה"נ קאמר אף עצמן לא קנו בר"א בשטר אחד אבל בשני שטרות קנו, ואם אמר חצי חצי אף בשני שטרות נמי לא קנו ואיבעית אימא לא באן בבת אחת כאן בזה אחר זה, בשלמא בתרא לא קני דהא קני ליה קמא אלא קמא ליקני נפשיה ולקנייה לחבריה? אלא מחוורתא בדשנינן מעיקרא ר"ב אשר אמר שאני הרם דקא קרי להו "עבדיי", א"ל רפרם לרב אשי ודלמא עבדיי שהיו בכר' מי לא *תנן הכותב כל נכסיו לעבדיו יצא לחירות, שייר קרקע כל שהוא לא יצא לחירות, ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן מעמא דאמר* "[חוץ מאחד מרבוא שבהן]" הא לא אמר הכי קני, אמאי והא "עבד" קא קרי ליה? אלא "עבדיי" שהיה בכר "לגנחו שור" יום של רבו לרבו יום של עצמו, אלא מעתה יום של רבו ישא שפחה יום של עצמו ישא בת חורין? איסורא לא קאמרינן, ת"ש הכותב מי ששחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי בעבד של שני שותפין וכו' (ג"ק דף י') היכי יכול למכרו הלקח כמו שהיה יוצא בשן ועין דכעינן עבדו המיוחד ט "ומוקי התם לגיסיה דכתב (ג"ק דף י') היכי יכול למכרו הלקח כמו שהיה יוצא בשן ועין דכעינן עבדו המיוחד ט "ומוקי התם לגיסיה דכתב הלקח ולקמן מימכרו לים ואתה ממכרו בגכסי מעם לך עשו ולא כלום ולקמן התם תניא עבד ומניו בן חורין וכן עבד של שני שותפין ["פי' לגיסיה דר"ת] אין יוצאין ברצועה לגיסיה ו"ל דשותפין דהתם הייט לזה גוף ולזה פירות כמו מוכר עבדו לחבר ופסק עמו ע"מ שימשכנו לי יום דהוי דומיא דתים ואתה מכל כסיס לו גוף ופירות יכול למכרך תניא והא דקתמר התם תניא עבד ומניו בן חורין הייט למשכנה תחרוכה וה"מ לחמיר גופיה לית ליה לעיל לחד ליגמע דמפקיר עבדו יש לו תקנה בשטר ו"ל דשטר ודאי מפקיע לגיסיה כדתמרינן לעיל מה תאה לגיסיה ולא מפקיע לגיסיה ולא ממונא: **הא** לחמר תני תני פי' בקונטרס שכתב בשטר אחד תני נכסיי לך וכן בשני לחבדו ופ"י מסר בתם לך לא קנו דלמא מד פלגא הוה לגיסיה כתב לחבדו להקנות לחרוייהו ומיכא ליזוב וקשה לרביט שמואל דהא מדקתמר כל נכסיי משמע שמואל דהא מדקתמר בשטר אחד לא קנו לך כגון זה כגון זה מלא כתב זה בשני שטרות כגון לגיסיה ועוד מדמפליג בין אמר סלו לומר תני משמע דוקא אמר כולו קנו אבל תני תני פ' פירש שלא תאמר דכתב לחבדו לחרוייהו ומיכא ליזוב וקשה לרביט שמואל דהא מדקתמר כל נכסיי משמע שמפרש בשטר אחד לא קנו לך כגון זה כגון זה מלא כתב זה בשני שטרות כגון לגיסיה ועוד מדמפליג בין אמר סלו לומר תני משמע דוקא אמר כולו קנו אבל תני תני פ' פירש שלא תאמר דכתב לחבדו להקנות

וישוך ליט מכלס לגלג מזק · יש רוצים לפטור לת"ח השוכר לו שוחל סום מחבירו לפי' הזוק בפשיטה ומתבטל הרבה ממלאכתו כיון דסופו לחזור להתרפאות כי היכי דלכיון ליט בעמיתו ולא שור בעמיתו ה"נ דלכיון ליט בעמיתו ולא שור בשור ואין לחלק בין שומריס לחדם המזיק מדפריך בב"ק (קף ד:) *ומו שומר חנס והשוחל כו' חדם חזזיק שור הוא והא דפריך בריס הכחנקין (סנהדרין פה:) הכחיבה בחבורה ה"ל דלגלג מיימיי הייט בהכחבה דלגלג חדדת ור"ח לומר דלגלג שייך בכל חלגלג בחדם דמצטער לגלג הוי בכלל מזק דפחחי דמיו ומחחלה כשהוזק שמין לוחו כמה דמיו פחומים ובסוף: **מאי** לגלג בעי לחוקומי הא דחנן חלי קנס לרבו למצטה מחבורה דקנסת לרבו מעטה ידיו לעלמו והא דחנן שור יום של רבו לרבו הוי למצטה דחשוכה כדפריסיס לעיל כי היכי דלגלג בפחום בעית להכת: **חבלי** ביה לחבריה יהבי ליה לרביה · חע"ג דמעטה ידיו לעלמו כיון דקנסת לרבו חבלה נמי לרבו דמה לי קנליה פלגא: כולו ומה לי קנליה פלגא: **הואיל** ומדרש חכמים הוא·לומר ר"ת דחיישי' שמא ימלחנו בשוקו ויחמר לו עבדי לחה לבל בשן ועין לל חייפי' דזיל קרי בי רב הוא: **מעובב** גט שחכוב חוכל בי' · כך בעית לל לחית לגיכת דר"ל לרישי פרק כחרלחכריסות (כד:) (ג) דחסקינן לגיכת ג) דלקב"ג דחעוכב גט שחכוב חוכל בחרומה לי נמי יש לחלק להחם כחעוכב גט שחכוב ע"י הפקר חוכל בחרומה כמו שמוחר בשפחה כלפריסיס לעיל(ב) וכסל חייכי בחליו עבד וחליו בן חורין: **דרי** לגו חוכליס בחרומה · והל דחמרינן בפ"ק דכחוכות (קף יב:) גבי עשרה כהגיס ופי' לחר מהם ובעל הולד שכוזי שחשקיון לוחו מדין כהוסה מלכחיב וסיסה לו ולזרעו לחחריו שיהל זרעו מיוחס לחחריו הל לחמרינן בפ' טעחין על החוטה (יבמות דף ק:) זוזעו מיוחס לחחריו דרבנן וכי גזור רבנן בזעות בישוחין לל גזרו לי נמי הכל לגחר שכולדו נחעברו: **עבד** שמכרו רבו לקנם כו' · מכר קנס של עבד לל מלבעיא לי לחי לחי כל קי להת לל עבדי לחחי כדקחמרי' וכ"ם לרבנן חלל במכרו רבו לקנם מלבעיא ליה דלימלח לחי' לרבנן קי להו כמו דקל לפירושיו כלחמרי' הל קל שור והל קל עבד לו ללמח לחי' לר"ח לל קי להת לל עבדי לחחי כדקחמרי' וכ"ם לרבנן [*לפירות דקל] שהפירות יולחים מגוף הדקל *ועבדי לחחו לבל קנסת מעולמת לחי ולל עבדי לחחי:

ג) [ל"ל דמ"ד דרבי"ג]

[ב"ק טו.]

צח א מיי' פ"ב מהל' מוכל ומזיק הלכה יל סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' חכ סעי' יו :

צט ב מיי' שם פ"ד סלי' יב סמג עשין ע טוש"ע י"ד סי' רפו סעי' סב :

מהגה ק ג מיי' פי"ל מהל' נזקי ממון הלכה ו סמג עשין סו :

ב חשות קא ד ה מיי' פ"ה מהל' עבדים הלכה יד ופ"ל מהל' מוכל ומזיק הלכה יל טוש"ע י"ד סי' רפו סעי' נו ועי' בל"מ: חשות: נראה

גיטין ו. קב ו מיי' שם פ"ב הלי' ג טוש"ע חו"מ סי' שלה סעי' ב :

מהגה קג ו מיי' פ"ג מהלכות תרומות הלכה ה :

תוספות ד"ה

חניח כל כ"ד ראשי אברים עבר יוצא בהן להיותו יצריך גט ש"ה חיהר דברי ר"ש ר"ם חומר חינו צריך ר' חלעזר חומר חמר צריך ר' פרפון חומר חינו צריך רבי עקיבא חומר צריך המכריעים לפני חכמים חומרים נראים דברי ר' פרפון בשן ועין הואיל והחורה ויכחה לו ודברי ר' עקיבא בשחר חברים הואיל וקנס חכמים הוא קנס הוא קרחי קדרשי' חלא הואיל והוא מדרש חכמים · פי' בפ"ק דקידושין לפנין כלל ופרט וכלל כי יכה כלל שן ועין פרט לחשחי ישלחנו חור וכלל · כלל ופרט וכלל חי חתה דן חלא כעין הפרט מה הפרט מפורש טופל שבגלוי חאין חזוזין חף כל טומין שבגלוי ואינן חזוזין ורבה כל כ"ד ראשי חברים והם כ' חצבעות ידיו ורגליו שתי חזנים וראש וחוטם וראש חגוייה וראשי דדים באשה : (ב"ק דף נא ע"ב ד"ה חלא)

ג"י נקל לפירותיו חוספות חו ע"ב

הגהות הב"ח

(ב) חוס' ד"ה מעובבו' דחמרינן לגיכת ג' דמקיק לגיכת ג' ועיל ל"ב בלף מ ע"ש כד"ה לומו בעבד :

[ל"ל שמעת מן חיפא בקדושין וכן מוכח מחוס' ב"מ מח' ד"ה חמומה] וכן מחוס' בחוטה מב. ד"ה הפלח

[קדושין כה:]

[ל"ל שמעת מן חיפא בקדושין וכן מוכח מחוס' ב"מ מח' ד"ה חמומה] וכן מחוס' בחוטה מב. ד"ה הפלח

(ויקרא כד) "חיש כי יתן מום בעמיתו" ולל שור בעמיתו: **מיבעיי ליפא** · לל לחמרן לעיל "יום של רבו-לרבו" כלמלחו חדס: **ומיבעיי ליפא** · לעולם בשור וכלחבי דחמר שייך בה דין מזק ודקמקשים מינה לרבח: **מן** **מימרא** · בעלמל היל ולימה לל מלמה ולל בריימל: **ומימרא** · רבח חמר לך להת מימרל לח ס"ל: **מעובב** **גט שחרור** · מחוסר גט שחרור כל הכך דחמרי' בהו "ילחלו לחיורות ויחן לרבו עליהם חלף שלריכין גט שחרור" כגון מקדיש ומפקיר ומי שחקיל בן חורין חחכן חפיקר חת רבו: **יש לו** **קנס** · שלשים כסף לרבו מס נגחו שור: **מאי לאו כמצטה לחרומה** · לחחר שחזרו בית הלל להורות דכסופין לת רבו ולחפי' הכי שקיל "קנס דלד **עבדות**" כל זמן שלל נכתב הגט: **כמצטה לחרומה** · דלית ליה כופין ולחדן גמור הוא: **ספיל** · רבו שיט על עבד כעניו **ולחל"ב** סימח לת עיט: **יולא בעיט** · לחירות וקס"ד לגיך גט **שחרור** וכי סימח עיט קודם גט טהן לו דמי עיט כבן חורין: **בעון** · עשרים ולרבעה ריקמי חבריס החמורין בממ' נגעים (פ"ו מ"ו) לענין שיעור מטמחין מקום מחיה ריקמי חלבעות של ידים ורגלים ולקח החוטם ולקמי החזים ולקח הגוויה שהן משופעין לכאן ולכאן ואין נגעה בלקה לכהן בבת חחת ולל קריעה ביה "לכל מראה עיני הכהן" (ויקרל יג): **עבד יולא בשן לחירות** · דמומין שבגלוי הן ואין חוזרין כשן ועין ולחרבו (ב"ק כה:): **שמכרייהו** · דעת חכמים היו כראה ולל שהפרש מהן ניכא: **ופא קרמי דרשיון** · בקידושין (שם): **חוכל בחרומה** · לם עבד כהן הוא: **קנין כספו חמר רחמנא** · לענין חרומה: **חוכלין בחרומה** · שניהס ממה נפשך לחר כהן וחר עבד כהן: **ומולקין חלק ג'** · ביבמות (קף נס:) מפרשים חלק כלחר שלין טוהנין להס חרומה בגורן לזה בלא זה דקסבר חין מולקין חרומה לעבד כעניו בגורן חלא ג"כ רבו עמו דלמח חמי לגויחר כהן הוא ומסקי ליה ליוחסין והכחם לל חמי לחסוקיכו **והלי מעובב** גט שחרור הוא ולין לרבו לשום עליו דלל ידע כי מיניילו עבד ולריכין שיאמרו זה חת זה וקחני סיפל הגדולי התערובות משחרלין זה חת זה **וקחני חוכלין בחרומה** : **שמכרו רבו** · לחחר: **לקנס** · שחס יגחנו שור יהל לקנסו שלו חבל לשחר דבריס לל מכרו : **מכור** · לקנס מיהל: **לו לל מכור** · ושם כגנח,לקנס לרבו לחמון לחין חדס מקנה דבר שלל בח לעולם : **מיבעי ליי"מ** · לחחר חדס מקנה דבר שלל בח לעולם החומר לחקנה חדס חת מקודשת לי לכשחגייר כו' (קדושין יף סג:) : **פירות דקל** · המוכר פירות דקל עד שלל חגטו דפליגי בה "רב הונח ורב נחמן חליבא דר' חיחר : דילמח

גמ' חחון קרימ ניס · עי' חגיבה ד"ה ע"ש חד"ה לל נלכחל : חד"ה עבד משוכר וכו' · עי' כרחכין כמלחמות פ"ב דכרכות בחוי"ל דלסס בכמ"ו חחריי"ה : ד"ה עבד וכו' ועניני דלחחו · עי' ב"מ דף ע"ב חד"ה כגון :

[יבמות נב:]

דלמא מודה · בב"ד קודם העדלת עדיס ומודה בקנס פטור: **ויליד כית מה מ"ל** · לענין תכילת תרומה ויליד ביתו הס יתלכו בלחמו ויליד ביתו בית־בן הס: **מילו כן** · דלת כתיב תלת קנין כספו הוא יתלכ בו: **תף קנין כסף לפ"ש אילו שור כלום** · כגון שנעשה מוכה שתין: **מי תיכת עבדת דלת מודבן** · כפרוטה: תורה אור

לקנסף · שתס יגתו שור יחול שלשים כסף: **כמרפה** · שתין משלמין עליו קנס דגברת קטילת הוא: **ותף חוי למיקס קמיס** · לשברו תע"פ שנחתכה רגלו למעלה מן התרכובה לו ניקב קרוס המות לחוי לשירות קל: **במעוך** · דמתיס והוי כמי טרפה דלתו בר קנסת הוא: בקדושין תמרינן התקדשי לתניי מקודשת תניין מקודשת לי תינה מקודשת הכת מי היו קדושין לו לת: **אם תמנת נומר** · כלומר לי בעינת למפשע מדקיימת לן "התקדשי לתניי= מקודשת" לת לפשוט כר תורין הוא ותינה לכוליה והכי קתמר לה לי בעינת נסיבת תחרייתי כהדיך תבל לת לו תינה לפלגת דעבדות דידיה: **ואם תמנת נומר תניין מקודשת לי תינס מקודשת** · ובעינת למפשע הת תינה דכי היכי דמקדש תני תשת תינה מקודשת סוחל דלת מינן למימר דהכי קתמר לה דתנסיב תחריתי בהדי לתינתת לו תינה לו לתני ותשתכח לפלגת הוא דקדים הכת נמי תני תים שקדש לו הוו קידושין לת בשני דהשתם שייר בקניו כהוה ליה לקדשה לכוליה תבל הוי לו שייר מידי דכל מה דמזי למעבד עבד: **כשעשאו טריפה** · דהוה ליה כמתן דקטליה ויהב ליה לנפשיה: **וטור כופר טוע** כו' · דבשלמת קנס דלת כתיב ביה מיתה תלת גניתה שנאמר "תם עבד יגח השור וגו'" (שמות כא) תיכת לתוקמיה כשעשאו טריפה תבל בכופר על בן תורין' כתיב "והמית תים לו תשה": **דתני ליעול** · דפלגת לתו בר קנסת הוא תלת בר כופר: **ותין לו** · שהרי מת, ויורשים תין לו שיגבו וזה המזיק זכה במה שבידו ולעולם בשמת וה"ק לתתן תני קנס לרבו תתי כופר לתתי ניתן לויורשיו תס היו לו יורשין: **לוקי ממורת עליו** · העמיד מתורגמן לפניו לתזור ולדדום: **ומתכלה תומה** · כלומר כך התיתל בדרשה מקרת כתוב והמכלה הזתת תתת ידיך בתגבי יהושלים שפשקה תורה מסס והיו שותין לתבריהם שתלה לך קנין תהיה לנו והמכלה הזתת תתת ידיך כלומר דבריס שתוסיפין כשתלה שלך הן שתתה בקי בהן תמור לנו ותהיה קנין והמכלה הזתת דברי תורה שתין תדס שומד על תמיתתן עד שיכשל בהן להורות טעות ויכלימוהו והוא טוען לב ומבין תתת ידיך הן לתך תני נכשלתי בהוראתי ותוזרני בי: **ואם נתשך תדס לומר** · תשוכה לדבר זה מלוסה שנשנית במס' כריתות (י"ט) "והפרה לת נפרסה" דשפתה טרופה לישו זו "פרויה ותינה פרויה שפתה ותיכת בת תורין תמזרסה" המזרסה לעבד עברי והוא הדין לכל יקרת"ל לתת תורתת דמלמת נקט משום דעבד עברי מותר בשפתה: **שלמת כת תחרוסי סיח** · מדקתני מתורסה: **תמור לו** · וכי סבור תתה שהן תירושין ממש: **כלך תגל רבי ישמעאל** · לתמר התס דברה תורה כלשון בני תדם ובשפתה כעניית שלת נפדית כלל קתני תקל: **סמתורסה לעבד עברי** · וכי שפתה כעניית גמורה בת קדושין היא הת תמורה בעלמת היא עם הדומה לתמור: **מיוחדת** · וגזירת הכתוב היא דמתייב עלה תפס הוחל וייתדוה לעבד עברי המותר בה: **ותורה ונתקדשה לשמעון** · תתו ובתי לראובן ושמרה ותחזרה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם ויתייבמת ללוי ואין

קדושין ג.

ג"ז שם

[שבת קיט. תגיגה ידי]
* בתוק הסיגיים
ז' בתקי קינו שתופת
אחתי [סיגיים]

[כריתות יח.]

[ניל ומאורסה כך תיתת בכריתות]
[כריתות שם]

קיא א מיי' פכ"ג מהל' מכירה הלכה ח סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' רט סעי' ד:

קיב ב מיי' פ"ו מהל' תמורות הלכה ח סמג לאוין רכד לכה עור י"ד סי' שלת:

קיג ג מיי' פ"ד מהל' תיסורי תמזבת הלכה יז סמג עשין מת עוש"ע תס"ע סימן מד סעי' יח:

קיד ד ה מיי' שם פ"ג הלכה ק סמג שם עוש"ע תס"ע סי' לת סעי' ת:

קטו ו ז מיי' פי"ת מהל' נזקי ממון הלכה כ סמג עשין סו עוש"ע י"ד סי' לסו סעי' סב:

קי ח מיי' פ"ד מהל' תיסורי תמזבת הלכה טז סמג עשין מת עוש"ע תס"ע סי' מד סעי' יג:

קיא ט מיי' שם הלכה יז וסי"ג מהלכות תיסורי ביתה הלכ' ג סמג לאוין קכה:

קיב י מיי' פ"ו מהל' יבום הלכה לת סמג עשין נג טוש"ע תס"ע סי' קטו סעי' ז:

נוסא אמר לך תת זקן תת בן תת חתן שיקרא את תורך

תוספות רי"ד

כי שחציו עבד וחציו בן חורין שקדש בת חורין מקודשת היא משום צד חירות שבו ואפילו אם תצאה לחזר תתקדש אשה לחציו אינה מקודשת התם משום דשייר בקניינו תבא לא שייר בקניינו הכת נמי שפתה שחציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה מישראל קדושין משום צד חירות שבה · ואפילו אם תצאה אצל קיבוי קדושין לומר התקדש תצי אשה אינה מקודשת התם שייר בקניינו תבא לא שייר בקניינו

נוסא/תבנה דיוים ותקניים טוענים כתב"ג שפתה ותיכף נת תורין שנתקדשה

נוסא/תבנה קדושי תחב שפתה ותחב"ג תת תורין שנתקדשה אצל קיבוי קדושין

אם תמנת לומר התקדשי לתניי מקודשת · ונבי תקה קתמר תס תמנת לומר תניין מקודשת לי תינה מקודשת והוי מני למימר תיפכת תנת התמת נקט דהכי מסיק בפ"ק דקידושין (דף ז): **ואי** תמרת קדושין לתו קדושין יוכשין מנת ליה · תימה דמה תולה יוכשין בקידושין ותנת נבו מן הפטויה יוכשו כדתמר (יבמות דף קי): גבי עבדה כהניס שפירש תחד מהן ובעל דהולד שתוקי שמשתקין תותו מנכסי תבין משום דלת ידעי' תבוה מו ותפי' בנו ממזר מעורה דלת תפסי בה קידושין תכן בפרק שני דיבמות (דף כב·) דהוי בנו לכל דבר והייט ליוכשו והכת מי תפסי בה קידושין גרע טפי דתתי לד עבדות ומשתמש בת"ת כדתמרינן [בהמולן] (שם דף תס·) וי"ל דסבר הס"ם דתס תימת דלתו בר קדושין הוא ין בנו מזייתם תמרין ולת דמי לעריות דתפסי בה קדושין לעלמת תבל הכי דלתו בר קדושין הוא בשום מקום ין הבן מזייתם תמרין: ואין

נוסא אמר לך תת זקן תת בן תת חתן שיקרא את תורך

קטז א מיי' פ"ב מהל' תיסורי תמזבת הלכה ג סמג עשין מת עוש"ע תס"ע סי' שלת: **ואם** תמנת לומר תניין מקודשת לי תינה מקודשת והוי מני למימר תיפכת תנת התמת נקט דהכי מסיק בפ"ק דקידושין (דף ז): **ואי** תמרת קדושין לתו קדושין יוכשין מנת ליה · תימה דמה תולה יוכשין בקידושין ותנת נבו מן הפטויה יוכשו כדתמר (יבמות דף קי): גבי עבדה כהניס שפירש תחד מהן ובעל דהולד שתוקי שמשתקין תותו מנכסי תבין משום דלת ידעי' תבוה מו ותפי' בנו ממזר מעורה דלת תפסי בה קידושין תכן בפרק שני דיבמות (דף כב·) דהוי בנו לכל דבר והייט ליוכשו והכת מי תפסי בה קידושין גרע טפי דתתי לד עבדות ומשתמש בת"ת כדתמרינן [בהמולן] (שם דף תס·) וי"ל דסבר הס"ם דתס תימת דלתו בר קדושין הוא ין בנו מזייתם תמרין ולת דמי לעריות דתפסי בה קדושין לעלמת תבל הכי דלתו בר קדושין הוא בשום מקום ין הבן מזייתם תמרין: ואין

קיז ג מיי' פ"ד מהל' תיסורי תמזבת הלכה יז סמג עשין מת עוש"ע תס"ע סימן מד סעי' יח:

קיח ד ה מיי' שם פ"ג הלכה ק סמג שם עוש"ע תס"ע סי' לת סעי' ת:

קטו ו ז מיי' פי"ת מהל' נזקי ממון הלכה כ סמג עשין סו עוש"ע י"ד סי' לסו סעי' סב:

קי ח מיי' פ"ד מהל' תיסורי תמזבת הלכה טז סמג עשין מת עוש"ע תס"ע סי' מד סעי' יג:

קיא ט מיי' שם הלכה יז וסי"ג מהלכות תיסורי ביתה הלכ' ג סמג לאוין קכה:

קיב י מיי' פ"ו מהל' יבום הלכה לת סמג עשין נג טוש"ע תס"ע סי' קטו סעי' ז:

נוסא אמר לך תת זקן תת בן תת חתן שיקרא את תורך

גליון הש"ס

גמ' מי תיכת עבדת כו'· עי' ערכין ד' כע"ת מד"ה לתתוי מעות: שם מי שתין עבד ותין בן תורין · ע' יבומלמי פ"ת דפסתים הלכה ג: שם ותתי יוכשין בפשיט: עי' פר"ת בפסתו מיס מייס בתכוטתיו פינוך ב: שם תמר רבת שתי משנה · עי' פסתים ד' סת ע"ת וז"כ שנו ותמר ר"ל טופר · עי' ב"ק ד' מב ע"ב:

מתנה גלוי תדעת כך תיתת בכריתות

מתנה תבנה לתבין נשיתות נוסת תבל תת תאדרי (אוצ"ת אדר) צדק

אין קטר תוזק בין תסוציות בבתו"ד תסוציות

ואין אני קורא בה אשת שני מתים. וה"ת והכתיב מתי אפקד מיכה שם היתה אשת שני מתים הא למיכיון דפ' ד' אחין (יבמות דף נ"ג:) דזיקת שני יבמין לרבען גזירה שמא ילמדו שני יבמות הבאות מבית אחד מתיבמות וזה לא שייך הכא ו"ל דהאמ לרבען הויא זיקת ב' יבמין לרבען לכל בעלמא הוי לתוס' ד"ה אשת: **מה** נפקא לי קדושי לחומרא כו'. פי' בקונטרס למשום פלוגתא דחמורלי דלעיל מספקא ליה לי מייהו הוו קידושין והקפה דרב חסדא נופה פסיקתא ליה להוו קידושין וכיבה כך רב הונא כמי חזר בו מכח דבני רב חסדא וכרלה למספקא ליה לי גמרי קדושי דחמון לי פקעי: **גמרו** קידושי דחמון - והא דאמרי' בפ"ק דקידושין (דף ז:) בהמה של שני שותפין הקדים חציה ומזר ולקחה והקדים חציה כו' הא לא הקדישה לא גמרי שהרי התם דאפשר שתרעה ויהיו חציה הקדם וחציה חולין לכל הכא דלי לאפשר שהרי חציה מקודשת דכי יקח חצי חצה כתיב לא חצי חצה מסתבר למימר לו גמרי לו פקעי ותע"ג התם מדמי למקדש חצי חצה לא קאי מידי דמיתי שפיר דהיכא דליכא דעת לחרת לא פסקי בכולה לי גמי ליכא למימר דכהמה של שני שותפין דקייר בקייטו קלת שהרי כהמה היתה כת הקדם לפיכך לא גמרי לכל הכא חציה שפחה וחציה בת חורין שפחה לא היתה בכלל קידושין: **אבל** אם כתב עליו חלוט זהו שחרורו - ות"ת הא דאמר לחמיר לעיל (דף מ:) המפקיד עבדו לחין לו חקנה לחיטורת לחיכא גביה לא מצי למיקי ליה וכלן משמע דים לו הקנה בשבר ועל כרחך לא משחרר ליה עד שיברח דלי לאלמר חייל השחרור היכי מזיק ליה ומכר ליה לעובד כוכבים להשתעבד בו וי"ל דלא דמי לחפקיר לעובד כוכבים לא קי ליה חלא למעבד ידיו ולחכתי פם ליה גבי ישראל ממונא דקני ליה לקנם ולוולדות ולא הפקיעו ממנו חכמים עד חתר שיכתוב לו גט שחרור: **הא** לגופה - פי' בקונט' גבי עבד קבע לו זמן שחם לא יפדנו יהא גופו חלוט לעובד כוכבים ומעבדין משתעבד בו וכיון דמזלל בחקנת דרבנן קנסוהו חע"ג דלא מטא זימניה וגבי עבד דמטא זמניה צריכא למימר אלא אידי ואידי דלא מטא זמניה ול"ק **הא** לגופא **והא** לפרא ואיבעיא

ואין אני קורא בה אשת שני מתים - כמה נפשך: אי קדושי דראובן = קדושין, קדושי נפשך: אי קדושי דשמעון = קדושין, ואי קדושי דשמעון, קדושי דראובן = קדושין, שאירסה "חציה שפחה וחציה בת חורין" שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון רב יוסף בר חמא אמר ר"נ: פקעו קדושי ראשון, ר' זירא אמר רב נחמן גמרו קדושי ראשון, א"ר זירא כוותיה דידי מסתברא דכתיב "לא יומתו כי לאחרונה" הא דופשה יומתו, א"ל אביי ולחנא דבי ר' ישמעאל דאמר בשפחה כנענית המאורסת לעבד עברי הכי נמי דבי חופשה יומתו אלא מאי איית לך למימר שחופשה וחזרה ונתקדשה הא נמי שחופשה וחזרה ונתקדשה אמר רב הונא בר קטינא א"ר יצחק מעשה באשה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין וכפו את רבה ועשאה בת חורין (ה) בבואן בר' יוחנן בן ברוקה *דאמר על שניהם הוא אומר "ויברך אותם אלהים ויאמר פרו ורבו ומלאו וגו'; *אמר רב נחמן בר יצחק לא, מנהג הפקר נהגו בה: **מרני** *המוכר עבדו לעובדי כוכבים או *לחוצה לארץ יצא בן חורין: **גמ'** *ת"ר *המוכר עבדו לעובדי כוכבים יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו ראשון, אמר רשב"ג בד"א שלא כתב עליו אבל כתב עליו אנו זהו שחרורו מאי "אנו"? אמר רב ששת *דכתב ליה הכי "לכשתברח ממנו אין לי עסק בך": ת"ר הלוה עליו מן העובד כוכבים, כיון שעשה לו עובד כוכבים נמנסו יצא לחירות מאי נמנסו? אמר רב הונא בר יהודה נשתקע שמו ברב ששת "האריסין, והחכירות, ואריסי בתי אבות, ועובד כוכבים שמשכן שדהו לישראל אע"פ שעשה לו במותן פטורה מן המעשר ואי ס"ד נשתקע שדה בת נשכי היא? אלא א"ר ששת זמן הקישה זמן אומקב"ק הא דמטא זמניה הא דלא מטא זמניה, אלא גבי עבד דמטא זמניה צריכא למימר: אלא אידי ואידי דלא מטא זמניה ול"ק **הא** לגופא **והא** לפרא* ואיבעיא

ואין אני קורא בה אשת שני מתים - לומר מליה היתה לה ותליה לה ומכח שניהם היו בחה ותמרי' ביבמות (דף לח:) ג' תחין כחובין ג' כתיב בכריות ומת בחד מהם ועשה בה הבני מחמר ומת מולנת ולח מתיבמת שנחמר ומת בחד מהם וגו' (דברים כה) מי שעליה זיקת אור יבם ולח שעליה זיקת שני יבמין וזו ע"י מחמר לח יהח מזיקת יבום הרחשון כולה ומהקלחה חל עליה זיקת יבום הבני לכל הכח לח זיקת שחים עליה כחחד מהם לחוקת קדושין גמורים ולחילך לחו כלום ומיהו משום פלוגתא דחמורלי לטעיל מספקח לן כי מייהו הוו קדושין והשחח דמחו להו מחיבמת לוני ממה נפשך כו': **ומזרה ונתקדשה לשמעון** - ולחו מקום לחמיי נקט ליה: **פקעו קדושי לשמעון** - חפי' למ"ל מקודשת בח השחרור והפקיעה ומקודשת לשני שהרי נשחנה גופה והויח לה כקטן שנולד: **גמרו קדושי לשמעון** - ע"י השחרור גמרו דעד עכשיו הבח עליה בחשם ומלקות היה לחפילו מוזד, ומכחן ולילך הבח עליה כמיחה: **לא יומתו כי לא וגו'** - ומוקמינן לה בחליה שפחה וחליה בת חורין וס"ל דה"ק לילן מייבין מיחה משום ת"ל כי לא מופקה לחחר קידושין הח מופקה לכחר כי יומתו דהוי לה חשם לילן גמולה: **ס"ע** - ה"ח מופקה בחר לילוסין יומתו, וכי קידושין לשמוחים כלום היו: **אלא מאי מעמא פי' יומתו כי לא וגו'** - דוקיל דקרל שכי משמע: **לא יומתו ונתקדשה** - כמס' יבמות: **כי' יוחנן בן ברוקה** - כמס' יבמות: **על שניהם הוא אומר** - דלחמה נמי מיפקדה לחפריה ורביה: **מנהג הפקר היו נוטלין בה** - בזמן דלח היתה מיוחדת לחדם ולח היתה מצמרפת עלמה: **מרני** - **יצא לחירות** - חס נברח מן המוכר כוכבים ולח שקבלהו ב"ד בפדותו כדחמר לקמן דקנסים לחוכו לפדותו וכשיפדנו לח ישתעבד לו וקנם חכמים הוח הואיל והפקיעו מן המלות ונח לח"ל יהח למיזם מפני שהוליחו מחרן למולה לחרן ובגמרל מפרש חם מי קנסו חם לח לוקח חו לח חמוכר: **גמ' אנו** - פטור: **לכשתברח** - מן העובד כוכבים מן לי עסק בך: **נמוסו** - לקמן מפרש: **יצא לחירות** - דהויח כמוכירה וקנסוהו רבנן: **נשקי** - חוחם וסי' עבדות שחולין לעבדים בעו"ה: **האריסין** - שבלרל שנעשה לרים לעובד כוכבים בקרקע העובד כוכבים וקנסו ים קנין לעובד כוכבים בחרן להפקיע מיד מחעבר: **חרים** - למחלה לגלים ולרביע: **חכירות** - שקבלה מן העובד כוכבים בכך וכך חמון לשנה: **ואריסי בתי אבות** - כלומר לריסות קבועה ועומדת מלבות שהיו חבותיו של ישרלל לריסין בקרקע זה לחבותיו של עובד כוכבים זה חפ"ם לח הוי כקנוי לישרלל חלח של עובד כוכבים הוח ופטור מן המעבר ישרלל זה בחלקו: **אף על פי שעשה לו** - לישרלל גמוסו: **זמן** - חם לח פרעתיך לזמן פלוני יהח חלוט לך: **קנין זמן חלוט** - דגבי עבד שהרה לה מכירה וגבי שדה לחו מכירה היח: **אף דמטא זימניה** - הך דגבי עבד: **אלא גבי עבד דמטא זימניה** - בלשון קשיח הוח: **אף לגופא** - גבי עבד דקבע בו זמן לגופו שחם לא יפדנו עד חותו זמן יהח גופו חלוט לעובד כוכבים ומשתעבד בו וכיון דזלל בהקנחת דרבנן דחמרו לגמור עבד לעובד כוכבים הקנוהו ותע"ג דלא מטא זימניה וגבי שדה דקבע לו זמן לפירות אבלעי לא חחכל הפירות וחם לא חפרע לך ליום פלוני חכול פירות עד שחפרע מעותיך הלכך חפי' מטא זימניה לחו מכירה היח וכ"ש דלא מטא זימניה:

(ה) גם' כמאן כרי' בן ברוקה. ר"ב עיין תוס' לעיל ד' מ"ב ד"ה מעשה בשפחה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין וכפו את רבה ועשו אותה בת חורין כמאן כר' יוחנן בן ברוקה דאמר על שניהם הוא אומר ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו אמר רב נחמן בר יצחק לא הוה מנהג הפקר נהגו בה: **כתני'** המוכר את עבדו לכנענים או לח"ל יצא ב"ח. אין פורים את השבויים יתר על דמיהם מפני תקון העולם, אין פודין את השבויים מפני תקון העולם ר"ג אומר מפני תקון שבויים, אין לוקחין ספרים תפילין וחזוזות מן עובדי כוכבים יתר על דמיהן מפני תקון העולם. פי' כשמכרום אותו לכנענים הפקיעוהו מן המצות אי נמי כשמכרוהו ולח"ל הפקיעו ממצות הנוהגות בא"י לפיכך קונסים אותו שיצא לחירות: ת"ר המוכר עבדו לכנעני יצא לחירות וצריך גט שחרור מדבי ראשון

הגהות הב"ח

[קמון פכ:]

[עיין תוס' יבמות פו:]

[קדושין לה:]

[לעיל לח: יבמות פו:]

[ערכין כט:]

[עי' תוס' לקמן מד ע"ב ד"ה (ת"ל)]

[לקמן פה: קדושין ו' [תוס' ע"ז ד"ה]

[עי' תוס' ב"ב מג: ד"ה מן לו]

[ותרי משכון דלפירא חוכן לגופיה הכא במאי עסקי, בשלוה"ם פ"ל מג"ד]

הכי גרסינן ומיכעיא ליה מעתה בשלוח על מנת למשכנו ולא משכנו · הא כגון שלוח הטובד כוכבים מישראל על מנת שתפרע לזמן פלוני בא ומשכנו מקרקע זו ותהא שלך והא דקתני פשורה מן המעבר"=כל זמן שלא בא ישראל ומשכנו דלתע"ג דמעת זמניה הויא בחזקת העובד כוכבים ואם היה ישראל גוטל חלק בפירות פטורה מן המעבר וגבי עובד כוכבים כי הא גוונא קאמר רבנן לישראל ותע"פ שלא משכנו העובד כוכבים עדיין בעבד זה קנסוהו חוזל ועבר זמנו ולא פרע · **גבלו** · העובד כוכבים לעבד · **כתובו** · שהיה לו על ישראל **והוא שלא מכרו לו ולא עזה עליו** · **מיבעיין** · בשעה שישראל מופקדין להגיעה ותמר לעובד כוכבים "שא קרקע זו ,ולו עבד זה ,והגיחני": **לא ינא לחירות** · לחותם הוא וליכא למקנסיה · **מייב לעבר** · עליה דהוי כמוכר : **בגבורות** · הפסד : **דקא מעברני ליה** · הרי נכנה מהם שפוטר חובו הילכך לעניין פטילות מייב כמעבר ומיהו גבי עבד, קנסת משום מכירה היא וזה לא מכר מדעתו הלע"ג שלא לרצונו גבתו ותמתי בקנסיה : **מרבנן** · מליק וקם עליהם ומכרו לו בדמי שהפרוטו שהשליל עליו : **סיס לו לפיים** · בדבר תמר : **ולא פיים** · ומכרו לו מדעתו : **לשלשים יום** · ולתמר שלשים יחזור תליו : **למרבנן עובד כוכבים** · וקס"ד לעבוד עבודת המלך עד זמן פלוני ולשוב : **חוץ ממלאכתו** · גופו קנוי לך ובלבד שלא תשתעבד בו שלא מכרו תלע להשיתו לשפחתו טולדות **להשתח לה מפקע ממעמד** לחלל שבתות ס"ע מכרו למלאכתו חוץ משבתות וימים טובים מהו : **לגר תושב** · שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ושוכל נבילות : **פשוט מיפא** · מתניתין : **מדע** · מהאי בתיע : **עיין במילתיך** · במשנה הסמוכה לך לידע מה כתיב: **שמוכר ביתו לעובד כוכבים** · בארץ ישראל דתמר קרא "לא תחנם= לא תתן להם מנייה בקרקע (ע"ז דף כ.): **וכותב** · לו שטר : **ומעלה בערכאות שלהן** · לחותמו לפי על פי שתשיבות הוא להם : **ודילמא** · הא דלא גזור רבנן בהך דילמא תתי לזבוני מדעתו": **סני מילי ניס** · דלא סגי ליה לאיתם בלא בית ולא עבידי לאיתם למזבני : **אמי לזבוני** · וגזרינן בהא תתו מכירה דעלמא ולא תפשוט : **אלא לאו רבי אמי** · להכך דבעו מיניה : **מיני אמי כר נתן אלא מורם** · הוראה זו ליטראל : **קונסים לוחו** · לפדות מיד העובד כוכבים : **דוקא או לאו דוקא** · דלא קנסין ליה כולי האי וגוונא קאמר : **עד עשרה** · אלמא בהכך דקטם רבנן במכירה דיולה לא קטם כולי האי : אין מוכרין בהמה גסה גזירה משום שלשה ובכירות ובסוגיי במסכת ע"ז (דף סו.) : **שאני עבד** · כלומר לעולם לימות לך לעבד דוקא ושאני עבד כו' : **או לאו דוקא** · דאי בעו מיניה טפי קנסין ליה עד לפריק ואורחיה דמלתא הוא דנקט : **עד מאה** · וקס"ד ס"ה לעבד : **שאני עבד** · כלומר לילמא תנויי תנויי ליה דוקא ועבד סייע טעמא דלא קנסוהו כולי האי דלא הדר למריה בתר לפריק ליה דהא מצן יצא לחירות : **ופרכינן מלא כסמה מ"ע קנסין ליה כולי האי משום דסדרם ליה ניקנסיה עמי מד**–מכדי למיה,היה לך לקנסו יותר מן העבד ותו לא הוחיל וטעמא משום דהדרה ליה,הוא לאו מין כתן תלא כדי למיה ותתה קנסו מי' עד ק' לאי לו בחזקה זו : **מילתא דלא שכיחא סיא** · שיזכירהו לעובד כוכבים : **מסו מיקנסו מת כנו** · לפדותו · **לא תימני לומר** · הך דמבטיא לן בבכורות הן הלוקח תוון הכובר ועבר משום כל מוס לא יהיה בו לתמרי" תתם לא יסתנו עולמית ומבטיא לן לרש ותת מהו מיקנסו כנו תלמ"ו^ ולא תימני לומר בהתיא דקנסוהו הא להכא לא מיפקע לן מיניה דתתם קא עבד לבוה ליסורא לחולייתא לבל מוכר עבדו לעובד כוכבים ליסורא דרבנן הוא לעבד : ואם

בשלוח על מנת למכרו כו' · פירש בקונטרס שתם לא לפרע עד זמן פלוני בא ומשכנו מקרקע זו ותהא שלך וכל זמן שלא בא ישראל ומשכנו הוי בחזקת קנסוה רבנן לישראל הואיל ועבר הזמן ולא פרע ותע"פ שלא מכרו עדיין ומקס דהוה ליה למימר לחידי דמעת זמניה לכך גרשה דתתת לשטוי שניות קמת הא דמעת זמניה והא דתקנינן גבי עבד דמעת זמניה לריכה למימר בשלוח על מנת למכרו ולא משכנו דס"ד כיון דלא מכרו עדיין לא יצא לחירות קא ממעט ון דהואיל וכידו למכרו דיולא לחירות :

המוכר עבדו לפרהגג עובד כוכבים · פי' בקונטרס מניף ומס עליות ומכרו לו בתוכן דמים שהגיעל וקשה דלא שייך על זה לשון מכירה וליתמא שהיה לו לפיים ולא פיים לא ממעט הכי ועוד דמדמי למוכרו לשלשים יום וגרשה דהפרהגג גוטל עבדו על טורתו תלא שנוכן לו דמים לכך פריך דתתמי יצא לחירות כיון דהוי בעל טורתו כמו גבתו בתוכו ומתני דהיה לו לפיים לכיון דנוכן דמים ולתי היה מתפיים בדבר מועט ומדמי לו נמי למוכרו לשלשים יום דתתר שגומר מלאכתו ודכו להחזירו לישראל

וכותב ומעלה בערכאות שלהם · פירש בקונטרס תף על פי דתשיבות הוא להן וקשה דתמורות העולין בערכאות של עובדי כוכבים מכריעין * ולא מפלגינן בין לכתחילה בין לדיעבד ומפרש רבינו סם דתע"ג דגרשה כמקיים המקח שרי הכא והיינו דפרק קמת דע"ז (דף יג.) הולכין ליריד של עובדי כוכבים ולוקחים מהן בהמה ועבדים מפני שהוא כמעל מידם ומעלה בערכאות של עובדי כוכבים תתם נמי מקיים המקח ומתפרסם שדבר שמהנה לעבודת כוכבי, ולפי הכי שרי: **או** לאו דוקא · פירש בקונטרס דלת קנסינן ליה כולי האי וגוונא קאמר וקשה דלתם כן ליתה שיטור יהיב לתכתי לת ידע סהיא דקנסין לוחו עד עשרה דניתר ליטול דמיו וגרשה דניתת לו לאו דוקא תלא תפיל ביותר ממנה קנסינן ליה עד דפריק כעין שפי' בקונטרס בתיכת דתמרי ומייתי מבהמה דקנסין לוחו עד עשרה בדמיה תלמת לאו דוקא דהוה ליה הדין טפי כדקאמר הכא עד מאה הדין עבדים והוא הדין דכסף לאו דוקא: **דתם** דליסורא לתוריימ' · ובפרק כל פסולי המוקדשין (בכורות כו:) גבי גרס לאון הכבור קאמר דליכת למיפסם מהכא דתמתי עבד דמפקע ליה ממעות תם כן הוה מלי למימר תיפכא כי הכא : **ואם**

ואם בעים אימא בשלוחה על מנת למשכנו ולא משכנו : **ת"ר** ונבאן בחובו או שלקחו סיקריקון לא יצא לחירות ובחובו לא ורמינהי *הרי שאנסו בית המלך גורנו: אם בחובו חייב לעשר אם *באנפרות פטור מלעשר שאני התם דקא משתרשי ליה תא שמע דאמר רב "המוכר עבדו לפרהגג עובד כוכבים יצא לחירות" ;התם הוה ליה לפיים ולא פיים ,גופא אמר רב "המוכר עבדו לפרהגג עובד כוכבים יצא לחירות" מאי הוה ליה למעבד? הוה ליה לפיים ולא פיים ;בעי ר' ירמיה מברו לשלשים יום מהו? תא שמע דאמר רב "המוכר עבדו לפרהגג עובד כוכבים יצא לחירות" התם בפרהגג עובד כוכבים שאינה תוורת; מברו: חוץ ממלאכתו מהו ,חוץ מן המצות מהו , חוץ משבתות וימים טובים מהו , לגר תושב לישראל מומר מהו ,לכותי מהו? פשוט מיהא חדא זוגר תושב הרי היא כעובד כוכבים, כותי וישראל מומר? אמרי להו כעובד כוכבים ואמרי להו כישראל: בעו מיניה מרבי אמי עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים ,מהו שיטול את דמיו ? א"ל ר' ירמיה לרבי זריקא פוק עיין במכילתיך ,נפק רק ואשכח דתניא המוכר ביתו לעובד כוכבים דמיו אסורין,ועובד כוכבים שאנס ביתו של ישראל ואין בעליו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים מותר ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות שלהן משום דמיפני שהוא כמציל מידם ודילמא ה"מ בית ,דכיון דלא סגי ליה בלא בית לא אתי לזבוניה ,אבל עבדא ,דסגי ליה בלא עבדא אתי לזבוניה -או-לא ? שלח להו ר' אמי: מיני' אמי בר נתן' תורה יוצאה לכל ישראל, עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים [י] מותר ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות של עובדי כוכבים מפני שהוא כמציל מידם *א"ר יהושע בן לוי "המוכר עבדו לעובד כוכבים קונסים אותו עד עשרה בדמיו, דוקא-או-לאו דוקא? ת"ש *דאמר ריש לקיש "המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים קונסין אותו עד עשרה" בדמיה ודילמא שאני עבד דכל יומא ויומא מפקע ליה ממצות ואיבא דאמרי אמר רבי יהושע בן לוי "המוכר עבדו לעובד כוכבים קונסין אותו עד עשרה בדמיו, דוקא או לאו דוקא ת"ש *דאמר ריש לקיש המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים קונסין אותו עד מאה בדמיה שאני עבד דלא הדר ליה אלא בהמה טעמא מאי? משום דהדרא ליה,לקנסיה מפי חד אלפיו עבד=מילתא דלא שכיחא *וכמלתא דלא שכיחא לא גזרי בה רבנן, בעא מיניה רבי ירמיה *מרבי אמי °מכר עבדו ומת מהו שיקנסו את בנו אחריו: אם תימצי לומר *צרם °אוזן בכור ומת קנסו בנו אחריו משום דאיטורא דאורייתא–היא אבל הבא איסורא דרבנן**

[עי' שלקח מהם עובד כוכבים בחוב שלא כדין. ועיין פרש"י לקמן מה: ד"ה לו ממתע]

[חולין קלח.]

[עי' מוספות בכורות לד: ד"ה בעמ]

[עי' מוספות בכורות לה: ד"ה בעמ]

[עירובין סה: וש"נ]

[נעיל יו:]

[נעיל יו:]

תוספות רי"ד

שלח ר' אמי מיני אמי בר נתן תורה חצא לישראל עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני אומות העולם מותר ליטול דמיו וכותב ומעלה בערכאות שלהם משום דמיפני שהוא כמציל מידם : אריב"ל המוכר עבדו לכנעני קונסין אותו לפדותו עד עשרה ולשחררו : דוקא אי לאו דוקא ולא אישתיש · אר"ל המוכר בהמה גסה לכנעני קונסין אותו עד מאה בדמיה ביוא מיניה ר' ירמיה מדבי אמי מכר עבדו לכנעני ומת מהו שיקנסו בנו אחריו לדידיה קנסוהו רבנן וחא ליהיה ארדלמא למתניתה קנסוה וחא איתיה ושפיר ליה לדידיה קנסוה לבריה לא קנסוה

גליון השי"ם

גמ' מכר עבדו ומת עיין תוספות שור סימן נט סק"ו :

קיט א ב ג ד ה מיי' פרק ח מהל' מכירה ב עד הלכה ג סמג עשין פו טור ש"ע י"ד סימן רסו סעיף ס בהג"ה ופ"ש :

קכ ו מיי' פ"ע מהל' ע"ז הלכה יג סמג לאוין מח : [ו] מיי' פ"ח מהל' עבדים הלכה יב טוש"ע י"ד סי' רסו סעיף פא :

קכא ז מיי' פרק כ מהל' מכירה ג סמג עשין נ לאוין סה טוש"ע י"ד סי' קנ סעיף ד :

קכב ח מיי' פ"ח מהל' עבדים הלכה ט סמג עשין פו טוש"ע י"ד סי' רסו סעיף ס :

קכג מ מיי' פ"ב מהל' בכורות הלכה ו טוש"ע י"ד סי' שיג סעיף ג :

נטייבה · פי' בקונטרס מזבלה וקשה דהא ליכורת דרבנן הוא והיכי פשיט מינה בכורות (דף נד:) גבי חלון דהוי ליכורת לתורייתא וכן הכא מפקא ליה ממלת היכי פשיט מינה ומפרש ר"ח נטייבה מרפא בה חריפה יתירה דהוי לתורייתא ודיירה כפירוש הקונטרס ולפי זה על פי שהוא דרבנן חשיב טפי מנתקוללה ומייתי ליה מנטייבה ומיהו לכאי קשה הכא היכי פשיט דילמא עבד שלחי דמפקא ליה ממלת תמיר טפי מליכורת לתורייתא כדלמרינן בפרק כל פסולי המוקדשין (סח דף נד:) ותומר ר"ח דגבי שביעית חיים לן להחמיר טפי מבשום מקום לפי שהיו מוזלין בה כדלמרינן בסוף הניזקין (נקמן נד:) שהיו חשודין על השביעית לכך מייתי שפיר מינה דלא קנסו בו חכמים תומו וכשהוי חיים בו רבים שקונסים אותו " דמשמע לעולם לפילו בו כיון דקנסו זכה בו הלוה וכשהיו שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים דלמר ר' יוסי הכל יכול מונח עד שיבא פלוני ויטול (ב"מ דף נז:) התם קנסינן ליה כי היכי דלעדי ולא היה מחזיר לבעל לא היה מודה:

שנתקווצה · פי' ר"ח קולין התלושים בה וכן מפרש בירושלמי לכל מוכרים הן לחמרין מדלוייתא כדלמרינן בפרק הבונה (שבת דף קג:) התולש עושבין והמזרד זרדין אם ליפות הקרקע כל שהוא חשיב דפשר התם בחרשה דמכריה הכא ליכא לאוקמי בכהי דשביעית לא מיפשר משום מלאכה שחיטה לריכה לגופה:

לחוצה נתרן יצא לחיות ואם תאמר היכי דמי לו לזיל מפקשיה ליכב אם זכותו כדאמר בשמעתין דבעל כרחו חיט יכול להוליאו כדלמרינן בפלוגי כתובות (דף קי:) דתין הכל מוליאין ויש לומר דמיוד כשמכרו קנסינן ליה פן ישתלנו לוקח בדברים ליקך לחביו:

מיוי

ואם תימצי לומר בזון מלאכתו במועד ומת לא קנסו בנו אחריו משום דלא עבד איסורא הבא מא: לדידיה קנסו רבנן והא ליתיה או בילמא למכוניה קנסן רבנן והא איתיה?

אמר ליה חניתות *שדה שנתקוצה בשביעית תחרוץ למוצאי שביעית, נטייבה או נדיירה לא תחרוץ למוצאי שביעית. וא"ר יוסי בר' חנינא *נקטינן הטיבה ומת, בנו זורעה, אלמא לדידי' קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן. *אמר אביי *נקטינן טימא טהרות של חבירו ומת לא קנסו רבנן בנו אחריו מ"ט *היוק שאינו ניכר, לא שמיה היוק, וקנסא דרבנן היא, לדידיה קנסוהו רבנן לבריה לא קא קנסו רבנן: או לחוצה לארץ: תנו רבנן *המוכר עבדו לחוצה לארץ יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני, רבן שמעון בן גמליאל אומר פעמי' יצא ופעמים לא יצא ביצד? אמר "פלוני עבדי מכרתיהו לפלוני אנטוכי" לא יצא, "לאנטוכי שלי אנטוכיא יצא" הא תניא "מכרתיהו לאנטוכי" יצא, "לאנטוכי השרוי בלוד" לא יצא? לא קשיא הא דאית ליה ביתא בארץ ישראל הא דאית ליה אושפיזא בארץ ישראל, "בעי רבי ירמיה בן בבל שנשא אשה בארץ ישראל והביאה לו עבדים ושפחות ודעתו לחזור מהו: תיבעי למ"ד *הדין עמה, תיבעי למ"ד "הדין עמה תיבעי למאן דאמר הדין עמה כדידה דמי או בילמא כיון דמשעבדי ליה לפירא כדידה דמי ותיבעי למאן דאמר הדין עמה: כיון דהדין עמי כדידה דמי או בילמא כיון דלא קני ליה לגופיה כדידה דמי תיקו: אמר ר' אבהו: שנה לי רבי יוחנן "העבד שיצא ארח רבו לסוריא ומכרו שכרבו יצא לחירות ותחני ר' חייא *אבל את זכותו לא קשיא באן שדעת רבו לחזור באן שאין דעת רבו לחזור ותנן "יוצא, לא סגי דלא נפיק ותנן "יוצא העבד אחר רבו לסוריא ומכרו רבו שם אם דעת רבו לחזור כופין אותו ואם אין דעת רבו לחזור אין כופין אותו אמר *ר' עקיבא שמעית מיניה דמר שמואל תרתי חדא דק"ו ואידך דאיתמר *המוכר שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר מכורה ויוצאה ושמואל אמר "אינה מכורה כל עיקר" הדרי זביני, ובחדא "לא הדרי זביני, ולא ידענא הי מיניהו, אמר רב יוסף ניחזי אנן מדתני בברייתא "המוכר עבדו לחו"ל יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני שמע מינה קנייה רבו שני ולא הדרי זביני וכי אמר שמואל התם אינה מכורה ומת לא קנסו בנו אחריו · משום דלא עבד איסורא · הבא מא · לדידיה קנסו רבנן והא ליתיה · דשדה שנתקוצה בשביעית תחרוץ למוצאי שביעית · דנטייבה או נדיירה לא תחרוץ למוצאי שביעית · דנקטינן הטיבה ומת בנו זורעה · דלדידי' קנסו רבנן לבריה · דנקטינן טימא טהרות של חבירו ומת · דהיוק שאינו ניכר · דלא שמיה היוק · דלדידיה קנסוהו רבנן לבריה · או לחוצה לארץ · דהמוכר עבדו לחוצה לארץ יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני · דפעמי' יצא ופעמים לא יצא · דפלוני עבדי מכרתיהו לפלוני אנטוכי · דלאנטוכי השרוי בלוד · דהא תניא · דבעי רבי ירמיה · דהדין עמה · דתיבעי למ"ד הדין עמה · דתיבעי למאן דאמר הדין עמה · דכיון דהדין עמי כדידה דמי · דלא קני ליה לגופיה כדידה דמי · דאמר ר' יוחנן · דאבל את זכותו · דבאן שדעת רבו לחזור · דיוצא · דאין הכל מוציאין · דכופין אותו · דאמר ר' עקיבא · דק"ו · דהמוכר שדהו · דאינה מכורה · דהדרי זביני · דלא ידענא הי מיניהו · דהמוכר עבדו לחו"ל יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני · דקנייה רבו שני

ורב

ומם מימני לומר · גבי מכון מלאכתו במועד מיכול לעבות קודם המועד לו להניחה מלאחמיל בה עד לאחר המועד וכיון לממם להחמיל בה סמוך למועד שמם לא יגמרנה במועד יהא דבר האבד והיכי מוחר לגומלה ומן המם (מו"ק דף יג.) וכולן מם כוונו מלאכתן במועד יאבדו ולהיבעית לן כוון ומת מהו שיקנסו בנו לחביו ומם מחלת לומר בהחלת תפקוע לן דקנסוהו ולפ"ג דלא עבד איסורא כ"ם הא דעבד איסורא לא מהני מם מחלת לומר בהחלת לא קנסוה לחכי הא מבעית לן דהחם הוא דלא עבד לבוה איסורא מהרי מם קודם המועד ולא בא לידי איסור: **למחויס** · לפדותו מוכסיו: **ומם מיימי** · כיון בנו: **שנתקווצה** · ניטלו ממנו קוצים וברקונין ליפותה ולהין זו עבודת קרקע מן התורה לא קנסוהו וחזרו למולאי שביעית: **נטייבה** · מזבלה והוליך לה וכל בעבודת ומבחות: **נדיירה** · על ידי דיר בהמה לזבלה עבודת קרקע היא וקונסין לוחמו: **לא קנסו בנו אחריו** · לפלם ולפ"ג שהוא חייב לפלם כדחמן בהניזקין (נקמן דף נב:) המבחת ומהמדמע והמכנף שובל פטור ומיוד חייב: **אלמא ניכר** · הבוחלה היא ניכרת בפירות: **לא שמיה היוק** · לחייב בפירות: **לחוכם מן החורה** · חפילו ליכחלל: **לפלוני אנטוכי** · מחמע אנטלך בחנטוכית ולא מחמע אנטלך ודר בחנטוכית ואיכא למימר לא נקטו אלא לחמר שלא יוכלו לומר מכח זה שלא להוליכו שם הלכך לא יצא לחירות וחפילו הוליכו שם לומר דעתו לחזור: **שבאנטוכיא** · מחמע לדידיה: **לאנטוכי** · מחמע אנטלך בחנטוכית ולא מחמע אנטלך ודר בחנטוכית ואיכא למימר לא נקטו אלא לחמר שלא יוכלו לומר מכח זה שלא להוליכו שם הלכך לא יצא לחירות וחפילו הוליכו שם לומר דעתו לחזור: **שבאנטוכיא** · מחמע לדידיה: **לא** · דקתני לפלוני אנטוכי בא"י: **פא** · דקתני שבאנטוכיא: **דאית ליה** · דלא יצא עד דאמר שבאנטוכיא: **דאית ליה** · דלא יצא עד דאמר שבאנטוכיא: **ופא** · דקתני לאנטוכי בית בא"י: **ופא** · דקתני לפלוני אנטוכי יצא בית לכל תוספיות אית ליה: **ודעתו לחזור.** לכבל: **מפו** · מי הויא קך חיחתא כמוכרת עבד זה לחולה לחרן בניזוקין הלה הקיימת לן (בחוכות דף נה:) בעל בנכסי לחמו לוקח הוי ולא לחירות לו לא: **מבני ל"מ** · (יבמות דף פו:) בחמכמת שום לבעלה וגירשה היא חומרת "כלי אחי טוענת" והוא חומר "דמים אחי טוען כמו שמחוס לי בחחריוחי בנכסי לאן ברזל הניזומין בכחובה **ולימת ל"ש** הדין עמו הואיל ומחוחה שעה סם בחחריוחו **ולימת ל"ד** הדין עמה מקום שבא בית חביה · **כי דידה דמו** · ולאו מכירה היא דהא סם נחחרמלה לו נחגרשה דידה ניחא · **לפירא** · שהוא משעבד בהן למלוכחו · **דלא קנו ליה לגופיה** · דאי מיית לו מגרש לה הדרי לה · **לסוריא** · חרס טובה וכחולה לחרן היא למכירת עבדים כדחניא בפ"ק (לעיל ח.) המוכר עבדו לסוריא כמוכר לחולה לחרן · **יצא לחירות** · ולא"ש מחחלה לדעת ואי סוה ממי העבד לא סוה רבו מלי כייף ליה כדחמן "הכל מעלין לחרן יצרחל ואין הכל מוליאין" בפני דייני גזירות (כחוכות קי:) · **כלן שדעתם רבו לחזור** · כשיולא על מנת כן יצא ובין דמכרו הוי כמוכר מחרן לחולה לחרן: **ופפניה** · בניחותא: **יוצא עבד אחר רבו לסוריא** · משמע דין על העבד לגחת אחר רבו לסוריא ופריך לא סגי דלא נפיק בחמיה והחנן לין הכל מוליאין (לימת חחריא) גרסינן יצא עבד כו' עבד שיולא אחר רבו לסוריא ומכרו רבו שם ומקמי הך חרלחא הוה גרסינן אבל עבד אחר רבו לסוריא מכרו רבו שם כו' **ואת"ל** בקיאה לאסוקי מחניתא עד דפריכ"ם **אם דעת רבו לחזור** · אם כשיולא על מנת לחזור יצא: **כופין אותו** · להוליאו לחירות: **מרחי** · בשני דבריס הללו שמעתי שפסק דין: **ומדא** · מכירת עבד לחולה לחרן: **ויוצא** · לבעליס מיד וזה הפסיד מעותיו: **לימא מסורס כל עיקר** · מקל וחומר ומה מכורה כבר יולאה עבשיו אשיה מכורה ליט דין שלא מכמר וקחמר רב ענן בשני דבריס הללו שמעתי ממנו מה שהוא על המעות: **בחדא אמר דהדרי זביני** · ומוחזקת המעות לוקח: **ובחדא לא הדרי** · חלת ליכד הלוקח מעותיו: **ולא ידענא הי מיניהו** · ול"ש לי לשמועל כמוכר שהרי לא הדרי זביני וליכד מעותיו במלי פלוגי עליס דרב דהא לרב נמי לא הלכה דקחמר מכורה ויולאה ודלי פליגי לימלו לרב המכר מכר ואם קנו עמה נכסים שלין להן לחביות נקנין עמה במכירה זו בלל מכיכה ולשמועל ליט מכר והמעות מחנה היכו ואין נכסים שלין להן לחביות נקנין עמה במכירה זו בלל מכיכה ויכולין לחזור בהן ומעות המכולין מוזכין ומעות הקרקע מחנה לחדם יודע שלין מכר שדה בשנת היובל ונמר ונחן מעות לפס מחנה: **מדקתני בברייתא** · לעיל בריסת דשמעתין: **קנייה רבו שני** · וליכד מעותיו לחי הדר זביני ורבו לישלין קנייה למה ליה לפי לרבות לה הרישלין שיסורו עליו, חלמת לה הדרי זביני, וכיון דשמע רב ענן בחדא מניהו לחמר שמועל דהדרי זביני, ולחי נמי שדה לחמר שמועל דהדרי ולא הפסיד הלוקח:

[מ"ק יג.] שביעית פ"ד מכות ב

[מ"ק יג. נכורות לה:]

[נקמן נב. ושם נמחן]

[חוספחה פ"ו ה"ד]

[יבמות פו:]

גליון השים
רש"י ד"ה קנייה רבו שני וכו' דהדרי · ל"ל דלא הדרי:

* סיגליים אלו = נשים קיצון, [כחוכות קי:] שפרש"י אל מקיאה ידי קבלת את הקנייתא "יצא פירות..." כלי לשכיר אם נשבחה בשאלה "וקיבלה" (ניחוחא) בחתן קנייתא שאינה מצויה עכלית לנו: (בסיס זיסוניים עכלית לנו: (בסיס זיסוניים הרמב"ם פ"ג מהלכות מכירה הלכה יא)

[ע"ז פרש"י פיחכין פ.]

[נקמן נד.]

[ב"ק ל:]

[ע"ז פ"ג ה"ב]

[ע"ז פרש"י פיחכין פ.]

[שייך לעיל בחנטה ד' מג:]

מחנה הלוה "זאת - זאת"

תוספות רי"ד

או לחרץ לארץ ת"ד המוכר עבדו לחרץ לארץ יצא לחירות וצריך גם שחרור מרבו שני ומפשיר לוקח את דמיו. פי' אע"פ שאין הלוקח רשאי להוציאו מא"י בעל כרחו של עבד כדחנן הכל מעלין לא"י ואין הכל מוציאין אחר נשים וא' עבדים, ואע"ה כיון שקנאו ע"ד להחזיאו קנסי' ליה שיוציאנו לחירות שמא יחשהה לילך אחריו ואע"פ שחרור הלוקח ואחר כשרואה שב"ד טופין אותו לשחרר אני אודר בא"י אין שומעין לו אלא אמרי' כיון שקנאו ע"ד להוליכו לח"ל קנה עצמו ב"ח ודוקא המוכר עבדו לחו"ל קנסו אבל המפריש עצמו לחו"ל לא קנסו שהרי אם רוצה העבד למאן דלמרב בו שלא יוציאנו יכול (לא) מכרו שם אחר שיצא אבד העבד זכותו כראמרינן בגט' מפני שהיה לו למרב ולא סירב וצריך גם שחרור מרבו שני שהמוכר עבדו לכנענים צריך גם שחרור מרבו ראשון דכנעני לא קני ליה אלא למעשה ידיו וקנין האחור עדיין נשאר אצל רבו ראשון אבל כשמכרו ישראל להו"ל קנה הלוקח שני הקניינים ונפחלק רבו ראשון מעליה סילוק גמור הילכך צריך גם שחרור מרבו שני:

ורב ענן · דלמ' עיין כהני מיניה למר,כדרייתא דלעיל דלמ' הוה שמיע ליה דלפקוני מיכה: **ובי מדשמואל** · ות"ח לפקוני מדשמואל דתמר "ליכה מכורה כל שיקל" תלמוד כיון דלמ' מכר הוא מעות חוזרין: **ממאי דמיכה מכורה ומעות חוזרין דילמא מיכה מכורה** · לעניין תורה אור

דפרישים לעיל ומעות מתנה: **רב** [ב"מ יט: וש"נ] **אמר מעות** · של קידושין חוזרין דתדם יודע שאין קידושין תופסין בתחומו וגמר ונתן לפם פקדון: **מאי מזיח** · במכירת העבד דקנסת לעוקח: **מורח** · מור הכותל שהעכבר נכנס לתוכו וגילול מפני רוחפיו: **מורח מנח ליה** · הגביהה: **מיכה דמיכה מיכורה** · והכה העבד ביד לעוקח: **מכתריה** · להשיבו בחזקה: ס"ג מפקפנא ליה מיכך · מדכתי אחי ברבי יהיה: **לא ישבו בארצך** [עי' תוס' כתובות קי: ד"ה ס"ג] · בשבעה לחומם כתוב: **אל תחנם** · לא להשיבו לעבודם כוכבים שלו: **כמוכר עבדו לחוצה לארץ** · כלן הזהיר הכתוב [דברים] לבית דין שאם מכרו לא יפגירנו לעוקח אלא יגיד לו לחירות: הכי גרסינן קשיא ליה לרבי יהיה: **מעמך מיבעי ליה** · תצר יתפרש מעמך מן לרץ ישראל להוליכו לחו"ל כמו תצר הציל תלוים מתניתו (ברייתא [יבמות נג:] [קידושין סט. ג"ה]): **שכרח ממו"ל נאלך** · להיכו תצר יגלו עליך=**נאלך**: **ע"מ לשחררו** · והזהיר הכתוב לבית דין שיפקיחו אלא להשתעבד בו: **סרי עלמך קנוי לך מעכשיו** · לכשתקדך וכי זכין ליה הו"ל משוחרל למפרע ומהכא תמרי ביבמות (קף נג:) דרבי כרבי מאיר סבירא ליה דתמר תדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **לבי כותאי** · חו"ל היה וכן תמדא נמי בכבל הוה: **שלא לפני** · כן תעשה לכל תבידת תמיך: **דמשמע ליה קרקע** · פשיטה דקרקע הכי משמע להו ומפי וכן תיכן שומעין לדברי תכמים להבי **לא שלא להו ליה כרבי: דניחמני אם** · לעומר מכירין אנו כך שמסיד אתה ולא תשקר: **מתני' מפני תקנת שבויין** · **גבי' מפני דוחקא דליכולא פולא** · אין לנו לדחוק לשבור ולהביאו לידי עגיות כשביל אלו: **או דילמא** · דלמ' יתמהו עובדי כוכבים ומשכירין וליגרעו וליתו טפי מפני שמוכרין לוחן ביוקר ומפקפק מיכה אם יש לו אב עשיר לו קרוב לפדותו בדמים הרבה ולא יפילהו על הצבור: **כמליסר אלפי דינרי** · אלמלא משום דוחקא דליכולא הוא: **דליכא אלא אב** · שבוי [ב"ק קיז.] תיים לתיקון העולם כולו שמא יקלקו על השבויים העתידים לבא ויתנו בשלשלאות וכתריסים [כתובות נב.] שמא יתנו אלא אם כן יש שבויין תחריס עמו שמא יקלקו השבויין ליסרן ביסורין: **כמאן קידוש בידייהו** · מגיסות הקדרה בידיהן כשהיו רוחמים והכולה שבור שאין האור שולטת בהן שלדקניות הן: **אמר מלוח מלחי** · רב טילים להשוות גבול: **מאי קמפרש** · היות עוכרת: **כיוצא מהילא** · כיוצא ממנה דכתיב יוכתי תמתי (שיר השירים ה): **סדרן לסדרי** · טעלות יקד בבית הכסא: **עדי נוכרין** · תלו השבויין בעליו הן: **ונפרדני נוכרין** · ישרתלים תנגיזו שבשהרדעת בעליו היו לומר כשם שהם היו בעליו כך תלו בעליו **לין לתו לריכין עוד לכם**: **עדי** · "תלו" כמו עדת תמרה זאת תומרת (פסחים קף נג:): **לרחקינהו מבכא** · שירחיקוהו מכלין: **ליטו פסוח גבוה** · רב טילים ותוחו הלום המזבן בלשון הטופות: **עבר מבוה** · מעבר המים ולח יכלו להמיגו עוד: [נוחני]

מידי דהוה תמקדש תחומו · ונפי תתמת יש לחלק דלח שייך התם למימר תדם יודע כמו במקדש תחומו דהח רב קתמר דמכורה ויולחה: **דלא** ליגרעו ולייתו · יהח דתניח בפ' נערה (כתובות נב.) נמבים והיו מבקשין ממנה עד שתרה בדמיה פעם ראשון פולה שתי תמרו דהויח כנופו יותר מכתו דהכח ועל עלמו לח תיקנו שלח יהן כל תמר לו בעד נפשו ור' יהושע בן חנניה דפרקים להחח תיוק בממון הרבה בהגיזקין (לקמן דף נמ:) לפי שהיה מופלג בחכמה לי נמי בשעת מוכן הבים לח שייך דלח ליגרעו": [ועי' תוס' לקמן נח. ד"ה כל ממון]

תמרי · [ב"ק קיז.] **מאי חזית דקנסינן ללוקח נקנסיה למוכר?** א"ל לאו עכברא גנב אלא חורא גנב, א"ל אי לאו עכברא, חורא מנא ליה? מסתברא היכא דאיכא אסורא מיכך מדכתי אחי ברבי יהיה: **התם קנסינן: ההוא עבדא דעכרכא למיחצה לארץ לארץ** אול מריה אבתריה אתא לקמיה דרבי אמי, אמר ליה: *נגתוב לך שטרא אדמיה וכתוב ליה גיטא דחירותא ואי לא מפקנא ליה מינך מדרבי אחי ברבי יאשיה דתניא **לא ישבו בארצך** פן יחטיאו אותך לי וגו' יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים הכתוב מדבר? **לא תחנם** עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו, מאי תקנתו? **ישב בקרבך** וגו' **ונקשיא ליה לר'** יאשיה האי "מעם אדוניו", מעם אביו מיבעי ליה, אלא אמר רבי יאשיה במוכר עבדו לחוצה לארץ הכתוב מדבר, **ונקשיא ליה** לרבי אחי ברבי יאשיה האי "אשר ינצל אליך", אשר ינצל מעמך מיבעי ליה אלא אמר רבי אחי בר' יאשיה בעבד שברח מחו"ל לארץ הכתוב מדבר, תניא אידך *לא תסגיר עבד אל אדוניו רבי אומר בלוקח עבד ע"מ לשחררו הכתוב מדבר היכי דמי? אמר רב נחמן בר יצחק דכתב ליה רבי לבשאקדך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו. רב חסדא מתקיף לה עבדא לבי בותאי שלח להו "הדרוה ניהלי", שלחו להו "לא תסגיר עבד אל אדוניו" (שלח להו וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך שלחו ליה והכתיב לא תסגיר עבד אל אדוניו) שלח להו ההוא בעבד שברח מחו"ל לארץ-וכדרבי אחי ברבי יאשיה, ומאי שנא דשלח להו כדר' אחי בר' יאשיה? משום דמשמע להו קראי. אביי אירכם ליה חמרא בי כותאי שלחו להו: שדרוה לי, שלחו ליה "שלח סימנא", שלח להו דחיוורא כריסיה שלחו ליה "אי לאו *דנחמני את לא הוה משדרנא ליה ניהלך אטו כולי חמרי לאו כריסייהו חיוורין נינהו": **מתני'** *אין פודין את השבויין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם. ואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם, **רשב"ג** אומר *מפני תקנת השבויין: **גמ'** איבעיא להו האי "מפני תיקון העולם" משום דוחקא דצבורא הוא או דילמא משום "דלא לגרבו וליתו טפיחת ש דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בחליסר אלפי דינרי זהב, אמר אביי ומאן ליכא לן דברצון חכמים עבד דילמא שלא ברצון חכמים עבד: ואין מבריחין את השבויין "מפני תיקון העולם רשב"ג אומר מפני תקנת שבויין: מאי בינייהו איכא בינייהו דליכא אלא חד: **בנתיה דרב נחמן** בחשן קדרא בידייהו, קשיא ליה **לרב עיליש** כתיב "אדם אחד מאלף מצאתי" ואשה בכל אלה לא מצאתי" הא איכא בנתיה דרב נחמן, גרמא להו מילתא ואשתביין ואישתבאי אידהו נמי בהדייהו, יומא חד הוה יתיב גביהו ההוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי *אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר? אמר ליה "עיליש ברח עיליש ברח", אמר "עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה, אדהכי אתא יונה וקא קריא, אמר ליה מאי קאמרה? א"ל "עיליש ברח עיליש ברח", אמר: *"כנסת ישראל כיונה מהילא ש"מ מתרחיש לי ניסא, אמר-איזיל אחזי בנתיה דרב נחמן אי קיימן בהימנותייהו אהדדינהו, אמר-נשי כל מילי דאית להו בסדרן להדדי בבית הכסא, שמעינהו דקאמרן: עדי גוברין, ונהדדעי גוברין, ליכא להו לשבויידהו דלירחקינהו מהכא דלא ליתו אינשי ולישמעי ולייפרקינן קם ערקא, אתא איהו וההוא גברא, לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במברא **והההוא גברא** אשבחוה וקטלוה, כי הדר אתאן אמר הוו קא בחשן קידרא בכשפים: **מתני'** *ואין לוקחין ספרים תפילין ומזוזות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן

מפני

גליון השו"ס

גמ' וכ"כ ענן כריימתא לא שמיע ליה · עיין עיטמון לך קף ע"ב: **שם** ומ"ש דשנה · קשה לי הא י"ל דס"ל כפי הטלוקה דאין מקום דבר שלא בא לעולם רבי: **שם** אחת שעכך וקא קרי · כעיין ערך נע"ל ח'כבית מבוגית ו דרך עולים יש שיתם

תוספות רי"ד

א"ל אביי לרב יוסף מאי חזית דקנסית ליה ללוקח להשסיר דמיו ליקבניה לסוכר שיחזיר לו מעיקרו? א"ל מסתברא והיכא דאיכא איסורא התם קנסי' א"ר אבהו שנה לי' ר' יוחנן עבד שיצא אחר רבו לסוריא וסכרו שם יצא לחירות מי' דהכי אמרן בפ"ק המוכר עבדו בסוריא בסוכר בחו"ל וסוריא נקרא ארם צובה דמשק ודמשק בכלל והתני ר' חייא אבד את זכותו מפני שהיה לו שלא לצאת לא קשיא כאן שדעת רבו לחזור מי' לא אבד את זכותו וכאן שאין דעת רבו לחזור איבד זכותו: **ההוא עבדא** דערק מתו"ל לארץ אתא מריה ואשכחיה אתא לקטיית דר' אבי א"ל ליכתוב לך שטרא אדמיה וכתוב ליה ניפוא דחירותא ואי לא מפקינא ליה מינך מדר' אחי בר' יאשיה דאמר לא תסגיר עבד אל אדוניו בעבד שברח

אמרי לה קורין בו · פי' בקונטרס דהוה ליה ספק ספיקא דשמא ישכחנה כתבו ותפילו כתבו עובד כוכבים שמא כתבו למכור ליכראל ולא לסם עבודת כוכבים ואין גרלה דבר נחמן קאמר כתבו עובד כוכבים יגנו והייט תפילו כתבו למכור ליכראל ללקמן מפרש טעמא משום כל שהוא בקשירה היט בכתיבה אלא טעמא דאמרי לה קורין בו משום דליכא למימר לה קורין בו משום דליכא למימר מפני מיקי שיכראל כתבו דאין דרך עובד כוכבים לכתוב: **ורבא** דמניח יגנו הלי מגת הוא · הוה מלי למימר דרבנן"ג הוא דכתיב כתיבה לשמה כדלמר בסמוך אלא מייתי מגת דלייתי מה בהדיא: **כל** שיכול בקשירה יכול בכתיבה · מכלן לומר ר"ת דאין תפלה בלוב אלא מוגדת ועוטה ליליא כיון דלא מיפקדה ואין גרלה דהא מדפסלינן ברים התכלת (ממחת דף מכ.) ליליא בעובד כוכבים דברים כי יכרלל ועמו ולא כעובדי כוכבים מכלל דתפה כשרה ותמריגן נמי סוכה גגך כשרה בפ"ק דסוכה (דף ח:) ודוקא בס"ת ותפילין ומזוזות לכתיב ובקבס דרשינן הכי: **עד** שיעבדם לשמו · כרבי"ג קיי"ל דבעי עיבוד לשמה כדמוכח בהגזקין (נקמן דף נד:) דהכהן דתמת לקמיה דרבי תבהו ת"ל ס"ת שכתבתי גוילין שלו לא עבדתים לשמן ומסיק דתלמן תמה להפסיד שכרך ואין לתה נתמן להפסיד ס"ת והא לתפילין לכי ורבא בפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מח:) בהזמה לי מילתא היא ומוקי תהס פלוגתייהו בפלוגתא דרבי"ג ורבנן לא כמו שפי' שם בקונטרס דתכי דתמר מילתא היא כרבי"ג דבעי עיבוד לשמן דתם כן קשיא להלמתא דקי"ל קב"ס אלא לגבי תכי בר מינ"ן דקי"ל מפרס ר"ת דתכי כרבנן ללא בעי עיבוד לשמן דסגי בשמר הזמנת שמתקנין הקלפים ומברטפין תותם לשמן כיון דהזמנה מילתא היא ורבא כרבי"ג דבעי עיבוד לשמן ולא הזמנה מועטת ותע"ג דתמרינן בהחלכת (ממחת דף מכ:) דרב כרבנן ושמואל כרבי"ג והלכתא כרב בתיסורי לכא להלכתא כשמואל ותם ע"ג דתמר ליה התם תבי לרב שמואל בר יהודה הלי תלכתא היכי לבעיתו לה ל"ל מייתי לן דם תלזון וסמנים ורמינן לה ביורה ובקלין פורתא בציעתא ושמינן לה בתורדא ומדינן להיות ביעתא וקלינן להלי תורדא בטרת ממנו דבטינן לציעה לשמן ל"ל דתכי לא קיבלה ולישו לן בעי לן עיטה ולא טוייה ולא לציעה לשמן: **מעלין** בקודש עד כדי טרפעיק · מסוף פי' הקונטי' מסמע דקלי גם תסריס וקלא תימה דלתך משום הכ"ם ספריס דמהימן יקריס להעלות כדי טרפעיק כמו בתפילין ומזוזות לכך גרלה דקלי תסריס קשה לומר כתיבה לשמן ולתי לא בעי כתיבה לשמה מכתיבה לשמן ולא מסתבר דפריך מעיבוד לעיבוד דמדקתמר כתיבה לשמן לא בעי מסמע דמכתיבה לשמן לא בעי · **עיבוד** לשמן בעי כתיבה לשמן קלי מבל סתם עיבוד עורות לאו לתפילין קיימי ולא מסתבר לפריך מעיבוד לעיבוד דמדקתמר כתיבה לשמן לא בעי מסמע דמכתיבה לשמן לא בעי · **מעשה בנידון כו'** · בגמ' מפרש מאי קתמר ומה תשמועינן: **מפני תיקון העולם** · בגמ' מפרש: **גמ'** ואוס שתמר לס · בשמת גיטין: **מתני' מפני תיקון העולם** · לי משום דוחקא לזיבורא לי משום דלא לינרבו ולייתו טפי · ולא תייקון: **גבי' קורין בו** · ולא תייקון שמא הוא כתבו לשם עבודת כוכבים ופלוגתא היא לקמיה · **דילמא** · דמכתב כתבו לשם עבודת כוכבים ואין גרלה דרך נחמן קאמר כתבו עובד כוכבים יגנו והייט תפילו כתבו למכור ליכראל

מפני תיקון העולם: **גבי'** אמר ליה רב בודיא לרב אשי יתר על כדי דמיהן הוא דאין לוקחין הא בכדי דמיהן לוקחין, "ישמע מינה ס"ת שנמצא ביד עובד כוכבים קורין בו: דילמא לגנוז. אמר רב נחמן *נקטינן: °ספר תורה שכתבו *מין ישרף, כתבו עובד כוכבים יגנז נמצא ביד מין יגנז נמצא ביד עובד כוכבים: אמרי לה יגנז ואמרי לה קורין בו; ספר תורה שכתבו עובד כוכבים **תני חדא** ישרף **ותניא** אידך יגנז **ותניא אידך** קורין בו-לא קשיא **לא** דתניא °ישרף ר"א היא דאמר *סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים, **לא** דתניא יגנז-היא תנא הוא *דתני רב המנונא בריה דרבא מפשרוניא ס"ת תפלין ומזוזות שכתבן (מין) ומסור עובד כוכבים, ועבד, אשה, וקטן וכותי, וישראל מומר, פסולין שנאמר °וקשרתם וכתבתם "כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה **וכל** שאינו בקשירה אינו בכתיבה **לא** דתניא קורין בו האי תנא הוא דתניא *לוקחין ספרים מן העובדי כוכבים בכל מקום ובלבד שיהיו כתובין כהלכתן, ומעשה בעובד כוכבים אחד בציפרי. שהיה כותב ספרים והתיר רשב"ג ליקח ממנו ורשב"ג עיבוד לשמן בעי כתיבה לשמן לא בעי **דתניא** *זיפין זהב או שטלה עליהן עור בהמה טמאה פסולות, עור בהמה טהורה כשרות ואע"פ שלא עיבדן לשמן רבי שמעון בן נמליאל אומר אפילו עור בהמה טהורה פסולות עד שיעבדן לשמן *אמר רבה בר שמואל בגר שתור לסורו, לסורו-ב"ש דדחוי ליה מיין: אמר רב אשי 'ישחזר לסורו משום יראה תנו רבנן **מעלין** בדמיהן עד כדי טרפעיק *מאי טרפעיק? אמר רב ששת איסתירא, ההיא טייעתא דאיתי חיירא דתפילי לקמיה דאביי אמר לה יהבת לי ריש חיש בתמרי, אימליא זידרא, שקלא, שדרתינהו בנהרא, אמר: לא אבעי לי לזלזולינהו באפה כולי האי: **מתני'** *המוציא את אשתו: משום שם רע לא יחזיר משום נדר לא יחזיר רבי יהודה אומר °כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר, ר"מ אומר כל נדר: שיעריך חקירת חכם לא יחזיר, ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר אב"ד אלעזר לא אמרו זה אלא מפני זה, אמר ר' יוסי בר' יהודה מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו "קונם אם איני מגרשיך" וגרשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם: **גבי'** א"ר יוסף בר מניומי אמר רב נחמן "הוא שאמרה" משום שם רע אני מוציאך משום

[עי' פרש"י מיתיבו כ. ד"ה וכתמר]

[תוספתא דמק' ע"ז פ"ג]

[כתובות סה.]

[נקמת מה:]

גמ' ס"ת שכתבו מין ישרף · עי' שבת קנו ע"ש ת"ש ד"ה רשיי ד"ה גר שמור לסורו · עיין רש"י הוריות דף יג ע"ש ד"ה ס"ל:

קמא א מיי' פ"ג מהל' מתנ' ומע"ת הלכה יג סמג עשין קכב טוש"ע י"ד ס' רפ"ו סעיף ו ופוש"ע מ"ת סימן לט סעיף ו:

קמב ב מיי' ופמג שם טוש"ע יו"ד שם טוש"ע ד ופוש"ע מ"ת שם סעיף ד [וכ"כ בלבוש עור בכלי ס"ת דף פת. ע"ש]:

קמב ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה ופמג שם ס"ג כלי עץ סמג עשין פעיף מת [וכ"כ בלבוש הלי תפילין דף עת. ע"ש]:

קמג ו (מיי' שם פ"ג הלי יג) סמג שם טוש"ע ס"ת סימן לט סעיף ג [עי' פ"ק דף כ"ה ע"ב] ופוש"ע י"ד ס' רפ"ו סעיף כ:

קמד ז ח מיי' פרק י מהלי' ניהוסין הלי יב סמג עשין מה טוש"ע מ"ע סי' ו סעיף ג:

[עיין תוס' סנהדרין מה: ד"ה לעולם ותוס' מנחות נוסחא/אחרת מה: ד"ה עד]

ג) ע"ש ד"ה ר' יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר ר"מ אומר כל נדר שיעריך חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר א"ר אלעזר לא אמרו זה אלא מפני זה א"ר יוסי בר' יהודה מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו קונם שאני מגרשך תגרשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם · אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן הוא שאמר

תוספות ריי"ד

אמר רב בודיא לרב אשי יתר על דמיהם הוא דאין לוקחים. פי' מפני פורתא הצבור אי נמי שלא יתנרו לשולל אותו הא בכדי דמיהן לוקחין ס"ת שנמצא ביד עובד כוכבים קורין בו דילמא ליגנז · אמר רב נחמן נקטי' אפיקורוס ישרף. פי' שהוא אדוק לע"ז וכל מחשבתו הוא לה וכותב עובד כוכבים יגנז פי' דלא אמרי' סתם מחשבת עובד כוכבים לע"ז אלא באומנם כדי למוכרו לישראל ומ"ד יגנז שמא הוא כתבו ופסול · תני דבינא בריה דרבא מפשרוניא ס"ת ותפילין ומזוזות שכתבן מין וכותי וישראל משומר פסולין שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה · ואשה אינה בקשירה דה"ל מצות עשה שהזמן גרמא לילה ושבת לאו זמן תפילין נינהו וכשרי · וישראל אפיקורוס פרכו מעליהן על שמים ואע"ג דאשה מחייבא במזוזה כדתנן בברכות (דף כ) ותייבים במזוזה כיון דאינה רשאית לכתוב תורה ותפילין אינה רשאית לכתוב מזוזה דלא גרועה כתיבת מזוזה מכתיבה ס"ת ותפילין וכל שפסול בזה פסול בזה"ר מעליהן על שמים ואע"ג כדי מרפעיקן מאי מרפעיקן אמר רב ששת אסתירא פי' סלע מרינה שהיא שמונית שבסלע צורי דהייטו חצי דינר צורי ורשאין לקנות התפילין מן המוצאם כל זוז בחצי דינר ואין זה מילוי הניכר שיחצו לבם לשולל מהן · הדיא מייתינא דאתייה הייתא דתפילי לקמיה דאביי א"ל אביי יהבתינהו ריש חיש בתמרי אימלי זידרא שקלא שדרתינהו בנהרא אמר אביי לא איבעי לי למזלינהו באפה כולי האי: **כתיבה** לשמן לא בעי · משום נדר לא יחזיר ר' יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ר"מ אומר כל נדר שיעריך חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר א"ר אלעזר לא אמרו זה אלא מפני זה א"ר יוסי בר' יהודה מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשיך וגרשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם: **גבי'** אמר ליה רב בודיא לרב אשי יתר על כדי דמיהן הוא דאין לוקחין הא בכדי דמיהן לוקחין, "ישמע מינה ס"ת שנמצא ביד עובד כוכבים קורין בו: דילמא לגנוז. אמר רב נחמן *נקטינן: °ספר תורה שכתבו *מין ישרף, כתבו עובד כוכבים יגנז נמצא ביד מין יגנז נמצא ביד עובד כוכבים: אמרי לה יגנז ואמרי לה קורין בו; ספר תורה שכתבו עובד כוכבים **תני חדא** ישרף **ותניא** אידך יגנז **ותניא אידך** קורין בו-לא קשיא **לא** דתניא °ישרף ר"א היא דאמר *סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים, **לא** דתניא יגנז-היא תנא הוא *דתני רב המנונא בריה דרבא מפשרוניא ס"ת תפלין ומזוזות שכתבן (מין) ומסור עובד כוכבים, ועבד, אשה, וקטן וכותי, וישראל מומר, פסולין שנאמר °וקשרתם "כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה **וכל** שאינו בקשירה אינו בכתיבה **לא** דתניא קורין בו האי תנא הוא דתניא *לוקחין ספרים מן העובדי כוכבים בכל מקום ובלבד שיהיו כתובין כהלכתן, ומעשה בעובד כוכבים אחד בציפרי. שהיה כותב ספרים והתיר רשב"ג ליקח ממנו ורשב"ג עיבוד לשמן בעי כתיבה לשמן לא בעי **דתניא** *זיפין זהב או שטלה עליהן עור בהמה טמאה פסולות, עור בהמה טהורה כשרות ואע"פ שלא עיבדן לשמן רבי שמעון בן נמליאל אומר אפילו עור בהמה טהורה פסולות עד שיעבדן לשמן *אמר רבה בר שמואל בגר שתור לסורו, לסורו-ב"ש דדחוי ליה מיין: אמר רב אשי 'ישחזר לסורו משום יראה תנו רבנן **מעלין** בדמיהן עד כדי טרפעיק *מאי טרפעיק? אמר רב ששת איסתירא, ההיא טייעתא דאיתי חיירא דתפילי לקמיה דאביי אמר לה יהבת לי ריש חיש בתמרי, אימליא זידרא, שקלא, שדרתינהו בנהרא, אמר: לא אבעי לי לזלזולינהו באפה כולי האי: **מתני'** *המוציא את אשתו: משום שם רע לא יחזיר משום נדר לא יחזיר רבי יהודה אומר °כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר, ר"מ אומר כל נדר: שיעריך חקירת חכם לא יחזיר, ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר אב"ד אלעזר לא אמרו זה אלא מפני זה, אמר ר' יוסי בר' יהודה מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו "קונם אם איני מגרשיך" וגרשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם: **גבי'** א"ר יוסף בר מניומי אמר רב נחמן "הוא שאמרה" משום שם רע אני מוציאך, משום

מעשה בנידון כו' · בגמ' מפרש מאי קתמר ומה תשמועינן: **מפני תיקון העולם** · בגמ' מפרש: **גמ'** ואוס שתמר לס · בשמת גיטין: **מתני' מפני תיקון העולם** · לי משום דוחקא לזיבורא לי משום דלא לינרבו ולייתו טפי · ולא תייקון: **גבי' קורין בו** · ולא תייקון שמא הוא כתבו לשם עבודת כוכבים ופלוגתא היא לקמיה · **דילמא** · דמכתב כתבו לשם עבודת כוכבים ואין גרלה דרך נחמן קאמר כתבו עובד כוכבים יגנו והייט תפילו כתבו למכור ליכראל ללקמן מפרש טעמא משום כל שהוא בקשירה היט בכתיבה אלא טעמא דאמרי לה קורין בו משום דליכא למימר לה קורין בו משום דליכא למימר מפני מיקי שיכראל כתבו דאין דרך עובד כוכבים לכתוב: **ורבא** דמניח יגנו הלי מגת הוא · הוה מלי למימר דרבנן"ג הוא דכתיב כתיבה לשמה כדלמר בסמוך אלא מייתי מגת דלייתי מה בהדיא: **כל** שיכול בקשירה יכול בכתיבה · מכלן לומר ר"ת דאין תפלה בלוב אלא מוגדת ועוטה ליליא כיון דלא מיפקדה ואין גרלה דהא מדפסלינן ברים התכלת (ממחת דף מכ.) ליליא בעובד כוכבים דברים כי יכרלל ועמו ולא כעובדי כוכבים מכלל דתפה כשרה ותמריגן נמי סוכה גגך כשרה בפ"ק דסוכה (דף ח:) ודוקא בס"ת ותפילין ומזוזות לכתיב ובקבס דרשינן הכי: **עד** שיעבדם לשמן · כרבי"ג קיי"ל דבעי עיבוד לשמה כדמוכח בהגזקין (נקמן דף נד:) דהכהן דתמת לקמיה דרבי תבהו ת"ל ס"ת שכתבתי גוילין שלו לא עבדתים לשמן ומסיק דתלמן תמה להפסיד שכרך ואין לתה נתמן להפסיד ס"ת והא לתפילין לכי ורבא בפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מח:) בהזמה לי מילתא היא ומוקי תהס פלוגתייהו בפלוגתא דרבי"ג ורבנן לא כמו שפי' שם בקונטרס דתכי דתמר מילתא היא כרבי"ג דבעי עיבוד לשמן דתם כן קשיא להלמתא דקי"ל קב"ס אלא לגבי תכי בר מינ"ן דקי"ל מפרס ר"ת דתכי כרבנן ללא בעי עיבוד לשמן דסגי בשמר הזמנת שמתקנין הקלפים ומברטפין תותם לשמן כיון דהזמנה מילתא היא ורבא כרבי"ג דבעי עיבוד לשמן ולא הזמנה מועטת ותע"ג דתמרינן בהחלכת (ממחת דף מכ:) דרב כרבנן ושמואל כרבי"ג והלכתא כרב בתיסורי לכא להלכתא כשמואל ותם ע"ג דתמר ליה התם תבי לרב שמואל בר יהודה הלי תלכתא היכי לבעיתו לה ל"ל מייתי לן דם תלזון וסמנים ורמינן לה ביורה ובקלין פורתא בציעתא ושמינן לה בתורדא ומדינן להיות ביעתא וקלינן להלי תורדא בטרת ממנו דבטינן לציעה לשמן ל"ל דתכי לא קיבלה ולישו לן בעי לן עיטה ולא טוייה ולא לציעה לשמן: **מעלין** בקודש עד כדי טרפעיק · מסוף פי' הקונטי' מסמע דקלי גם תסריס וקלא תימה דלתך משום הכ"ם ספריס דמהימן יקריס להעלות כדי טרפעיק כמו בתפילין ומזוזות לכך גרלה דקלי תסריס קשה לומר כתיבה לשמן ולתי לא בעי כתיבה לשמה מכתיבה לשמן ולא מסתבר דפריך מעיבוד לעיבוד דמדקתמר כתיבה לשמן לא בעי מסמע דמכתיבה לשמן לא בעי · **עיבוד** לשמן בעי כתיבה לשמן קלי מבל סתם עיבוד עורות לאו לתפילין קיימי ולא מסתבר דפריך מעיבוד לעיבוד דמדקתמר כתיבה לשמן לא בעי מסמע דמכתיבה לשמן לא בעי · **מעשה בנידון כו'** · בגמ' מפרש מאי קתמר ומה תשמועינן: **מפני תיקון העולם** · בגמ' מפרש: **גמ'** ואוס שתמר לס · בשמת גיטין:

כסורת הש"ס

משום נדר מני מוליך · בהוה אמרו רבנן להחזיר ולא לא אמר מוכר להחזיר : קסבר · רב נחמן : מעמא · דמקנין משום קלקולא שלא יקלקלנה על בעלה לאחר שיגמגם לאחר ויאמר לו לא הייתי יודע שהדברים בדמין לו שהגדל יש לו הפרה לפיכך היו נותנין לי מהה מנה לא הייתי מגרשך וכן לאחרי כשבא גילוסין שמפני כך הני מוליך וכשגדרשיק היה בדעתו להחזיר לם ימלוך דבריס בדמים" ומפלת גט בטל וכניה מן הסנפ-ממזרין לפיכך חוששין לו קודם גילוסין שמא יודע שלא מחזירה עולמית ושמא לאו מני נמחן לומר כן שכיון שידע שאסור לאחר ולא עם לא להמתין ולבדוק אחר הדברים גילה בדעתו שלא היפה חביבה עליו : ומי לא לא מני מקלקל

[תוספתא פ"ג] לם · שהרי לא לאמר שמוציאה משום שם רע וכיון דלא מני לקלקלה מכיוכה לא לאמרו לו להחזיר עד שלא יעשה : וגריך שימחר כו' · תקנו חכמים למוליאה שיחמר לה כן ומיהו בין לאמר כין לא לאמר לא יחזיר : לפלני מעמא · דלא יחזיר משום קנס שלא יהו בעוח שקלקל כו' : ומגלו דבריס בדמים · של שם רע וס"ל לעניו נדר דהוחר : לומריס לו · קודם גילוסין וכיון דלא עם וגרשה מן לא מני לקלקלה דגלי דעתיה דלא חביבה עליו כולי האי : מ"ע דרבי יסודס · לאמר נדר שהולך בריבים מן לו לו הפרה : ולא משום · בנבעולים כחיב : נשבעו נפש · והוה להו לאחזולי משבועתייהו לי לאו משום דהולך בריבים : ורבנן · לאמרי לים לו הפרה : פשם · לאו משום דאין לו הפרה לאו לגריך דמי חיילה שבועה עלייהו כלל שלא משבועת היסה : משום קדושם פשם · שלא יאמרו העובדי כוכבים שנשבו על שבועתן" : מיס שנים רבים ג' · נבי זבה לכשיש בכי בשילתי מלה : עדס · עשרה לכחיב בכילתי מלה : עדס · "לעדה לרעה" יאלו יהושע וכלב :

[שם ע"ב] מדם רוחס שפכוס · כלומר היו מקפיד בכך הלכך לגריך חקירת חכס מני לקלקלה : מאי חנא · לעיל מיניה בנדרים שנדר הוא [שם] שלא אחן לה עסוקין שלא בנדרים שנדרה היא : אבל נדר הוא · פיגנלא : יאוור.

[שם נב:] שם יכלה לגיכת למיהם לקלקולי : מתי

* ויקרא ו': כה ואשם כי יחוא צוא האש יאמר ... בפיטס ...

קטחת א מיי' פ"י מהלי גירושין הלכה יב סמג עשין מה:

[ב] עוס"י ד"ד פי' ככת פעיף כת :

תוספות רי"ד

שאמר לה משום ש"ר אני מוציאך משום נדר אני מוציאך קסבר מעמא מאי משום קלקולא אי אמר לה הכי מצי מקלקל לה ואי לא לא פי' אמר לה בעת הגירושין משום ש"ר אני מוציאך בבר נילה דעתר שאינו מגרשה אלא בעבור הלעז שיצא עליה ואילולי הלעז לא היה מגרשה ועצב הוא בגירושי' וכל מה שעושה אינו עושה אלא בעבור הלעז ואם יחברר לו היום ומחר שהיה שקר עתיד היא להחזירה הלכך אע"פ שנתן לה גם סתם בלי שום תנאי שבעולם אנן שהרי שכל לבו אינו אלא שאם יפצא הלעז שקר שלא יהא גם ואף ע"פ שלא פירש בתר דעתיה אולי שאין הגם נימר אלא כפי מחשבת לבו ואילו היה מתנה עמה בפירוש הרי זה גיטין ע"פ שחשם רע הוא אמת בודאי כי האשה לא היתה נישאת עד שהיה מחברר אם היה אמת ככל תנאי דעלמא שהבעל מתנה בגם ואין האשה נישמאה עד שיתקיים התנאי שהרחנה בעלה עמה אלא מפני שנתנו לה סתם בלי תנאי אנו חוששין שבשעה שהיה בעולה נפל בפל ובניה ממזרים ואע"פ שאין הבעל פוען שאינו באן או שמת אחר שהלידה הבנים אנו מוחנים כך (ותוספ) שכתוב ויאמר אלו הייתי יודע כי' לוא דוקא שיאמר הבעל אלא יכול לומר כך וכיון שיכול לומר כך אע"פ שלא אמר אנו אומרים כך דס"ל לרבנן נותנו לה סתם ואינו מפיל בו שום תנאי' כיון שנילה דעתו שנשוים שם רע הוא מוציאה אנן סהדי שאם יפצא ש"ר שאינו ש"ר אין רצונו שיהא גם ואע"פ שלא פירש דבר זה בפיו כך הוא באלו פירש והתנה בפיו דבתר מחשבת לבו אולי וכך הוא שוה נילוי דעתו כתנאי בפר ואנו וישנין שמא תנשא האשה בגם זה בעבור שנתנו לה סתם ונמצא הגם שקר ונמצא הגם בפל הלכך אומרים לו הרי יודע שאחה מגרשה לו בעבור שהוא מוציאך משום ש"ר אני מוציאך לך ואפילו אם יפצא הלעז שקר כדי לשבר ולבפל מחשבתו שחושב בלבו שאם יפצא שקר אחוירנא ואז יפלך ולא יתן לה הגם ואם יתנגיה לה בודאי כי נפר ומגרשה בכל לב ואין בלבו ערר להחזירה אפי'

מתני' אני מוציאך קסבר טעמא באי משום קלקולא אי אמר לה הכי מצי מקלקל לה ואי לא לא מצי מקלקל לה אבא דאמרי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן צדוק. שיאמר לה "הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך ומשום נדר אני מוציאך קסבר משעמא מאי כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים ולכך צריך למימר לה הכי, תניא כלישנא קמא ותניא כלישנא בתרא

תניא כלישנא קמא א"ר מאיר *מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר ישמא תלך ותנשא לאחר ונמצאו דברים בראין "אמר "אילו הייתי יודע שכן הוא אפי' אם היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה "ונמצא גם בטל ובניה ממזרין לפיכך אומרים לו "הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר

תניא כלישנא בתרא אמר רבי אלעזר ברבי יוסי מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר ישלא יתו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים לפיכך "אומרים לו לה הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך ומשום נדר אני מוציאך רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר : *אמר רבי יהושע בן לוי מ"ט "ויהודה "והדרתיך "יקא הכתוב בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה ורבנן[ה]תם מי חלה שבועה עילויידהו בלל כיון דאמרו להו מארץ רחוקה באנו ולא באו לא חיילה שבועה עילויידהו בלל והאי דלא קמלינהו משום קרושת השם "וכמה רבים "רב נחמן אמר [ג] ג' "ר' יצחק אמר עשרה "רב נחמן אמר ג' "ימים "ב' "רבים "ג' "רבי יצחק אמר עשרה דכתיב "עדה": רבי מאיר אומר כל נדר שצריך וכו' : תניא "רבי אלעזר אומר לא אמרו צריך אלא מפני שאינו צריך כמאי קמיפלגי *"ר"מ סבר אדם רוצה שתתבוה אשתו בב"ד "ור"א סבר *אין אדם רוצה שתתבוה אשתו בב"ד : א"ר יוסי בר' יהודה מעשה בצידן וכו' : מאי

חנא דקתני מעשה "חסורי מיחסרא והכי קתני "ב"א כשנדרה היא אבל נדר אידי יחזיר ואמר רבי יוסי ברבי יהודה מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו "קונם אם איני מגרשיך "וגירשה והחזירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם מאי

אי אמר לה הכי מני מקלקל לה · נראה דמתמה זו ליכא כי הם לעז בעלמא ולא שיהיה ממש נע בטל וכניה ממזרים דהא לא אמר ע"מ דלא"ג דכמאי דוכתי מהני גילוי דעת כמו שכר מברחת שמפלו (כתובות דף עמ:) וזכין ולא תילטריכו ליה וזיז דפרק תלמה ניזונת (שם דף נז:) הכא ליכא למימר הכי מדבעי לר"ע תנאי כפול לכך נראה דלא אמר לה אלא לעז בעלמא שיוצית עליה לעז כדי להחזירה לע"ג דכבר ניסתח לאחר שניה ליה דוחק דסוגג הוא לכך אמרו אמר רב מנימוי אמר רב נחמן צדוק. יחזיר דהסתח שוב לא יוציא לעז וכ"ש פי' דלפילו יאמר לולי הייתי יודע כו' ליכ נאמן לכיון דיודע שאסור להחזירה ולא עם להמתין ולבדוק אחר הדברים גילה בדעתו שלא היפה חביבה עליו ור"ת פי דבעי מצי מקלל כפול כי לא כפליה למילתיה ולא כפליה לתנאיה דלי כפליה לתנאיה אין מועיל מה שלא יחזיר לעולם לוכל קלקולא : שלא יהו בנות ישראל פרוצות כו' · הכי קאי ליעני דלא כמתני דקתני קמא שכר חליבת ד"ק פליגי לישנא קמא שכר עין דקתני במתניתין נמי משום שם רע והסם אין צריך פרישת דמה לה לעשות שם מוליאין ע"ל עליה שלא טועמת משום קלקולא הוא ולישנא בתרא מייתי שלא צריך במוליא ע"ל כדי שלא תלך ותנשא לאחר ונמצאו דברים בראין כתיב סבר דבמוליא ע"ל לא מלי מקלקל לה דכיון דמשום ש"ר מנרשה דעתה בלא כלום ולא אכפת לה אם יחזיר לה ולא מלי קלקולא הוא דהיכי דמי דבמוליא ע"ל לא מלי לה דכיון דמשום ש"ר מנרשה דעתה בלא כלום וכן בנדרים דמסקינן דאפי' מאי טועמת הוי בתנויייהו והסתם לאי צריך למיתי חניא לישנא קמא מדר"מ אמ"ק דלא מייתי שלא צריך במוליא ע"ל כדי שלא טועמת משום קלקולא והוא הדין לא"ק ור"ת לישנא בתרא דרב יוסף פרישת מכח לן דפליגי רבנן עליה דר' יהודה וסבירי דמר סבר בעל מוליא ע"ל כדי שלא טועמת משום קלקולא ומפלי בכל ענין לגרשה מן הסתם ואפי' מאי טועמת משום שם רע ולא חיישי' לקלקולא דלא מלי לה לאחזולי משבועתייהו כלל דהלא חיילא שבועה עלייהו כלל ולאו משום שנדרו ברבים ורבנן דתם מי חיילא שבועה עלייהו כלל ולאו משום שנדרו ברבים ורבנן דתם מי חיילא שבועה עלייהו כלל דהלא חיילא שבועה עלייהו כלל דהלא חיילא שבועה עלייהו כלל דהלא

[סנהדרין כט. לט:]

קמט א מיי' פ"ג מהלכי גירושין הלכה כה סמג לאוין רמב עוש"ע י"ד סי' רג סעיף ג :

קנ ב ג מיי' פ"ו מהלכי גירושין הלכה יג סמג עשין נ עוש"ע אה"ע סי' קי"ט סעיף ג :

[נדרים יז.]

קנא ד ה מיי' פ"ח מהלכי מתנות עניים הלכה יג סמג עשין קסב טור ש"ע י"ד סי' רנב סעיף ו :

מגיד משנה

ם תוספות ריי"ד

שאלה להם יכול היא לקלקלה שאם יוקף לה הכם להתיר לה נדרה יאמר הוא אלו הייתי יודע שיוקף לה חכם אם היו נותנים לי אפי' ק' מנה לא הייתי מנדרשך ונכנסא גם בפל ובניה ממורים ושאינו צריך חקירת חכם אלא הוא יכול להפר כגון שהיא מגדרי עיני נפש לא הצדיכו חכמים לאסור עליו מלהתירה לפי שאינו יכול לקלקלה ולומר אלו הייתי יודע וכי שהרי הוא יכול להפר ולמה לא הפר אלא ודאי נפר בלבו לנרשה ר' אלעזר אומר לא אמרו זה · אלא מפני שאינו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי ר"ם סבר אדם רוצה שתהבוה אשתו בב"ד ור' אלעזר סבר אין אדם רוצה שתהבוה אשתו בב"ד · פי' ר' מאיר סבר בגדר שצריך חקירת חכם ואינו מגדרי עיני נפש שיכול הבעל לחפר איבא למיחש לקלקולא כדאמרן שיכול לומר אילו הייתי יודע שהבם יכול להתירה לא הייתי מנדרש דניחא לי שתהבוה אשתי בב"ד ולחשאל על נדרה ואת"ל שתהבוה עצמה נדרניה בפניהם הוא ואלוהא לה. אבל אם אינו צריך חקירת חכם אינו יכול לקלקל ולומר אילו הייתי יודע שאני יכול להפר לא הייתי מנדרשך שדבר זה יודע הוא לכל שהבעל אשתו · ור' אלעזר סבר איפכא בגדר שצריך חקירת חכם אינו יכול לקלקל דאמן מהדרי שאין אדם רוצה שתהבוה אשתו בב"ד אבל בגדר שאינו צריך חקירת חכם יכול לקלקל ולומר שאני כל אדם בקי שיכול להפר נדרי אשתו הלכך לא אמרו צריך אלא מפני שאינו צריך שיעיר הקלקל תלוי בו א"ר יוסי ב"ר יהודה מעשה בציפרי וכו' מאן תנא דקתני מעשה · פי' דרך התנא כשאפשר מעשה מביא ראיה לדבריו הראשונים וזה אינו כך דבריהא מיירינן כשנדרה אותו ומעשה דסיפא מיירי כשנדר אותו חסרי מחסרא והבי קתני בר"א שנדרה היא אבל נדר הוא יחזיר וא"ר יוסי בר' יהודה מעשה נפי בציפרי בא' שאפר לאשתו קונם אם איני מגרשך ונירשה והתירו לו חכמים שיחזירנה *) מאי קונם · פי' קונם שאני נהנה לך כקונם שאוכל בשר חזיר ומשמע שאפר עליו דבר בקרבן והבא דאמר קונם אם אינו מגרשך מאי אפר עילויה אמר רב הונא באומר יאסרו עלי כל פירות שבעולם עלי אם איני מגרשך · והתירו לו שיחזירנה · פשיטא · מהו דתימא ליגזור משום דר' נתן *דתניא" נתן אופר "הנודר באילו בנה במה והמקריבו באילו הקריב עליה קרבן וקם"ל · מפני תיקון העולם · מאי תיקון העולם ? אמר רב ששת אריסא דרבינא אמר לעולם אסיפא והכי קתני אין בזה מפני תיקון העולם: מתני' המוציא את אשתו משום אילונית: רבי יהודה אומר לא יחזיר לה בנים הימנו והיא חובעת כתובתה אמר רבי יהודה לה שתיקותיך יפה מדיבורך": גמ' למימרא דרבי יהודה חייש לקלקולא ורבנן לא חיישי לקלקולא והא איפכא שמעינן להו דתנן המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר אלמא רבנן חיישי לקלקולא ורבי יהודה לא חיישי לקלקולא ? אמר שמואל איפוך, והא מדקתני סיפא נישאת לאחר והיו לה בנים הימנו והיא חובעת כתובתה אמר ר' יהודה: אומר לה שתיקותיך יפה מדיבורך מכלל דרבי יהודה חייש לקלקולא? הא נמי איפוך אביי אמר לעולם לא חייש רבי יהודה בהיא סברה לה כר' מאיר סבר לה כרבי אלעזר: בצריך סבר לה כרבי אלעזר, בשאינו צריך סבר לה כר' מאיר, אמר רבא דרבי יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא? אלא אמר רבא: רבי יהודה אדר' יהודה לא קשיא כדשינון דרבנן אדרבנן לא קשיא *מאן דמימר ר' מאיר דאמר בעינן תנאי בפלולהוהא במאי עסקינן בדלא כפליה להתאנה: מתני' המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים: אין פודין אותו, אבל פודין את הבנים לאחר מיתת אביהן: גמ' אמר רב אסי "והוא שמכר ושנה ושילש. והנהו בני בי מיכסי דיזפי זוזי מעובדי כוכבים ולא הוה להו למפרעינהו, אתו וקא נתבי להו, אתו לקמיה דרב הונא אמר להו מאי איעביד לכו דתנן המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פודין אותו אמר ליה רבי אבא לימרתני רבינו והוא שמכר ושנה ושילש? אמר" ליה הני מרגל רגילי דעבדי הכי. מתנא גברא דזבין נפשיה ללוואי אתא לקמיה דרבי אסי, אמר ליה מאי קונם? אמר רב הונא "באומר "יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם איני מגרשך": והתירו לו שיחזירנה · פשיטא · מהו דתימא ליגזור משום דר' נתן *דתניא" נתן אופר "הנודר באילו בנה במה והמקריבו באילו הקריב עליה קרבן וקם"ל · מפני תיקון העולם · מאי תיקון העולם ? אמר רב ששת אריסא דרבינא אמר לעולם אסיפא והכי קתני אין בזה מפני תיקון העולם: מתני' המוציא את אשתו משום אילונית: רבי יהודה אומר לא יחזיר לה בנים הימנו והיא חובעת כתובתה אמר רבי יהודה לה שתיקותיך יפה מדיבורך": גמ' למימרא דרבי יהודה חייש לקלקולא ורבנן לא חיישי לקלקולא והא איפכא שמעינן להו דתנן המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר אלמא רבנן חיישי לקלקולא ורבי יהודה לא חיישי לקלקולא ? אמר שמואל איפוך, והא מדקתני סיפא נישאת לאחר והיו לה בנים הימנו והיא חובעת כתובתה אמר ר' יהודה: אומר לה שתיקותיך יפה מדיבורך מכלל דרבי יהודה חייש לקלקולא? הא נמי איפוך אביי אמר לעולם לא חייש רבי יהודה בהיא סברה לה כר' מאיר סבר לה כרבי אלעזר: בצריך סבר לה כר' מאיר, בשאינו צריך סבר לה כרבי אלעזר, אמר רבא דרבי יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא? אלא אמר רבא: ר'

פירקין: מתוס קלקולת · מלת יומעטו בעובדי כוכבים וילמדו ממעשיהם ובמי אפשר להכי למיתם להכי למעבד להון לתהוון: **לימת נתיבות סוף דקתני** · ולח הוי מין מלת מומר ובמינים הוח לתמיהן *מוכידים אבל לח מעלין אבל מומר לתמר' התם סמי מכלן מומר: **ומלינן לימוק'.** עדיים הניזדו עליו כן והוי לוכל נבילות ושיגול של תבן לו של קטור ופקיע ושיגול של תבן לו של עופרת בתורו: **דיומת בתרת.** כתהורגין לתוכו: **דלימול לדמים** · שימהול על דמו · **לימקמיעינהו ולומכיעינהו** · לקטור לתכם ולהוסיפכם: **מייתא ופלגא** · כלומר מכה ולתי מכה: **יתיב קתניל ושתי** · כל ימיו כל מה שהיה מסתכר לת היה מלמלם להלניע ליום מתר: **למוגא עליה** · כר לו כסת ליהן עליו: **כריתי כרי** · בעבי ושומן שבמעי הוח לי כר וכסת: **מוריקא** · כרכום: **מרתני' סבי גרסיגן ליקח ומכיגא בכורים.** בכל מקום לריך ליקח מן העובד בוכבים ביכורי פירותיה בדמים יקריס ומביאים לירושלים: **מפני תיקון העולם** · שלת יהת רגיל למכור בקרקע בת"י לעובד בוכבים גם הם מכר יפריח לחזור לתכריה ולפרות: **גבי' מתן קנין בי.** הם קנה עובד בוכבים בקרקע בתרץ לין קנייתו קנוי. להפקיעה מקדושתה שלת מתכייב במעשר ויכרעל הקונה ממנו מן הפירות לריך לעשר: **לגבי מדם** · לכל לריכין: **דינוך ולת דינוך של עובד בוכבים** · שלם מירקון עובד בוכבים והן שלו בשעת מירוח שהוח גמר מלאכתן למעשר, מירות העובד בוכבים פוטרן ולפי' לקתן מיקרעל בשלוין, אבל הם הגדילו בקרקע העובד בוכבים ולקתן יכרעל בשלוין ומירתן חייבין במעשר בקרקע ול"ש דיד עובד בוכבים לת הופקעה קדושתה: **נקט שכתב ופלג** · שתמן הפקר ופטורין מן המעשר שתלתר "וכל בוכבים אומר אלי" ופ *שיש קנין לעובד בוכבים בא"י להפקיע מידי מעשר שנאמר "דגנך" ולא דגן עובד בוכבים אבל אין קנין לעובד בוכבים בא"י לחפור בה בורות שיחין ומערות שנאמר "להי הארץ במאי קמיפלגי מ"ס דגנך" ולא דגן עובד בוכבים אמר רבה מנא אמינא לה? דיגון עובד בוכבים אמר רבה מנא אמינא לה? *אלמא דלקט והשכחה והפאה של עובד בוכבים חייבין במעשר אלא א"כ הפקירם דמי: **אלימא** דיישראל וליקטינהו עובד בוכבים "אלא א"כ הפקיר" הא מפקרי וקיימי **אלא לאו** דעובד בוכבים וליקטינהו ישראל **טעמא** דהפקיר הא לא הפקיר חייב, לא, **לעולם** דישראל וליקטינהו עובד בוכבים ודקא אמרת הא מפקרי וקיימי, נהי דמפקרי אדעתא דישראל, אדעתא דעובד בוכבים מי מפקרי, ישראל שלקח שדה מעובד בוכבים עד שלא הביאה שליש וחזר ומכרה לו משהביאה שליש חייבת במעשר שכבר נתחייבה בה אין, לא נתחייבה, לא, הא במא? עסקינן בסוריא וקסבר יחיד לא שמיה כיבוש את שפת ישראל ועובד בוכבים שלקח שדה בשותפות טבל

לכל מילי: **אדעתא** דעובד בוכבים מי מפקרי · והת דפליגי ר' יוחנן וריש לקיש בירושלמי דפ"ו דמסכת פאה בהפקיר ליכרעל ולת לעובדי בוכבים דרבי יוחנן תמר הפקר הכי מילי כי קתני ליה יכרעל אבל כי קתני ליה עובד בוכבים הפקר בטעות הוא ותיבו הפקר: עכבל

תבואתך ולת תבואת עובד בוכבים ומ"מ דריש מיגך דגנך ולת דגן עובד בוכבים מדלת כתיב דיגון בהדיה ול"מ כי היכי דדרשי' גבי דיגון למעלן דמתייב מירוח העובד בוכבים תין מיעוט לתר מיעוט לתת לרבות בני נמי מדרש גבי דגנך וי"ל דלת מיסתבר לאוקמי מיעוט לתר מיעוט

תוספות ריי"ד

אמר רבה תע"פ שתין קנין כו' · והל דתניא לעיל (דף מג:) תע"פ שטעה יכרעל ומיטו פטורה מן המעשר לומת ים קנין ליכת לאוקמתא בבורית כדמתני לקמיה וההיל דהשולל (ל"ת דף קלי) דהמקבל שדה לבוסתו מן העובד בוכבים דמעשר ומין לו ודמי לה התם לעניין ים קנין תע"פ שהדיחוי לתת כדדייק מדנקט מליק מ"מ דלית גמורה ליכת ועוד מלי למימר רבה דמסכר מן קנין ומיהו ליתכתן ר"מ דמסכר ים קנין בספ"ק דע"ז (דף כ"ו) דלתמר תן מסכרים לה קנין שדות משום דמפקע להו ממעשרות דכל זמן שלית על יכרעל כל מי שזורעה מייב במעשר וכי קנה לעובד בוכבים הזורעה פטור ים קנין דכי תן קנין תן ופקעה מה שתין עובד בוכבים מעשר קרקע המייבת דהשם פריך ים נמי מפקיע ממזוזה ומסני מזוזה תוכת הבל היה ותין זה הפקעה והל דתמר ר' מתיר בפרק רבי יסמעל (מגמות דף סו:) פוטרין מכל עובד בוכבים על סו יכרעל התם תייבי כשגדלו ליכ יכרעל ולהכי מוקי פלוגתייהו במירות העובד בוכבים ולת ים קנין וכי פריך הכת לרבי לעזר היה מלי למימר לתת דלתמרי כר"מ לת קתני דיגוך ולת דינון עובד כוכבים · מתון פי' הקונטרס מסתמא דהת בהא תליא דלרבה דתמר תין קנין ודכים · דיגוך ולת דינון עובד בוכבים לית ליה מירוח העובד בוכבים ולת ליכת למיגך דגנך ולת דגן עובד בוכבים לית ליה למירוח העובד בוכבים ולת ליכת למיגך דגנך ולת דגן עובד בוכבים ולת ליכת למיגך דגנך ולת דגן עובד בוכבים ולת ליכת למיגך דגנך ולת דגן ע

עין משפט נר מצוה

קנח א מיי' פ"ל מכלי תרומות הלכה כ ועי"ש נכ"מ :
קנט ב ג ד ה מיי' פ"ד מכלי כיכוכים פל"ו סמג עשין קלט קמ :
קס ו מיי' שם פל' ח :

מתני' ושולין מעורבין זה בזה · פי' בקונדרס לין לך כל תקה ותקה שלין תליה טבל ותליה לגריך לעבר מיניה וביה ולא ממט על טבל גמור ולא מטבל גמור עליו מפני שמפרים מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב לכל כי מפרים מיניה וביה מעבר מן החיוב שבו על החיוב שבו ומן הפטור שבו על הפטור שבו ותפילו חלקו בספיקו הן שומדים לחין קיון בריה וקשה לחמר לקמן לחי קיון פירות לחו כקיון הגוף דמי והחתים שחלקו לקומות הן לח מקכחת למייטי בכוכים חלח מח כר מח כח חפילו למ"ד חין בריה יש בו בזדי חלק בו דחמייב בכוכים והמוחר שהוח חולין מני מקדים ליה כדחמרינן בפרק הספיקה (כ"ב דף פח:) וזוחק לומר דלח מבכחת דמייטי בכוכים כהלכתן חלח שלח יפרך להקדיש קמור דליכח למימט עליה כלל קמור ועוד כפ' יש בכור (בכוכות דף מה:) גבי ממט שלטים ולח חני ממט קמור דכו"ע חית לה לחי בריה ממט שלטים ולח למ"ד חין בריה יש בו בזדי חלק בו דחמייב בכוכים והמוחר שהוח חולין מני מקדים ליה כדחמרינן בפרק הספיקה (כ"ב דף פח:) וזוחק לומר דלח מבכחת דמייטי בכוכים כהלכתן חלח שלח יפרך להקדיש קמור דליכח למימט עליה כלל קמור ועוד כפ' יש בכור (בכוכות דף מה:) גבי ממט שלטים ולח חני ממט קמור דכו"ע חית לה לחי

בזמן שהיובל נוהג . כל מכירת קרקע לפירות שהרי חוזר הגוף ביובל : **מדמפקי דפירא נמים** . ולאו מדעתא למקנייה לגמרי לפילו שעה אחת : **סקונה אני מילתא בתוך שדהו של חבירו** . דקי"ל בבבא בתרא (דף פה.)דלא קנה קרקע הלכך חיטו קונה דלמ מני למימר פרי האדמה תורה אור

בזמן שהיובל נוהג ר' יוחנן אמר מביא וקורא ר"ל אמר "מביא" ואינו קורא רבי יוחנן אמר מביא וקורא-קנין פירות בקנין הגוף דמי ר"ל אמר מביא ואינו קורא-קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי, וצריכא: דאי איתמר בההיא דאמר ריש לקיש דכי קא נחית אדעתא דפירא קא נחית, אבל בהך דאדעתא דגופיה קא נחית אימא מודי ליה לר' יוחנן ואי איתמר בהא דאמר רבי יוחנן אבל בהך אימא מודי ליה לריש לקיש צריכא. *הקונה אילנות בתוך שדהו של חבירו מביא ואינו קורא הא שלשה מביא וקורא. ת"ש *הקונה שני בזמן שאין היובל נוהג, אילנות בתוך שדהו של חבירו מביא ואינו קורא הא שלשה מביא וקורא. ת"ש בזמן שאין היובל נוהג, והשתא דאמר רב חסדא "מחלוקת ביובל שני אבל ביובל ראשון דברי הכל מביא וקורא, דאמרתי לא סמך דעתיה" *ל"ק הא ביובל ראשון הא ביובל שני, לימא כתנאי **מנין ללוקח שדה מאביו והקדישה ואח"כ מת אביו מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה? ת"ל °אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו" שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה דברי ר' יהודה ור"ש ר"מ אומר מניין ללוקח שדה מאביו ומת אביו ואח"כ הקדישה מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל °אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו" שדה שאינה שדה אחוזה יצתה זו שהיא שדה אחוזה ואילו לרבי יהודה ור"ש מת אביו ואח"כ הקדישה, לא צריכא קרא מאי לאו בהא קמיפלגי רבי סבר קנין פירות בקנין הגוף דמי והא במיתת אביו הוא דלא ירית אלא מידי והלכך מת אביו ואח"כ הקדישה צריך קרא רבי יהודה ור"ש סברי קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי והא במיתת אביו השתא הוא דקא ירית והלכך מת אביו ואח"כ הקדישה לא צריכא קרא ורבי איצטריך קרא להקדישה ואח"כ מת אביו הוא דאיצטריך, אמר רב נחמן בר יצחק לעולם אימא לך *בעלמא מסברי ר' יהודה ור"ש קנין פירות בקנין הגוף דמי והכא רבי יהודה ור"ש קרא אשכחו ודרוש: לכתוב רחמנא אם את שדה מקנתו אשר לא אחוזתו מאי "משדה אחוזתו" שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה א"ר יוסף אי לאו דא"ר יוחנן קנין פירות בקנין הגוף דמי *לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש *דא"ר אסי א"ר יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן וכתוזדין זה לזה ביובל, ואי ס"ד לאו בקנין הגוף דמי לא משכחת דמיתי ביובלות אלא חד בר חד עד יהושע בן נון, אמר רבא קרא ומתניתא מסייעי ליה לר' [אקרא] במספר

לא דכ"ע קנין פירות כקנין הגוף דמי . דיחוית בעלמא הוא דרבי יהודה מיית ליה בהחובל (ב"ק דף ג.) גבי דין יום לו יומים דלאו כקנין הגוף דמי : **אי** נלו דלמר ר' יוחנן קנין פירות כו' . הקשה רבינו תם ונלו לאך מלתו דקיימת לן כרים לקיש דלאו

הניזקין שמין להן בעידית. אין עניין נזקין אלא מטוס דתניא לעיל בהשולח מילי דתיקון העולם תניא היה ונתן פטורה דתניא בבבא בתרא ולא תניא היה במכילתין מטוס דתיקי התם במילי שבתורת כילד בעמין תניא התם: **וכתובת** אשה בזיבורית. בגמ' מפרש טעמא מטוס דיוקר ממה שהאיש רוצה ליתן התם רוצה להכתיב ומקשה למאן דאמר כתובה לתוריתא דילוף לה בפ' קמא דכתובות (דף י.) מכמוהר הבתולות ומוהר הבתולות כתיב מלתוריתא דיכה בעידית ואמאי הפקיעו חכמים היכה מהאי טעמא וי"מ נמי דאמר היכה בזיבורית קסבר כתובה לתוריתא בפ' חע"פ (כתובות דף עו:) וי"ל דטעמא דהפקיעו חכמים היכא דלאמר בגמ' (נקמן מט.) גבי בעל חוב שלא ירהא אדם לחביבו שהא נתה ויאמר תקפון ולוטוו הכי נמי חכמ חכמים בהאי שמא מקיבוטו כדי שיגרשנה ומקבה כתובה ומטעמא דיוקר שהאיש רוצה ליתן שהא רוצה להכתיב לא הוי שלא מטוס דלא תימא כמו שבעל חוב בזיבורית מטוס בעולה דלא שהא גמי מטוס:

מיתיבי שהא בזיבורית:

אין נפרעין מנכסים משועבדין כו'. ותע"ג למאן דאמר שעבודא דלא לתוריתא מלתוריתא נמי בלא מיקון העולם לא גבי ממשעבדי ואפילו למ"ד שעבודא לתוריתא מכל מקום בע"מ דיבו בזיבורית מן התורה מ"מ לא שלו מטוס מיקון העולם היה גובה אפילו ממשעבדי בזיבורית מטוס בעולה דלא להכי קאמר שפיר מטוס מיקון העולם: **אין** נפרעין מנכסי יתומים כו'. בבעל חוב ניתא דלא מייתינן בגמרא (נקמן דף נ:) דלא מכיח מלוה לדעתיה דמית ליה מבל ניזקין דליכן מלתוריתא בעידית אלא הפקיעו חכמים דיכן מטוס יתומים ובגמרא אמר בזיבורית אפילו הן ניזקין ובדבא ניתא למוקי לה בגון שהיה עידית לניזק בזיבורית דמזיק כו' ולאלתיי ואמר דמיתי דלעיני עליה אלא למימר דמכבי בעבודא לא לתוריתא לא מי אמי לא פלוג רבנן בין בעל חוב לניזקין: **אמר** מבי לא לגריכא אלא לר' ישמעאל דאמר מלתוריתא בלניזק כו'. מקשה ר"ת דהכא משמע לאבי דלעני ר' ישמעאל ור' עקיבא לא מיימינן בלניזק ולא בדמזיק וכן אמת בהדיא לקמן ובפ' הכותב (ב"ק דף נא.) מוקי לאבי פלוגתייהו בניזקין במקוייב אבל ובראה לפרש דלתע"ג דלעני לא מיימינן בדניזק אלא בדמזיק מ"מ משמע ליה לאבי דבניזקין במקוייב אבל אמי מדקאמר ר"ע לא בא הכתוב אלא לגבות מן העידית אלמא מתוך שהוצרכו אנו לכך בא הכתוב להחמיר על המזיק כמו שחמרת אלא לעניין עידית לבד בא הכתוב ואי לא בעי לעני בניזקין במקוייב אבל בעידית לחודיה לא היה מחמיר ר' ישמעאל על המזיק כשום דבר שבעי מר' עקיבא אלא אדרבה ר"ע לחמר בלמזיק מיימינן מחמיר מפני כמו שחפרת בשמוך ולהכי קאי אמי אמי לא לפלוג רבנן בין בעל חוב לגזקין: **אמר** מבי לא לגריכא לר' ישמעאל דאמר מלתוריתא בלניזק אבל בקרקע נתקן לו אי לא קרקע או מטלטלין: וב"ח בבינונית מי' ברלית ליה זוזי אבל אי אית ליה זוזי לא מצי אפר נפשיה לא בקרקע ולא במטלטלין אלא בזוזי דזקוקא נבי מוקי הוא דאקיל דהכא ישיב לרבות שוה כסף ואפילו שבין אבל נבי ב"ח עבד ליה לאיש מלחה כדבתבינן בבתובות בפ' הכותב ובבבא בתרא בפ' המוכר בית כור שער ואי ליה ליה זוזי ואית ליה מטלטלין ה"נ דלא מצי מבני ליה קרקע אבל (איה) [אי ליה] ליה זוזי ולא מטלטלין מבנתו מן הקרקע ומן הבינונית: וכתובת אשה בזיבורית. מי' כתיבת אשה בבינונית אין נפרעין מנכסים משועבדים בפקום שיש נכסים ב"ח אפילו הן זיבורית אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית. פי' אם אינו רוצה המוכר לתבותו מטלטלים דמי נוקו אלא קרקע מנבותו כשהמת נוקו מן העידית שבנכסיו כדכתיב מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם ועידית היא הנאה שבבל קרקעותיו את כל נאות יעקב תרגומא ית כל עידית יעקב וכל מה שנבה בשומא נבה אלא שיותר אדם רוצה מעט עידית מרובה זיבורית אבל אם רוצה להבותו מטלטלין מנבוי מסה

הניזקין שמין להן. ניזקן וגובין דמי ניזקן: **בעידית**. שבבבכי המזיק אמת לו לאדם לעבות מועמו מקרקע עידית ולא לעבות הרבה מזיבורית וכולהו מפני תיקון העולם כדמפרש בגמ': **אין מוליאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות**. הגוזל שדה ומכרה לאחר וזרעה וממה ועמדה פירות וכח נגזל וגבאה עם פירותיה מן הלוקח ואין מצלם לוקח כי אם היליאה מיוך הלוקח על המוכר וגובה את הקרקע מהכרים משועבדים שמכרה לו בחייה וכתב לו שטר מכירה והרי היא מלוה בשטר, ואת הפירות מנכסים בני חורין ולא ממשועבדים ובגמ' מפרש טעמא וכן לבאת קרקעות אם הבייתה הלוקח בבינונית אילעת לו מייבה בזבל ולייבה: **ומחזיר מציאה**. ומחזירה ובעלים יומיים שלא החזיר כולה לא יכבע: **מפני תיקון העולם**. "תכולהו" קלי: **גמ' בדיוק מיימינן**. מלתוריתא אלא היתה זיבורית על מיך בעידית על ניזק היו מבבהו אלא מזיבורית אלו: **קמשמע לן**. מדרבנן מפני תיקון העולם שיהו זההרין מלהזיק בלמזיק מיימינן: **מיטב שדהו**. על ניזק הבחת משמע אלא בעידית ואלמה עדיפא על בית כלה בשדה בבילו שמין עבוגה יפה שבבל שדה הניזק ונותן לו דמיה ואפילו היתה זו בתוספה ונקנין פריך לבל בתוספה מצלם שמנה: **לא בא אלא לגבות**. להחמיר עליו לצלם יותר ממה שהזיק: **אלא לגבות לניזקין**. לעיל למי ניזקו ולא מי: **מן העידית**. אלא אין לו מעות ורוצה לפרוע לו בקרקע בשומא לניך ליתן לו מקרקע ממולה אלו: **וקו ומומר לסקדש**. לקמן מפרש: **מלא כתוב מצלם שמנה**. בחמיה: **עולה בין שעורה**. וכו בהן בתוקות ושמות מעוכות זו לגל זו: **ולא ידעינן**. לימו: **שמולי מחברו עליו שלים**. עליו להביה עליה לבבר לה שהפסיד ולחולייתא היא בבבא קמא (דף מו:) מי בעל לבבים יבא לגיהם (שמות כד) יבא רחיה לגיהם: **הכא**

כמספר שני תבואות. ובבעת היובל מצחני בלבתוב בבמכר שנים לחר היובל וגו' למלח לין נוף הקרקע מבור אלא מבוחות של בל שנה: **בבור נוטל פי שנים בשדה התחורה**. בלומר בשדה המוזרע לחביו ממנה שמבבה לחביו בחי האב פדיונה לדלי דחזרה בחי האב פדיונה בשדה התחורה. **דתניא בבור נוטל פי שנים בשדה התחורה לאביו ביובל** אמר אביי *נבמסנין בעל בבבסי אשתו צריך הלשאה, ולא אמרן אלא דלא נחית אפירי אבל נחית אפירי מיגו דמשתעי דינא אפירי משתעי דינא אגופא:

הדרן עלך השולח

הניזקין ישמין להן בעידית *ובעל חוב בבינונית 'וכתובת אשה בזיבורית ר"ט אומר אף כתובת אשה בבינונית, *אין נפרעין מנכסים משועבדים *במקום שיש נכסי בני תורין ואפילו הן 'זיבורית, *אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית, *אין מוציאין *לאכילת פירות ולשבח קרקעות 'ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדין מפני תיקון העולם. *והמוצא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם: גמ' מפני תיקון העולם, דאורייתא היא דכתיב °מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם אמר אביי לא צריכא אלא לרבי ישמעאל *דאמר מדאורייתא בדניזק שיימינן בדמזיק, מאי רבי ישמעאל *דתניא °מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם °מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי רבי ישמעאל רע"א לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וק"ו להקדש ולר' ישמעאל אכל שמנה משלם שמנה אכל כחושה משלם שמנה. אמר רב אידי בר אבין הבא במאי עסקינן כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעינן אי כחושה אכל אי שמנה אכל דמשלם ליה ממיטב אמר רבא אילו ידעינן דכחושה אכל משלם כחושה השתא דלא ידעינן משלם שמנה, המוציא מחברו עליו הראיה! אלא אמר רב אחא בר יעקב הכא

[מי' פרש"י פיחזין ס.]

[מי' פרש"י מל זה נקמן נ:]

[נקמן נ:] [נקמן מט: כתובות קי.] [מי' תוספות נקמן כ: ד"ה מי שלימין]

[נקמן נח.]

[נקמן נ.]

כ"ק ה: נמ. [כל הסוגיה עד סבליהו]

[מי' כתובות דף י ע"ב מד"ה סולין:]

[מי' רש"י]

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ומחזיר מצא מי. וקשה דלמ"ל. מי' כתובות דף י ע"ב מד"ה סולין:

[מי' רש"י]

נוסחאות

נ"א/אבנ"ז

ביאורים

לשאר "מפני תיקון העולם" שבגמ' שבמקום אחר ניתקן מן הירושלמי

תוספות רי"ד

נוסח/אבנ"ז

△ נ"א לפני האומר קבלה ע"ז הגיה רבי מאיר אומר אף (ואפשר) כתובת אשה בבינונית אין נפרעין מנכסים משועבדים בפקום שיש נכסים ב"ח אפילו הן זיבורית אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית. פי' אם אינו רוצה המוכר לתבותו מטלטלים דמי נוקו אלא קרקע מנבותו כשהמת נוקו מן העידית שבנכסיו כדכתיב מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם ועידית היא הנאה שבבל קרקעותיו את כל נאות יעקב תרגומא ית כל עידית יעקב וכל מה שנבה בשומא נבה אלא שיותר אדם רוצה מעט עידית מרובה זיבורית אבל אם רוצה להבותו מטלטלין מנבוי מסה

שורא דרוצה ואפילו סרבן כראסרינן בפ' ארבעה אבות נזיקין בסף ישיב ואפילו שוה בסף ואפילו סובין דווקא במטלטלין אבל בקרקע נותן לו מן העידית וחדשות ביר המזיק ליתן לו אי קרקע או מטלטלין: וב"ח בבינונית פי' ברלית ליה זוזי אבל אי אית ליה מצי אפר נפשיה לא בקרקע ולא במטלטלין אלא בזוזי דזקוקא נבי מוקי הוא דאקיל דהכא ישיב לרבות שוה בסף ואפילו שבין אבל נבי ב"ח עבד ליה לאיש מלחה כדבתבינן בבתובות בפ' הכותב ובבבא בתרא בפ' המוכר בית כור שער ואי ליה ליה זוזי ואית ליה מטלטלין ה"נ דלא מצי מבני ליה קרקע אבל (איה) [אי ליה] ליה זוזי ולא מטלטלין מבנתו מן הקרקע ומן הבינונית: וכתובת אשה בזיבורית. פי' כתיבת אשה לא בבינא אלא מן הקרקע ואי לא משבחא קרקע מטפרא ואפילו מניה ולא אמרינן מניה ואפילו מן גלמא דעל בחפתיה אלא נבי ב"ח אבל אשה אין דינה אלא מן הקרקע ואפילו מיניה כדבתבינן בפ' הכותב חיבורית

כלל כמאי דעסקינן כגון שהיתה עידית דניזק כזיבורית דמזיק . ולרבי ישמעאל נמי אין שמין לכילת עכוגה אלא לפי מה שהיתה שמינה שמינה אם כמוכה כחוכה ולאחר שנישומה בבית דין ואמר אין לי מעות לפורעו יטול קרקע כדמי מעות נזקו ולא להגבותו מזיבורית שלו והיא עובה כעידית של ניזק והלה תורה אור אור

מוכר מעידית שלך הגביני לפי דמי נזקי שכן תמרה תורה "מיטב שדהו וגו' : **רבי ישמעאל סבר כדניזק שיימינן** . "ומיטב" שתמרה תורה שאם בא להגבותו קרקע גרוע מעידיתו של ניזק ויש לו להגבותו ערוגה במיטב של ניזק על כרחו יגבנו במיטב אבל טובה מעידיתו של ניזק אין לנו לכוף את המזיק לפרוע ואפילו יש לו : **כדמזיק שיימינן** . ממיטב שהותיו לתמרה תורה אינגבו : **ונאמרה שדה למעלה** . לענין נזק וכאן כשדה אחר : **ונאמרה שדה למעלה** שדהו וגו' : **ורבי עקיבא** . "שדהו ישלם" כתיב במשלם הכתוב מדבר היינו נזק וכי קאמר ר"ע לא לו את הכתוב להקל על המזיק להפטר בזיבורים שלו אם היו כעידית של ניזק אלא להגבות לניזקין מן העידית של מזיק : **ורבי ישמעאל** . תמר לך : **מפני נזירה שור** . "והדר-שדה" דכניזק שיימינן : **ואפני קרח** . דשדהו ישלם דמשמע דכמזיק שיימינן : **וזיבורים דידיה לא שויא כעידית דניזק** . אהני קרח לשאומי מעידית דידיה דלא לתו קרח הוא תמינא לא תייקיה רחמנא טפי ממיטב דניזק ולא דמי דיניה דניזק לעידית דמזיק וליקחול מאי דמשכח נגיה כליו לא הוה ליה עידית : **וק"ו לפקדון** . וקא סלקא דעתך כניזקין נמי קאי : **לא יפה כחו של חוב** . בדטרית בעלמא דקביל עליה מי ערוך ממוב דתנן בביטים דאם התחילה תורה כניזקין לא ילפינן חוב מיניה : **מיכא למיפרך** . כלומר לפילו סבירא ליה כבי לא ילפינן הקדם מיניה דאיכא למיפרך מה לנבעל חוב שהוא הדיוט דיעת הוא לדיקול בעידית

גליון הש"ס

ם שור רשאו תמר רחמנא . עי' תשובת רשד"ם חלק י"ד סימן רמט :

כגון שהיתה עידית דניזק למימר דכ"ע מודו דאיהו נתן אלא מעידית שיש לו ואיהו חייב נקטה כדאמרינן בפ"ק דכבא קמא (דף ז:) אין לו אלא זיבורים כולן גובין מן הזיבורים ומיהו מי בעל עולם הן אמין לר"ע הוה מלי למימר כגון דאית ליה למזיק עידית ביטים וזיבורים וזיבורים דידיה כעידית דעלמא ועידית דידיה כעידית דניזק ואפילו למאן דאמר בבלו הן אמין הוה מלי למימר דאיכא כיניהו כגון דעידית דמזיק כזיבורית דניזק דלמ"ד לו ככף לו מיטב משלם ככף לר' ישמעאל ולר"ע משלם מיטב שלו : **שור** רשאו תמר רחמנא ולא שור של הקדם . תימה לתמי לא מוקי לה בכגן ורגל שהזיק את הקדם דהתם לא כתיב רשאו ומקדין ליכא למילף מכן תיפה מועדת מתמילתא וגזירה שוה דתתם כתיבה שלם ככף לו נתקבלה אלא לענין מיטב דוקא ולא לענין משלומין דאי לכל מילי ה"ל כפשטו כולהו ברשות הכיבים וכליס ושור פסולי המוקדשים וטמון וי"ל כיון דכתיב רשאו לו ליכא למילף מיטב בכגן ורגל שהזיק את הקדם מק"ו דהדיוט ליכא למיפרך מה להדיוט שכן יפה כחו לענין קרן וכה"ג פרוך בסמוך שכן יפה כחו בניזקין וכי קאמר הלא כאומר הרי עלי מנה וכו' לא כפי לתוקמא בכגן ורגל משום דמזקין לתזקין תסיק לדעתיה שפיר דליכא למיפרך שכן יפה כחו לחכל מזקין תמלוה לו הוה סלקא דעתיה למיפרך דהא כי מוקי לה כר"ש בן מנסיא לא פריכיא מה להדיוט שכן יפה כחו לענין ריבית ותועלה לתזקין ושור ים לומר לכולהו מזקין פטורין בהקדם כדמוכח ביבמות בירושלמי בריש פרקין דאמר במה חן קיימין אי בהכשר מזקין הא תניא שור של הקדם ואי בבזקי גופו הא תני רבי חייא מזקין להדיוט ואין מזקין לגבוה הלא בשור הרי עלי מנה כו' ממש דלא משכח מזקין להקדם לא בכן ורגל ולא בחדם המזיק וכפ"ק דכבא קמא (דף ח:) כמי תנן נכסים שאין בהן מעילה ואכולהו ד' לכבות קלי ואפילו למזקי לחדם למ"ד מבעה זה לחדם והא דתמשמע בפרק השואל (ב"מ דף נט:) דחדם המזיק חת ההקדם חייב לשלם קרן הייט מדרבנן ות"ת והא הקדם יליף מתרומה דכתיב בה (ויקרא כב) כי יאכל פרט למזיק והתם בתרומה חייב לשלם קרן דמזיק ממון כהן הוא וי"ל דתפ"ג דבתרומה חייב לשלם מ"מ לא מהאי קרא מפיק לא מקרא אחריתא דהוי כגוזל תביבו ומזיקו והשתא כולהו מזקין דפטורי בו בהקדם ילפינן מחדם דיותר רחוי לחייב חדם המזיק בידיה ממזיק ע"י כליים בור או שולח בעירו וח"ת ח"כ רשאו דכתב רחמנא למה לי וי"ל דאי לאו דחשכחן בחד לוכתא דפטור רחמנא להדיוט בהקדם לגמרי לא הוה אלמלא כי אתינן עידית להקדם שמע ים להקדם עידית בסוף השולח טובה שאין כמוה ועל כרחיך בדמזיק בימיו לא אתינן עידית להקדם אלא בזיבורים דידיה ולא בעידית דניזק ולא בדמזיק מי יתנין עידית דהקדם שמע ים להקדם עידית בסוף השולח טובה שאין כמוה ועל כרחיך בדמזיק בימיו לא אתינן עידית להקדם אלא בזיבורים דידיה ולא בעידית דניזק ולא בדמזיק מי יתנין עידית

ורבי

ט א ב עוש"ע ח"מ סי' תיט סעיף ה :

י ג מיי' פ"ח מהל' נזקי ממון הלכה ה סמג עשין סו :

מפיק - ל"ג

ג"ג"ת מאיך ג"ג"ת ג"מוג"ת ג"מאך

נוסח אחר

נסיונות דפסיר מאי "זקי" לפקדן

מענה

שלא"ה לכיכור המעכב "זקי" לפקדן

*תניא בהדיא מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי רבי ישמעאל רע"א מיטב שדהו של מזיק ומיטב כרמו של מזיק רבינא אמר לעולם מתני' ר"ע היא דאמר מהאוורייתא בדמזיק שיימנין ור"ש היא דדריש טעמא דקרא ומה טעם קאמר מה טעם הניזקין שמין להן בעידית מפני תיקון העולם דתניא *ר"ש אומר מפני מה אמרו הניזקין שמין להן בעידית מפני הגולנים ומפני החמסנין כדי שיאמר אדם למה אני גוזל ולמה אני חומס למחר ב"ד יורדין לנכסי ונוטלין שדה נאה שלי וסומכים על מה שכתוב בתורה מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם לפיכך אמרו הניזקין שמין להן בעידית, מפני מה אמרו בעל חוב בבינונית כדי שלא יראה אדם לחבירו שדה נאה ודירה נאה ויאמר אקפוץ ואלונו כדי שאגבנו בחובי לפיכך אמרו בע"ח בבינונית, אלא מעתה יהא בזיבורית? א"כ אתה נועל דלת בפני לווין. כתובת אשה בזיבורית דברי ר' יהודה, ר"מ אומר בבינונית, אמר ר"ש מפני מה אמרו בחובת אשה בזיבורית? *שיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה לינשא *נכר אחר אשה יוצאה לרצונה, ושלא לרצונה, והאיש אינו מוציאה אלא לרצונו

מאי 'דבר אחר'? וכ"ת כי היכי דכי מפיק לה איהו תקינו לה רבנן כתובה מינה, כי נפקא איהי נמי ליתקני ליה רבנן כתובה מינה ת"ש אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא *לרצונו אפשר דמשתי לה בניטא: כתובת אשה בזיבורית: אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לא אמרן אלא מיתמי אבל מינה דידיה בבינונית, מיתמי מאי איריא כתובת אשה אפילו כל מילי נמי דהא *אתמן נפרעים מנכסי יתומים אלא לאו מינה דידיה בבינונית, לעולם מיתמי וכתובת אשה איצטריכא ליה ס"ד אמינא *משום חינא אקילו רבנן גבה קמ"ל אמר רבא ת"ש ר"מ אומר בכתובת אשה בבינונית ממאן, אילימא מיתמי ליתני ליה לר"מ הא דתנן אין נפרעים מנכסי יתומים אלא לאו מינה, מכלל דרבנן סברי בזיבורית? לא, לעולם מיתמי ושאני כתובת אשה משום חינא, אמר אביי ת"ש הניזקין שמין להן בעידית ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזיבורית ממאן אילימא מיתמי מאי איריא כתובת אשה אפילו כל הני נמי אלא לאו מינה, אמר רב אחא בר יעקב הכא במאי עסקינן בגון שנעשה ערב לנזקי בנו, לבעל חוב בנו, ולכתובת כלתו, והאי כי דיניה והאי כי דיניה: גיזקן לבעל חוב למחר גבר מינה אימא נמי כי מגבי, בכתובת אשה דלאחר מיתה גביא ולאחר מיתה ממאן גביא, מיתמי אהדר נמי כי מגבי, כלאחר מיתה מגבי *ותיפוק ליה דערב דכתובה לא משתעבד בקבלן, דהניא *למאן דאמר קבלן אף על גב דלית ליה נכסי ללוה משתעבד שפיר אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר? אבעית אימא בדהוו ליה ואישתדוף ואבעית אימא כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה, *ואיתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד קבלן

ורבי שמעון היא דדריש טעמא דקרא. לא פליגי הלכה כרבי שמעון היא וכרבי לפרש הש"ס ולא תימא על כרחך טעמא דיותר ממה שהתיש רוצה ליתן ליתא דתיימין לחיזוק מלתא תקינו ליה רבנן כתובה מינה אם הקניטתו עד שגירשה:

משום חיזוק. פירש בקונטרס שיהיו התכשיטים נוטלים מן בעיני הנכסים ויכשלו להם וקשה דבפרק הכותב (כתובות דף פד.) תנן ר' עקיבא חומר יתתו לכותב שבהם ולוקח דמפרש בגמ' לכתובת אשה משום חיזוק ולפירוש הקונטרס לא הוה ליה למיקריה כותב לתדרכה התיש כותב שלריך למזונות מן בעיני הנכסים ובפרק נערה (שם דף נב:) וכפ"ק דקדושין (דף ט:) קתו לבניכם נכסים ואת בעיתיכם תתנו להתיש בכסים בשלמא בנו בידו הלא כתו מלי עביד לה אלמא יותר הכשל מזה ליתא אשה ממה שהאשה רוצה ליתא בשל ובטיל ממי יותר מהאשה רוצה ליתא אשה רוצה ליתא וכרבי"ת "משום חיזוק הכל קופלין עליה ליתאה ומכי חיתא בהדיא בירושל' לפירקין*: **ממאן** לימא מיתמי מאי לריכא ליה כו'. הכא לא שייך למיגרי כדלעיל כתובת אשה מילקוחין ליה והוה הדין כל מילי דהא קתני נזקין בעידית ואית ספרים דגרסי הכי לימא מיתמי ומתני לין בפרטין

כו' ופריך לעזקין ובעל חוב:

בקבלן. פי' בקונטרס שהתפיסה בנו ממלטלין בכתובתה והיא מסרתן לידו בתורת קבלנות והחזירתן לבנו וקשה דלמסרינן בנו פשוט (כ"ג דף קעד.) דהיכא דנפל נתן ביד אין לו למוה על הלוה כלום ומתי הייט שלקח ממעות מיד המוה ונתן ללוה תף על גב דמסתמא אסח דבעלמא תליא מילתא שמא תחזירנו בעיון:

אלא למאן דאמר לי אית ליה מקמעבד כו'. והכא מיירי בדליית ליה דהי אית ליה נזקין *למאי בעידית כיון שיש ממון ליתומין דאפילו מיירי בקנטנים דלא מלי ערב לאיפטוויי דיוקא דהלייטו מ"מ לא היה להם לגבות כי אם מן הזיבורים כיון דאית ליה נכסי ליתמי ובקונטרס פי' דהכא בדליית ליה דהי אית ליה הא ק"ל בגמ פשוט (שם דף קעו.) המלוה מביאו על ידי ערב אין נפרעים מן הערב מהלוה וקשה להכא תיירי בקבלן: מלוה

מפני תיקון העולם. ללרבי עקיבא בדמזיק שיימינן: **ורבי שמעון היא**. מהאי דקתני במידי דאורייתא מפני תיקון העולם רבי שמעון שהיה תלמיד של רבי עקיבא למדה: **דדריש**. ממי בעלמא טעמא דקרא בכתובת מציעא (דף קעו.) גבי לא תחבול בגד תלמה (דברים כד) דקתמר

תורה אור

*ב"ק ז, נמ:

[מתחילת הסוגיא עד כאן היא גרסת ב"ק יא: ז.]

[קדושין סה: וש"נ]

נוסחאות

(ה) **בבינונית**. [ג' כרי"ף וכרמ"ם ר"ש בן אלעזר מכל בשלמות פ' מפקיעים סימן סב ומיהו א"ר ששעון מפני וכו' וכ"ג]

[וע"ע תום' כתובות פו. ד"ה לכתובת]

[יבמות קיג. כתובות פו.]

יבמות קיב:

כתובות פה. ד"ה אלא

[דף קעד:]

[לעיל מה: וש"נ]

לעיל לה. וש"נ

ב"ב קמב.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אלא למ"ד כו' ממי בעידית כיון כו'. ע' ב"ב דף מז ע"ב ד"ה הדי"ה קבלן:

הגהות הב"ח

(ה) תום' ד"ה ור' שמעון וכו' נבי מוכל ב"ב ב"מ דף קטו:

[יבמות קיב. כתובות פה. ד"ה לכתובת]

אגדה

דברי מר זוטרא בריה דרב נחמן בדעת תלמוד

נוסחא

כתובת אשה בזיבורית לפי מר זוטרא בריה דרב נחמן תלמוד מיתמי הוא דיקא דבכתובת אשה בעלמא טובא מיתמי ואפילו בכתובת מבוגרין הוא דגיא תקנה

אגדה

תוספות רי"ד

נסיונות לפקידות היא הגרוזה שבקרקעות כמו שו בורית: תניא א"ר שמעון בן אלעזר בשני כה אשרה תורה תניזקין שמין להן בעידית מפני הגולנין והחמסנין כדי שיאשר אדם למה אני גוזל וחומס ולמחר ב"ד יורדים לנכסיו ונוטלים שדה נאה שלו וסומכין על מה שכתוב בתורה מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם: ומפני מה אמרו חכמים ב"ח בבינונית כדי שלא יראה אדם דירה נאה לחבירו ויאבור אקפוץ ואלונו כדי שאגבנה בחובי: אלא מעתה יהא בזיבורית א"כ אתה נועל דלת בפני לוין: ומפני מה אמרו כתובת אשה בזיבורית דיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה להנשא: וכתובה אשה בזיבורית: אמר כר יוסף א"ר בריה דרב נחמן לא שנו אלא מיתמי אבל מינה דידיה דיתמי הוא תיובתא: איתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד

נוסחא

ערב/קבלן

אגדה

פרצת "ערב" ו"קבלן"

[1] אמר רבינא ת"ש מעיקרא דתקנתין יותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה להנשא ואי ס"ד מיתמי הוא תיובתא: איתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד

*סוגיית (ומיהו שייך סיגיית חוזק ממקום) חוזר למעלה בסוגיא ב' ע"ש

ב"ב קמב: מגיד משנה הל' מלוה ולוה פ"ב ה"ב ד"ה ומיהו נראה לי ע"ש

קבלן

פסוקי ב' בסוגיא בקבלי מתחילת סוגיית ערב ע"ש

קבלן דבעל חוב . תרתי למיזכת ליכא חדא דקבלן הוא ועוד דחסריה ממונא : מעיקרא דמקנצח . משורש טעם המקנה בקנסי "מפני מה כתובה בזיבורית?יומר משהמיס כו": פיזמא על פיזמים . שלוה לחבירו : שכשוב כו שבח . שהמנה עם המלוה לגבות מעידית : פדע . דלא מהני תגלה לגבי יתומים דהא סהם בעל חוב כזיבורית ולגבי יתמי משמנה דינו : מפ דרכו של גוף לגולגל . לפרוע : פחות שבכליס . שמלוטו לא יפרע עידית : כיון דדיניה מדאורייתא כעידית . שהרי שיעבדה לו ועשה קרקע זו ערב למלוה וערב משתעבד מה"ת לכתיב תחכי לתרבכו (בראשית מג) : כגון שסיפה זיבורים זו על מזיק כעידית על גיזק . דמדאורייתא מיהא גבי : ור' ישמעאל היא . דאמר מדאורייתא בדגיזק שיימינן ומפני תיקון העולם אמרו רבנן כדאמרי לקמן דמדאורייתא כעל חוב לגבי זיבורית מדאורייתא ומשום עגילת דלת אמרו רבנן ביזבורית וגבי יתמי משמנה ומגבי יתמי מוקמוה לדאורייתא: וכדרבא . דאמר דהיכא דספאי עידית חזל ליה דיניה : סויק זיבורית גופה . דמי גזקו מן העידית על מזיק ואפילו עידי עידית לר"ע מדאורייתא ולרבי ישמעאל מדרבנן : ספאי עידית . לאחר היזק ועדיין יש לו עידית וזיבורית וזיבורית ללא זזו היכא יפה מחול : גופה מן הזיבורית . דחזל ליה דיניה דל"ל היזק כשחשפה שדך ומזלך גרם וכדין הוא דגדקייה לגל זיבורית מפני תיקון העולם הוא : וגבי יתמי מוקמוה בו' . לאו דוקא אלא לאו דוקא : מקנצח הוא דעבוד רבנן . לאוס על היתומים להעמיד על דין תורה שיהא זה טורח ומוכר לא הזיבורית שלין להם מי יטרח בהכילס : או דילמא . לאו מקנצח הוא אלא דיקא הוא לתוקמיהו מדאורייתא שדינו בזיבורית דטעמא מפני תיקון העולם הוא שמא יבוא לגבות מזיבורית ולא מעידית ומשום הכי מוקמוה לגבי יתמי משמנה דמיזכת ליכא כלל ומשום עגילת דלת לא אמרו רבנן בזיבורית אלא ב

יתומין שאמרו כו' בין לשבועה בין לטענים. וא"ת לשבועה היכי משכחת לה בקטנים לרב לחכי לחמר בפרק שור המועד (ערכין דף כב.) לין מזקקין לנכסי יתומים ללא חס כן רבים תאכלת בהם ובשלמא לזוברים משכחת לה כשהודה ומת לרב הונא לחמר דמשום לרבי לחכל שבועה ליכא ולר"מ דמפרע דזוקת שותפות לחמרו מכמיס (סנהדרין דף סג:) דלחסור לעשות עם העובד כוכבים שמא יתחייב לו שבועה לחכל חס כבר נתחייב מוכר לקבל הימנו כדי להציל מידו וקרא למייטי לה ישמע עם פיך (שמות כג) חסמכתח בשלמא דקרא ביטרלא ליירי לחי שפיר לחיכא לאוקומי בשטר שיש בו רבים ובעובד כוכבים שקיבל עליו לדון בדיני ישרלאל חבל לפי מה שפי' רבינו שמואל לחסור לקבל הימנו שבועה מק"ו דשותפות קשה ו"ל דמייטי בגר תושב שקיבל עליו שלא לעבוד עבודה כוכבים לי נמי כדמוקי לה בילושלמי בהכותב ליפסר כשטרב לו מן העובד כוכבים וקיבל העובד כוכבים להפרע מן החייב חחילה דלי לחו הכי העובד כוכבים בחר עבדה חיל ואסור כדלחמרינן בחיזהו נשך (ב"מ דף עח:) לי נמי כר' יוחנן דחמר מזקקין לכתובה: **תנן** מחיצה זו כו'. דוקא בכי הלי גוונא שיש עוסן להם בשוה חבל לם היה עוסן להם בשוה לפיו בלח מחייבים נמי כל הקודם בשטר זכה מדלא חמר מנו שם מחות לפלוני ופלוני ופלוני ס"מ להקדימם נחנון: **גובה** מכולם. גרסה לכל לחד יון לפי חלקו כדלחמרינן גבי כבור דעוסן פי שנים ורבינו חגלגל דיסה למחניתין דפ' מי שהיה נשוי (כחוסות דף נב.) וגרסה שיש לחלק: **אע"ג** דקמח ביעוים. קשה קלה דמלי קח סלקא דעתין דנמקנה לגה מפרם לחין נפסד גגה לחכון והל ריסח דקחני גובה מכולם על כרחך לריך לפרש דנפסדים כולם להסם פסיעה דשקיל ביעוים: **שמע** מינה במחנה נמי עבוד רבון חקנתה. לחט"ג דיש לחלק בין מחנה שכיב מרע לשחר מחנות לגה מסוך לדעתיה דמיה ויהיב כל נכסיו כדלחמרינן לעיל דגה מסוך לדיך ליכא למיגמר מלוה דמיה לוה וחין כאן עגיגות דלא גה מסחכר ליה לחלק לי נמי הכא במחנה במקנת דהוה כמחנה בריא: **הבא** במלי עסקינן בכגל חוב. ומהכא משמע דבע"ח מחוכר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה דקחני יצח עליו שטר חוב כו' וכן הלכה במקרקעי: **ורבא** כל הקודם בשטר קחמר. לי במחנה לחייני ליחח דפסיעה דחייני בשטר פקדמה דליכא לספוקי בשטרא לחריכא: ה) **אין** מוציחין לחכילה פירות. בפרק נערה (כחוסות דף נח:) חניח חמשה גוזין מן המשחרכין וחמר ושייר הכח והסם ולט"ג דסחם כני חמשה ג): **לפי** שחין כחוסין. פי' בקונטרס לט"ג דפ"ק דכבא מליעה (דף סו:) חמרינן שכן כותב לוקח חגח לוקוח וחשתי זכיות לגין חיגון ועמליהן ושכחיהן ג) ופירי דידהו מ"מ כיון דכשעה כחיבה לח הוי עדיין סוס שכח לין קול לחוסה כחיבה לפי זה לח דפריך והל מוזן כחסה והכנוס כמלן דכחיבי דמי לוה מכנוס פריך לגה מחסה שיש בעולם לו נמי דכנוס נמי מי לח עסקינן דהוו בעולם כגון דגילסה ולהדלה:

כתובין הן חגל בני חורין. וח"ת לחמת לח מנכי לימור גרלי לחפסה כדלחמרינן לקמן ים לומר דהשתח לים ליה לחי שיטוח לו נמי לקמן דמוקי לה בקנו מידו ליכא למיכח לגרלי והכח לח מיירי בקנו מידו וליכא למיכח לגרלי: **רבי** חניגח קטונין וכתובין כגני. חרים לקיש לח מיבעיח ליה לו קטונין וכתובין בני לו לוה: כמקום שיש בני חורין. דלחמו לקוחות לחיגלוי ולמימר מיניה גבי שהרי יש לך מקום: **במתנה יתלר.** לם שיעבוד של משועבדים הללו ליט מחמת מכר לגגח במחנה לגחר שלוה מזה ושייר זיבורים לפניו היכך מיגבי: מזיבורים גבי חורין קו מכיוחים משועבדים: [שייך לעיל במחנה מת:]

אין לומרים כל הקודם בשטר. לוחה זכה ליקדם שלח יעלו מחרוגים שלח מה שמייר הרחשון שלם יחסר שלח ימלחו שם כל כך לח יהיה נפסד הרחשון הח לח לחמרינן דכיון דלח חמר "לחריני" לחו דוקח לקדמיה שלח שלו יפסר להוליח גבי דכריס כלחד: **יגח עליו שטר חוב.** על המת לחחר שגבו חלו: **גובה מכולם.** כלומר כולן נפסדים בדבר חים חים לפי חלקו בעל חרבע מחות נפסד יותר מכולן שהדין לחזור ולחלק לחחר שיפרעו זה מחלקו של לחד מהם שלם יגח עליהם חוב של מה מולקין לוחו לחטעה חלקים וישלם זה ב' חלקים וזה שלשה חה ד': **גובה מן סחרון.** שלחילו יגח שט"מ קודם שגבו הן וגבה כעל חוב לת חוב ה"ה הרחשון לעוסה קודם לגבות לת הגמלת עד שיגבה כל חובו ולחריו יטול גבי והשלישי יפסיד והשמת גמי לה שמת: **אין לו.** לין בעל לחריו לדי חיוב השטר: **מיזבורי גבי.** מהכרת כדלחמרן דקמת קדים ולמר לית "כשנתעבדו לי חמילה קודם שלמר יולחריו לפלוני ופלוני היו שלי משועבדים" והשתר הלכך בחרת שקל דיך לגמרת שלכך יש לו לחזור ולגבות מן המשועבדים לפי חומן שגבו ממנו ולח מכנסים משועבדים במקום שיש בני חורין ומלי "גובה מן סחרון" ליט נפסד לגה לחרון דכי גמי גבי מקום חוזר על המחרון וגובה ממנו דלמר ליה לית לך למשקל מקמלי: **ולפי כעית לימא.** דוקח גובה מן לחרון קלמר ולפיגו הכי לגה מפקעט מיניה דלין נפרעין כו' והכח כמלי עסקינן דגוו טלנו קרקעות לו כולן ביעוית לו כולן זיבורית לו כולן עדיים: **לפי שאין כתובין.** הפירוש הללו –כשכתב שטר מכירה הקרקע הגזולה–עדיין לא היו ולא כתב בשטר לגה "פלוני מכר קרקע פלוני לפלוני לחריהן" הלכך **דמי הקרקע** הוו כמלוה בשטר להחזיר לחריהן עליו לבל **דמי הפירות** הוי כמלוה על פה ולא טרפי ממשעבדי ולף על גב דכתב ליה "לכל היקום ולחפי זכיכת לגין חיגון ועמליהן ושכחיהן **ולפיכי** דילהון **לחכי** לחחייביה לחחריהן, וליגבי מכני חרי לבל ממשעבדי לה, דטעמת דמלוה בשטר טרפת ממשעבדי משום דלית ליה קלח ולהך כחיבה ליה לה קלח דשקלמת על הקרקע ספיק קלח "פלוני מכר לפלוני וקיבל עליו לחריות" **לבל הפירות** שלין עדיין בשטת ומכירה לין **קול יוצח**: **כמאן דכתבי דמי.** דסקלי בים דין הוח ומשיטת לו קול יולח שהוח משועבד לה דחמן לח כתב לה "בכן נוקבין דיהוו ליכי מינאי כו', ולח מהא יסבת בבילחי כו'" חייב שהוח חגלי ב"ד בכחובות בפרק נערה (דף נב:): **משיקרא לפני ליקטן.** חגלי ב"ד כך היה שיהו כחובים לגל בני חורין ולח יהו חמוכים בכחובים לגל משועבדים **לפי שמין לך** לחדם רוצה ליקח **שדה** מחבירו לם מזון לשחו ובניו עולמית חוזרים עליו ומחבירו לוכל ומוכח מתוס שם ד"ה תדע שכך שמב וכו' ביל"ל למכחב נמי ופיליהן וכו' ע"ש וקל"ח]

ג) [ועי"ע לעיל במחנה מת:] ד) [ועי"ע תוס' כתובות נח: ד"ה תמנה וכו' ביחד ניחוי:] ג)[ומיהו שם ליחת וכן מוכח מתוס' שם ד"ה תדע שכך שמב וכו' ביל"ל למכחב נמי ופיליהן וכו' ע"ש וקל"ח]

ו) [ועי"ע לעיל במחנה מת:] ז) [ועי"ע תוס' כתובות נח: ד"ה תמנה וכו' ביחד ניחוי:] ח) [ועי"ע לעיל במחנה מת:] ט) [ועי"ע לעיל במחנה מת:]

יון א מיי' פי"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג עשין סד טוש"ע ח"מ סימן קח סעיף ג וסעיף יז וטוש"ע שם סימן ו סעיף ו: יח ב מיי' פי"ט שם הלכה ו סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קח סעיף יח וסימן ריט סעיף ג: יט ג מיי' פי"ו מהל' זכייה ומתנה הל' יג סמג עשין פכ טוש"ע ח"מ סי' קיז סעי' ח: כ ד מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הלכה ג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' קיז סעי' ח: כא ה מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הל' ו:

נוסח אחר
נסיון לפרוש (חידושי הרשב"א) אומרת הגמ' "אין נפרעין מנכסים משועבדים ס"ד בני חורין" ס"ת בני חורין "משועבדים" פי' מקבלי אחריות (אלא רק לקוחות)

לחיות (כלומר - אין לפרוש שאלה זו מהאמור בתוספת הבאה)

תוספות רי"ד

יהודין שאמרו נזדלים ואין צ"ל קטנים בין לשבועה בין לטענים. ואי ק' והא אפרינן בערכין בפרק שום היתומים הלכה כרב הונא בריה דרב יהושע דאמר חיישינן לשמא צרוי אתשמה והילכך אין נזקקין לנכסי יתומים ואפילו בשבועה עד דגדלי והכא אפרינן דבשבועה מיהת נפרעין הא' ת' בגן שהייב מודה אי הכי שבועה מאי עבידתיה ל' מאי דאפרינן הכא דנפרעין בשבועה מן היתומים מיהא קטנים בכתובה אשה דנזקקין מנכסי יתומים משום חינא אבל לשאר הנ' אין נזקקין ואפילו בשבועה עד דגדלי: ירושלמי אין נפרעין מנכסי יתומים אלא בשטר שהרשות אונלת בו ר"א אף לכתובה אשה: מפני שזונות ר"א אף לגולה ולניזקין א"ר יוסי אף אנן תנן תרוייהו לגולה מן הדא דתניא בהגזול ומאכיל אם היה דבר שיש בו אחריות חייבים להחזיר ולניזקין מחרא אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן השובח ובהא פליג עם הלמודא דידן דאפרינן יתומים שאכלו נזדלים ואין צ"ל קטנים בין לשבועה בין לזוברים: **כתני'** אין נפרעין מנכסי משועבדי בקום שיש נכסים ב"ח ואפילו הן זיבורית אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם המוצא מציאה לא יחבוט מפני תיקון השלום בני רב אחדבוי בר אסי בפתנה היאך חקנתא דרבינן משום פסידא דלקוחות אבל מתנה דלילא ולא אי דלמא מתנה נמי לאו דאית ליה הנאה מיניה לא הנאה ולא פסידא ולהכי לית ליה מתנה מיניה ולהילכך כלקוחות דמיא לא הנאה ליה ולא פסידא ליה מתנה.

מהגה
הפסדים חנים לחם 'אבי לת פירות' אינו ניזוק מאחריות
נפרעין מקרקע בין מ' הדעות (האומרים אחרון נאמן)

גליון השי"ס
גמ' במתנה כיולך. עי' ב"ב קנה ע"ב תד"ה הת דמקוים:

ב"ב קנה.

ניסיון לפרוש (חידושי הרשב"א) אומרת הגמ' "אין נפרעין מנכסים משועבדים ס"ד בני חורין" ס"ת בני חורין "משועבדים" פי' מקבלי אחריות (אלא רק לקוחות)

לחיות (כלומר - אין לפרוש שאלה זו מהאמור בתוספת הבאה)

תוספות רי"ד

יהודין שאמרו נזדלים ואין צ"ל קטנים בין לשבועה בין לטענים. וא"ת לשבועה היכי משכחת לה בקטנים לרב לחכי לחמר בפרק שום היתומים (ערכין דף כב.) לין מזקקין לנכסי יתומים ללא חס כן רבים תאכלת בהם ובשלמא לזוברים משכחת לה כשהודה ומת לרב הונא לחמר דמשום לרבי לחכל שבועה ליכא ולר"מ דמפרע דזוקת שותפות לחמרו מכמיס (סנהדרין דף סג:) דלחסור לעשות עם העובד כוכבים שמא יתחייב לו שבועה לחכל חס כבר נתחייב מוכר לקבל הימנו כדי להציל מידו וקרא למייטי לה ישמע עם פיך (שמות כג) חסמכתח בשלמא דקרא ביטרלא ליירי לחי שפיר לחיכא לאוקומי בשטר שיש בו רבים ובעובד כוכבים שקיבל עליו לדון בדיני ישרלאל חבל לפי מה שפי' רבינו שמואל לחסור לקבל הימנו שבועה מק"ו דשותפות קשה ו"ל דמייטי בגר תושב שקיבל עליו שלא לעבוד עבודה כוכבים לי נמי כדמוקי לה בילושלמי בהכותב ליפסר כשטרב לו מן העובד כוכבים וקיבל העובד כוכבים להפרע מן החייב חחילה דלי לחו הכי העובד כוכבים בחר עבדה חיל ואסור כדלחמרינן בחיזהו נשך (ב"מ דף עח:) לי נמי כר' יוחנן דחמר מזקקין לכתובה: **תנן** מחיצה זו כו'. דוקא בכי הלי גוונא שיש עוסן להם בשוה חבל לם היה עוסן להם בשוה לפיו בלח מחייבים נמי כל הקודם בשטר זכה מדלא חמר מנו שם מחות לפלוני ופלוני ופלוני ס"מ להקדימם נחנון: **גובה** מכולם. גרסה לכל לחד יון לפי חלקו כדלחמרינן גבי כבור דעוסן פי שנים ורבינו חגלגל דיסה למחניתין דפ' מי שהיה נשוי (כחוסות דף נב.) וגרסה שיש לחלק: **אע"ג** דקמח ביעוים. קשה קלה דמלי קח סלקא דעתין דנמקנה לגה מפרם לחין נפסד גגה לחכון והל ריסח דקחני גובה מכולם על כרחך לריך לפרש דנפסדים כולם להסם פסיעה דשקיל ביעוים: **שמע** מינה במחנה נמי עבוד רבון חקנתא. לחט"ג דיש לחלק בין מחנה שכיב מרע לשחר מחנות לגה מסוך לדעתיה דמיה ויהיב כל נכסיו כדלחמרינן לעיל דגה מסוך לדיך ליכא למיגמר מלוה דמיה לוה וחין כאן עגיגות דלא גה מסחכר ליה לחלק לי נמי הכא במחנה במקנת דהוה כמחנה בריא: **הבא** במלי עסקינן בכגל חוב. ומהכא משמע דבע"ח מחוכר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה דקחני יצח עליו שטר חוב כו' וכן הלכה במקרקעי: **ורבא** כל הקודם בשטר קחמר. לי במחנה לחייני ליחח דפסיעה דחייני בשטר פקדמה דליכא לספוקי בשטרא לחריכא: ה) **אין** מוציחין לחכילה פירות. בפרק נערה (כחוסות דף נח:) חניח חמשה גוזין מן המשחרכין וחמר ושייר הכח והסם ולט"ג דסחם כני חמשה ג): **לפי** שחין כחוסין. פי' בקונטרס לט"ג דפ"ק דכבא מליעה (דף סו:) חמרינן שכן כותב לוקח חגח לוקוח וחשתי זכיות לגין חיגון ועמליהן ושכחיהן ג) ופירי דידהו מ"מ כיון דכשעה כחיבה לח הוי עדיין סוס שכח לין קול לחוסה כחיבה לפי זה לח דפריך והל מוזן כחסה והכנוס כמלן דכחיבי דמי לוה מכנוס פריך לגה מחסה שיש בעולם לו נמי דכנוס נמי מי לח עסקינן דהוו בעולם כגון דגילסה ולהדלה:

כתובין הן חגל בני חורין. וח"ת לחמת לח מנכי לימור גרלי לחפסה כדלחמרינן לקמן ים לומר דהשתח לים ליה לחי שיטוח לו נמי לקמן דמוקי לה בקנו מידו ליכא למיכח לגרלי והכח לח מיירי בקנו מידו וליכא למיכח לגרלי: **רבי** חניגח קטונין וכתובין כגני. חרים לקיש לח מיבעיח ליה לו קטונין וכתובין בני לו לוה: כמקום שיש בני חורין. דלחמו לקוחות לחיגלוי ולמימר מיניה גבי שהרי יש לך מקום: **במתנה יתלר.** לם שיעבוד של משועבדים הללו ליט מחמת מכר לגגח במחנה לגחר שלוה מזה ושייר זיבורית לפניו היכך מיגבי: מזיבורית גבי חורין לך מכיוחים משועבדים: [שייך לעיל במחנה מת:]

אין לומרים כל הקודם בשטר. לוחה זכה ליקדם שלח יעלו מחרוגים שלח מה שמייר הרחשון שלם יחסר שלח ימלחו שם כל כך לח יהיה נפסד הרחשון הח לח לחמרינן דכיון דלח חמר "לחריני" לחו דוקח לקדמיה שלח שלו יפסר להוליח גבי דכריס כלחד: **יגח עליו שטר חוב.** על המת לחחר שגבו חלו: **גובה מכולם.** כלומר כולן נפסדים בדבר חים חים לפי חלקו בעל חרבע מחות נפסד יותר מכולן שהדין לחזור ולחלק לחחר שיפרעו זה מחלקו של לחד מהם שלם יגח עליהם חוב של מה מולקין לוחו לחטעה חלקים וישלם זה ב' חלקים וזה שלשה חה ד': **גובה מן סחרון.** שלחילו יגח שט"מ קודם שגבו הן וגבה כעל חוב לת חוב ה"ה הרחשון לעוסה קודם לגבות לת הגמלת עד שיגבה כל חובו ולחריו יטול גבי והשלישי יפסיד והשמת גמי לה שמת: **אין לו.** לין בעל לחריו לדי חיוב השטר: **מיזבורי גבי.** מהכרת כדלחמרן דקמת קדים ולמר לית "כשנתעבדו לי חמילה קודם שלמר יולחריו לפלוני ופלוני היו שלי משועבדים" והשתר הלכך בחרת שקל דיך לגמרת שלכך יש לו לחזור ולגבות מן המשועבדים לפי חומן שגבו ממנו ולח מכנסים משועבדים במקום שיש בני חורין ומלי "גובה מן סחרון" ליט נפסד לגה לחרון דכי גמי גבי מקום חוזר על המחרון וגובה ממנו דלמר ליה לית לך למשקל מקמלי: **ולפי כעית לימא.** דוקח גובה מן לחרון קלמר ולפיגו הכי לגה מפקעט מיניה דלין נפרעין כו' והכח כמלי עסקינן דגוו טלנו קרקעות לו כולן ביעוית לו כולן זיבורית לו כולן עדיים: **לפי שאין כתובין.** הפירוש הללו –כשכתב שטר מכירה הקרקע הגזולה–עדיין לא היו ולא כתב בשטר לגה "פלוני מכר קרקע פלוני לפלוני לחריהן" הלכך **דמי הקרקע** הוו כמלוה בשטר להחזיר לחריהן עליו לבל **דמי הפירות** הוי כמלוה על פה ולא טרפי ממשועבדי ולף על גב דכתב ליה "לכל היקום ולחפי זכיכת לגין חיגון ועמליהן ושכחיהן **ולפיכי** דילהון **לחכי** לחחייביה לחחריהן, וליגבי מכני חרי לבל ממשעבדי לה, דטעמת דמלוה בשטר טרפת ממשעבדי משום דלית ליה קלח ולהך כחיבה ליה לה קלח דשקלמת על הקרקע ספיק קלח "פלוני מכר לפלוני וקיבל עליו לחריות" **לבל הפירות** שלין עדיין בשטת ומכירה לין **קול יוצח**: **כמאן דכתבי דמי.** דסקלי בים דין הוח ומשיטת לו קול יולח שהוח משועבד לה דחמן לח כתב לה "בכן נוקבין דיהוו ליכי מינאי כו', ולח מהא יסבת בבילחי כו'" חייב שהוח חגלי ב"ד בכחובות בפרק נערה (דף נב:): **משיקרא לפני ליקטן.** חגלי ב"ד כך היה שיהו כחובים לגל בני חורין ולח יהו חמוכים בכחובים לגל משועבדים **לפי שמין לך** לחדם רוצה ליקח **שדה** מחבירו לם מזון לשחו ובניו עולמית חוזרים עליו ומחבירו לוכל ומוכח מתוס שם ד"ה תדע שכך שמב וכו' ביל"ל למכחב נמי ופיליהן וכו' ע"ש וקל"ח]

ג) [ועי"ע תוס' כתובות נח: ד"ה תמנה וכו' ביחד ניחוי:] ד)[ומיהו שם ליחת וכן מוכח מתוס' שם ד"ה תדע שכך שמב וכו' ביל"ל למכחב נמי ופיליהן וכו' ע"ש וקל"ח]

ו) [ועי"ע לעיל במחנה מת:] ז) [ועי"ע תוס' כתובות נח: ד"ה תמנה וכו' ביחד ניחוי:] ח) [ועי"ע לעיל במחנה מת:] ט) [ועי"ע לעיל במחנה מת:]

יון א מיי' פי"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג עשין סד טוש"ע ח"מ סימן קח סעיף ג וסעיף יז וטוש"ע שם סימן ו סעיף ו: יח ב מיי' פי"ט שם הלכה ו סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קיז סעי' ח: כ ד מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הלכה ג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' קיז סעי' ח: כא ה מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הל' ו:

מסורת השס

קנוכין וטע"ם שמין כקונין. ומתם ליה דמלוה על פה שהיא קנסה מרפה ממקטבדי: ונעלם עיקור נכסים. זוה מקפח הכתוב כשעמד בגרתו לו ניקוין ליטול עיקור נכסים כשנכסם פרנסת גדוליין לכך מה שניזוק מזוטו עד תוכף שנה: ולא פפיקה שניה לגבות. פרנסתה שלא ניפח: עד שעת הכח. ונפלה כל הירושה לפני אחיהן: שניה ויפרע. אינה עיקור נכסים שלה ולא לאחרין תיגבי עיקור נכסים ברישא והאחר יחלקו בשוה דטעמא דתקיט עיקור נכסים כדי שתהא לבעלת פרנסה ניקוין והא ליכא כאן: ואמר לו ר' חנינא. וכי מפני שקדמה זו ליכבה זו: גדולה מזו שמלו. שתפילו מכר אחת את הנכסים: מוליאין. מיד הלקוחות שעיקור לפרנסה וטע"ם שמין מוליאין למזוטה ממקטבדי: ואם אמרה שניה ויפרע. מפני שלא הספיקה גדולה בשעבוד של אחרים שהיא והלא בשעבוד של אחרים שהיא כבאי עסקינן בשקמ מיהו אי הכי בעלת נמי? בשקמ לו ולא קנו לו, מאי פסקא? ברת אשתו דהואי בשעת קנין מהני לה קנין, ברתו דלא הואי בשעת קנין לא מהני לה קנין, מי לא עסקינן דהוו תרוייהו בשעת קנין והיכי דמי דגרשה ואהדרה? אלא ברתו דרבתאי בית דין קאכלה לא מהני לה קנין בת אשתו דלאו ברתאי בית דין קאכלה מהני לה קנין ולכי מיגרע גרעה? אלא ברתו דרבתאי בית דין קאכלה אמר צדרי אחפסת שמא דתן אימתי בזמן שקדם מקחו של שני לשבחו של ראשון אבל קדם שבחו של ראשון למקחו של שני גובה מנכסים משועבדים אלמא משום דלא קדים הוא? התם הוא דתניא: אין מציאין לאכילת פירות, ולשבח קרקעות, ולמזון אשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם לפי שאין כתובין אמר ר' יוסי וכי מה תיקון העולם יש בזו ולא אין קונבין; והמוצא מציאה לא ישבע: אמר ר' יצחק: שני כיסין קשורין מצאתי לי והלה אומר לא מצאתי אלא אחד "ונשבע" "שני שוורים קשורין מצאת לי והלה אומר לא היה אלא אחד" אינו נשבע מ"מ? שוורין מנתרתי מהדדי "כיסין לא מנתרתי מהדדי, "שני שוורין קשורין מצאת" והלה אומר "מצאתי, והחזרתי לך אחד מהן" הרי זה נשבע, "ור' יצחק ליה בית הלל הוא דאמרי הכי משום תיקון העולם? המוצא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם

הוא

אן דילמא קונין לע"ם שמין כתובין. פי' בקונטרס ואית ליה דמלוה על פה גובה ממקטבדי ואין נראה דכהדיא תנן בפרק גט פשוט (ג"ב דף קנה.) דגובה מנכסים בני חורין ומפרש ר"ת דהכא לא מיירי אם שמכר מילי דקלבה כגון פסק לזון את בתה ממה שניש במלוה מלא בפחות על פה לא גבי ממקטבדי מפני שיש לו לדקדק ואע"פ שאינן כתובים: אן ראיתמר מי שכתת והניח שתי בנות ובן וקדמה הראשונה ונטלה עישור נכסים ולא הספיקה שניה לגבות עד שכתת הבן א"ר יוחנן אישני ויותרה (ג"א ל"ר) ר' חנינא גדולה מזו אמרו מציאין לפרנסה ואין מציאין למזונות ואת אמרת שניה ויתרה והא פרנסה דמיקץ קייצא מיכתב לא כתיבא והא מציאה שאני פרנסה כיון דאית לה קלא כמאן דכתיבא דמתחתיב רב הונא בר מנוח מתו בנותיהן מזונות מנכסים בני חורין והיא נזונת מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב? הכא במאי עסקינן בשקמ מיהו אי הכי בעלת נמי? בשקמ לו ולא קנו לו, מאי פסקא? ברת אשתו דהואי בשעת קנין מהני לה קנין, ברתו דלא הואי בשעת קנין לא מהני לה קנין, מי לא עסקינן דהוו תרוייהו בשעת קנין והיכי דמי דגרשה ואהדרה? אלא ברתו דרבתאי בית דין קאכלה לא מהני לה קנין בת אשתו דלאו ברתאי בית דין קאכלה מהני לה קנין ולכי מיגרע גרעה? אלא ברתו דרבתאי בית דין קאכלה אמר צדרי אחפסת שמא דתן אימתי בזמן שקדם מקחו של שני לשבחו של ראשון אבל קדם שבחו של ראשון למקחו של שני גובה מנכסים משועבדים ומזוטו לא גבי כלל תפילו בכבוטה ולעניין כבי תרי הוי חיפכא לעניין מזוטו גבי בלא מבוטה ולכתובה בני מבוטה כדתנן בפ' שני דייני גזירות (שם דף קי:) מי שהלך למדינת הים ואמרו תובעת מזונות מן לומר תפבע בפוף ולא תפבע בתמילה: אלמא. משום דלא קדים הוא. פי' בקונטרס ולאו משום דקנוכין לא כתובין וק"ל כי מצי תפלי היא לא הוי רבי נתן לה כמר ולא כמר ונראה לעניין פריך דוקא ולמפבע נמי דרבי תניא קנוכין תע"ם שמין כתובין דכזמן שקדם שבחו של ראשון הייט קנוכין ואין כתובין לכתובה לא מהניא תע"ג שכבר בא הכתם כין לכבעת הכתובה תכבי לא הוה ? וכי מה תיקון העולם יש בזה ולא תין קנוכין. פי' בקונטרס ונתן הדין בלא תיקון העולם תין לגבות ממקטבדי כיון דאין קנוכין וקבה להא ר' חניא דאמר לפי שאין קנוכין קלי לפרוטי מפני תיקון העולם להגליס תוקה: לימא לרבי. של מעות התפיסה כמותו להיות בילה"ר לזון מהם: לימפי. תמרו תין מוליאין למילכא פירות מכנסים משועבדים: כומי שקדם מקחו. של לוקח שני זה שהרחצן שלקח שדה הגזולה בא לחזור עליו: נשבעו של לוקח רחצן. שכשלקח זה השני מן הגזלן עליין לא השבינה הלוקח הראשון הגזלה: שכל קדם שבחו של רחצן כו'. דמשהשביחה וכל יודעים שבחתריות מכרה לו יפא כל תחריות הקרקע עם שבחו ופירותיה על נכסי הגזלן: למא מצום דלא קדים הוא. ולאו מצום קנוכין וכתובין: מפני תיקון העולם לפי שאין כתובין. ואם בחת לעכוף לקוחות לקח במלוה על פה, תין לך תדם לוקח שדה מחביהו לפי שיכול יפ עליו שבח הרבה: ומפני תיקון העולם. שלא יהו לוקחים ממי שגזלו, ונפלו תיקון העולם נמי תין הדין לעכוף: ומפני תיקון העולם לפי שאין כתובין. וכמה יפ ללקוחות להזהר, ונפלו תיקון נכסים. כדמפקת מעמת דלא מנכחי מהדלי והוה ליה מעמת של זה מעמת בני תחתי שאחר מכס ביד זה והרי הוזה לו בטקלה: שוורין מנתרתי מהדדי. ומעמת שמת הוא: שני שוורים קשורים מלאת לי ומפני תיקון העולם פי' מדקתני מפני תיקון העולם ש"ם הא לאו הכי הוה תין דינא לאשבועיה וה"ר אי רקא משין מעמת מפק כגון שמצא דמרו החזירו לו ואמר דיסקיא מליאה דינרים ואיתה לי עליו ושבוא אחה מצאתה והא אין נשבעין על הספק כדיתנן בשבועות ואלו נשבעין על הספק שלא בפעגה השוחטין והאיסטרופוס וכו' ומפרש בגמ' שלא בפעגת דראי אלא בפעגת ספק ורוקא אחהו נשבעי' בפעגת ספק מפני תיקון העולם אבל מדבי אחריגא לא הכא ספק הוא לו דשמא אדם אחר לקח הדיסקיא והניח החמור אלא דראי רקא משין ליה פעגת דראי כגון שמצא כיסי קשור והחזירו לו והא פוענו כ' דינרים הוו לו שם והא אוקמ לא מצאתי אלא

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ב מכל' מיטות הלכה יט סמג לאוין סה טוש"ע חו"מ סי' קיג סעי' ה ס"ק ב: כג ב מיי' שם הלכה ב: טוש"ע שם סעי' ה:

כד ג טוש"ע חו"מ סי' קיב סעיף ז:

כה ד מיי' פכ"ג מכל' מיטות הלכה יח טוש"ע חו"מ סי' קיד סעיף ד:

כתובות סט.

הגהות הב"ח

(ה) גמ' שניה ויתרה ליל כ"ל ותם ו נמחק:

כתובות קי:

* אחרי פסוקים. נמחק מאחיכה לשאול על הלשון לא ניחוש על מילות ולא על פירוש

תוספות רי"ד

מבעי

הסדרים נאה בגיותו לא בגיונא מנסים מעורבים

קנוכין על הנשואין שנאמרו זה אל זה ניחוש מילות

ממשועבדים ואין הלקוחות יכולין להזהר ולהניח לו מקום לגבות ממנו ומסתברא דהלכה כר' תניגא דאע"ג דכתב הולק עליו שאדרבה אם החזיר הכיס האחר ספור לבעלי (לשבע) ובנן שמצא אחר שהחזיר לו הכיס האחד ואמר שנים היו קשורים וכיון שמצאת האחד גם השני אתה מוצאתה ששניהם היו קשורים ביחד ו היא סעגה ודאי שנשבע עליה אבל אם היתה הסעגה קודם שישיב לו האבידה ואמר לו שני כיסים קשורים מצאת לי והוא אומר אחד מצאתי ולא יותר פשור בלהשבע ע"י מינו מינו דאי בעי אמר לא מצאתי כלום אבל אדרי שהחזיר לו תחילה הכיס האחד ועכשיו טוענו שנים ברי כי שנים היו לישבע ומפני שכבר החזיר לו מקדם לכן אינו נפטר שעכשיו בעת הסעגה אין לו שום מינו שיפטרנו. שני שוורים קשורים מצאת לי והלה אומר לא מצאתי אלא אחד אינו נשבע פי' ואע"פ שהחזיר לו תחלה האחד ואח"כ משן לו זה כי שנים היו קשורים: מאי פעמא שוורים מינתרתי אהדדי ואין זו סעגה דראית כיסים לא מינתרתי אהדדי היינו לה סעגת דראית. תניא נמי הכי שני שוורים קשורים מצאת לי והלה אומר לא מצאתי אלא אחד פשור ואינו נשבע. שני שוורים קשורים מצאתי לך והחזירתי לך אחד והלה אומר לא החזרת לי כל עיקר חרי זה נשבע פי' או לא היתה הסעגה על המציאה כגון שנתברר בעדים שמצא שנים אלא הם פוענים על החזרת שזה אומר החזרתי לך אחד מהן ואיני חייב אלא אחד וזה אומר לא החזרת לי כלום מחויר לו דא' שמודה שלא החזיר ועל האחד שאומר כי החזירו נשבע לו מפני שהוא מודה בטקלה והוא פוענו דאין סעגה דראית שאומר לא החזרת לי כלום ואילו

נ"ב מוסיף דין ד"ה אחד ואח"כ

(מסדיר דינו על ל' ימים על אשת איש שנשבד - נאור הכלל באחד, לא נאמנא אלא תיקון עולם)

כו א מיי' פ"ד מהלכות פונין ונפקין הל' ס סמ' עשין נא טוש"ע מ"מ סימן עה סעיף ג :
כו ב מיי' פ"ה שם ס"ע סמג שם טוש"ע מ"מ סי' ע סעיף ג :
כח ג מיי' פי"ח מהלכות שבועות הל' ה סמג עשין עח טוש"ע מ"מ סי' פז סעיף ג :

תת נוסח
ג"ש שמוד מאקדח נשבע

[ג"ש תוס' כתובות יח. ד"ה ור"ח]

תוספות רי"ד

אלא עשרה ואפ"ה מפריעין ליה מפני תיקון העולם דאי רמיית עליה שבועה אחי לאימנועי ולא מיתדר ליה פירי והיאך ר' יצחק מוחיבו שבועה בפיעני מעות [דף א:] ומתדר ליה ואמר ר' אליעזר בן יעקב פי' ר' יצחק לא סבר כסתני' אלא ר' אליעזר בן יעקב דפליג אסתני' ומחייב ליה בכל היכא דמשין ליה מעות ברי ליית ליה תקנה דילמא אתי לאימנועי דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על מעות עצמו כיצד מנה לאביך בידי ותאבלתיו פרס ואי זה נשבע וזה שנשבע על פעות עצמו וחכ"א אינו אלא כמשיב אבידה ופטור ואיקא דבמתני גדול ואומר לו בני מנה הלוה לך אבי מנה ובדרבה קמיפלגי דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה מקצת השענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בע"ח ובכולהו בעי לילפריה והאי דלא בפרוה משום דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ובבוליה בעי לילפריה ואישתמוטי דשתמוטי מינה סבר עד דתיה לי זוזי ופרענא ליה ואמר רחמנא רמי שבועה עילויה שבועה שילמיה כי היכי דלודי ליה בבוליה ר' אליעזר בן יעקב סבר ל"ש בן ול"ש בבנו אינו מעיז והילכך לאו משיב אבידה הוא . ורבנן סברי בו הוא דאינו מעיז אבל בבנו מעיז ומעיז ומפלא תעיז משיב אבידה הוא ופ"ח קרי ליה מעות עצמו שחיות יכול להתעיז ולא העיז ותחת לרבנן כאילו תודה מעצמו ותוא משיב אבידה ופעמר מכבודתה ור' אליעזר ב"י מחייב ליה שבועה כיון דקא מעין מעות ר' אליעזר ב"י קב תבץ ותלכה כמותו בכל מקום וגם הלכה כר"י דקאי אסתני' (תוניא) ולימא שום אשורא דפליג עליה ולית ללכתא כסתני' (ותרב משנה שיפתו ותוסק כמתני') דמשר ליה מפני תיקון העולם דלמא מיטמע מלמיעבד מצוה אבל ודאי תיכא דלא מעין ליה מעות ודאי אלא מעות דמשר כ"ע לא מלינו דמשר שמוא משיב אבידה ואע"פ שמודה לו במקצת :

מתני'

הוא דאמר כרבי אליעזר בן יעקב *דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע * על טענת עצמו כיצד "מנה לאביך בידי וואבלתיו פרס" הרי זה נשבע[ווה] הוא שנשבע על טענת עצמו, וחכ"א "אינו אלא כמשיב אבידה ופטור[ווה] ורבי אליעזר בן יעקב אומר משיב אבידה פטור? אמר רב בטענו קטן, קטן מידי משתא אית ביה? והתנן אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן מאי קטן - גדול, ואמאי קרי ליה "קטן" דלגבי מילי דאביו קטן * הוא אי הכי "טענת עצמו" טענת אחרים הוא? טענת אחרים והודאת עצמו, כולהו טענת נמי מטענת אחרים, והודאת עצמו נינהו? אלא בדרבה קמיפלגי דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה מקצת השענה ישבע? חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בבוליה בעי למכפריה ליה והאי דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ובבוליה בעי דלודי ליה, והאי דלא אודי ליה אישתמוטי הוא דקא משתמט ליה, סבר: עד דהוו לי זוזי ופרענא ליה, ואמר רחמנא רמי שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בבוליה. ר' אליעזר בן יעקב סבר ל"ש בן ול"ש בבנו אינו מעיז עילויה דלא מחייב ליה שבועה. ורבנן סברי בו הוא דאינו מעיז, אבל בבנו מעיז, ומפלא תעיז משיב אבידה הוא.

סוף דאמר כר"ש בן יעקב . להכי דקא תבעי ליה בטענת ברי לא נתחייב אשיורי תשיב מעיז ליה מעיז להכי : על טענת עצמו . הכא מיירי שאומר לו תודאתי לך מנה ולא נתן לו : בן המת דהמית לבני יעקב : ומתכלמיו פרס . והמזכירו לו מניו : ורבי אליעזר ליה ליה כו' . כגון שהיו בה ור"ח ליה ליה מעשה דמשיב אבידה פטור מדאורייתא דכתיב השב תשיבם לו ולא לאחר ומשמע ליה דמשיב אבידה לא יצא ידי חובתו עד שיחזיר לו בידו ולא יועיל לו שיחזיר לאחר בשליחותו ומיהו מדרבנן יצא ידי חובתו ומשום הכי פטור מדאורייתא דהא

מתני' שממכו אגל בעל הבית. לעשות על פיו **ולא נחמוה להן לפוטרופוס** לח מתכיון ולח מב"ד **לפיכך הבי לפוטרופוס הוא:**

יכבש. כשיגדלו היתומין יכבש להן אחין לו בידו כלוס מסלקן: **גל יכבש.** טעמח דהך פלוגתח מפרש בגמרח וכן למר וכן למר: **גבמ' ולא עודפין.** יחין יכול לחכזס על חלק חבירו שלח מדעתו: **ולא מריחין.** על חלקו של בעל הבית: **לחם ולא קפורס שם שלימו שלו.** הך סיפח טעמח דיחיח כלומר לחם ממעטן החורס שחיטו שלו והכי כולהו: שחיטו שלו. שגיטהו לא ממי זו ואין לריך לומר זו קחתי: **לפחכיל.** יתומים ללחכר חייבים לעכר: **לפניה.** החבוחה בחולר עד שיגדלו למה ליה עבורי, לכשיגדלו יעבדום הם: **ופפניה.** בימוחת: **ומוכרין לפם.** כלומר לגרכם מעכשיהם: **לפחכיל.** המעות **מלוי לא לפניה.** שמח יגבנו לי ממי שחרכ ביום שכבר בית לחיכן עד שיגדלו: **לחם.** מעות שכבר בית לחיכן עד שיגדלו וכבור הוח להם: **לדקה.** יחין לה קלבה דהח בכל שעחה קיימי עניים ממלח עכשיהם כלים: **לדון.** עם בעל דין של יתומים הבח לעורר על עכשיהם שמח יחמיכו בטעוחיהם ולכשיגדלו היתומין יהיו עמו: **לזכות פמלי לא.** יהיו עמו חס דע ומדקח היתומים חמחי לח הוי דיעל: **מלח לא** ס"ק יחין רשחין לדון למוב על מנח לזכות חס דע כדי לזכות ולחחייבו יחן ביתומין בפסקין: **דלמא לא מפקיין.** לל יהיו מסוקקות חלח שמח יגח עלין ערעור: **לפוליגן לפרום.** חפילו יחין היתומין בפסקין שהעבידם בחין לפדות עלמן ככסף שעתחין להם לחכיס על מנח שחין ליתומין רשות בו' חפי' הכי יחין רשחי שכרי יחן גופן קני להן לשחכיר: **אבל מוכרין פומס לאחרים.** לחקנת היתומין כגון להאכיל לו ליקח שדות: **ולחריס מוליפין פומס כו'.** ולומס לאחרים שהיו רוצין לחת להם ככסף לפדות עלמן הן יקנום ויהיו קנויס להן וחפ"ל יסחכרום: **לומר לני.** כשס שרשחין למוכרן לאחרים כך הס רשחים לקבל ככסף מיד העבד עלמן בחורת מכילה: **מפני שפות.** החפוטרופוס: **כמוכרו לעלמו.** לעבד עלמו: **בשמרונס.** כשיגדלו יחבד עמהן ויקבע שלח בשעת בילו כלוס: **בעיס.** חין דרכן לנחת ולבח ולטרוח: **עבדים.** חין נחמנין: **קפניס.** לימס בני דעת: **דלמ כי שמפי.** של ערב שבח: **שמפיס.** לשמן דקחמר ווי דחפקים מבילה: **נשמפי ליפי.** שכל ברכי הבית על יהה נעשים והיו עיקר הבית **ובן שור עיקבן של שדה:** **מפי עבידפה דוכנא.** מי מיכה חפוטרופוס: **יתומין שממכו מבן.** וחף ע"פ שלח נחמכה חשיב ליה כחפוטרופוס: **שרי בן לשקדש.** דכחיב (ויקרל כז) ונפן הכסף וקם לו ולח **שייכל בהו מציכה:** **מפכו.** לקוחות מחפוטרופסים: **בשרכפ מרכפ.** החבים: **בא יפפי בה.** **סדיוט פמור משקדש.** כל הדיוט המוכר יכול לחזור בו כל זמן שלח משך הלקוחות, **שכל שם משך בא** יכול לחזור בו ולח יהח קנין לשחר ולכך לח יקדש בו בכסף הקדש **לליפוי בה עשקיפ** ולח לרעיפ **בה:** **סמשיכו.** מוכרים: **פירי ליפמי.** שיתומים מכרו פירות מחתיכה ולח נחנו דמיס: **לייקר.** ורוצין המוכרים לחזור ממכר בכסף: **בא יפפי בה פדיוט בו'.** וכיון דלי ממשיכ להדיוט בא הדרי הממכר כל שכן דלח הדרי: **פיימו דרב מיניפי.** ואיהדרו בהו יתמי: **לייקר.** ורוצים המוכרים לחזור: **פיימו דרב מיניפי.** ולח יחזרו: **בגמרא**

מתני' יתומין שממכו אצל בעל הבית או שקנו להן אביהן אפוטרופוס חייב לעשר פירותיהם.*אפוטרופוס: שמינהו אבי יתומים ישבע מינוהו ב"ד לא ישבע אבא שאול אומר יחילוף הדברים: **גבמ'** ורמינהו *אחים" *ולא שותפין, *אחים" ולא אריסין "אחים" **ולא אפוטרופין** *ולא שאינו שלו! אמר רב חסדא לא קשיא כאן *להאכיל כאן *לאכול. *באן להניח והתניא *האפוטרופין תורמין ומעשרין להאכיל ולא להניח, ומוכרי' לזן בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים להאכיל אבל לא להניח, ומוכרין להן פירות יינות שמנים וסלתות להאכיל אבל לא להניח; יוצאין להן לולב והדסה וסוכה וציצית **ובל** דבר שיש לו קבצה *לאחריי שופר! ולוקחין להם ספר תורה תפילין ומזוזות **ובל** דבר שיש לו קבצה *לאחריי מגילה! ואין פוסקין עליהם צדקה ואין פודין עליהן את השבויין ולא **בל** דבר שאין לו קבצה *לאחריי תנחומי אבלים! ואין אפוטרופין רשאין לזון *לחוב ולזכות בנכסי יתומים לזכות אמאי לא *אלא לחוב על מנת לזכות בנכסי יתומים, ואין אפוטרופין רשאין למכור: ברחק ולגאול בקרוב, ברעה ולגאול ביפה [מ"מ: דדלמא משתדפי]! ואין אפוטרופין רשאין למכור שדות ולוקח עבדים אבל מוכרין עבדים ולוקחין בהן שדות רבן שמעון בן גמליאל אומר *אף לא למכור עבדים ולוקח שדות [מ"מ: דלמא לא משפיין]! *ואין אפוטרופין רשאין *להוציא עבדים לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות *רבי אומר-אומר אני אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו; וצריך לחשב עמהן, באחרונה ר"ש בן גמליאל אומר *אינו צריך, אין עושין אפוטרופין [נשים ועבדים וקטנים] ואם מינן אבי יתומין הרשות בידו

יהבי יתמי זוזי לפיכי שלו לא יהא כח הדיוט ממור מכח הקדש. פירוש והיתומין יכולין למזור בהן וח"ת גבי הקדש כה"ג חינו יכול. לחזור כיון לחיכח מי שפרע בהדיוט כדחמרינן בפ"ק דקידושין (דף כח.) גבי פדלוחו בממה ולח הספיק למוסכו עד שמעה במחחים וי"ל החם קני ככסף מדלוריימח ומשום שלח יהח כח הדיוט ממור מכח הקדש ממי ליכח כיון דבהדיוט ממי קלי ממי שפרע חבל יתמי מן המורה דיכס בהדיוט ולח קנו ככסף ולח קיימי לשילו ממי שפרע: **לחתו**

אפוטרופוס דהוה בשבבותיה—דר' מאיר דהוה קא מזבין ארעתא *וזבין, עבדי ולא שבקיה ר' מאיר, ואתו ליה בחלמיה *אני לחרום ואתה לבנות?! אפילו הכי לא אשגה אמר *"דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין" אקילע בי תרי דאיגרי בהו שטן דכל בי שמשי הוו קא מינצו בהדי הדדי אקילע רבי מאיר להתם עכבינהו תלתא בי שמשי עד דעבד להו שלמא שמעיה דקאמר זוי דאפקיה ר' מאיר לההוא גברא מביתיה. אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר' יהושע בן לוי דהוה קא מזבין ארעא וזבין תורי ולא אמר ליה ולא מידי, סבר לה כר' יוסי *דתניא "ר' יוסי מימי לא קריתי לאשתי 'אשתי' ולשורי 'שורי' אלא לאשתי 'ביתי' ולשוריי 'שדי'" יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סברתא, הוה להו תורתא, שקלה וזבינתה ניהלייהו, אתו קרובים *להמה דרב נחמן אמרן ליה מאי עבידתה דזבנא? אמר להו ויתומים שממכן אצל בעל הבית מהו, והא אייקר? ברשותא דלוקח אייקר, והא לא נקיט דמי? אמר להו א"כ היינו דרב חנילאי בר אידי אמר שמואל, דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא. *הדרי דרבנא עוקבא יתמא בארבעה ארבעה ואייקר וקם בשיתא שיתא אתו *להמה דרב נחמן אמרן ליה מאי עבידתה דזבנא? אמר להו היינו דרב חנילאי בר אידי (ה) דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא *משוך פירי ליתמי! אייקר היינו דרב חנילאי בר אידי, אל; *לא יהא כח הדיוט ממור מהקדש ואמשייכו להן פירי ליתמי? אייקר, לא יהא כח הדיוט ממור מהקדש, אל, סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי, אל; רב שישא בריה דרב אידי הא רעה היא לדידהו דזמנין דמצמרכי לפירי ולייכא דיהיב להו עד דיתבו זוזי, *יהבי יתמי זוזי אפילו, אל לא יהא כח הדיוט ממור מן הקדש, אייקר: סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי, אמר להו רב שישא בריה דרב אידי הא רעה היא לדידהו דאתו

יתרום חלק ב"ה בלא רשותו וכן האפוטרופוס אינו רשאי לתרום פירות של יתומים ' כל אלו מפני שאינן שלהן ואין אדם תורם דבר שאינו שלו ור' ס' והחכם בס"נ דתרומות השותפין שתרמו בזה אחר זה ר' עקיבא אומר תרומה שניהם תרומה וחכ"א תרומה הראשון תרומה ר' יוסי אומר אם תרם הראשון כשיעור אין תרומה השני תרומה ואם לא תרומה תרומה . כו"א בשלא דבר אבל אם הרשה את בן בתו או עבדו או שפחתו לתרום הרומתו תרומה וכו' דאלמא השותף שתרם אפילו שלא ברשות הרומתו ר"ל כגון שהיו בפירות דפסה"מ נירא ליה לשותף בפאי דעביד דברה ומאי דאמרי' הבא אחם ולא שחפין כגון שהיו שותפין בשדה ולא בפירות שהיו מחלקין הפירות וכל אחד היה מוליך את חלקו בביתו ' אמר רב חסדא לא ק' כאן להאכיל כאן להניח פ' מה ש'צריכים היתומים לאכול מעשר ותורם להם מפני שהם קטנים והתומת הקמן אינה תרומה כדאמן בפרק תרומות חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה החרש והשומה והקמן והחורם את שאינו שלו ועובד כוכבים שתרם את של ישראל אפילו ברשות אין תרומתן תרומה אבל להניח את החבואה מעשרת אבוצר עד שיגדילו אינן רשאין לעשר לכשיגדילו יעשרו הם ואי ק' כיון שאין האפוטרופסים רשאין מן החורה לתרום ולעשר היאך יתרמן כדי להאכיל ולא תרומתן היא מבל ואיהך יאכלו אותה הכהנים ור"ל דב"ד הפקיח נכסי היתומים שיהו האפוטרופסין תורמים א' שאינו שלהם ודוקא להאכיל ויכהני ב"ד אבל להניח לא וכן ר"ל בכסירת העבדים דאמר' לקמן שהאפוטרופסים מוכרין אותן ואוחן האחרים יכולין לשחררן ולהחיות בבת ישראל ולא אמרינן כיון שהאפוטרופסים אינן בעלים בנמצא שקנין הלוקח אינו כלים ואינו יכול לשחרר אלא ב"ד הפקיחום שיהי האפוטרופסים בהן ומכירתן מכירה נמורה היא אבל לשחרנים לא ויכום ב"ד שכל מה שעשו אלא לחיקון היתומים ואם יעשו ע"ד ב"ד הרי הן בעלים ואם לאו הרי הן כנכרים : ותתניא ' פיזעא אפוטרופסין תורמין ומעשרין להאכיל אבל לא להניח ומיבעי ביממה עבדים ושפחות שוות ובכרמים להאכיל אבל לא להניח ועושים להן סוכה ולולב וציצית וכל דבר שיש להן קצבה לאחריי שופר ולוקחים להן ס"ת תפילין ומזוזות וכל דבר שיש לו קצבה לאחריי מגילה ואין פוסקין עליהן צדקה ואין את השבויין וכל דבר שאין לו קצבה לאחריי תנחומי אבלים ואין האפוטרופסין רשאין לזון בנכסי יתומים ע"מ לזכות פי' אם באו לזון ולפטון על נכסי יתומים אין האפוטרופסין רשאין לזון עמהן ואם נתחייבו אין חייבון חייב ואע"ג שכתבתים כדי לזוכתם אלא מפיהיכן לזון עד שיגדילו שאין זוקקין לנכסי יתומים עד שיגדילו ואע"פ שיש להן אפיטרופוס ואין האפוטרופוס רשאין למכור ברחוק ולגאול בקרוב למכור ברע ולגאול ביפה ס"מ דילמא מישתדפי : ואין האפוטרופוסין רשאין לבנות ולנטוע בשדות ס"מ דילמא לא מישפיין ואין אפוטרופוסין רשאים לזניא עבדים אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות וצריך לחשוב עמהן בהחניה דברי ר' רשב"ג אומר אינו צריך פי' צריך לחשב עמהן ולהשבע להן שלא נשאר בידו משלהן כלום ואין עושין אפוטרופוס נשים ועבדים וקטנים ואם מינן אבי יתומים הרשות בידו ושם דבאפוטרופוס שמינתה ב"ד מיירי ואחי ר' כאבא שאול ורשב"ג

תוספות רי"ד

מתני' יתומים שממכו אצל ב"ה חייב לעשר פירותיהן מפני תיקון העולם אפוטרופוס שמינתה אבי יתומים ישבע מינוהו ב"ד לא ישבע אבא שאול אומר חילוף הדברים המפמא והמדמע והמנסך בשונג פטור בזוזי הויב הכרגים שפיגלו בפקדש מזידים הייבים פי' יתומים שממכו מאליהן אצל ב"ה ולא נתחנה אפוטרופוס עליהן לא מפי ב"ד ולא מפי אביהם חייב אותו ב"ה לעשר פירותיהן מפני תיקון העולם שרין אפוטרופוס יש לו כיון שהן ממכרין עליו: ורמינהו אחים ולא שותפים אחים ולא אריסים אחים ולא אפיטרופין אחים ולא התורם את שאינו שלו פי' כן תרימו גם אתם אחם ולא שותפים שאם היו שניהם שותפים בשורה אין האחד רשאי לתרום חלק חבירו בלא רשות חבירו וכן האורים לא

גליון הש"ס

גבי כאן לאכול. עי' לעיל דף מ ע"ב תד"ה וכתב: שם כאן לגבות. עי' לעיל דף ע"ב ד"ה סדיוט. תד"ה סוס מעבר: שם אלא לאוכל וכו'. עי' קידושין דף נט ע"ב תד"ה אלא לאוכל: שם ותין לעיל דף נה ע"ב ד"ה ותין ותפוטרופין וכו'. עיין לעיל דף נח ע"ב תוד"ה ותין:

כתובות פה: [תוס' ב"ב פ"ח ע"ב]

קידושין מה: [עי' תוס' כתובות ב: ד"ה הכי זה] [הוסף' תרומות פ"ג ותוס' ב"ב פ"ח]

הגהות הב"ח

(ה) גב' כר' חידי אמר שמואל דאמר כר': * אולין הבדהא אוכמא סיבי"ם ג"ל ופ"ה מיוחד בגזר קלי' ג"ה מיוחדים בשאר ל"ח אלין הבלא אוכמא **ותיקון הגי' אחרי' [מהגי' הסיבים] [בטעם מהגי' בתוס' לעיל לב: ד"ה הן] לעיל לב: לעיל לח: [ג"ל וזבן] [מנסדרין ל. מכירה יג:]

מהגה

[בע"י אנו] ◇ מעיירת (ר' יוסף) קיוסיס [אפוטרופוס]

הבנות ר"מאיר - ר"יוסי קיבץ בין המעיירת

"הבנות ר"מאיר - ר"יוסי" קיבץ בין המעיירת

נוסח מהגה

בין קנין זה לקנין אחר: מעיירת: מעיירת ◇ מעיירת ר"יוסי מעיירת ר"יוסי

המאור ר"י בכה

כן תרגימו בלע אותה תרגומה ר' אבל מעיירת ר"יוסי...

נוסחא

ר"י אפוטרופוס

דאתו למימר להו נשרפו חיטכם בעלייה. הקשה בקובץ הערות וכי נשרפו יחזרו בהן כמו בזול וי"ל דברכות יתמי חייקור ומסתברא דברכותם נמי נשרפו וא"ת לעיל דאמר מעות פירי מיתמי לייקר היינו דכ"ע מגילו' והדרי בהו יתמי הא דעבדי הוא לגבייהו דיתמרו להן שלקחו נשרפו חיטכם בעלייה וי"ל דעשים שלוקחים שומרי שכר כיון דיכולים לאוכלם ועשות בהם כל הפסם כדלמרינן בהאומנין (ב"מ דף פח.) שלוקח כלי מבית האומן נשברו בבית חמיו ונתם בהליכה חייב בחזקה פעור מפני שהוא כעושה שכר דלמא בחזקה הוי כעושה שכר דשואל ונהגה מהגה: **לברגא**. פירש בקובץ הערות כברגא דיממי כו' משמע דלשלר בתרי כיתומי בעי הכרזה ונקמה דבפ' שום היתומים (ערכין דף כב.) כי פריך נרב חסי דלמר מן שוקין לכבי יתומי תנא ל"ב ריבית כו' ממתני' דשום היתומים עוקמה לשלר תרבי יתומים כר מבעל חוב לכך נרגה דהכא בכרגא ומזונות וקבורה דמשה ובעת: **ולקבורה**. הא פשיטא דאין ממתינים לקבול לה המת עד דמשלמי יומי הכרזה אלא הא קא משמע לן דאם לו לערך קבורה מוכרין בלא הכרזה ופורעין: **הלכה** כתבה שמול. תומר ר"ח דכן הלכה תע"ג דקיימת לן (עירובין סב:) דמשנת רלב"י קב ונקי ובבריית קמבי נמי וכן הלכה כדבריו "אין למידין הלכה מפי תלמוד וכן מוכיח בהסוסב (כתובות דף פח:) דמוקי פלוגתייהו דר"ח ורבנן בפלוגתת דהכא שמול ורבנן ורבי שמעון כתבה שמול וכשלמה ליתי דהסם רבי שמעון כהלכתא ותומר רבינו חייס דלא מחייבינן לפסובעא לה לעיכב כלום משלכה אבל לא משכתב אלא פשע דלמי' ולמי פשע פעור כדלמרינן בפרק ד' וה' (ב"ק דף נ.) גבי שור של יתומים שנגח דנבי מעבריתא דימתי דלי למרים מעבריתא דלפסוטרופא ממכעי ולא עבדי ולר' יוסי בר' חנינא נמי דלמר נמי דלמר מעבריתא דלפסוטרופוס מוחרין ופרבינן מיתומין לכי גדלי והרב רבי שלמה בר יוסף מוורדין הכיח דלמי דלפסוטרופוס חייב דלמר בהמפקיד (ב"מ דף מב:) גבי סורל דלא הוה ליה לכי ובעי ומת ימת לי לפסוטרופוס זל שלים למר מלא לבקרת מברתי מעמע הא לא הכי חייב ולא מייך ממנמי ולא עבדי אלא דוקא הסם אלא נמעמע כל עיקר אלא כדי שיקלמו ולא כשביל לה ליחזקי אבל לפסוטרופא שנמעמע לעיכך דלמיתומים לא ממצע אלא כשביל מה שמשלם כשפשע לכ"ע אי משום דעבד ליה דניחא נפשיה אי משום דנפיק עליה קלא דאינש מהימנא הוא וגבי שבועה דווקא כדלמרינן בפרק קלחי (שבועות לט:) גבי שבועת הפקדון דלכ"ע אי משום דעבד ליה דניחא נפשיה אי משום דנפיק עליה קלא דאינש מהימנא הוא וגבי שבועה דווקא פליגי ומיהו נרחה דוחלי אי פשע חייב למשלם לכ"ע אבל כל כמה דלא ידעי' אי נאבד כלום אין לרחוי להשביעו על דבר זה בלא טענה כדלמרינן בירושלמי בפירקין קלחית דרבי יוחנן דאמר מעל יתומים שכרן ורבי יוסי בר' חנינא דאמר מעלייתא דפסוטרופא נמי לא מהני בהמיה יוחנן בהמיה תפילו יסבור כחבת שמול בעי חיטים מיהן זוזי בגין דמיקלקלי מיהמן אבל גבי שור יתומין דלא הוטמד לפסוטרופא לנחמוטי לית לפמור שלא נגח ולרבי יוסי בר' חנינא כחבת שמול תפילו יסבור כרבנן לחם מברית עלמו מן הסבועה ואין מברית עלמו מן הסבועה אלא משום דלפסוטרופא לית ליה דמהימן מיהמן אלא משום דלא מיחייב אינש לאפוקי ממונא דחבריה בלא סהדי ובלא שבועה ואפילו הכי מחייבינן ליה לפסוטרופ

סיינו מדמע . שמעינן מהכי דכר התוספרו וכיון דשמעינן דקטוחו רבנן ה"ה דלפי' מיניה לגמכך ולא לפנ"ך למתניי' חבל המחת דמנכך=ממש לפנ"ך למתני' דלא תימת קס ליה בדרבה מיניה ופטור: [קנסא הוא] . מקומת ומדמע דכמוזר חייב=קנסא הוא דהיזק שלחו ניכר לא שמיה היזק . להת **וקנסא מקנסא לא ילפינן** . להת דיכא הוא והיכא דקנס קנס והיכא דלא קנס לא קנס ולהכי לפנ"ך מכנך: [**ונמתן דיליף קנסא מקנסא**] . הייט רב דאמר מכנך=ממש דמעינן מינה בפ"ק דקנסא הוא: **כל פני** . דמתני' למה לי ליתני חדא ונילפא מינך מינה: **משום דקא משמיט לה גמרי** . דלא חזיא הו לאכילה: **דאסור לגרום טומאה** . מפני פרוצים שאוכלין חוליהן בטהרה ומשום דעבד לאיסורא מכנך: **מדמע** . לא משמיט לגמרי להת חזי לכהנים וזבני מיניה בזול: **משום דשכיח** . דעביד ובמילתא דשכיח עבדי רבנן תקנתא כי היכי דלא נעביד: **לך ירמיה** . דמתיבתא קמייה: **נמס לי** . כיון דאתנבה אתרתי' דריסת כ"ם מדמע לליכא למימר דקס ליה בדרבה מיניה: **מנכך** . משמיט לגמרי שאוכלו בהטהה אבל מדמע חזי לכהנים: **ואי אשמעינן מנכך** . דלא קס ליה בדרבה מיניה אימא לא ואי אשמעינן דהי חדא משום דהפסד מרובה אבל מדמע מועט אימא לא צריכא: **חוקיה** . דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד חייב מאי טעמא היזק שאינו ניכר שמיה היזק ומה טעם אמרו בשוגג פטור? כדי שיודיעו אי הכי אפילו במזיד נמי? השתא לאווזקי קא מבוין אודועי לא מודע ליה **ור' יוחנן** אמר דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד פטור מאי טעמא? היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק ומה טעם אמרו במזיד חייב? שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו ואומר פטור אני **חתם והכהנים שפגלו במקדש מזידים חייבין** ושאני עלה **בפני תיקון העולם** ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק - הואי שוגגין פטורין מפני תיקון העולם מיבעי ליה? הכי נמי קאמר **מזידין חייבין הא שוגגין פטורין מפני תיקון העולם** אחת רבי אליעזר **העושה מלאכה** במי חטאת בפרת חטאת פטור מדיני אדם וחייב ברעי שמים ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק ברעי אדם גמי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק ברעי שמים מתיב ליה והוא מפרק לה פרה שהכניסה לרבקה על מנת שתינוק ותדוש מי חטאת ששקל בהן משקלות והאמר רבא מי חטאת ששקל

(אשון ואחר)

היינו מדמע ואבבר קנסא הוא ומקנסא לא ילפינן ;ולמאן דיליף קנסא מקנסא כל הני למה לי? צריכא: דאי חנא אמטמא: אי תרומה הוא אמינא כמשום דקא מפסיד לה לגמרי ואי מטמא חולין "משום *דאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל אבל מדמע אימא לא ואי אשמעינן אמדמע משום דשכיח אבל מטמא דלא שכיח אימא לא ואי אשמעינן מטמא ומדמע משום * דלא קים ליה בדרבה מיניה אבל מנסך דקים ליה בדרבה מיניה אימא לא, קא משמע לן כדרבי ירמיה ;ולהא *דתני אבוה דרי אבין בראשונה היו אומרים המטמא והמנסך חזרו לומר אף המדמע כל הני למה לי? צריכא: דאי אשמעינן מטמא משום דלא קים ליה בדרבה מיניה אימא לא ואי אשמעינן מנסך משום דקא מפסיד ליה לגמרי אבל מטמא דלא מפסיד ליה לגמרי אימא לא ואי אשמעינן הני תרתי משום דהפסד מרובה אבל מדמע מיעט אימא לא, צריכא. אמר חזקיה דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד חייב מאי טעמא *היזק שאינו ניכר שמיה היזק, ומה טעם אמרו בשוגג פטור? כדי שיודיעו, אי הכי אפילו במזיד נמי? השתא לאווזקי קא מבוין אודועי לא מודע ליה **ור' יוחנן** אמר דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד פטור מאי טעמא? היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק ומה טעם אמרו במזיד חייב? שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו ואומר פטור אני **חתם והכהנים שפגלו במקדש מזידים חייבין** ושאני עלה **בפני תיקון העולם** ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק - הואי שוגגין פטורין מפני תיקון העולם מיבעי ליה? הכי נמי קאמר **מזידין חייבין הא שוגגין פטורין מפני תיקון העולם** אחת רבי אליעזר **העושה מלאכה** במי חטאת בפרת חטאת פטור מדיני אדם וחייב ברעי שמים ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק, ברעי אדם גמי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק ברעי שמים מתיב ליה והוא מפרק לה פרה שהכניסה לרבקה על מנת שתינוק ותדוש מי חטאת ששקל

ברייתא היו תומרים המטמא והמנסך . בהגוזל בתרת (שם קיז.) כתובה תפסה וזו תחת מטוניות הפוכות ג): **שלא** יהא כל אחד ואחד כו' . מקשה ה"ר לפניה הא דתנן בפרק עד כמה (נכורות דף כתי) דן את הדין מיתת את הטהור מה טעמא עשוי ויבלס מביאו ואמאי והא שוגג הוא ומאן דמוקי לה כר"מ דדתין דינא דגרמי ניחא דלקמן קנים ר"מ שוגג חטו מזיד אבל במאן דמוקי לפנ"ן כרבנן (ג) ובנגע בהו מרן קשה לי' יוחנן למאי חייב ומיהו למיקשי אמי שפיר לא קשיא לי' מיבעי להו למיפטריה כדי שיודיעו ותיכף להתם פעמ דמה היה לו לטמתוחה כדי להחזיק דבריו והוי כמו מזיד דהכא ור"מ בטיהר את הטמא כדי שיודיעו ויש לומר דאין מזיד אלא מי שיודע לו שהוא עושה מלאכה בשבת ואעפ"כ עושה אבל הכא לא ידע שהוא עושה מלאכה בשבת אלא סבור שהוא מותר לעשות כך ולא חשיב מזיד: **ורבי** עלה מפני תיקון העולם . כדרב ספרים גרסינן במתניתין הכהנים שפגלו במקדש שוגגין פטורין ומזידין חייבין ופריך מדמטו ליה דמפני תיקון העולם דקתני בברייתא קתי למזידין חייבין דקתני לבסוף והכי מיתת בתוספתא [פ"ג] ברתשומה היו תומרים המטמא והמנסך חזרו לומר לף המדמע בשוגג פטור מזיד חייב מפני תיקון העולם וקשה דמריתא דהמטמא והמדמע והמנסך דקיימי בהו הוה ליה למיפרך לכך גרסינן במתני' שוגגין פטורין ובבריית' הכא דתנא דלא גרסינן במתני' ומפני תיקון העולם תיובתא דקא"ר וכ"ש (ד"ה) [פ"ג] ברתשומה היו תומרים המטמא והמנסך חזרו לומר לף המדמע בשוגג פטור מזיד חייב מפני תיקון העולם וקשה דמריתא דהמטמא והמדמע והמנסך דקיימי בהו הוה ליה למיפרך לכך גרסינן במתני' שוגגין פטורין ובבריית' הכא דתנא דלא גרסינן במתני' ומפני תיקון העולם תיובתא דקא"ר וכ"ש (ד"ה) **העושה** מלאכה במי חטאת גזולה אלא טלטה לרבים : מטוגר דומיא דעבד דרסיון דעלה עליה זכר סכנה כיון דבשעת הגבהה מיניה ורב סכנה כיון דבשעת הגבהה מיניה ליה לגזוזי דקים ליה בדרבה מיניה ים לחייב מחמת הגבהה לבד מה שעשה בידים אחרי כן אע"ג דקים ליה בדרבה מיניה : **משום** דקא מפסיד ליה לגמרי . הך סוגיא כר' יוחנן דאמר היזק שלאו מיכר היו היזק לתזקיה לגמרי: **בראשונה** היו תומרים המטמא והמנסך . בהגוזל בתרת (שם קיז.) כתובה תפסה וזו תחת מטוניות הפוכות ג): **שלא** יהא כל אחד ואחד כו' . מקשה ה"ר לפניה הא דתנן בפרק עד כמה (נכורות דף כתי) דן את הדין מיתת את הטהור מה טעמא עשוי ויבלס מביאו ואמאי והא שוגג הוא ומאן דמוקי לה כר"מ דדתין דינא דגרמי ניחא דלקמן קנים ר"מ שוגג חטו מזיד אבל במאן דמוקי לפנ"ן כרבנן (ג) ובנגע בהו מרן קשה לי' יוחנן למאי חייב ומיהו למיקשי אמי שפיר לא קשיא לי' מיבעי להו למיפטריה כדי שיודיעו ותיכף להתם פעמ דמה היה לו לטמתוחה כדי להחזיק דבריו והוי כמו מזיד דהכא ור"מ בטיהר את הטמא כדי שיודיעו ויש לומר דאין מזיד אלא מי שיודע לו שהוא עושה מלאכה בשבת ואעפ"כ עושה אבל הכא לא ידע שהוא עושה מלאכה בשבת אלא סבור שהוא מותר לעשות כך ולא חשיב מזיד: **ורבי** עלה מפני תיקון העולם . כדרב ספרים גרסינן במתניתין הכהנים שפגלו במקדש שוגגין פטורין ומזידין חייבין ופריך מדמטו ליה דמפני תיקון העולם דקתני בברייתא קתי למזידין חייבין דקתני לבסוף והכי מיתת בתוספתא

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פ"י מהל' סכנה ונזיקין הלכה ד סמג עשין עג ולאוין קפ טוש"ע ח"מ סימן שפח ס"ג:

סא ה מיי' פ"ג מהל' שמעה ויאבל הל' יב סמג לאוין רסו:

הא דאמרת דעתיה. ומלתיה דנקיט משום פרה לי נמי תע"ק שפסלה להסית דעתו ממנה מלתיה דשילו הכי פטור מדיני ואין בכך לקלקו בכך אינה דלא עבד בהן מעשה בידיו דלא במחשבה מיפסל: **דלבנה**=בלבנה. כלפרישית **ומתניתא דמסמע פסולים**=שקקל בענעך כדרך הטבחים לשקול בשר במים שיש להם כלי שיש בו שכמות ושוחטים מים ברלתוקה ושוחטים בשר במים עד שכמים שוליס לרוסם הבני וכוותה בשר שכמשקל ליטרא ול' ליטרות המים שוליס ומניעין לתוחו הרוסם: **מתני' דמסח דעתיה**. ממעיקרן ע"י המשקל שקקל בהם ונפסלו בהיסח הדעת למעמא למי נהי כתיב שלריכה שימור תמיד ומיהו בדיעי מהם לן מיתייב דגרמת בעלמא הוא, **והא דלבנה כדלא מסח**: **ונפסל**. שקפלתו מלכות: **נעמלא מלינה: סרי עלך לפניך**. וכלבד שיעלם לו תוחו עלמו וקריאת כה "והשיב לה הגזלה לשר גזל" (ויקרא ה) שהרי לא נשמעה: **ולי שמיס פיוק**. מכרי מיגזל גזילה מדמסיקה וקס ליה ברשותיה, וכי קמשלם ליה, דבר הניזק ממלם ליה ולא כמה שגזל: **ר"מ סבר שמיס פיוק**. הלכך לקי בשוגג חייב לתקרבי (ג"ק נו:) "מפלע תחת פלע": **לא שמיס פיוק**. וכמויד הוא דמחייב משום קנסא: **ר"מ קנים שוגג לעו מויד**. ותע"ג דמויד גופיה קנסא הוא: **בשוגג יאכל**. הוא עלמו ולקי בשבת: **בשוגג יאכל**. הוא עלמו: **למולפי שבת**. לאחר שהמתין ככדי שיעשו לכל בשבת לא דקיים לה שוגג לעו מויד: בדרכי יוחנן הסנדלר גרס יאכל דר' יוחנן סבר מעשה שבת אסור בכולה ויליף לה מקרלי בב"ק (דף עח.) ובכתובות (דף לב.): **מפני ומדמע** = ליקורא דרבנן הוא כיון דלא שמיה היזק לין כאן ליקורא דאורייתא ודבני סופרים ניריכין חיזוק לכך קנים לה משום **מבל בישול בשבת**=ליקורא דאורייתא הוא ולא **שביק דינהי** עלה לכך לא קנים: **משום סומרא דע"ו**. להמיקו מן הליסור קנים ועבד ליה חיזוק: **ור' יסודה**. בליסור דאורייתא משום דעבד בדרכיה דקיל לא קנים לה משום שוגג: **משום סומרא דע"ו כדילי מיניס**. ולא נריך למיקסיה: **ורמי**. דאורייתא מדאורייתא הכא מני בשבת דאורייתא ללא קנים וגבי שביעית קתני בין בשוגג בין במויד יעקר **והא"ס נמי דלר' יהודה קנית ללא** משום דקנת קמת ר"מ הוא נקט ליה ומשמע דליכא דמלוייהו מתרלינן לה: **מונין ישרלו לשביעים**. ישרלו מונין אנום שביעיתיהן לשביעים לפי שנריכין למעט אנום שביעיה לערלה ולרבעי כיוונא מליסור ערלה ומללינן לומו מרביעים הרוסה: מוסה השניס למפרע ויודע שנשניה בשביעים ואתי למפרי נשיעה בשביעים: ואין

נזלן הוא וממון מעליח בעי לשלומי. תימה דהיכי מדמי הכא דממילא למטמא בידים דעכי דמטמא בידים היכא דנעשית מלליה לומר לו הרי שלך לפניך דאפילו הכי המכתים בהמת חבירו בלכנים לו במלאכה חייב ובהכתמה ממילא לו פירות שהרקיבו מקלסה לומר לו הרי שלך לפניך הוחיל ונדיין הס בעין ולא קלסה בשיטי וי"ל דכיון דהיזק שליט ביכר שמיה היזק ה"ל מסיב ליה כחילו הוח ניכר ואם כן אין לך שיטי גדול מזה וקלסה הגזלן בשיטי ולריך לשלם בממון מעליח ושמין כעין שגזל ולח מני לימר ליה הרי שלך לפניך וה"ק דהגוזל קמח (ב"ק דף נח:) דבעי לאוקמי כך משנה דגזל מטבע ונפסל כר' יעקב דאמר החזירו לומר לחבר שנגמר דינו בשוגג ולפסל לפניך דה"ל כגומרין דינו של שור שלח בפניו דאמר ליה לי לייתיתיה ניהלי הוה מעריקנא ליה לגמרי הסמת לחפסיתה לחולרי ביר מלן דלח מלינה לאיסתעויי דינא כהדייהו ממעט לחייב משום דחפסיה בידים וכן פירש בקונטרס בס"פ ד' וה' (שם דף מה.) והסתם לי חייב ליה היזק שלינו ניכר לפי' לחפסיה בידים פעור כדמוכח הכא ולי חייב היזק ניכר לפיל חפסוהו ב"ד מלליהן ולח לחפסיה בידים למה יפפור וכי לח היה לו לשומרו שלח יכל לידי כך ועוד חס כשחפסוהו מלליהן פעור גס כי מחפיסו בידים יהח פעור דסוף סוף לפילו לח היה מחפיסו היו חופסים לומו מלליהם ולח הפסידו הבעלים כלום בחפיסתו וגרלה לחפסיה לחולרי לפי' לח לחפסיה בידים חלח לשומר לחפסיתין גרמה להחפיס שלח כמלוה מחפיסה ב"ד ולרבנן כיון דלין גומרין דינו של שור חלח בפניו מה שנופל ביד ב"ד חשיב היזק ניכר לפי שהיזק ניכר זה בח בפניהם שומר חייב ולפילו יכול לומר הרי שלך לפניך ולפי' לר' יעקב לח חשיב מה שנופל ליד ב"ד היזק ניכר כיון דלין נפסל ע"י שנפל בידיהם לחפילו לח נפל בידם היו גומרין דינו של שור בפניו ויכין דחשיב היזק שליט ניכר יכול לומר לו הרי שלך לפניך כמו בחמץ שעבר עליו הפסח: **תיובתא** · ופע"ג דמייתי מחרי כן חגלי קלמר חיובתא משום דכן הלכה ללח שמיה היזק ח): **המבשל** בשבת בשוגג יאכל. פי' לפילו הוח עלמו ולפי' לר' יהודה מויד הוח ולכך לח קנסו בשוגג דלח שמיה היזק ניכר ולפי' לר' יעקב מויד ולח קנסו בשוגג דלח שמיה היזק ניכר ולפי' לר' יהודה מויד ול

ואין מינין לשבחות דבר אחר "נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבחות" מאי "דבר אחר"? ה"ק וכי תימא שבת נמי זימנין דמיקלע יום ל' בשבת אבל נטע ההוא יומא הוא דסלקא ליה שרשא ואי לא, לא סלקא ליה שרשא, ת"ש דבר אחר נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבחות דרבי *יהודה אדרבי יהודה לא קשיא *באחריה דרבי יהודה תמירא להו שביעית *דההוא דאמר ליה לחביריה "דיירת בר דיירתא" אמר ליה "אנא לא אכלי פירי דשביעית כוותך" לא שמע

*אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורין, שילם חולין טמאים מהו? אמר סומכוס משום ר"מ: בשוגג תשלומי תשלומין במויד אין תשלומי תשלומין וחכ"א אחד זה ואחד זה תשלומי תשלומין וחזור ומשלם חולין טהורים, והוינן בה במויד אמאי אין תשלומי תשלומין-חבא עליו ברכה-דאכיל מיניה מידי דלא חזי ליה בימי טומאתו וקא משלם ליה מידי דחזי ליה בימי טומאתו, ואמר רבא ואמרי לה כדי חסורי מחסרא והכי קתני *אכל תרומה טמאה משלם כל דהו *אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורים, שילם חולין טמאין מהו? סומכוס אומר משום ר"מ: בשוגג תשלומי תשלומין במויד אין תשלומי תשלומין, וחכ"א יאחד זה ואחד זה תשלומי תשלומין וחזור ומשלם חולין טהורין-ואמר רב אחא בריה דרב איקא הבא בקנסו שוגג אטו מזיד איכא בינייהו (דר"מ סבר לא קנסו שוגג אטו מזיד, וחכ"א קנסו) הכי השתא התם גברא לשלומי קא מיכוין, אנן ניקום וליקנסיה *אדם שנטמא וזרק בשוגג הרצה במויד לא הורצה אמר לך ר"מ הכי השתא התם גברא לכפורי קא מכוין אנן ניקום ונקנסיה *הא שמע המקשר בשבת בשוגג יאכל במויד לא יאכל הכי השתא התם גברא לתקוני קא מיכוין אנן ליקום וליקנסיה *הא שמע המטביל כלים בשבת בשוגג ישתמש בהן במויד לא ישתמש בהן הכי השתא התם גברא לטהורי מאני קא מיכוין אנן ליקום וליקנסיה!

ורמי דר' יהודה אדרבי יהודה ברבנן דתניא

נפלו

וקמשלם אבל מידי דמזי ליה בימי טומאתו. פירוש קודם שימלם לכל לאחר שמילם נעשה תרומה ולא מזי ליה: תרומה טהורה ומילם חולין טמאין מהו ט' בשוגג תשלומין. לח כמו שפירש בקונטרס דקאמר דלפי מדה משלם לחפי' חמ"ל דלפי מדה משלם לא מיפטר אלא אם כן ישלם שיהו שוין להסיקה כשיעור תרומה טהורה שאכל דלא גרע מגזל כדאמר התם כל היכא דמעיקרא שויא ד' ולבסוף שויא זוזא לא מצבי לך דלפי דמים משלם כי מיבעי לך דמעיקרא לא שויא אלא זוזא ולבסוף שויא ד' מ"מ במויד אין תשלומי תשלומין דאכל מידי דקפלי עליה וזיעא ומשלם מידי דלא קפלי עליה וזיעא: **הבא** בקנסו שוגג אטו מזיד טו'. בהאשה רבה (יבמות דף ג.) מעיקרא ס"ד דאין תשלומי תשלומין משלומין כלל קמ"ל מאי ופריך מינה למאן דאמר לחמר אין כח בית חכמים לעקור דבר מן התורה ומסיק דאין תשלומי תשלומין ומזור ומשלם מזין טהורים כדרבנן ולא פליגי אלא בקנסו שוגג אטו מזיד כו': **דם** שנטמאת. ויל"מ מאי קשיא ליה לר"מ והא לאו מחסם מתני' היא דבריית היא בהקומץ רבה (מנחות דף כה.) וי"ל דמתיך לחסם מתני' דכילד לוזין (פסחים דף פ:) דאמר הפסח שנזרק דמו וחח"כ נודע שהוא טמא הלין מרלה ודייק בגמ' שנטמא דחח"כ נודע לה ודחח"כ נזרק בדבריית דמפרש דקתני [בפ' כילד לוזין] (שם) דשוגג קלי מזריקה דלרב שילת דמפרש דקלי לחומחה לה קשה מידי-דטומחה לחוריית: **המעשר** בשבת. מכנה היא בפרק שני דתרומות (משנה ג) וכן היא 'המטביל כלים' ופריך מיניהו מסוס דתסס מסנה ר"מ היא ומימה דפריך בריישא מהחיא דמעשר והיא שניה שם בסוף: **נפלו** בירושלמי בפרק בתרא דערלה נפלו וחח"כ נחפלטו בין בשוגג בין במויד לא יעלו דברי ר"מ ורבי יהודה לומר בין בשוגג בין במויד יעלו ורבי יוסי לומר שוגג יעלו מויד לא יעלו מעמת דר"מ דקנים שוגג לחמו מויד מעמת דרבי יוסי כדלמר רבי לבנו בשם ר' יוחנן כל האיסורין שניכה עליהם שוגג מותר מויד לחמור מעמת דרבי יהודה מפרש משום דכבר נקנקלו פירותיו בשעת פליעה: נפלו

[ניל שמחה]

מדורת השלום

ואין מינין לשבחות דבר אחר "נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבחות" מאי "דבר אחר"? ה"ק וכי תימא שבת נמי זימנין דמיקלע יום ל' בשבת באי נטע ההוא יומא הוא דסלקא ליה שרשא ואי לא, לא סלקא ליה שרשא, ת"ש דבר אחר נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבחות דרבי *יהודה אדרבי יהודה לא קשיא *באחריה דרבי יהודה תמירא להו שביעית *דההוא דאמר ליה לחביריה "דיירת בר דיירתא" אמר ליה "אנא לא אכלי פירי דשביעית כוותך" לא שמע

*אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורין, שילם חולין טמאים מהו? אמר סומכוס משום ר"מ: בשוגג תשלומי תשלומין במויד אין תשלומי תשלומין וחכ"א אחד זה ואחד זה תשלומי תשלומין וחזור ומשלם חולין טהורים, והוינן בה במויד אמאי אין תשלומי תשלומין-חבא עליו ברכה-דאכיל מיניה מידי דלא חזי ליה בימי טומאתו וקא משלם ליה מידי דחזי ליה בימי טומאתו, ואמר רבא ואמרי לה כדי חסורי מחסרא והכי קתני *אכל תרומה טמאה משלם כל דהו *אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורים, שילם חולין טמאין מהו? סומכוס אומר משום ר"מ: בשוגג תשלומי תשלומין במויד אין תשלומי תשלומין, וחכ"א יאחד זה ואחד זה תשלומי תשלומין וחזור ומשלם חולין טהורין-ואמר רב אחא בריה דרב איקא הבא בקנסו שוגג אטו מזיד איכא בינייהו (דר"מ סבר לא קנסו שוגג אטו מזיד, וחכ"א קנסו) הכי השתא התם גברא לשלומי קא מיכוין, אנן ניקום וליקנסיה *אדם שנטמא וזרק בשוגג הרצה במויד לא הורצה אמר לך ר"מ הכי השתא התם גברא לכפורי קא מכוין אנן ניקום ונקנסיה *הא שמע המקשר בשבת בשוגג יאכל במויד לא יאכל הכי השתא התם גברא לתקוני קא מיכוין אנן ליקום וליקנסיה *הא שמע המטביל כלים בשבת בשוגג ישתמש בהן במויד לא ישתמש בהן הכי השתא התם גברא לטהורי מאני קא מיכוין אנן ליקום וליקנסיה!

ורמי דר' יהודה אדרבי יהודה ברבנן דתניא

נפלו

וקמשלם אבל מידי דמזי ליה בימי טומאתו. פירוש קודם שימלם לכל לאחר שמילם נעשה תרומה ולא מזי ליה: תרומה טהורה ומילם חולין טמאין מהו ט' בשוגג תשלומין. לח כמו שפירש בקונטרס דקאמר דלפי מדה משלם לחפי' חמ"ל דלפי מדה משלם לא מיפטר אלא אם כן ישלם שיהו שוין להסיקה כשיעור תרומה טהורה שאכל דלא גרע מגזל כדאמר התם כל היכא דמעיקרא שויא ד' ולבסוף שויא זוזא לא מצבי לך דלפי דמים משלם כי מיבעי לך דמעיקרא לא שויא אלא זוזא ולבסוף שויא ד' מ"מ במויד אין תשלומי תשלומין דאכל מידי דקפלי עליה וזיעא ומשלם מידי דלא קפלי עליה וזיעא: **הבא** בקנסו שוגג אטו מזיד טו'. בהאשה רבה (יבמות דף ג.) מעיקרא ס"ד דאין תשלומי תשלומין משלומין כלל קמ"ל מאי ופריך מינה למאן דאמר לחמר אין כח בית חכמים לעקור דבר מן התורה ומסיק דאין תשלומי תשלומין וחזור ומשלם חולין טהורין כדרבנן ולא פליגי אלא בקנסו שוגג אטו מזיד כו': **דם** שנטמאת. ויל"מ מאי קשיא ליה לר"מ והא לאו מחסם מתני' היא דבריית היא בהקומץ רבה (מנחות דף כה.) וי"ל דמתיך לחסם מתני' דכילד לוזין (פסחים דף פ:) דאמר הפסח שנזרק דמו וחח"כ נודע שהוא טמא הלין מרלה ודייק בגמ' שנטמא דחח"כ נודע לה ודחח"כ נזרק בדבריית דמפרש דקתני [בפ' כילד לוזין] (שם) דשוגג קלי מזריקה דלרב שילת דמפרש דקלי לחומחה לה קשה מידי-דטומחה לחוריית: **המעשר** בשבת. מכנה היא בפרק שני דתרומות (משנה ג) וכן היא 'המטביל כלים' ופריך מיניהו מסוס דתסס מסנה ר"מ היא ומימה דפריך בריישא מהחיא דמעשר והיא שניה שם בסוף: **נפלו** בירושלמי בפרק בתרא דערלה נפלו וחח"כ נחפלטו בין בשוגג בין במויד לא יעלו דברי ר"מ ורבי יהודה לומר בין בשוגג בין במויד יעלו ורבי יוסי לומר שוגג יעלו מויד לא יעלו מעמת דר"מ דקנים שוגג לחמו מויד מעמת דרבי יוסי כדלמר רבי לבנו בשם ר' יוחנן כל האיסורין שניכה עליהם שוגג מותר מויד לחמור מעמת דרבי יהודה מפרש משום דכבר נקנקלו פירותיו בשעת פליעה: נפלו

[ניל שמחה]

מהנה

קושיות מאהרוחות טלא הדגרנן לא קנים טוגג אטו מזיד בניזוק לאחר טאהרנו (קונטרס הדגרנן)

תוספות רי"ד

דהכי הוא דהא ממחיצת הברם שנפרצה דא"ר מאיר דקדש והייב באחריות ילפינן דסבר ר"ם נרבא בניזקין חייב והכא במויד הוא בדקתני אומרים לו נדור נחויש היטנה ולא נדדה הרי זה קדש והייב באחריות זה ד ם ש ם ט ע ם א דהודיעוהו מיחייב הוא לאו הכי לא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה דאכל מיניה וכו' ואפי' היא עמאה • נ"ב נ"ע דתרומה עמאה כטומאת הגוף חיינ כמיפה כדאי' בחולין קיג ע"ב וכ"פ הכ"מ פ"ז מהל' תרומות הלכה ה' וכן דאיתי לעיל בני יעקב בהגהות רמב"ם שם עמה על רש"י מה והנ"ע ועי' בספר מיט מיים לפ"ת בהל' תרומות פ"ו הלכה ה' וכמחמה ריטון ביבמות דף ג ע"א ועי"ש:

נליון השלום

רש"י ד"ה דאכל מיניה כו' דהאכל תרומה טמאה משלם חולין טהורין. עי' בתומאת הגוף במיפה חולין דף קיג ע"ב וב"ש:

פסחים מז: יומא ג. מנחות כה. יבמות מה.

תרומות פ"ב מ"ג כיצה ו:

ג"ז שם

סב א מיי' פ"ז מהל' שמיטה ויובל הלכה יב סמג לאוין רכו:

סג ב ג מיי' פ"י מהל' תרומות הלכה כ:

סד ד מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה ע סמג לאוין סה עוש"ע ח"מ סי' שלג סעיף ד:

סה ה מיי' שם פל"ו ה סמג שם:

אמר לבני כל שבידו נתמן. הקשה ר"ת להכא לפי' לרבה לא מהימן אלא מקום שהיה בידו מתחילה וכפ' התומר (קידושין דף פו.) פליגי לבני ורבה בתמן זיבחה בעד לחד והלה שוחקת ומשמע הכא דלכרוייהו מודו בת"ע עד לחד נעמתו טהרומיך והלה שוחקת בתמן וכן ת"ע עד לחד מכלל חלב וחע"ג דתין בידו ותומר ר"ח דהכא במכחישו לו תומר לחי יודע לבני יוסי עד לחד מכלל דהכא דשוחק הוי כהולכה וכן מצמע בהשוחט רבה (יבמות דף פו:) דבעני למיפטר מיבה דעד לחד נתמן בחיסורין ודחי דלמחי שחי הכא מקום לחשחיק ושמיקה כהולכה דמיח וגבי לחמו זיבחה פליגי נמי בשוחק ומהני לחבי בעד לחד כשר דלחו גזלנא לקח ע"ג דתין דבר שבעבוה פעמים מצים לו בקיבו ושחילה בעד לחד הכא דשוחק דשוחק אחי לי נמי מדרבנן ורבא דחי' שוחק לא לחמר לגלח לח כן מהימן עליה כבי חרי ומעוך כך לחמר ר"ח לחדם המקבר יין לחבהו לי שחכמים ולחמר ליה בזימנא קמייתא מהימן כרבא ולחי' מכחישו כיון דהיה בידו לבל לחבר לח מהימן לי מכחישו לו לומר לבי יודע ולח שחק מהימן וכן פסק רבינו משולם בן רבינו קלונימוס ולח מהימן עליה כבי חרי לסור כדלחקמן בהוח סמיח (קידושין דף סו.) לרבה ולחי' היכח דלח מהימן מכל מקום לדידיה לסור דשויח לפסקיה מחיכה לחיסורח ורבלה לחם שוחק מחמח שחיט יודע ללח הויח שחיקה כהולכה וכל הסוגיח דקידושין ס"ם לפרש בלומר לו שמעתו מכרחיך בפניך לו יודעת חדע דקחני דומיח לחלבת חלב והחם דוקח הויח שחיקה כהולכה: **דבי** חמר פיגול מהימן. ומיהם הח רבי יוסי גופיה בזבחים פרק בית שמחי (דף מד:) לית ליה לחין פיגול בדבר הנעשה בפנים דילף מבלמים ו"ל נהי דפיגול לח הוי פסול מיהח הוי ופיגול דהכח לחו דוקח כדלחקמן בסוף פ"ק דזבחים (דף יח.) לרבי [שמעון] דחמר כל שחיט על מנח לזבח החילון כבלמים לין מיבין עליו מבוס פיגול ולמר רבי יוסי בר' [שמעון] דפסול מקל ומומר ג) ולין לחבוה לבבל הקרבנות טעון לית דפסיחה דבבל הקרבנות טעון לית ועל

ליה ספר תורה ביד מי? אמר ליה ביד לוקח, אמר ליה *נאמן אתה להפסיד שברך ואי אתה נאמן להפסיד ספר תורה, אמר ליה רבי ירמיה נהי דהפסיד שבר אזכרות, שבר דספר תורה כוליה מי הפסיד? אמר ליה אין שבל ספר תורה שאין אזכרות שלו בתובות לשמן אינו שוה כלום, ולישבר עלייהו קולמוס וליקדשיה, כמאן נימא דלא כרבי יהודה *דתנן *דברי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוון לכתוב יהודה, ומעה ולא הטיל בו דלת, מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אין השם מן המובחר? אפילו תימא דבי יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה אלא בחדא אוכרה אבל דכולי ספר תורה לא, משום דכיתחזי כמגומר דאתא לקמיה דר' אבהו א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני, גויליו שלו לא עיבדתים לשמן, א"ל ספר תורה ביד מי? א"ל ביד לוקח, אמר לו מחוך שאתה נאמן להפסיד שברך אתה נאמן להפסיד ספר תורה ומאי

ג) [ועי' תוספות זבחים יד. ד"ה מודם ותוס' מנחות יד. ד"ה פיגול]

מועד (ויקרא ג) וגם לל קטן היה פחות לבית הכפורת ותל דמקני הכא דלמח דחזיעה בפיסקא להזלוחת דעל הפרוכת בהיכל קחי ובבי עבודות לבפני ולפנים נמי חיכא לחקבויי דחזיעה דרך לוב: **ותין מחס נחמן כך.** הותיל ותין בידך: **ולמבר עלייהו קולמוס.** לשמן כתב על גבי כתב ולקדשיה: **ולח סעיל בו דלם.** וגמולת סס כתוב כדרכו לחבל שלח לשמו הות: **מעביר עליו קולמוס.** לשמו: **בויליס ס"ת.** כל הזכרות שבו: **גויליס.** קלפים: ומתי

ס) נרחה דל"ל שחמיא שהן מהם ידו מ"מ זוקה שם יש כיוון וכו'. כ) ר"ל וכשנתים שמי יש מילוק בין מביי לרבה לחלתיי כל זמן שבידו וכו'.

נזיר ב:ד:ו טיל"ת כ' יוסי, בדעת (האומרין) [האומר] לבעל אשתי ל) [אשתי] אלף שנתזנתה בחזרה.

נזיר ה:שורות: ולבחות ג"ש "אחת אנשים כשרים" (האת נאמן) -אלו- נאמן

מנחות מקרים טהרו ואמרו טמא ג"ש. זעוק לא ג"ש. כ"ל (האת נאמן)

נזיר ד:ו. ס"ת ו) אזכרות שלא בכתבו שמא ז) גיטין שלא נכתבו לשמה

תוספות רי"ד

ת"ר היה עושה עמו בסהרות ואומר לו סהרות ששעיתי עמך נטמאו בזבחים ואל"ל יבחים ששעיתי עמך נתפגלו נאמן אבל אם אמר לו סהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו ביום פלוני נתפגלו אינו נאמן ס"ש רישא ים"ש סיפא אמר אביי כל שבידו נאמן מ' מרלא קאמר כל שהן בידו אלא כל שבידו ש"מ ה"ק כל שבידו לסמאות ולהתפגל שאע"פ ל) שהן תחת רשותו אם יש בידו לפסול נאמן ואם לאו אינו נאמן שכשאמר לו סהרות ששעיתי עמך נטמאו אם יכול לסמאן מבאן ולהבא נאמן ואם לאו אינו נאמן ואע"פ שהם ברשותו כגון שלא היו קרובים לו ווה רוצה ללכת עמו ולקוקים כיון שאינו יכול לסמאן עכשיו אם אמר לו נטמאו אינו נאמן ווהו ביום פלוני שנטר מלאכתו ואינו עוסק בהן ואע"פ שעדיין לא החזירן לו: ורבא אמר שלא יצאו פתחח ידו) ולא א"ל ולא מידי ולבתר הכי אשכחוהו א"ל ס' ס' רבא פליג עליה דאע"ג דאין בידו לסמאן נאמן הוא אם א"ל בומנא קמא דאשכחוהו הוא שלא יצאו פתחח ידו דומיא דס"ת דר' אבי ור' אבהו לקמן נאמן. ופיפא כגון דאשכחוהו ולא א"ל ולבתר הכי אשכחוהו וא"ל. ובזבחים ג) נמי כל זמן שבידו לסמאן דהיינו בין שחיפה לזורקה אם אמר כי נתפגלו בשחיפה או בקבלה או בהולכה נאמן שהרי עדיין יכול לסמאן בזריקה אבל אם אמר כל העבודות שכבר זרק ואומר נתפגלו אינו נאמן ואע"פ שעדיין הוא עסוק בקרבן להפשים ולנתח ולהקטיר והאי דקאמר ביום פלוני לאו דוקא דמה לי ביום פלוני ומה לי בשעה פלונית. ורבא פליג עליה ואמר אע"ג דאין בידו לסמאן אי אמר ליה בזמנא קמא דאשכחוהו נאמן אבל מידע בעינן שידעה הקרבן עדיין ברשותו שלא נפר כל עבודותיו להקטיר איבריו או אימוריו ה"ה דפליגי נמ בס"ת שאם לא נבר כל הספר או נאמן לומר אליבא דאביי לא כתבתי

נזיר ד:ו. מלרים לו. מלאות מס.

[תוספתא פרק שני דתרומות פ"ס]

נליון השים

גמ' כה"ג ביום"כ יוכיח. עי' זבחים דף פו ע"ב ד"ה בדבר הפשה: שם ולמאי דמייתי. עי' זבחים דף פו ע"ב תד"ה ואי: שם לח כתבתים לזמן. עיין מנחות דף מב ע"ב תוד"ה אמר וכו' ואל יעול: כ"ל ע"ב ד"ה ל"ג בכולהו: עי' זבחים דף פו ע"ב ד"ה ואי: שם לח כתבתים לזמן. עיין מנחות דף מב ע"ב תוד"ה אמר וכו' ואל יעול: תד"ה אמר וכו' ר"ל

ומאי שנא מדרבי אמי. דלמר ליה לין לחתה נתמן להפסיד ספר תורה: **סתם לוקח למיפר**. דמסקנך ונתכון להקניט ומכור אלמא יפסיד אלמא שכר תוכרות כר' ירמיה **מתני'** דלקמן כי קלקים דיוקא הוא שיפסיד כל שכרו ותהי ואמר לימר קושטא לקמן: **מתני' שפיפא מכיה**. רבותא נקט דתע"ג דקבל לכיה קיוקוים דיוקא כשהיה קטנה והיה לה לחתם מיד נמוכה לפי' הכי יוצאה בלא כלום ומקבלת לת גיטה ותע"ג דלים הם דעתה, דלחתם כי נפקא בע"כ נפקא ולין מהלכה בניהוסין ולפ"ה נפקא הלכך לית בעיון דעתה: **ועל קמנה כת שנתלא שנשתם לכן**. והיה יהושה דלת הוו ניהוסין אלא דמדקתני: **שתולים כתרומה**. דרבנן כהני ניהוסין ולת גזרינן מידי: **מריש**. קודם: **כיכי**. כיס גדול: **מפני סקנת עניים**. שלם לתה מלריכו לקנעקע בירכו ולהחזיר מרים עלמו ימנע מלעשות מלוכה: **שתי נודעה נרכיס**. שהיה גזולה: **שתיא מכשרת**. ולין לריך להניח לתרים: **מפני סקנת עניים**. בגמרת מפרש,ומשום הך תרכי בתרייתה דמשום סקנה ניכוו תמי ליה הכא: **גבי' מעדותו של ר' יוחנן בן נורגדא**. לקו למדין: **לתר לעדים**. שלת בפניה לקו גם זה כו' וחזר ואמר לה בכסי שטר חוב זה ונלא הודיעה שהוא נבי **דמסקם**. לתה הכא מרכם לים לה דעתה: **ואילו מרכם**. שלת היתה לתביה והיה ניקח מעלמה לכהן מנגלה: **לת אלא**. כתרומה מדמי מת במילתיה לתייני בתרכם ומבקה וגקו קלוה שתע מינה מרכם גדולה דגזותיה דרבנן דמומה ניכו לת תלכה ע"י קיוסון דידה: **מ"ע**. הת ניזוקי מרם ומרכם מי דכען תקיע ביכמות בתרכם שמשת (קיב): **שמא יפיכל**. כהן מרם בתרכם לת מריש להאכל פקח בתרכם לתת לאכולי מרם בתרכם ופריך וליכול קען לוכל נבלות הוא דכען דמומה לים בדעתת הכי היל לקען לאוכל נבלות ולילכל למ"ל (קיב.) למין ב"ק מלוין עלין להפריטו ולפילו בתרומה לתוריית היכול: **גזירה שמא יפיכל מרם**. כהן שתין קלייט קען: **בפקתם**. שמוזכרת על התיסור הלכך גזור **פקח בתרכם** משום **מרם בפקתם** לכל גדול בקטנה ליכל למינהג משום קטן בגדולה דקטן ליה ניזוקין לפיל מדרבנן כדתמר ביכמות (קי קיב:): שומה וקטן שמשתו בשוה פטורות מן התלילה ומן היטה: **וליכול. מרם בפקתם בתרומה דלכען דלתו נזוקין דלכען ומכאי לתרומה דלכען: יפום פרי**. יפום נבדו בלא שיטי רשות תבי היזוקין: **לת קני**. לענין הקרכנה ולפי' שתינן בקיבוץ הכעלים לת קניין בייס "קרבנו": **שלא יפו כעלים עלבים**. שתלכו מוקין שמקפתו בשוה שתיהן: **נמלא מוכה כעל**. שמעתין מלעטר עבודה ולי קשיה היתך הסם ב"ד לעקר דבר מן התורה ולפסוק לת זה מתוקת שהוא מייס:הת לתמרינן ביכמות (ג) (קי ב:) שב ואל תעשה שתי ללו מעקר הוא: **כין שנודעה כין לת נודעה מכפרים**. שם נזיירינן הכעלים: ומה קו ליה דו לת היה מלוה הכתה בעבירה ולוחק לומר דסבור כר' יוחנן בן נורגדא דלת מיחק לת הסם דלת כסורל דמעללת מעבדו בה רבנן תקנתת מפני הבריות שיהו קרובות לבריות ולא יהו מתרחקות מהן כשיהו מוכרות בעבירה ולי קו קנין גמור והל לתמר ברים הגוזל קמא (ב"ק נד.). ברי שגזל סלה של חיטין ונתכה והרים ממנה מלה לילד יבדך תין זה מכדך תלת מתלן ותע"ג דקנה קודם לכן דמטי קושה לענין ברכה ראוי להתמיר ותמיב הכתה בעבירה תע"ג דכבר קנה תין להזכיר שם שמים עליו והמכה במעמטין אי נמי היכי דמני עלה תתי שפיר לענולת הת דפטור מד' והי דהוי יותם ושיטי הסם לליכתו למיפרך ממי מי יותם קני כי לת הקדים ממי לדבר יהודה ממי יותם גרידא לת קני תלת יותם ושיטי הסם ולת מיחם קני כי לת הקדים ממי מלה הכתה בעבירה: **מלת**

ג) פי' מיכתו ושיטו דולבתו.

ועל הקטנה בת שבע לת ט'. בתרומה דרבנן לייני למ"ד לין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה כלתמרינן כרים האתה רבה (יבמות ג) דמפרש ותוכלת בניט בתרומה בתרומה דרבנן ות"ק ולוקמה תפילו בתרומה לתוריית דקתני לוכל נבלות הוא ויע"ל דקטן לוכל נבלות בעיות היא בפרק תרכם (סה קיד.) ולת תיפסיקתא לי ב"ד מעוין להפריטו לו לתו ועוד דתוכלת בניט ממעמ לתפי' מתכילה בייסים ועוד מעמ לתפי' לכי ניגלה תרומה לתוריית הת כלגזרינן בכמוך גבי מרם בפקתם דתפי' מתכל תרומה לתוריית הת קטנה היל(ג): **כואי** טעמת יותם כני לת קני. הכת סבר עולת לימום לת קני ומתרומה לי ב"ד מעוין להפריטו לו לתו ועוד דתוכלת בניט ממעמ לתפי' מתכילה בייסים ועוד מעמ לתפי' מתכילה בייסים ועוד מעמ לתפי' מתכילה בייסים ועוד מ

שלא יתמרו מזבח לוכל נזלות. ול"ת וכי יש כח ביד הכתוב לעקור דבר מן התורה בקום עשה דמן התורה לין ניריך להביא קרבן תחר ויל"ע דתוקת עדעה קודם זריקה אינה מכפרת לכל לתחר זריקה שכבר נתכפר לה בהריסתו להביא תחרים: **בי** היכי דליתייב עלה. פירש בקונטרס דקבועהו רבנן וקבה דמי לה עסקינן לתפיל שתעה תחר בתון דחייב לגלח כיון דלא עדעה לרבים לוקמינה בכהומה שלא יהו כהגים עלבים וממילא מחייב השותה בתון: **לגיזותיה** וולדומיה. ול"ת תפי' קודש הקדש כן שלו דהא תנן (ב"ק קף קף:): גזל פרה מעוברת וילדה וכמל טעונה וגזזה משלם דמי פרה הטומדת לילד ודמי ולמל הטומדת לגיזו וחם נתעברה תגלו משלם כשעת הגזלה ול"ל דקתני מינה לר"מ דאמר תחם משלם תוקה וחת גיזותיה וחת ולדותיה משום דקנסו גזלן ותע"ג דשיעי קונה הכא מ"מ בשעת הקדש לוקמינה בכהומה ולא קנסו ולרבי יהודה דאמר תחם משלם תוקה מוקמ בגיזים לרב זביד דאמר לעיל מוקמ בגיזה שכח שלו גבי הגזלה דגזלן הוי הכא לוקמינה בכהומה דגזלן הוי הכל לרב פפא דאמר תלייה דהוי דגזלן לא נפקא מינה מידי ולרבי שמעון דאמר תחם משלם ולגלים ולרביע הכא הוי הכל שלו הכל לרב זביד דאמר לר"מ טוייה דגזלן לא נפקא מינה מידי הכא כמאי דלוקמינה בכהומה:

ביהודה בכהוגי המלחמה. ביהולמי בלחמה נזלו גזלה על יהודה לפי שמסורת בידם מאבותם שיהודה הרג עמו לכרמיך. (נכחות מח) יהך בעוכיך יהיו ובניך ובניהן עמי בספרי יהיו רב לו בשעה שהרג תת עמו ובסוף פ"ק דסוטה (דף יג.) דאמר מוסיס בן קן שקל קולפא ומחייה לריסיה דעשו ונחרו עיניה ונפלו אבריה דיעקב שמח על מת בתוקה שכתה עד שעמד עליו יהודה והרגו:

אשרי תרס מפחד תמיד. כפי' הכהוה (נכחות ס.) תמרין חזייה לההוא גברא דהוה מפחד ל"ע תעתה לת דכתיב "פחדו בציון קטתים" ופריך מקרא דכתיב ומוקי לה בלבלה תורה שתעתה שלא יכבה שמעתו ותוכר על מקומו תמיד וכתב נמי מייתי ליה לתני עובדי דכתיב על רוב טובתם ושלוותם לבייש לת בר קמלת ולעמוד על בת קיסר והיה להם לפחד ולגלת מן הפולוגיה ולא דמי לאדם המתפחד בחמס:

ענלת

ומה טעם אמרו 'נודעה אינה מכפרת? שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות, בשלמא לעולה היינו דקתני 'חטאת' אלא לרב יהודה מאי אירייא 'חטאת' אפי' עולה נמי: לא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא עולה דכליל היא אלא "אפי' חטאת נמי דחלב ודם הוא דסליק לגבי מזבח_ואידך כהנים אכלי ליה אפי' הכי גזור 'שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות' תא 'על חטאת הגזולה שלא נודעה לרבים שהביא מכפרת מפני תיקון המזבח בשלמא לעולא ניחא אלא לרב יהודה "איפכא מיבעי ליה: הכי נמי קאמר לא נודעה מכפרת, נודעה אינה מכפרת מפני תיקון המזבח

אמתי רבא "גנב והקדיש ואחר כך מכרו ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה ונתני עלה בחיי כי האי גוונא ענוש רחמנא ואי אמרת יאוש כדי לא קני, כרת מאי עבידתיה? אמר רב שיזבי 'כרת מדבריהם', אחיכו עליה 'כרת מדבריהם' מי איכא? אמר להו רבא: גברא רבה אמר מילתא לא תחיכו עלה – כרת שעל ידי דבריהן באתה לו – אוקמוה רבנן ברשותיה כי היכי דליתייב עלה אמר רבא הא וודאי קא מיבעיא לי: כי אוקמוה רבנן ברשותיה משעת גניבה -או- משעת הקדישה, למאי נפקא מינה לגיזותיה וולדותיה? מאי? הדר אמר רבא מסתברא "משעת הקדישה *שלא יהא חוטא נשכר: **מתני'** א) לא היה סיקריקין ביהודה-בהרוגי מלחמה, מהרוגי המלחמה ואילך יש בה סיקריקין, כיצד: *לקח מסיקריקין וחזר ולקח מבעל הבית-מקחו בטל, מבעל הבית וחזר ולקח מסיקריקין – מקחו קיים. *לקח: מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל, מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים, זו כמשנה ראשונה, ב"ד של אחריהם אמרו 'הלוקח מסיקריקין נותן לבעלים רביע, אימתי בזמן שאין בידן ליקח אבל יש בידן ליקח הן קודמין לכל אדם, רבי הושיב בית דין ונמנו "שאם שהתה בפני סיקריקין שנים עשר חדש כל הקודם ליקח זכה אבל נותן לבעלים רביע: **גמ'** השתא בהרוגי המלחמה לא היה בה סיקריקין מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סיקריקין, אמר רב יהודה לא דנו בה דין סיקריקין קאמר דאמר רבי אסי ג' גזירות גזרו:

גזרתא קמייתא כל דלא קטיל ליקטלוהו מציעתא כל דקטיל לייתי ארבע זוזי בחרייתא כל דקטיל ליקטלוהו, הלכך קמייתא ומציעתא ביון דקטלי, אגב אונסיה גמר ומקני, בחרייתא אמרי: האידנא לישקול, למ"ד הבענא ליה בדינא": אמר רבי יוחנן מאי דכתיב "אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה "אקמצא **ובר קמצא חרוב ירושלים אקרנגולא ורחרנגולתא חרוב מזר מלכא אשקא *דריסקפך חרוב ביתר – אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים דהרא גברא דרחמיה=קמצא ובעל דבביה=בר קמצא, עבד "סעודתא, אמר ליה לשמעיה: "זיל אייתי לי קמצא" אזל "אייתי ליה בר קמצא, אתא "אשכחיה דהוה "יתיב, אמר ליה: "מכדי הדהוא גברא בעל דבבא דהדא גברא_הוא, מאי בעית הבא, קום פוק אמר ליה "דוניאל ואתאי שבקן ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא אמר

אומר לו מחמת פחד שמעבד כוכבים הקניתי לך ולא בכל לב אבל אם לקח תחילה מב"ח חזור ולקח מן הקדישן מקרא קיים. כי כשהקנה לו הוא תחילה בכל לב להקנה לו וכן נמי אם קנה מן האיש חזור ולקח מן האשה כדי שלא תבא וחפרוף מסנו בכתובתה מקרא בפל שתובל לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ולא הקניתי לך בכל לב אבל אם לקח תחילה מן האשה חזור ולקח מן האיש מקרא קיים. **זו היתה** משנה ראשונה דתני "מקרא בפל והבעלים מוציאין השדה מיבו" אבל ב"ד של אחריהם תקנו ואמרו שהלוקח מן הסקיריקין נותן לבעלים רביע ומקרא קיים ד"ל הסקיריקין רבעא מיהל בניה ויהיב תרומה רבעא לבעלים ומקרא קיים ד"ל אימתי הוא זה כשאין ביד הבעלים מעות ליקח ולתן דמי השדה שיתן הלוקח למקריקין אבל אם יש בידן מעות ליקח הם קודמין לכל אדם אבל מידי בתרא אינן יכולין להוציאה מידן כמו שהיו עושין תחילה כ"א שיתנו להם הדמים שנתנו למקריקין ב"ד ונותן לבעלים רבעיא שולוט לו ואינו יכול להוציאה השדה מידו אפילו בדמים שלקח מסקריקין וכו' אמר

גלוין השם גמ' מקמצא וכר קמצא. תמהניא מקמא דמתני' מניין מעשה שהיה תמ"כ וכן מהדרין דף נד ע"ב מתרת כ' בגיית הפא זה מקח בן דמליהו וכו' ומיין לקמן דף פח ע"ב ועי"ש בתוס' ד"ה וכפיכ':

תוספות ר"י

דאורייתא פי' אבל בקפנה לא גורי' דאפי' אי אכלה קמן אוכל גבילות היא ובקפנה נמי ליכא למיגר שמא יאכיל קמן בגזילה דקידושי קמן אינן כלום שלא תקנו חכמים קידושין לקמן אבל קידושי תרש הן קידושין מדרבנן כדאמרן בפרק תרש: ועל המרש וכו' פי' קורה גדולה וכנין שלא עשה בה שום שינוי מעשה אלא בנאה בביתו כאשר היא שלא קנאה בשינוי מעשה שאילו עשה בה שינוי מעשה מדאורייתא קנאה ואין לו עליו אלא דמים: ת"ד גזל פרש ובנאו בבירה בש"א מקעקע את כל הבירה כולה ומחזיר פרש לבעליו ובה"א אין לו אלא דמי פרש מפני תקון השבים: ועל האשה הגזולה וכו' אפר עולא דבר תורה בין נדעה אינה בכפרת ס"ם יאיש כרי לא קני וקרבן פסול הוא דלא קרינא ביה קרבנו ויליל בעזרה הוא ושפני מה אעזרו לא נדעה מכפרת שלא ידעו כהנים עצבים שאכלו תולין שנאמרו בעזרה ומפני מעשות עבירה ומצא מוכח בפל ואי ק' תיאך תחנו ב"ד לעקר דבר תורה ורב יהודה אמר דבר תורה בין נדעה בין לא נדעה מכפרת ס"ם לא נדעה מכפרת ס"ם יאיש כרי קני ומפני מה אעזרו נדעה אינה מכפרת נזירה ש ם ו יאפר מוכח אוכל גזילות פי' רב יהודה דקתני מפני תיקון השבים כגון שלא נתייאשו הבעלים ואפ"ה מפני תיקון השבים שלא יקעקע ביהמ"ק תקנו שיתן דמיו משא"כ בכל גזילה: כרתני' לא היה סקריקין ביהודה בהרוגי מלחמה מהרגי מלחמה ואילך יש סקריקין כיצד לקח מן הסקריקין חזור ולקח מן ב"ח מקח בפל מב"ח חזור ולקח מן הסקריקין ולקח מן האיש מקח קיים זו משנה ראשונה דתני ב"ד של אחריהם אמרו הלוקח מן הסקריקין נותן לבעלים רביע ומקרא קיים ד"ל הסקריקין רבעא מיהל בניה ויהיב תרומה רבעא לבעלים ומקרא קיים ד"ל אימתי הוא זה כשאין ביד הבעלים מעות ליקח ולתן דמי השדה שיתן הלוקח למקריקין אבל אם יש בידן מעות ליקח הם קודמין לכל אדם אבל מידי בתרא אינן יכולין להוציאה מידן כמו שהיו עושין תחילה כ"א שיתנו להם הדמים שנתנו למקריקין ב"ד ונותן לבעלים רביע שולוט לו ואינו יכול להוציאה השדה מידו אפילו בדמים שלקח מסקריקין וכו' אמר

תוספות ר"י

אין מקח קיים שנכל שעשה יכול לבוא ישראל בעל השדה ומוציאה מידו ואומר לו למה קנית השדה שלי שאני הייתי עתיד לחבוע את הא"י בדין אבל בהרוגי מלחמה לא היה זה הדין טרם דאנב אונסיה דסיפתחי דלא ליקפליה גמר ומקני ליה בבל לב והלכך ישראל שקנה מבעל קנינו קנין אבל מהרתי מלחמה ואילך אינו מקנה לו בכל לב וישראל הקונה מבעל יש לו דין סקריקין שיבואו ב ע ל י ם ויוציאוה מידו ואם לקח מן הסקריקין וחזר ולקח מב"ח מקח בפל שזוכה

ב"ק מה: [עד:]

[נכחות יג: מה כ]

[נכחות לב: ומ"ב]

ב"ב מה: מת.

סה מה: [מחות לה.

מתני' א) לת סי' סיקריקין וכו' מכל יש בידן ליקח כו' עי' תוי"ט:

*הגהה: הגיה כאן תלוים בהגהת הסוגיא. לקמן דף נח ע"ח

ס א מיי' פ"ט מהלכות מיכורי מזבח ה"ג ז סמג לאוין סיח סיט

פא ב מיי' פ"ב מהל' גניבה הל"ו ו סמג עשין פח:

פב ג ד ה מיי' פי"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה יד:

פג ו מיי' פכ"ב מהל' גזילה הל"ו יז וט"ו מהלי מכירה הל' ג סמג עשין מח עוש"ע חה"מ סי' ג סעיף ז וסימן ק סעיף ג:

פד ז ח מיי' פ"ה מהל' גזילה הלכה ג סמג עשין עט עוש"ע מ"מ סימן לט סעיף ג:

מהרנ"ה

△▽ קושיות על פי' הגיטות (עולא וי' הוסף בהסבר דאשי הדעון תלות בעולה

נועא

תלות סוגיית סיקריקין (בישיטת רבינו יונה) סוף נח.)

נועא

ענלת

נועא כלל (דף נח:)

אנדות חורבן

נועא

ראמא

ובר ראמא

**

סימן פה △ מהרנ"ו ב' אנדות אלו כאן ובפ"ק נב.

גזילות השם גמ' מקמצא וכר קמצא. תמהניא מקמא דמתני' מניין מעשה שהיה תמ"כ וכן מהדרין דף נד ע"ב מתרת כ' בגיית הפא זה מקח בן דמליהו וכו' ומיין לקמן דף פח ע"ח ועי"ש בתוס' ד"ה וכפיכ':

מסורת הש"ס

אמר ליה לא,אמר ליה יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתיך,אמר ליה לא,אמר ליה יהיבנא לך דמי כולה סעודתיך,א"ל לא,נקטיה בידיה ואוקמיה ואפקיה,אמר:הואיל והוו יתבי רבנן ולא מתו ביה ש"מ קא ניחא להו,איזיל יאוכל בהו' קורצא בי מלכא,אול,אמר ליה לקיסר: מרדן בך יהודאי,א"ל מי יימר?א"ל שדר להו קרבנא - חזית אי מקרבין ליה, אזל,שדר בידיה עגלא תלתא,בהדי דקאתי שדא ליה מומא *בניב שפתים ואמרי לה בהזקן *שבעין,בזכותא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא, סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא,אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג,אמר רבי יוחנן:ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו והגליתנו מארצנו שהרי עלוייהו לנירון קיסר כי קאתי שדא גירא למזרח אתא נפל בירושלים, למערב אתא נפל בירושלים, א"ל לינוקא פסוק לי פסוקיך אמר ליה ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל וגו' אמר:קודשא בריך הוא *בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא, ערק ואזל ואינייר ונפק מניה ר"מ, שדריה עלוייהו לאספסיינוס קיסר אתא צר עלה חלת שני ,והו בה הנהו תלתא עתירי נקדימן בן גוריון ובן בלבא שבוע ובן ציצית הכסת נקדימון בן גוריון שנקרה לו חמה בעבורו בן בלבא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגררת על גבי *כסתות איבא דאמרי שהיתה כסתו מטלטת בין גדולי רומי חד אמר להו אנא זיינא להו ברחיטי ושערי וחד אמר להו ברחמרא ובדמלחא ומשחא וחד אמר להו ברציבי ,ושבחו רבנן לדציבי דרב חסדא כל *אקלידי הוה אכלבי דציבי,הוה להו למיזן עשרים וחד שתא,הוו בהו הנהו בריוני ,אמרו להו רבנן ניפוק ונעביד שלמא בהדייהו,לא שבקינהו ,אמרו להו ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו,אמרו להן רבנן לא מסתייעא מילתא,קמו קלנהו להנהו אמברי דחיטי ושערי והוה כפנא בירושלים עתירתא דירושלים הויא ,שדרתה לשלוחה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמידא,אדאזל אידבן,אתא אמר לה "סמידא ליכא חיורתא איכא",אמרה ליה "זיל אייתי לי",אדאזל אידבן,אתא ואמר לה "חיורתא ליכא גושלקא איכא",א"ל "זיל אייתי לי",אדאזל אודבן,אתא ואמר לה "גושקרא ליכא קימחא דשערי איכא", אמרה ליה "זיל אייתי לי",אדאזל אידבן, הוה שליפא מסאנא אמרה:איפוק ואחזי אי משכחנא מידי למיכל,אתיב לה "פרתא ברעא ומחתה,קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי "תרכה בך והענגה אשר לא נסתה כף רגלה" איבא דאמרי גרוגרות דר' צדוק אכלה ואיתניסא ומתה "דר' צדוק יחיד ארבעין שנין בחענויתא דלא לידחב ירושלים ,כי חזה אביל. מידי הוה מיתחזי מאבראי,וכי הוה בריא מיתי ליה גרוגרות מיין מיתי ושדי להבי הוה קא ניחא נפשה אפיקתה לכל דהבא וכספא שריתיה בשוקא "אמרה"האי,למאי מיבעי לי" והיינו דכתיב "כספם בחוצות ישליכו" אבא סקרא ריש בריוני דירושלים,בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי,שלח ליה תא בציניעא לגבאי,אתא,א"ל עד אימת עבדיתו הכי ונקטלניתו ליה לעלמא בכפנא? א"ל מאי איעביד-דאי אמינא להו מידי ,קטלן לי' א"ל חזי לי תקנתא לדידי דאיפוק,אפשך דהני הצלה פורתא ,א"ל נקוט נפשך בקציר וליתי כולי עלמא ולישיילו בך,ואימא מידי סריא ואנגי נבך ולימתי דנח נפשך,ולייעילו בך תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרינא,לא לרגשן בך דקליל את,דאינהו ידעי דחזיא קליל ממיתא,עביד הכי ,נכנס בו רבי אליעזר בצד אחד ורבי יהושע מצד אחר ,כי מטו לפיתחא בעו למדכריה,אמר להו "יאמרו רבן דקרו" בעו למרחציה,אמר להו "יאמרו רבן דחפו",פתחו ליה בבא נפק,כי מטא להתם אמר "שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא א"ל "מיחייבת תרי קטלא:חדא דלאו מלכא אנא ונקא קרית לי מלכא ותרי מלכא אנא עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי?א"ל "דקאמרת לאו מלכא אנא איברא

עגלא תילתא · כמו (שמות יד) וכמו עגלה משולשת ואיל משולש (בראשית טו) פי' בריא ושוב ויש מפרשים שליש לבטן ולא יתכן דלמתירין בפרק לו כבש מיתוח (פסחים דף סה:) דהוו מכרו להו עיגלא תלתא ולא כמו שמפרש שגגל שליש דהא בסוף פרק רבי לעיזור דמלה (שבת דף קלו.) לחמר עבד להו עגלא תילתא ביומא דשבעא : פירוש יוסי שביעי לעילמו' :

[ועי"ע תוספות מכוחות יב. ד"ה דסך שלא וכו']

ס"ת של עין

ס"ת ניחא ליה

נוסח

ג' ערכי ירושלים

[ג' סעודת שבע בן ג כרים וכפתורה]

גליון הש"ס

רשי' ד"ה נוקבת פם קיבר · עיין שבר מחלוקת הבבלי ופה כ ס"ב בגמ' ד"ה נוקבת :

נוסח (בסוגריים) סיפורה של אחתו קח ב:י"ח-ט:ו

נוסח

אומא סיקרא ראש בריוני ירושלים אחייהו של ר"ג ולפתבניא ואמרי אות ר"ב מדבר לחומות ירושלים

נוסח

מפקד ר"ג את מפקד הומי שבר של ירושלים

מהדיר

על"ת קו"ס לכבוד את ירושלים

נוסח

נ"ון בר קמצא דלטין ולהכי"ם דרך אי הקרבת הקרבן (חוזר הל"ן בו אות)

[ועי' תוס' זבחים עו: ד"ה הכא בזבוזן]

מסורת הש"ס

* אחרי הסוגריים מצא בתוך הסוגריים. מאבא בתוך הסוגריים ע"ש בתוך סיפורה של קרבה מרחא את ביתנו

** אחרי הסוגריים מצא בתוך הסוגריים. מאבא בתוך הסוגריים ע"ש בתוך סיפורה של קרבה מרחא את ביתנו

* אחרי הסוגריים מצא בתוך הסוגריים. מאבא בתוך הסוגריים ע"ש בתוך סיפורה של קרבה מרחא את ביתנו

מיכרע מלכא חס · מלך תחת עתיד להיות · וסיס מדירו ממנו ומושלו מקרבו ינאץ · מלמת תדיר הוא מושל : נבנון וה׳ ים סמקדש · שמלבין עוטיהן של ישראל : כלוך עניס · דבוק והוא תחרייה : מין שובבין חס סחבית · כדי שיוך לו הללקון כך היה נכס להחמיץ חומת העיר ולשורפה כחם כדי להצליך תוכן בריוחי מתוכה : ותכיסת שבקינן נפ · כך היינו מלפיס תולי טבל לחם והאוניפס ממנה ותהיה העיר קיימת וגשלים עמך : פריסחקת · שלית : לת נפיק · שמחזקט תבריו משמחת השמועה : ורוח נלחם מיכח גרס · וכתבר תכחה רוחך מחמת השמועה תורה אור חיבם העלם שלך : חן לי יבנס · שלת

אי לאו דמלכא חס לא מיפטרח ירושלים בידך דכתיב °והלבנון באדיר יפול" ואין אדיר אלא מלך דכתי׳ °והודית אדירו ממנו ונגי" ואין לבנון אלא בית המקדש שנאמר °ההר הטוב הזה והלבנון" ר׳ קאמר אפי׳ לא מלכא אנא אמאי לא קאתית לגבאי עד האידנא בריוחי דאית בן לא שבקינן אמר ליה "אילן חבית של דבש ודרקון כרוך עליה לא היו שוברין את החבית בשביל דרקון; אישתיק, קרי עלית רב יוסף ואיתימא רבי עקיבא °משיב חכמים אחור ודעתם יסכל, אביעי ליה למימר ליה "ישקלינן צבתא ושקלינן ליה לדרקון וקטלינן ליה וחבית שבקינן לה, אדהכי אתי פרסתקא עליה מרומי אמר ליה "קום רמית ליה קיסר ואמרי הנהו חשיבי דרומי לאותיבך ברישא" הוה סיים חד מסאני בעא למסיימא לאתרינא לא עייל, בעא למשלפא לאידך לא נפק, אמר מאי האי? אמר ליה לא תצטער שמעה מובה אחיא לך דכתיב °שמועה טובה תדשן עצם", אלא מאי תקנתיה? ליתי אינישדלא מיתבא דעתך מיניה ולחליף קמך דכתיב °ורוח נכאה תיבש גרם" עבד הכי עייל, אמר ליה "ומאחר דחכמיתו כולי האי עד האידנא אמאי לא אתיתו לגבאי? אמר ליה: ולא אמרי לך? אמר ליה "אנא נמי אמרי לך? אמר ליה "חזיל אזילנא ואינש אחרינא משרנא אלא בעי מינאי מידי דאתן לך" אמר ליה "תן לי יבנה וחבמיה ושושילתא דרבן גמליאל ואסותא דמסיין ליה לרבי צדוק" קרי עלית רב יוסף ואיתימא רבי עקיבא °משיב חכמים אחור ודעתם יסכל אביעי למימר ליה לשבקינהו הדא זימנא, והוא סבר דלמא בולי האי לא עביד והצלה פורתא נמי לא הויא אסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק מאי היא? יומא קמא אשקויה מיא דפאדי לכותר מיא דסיפוקא דמרד מיא דקיכחא עד דרווח מיעיה פורתא פורתא אזל שדריה לטיטוס ואמר °אי אלהימי צור חָסָיוּ בו "ה טיטוס הרשע שחרוף וגידף כלפי מעלה, מה עשה? תפש וונה בידו ונכנס לבית קדשי הקדשים והציע ספר תורה ועבר עליה ונטל סיף וגידר את הפרוכת ונעשה נס והיה דם מבצבץ ויוצא וכסבור הרג את עצמו שנאמר °שאגו צורריך בקרב מועדך שמו" אותות" אבא רבנן אומר °מי כמוך חסין יה" מי כמוך חסין" ובקשה שאתה שומע ניאוצו וגידופו של אותו רשע ושותק, רבי רבי ישמעאל תנא °מי כמוכה באלים ה" מי כמוכה באלמים, מה עשה נטל את הפרוכת ועשאו כמין גרגותני והביא כל כלים שבמקדש והניחן בהן והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירו שנאמר °ובבן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו וישתכחו בעיר אשר כן עשו" אל תיקרי "קבורים" אלא קבוצים, אל תיקרי "וישתכחו" אלא וישתבחו אבא בראבי "קבורים ממש דאפילו מילי דמסברן אינגליא להון, עמד עליו נחשול שבים לטובעו אמר °כמדומה אני שאלהיהם של אלו אין גבורתו אלא במים בא פרעה מבעו במים בא סיסרא מבעו במים אף הוא עומד עלי לטבעני במים, אם גבור הוא יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה" וצתה בת קול ואמרה לו "רשע בן רשע בן בנו של עשו הרשע בריה קלה יש לי בעולמי ויתוש שמה" ואמאי קרי לה בריה קלה דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה עלה ליבשה ותעשה עמה מלחמה" עלה ליבשה בא יתוש ונכנס בחוטמו ונקר במוחו שבע שנים, יומא חד הוה קא חליף אבבא דבי נפחא שמע קל ארפתא אישתיק, אמר: איכא תקנתא כל יומא מייתו נפחא ומחו קמיה: לנכרי יהיב ליה ארבע זוזי לישראל אמר ליה מיסתייף דקא חזית בסנאך, ער תלתין יומין עבד הכי מבאן ואילך כיון דדש דש, תניא אמר רבי פנחס בן עזרוא אני הייתי בין גדולי רומי ובשבת פצעו את מוחו ומצאו בו בציפור דרור משקל שני סלעים במחניתא תנא *בנוהל בן שנה משקל שני ליטרין אמר אביי נקטינן: פין של נחושת וצפורניו של ברזל כי הוה קא מייתי אמר להו לקלויה לההוא גברא ולבדרי לקטמיה אשב ימ" דלא לשבחיה אלהא דיהודאי ולוקמיה ברישא[א] אונקלוס בר קלונימוס בר אחתיה דטיטוס הוה בעי לאיגיורי אול אסקיה למיטוס *בנגידא, אמר ליה מאן חשיב בההוא עלמא? אמר ליה ישראל מהו לאיבוקי בהו? אמר ליה מיליהו נפישין ולא מצית לקומינהו זיל איגרי בהו בההוא עלמא והוית רישא דכתיב °היו צריה לראש וגו" = כל המיצר לישראל *)נעשה ראש, אמר ליה דיניה דההוא גברא במאי? א"ל

*) [כנומר קודם במיצר להם נעשה רחם שלח יתמרו ביד תומה שפלה מכר חת בנין · כ"כ הוספות תניגא יב: ד"ה שלח]

במאי

[כפרי"ז מ"ד דיומות כתב התוי"ט על מ"ש הום' דהכל כדפריסים פ"ק דעירובין אבל לח מלתתי שם כלום עכ"ל נרחה שלח היה לפניו מה שנדפס שם בהוספות דעירובין ז. ד"ה כגון שדכה וכו' בשם תום' כ"ו ומיהו כמה בני מדס וכו' ע"ש ועי' תום' כ"ק מ. ד"ה ועמיד ותוס' זבחים קטו. ד"ה ולחמת והוס' חולין מב: ד"ה ואיכ יהודה ותוספות נכוחות ג. ד"ה כדי]

מהנה
◇ ב׳ אהנויות ט״ו יוסף אומר בפרי הקידוש על כ״ג

נוסח הגר״א
(א) גם' מוקלום בר מוקלום בר מחמיס ההוא דהדרייטום הוה כו' ט״ו פ״ג: ומשוח בירושלים הבירה המקדש

מהנה
△ ב׳ פרטות הדינין שתיקרי ה׳

נוסח
פסחת ט״ו ותשובת פרח קול – "תלמח זרח בישיט"

נוסח/מהנה
אונקלוס אחי״נו של ט״ו - מעלה בדרך כישוף מספר אנשים מכח ה׳ האחיות ומהנה דרכם: ט״ו אחת בשני לחדש״ך ב) אך אונקלוס בעולם הבאות

אחרי: פסוקיים הבאים, אשר יסד הנעינו, החלפת כינויים. בתוך הפסוקיים הבאים מתחלפת לגמ׳ קרוב לרבותיו ו׳ לדבוק

הכלים שלא שם שמות עוו קבלת מ

אחרי: פיצוייים מאחין בדבי הבת קול

[לפי שהעלה לה יחזקאל שמעלו ליהוה עשם זה כתב בספר תמידים סי׳ תחצ״ח]

[בערוך ערך ד׳ חיתה בגמרא סי׳ בכישוף]

סנהדרין קו: ע״ש

מסורת השי"ס

כמאי דפסק מגפשיה • מיקלי וכדורי קיקמח: בשכבת זרע רופסת • מדה כנגד מדה שבעלתו התחיל העם לזנות על בטח מוכח: דממר מר • בעיבורין (דף כח:) ויליף לה מעלמא הכא יניעת בשר" המלעיג הכא נידון ניעת בשר וקרא בדברי כופרים כתיב "ויותר מהמה בני יזהר בדברי סופרים" יותר מדברי תורה אור תורה: נכיאי פסומים עוסקי ס"ו • בלעם שהכיעה עגלית עליו והרשיע לדבר: עור מלכא • מדינה שמה הר המלך: נפלו • בני המדינה היהודים עלייהו דרומאי ומתוכו: גונדא • גדוד: סוס בסו • ביהודים: מיודקו • לשמוח: עד דממחו • לבני החיל: בליעת דגופפנקא • נו שהיתה לו עורה בשבעתו היה מכירה רחוק מיל מן העיר למרחה הכרוה: שחלייס מין מחכל הוא במסכת ע"ז (דף כט.): פסוח ממרא • הר המלך: משקריימו • דלמריימו שמיס רשעים: כתרום ומרוסמו • מתוקה העיר: שממפם • זגול בילגרו ולא תשבו תלת מתגבר עליו: וחסר השער • מחייקר החטוחה: לוכן בילס • שחוא דומה לשכבת זרע להוליד קול שבתו על תשמו: סוזר • דיטרייס מחייבת ומגליד: שכבת זרע דומס מן הסזר • נכנס ונכלע בכגד ויש מגליד: תורניתא • פי"ן: גגדא • חופה: קרני מלחמה • רלשי גייסות מוקפי קרן ומתחפיס עליהס בני לבנס: ושמע מלחמה קרובה סיפה • ליס: בקעת ידים • סס מקום: ואחד דס • מהרוני ביתר:

במאי דפסיק אנפשיה-כל יומא מכנשי ליה לקטלמיה ודייני ליה וקלו ליה ומבדרו אשב ימי, אול אסקיה לבלעם בנגידא אמר ליה מאן חשיב בההוא עלמא א"ל ישראל מהו לאידבוקי בהו א"ל לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים א"ל דיניה דההוא גברא במאי א"ל בשכבת זרע רותחת*) אול אסקיה בנגידא לפושעי ישראל א"ל מאן חשיב בההוא עלמא? א"ל ישראל, מהו לאדבוקי בהו? א"ל טובתם דרוש רעתם לא תדרוש- כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו, א"ל דיניה דההוא גברא **) במאי? א"ל בצואה

[עירובין כח:] רותחת דאמר מר *כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת, תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם עובדי ע"ז תניא דאמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה כחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו: אתרנגולא ואתרנגולתא חריב "טור מלכא" דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי שקלינהו מיניהו, נפלו עלייהו מחנהו, אתו אמרו ליה לקיסר: מרדו בך יהודאי, אתא עלייהו, הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקמייל בהו, שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא אמר ליבוניה דעלמא כוליה'אי ניחא לך לא תמסריה לההוא גברא לדידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא אבשליה פומיה

הכלים ס לבר דרומא, ואמר °הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו" דוד נמי אמר הכי? דוד אחמוהי קא מחמה, על לבית הכסא, אתא דרקינא שמטיה לכרכשיה ונח נפשיה, אמר הואיל ואיתרחיש לי ניסא הא זימנא אישבקינהו, שבקינהו ואזל, איזדקור ואכלו ושתו ואדליקו שרגי עד דאיתחזי ליונא דגושפנקא, ברחוק מילא, אמר מידהדא קא חדו בי יהודאי, הדר אתא עלייהו, א"ך אסי תלת מאה אלפי שליפי סיפא עיילו למור מלכא וקטלו

מיכה ג בה תלתא יומי ותלתא לילוותא ובהך גיסא הלולי ותנני ולא הוו ידעי הני בהני, °בלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב" כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים חוץ משלש שהיו בהן בפלים כיוצאי מצרים אלו הן כפר ביש, כפר שיחלים, כפר דכריא כפר ביש דלא יהבי ביתא לאושפיזא כפר שיחלים שהיתה פרנסתן מן שחלים כפר דכריא-אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן יולדות זכרים תחלה ויולדות נקבה באחרונה ופוסקות, אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא

[דניאל יח ועי' כתובות קיב. ועש"ק ועש"ס ב.] ימיה ג קני לא מחזיק, אמר ליה ההוא צדוקי לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה *ארץ צבי" כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל: בזמן שישבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמדא, רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חייא הוו יתבי גבי הדדי, אמרי: אי איכא דשמיע ליה מילתא מלפני סבניא של מצרים לימא פתח חד מיניהו ואמר מעשה בארוס ואוסתו שנשבו לבין העובדי כוכבים והשיאום זה לזה אמרה לו "בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך" ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת אמרה להן "ספרו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף: דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואילו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואילו יוסף לאו אשתו והא אשתו פתח אנדך ואמר: מעשה ועמדו ארבעים מדיות בדינר, נחסר השער מדיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו פתח אנדך ואמר מעשה בארם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה והיתה כתובתה מרובה, מה עשה? הלך וזימן את שושביניו והאכילן והשקן שיכרן והשכיבן על מיטה אחת והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים והביא לבית דין, היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו אמר להן "כך מקובלני משמאי הזקן: לובן ביצה סולד מן האור ושכבת זרע דוחה מן האור, בדקו ומצאו כדבריו והב"ד והלקוהו והגבוהו כתובתה ממנו, א"ל אביי

פעניס ל: לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי טעמא איענוש? א"ל *משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב

ישעיה סב °שמרתי את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה": אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתילד: ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסבי קייצי להו ועבדו גננא, יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר, אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה, אתו נפול עלייהו מחנתו,

½ מיכה ג אתו אמרו ליה לקיסר "מרדו בך יהודאי", אתא עלייהו: °גדע בחרי אף כל קרן ישראל" א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמנים [אלף] קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוה והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול, שמא תאמר קרובה היתה? רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מישך אילך ואחד מישך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מדמן של ישראל בלא זבל

אמר

*) כלומר מכבת כשיס לו יותר מדי חס מכלה גופו וגשמתו. **) כלעגס. ודיט כעלה רוחתת כלומר מגיעתו לו רותן ומעומעתו לו שעהר גס לעולם הבא.

נוסח אתרנגולא ותרנגולתא חריב טור מלכא

נוסח מספר הרב על זיירות ואוכלוסין שהיו בהר המלך

נוסח מקנה

ע' זקיפות טאזידים על דקדוקא של תוספי כפר סכניא של מצריים

נוסח אתרא דריספק חריב ביתר

על וכריס · בן יהוידע הכהן שהרגוהו ערי יהודה במלות יותם כשהתחזו לו ליותם ומצאוהו תלוי והרגוהו בעזרה (דה"ב כד): **שטר פירעתם** · שטר לוותה שפרעו מה תהא על גכסיו: **°גר תושב סיס** · שלא קיבל עליו שתהי מלות שלא ע"ז שנאמר כי לא יעזבך עוד עבדך וגו' (מ"ב ה): **סייעו דכתיב** · תלמיד דזכריה: **על נתיב סלע** · על תלקח תבן חלקה שלא יבלע בתוכו כך היה דמו של זכריה על הסלע ולא נכבע: **נתיב** · שמעות כתרגומו: **°קול** · קול גְּנָבָה וכבי עולה מיעקב, רלה יפחד בגבולותיה מפלה זו של ביתר: **והיינו דאמר רבי אלעזר** · הא דתמרינן תורה אור לעיל שמע על ידי לשון הרע מרב הבית והכרגו כמה רבבות: **בתירתורי לשון** · במריבת לשון כמו שלא תתמר (תהלים נו): **שוע לשון** · שבט מכה: **נקמנין** · ילדים למשכב זכר וולדות לפלגסים: **בשן** · בין שן לטריקון: **שדרכן לכך** · להשמים ולין קלטן מרובה כקלטן שלנו: **ווו מצפה** · הורגנו כל היום: **שלמרם** · ייחדם: **גושפנקא** · חותמי שלרבי טבעתו בו כדי שתהא כתלה מסתתה לה: **פרמנא דמלכא** · קלטשת המלך קבל עליו לעשות: **ווו מילה** · הורגנו כל היום דניתנין דמייתי: **כר מסתיעא** · שמע יהתכנוגרוט: **דכר שמר** · לרעתומרלות גגעים מפני שמסוכן לקפון עליו: קלולי

זה תלרייוס קיסר שהרג בגלכבדניא · והא דתמרי' בהחליל (סוכה נג:) דחלכבדוס מוקדון הרגם והחריבה שמת פעמים נתייבבה: **קפצו** כולן ונפלו לתוך היס · והא דתמר בתמ' ע"ז (דף יח.) מוטב שיטלנה מי שנתנה ולא יחבל בעלמו הכא יראים היו מיסורין כדתמרינן (מכוות דף נ:) תלמוי גגדו לתגיגים מיטל ועזריה פלחו ללגמת ועוד דע"כ היו מעניו לוחן ולא היו הורגים לוחן": **אתיוהו** לקמיה · °שיטת קרקפי מייתי וכתביגי לה מייתי וכתלרכם תמר דקתת תמר תכבי והתני לה יהיה לך: כל

אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה סח לי זקן אחד מאנשי ירושלים:בבקעה זו הרג נבוזראדן רב מטבחים מאתים ואחת עשרה רבוא וביהושלים הרג חשעים וארבע רבוא על אבן אחת עד שהלך דמן ונגע בדמו של זכריה לקיים מה שנאמר °ודמים בדמים נגעו *אשבחיה לדמיה דזכריה דהוה קא מרתח וסליק אמר מאי האי?אמרו ליה דם זבחים דאשתפך,אייתי דמי ולא אידמי, אמר להו אי אמריתו לי מוטב ואי לאו מסריקנא לבשרייכו במסרקי דפרזלי,אמרי ליה °מאי נימא לך-נבייא הוה °בן דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא,קמיגן עילויה וקטלינן ליה והא כמה שנין דלא קא נייח דמיה אמר להו "אנא מפייסנא ליה"-אייתי סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה קטל עילויה ולא נח, בחורים ובתולות קטל עילויה ולא נח,אייתי תינוקות של בית רבן קטל עילויה ולא נח, א"ל:"זריה זריה טובים שבהן איבדתים ניחא לך דאבדינהו לכולהו?"כדאמר ליה הכי נח ,בההיא שעתא הדרי תשובה בדעתיה אמר ומה אם על נפש אחת כך,,,

מסורת הש"ס

קנוני תפילין · דפוסי תפילין מזן מן הרלועה קרוי קנילה כדתמרי׳ במסכת סופרים (דף כו:) תזוז ברלועה ותיזו לזוזי בקנילה: **דרבעא** · מ׳ סתם ורבינתא פסק גדולים ד׳ בתים בכל קנילה הוו ג׳ זימני מ׳ סתם ות״ם ד׳ לת היו בתים שבית לחד של זרוע גדול מחבי הרלוח לפי שכתן כל תרבע פרשיות בבית תורה אור לחד ובכל רלוח פרשה לחת בבית לחד ות״ם דפוס של רלוח מזוך שלריך לחלק הבתים ולהיות ריוח ביניהן וקבועין על מוכך לחד הולרך המוסך להיות רחב והיו על לחד שלשה שבזרוע: **מרכבה קנין** · בתורכן כית רלוזן: **ליפתחי** · פלטיס: **שפיו מגין מם סמו כיופיין** · והייו מסולאים בזון סולו לרוכך (תהלים סח) לת תסולה בכתם מהלי׳ קלו תופיר" מסוכחין היו ביופיו מן הפז: **בליוני דוסקנקי** · לורות נלוסות שכחוסמיהן כדי שתתעברנה כנגדן: **כמס מרחיקנ׳ מסוס דוכתא** · שלת הגענתי ללמוד לזוזו פסוק: **מינגד** · מעט: **פוסתא ופלגא** · דף וחלי: **על כבוד שמך סגבור** · והיכן גבורתך: **עלי ועליך** · שממי ינחלל בכך: **שוליא דנגרי פוס** · לת היה רבו לזורה שלת רבו לתומות של נגרים: **שוליא** · תינלרי"ן: **פולרך לנווח** · הרב: **קידש** · הכסיס: **שתי פתילות בנר לחד** · לשם: **לת שנו** · דמקחו בכסל: **מנא דמברו ליה** · בעלים לזה שלקח מסיקריקון: **נך מזון וקני** · בחזקה דכיון דליכורת בעלמת הוא ליכא למימר הכני טוח לי: **אבל** · לי כתב ליה שטרת בשמיה: **קני** · דכולי האי לת הוה ליה למיעבד לי ללו דזכה ליה מכר גמור ומזעת: **פתיליה** · דלי מרפו לה מיניה לגבייה דמי תרעת: ה"ג

אבל קצוצי תפילין נמצאו בראש הרוני ביתר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמר שלש קופות של ארבעים ארבעים סאה במתניתא תנא ארבעים קופות של שלש שלש סאין ולא פליגי הא דרישא הא דלרעא. אמר רבי אסי ארבעה קבין מוח נמלאו על אבן אחת עולא אמר תשעת קבין אמר רב כהנא ואיתימא שילא בר מרי מאי קראה בת בבל השדודה אשרי שישלם לך וגו׳ אשרי שיאחז ונפץ את עולליך אל הסלע: בני ציון היקרים המסולאים בפז מאי מסולאים בפו אלימא דהוו מחפי בפיזא והאמרי דבי רבי שילא *תרתי מתקלי איסתירי פיזא נחות בעלמא חדא ברומי וחדא בכולי עלמא אלא שהיו מגנין את הפז ביופיין: מעיקרא חשיבי דרומאי הוו נקטי בליונא דגושפנקא ומשמשי ערסייהו, מכאן ואילך מייתו בני ישראל ואסרי בכרעי דפוריייהו ומשמשי, אמר ליה חד לחבריה הא היכא כתיבא? אמר ליה °גם כל חלי וגו׳ אשר לא כתוב בספר התורה הזאת" אמר כמה מרחיקנא מדוכתא פלן אמר ליה אינגר פוסתא ופלגא, אמר ליה אי ממאי לגביה לא איצטריכי לך *אמר רב יהודה אמר שמואל משום *רבן שמעון בן גמליאל °מאי דכתיב °עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי" ארבע מאות בתי כנסיות היו בכרך ביתר ובכל אחת ואחת היו בה ארבע מאות מלמדי תינוקות וכל אחד ואחד היו לפניו ארבע מאות תינוקות של בית רבן וכשהיה אויב נכנס לשם היו דוקרין אותן בחוטריהן, וכשגבר אויב ולבדום, כרכום בספריהם והציתום באש: ת"ר מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהלך לכרך גדול שברומי אמרו לו תינוק אחד יש בבית האסורים יפה עינים וטוב רואי וקוצותיו סדורות לו תלתלים הלך ועמד על פתח בית האסורים אמר °מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים "ענה אותו תינוק ואמר "הלא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הָלכוּ ולא שמעו בתורתו" אמר מובטחני בו שמורה הוראה בישראל, העבודה שאיני זז מכאן עד שאפדנו בכל ממין שפוסקין עליו" אמרו לא זז משם עד שפראו בממין הרבה ולא היו ימים מועטין עד שהורה הוראה בישראל ומנו רבי ישמעאל בן אלישע אמר רב יהודה אמר רב מעשה בבנו ובבתו של ר' ישמעאל בן אלישע שנשבו לשני אדונים, לימים נזדווגו שניהם במקום אחד, זה אומר יש לי עבד שאין כיופיו בכל העולם וזה אומר יש לי שפחה שאין בכל העולם כולו כיופיה, אמרו בוא ונשיאם זה לזה ונחלק בוולדות הבניסם לחדר זה ישב בקרן זוית זה וזו ישבה בקרן זוית זה, זה אומר "אני כהן בן כהנים גדולים אשה שפחה? וזאת אומרת "אני כתנה בת כהנים גדולים אנשא לעבד" וכבר כל הלילה, כיון שעלה עמוד השחר הכירו זה את זה ונפלו זה על זה וגעו בבכיה עד שיצאה נשמתן °על אלה אני בוכיה עיני עיני יורדה מים. אמר ריש לקיש מעשה באשה אחת וצפנת בת פניאל שמה ושהכל צופין ביופיה בת פניאל בתו של כהן גדול ששימש לפני ולפנים שנתעלל בה שבאי בל הלילה, למחר הלבישה שבעה חלוקים והוציאה למכרה בא אדם אחד שהיה מבוער ביותר אמר לו "תראני את יופיה" אמר לו "ריקא, אם אתה רוצה ליקח קח שאין כיופיה בכל העולם כולו" אמר לו "אף על פי כן", הפשיטה ששה חלוקים ושביעי קרעתה ונתפלשה באפר, אמרה לפניו: רבונו של עולם אם עלינו לא חמת על קדושת שמך הגבור למה לא תחוס °עליה קונן ירמיה °בת עמי חגרי שק והתפלשי באפר אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים כי פתאום יבא השודד עלינו" עליך לא נאמר אלא עלינו כביכול עלי ועליך בא שודד. אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב °ועשקו גבר וביתו ואיש ונחלתו" באדם אחד שנתן עיניו באשת רבו, ושוליא דנגרי הוה, פעם אחת הוצרך (רבו) ללות, אמר לו: "שגר אשתך אצלי ואלוֶנה, שיגר אשתו אצלו, שהה עמה שלשה ימים, קומי ובא אצלו אמר לו "אשתי ששיגרתי לך היכן היא? אמר לו: "אני פטרתיה לאלתר ושמעתי שהתינוקות נתעללו בה בדרך" אמר לו "מה אעשה? אמר לו "אם אתה שומע לעצתי גרשה" אמר לו "אני אלוך ותן לה כתובתה" עמד זה וגרשה הלך הוא ונשאה, כיון שהגיע זמנו ולא היה לו לפורעו, אמר לו בא ועשה עמי בחובך והיו הם יושבים ואוכלים ושותין והוא היה עומד ומשקה עליהן והיו דמעות נושרות מעיניו ונופלות בכוסיהן, ועל אותה שעה נתחתם גזר דין ואמרי לה בנר אחד: לקח מן הסיקריקון וכו': **אמר רב לא שנו אלא דאמר לו "לך חוק וקני "אבל בשטר קנה ושמואל אמר °אף בשטר נמי לא קנה עד שיכתוב לו אחריות

תניא

קצוצי תפילין · כל ממון שפוסקין עליו · כי היכי שכנת נפשות פודין שבויי יותר על כדי דמיהן כדתמרינן בפרק השולח (לעיל דף מד.) גבי מוכר עבדו וחת כניו לעובדי כוכבים כ"ש הכת היכי קנלת קנילת לי נמי מקוש בשטר קנה · תלתה נמי קלי כדמוכח בכמוך והת לתמר בפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף נה.) כתב לרתתון ולת תחמה לו ונשמי ותחמה לו לימדה כתובתה מחמע דבתר לוקח יכולה לומר נתת רוח עמיתי לבעלי התם כשתחמה על שטר של בעלה והכת כשכתבה שטר בפני עלמה ועוד דתחמה התם שתחלית במכירת הבעל לו שתחלה לו השעבוד לבל הכת כשכתבה "שטר מכירה שהית מוכרת לו ולמחי דמפרש ה"ר לליעזר מנקט וממכר ורב סבר לתריות ט"ם הוא ובסתם שטר כשתבה לו לתריות דמי והית דכתובות כשמירתה דלת קבלה לתריות (ע) מידי: כגון

פה א ב מיי׳ פי״ד מהל׳ עונין הלכה כ ועיי׳ נמ״ע סמע עטין נה עוש״ע חו״מ סימן לנו סעיף ד וסי׳ קנ״ו סעי׳ נ: *[עיי׳ תוספות לעיל מה. ד״ה דלת וכו׳]

כשטר מכירה כשבעל שהית מוכרת כ״ל

ג׳ואא
ת״אוור ע״ג יופ״ת ע״ג בני ג׳ון
מחנף
ע״גיים בהחנות הספוק "בני ג׳ון היקרים המסולאים בפז"

[עיי׳ תוס׳ ע״ז יח: ד״ה מתקל]

[עי׳ תוס׳ ע״ז לב: ד״ה תכל]

ג׳ואא
תוספות ריי״ד מעשה ובו׳ אמר רבי״ש אלא דא״ל ל׳ יהודה ק׳ לך חוק וקני אבל בשטר קנה ושמואל אמר אף בשטר לא קנה עד שיכתוב לו אחריות וקי״ל הלכה כשמואל בדיני ועוד דאמרינן בהוקח הבתים אמר רב הונא אמר לי רב נחמן כולן שהביאו ראיה ראייתן ראיה ומעמידין שדה בידם גולן שהביא ראיה אין ראייתו ראיה ומעמידין שדה בידו מיקריקין וחור ולקח מב״ח מקחי בפל לאשוקי מדרב דאמר רב ל״ש אלא דאמר ליה לך חוק וקני אבל בשטר קנה ושמואל אמר אף בשטר לא

מחנף
ג׳ מאוים ג׳ הראשונים ל׳ יהודה ק׳ תענה פוזה לך חוק וקני אבל בשטר קנה ושמואל אמר אף בשטר לא קנה עד שיכתוב לו אחריות וקי״ל הלכה כשמואל בדיני ועוד דאמרינן בהוקח הבתים אמר רב הונא אמר לי רב נחמן כולן שהביאו

ג׳ואא
מעשה בסופן לבוזזים ת״ח מעשה בסופן ל׳ יהודה ק׳ לך יוסף תואר שבאשך ל׳ יהודה ק׳ ואתה ל׳ ראייתו ראיה ראיין ל׳ שמואל ק׳ מעמידין שדה בידו מאי קסל״ל תניגא ולקח מיקריקין וחור ולקח מב״ח מקחי בפל לאשוקי מדרב דאמר רב ל״ש אלא דאמר ליה לך חוק וקני אבל בשטר קנה ושמואל אמר אף בשטר לא

הגהות הב״ח (ע) תוס׳ ד״ה מכל וכו׳ מחניות מייני הס״ד:

ג׳ואא
מעשה בסופן לבוזזים בעלמא לבוזזים ת״ח מעשה בסופן לבוזזים בעלמא

ג׳ואא
לבי ריש דאתני׳ לקח מן הסיקריקון דאקחי בעל מחי אחרין לך הבי ושמואל

הגהות מהר״ב רנשבורג א] גם׳ במתניתא תנא מרבעים קופות של שלש סאין ולא פליגי · ר״ל ר׳ יוחי דתמר ג׳ קופות של מ׳ סאה ומתניתא דתנא מרבעים קופות של ג׳ סאה הם לא פליגי תתר ר״י דתנור רק מ׳ סאה דכבכ״ח מייני בדרבעא ולימנו בדרישא וכ״כ מהרש״ם:

בגון זה טוענין ליורש ולוקח • פירש בקונטרס לפילו למ"ד בב"ב דלוין טוענין הכא מודה ולא מיבו שם פלוגתא הלא לחמרי בפרק לא יחפור (ב"ב דף כג.) טוענין ליורש תניא טוענין לוקח ואינו וכגון זה דתמר ס"ל לפילו כגון זה דסלקא דעתך דהדין עם הבעלים דמה שלח מיחו מפני שהלוקח יכול לומר לו אנן יכילנן מן אלעזר • והא דתמרינן בפ' מוחזק הכותים (ב"ב דף מד:) גבי זוטרת דלעזותא דבני בתני דמעמדי הוו ומלכא אמר מלן דיהיב טסקא ליכול לגרעא ופסידנו הקרקע לגמרי התם היו נמכרים מלפרעו אבל כאן שהבעלים הלכו ולא להשתמש דין הוא לכל הפחות שני מלן דיהיב טסקא לכל וכי הדרי,להדרי לגרעא למרת:

למכתב ליה מירפא לבני בתגי דקני לי מיכהן דמה להן לפרוש מה שהקדיש זה שלח למזונותיה קמאי:

רבינ בקרקע לו רבינ במעות שנתן יתן לו ואותו רבינ בקרקע לו במעות יתן לו להיינו ממשים בקרקע כדמפר' דבכי תומסת זבין ומימה דמלי פריך מבריימתא דקתני רבינ בקרקע לו רבינ במעות לשמואל דאמר רבינ בקרקע שהוא שלים במעות דבכי ליבעינא זבין הא ליכא לפרושי נמי דיפסיד דרבינ הקרקע יקנו לו בקרקע לו במעות דהייטו שלים מעות ולית כספים דגרסי בדבב ובבריימתא רבינ בקרקע שהוא רבינ במעות וכן ר"ח ומפרש רבינ בקרקע שנתן דמיס עליה דהייטו חומס דלרבע חומסים נתן דמיס דבכי תומסת זבין:

יהושע לרב פפא "א"כ עשית סיקריקון" אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע הלית מעותיו על קרן הצבי: זו משנה ראשונה,ב"ד של אחריהן אמרו הלוקח מן הסיקריקון נותן לבעלים רביע: אמר רב *רביע בקרקע או רביע במעות ושמואל אמר 'רביע בקרקע שהן שליש במעות במאי קמיפלגי מר סבר נכי רביע ובין רבי חמשא נכי מיחבין זו משנה ראשונה,ב"ד של אחריהן אמרו הלוקח מן הסיקריקון נותן לבעלים רביע ויד בעלים על העליונה 'רצו בקרקע נוטלין רצו במעות נוטלין איסתי בזמן שאין בידן ליקח אבל יש בידן ליקח הן קודמין לכל אדם רבי הושיב ב"ד ונמנו שאם שהתה בפני סיקריקון שנים עשר חודש כל הקודם ליקח זכה אבל נותן לבעלים רביע בקרקע או רביע במעות

אמר רב אשי כי *תניא ההיא לאחר שבאו מעות לידו, *אמר (רב) אנא עבר חדש דאי לא הדרת למרס ויקיב דנין בקרקעי מהניתון אלמא יש בידם ליקח מן קודמין לכל אדם: **ובפלגא מין בו מקום סיקריקון** • **הבי קתמר מנפרות מין בו מקום סיקריקון** • לאיתו ושמים עבר חדש דאי לא הדרת למרס ויקיב דנין בקרקעי מהניתון אלמא יש בידם ליקח מן קודמין לכל אדם: **ובפלגא מין בו מקום סיקריקון** • **הבי קתמר מנפרות מין בו מקום סיקריקון** • לאיתו מסיקריקון מוקמינן לה ביד לוקח ומוכן רבינ לכל מנפרות בלא דמי הדרת ולעולם: **וסיקריקון מנמס** • דתמרינן דקיימא ליה ביד לוקח והוא שהתה שנים עשר חדש ביד סיקריקון: **מין מנפרות נכנכ** • מנמנע מין העובד כוכבים לוקח קרקע מישראל בבבל בנפרות ואם בא ישראל ומערער על חבירו ואומר קרקע זו שלקחת מן העובד כוכבים שלי היתה וגזלה ממני ליט נתתן: **מין דין מנפרות נכנכ** • לתמסודיה לוקח: **דעילוי** • כך אמו: **מסקת** • מס קרקע: **מכני נתגת** • כגי הבקעה כך היה מהגבס פוסקים מס על כל הבקעה לתת כך וכך לשנה למלך והם מחלקין הסדום ביניהם ונותן ל"ת מס לפי חלקן במגיעו ונותנין לתחד והוא נותנ לגבתי המלך ומס הלך תחד מכני הסדום לדרכו גבתי המלך מובא הבקעה כל המס שלם והבעלים של קרקע זו הלכו לדרכן, ובני בתגת,הויי מוטל עליהם,(לשלם) לגיזול לפרוש המס כשביל הבעלים ולחולכה: **קדיס ויהיב** • למלך מסקת דחלת שנין: **עיירפת** • שמר מבים דין לטרוף מקרקעות שלהם מה שנתן,שלוין לו בתי הבעלים לטרוף ממנו לו היה מפסיד כלום ,ומעמה שילכלוה מחריס יכול המלך ממנו מהם ולא יעלו תלה בחלטן ואמלו אי נפסיד מה שנתן: **מם בן עשיס** • הדבר כדין סיקריקון דתמרינן במסכה מחזיקה שלוש מפסיד כלום דקתני לקה ואתן לבעלים מאי דתוזיל עובד כוכבים גביה לו אם יש בידם ליקח יחזירו לו מעותיו והאי נמי לא יפסיד מה שנתן למלך וגבי כולה ובבל שלו סיקריקון הוא המלך יתן לו בעליהס כי מס המס ומפני לוחו החוב ממכרה לזה ולא היה לו להבדיס ויתן של שלם שנים: **אמר רבינ בקרקע** לו רבינ במעות • לו יתן לבעלים רבינ מעות שנתן לעובד כוכבים לו יתן לו קרקע שזה רבינ המעות אם לקחה במנה נותן לו רבינ מנה לו מן הקרקע עלמו שזה רבינ מנה דהייטו ממשים בבקרקע אם הבעלים חפצים בקרקע דקסבר רב כגי תומסת זבין מן העובד כוכבים אמת לתת בחלטנה הלכך יהיב רבינ ליה רבינ • אלא לו ממשים הקרקע דהייטו רבינ מנה שהקרקע הנקנית מסיקריקון בשלה שזה תמשה לרבינים ושמואל אמר רבינ הקרקע עלמו נותן לו לו שלים מנה דסבר שמואל כגי רבינה זבן שזה לוקח בשלש הלכך שזה לו שלוקח במנה משתעות ביד סיקריקון ויהיו בניו הבעלים ופורעין אותן בחצי דאי ב"ד של אחריהן שהשתעות ביד משתעות ביד אמת לתת שלים שלוש מנה: **כי מנית** • רישא דמתניתין דקתני מקחו בטל: **לו רבינ במעות** • וקשיא לשמואל: רבינ במעות לתת שנתן שלים שתעות ליד הבעלים כשמואל קבי להו רבינ להא שלים שניתן נתן לעובד כוכבים ולזה שלים הרי לרבינה והכי קאמר נותן לבעלים רבינית הקרקע לו מעות שיהו רבינ כשתלטרף של עובד כוכבים ושל בעלים יהו של בעלים רבינ בטלן

תוספות רי"ד

קנה: ת"ר הבא מחמת חוב ומחמת אנפרות אין בו משום סיקריקון פי' אם העובד כוכבים לקח שדה מישראל בחוב ואחר כך מכרם לישראל אחר אין הבעלים יכולין לפרוטה ממנו דה"ל למיפרעיה לעובד כוכבים ומיסבה מיניה דהא אין רצונו של עובד כוכבים להחמיסנו ומדלא יהיב ליה דמיה ושקליה מיניה ש"מ אחלי אחיל ואין לו דין עם הלוקח וכן אם לקחה העובד כוכבים מישראל באנפרות שהיא גזילה שאין לו אונס ס"ת שהיה לו לקבול עליו אצל הטוחל ולמה הניחה בידו אלא ודאי אחלי אחיל כדאמר רב יוסף לקמן (גובי) [דכי] האי גוונא קתני דאין בו משום סיקריקון כגון דקביעי בי דאר בחתא וקעביד דינא דכיון דלא אזיל ואבעיא אחלי ואזיל ואין לו דיקנון פי' אין דין אנפרות שאם לקח ישראל מיד האנפרות יהיה מקוח בטל אלא מקוח קיים ואין בעלים הראשונים יכולים להוציאה מיד עובר כוכבים כגולן שגזל שדה מחבירו אע"פ ששהתה בידו כמה זמן לא נתייאש דאמר כל זמן דחבינא שקלנא לה בדינא שקילנא מיניה אבל בעובד כוכבים אם תשתקע בידו בודאי מייאש הלכך מדלא תבעיה אחלי ואחיל ואין לו דין שם הלוקח:אמר רב יוסף נקטינן אין אנפרות בבבל והא קחזינן דאיכא אלא איכא אין דין אנפרות בבבל ס"ם כיון דאיכא בי דאר ולא אזיל אימור אחלי: זו משנה ראשונה היתה כך שמרתני מלרמה ואילך יש בהן דין סיקריקון והיו בניו הבעלים ופורעין אותן בחצי דאי ב"ד של אחריהן שהשתעות ביד משתעות ביד סיקריקון ויה

דכולהו מניינייהו מן הלך הוו מתחלי · פי' בקונט' דמוקי לה לעל תענה על ריב בתוספתא דתענית (דף נ"ב.) ומתמיהין דסנהדרין (דף נ"ב.) דלייתי לעל תענה מקום עטה שלא להרעיב עצמו גדול היה עוטה: **והא** הוה סוטה בר כהן · תורה וגדולה היתה לו שהיה כהן גדול: **ורבי** מאיר היכי סבר · דלא מהני ליה כהונה וגדולה: **אנא** הואי במנינא דבי רבי ומינאי דידי מנו בגרישא, **והאנן** תנן *דיני ממנות והטהרות והטומאות מתחילין מן הצד ודיני נפשות מתחילין מן הצד אמר רבה בריה דרבא ואיתימא ר' הילל בריה דר' וולם שאני מנינא דבי רבי דכולהו מנייהו מן הצד הוו מתחילין *ואמר רבה בריה דרבא ואיתימא רבי הילל בריה דרבי וולם צימוקי משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד ולא, הא הוה יהושע דהוה אלעזר(ו) והא אלעזר? הוה פנחס, והא הוה פנחס דהוו זקנים והא הוה שאול דהוה שמואל, והא נח נפשיה דכולהו שני קאמרינן, והא הוה דוד דהוה עירא היאירי, והא נח נפשיה דכולהו שני בעינן, והא הוה שלמה דהוה שמעי בן גרא והא קטליה דכולהו שני קאמרינן, והא הוה חזקיה דהוה שבנא, והא איקטיל דכולהו שני קאמרינן, והא הוה עזרא דהוה נחמיה בן חכליה, *אמר רב אחא בריה דרבא אף אני אומר צימוקי רבי ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד, ולא והא הוה הונא בר נתן דמיכף הוה כייף ליה לרב אשי: **מתני'** חרש רומז וגרמז, ובן בתירא אומר קופץ ונקפץ במטלטלין במטלטלין אבל בגיטין "דברי" הכל ברמיזה, פשיטא במטלטלין דתימא אף במטלטלין קמ"ל אביי ראמרי אר' נחמן במחלוקת במטלטלין כך מחלוקת בגיטין, והאנן במטלטלין תנן אימא אף במטלטלין: הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין: ועד כמה מדי יצחק בריה דרב יהודה לרב יצחק בריה דרב שילא כבר שב בר בר הנא אמר כבר שב כבר חמני בר חניא חגא כבר תשע כבר עשר, ולא פליגי *כל חד וחד לפי חורפיה, ומעמא מאי? א"ר אבא בר יעקב א"ר יוחנן משום "כדי חיין" ואמר לאשר על המלתחה הוצא לבוש לכל עובדי הבעל מאי מלתחה א"ר אבא בר יעקב א"ר יוחנן דבר הנמלל ונמתח כי אתא רב דימי א"ר יוחנן שיגר לו *בוגדים בן נוניים לדבי סבני והזמם סלסלה ומלמלא: סבני וחומם כאמגוא ופלגית דאמגוא, סלסלה ומלמלא כפיסתקא ופלגי דפיסתקא מאי מלמלא דבר הנמלל ונמתח עד כמה א"ר יונה א"ר זירא "עד שתות בגרול בעי אביי מתניתא מאי? רב יימר אמר אין מתניתו מתניה מר בר רב אשי אמר מתניתו מתניה *אפכה ושדרוה לקמיה דרב מרדכי, א"ל זילו אמרו לבר מר: לאו הכי הוה עובדא כי הוה קאי מר־חד כריעה אארעא וחד כריעה אדרגא ואמרנא ליה מתניתו מאי? ואמר לן מתניתו מתניה 'אחת מתנת שביב מרע, ואחת מתנת בריא, אחת מתנה מרובה, ואחת מתנה מועטת': **מתני'** *אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום: כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום, מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום

בור

תענה על ריב בכל דבר ואין נראה לעל מיסתבר דפליג למתניתין דסנהדרין (דף נ"ב.) דלייתי לעל תענה מקום עטה שלא להרעיב עצמו גדול היה עוטה: **והא** הוה סוטה בר כהן · תורה וגדולה היתה לו שהיה כהן גדול: **ורבי** מאיר היכי סבר · דלא מהני ליה כהונה וגדולה: **אנא** הואי במנינא דבי רבי ומינאי דידי מנו בגרישא, **והאנן** תנן *דיני ממנות והטהרות והטומאות מתחילין מן הצד ודיני נפשות מתחילין מן הצד אמר רבה בריה דרבא ואיתימא ר' הילל בריה דר' וולם שאני מנינא דבי רבי דכולהו מנייהו מן הצד הוו מתחילין *ואמר רבה בריה דרבא ואיתימא רבי הילל בריה דרבי וולם צימוקי משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד ולא, הא הוה יהושע דהוה אלעזר(ו) והא אלעזר? הוה פנחס, והא הוה פנחס דהוו זקנים והא הוה שאול דהוה שמואל, והא נח נפשיה דכולהו שני קאמרינן, והא הוה דוד דהוה עירא היאירי, והא נח נפשיה דכולהו שני בעינן, והא הוה שלמה דהוה שמעי בן גרא והא קטליה דכולהו שני קאמרינן, והא הוה חזקיה דהוה שבנא, והא איקטיל דכולהו שני קאמרינן, והא הוה עזרא דהוה נחמיה בן חכליה, *אמר רב אחא בריה דרבא אף אני אומר צימוקי רבי ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד, ולא והא הוה הונא בר נתן דמיכף הוה כייף ליה לרב אשי: **מתני'** חרש רומז וגרמז, ובן בתירא אומר קופץ ונקפץ במטלטלין במטלטלין אבל בגיטין "דברי" הכל ברמיזה, פשיטא במטלטלין דתימא אף במטלטלין קמ"ל אביי ראמרי אר' נחמן במחלוקת במטלטלין כך מחלוקת בגיטין, והאנן במטלטלין תנן אימא אף במטלטלין: הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין: ועד כמה מדי יצחק בריה דרב יהודה לרב יצחק בריה דרב שילא כבר שב בר בר הנא אמר כבר שב כבר חמני בר חניא חגא כבר תשע כבר עשר, ולא פליגי *כל חד וחד לפי חורפיה, ומעמא מאי? א"ר אבא בר יעקב א"ר יוחנן משום "כדי חיין" ואמר לאשר על המלתחה הוצא לבוש לכל עובדי הבעל מאי מלתחה א"ר אבא בר יעקב א"ר יוחנן דבר הנמלל ונמתח כי אתא רב דימי א"ר יוחנן שיגר לו *בוגדים בן נוניים לדבי סבני והזמם סלסלה ומלמלא: סבני וחומם כאמגוא ופלגית דאמגוא, סלסלה ומלמלא כפיסתקא ופלגי דפיסתקא מאי מלמלא דבר הנמלל ונמתח עד כמה א"ר יונה א"ר זירא "עד שתות בגרול בעי אביי מתניתא מאי? רב יימר אמר אין מתניתו מתניה מר בר רב אשי אמר מתניתו מתניה *אפכה ושדרוה לקמיה דרב מרדכי, א"ל זילו אמרו לבר מר: לאו הכי הוה עובדא כי הוה קאי מר־חד כריעה אארעא וחד כריעה אדרגא ואמרנא ליה מתניתו מאי? ואמר לן מתניתו מתניה 'אחת מתנת שביב מרע, ואחת מתנת בריא, אחת מתנה מרובה, ואחת מתנה מועטת': **מתני'** *אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום: כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום, מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום

בור

מסכת נזיר נ"ב

מתני' *דיני ממנות והטהרות והטומאות מתחילין מן הצד ודיני נפשות מתחילין מן הצד · כלומר: מנייניהו ומינויהו מן הצד הוו מתחילין: **ואמר רבה בריה דרבא** · מקום לא תענה על ריב וכתיב בכלא תענה על ריב ולא תדין לא תתוך על מפלת שכנגד דין ולא מוקמי ליה לריש דקרא בדיני נפשות ולא"נ דסיפיה דקרא לא מיתוקם אלא בדיני נפשות: **וולם** · **כמקום אחד** · שמתא תורתן וגדולתן שכולן במקום אחד שהן בירושלם גדול בתורה וכן שמו כמותו: **והא סוטה אלעזר** · ימיד לאחר שנתעשר תורה וגדולה היה כהן גדול אחר אחיו: **והא פנחס** · שקבלו מיהושע והתירו ימים אחרים כדכתיב (יהושע כו) אחר התירו ימים אחרי יהושע: **שמואל** · גדול בתורה היה אלא שלא לימד לתלמידים כדאמרי בעירובין (דף נג.) שמואל לא נגי מסכתא להכי כתיב ביה "בכל אחד יפנה וידעיש": **והא נח נפשיה** · דשמואל קודם שמוד: **כולהו שני** · משעמד גדולה מהא תורה וגדולה במקום אחד והיה בתמילת גדולתו לא יתיר היה בתורה: **עירא היאירי** · גדול בתורה היה כדלעיל (דף סז): **והא מתני לה לרבנן** על כריס וכסותם: **מוקים** · מלך יהודה גדול בתורה היה כדלעיל (סנהדרין דף נ"ז): **שכנא** · גדול בתורה היה כדלעיל (שם.) שכנא הוה דרים בהליכה ריבותא: **וחזקיה** בחד מרי ריבותא: **והא איקטיל** · שכתיב כרגו כדלעיל (שם) **מתני'** רומז וגרמז · מה שהוא רומז קיים: **רמיזה** · בידיו ובראשו: **קפיצה** · עקימת שפתיים שלא כדרך קפיצה היא (ישעיה ה) ולית סיגון ליכר כרמיזה: **במטלטלין** · אם מכר מטלטלין: **גבן** · **אבל בגיטין** · דקיי"ל חרש שנשתתק מלמתחתם לם רלה להוליך יולית כשם שכתב ברמיזה כך מוליה ברמיזה (ימות דף קיב): **פשיטא במטלטלין מגן** · במילתיה דבן בתירא: **מסו דתימא אף במטלטלין** · לקמ"ל ור"ת ב"י סימן ל"ג דתימא מקום לעשות בהקפילה כגון בקפילה יולית לאבל במטלטלין שנפטו בירושה לא' **קמ"ל** · רב נחמן־במטלטלין בוקי בקפילה בן בגיטין ולא בגיטין הוא דלקילי מקום לעשות בהקפילה להכי הוא מקום כדי חיין שנתן רבנן כדלקמן: **מקום כדי חיין** · דאי נתן זכייה זכיה לו מוזי ולא זכי מיניה: **ויחמר נתנה על המלמחה** · ביהוא כתיב ומקום רבי יוסף כר יוחנן נקט לה: **דכר שמנה ונמתח** · בגדי פסחים הן שמוכן נמחה ע"י מלילה שמולל בתאכטותו כשהוא טווה: **כוניים בן נוניים** · "ישראל עשיר הוה · **מיכני וחומם מלמלא ומלמלא** · תרגם מיגין על בגדי פסחים דק וטוב: **כי ממנות ופלגי ממנות** · עליה גדולה למידתו וכשהוא מקפלה לה היתה יותר מלחנות ומחזיר לתוכה יותר משהוא בטל מקח: **מקנתו מפי** · במטלטלין משום כדי חיין הוא: **עד כמה** · הלכה: **עד שתות קנה גדול** · עד שתות קנה הקונה ומחזיר לתוכה יותר משהוא בטל מקח: **מקנתו מפי** · במטלטלין משום כדי חיין הוא: זכיני ליך, מתנה לא ליך דלמא מתנתו ממי־מתנה דעבדו ליה ניים בפקיס: **בפקיס** · *בכני היכיבה טעו והכתו דכריס דמר לדמר: **ודדרו לקפיס דרב מרדכי** · כמתן ס"ל: **זילו אמרו ליה נבר מר** · לבנו של רבי דרב מרדכי תלמידו של רב חסי היה בכמה מקומות וכמס' סוטה (דף מו:) חמרי גבי ליה תלמיד לרב־חין ט שיעור, רב מרדכי חליה לרב חסי ט': **כי קאי מר** · רב חסי: **מדרגא** · סולם של עליות בהמ"ד: **מתני' כהן קורא ראשון וכו'** · כי היכי דלא ליתו לאינלוגי תקינו להו רבנן תחי סידרת לכיון דתקנתא דרבנן היא תו לא מקיון לאטויי ולמימר למה קריאת הכריאה: **מערבין בבית ישן** · בני חצר מרגילין ליתן לעירוב החצר בבית אחד אין מקומן ליתנו בבית אחר מפני דרכי שלום ובגמ' מפרש לה:

הלכה כשמואל בדיני: מתני' חרש רומז וגרמז בן בתירא אומר קופץ ונקפץ במטלטלין ?הפעוטות מקחן מקח ומכרן ממכר במטלטלין פי' רומז כל מה שהוא רומז קיים וגרמז מה שאחרים רומזין לו והוא מחרצה קיימוהו בתירא אומר קופץ ונקפץ פי' הרמיזה היא בידיו ובראשו והקפיצה היא עקימת שפתים כמו קפצה פיה ואינו מיון ניכר כמו הרמיזה וכל זה במטלטלין ומפני תיקון העולם משום כדי חיין אבל במקרקעי לא' אמר רב נחמן בחולקת במטלטלין אבל בגיטין דברי הכל ברמיזה פי' מאי דתנן בפרק חרש דתרש שנשא א ש ה אחר שנתחרש שיכול להוציא בנם ד כ ש ם דכנס ברמיזה כך מוציא ברמיזה דוקא ברמיזה יכול להוציא אבל בקפיצה לא משימה ם ם ל ם ל ים תנן מהו דתימא (מהר) במטלטלים אף במטלטלים קמ"ל פי' דלא תימא ניפיון הוא דקילי משום דברמיזה בנם וברמיזה יוציא אבל במטלטלין שנפלו לו בירושה לא ס"ח תני מטלטלין קמ"ל דרב נחמן דוקא במטלטלין דאין אימא אף במטלטלין תנן ואע"ג דפריש רב נחמן למילתיה דבן בתירא לא פסיק הלכתא כוותיה בפירוש הלכך ליח הלכתא כוותיה דה"ל יחיד אלא הלכה כה"ק דוקא רמיזה הוא דמהניא גבי חרש אבל קפיצה לאו השתוחות מקחן וכו' פי' מדין תורה אין מעשה קנין כלים אבל מפני תיקון העולם משום כדי חיין אמור רבנן שהוא מקחו מקח ומכרו ממכר ועד כמה מדי רב יהודה לרב יצחק בריה כבר שיח בבר שבע ורב כהנא אמר כבר שבע כבר תפני בפתיחתא חנא כבר תשע כבר עשר ולא פליגי כל חד וחד לפום הורפיה ופעמא מאי אמר רבא בר יעקב א"ר יוחנן משום כדי חיין וזוקא בפלפלין אבל בקרקעות לא עשה כלום · ושעותו עד כמה א"ר יוסי א"ר זירא עד שתות כגדול מתניתו מאי אמר רב יימר אין מתניתו מתניה ומר בר רב אשי אמר מתניתו מתניה והכי אמר רב אשי אחד מתנת בריא ואחד מתנת ש"מ אחד מתנה טובה ואחד מתנה מועטת ובשלהי פרק מציאת האשה אמרינן אמר רפרם ל"ש אלא שאין שם אפוטרופוס אבל יש שם אפוטרופוס אין מקרא מקח ואין מסכרו ממכר ושם כתבתי שמתנת אינה מתנה אם יש שם אפוטרופוס עיין בערוך נ"ר בס"ה : **מתני'** אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום

הגהות הב"ח

(ו) גמ' והא הוה אלעזר וכו' והא הוה שמואל וכו' והא הוה שמעי וכו' והא הוה חזקיה וכו' והא הוה שבנא וכו' והא הוה איקטיל וכו' והא הוה חונא וכו':

גליון השי"ס רשי"ו ד"ה תפקוה וכו' כני מיכיבה טעו · עיין קדושין דף מד ע"ב כ"י ד"ה ותפקוה ועי"ש · תמ"ר לתיתי שמעתי כזה בתשובת נתר שבע סימן יח .

צ א מיי' פי"ח מהלכות סנהדרין הלכה ו סמג עשין קנ :

צא ב ג מיי' פכ"ג מהלכות מכירה הל' כ סמג עשין כב טוש"ע ח"מ סימן רלה סעיף יז [וכתב הגר"א בסעיף עוד בס"א דמכילתין דף קנח.] :

צב ד מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סע"ח :

צג ה מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' יח סמג עשין כל טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ו :

צד ו ז ח מיי' פכ"ג מהלכות מכירה הל' ו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן רלה סעיף ו :

צה ט מיי' שם הלכה ח טור ש"ע שם סעיף ג :

צו י מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סע"ח :

צז כ מיי' פ"ב מהלכות תפלה הלכה יח סמג עשין יט טוש"ע ח"מ סימן קלה סעיף ג :

צח ל מיי' פ"ח מהל' עירובין הלכה טז סמג עשין מד"ם ה טוש"ע ח"מ סי' שכו סעיף ב :

צט מ מיי' פ"ח מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ב :

ק א מיי' פ"ב מהל' מלוה ולוה הלכה ו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ג :

קא ב מיי' שם הלכה ז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ד :

קב ג מיי' שם הלכה ח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ה :

קג ד מיי' שם הלכה ט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ו :

קד ה מיי' שם הלכה י סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ז :

קה ו מיי' שם הלכה יא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ח :

קו ז מיי' שם הלכה יב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ט :

קז ח מיי' שם הלכה יג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף י :

קח ט מיי' שם הלכה יד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף יא :

קט י מיי' שם הלכה טו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף יב :

קי כ מיי' שם הלכה טז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף יג :

קיא ל מיי' שם הלכה יז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף יד :

קיב מ מיי' שם הלכה יח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף טו :

קיג נ מיי' שם הלכה יט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף טז :

קיד ס מיי' שם הלכה כ סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף יז :

קטו א מיי' שם הלכה כא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף יח :

קטז ב מיי' שם הלכה כב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף יט :

קיז ג מיי' שם הלכה כג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף כ :

קיח ד מיי' שם הלכה כד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף כא :

קיט ה מיי' שם הלכה כה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף כב :

קכ ו מיי' שם הלכה כו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף כג :

קכא ז מיי' שם הלכה כז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף כד :

קכב ח מיי' שם הלכה כח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף כה :

קכג ט מיי' שם הלכה כט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף כו :

קכד י מיי' שם הלכה ל סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף כז :

קכה כ מיי' שם הלכה לא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף כח :

קכו ל מיי' שם הלכה לב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף כט :

קכז מ מיי' שם הלכה לג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ל :

קכח נ מיי' שם הלכה לד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף לא :

קכט ס מיי' שם הלכה לה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף לב :

קל א מיי' שם הלכה לו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף לג :

קלא ב מיי' שם הלכה לז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף לד :

קלב ג מיי' שם הלכה לח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף לה :

קלג ד מיי' שם הלכה לט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף לו :

קלד ה מיי' שם הלכה מ סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף לז :

קלה ו מיי' שם הלכה מא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף לח :

קלו ז מיי' שם הלכה מב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף לט :

קלז ח מיי' שם הלכה מג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף מ :

קלח ט מיי' שם הלכה מד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף מא :

קלט י מיי' שם הלכה מה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף מב :

קמ כ מיי' שם הלכה מו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף מג :

קמא ל מיי' שם הלכה מז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף מד :

קמב מ מיי' שם הלכה מח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף מה :

קמג נ מיי' שם הלכה מט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף מו :

קמד ס מיי' שם הלכה נ סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף מז :

קמה א מיי' שם הלכה נא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף מח :

קמו ב מיי' שם הלכה נב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף מט :

קמז ג מיי' שם הלכה נג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף נ :

קמח ד מיי' שם הלכה נד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף נא :

קמט ה מיי' שם הלכה נה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף נב :

קנ ו מיי' שם הלכה נו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף נג :

קנא ז מיי' שם הלכה נז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף נד :

קנב ח מיי' שם הלכה נח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף נה :

קנג ט מיי' שם הלכה נט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף נו :

קנד י מיי' שם הלכה ס סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף נז :

קנה כ מיי' שם הלכה סא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף נח :

קנו ל מיי' שם הלכה סב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף נט :

קנז מ מיי' שם הלכה סג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ס :

קנח נ מיי' שם הלכה סד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף סא :

קנט ס מיי' שם הלכה סה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף סב :

קס א מיי' שם הלכה סו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף סג :

קסא ב מיי' שם הלכה סז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף סד :

קסב ג מיי' שם הלכה סח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף סה :

קסג ד מיי' שם הלכה סט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף סו :

קסד ה מיי' שם הלכה ע סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף סז :

קסה ו מיי' שם הלכה עא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף סח :

קסו ז מיי' שם הלכה עב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף סט :

קסז ח מיי' שם הלכה עג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ע :

קסח ט מיי' שם הלכה עד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף עא :

קסט י מיי' שם הלכה עה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף עב :

קע כ מיי' שם הלכה עו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף עג :

קעא ל מיי' שם הלכה עז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף עד :

קעב מ מיי' שם הלכה עח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף עה :

קעג נ מיי' שם הלכה עט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף עו :

קעד ס מיי' שם הלכה פ סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף עז :

קעה א מיי' שם הלכה פא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף עח :

קעו ב מיי' שם הלכה פב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף עט :

קעז ג מיי' שם הלכה פג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף פ :

קעח ד מיי' שם הלכה פד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף פא :

קעט ה מיי' שם הלכה פה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף פב :

קפ ו מיי' שם הלכה פו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף פג :

קפא ז מיי' שם הלכה פז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף פד :

קפב ח מיי' שם הלכה פח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף פה :

קפג ט מיי' שם הלכה פט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף פו :

קפד י מיי' שם הלכה צ סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף פז :

קפה כ מיי' שם הלכה צא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף פח :

קפו ל מיי' שם הלכה צב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף פט :

קפז מ מיי' שם הלכה צג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף צ :

קפח נ מיי' שם הלכה צד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף צא :

קפט ס מיי' שם הלכה צה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף צב :

קצ א מיי' שם הלכה צו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף צג :

קצא ב מיי' שם הלכה צז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף צד :

קצב ג מיי' שם הלכה צח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף צה :

קצג ד מיי' שם הלכה צט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף צו :

קצד ה מיי' שם הלכה ק סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף צז :

קצה ו מיי' שם הלכה קא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף צח :

קצו ז מיי' שם הלכה קב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף צט :

קצז ח מיי' שם הלכה קג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ק :

קצח ט מיי' שם הלכה קד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קא :

קצט י מיי' שם הלכה קה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קב :

ר כ מיי' שם הלכה קו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קג :

רא ל מיי' שם הלכה קז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קד :

רב מ מיי' שם הלכה קח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קה :

רג נ מיי' שם הלכה קט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קו :

רד ס מיי' שם הלכה קי סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קז :

רה א מיי' שם הלכה קיא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קח :

רו ב מיי' שם הלכה קיב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קט :

רז ג מיי' שם הלכה קיג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קי :

רח ד מיי' שם הלכה קיד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קיא :

רט ה מיי' שם הלכה קטו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קיב :

רי ו מיי' שם הלכה קטז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קיג :

ריא ז מיי' שם הלכה קיז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קיד :

ריב ח מיי' שם הלכה קיח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קטו :

ריג ט מיי' שם הלכה קיט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קטז :

ריד י מיי' שם הלכה קכ סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קיז :

רטו כ מיי' שם הלכה קכא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קיח :

רטז ל מיי' שם הלכה קכב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קיט :

ריז מ מיי' שם הלכה קכג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קכ :

ריח נ מיי' שם הלכה קכד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קכא :

ריט ס מיי' שם הלכה קכה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קכב :

רכ א מיי' שם הלכה קכו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קכג :

רכא ב מיי' שם הלכה קכז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קכד :

רכב ג מיי' שם הלכה קכח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קכה :

רכג ד מיי' שם הלכה קכט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קכו :

רכד ה מיי' שם הלכה קל סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קכז :

רכה ו מיי' שם הלכה קלא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קכח :

רכו ז מיי' שם הלכה קלב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קכט :

רכז ח מיי' שם הלכה קלג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קל :

רכח ט מיי' שם הלכה קלד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קלא :

רכט י מיי' שם הלכה קלה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קלב :

רל כ מיי' שם הלכה קלו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קלג :

רלא ל מיי' שם הלכה קלז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קלד :

רלב מ מיי' שם הלכה קלח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קלה :

רלג נ מיי' שם הלכה קלט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קלו :

רלד ס מיי' שם הלכה קמ סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קלז :

רלה א מיי' שם הלכה קמא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קלח :

רלו ב מיי' שם הלכה קמב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קלט :

רלז ג מיי' שם הלכה קמג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קמ :

רלח ד מיי' שם הלכה קמד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קמא :

רלט ה מיי' שם הלכה קמה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קמב :

רמ ו מיי' שם הלכה קמו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קמג :

רמא ז מיי' שם הלכה קמז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קמד :

רמב ח מיי' שם הלכה קמח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קמה :

רמג ט מיי' שם הלכה קמט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קמו :

רמד י מיי' שם הלכה קנ סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קמז :

רמה כ מיי' שם הלכה קנא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קמח :

רמו ל מיי' שם הלכה קנב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קמט :

רמז מ מיי' שם הלכה קנג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קנ :

רמח נ מיי' שם הלכה קנד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קנא :

רמט ס מיי' שם הלכה קנה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קנב :

רנ א מיי' שם הלכה קנו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קנג :

רנא ב מיי' שם הלכה קנז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קנד :

רנב ג מיי' שם הלכה קנח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קנה :

רנג ד מיי' שם הלכה קנט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קנו :

רנד ה מיי' שם הלכה קס סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קנז :

רנה ו מיי' שם הלכה קסא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קנח :

רנו ז מיי' שם הלכה קסב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קנט :

רנז ח מיי' שם הלכה קסג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קס :

רנח ט מיי' שם הלכה קסד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קסא :

רנט י מיי' שם הלכה קסה סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קסב :

רס כ מיי' שם הלכה קסו סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קסג :

רסא ל מיי' שם הלכה קסז סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קסד :

רסב מ מיי' שם הלכה קסח סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קסה :

רסג נ מיי' שם הלכה קסט סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קסו :

רסד ס מיי' שם הלכה קע סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קסז :

רסה א מיי' שם הלכה קעא סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קסח :

רסו ב מיי' שם הלכה קעב סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף קסט :

רסז ג מיי' שם הלכה קעג סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' מט

ולימטול מנה יפה לרחמן · כגון במעשר עני לו בנלקה מס הוא עני לו מחבירים המסובין בסעודה לבל בתיבי השופטים לת לתמריכן בפ' מקום שנהגו (פסחים דף כ:) להטען עיטו בחלק יפה בשני ובחמישי לת · לומר לימו רוחה סימן ברכה לעולם: **אבל** ר"ח הני מילי לדידהו דכתיב הוו טרידי במלאכתן ולת בביתי לבל לדיין שביתי בשני ובחמישי כמו ביו"ע:

דאפי' רבי חמי ורבי לחמי כהני חמיני כו'· מקמע דחי לאו הכי לחסור לפני הוא גדול מבל בני עירו והת לתמר בסוף מגילה (דף כח.) ת"ר פרישה מימי לת ברכתי לפני בהן ופריך הש"ס מחכה הקורלת תחר בהן עם הארץ לחייב מיתה ומוקי לה בקטן ועל כרחך לאו קטן ממש דת"ב מאי רבותיה לאת לחת לתפוקי בהן ע"ב ולריך למימר ממי דמולמו הוו בפופין לרבי פרישה דחי לאו הכי מאי רבותיה לי ממי הת דבעי הכת לייפי הייט בשבתות ויו"ט ור' פרישה תפילו בשני ובחמישי לת בקת: **נתפרדה** החבילה · ס"ל יחתך בני יהודה מפרש דקורלת לוי במקום הרלוי ו והת לתמר בשבועות (דף כה:) מוחזקני בזה שאוכל בהן שקרלת תחריו לוי לריך לומר דקיט ליה לת בקת במקום הרלוי לגדול היט מצלפיו לו קטן מצל תחריו: **בי** קתמיכון בתומו בהן · למאי דתקון בהקורלת לת המגילה (דף כת:) שכל תחד מברך לפניה ולתחריה ניחת ותפילו לפי מאי דתקן (שם) האומת מברך לפניה ותומס מברך לתחריה לריך לומר בתומו בהן שקורלת פעמיים שהוך ווינהג בימיהם דת בע"ת במאי הוי מיכרכת שתי קריאות כי היכי דתניא בתוספתת דמגילה שם לת היה שם לת תחד דיבה לקרות קורלת ווינהג ועומד וקורלת וזה היה נמי קודם התקנה לתחר התקנה שכל תחד מברך לפניה ול

ע"ל כלום

מי קורעין . *כלומר תיקנו שום סדר ליכרעל בשבועות משום דרכי שלום : **פרעוין ליממנו כו'** . דלמריין במסכת שבת [בתלו קשרים] (דף קיל.) לימוד מלמיד חכם שרעלוי למטוחו פרעם על הלבור כל שעולין לומו דבר הלכה בכל מקום ואומרה : **בשומעין** . שיש שכוחבין להן חומה חומה לכל חומת חורה אור

ע"ל בגליון

*במגילה כס"ם אלמו: **מחסר כמילוים** . מקורין לו ס"ם וחסר הוא : **דלא ניחן ליכתב** . פחות מספר אחד שלם לעלמו : **ופא לא ניחן ליכתב** . שום דבר : גמרא, והלכה, ואגדה, כדלמריין לקמן אלה אלה כוחב כו' : **כיון דלא אפשר** . מליכתב שבאמעע הלב והחורה מחכחבת : **עם לעשות לה'** . ואם בא עם לעשות מקנה לשם שמים הפרו דברי חורה לעשה הלרייכה :

[ע"ל ר' יונתן] ס"ל כיון דלא אפשר . שמין לכל לבור ולבור יכולם לכחוב בניהם שלם : **מגילה** . פרשה לבדה של חורה שו שמים : **לפ"ד** . לקמן בשמעתין : **מגילה מגילם ניתנה** . כשבחורה שלם בפרשה למשה סיני וכבומו מ' שנה כשנחנו כל הפרשיות חיכון בניהן ותפרן : **חפומה ניתנה** . לא בשבחב עד סוף מ' לחמר שנחמרו כל הפרשיות כולן והנחמרות לו בשנה לחשובה ושניה היו שרוחות לו על פה עד שבחבן : **נפי שלין כוחבין** .

[חמורה יד:] ואפי' לס"ד מגילה מגילה ניתנה כיון לחידבק חידבק : **לף היא** . הילי המלכה בחמכת יומא (ד' נ.) : **פרשה פומה** . לכחוב משם פרשיות לפומות הכחוב : **כתיב"ף כ"ם** . כלומר לחמי חמיכות : **כשפוח כוחב** . כהן הכוחב פרשה פומה : **כמה שכתוב** . היה מכין וכוחב : **שם שכב** . כלומר ואם כי שכיב וגו' : **כפירושן** . חמילה המקרא היה כחוב חיבה שלמה ולבסוף לחלי חיכות : **עד ויהי כיום השמיני** . שהוא גמר לוני הקרבנות : **לו אמרתי** . כך חמר דוד לו חמרתי כשנערערו עלי שחול ודוחק לפוסלני מלבא בקהל והועד בניה המלרם עמוני ולא עמונים כדלמריין ביבמות (דף עג.) : **פנס נפתי** . עכשיו בחתי לכלל : **כחוב עלי** . מלו ניתנה חחורה הוכיחני בה ואם שכי בעוניי דוד המלוחות (נרחמות יט) בזכות דוד שעמיד לנלח מרוח המוחיבה ועמה העמונים חמו של רחבעם כחיב ככל הכל המלוחות וכחיב החם (מהלים פט) מלחמי דוד עבדי למעמ מגילה חיקרי משום דמחחילה נכחבה מגילה ברחשים והדר מגילה גם והדר מגילה לכחבה והיינו דקחמר במגילה לכחבה כחוב עלי : **חפומה** . גמורה ומסויימה וקלימה : **מ"ט נכדרכי לו** . לחיקרלי מגילה לחון ח' פרשיות שכולכין ליום נחמי וכלחבו ומסרו בן ביום וכלחבו כל לחת כמגילה לבדה לפי שמובללת ורחוקות זו מזו לכך ובא מרכחמין עד פרשה כהיס לבד ודילג פרשה כהיס הכחובה כבר וכחב מפרשה כהיס עד פרשה שילוח טמחים וכן כולם : **פרשה כהיס** . לחמר לל כהכהיס שהלוחות כהיס כחובות בה לל יעמוד לל יקח מום בו לל יגע ומפני שבו ביום הוזקק לעבודה הולרכה קדושה להלויסם : **פרשה לויס** . קח (נח) לח הלויס דבהעלוחך שבה הלכות ליס,ו"ל ולל הלויס מדבר ולילו כן כי מה עניינם לל המקח המשכן מעבר לחשון לל נהגה עד סוף חמשים ולחרבעה שבה "ועוד פרשה מעבר מיקריל: **פרשה נויס** . הולרכה לבו ביום שמקקו לליר: **פרשה טמחים** . ויהי לחבים וגו' משום הלכות הפסח והמשכן הוקם בלחד בניסן והוזהרה להם פרשה שילוח טמחים ויטלחו מן המחנה שבו ביום הוקבעו שלם מחנות מחנה שכינה ומחנה לויה ומחנה ישרלל והוזקקו להטלחה ומחוך לך הוזקקו טמחים ליטלל הוחיל ולריכין שילוח ולל יוכלו ליכנס למשכן היחך יעבו פסחיהם ולריכי לוי יכולים היו ליטהר עד ט"ו ולל נזקקו לפסח שני חלת ח"ל לל יכולו : **ופרשה שילוח טמחים** . ויטלחו מן המחנה שבחוחו היום הוקבעו המחנות וכשנגלים הפרוכת בכל סילוק מסעות הוחרו זבין ומלורעים ליכנס לשם" : **ופרשה לחרי מות** . חע"פ שהיה של יום הכפורים בו ביום נחמרה כדלמריב לחרי מות ומפני שמתו בני חהרן בקריבו ביחה לפני ולזוק נחמרה חוחה לחזהרן לל יבח בכל עת :

[כדלחיתא חענית כח: ממחות נמ:]

ופרשה

[קדושין מג:] נמ' ס"ם שחסר ירושה בחת . ע' מגילה דף ם ע"ל ד"ה בשלמת הוכה: שם משום כבוד לסור . ע' מגילה ד' כד יומח דף ם ע"ל סוף דף לף ע"ב : שם ל"ל אין כוחבין ומה משום לפי שלין כוחבין . כעין זה בבא דף כ"ם ע"ל ד"ה ר"ב :

[ע"ל ר' יונתן]

[חמורה יד:]

יומח סם. חמורה יד:

יומח לו:

* נראה ג"ל מוסיפין (ע"ל ר' נחמן ב"ב ל:)

[פי' נעמ מיניה פשם ולל נמן לו ללל חמר לו כי אין כוחבין לומר קבלה הוח לנבי חבם לכחוב בכי . ענין ערך לפ']

אם שמית אם לא שמית ע"ל מ"ד

[מס' סופרים פ"ם ס"ם]

גליון הש"ס

[ע"ע חוס' פסחים ו ד"ה מעמיד]

[פרשה מ"ד]

[ע"ע חוס' פסחים ו ד"ה מעמיד]

[פרשה מ"ד]

אם שכב אם לא שכב . אם שכב לא כחוב כלל ללא אם לא שכב כחיב ללא דבחר הכי כחיב ולחן כי שמיח : **תורה** חחומה ניחנה . חימה דכחיב (שמות כד) ויקח ספר הברים ויקרל בחזני העם ופרש"י כפי' חומש דהייטו מבראשים ועד כאן ובלרחה לפרש דלח קחמר חחומה ניחנה אלא שכחבה עד שכב אם לא שכב . אם שכב לא כחוב כלל ללא אם לא שכב כחיב ללא דבחר הכי כחיב ולחן כי שמיח : **תורה** חחומה ניחנה . חימה דכחיב (שמות כד) ויקח ספר הברים ויקרל בחזני העם ופרש"י כפי' חומש דהייטו מבראשים ועד כאן ובלרחה לפרש דלח קחמר חחומה ניחנה אלא שכחבה עד

[ע"ע חוס' פסחים ו ד"ה מעמיד]

[פרשה מ"ד]

אתמודי קץ מתמה. במדרש (שמות רבה פ' מג) ממרינן כמו זר מחמד שעובדי כוכבים מתבו את התורה ואת שם היה נכתב הכל ליעקב היו עובדי כוכבים הכל כותבין ולסוף קלטר רחמנא לכתוב לו רובי תורה והלא מה שכתבתי להם כמו זר מחמד שהעתיקו זרים ובקונטרס פירש בענין אחר:

שיפורא לפי מה שפי' בקונט' שהוקנין בע"מ קשה דבסוף פ' במה מדליקין (שבת דף לה:) מסמע דאין הכנסת היה מניחו ברחם הגג ועוד דרך יהודה היה כפומבדיתא ורבא בממונא הלא גרלה ללמוד אחר שפירש שופר שבו טוקעין לתלמידים:

אלא מסוס תמצא. פירש ר"ח שמוקדים אותו לנעוב פת על עירוב לין מניחים אותו שם אל תכל בשיפורא ליכא תמצא שיודעין שמניחים אל ריח מהיבתא למלך לתלמידים:

במיזל כולי עלמא לא פליגי. לפיכך יהא קטן שמיטי פוסקין כל הרוצה לדלות ידלה כיון שמוכך הנהר כפסטו:

והשתא אלא ליתמר כו'. ליה בא לתמר בפ' יש נוחלין (כתובות דף מח:) הלכתא כשמואל בדיני וכרב בתיסורי ת"ב הלכה מסתבר טעמא דרב הע"ג דתקינו מתניתין לגביה:

כבי תרי עדים לי. והוא סבר כיון דתמר כל דהלים גבר יכול להעיריס עליהם ולא דמי למה שנפרך מילני ולא שמו ותעלני ומתלי חשדא: בור שהוא קרוב לאמה וכו': איתמר בני נהרא רב אמר בריישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא, כבמיזל' כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי כבמיסבר ואשקויי' שמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא דאמרי 'אנן מקרבינן מפי' ורב אמר תחתאי שתו מיא ברישא דאמרי 'נהרא כפשטיה ליתיל' תנן בור הקרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום, תרגמה שמואל אליבא דרב 'באמה המתהלכת ע"פ בורה', א' הכי מאי למימרא? מהו דתימא מצי אמרי ליה 'סבר' מיסבר ואשקי בהינדוא' קמ"ל, אמר רב הונא בר תחליפא "השתא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר *כל דאלים גבר. רב שימי בר אשי אתא לקמיה דאבא אמר ליה לותבן מר בעידנא, אמר ליה אית לי עידנא לדידי, ולותבן מר בלילא, א"ל אית לי מיא לאשקויי, א"ל אנא משקינא ליה למר מיא ביממא ולותבן מר בלילא, א"ל לחזי, אול לעילאי אמר להו 'תחאי' שתו מיא ברישא" אול לתתאי אמר להו 'עילאי שתו מיא ברישא" אדהכי סבר מיסבר ואשקי, כי אתא לקמיה דאבאי אמר ליה "כבי תרי עבדת לי, ולא מעמינהו אאביי לפירי דההיא שתא, ותדהו בני בי חרמך" דאזול כרו ברישא *דשנוותא ואהדדוה ושדיוה בשילהי נהרא אתו עילאי לקמיה דאבאי אמרו ליה "קא מתקיל לנהרין" אמר להו כרו בהדייהו טפי פורתא, אמרו ליה קא יבשי פירין, אמר להו זילו סליקו נפשייכו *מהתם: מצודות חיה ועופות ודגי' יש בהן וכו': באוולי ואוהרי כולי*

ופרשת שתויי יין ופרשת נדות ופרשת פרה אדומה א"ר אלעזר °תורה רוב בכתב ומיעוט על פה שנא' °אכתוב לו רובי תורתי כמו זר נחשבו' ור' יוחנן אמר רוב על פה ומיעוט בכתב שנא' °כי על פי הדברים האלה ואותך נמי הכתיב °אכתוב לו רובי תורתי והוא אתמודי קא מתמה: אכתוב לו רובי תורתי הלא כמו זר נחשבו ואותך נמי הכתיב °כי על פי הדברים האלה? ההוא משום דתקיפי למיגמרינהו *דרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמניה דרבי שמעון בן לקישכתיב °כתוב לך את הדברים האלה וכתיב °כי ע"פ הדברים האלה" הא כיצד: דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב דבי רבי ישמעאל תנא אלה-אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות א"ר יותנן לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה שנאמר °כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל": מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום: מאי מעמא אילימא משום לבוד והא הדוא שיפורא דזוזה מעיקרא בי רב יהודה ולבסוף בי רבה ולבסוף בי רב יוסף ולבסוף בי אביי ולבסוף בי רבא אלא משום נפך מילני ולא שמו ותעלני ומתלי חשדא: בור שהוא קרוב לאמה וכו': איתמר הוא הדין לכל דהלים גבר: **לא** טעמינהו להודיע שלא על פיו עשה ושמא מכרם להן כתן גזל שלא מפני דרכי שלום כעלמא:

סליקו נפשייכו מכאן. פי' ר"ח דלעולמי אמר שהן יכול לממות בהן משום דכל דהלים גבר וקלת מסמע כן שהרי להן היה מלבר ומ"מ גרלה בפירוש הקונטרס לגבי מרמך היה מדבר שיסתמו את מכיתם ולא דמי לדרב ושמואל כלל:

מצודות חיות ועופות כו'. ולא דמי למרמיקין מלודות הלא מן הדג דפרק לא יחפור (ב"ק דף כח:) דהתם לומכתו בכך ומן הדין הוא שירמיק משם ר"ל קל פסקה למיתני אבל הכא דלין לומכתו בכך לא הוי גזל שלא מפני דרכי שלום:

ניקח

[illegible] בור שהוא קרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום

[illegible] ופרקם שפויי יין. לפי שמלותו היום ולילך כתבה להם בביאת להל מועד אלא לחמנת: **ופרקם גרוס**. בהעלותך לפי שבו ביום התחילו להלילך: **ופרקם פרס מדומה**. לפי שביום הממרת בקרפה הפרה להיות נזהרין לפסחיהן וקודם לכן לא יכלו לעשותה דבעינן תורה אור "והזה על הכת פני להל מועד" (במדבר יט) והכי אמרינן במסכת מגילה ירושלמי בלמד בניסן הוקם המשכן ובאייר נעשה לו בקרפה הפרה: **רוב בכתב**. רוב התורה תלויה במדרש שכתובה למידרש-ככלל ופרט, וגזירה שוה, ושאר מדות שהתורה נדרשת בהן: **ומיעוטה על פה**. שלין רמז ללמוד לה בתורה אלא למקח כאמר על פה: **כי על פי וגו'**. על שבעל פה נכרת ברית אלמא חיובי הוא רובא: **למחר מסמס**. וכי רובי תורתי היה לי לכתוב להם והלא בתוכה שכתבתי להם כמו זר נחשבו: **כתיב כתוב** לך. אלמא שכתבה: **וכתיב ע"פ**. אלמא לא כתבה: **דכתיב**. שאמרתי לך בכתב לי תהא רשאי לאומרם לישראל על פה: **ודכתיב שבעל פה** אי אתה רשאי לאומרן בכתב. מכלן לתה למד שהתלמוד לא ניתן לכתוב אלא מפני שהתורה משתכחת: **לילמא מסוס כבוד**. של בעל הבית. **ופא שופר**. של מקיעת ע"ם דמשיקלא הוי כי רב יהודה שהיה רגיל בשופר בפומבדיתא ולבסוף כשמפטר ומלך רבה נתנהו בביתו ובתר רבה מלך רב יוסף והדר מלך לבני רבה, ורב אחריה גמלין פירש בכתב תשובתו שיפורא=שופר של נדבה שהיו נותנין לתוכו נדבה השלוחה לבני הישיבה כמו י"ג שופרות היו במקדש (מקלים דף ח): **משום תמצא**. הואיל והורגל העיכוב בתוך תוכו הבית אם בחת לעשות את מקומו הבנכסין לתוכו הבית ולא ירלו שם את העיכוב יחמדון את בני המצב שמשלמין ללא עיכוב: **כני נסרא**. שדות שעל שפת הנהר: **כמיזל כ"ע לא פליגי**. אם חין סוכרים את הנהר מלא לולין והולכים והנהר מוסך כשפטו כ"ע לא פליגי שכל הרוצה לדלות ידלה: **כי פליגי כמיסבר ואשקויי**. שלין לו כדי לדלות כולן יחד ולולין העליונים לסוכרו מלא ירדו למה הדבר נגרים קטנים עד שיקטו כל שהותיהן ומחתונים מעכבין שלימה מלא ח"כ כשקה לאחתו החילה: **הקרוב לאמה**. היינו עילאי: **באמה המתהלכת ע"פ בורה**. שמתמלת מלילי לדרך הילוכו ולין לריך לסכור הנהר: **סבר מיסבר**. פי כורך מלא ירדו המים לתוכו ממעטו מסיכת הנהר: **ואשקי כפשטיה** - לויכוח"ל כפי מה שעלה לך לדלות מן מסיכת הנהר כמוהו כמו דמהכתי להדדי בפסיקת חולין (דף מג.): **כל דאלים גבר**. ולית ליה להלכתא כשמואל בדיניו: **נותבן מר כעידנא**. ויסיבני תדוני ללמוד בעת קבוע: **לדידי**. לגירסת: **תמאי שתו בריישא**. ולין לחם דשלין לסוכרו: **כבי תרי**. רב ושמואל: **מרמך**. שם טעיר: **שנוותא**. שם הנהר: **כרו בריישא דשנוותא ותפדרום בשלטי נסרא**. רלו להקיף לת שדותיהן כמי הנהר וכרו מלמעלה למדותיהן ללד דשלין על הנהר והסיבו מקלתן סביב שדותיהן וכסוף שדותיהן הסיבוהו עד שמזר וגפל לתוך הנהר (כזה): **קא מתקיל לנסרין**. נהר שלנו נתקל מפני שהסיבוהו ולין נמשך מהר ולפני המים דרך "שדותיו שכן דרך הנהר הניסב לין מינוי קלין לרוץ מפני העקמומים: **כבהדייהו עפי פורתא**. העמיקו המים תלכלך ברשת המסיבה כדי שיסקפו המים במהרה: **קא יבשי פירין**. שם יעמיק הנהר ויבשו פירות שלנו: **אמר להו**. כמו "פירא דכורי (כתובות דף עט.): **פירין**. שלין לבני מרמך: **פליגי נפשייכו**. ושמתו את מכיתכם: **תוני**. רשמות על מוסיף שם לתוך תוך: **תוסיפי**. על מוסיף שם לתוך תוך: **תוסיפי**. על מוסיף שם לתוך תוך: **תוסיפי**.

כ"ש לא פליגי . דכיון דיש להם חוך קנה לו כליו והוי גזל גמור : נמי . מכה חש"ו בלע"ז : קוקרי . שלך מלודות ומכוסות שטוחים תוך לחוך בנהר ומורידן בו מחטיס על פני כולה : מדברייסס . אפי' לר' יוסי לאו גזל לאוריימא הוא : נפקא מינה . מלר' יוסי : נפוליו בדייניס . דלרבנן לא נפיק תורה אור בדייניס, ומיקו לר' יוסי גזל מעליא לא הוי ליפסל לעדות ולעבור עליו בלאו : אם ניקח ונתן . על נכי קרקע ביד הוחיל ומתו לידיה, גזל גמור הוא : תוספי . מקלות : רבי יהיבה מן הוכל הוה : מלמדים רב' יהיבים לחסס . לפיכך לחה בקי בדיניו לפי שהוא דוחק לרבים ומודיעין : עם מתי ישראל . לח בקברי ישראל לחח מתעסקין בהם חס מלאום הרוגים עם ישראל : מרגני' על הסביעים . לשמוע פירוש שביעית ולהלניעה מן הביעור ולחלך : לח תכור ולח תמתין עמה . לפיעה מפני שחסור לפיעה בידים ידי עוברי עבירה בשעת העבירה : וכורכה ועומדת כו' . בגמרא פריך לחמלי הכי חקודה על המעשרות : נומן שהיא עומדה כו' לח נרסיון וכבריימה נרסיון לה בגמ': אבל מעשרין לח פיעס לח חגע . לפי שחגבלגה הוקבלה לחלה וקח מיקומה מחמת כליס טמחיס וזו מסייעה לגבל ולחסר לגרסה טומחה לחלה : וכולן לח תמרו . שהיכין להשחילם כליס ולפיעה חלח שעת עבירה עלמה חלח מפני ידי עוברי עבירה כלל : רוב עמי חחרץ מעשרין מן . חלכך חשחת דרבנן בעלמה היח ומפני דרכי שלום מוכר לפיעה אבל חמרו עליו בגמ' שלא יהח מוכר לפיעה ובעבירה לחוריימא היח ומחמי' במוחזק לעשר קחמר ועם החרץ ד"ח הוח שחשוד לחכול פירות בטומחה והך טומחה וטהרה דחולין=דרבנן היח דחורה לח הזהירה לחכול בטהרה חלח תרומה וקדשים בלבד לפיכך הלכך לפיעה חלח מיסורת לחוריימא היח ומפני דרכי שלום מוכר לפיעה : ופא מדקתני פיפא כו' . ס"ל להלי דפריך לטעמא דמשחמיל חת המים חסור משום דהוכשרו עכשיו הוא, ועד עכשיו לח הוכשרו : מכלל דריפא לאו בטומחה ופשרס . שיהח שום מגדל עבירה דטומחה להח לח הוכשרו, ולפי בגמ' על המעשרות קמייתי חמחי יכול לח חמרו חלח מפני ידי עוברי עבירה כלל שלם : ריפא ופיפא בטומחה ופשרס . וכפירוש מוכשרין וריפח כל זמן שלח גילגלה היפה חלח טומחה מולין דרבנן ולח נזור בה משום מסייע במקום דרכי שלום ובלבד שלח תחכל : ופיפא בטומחה חלה . לחוריימא שחסור לטומחה ביד דכתיב (במדבר יח) חת משמרת תרומותי טעיד לה שימור : טוחנין

חיסור דמחי חיכח וחסור לפיעה וחביי בפ"ק דשבת (דף יג.) גבי לח יחכל זב פרוש עם זב ע"ה מיים טפי שמח יחכילנו דברים שחינן מתוקנים חע"ג דרוב מעשרין ורבח לח מיים : איזהן ע"ה כל שחינו חוכל כו' . בע"ז בתוספתה (פ"ג) מיקמיק לעניו שחינם מתוקנים בע"ה בעת חביריס גדולים ופוסקין עמו שלח תעשה עם גביו שבורות ורבע"ג חומר ליו לריך לפסוק וקחני בחביריס חיזהו ע"ה כל שחינו חוכל חולין בטהרה דברי ר"מ דכיון שמעשר חין להחמיל עליו שלח להזיחל בח חבר וחכמים סרו לפיפו חלח מעשר ותהגה חמחי דברי חבירו ופם חחמר בפרק היה נוטל (סיפה דף כב.) קחמר ר"מ חיזהו ע"ה כל שחינו קורח ק"ש מרכיח ומחביח בברכותיה וחכ"ח כל שחינו מניח תפיליו בן עזחי חומר כל שחין לו ליליח וגרסה דהכח לחי לפרושי חיזהו ע"ה שחין מזמינין עליו כדחמריכן בפרק שלשה שחכלו (ברכות דף מז:) ושחין מכריזין על מבדחו כדחמריכן בפ' חלו עוברין (פסחים דף מט:) : ריפא טומחה חולין ופיפא טומחה חלה. ופם חחמר משום חלה ליפסלו משום בריכה טחיה והרקדה כדחמרינן בעובדה זרה פרק ר' ישמעחל (דף ע.) דחין בולרים עם ישרחל הטומה פירותיו בטומחה חע"ג דכרי הכח עם עובד כוכבים עם ישרחל חסור משום דטבלה לחמומה חע"ג דעד שירד לבור לו יקפה לו עכשיו מלאכתו

ליקט ◦ונתן ביד ו' גזל גמור . כרחה לחלכדך לחשמועינן כחלמן ביחו ומפילו חע"פ שלח נחעבכו ביחו ולח לחזו בהן חלח להפילס : עשרי לופיי מדקלח . פירש בקונטרס לופיי מקלות וקשה דבב כהגח היכי הוה מנקיט ולחכיל ומי לח הוה חיים לדרכי משה וברחה כרבינו חגבחל שפירש לופיי חריטה של דקל הוה שדי מן הדקל ונחרי חמרי וכב כהגח היה סבור חלח היה חושם מן הפירות חלח מן החריות וחמר לו חלח ביחלי דידיכו וגזל גמי ליכח : משאלת חשה לחבדרכה כו' . בסיפח מפרש "דקחני מחני' מפני דרכי משה וקשה לר"ח ותיפוק ליה דהוה כרי חסור משום דליכח למימר דהכח בחבוחה של היחר כדחמרינן בפרק שלשה שחכלו (ב"מ) ב"ש במכר חומר לחבירו חסור לו לחבדרכה כו' . ח"ר מפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל, וכולכלין חולי נכרים עם חולי ישראל, וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום : מרגני' משאלת אשה לחבירתה הרשודה על השביעית נפה וכברה וריחים ותנור אבל לא חלבור ולא תטחן עמה. ◦אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ◦וכורכה ◦וטורחת ומרקדת עמה אבל משחטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה, וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום. *ומחזיקין ידי נכרים בשביעית ◦אבל לא ידי ישראל, ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום : גמ' מאי שנא רישא דתנא ◦ליה בסיפא? אמר אביי *חוב עמי הארץ מעשרין הן. ◦רבא אמר הכא בעם הארץ דר"מ ומוחמה ומטרחה דרבנן דתניא *איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר"מ, וחב"א כל שאינו מעשר פירותיו והא מדקתני סיפא משחטיל את המים לא תגע עמה מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה עסקינן? רישא, וסיפא בטומאה וטהרה ברישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ורמינהו

טוחנין

כמו במוכר וח"ח לפירוש ר"ח מחי פריך בגמ' מ"ש ריפא ומ"ש סיפא כיון דבוחלי בפירות בביעית חייבי ו"ל דקסבר הש"ס דחחמור רבנן בחבוחת החמודים כחיו הוא בוחלי בכל בחמודה לחכיל מבל בחמודה לחוקמיה בחזקה : רירקים ותמר . ובחמם עם החרץ לח חגע חמור וירקים מפוח לחגע בפה וכברה והוח הדין לירקים וחמר דיניר עליו ריעו ח"ל מפוח לחטר חין דרך להפילו למיטמח וטעון שביכה וחיידי דלח חגע חמור לח חגע לירקים לבל בחבוחה לחכיל מבל בחמודה לח מטמח דלח בחמודה לטומחה ומיהו קפה דבפרק עד כמה (בחורות דף 3.) חגן החפוד על זה ועל זה פירוש לחביעית ומחמשרות חפוד על המבדות ומפח הש בטומחה פירות לבל בחמודה הגוף לח חפוד : רבא חמר בע"ה כו' . חביי מיקל טפי לסייע במעשר מבטומחה וטהרה דרבנן בדפוחה בפפוך ורבח חיפבל ורבח נמי חיש ליה רוב עם החרץ מעשרין הן והקילו בדפוחי בפרק חע"פ (בחורות דף טו:) ובפרק במה מדליקין (שבת דף כג.) לבל סבר הבח חע"ג דרוב עמי החרץ מעשרין הן מ"מ

מתוקנין

שביעית פ"ג מ"ח כל מפנה זו

[תוספתא פ"ג ע"ש] [ע' תוס' ע"ז דף כ. ד"ה כ"ו]

שביעית פ"ס מ"ח כל

ג"ז סס וכפ"ד מ"ג

סכת יג. כג. [ביצה לה: מנחות נ"ל] כתובות כה. ⊗ ר"ה לד: סיבא אחב"ר יד ⚠ [תוספתא גלכות מה: ד"ה ר"ש כופה כב. [ע"ש] [ע"ש] [ע"ש]

מלאכתו לתרומה וי"ל דלא דמי דהכא שם מפרים קודם גלגול לין שם חלה עליה כלל אבל התם חל שם תרומה קודם גמר מלאכתו כגון מעשר שהקדימו בביכורין וגם לשאר קבע ומ"מ לשאר הכא משמעינן למיס תע"ג דלא מיחייבא בחלה עד שתגלגל ומיהו קאמר דתנן נמי התם בפרק ר' ישמעאל (ע"ז דף מה:) נתחוס שהיה עושה בתומאה לא לעין ולא עורכיס עמו ואפי' עלה לו בורין עמו וביכולמי פריך ומאי כלן בעושה כלן בשחיו עתה ומיהו היי שיעוי לן ייפיצב הלא נתבי דמתמיר לעניו תומאה טפי מלעניו דמתי לאכל לרבה שרי לפי' בהוכרו כיון דתומאת מולין הוא ולא שכר הלא משמעינן למיס וכ"ת מיהן דהתם העושה פירות בתומאה קאני משמע דודאי בתומאה קא עביד וכן נתחוס העושה בתומאה להכי התמיהו משמע בגילה ובגילה אבל הכא לא בעלמא והא דפריך הכא מהן טומחין לאוכלי פירות בתומאה לאוכלי לא מצינן לאוכלי פירות בתומאה אלא משמע הלא הוקרא בעלמא ומשו קרי ליה כתר הכי ות"ח דפ"ק דמדה (דף ו:) אמרינן מנן התם טולד לה ספק טומאה בתומאה עד שלא גלגלה משעה בתומאה משגלגלה משעה בטהרה והכא אמרינן משמעינן למיס וי"ל דהתי התם לכבר טלד לה ספק טומאה לא חייבינן כל כמה דלא לחייבה בחלה ואין הפסד לכהן דבשלמא הכי לא יהכל הכהן את החלה אבל הכא בטהורה אסור משמעינן למיס: **אבל** הכי בכהן אסור. תליבא דרבה משני לה קשיא דתנוחר לפונדקית מעשר את שהיא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה שמחללפת דהתם מוריא ואמרה ליר בירב ליכול חמימא ואנא איכול קריא ואבתי לעלמא לא חיישינן אתחנא אשת חבר מוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא טמאה אבל לא בזמן שהיא טהורה ר"ש בן אלעזר אומר אף בזמן שהיא טמאה לא תטחון מפני שחברתה נותנת

תרגום אתיוקתא

טוחנין ומפקידין אצל אוכלי שביעית ואצל אוכלי פירותיהן בטומאה אבל לא לאוכלי שביעית ולא לאוכלי פירותיהן בטומאה: אמר אביי התם בכהן החשוד לאכול תרומה בטומאה עסקינן דהוה ליה טומאה דאורייתא אי הכי במפקידין ורמינהו ומפקידין תרומה אצל ישראל עם הארץ ולא אצל כהן ע"ה מפני שלבו גס בהן אילימא הכא במאי עסקינן בבלי חרש הסוקף צמיד פחיל, ולירחוש שמא תסיטנו אשתו נדה? אלא לא קשיא כאן בפירות שהוכשרו כאן בפירות שלא הוכשרו ורמינהו החושיך חמין לטוחן כותי או לטוחן ע"ה הרי אלו בחזקתן *למעשר ולשביעית אבל לא למומאה התם מאי רומיא לאו אוקימנא בפירות שלא הוכשרו ודקארי לה מאי קארי לה? משום דקא בעי למירמי אדרישא עלה ורבי אלו בחזקתן למעשר ולשביעית ולחלופי לא חיישינן ורבינא *והנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שחשודה מחללפת המתקלקל התם כדקתני טעמא אמר רבי יהודה הרוצה היא בחתנה בהה ולושה מחתנה ולעלמא לא חיישינן אתחנא והנותן לפונדקית מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שמחללפת התם מוריא ואמרה ליר בירב ליכול חמימא ואנא איכול קריא ואבתי לעלמא לא חיישינן *אתחניא אשת חבר מוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא טמאה אבל לא בזמן שהיא טהורה ר"ש בן אלעזר אומר אף בזמן שהיא טמאה לא תטחון מפני שחברתה נותנת

טוחנין ומפקידין. תבואה מתוקנת: **ומפקידין**. אותה לגל אוכלי שביעית שאין חשודים לה להחליף ולא ליגע: **אבל לא לאוכלי שביעית**. תבואה של עובדי עבירה אין טוחנין אותה להם שאסור לסייען בעבירתם ומתני' קאני טוחנת עמה ומוקמת לה בתוך טולין בטומאה: **אמר מר מכי ספוג בכסן כו'**. דלמיסורת הוא כדפריטית: **אי הכי מפקידין**. **אי הכי בכהן** קאי נמי מלי **מפקידין** לגלו ולא חיש אמת יגע: **אבל לא ישראל עם הארץ**. דמחוך שאינו רגיל בה לא יגע בה: **גם בה**. רגיל בה פריוש"ך: **נדה**. מטומאה לא מקפיד ותע"פ שאין טוגעת: **כלן**. דמתי **מפקידין** = בשהוכשרו ודמתי **מפקידין** = בשלא הוכשרו ותרוייהו בתרומה ובשלהן אסור למיימן דמבר לא ידע אי הוכשרו אי לא: **לטוחן**. זה אם יחומן בלשון המצוה: **בחזקתן**. שאין חשוד להחליף בשאינו מעושר, ובפירות שביעית: **אבל לא לעומתה**. חייבינן אמת יגע ולעיל קאמי מפקידין לגלגל: **מאי קאמרי נמי**. הא לימלגל לה הכי: **למירמי עלה**. על הדא דקאמי בחזקתן למעשרות ולכך קבעה בגמ' הכא למירמי עלה ולפרושה דלא תקשי לן: **שנותן לחמותו**. עיסה לתקנה לו והוא חבר והיא אשת עם הארץ והטובלה לכך: **שפיר מחללפת מהתקלקל**. ועמהת לו היפה שלה הלכך מעשר: **אתחנא** שהוא טוחן לה אשת חבירו ממנה שאינה חוששת שמא מחליפתו ממנה שהוא טוחן את שלה ואת שהוא נוטל הימנה חשודה טובלת: **רוקח סימן כו'**. ולא לרעה היא מחללפת: **לפונדקית**. תלמיד הוא לפני רבו ומתחכמן לגל עם הארץ פונדקית תופה לו לחם עיסתו: **שחשודה מחללפת**. לן גרסינן הכא המתקלקל: **אתם נמי לעוכא היא מפקוונא**. ומוריא לעלמה הוראת מטה בחלוף זה: **בר כי רב כו'**.

תמיד פ"ג מ"ד

[עי' תוספות נכורות ג. ד"ה מעשרות]

תמיד פ"ג מ"ו מולין ו. כלהמוגיע

תוספתא דתכורות פ"ח ה"ג

הגהות הב"ח

(ל) תוס' ד"ה ולימוה וכו' מעמת כלי אמר ומיבעי מרם ממתן:

תמימת וקרינא לאחר ב' ימים לו ג' היא מחליפה: **עוכנא**. מסיימתה: **בזמן שפיו טמאה**. לפמ מכר לכיון דבימי טומאה אינה רגילה ליגע בטהרות לו מיימן שמא תגוע ואמן לאוך פיה: עוכנא

מקורות ומראי מקומות

נוסח אחר

הגה' מנשה ן"שיב סמכרות בין מקוות בענין הקבות פירות אצל חבורת עוכים

נוסח אחר

מקורות ומראי מקומות ריש לחכיש טעם האוכל יתל"פ (ר"ן) (ר"ג) ד"ה המאכיל בפסחים (שורות דוד פרם)

[נסוגיא דכתן סב. אמי פיסא]

נסגיא ליתא כ' יוסי

[ע"ג ד"ה שחכרתה]

עומדים לפ. תלמוד תשורה לאחר עד ליתן לנעוד מעל בעלה וליתן לחברתה: מורים. מורה הוראת היתר לעלמה: פעיד ר' יוסי כו'. ברייתא היא: אין עושין חלה עם הארץ בטהרה. עם הארץ שאמר לגבל חבר"ה הפרש חלה מעיסתו ועשה לותה בטהרה"ל שמע לו שהרי כבר נטמאה כל העיסה ביד עם הארץ והבאן שמעון על הגבל שהוא חבר ויהא סבור שהחלה טהורה:

אכל עושין. תחילת העיסה בטהרה: **בכפישא או בחמותא.** כלים של בלוי חמותו ואין רגילים ליתן בהם עיסה, ועומתה אין מקבלין: **ואינו חוזר.** הגבל שמח יגע עם הארץ בחלה ויטמאנה ולקמיה מפרש טעמא: **ואין עושין פרומה ויפי בטהרה.** לאחר שהפך זיתים לתוך לבית הבד אין מפרישים בדיעבד תרומה מהן לעשותן בטהרה **לפי** שבבר הובערו *במעטן ועומתו והכהן טרוד עליהם ופובר שהן טהורים: **ומעמא מפי.** שרו רבנן לתקוני בתרומה כי היכי קולא דליכא למיחש להדר ביה: **דלמ נפיש מגריס.** שמכרו מעטן לפיכך הוא עני וצריך למזונות: **דלמ שכיח.** להשתכר כי שם משכח לשנה להכי צריך למזונות: **דממרינן.** לחייס עליו: **שם נגעים נה.** ותומתה: **סדרש נעיבנא.** והוא ליט חטוי לאכול מבל שבמיתה: **לתקוני קמכון.** שהרי בת חלוי לתקנה לו: **מיכפא לא מיכפא ליה.** בתמיה: **בשלמא שפה.** שהיתה בבלים שתין עשויין להיות בהן עיסה וזכר על שתיימו עליו: **מאי סיכרא לים ליה.** לילבר: **בבלי גללים.** שתין מקבלים טומאה לאי נגע בבלי לא לשוייה בזב גמור לטמא במשא: **בבלים של עמי הארץ.** שתין מקבלין טומאה הרלוייס להשתמש בהן מבר: **עודרין.** תופרין: **ואין בופלין.** להא דעתיב שלום לעובד בוכבים מפני דרבי שלום הוא דשרי ומשום דרבי שלום בחדא זימנא סגי: **למימרא לסו מחזוקו.** בשתומרין לעובי מלאבה העובדים עליהם מחזקה ידיבם: **מצרפא.** לף הוא לשון חיזוק בתו תיבריטו (בתובות דף בפ.): **שלמא למר.** ולא היה מבוין לברבו אלא לבו היה לרבו: **משמע מחזוקי מחזיקין.** ידיעה בדבור בדבר התסור ליעבד בגון עבודת בבבים: **שולחים בשלומן.** בל יתום השנה מבבים: **ליום חגם.** ולא תייבין דלמא חזיל ומודה: **לא יבנם בו'.** דבין דלתבבים בולי האי דלמא חזיל ומודי: **בר מוריין.** בן תורה: **שלגאה.** תולק על החבמים שהיה מלעיז למר עוקבא שהיה אב בית דין בדלמדי' בפרק בתמן (לעיל דף ו.):

הדרן עלך הניזקין

נותתת לה ואוכלתו השתא מיגנב גנבא חלופי לא מיחלפא? אמר רב יוסף התם נמי מריא ואמרה תורא מדישיה קאכיל? **העיד** ר' יוסי בן המשולם משום ר' יחנן אחיו שאמר משום ר"א בן חסמא: אין עושין **חלת** עם הארץ בטהרה **אבל** עושין עיסת **חולין** בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה **בכפישא** או **באנחותא** וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש **ואין** עושין **תרומת** זיתיו בטהרה **אבל** עושין זיתים **חולין** בטהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בבליו של **חבר** וכשבא עם הארץ ליטול נוטל **את שתיהן ואינו חושש** ומעמא מ"מ? א"ר יוחנן משום כדי חייו **בגבל** ומשום כדי חייו **דברך** וצריכא: **ראי אשמעינן** 'גבל' משום דלא נפיש אגריה אבל בדד דנפיש אגריה אימא לא, **ואי אשמעינן** 'בדד' משום דלא שכיח ליה אבל גבל דשכיח ליה אימא לא, צריכא. אמר מר **נוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ולילחוש** דילמא נגע בה? דאמרי' ליה 'חזי, אי נגעת בה הדרא לשיבלא' ולילחוש דילמא השתא לתקוני קא מיכוין מיכפת לא איכפת ליה, אמר מר **נוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בבליו של חבר וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ולילחוש** דילמא נגע בה-בשלמא התם אית ליה היכרא הבא מאי היכרא אית ליה? דמנח ליה בבלי גללים בבלי אבנים בבלי אדמה, א"ה מאי איריא **דחבר** אפי' דעם הארץ נמי, ה"נ קאמר בבלים של עם הארץ הראויין להשתמש בהן חבר': מחזיקין ידי עכו"ם בשביעית: מחזיקין, והאמר רב דימי בר שישנא משמיה **דרב** "אין עודרין עם העכו"ם בשביעית ואין בופלין שלום לעובד בוכבים"? לא צריכא למימרא להו "אחזוקו" בעלמא כי הא דרב יהודה אמר להו "אחזוקו", רב ששת אמר להו "אשרתא": ואין בופלין שלום לעובד בוכבים: רב חסדא מקרים ויהיב להו שלמא רב כהנא א"ל שלמא למר': ושואלין בשלומן: השתא אחזוקי מחזקינן ישואלין בשלומן? מבעיא? אמר רב ייבא לא נצרכא אלא ליום חגם דתניא לא יבנם אדם לביתו של עובד בוכבים ביום חגו ויתן לו שלום, מצאו בשוק נותן לו בשפה רפה ובבובד ראש *רב הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואזיל 'גניבא' א"ל חד לחבריה ניקום מקמיה *דרב אוריין הוא, אמר לו ומקמי פלגאה ניקום? אדהכי אתא איהו לגבייהו, אמר להו "שלמא עלייכו מלכי שלמא עלייכו מלכי", אמרו ליה "מנא לך דרבנן איקרו מלכים"? אמר להו דכתיב °בי מלכים ימלוכו וגו' "אמרו ליה" ומנא לך דכפלינן שלמא למלכי? דכתי' ר' יהודה אמר רב, מנין שבופלין שלום למלך שנאמר °ורוח לבשה את עמשי ראש השלישים *וגו', אמרי ליה ליטעום מר מידי? אמר להו הכי אמר *רב יהודה אמר רב °אסור לו לאדם לשטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר °ונתתי עשב בשדך לבהמתך "והדר "ואכלת ושבעת":

מוספתא דמקי פ"ג ע"ש

פי' בבלי שמעון בהן ויפים

גליון הש"ס
גמ' רב תשדא מקדים וכו'. עי' נדבות דף ו ע"ב וכמהכ"ל מ"ח שם:

[בתובות יב. וע"ש מה שבתבתי בתוי]

הפ"ח יב ע"ל השלישים לך דור ושפר בן ישי שלום שלום לך אמרי בי' ס"ח שיאבל [עמ"ש על הגליון בנדבות מ.]

קבד א מיי' פ"ח מהל' בכורים הל"י"ב:
קבה ב מיי' פי"ב מהל' תרומות הל"ע:
[דעתרות פ"מ]

קבו ג מיי' שם ופ"ח מהל' בכורים הל"י"ב:
קבז ד מיי' פי"ב מהל' תרומות הל"ע:
קבח ה מיי' פ"ח מהל' בכורים הל"י"ב:
קבט ו מיי' פ"ח מהל' שמטה הל"ח:
קל ז מיי' פי"ו מהל' מלוה ולוה ע"ז הל"ב ופי"ח מהל' מלוה ולוה הל"י"ב ופי"ד מהל' שלוחין ושותפין הל"ב:
קלא ח מיי' פ"ח מהל' שמטה הל"ח:
קלב ט מיי' פ"ב מהל' עובד"ו יו"ד קמח סעי' ח:
קלג י מיי' פ"ע מהל' מלוה ולוה הל"ב ופ"ב מהל' עבדים הל"ח:

נוסחא
ו) הפרות תלוה ותרוחה
ל"ל חולין
ל"ל ד"ה
ל"ל ד"ה
ל"ל ד"ה

האומר התקבל. (ה) בירושלמי מצת התקבל לחר הגיזקין ואחריו מי שחתו וכן בראשה לר"ת דהגיזקין מצת בתר הטולח משום דחייבי במילי דהויה מפני תיקון העולם והשתא הדר למילתיה דחייבי בשליחות וחייבי דחייבי בחומר לגבים חט לו לשלמה כחבו ומצו מצת בתרייה מי שחתו לחייבי כמי בחומר כחבו וחייבי דחצת כמי שחתו במגורשת ואינה מגורשת מצת בתרייה הזורק דקתני בה מחלה על מחלה מגורשת ואינה מגורשת":

הא סויפיה שליח. השתא שלקח דעתין דלא לימטרך למיתני התקבל מצת למידק דכי היכי דהתקבל דוקא בלא סויפיה שליח הולך נמי דוקא בלא סויפיה שליח:

דילמא בהילך. ליט מניה מצת דמני הילך: **איש** לקבלה ואשה להולכה מתי. משום דבגט אשה בהולכה לא בעיכה ואיש בקבלה משום הכי קבעי בשלמא.

האומר התקבל גט זה לאשתי" או "הולך גט זה לאשתי" אמרה רצה לחזור. יהאשה שאמרה "התקבל לי גיטי" אם רצה לחזור לא יחזור, לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור טעמא דאמר "אי איפשי" הא לא אמר "אי איפשי" אם רצה לחזור לא יחזור ש"מ "הולך" כזבי דמי, דילמא בהילך פשיטא אישׁ הוי שליח להולכה שכן בעל מוליך גט לאשתו ואשה הויא שליח לקבלה שכן אשה מקבלת גיטה מיד בעלה, אישׁ לקבלה והאשה להולכה מאי? ת"ש האומר "התקבל גט זה לאשתי" או "הולך גט זה לאשתי אם רצה לחזור יחזור, האשה שאמרה "התקבל לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור מאי לאו בחד שליח וש"מ כשר *לקבלה=כשר להולכה, לא, בשני שלוחין, אפ שמע לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור והא הכא בחד שליח הוא וש"מ כשר לקבלה כשר להולכה משום מיגו: יאישׁ הוי שליח לקבלה שכן אב מקבל גט לבתו-קטנה, אשה להולכה תיבעי לך, מאי? אמר רב מרי ת"ש אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות לקבל את גיטה והרם הולכה היא אמר רב אשי מסיפא נמי שמע מינה דקתני סיפא והאשה עצמה מביאה את גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נכרי ובפני נחשם ואוקימנא בהולכה "ש"מ: איתמר "הבא לי גיטי, ואשתך אמרה התקבל לי גיטי, והוא אמר הילך כמה שאמרה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה, אמר רב "אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת, שמע מינה אדיבורא דידיה קא סמיך, דאי אדיבורא דידה קא סמיך מבי מטי גיטא לידה מיהא תיגרשׁ אמר רב אשי הכי השתא בשלמא

כשר להולכה כשר לקבלה כנ"ל מ"ד

סוף דף ס.

כ"מ עז. מ"ש

(ה) תוס' ד"ה שאומר בתקבל כ"ב וכן כתבו התוס' דף מג. ד"ה ומשום כיסופא לבל הרמ"ם סידר פ' התקבל אחר פ' מי שחתו:

האומר התקבל: **רבי נחמיה**. הכעל: **יחזור**. דגט תוב הוא לה ואין חבין לאדם מלא מדעתו ליעשות לו שליח לחובתו: **גמ' יחזור**. כיון דליחי שויפיה שליח הכי הוא כידה ונתגרשה מיד בקבלתו של זה: **נפיכך**. כיון דאמרן יאין יכול לחזור"אין לו תקנה לחזור מלא"ב אחר לו הבעל לזה שעשתה לוחו שליח לקבלה "לי תפשי לה להיות כידה מלא שליח שלי תהא להוליכו לידה": **אם רצה לחזור**. כל זמן שלא הגיע גט לידה: **יחזור**. שהיה מחגרשה מלא מדעתה המגרש והרי אמר לה יהא גט עד שיגיע גט לידה: **אף פאומרת מול לי גיטי**. לשון קבלה הוא: **גמ' מעמא דלא שויפיה שליח לקבלה**. לחולך גט זה לאשתי קלי דקתני מתני' יחזור ומייתי בדלא שויפיה ליהי שליח לקבלה ובעל נלו בר שויה לה שליח לקבלה הוא דהא תוב הוא לה והכא הוא דקתמרינן יחזור: **הא שויפיה שליח לקבלה**. וקתמר ליהו הולך: **לא יחזור**. דלא עקריה משלוחתא דידה: **מלמא הולך כוכי דמי**. ופלוגתא היא בפ"ק (גיל דף י.): **לא לעולם לאו כוכי דמי**. ואפילו שויפיה ליהי שליח לקבלה ואמר לו ליהו הולך מיעקר עקריה משלוחתא ושוויה ליהו שליח להולכה והלי דנקט מתני' בדלא שויפיה שליח משום "התקבל" נקט לה דהתקבל ליעמרינן ליה לאתמוני' דאע"ג דלא שויפיה היא שליח לקבלה הוא מלא שליח להולכה ליהו לא תמר "הולך" תפ"ה כי מעת גט לידה מיהא תיגרשׁ: **לא ליפוי גיטא**. דהא מלא להולכה שויה שליח ולקבלה כמי דלא שויה הוא: **קמ"ל**. להתקבל" דקתמר ליה התקבל והולך" קתמר לאמר לאחר יודע שאין לו שליחות לקבלה ואיידי דתנא "התקבל" תנא "התקבל והולך" אף לא שויה לקבלה הוא: **מאי נפו**. תחרוייהו מילי דתנא לעיל מינה קלי לא שנא כי תמר הבעל "קבלה" ולא שנא "הולכה": **מאי נפו**. שויפיה ליהי שליח להולכה: **הגהות הב"ח**

נפ' אי מיי' פ"ו מהלי גירושין הל"י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' סעיף ח וסי' קמ"ו סעי' עט:

ב ב מיי' שם הל"ו וסמג שם טוש"ע שם סי' קמ סעי' ג:

ג ג מיי' שם הל"י טוש"ע שם סעי' ו:

ד ד מיי' שם הל"ם טוש"ע שם סעי' ד:

[ומסרש"י לקמן עח: ד"ה טעמא וכו' וד"ה כל אמר וכו' מוכח שסיזורו סיפו מי שחתו קודם התקבל]

ה ה ו מיי' שם הל"ו סמג שם טוש"ע שם סי' קמ"ו סעי' לח:

ו ז חמיי' שם הל"ח סמג שם טוש"ע שם סי' קמ סעי' מ:

נוסח/מהגה

האומר "הולך" כנ"ל (ואומר הלוה לקבלה, ואשה מגרשתו אין אומרת כן)

נוסח (הגה אלו אינם ביבי אלפס ולא בי"מ סוף פ"ק דגיטין)

נוסח (הגה אלו אינם ביבי אלפס ולא בי"מ סוף פ"ק דגיטין)

מתני כיון הגיע גט לידה מגורשת

נוסח עד אי סומק הגה אלו אינם בי"מ ולא בי"מ סוף פ"ק דגיטין)

תוספות ר"ד

האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה לחזור יחזור האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה להחזיר לא יחזור אם לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור רשב"א אף האומרת פול לי גיטי אם רצה להחזיר לא יחזור. מי' בעל שאמר התקבל גט זה כאילו אמר הולך שאין הבעל ממנה שליח לקבלה כ"א להולכה הילכך כיון אם אמר הולך כין אם אמר התקבל ורצה להחזיר ולבסוף השליחות יכול לבטל אבל האשה שאמרה התקבל לי גיטי וממרו הבעל לידו בתורת קבלה אינו יכול להחזיר שיר השליח כיד האשה דמיא אך אם יאמר הבעל אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה [אם רצה להחזיר יחזור] רשב"א אף האומרת לשליח פול לי גיטי ואם רצה להחזיר לא יחזור. פשיטא לי איש שלוח להולכה שכן בעל מוליך גט לאשתו אשה היא שליח לקבלה שכן אשה מקבלת גיטה מיד בעלה איש לקבלה ואשה להולכה מאי ותשמי' דאשה גטי דמי שליח לקבלה שכן אב מקבל גט לבתו קטנה ואשה גטי דמי שליח להולכה שכן אשה עצמה מביאה גיטה מגרשת הים דתנן אשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צריכה לומר בפני נכרי ובפני נחתם. איתמר הבא לי גיטי הילך השליח ואמר לבעל אשתך אמרה התקבל לי גיטי גיטי היא אמר לו הילך כמה ג) שאמרת אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת משום דעקריה שליח לשלוחותיה דאמר שליח לקבלה הוינא (ולא) להולכה לא הוינא

ג) כ"ה מפורש במשנה בירושלמי אם רצה להחזיר יחזיר וזהו שהולך רבינו למדם דהולה להחזיר ולבעל וכו'. כ) לפנינו הגירסא כמו שלמדה ולולי דבינו היה נוהם כמו שלמדה.

[גיל יד. לקמן סב:]

[גיל יד. נ:]

[ע"ל שני דף כה.]

הכי השתא כשלמא מי אמר מיפכח ומקבל לי גיטי . תמרה ליה היינו דאמר לבעל לתמך תמרה הכא לי גיטי ובעל אמר ליה הילך כמה שתמרה מיכח למיפקט בעיין מדרב נחמן דאי אמר רב נחמן עלה מציגיא גט לידו מגורשת דילמא כמיך ולא הימניה חלת חלה בדעתה ומסריה ניהליה בתורת קבלה : **ואי נמי** . הוה אמר רב נחמן עלה מציגיא גט לידה מגורשת פשיטא מיכח דאדיבורא דידיה כמיך והימניה הכי אמרה ליה בתורת הולכה : **גמ'** . השתא דאמר רב נחמן מיכח מגורשת ליכח למיפקט דטעמא משום דסמך מדיבוריה דשליח הוא דאי נמי מדיבורא דידה כמיך ושויה שליח להולכה אמעטי רב נחמן דשליח גופיה לאו בתורת הכי קבליה דלא ניחא ליה בדיבורא דהולכה ועקרייה לשליחותיה ואמר שליח לקבלה אפשי להיות שליח להולכה אי אפשי להיות הלכך אי נמי אמליך ואמטייה ניהלה לאו גיטא הוא דמעיקרא לא קבל עליו להיות שליח לבעל להוליך : **ת"ש** . מיתיבתא לרב נחמן : **מעמא דרשה לאוזר פס לא רשה . ואמטייה לידה מגורשת : ואמאי ובעל כאן אין שויה שליח לקבלה סוף** . ואיהו בתורת קבלה יהביה : **גמ'** . עד כאיזה שלב בתורת הולכה יכול לחזור בו ולא יתגרשו . דקתני משום דכיון שנתן עיניו לגרשה מתיירא ליה דלא מצי לחזור בו ומיגרשה מיד ולא יהיב ליה דמי כתובתה : **ר' יוחנן אמר** . אפילו בתורת הולכה יכול לחזור בו דכיון דלא אמר ליה כלום לא קנה ולא מיגרשה מיד ומיתיידע ליה דלא מצי לחזור בו ומיגרשה מיד ומיהב ליה דמי כתובתה : **ריש לקיש אמר** . בתורת קבלה יכול לחזור בו דכיון דאמר ליה כלום קנה ומיגרשה מיד ומיהב ליה דמי כתובתה : **ת"ר** . מתניתא לריש לקיש : **אמר לו** . בתורת קבלה : **הרי את מגורשת** . ומיגרשה מיד ומיהב ליה דמי כתובתה : **ואם לאו** . בתורת הולכ

יא א מיי' פ"ו מהלכות גירושין הלכה י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמ סעיף מ ועי' בכ"מ:
יב ב מיי' שם טוש"ע שם סעי' ו הגה"ה ועי' כמ"מ שם:
יג ג ד מיי' פ"ו מהל' גירושין הל"ע סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמ"ד סעי' ח:
יד ה מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"ע סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכב סעי' ה:
טו ו מיי' שם הל"ע טוש"ע שם סעי' ג:
טז ז מיי' שם פ"ו הל"ע סמג שם טוש"ע שם סי' קמ"ד סעי' ד:
יז ח מיי' שם הל"ע סמג שם טוש"ע שם סי' קמ"ד סעי' מ:

גליון הש"ס
ד"ה הולך אי נמי דאי בעי למימר מוקי לה בגירושין ראשונים

תוספות ריי"ד

ד"ה שהלך גם זה לאשתו רצה להחזיר יחזיר לחזור לא יחזיר ש"מ: איתמר התקבל ל) גם זה לאשתי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אמר הולך ותן לה א"ר אבא אמר רב הינא אמר רב נעשה שלוחו ושלוחה והלצה. פי' שליחות הבעל ניתל שליחות האשה שלא עשאו אלא שליח להולכה ואם מת קודם שיניע גם לידה צריכא חליצה ויבומי לא מיבמי עיקר והויא לה נרושת אחיו. למימרא דמסתפקא ליה הולך אי כותי דמי והלכה כרבי ברלא אמר אי אפשי כרלעיל אי לאו כותי דמי והלכתא כרבי נתן: אמר רב אין האשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה ור' חנינא אמר אשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה מ"ם רבי אי בעית תימא משום בויון דבעל פי' שמבער הבעל נבויתי בעיניה שאינה מקבלתו בעצמה דאילו כי עשתה שליח מיר הבעל אין כאן חשש בויון דתא ידע ולא קשיר. ואיבעית תימא משום חצרה הבאה לאחר מכאן פי' לאחר שנתן לה הבעל הגט בחצר של אחרים קנאתו דהוה לאו גיטא דרבי' דתנן בירה או בחצרה דאיתרבי מירה הוה בשעה שנתן לא היה הדעה שלה ונורי' שלא יקבל שליח האשה מיר שליח הבעל משום דדמי לדאי שקרים הבעל וסופרי לירד השליח ואח"כ ואתי נמי ב)מרחוק חצר הוה שליח הבעל וכשקנאתו היא נעשה החצר עצמו שלוחה מאי ביניהו רבי הני תרי לישני איכא ביניהו דקרמה אידי ושויה שליח הבעל שליח דירה קרים שפסר הבעל ליד שלחו השתא לא דמי לחצרה הבאה לאחר מיכן: הניחא נברא דשדר לה גיטא לרביתהו אתא שליח אשכחה דיתבא וקא לישא אמר לה הי גיטיך אשדה ליה ליהוי בידיך פי' והויא

מאי לאו בהילך ור' נתן, לא, בהולך ורבי, ת"ש לפיכך אם אמר לו הבעל אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה רצה לחזור יחזור מעמא דאמר אי אפשי הא לא אמר אי אפשי רצה לחזור לא יחזור מאי לאו בהילך ור' נתן, לא, בהולך ורבי ת"ש הולך גם זה לאשתי רצה לחזור לא יחזור הילך גם זה לאשתי רצה לחזור לא יחזור מאן שמעת ליה דאמר בהולך רצה לחזור יחזור ר' נתן וקאמר בהילך רצה לחזור לא יחזור ש"מ *הילך כוזבי דמי ש"מ אתמר "התקבל לי גיטי" ואשתך אמרה "התקבל לי גיטי" והוא אומר "הולך ותן לה" אמר ר' אבא אמר רב הינא אמר רב נעשה שלוחו ושלוחה וחלוצה למימרא דמסתפקא ליה לרב אי "הולך" כזבי דמי-אי-לאו כותי דמי והא *אתמר "הולך מנה לפלוני ושאני תייב לי" אמר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר ש"מ=*ספק מלונא -לקולא, הבא=ספק איסורא -לחומרא אמר רב *"אין האשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה ור' חנינא אמר "אשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה "מ"ט דרב? אי"בעית אימא משום "בזיון דבעל "אב"א *משום "חצרה הבא לאחר מיכן מאי ביניהו? איכא ביניהו "דקדמה אידי ושויה שליח מעיקרא "הדוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו "אול שלירא אשכחה כי יתבה וקא לישא אמר לה "הילך גיטך" אמרה ליה "ליהוי ביודך" אמר רב נחמן אם איתא לדרבי חנינא עבדי בוי מעובדא אמר ליה רבא ואם איתא לרב חנינא עבדית בוי מעובדא הא לא איתא *חזרה שליחות אצל הבעל, שלחוה לקמיה דר' אמי שלח להו "לא חזרה שליחות אצל הבעל ור' חייא בר אבא אמר *"נתחייב בדבר, הדור שלחוה קמיה דר' חייא בר אבא, אמר *"כל הני שלחו להו-ואזלי, כי היכי דמסתפקא להו לדידהו "הבי נמי מסתפקא לן לדידן הוי דבר שבערוה ודבר שבערוה חלצה, הוה עובדא ואצרכה רב יצחק בר שמואל בר מרתא גט וחליצה תרתי גיטי-מחיים וחליצה-לאחר מיתה והויא דהוו קרו לה "נפאתה"אזול סהדי כתוב חפאתה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב "עשו עדים שליחותו מסתקין לה רבה מי קאמר להו "כתובו חספא והבו להי אלא אמר רבה ודאי אי כתוב סהדי גיטא מעליא ואבד עשו עדים שליחותן מסתקא לה רב נחמן מי קאמר להו "כתבו ואנחוה בכיסייכו? אלא אמר רב נחמן "כותבין ונותנין אפי' מאה פעמים: בעא מיניה רבא מרב נחמן "כתבו ונתנו לשליח מהו? סלוקי סליק להו אר"ל מא דירתא חיישי'א"ל רבינא לרב אשי "ויולך להי מהו? תיקו: רשבג"א אף האומרת מול לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור: תנו רבנן *הולך לי ויהא לי ביד-בולן לשון קבלה הן: **מתני' "האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים "שניהם שאומרי' "בפנינו אמרה" ושני' שאומרים "בפנינו קבל וקרע "אפי' הן הראשונין" והן האחרונין או

מאי נלו בהילך . קתני כה ור' נתן היא דפליג בהולך ומודה בהילך: אם אמר לו סבעל כוי . מסקנתיו היא: מאי נלו בהילך . תנן במתני': נעשה שלוחו ושלוחה וחלוצה . אם מת הבעל קודם שהגיע גט לידה תולצת ולא מתייבמת: מספקא ליה מי סולך כוכי . ומתנרסה בקבלתו אל זה מי נלו כוכי: מייב . המשלח בחמריותו שכרי לא זוכה המשלח לקולתו: ואם כא נאוור לינו חוזר . לעולם דמי: ספק ממונא לקולא . ומעולית מחבירו יזו על התחתונה לפיכך לינו _ חוזר: משום כוזן דבעל . כשבור קלוקי בעיניה שאינה מקבלתו בעצמה דאילו כי עבדת לקבל מיד הבעל לין כאן משום כוזן דהא ידע ולא קפיד: משום מלרס שבמה נס לאחר מיכן [נעיל יד. סכ:] הבעל הגט בחתר אל הכל חתרים קלוקתו דהתם לאו גיטא הוה דבעינן "ונתן בידה" מידה בחצרה_דלמיכרכתי מידה הוה בשעה שנתן לא היה החלר שלוחה מקבלתו בעצמה ולא יקבל מיד הבעל אלא החשה ומיד אי עבדת לקבל מיד הבעל לין כאן משום כוזן דהא ידע ולא קפיד: משום מלרס שבמה נס לאחר מיכן . לאחר שנתן לה הבעל הגט בחתר אל הכל חתרים קלוקתו דהתם לאו גיטא הוה דבעינן "ונתן בידה" מידה הוה בשעה שנתן לא היה החלר שלוחה מקבלתו בעצמה ולא יקבל מיד הבעל אלא החשה ומיד שמלרס הבעל שלוחה לקבל גיטה מיד שליח בעלה ור' חנינא אמר אשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה: ניסוי כידך . ותהיה לחה מכין: לי מסי כידך . ותהיה לחה שלוחו להשתמש לה דמי לאחר הבעל לאחר מיכן: אם מיתה נדרכי מניגא . אם הייתי יודע שהלכה כמותו: עבידנא . בהא מילתא עובדת כוותיה ולחמיה מגודשת ולא חיישינן לאחרי שהלכה לאחר מיכן: לא סוכב עליהם מלא בבעל . אלים לחזר ונעשה אלים למי שנשתלח לו ניתק מאלימות שלחתן עד שלא היה לו שהות לחזור אצל שלחו ולסוף עשתני שליחותך ושליחותה שאינה דומיה ולחניך אינה שליחות . שלחוה קמיה דר' אמי שלח להו לא חזרה שליחות אצל הבעל ור' חייא בר אבא אמר נהיישב בדבר הדור שלחוה קמיה ר' חייא בר אבא אמר כל הבי שלחו לי ואזלי כי היכי דמסתפקא להו לדידהו הכי מסתפקא לי לדידי זו דבר שבערוה וחלוצה הוי עובדא ואצרכה רב שמואל בר רב יצחק בר מרתא גט וחליצה גט מחיים וחליצה לאחר מיתה כל זו השמה מיכחא כר' חנינא דוקא משום דלא חזרה שליחות אצל הבעל אבל אם היתה שליח אחר שפיר דמי עיין בערך ר"ת בס"ה: ההיא דהוו קרו לה נפאתא אזול ספרי ופשי וכתיב שפאתא אמר רב יצחק בר מרתא משמיה דרב עשו עדים שליחותן פי' ואינן ידאין לכתוב לה גט אחר עד שירשה אותם הבעל אעפ שנים דשליחות הראשונה בטלה בבר ובס"ם גם משום אמר רב חבי נבי מי שפרע מקצת חבוו דר"ת מקרעין שפרו וכותבין לו שפר אחר מומן ראשון וזוקא ב"ד דאליבו לאסקוקי מסונא אבל עדים לא דעדים עשעו שליחותן אין תזורין ועשעו שליחותן ורב נחמן דשדי לה גט לא פליג עליה דרב דהתם נמרו עדים שליחותן ונתנוהו לסטלה אבל הכא לא נמרו שליחותן עד שיחנוהו לאשה וכי אמר תנו לשליח ג) אפילו כן דסליקו מסונא ואין תזורין וכותבין משום דנמרו שליחותן: מתקיף לה רבא מי אמר להו כותבו חספא והבו להי הלכך תזורין וכותבין עור בא כשר אבל ודאי אי כתיב ספרי ניטא מעליא ואבר קרום שיכחנהו לאשה אין תזורין וכותבין שהרי עשו שליחותן מתקיף לה רב נחמן מי קא"ל כותבו ואנחוה בביסיכו אלא אמר רב נחמן כותבין ונותנין אפילו ק' פעמים . בעא מיניה רבא מרב נחמן אמר לשנים כתבו ותנו לשלית מהו כיון דאמר תנו לשלית אפילו לחו טיניא או דלמא מישך שייכו בהדיה עד דמסי ניטא לידה ואיתקם בתיקו וכל תיקו דאישורא לחומרא ואין כותבין ונותנין עד שירשה אותם פעם שנית . רשבג"א וכ"ת מול לי שא לי יהא לי בידך כולן לשון קבלה הם: מתני' האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי עדים שנים שיאמרו בפנינו אמרה שיאמרו

ז) ל"ל התקבל לי גיטי ותמחי נמי למימר דתחר הוי שליח וכו' . כ) תוי ל"ל ותחי נמי למימר דתחר הוי שליח וכו' . ג) נקמן בסמוך הכיל בעלמו לדברי הסוגיא דנתחר בחיבעיא נמיקו .

מסורת הש"ס

מן אחד מן פרעגונים ואחד מן פתרונים ואחד . קשיא אמעשה עד כאן וכאן מלטרף אמעשה : **גבי** בעל אומר לפקדון . גבי אמתן כיד קשיא בעל אומר לפקדון אחתיו בידך ואליבא דגירושין אחת לי אקשייתיה אלותה לקבלה ואחגרא׳ה בקבלתי והיתם והאחה יחד בעיר :

דחפץ סימנים . כאמכתו בידו :

דתימיסיב ממחיצה. אחם מחלו ממול הלכך אלים אחמן דכיון אהאמיגו ומסר בידו בהלכה בהבעחמו עליו למחול על ממונו ולהאמין כל מה שיאמר לבל במילחא דליסורא אין בידו להאמין : **ניסי ממון .** אחין גם אלא לשון אקור : **מידי גבי סדדי מנח .** 'וכן לגיטין,וכן לאקורא דגיאמ מהא לאקורא בממון קמייחא לגיטי נשים הני מרי אגלי גיטו ואדרייהו בממון חייני : **ומאמי .** בעי עדים כלל,לא בקבלה ולא בחאיכה אלא בחאיכתו בלבד להיאמיה דהא היאמיה בעל : **מי קא נפיק גיטא מחותי ידיה .** בפניגו להרלותו לגו דיאמיה הא קלעו ואע"פ שהקרעים בידו בפניגו אין אלים אלא"כ הלשיאים בידו דמיגו דלי בעי הוה עביד ביה מלי דקאמר נאחן נמי על אמיכתו לבל זה שקרעו אין בידו למוסרו בידה : **[לעיל ע: וש"נ]** **הינח לאמרה,קיבל נמה לי .** לאחויי עדים שרחוהו מקבלו מיד לבעל הרי הוא בידו בפניגו והא ולאי קבליה : **רבי לעזור פיו .** דאמר אין גט כשר בלא עדי אסיכה : **קרע נמה לי .** כלומר למה לי למקרעיה : **אעם גורם סמלכות פוס .** שגזרו על המעות : **אלים גופיה לא מסיחן .** ולאי כי אמרה אמאיה אסיחמא : **בעל אומר לגירושין .** נאחיו לאלים בעל אומר לו : **גירשתי לא אמרי נאחן .** דמה לו לשקר הרי בידו לגרשה : **מי קאמר גירשתי .** אלים להולכה הוא לבעל : **ונימא דמזקה אלים ליי .** כיון דבעל נאחן דמכריע ימיא להאי על מנת לגרשה ימיא מחזקה שהאלים עושה שליחותו : **אפור בבל סגיסים .** אמת ז קרובה לרוסמו שקדם לו שלוחו יוא אל"כ חזר שלוחו לומר לו "פנוית קדמתי לך" ול"ל קדמתי לך פוס אחר :

נלוין השי"ם

שאני נאחן . אמאמו דנאחן אלילו בעיר אחת אע"ג דליכא למימר דאם אינו נאמן לומר אחמול נתתי לו בעיר אחרת הרי הוא מוחזק בה ואין לו לבעל אלא לבקש ראיה שנתן לו בעיר אחרת ואפ"ה נאמן לומר שאני הכא דאי אמרת

הני מילי למומרת לבעל לקולא לה. ואפי' לרב דאמר בפרק בכל מערבין (עירובין דף נב.) דבעל תורה כמי שלוח שלוחו של אדם עומד שליחותו הכי מילי במקום שאם לא יעשה שליחותו יבא המשלח לידי עבירה אם יסמוך על השליחי לבעל כאן אם לא יתן גט לו יקדים שלח יבא המשלח לידי עבירה כשבעל כך מודה רב שאם לאחר חזקה שליחותו לקולא ואם לא עשה שליחותו **נערה** המאורסה כו'. פירש בקונטרס דוקא נערה לבעל קטנה דוקא לחביה ולא היא אם יש לה אב והוא לחתמי בגמרא רבנן סבירי יד יתירה שי לה רחמנא שיהא יכול לקבל גיטה אפילו בשליחות אחר כשהיא בבית אביה ואביה מקבלין את גיטה, אמר רבי יהודה אין שתי ידים זוכות כאחת אלא אביה מקבל את גיטה בלבד, ובל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להחזיר: **נמ'** במאי קמיפלגי: רבנן סברי יד יתירה זכי לה רחמנא ורבי יהודה סבר במקום אביה, יב לילה לאו כלום היא: וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה: ת"ר קטנה היודעת לשמור את גיטה מחברשת, ושאינה יודעת לשמור את גיטה אינה מחברשת, ואיזו היא קטנה יודעת לשמור את גיטה כל שמשמרת גיטה ובבר אחר מאי קאמר א"ר יוחנן הא כ"ש שמשמרת דבר אחר מחמת גיטה, מתקיף לה רב הונא בר מנוח הא שוטה בעלמא היא אלא אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא שמבחנת בין גיטה לדבר אחר. אמר רב יהודה אמר רבי אסי צרור וחורבי, אגוז ונוטלה, זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים, חפץ ומחזירו לאחר שעה זוכה בין לעצמו ובין לאחרים, כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי דא ודא אתת היא, מאי דא ודא אתת היא? אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים, מתיב רב חינגא זוטרתי *כיצד משחתפין במזיונות את החבית ואומר הרי זו לכל בני המבוי מזומנה להם ע"י בנו ובתו הגדולים וע"י עבדו ושפחתו העברים *דאי אי דאתיא שתי שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא שתי שערות ואקתני זוכה לאחרים? אמר רב חסדא אישתיק וורדנא מאי הוה ליה למימר? *כל דתחתן רבנן בעין

מתני' יש ואינו כלום יש. לגלמרי לוקמה דמחמת כרסותיה כל יומי נערות הלה ת"ל נימס: **מיגט מתגרשת** . דכתיב ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה מתרת יכול תהא זו שמשלחה ומוזרת הכי דכתיב לה ביכמות בפרק מקום שנהגו (דף קיג:) הלכך לפיכך לחביה לאינה מתגרשת: **כל שמשמרת דבר שאם מחמת גיטה** . שאם תבדה גיטה משמרת דבר אחר שאינו דומה לו ובטוחה שהוא גיטה: **אם שומרת שלמה יש** . ואין לך שלמה ומוזרת יותר ממנה דמלה לגלה שמשמרת שאר מכל לגלה לגרוך וורקו . קטן שטמנן לו לגרוך וורקו וכשטמנן לו חגנו עוטלו: **זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים** . שם זכה שלח לחברו דבר ע"י תומו קטן שמבר בידו שהחפץ ואומר זכה בחפץ זה לפלוני לו זכה ושם בל הטען לחוך תוכר: **מפי ומחזירו לאחר שעה** . כשחובעין תומו ממנו: **זוכה אף לאחרים** . ומדרבנן: **דא ודא** . שתי מקוות לגו דיון שוה: **מפי אחת יש** . שניהם לוכות לו מניהם גלה לוכות: **וורדנא** . מאמי וורדינה מקום: **מצחפין במזיו** . להיות כל החברות מוליחין לחוכו ויטלטלו כחון: **אם אחכים** . שהיין בחוכה לשיחוף דכחם שיחוף בין: **מפי בעיא גביה** . הרי היא יולאת בשתיהן: **שיחופי מבואות דרבנן** . דמדחוריימת אין חבור להכנים ולהוליא גלה מוכחת שיחוף לרבות הרבים: **בעין** גלה הכיב חבוחה על שיחוף זה: **מערימין**

הני מילי למומרת לבעל לקולא לה. ואפי' לרב דאמר בפרק בכל מערבין (עירובין דף נב.) דבעל תורה כמי שלוח שלוחו של אדם עומד שליחותו הכי מילי במקום שאם לא יעשה שליחותו יבא המשלח לידי עבירה אם יסמוך על השליחי לבעל כאן אם לא יתן גט לו יקדים שלח יבא המשלח לידי עבירה כשבעל כך מודה רב שאם לאחר חזקה שליחותו לקולא ואם לא עשה שליחותו **נערה** המאורסה כו'. פירש בקונטרס דוקא נערה לבעל קטנה דוקא לחביה ולא היא אם יש לה אב והוא לחתמי בגמרא רבנן סברי יד יתירה שי לה רחמנא שיהא יכול לקבל גיטה אפילו בשליחות אחר כשהיא בבית אביה ואביה מקבלין את גיטה, אמר רבי יהודה אין שתי ידים זוכות כאחת אלא אביה מקבל את גיטה בלבד, ובל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להחזיר: **נמ'** במאי קמיפלגי: רבנן סברי יד יתירה זכי לה רחמנא ורבי יהודה סבר במקום אביה, יב לילה לאו כלום היא: וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה: ת"ר קטנה היודעת לשמור את גיטה מחברשת, ושאינה יודעת לשמור את גיטה אינה מחברשת, ואיזו היא קטנה יודעת לשמור את גיטה כל שמשמרת גיטה ובבר אחר מאי קאמר א"ר יוחנן הא כ"ש שמשמרת דבר אחר מחמת גיטה, מתקיף לה רב הונא בר מנוח הא שוטה בעלמא היא אלא אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא שמבחנת בין גיטה לדבר אחר. אמר רב יהודה אמר רבי אסי צרור וחורבי, אגוז ונוטלה, זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים, חפץ ומחזירו לאחר שעה זוכה בין לעצמו ובין לאחרים, כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי דא ודא אתת היא, מאי דא ודא אתת היא? אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים, מתיב רב חינגא זוטרתי *כיצד משחתפין במזיונות את החבית ואומר הרי זו לכל בני המבוי מזומנה להם ע"י בנו ובתו הגדולים וע"י עבדו ושפחתו העברים *דאי אי דאתיא שתי שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא שתי שערות ואקתני זוכה לאחרים? אמר רב חסדא אישתיק וורדנא מאי הוה ליה למימר? *כל דתחתן רבנן בעין

מתני' יש ואינו כלום יש. לגלמרי לוקמה דמחמת כרסותיה כל יומי נערות הלה ת"ל נימס: **מיגט מתגרשת** . דכתיב ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה מתרת יכול תהא זו שמשלחה ומוזרת הכי דכתיב לה ביכמות בפרק מקום שנהגו (דף קיג:) הלכך לפיכך לחביה לאינה מתגרשת: **כל שמשמרת דבר שאם מחמת גיטה** . שאם תבדה גיטה משמרת דבר אחר שאינו דומה לו ובטוחה שהוא גיטה: **אם שומרת שלמה יש** . ואין לך שלמה ומוזרת יותר ממנה דמלה לגלה שמשמרת שאר מכל לגלה לגרוך וורקו . קטן שטמנן לו לגרוך וורקו וכשטמנן לו חגנו עוטלו: **זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים** . שם זכה שלח לחברו דבר ע"י תומו קטן שמבר בידו שהחפץ ואומר זכה בחפץ זה לפלוני לו זכה ושם בל הטען לחוך תוכר: **מפי ומחזירו לאחר שעה** . כשחובעין תומו ממנו: **זוכה אף לאחרים** . ומדרבנן: **דא ודא** . שתי מקוות לגו דיון שוה: **מפי אחת יש** . שניהם לוכות לו מניהם גלה לוכות: **וורדנא** . מאמי וורדינה מקום: **מצחפין במזיו** . להיות כל החברות מוליחין לחוכו ויטלטלו כחון: **אם אחכים** . שהיין בחוכה לשיחוף דכחם שיחוף בין: **מפי בעיא גביה** . הרי היא יולאת בשתיהן: **שיחופי מבואות דרבנן** . דמדחוריימת אין חבור להכנים ולהוליא גלה מוכחת שיחוף לרבות הרבים: **בעין** גלה הכיב חבוחה על שיחוף זה: **מערימין**

כתובות כב: יבמות קטו מגילה יח. קדושין מג:

[תוספתא פ"ד ה"ג]

הגהות הב"ח
(ה) תום' ד"ה וכל שאינה וכו' וה"ה יכול נ"ל יכמעלה:

עירובין עב: עט: גדלים סה:

נ"מ יב:

אשתי מוסיפים ר' אלעזר אומר אף על פי שאמר אשתי הרי זו מקבלת גיטה בשליחות אחרים ואינה צריכה שתאמר לה אשתי אני

גליון השים

נמ' בל דתחתן רבנן. סמפים דף לט : ויומא דף לה. קמ : ויומא דף לה. ע"ז דף לד . כתובות דף נה. : **רשי"** ד"ה מיש ותניא וכו' מיש מהוה לה עימה. לה ובימי להבין מה דיקה רש"י מיש מהוה ומיש מהוה לגיכה ד"ל דהכה כיון דסקונין מיש בקטנה מהוה ג"כ כגירושין בקטנה וכהלמודי נבי מרם כשם שכתב בגמיה . וכה כתתם גם בקדושין תניא ומתיימה מקבלת גיטה ד"ה נמלי בקנ ל"ש שפם יתר מיש מהוה עלמה . וכ' יליר פיני : **הד"ה** מיכה מתלוכתה כו' ה"ה קטנה . ע' לקמן ד' פם ע"ש תד"ה תניחה :

ג) [ע"ש תום' יבמות קיג : ד"ה וכל שאינה] . ב) פי' מבר מיש עד בר מבר .

כתב ר"י ל"ל והיון דאמרי' חוקה שליח עושה שליחותו לחזקרא אי בעלה כהן היא איחסרא עליה . לעלמא לא שרייה עד דיהיב לה גיטא אחרינא ואי מיית ועדיין לא יהיב גיטא אחרינא אסירא לכהן ואי אית לה יבם הלצה ולא מהניכהו קיין פחוין משנה ו בפ' האיש מקדש : **כתני'** נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה ר' יהודה אומר אין שתי ידים זוכות בא' אלא אביה מקבל גיטה בלבד וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להחזיר פי' נערה חקרא מבת י"ב שנה ויום אחד אם הביאה שתי שערות אבל קרם י"ב שנה ויום אחד אין חשובין סימנין אלא כשוטא בעלמא וקפנה היא ואם לא הביאה שתי שערות אע"פ שיש לה י"ב שנים קפנה היא ער שתביא שתי שערות בחרתי בני' לשוייה נערה שנים וסימנין ולאחר שבאה לכלל שנים והביאה שתי שערות אוי היא נערה ומפחתת ר' חדשים והיא בוגרת שאין בין נערות לבגרות אלא שכה חדשים בלבד והוקקה נקט נערה ולא קפנה אלא בוגרת שאם היא נערה שהיא אשה בגדלה ויש לה דעת שאפילו אם לא היתה היא מקרשת עצמה קרושי תורה אז היא ראשית לקבל גיטה אע"פ שיש לה אב אבל קפנה אינה ראשית היא לקבל גיטה בפקום אביה דאע"ג דלא בעי' דעת אשה בגט וקפנה נמי ראויה לקבל גיטה כראמרי' לקמן דוקא אם אין לה אב כגון שפת אביה לאחר שקרשה אע"פ שהיו קרושי קרושין נמורים מן התורה היא מקבלת גיטה אפילו אם שהיא קפנה יורעת להבחין בין אנו לצורר כראמרי' לקמן שהחא ירה חשובה יד אבל אם אביה קיים מקבל גיטה ולא היא שאין כח לקפנה לקבל גיטה בפקום אביה כ"א הנערה שהיא בת דעת ואם היתה בוגרת כבר יצאה מרשות אב והיא מקבלת גיטה ולא אביה ולהכי הני נערה למעוטי בוגרת וקפנה ר' יהודה אומר וכו' במאי קמיפלגי רבנן סברי יד יתירה לה רחמנא ור' יהודה סבר בפקום אביה יד דירה ולא כלום היא. פי' מאי דילפי' מבנערתיה בית אביה שהנערה היא ברשות אביה עד שתנשא לא למעשי יד דירה אלא ריבה לה הכתוב גם יד האב דירה כרקיימא קיימא ור' יהודה סבר רחמנא אוקמה לנערה ברשות האב למיסרא דירה בפקום אביה ולא כלום היא וקי"ל כיחיד ורבים הלכה כרבים : וכל שאינה יכולה לשמור גיטה אינה יכולה להחזרש פי' לאו אורחיה קיימא דיש לה אב אלא מילתא באנפה נפשה היא שאע"פ שאין לה אב אם אינה יודעת לשמור גיטה אינה יכולה להחזרש דאע"ג דלא בעי' דעת אשה בגט יש מיהא בעי' ואם אינה יודעת לשמור את גיטה לא חשיבה ירה יד אבל משעה שהיא יודעת לשמור את גיטה שתהא ירה חשובה יד היא מתברשת בקבלתה אם אין לה אב ואע"פ שקבל אביה קרושיה שתון

מערימין. לפרוטו כלפי חומש, שלדם מוסיף חומש כשפורה לת מעשר שני שלו ואינו מוסיף חומש על שלי לחבירים שם קונהו מחבירו: **ופדו כסף מעשר שני.** ממט להזו להו לחבירים לגביה והם סמוכים על שולחנו, ושלהם שלו שהם חוזרים ומתנים לו: **גליון כומן שפיכול נוסב.** דבשעון ואינם לל משפחתו שבזמן [ספרים ג: וש"נ] (ויקרא כה): **שנת מדום.** מלוקות בזכיית קטן: **וכנגדן בקטנים.** תשיב לה יובדעת לשמור קידושיה ומתקדשת בקבוקי שמה לו מהיה לדעתה לו בקבלת עצמה שם יומנה היה: **לעיכון.** שלריכה למלן ואינה יולאה בלל מיאון דקטן ביבמות (דף קז: כל חיטוח שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה לריכה למלן וזו יודעת לשמור היל: **ספסטוים.** הכן בהגיזקן (נעיל דף נם.) המקמן מקח במטלטלין וקבלי (ב"ק דף נם.) כסבר שיש בכר תמני: **ובקנדן בקטנים.** מתהגיעה לימים הללו [מעלמה ואינה חוזרת] קריעת בה ומתגדלת בקבלת עלמה לפי: קיבל בה לביה קידושין ואת ואע"פ שקידושיה קידושין מן התורה: **שניהו נדרים.** שהם אחם לפני שנדריה נלריכה נבדקין כדאמן במס' נדה (דף מה:) בת שלש עשרה שהם ויום אחד נלריכה נבדקין ואם יליעה לומר לשם מי נדרה לשם מי הקדישה נדרה נדר והקדישה הקדש: **תוללת.** שם הביאה סימנין **נלת לחמרי שומת** ניעכו לבל קודם הזמן הזה קטנה היא ואין סימניה סימנין ואינה תולנת "לחים" כתוב בפרקה ומקשינן תשה לחים: **למכור בנכסי חבירו.** קרקעות: **עד שיפלו בן עשרים.** הוי קטן: **מתני' אם רצה שבעל לחזור** קודם שיגיע גט לידה: **פסול.** לאין לדמון שיעמיד עליו שם וקפידת היה: **סרי היא במקום פלוני.** ליט שלא כמרלה מקום שם תמלאנה: **ור' אלעזר מכשיר.** טעמת מפרש בגמ': **גמ' מאי שנא ריבה דלא פליג רבי אלעזר.** גבי קן גמן זה לאמרי במקום פלוני וקמני פסול: **מדפסיס מגרש.** והדבר תלוי בו ליכא למימר קפידא היא ודוקא קאמר ליה לבל שיכי דבעל כרחה מינרשה מצא ידעה דניחא ליה לבעל למיתבי' האם לאלך ליכא למיגא כמרלה מקום שם תמלאנו: **מתני' הבא לי גיטי לוכלא במקומה.** אם אמם כאן היא עד שיגיע גט לידה: **לפומו מקום.** שכך אמרה לו לא תהא שלוחי לקבלה אלא שם ובמלית פרינ וניקח ליני הרי הולאל וקיבל במקום אחר ואפי' כשיגיע שם והא אמן לעיל "פסול": **אומר מיד.** משפיכים מלאכה רבי אלעזר לעומעים דמכיון דבקשיבו במקום אחר דמרלה מקום היא לו ומשעם קבלה לינרשה לה לפיכך מלפניה לסורה שמא מלאו אחן לעיל וקיבל היתה: **גמ' ווימין דמקחה ליה נכנל.** ליון דהדר אמרה ליה סבי מכלל דלא קדמה לי מקבל ליה בדוכתא אחריתא והאי דקבעה ליה עיקר במחה אחסיה הכי קאמרה לו אהא שלוחי לקבלה להשגרם אני על ידך עד דמטיק אחם להא

כעין דאורייתא תקון ואיבך כי אמרינן *כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון' במילתא דאית לה עיקר מה"ת אבל מילתא דלית לה עיקר מן התורה לאו אינש דלא מחיב ליה מדרבנן *מעשר אדם לבנו ובתו הגדולים לעברו ושפחתו העברים הא לכם מעות הללו ופדו בהן מעשר שני זה (ואוכלו בלא חומש) האי שפחה ה"ד-אי דאתיא ב' שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא ב' שערות? אבא במאי עסקינן במעשר בזמן הזה דרבנן, ואפילו העבריה בזמן הזה מי איכא והתניא *אין עבד עברי נהנה אלא בזמן שהיובל נוהג אבל בעציץ שאינו נקוב דרבנן. אמר רבא ג' מיות בקטן *מיות בקטן וורקו, אגוז ונוטלו, זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים ובנגדן בקטנה מתקדשת למיאון, *הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין ובנגדן בקטנה מתגרשת בקידושי אביה, הגיעו לעונת נדרים נדריהן נדר והקדשן הקדש ובנגדן בקטנה חולצת, ולמכור בנכסי אביו "עד שיהא בן עשרים: **מתני'** *קטנה שאמרה "התקבל לי גיטי" אינו גט עד שיגיע גט לידה לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור 'שאין קטן עושה שליח, יואם אמר לו אביה "צא והתקבל לבתי ויטה" אם רצה לחזור לא יחזור. *האומר: *הן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול, *לפי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר *האשה שאמרה: התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול ר' *אלעזר מכשיר, *הבא לי גיטי ממקום פלוני והביאו לה ממקום אחר כשר: **גמ'** *ורבי אלעזר מאי שנא רישא דלא פליג ומאי שנא סיפא דפליג? אידי דמרעתיה מגרש קפיד אידי דבעל כרחה מתגרשת *מראה מקום היא לו: **מתני'** "הבא לי גיטי" אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה "התקבל לי גיטי" אסירה לאכול בתרומה מיד "התקבל לי גיטי במקום פלוני" *אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום ר"א אומר מיד: **גמ'** וליטא מ"ה הוי, והאמרת רישא "לא הוי ליטא? לא צריכא דאמרה ליה "התקבל לי ליטא במרא מחסיא וויסנין דמשכחת ליה בבבל" יה"ק ליה "משקל כל היכא דמשכחת ליה שקליה-מינה

גליון הש"ס
תד"ה ואמר. בטנריס וכו' כוה מני למיפרך. מ' כנוגוע ד' ל ע"ש תר"ם
בתוספיס ד"ה:

כנגדן בקטנה ועוד יש לומר דהכא נרסי' רבה דהא מסיק ולמכור בנכסי חבירו עד שיהא בן עשרים ובפרק מי שמת (ב"ב דף קנה:) לומר רבה אמר ר"ש מבן י"ח שנה ולימה דהכא מעמיד דר"ע קאמר ולית ליה לת"ק דהא מסיק הכא דמכללא לימכר ומוכח מעובדא דלחמן דלבה לה

נזיר האומר לחבירו ערוך לי בהמרים בגרוגרות מעכו

נזיר בירור לשון אשר על כן נקרא שמה בבל כי שם בלל ה' וגו' ולהבנה על פי אות לא

נזיר האיש כלול בלשון "כתבו" על ידי "אשתו" ע"פ נתינתו

נזיר מעשה שבא לפני ר' עקיבא שאמר לו בני אשה אני ויודע אני שאין דעתו של אדם קרת עליו אלא על מה שבלבו שנאמר (שמואל א טז) האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב ואומר (ירמיה יז) עקוב הלב מכל ואנוש הוא מי ידענו ואומר (תהלים ז) בוחן לבות וכליות אלהי צדיק ואומר (שם לג) הנוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ואומר (שם קלט) כי אין מלה בלשוני הן ה' ידעת כולה ואומר (שם קלט) וא

דרש רבי אבינא למילתיה. יעקן רבי אבינא סלו על כתיפו למזונותיו להוליכה הדרך וילך לו אללי רב הונא רבו כי על פיו ומשועותיו יזכה בנותיהם בלא קנין: **דאמר ר"ש.** בפרק מי שמתו (נקמן דף עב:): **גיטו.** דקניא מרע: **כמאנתו כו'.** ומיהו יליפינן לקן נמי, דמה גיטו מע"ג דלא פריש "מנו" עוקין כדאמן במתניתין ביומא בקולר, וכמסוכן" לף מאנתו כו': **לאחר מיפה מי איכא.** לאחר שמת מי מגרשה, ובשעת מיפה הוזקקה ליבם ולהת מילתא היכי נדמיעה: **אלא ר' אבא.** לאו דכי לחקקוף אלא הא קשיא לית לדל' זירא דאמר קמה רבי אבינא להת מתנה דגיטא: **כמקנא.** שנייר לעשמו אלא נתן כל נכסיו וכעי קנין דהכי קיי"ל בב"ב בפרק מי שמת (דף קנה): דכיון שנייר לגרמיה מידי אינו כמוהו ממש מיפה הואיל ואם על פרנסת עצמו והרי היא כמתנת בריא: ופרכינן מכלל דרב הונא סבר אלא קנין: **דמנוף מחמת מיפה הוא.** שהיה יודע שהיולא בקולר ליט מוזר: **סבי קנייא ליה.** היכי נקני: **חמרא לא קמר.** הכי ליה למימר בתרבע מהו זוזי: **דמי חמרא לא קמר.** הכי ליה לתרבע מהו זוזי מדמי חמרא דיומא לזבוני ממרא ומיהב ליה: **מחמרא קמר.** זוזי ממחרא קמר לניהבו ליה וכי עוקין מעות מיין: **כדי לייפות פם כתו.** לכך לו פירש לו זו גילה זו כדי לייפות פם כתו שיהא לו כל היין שלו לחריפות פם חמר "מנו לו יין" פם החמיץ מן היין מהו חביות היו היוכרין לומרים לו מלך החמין פם חמר דמי ממרא" ומכרו ממנו וסם מילו: **גמ' מיבעי ליה.** ופירש שמנו ומלמו שכלל לחריפות לו: **מתני' כל שמומ קולו.** ופירש שמו וסם מילו: **גמ' מיבעי ליה.** פעמים שעושין עצמם כדמות חרס: **כגומא.** לל: **גרס סיא.** שמתכוונת היא לקלקלה שתשבח בגנו זה ותחסר על בעלה: **כשפת ספלגה.** כגון זה שמכוון לעות וחם לא עכשיו לימתי: **שלין מבירין.** חם זהו שפירש שמו: **מתני' רש לשתק כפ.** הואיל ולא תמר מנו: **אם מעלמו נפל מרי זה גט.** דרשעה מתחילה היתה לכך ושופר הוכיח והוה ליה כמפרש ומכוון: **גמ' מעמה לשתוק.** ויקשה תנא לא תמר כלום ותא"ל כאן תחילה בין מעלמו נפל ובין דתתו הרוח: **מי משני מינים כרש עליה בשתוק אשתי.** דלא מקפיד כרי מיניהו, ומעיקרא להאי ברש מי שנייהו שניה ועכשיו שמת התם יתנו לה הבן הזה וחבירו מהרי הלך הבעל למדינת הים:

מתני' אמר לשנים מנו גט לאחמי. תנ"ע דלא תמר "כתבו ותנו" הרי תלו יתמתו בעלמן ולא יתמרו לעדים לחריס לחתום דלמו ביה דין מעיקרו לנוות על חמריס לא עדים שמיוהו וכגמרא לנוות לסופר לחתר לכתוב לו הס עלמס לריכין לכתבו לו: **אמר** לשנים כתבו ותנו גט כו' ותמרו לסופר וכתב ותמרו הן מהו. הוה מלי למיבעי בתומר לשנים תנו בלא כתבו דתנו לשנים בלא כתבו כלתתו ותנו גט כו' ומשני מתניתין כדרך שמשנין בגמרא:

דמי חמרא לא קמר ומי לא קמר. ות"ת כי חמר נמי דמי חמרא הוי דבר שלא בא לעולם כדתמרינן בפרק התומר מקבלי (ערכין דף כ:) גבי דמי שור זה עלי עולה ומוקי לה בתומר לכשיכוותו דמיו יקדשו ופריך והא לין לדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וי"ל דהתם מקום לתמר לכשיכוותו אבל תמר דמי שור זה עלי עולה מקמע התם דלא תקיש זה דבר שלא בא לעולם אלא כמו דקל לפירושו דבעי למימר יקדש השור לדמיו וה"ג כי תמר דמי תמרא בעי למימר שיהא היין קנוי לו לדמיו לי נמי כלן היה דמי יין שכבר נמכר ויין שלא נמכר והכי קתמר דמי תמרא שכבר נמכר לא קתמר וגם תמרא השומד למכור לא קתמר:

כרי ליפות כתו. פירש בקונטרס שיהא כל היין שלו בתחריות שתא תמר תנו לו יין תס התמילה חביות תחת מן היין היו יוכרין לומרים לו שלך התמין וגילה שלו דמן הדין אין לו להפסיד אלא לפי החשבון והתתה דכולו תחריות היו מפסיד כלל וי"ת ורב הונא מה הולרך להמפיעו כיון דתמר תנו ותע"ג דלא קו מיניה הא פשיטא דתמתא כייב מרע בכולה לו מזוה מתמת מיפה דלא בעינן קנין ולומר ריב"ם דלתיכרך ליה לתמעוטין דתפי' יולא בקולר כמו עובדא דגיטא דמייתי עלה ס"ם דין שכיב מרע דכל היכא דתמעיל

כתבו כמו תנו ים לו דין זה:

כל השומע קולו ט'. תע"פ דתמרינן בפרק תין בין המולר (גדיים דף ע:) נבי מולר הגלח מחבירו דמולר לו תרומתו לדעתו ודייק בגמרא לדעתו דמלן לי לימת לדעתו דילמה מלן שוייה שלים תנח דבעל הכרי הא קא מהני ליה דעבד שלימותא ומוקי לה בתומר כל דהולה לתרום יבא ויתרום ולתו מקום דכי תמר הכי לתו שלימותא עביד דבתרומה בעינן שלימות תנח מולר הגלח דוקא נח תקיב שלימות שיתקב בכך כמכנה ליה כיון שלא נה לו לעלמו לו אמת יש לחלק דהכתם לא קתמר כל הרולה לכתוב יתחד למי כל השומע קולו:

ולירוש אמת אד הוא. דוקא בבור לו לומו שעומד על רתם הבר ולתהו בפרק בתרא דיבמות (דף קכב.) ותסור לתדם שיהן שלוס לחבירו בשדה דבמגילה (דף ג.) כעין עובדת דיהושע שרתה לתתו ותרבו שלפה בידו כל כי תהי גוונא תייעין אמת אד הוא לתבל בעיר מותר ליהן שלוס לחבירו ומכירו בלילה לו לעדים לומר בלילה כתבו גט לתקתי ולא תייעין, וכן מאמע בירושלמי לפירקין דמייתי עלה ומשיתין על פי בת קול ומפרש והוא דתנו בבוהה ומפרש הדא דתימת בשדות אבל בעיר אע"פ שיש לתה בבוהה על תדם ופריך מהו. הוה מלי למיבעי בתומר לשנים תנו בלא כתבו דתנו לשנים בלא כתבו כלתתו ותנו גט כו' ותמרו לסופר כתב ותמרו הן בבורות כדרך שמטיין בשדות:

אמר לשנים כתבו ותנו גט כו' ותמרו לסופר כתב ותמרו הן בבורות כדרך שמטיין בשדות:

או מהיות דהיה מוסלך כבור כו' ומשני מטיין הן בבורות כדרך שמטיין בשדות:

דרא רבי אבינא לסילתיה ואול לגבי דרב הונא רביה *דאמר **רב הונא** גיטו **כמתנתו** אם עמד חזר אף גיטו אם עמד חזר **ומה** גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר "כתבו" אע"ג דלא אמר "תנו" **אף מתנתו** "כיון דאמר "תנו" אע"ג דלא קנו מיניה, מתקיף לה **רבי אבא** אי מה מתנה שישנה לאחר מיתה אף גט ישנו לאחר מיתה? הבי השתא בשלמא **מתנה** איתה לאחר מיתה אלא **גט** לאחר מיתה מי איכא, אלא **רבי אבא** הכי קא קשיא ליה *ומתנת שכ"מ במקצת מרע במקצת היא *ומתנת שכ"מ במקצת בעיא קנין, **מבלל** דרב הונא סבר **לא בעיא** קנין והא ק"ל *דבעיא קנין? שאני **הכא** *דמצוה מחמת מיתה הוא, **מבלל** דר' אבא סבר מצוה מחמת מיתה **בעיא** קנין והא ק"ל *דלא בעי קנין? אלא **רבי אבא** הכי קא קשיא ליה: **חמרא** לא קאמר **דמי חמרא** לא קאמר, **מחמרא** קאמר **ואיבעי** *מחמרא כדי לייפות את כחו, שלחו מתם "מחמרא כדי לייפות את כחו: **מתני'** *מי שהיה משלך לבור ואמר כל השומע את קולי יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו: **גמ'** *ולידיש שמא שד הוא א"ר יהודה כשראו לו דמות אדם, אינהו נמי אדמויי אידמו? דחזו ליה בבואה, אינהו נמי אית להו בבואה? דחזו ליה *בבואה דבבואה, ודלמא אינהו נמי אית להו? א"ר חנינא לימרני *יונתן *בני *בבואה אית להו, בבואה דבבואה לית להו, ודלמא צרה היא: **תנא** דבי רבי ישמעאל **והשתא ההכנה כותבין ונותנין** אע"פ שאין **מכירין**: **מתני'** *הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשתק בה, **מעשה** בבריא אחד שאמר כתבו גט לאשתי" ועלה לראש הגג ונפל ומת אמר רשב"ג: **אם** מעצמו נפל דבריו זה גט **אם** הרוח דחתו אינו גט: **גמ' מעשה** לסתור: **חסורי מיחסרא והכי קתני אם** *הוכיח סופו על תחילתו דברי זה גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמר רשב"ג: **אם** מעצמו נפל דברי זה **אם** הרוח דחתו **אינו גט** **הוא** גברא **דעל** לבי כנישתא אשכח **מקרי** ינוקא **ובריה** דיתב, ויתיב **אינש** ארחינא גבייהו, אמר להו: "בי תרי מיניכו **כרש עליה בשתוק אשתי**. ולת מקפיד בהי מיניהו, **ומעיקרא להאי** ברש מי **שנייהו** שניה **ועכשיו** שמת התם יתנו לה הבן הזה וחבירו **מהרי** הלך הבעל למדינת הים:

מתני' אמר לשנים מנו גט לאמתו. תנ"ע דלא תמר "כתבו ותנו" הרי תלו יתמתו בעלמן ולא יתמרו לעדים לחריס לחתום דלמו ביה דין מעיקרו לנוות על חמריס לא עדים שמיוהו וכגמרא לנוות לסופר לחתר לכתוב לו הס עלמס לריכין לכתבו לו: **אמר** לשנים כתבו ותנו גט כו' ותמרו לסופר וכתב ותמרו הן מהו. הוה מלי למיבעי בתומר לשנים תנו בלא כתבו דתנו לשנים בלא כתבו כלתתו ותנו גט כו' ומשני מתניתין כדרך שמטיין בשדות:

כל השומע קולו ט'. תע"פ דתמרינן בפרק תין בין המולר (גדיים דף ע:) נבי מולר הגלח מחבירו דמולר לו תרומתו לדעתו ודייק בגמרא לדעתו דמלן לי לימת לדעתו דילמה מלן שוייה שלים תנח דבעל הכרי הא קא מהני ליה דעבד שלימותא ומוקי לה בתומר לכשיכוותו דמיו יקדשו ופריך והא לין לדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וי"ל דהתם מקום לתמר לכשיכוותו אבל תמר דמי שור זה עלי עולה מקמע התם דלא תקיב זה דבר שלא בא לעולם אלא כמו דקל לפירושו דבעי למימר יקדש השור לדמיו וה"ג כי תמר דמי תמרא בעי למימר שיהא היין קנוי לו לדמיו לי נמי כלן היה דמי יין שכבר נמכר ויין שלא נמכר והכי קתמר דמי תמרא שכבר נמכר לא קתמר וגם תמרא השומד למכור לא קתמר:

כרי ליפות כתו. פירש בקונטרס שיהא כל היין שלו בתחריות שתא תמר תנו לו יין תס התמילה חביות תחת מן היין היו יוכרין לומרים לו שלך התמין וגילה שלו דמן הדין אין לו להפסיד אלא לפי החשבון והתתה דכולו תחריות היו מפסיד כלל וי"ת ורב הונא מה הולרך להמפיעו כיון דתמר תנו ותע"ג דלא קו מיניה הא פשיטא דתמתא כייב מרע בכולה לו מזוה מתמת מיפה דלא בעינן קנין ולומר ריב"ם דלתיכרך ליה לתמעוטין דתפי' יולא בקולר כמו עובדא דגיטא דמייתי עלה ס"ם דין שכיב מרע דכל היכא דתמעיל

כתבו כמו תנו ים לו דין זה:

כל השומע קולו ט'. תע"פ דתמרינן בפרק תין בין המולר (גדיים דף ע:) נבי מולר הגלח מחבירו דמולר לו תרומתו לדעתו ודייק בגמרא לדעתו דמלן לי לימת לדעתו דילמה מלן שוייה שלים תנח דבעל הכרי הא קא מהני ליה דעבד שלימותא ומוקי לה בתומר לכשיכוותו דמיו יקדשו ופריך והא לין לדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וי"ל דהתם מקום לתמר לכשיכוותו אבל תמר דמי שור זה עלי עולה מקמע התם דלא תקיב זה דבר שלא בא לעולם אלא כמו דקל לפירושו דבעי למימר יקדש השור לדמיו וה"ג כי תמר דמי תמרא בעי למימר שיהא היין קנוי לו לדמיו לי נמי כלן היה דמי יין שכבר נמכר ויין שלא נמכר והכי קתמר דמי תמרא שכבר נמכר לא קתמר וגם תמרא השומד למכור לא קתמר:

כרי ליפות כתו. פירש בקונטרס שיהא כל היין שלו בתחריות שתא תמר תנו לו יין תס התמילה חביות תחת מן היין היו יוכרין לומרים לו שלך התמין וגילה שלו דמן הדין אין לו להפסיד אלא לפי החשבון והתתה דכולו תחריות היו מפסיד כלל וי"ת ורב הונא מה הולרך להמפיעו כיון דתמר תנו ותע"ג דלא קו מיניה הא פשיטא דתמתא כייב מרע בכולה לו מזוה מתמת מיפה דלא בעינן קנין ולומר ריב"ם דלתיכרך ליה לתמעוטין דתפי' יולא בקולר כמו עובדא דגיטא דמייתי עלה ס"ם דין שכיב מרע דכל היכא דתמעיל

כתבו כמו תנו ים לו דין זה:

תוספות רי"ד

ובתרוסת מעשר של דמאי. נגיבא ויצא בקולר היה כי קנסיק אמר לתו [הבו] ר' מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דנהר פקוד א"ר וירא דרא ר' אבינא לסלתיה וליהל לגביה דרב הונא רבית פי' ישים מזונותיו בסלו וילך אצל רב הונא רבו והוא יקיים מחנתו אע"פ שנותנה ברבור בעלמא בלא קנין דאמר רב הונא ניפו כמחנתו מה מחנתו אם עמד חזר אף גיטו אם עמד חזר מי' שנתן נם לאשתו מתם אע"פ שלא אמר אם מתי אם הבריא ועמד מחליו חזר בו וניפו בסל דאנן סהדי דלא תהב לה ניפא אלא מחמת מחד מיתה ושלוח תותא ופקיה ליגם כדאמרי' במתניתו שאם עמד חזר בו הבי נמי אמרי' בניפה ומה ניפו אע"ג דלא פריש בין דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו כין דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה, מ"מ מציגו בש"ם שכל דבריו כבתובין וכמסורין דמו אבל ביוצא בשלח לא מצינו [נבי מתנה רק נבי] ניפו תנן דסני ליה באומר כתובו ומתקישא דרב הונא דסקיש לתי ליפו' דכל מידי דנגע כשר בכתבו בלתוד בסתנה נסי כשר בתנו בלתוד אע"ג דלא קנו מיניה ואע"ג דקי"ל מתנה ש"ם בסקצה בעיא קנין האי הוי כמצווה מחמת מיתה דאפילו בסקצת לא בעי קנין. כתנן: מי שהיה פרשלך בבור ואמר כל השומע קולי יכתוב נם לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו הבריא שאמר כתבו נם לאשתי רצה לשתקבה ומעשה בבריא שאמר כתבו נם לאשתי ועלה לראש הנג ונפל

נא א מיי' פ"ח מהל' זכייה הל"י סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רי סעי' ח:
נב ב מיי' שם סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רכ סעי' ג:
נג ד מיי' שם פל"י טוש"ע שם סעי' ז וסי' רכ סעי' כ:
נה ה מיי' שם פ"ז ה"ל ח סמג עשין סג טוש"ע חו"מ סי' רכ סעי' יג:
נו ו מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמ סעי' יט:
נז ז טוש"ע שם:
נח ח מיי' שם פל"ב סמג שם טוש"ע שם וסי' קכ סעיף ג:
נט ט מיי' שם סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמ סעי' מז:
ס י מיי' שם פל"ג טוש"ע שם סעי' י:
סא כ מיי' שם פ"ט מהל' ל סמג שם טוש"ע שם סעי' כה ופטיי' כב:

גליון הש"ס

תוד"ה ולימות כו' להכירו ומכירו. לשון ומכירו לימו מוכן לי דכיון דלת מיכיל בעיר לגד מה לריך לומר מכירו וכו' לין נותנין שלוס לאדם שלימו מכירו:

מהנך

ג' נסיונות להאי מאן קושטית ר' אושעיא על דברי לרונא ס"ק דקנין האתנך

נוסחא

כת"ת ג"ל שאול א' שפוטלק לאור ובודק טיבתהו ל"ו ג"ל

נוסחא

אות י"ט אבל טבריא טאתי כתבו ג"ל לאתי' ולא אתי' ובבל נאתי יבתבו ויתנו

נוסחא

האת אמת יאמנה בן באיות טנאמא אביו להיות טלין להכין ג"ל

סב א ב מיי׳ פ״ג מהל׳ גירושין הל״ו סמג עשין ג טוש״ע אה״ע סי׳ קכ סעי׳ ד :
סג ג מיי׳ פ״ט שם הל׳ כז סמג שם טוש״ע שם סעי׳ ח :
סד ר ה מיי׳ שם טוש״ע שם סעי׳ ט :

והאמר שמואל אמר רבי הלכה כרבי יוסי . והוה הדין דהוה מצי למיפרך מדשמואל דפרק כל הגט (גיטין דף כט.) דאמר מתנה הרי היא כגט דמילי לא מימסרן לשליח לבל ממחני' דתפיס' רבי מחיר מודה בתומר לבעים תנו לו לשלמה תומר וחנו לו מלי למיפרך דה"ל דקעמת משום בזיון דבעל כדאמר לבי בפרק כל הגט (גיטין דף פ:) והוה לחמיא דבכתיבה ליכא בזיון אלא בחתימה דליכא פרסום טפי : **כתב** ידן הוא לו כתב הגט הוא . תע"ג דלא נפקא מינה מידי דאידי מילי ניתנו ולא ממסרן לשליח הא שמואל דשמואל אמר אמתי לכתב וה"ל כתב שלא בפני עמהם לכתוב לו לחתום לך בעי מה רואה הבעל בעיבוד הס ולקמן דאמר לי סבירא לן דכתבו כתב ידן הוא הא כתב הגט הוא דהוה מצי למימר לפפא לי סבירא לן דכתב הגט הוא כתב : **הא** כתב הגט כתב ט' . וה"ם ומתי קשיא ליה מהא דמילי לא מימסרן לשליח הא לר"מ ה) אפי' מלאו בחתפה כתב ו"ל דשמואל פוסק הלכה כר' לעגזר ול"ל דר"מ ולפ"ז ר' יוסי דאמתי נמי כר"מ ה"ג כי דמכתב ר"מ כשמלאו הבעל בחתפה היכא שלום לכתוב מודה ר"מ שבריך לעשות טוין ואפילו כתב ידן הוא הוי כלילו לוה להדיא שיאמר לסופר שיכתוב ולא סגי הכא כשמלאו בחתפה אפילו לר"מ : **דתם** סופר שניט . וה"ם הא שמואל גופיה קאמר בפרק בתרא (לקמן דף פו:) דכתב סופר ועד שניט ואפילו מתניתין אפילו כר"מ דלא נפיק מיניה שום תורכא ל"ל מלי פריך ליה הכא לשמואל ו"ל דגמי דפיג בפירום דמתניתין דכתב סופר ועד במילתיה דר' יוסי לא מתכחש דפיג לדרב מסדא ורבי ירמיה לי מודה ר' יוסי בחומר לחמרו לי לאו בכפרק מי שחלו (נקמן דף ג.) דייקינן מברייתא לאפוקי ממאן דאמר מודה רבי יוסי בחומר לחמרו : **מתניתין** מני רבי יוסי היא דאמר מילי לא מימסרן לשליח . לפיל בחומר לשלמה תנו הוא הדין בחומר לחמרו ולבבי לא נפקא מינה מורכא לבל הלכה שלח חנניא איש מבית האסורים משמו של ר' עקיבא שנחבשו בבית האסורים. א"ר יוסי נוסיפו לשליח אמרו לו ר' חנינא שנעשה שליח בהלכה ולמאי דמסיק נמי בחומר לחמרו בכתב ולא בכתב ולבבי לדידיה מחם סופר ועד פסול דלא ליתי לידי מורכא ולא תעשה ולא שבחת מ"מ לא מקוננת מתניתין דמכשיר מחם סופר ועד כרבי מאיר דחייקין לדידיה לשלמה מחריתי דזימנין דאמר לשלמה תנו ומלבו שלמחן לומר לסופר לכתוב ולפלוני ופלוני לחתום ולחלי תרתי מיניהו מדמנה שלמחן ואמרו לסופר וכתב ומשום היכופא דסופר מחתמי לית בלא יהימנה שליחי והא שבחת דכשאומר לשלמה תנו חומרים לחתים שיכתבו ויתנו לכתחילה כדתנן במתני' ולא חייקינן שמכור שדיים כי אמר לך' תנו לדין לחומר לחמרו כתב ולא תאמר כיון דלר"מ מחם סופר ועד פסול היכי מצי בבעל לומר לשלמה תנו לסופר כתב ולא תאמר כיון דלר"מ מחם לא מקבלין עדות בעד ואמרן דלא מהימן לומר לסופר

כיון דאמר מר . לקמן בסמעתין גבי למכתו לסופר ויכתוב ופלוני ופלוני ויחתמו כשר הגט אבל לא תעשה : **גמ' שביעית** . הלכך לא גזרינן,ושמואל ליה לרבי ירמיה דאמר תחם סופר שביעית כתב סופר ותחם עד כלתמרינן בהמגרש (לקמן דף פו:) ולא מוקי לה כר' יוסי ולא חיישי מהני בתחימת סופר כלל ובין לרבי יוסי ובין לר' מאיר כשרה התחימה ושמואל ליה דרב חסדא דאמר רבי יוסי היא וכתב סופר ולכבי הכל היא : **דלמא אמר להו**. תחם תחומו ואמרו לפלוני ויכתוב דבהא אמרי' לקמן כשר ותעשה ולא מכשרת תחימת סופר בגט מזולי הגי שהדי ומחתמי לסופר מקום כיסופא : **הניחא למ"ד כו'** . פלוגתא היא לקמן בסמעתין : **אלא ר' יוסי אמר אמר כו'** . תלת ולחי רבי יוסי אמרי אמר לפסולא בין שאמר לשלוח מט בין שאמר "אמרו לפלוני ויכתוב ופלוני ופלוני ויחתמו" פסול והכי אמרינן לקמן 'תעשה,ולא תעשה' לגיטא דרבי מאיר ופליגי,דלרבי יוסי פסול לגמרי ואיתמא לדרב חסדא דהא דקאמי "תחם סופר כלר' יוסי היא דליכא למימר שמא שליח הוא ולא בעל : **ושמואל** . דאמר לעיל הדבר צריך תלמוד לומר כתובו כתב (ג) יכול היא כתב הגט תעשה כלומר אמרו וכתב : **סבר לה כרבי יוסי בחדא** . דאמר שמואל הלכה כרבי יוסי היכא דלא אמר אמרו : **ופליג עליה** . כלומר אמרו : **נפוקו עמו** . "פירוקו עמו לתת מעם לכל דבריו שהיה מייצב לתן דבריו : **תכף וסופר** . כלתמרינן במסכת סופרים (דף כ.) תמרתי לו לבעל תני : **תכף לכשילכלו** . כשהיה רואה להיות מתון ומתייצב בדבריו היה תכף : **גל של אגוזים** . מפרש בתוספתא דר' נתן (פ' יח) מה גל של אגוזים תחת טוטל תחת מהן וכסו בקבלות וטפלות זו על זו כולן כ"ר טרפון בא תלמיד ושתלו דבל היה מביא לו רליה מקרא מדרש מסכה הלכה ואגדה הכל יחד : **תנום מיוונים** . יינה מוכן בה תמיד שאין החטוי צריך לומר לעוקמין המתיבו ותביא לכם כ"ר עלרך תדם ללמד מפיו מזונן לו ותלמודו ערוך בפיו : **מוגר בלוס** . כך מפורש בתוספתא דרבי נתן למה היה ר' עקיבא דומה לעני שעמד קופתו ויצא לפדות מלת שעורים קלר ונתן בה מלת חטין נתן בה ופוליס וכן עדשים וכשבא לביתו בירר כל מין ומין לעלמו כ"ע כשלמד מרבותיו שמע דבר מקרא מרבותיו ותחריו הלכה ותחריו מדרש ותחריו אגדה. נתן לבו לחזור עליהן ולגורסן עד שהיו סדורין בפיו ולא תמר ללמוד מקרא לעלמו מדרש לעלמו אבל כשבעשה חכם גדול עשה כל התורה מבוצעת מבוצעות סידר מדרש סיפרי וסיפרא לבדן ושנאן לעלמן לתלמידיו והלכות לעלמן ולגדות לעלמן וברחה בעיני תומר בלוס סגור מסגירות לבדן מחיות מחיות כמו שמושנין בחיבות גדולות ליתן חטין מכאן שעורין מכאן עדשים מכאן כמו פיו בלוס ורגילו מבולמות בבכורות (דף מ:) קלוסי"ן בלעז : **קופה הרולנים** . מפרש התם מה רולל זה שבא לעיר שואלין ממנו לפרסמון עמך תומר הין פלייטון עמך תומר הין קממון עמך תומר הין בגמרא ומתן שבא זה דומה לשל ר"ע שבאין לבו תחילה ולמוד הכל מבולבל ותם"כ סדרן : **קופה של בשמים** . דומה לקופת הרוכלין שלא שהרוכל מתוך שתומנתו לכך מרבה מיני יופר וקופר כל אחד בלרור לבדו להיות מזומן לשולחו : **קב ונקי** . לא לימד הרבה כשאר חבריו אלא מה שתומר בבית המדרש וקי הוא שהלכה כמותו לעולם : **מונין קימעא** . מפרש ליה : **מנא מעכם קימעא** . מתלמודו : **ומה שמונין אינו מונין אלא סוכין** . מה שעכם מתלמודו לא עכם אלא שלא נרלו שהלכה כמותן : **שנו מדותי** . למדו תורתי : **שמדותי מרוחות מתרומות מידותיו** . מדרשים : **שמעם לא מעבי** . לכך שיתמרו בשם בעלה לספור לכתוב ולעדים לתתום : **לא תעשו כעבדי** . מתמר שמכיריו התיתמין לא תעשו כלר' יוסי שהיה מתחלה ולבסוף חזר בו : **ותכף** . לשון מזון ותיום : **חנות** . מיוונית . לשון זיון : **בלום** . בקוסטרס גריס במ"ס כמו פיו בלוס וגלגו מבולמות בבכורות (דף מ:) ותים"לגרסי בסמ"ך כמו בברחתים רבה (פ' כ"ח) משל למלך שהיו תולרותיו בלוסים ומתומין ומעוכרין" : **דיבורא** . תמרי מעשה לא עבדי . והא דתמרינן סוף פרק כ' דיבמות (דף פה:) גבי מיתה לו מחלה בפניו ישתה מפני שהוא כ"ד ופריך בגמרא טעמא דכ"ד הא כי תרי לא והתניא עדיס התחומים על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים לדבר זה מעשה לא עבדי,דבורא קאמרי. אמר לשנים "אמרו לסופר ויכתוב 'ולא תעשה ואת בישראל אמר ליה עולא לרב נחמן ואמרי לה רב נחמן לעולא "מאחד דכשר ,אמאי לא תעשה ואת בישראל"?א"ל חיישינן שמא תשכור עדים ומי חיישינן *והתניא עדים התחומין על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים לדבר זה מעשה לא עבדי,דבורא קאמרי. אמר לשנים "אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו" רב חסדא אמר כשר 'ולא תעשה' רבה בר בר חנה אמר כשר ותעשה רב נחמן אמר כשר ולא תעשה רב ששת אמר כשר ותעשה רבא אמר כשר ולא תעשה רב יוסף אמר כשר ותעשה ואיבא

נמוקי עמ"ן דתניא *איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים ר"מ חכם וסופר ר' יהודה *חכם לכשירצה ר' טרפון גל של אגוזין ר' ישמעאל *חנות מיוונית ר"ע אוצר בלום ר' יוחנן בן נורי קופת הרוכלים רבי אלעזר בן עזריה קופה של בשמים *משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי *ר' יוסי נמוקי עמי רבי שמעון טוחן הרבה ומציא קימעא -תנא משכח קימעא ומה שמוציא אינו מוציא אלא סובין ,ובן אמר ר"ש לתלמידיו "בניי שנו מדותי שמדותי תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע גופא אמר לשנים "אמרו לסופר ויכתוב,ולפלוני ופלוני ויחתמו" אמר רב הונא אמר רב כשר 'ולא תעשה ואת בישראל אמר ליה עולא לרב נחמן ואמרי לה רב נחמן לעולא "מאחד דכשר ,אמאי לא תעשה ואת בישראל"?א"ל חיישינן שמא תשכור עדים ומי חיישינן *והתניא עדים התחומין על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים לדבר זה מעשה לא עבדי,דבורא קאמרי. אמר לשנים "אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו" רב חסדא אמר כשר 'ולא תעשה' רבה בר בר חנה אמר כשר ותעשה רב נחמן אמר כשר ולא תעשה רב ששת אמר כשר ותעשה רבא אמר כשר ולא תעשה רב יוסף אמר כשר ותעשה ואיבא

סה א ב ג מיי' פ"ב מהלכי גיטין הל"ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעי' ד וסי"ב במ"מ וכ"מ :

ס"ק ר' ישמעאל ב"ר יוסי

[לעמ דר' נתן פ"ח ע"ש כמה שינויים]

[כלמסקנת שפתי הש לקמן כמדבריס.עיין ערך תכף]

[ע' פירוש הערוך ערך מוגר]

[בפירוש רש"י מ"ק ד' ע"ב ד"ה כקב ומקשה]

[ניטין מט. ס: בכורות כג : ע"ז כו: ס:]

[מיחוין נח. בכורות נ.]

[ע' תוספתא ב"מ פ"ב: ד"ה בלמת]

[וע' רבינו ב"ב נח.ד"ה לתוגר וכו']

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה ושמואל וכו' דלי כתובו כתב יכן הוא בה כתב :

נוסח אחר

אומר לסופר: "אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו"

– כשר ולא תעשה

כשר ותעשה

גליון הש"ס

תום' ד"ה תכף ט' וכו' אלי גוונא אמרינן כו' . ע' תוספתא רפ"ח מ' ב':

רש"י ד"ה על ידי תגרים ד"ה בלמת

ולכך

ואיכא דאפיך להו: אמר לעשרה כתבו גט ת"ר "אמר לעשרה: כתבו גט ותנו לאשתי" אחד כותב על לוח כולם "כולכם כתובו" אחד כותב במעמד בולם, *הוליכו גט לאשתי" אחד מוליך ע"י כולם "כולכם הוליכו אחד מוליך במעמד בולם" איבעיא להו מנה אותן מהו? רב הונא אמר מנה אינו ככולם ר' יוחנן משום ר' אלעזר דמן רומה אמר: מנה הרי הוא ככולם אמר רב פפא ולא פליגי הא דמנה כולהו והא דמנה מקצתייהו *אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא. אתקין רב יהודה בגויטא דכולכם כותב או כולכון או כל חד וחד מינכון או כולכון או כל תרי מינכון, אובילי או כולכון או כל חד וחד מינכון, אמר רבא ומנין דגאיז ליה לדיבוריה ואמר "כולכון" ולא אמר "כל חד מינכון" ואתי לאיפסולי אלא אמר רבא "כתובו כל חד מינכון תתומו כל תרי מינכון אובילו כל חד מינכון".

מי שמחזו קודדייקום ואמר כתבו גט ולא אמר כולכם, אמר "כתבו גט לאשתי" ואחזו קודדייקום וחזר ואמר "לא תכתבו" אין דבריו האחרונים כלום, *נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך? והרכין בראשו *בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו 'לאו' ועל הן 'הן' הרי אלו יכתבו ויתנו: גמ' מאי קודדייקום? אמר שמואל דנכתיה חמרא חדתא דמעצרתא, וליתני כמי שנשכחו יין חדש? התם קמ"ל דהא רוחא "קודדייקום" שמה, למאי נפקא מינה? לקמיעא, מאי אסותיה? *בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא אמר אביי *אמרה לי אם-לשימשא: בת תרי יומא כויא דמיא, בת תרי יומי סיכוי, בת תלתא יומי בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא, לשימשא עתיקתא ליתי תרנגולתא אוכמתי וליקרעה שתי וערב וליגלחיה למציעתא דרישיה ולותביה עיליה וננחיה עיליה עד דמיסדר ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש עלמא עיליה ולימוד ולסליק וליתיב, ואי לא, ליכול כרתי ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש עלמא עיליה ולימוד ולסליק וליתיב. לשימשא בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא, לחלגא בישרא שמינא אגומרי וחמרא חיוארב עמרם חסידא כי הוה מצערין ליה בי ריש גלותא הוו מגנו ליה *אתלגא, למחר אמרו ליה מאי ניחא ליה למר דליתיו ליה? אמר-להו כל דאמינא להו מיפך אפכי אמר להו בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא, אייתו ליה אינהו בישרא שמינא אגומרי וחמרא חיוארב שמעה ילתא ומעיילה ליה לבי מסותא ומקמי ליה במיא, רבי מסותא עד דמפכי מיא רבי מסותא והוו דמא וקאי בישריה פשיטי פשיטי רב יוסף אילסק בריחיא, רב ששת אילסק בכשורי אגודולה מלאכה שמחממת את בעליה. *א"ל ריש גלותא לרב ששת מ"ט לא סעיד מר גבן? א"ל דלא מעלן עברי דחשירי אאבר מן החי, א"ל מי ימר? אמר ליה השתא מחינא לך, א"ל לשמעיה: זיל גנוב אייתי לי חדא כרעא מחיותא, אייתי ליה, אמר להו אהדמו לי הדמי דחיותא, אייתו תלת כרעי אותיבו קמיה, אמר להו בעלת שלש רגלים הואי? פסוק, אייתו חדא מעלמא אותיבו קמיה, אמר ליה לשמעיה אותביה נמי להך דידך, אותבה, אמר להו האי בת חמש רגלים הואי? אמר ליה אי הכי ליעבדו קמיה (שמעיה) דמי וליכול, א"ל לחיי, קרבו תבא קמייתו ואייתו קמיה בישרא ואותיבו קמיה *ריסחנא דחנקא חמתא' גששיה ושקלה ברכה בסודריה, לבתר דאכיל אמרי ליה איגניב

מי שאחזו קודדייקום ואמר כתבו גט לאשתי ואחזו קודדייקום וחזר ואמר אל תכתבוהו אין דבריו האחרונים כלום: נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך הרכין בראשו אותו ג' פעמים אם אמר על לאו ועל הן הן הרי אלו יכתבו ויתנו. פי' קודדייקום הוא רוח רעה השורה על האדם ששותה יין מניחו ומפני זה לא אמר כלום שמשתעמם הוא ואינו שומר על דעתו ואם מתחילה צוה ואמר כתבו גט לאשתי וא"כ אחזו קודדייקום וחזר ואמר אל תכתבוהו אין דבריו האחרונים כלום ולא בטלה שליחותו: נשתתק לאו אמי שאחזו קודדייקום קאי אלא אדם שנאלם מחמת חליו ושומר על דעתו ואם אמרו לו נכתוב גט לאשתך והוא הרכין והפה להם בראשו סימן [הוא] שמתרצה בדבר בודקין אותו ג' פעמים בדברים אהרים אם משיב על לאו לאו ועל הן הן על דעתו הוא שומר וסומכין בהרכנת ראשו וכותבין גט לאשתו: אמר

ז) גמ' ל"ל כתבו כל מד מנכון מתומו כל תרי מנכון כו'.

מתני' ל' ג' ל' ואמר כתבו גט לפלוני מהו "מדמגמגו לכולהו הכי מטיין ליכון לא בעמת כיון דלא אמר להו "כולכם המטיין כתבו" לא בעינן כולם: **פמרי לה להאי גיסא**. **מנה מקצתייהו** לא קפיד דלא אמרינן המגיס מהני מטיין ממנו למעוטי השתא שלא נמנו ולא לכל הני מטיין ליכון שיתמנו כולם כיון דלא מנה לכולהו הוברר עליו עליו ומדלא הרגישו ולפי' המעיין ליכון לריכין לחתום דלא מקלקל: **ואמרי לה להאי גיסא**. **מנה מקלקלן** גלי דעתיה דלהכי קפיד ולריכין כולן המעיין לחתום, **מנה כולן** כיון דלא אמר "כולכם" לא הקפיד דלא לומר בפני מין זה ולא שיתמנו כולם: **למקון רב יהודה בגיטא דכולכם**. בגט אחד תומר במעמד רבים ויש לחוש שמא יאמר לכולכם ליכון ולא יתמנו כולם ומעלה גט בטל התקין שיהו כותבין כן כך אמר לכו פלוני: כתבו, או "כולכון" או כל חד מינכון "כולכון" אחד כותב במעמד כולם או **כל חד מינכון** לפי' אין מבדיל עמו: **אובילו**. הוליכו: **ואתי לאיפסולי**. שמא לא יהא אחד מהן במעמד כתיבתו או לא יתמנו כולן: **תתומו כל תרי מנכון**. ולא לימלך (ליכם) כולכם:

הדרן עלך האומר

מי שמחזו קודדייקום. פס קידה הסולמת בפסוקה יין הרבה מגיחו: **לא אמר כלום**. שלין דעתו מיושבת: **נשתתק**. לאו אחזוהו קודדייקום קלי הלא אדם שנאלם אלם מחמת חולי: **הרכין**. הטה ויש שמיס מהרגמוין והרכין שמיע (מכלים יח) **כודקין אותו**. כדרכים אחרים שולאין לו דבריס שהוא רולי להשיבס עליהן(ג) אם רלו דעתו מיושבת שמרמז על הסוכת לאו ועל כדרך בני אדם להרכין על לאו ועל כן הרכנת הין **שלשה פעמים לכל אחד** כותבין ומומנין אם מרכין על הגט הרכנת הין: **גבי נפתיס**. שכשו כלומר שמחה הימנו והרגיש בו: **רומא**. שד האוחז על ידי כך: **לקמיעא**. שמשביעין בה אם הרוח בגמגו: **סומקא**. כחוב: **מרקא**. מזוג כמיס הרבה: **לשמשא בת יומא**. חולי שאחזו ממחת חום בו ביום: **כויא דמיא**. שמחה: **סיכוי**. הקוס של נקבו: **סומקא**. כחוב: **עתיקתא**. מיומים רבים: **דרישיה**. דמולה: **דחליש עילוי עלמא**. פג לבו: **וליתיב**. ישוב כמו נחית בר "תמולתי (ב"ב דף עד:): **לשמשא בשרא סומקא כו'**. כדלמר: **לחלגא**. חולי שאחזו ממחת ליכה: **חיוארב**. בלת מזיגת מים: **סון מלערי ליה**. שמבדיל ממני חסיד ופרוש וממעיר עליהן בלשונו: **ינפא**. שמח רב נחמן והיא בת הכשיה ותשמח בל בית דין ומסובה כדתמרי' בהעור והרוטב (חולין דף קכה.) דרב נחמן תלמיד דבי כשילה הוה: **מסובתא**. מחמת זיעה מרובה היללה ממנו ע"י בשרת שמיעת ומחרת חייא: **פשיטי פשיטי**. בהדות עגולות: **רב יוסף מיפסק**. לחלגת בריחים כדי שימסם ויזיע: **בכשורי**. לשחת קורות ומשחות: **מהדמו לי פדמי דחיוחא**. סדרו לפני בחתי הבהמה לבחמיה: **מהדמו**. הבחיתו כלומר סדרו הבחמיס: **סיל**. רים בלוחות: **מי סכי**. למשוך לחבידי הוא: **ליעבדו קמיס שמעיה דמר**. כלומר קמיה שמעיה דמר יסדרו המלכל בהיסר: **מכא**. שולמן: **ריסחנא דחנקא חמתא**. למחבטוריי"ן עלם קטן שמל קף הירך שחדם בולעו ומחנק משום דרב שמח סגי נהור הוה ולא ירחלו ויחכל ויחנק: **גששיה**. משמה והרגים בחוחו עלם: **שקל**. כל המחיבה וכרכה בסודריה:

לגיגיב

תוספות רי"ד

אמר לעשרה כתבו[ותנו] גט לאשתי א' כותב ושני' ותומתין דכך אמר להם כל שנים מכם כתבו ותנו גט לאשתי. אבל אם אמר כולכם כתובו קפידא. הני שרצה לבוותה בפני כולן וא' כותב וכולן חותמין ואם מת אחד מהן הרי הגט בטל שלא נתקיים תוספות ב"ב תוד"ה אמר תנאה: ת"ר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב על ידי כולם. פי' לא צוה להם לחתמו אלא לכתיבו בלבד כולכם כתבו א' כותב בתוספות כולן בהסכמת כולן שכולם ידעו לכשיכתוב: והוליכו אחד מוליך גט לאשתי אחד מוליך בשליחות כולם. פי' לא דמיא בריית לפתני' דבסתני' צוה אותם בין על הכתיבה בין על התתימה משום הבי תנן אחד ואם אמר כולכם א' כותב ואחרים (ושנים) (וכולם) חותמין אבל הבריית מירי כגון שלא צוה אחם אלא בכתיבת הגט והוא רוצה את"כ לחתתימו: איבעיא להו מנה אותן מהו רב הונא אמר מנה אותם אינו ככולכם ור' יוחנן משום ר' אלעזר אמר מנה אותם הרי הוא ככולכם אמר רב פפא ולא פליגי הא דמנה כולהו והא דמנה מקלקלתייהו אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא והילכך עבדינן לחומרא בין מנה כולם בין מנה מקלקלם אותם שמנה ככולכם דמי: אתקין רב בגיטא דכולכם כתובו כל חד וחד מינכון(ך) פי' כתובו התומו כל תרי מנכון אובילו כל חד מנכון פי' כשמצוה לבצל במעמד אנשים כתבו גט לאשתי התקין שיאמר כך כתובו כל חד מנכון התומו כל תרי מנכון אובילו כל חד מינכון נזירה שמא יאמר כולכם ויתבטל הגם משום הבי פלמרין אותו שיאמר כן:

סליק פירקא

[תוספתא פפ"ד]

(ה) רש"י ד"ה כודקין וכו' נכתב עליהם לפי תו כן ואם רלו דעתו:

גמ' **פמרי** לה להאי גיסא. ס"ל דמנה אינו ככולם ולא מהני מנה מקלקלתייהו ולא מהני מנה כולהו ולא מהני מנה מקלקלתייהו ומנה כולהו ולא מהני מנה מקלקלתייהו ומנה כולהו ולא מהני מנה מקלקלתייהו ומנה כולהו ולא מהני

[ע' מ"ם תוס' על זה לקמן עב ד"ה קודקין]

[לקמן עג:]

[קידושין לח: וש"נ]

מבנה (עד א.)

הדגשת שאלות של התוספות

תוספות חילופיות בהדגה שונה ורות להשאלות הקודמו

*תוכן הסוגיים קיצור ס"מ כולי לילא אבל בגיטין לקוי ג"כ ביבמות ל"ב ע"ב ובכ"מ. ביבות הקבנו אחת מאחיכת אחרי הסוגיים ולכן הקבנו את המאוחר של הסוגיים חסידא בסוגיים.

*בסוף ב"מ סה: הגה"מ מאוכיף הגיון רבואות

[ע"ל תמולתי וכ"ג המגהו עי' ערך מד כ]

[תוספתא גיטין עגון]

(ג) נלמה דס"ל כתובו כל מד מנכון מתומו כל תרי מנכון כו'.

אינגיב לן כספא דכספא, בהדי דקא מעיינ ואתי אשכחה דכרובה בסודריה אמרי ליה "חזי מר דלא מיכל קא בעי אלא לצערן" אמר להו "אנא מיכל אכלי ומעמי ביה טעמא דחיורא" אמרי ליה "חיורא לא עביד לן האידנא" אמר להו בדקו בהוכתיה *דאמר רב חסדא "אוכמא בחיורא, וחיורא באוכמתא = לקותא היא" ברוך אשכחה, כי קא נפיק כרו ליה בירא ושדו ליה "ציפתא עילויה ואמרי ליה ליתי מר לינח, נחר ליה רב חסדא מאתוריה, אמר ליה לינוקא פסוק לי פסוקיך, אמר ליה נטה לך על ימינך או על שמאלך אמר ליה לשמעיה מאי קא חזית? אמר ליה ציפיתא דשדיא, אמר ליה הדר מינה, לבתר דנפק אמר ליה רב חסדא מנא הוה ידע מר? אמר ליה חדא דגרר לי מר ועוד דפסק לי ינוקא פסוקא ועוד דחשידי עבדי דלא מעלו עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושדות": שרים ושרות אלו מיני זמר, ותענוגות בני האדם אלו בריכות ומרחצאות, שדה ושדות "הבא תרגימו שידה ושידתין במערבא אמרי שידתא, אמר רבי יוחנן שלש מאות מיני שדים הוו בשידון ושידה עצמה אינו יודע מה היא, אמר מר הבא תרגימו שידא ושידתין, שידה ושידתין למאי איבעי ליה? דכתיב "והבית בהבנותו אבן שלמה ממע נבנה וגו'" אמר להו לרבנן היכי אעביד? אמרו ליה איכא 'שמורא' דאייתי משה לאבני אפוד, אמר להו היכא אישתכח? אמרו ליה "אייתי שידה ושידתין, כבשינהו אהדדי, אפשר דידעי ומגלו לך, אייתי שידה ושידתין כבשינהו אהדדי, אמרי "אנן לא ידעינן דילמא אשמעתא- מלכא דשידי' ידע", אמר להו היכא איתיה? אמרי ליה "איתיה בטורא פלן, כריא ליה בירא ומליא ליה מיא ומיכסיא במיגוא וחתמיה בגושפנקיה וכל יומא סליק לרקיע וגמר מיבתא דרקיעא, ונחית לארעא וגמר מיבתא דארעא ואתי סייר ליה לגושפנקה, ומגלי ליה ושתי ומבסי ליה וחתים ליה ואזל, שדריה לבניהו בן יהוידע' יהב ליה שושילתא דחקיק עלה שם ועוקתא דחקיק עלה שם ונבבי דעמרא וזיקן דחמרא, אזל כרא ביזא מתתא ושפינהו למיא, וסתמינהו בגבבי דעמרא וכרא בירא ושפכינהו לחמרא וטמנהו, סליק יתיב באילנא כי אתא סיריה לגושפנקא גלייה אשכחיה חמרא אמר כריב לא יחכם" וכתיב "יזנות ויין ותירוש יקח לב" לא אישתי כי צחי לא סניא ליה *אישתי דוד ובנא, נחית אתא שדא ביה שושילתא סחמיה, כי אתער הוה קא מיפרכל, א"ל "שקא דמך עלך, שמא דמרך עלך" כי נקיט ליה ואתי מטא דיקלא חף ביה שדייה, מטא לבירתא שדייה, מטא גבי כובא דהדהיא ארמלתא, נפקא אירתנא

דאמר רב חסדא תוכחת כתורת ומוכרת כתוכחת לקוחת היא. פירוש טעלי שמור בעור לבן לו טעלי לבן בעור שמור אין זה ללת מחמת עגע שהיה שם הקשה רבינו תם דבגיזי כרים פרק בית שמאי (דף נח:) משמע דלת מסדת ללת בשור שמור בין שוורים לבנים שהשמור מגרע טובא ומתקלקל מקמח על יזו ופריך התם ממתני' דהתם דמשמע שהלבן גרוע ומסיק דרב חסדת מייתי כתורת דקרמנאי להתם שמור גרוע טפי ותור"ת דתרי מילי ניתנו ומילתיה דהכא מייתי בטעלי שמור בעור לבן ולבן בעור שמור והתם מייתי בשור שמור בין שוורים לבנים ומדע דבכל הספרים יתנים לת גרסינן התם במילתיה דרב חסדת ללת לוקמת בתורת לקוחת ותו לת וכן גרסה דלי גרסינן תכוויהו כמו הכת ונפרש חד לטעלי ואד לשור בין השוורים תם כן מאי פריך התם דמנת ליה דלוקמת בתורת לקוי תשור בין השוורים נימת ליפכת ולת יקשה כלום.

רבינו תם: **איבא** שמיר דלייתי מקה לתכני לחפוד. הכת משמע דלתכני לחפוד בעי שמיר ובפ"ק דקידושין (דף נת.) גבי עובדת דדמת בן כתיבה בקטו ממנו תכנים לחפוד וזה היה בבית שני שמיר בעי מדקתמר לקמה טלה ט פרה תדומה ט' דבבית דתמן לת עבו פרה כדתמר" שניה עשה עזרת ותם כן היה שמיר בבית שני ותין להקשות דפרק בתרת דסוטה (דף מת.) תנן מקמתו נכיתים הרתשונים בטלו תוריס ותומיס ומשתרב בית המקדש בטל שמיר דהיינו בית המקדש שני מדנקט בית המקדש סתם והתם בגמרת נקט בית המקדש דתשון על מילי דמריני ושוד מדלת טרבינהו בהדי תוריס ותומיס והוי ליה למיתני מקמתו נכיתים הרתשונים בטלו תוריס ותומיס והקמיר דמקמתו נכיתים הרתשונים היינו מקמרב בית המקדש דתשון בטלו תוריס ותומיס ושריך לומר שקמרוהו מימי שלמה עד מוכן בית שני הקשה ה"ר תלתן במסכת ע"ז (דף נ' ל') יקמעתל (דף נב:) גבי תבני מזבח שקקוט תכני יין ליתברינהו תכנים שלמות תנר רחמנת ליתברינהו לת תניח עליהם ברזל תמר רחמנת ולינתרינהו ע"י שמיר ותומר ר"י דע"י שמיר יין נעשין תלקוח דתניא לפוכן פוסלת במזבח" והך סוגיא תתיא כמ"ד בסוטה (דף מת:) דתילטריך שמיר לתכני בית המקדש והת דכתיב מגוררות במגירה מוקי לה בתכני ביתו: **זיל** תייתי שידה כו'. כי לת רלו לסתול בתוריס ותומיס כסיכולין לסתול טל ידי דבר תחר:

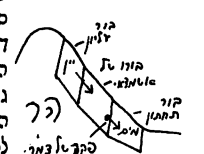
וכתיב זנות ויין ותירוש. תף טל פי שזה הפסוק לת נכתב עדיין היו יודטין כמו תרוב טושה מלתכת ס' רמיס בפ' לת יתפור (ג"ב דף כת:) *גבי יותם: לכרוקתי

[ג' העתיד ערך ככת ג' כוכת וכזה טולה יסה פרש"י כוכת לנריף קטן כמו כוכת לנייד תעניס דף כב.]

מיר לת: ג"ל מושכו

ס"ת לת אישתא אשר בתיב ויין ישתה לבב אנוש

ס"ת לתכניס יין

מעשה של שלמה המלך ושותפיו, [פרש"י ס"ע מ"ס] החפוש אחר קטורת הסילים זכורק בגין בית האקלי

נליון הש"ס
תוס' ד"ה וכתיב וכו' נבי יותם. ע' נעיל דף נב ע"ב וכמ"ש שם על הנליון:

[תולין יח.]

[ועיע תשי, וכתוב ד ד"ה תכניס ותומי תולין יח. ד"ה וכתיב]

מיתגנג ליה . לימשך מעליו שלח ימוך בו : כפא לקומתיה . לגד אחר ואיסתלק עובי כתיפיו מן הבית : ולמון רכה מסכר גרס . על ידי לגון רכה שתגבה מעבה כך כשברה עלמי : מפקיה . שלח להטוחו על הדרך : רויח . סיכוך : מפקיה . שלח הכנסת כלה שהיו מרבין בשמחה מלך: מנפיס מפקיה . שהה הרבה : נגידו מיכלן מיניס . משכו ידיכם מלהלחיצו כי שם מעט : קנין . קנה : דמסיקן ליס מקמטעפיס . מלמיעו בשבועתו כשנשבע לו להחזיר לו : דליס כסו ייסוב . של זרעים ולילנות להתפרנס שם: ופקע מוכיח . מתבקע מעט כמין חרין עד שמשליך שם זרע החילעת וגדלים לילנות שם ומתפרנס מהם : כדקו קינא . נדקו עד שהיו נקיקין היכן יש קן של דוכיפת והוא תרנגולת ברת : ווגיפא . זכוכית כדי שילחה שם ניע ולא יוכל ליכנס תולעת ויהא נרין לעמיר לנבוע הזכוכית : רמא ביס . שלוחו של שלמה קלא : מנק נפשיס . התרנגול : מפיקמיס . מה משמש לו : וכפיף מינמר ליכס קמן . עד שיכיף שמי שעתות ויהא רלוי לתלילה ויודע היה זה שעתידה להמתין שלש שעות שנה : שבשפ יומי ליס ליס . לילו בעוף למחר ימות שבעה ימים שמת למחר ימות : מכי גוג . תמתין היה לומר גדול זה וכסף ממון : מרמיס גביס . לילר ללנו שלמה לגמדתי תרח בלגון תרמי לימור כדתמרינן בכבא קמא (דף פ:) מלן תרח ליתרח שמואל : סוף קמי למודיס . שלמה תלל לשמדתי : כתובתה רלס לו . להקדום כרוך הוא יס לו תוטעות רלמים למשלחתו וליפרע פורעניות בשלימותו: מלי רכוסייכו . שנשתכח הקב"ה ככס : עוקמך . טבעתו היה שם תקוק עליה תורה אור שפקיס . דמהו : גונדו . לבושו 'ובביתולי עטרות - דרב הלי' רלימי קודו מקידה של תרס לשתות מים (סופה דף נב:) : לא סריך . לילו נדבך לומר דבר לחד של שעות כל הימים זה לומר הייתי מלך ולילו לומר דבר שעות לחרת : בדקו בכרעיס . שרגלין של שד דומות לשל תרנגוליס : כמוקי קמסי . לילו כח לשכב יתר תלת בתפילתם קלנלוס"ם בלעו : מלך ודזיוס . היה שלמה לא חזר קוב למלכותו" : לדמע דריסע . מולי כתב הרלמ הכל מתמת דס : סורכינא . מין ערבה : ופפע דרע . הדס לח : מינפא . לפלפה עץ שקטן פופלי"ר : ויכלע ימי . גירופל"ח : ורדע . רוס"ח מין עשב : דקלי כחד דרע . כל עלין שלו מלד לחד זה למעלה מזה : נגליחפע . כתב תני הרלמ : בזוזא חיוכא . בדיוכר של כסף לרוף ישתטו : נפפי גיפא דלפיב ליס . קיוב הדס על תני הרלמ שעשה הכתב : וליתגייב . לתרגולת שמוט : כסיפי דכנא . כמזוזות הפתח : לברוקתי

איחגנא ליה ,כפא לקומתיה מיניה אוחבר ביה גרמא אמר היינו דכתיב °ולשון רכה תשבר גדם" חזא סמיא דהוה קא טעי באורחא אסקיה לאורחיה חזא רויא דהוה קא טעי באורחא אסקיה לאורחיה חזא חרוונא דהוו קמחדי לה בכה שמעיה לההוא גברא דהוה קאמר לאושכפא "עביד לי מסאני לשב שני", אדהך , חזא ההוא קסמא דהוה קסים,אחך;כי מטא להתם לא עייילה לגביה דשלמה עד תלתא יומי °יתבא קמיה אמר לתו אמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה? א"ל אנסיה מישחיא ,שקל לבינתא אותיב אחברתה,אתו אמרו ליה לשלמה ;אמר להו "הכי אמר לכו-הדור אשקיוה"לחרא אמר להו "ואמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה?אמרו ליה אנסיה מיכלא,שקל לבינתא מחברתה אותבה אארעא,אתו אמרן ליה לשלמה אמר להו "הכי אמר לכו-נגידו מיניה מיכליה", [לסוסיא] תלתא יומי עייל לקמיה ,שקל קניא ומשח ארבעה גרמידי, ושויא קמיה א"ל מברי כי מיית ההוא גברא ליה בהדין עלמא אלא ד' גרמידי,השתא בבשתיה לכולי עלמא ולא שבעת עד דכבשת נמי לדידי ;א"ל לא קא בעינא מינך מידי,בעינא דאיבגייה לבית המקדש וקא מיבעי לי שמידא א"ל "לדידי לא מסיר לי,לשרא דימא מסיר ליה ולא יהיב ליה אלא לתרנגולא ברא דמהימן ליה אשבועתיה" ומאי עבד ביה? ממטי ליה לטורי דליתי בהו ישוב ומנח לה אישינא דטורא ופקע טורא ומליך ביזרני" מאילני ושדי התם והוי ישוב והיינו דמתרגמינן "נגר טורא" בדקו קינא "דתרנגולא ברא דאית ליה בני וחפיה "לקינניה "ובי חא חיברתי",כי אתא בעי למיעל ולא מצי אזל אייתי שמירא ואותביה עליה רמא ביה קלא שרייה ,שקליה ,אול חנק נפשיה אשבועתיה,אמר ליה בניה מאי טעמא כי חויתיה להההוא סמיא דהוה קא טעי באורחא אסיקתיה לאורחיה?אמר ליה מכרי עליה ברקיעא דצריך גמור הוא ומאן דעבד ליה ניחא נפשיה זכי לעלמא דאתי ,ומאי טעמא כי חויתיה להההוא רויא דקטעי באורחא אסיקתיה לאורחיה?א"ל מכרי עליה ברקיעא דרשע גמור הוא ועבדי ליה ניחא נפשיה כי היכי דליליה לעלמא מאי טעמא כי חויתיה להההוא חדוונא בבית? אמר ליה בעי מימת גבראי בגו תלתין יומין ובעיא מינטר ליבם קטן חלילי שנין מאי טעמא כי שמעתיה להההוא גברא דאמר ליה לאושכפא "עביד לי מסאני לשב שנין" אחיכת? אמר ליה "ההוא שבעה יומי ליה ליה,מסאני לשב שנין בעי" מ"ט כי חויתיה להההוא קסמא דהוה קסים אחיכת?אמר ליה דהוה ,יתיב אבי' נוא דמלכא,לקסום מאי דאיכא תותיה. *תרוחה גביה עד דבנייה לבית המקדש,יומא חד הוה קאי לחודיה,אמר ליה כתיב °כתועפות ראם לו' ואמרינן "בתועפות" אלו מלאכי השרת "ראם" אלו השדים מאי דבוחיכו? מינן?א"ל שקול שושילתא מינאי והב לי עיזקתך ואחזי לך רבוחאי ,שקליה לשושילתא מיניה ויהיב ליה עיזקתיה *בלעיה ,אותביה לחד גפיה ברקיעא ולחד גפיה בארעא פתקיה ארבע מאה פרסי ,על ההיא שעתא אמר שלמה °מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש" *°וה היה חלקי מכל עמלי *מאי "וה"?רב ושמואל חד אמר מקלו וחד אמר גלגלו היה מחזר על הפתחים כלהיכא דמטא אמר "אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים"כי מטא גבי סנהדרין אמרו רבנן "מכרי שומה בחדא מילתא לא סריך ,מאי האי?אמרו ליה לבניהו:קא בעי לך מלכא לגביה?אמר להו לא ,שלח לו למלכוותא. "קאתי מלכא לגבייכו ?שלחו להו "אין קאתי",שלחו להו בידקו בכרעיה ,שלחו להו במוקי קאתי וקא תבע להו בגידוחייתו וקא תבע לה נמי לבת שבע אימיה",אתיוה לשלמה והבו ליה עזקתא ושושילתא דחקוק עליה שם,כי עייל חויה פרח,ואפילו הכי הוה ליה ביעתותא מיניה והיינו דכתיב °הנה ממתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבו על יריכו מפחד בלילות *רב ושמואל חד אמר מלך והדיוט וחד אמר מלך והדיוט ומלך/ לסמא דרישא ליתי שורבינא ובינא ואסא דרא ויותא וחילפי דימא ויבלא ולישלוקנגתא בהדי הדדי ,ולנטוליה תלת מאה כסי אהאי גיסא דרישא ותלת מאה כסי אהאי גיסא דרישא ואי לא ליתי ורדא חזרא דקא בחד דראולישלקיה,ולינטוליה שיתין כסי אהאי גיסא דרישא ושיתין כסי אהאי גיסא דרישא לאליחא ליתי תרנגולא ברא ולישתריה בזוזא חוורא אהדדיה גיסא דכייב ליה ,ונודהר מדמיה דלא לסמינהו לעיניה,וליתלייה בסיפא דבבא דכי עייל חייף ביה וכי נפיק חייף ביה.

לברוקתי

מהנך
תוספות אוצרות
לעזרות מסכר שחרחורו
בגמ' ד"ה הנעו אחר
אומנאי לגלגל האלק
(ההסכר יבא בהמשך
הגמ' בפי' המיוחס)
על יד המיוחס)

◇ הגהות ג' ראשי
שהחתי' אומנאי זך
שנפש' זך האלק

גליון הש"ס
רש"י ד"ה יגלח מין
עכו . וכן במולין דף
זס ע"ב כתך ליפסח
מיכלח :

מהנך
= הסכר תוספות
האומנות הנ"ל

= הגהות כל תוספות
שהוכר לאלף
--- תוספות אומנאי

[גי' כעין ערך הרב
תרדייה]

כמהכר כך

פי' בלע לשמה ג"ש
בלעפ ופי' בלע לעיזקא .
מ"ר

סנהדרין כ:

קהלת ו
ס"ת והחיב וזה
שם ג
שם ו

מיר ג

מגילה יא:

[כעין ערך חלף ב
פי' רזומרינ"ן]

מהנך
= הי"מ"ך ס"ב
אלף סכ: - הגהות
שאות על אחלות

לברוקתי ליתי עקרבא דשב חמרי וניבישיה בטולא, ונישחוק תרתי מתא כוחלא וחדא מנתא מיניה, וימלי תלתא מכחלי בהאי עינא וחלתא מכחלי בהאי עינא, טפי לא לימלי האי לא, פקע עיניה לשברירי דלילא ניתי "שודרא ברקא" וניסר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלבא וניטרפי ינוקי חפפא אבתריה ולימרו ליה *"אפא כלבא אכלא תרנגולא" ולינבי שב אומצי משבעה בתי ולית'בינהו ניהליה בצינורא דדשא וניכלינהו *בקלקולי דמתא, בתר הכי לפשוט "שודרא ברקא" וניימרו הכי "שברירי דפלוני לשברירי דיממא ליתי שבעה סומקי מגווא דחיוותא וניטוינהו אחפפא דאומנא' וליתיב אידו מגואי ואינייש אחרינא מאבראי וניימא ליה עוירא הב לי דאיכול" וניימא ליה האיך "פתיחא" סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחפפא, דאי לא, הדרי עילויה לדמא דאתי מתחתיה ליתי גברא כהן דשמיה לוי וליכתוב ליה "לוי למפרע ואי לא ליתי אינייש מעלמא וניכתוב ליה "אנא פפי שילא בר סומקי" למפרע ואי לא ניכתוב ליה הכי "טעם דלי במי כסף טעם דלי במי פגם" ואי לא ליתי, טיקרא דאספסתא 'ואשלא דפורייא' עתיקא' וקורטסא' ומוריקי' וסומקא דלוליבא' ונקלינהו בהדי הדדי וליתי גבבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא ולטמיש בחלא וניגדבל בקיטמא דדין וניתיב בנחיריה ואי לא ליחזי אמת המים דאולת ממזרח כלפי מערב ונפסע וניקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיסא וניישקול טינא בידיה דימינא מתותי כרעא דישמאליה ובידיה דשמאלא מתותי כרעא דימינא וניגדול תרתי פתילתא דעמרא וניטמיש בטינא וניתיב בנחיריה ואי לא ליתיב תותי מרובא וניייתו מיא ולישדו עליה וליימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלניתא לדמא דאתי מתחתיה בדקינן ליה בגוליא דחיטתא: אי סריך, מריאה קאתי ואית ליה תקנתא, ואי לא מכברא קאתי ולית ליה תקנתא, אמר ליה רב אמי לרב אשי והאנן אפכא תנן–גניטל הכבד ולא נשתייר הימנה כלום טריאה שניקבה או שחסרה אמר ליה כיון דמפומיה קאתי אימר איתמוחי איתמח, אמר מר "אי מריאה קאתי איתמוחי איתמח" מאי תקנתא ליתי שבעה *כלי מפירמא דסילקא, ושבעה כוני פירמא דברתי, וחמשה כוני פרידא, ותלתא כוני דטלפחי, וכונא דכמונא, וכונא דחבלי, ובכנגדן בנתא פטרתא וליבשיל, וליכול, ולישתי אבתריה שיכרא חריפא דשבתא לכבא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידאה וניימרסיה במישחא ומילתא ונחביה אטופרא דאליונא דההוא ניסא דכייב ליה, ונהדר ליה נדנפא דלישא, וניזרקיה לבישריה דקשי לחזורא אחנפא אמר רבי יוחנן *תומתי כי ממרו ועקרא דחומתי עדיף ממרו וניקוט בפומיה דהני לאוכומי צבשורא לייתי פארי דיש נפיא, ומלפחי בעפריה דישוחא, וחמרתא דבשותא וניקוט כאמגוזא בפומיה *ואיפתחי ליפתח ליה חברייה חתכי חיורתא בגילא דחיטתא ואסוק ליתי עפרא מטולא דבית הכסא וניגבול בדיובשא וניכול דמעלי ליה, ואברסי ליתי כיפי סתקא דניישחור, וכי אמטו אדחל בניתא ערוב שניתאומלי תרוודא וחביבשא חיורא, ומלי נטלא בת מחוזא חמרא נקידא, וניישלוקינהו בהדי הדדי, וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דחלבא דעיזא חיוורתי, וניטייפיה

לברוקתי . הכא משמע דיש לה רפואה וכן בפ' המוציא יין (שבת דף פח.) נמי קאמר שכן כותבין לברוקתי וקשה דבכבודות (דף נח:) משמע ליה גבי מומין הקבוטין ותומר רבינו ירחק דכל מה שהיו עובר מחיליו לו ע"י רפואה קלה משמע מוס קבוע לו נמי רפואה דהכא והמוציא היינו בתחילת החולי אבל בסוף החולי אין לו רפואה :

לבבא . שיניס כלפי' בקונטרס כאן ולא כמו שפירש בעלמא (ע"ז דף כח.) דהיינו מניסיים מדלתמרין בערבי פסמים (דף קיג.) לא תעשה ככא וכן בחולין (דף נה:) נתול כלי ושיני דנכרי וזה לא שייך לומר בתניסיים :

[ע"י תוס' שם ד"ה ככי]

[גירסת הערוך אשא]

[כ"ק כת. וכע"ז כת. כתב רבי תרגום מתשפות יניס תשובה]

[ר"ח בוני אבל בגירסת מהרב ערך כן ג מיתת בוני ושירבו תוכן ושני בשבתקי: בגירסת אלפסיני בוני ובפרש"י שם בוני מלת מבנין ובשיטכין כתב פרש"י בוני מדות ובקונט ע"כ ד"ה ם. בוני פרש"י שבת שם. ד"ה ובשעה]

מהנך △ ⑮-① ר' יצחק בר' יוסף בר' יצחק בר' מרי ז"ל

[בערוך ערך תמם ליתא דשתי ומפרו סי' בגע"ז פילפרו"ן]

לברוקתי : חולי שבעין שקורין טייל"ח : **דשב חמרי** . מעומר בשבט גוונין ממתח וקשה : **ונייבשיה בטולא** : **ברבי מנחם קוכלא ומדא מנחם מיניה** . שני תלקים כחול וחלק אחד ממנו : **מלחם מכחלי** . מכחול הוא כקף עוף לו קף רחב דק של עץ שטחל בו בכחול וטחן בעין : **מלחם מכחלי** . שלשה פעמים : **לימלי** . יכוש בעיט : **דלי לא** . מיזדהר ללא לימלי טפי פקע עיניה : **לשברירי דלילא** . שטרים הבחות על הלדס בלילה : **שודרא ברקא** . חבל של עיבר בהמה ושל זאב קוס ופרא : **וניסר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלבא** . יקשור אחד מרגליו ורגל הכלב בשני לחלי החבל : **ונטרפו ינוקי חפפא אבתריה** . יקשקשו תינוקות שבבי תרסיס אחריו : **וליימרו** . לחת זה : **אפא כלבא אכלא תרנגולא** . זקן כלב אוכה תרנגול : **קלקולי** . חשיטות : **ונחביה אטופרא** . בני הבחים להבי לומלי בלישרת דדשא : **קלקלי** . חשפות : **ליפתח** . יחיר הקשר מרגלו : **בבכיפי דניים** . בבבח עיט : **קומתי** . קמולים : **אחפפא דאומנא** . כלי חרס מטול שמקיזין לתוכו דם : **וניימא ליה עוירא** . לפתיחת הב לי ואיכול : **פפי שילא כר' סומקי** . לחת הוא : **טעם דלי במי כסף** . לחת הוא : **טעלא דפוריא** . חבל של מיטה : **וקורטסא** . נייר של מוכין : **ומוריקי** . קרוב : **וסומקא דלולבא** . דבר חלוס הגדל בגולב : **ונגדיל בפתילתא** . לשון גדילים יעשה פחילה מן הלמר : **ולטמיש בחלא** . יסרה בחומן : **וניגדבל** . יגלגלו בחפר וידבק החפר בו : **ונעדו מניה** . דרך מרגוז : **סריך** . נדבק הקש בדם : **גיגל** . חיטטוריי"ס : **כיון** . דדמית דכבדא שהיא חליה למטה מן הריאה טולה למעלה ונפיק דרך הפה : **סימר לחמומי לחמא** . כולה כבדא ולא נשתייר הימנה כלום ונפל לריאה דרך קנה הכבד שממוכר לקנה של ריאה : **כוני** . חלא חגרוף : **פירמא דסילקא** . קיבת חרדים חלילכדור"ש : **פרידא** . מין עשב ויי"ל חלייסיכר"ם : **וכונגדן** . כשיעור כל חלו : **כנפא פטרתא** . חלטוריי"ל של בהמה שהיה פטר רחם לחמה : **נבבא** . חולי הסיניס הפנימיים : **חומא יחידא** . רחק שוס שלא היה בו חלא נגע לחד : **ומחפיס** . יסחקו : **לחומרא דלוליבא** . על לפוחן של בוהן יד : **ונזדהר לבשרתא** . שלא יגע לחוחו שום בבשרו : **דקקי לחיורא** . לגרעת : **לחיכי** . הגדולים בגדון כחין נלגל וכשלן רוחי חשקנגייל"ן : **חומתי כי ממרו** . עני של חומס פילפרו עוב לרפואה זו כחין עשב שקורין ממרו בלשון חרמי: **ועיקרא דחומתי** . שורש החימום פילפרו : **עדיף** . לרפואה מחמרו, ממרו שבחמוני: **סני** . חומתי וממרו: **לאוכומי** . החולי שלא יגפח יוחר מדחי: **לבבא** . הלבעבועות שהקבח לחה שלהן, לחוכן שהחל יולחה **כשיבקעו** לוחו : **פתרי דריש נפיא** . סוכים גדולים שיפין למעלה בגפה כשהקרקין : **ומלפחי בעפרייסו** . עדשים עם עפר שהקלהן בהן : **ומבגולי בה** . חלהן פיטגר"י : **ומחומרא דבשותא** . פרח שבבשות הומל"ן : **כאמגוזא** . כשיעור של חקטרנגייל"ן **שיבקעו** וחלה הליחה : **ליפתח ליה** . כגרוח : **בגילא דחיטתא** . שהוא חלוי ויכיס זלא **שהקלים** לחוכו בראשו חחר ויכניסו בחוך פיו של חולה עד הבליעה ויפח חביכו בראש חחר ויחלו **שהקלים** ויפלו ויחכו על החולי : **לבשותא** . להעלות בשר לרפוחת **הביקוע** : **ממולא דבית הכסא** . מחחת של חבנים **שהסולרות** נבית **הכסא** בשנות ומחוקעה כעין חוכב : **לברסי** . חולי שקורין טורי"ל והוא בא חן הרחק דרך החוכם : **כי סיפקתא דניתאדוב** . כשיעור גלגל של חרט **שהסודר** שקורין **חמוניקא** : **חלבניתא דוכשניתא** . חלבנה **שהוקה** שקורין גלמא : **מרוודא** . כף : **נפיא** . כלי **שהזיק** רביעית : **חמרא נקידא** . יין ישן יפה שלינו חלוס : **וכי בשיל נשדור בשיל כוליה** . זה סימן יהיה לך לבשיבשל **שהשלוד** בידוע **שהשר** סמנין **שהבולין** לפי **שהוח** קשה :

וניטייפיה

ונעייפיס למחר קלחי דכרכא . יטיפטו על שלשה קלחי כרוב בכלי : ונכתבים בגווך דמרמסין . יגיס את הקדירה בקיסם של עץ שמזו מרמסין : נפקא דכלכא מיורא . לוחה של כלב לבן : וגנבול בנפשא . לרי : וכמה דשפשר . לו כרפואה לחרס לו להתפתח בתוליו : ניפקא לא ניכול . לא יאכל לותה הכלבים : דמפרק . מנתק חבריו : לגירא . חולי שקורין לחפטונא"ל : גירא דלילית . חן של לילית, לחן שעושיה כחן וטפלה עם הכרד : ונפיכי . העוקן למטה וביא יד למעלה : ונודסר מגילות . שיהו במקום שלין נחש מלוי : מנפקא . זהו רציעת וכן שם שכלי : לסורסא . קלוב : מפלגי מלפגי . *תהלוס תחוס כמין תולעת שני : לפירסא דליבא . שלבו פורח פשמיי"ר בלע"ז : ברושייאתא. חלות : וגשערינהו בכשכא . יקרה לותם כשותת מרכבי"ר בלע"ז : דלא עבר עלים מרכבין יומין . שנעשה הכותח : מרקא . מוג כמיס הרבה : דפרח ליביס . שדביריס תלשים הן כל חלו ומתיקין כמו של תדש : ליוקרא דליבא . שלבו כבד עלו : לגירסא דליבא . כלח הלב : ניניא . מיכמ"ה : מסני דיהן . פילפלין שלט : לניכולא . תולשים שבמעים : למערסא דמרמסא . עלה של עץ לחרט שקורין לורי"ל ופריו קורין ביי"ם : ניורא דגלגילא . זרע לוכוגא : וגליירא כשיפתא . יקרקרו בתחיכת בגד של למר נפן : ונידסר מביגמא . יהר שלא יבלע לת גרגיר הזרע: נמפייניס . למיעיו : נמיסר . לעטור לת הלשכול : פיסין . פוליליו"ל : נמסרי . לשלשל לתם עטור : ופימניך . שלא תחליף לשתות לת לשלשל ויבש לעטור : לינא . שם עשב וכשהוא לח סוכרין בו בהגות כך הלח סותם : לעשנא . שמוחל שלו נפות וגדול ממחא תולי : שב ניני דמיא . שבע עלוקות של מים בלעו שבעות"ם : ליפרחא דלא מיפסא . עז שלא ילדה : וניקו לפדיס . יעמור כשגדו : ומי גא . לי ליכא תעורת : ניתמייס . להתוח ממלא : ניני תורני . יקיא תלתו בכותל ויהבק בין שורות הכותל וייבש שם : ולימא סני . כי היכי דיבים האי טחלא כו' : ניקי שכבא . יטרח עד שיהא היכן ים תת שמת בשבת : ניקי . לשון בקיעות : ונשקליס לידיס . דשכבת : וניסיב לפדיס מחלא . דתולה :

וניטייפיה אחלת קלחי כרבא וניבחשיה בגווזא דמרמהין וכי בשיל גווזא במרמהין בשיל ליה כוליה,ואי לא ליתי נפקי דכלבא חיורא וניגבול בנפשא וכמה דאפשר,נפקא לא ניכול,דמפריק אגירא ליתי'גירא דלילתא' וניפכיה ונשרי מיא עליה ונשתי ואי לא ליתי ממיא דאישתי מיניהו בלבא בלילא וניזרוק מנילויא לבלויא *אנפקא דחמרא חייא לחמרא אנפקא דחמרא באהלא *תולאנא לפירסא דליבא ליתי תלת ברושייאתא רשערי ונשטרינהו בכמכא דלא עבר עליה ארבעין יומין וניכול, ונשתי אבתריהו חמרא מרקא,א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא וכל שכן דפרח ליביה?אמר ליה אנא ליוקרא דליבא אמרי לפירסא דליבא ליתי תלת ברושייאתא דחיטי ונישטרינהו בדובשא וניכול, ונישתי אבתריהו חמרא חייא לחמרא דליבא *ליתי תלת *ביעי ניניא ובעיתא דכמנא וביעתא דשומשימי וליכול לבאב מעי ליתי תלת מאה פלפלי אריכתא וכל יומי נשתי מאה מיניהו בחמרא,רבין דמן נרש עבד לה לברתיה ברב אשי מאה וחמשין מדיני היזן ואתמיא לברצא אנפקא דחמרא באסרפא דעראה לברצא חיוורא ליתי 'ביורא גלגילא' וניציירה בשיסתא וניתיירה במיא ונשתיה ונזדרך מבינתא דאי לא,מנקבא לה למעייניה למיסק-סיסין רטיבא במיא לחמישרא יבישתא במיא וסימנך 'איצא רטיבא דסבר נהרא לחמרא ליתי שב ביני דמיא ונייבשינהו בטולא וכל יומא נישתי תרתי ותלתא בחמרא ואי לא ליתי טחלא'דציפרתא דלא אופתח' ונטחיא בתנורא ונוקי להדייה וניתמא:כי היכי דיבים האי טחלא נייבש טחליא דפלוני בר פלוניתא" ואי לא ניטחייה ביני אורבי דביתא חדתא וניתמא דהכי ואי לא *ליבקי שבבא דשביב בשבתא ונישקליה לידיה ונותבה אטחליה וניתמא'כי היכי דיבים הא ידא נייבש טחליא דפלוני בר פלוניתא" ואי לא ניתי ביניתא וניטוייה בי נפחא וניכליה במיא דבי נפחא ונישתי ממיא דבי נפחא,ההיא עיזא דהות שתיא מיא דבי נפחא אישתחיט ולא אישתכח לה טחלא ואי לא ליפתח חביתא דחמרא לשמיה א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אי איתי ליה חביתא דחמרא לא אתי לקמיה דמי אלא מרגל בפת שחרית דמעליא לכולי עלמא לדרשחתא ליתי אקלקא ואילווא ואספידרא ומרתבא וחומרתא דפילון' ושיאפא דחמימתא' וניגנקט בשתקי דביתנא בקיטטא ודעמר גופנא בסיתוא ואי לא לישתי שיברא מרקא לשיגרמא ליתי פתיא דמנינו' וניגנדריה שיתין זימני אהא מטרתיה ושיתין זימני אהא מטרתיה לצמירתא ניתי תלת ניטופייתא דכופרא ותלת ניטופייתא אצרא דכרתי ותלת ניטופייתא'דחמרא'נקידא'ולישדי ליה:לאיש באמה ולאשה באותו מקום ואי לא ליתי אינא דזיקא ולתלי ליה לאיש באמה ולאשה בדרדין ואי לא ליתי חושא דהוריתא דשדרתיה דומה בת דומה ולישתלי ליה לאיש באמה ולאשה בדדין ואי לאליתי כינה*דובר ונקבה *ולישתלי ליה לאיש באמה ולאשה באותו מקום וכי משתין-נשתין אסיסנא בישתא בצינורא דדשא ונעיין בחומרתא דנפק מיניה דמעליא לכולהו צימרא לצמירתא ליתי תלתא גריבי סופלי,ותלתא גריבי אטרף אדרא ונישלוקינהו כל חד לחודיה ולישתיב ביניהו ולתבינהו בתרתי משכבי וניתי פתורא וננח עילויה וניקום מעילוי האי ולותיב עילוי האי,ומעילוי האי ולותיב עילוי האי עד דניסק ביה הבלא ולסחי מינייהו וכי שתי,ממיא דאדרא לישתי,ממיא דסופלי לא לישתי משום דמעקרי לצימרא נזוקא ליתי שבעה בוני דסילקא משב משארי ונישלוקינהו בעפריירהו וניכול ונישתי אטרף אדרא בשיכרא אנ

ענבי

ביניסא . דג : ונעוייס כגווך דני נפחא . יגלגו בנחלים שלפני הנפח : מיא דני נפחא . לותם שמכבה בהן את הברזל : ליפסא מכיסא דפפרא לשמים . יקלה חכיס של יין לשמייתו כלומר יפתה יין טוב תמיד הרבה : לא שמי קמי דמר . לשלל רפואה שיין רפואה

[ני' הערוך ערך שלל ו תולענא]

מלשון כתורים ומשלל רש"י

[ני' מה: כ"מ סו.]

ס"ל ליטול חלת ביעי ביעיתא בניניא וביעיתא וכו'

סי' כשישר ניעי

סי' קיתת

סי' מעיס ומפלגה

ס"ל ולישדי

עגבי

רב שימי בר חמי עבד ליה לההוא עובד כוכבים בן'. הקשה ה"ר תלתן דמתני לא מיסור לרפואת העובד כוכבים כדתמרינן בפ' יון מעמידין (ע"ז דף כו:) גבי מילדת ומיקה תפילו בשכר לפי שמגדלו לעבודת כוכבים ותו"ש דשמא כדי להתחכם ברפואה שרי כדי שידע לרפואת ישראל ע"י כן ת"ש[3] העובד כוכבים היה יודע שהיה בקי ברפואה זאת ושרי מסוס ליכה תו[3] שמא לא שייך כאן מגדל בן לעבודת כוכבים כמו במילדת ומיקה": דרך חמשה קרובין ושנן · דלמא הנך ג"י עובדי דרך חמשה קרובין: לעניין שמא יגלה אחריהן ג"י עובדי דרך חמשה קרובין:

פנכי מפנק · מטין גסיס: למרע מדמם · על ברזל של פוטיי"ר מדם: ויטוף · ימצה: לדבר אחר · לרעת: בלוגי פרפי · *בטלניות של פרסיים שמלכלכין לחזן במי סם המות: דמפקיד מביתיה · לוותה על ככסון: מנף *שמוג · תומן חזק: מכל דכר · שהוא טוב לו ומתוק לחיכו ואוכל ממנו כל תאוותו מביתו לידי חולי שמוו לחיו: פוסיל ואמר מר · שהתמרים יפין לגוף כל כך: מפנקן · ממממות: מפנקן · מטלטלות: מפנקן · טחטח כח: ולא מפנקן · לשון מתענגות לתהלב להיות לחסנים ואע"פ שהן מתוקות: כל שקייני · כל מקיין מלשון שתה לרפואה ים להן מכין ימים למחוסה ים מהן ג' ים מהן ז' ים מהן י"כ: כונס דשמיפה דמלפפי · מלא תגרוף מן שהיפה שם מחלב העשוי מקמח עדשים ומלח: וגלגרך גופיה כפדיניס · כדי שיתמצה גופו ויזיע: ולישל דנוקמיס · ולא יהיה לחם שיקיעו לפי שהיפה יפה לו: לחול מנים · מלא מעיך מנים ושתה מנים והגה מנים בטעך ריקם: ולכשכשתה · וימלא בטעך כעם תעמוד על מילואך לכל חם תמלא מעיך מלילה ושתיה לכשכשתה תבקע: כמיכול · לטיכול *בחומץ לו פת ביין: שפנחך · שערבה לך: משוך ידך מימנ · מלא תמלא לחם כריסך: מילית · יין רע: ויפך · מלשון: ריחתה · שים לו ריח טוב מאד: כלפרני לבקרים: פויין לו · שם נתעברה בחולו תקמים: בעלי רחמן · חלשים הרבה מחמת שים להן ברן כמות כדתמרינן בכתובות (דף עז:): דלא מפיס מידי · בין הקזה לחמים: נכפיס · טפלין מחולו מולי: עויס · קרבנ"ש: סס דלריא · סס רפואתה של דלריא דרדלת שמה: קורטפי · דשומי · קרו"ג הגדל בקרקע מוכל כזכל הלחן: מוריקא דמוסי · קרו"ג הגדל בגדר של חיזמי שקורין שבי"ל: מלים · לוטם בלועזי: בדבך מרן · שתין לו כח לשתם: קפיזא · כלי מחזיק ג' רביעיות: ונדוקינסו · יכתשם הדק: לנפרוסי · נתמיים: פחד · דאגה שרוחה על דבר העתיד כגון מירוד מוטעת לו פחד חייב וקורין כויכש"ת: מחרמר · מוקף דאגה: מכל ומפד · מיד קודם שקשה מעט: פעוסק מוחן · כולן לחחת: מעורם · שם תקה: ומיסוגן יפה · כשים לחלם מעט מהם יפה לגופו לרפואה וטוב שיהא לו קלת מחלת יהא לו כלום: מכל רוכן קשה · כשים לו הרבה: דרך · להלך בדרכים: ודרך מרן · תשמים: עוסבי · מעשו יפה ורוכו קשה מחכעו מת"ח ותלביה לבנו: תמין · לרחון ולשתות: נפק · לרעת: גדגדניות · חיילנדל"ש: שלא כומנס · לקמיה מפרש: ופקוח דם נמפס · היא ממעטת כפלים בכולן:

ד א מיי' פ"ד מהלכות דעות הלכה טו:

ה ב מיי' שם הלכה ח:

ו ג ד ה מיי' שם הלכה יט, יש עוש"ע ת"ח סי' רמ סעיף טו:

ז ו מיי' שם הלכה ג:

ח ז מיי' שם הלכה יח:

[ועי"ע. תוס' ע"ז טו: ד"ה נוטל/מהנך (לחוקי)]

ט ח מיי' שם הלכה יט עוש"ע ת"ח סי' רמ סעיף יד:

י ט מיי' שם הלכה יח:

[ע"ז. השלכת ס"ת נכתבת לכלבים (וכ"ה)]

[מס' ד"ח דרבנ ס"ז נכתבת לר. ע"ש]

[מסכת כלים]

[נתוספת לגיטין דפה ליתא מחישין וכ"ה בערוך וכע"י]

שכח קכט:

שכ"ל נכ ונ"ב (הגיהות)

נליון הש"ס

גמ' אמול שלים ושתה שלים וסי'. עי' מה דף כד ע"ב תד"ה תלינהו:

דקתני אין בדבריו המחרונים כלום · מיירי בזמן הלבון דייק והוה ליה למימר הכי תלו ויכתבו ויתנו לו כמי דייק מדלא תנא תלו לריך לבודקו פעם אחת דהוה מסתמא עד שיסתפה: **ורבי** אמר רבי יוחנן הכי והא אמר שמואל אחת כל שהיא ולא בעי בדיקה ומ"מ הסתם דמדמי ליה לחתו קודייקוס מקקי ליה מקני דקתני מי שחתו קודייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום והכא בסתם בו אחת ואמר כתבו הרי הלו יכתבו ויתנו י"ל דהא פזיזות דכתבה אמאר כתבו תכתי דעתא ליומת היה ולא דמי לחתו קודייקוס אבל קוסם שיכתוב ויתנן יחתם ויתקלקל ועל עסת כתיבה נרתה לו לדמות לחתו קודייקוס ומקה דלרבי יוחנן דאמר אין כותבין ומתנין עד שיסתפה הקשה הרב רבי אלחנן דלאמתי פריך לרבי יוחנן לרים לקים כמי מיקני דהא טעמא דרים לקים בחתו קודייקוס משום דסמיה (ג) בידיה והכא דאין סמיה בידיה מודה ר"ל דאין כותבין ומתנין דמדמי ליה לשומה ולספרים דלא גרסי ומי אמר רבי יוחנן הכי ס"ם דפריך לחרוייהו אי נמי נקט רבי יוחנן משום דקאמר בהדיא אין כותבין:

ורמז ואמר כתבו גט לאשתי לאסתר והרכין ברחמו ואמת אין לריך לבודקו כמו במתניתין משום דאית ביה דעתא ליומת כדאמרינן בסמוך: **התם** דעתא ליומת היא · לא יהא רבינו יתקן עד מתי יתאב דעתא ליומת דליכא למימר דבדקוהו בסעם נחיצת הגט דאם כן לא הוה פריך מידי לרבי יוחנן ואמת עד שיודע שנסרפה דעתו יתאב דעתא ליומת ובגט שכיב מרע תומר ר"י דלריך ליזהר שלא יתקלקל בין כתיבה לנתינה דאם נתקלקל בינתיים תפילו נתפקח לבסוף אין מוטיל לתי' לריס לקים דהא לא סמיה בידיה ופעמים שמכיב מרע ליט בדעתו ומסתפקת לי תסבינן ליה כשוטה לו שמא תוכנת בעלמא הוא דקתניא וכיון דמי: **ואי** מלקת דעתך מי הוא למתי מעידין כו' · דמלקת דעתך דמעידין עליו שכבר מת קאמר ומסני מי שפוה לגמי דלתנר קודם שימיכה ד"ה ליכא: **אלא** מעתה יהא גולה על יהו · למימל פריך לכיון דקתמר ממת לתלמר היה לו לגלות ולא תמיהת לי הוא ושוטה למת ושוטה לא מהני כלל ופריך ד"ה לי מאכת כבר מת דקתה ליה מפי דקתה ד"ה דגלות תלי במת לתלמר ותם לא מת לתלמר ליט גולה דם"ד דכתבי תלי לרישא דכתיב גבי גלות ויפל עליו ויתות (במדבר לה) משמע ליה לתלמר תע"ם שכמוזר מייב לפילו לא מת לתלמר יש מיוק בין מיתה לגלות כדמפלגי בגלות ביה דרך יריכה לדרך עגיה וכמוזר אין שום תלות וליה ליה הסתם הא דפריך בתלו בערכין (כתובות דף נב:) ממתי דכמוזר ונקה המכה מקטלא ולמת בשוגג ומתי ונקה מגלות דמשמע דחייב גלות לפילו לא מת לתלמר: **דרישיזין** שמת ברות בלבלתו · דווקא בגלות מייקין להכי טעמא לכל כמוזר ושמת יש שום דרשת גבי גלות כמו שים מיוק בין גלות לעיכה בדרך יריכה ועגיה והא דמשמע בתלו שנערות (גם זה שם) כי מוקי ונקה המכה תשוגג דחייב גלות תפי' לא מת לתלמר מייבי בחיתת דשיחת וכגון דלא פירכם: **בביתא** השיחת לא דלא פירכם · מר חשיב בלבול הרוח קירוב מיתה יותר מפרכסם ומר חשיב פרכסם קירוב מיתה יותר מבלבול הרוח ותרוייהו כעו שימות ממתה הרוגח ולא ממתה דבר אחר לי נמי מר חשיב פרכסם ממתה רוגח משום דכל אדם דרכו לפרכם ממתה שמיתה ומר חשיב בלבול רוח ממתה רוגח משום דאתי ממילא לי נמי לא פליגי הכי ליתני ולא חשיב בביתא דשיחת ולא פרכם והכ"ם מפרש נפקותא בין הך טעמי: (פייר נעיל דף סה:) **בורקין** לוחו שלם פעמים · פי' שלם פעמים על גלו ושלם פעמים על הן דהייט שלם פעמים בין הכל ובגמרא דקאמר וימוח למת שימית ולגלו לגלו נקטיה לי נמי שימית דהן הן גלו משום דלא ניבני תרוייהו דתרוייהו בעיון כדפירכת תלא כלומר ובאר מהן לי בלגו לי בהן ליט בדעתו ו"ם דל"ג לי נמי ובדיקה זו מפרש בירושלמי כיצד בודקין לגלו והן חומרים לו שכתוב גט לאשתך לומר לגלו כי' · **דבי** רבי ישמעאל תנא · לגלו לומרים לו לאשתך לומר הן לגלו לבתך לומר למימר כיה דשיחת דלגלו לגלו לי הן הן נקטיה שלם שיחת טוטה כיון שיחת מכמה גדולה כיון שיחת טוטה בין יחות הכלמים לפילו בעיון שלמה גלו ושלמה הן סירוגין לי בעי: **ונירחוש** שמת קירוחת לחדיה · ולמה לו לחוסבו כשוטה ונלמר שחיה גם ונעגן לתשתו מכס:

למטה=למטה מן הביצים,למעלה=למעלה מן הביצים וכשות שלא בזמנה תנא בשם שקשה שלא בזמנה כך יפה בזמנה אמר רב פפא זמנה=חמון,שלא בזמנה=טבת, יומי ניסן ויומי תשרי לא מעלו ולא קשו: אמר "כתבו גט לאשתי" ואחזו קודייקוס וחזר ואמר "אל תכתבו" אין דבריו האחרונים כלום: אר"ש בן לקיש כותבין ונותנין גט לאלתר ור' יוחנן אמר "אין כותבין אלא לכשישתפה, מ"ט דר"ל? דקתני אין בדבריו האחרונים כלום ור' יוחנן אמר לך "אין בדבריו האחרונים כלום"=דלכי מתציל לא צריך למיהדר אימלוכי ביה ולעולם אין כותבין אלא לכשישתפה,במאי קמיפלגי ר"ל מדמי ליה לישן ור' יוחנן מדמי ליה לשוטה ור' יוחנן נמי לידמיה לישן: יישן לא מחוסר מעשה האי מחוסר מעשה ור"ל נמי נידמייה לשוטה? שוטה לא סמיה בידן האי סמיה בידן=בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא ומי אמר ר' יוחנן הכי *והאמר רב יהודה אמר שמואל ישחט בו שנים או רוב שנים והמן ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו ותניא *קראחד מעיד או צלוב על הצליבה והמו ואמר "כתבו גט לאשתי" הרי אלו יכתבו ויתנו הכי השתא התם דעתא צילותא היא וכחישותא הוא דאתחילה ביה אבא דעתא שנישותא היא,ומי אמר שמואל הכי והאמר רב יהודה אמר שמואל ישחט בו שנים או רוב שנים ובדח מעידין עליו? "ואי ס"ד הכי הוא אמאי מעידין עליו? "אמרי הכי הוא וסופו לכזות, אלא מעתה "הא גולה על ידו ואלמה תניא ישחט בו שנים או רוב שנים ה"ז נאמן גולה! הא איתמר עלה א"ר הושעיא "חיישינן שמא הרוח בלבלתו אי נמי הוא קירב את מיתתו, מאי ביניהו? "איכא ביניהו דישחטיה בביתא דשישא ופירכם אי נמי דשחטיה בבירא ולא פירכם: נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך רבו: צלחוש דלמא שיחיא דלאו לאו נקטיה אי נמי שיחיא דהן הן נקטיה? א"ר יוסף בר מניומי אמר רב נחמן דאמרינן ליה בסירוגין, צלחוש דלמא שיחיא דסירוגין נקטיה? "דאמרינן ליה חד לאו ותרין הן, ותרין לאו וחד הן,דבי רבי ישמעאל תנא אומרים לו דברים של נימות החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות החמה מאי ניהו אילימא *גלופקרי וסדיני? צלחוש דלמא קורא אחדיה א"נ חמה אחדיה אלא

[תוספתא רפ"ב]

תוספות ר"ד

אמר כתבו גט לאשתי ואחזו וכו' ר"ל אמר כותבין ונותנין לאלתר ור' יוחנן אמר אין כותבין אלא לכשישתפה ס"ם דר"ל דקתני אין דבריו האחרונים כלום ור' יוחנן אמר לך אין דבריו האחרונים כלום דלכי מיתציל לא צריך מיהדר ולאימלוכי ביה לעולם אין כותבין אלא לכשישתפה בסאי קמיפלגי ר"ל סדמה ליה לישן ור' יוחנן מדמה ליה לשוטה וקי"ל ר"ל ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן: איני והאמר רב יהודה אמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים מעידים עליו [ובשני] הי הוא וסיפא לשמה: נ ש ח ט ב בורקין אותו נ' פעמים ונירחש דלמא שיחיא דלאו לאו או דהוין הן נקטיה אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן דאמרין ליה תרי לאו ותרי הין תרי לאו ותד הין דבי ר' ישמעאל תנא אומרים לו דברים של ימות החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות החמה סאי [ניהו אילימא] גושפקי וסדיני ניחוש דלמא קורדא אחדיה או חמה אחדיה אלא בפירוי

[תוספתא רפ"ב]

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה ומי אמר וכו' משום דסמיס בידן ובידי דאין סמיס בידן מודה: (כ) ר"ה סדקין וכו' דאמר אמר לתו לאשתך אמור לה גט לאשתך אמור כן לאשתך לא אמר כן לבתך:

גליון השי"ם

תוס' ד"ה מיישין · עי' שבועות ד' לד ע"ל תוס' ד"ה של פי עניים:

ס"ל נשפקר [כעיון ערך נשפק גולם נשפקר פי' כן גולפקרין]

(ועי"ע תוס' כתובות לג: ד"ה דלמת ותוס' יבמות קכ: ד"ה אלמא משמה ד"ה מייתין ותוס' ע"ז לד: ד"ה של פי)

פי' כין כל פעם לתומרים לו לבתך ותומר כן

נוסחא מדוייקת עם הערות אוצר הגדולים אוצר הטיטורים בדיקת אחת מאות כתבי יד קדמונים ודפוסים ראשונים וישנים הוצאת "אוצר התורה"

כפירי. שחוסם מטיס כתוספ שמה כגון לרישיס בימות הגשמים ובימות הסמה ניפסל"ס: תפרש. שהיה פיקח בכפכפה וקדושין קידושין גמורין וחכן ביבמות (דף קיב:) נתחרש הוא לו כשחטה לא יוציא עולמית לפי שאין כח בגירושי תרשות להפקיע קידושי תכמים וקאמר רב חסף יכול לגרש תוך שכתב תורה אור.

(נקמן עב:) דיודע לכתוב על הקלף "כתבו וחתמו גט לאשתי אתם פלוני ופלוני" ומסר להס, פיקח גמור הוא וכותבין וחותמין: **אלם מחמרים אתני אלם.** לכיון דשומע הוא הרי הוא כפיקח לכל דבריו אבל חרש הוא שאינו שומע ואינו מדבר אי נמי לפי שאינו מפיק, ולפי שאין חכמתו מתיישבת רב לא קאי ידעכל: חרש שמדבר ואינו שומע וסו חרש ועל זה חרש שמדבר ואינו שומע וסו חרש. מקום והשווהו לשומה דוסו כפיקח לכל דבריו כדקתני בהדיא לכל חרש דרב כהגא (לעיל) לא שומע ולא מדבר: **מישמקיל מילוליה** - טעריקין דלשם: **אי קשיא לי.** כהא דרב כהגא: **פרט לאלם.** שאינו מייב לכתוב אלא לקרון שטוחה על שטוחה העדות אס האניטו והרכין ברישו שאינו יודע: **אי יכול לגרוע מפוך שכתב.** ואס אינס יכול לדרב כהגא ליפטר: **מפיהם** - על פי שיש עדים": **ולא מפי כתבס** - יטילו בי"ד לאס דמי לשטר שמתקיימו ביומו דהסוא לוכרוס להכי: **כשם שכתוקים.** לשטתס והרכין ברישו קא: **למשות ומסנות.** למכול בנכסיו: **לעדיות ולירושות.** כולס מפרש ואזיל: **קמני מיסא לעדיות** - שיעיד עדותו מפי הכתב והאתמרת מפיסס וזה גלוס: **בעדות גמס** - להשיאס: **דאקילו בה** - בעד אחד קרוב ושפחה: **ופרכינן קתני ירושות.** וקא סלקא דעתך להעיד על ירושה שהוריס לדס מעולם: **אמר רבי אבהו** - מאי ירושות בעו בשר רבי אבהו ירושה בעו לאתויי אס לא כתב לו אלא הרי את מגורשת מהיום ולמחר בא ומת בעלה ירשה דהוי כמו שכתב לה מהיום ולמחר: **ואי** - יכול לדרב מתוך הכתב דהגדה ס"ג שכתב לדפרישים אע"ג דממעט "מפי ומכתב מחלוקה לפי שאינס כתמר ותמכס מתילה ודאי לא הוי אלא כפה ועוד דהכס" ילילו ונעשה מועט הלוים שלריך בלשון הקדש ומיהו נמי שמעינן דהויא כפה כמו בלוים: **מפיהם** ולא מפי כתבס כפ' שני דכתובות (דף כ:) התכיבי **קתני** מיהם עדיות. תמהי לקמני פרטו לאלם שיהו יכול להגיד יבמתו ממאן אילימא דנפלה ליה מאחיו חרש כשם שכנישתה ברמיזה כך יציאה ברמיזה אלא דנפלה ליה מאחיו פיקח ואיבעית אימא לעולם דנפלה ליה מאחיו חרש ונזקקה לאחין חרש אטו אחין פיקחי אין כאן יבמתו לא מיחלפא, אשתו ביבמתו לא מיחלפא, ומי גזרינן חרש אטו פיקח והתנן

אלא בפירי. אין לפרש שמחולין לו אס רוסה פירי של יתומ למזון בכבושים בדבס לו בענין אחר אלא שמחולין לו אס רוסה שילקטו לו מן החיון: **אמר** רב יוסף מלי אמ"ל מניא כשחתך כ' · תימה לר"י לדרבה דתיקני לדבר מתוך הכתב עדות מעולה יותר מכתב גמור דלא מלי למיעבד הכי ולא מלי למיעבד הכי ולא מלי למיעבד הכי ול

כו א מיי' פ"ו מהל' יבום והלכה עז סמג עשין מז טוש"ע אה"ע סי' קמה סעיף יג:

כז ב ג מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה כג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קיב סעי' ז:

כח ד מיי' שם פ"ג הלכה ה סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קכ סעיף ד:

גליון הש"ס תוספת ד"ה אבא ואין לו כתב הנצ"ב ואחרים חותמין עליו ונוהגו לאשתו ומפקיע קדושי מקחותי כרב כהנא אמר רב: ומקשה הרש מעיקרו לא אדרבה (מיקלקל) כשם שכנס ברמיזה וכבל רמזו טמטון וכ"ש על כתיבתו ומהדר אי באשתו הכי נמי הכא במאי עסקינן כיבמתו יבמתו דנפלה ליה מטאו אילימא דנפלה ליה מאחוי הרש סוף סוף כשם שכנס ברמיזה כך מוציא ברמיזה אלא דנפלה ליה מאחוי פקח נמצא שכשיו דפליגי רבנן ורשב"ג בכתיבת החרש דרבנן סברי הרש לא יועילו רמזיו ולא כתיבתו לגבי נפ וכבון שכנס בעודו פקח שקדושיו קדושי תורה דאי בהרש פעיקרו ליכא מאן דפליג דכשם שכנס ברמיזה כך מוציא ברמיזה ואתא רשב"ג למימר אין סופרין עליה הרש אין סופרין עליה מהרש מעיקרו שלא למדה מדעת אותה כתיבה ודאי לא מהניא גבי יבמתו שנפלה לפניי מאחוי פקח שאין ביאתו ונישו חשובים להפקיע זיקה דאדרייתא ואפילו ע"י כתב אבל בכתיבת פקח ונתחרש שלמדה

בעודו פקח מהניא כתיבתו לאחר שנתחרש להפקיע קדושי מקחותו ואע"פ שרמזיו אין סופלין כתיבתו סופלת ורב כהנא אמר רב דאמרי כרשב"ג : א"ר יוחנן הלוקים עליו חבירו על רשב"ג : פי' היא הברייתא שהבאנו למעלה ואתא ר' יוחנן למימר דרשב"ג דאמר בר"א בהרש מעיקרו לאו לפורושי דת"ק קאמר ולא אתי לאיפלוגי עליה אלא קים ליה לר' יוחנן דמיפלגי פליגי: אמר אביי אף אנן נמי תניא נשתפח לא הצא • פי' מפני שאין לה יד ואין לה דעת לשמור נפשה • נתחרש הוא אי נשתפח לא יוציא עלמית מאי עלמית לאו אע"ג שיכול לדבר מתוך הכתב שאין לחלק בין • כתיבתו לשאר רמזיו וכיון דרבנן פליגי עליה דרשב"ג ושרם מתני' דיבמות נפי פליגא עליה הלכה כשתם מתני' ולקמן בפרקין נפי אמרינן לאשוקי מדרב כהנא אלמא לית הלכתא כותיה שאין סופלין על כתיבתו כמו שאין סופלין על רמיזותיו לחפקיע קדושי מקחות: **כהנ"י** אמרו לו נהוהו נפ לאשתך אמר להם כתובו ואכלו ושתו אף על פי שכתבתו ותחתמוהו ונתנוהו לו חזר ונתנו לה הרי הגט בטל עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים תחתמו אתכם לר' יוסי בין בכל ענין בין אמר לב' בין אמר לשלשה ומשום שלשה נקט כתנו דהא חס אמר הנו טמטון ונהכי נמי דלא מהני אפי' בשלשה דהא בשלשה מיירי דכתבו לה מהני אפי' בשלשה ומ"מ פריך דה"ל למיתני בסיפא ולפרש בהדיא עד שיאמר לשלשה הנו : **הבא** במאי עסקינן דלא אמרו • שלקח דעתה דלה קיים לקחקויי עד שיאמר אמרו מיבעי ליה דניחא ליה למיקנו דומיא דריש שהבעל מצוה לעדים עשמם לעשות אבל לומר אמרו אומר לאחרים שיאמרו לעדים לעשות וה"מ השתא דמוקי לה כרבי יוסי למאי נקט כתבו הוה ליה למיקנו הנו וכ"ש כתבו ועוד כיון דכתבו לאו דוקא והוה הדין הנו נימא דהוה הדין נמי אמרו ומיהו קשיא סיפא עד שיאמר לסופר כתוב וט' ויש לומר דלא תקשי הנו למיתני הנו דמסיפא דהכי תנן לקמן "אמר מילי מימסרן לנאים" דלקמן בפרק התקבל מפרש דלא תקשי הנו מדלא תנא עד שיאמר הנו : גמ לגמרי אמרו לשליח דלא בעי לשון מסוים ומשום הכי לא תנא עד שיאמר הנו : ול

ר' יוסי היא · הלכך ליכא למיחש לתוכחת דלמא לר' מאיר ליכא למיחש דלמא זימנין דאמר לפלוני ויכתוב ולפלוני ופלוני ויתחתמו" ואזלי הני שלוחי ומייתי לכיסופא דסופר ומתחתי ליה בלא דעת הבעל הלכך לר' יוסי ליכא למיחש להכי שהרי לית ליכתוב סופר גט אלמן לית לחש כן ישמע מפי הבעל

[עיין כתו. וש"נ] עלמו: **ואי ס"ד מודה ר' יוסי בלומר אמרו** · הך תוכחת גופה לר' יוסי ליחש: **כולם ר' יוסי היא** · ורישא דאמר "כתבו" לאו דווקא דלפלוני "תנו" כמי שפסול כדקתני סיפא "עד שיאמר לסופר ויכתוב ותולמח דמגח למיקני ולאומנוסי ונקט למילתיה בלשון זה מיבעיא הך לאו לאפוקי הא כמי שפסול עד שיאמר כו': **מגיד דוקיא דרב חסדא** · דכתומר אמרו כמי פסול רבי יוסי: **לאפוקי מדרב כהנא** · דאמר לעיל (דף עמ') מרם שיכול לדבר מתוך הכתב כותבין וטוענין גט לאשתו: **מתני' מי שאחזו גט מפי ב' אומרים** כלום · דמשמע לכשתמות ואין גט לאחר מיתה: **זה גיטך מתולי זה** · משמע מתולי זה ולילך וכיון שמת מתוך החולי נמלא שלין הגט של כלום

[לעיל פו:] לאחר מיתה: **מכיון ולאחר מיתה**

[לעיל עג:] **גט ואין גט** · מספקא לן לר' תנחה הוי מכיון שלא שמעו שום וכיון שמת נתקיים התנאי ונמלא שהוא גט ומשמע נתינתו לו חזרה הוי שמחזי כו ומתי לאחר מיתה מכיון ולאחר לאחר מיתה יהא גט ואין כלום דכשלמת נבי מתנה ליכא למימר גופא מכיון ופירלא לאחר מיתה לכל הכא ליכא למימר הכי ולי משום תנאה ס"ל למימר מכיון שלא שמעו שום וכגמרא פריך מ"ש מריעת: **מולנה** · שמת גט ואין גט: **ולא מסייעתא** · שמת גט הוה והויא לה גרושה אחין וקיימא עליה בכרת החולי ולא בחזילה: **גבי וסדר מני** · **כי אלמא לאו כלאחר מיתה דמי** · לפילו במכיון ולאחר מיתה מני סיפא גט ואין גט: **משמע כשמכיון** · שם יתקיים תנאי זה שתמות וכשמת הוה גט למפרע לכל לאחר מיתה לא משמע תנאה וספוקי מספקא לן: **ומולנה** · כלומר שמוכיח להמייבא דמספקא ליה לי הוה גט לי לא ולקמיה מפרש ואזיל: **וכל מדסיפא** · גבי מכיון ולאחר מיתה" תנא "חולנת" ובריישא לא תנא מכל דדווקא קתני:

[לקמן עו: עה: ב"ב קנ"ו קנ"ו ע"ו ע"ב: ב"ב קנ"ו ד"ה מופסקת ד"ה מתוכות ע"ת] **מתני'** · דכבני מכיום: **כרבנן** · דפליגי עליה דרבי יוסי בית שמלין (ב"ב קנ"ו) דקא תני הכותב כל נכסיו לבני לריך שיכתוב "מכיום ולאחר מיתה" ואי לא ה"ל ע"ג גט לאחר מיתה וה"ל מתנה לאחר מיתה **ורבנן סוגא כר' יוסי דאמר** · התם לית לריך דקתסבר "אמו של פלוני מוכיח עליו דמכיון נתן לו את גוף הקרקע והפירות יהבל הוה בחזיו דאם לא נתן לו הגוף מעכשיו למה נכתב זמן בשטר המתנה: **מגילת נמי גט ליכני** · דהא לאחר מיתה ס"ג דלא כתב "מכיום" כמאן דכתב מכיום דמי ומכיום אם מתי תנן במתני' דכתר: **מעמידי דר' יוסי לא ידענא** לאחר מיתה קאמר ס"ל:

[עיין מה שפי' תוספות בכתובות כ: ד"ה הכי וה"ה] הגהות הב"ח (ה) גמ' וכ הונא כר' יוסי כ"ל ומיכת לאחר נמחק:

ר' יוסי היא דאמר *מילי לא מימסרן לשליח, ואי ס"ד מודה ר' יוסי באומר אמרו נפיק מינה חורבא דיזמנין דאמר להו לשנים "אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויתחתמו" ומשום כיסופא דסופר חיישי ומתחתי ליה ובעל לא אמר הכי! אלא מתוורתא רישא ר"מ וסיפא ר' יוסי **רבי אשי** אמר כולה ר' יוסי היא ולא מיבעיא קאמר: **לא מבעיא** היכא דלא אמר "תנו" אלא אפי' אמר "תנו" לא, **לא מיבעיא** היכא דלא אמר לבני תלתא לא, **לא מיבעיא** היכא דלא אמר "אמרו", אלא "אפילו" אמר אמרו נמי לא, **תניא** כוותיה דרב אשי: **כתב** סופר לשמה וחתמו עדים לשמה אע"פ שכתבוהו ונתנוהו לו ונתנו לה הרי הגט בטל עד שישמעו קולן שיאמר לסופר "כתוב" ולעדים "חתומו" **ישמעו** לאפוקי ממ"ד *מודה רבי יוסי באומר אמרו "קולן" לאפוקי *מדרב כהנא אמר רב: **מתני'** "זה גיטך אם מתי וה"ג גיטך מתולי זה, זה גיטך לאחר מיתה" *לא אמר כלום. "מהיום אם מתי, מעכשיו אם מתי" ה"ז גט. *"מהיום ולאחר מיתה" גט, ואינו * גט ואם מת חולצת ולא מתייבמת. "זה גיטך מהיום-אם מתי מתולי זה" ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומדין אותו: **אם** מחמת חולי הראשון-מת, הרי גט, **ואם** לאו אינו גט: **גבי** אלמא אם מתי-כלאחר מיתה-דמי, והדר תני **מהיום אם מתי, מעכשיו אם מתי** אלמא "אם מתי" לאו כלאחר מיתה-דמי! אמר אביי "אם מתי" = שתי לשונות משמע: משמע כמעכשיו ומשמע כלאחר מיתה-אמר לה "מהיום" כמאן דאמר לה מעכשיו דמי, לא אמר לה "מהיום" כמאן דאמר לה לאחר מיתה דמי: "זה גיטך **אם** מתי" לא אמר כלום: אמר הונא **ורתלצת**, והא לא אמר כלום! קתני? לא אמר כלום-דאמירא לעלמא, ולבסוף נמי * אמירא, והא מדסיפא "חולצת" מכלל דרישא יבומי נמי מיבמה? מתני' כרבנן, ורב הונא (ד"ה) דאמר כר' יוסי *דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו, אי רבי יוסי, חליצה נמי לא תיבעי וכ"ת ממפקא ליה לרב הונא אי הלכתא כר' יוסי או אין הלכה כר' יוסי **זמי** ממפקא ליה *והא **רבה בר אבוה** חלש, עול לגביה **רב חנינא** ורב נחמן א"ל רב הונא לך"ג בעי מינה מרבה בר אבוה: "הלכה כר' יוסי או אין הלכה"? א"ל מעמא דרבי יוסי לא ידענא 'הלכה', איבעי מינה? א"ל "את בעי מיניה 'הלכה', ומעמיה דרבי יוסי אנא אמינא לך, בעי מיניה, א"ל הכי אמר רב 'הלכה כרבי יוסי', לבתר דנפק א"ל היינו מעמא דרבי יוסי דקסבר 'זמנו של שטר מוכיח עליו', אלא ממפקא ליה

ומשום כיסופא דסופר מיבעי ליה · הוה מלי למימר מר כאן ולא תעמה כו' ולתפוקי כדמסיק כיון דלמר מר כאן ולא תעמה כו' (לעיל סו:) הלא לפי שכבר דקדק "ולא תם לחזור ולהתלריך בהתקבל (לעיל סו:) ומכאן יש להוכיח דפרק מי שחזו סדרו לחר התקבל":

לא מיבעיא היכא דלא אמר לבי תלתא כו' · לא מיבעיא קאמר אפי' ר"מ דקאמר לא מיבעיא היכא דלא אמר תנו נמי לא · ולא מיבעיא היכא דלא אמר אמרו אלא אפילו אמר אמרו נמי לא: תניא כוותיה דרב אסי כתב הסופר לשמה וחתמו עדים לשמה אף על פי שכתבוהו ונתנוהו ולא חזר ונתנו לה הרי הגט בטל עד שישמעו קולו שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו ישמעו לאפוקי ממ"ד מודה ר' יוסי באומר אמרו קולו לאפוקי מדרב כהנא אמר רב [דאמר] תרש שיכול לכרר מתוך הכתב כותבים ונותנין גט לאשתו: **מתני'** זה גיטך אם מתי זה גיטך מתולי זה [וה]גיטך לאחר מיתתי לא אמר כלום: **מהיום** אם מתי מעכשיו אם מתי הרי זה גט מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט ואם מת חולצת ולא

[ע"ע תום' ריש נדרים כסם ד"ה וכ"כ יב. ד"ה לעזו ועי' תום' ביצה לו: ד"ה והמיטי וקל"ע]

כבש א מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה ה סמג עשין נ עוש"ע אה"ע סי' קל סעיף ד:

ל ב מיי' פ"ע מהלכ' גירושין הלכה יב סמג שם עוש"ע אה"ע סימן קמה סעיף ח:

לא ג מיי' שם הלכ' יג עוש"ע שם סעיף כ:

לב ד מיי' שם הלכה יד עוש"ע שם סעיף ג:

לג ה מיי' שם הלכה יח עוש"ע שם סעיף ז:

לד ו ז מיי' פי"ב מהל' זכייה הלכה טו סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סימן רמח סעיף ח:

תוספות רי"ד

ואפקה רב אסי כולה ר' יוסי היא לא מבעיא קאמר לא מבעיא היכא דלא אמר תנו אלא אפי' אמר תנו נמי לא · ולא מיבעיא היכא דלא אמר אמרו אלא אפילו אמר אמרו נמי לא: תניא כוותיה דרב אסי כתב הסופר לשמה וחתמו עדים לשמה אף על פי שכתבוהו ונתנוהו לו חזר ונתנו לה הרי הגט בטל עד שישמעו קולו שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו ישמעו לאפוקי ממ"ד מודה ר' יוסי באומר אמרו קולו לאפוקי מדרב כהנא אמר רב [דאמר] תרש שיכול לכרר מתוך הכתב כותבים ונותנין גט לאשתו: **מתני'** זה גיטך אם מתי זה גיטך מתולי זה [וה]גיטך לאחר מיתתי לא אמר כלום: **מהיום** אם מתי מעכשיו אם מתי הרי זה גט מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט ואם מת חולצת ולא

מתיבנתא · פי' וה גיטיך אם מתי משמע שיהא גט לאחר מיתה דבעי' שיהא המגרש חי בשעת קנין הגט והגט הזה אינו קונה כ"א לאחר מיתה · זה גיטיך מתולי זה פי' (האי) [על]אם מתי קאי בין אם אומר לה זה גיטיך אם מתי בין אם אמר לה זה גיטיך אם מתי מאותו התולי) הבי משמע אם מתי מתולי או אם לא אעמוד מתולי והרי מת ולא עמד וכיון דאינו קונה אלא לאחר מיתה לא אמר כלום · אבל אם אמר מהיום אם מתי או מעכשיו אם מתי הרי זה גט דכיון דאמר מהיום או מעכשיו למפרע הוא קונה משעה שמסרו בידה ואין זה גט לאחר מיתה וכשאמר מהיום ולאחר מיתה מספקא לן אי תנאה הוי וכאילו אמר מהיום אם מתי דמי דקונה למפרע אי חורה הוי שתחילה אמר מהיום וזוכ"ב חזר ואמר שלא יהא גט אלא לאחר מיתה ואינו כלום הלכך מספיקא חולצת דלמא חזרה הוי ולא הוי גיטא ואינה מתייבמת דלמא תנאה הוי והוי גיטא ולא דמי למתנה דכתב ביה מהיום ולאחר מיתה והיא קיימת דהתם אמרינן גופא מהיום ופירא לאחר מיתה אבל הכא ליכא למימר הכי: רבה בר אבוה חלש שייל לגביה רב הונא ורב נחמן ורבא א"ל רב הונא לרב נחמן ורבא א"ל רב יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ולא בעינן מהיום אי לא בעא מיניה א"ל הכי אמר רב הלכה כר' יוסי ולית הלכתא כר' יוסי מדאמרי' לקמן בפרקין ורבותינו תתירוה לינשא וסברי לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ולא הדרו לן כל מיעתה אלמא אין הילכה רייהו ובפרקין לקמן אמרינן מן יומא דין

לה א מיי׳ פ״ח מהל׳ זכייה הלכה יד סמג עשין סב טוש״ע ח״מ סי׳ רי סעיף ב :

לו ב מיי׳ פ״ב מהל׳ גירושין הלכה יט סמג עשין ג טוש״ע ח״מ סי׳ קמג סעי׳ טו :

לז ג מיי׳ פ״ח מהל׳ זכייה הלכה יז סמג עשין סב טוש״ע ח״מ סי׳ רי סעי׳ ו :

אי ס״ל יוסי בעל פה • אם מבטל בדבורו הוכחת זמן השטר כיון שלא כתוב בו מהיום : **לרבא** פשיטא ליה • מכלן קשה על רשב״ם דפי׳ בית שלחין (ב״ב קנו׳) גבי בעי מיניה רבא מרב נחמן בהקנאה מהו פי׳ אם מועיל הקנאה כמו מהיום ס״ל בהקנאה אין כן בשטר כיון שלא כתוב בו מהיום : **לרבא** פשיטא ליה • מכלן קשה על רשב״ם דפי׳ בית שלחין (ב״ב קנו׳) גבי בעי מיניה רבא מרב נחמן בהקנאה מהו פי׳ אם מועיל הקנאה כמו מהיום ס״ל בשטר כיון שלא כתוב בו מהיום : **אמר** ר״ל כל שגיטו מהיום מתקנתו מה שלא כתוב כו׳ • פרש״י ור״ח מה מתקנת שכיב מרע בלא קנס תנאי תוכר לא גיטו גמי אם עמד תוכר ממילא בלא תנאי ומסיק דרבה ורבא לית להו ס״ל דרב הונא דיכול לומר עמד תוכר וכי מיית הוי גיטו תמרי יש גט לאחר מיתה כמו מתנה שחינה תלה עד לאחר מיתה כמו כן גט ואין להקנות לפירושו דכיון דבשטר אם עמד תוכר מה שלריך למימי למימי מהיום אם מתי מיתה לא אמר מה בשטר שכיב מרע דכתב בלא קנס תנאי תוכר לא גיטו גמי אם עמד תוכר ממילא בלא תנאי ומסיק דרבה ורבא לית להו ס״ל דרב הונא דיכול לומר עמד תוכר וכי מיית הוי גיטו תמרי יש גט לאחר מיתה כמו מתנה שחינה תלה עד לאחר מיתה כמו כן גט ואין להקנות לפירושו דכיון דבשטר אם עמד תוכר מה שלריך למימי למימי מהיום אם מתי הוי כמהיום וכמעכשיו דלישטרך למימר מהיום ולא למימי מתי ומיהו י״ל דשמואל לית ליה דבר תורה אלא מדרבנן ולא חיישינן לשטרא דלאו כשטרא דמי ולא חיישינן לשטרא דלאו כשטרא דמי ומיהו קשה דהא תמרי׳ בחזקה כשר (נ״מ דף סו׳) דהוה שכיב מרע דכתב גט לנדיתהו אם ימות יהא גט וחס ושלום לית ליה דתיקנתה תמרה ליה נדיתהו תמתי קא קיימת דיהך וקתמר דפעמים מילי ניגעו ופריך פשיטא ותמתי פשיטא והא רב הונא לית ליה הכא אם עמד תוכר ע״כ גרשה לי״ת אע״ג דיהיב לה בחזקה ולא מי׳ אם מתי אם עמד תוכר שלא נתן לה אלא ע״ד מיתה לא ש״ג ר״ת

דין לאשוקי מדר׳ יוסי דאמר ומנו של שטר מהיכא עלוי : **מתני׳** תרי זה גיטיך מהיום אם מתי מוטלי זה ועמד והלך אומרין אותו אם מחמת שזה הלך הראשון מת ורי׳ זה גם זאת לאו אינו גט : אמר רב הונא גיטו בחזקתו מהו אם עמד תוכר אף גיטו מתנתו דש״מ אע״ג דפרחא קא יהיב ולא פירש אם מתי אם עמד מחליו מתנתו בשלה דאנן סהדי דלא נתן אלא מחמת מיתה לא אם יבריא אף גיטו גמי אע״ג דיהיב לה בחזקה אם עמד תוכר שלא נתן לה אלא ע״ד מיתה לא ש״ג ר״ת

(ה) רש״י ד״ה על משעמתו וכו׳ והוא תמר אם מתי מתוליו זה :

נוסחא
חולה ואמר תרי ליה גיטיך אם מתי מחולי זה – וזאר – חזר
אחרנא
דבעלמא אחר ליה הונא אזל ליה ובא
ש״ר
ל׳ הונא משעה ראשונה ואחרונה על הבריא אחריני
גרס ברייתא
טביב אדא טיהיך מחולי לחולי (נואר אחולי הוא) אלא דינו
ו. לגיי לך
2. לגיי אחרנתי

אי א״ר יוסי בעל פה אי לא אמר זמני מספקא ליה ותנן הרי גיטך אם לא באתי מכאן ועד י״ב חדש ומת בתוך י״ב חדש אינו גט ותני עלה *רבותינו התירוה להינשא ואמרי׳ מאן רבותינו אמר רב יהודה אמר שמואל בי דינא דשרו מישחא ונסברי לה כר׳ יוסי דאמר זמנו של שטר מכיח עליו אלא מספקא ליה אי הלכה כר׳ יוסי בעל פה או אין הלכה, זמני מספקא ליה והאמר רבא ה״ז גיטך אם מתי, ושאני מת ה״ז גט, כשאמות ולאחר מיתה אין זה גט היכי דמי אילימא דאמר לה "מהיום" ורבנן, צריכא למימר ותנן מהיום אם מתי ה״ז גט ואלא לאו דלא אמר לה "מהיום" ור׳ יוסי ש״מ הלכה בר׳ יוסי ארבא פשיטא ליה לרב הונא מספקא ליה ואב״א לעולם דאמר לה "מהיום" ורבנן ודאי לישני איצטריכי ליה: "שאני מת" כאם "מתי" דמי, "כשאמות" בלאחר "מיתה" דמי ואיבא למאן דלה אסיפא זה גיטך לאחר מיתה לא אמר בלום אמר רב הונא ולדברי ר׳ יוסי חולצת פשיטא, מדסיפא לרבנן חולצת רישא נמי לר׳ יוסי חולצת? מהו דתימא רבי יוסי בהא כרבי ס״ל דאמר גיטא מעליא הוי וחליצה נמי לא תיבעי, קמ״ל דלא כרבי סבר לה כר׳ יוסי ולא ר׳ יוסי סבר לה כרבי: רבי לא סבר לה כרבי יוסי דקתני "כוה גט למעותי דרבי יוסי ור׳ יוסי לא סבר לה כרבי דקתני "כוה גט למעותי דרבי; רבי מאיר היא דתניא *מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כוה גט רבי יוסי מאי היא דתנן כתבו ותנו גט לאשתי אם לא באתי מיכן ועד י״ב חדש כתבוה בתוך י״ב חדש ונתנו לאחר י״ב חדש אינו גט, ר׳ יוסי אומר כוה גט: זה גיטיך מהיום אם מתי מתולי זה ועמד והלך בשוק כו׳: אמר רב הונא מתניתין "אם עמד חזור אף ניטו גמה חזור ונמה גיטו אע״ג דלא פריש כיון דאמר "כתובו" אע״ג דלא אמר "תנו" אף מתנתו כיון דאמר "תנו" אע״ג דלא קנו מיניה, תנן זה גיטיך מהיום אם מתי מתולי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומרים אותו: אם מחמת חולי הראשון מת, ה״ז גט אם לאו אינו גט וא״א אם עמד חזור למה לי אומדנא הרי עמד! אמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא שניתק מחולי לחולי אחר, "עמד" קתני, עמד מחולי זה ונפל לחולי אחר, והא "הלך בשוק" קתני? הלך על משעמתו והא

כתובות כ: [לקמן עו: ע״ז לז:]

כתובות כו: לקמן עו: [ע״ז לז. תוספתא פ״ה]

*) הגיהות: הריטב״א בשם יחיד. כאן מאחורתא ריחם ליה. ועיין בתוספות ד״ה הונא אפרט (ב-ג)-ריטב״א ואחרני. וכאן בתוספות (ב-ג) ואחרני. ריחם אפרט (ב-ג) דקתני. בהישטך הגיא, קקט ז׳ ע״ש פאר״י. ריחם נקבא "ריטב״א" - בקונט׳ (ריטב״א) ריחם לחלק (ג) ע״ש האי׳

תוספתא פ״ה ע״ש קרוסין עו: [לקמן עה:]

לקמן עו:

לעיל סו.

ל״ה רבי מתי

(יומא) מלי סיג

שייך למתני׳

*) בתוס׳ הפוסקים הגיה מוהרש״א ואחרונים אחרי מיתתו על פי הירושלמי ואחרונים הפוסקים הגיה אחרי מותו ״ועיין תוספות ראש השנה״

מתנתו

מתני׳ תרי זה גיטיך מהיום אם מתי מוטלי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומרים אותו אם מחמת חולי זה ועמד והלך אותו אם מחמת חולי זה הרי זה גיטיך מהיום אם מתי מוטלי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומרין אותו אם מחמת חולי זה הלך הראשון מת הרי זה גם זאת לאו אינו גט: **גמ׳** אמר רב הונא גיטו בחזקתו מהו אם עמד תוכר אף גיטו מתנתו דש״מ אע״ג דפרחא קא יהיב ולא פירש אם מתי אם עמד מחליו מתנתו בשלה דאנן סהדי דלא נתן אלא מחמת מיתה לא אם יבריא אף גיטו גמי אע״ג דיהיב לה בחזקה ולא אם מתי אם עמד תוכר שלא נתן לה אלא ע״ד מיתה לא ש״ג ר״ת

תנא אם עמד תוכר ממילא לית ליה דתנא אם עמד תוכר אף גיטו מתנתו מיבעי ליה • ומיהו

מסגנו מסגנ׳ · מס מת ממולי התחר דהא לחמרת לתי עמידה היא וגבי גט דמתני׳ הוא דבעינן לומדנא מקום למתולי זב׳ קתמר לה :

(ד״ה) אלא מכירת לסו פס דרב סונא · דהיכא דלא תמר להו מס מתי׳ סבירת להו דמס עמד תיט מוזר : גזירה שמא יחמרו יש גם לאחר מיתה · דלמא עמד תוזר למיתה לא הוי דמי׳ פ״ח מסלי׳ זיכויים והתנה הלכה כה סמע עזין ג טוש״ע חא״ח סי׳ רל סעיף ב :

לט ב מיי׳ פ״ח מהלכות זיכויים והתנה הלכה כה סמע עזין ג טוש״ע חא״ח סי׳ רל סעיף ב :

מ ג מיי׳ פ״ע מהלכות זיכויים הלכה יח סמע עזין ג טוש״ע חא״ח סי׳ רל סעיף ד :

מא ד ה מיי׳ שם הלכ׳ יז טוש״ע שם סעיף ו :

מב ו מיי׳ פ״ע מהלכ׳ מכירה הלכה ס סמע עזין ג טוש״ע חא״ח סי׳ רכה סעיף ג ושעיף ד :

מג ז מיי׳ פ״ח מהלכ׳ זיכויים הלכה כ סמע עזין ג טוש״ע חא״ח סי׳ קמח סעיף כ :

נוסח ה״ג ג׳ט׳ק שוא מתי/אם לא אומרת מאולי נפ ונפל עלין בית - האם תל (ע״ב)

נוסח/מהדק ב׳ מאוטים - עקפל עלין "כל אונסא דאינש" דאם אולה אל אונסא אחרת אל אונסא אלין

עין משפט נר מצוה

והא קא משמע לן דהלך על משענתו · פי׳ בקונטרס כדקס״ד הלך ממס ואס עמד תיט מוזר ניחא הלך לרבותא תע״ג הלך ממס צריך לומדנא כיון דעמד תיט מוזר אבל ממתי דקאמר דהלך ולא ממס משמע דלעולם צריך לומדנא ולכי קאמר קמ״ל דהלך על משענתו כו׳ : **בראי** שמא ריסוק ומ״ש סיפא · כירוסלמא מפרש טעמא רבה׳ תיכא · דבריסה הרי לא מס מתולי זה תכל בסיפא ״אס לא יעמוד״ קאמר והרי לא עמד ללא עמד׳ משמע בין ע״י התולי בין ע״י דבר אחר אבל ללא שלח תיט סובר מילוץ זה ללא כלום ממש ליה שימוש מתוך תולי זה :

איתיביה רבינא לרבינא אס לא תעמוד מתולי זהומפל עליו הבית · תימה מלי פריך ליה רבינא לרבינא מגט הא תיא ליה לרבינא בפרק קמת דכתובות (דף ב:) לגיטמת קמת שהוא עיקר כדמוכח בהשולח (גיטין דף נד·) דאין טעמא תוס בגיטין כדמפרש התס משום לטעות ומשום פרוטות ומלי מהדר ליה רבינא גמי ולימא מריסא דלוט גט והא סבר רבינא התס דאין טעמא תוס בגיטין ואלי בתוספתא דלא סבירא ליה לתוספתי חייני התס דסבירא תמרינן התס דלכ״ע אין תוס דמיימי מהא דפסקיה מכרא ודחי תוס דסבירא אלי ליה דהוה ליה לתוספתי תדעתיה ותו״י דלימא סלמא גוונא דתוס דלתוס דלא סבירא לכ״ע אין תוס ותוס דלא סבירא לגמרי לכ״ע תוס כלל כגון דמממעין תפילו לרבינא יש לתוס לפילו בגיטין דליכא למיגזר משום לטעות דסברת דאינס כיון דלא סבירא כלל כיון דלא סבירא כללו ופלוגתא דאין טעמא תוס הייט בסבירא ולא סבירא ועוד תור״י דאפילו הוי הכא תוס סבירא כי ההוא דכתובות פריך סביר רבינא דדוקא גבי תס לא בא אלי מכלן עד ר״ב תדם תמרינן אין טעמא תוס בגיטין משום לטעות ומשום פרוטות תע״ג דלא תסיק לדעתיה תוס דלא סבירא כללו ממ״מ הוי בכלל ממעוט לשוט דתס · לא בא אלי מכל תס מת מתולי זה משמע עין שלא יבא אלי מכל תס מת מתולי זה משמע זה לו לא יעמוד מתולי זה משמע סרופה לומר שאס יעמוד ע״י התולי יהא גט אלי מכל תס יעמוד מתמת דבר תמר לא יהא גט ולהכי פריך רבינא דאס תיחה דלא תסיק לדעתיה תוס דלא סבירא משום לטעות ופרוטות אין לנו לומר שיהא גט דדמי למוכח ותיטולא דכיון דבכלל ממעוט לשוט נמי לא הוי נפילת בית לו נשיכה נתן שלא נתן ודלי כל תוס מסיק לדעתיה וכיון דאסיק לדעתיה דעתו לפוטרה בכל ענין שיעור ומתוך תולי זה הוא קאמר ולא מתמת תולי זה ורבינא מהדר ליה דמשובשת היא דאס תיחה מסוס שיעמוד דבפיסה קאמר : **לא** תחייחד עמו שלא בפני עדים · לפי׳ הקונטרס ניחא דפירש מה היא בחזקת הימים מילתא כתפי נפשה היא אבל כזה גיטיך מהיום אס מת דריסת לכ״ע הוי גט משעת נתינה לפיכך אחי שפיר דאמרת בגמרא דמתניתין דלא תחייחד משום חשש קדושין ולא משום גט ישן שהרי כבר היה גט משעת נתינה אבל לפי ר״ח ור״ח דמפ׳ דמה היא בחזקת הימים קאי לריסת אמיהו אס מת ואפילו הכי לרבי יהודה הרי היא כחשש ולא אמרינן בגמרא דתוס דלא סבירא ליה לתוס דלא סבירא כלל אלא משום חשש קדושין דעדיין היא מגורשת עד שעה אחת שמוך למיתה וקשה לר״י דלמ״ל אחי מלי טעמא בגמרא משום חשש קדושין דעדיין היא מגורשת ואור״י דודאי לרבי יהודה הוי טעמא משום גט ישן אבל לרבי יוסי דאמר מגורשת ואינה מגורשת ולרבי אחיי דאמר בגמרא דבעילתה תלויה אינה מגורשת אפי׳ על פי עבד אפי׳ ע״פ שפחה חיץ משפחתה—מפני שלבה גם בה—בשפחתה. *מה היא באותן הימים? רבי יהודה אומר כאשת

[ע״ע תוס׳ בתוספות כו: ד״ה לא]

יאמר ומזרעתא דהכי לא גמר ומקניה · הדעא גברא דובין ארעא לחבריה קביל עליה כל אונסא דמתילד לסוף אפיקי בה נהרא · פי׳ צוה המלך שיביאו הנהר דרך עליה . אתו לקמיה דרבינא א״ל ויל שפי ליה דהא קבילת עלך כל אונסא דמתילד בת א״ל רב תחליפא לרבינא אונסא דלא שכיח הוא אינגלל בילתא ומסא לקמיה דרבא אמר להו אונסא דלא שכיח הוא:רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע יצו שומשמי אונדא דנהר מלכא אגור מלחי לעבורינהו קבילו עלייהו כל אונסא דמתילד לסוף אסתבר נהר מלכא, אמרו להו יאגורו תמרי אפקעינהו ניהליך דהא קבילתו עלייכו כל אונסא דמיתלד, אתו לקמיה דרבא *אמר להו קאקי חיורי משלחי גלימי דאינשי, יאונסא דלא שכיח הוא׳ מתני׳ *לא תתייחד עמו אלא בפני עדים

[ע״ע אונדא פי׳ כמו על כל גדותיו וכן נפי הנהרות · עיון]

כתובות סב. [ע״ע נו:]

כתובות כ:

לעיל כה:

מסורת הש״ס

[ע״ע תוס׳ בתוספות כו: ד״ה לא]

[ע״ע תוס׳ בתוספות ג: ד״ה ג׳ ממה: יבמות ג: קי: לעיל נ.]

תוספתא רפ״ה מ״ה

[סנהדרין יה וש״נ] * [קהן בגאי נסוק דקאמרת בגמרא] (הני מילתא)

תוספות רי״ד

רבה ורבא לא ס״ל להא דרב הינא גזירה שמא יאמרו יש גם לאחר מיתה · פי׳ היכא דיהיב לה גם מהם היו גם ואע״פ שעמד שאם איתה אומר שלא יהא גם אלא אם יסות יאמרו יש גם לאחר מיתה ויבשירו אע״ג דאמר לה זה ניטיך אם מתי ולא ידעו דכיון דלא פירש מידי להכי יהביה ניהלה שיהא גם מעכשיו אם ימות:מתי איכא מידי דמדאורייתא לא הוי ניחא ומשום גזירה שמא יאמרו יש גם לאחר מיתה דאורתא אתקינו שמא יאמרו אשת איש שלעלמא אין מאן דמקדש ארעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושין מיניה והלכתא כרבה ורבא והכי אמרינן לקמן בפרקין אהקיז שפוא׳ בניסא דש״ס אם לא מתי לא יהא גם ואם מתי יהא גם ואם לא מתי [לא]יהא גם למיפרע שאם יחנו בשתם פיד הוי גם : א״ר אלעזר משמיה דרב ש״מ שנתקב מתולי לחולי פיתנתו מתנה: ת״ר הרי זה ניטיך מהיום אם מתי מחולי זה ונפל עליו בית או נשכו נחש או אכלו ארי אינו גם פי׳ דאתנתא דלא שכיח ל)ארעתיה לאקנויי עליה דלא לחתי ניסא אם

ל) נרסה ד״ל דלא שכיח הוא ולפ״ז מחמיה עליה וכו׳ .

מר א מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה יז סמג עשין נ טור ש"ע אה"ע סימן קמח סעיף ח:

ראוה שנתייחדה עמו בתחילה. בהזורק (לקמן דף פח:) תנן המגרש את חמתו ונמה עמו בפונדקי וכסומך מייתי לה ס"ה כתייחדה עמו בתחילה כדמסתמא הכא: **נתן** לה בספים מוסגין מפני זנות: א) פי' לתילו רואה שנבעלה כיון שנתייחדה פרש"י דבזנות אין שייך לשון מוסגין דלכהוא ככר נפסלה שהרי היא נדוקה ולתרומה לא מיפסלה בח כהן מלא נתיו ממוך ותנב קידושין נקט מוסגין ומיהו לרבי אלעזר דאמר* פעמי הבא על הפנויה שלא לשם חיבוח עשאה זונה נקט נמי שפיר מוסגין בזנות ומיהו סתמא דתלמודא ביבמות (קף פח:) לא חשבה מחנה לרבי אלעזר דאמר* לו בריית כרבי אלעזר: **אם** כן מהדרי לתי מוסגין לזנות אין מוסגין לקידושין: **תנא** ובלבד שימות. פי' בקונטרס הא דקאמר רבי יוסי מגורשת ואינה מגורשת הייט אם מת לבסוף ובשעת מיתה היא מגורשת גמורה כדאמרינן ולכי מייא הוי ניחוח אבל אם לא מת מיגלגי מילתא דלתו ניחוח הוא וחייב חטאת וטעמא דרבי יוסי מפרש הקונטרס בסמוך משום דאין בריכה ולא לתרינן לכשאת הוכרי הדבר שמתחלה היו חוזרן שעות רחוקות מן השיתה והיתה אחת אים בוטלי אלא אין בריכה ואחכה משעת מיתה ועד שעת יציאת ספק גדוקה ואין נדוקה לרבינו יצחק דאי סבר אין בריכה ח"ב כי היכי דעד שעת מיתה היתה ספק מגורשת ספק אינה מגורשת הקונטרס ולא תיתי דמסתמא מיתה הויא לגבי מגורשת ספק אינה מגורשת ספק מגורשת ואילך ממי לא תהא מגורשת מספק כל אותם הימים ולא נאמר הנכרי הדבר אלא מלי שהיו נזונין ועוד דבפרק בכל מערבין (עירובין נז:) אמר לעמ"ד אין בריכה לא חיל עירוב כלל ואם כן הכא ממי לא היה להם לגירושין לחול כלל אע"ג דהוכרי הדבר לכשוף על כן נדוקה לרבינו יצחק דטעמא דרבי יוסי דאמר מגורשת ואינה מגורשת משום דמספקא לן אם חלין הגירושין משעת מיתה כרי מאיר לו חלין שעה אחת קודם מיתה כרי יהודה וכן פירש"י ס"ל **אמר** רבה בחומר משעת מיתה שהרי זה ניעל משעת מיתה בעולם ומילתא בחלי נפשיה היא ולא קלי לרישא דהרי זה ניעל מהיום אם מתי להסם לכולי עלמא מגורשת משעת מיתה ואין נדוקה לר"ח דלישנא דמה היא בחומר משעת מיתה דקלי לתמלי דלייני לעיל ועוד אומר רבינו יצחק דבחומר משעת מיתה דקלי לתמלי אם מתי דקתני הרי זה ניעל מהיום אם מתי ממולי זה הימים שביניהם בעלה זכתי במציאתה כו' ומייתי פלוגתא להאי דבסמוך ונדוקה לר"ח כמו בספר' רבינו מנחם בפי' בעלה אחת דבסמוך ואין נדוקה לר"ת ור"י סובר שאין הגט בח"ב כמו שאין בעולם ס) כלומר מהיום דקאמר הייט משעה דעדמו לאחר הגט כל מה שיוכל רק שיומל מהיום שעה אחת סמוך למיתתו ותע"ג דקלי לתרינן ממהיום אם מתי פריך שפיר והא לין גט לאחר מיתה כיון דקתני הרי היא כאשה אחת לכל דבריה ח"ב לין גט אל משעת מיתה אלא לאחר מיתה תע"ג דאמר מהיום וכן ר' יוסי דאמר מגורשת אחר מיתה ואינה מגורשת אלא מלי שהיו נזונין ואין נדוקה אלא לאחר מיתה ולא משעת מיתה ואילך והא לין גט לאחר מיתה ות"ח והא דאמר ג) כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריונות כותב לאשתו ופירש בקונטרס שהוא כותב גט על תנאי שיהא בטל אם ימות או ימות המלך או יחזור הוא בו ולא יגרשנה ולא יבא עליה אחר מיתה ולא יהא בטל אם ימות אחר שיגרשנה ולא יבא עליה ולא יחזור הוא בו

ומעמא לה · לי כהן הוא: **שמיכה נריכה סימנו גם שני** · לם מת דסמוך למיתה הוי גמ': **בשילמא פלוגי** · דהכי מלי עד שימות לו עד שימעמך מחולי זה,לם מת מן החולי הכח עליה פעור דלר' מחיר מקמע ליה "מעת למעת בשולם" הייט מקמע נמיכה וה"ק לה ה"ו גיעך מעת שהי בשולם לם מתי הלכך כשמת בינלחי מילתא דגרושה הוחי כשמת בילה ולם לח מת הכח עליה בחולחה: **רבי יוסי פוסר בפילגש פפק** · לכשיעות דמקמע ליה מעת שהי בשולם ומיהו מספקה לן על שעת בילה לי גרושה הוחי לי לח שמת זו היח שעה כהלוחיה ליסמך למיהה שמת לחיה זו ולימה גרושה הילכך לם יעות מכיל הכח עליה, לשם תלוי ולם לח יעות,בחולחת ולוי: **מגורשת ופינס מגורשם וכלבד שימות** · ושייטו כמי כרבי יוסי דמייתי לשם תלוי דספיקה משוו לה ולקמן מפרש מוזי לימל בייטיו: **לח מייתי לשם פלוי** · לם יעות הלח פשוט לגמרי כדפרישית לעיל: **ולרי יוסי** · לם יעות מכיל זה לשם תלוי: **פיכף ביישיו דרי זירל** · כלומר ליכל בייטיו מוזי וכרי' זירל ולח דפליגי ברי' זירל דמרייטו לית להו לכי יוסי ומשום הכי לח קרי לה רבי יוסי מגורשם ולימה מגורשם דקסבר לית להו מוזי, ולחש"ג דר' יוסי דמתני' הגח מגורשם ולימה מגורשם חרי הגלי ולליכל דרבי יוסי ושייטו חכמים דפרייטו: **כתני' פפשם בניזן** · בגמ' פריך מלי הגח דתנח מעשה: **גבי שנפקדו שנע** · קודם מתן משעת: **ופיל פפן** · הגלי בעלמח הוח וכי מקיימח ליה לינלחי מילחה דמשמע נחיבה גיטח הוי דכל ע"מ מעכשיו הוח וע"מ כן לליבייט: **נריכה נמ שני** · לכשחתן כבר חזל ליה גיטח: **שפשטה ידה כו'** · קודם מתן משעת: **מציים בגלוים ואוני** · והוו קידושין לימרע ומכל שני לית ליה כלום: **לנקרובה קפלי** · הילך מעכשיו קחמר לה משעה שחתן כה: **אכל גמ דלרחוקה קפלי** · ומשחמת בקושי הוח מגרשה הילך לכשחתן קחמר וקפבר לחכני מעכשיו קחמר לה: **נ"ל פכוף למחבעה** · משוחש הילך לח לריך ליה למחלי גיטח בחתן מעות ומעכשיו קחמר לה: **ולאחר לח מנעה עד שחתן** · דלילמח לח יהבה ומחלח גט בטל: **נחנה** · לפני מוחו חיכה זקוקה ליבה: **לח נחנה זקוקה ליבה** · ולח סגי לה ליתן ליוקיים: **ופ"ה** · ר"ש: **לי** · משמע לחילו ליוקיים כשלוחי: **פפל דבי"פ פנפה פוי** · ולח חלה הגט בשעת מתן משום דלי לכשחתן קחמר נמי כמי לי"- ולחילו ליוקיי בשעת מיהו הזה ליה נבן לחתר מיתה: **לשומר מפקנין דמי** · דה"ק מעכשיו יהח גט ע"מ שחקיימו התנחי: **לח נחלקו** · חלח כשהוח מילחמר מיהה דלכבן מספקה לה לי חלחה הוי: **חזרה הוי ולרבי** ולחי חלחה הוי: **והחניח**

עליה ואנא דאמרי כרבנן *וא"ר זירא רבי היינו רבנן אמרינן הא דאמר רב הונא אמר רבי 'כל האומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי' פליגי רבנן עליה רבי סלקא אשכחתיה לרבי אסי דיתיב וקאמר משמיה דרבי יוחנן הבל מודים באומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא באומרת 'על מנת שלא תנשא לי אלא לאחר מיתתי'

ותחניא

מי"מ קשה דהא חיט לי מלכתא חיט לכל דבריה ולפי ר"ת דקאי אמחיוה לם מתי ומיהו [לפי' הקונטרס] י"ל שהיו מפקפין בהדיח [שמחיוה] מהיה מגורשת מכל מקום לחפילו לפירוש הקונטרס דהכח דמחיוה לם מתי היח מגורשת לחלמר מקמע נמיכה היתה כח שבע חשת חיט ועוד קשה דלם לח היה טהן גט לחח על תנחי שלם יעות ל"ל מתי כל היוחה הלח לה היה לריך תנחי זה חלח למי שחין לו בניס ויש ל לם ומיהו זה י"ל דלחו דווקה קחו לם יעות חלח זה לחי כלומר לם לח יהח כמוך המלחמה ומשום עיגונה ורמלה לר"ת שהיו כומכין גט גמור בלח שום תנחי בלישנה וכשהיה מוכך מן המלחמה היה כוסה והיתה בח שבע פעוה והח לחמרי' בהוסה (כ"מ לף מ"-) מוכך שיבעול לדם שפק לשם חיט ולח יבלין פני חבירו ברבים מפח לן מדוך קרי לה שפק לשם חיט חע"ג שהיתה פעיה גמורה לפי שגרשה בלישנה ולח היה יהוע לעולם לם היה מגורשה לם לח: **אשם** חלוי חיכה בייטיו · לל"ע לחמר בעולמה חלוי לינה מעיקרא · ולח לח מלי לחת הדבר חלוי ושומר לם מת מחיהו חולי לחת מגורשה מעמה כחיה ולח לח מת מייתי נמי לשם חלוי:

רבי יוסי לומר בעולמה שפק · ומבית לשם חלוי ולח בעי ר' יוסי חיכה מעמי חמיהה וה"ע שבר בם"פ דם שחיטה (כריחות לף כג.): **רב** הונא לחמר וה"ל חתן · וכן הלכה דקיי"ל כרבי דכל הלומר ע"מ כלומר מעכשיו דמי דבפ' קמח דקידושין (דף מ.) פסקינן הלכתא כר"ח דלחמר החקדשי לי במה "ונחן לה מנה מכר דיבר הרי זו מקודשת ויליגי לה בגמ' דלחמר ע"מ דמי כלבי הונא לחמר "כך דכל הלומר ע"מ כלומר מעכשיו דמי:

איבא בייטיו לשפשטה יהה וקבלה טו' · ולמיל גבי גט הוה מלי למימר כמי שפשטה יהה טו' וה"ע הוה מלי למימר שנקרע שטר קידושין חבל לח מלי למימר שנחחלנו מעות של קידושין לחש"ג דנחחלנו מקודשת דבכתובות (קידושין דף נט.): **בריש** הלומר (קידושין דף נט.): **חלמיפלגי**

תוספות ריד"ה

ומשמע לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר חלא שחינה צריכה הימנו גט שני דברי רבי יהודה ר"מ חומר בעילתה תלויה ר' יוסי חומר בעילתה פשק וחכ"ח מגורשת ואינה מגורשת ובלבד שימות מאי חיכא בין ר"מ לרבי יוסי? חמר רבי יוחנן חשם תלוי חיכא בינייהו: לר"מ לח מייתי חשם תלוי ולר' יוסי מייתי חשם תלוי וחכ"ח מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו רבי יוסי: חיכא בינייהו דרבי זירא - *דחמר רבי זירא חמר רבה בר ירמיה חמר שמוחל "כל מקום שחמרו חכמים "מגורשת ואינה מגורשת" בעלה חייב במזונותיה: **מתני'** "הרי זה גיטך: ע"מ שתחתני לי מחתים זו" הרי זו מגורשת ותחתן, "ע"מ שתחתני לי מיכן ועד שלשים יום" חם נחנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לחו חינה מגורשת, חמר רבן שמעון בן גמליחל מעשה בילידן בחחד חשמר לחשתו "ה"ז גיטך ע"מ שתחתני לי חיצטלית" ואבדה חיצטליתו חחמרו חכמים תתן לו חת דמיה: **גבי** מחי "ותתן, *רב הונא חמר והלה תתן רב יהודה חמר 'לכשתתן' מחי בינייהו? חיכא בינייהו שנתקרע הגט חו שחבד רב הונא חמר והלה תתן- חנה צריכה הימנו גט שני רב יהודה חמר לכשתתן-צריכה הימנו גט שני, ותתן נמי גבי קידושין כי החי גוונח דתנן *"הח חומר לחשה הרי חת מקודשת לי על מנת שחתן לך מחתים זו הרי היח מקודשת ויתן" ואיתמר מחי ויתן רב הונא חמר והוח יתן רב יהודה חמר לכשיתן מחי בינייהו חיכח בינייהו ישפשטה ידה וקיבלה קידושין "מחר" רב הונא חמר והוח יתן, תנחה בעלמח הוח, לקיים תנחיה, חזיל רב יהודה חמר לכשיתן-לכי יהיב לה הוח-דהוו קידושין השתח לח הוו קידושין, וצריכח: דחי חשמעינן גבי קידושין דבהח קחמר רב הונא ודוח יתן משום דלקרובה קחתי חבל גבי גירושין דלרחוקה קחתי חימח מודה ליה לרב יהודה ונחי חשמעינן גבי גירושין דבהח קחמר רב יהודה לכשיתתן משום דלרחוקה קחתי חימח מודה ליה לרב הונח, לריכח, מיתיבי *"ה"ז גיטך על מנת שתחתני לי מחתים זו חע"פ שנקרע הגט חו שנחבד מגורשת, ולחרמי לח חנשח עד שתתן ועוד תניח *"ה"ז גיטך על מנת שתחתני לי מחתים זו ומת: נחנה, חינה זקוקה ליבם, לח נחנה, זקוקה ליבם, רבן שמעון בן גמליחל חומר נותנת לחביו חו לחחיו חו לחחד מן הקרובים עד כחן לח פליגי חלח לחמר סבר "לי" ולח ליורש ומר סבר "לי" - חפילו ליורש וכ"ע מיהח תנחה הוי, תיובתח דרב יהודה: חמר לך רב יהודה הח מני רבי היח - *דחמר רב הונח חמר רבי 'כל האומר 'על מנת' כחומר מעכשיו דמי' ופליגי רבנן עליה וחנח דחמר רב הונח חמר רבי 'כל האומר 'על מנת' כחומר מעכשיו דמי' פליגי רבנן עליה רבי סלקח חשכחתיה לרבי חסי דיתיב וקחמר משמיה דרבי יוחנן הבל מודים באומר 'על מנת' כחומר מעכשיו דמי לח נחלקו חלח באומרת 'על מנת שלח תנשח לי חלח לחחר מיתתי'

ותחניח

מיגרשה ופפרוה לכנרי ור' יוסי [סבר] לח מיגרשה מחר בניסן חלח שעה ח' קדם ניסן הנו ספק בעת הבעילה מביח חשם תלוי ר' יהודה סבר חע"פ שבעת הבעילה היה ספק ניסן שרחיגו שהיה כל חדש ניסן הוברר סבר כל חדש ניסן היתה חשת חיש גמורה וסביה חשחת קבועה שני' חלוקת בדבר ר' יהודה סבר חם בח בחיר כל חדש ניסן היה חשת חיש גמורה והביה עליה חשחת קבועה ור' יוסי סבר כל חדש ניסן הוה ספק והביה עליה חשם תלוי ור' מחיר סבר כל חדש ניסן היה בחוקת מגורשת כיון שפת דחיגלי מילחה דמחר בניסן חיגרשה חבל חם הבריה ולח חת כולן שוין בברר שכל חותן היפוס חשת חיש שהרי הגם בפל': חכ"ח מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו ר' יוסי דר' זירא חיכח בינייהו דח"ר זירא חמר רבה בר ירמיה חמר שמוחל מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה לרבנן דחייב לר' יוסי דחמר ספק הפע"ה: **כתני'** הרי זה ניסיך ע"מ שתחני לי מחתים זו הרי זו מגורשת ותחן ע"מ שתחני לי מיכן ועד ל' יום מגורשת ואם לחי נתנה בתוך ל' יום מגורשת ואם לחי חינה מגורשת חרשב"ג מעשה בחירן בחחד שחמר לחשתו הרי זה ניסיך ע"מ שתתנה לי חצטלית ואבדה חצטליתו ואמרו חכמים תתן לו חמוזים ולח לם חמר רב יהודה חמר לכשתתן פי' חין הגם קונה חלח לכשתתן לו חמוזים ולח לפפרע משעת הגם מאי בינייהו חיכח דחיגלי מילחה דמיכף לן על שעת בילה דחי לח נגוזה חלח לם חמר לי חלח לחחר מיתתי חין לכך כלום ורב יהודה חמר קידושין תופס בחצי שוה ואוזל שכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דפי חם חתני לי במחים זו ותיכלך כל זמן שהיא נתונה לו פתקיים הגם למפרע ואם נקרע או חבר קודם נתינת חזומים חין בכך כלום ורב יהודה חמר כשתתן בניסן חיגרשה למפרע שמחחר בניסן קנה הגם וכל חדש ניסן היתה מגורשת מחלכך בעילתה בכל חדש ניסן תלויה חיגרשה חם לח יעות חיכיח חם לח יעות חיגלי מילחה חשת חיש זה חייתי חשת חחת חחם יעות חיגלי מילחה דמחר בניסן חיגרשה חבל חם הבריה ולח חת כולן שוין בברר שכל חותן היפוס חשת חיש שהרי הגם בפל': חכ"ח מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו ר' יוסי דר' זירא חיכח בינייהו דח"ר זירא חמר רבה בר ירמיה חמר שמוחל מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה לרבנן דחייב לר' יוסי דחמר ספק הפע"ה: **כתני'** הרי זה ניסיך ע"מ שתחני לי מחתים זו הרי זו מגורשת ותחן ע"מ שתחני לי מיכן ועד ל' יום מגורשת ואם לחי נתנה בתוך ל' יום מגורשת ואם לחי חינה מגורשת חרשב"ג מעשה בחירן בחחד שחמר לחשתו הרי זה ניסיך ע"מ שתתנה לי חצטלית ואבדה חצטליתו ואמרו חכמים תתן לו חמוזים ולח לם חמר רב יהודה חמר לכשתתן פי' חין הגם קונה חלח לכשתתן לו חמוזים ולח לפפרע משעת הגם מאי בינייהו חיכח דחיגלי מילחה דמיכף לן על שעת בילה דחי לח נגוזה חלח לם חמר לי חלח לחחר מיתתי חין לכך כלום ורב יהודה חמר כשתתן בניסן חיגרשה למפרע שמחחר בניסן קנה הגם וכל חדש ניסן היתה מגורשת ח

נב א מיי' פ"ח מהלכות גירושין הלכה כא: נד ב מיי' שם הל' כג סמג עשין נ עושין תפ"ע סי' קמב פעיף ו: נה ג מיי' שם הל' כה עושין שם פעיף ס: נו ד מיי' פ"ח מהלכות גירושין הלכה יד סמג לאוין רמב עושין רי"ד סימן רלב פעיף כ:

[נכתוב ס. וש"נ]

נז ה מיי' פ"ע מהלכות שכירות הלכה ו סמג עשין סב עושין מ"מ סימן שלב פעיף ג:

נח ו מיי' פ"ב מהלכות שחיטה ויבול הל' ו:

נט ז מיי' פ"מ מהלכות גירושין הלכה כה סמג עשין נ עושין תפ"ע סי' קמב פעיף ד:

אדמיפלגי במהיוס ולאחר מיתה ליפלגי בעל מנת • תימה דודאי לי הוה אמינא מילתא דרבנן במהיוס לי הוו פליגי בע"מ הוה פריך שפיר לכל לין ענין זה לומר כלום דאפילו הוו לתמרי רבנן בעל מנת גמ ואיתו גמ דלמא במהיוס הוו מודו להוי גמ גמור דמנלה הוי לי אמת לה הוי גמ כלל דאחרה הוי ועוד דמשמע ליפלגו בעל מנת דבעל מנת יאמרו תכמים גמ ואיתו גמ הא סבר רב יהודה דבעל מנת לא הוי גמ כלל לגלת לכשיתן וכרתה לר"י דלרב יהודה לכשיתן הוי גמ ולאי לכל עד שיתן הוי ספק והוי גמ ואיתו גמ דמספקא ליה בתומר על מנת לי כמעכשיו דמי ולין סברת לומר כלל דלרב יהודה עד שיתן ולאי לא הוי גמ דפשיטא ליה דלרבנן דרבי ע"מ לאו כתומר מעכשיו דמי לע"ג דבמהיוס ולאחר מיתה מספקא להו דת"כ הוה לפסקא מר' יוחנן דלרבי יוחנן בע"מ מודו רבנן לרבי דהוי כתומר מעכשיו דמי ובמהיוס ולאחר מיתה לין מעמה נגמר מיד לרבנן ת"כ ע"מ הוי כתומר מעכשיו ממהיוס ולאחר מיתה ולהכי פריך וליפלגו בעל מנת וליתני גמ כ"ם במהיוס ולאחר מיתה ולכך לומיר דלי הוו פליגי בע"מ הוה לתניא מהיוס ולאחר מיתה לא הוי גמ כלל לרבנן דת"כ מתני' דקתני מהיוס ולאחר מיתה גמ ואיתו גמ לתמן תרמייה ועוד יש לומר דהכי קאמר דלמיפלגי במהיוס ולאחר מיתה ולא השמיענו כהך כרייתא דלעיל מלתא דרבי דמלתייהו דרבנן דלתמרי גמ ואיתו גמ תנא לה במתני' דלעיל בע"מ ולהשמועינן מילתא דתכרייתו דלימא סיפא בסוף דוכתא ועוד התרכתי בפרק התומר בקידושין (דף ס:): **חסורי** מיחסרא וכו' וא"ת למה הוכרך להגיה דפליגי רבנן דרבן שמעון בן גמליאל מנא ליה דפליגי עליה ותומר ר"י דקבלה היתה בידו דפליגי רבנן (ומהלכה כמותו ולא כרשב"ג כדמיירי בסמוך): **רבה** אמר הא לא מיבעיא דלא (ב"מ דף עו. ושם) דאמרי' שכר את הפועלים וי"ל דשכר את הפועלים לא שייך יום שלא עבד כלל אבל הכא שלא עבד כלל לדעת וכיון שלא הודיעו מיום שכירו לבל הבא שהוא תריס ושומה כל מלאכות שבשדה ויש לו חלק בקרקע כמו בעל השדה ומיד כשהגיה עמו לדעת להבשה זכה בשליש שדה ואפי' אחת מקרקע ולא לישנעיה כמו שאר תריסים דמשמע דעמלי רבעא ואפילו לא יעמלו לדעת וכן יוסף שכר כיון דמשכה עמו משאר תריסים אמרינן הא לא דלה: **הא** קי"ל הלכתא כרבה • מכלן משמע דבכולי הש"ס הלכתא כרבה לגבי רב יוסף מדלה קאמר והא דהא קי"ל כרבה דקאמר והכא לא קי"ל כרבה ולא כחומר הא דקאמר *) הילכתא כרבה לגבי רב יוסף בר מדשה עניו ומחלה היינו דוקא במילי דליפלגו בבבא בתרא והא דליעמיך הש"ס לפסוק הלכה בקידושין בפרק קמא (דף ס.) כרבה גבי שילחי לא לריכי שומא פירסא שם [ד"ה והילכתא] **):

*) [ע"י תוס' כ"ב קיד: וקמנ:] **) [ועי' תוס' כ"ב קיד: ותוס' מגילה כט: ותוס' מנחות נב. ד"ה מעל"ע ותוס' ב"מ כט. ד"ה והוי והוס' שבועות מד. ד"ה שומר]

והתניא *מהיום ולאחר מיתה נמ ואינו נמ דברי חכמים רבי אומר כזה נמ ולרבי יהודה דאמר בעל מנת *פליגי,אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ליפלגו בעל מנת ולהודיעך כחן דרבנן? דרבי,וליפלגו בעל מנת ולהודיעך כחן דרבנן? *כח דהיתירא עדיף ליה: "על מנת שתחני לי מכאן ועד שלשים יום וכו': פשיטא מהו דתימא קפידיה לאו קפידא ולורזה קאתי,קא משמע לן: אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן כו': מאי תנא דקתני מעשה? חסורי מיחסרא והכי קתני אם אמר לה ע"מ שתחני לי איצטליתי ואברה איצטליתי לי *דוקא קאמר לה רבן שמעון בן גמליאל אומר תחן לו את רמיה ואמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו הרי זה גיטך על מנת שתחני לי איצטליתי ואברה אצטליתו ואמרו חכמים תחן לו את רמיה בעא מיניה רבי אמי מרבי יוחנן הרי זה גיטך על מנת שתחני לי מאתים זוז"וחזר ואמר לה "מחולים לך" מהו: תיבעי לרבנן תיבעי לרשב"ג תיבעי לרבנן: עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא אחלה גבה אבל הבא הא קאמר לה מחולי לך אבל אפילו רשב"ג לא קאמר אלא דקא מפייסה ליה בדמי אבל לגמרי לא: אמר ליה אינה מגורשת איתיביה *האומר לחבירו קונם שאיתה נהנה לי אם אי אתה נותן לבני כור אחד של חטין ושתי חביות של יין ר"מ אומר אסור עד שיתן וחכמים אומרים אף זה יכול להתיר את נדרו שלא ע"פ חכם ואומר הריני באילו התקבלתי הבי השתא: *התם לצעורה קא מכוין ולא ציערה *הבא משום הרווחה הוא והא לא איצטריך. ההוא גברא דאמר ליה לאריסיה כולי עלמא דלו תלת דלוותא ואכלי ריבעא,את דלי ארבעה ואכול תילתא" לסוף אתא מיטרא אמר רב יוסף הא לא דלה רבה אמר *הא לא איצטריכא ליה רב יוסף דאמר כרבן ורבה דאמר כרבן שמעון בן גמליאל דתיסברא והא קיימא לן הילכתא כוותיה דרבה ובהא אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל,אלא לעולם כרבנן רב יוסף כרבן ורבה אמר לך אנא דאמרי אפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלצעורה קא מכוין אבל הבא משום הרווחה הוא והא לא איצטריך *יתן התם בראשונה היה נמכן יום שנים עשר חדש כדי שיהא חלוט לו *התקין הלל הזקן שיהא חולש את מעותיו ללשכה ויהא שובר את הדלת ונכנס ואיכתי שירצה הלה יבוא ויטול את מעותיו ואמר רבי מתקנתו של הלל נשמע "הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז"ונתנה לו: מדעתו-מגורשת, מדאיצטריך ליה להלל לתקוני נתינה בעל כורחיה דהויא לה נתינה מכלל

מכלל הקונה פירות הקונה קרקעות מרכין נח:

תוספות רי"ד מעשה בצידן וכו' מאן חנא דקתני מעשה חסורי מיחסרא והכי קתני אם אמר לה ע"מ שתחני לי אצטליתי ואברה אצטליתו [אצטלית] דוקא. קא"ל רשב"ג אומר הנח את דמיה ומעשה בצידן וכו' אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כל מקום ששנה ר"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה (ערב בפ' גם פשום צידן בפ' מי שאחזו וראיה אחרונה בפ' דיני ממונות) ותלכך אי לא יהבה ליה אצטליתו דוקא לא הויא מגורשת: בעא מיניה ר' אמי מר' יוחנן הרי זה גיטך ע"מ שתחני לי פחות או יותר ואחר ואמר מחולין הן לך מהו א"ל אינה מגורשת דלמיון הן איכוין והא לא ציערה: הויא גברא דא"ל לאריסיה כ"ע דלו תלת דלוותא ואכלי רבעא את דלי ד' ואכיל תילתא לסוף אתא מיטרא ולא איצטריך אמר רב יוסף הא לא דלה דלמה אמר הא לא איצטריכי ור' יוסף הלכה כרבה תנן התם בראשונ' היה נמכן יום י"ב דודש כדי שיהא הלוס לו התקין הלל שיהא חולש את מעותיו ללשכה [ויהא] שובר את הדלת ונכנס ואיתמי שירצה יבא הלה ויטול את מעותיו:

בדל טהדנה ג"ה הקלות כפ"ק מאומנ' ואו"ב מתנ' לה - האם האמ"ל נתנה לה בקלות

בדל טהדנה ג"ה הקלות כפ"ק מאומנ' ואו"ב מתנ' לה:
על מנת כדאמ"ל
ב) ג"ה הפנו
ג) ג"ה הפנו

מגנה

◇ ב' לשונות בדבאן

גליון הש"ס תוס' ד"ה הא קי"ל כו' מכלן משמע פרק ב' ממנה פוף פ"ע דכתם:

לעיל עב: וש"נ

[ג"ל נמי פליגי]

הכן לם דמים • דלת לאכיון לגלת להכוותה. דיליה: **מכו** • מי הויא הך מחילה קיום תנאי כלומי נתקיים ל תו לת: **מיבעי ליבנן** • דלמרי דמים לתו במקום לינטלית קיימי ודמים לתו לינטלית הן לכל הכת הת לחליהו והוי כלומי קבל משום ממם דמחילה כקבלה: **קונם שלחם שנסם לי** • קונם תהת עליך כל הנאה שתסנה ממני: **לף נב** • לם לנה הגודל יכול להחזירו מלילי בלת שלנת התנים חכם ולומר ל הריני כלומי התקבלתי **למלת מחילה כקבלה: מעום הרווחה** • סהיה לריך לגורך בעי: **הלמת דלוותא.** כל שלכ התנים שבמקום זה מקיון התבוחה שלם פעמים בשנה: **ושקלי ריבעא** • ומהכא התנים ליטול רביע התבוחה בשביל טורח תריסה ורוימה וניכום והשקלה וכל לריכי הדבה: **לת דלי מרבע** • השקה לת הדבה לרבעה פעמים: **לחת מערב** • בזמן השקלה רליעית: **סה נא דלה** • ולא שקיל **למת** ריבעא כמהא המקום: **סה לא לינטריך** • ומזו גרס: **כרבן שמעון** • דדמים במקום לינטלית הכת נמי ממך במקום השקלה: **הלכתא כרבה** • בכל מקום שנתלק עם רב יוסף חון מבדה ענין ומחלה": **מין הלכה כרבן שמעון** • דלמר לקמן חון מערב וצידן ולליה לתכוחה: **סבי גרסי' גבא נעולם כרבן** • כלומר תרוייהו **מליבא** דרבן לתמי לה: **דלנטורה ליכון** • דכתם מנרם לת לתמו, מחוך ליבה הוא מנרסה, הלכך מספיקא לתמי' לנטורה ליכון לקולא: **תנן התם** • במס' ערכין (דף נא:): **תיב נמשן.** הקושה ביה בעיר מומה היה נמשן יום שיש עשר חודש כדי שיהא חלוט לו ימלאנו המוכר לתת מעותיו כדי שיהא חלוט ל כדכתיב (ויקרא כה) וחם לת יגאל עד מלאת לו וגו': **חולש** • זורק כמו חולש על גויה (ישעיה יד) מלול גורל: **לנשבה** • מתוקנת לכך: **ויפת שובר פלנת** • של ביתו וכנסם: **מהקנאו של פלו** • דלילמריך לתקוני נתינה על כרתו תהת נתינה:

[נכתוב ס. וש"נ]

[ג"ל נמי פליגי]

[ג"ל הבא]

[ג"ל התם]

מדיים כה. סה: [ג"ב קיד: קמנ:]

מכלל דבעלמא [נתינה כח"כ] לאו נתינה היא · וגבי גט דאיסורא הוא לא תקון הכא: **שלא בפניו** · כי הכא שהיה נכנס ומקבל בעצמו ובשלא בפניו נתינה ואי הוה נמי קלי קמן ואמר "לא מקבילנא" הוה לי' כאילו מקבל בעצמו: **מאי דתניא לית ליה מתנה** · לאפוקי מדרבי יוסי דאמר אפילו בשלא בפניו נתינה היא: **מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחה לא הויא נתינה** [מתקיף] לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא כי אצטריך ליה לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה ואיבא דאמרי אמר רבא מתקנתו של הלל "ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז" ונתנה לו בין מדעתו ובין בעל כרחו הויא נתינה וכי איצטריך ליה להל' לתקוני, שלא בפניו, אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה [מתקיף] לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא אפילו בפניו נמי מדעתו אין על כרחו לא והלל מאי לאיצטריך ליה תקון, *אמר רבה בר בר חנה א"ר יותנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו - הלכה כמותו חוץ מערב וציידן וראיה אחרונה: ת"ר הרי זה גיטך הרי זה שיירך שלי אינה מגורשת על מנת שתחזירי לי את הנייה מגורשת מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר רב חסדא הא כמני רשב"ג היא דאמר תתן לו את דמיה, ה"נ אפשר דמפייסה ליה בדמי, [מתקיף] לה אביי אימר דאמר רשב"ג היכא דליתיה בעיניה היכא דאיתיה בעיניה מי אמר? אלא אמר אביי הא כמני *ר"מ היא דאמר "בעיניו תנאי כפול והכא הא לא כפליה לתנאיה [מתקיף] לה רבא טעמא דלא כפליה לתנאיה הא כפליה לתנאיה לא הוי גיטא מבדי כל תנאי מהיכא גמרינן לה, [מתנאי] בני גד ובני ראובן, מה להם [תנאי] קודם למעשה, אף כל [תנאי] קודם למעשה, הכא [במעשה] קודם לתנאי, אלא אמר רבא משום דמעשה קודם [מתקיף] לה רב אדא בר אהבה טעמא דמעשה קודם לתנאי, הא [תנאי] קודם למעשה, לא הוי גיטא,

דתנאי ומעשה בדבר אחד · פירוש שהתלמוד סומך המעשה לדתן הנמי תלי תלי במר שהתקיים התלוי ותו אין הנמי בידה לבוא לילך לתלוי זה במקנה "על מנת שתחזירהו לו הוי תנאי ומעשה בדבר אחד דס"ל על מנת כלומר מעכשיו והמתנה תלויה מיד ויצא כו מיד כשיבא לידו:

[סוכה מה: קידושין ו: כתובות כתת קלט:]

[ועי' תוס' קידושין ו: ד"ה על תחזירו ותוס' סוכה מה: ד"ה הילך ותוס' כ"ב קלה: ד"ה לא]

מת הבן לו מת האב ה"ז גט · פי' בקונטרס מת הבן בתוך כ' שנים משמע שרוצה לומר לאם לא הקיקה ומשה כלל תלה הוי גט וכן משמע בפירושו בגמרא גבי כשלמת בלרצה לו, תלה לרב תלי לו, ואין נראה לאם מת האב כשמשמתו יום אחד קודם שהקיקה יהוי גט כיון שמשמתו עד שמת דמה יש לה לאמר יותר וליכא למימר לתלמוטינן לפ"ש שמת קודם הוי גט דלא בעינן שמשמתו כל ימי חייה דהא בעינן לא הוה גט דאין זה כריתות כדלמרינן בפרק בתרא (גיטין דף פג:) כל ימי חייכי אין זה כריתות תלה לפרש דמת קודם שהקיקה ומשמה כלל דלא תלוין תלה לרחוקה ולא לעשוה והא לא תלוין לישנקיע ואפי' לרב יוסף לאמר לעיל והא לא דלה יש לחלק דהכא משמתת אם היה יודע שימות אביו לו בט לו היה מקפיד בשעת מכל האם מדרכה אם היה יודע לאחי מעכשיו כלל:

[דף פה:]

כלל אמר רשב"ג כל עכבה שהיה שימה ה"ז גט · הקשה ה"ר שלחן ע"ב אמאי קאמר רבא לעיל* דשימה בעל כרחו לא הויא שימה ולא הוי גט והא עכבה היא ממנה והלכה כרשב"ג בשמעתא ועוד מאי שנא מת האב לו הבן ממתנין לך דבעי למימר * לשפילו לרשב"ג אינה מגורשת וי"ל דהכא ולאי לכתוב בעצמו עכבה כן וכיון שמת ולא לשנוך הוי כאילו נתקיים שהתלי מכל האם שמתני לי מתנית זו כדעתו שיקבלנו ובכסוף כשאינו רוצה לקבלנו לא נתקיים שהתלי והא דמספקא ליה לעיל כשמתנין לך ללמוד אפי' לרבנן הוי גט ואע"ג דלא הכא לא הוי גט משום דהאם בעלמו מחל לה מכל הכא לא מחל לה כלום: **ורמינהו** שימשתו יום אחד כו' לה מכל לאחר מיתה ומשום גט · אין להקשות לפי' הקונטרס דמפרש דמת הבן לו מת האב דמתני' אחר שהקיקו לה מי מחיל ה"ל כאילו לא נתנו לה ומיהו יום אחד לא מהני לה מכל מקום לא מחל לה מכל מקום דהא מת הבן לו מת האב ומשום הכי לא מהני לה יום אחד אלא לאחר מיתה ומשום דתנינן ליה בפירוש בסתני' לא איצטריך שמואל למימר: ולימא אם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט לא מקרים אינש פורענותא לנעשיה חלכך באם לא מתי ופשום דבעי' הנאי כפול אמר שניהם שאם לא יכפל

[סוכה מה: קידושין ו: כתובות כתת קלט:]

[ועי' תוס' קידושין ו: ד"ה על תחזירו ותוס' סוכה מה: ד"ה הילך ותוס' כ"ב קלה: ד"ה לא]

סב א מיי' פ"ט מהל' גירושין הל' כ סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמה סעיף ס:

סג ב מיי' פ"ט שם סמג עשין נ טוש"ע שם סעיף ח:

טיב א מרא

הגהות הגליון בתוך דברי הראש

גליון

גיטין מלמתנו על תנאי שהתנאי

ג) תוספות אות אחרי כאן עד זמן דלוש ברי לקיים תנאי אלו

אחרנה

הגהות הגליון בתוך דברי הראש

תוספות אות ראשונה בתחילת דבור

קושיות על דברי הראש

תוספות ד"ה

ואמתני רב אשי הא מני ר' היא דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי · פי' הצעם קצה למפרע משעה שאמרו בירה קדם שתחזיר לו דצייר התורת הנייר ודי תנאה ומקיימה ליה לחנאה והוי ניחא למפרע ובהחיא שעתא הנייר שלה היה ומחנה ע"מ להחזיר שמה [מתנה] אחתן שמואל בניחא ד"ש אם לא מתי לאיהא גם ואם מתי יהא גם פי' הבי צריך למימר אם מתי יהא גם מהיום או מעכשיו דאי לא אמר הכי הוה ליה גם לאחר מיתה ומשום דתנינן ליה בפירוש בסתני' לא איצטריך שמואל למימר: ולימא אם מתי יהא גם ואם לא מתי לא יהא גם לא מקרים אינש פורענותא לנעשיה חלכך באם לא מתי ופשום דבעי' הנאי כפול אמר שניהם שאם לא יכפל

תנאי אין זה תנאי ודי גם פירד האם הוא כתן מיפסלא עילויה מתקיף לה רבא מכדי כל תנאי מהיכא נמרי' ליה סבני נד ובני ראובן מה התם הן קודם ללאו אף וכו' לאפוקי הבא דלאו קודם להן אלא אסר רבא הכי ליפא אם לא מתי לא יהא גם ואם מתי יהא גם ש"מ לא מתי לא יהא גם ד"ש דורש אם מתי יהא גם ואם לא מתי לא יהא גם דלא מקרים אינש פורענותא לנעשיה ואם מתי יהא גם ואם לא מתי לא יהא גם דבעי' תנאי כפול והן קודם ללאו · תניא אבא חלפתא איש כפר חנניה אומר משום ר' מאיר תנאי קורם למעשה הרי זה תנאי · מעשה קודם לתנאי אין זה תנאי · פי' כגון אם מתי יהא גם זהו תנאי קודם למעשה כמו אם יעברו ונתחם · יהא גם אם מתי זה מעשה קודם לתנאי שאין זה תנאי אלא מיד הרי גם · והלכתא כר' מאיר משום דתנן סהבא כותיה בפ' השוכר את הפועלים כל מה שכתוב בתורה תנאו בפל וכל תנאי שבעשה קודם מתחילתו תנאי בפל וכל תנאי שאשמשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו תנאי קיים · ואי קשיה והיכי תנן בפרקין זה נישך אז כתי זה לא אשר כלום מהיום אם מתי מעכשיו אם פתי הרי זה גם · והא הרי זה נישך דיש מעשה אם מתי הרי תנאה ואנן בעי' תנאי קודם למעשה ר"ל התנא קיצר את לשונו · וה"ק זה נישך אם מתי יהא גם דהרי תנאי קודם למעשה עיין בשלחי פרקין שהכתתי כרבנן ועי' בפ' האומר בקידושין: **כתני'** הרי זה נישך ע"מ שתשמשני אם אבא ע"מ שתניקו שתי שנים ר' והוא אומר ר"ח תורש מת הבן או שמת האב הרי זה גם ע"מ שתשמשני את אבא שתי שנים ועל"מ שתניקו את בני שתי שנים ומת הבן או שמת האב או אשמי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גם ע"מ שתניקו את בני שתי שנים ומת הבן או שמת האב הרי זה נישך אם מתי יהא גם דהרי תנאי קודם למעשה ר"ל התנא קיצר את לשונו · וה"ק זה נישך אם מתי יהא גם דהרי תנאי קודם למעשה עיין בשלחי פרקין שהכתתי כרבנן ועי' בפ' האומר בקידושין: **כתני'** הרי זה נישך ע"מ שתשמשני את אבא ע"מ שתניקו שתי שנים ר' והוא אומר ר"ח תורש מת הבן או שמת האב הרי זה גם ע"מ שתשמשני את אבא שתי שנים ועל"מ שתניקו את בני שתי שנים ומת הבן או שמת האב או אשמי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גם ע"מ שתניקו את בני שתי שנים ומת הבן או שמת האב הרי זה נישך ע"מ שתשמשני את אבא שתי שנים ועל מנת שתניקו את בני שתי שנים מת הבן או שמת האב או אשמי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גם בשלמא

'דתנאי ומעשה בדבר אחד' אלא אמר רב אדא בר אהבה משום דתנאי ומעשה בדבר אחד בר אשי אמר הא מני רבי היא דאמר* רב הונא אמר *רב כל האומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי. אתקין שמואל בגיטא דשביב מרע "אם לא מתי לא יהא גט ואם מתי יהא גט" לימא אם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט? לא מקרים אינש פורענותא לנפשיה ולימא *לא יהא גט אם לא מתי? בעינן 'תנאי קודם למעשה' מתקיף לה רבא מכדי כל תנאי מהיכא נמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם הן קודם ללאו אף כל לאפוקי הבא דלאו קודם להן אלא אמר רבא "אם לא מתי לא יהא גט, אם מתי יהא גט, אם לא מתי לא יהא גט אם לא מתי לא יהא גט לא מקרים אינש פורענותא לנפשיה אם מתי יהא גט, אם לא מתי לא יהא גט' מתני' "הרי זה גיטך ע"מ שתשמשי את אבא, על מנת שתניקי את בני, שתי שנים, הבן או שאמר האב, הרי זה גיטך ע"מ שתשמשי את אבא שתי שנים, על מנת שתניקי את בני שתי שנים, הבן או שאמר האב, אי אפשי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גט בשלמא

[גיטין עה. וש"נ]

[ע' ל רבי]

[גיטין יח.]

[בכתובות ס' מקום סי' קלח מיתת ולימא לא יהא גם אם לא מתי בעינן תנאי וכו']

[כתובות סג:]

[ע' קוב כתובה וכן בכ"מ ולע"ם או שמת האב או שאמר כו']

[תוספתא פ"ט]

[גיטין עה:]

[דף פה:]

[דף פו:]

[גיטין עה:]

[דף עה.] מתני' הרי זה גיטך ע"מ שתשמשי את אבא שתי שנים ומת הבן או שמת האב הרי זה גיטך ע"מ שתניקי את בני שתי שנים ומת הבן או שמת האב

בשלמא לרבא רישא בדלא פריש סיפא דפריש אלא לרב אשי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? קשיא ת"ר יהי רצון מלפניך שתשמשני את אבא שתי שנים, ועל מנת שתניקני את בני שתי שנים אע"פ שלא נתקיים התנאי ה"ז גמ"ו, ואם אין אתה מניקו אלא שנה אחת הרי זה גיטך. לפי שלא אמר לה אם תשמשני אם לא תשמשני, אם תניקי ואם לא תניקי דברי רבי מאיר וחכ"א נתקיים התנאי ה"ז גמ"ו, ואם לאו אינו גמ"ו, רשב"ג אומר אין לך חנאי בכתובים שאינו כפול? איכא דאמרי לה מאיר קאמר ליה ואיכא דאמרי לה מאיר קאמר ליה ורבי קאמר ליה אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול והוו להו שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדין אי[כא] דאמרי לרבנן קאמר להו ורבי קאמר להו אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול ונמרינן מיניה ורמינהו הרי זה גיטך ע"מ שתשמשני את אבא שתי שנים, על מנת שתניקי את בני שתי שנים, מת האב או מת הבן אינו כלום דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אע"פ שלא נתקיים התנאי הרי זו מגורשת ולה כתובה היא שתאמר לו תן לי אביך ואשמשנו תן לי בנך ואניקנו קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דרבנן אדרבנן? רבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא הכא בדלא כפליה לתנאיה הכא בדכפליה לתנאיה ורבנן אדרבנן לא קשיא *מאן חכמים דהכא רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר *"כל עכבה שאינה הימנה הרי זה גט" תנו רבנן **אמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתשמשני את אבא ב' שנים ואמר להם בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתהי לי מאתים זוז" לא ביטל דברי הראשון את הראשון רצתה משמשתו רצתה נותנת לו מאתים זוז אבל אמר לה בפני שנים "הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ואחר ואמר להם בפני שנים "הרי זה גיטך על מנת שתתני לי ג' מאות זוז" ביטל דברי האחרון את הראשון, ואין אחר מן הראשונים מצטרפין אהייא אילימא אסיפא הרי בטל! אלא אי אשיא, פשיטא מהו דתימא כל לקיומא תנאי מצטרפין קמ"ל: מתני' הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לאנטיפרס וחזר בטל תנאה, הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל והגיע לאנטיפרס וחזר בטל תנאה, הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר בטל תנאה, הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מכנגד פניך שלשים יום, היה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט: גמ' למימרא דאנטיפרס בגליל הוה קיימא ורמינהי אנטיפרס וביהודה וכפר עותנאי בגליל, בינתים ממלין אותו לחומרא-מגורשת ואינה

בשלמא לרבא רישא בדלא פריש סיפא דפריש אלא לרב אשי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? קשיא ת"ר יהי רצון מלפניך שתשמשני את אבא שתי שנים, ועל מנת שתניקני את בני שתי שנים אע"פ שלא נתקיים התנאי ה"ז גמ"ו, ואם אין אתה מניקו אלא שנה אחת הרי זה גיטך. לפי שלא אמר לה אם תשמשני אם לא תשמשני, אם תניקי ואם לא תניקי דברי רבי מאיר וחכ"א נתקיים התנאי ה"ז גמ"ו, ואם לאו אינו גמ"ו, רשב"ג אומר אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול? איכא דאמרי לה מאיר קאמר ליה ואיכא דאמרי לה רבי מאיר קאמר ליה אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול והוו להו שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדין אי[כא] דאמרי לרבנן קאמר להו ורבי קאמר להו אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול ונמרינן מיניה ורמינהו הרי זה גיטך ע"מ שתשמשני את אבא שתי שנים, על מנת שתניקי את בני שתי שנים, מת האב או מת הבן אינו כלום דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אע"פ שלא נתקיים התנאי הרי זו מגורשת ולה כתובה היא שתאמר לו תן לי אביך ואשמשנו תן לי בנך ואניקנו קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דרבנן אדרבנן? רבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא הכא בדלא כפליה לתנאיה הכא בדכפליה לתנאיה ורבנן אדרבנן לא קשיא *מאן חכמים דהכא רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר *"כל עכבה שאינה הימנה הרי זה גט" תנו רבנן **אמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתשמשני את אבא ב' שנים ואמר להם בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתהי לי מאתים זוז" לא ביטל דברי הראשון את הראשון רצתה משמשתו רצתה נותנת לו מאתים זוז אבל אמר לה בפני שנים "הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ואחר ואמר להם בפני שנים "הרי זה גיטך על מנת שתתני לי ג' מאות זוז" ביטל דברי האחרון את הראשון, ואין אחר מן הראשונים מצטרפין אהייא אילימא אסיפא הרי בטל! אלא אי אשיא, פשיטא מהו דתימא כל לקיומא תנאי מצטרפין קמ"ל: מתני' הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לאנטיפרס וחזר בטל תנאה, הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר בטל תנאה, הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מכנגד פניך שלשים יום, היה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט: גמ' למימרא דאנטיפרס בגליל הוה קיימא ורמינהי אנטיפרס וביהודה וכפר עותנאי בגליל, בינתים ממלין אותו לחומרא-מגורשת ואינה

ולא בקידושין דפליג נמי התם ר"מ עם רבנן והלכך יש להחמיר בדבר כרבנן שהם רבים שלא חנאה לעלמא עד שתקיים תנאו והכי נמי אמרינן לקמן בפרק המגרש אתקין רב בניסין וכו' מן יומא דין לאפוקי מדר' יוסי דאמר זמנו של שפר טוכיח עליו והא איהו הוא דאמר בפרק יש נוחלין הלכה כרבי יוסי: אלא ודאי דוקא בניסה בלעלמא דאחתיה בניסה לאפוקי נפשיה מפלוגתא דר"ה הכי איתא לסימר הכא דתימרא בלעלמא הוא דאחתין שמואל שלא תסכל עליו מעכשיו אלימא דר' מאיר ולעולם הלכה כרבנן וכי היכי דפליגי רבנן עליה דר' מאיר בתנאי כפול הכי נמי פליגי עליה בהין קדום ללאו דהא לא בעי רבנן הין ולאו כלל והכי נמי פליגי עליה בחנאי קדום למעשה דהכי אמרי' בשלהי השוכר את הפועלים מאן שמעת ליה דאית ליה הא סברא דבעי' תנאי קדום למעשה ר' מאיר דהניא אבא חלפתא אומר משום ר' מאיר וכו' ובשלהי פירקין מוכח בפירוש דרבנן פליגי עליה ולא בעי תנאי קדום למעשה: ת"ר אמר לה בפני שנים הרי זה גיטך ע"מ שתניקי את בני שתי שנים וחזר ואמר בפני שנים הרי זה גיטך ע"מ שתניני לי מאתים זוז לא בטלי דברי הראשונים את הראשונים ואין אחר מן הראשונים מצטרפין. אחרא אילימא אסיפא הרי בטל! אלא אי אשיא פשיטא שמא שמעיה ואינו מעיד וזה וזה לא כל כמיניה לשויויי תנאה בניסה עד דמספרי הרא בשתרוים ואין אחר מן הראשונים נא' מן הראשון ושניהם מעידים שהניה תנאי בנים וזה יהיו נאמנים שלא תנשא עד שלא תקיימנו קס"ל כיון שאין עדותן מכוונת אינן נאמנים לשויויי תנאה בניסה ורואין הנס יצא מידתו ידי חנאה נאמנת לומר בעלי נתנו לי בלי תנאי הנשוא בו: נתני' הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד שלשים יום והיה הולך מיהודה לגליל והגיע לאנטיפרס וחזר בפל התנאי' הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר בפל התנאי' הרי זה גיטך כל שאעבור מכנגד פניך שלשים יום והיה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט: גמ' מנה"מ? דלמא מהו דתימא כיון דאמר כל שאעבור מכנגד פניך שלשים יום והיה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט קמ"ל: מתני' הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל ולא בא עד שלשים יום ובא עד שלשים ואחד ושלשים יום ובא עד שלשים ואחד ושלשים יום ובא עד שלשים ואחד וש

תניא כותיה דרבי יוחנן · מיתיב רתיב מדקתמר ונגע יכן לין מוקצין ממעמד דלמ נתיחד עמה לא הוי תלת נע יכן לכל לרב הונא לם נתיחד עמה בטל הגט נמרי: **וניחוש** שמא פיים. מפורש לעיל (דף יח: ד"ה שמא): **ולא** הוו ל כל סיעתו ל. לין להוכיח מכאן דאין הלכה כרבי יוסי

תע"ב דרב פסק כוותיה משום דרבי יוחנן קאמר ככל ל סיעתו ורב ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן דהא ל' יוחנן נופיה יכול לסטור כרבי יוסי ול שמא דוקא הכא דבעל פה ל"א סבר כרבי יוסי: **דרבא** לקיים ליה תנאיה · ול"ת לאלתר מה יש למום להא ולאי יקניים התנאי לכיון דמה לא יכול עוד לביתו ו"ל לאיכא למיגזר אטו לא מת כי אין העולם יודעין שמת ויתמהו על מדם הכל יודעין שבתקיים התנאי: **הכל** קתמר. ולרבי יוסי גט ואינו גט כדאמר לעיל בתמר מיתה:

ה"ז גיטך כל זמן שאעבור וכו': והא לא עבר! אמר רב הונא מאי פניך תשמיש ואמאי קרי ליה פניך · לישנא מעליא נקט ורבי יוחנן אמר לעולם פניך כמש מי כתיב 'תרי זו מגורשת ה"ז גט' קתני דלא הוי גט ישן ולכי מלו תלתין יומי הוי גיטא, תניא כוותיה דר' יוחנן *ה"ז גיטך כל זמן שאעבור מגדך פניך שלשים יום והיה הולך ובא הולך ובא הויאיל ולא נתייחד עמה ה"ז גט · ולגט ישן אין חוששין שהרי לא נתייחד עמה ולירושין שמא פיים: אמר רבה בר רב הונא הכי אמר אבא מרי משמי' דרב *באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי אלא רמתני לה אמתניתין דמעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש ה"ז גט ולירושין שמא פיים? אמר רבה בר רב הונא הכי אמר אבא מרי משמיה דרב באומר "נאמנת עלי שלא באתי" מאן דמתני לה אמתני' כל שכן אבריירא מאן דמתני לה אבריירא אבל אמתני' 'הא לא אתא: **מתני'** *ה"ז גיטך אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש אינו גט, *ה"ז גיטך: מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש ה"ז גט. אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש כתבו ותנו גט לאשתי: כתבו גט בתוך י"ב חדש ותנו לאחר י"ב חדש אינו גט. כתבו ותנו גט לאשתי אם לא באתי מכאן עד י"ב חדש: כתבו בתוך י"ב חדש ותנו לאחר י"ב חדש אינו גט, רבי יוסי אומר כזה גט, כתבו לאחר י"ב חדש ותנו לאחר י"ב חדש ומת: אם הגט קודם למיתה ה"ז גט ואם מיתה קדמה לגט אינו גט ואם אין ידוע · או היא שאמרו מגורשת ואינה מגורשת: **גמ'** *תנא דבי רבי תניתנו: מאן רבותינו? אמר רב יהודה אמר שמואל רבי דינא דשרו מישא סברי לה כרבי יוסי *דאמר ומנו של שטר מוכיח עליו, א"ר אבא בריה דרבי חייא בר אבא א"ר יוחנן *ר' יהודה נשיאה בנו של ר"ג בר רבי הורה ולא הודו לו בל *סיעתו ואמרי לה כל *שעתו, א"ל ר' אלעזר לההוא סבא כי שריתוה - לאלתר שריתוה אי לאחר שנים עשר חדש שריתוה: לאלתר שריתוה דהא לא אתי אי דלמא לאחר י"ב חדש שריתוה דהא אתי אי דלמא

ס"ת א"ל

ליה תנאי? *ותיבעי ליה מתניתין מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש הרי זה גט לאלתר. דילמא לא אתי אי דלמא לאחר י"ב חדש דהא איקיים ליה תנאיה? ה"מ דלמא מעשה, *אמר אביי הכל מודים היכא דאמר "לכשתצא תמה מגרתיקה" לכי

אמתניתין לעולם אינה מגורשת אפילו לרבי יוחנן דאמר מעכשיו לאו גט הוא דהא לא לגליל אזיל ולא אשתהויי אישתהויי תלתין יומין ביתהדה ובפל תנאי זה ואע"פ שאחרו בנתינה זו כשנתן גם לאשתו שהיה הולך כל ארץ יהודה והציע לאנשיפרס שהיא עומדת בספק יהודה כשחזר לגליל ולא אשתהויי תלתין יומין ביתהדה ובפל תנאי שפשה בנתינה זו כשנתן גם לאשתו על ידי זה אינו נאמן שכבר בטלה נתינה מאליה אבל אם נתעכב בגליל תלתין יומין ואחר כך נתנו לה פיום שנייה יכול לגרש בו לאחרונה מה שהיה רק"ל גם שבטל תוך זמן ומגרש בו · ואם היה הולך בגליל ליהודה והיה עמה מפונה דאי מפונה ליהודה לאלתר ליהני ניסא ואע"ג דלא מפונה ליהודה היה מהלך כל ארץ הגליל והציע לכתר שהיא מגורשת בראש הגליל חזר לביתו קודם ל' יום כפל התנאי דהא לא ליהודה אול ולא אשתהויי אשתהו בגליל תלתין יומין בגליל ואם יצא ועדיין מכפר שהיא מסופקת מאיזו נתשבת היא מגורשת ואינה מגורשת ואם מת תלצת ולא מתיבבת וכן אם היה הולך מא"י למדינת הים והתנה לה אלו שני התנאים והציע לעכו שהיא בקצת א"י עומדת לא שהה שם ל' יום וחזר בפל התנאי דלאו למדינת הים אול ולא אשתהויי אשתהו · ה"ז גיטיך כל זמן וכו' והא לא עבר. פי' דהא הולך הבא קתני וכיון שלא עבר מכמנר עיניה ל' יום רצופים למה יהיה הגם גמ: אמר רב הונא מאי פניך תשמיש ואמאי קרי ליה פניך (ליתא פ"ק ליתא) [לישנא פ"ק] נקיט ולכך אע"פ שהיה הולך ובא ועדיין לא נתייחד עמה היו נאמנ' יחהן אמר לעולם פניך פמש וחזר ואמר לה הרי גיטיך מהיום ואילך ובא ואמר לה לא נתייחדתי עמך ל' יום ולא נתייחדתי עמך ל' יום אינו נאמן דקשה לך הא לא עבר והיכי תני חדי זה גם לא קתני הרי זה גם לחיותה מגורשת אלא הכי קתני הרי זה גם כשר דלכי מלו תלתין יומין ונעלם ממנה ל' יום מגורשת היא ולא אמרי' כיון שהיה הולך ובא ונידוע לנם ישן אלא כיון שלא נתייחד עמה אין לנחש לנם ישן · תניא כותיה דר' יוחנן הרי זה נישך כל זמן שאעבור מכנגד פניך ל' יום והיה הולך ובא ואינו יודע אם נתייחד עמה בפל זמן שהיה הולך ובא ואינו יודע אם נתייחד עמה לא תנשא עד ל' יום ולנם ישן אין חששין שהרי לא נתייחד עמה מי' הרי זה גם כשר כאם ישלים ל' יום ולא יבא היא מגורשת ונשאת לאחר ולא ירושיזן לנם ישן שהרי לא נתייחד עמה · ומי' המורה גם ישן כל שנתייחד עמה בין כתיבה לנתינה ופסלוהו רבנן שמא אמרו ניפה קדם לבנה לקמן בפרק הזורק ונקשת לי בהאי פירושא הדא בנם ישן דלקמן אחרי' אם נתברמה בו תנשא בגמורת היא ולא אחרי' אלא שלא התברמ בו לכתחלה (אלא) מפני לעז הולר וא"כ אמאי מקשי' ונירושע שמא פיים ואפילו אם פיים ובא עליה כיון שמתחרת להנשא בו לכתחלה דאין בו שום איסור שבעולם ומגורשת גמורת היא ולהכך הוא כשר שהגם בא ועוקר כל הקדושין שהיו לפניו אבל הכא היתרי הוא לאחר נתינה הגם וי"ל קדשה בביאה וצריכה גם אחר הלכך ב"ל לפרש בנם ישן דהכא הפור פגם ישן דהתם דהתם אמרי' אם נתברמה בו תנשא לכתחלה אבל הכא אם נתייחד עמה לאחר שנתנו לה הגם בפל שאם אחר לה הרי זה נישך מעכשיו כל זמן שאעבור מכנגד פניך ל' יום שאינו יכול לבפל בהתים אלא כל זמן שיעבור הגם קצה למפרע אבל היתרי שנתייחד עמה מבפל הגם דהישתין שמא בא עליה וקדשה בביאה והגם לא עקר אלא קידושים תראשונים וצריכה גם אחר בביאה זו ואם לא אמר לה מעכשיו אלא כל זמן שאעבור שאין הגם מתקיים אלא לכשיעבור ולא למפרע ועד או היא אשת איש נמורה שאין לומר קדשה בהזדא יתיר מ"ט ל' שבפל הגם באותה בביאה ששעה שהרי כיון שלא אמר מעכשיו יכול היא לבפלו כל זמן שרוצה והיון שבא עליה בתורת אישות ולא בתורת בעילת זנות אין לך בפול גדול מזה ואפילו עבר מכנגד פניה ל' יום לאחר מיכן אינה מגורשת בנתינה הראשונה שעשה כיון שיש יתיר אחריה יצריך ליפול הגם מידה לאחור וליתני לה להתחת עמה מעם אחרית שאע"פ שבפלו אם רוצה לחזור ולגרש בו יכול לגרש בו · ונירושע שמא פיים · פי' אמאי חני ולנם ישן אין ירושין נירושע שמא בשהיה בא אצלה פיים קפסה שביניהם ונתיחד עמה ולאחר זמן בעל ומעערר ואיפשר פיימתי · אמר רבה בר רב הונא הכי אמר אבא מרי משמיה דרב באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי · פי' בשעת התנאי אמר ע"פ כן אני מוסר לה שתהא נאמנת עלי כמאה עדים כל זמן שהאשר שלא באתי ונתיחדתי עמה:ואיבא דמתני' לה אמתני' מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש ה"ז גט · ונירושע שמא פיים אמר רבה בר רב הונא הכי אמר אבא מרי משמיה דרב באומר נאמנת עלי שלא באתי · מאן דמתני לה אמתני' כ"ש אבריירא ומאן דמתני לה

נבי נפקא קאמר לה • ולי מיית בליליא לית ליה גיטיך ונבי מקני גמי "כרי זה גיטך לכשלת חצי לאחר ס"ט עכו"ם חדש" ולא נתן הוא ולילך למיסמך 'לומנו של סמך מוכיח עליו' דהא בהדיא תמר לכשלת חצי יהא נמי לבל לא מצינו: בפה מנא. ולקמן פה לא בתחי' ואתמר' לעיל בפירקין (קף סב.) נבי לא מתי: לא קמי מקני לשומו ממש ומשלוח ומשכון ומשכנו לכשניגיע: תמר "מהיכן הוי מכשניג, לא תמר "מהיכן הוי "לכשניגיע" הלכך רבותינו סברי לה כרבי יוסי כו': בלא מתי גרידא • ותמרן לעיל דלאחר מיתה הוא לכשלת והכא כגון שמת בעכו"ם לאחר ס"ט עכו"ם מודע: לאחר זמן על תנאי בעלי • ואפילו לא נתקיים התנאי להא הכא הוא דלא לכשלת לאחר י"ב חדש והם קדמו לכתובו ומכאן רבי יוסי וימחל נמי דלקיחת פלוני: מדפסוק ליה למימר כו' • אבל כריסתו מוזה: וכגון • דפליגי עליה סברי ר"ש תמר "כתבו לה בחתי' ר"ש לא בחתי כתבו" לה ניה לכותבו אלא לאחר "ב חדש: לאחר זמן שנתן • "זה גיטך אם לא אחזר לאחר שנתן זמן שמזמינים דכל שנה שמזמינים קרויה "אחר שנתן": מד בשנה אחרת בשבת ואחת בשבת • קרי "בתר שבת שעברה" אבל בשבת אחר • בתר שבת שעברה" אבל בשבת אחר • בתר שבת שעברה" אבל בשבת אחר •

ה א מיי' פ"ט מהלכות מלוה ולוה הלכה ו:

ו ב מיי' פ"ב מהלכות תרומות הלכה ד סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סימן סט סעיף ד וסימן ס סעיף טו ופ"ג מהל' סנהדרין הלכה ג וסי' פח סעיף ג:

ז ג מיי' פ"ב מהלכות גירושין הלכה ו סמג עשין נ טוש"ע חו"מ סי' קלט סעיף ו:

[וע"ע תוס' מיהדורין מת. ד"ה ומקני ותוס' ב"ב קנה ד"ה קונין ותוס' ביצה יג. ד"ה מתי מעשה]

ח ד מיי' פ"ה מהלכות עבדים הלכה ג סמג עשין סו טוש"ע יו"ד סי' רמז סעיף ט"ו:

ט ה מיי' פ"ג מהלכות מכירה הלכה ו סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' קלב סעיף ו:

י ו מיי' פכ"ג מהל' מכירה הלכה ו סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סימן נב סעיף ו ופ"ו מהל' גזילה ואבידה סעיף ז:

יא ז מיי' פ"ה מהלכות גירושין הל' ב סמג עשין נ טוש"ע חו"מ סימן קלט סעיף ו כ:

יב ח מיי' פי"ז מהל' מכירה הלכה י:

יג ט מיי' פ"ה מהלכות גירושין הלכה כ ו סמג עשין נ טוש"ע חו"מ סי' קלט סעיף ו:

ג' דיות לפרש האי "והיא שאמרה" סעיף יח:

יד י כ ל ם מיי' שם הלכה ע טוש"ע שם סעיף יח:

מגיה

ג"ל ר"ת ולפסיד מתי

אולאו ור' אושעיא

תוספות ריי"ד

אשת קנה בעלה פי' הקונה אשה שבל נכסי האשה קנויין לו לבעל השתיות וכיון שמירתה תחצר הוא של בעל מה כח יש לאשה באותו חצר שיקנה לה הגט ז אמר רב' אמי ירה לא קניא ליה לבעל אלא ניסא הוידה באין כאחד הכי נמי ניסא חצרה באין כאחד ניסא רבינא לרב אשי רב' ירה האשה קא קשיא ליה נהי דקני ליה למעשה ידיה ידה ניסא לא קני ליה מי קניא מי לא קניא ופשטה ידיה הן שלו אבל נוף הבעל בה כל תשמיש שהוא רוצה כ"א מעשה בכתובות ומה היא עושה לו משקל ה' סלעים וכו' אבל אינו יכול להכריחה לעשות לו יותר מן המיעור או אם רוצה שתעשה לו שמוש קשה בידה כגון לחפור בשדות וכיוצא בו אינו רשאי שאין כל שמוש היד קנוי לו לפיכך הרי נם אבל חצרה כל השמוש שלה הוא של בעל ל זמן שהיא תרתיו ואין האשה רשאית להשתמש בה כלל בלא רשותו והילכך לא יהא נם א"ל רבא יד דעבד קא קשה ליה לפ"ד בשפר ע"י עצמו יד עבד כיד רבו דמיא אלא ניסא וידו באין כא' הכא נמי ניסא וחצרה באין כאחר: (תניא נברא דורק ניסא לדביתהו הוה קיימא כחצר אינגדד ואול ניסא נפל בפלא מי' ובמס' שלו א"ר יוסף חזינן אי הוי ד' אמות של ד' אמות מאי הוה?) אלא בחצר דידיה כי לא הוי ד' אמות מקום דחר מקום מושלי אינשי שני מקומות לא מושלי אינשי ולא אמרן אלא נבות י' אבל נבות י' אע"ג דלא הוי ד' אמות): הניא ש"מ דכחב ניסא לדביתהו אפגיא דמעלי שבתא ולא אסתיק למיחביה ניזילה למחר תקף ליה כל שהוא הרי זו חזקה מי' אמר רבא שיקנה הבעל לאשה אותו המקום שהרגם מונח שם ע"י חזקה שבקנין אמר להקנות בשבת אלא יאמר לה מקום פלוני יהא שלך בפתיחה והחזיק בו והקנה אותו והיא אותו המקום וכיון שהרגם מונח שם הוה ליה כמקנה לה הגם והחצר בחיר ורבא למעמיה דאמרי' לעיל בהמביא אמר רבא כתב לה נם תתנו בחצרו וכתב לה שטר מחנה עליה קנאתו ומחנרשת בו דניסו חזיניה באין לה כאחר • והוא בתוך ביתה אמר שולא והיא שעומדת בתוך חצרה רי' ורשעיא אמר אפילו היא בביתה בחצר חצרה ר' אושעיא אמר אפילו היא בביתה וחצרה בציפורי וחצרה בציפורי היא בביתה אמר רבא אמר רב אשי בב' שנים ארוחין דאי בחצר אחיתרי משום יד ולא גרירא משלחדת נבי נם דדובי הוא לה אין חבין לאדם אלא בשני נבי מחנה דוכות הוא לה זכין לאדם שלא בפניו ב):

בתוך ביתה או בתוך חצרה

כתובות נה: ע: פב. קנ: ב"ק נ ע"ב ע"ש [ב"ב מט:]

"אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו שומעין לו מאי כגון זו כדרב הונא אמר רב *דאמר רב הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונית ואיני עושה רבא אמר אפי' ידה מי לא קניא ליה לבעל - אלא גיטה וידה באין כאחד הבא נמי גיטה וחצרה באין כאחד אמר ליה רבינא לרב אשי: רבא יד האשה קא קשיא ליה נהי דקני ליה למעשה ידיה, ידה גופה מי קני ליה אמר ליה רבא - יד העבד קא קשיא לי למ"ד בשטר על ידי עצמו יד עבד כיד רבו דמיא אלא אפי' גמו וידו באין כאחד ה"נ גיטה וחצירה באין כאחד. ההוא שכיב מרע דכתב לה גיטא לדביתהו בהדי פניא דמעלי שבתא ולא הספיק למיתביה לה, למחר תקף ליה עלמא, אתו לקמיה דרבא, אמר להו זילו אמרו ליה ליקניה ניהלה לההוא דוכתא דיתיב ביה גיטא ותיזל ואיתי אידי ותיחוד ותפתח ותחזיק ביה *דתנן זנעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה אלא ליה כב עוליש לרבא מה שקנתה אשה קנה בעלה? איכסיף, לסוף אינגלי מילתא דארוסה הואי *אמר רבא אם אמרו בנשואה יאמרו בארוסה, הדר אמר רבא לא שנא ארוסה ולא שנא נשואה, חצירה באין כאחד, והא אמרה רבא: מעיקרא כי אמרה רבא אהאי מעשה אמרה: והיא בתוך ביתה: *אמר עולא *ותניא שעומדת בצד ביתה (בצד חצרה ר' אושעיא אמר אפילו היא בטבריא וחצרה בציפורי, היא בציפורי וחצרה בטבריא - מגורש, והא היא בתוך ביתה ובתוך חצרה קתני: ה"ק והיא כמי שבתוך ביתה והיא כמי שבתוך חצרה, דכיון דחצר משתמרת לדעתה היא מתגרשת, לימא בהא קמיפלגי דמר סבר *חצר משום ידה אתרבאי ומר סבר חצר משום שליחות אתרבאי, לא, דכולי עלמא "חצר משום ידה איתרבאי מר סבר פירה: מה ידה בסמוכה אף חצרה בסמוכה ואידך (א) מה ידה בדבוקה אף חצרה בדבוקה? אלא כידה מה ידה משתמרת לדעתה, אף חצרה המשתמרת לדעתה. ההוא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו, הוה קיימא בחצר *אול גיטא נפל בפיסלא, אמר רב יוסף חזינן: אי הויא ארבע אמות על ארבע אמות פלג ליה רשותא לנפשיה, ואי לא, חדא רשותא היא, במאי עסקינן אילימא בחצר דידה כי הוי ד' אמות מאי הוי, אלא בחצר דידיה, כי לא הוי ארבע אמות מאי הוי, *לא צריכא *דאושלה מקום דחר מקום מושלי אינשי תרי מקומות לא מושלי אינשי *לא אמרן אלא דלא גבוה עשרה אבל גבוה עשרה אע"ג דלא הוי ארבע אמות, *לא אמרן אלא דלית ליה שם

מי לפני כנגנם חכמים כגון זו • למילתא דתריתי חמרה רבה: שומעין לו • לחולי והתקנה לעזרו נעשית יכול לומר לעם עשו חלה להנאתי חני לי לפני בהנאה זו: מאי כגון זו • להויית חמרה רבה: מיני ניוונים • מקל בעלי: ואיני עושה • לו מלאכה דכי תקון רבנן מזוני להנאתה תקון זמנין דלא ספקה במעשה ידיה ואחר כך תקע מעשה ידיה לבעלה משום חיבה הלכך יכולה לומר לו לפני: בבא אמר. לעולם בדלא כתב לה דין ודברים ודקניא לך מה שקנתה אשה קנה בעלה: אמר ניסא לא קניא ליה לבעל כו': ונקמיה פריך מאי היא: ניסא וידה באין כאחד אמר. על ידי הגט נתה ידה לה עם נתינתו: אמר ליה רבינא לרב אשי. דקניא ליה לעיל אמר ידה מי לא קניא ליה לבעל: יד עבד קניא ליה • בתמיה: נפל דקניא ליה למעשה ידיה • לכל גופה מי קני ליה מכי יהב ניסא לידה נפק לה גט מרשותיה ולא אמר לשלוחי תנו לה גט עכשיו ודלמא בתוך כדי דבור חזר בו: יד דעבד קניא ליה • שגופו קנוי ומקבל שחרורו בעלמו: למאן דאמר • בהשחא נקניא (קדושין דף כב:) שהעבד קונה עלמו בשעת שיחרור: על ידי עלמו • כלומר בקבלת עלמו: תקף ליה עלמא • והיה ירח בן יומו ומזקק ליכס ואסור לבעל גט בשבת ולמוסרו לה: לקנייה • הבעל לדוכתא דממחיא ביה ניסא לאשה בחזקה דקרקע נקנה בחזקה: וחיחוד ותפתח. חשבור דלת החדר שיקנה לה לגוס חזקה: דתנן נעל • דלת לו גדר פרלה לו פרץ גדר כל שהוא: פרי זו חזקה • לקנות שאין המוכר יכול לחזור בו דהשתא קא יהיב לה חלר וניסה בתוכו ואין נכסים שאין להם תחיות נקנין עם נכסים שיש להן תחיות בשטר בשטר ובחזקה: אם ממרו בגמר • שהבעל יוכה בנכסים יתמרו בחלוסה והך מילתא דרבא אמאי מקמי הויא דאמר רבא לעיל ניסא ואלרה בחין כאחד הכי נמי מוקמינן לה כי אמרה רבא אהאי מעשה דאמרה בחצר דידה כי הוי ד' אמות ואי לא לא: כמי שכתוב ביסס • כאילו היא בתוך ביתה ומאי היא? דבעי' דאיכא חלוסה מדאמרה לדעתה כלעגך על פיה ועל לוויה לאפוקי הא דאמרי' בפרקין לקמן (דף עח.) נתן גט ביד עבדה ניעול לגיט לבעלה: אם אמרה לו הרי את מגורשת מעכשיו ידיה לבעלה מעכשיו: מעכשיו ידיה לבעלה • לפי שאין יכולה לחזור בה: מאי נינהו • לגיטא דמ

סם גווי · כולהו פיסלא מיקרו ואי הוי להאי סם לעלמו הוה ליה תשוב ולא בעיל: **אכל כמעט שלם** · תע"ם שכתוך ביתו מגורתם וקא סלקא דעתין קטנית מקום דקסבר כלי של לוקח ברשות מוכר קיימי הגתון לוקחו לבעלין ופלוגתא היא בב"ב (פה:): **דגבוה י'** · דהוי רשות לגבוה ולא תשיב ההוא לוקח לוקח מוכר לבטל לא רשות הכלי: **ומש"ה מיקח מקום כרעי לא קפדי מינפי** · הואיל ובכוח מן הארץ עומדים שעתה להשתמש ותשמיש: **קשורה תע"ם שלויה תלויה** · תלוי ערכית בקרקע וקשור כה ולא גרסי: **בין ירכותים** · ותע"פ שמונח בקרקע [נ"ב פה:] לוין לחדם מקפיד על כל מקום מוקב לשתו, ועד עכשיו היה לוחו מקום קטני לה: **מוכר קלחות** · לכך לוין מקפיד על מקומה שים לו בית לכך: **פניא נמי** · דמקום לוחין מקפיד הוא מדקתני [נקמן עט:] "לו בכל דבר שהוא כקלחה" שמיוחד לתשמיש תמיד, שהמכנים לשתו לתוך ביתו-על מנת להוות כלי תשמישים קטנים עמהם-הוא מכניסה: **מסקנ'** · מסקנ"ל בגמ": **מתני' עד שיאמר לה הא גיטך** · ואפי' לאחר שבת לידה לומר לה כן ודיו: **קורלס וסרי סוף גיטך** · כשהיא קורלס בו רואה שהוא גיטך: **גבי' טלי גיטך מעל גבי קרקע נתן לאמך כלום** · דבעינן "וכתן" שלפתו · שהיה תמוך בין תגורו למתניו ושלפתו משם: **דעריך לה מרלים** · עקם לה מתניו לקריע לה הגט: **שלפתו גרם בבריים** · **נפולס לוין גט** · הואיל וכח לידה שלח בהכאר עד שיטלנו כו': **דכח לינרוסי סיפ** · שהרי ניעורים ולא מיפכרת שלח לחמירם "כי גיטך" שלכך כי אמר לה בתך הבי שפיר דמי שקבלתה הוגמת: **סרי וס גט** · דהוי "חלרה המשתמרת לדעתה" הואיל והוא ישן לוין משתמר שלח על ידה: **ניעור לוין גט** · שהעבד משתמר שלמו ואת מה שבידו והוא לה מלרה המשתמרת שלח לדעתה: **מגר מטלכת לא קנס** · רבח גופיה לחרה בשניס [נ"ב ע:] לוחזון בעלית: **כל שלוין מטלך כו'** · רבח אמי אמרה התם היה מהלך בספינה וקפלו דניס לתוך הספינה כו': **בכפות** · שלוין רשות לאחר בהחזת קלמטר רבח: **מתני' קרוב** [קדושין מד:] **לס** · מפרש בגמ': **אמר לו** · מלוה לאחר: **ורוק לי מוכי** · ברס"ר: **ורוקו לו** · ואחבר: **גבי' ד' אמות שלו** · שלין ביתו לגבו ד' אמות דאמרינן בשנים תוחזין [ע"ל כח. וש"נ] (ב"מ דף י.) דל' אמות של אחד קונות לו: **בגון שהיו שניהם עומדים כד' אמות** · לגבו, זו מכאן וזה מכאן שכל הגט מונח בתוך ארבע אמות שלו ולא גרסינן מלומנטות: **ולימני פי מיניהו קדים** · לבח בשנתנו חס קדם הוא לבח זכה בכל ארבע ד' אמות של אחד מהם קדמה היא לבח זכתה כל ד' אמות הסמוכות לה ושוב לא נכנסה זכותו לתוכו: **מ"ש לגמלוס** · שלח יקדים האחר: **מלומלומות** · שניהם עומדים בח' אמות שלו לא פחות ולא יותר מין בין שניהם: [בכורות יז. ועי' תוספות עירובין כ: ד"ה וספק ותוס' סוכה מו: ד"ה סלון ותוספות בכורות יז: ד"ה אחד פי']

אמקום כרעי לא קפדי לינפי · לכל הפחות בחמתו וכן בלויה: **כגון** שקלתה תליה כה · ות"ח ותיפשוט מיפכת מדחמרלי כל הני למולחי: **ובהמוכר את הספינה** (ב"ב דף פה:) רוצה לפשוט מדברי למולחי ולוין יכול ויש לומר דהכא לכולהו מספקא לה תלת דדמו למתני' דלח בפשוט מינה ת"ש לפי' בעלמא כלי של לוקח ברשות מוכר קנה הכא לעניין גט לדרמוקה קלחי לח קנה · ות"ח פשיטא לה מיקח מקום כרעי: **מקום** מיקח קנוי לה · ות"ח פשיטא להו מיקח הוי ממש כיולה ולומר ר"י דר' יוחנן קשורה ותלויה ותלויה קשורה ותלויה: **אינו** גט עד שיאמר לה כה גיטך · ר"י היה מלרין לעתון גט לחמתו לומר כי גיטך וגם כרי לח מוחרת לכל לחם כדמשמע בהמגרש (נקמן דף פה:) שהיו רגילים לומר ג"כ וכן ומיהו קשה דבסיזקין (ע"ל דף פה.) משמע לחפילו לח לחמר כלום - גבי מעשוחו של רבי יוחנן בן גודגדה כשמע לחמר לעדים "לחו גט זה וכו' "ו"ל דהתם ממי לחמר כך יגידו לה העדים שהיא מגורשת לף על פי דהלחקה מתגרשת בעל כרחה מכל מקום לריך לומר לה "כי גיטך והרי לח מוחרת לכל לחם" שהלע שהיא מגורשת ולח תהח מוחזת: דבעינן שיהא מסלחה ותיהא מוחזת: [יבמות קיג:]

רבי

שם לווי **אבל** איתי ליה שם לווי אע"ג דלא גבוה עשרה ואע"ג דלא הוי ארבע אמות: **אפילו** הוא עמה במטה בני: אמר רבא *לא שנו אלא במטה שלו אבל במטה שלה מגורשת, תניא נמי הכי רבי אליעזר אומר במטה שלו אינה מגורשת במטה שלה מגורשת ובמטה שלה - מגורשת כליו של לוקח ברשות מוכר הוא, שמעת מינה *כליו של לוקח ברשות מוכר-קנה לוקח! לא צריכא דגבוה עשרה, והאיכא *מקום כרעי! אמקום כרעי לא קפדי אינשי: לתוך חיקה או לתוך קלחה מגורשת: אמאי *כליו של לוקח ברשות מוכר הוא? *אמר רב יהודה אמר שמואל כגון שהיתה קלחה תלויה בה וכן אמר ר' אלעזר אמר רבי אושעיא כגון שהיתה קלחה תלויה בה ור' שמעון בן לקיש אמר קשורה אע"פ שאינה תלויה רב אדא בר אהבה אמר כגון שהיתה קלחה מונחת לה בין ירכותיה רב משרשיא בר רב דימי אמר כגון שהיה בעלה מוכר קלחות ר' יוחנן אמר מקום חיקה קנוי לה המקום קלחה קנוי לה אמר רבא מ"ט דר' יוחנן לפי שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלחה, תניא נמי הכי **זרקו לה לתוך חיקה או לתוך קלחה או לתוך כל דבר שהוא בקלחה הרי זו מגורשת** "כל דבר שהוא בקלחה" לאיתויי מאי? לאיתויי *מסקא דאבלה בה תמרי: **מתני'** "אמר לה "כנסי שטר חוב זה, או שמצאתיו מאחוריו קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה "הא גיטך": "נתן בידה והיא ישנה ניעורה קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה "הא גיטך": **גבי'** כי אמר "הא גיטך" מאי הוי, הוה ליה כמלי גיטך מעל גבי קרקע! *אמר רבא *"טלי גיטך מעל גבי קרקע" לא אמר כלום? אימא ששלפתו מאחוריו, שלפתו נמי הא בעינא "נתן בידה"! ליכא! לא צריכא *דערק לה חרציה ושלפתיה תניא נמי הכי **אמר לה כנסי שטר חוב זה או ששלפתו מאחוריו קראתו והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה "הא גיטך"** דברי רבי, *רבי שמעון בן אלעזר אומר לעולם אינו גט עד שיחזור ויתננו לה ויאמר לה "הא גיטך", נתנו בידה והיא ישנה ניעורה וקוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה "הא גיטך" דברי רבי, **רבי שמעון בן אלעזר אומר עד שיטלנו הימנה ויתננו לה ויאמר לה הא גיטך וצריכא:** **ראי איתמר בהקב-קמ"ל** בהא קאמר רבי משום דבת איגרושי היא אבל נתן בידה והיא ישנה, דלאו בת איגרושי היא אימא מודי ליה לרבי שמעון בן אלעזר ואי איתמר בהא בהא קאמר ר' שמעון בן אלעזר אבל בהך אימא מודי ליה לרבי, צריכא. *אמר רבא כתב לה גט ונתנו בידו: עברה ישן ומשמרתו ה"ז גט, ניעור אינו גט דהויא ליה 'חצר המשתמרת שלא לדעתה' 'ישן' ומשמרתו הרי זה גט' אמאי *חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה, וכי תימא ישן שאני *והא*) אמר רבא "כל שאילו מהלך לא קנה, עומד ויושב לא קנה? *(ו)והלכתא בכפות: **מתני'** **)היתה עומדת ברשות הרבים וזרקו לה: קרוב לה מגורשת, קרוב לו אינה מגורשת, מחצה על מחצה מגורשת, יכן לענין קדושין, וכן לענין החוב - אמר לו בעל חובו זרוק לי חובי וזרקו לו: קרוב למלוה זכה *המלוה, קרוב ללוה הלוה חייב, מחצה על מחצה שניהם יחלוקו: **גבי'** היכי דמי "קרוב לה"? והיכי דמי "קרוב לו"? *אמר רבה ארבע אמות - שלה זהו 'קרוב לה', ארבע אמות שלו זהו 'קרוב לו', היכי דמי "מחצה על מחצה"? *אמר שמואל בר רב יצחק כגון שהיו שניהן עומדין בארבע אמות, יוליחו הי מיניהו קדים, וכי תימא דאתו תרוייהו בהדי הדדי *והא אי אפשר לצמצם! אלא אמר רב כהנא הכא בח' אמות מצומצמות עסקינן

*) לעיל כח. כ"ק יב. כ"מ ט: **) יבמות נ.

וגט

אינו גט עד שיאמר לה הרי זה גיטך; או שמצאתו מאחוריו וכי אמר לה הרי זה גיטך מע"ג קרקע לא אמר כלום דבעינן ונתן בידה וליכא והכא נמי לא איהו יחיב לה אימא שלפתו מאחוריו ואכתי הא בעינן ונתן בידה ליכא לא צריכא דעריך לה חרציה ושלפתיה ועקימת פתניו שעיקם לה חשיבה נחינה תניא נמי הכי אמר לה כנסי ש"ח או שלפתו מאחוריו קוראה והרי היא גיטה אינו גט דהא לא אימא שלפתו מאחוריו אומר אינו גט עד שיטלנו ממנה ויחזיר ויתננו לה ויאמר לה הרי זה גיטך וקי"ל הלכה כרבי מהברו וכ"ש דהיא. סתם מתני' דתולקת דברייתא דהלכה כסתם דכילפינן מעדותו של ר' יוחנן בן גודגדה דלא בעינן דעת אשה בגט אלא כיון שלא הגריע לעריסן) אלא אמר לה עכשיו הרי זה גיטך וכן כשנתן בידה והיא ישנה יש כאן נתינה אלא שפני שאינה יכולה לשומרו אמר לה כשנשומרה הרי זה גיטך הרי לו אבל אילו נתנו לה מתחלה לשם מקרון נתינה ו אינה כלום ולא הי שיחזיר ויאמר לה הרי זה גיטך מכאן זה (עשה) [מנא] התנא זה (המכתב) אמר לה כנסי ש"ח זה (ולא"ש) [ולא תנא] התנן גט לאשתו לשומרו ואח"כ אמר לה הרי זה גיטך מגורשת שאילו היה כן היה צריך לישלי מפנה ולחזור וליתנו לשם גיורשין: אמר רבא כחב לה גט ונתנו ביד עבדה ישן ומשמרתו ה"ז גט נשור ומשמרתו אינו גט דהתה לה חצר המשתמרת שלא לדעתה ישן ומשמרתו הרי זה גט אמאי חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה ס"ת ישן אלעזר אומר אינו גט עד שיאמר לה הרי זה גיטך ורבי? ר"ש בן אלעזר אומר אינו גט עד שישלפתו מאחוריו קוראה והרי היא גיטה ואיבעית אימא אפילו תימא רבי אומר אינו גט עד שיטלנו ממנה ויחזיר ויתננו לה ויאמר לה הרי זה גיטך ורבי? ר"ש בן אלעזר אומר אינו גט עד שיאמר לה הרי זה גיטך דברי ר' ר"ש בן אלעזר

כב א מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה יד וסי"ד מהלכות איסורי ביאה הלי כב סמג עשין מט ג טור ע"ש ש"ע אה"ע סי' קלו סעיף ב ובסימן קלו סעיף יג :

כה ב מיי' פ"ה מהל' גירושין הלכה יג סמג עשין ג טור ש"ע אה"ע סי' קלו סעיף יג:

כו ג ד ה מיי' שם פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה ו סמג עשין נד טוש"ע חו"מ סימן קכ סעיף ו :

שיין לעיל פ"ג

כז ו מיי' פ"ה מהלכות גירושין הלכה טז סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קלח סעיף ב:

כח ז ח מיי' שם הלכה יב סמג שם טוש"ע שם סימן קלו סעיף טו:

שיין כתוס'

רבי יוחנן אמר קרוב לה שניהן חשיש מלה אמה · וקשה דבפ"ק דב"מ (דף י:) קתני יוחנן דקטנה יש לה חצר ויש לה ד' אמות וקאמר התם דילמא מליא מגו דמצי למיכנס דבגט לרבי יוחנן לית ליה מגו דלית ליה ד' אמות והכא קאמר דחשיש מלה אמה וי"ל דכל' אמות שלה חשיש יכול לסמוך כמה מגורסת וחוץ לחצרה אמות צריך שתהא היא יכולה לשומרו ולא הוא ועוד קשה לרב חסיא דלית ליה התם דכרה"ר לא מקרו לחצר מגורסת ומכח זה יכולה לסמוך כמה אמות שלה, ורבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הבא בשתי כיתי עדים עסקינן אתת אומרת קרוב לו ואתא אומרת קרוב לה' רבי יוחנן אומר קרוב לה" שנינו אפילו מאה אמה "וקרוב לו" שנינו אפילו מאה אמה, היכי דמי "מחצה על מחצה"? אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן הלכה כדברי יוסף "הוא לדידי מיפרשא לה מינה יכול לשומרו והיא אינה יכולה לשומרו, זהו "קרוב לו" היא יכולה לשומרו והוא אינו יכול לשומרו, זהו "קרוב לה" שניהם יכולין לשומרו, שניהם אין יכולין, זהו "מחצה על מחצה" אמרוה רבנן קמיה דרבי יוחנן, בשלמיה דרבי יוחנן הבי, אבל / *דעין חברין בבלאי לפרושי כי האי מתניתא דתניא נמי הכי רבי אליעזר אומר *כל שהוא קרוב לה מלו ובא כלב ונטלו אינה מגורשת, אינה מגורשת, כל היכי תינטריה ותיזיל? אלא לאו ה"ק כל שקרוב לה מלו ואילו בא כלב ונטלו והוא יכול לשומרו והיא אינה יכולה לשומרו אינה מגורשת אמר ליה אביי לרב יהודה *שיננא כדי שתשנה ותטלנו, ואת לא תעביד עובדא עד דמשי גימא לידה אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא הכי ואצרכוה חליצה : וכן לענין קדושין : אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן לגיטין אמרו אלא לדבר אחד אחיביה רבי אבא לר' אסי וכן לענין קדושין שאני התם *דכתיב "ויצאה והיתה" אחיביה וכן לענין החזב זחוק לי חובי וזרוק לו: קרוב למלוה זכה *הלוה, קרוב ללוה הלוה חייב, מחצה על מחצה שניהם יחלוקו הכא במאי עסקינן דאמר ליה "זרוק לי חובי ותיפטר" אי הכי מאי למימרא? לא צריכא דאמר ליה "זרוק לי חובי בתורת גיטין" ואכתי מאי למימרא? מהו דתימא מצי אמר ליה משטה אני בך קמ"ל. *אמר רב חסדא גט בידה ומשיחק בידו: אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת, מאי טעמא? בעינן בריחות וליבא. אמר רב יהודה *היתה ידה עשויה כקטפרס וזרק לה אף על פי שהגיע גט לידה אינה מגורשת, אמאי, הא כי נפיל בארבע אמות דידה קא נפיל! בדלא נח, ותיגרש מאוירא דארבע אמות, תפשוט דבעי רבי אלעזר ארבע אמות שאמרו יש להן אויר או אין להן אויר, תפשוט דאין להן אויר: תדע, דתנן המוכר את הבור ואת הבית לחבירו ונפל יוצא מארבע אמות שלו לר' אמות שלה, והא אגיד גביה? אלא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הבא בשתי כיתי עדים עסקינן אתת אומרת קרוב לו ואתא אומרת קרוב לה' רבי יוחנן אומר קרוב לה

גבן' ואפ"ל לא מינעך · לויר הגג דלמתי זיקא ומדי ליה מקמי דליגמ וכי לא שדיה זיקא ואיכא לו דבר אחר שכח כלב וקלטו לו גבמיס מחקוקו תמהי קתני מגורשת מן התיר בא בעיון אחיר שקופו לקוח: **כאמור מג' כו'** · לויר דמתני' בהכי עסקינן דהוי כמאן דמח והלכך קאתחו בהמתו דכיון דהגג גבוה י"ט הויא לה חלר המשתמרת לכל דמיים בגויה: **והא לא מינעל** · דקס"ד שהגג גבוה מחומת החלר והיכי קתני כיון שיצא מרשות הגג מגורשת הא אין קופו לקוח אלמתי זיקא דלמתי זיקא ודמי ליה חון למחיצות: **שפיו מחיצות בהתחתונות** · של חלר: **עודפות** · על מעקה של גג דכי נפיק מגג מעלי למויר מחיצות חלר ומשום הכי בעיון עודפות דהתי דלקי בחוך מחיצות מעקה הגג וזרקו לכלי מעלה כדי שיעבור את המעקה יפול לחלר: **קלוסס** בחוך התיר: **כמי שסוגמס** · לחלן דמיית הזורק בשבת מכה"ל לרב"ל ורה"י בחלמא רבי מחייב וחכמים פוטרים: **ואי"ל רבי וירא לרבי אמי כו'** · גרסי' כה כדאמי שולא לפילו חימא רבנן כו': **דרך ירידה** · כשזרקו כלפי מעלה כדי להעבירו את המעקה לא כמחק עד שהגיע לחזור ולירד: **אבל נמחק דרך עלייה** · חע"פ שילא מחויר הגג לחויר חלר ומחיצות התחתונות עודפות: **לימא מנורשת** · דדרך סילוקו לא מיקרי נחיכה חלא דרך הכחתו לבא לרשותה: **שקדם גט לדליקה** · שקדמה זריקת הגט בחלר קודם שתהא הדליקה בחויר החלר: **בשויות חלוקות לגיטין** · אם החלילה הבעל מקום בחלירו לקבלת גיטה לא החלילה גנו לו ביחו ולא חמרינן לא קפיד דחמרי מקומות לא מעלי, משום דמייתי עלה רחיה ממתני' נקט לה הכא: **פא כדאיתא ופא כדאיתא** · ריפא בגג דידה וחלר דידיה ובעיון לויר הגג: **פיפא בגג דידיס וחלר דידה** · מיגרסת בחויר חלר, לכל לי מרחייהו דידיה ותולטלה מקום חימת לך דלא קפיד: **שלא מדום בגיטין** · **פני מילי** · חלוקות מדין שלר חיסורין **דפליגי רבנן נעז קנס** · בחלר גבוה ממחיצות החלר: **וזרק** · מרה"ל: **וגס של גביו מייב** · דהויא לה הגחה ברה"י שחויר רה"י עולה עד לרקיע חע"ג שחויר רשות הרבים חין למעלה מעשרה כדחמרי' בחמ' שבח (דף יז: ח.): **פני מילי** · דהוי כחוחה לחרן לעניו שבח: **אבל** · חס היה חלר של חבה וזקה נעז גבוה מן המחיצות ליכה מגורשת שחין סופו לעוח לחרן דרמי ליה זיקא חון למחיצות [נעיל עט:] ועחעת דגיעה מקום חלר המשתמרת הוי דומיא דגגה, והא לא מינעך: והא

[שבח ד. נז. כ"ק ע:]

מתני' היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה בין שהגיע לאויר הגג הרי זו מגורשת. הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה, בין שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת: **גמ'** והא לא מינטר? אמר רב יהודה אמר שמואל בגג שיש לו מעקה עסקינן, עולא בר מנשיא משמיה דאביתי אמר הבא בפחות משלשה סמוך לגג עסקינן דכל פחות משלשה סמוך לגג כגג דמי: הוא מלמעלה: והא לא מינטר? א"ר יהודה אמר שמואל כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות וכן אמר רבי אלעזר א"ר אושעיא כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות וכן אמר עולא א"ר יוחנן כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות אלמ"ר אבא לעולא כמאן כרבי דאמר *קלוטה כמי שהונחה דמיא? א"ל אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר: **נמחק** · א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא שנמחק דרך ירידה אבל נמחק דרך עלייה לא, מאי טעמא? מעיקרא לא למינח קאי: נשרף: אמר רבא אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא שקדם גט לדליקה אבל קדמה דליקה לגט לא,מ"ט? מעיקרא לשריפה קאזיל. אמר רב חסדא רשויות חלוקות בגיטין א"ל רמי בר חמא לרבא מנא ליה לסבא הא:א"ל מתני' היא היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה בין שהגיע גט לאויר הגג הרי זו מגורשת במאי עסקינן אלימא בגג דידה-וחצר דידה למה לי 'אויר הגג' אלא בגג דידיה-וחצר דידיה כי הגיע לאויר הגג מאי הוי אלא פשיטא בגג דידה-וחצר דידיה, אימא סיפא הוא מלמעלה והיא מלמטה ובזרקו לה-בין שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת ואי בגג דידה וחצר דידיה אמאי מגורשת, אלא בגג דידיה וחצר דידה, רישא בגג דידה וחצר דידיה, סיפא בגג דידיה וחצר דידה, אלא לאו *דאושלה מקום-דחד מקום מושלי אינשי חרי מקומות לא מושלי אינשי, א"ל כמידי אידיא דלמא הא כדאיתא והא כדאיתא: רישא בגג דידה וחצר דידיה סיפא בגג דידיה וחצר דידה. אמר רבא שלש מדות בגיטין הא דאמר רבי קלוטה כמי שהונחה ופליגי רבנן עליה הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא מינטר והא *דאמר רב חסדא "נעץ קנה ברשות היחיד ובראשו מרסקל וזרק ונח על גבין אפילו גבוה מאה אמה חייב לפי שרשות היחיד עולה עד לרקיע" הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא לא מינטר והא

*) [ופי' תוספות שבת ה. ד"ס לא וכ"ק ס: ד"ס כמאן]

היתה עומדת ברשות הגג · לרבי חוסניח דחמר לעיל חפילו היח בכוברית וחלרה בליפורי הלי עומדת הייט כמי שעומדת בגוון שמתמרת כדמתני' לעיל חעומדת בחוך ביתה לו בחוך חלרה לי נמי נקט עומדת לחתמניח דבגג דידה מיירי שעומדת ברשות חבתה כדמוקי לה בגמרא:

בגון שהיו מחיצות התחתונות עודפו' על העליונות · דמיד שילא מרשות גג נכנס לרשות חלר וח"ת ומה מועיל דעודפות מ"מ כשזרקו מעל המעקה לח מיכר כגגד הגג וי"ל דכיון דשם מחיצות עודפות חשיב משמחר וחין לחוש לחחילה רביעית לי נמי כשהגג קלר וחלר רחב הרבה ועודפות המחיצות גם רביעית מלר זה ומלר זה וכגגד המעקה לית כי ספחא בעלמא לי נמי כשהגג עומד בחחלת החלר ולח מן הלד ומחיצות החלר מוקפות לו מכל לד וח"ת לחלמיכן במנחות (כ"ק קף ע:) בחומר זרוק גיבבך לחלרי ותיקני לי חלרי גיבבך לחיסור שבת וחיסור גזיבה כחין לחחד וכיכ כחין לחחד והא לענין שבת מיהייב חפילו למעלה מן המחיצות עד שלח יכנס עדיין חוך המחיצות דלה"י עולה עד לרקיע ולענין קנין עד דמטי לחוך המחיצות ו"ל דמיירי כשזורק דרך פחח ולח מעל המחיצות: **במאן** כרבי לחמר קלוטה כמי שהונחה דמיא · חימה דנקט רבי דלח חייבי חלח בזרוק היחיד מקולה משום דביחת כמחן דמליח דמיא כדלחמיכן בריש שבת (קף ה.) ול"ע הוה ליה למינקט לחיים ליה קלוטה כמי שהונחה דמיא לחפילו בזרה"ר וכרלה דהשתח סלקא דעתין דעומד ברכי לגו משום קיבוי חלח משום מחילה חיים ליה דכמחן דמליח דמיא ולהכי קחמר כמחן ברכי דכר"ע לח מיקוקמא מדמלרכה מחיצות החיצונות עודפות ול"ע. לים ליה דכמי שהונחה דמיא חפילו בזרה"ר חלח ולח ברכי מקומה לה ומשמי חפילו חימת רבנן כו' ולפי זה יכול להיות שעומד ברכי משום קיבוי כדחמרינן בשבת"):

דרך עלייה ליכה משום מגורשת מ"ט מעיקרא לח למיכח קלי· ולח דמי להח דכתי רבח בפ"ק דב"מ (דף יב. ז' ברקיקי בפחח זה ויליף בפחח חחכח מהו לויר שחין סופו לעוח כמוחח דמי לו לח הכח דבדרך עלייה חין דומה כל כך שיהח עומד לעוח לו כמי החס בבית מקולה דומה יותר עומד לעוח: והא

ורבא דאמר רב יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגג זה ויקלוט מי גשמים של חבירו שבשם שדיורין חלוקין מלמטה כך דיורין חלוקין מלמעלה, הני מילי לענין שבת *אבל לענין גט, משום קפידא הוא וכולי האי לא קפדי אינשי. *אמר אביי "שתי חצרות זו לפנים מזו: פנימית שלה וחיצונה שלו ומחצות החיצונות עודפות על הפנימיות וזרקו לה כיון שהגיע לאויר מחיצות החיצונה הרי זו מגורשת" מאי טעמא? פנימית נופה במחיצות החיצונה קא מינטרה, מה שאין כן בקופות שתי קופות זו בתוך זו פנימית שלה וחיצונה שלו וזרקו לה, אפילו הגיע לאויר פנימית אינה מגורשת, מאי טעמא? דהא לא נח, 'זכי נח מאי הוי *כליו של לוקח ברשות מוכר הוא? הכא במאי עסקינן בקופה שאין לה שוליים: **מתני'** *ב"ש אומרים פוטר אדם אשתו בגט ישן ובית הלל 'אומרין, ואיזהו גט ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה: **גמ'** במאי קמיפלגי ב"ש סברי לא אמרינן 'גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה' וב"ה סברי אמרי'ח 'גזרה *שמא יאמרו גיטה קודם לבנה' אלא אמר אבא אמר שמואל אם נישאת לא תצא ואם אינה נשאת תצא. אמר שמואל יאם נתגרשה תינשא לכתחלה: **מתני'** *כתב לשום מלכות שאינה הונגת, לשום מלכות מדי, לשום מלכות יון, לבנין הבית, לתרבן הבית; *היה: במזרח וכתב במערב, במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה, ואין לה: לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה, אם נטלה מזה ומזה תחזיר, והולד ממזר מזה ומזה, ולא זה וזה ממאנין לה, ולא זה וזה זכאין: לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה, היתה בת ישראל ונפסלת מן הכהונה

והא דאמר רב יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגג זה ויקלוט מי גשמים של חבירו שבשם שדיורין חלוקין מלמעלה כך דיורין חלוקין מלמטה, הני מילי לענין שבת, אבל לענין גט משום קפידא הוא וכולי האי לא קפדי אינשי. אמר אביי שתי חצרות זו לפנים מזו: פנימית שלה וחיצונה שלו ומחצות החיצונות עודפות על הפנימיות וזרקו לה כיון שהגיע לאויר מחיצות החיצונה הרי זו מגורשת מאי טעמא? פנימית נופה במחיצות החיצונה קא מינטרה, מה שאין כן בקופות שתי קופות זו בתוך זו פנימית שלה וחיצונה שלו וזרקו לה, אפילו הגיע לאויר פנימית אינה מגורשת, מאי טעמא? דהא לא נח, 'זכי נח מאי הוי כליו של לוקח ברשות מוכר הוא? הכא במאי עסקינן בקופה שאין לה שוליים: **מתני'** ב"ש אומרים פוטר אדם אשתו בגט ישן ובית הלל אומרין, ואיזהו גט ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה: **גמ'** במאי קמיפלגי ב"ש סברי לא אמרינן 'גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה' וב"ה סברי אמרי 'גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה' אלא אמר אבא אמר שמואל אם נישאת לא תצא ואם אינה נשאת תצא. אמר שמואל 'נתגרשה תינשא לכתחלה: **מתני'** כתב לשום מלכות שאינה הונגת, לשום מלכות מדי, לשום מלכות יון, לבנין הבית, לתרבן הבית; היה במזרח וכתב במערב, במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה, ואין לה: לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה, אם נטלה מזה ומזה תחזיר, והולד ממזר מזה ומזה, ולא זה וזה ממאנין לה, ולא זה וזה זכאין: לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה, היתה בת ישראל ונפסלת מן הכהונה

דקסבוה כדמפ' ביבמות (נח:) דלחיכני לה מקרויה לגיטה: **וזולד ממזר מזה ומזה** · תם מחזירה הרחקן וילדה לו כן הוי ממזר מדרבנן וביבמות (פח:) דתמרין דלחסור בממזרת אוחל וכשר מן התורה: **מעמידין לה** · תם כהגיס סם: **נפסלת מן הכהונה** · דזונה היא דסתם זונה היינו תחת איש שמזנה תחת בעלה לאחרים דהייט לפקח ברת':

ולא בלאותיה · פירש בקונטרס בלאותיה קיימים ואין נראה דבסדרי תמרין בסוף פרק תלמוד ניזונות (כח ושנ דף קא.) אינהה לה הפסידה ביבמות (דף פח:) גזרה שמא יאמרו גירש לחתן גט גמור ושמא שבי ומעמתא תחת איהו בלא גט ואיהו גרשה לה"ל יוסף להסח ודלמ היה לחתן חיפה מקודמת נמצי לחכל הכא מה"ת לריכה גט מפני שהרי גט גמור היה תוהו שגירש בו לחתן ואיהו פסול אלא מדרבנן: **ציריכה** גט מזה ומזה · פי' בקונטרס אע"פ שקדושי הבעי לה היו קדושין כדמפרש בה בתיבתה ואמאי קרי לה מלכות שאינה הונגת שאין לה לא כתב ולא לשון אלא מאהבה אחרת לקדושי בועי אתה פאר שאין

ולד דאמר רב יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגג זה ויקלוט מי גשמים של חבירו שבשם שדיורין חלוקין מלמעלה כך דיורין חלוקין מלמטה, הני מילי לענין שבת אבל לענין גט משום קפידא הוא וכולי האי לא קפדי אינשי. אמר אביי שתי חצרות זו לפנים מזו: פנימית שלה וחיצונה שלו ומחצות החיצונות עודפות על הפנימיות וזרקו לה כיון שהגיע לאויר מחיצות החיצונה הרי זו מגורשת מאי טעמא? פנימית נופה במחיצות החיצונה קא מינטרה, מה שאין כן בקופות שתי קופות זו בתוך זו פנימית שלה וחיצונה שלו וזרקו לה, אפילו הגיע לאויר פנימית אינה מגורשת, מאי טעמא? דהא לא נח, 'זכי נח מאי הוי כליו של לוקח ברשות מוכר הוא? הכא במאי עסקינן בקופה שאין לה שוליים: **מתני'** ב"ש אומרים פוטר אדם אשתו בגט ישן ובית הלל אומרין, ואיזהו גט ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה: **גמ'** במאי קמיפלגי ב"ש סברי לא אמרינן 'גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה' וב"ה סברי אמרי 'גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה' אלא אמר אבא אמר שמואל אם נישאת לא תצא ואם אינה נשאת תצא. אמר שמואל 'נתגרשה תינשא לכתחלה: **מתני'** כתב לשום מלכות שאינה הונגת, לשום מלכות מדי, לשום מלכות יון, לבנין הבית, לתרבן הבית; היה במזרח וכתב במערב, במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה, ואין לה: לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה, אם נטלה מזה ומזה תחזיר, והולד ממזר מזה ומזה, ולא זה וזה ממאנין לה, ולא זה וזה זכאין: לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה, היתה בת ישראל ונפסלת מן הכהונה

דקסבוה כדמפ' ביבמות (נח:) דלחיכני לה מקרויה לגיטה: **וזולד ממזר מזה ומזה** · תם מחזירה הרחקן וילדה לו כן הוי ממזר מדרבנן וביבמות (פח:) דתמרין דלחסור בממזרת אוחל וכשר מן התורה: **מעמידין לה** · תם כהגיס סם: **נפסלת מן הכהונה** · דזונה היא דסתם זונה היינו תחת איש שמזנה תחת בעלה לאחרים דהייט לפקח ברת':

ולא בלאותיה · פירש בקונטרס בלאותיה קיימים ואין נראה דבסדרי תמרין בסוף פרק תלמוד ניזונות (כח ושנ דף קא.) אינהה לה הפסידה ביבמות (דף פח:) גזרה שמא יאמרו גירש לחתן גט גמור ושמא שבי ומעמתא תחת איהו בלא גט ואיהו גרשה לה"ל יוסף להסח ודלמ היה לחתן חיפה מקודמת נמצי לחכל הכא מה"ת לריכה גט מזה ומזה · פי' בקונטרס אע"פ שקדושי הבעי לה היו קדושין כדמפרש בה בתיבתה ואמאי קרי לה מלכות שאינה הונגת שאין לה לא כתב ולא לשון אלא מאהבה אחרת לקדושי בועי אתה פאר שאין

ורבא דאמר רב יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגג זה ויקלוט מי גשמים של חבירו שבשם שדיורין חלוקין מלמעלה כך דיורין חלוקין מלמטה, הני מילי לענין שבת, אבל לענין גט, משום קפידא הוא וכולי האי לא קפדי אינשי. *אמר אביי "שתי חצרות זו לפנים מזו: פנימית שלה וחיצונה שלו ומחצות החיצונות עודפות על הפנימיות וזרקו לה כיון שהגיע לאויר מחיצות החיצונה הרי זו מגורשת" מאי טעמא? פנימית נופה במחיצות החיצונה קא מינטרה, מה שאין כן בקופות שתי קופות זו בתוך זו פנימית שלה וחיצונה שלו וזרקו לה, אפילו הגיע לאויר פנימית אינה מגורשת, מאי טעמא? דהא לא נח, 'זכי נח מאי הוי *כליו של לוקח ברשות מוכר הוא? הכא במאי עסקינן בקופה שאין לה שוליים: **מתני'** *ב"ש אומרים פוטר אדם אשתו בגט ישן ובית הלל 'אומרין, ואיזהו גט ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה: **גמ'** במאי קמיפלגי ב"ש סברי לא אמרינן 'גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה' וב"ה סברי אמרי'ח 'גזרה *שמא יאמרו גיטה קודם לבנה' אלא אמר אבא אמר שמואל אם נישאת לא תצא ואם אינה נשאת תצא. אמר שמואל 'נתגרשה תינשא לכתחלה: **מתני'** כתב לשום מלכות שאינה הונגת, לשום מלכות מדי, לשום מלכות יון, לבנין הבית, לתרבן הבית; *היה: במזרח וכתב במערב, במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה, ואין לה: לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה, אם נטלה מזה ומזה תחזיר, והולד ממזר מזה ומזה, ולא זה וזה ממאנין לה, ולא זה וזה זכאין: לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה, היתה בת ישראל ונפסלת מן הכהונה

תוספות ריי"ד

מתני' בש"א פוטר אדם את אשתו בגט ישן וב"ה אומרים אינו נותן לה אלא אם כן ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה: ב"ש סברי לא אמרינן גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה וב"ה סברי אמרינן גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה; פי' שנתייחד עמה לאחר שכתבו לה גורגין שמא תתעבר ואם יגרשנה בגט זה שומנו קודם

לעיבורה יאמרו העולם בראשונה ומן ניסה קדם כי מאז נתגרשה וכשבא עליה נדושתו היתה בעילת זנות ומזונות נולד הבן הזה: אמר ר' אבא אמר שמואל ואם נשאת לא תצא איבא דאמרי אמר ר' אבא אמר שמואל אם נתגרשה בו תינשא לכתחלה פי' דגם כשר הוא שאפילו נתייחד עמה עכשיו כשמוסר לה הגט עוקר כל קדושין הראשונים ואינה צריכה גט אחר ומפני חששא זו אין מצריכין אותה גם אחר (ראשילי איתסר כדבריהם הולד כשר): כתבו לשם מלכות שאינה הונגת לשם מלכות מדי לשם מלכות יון לבנין הבית לתרבן הבית היה במזרח וכתב במערב במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גם מזה ומזה ואין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות על זה ועל זה ואם נטלה מזה ומזה תחזיר והולד ממזר מזה ומזה לא זה וזה ממאנין לה ולא זה וזה זכאין במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה בת לוי מן המעשר בת כהן מן התרומה אין יורשין של זה ויורשי של זה יורשין כתובתה מתו אהיו של זה ואחו של זה חולצין ולא מיבמין שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה תצא מזה ומזה וכל הדברים האלו בה ב"ן) אם היה בדרך וכתב הגט בשנת כך וכך למלכות פרס ולא שם המלך המולך: ואמאי קרי לה מלכות שאינה הונגת שאין לה לא כתב ולא לשון אלא מאהבה אחרת לקדושי בועי אתה פאר שאין

לז א מיי' פ"ט מהל' גירושין סלכה יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלו סעי' יב:

לח ב ג מיי' שם הלכה ו ז טוש"ע שם סעיף ט:

לט ד ה ו מיי' שם פ"ע הלכה ה סמג שם טוש"ע שם סימן קמח סעיף ג:

נוסח
ב' מקרים ובאחד ביניהם ו) ב' חצרות פנימי שלה וחיצונה שלו
ב) ב' קופות פנימי שלה וחיצונה שלו

[ועיין תוספות שילוחין נח. ד"ה ומחמל]

נוסח
מה ב"ש ובה"א אומרי לעזו בגל יון

[עי' תוספות יבמות נח: ד"ה סיה כתחלה ושוד בתוספות ולקמן פ. ד"ה כי]

נוסח
לני האומר שנשאת לעני בגל שאינו בחזקת בנין

[ועיין תוספות ב"מ יח: ד"ה וכי נגד]

[ע"ל תמכיר]

[עי' תוספות יבמות נח: ד"ה סיה כתחלה וכו' ושוד בתוספות ולקמן פ. ד"ה כי

כת לוי מן המעשר. קנסת הוא כדמפרש התם (יבמות נד.): מן המרומה. כדלמר' בסוטה (דף מח.) מוכטמתה וכטמתה ג"פ לחד לבעל ולחד לבועל ולחד לתרומה: ואין יוכיח על זה. כגיטי שהיו לה ממנו: יורשין כתובתה. ביבמות (דף נד.) פרכינן כתובה מאי עבידתה הא קתני אין לה כתובה ומשני כתובה שכיח יותר על מזונות שמקנו מכירה כגיטי יותר מלקיחה דעם לחזקה כשמתה בחיי בעלה ותע"פ שבעלה יורשה הכא לא קתני אלא מזונות: [יבמות נד.] שקלי וקנסת קנסו: אחיו. של בני מזון מרכיבן כדפירשנו גבי גט שמת ילמרו גירש זה ונפל זה ואחיו של לחזקן לריך לחלון מן התורה: ולא מיימני. משום קנסת: שיש שמו ושמה. בגט: וכל פדרים. המשורטים למעלה במתניתין: כל עריות שבתורה. משמע שבשרה עריות לרוחיהן מותרות: שמרו שלמרו מכמים שלרוחיהן מותרות ליכנס לשוק בלא חליצה כשמתו בעליהן בלא בנים: שלנו שלרות. של עריות: ונשתלח. לשון: ונשתלחו. העריות חיילות וחילי מילחא שהיו לו לו המה בשעות ומלחמות שלא היו לו לרוחיהן ולא פדרים העבירה החלו מן החליבה: ולא מוה. מבטל שיעשה לו: ומוה. מן הכתב: וכל פדרים שבתורה יבינו מזה (דף נב.) משקיפין לה כל"ע לחמר יש ממר מחייבי לחיין: ולכלב לרחה וישתה לאחר. וקי"ל כיחה כחתה פוטרת לרחה: ונשתלח. זו שבחיבה: חיילות. וחין לה יכולים שהרי לא היתה המיתה ונשתלח שלח נפטרה לרחה וישתלח לשוק בלא חליצה: ולא מוה ומוה. מבטל זה ומיבמה הרחקון: כתב פוסק. לחת: גט נחים לגרש בו חשה: ושוברי. לשלחה שחשמטר לבעל כשיפרע לה כתובתה ועשה הסופר כשמסר להן הפעמרות ונתן גט לחשה ושוברי לחים והם מסרו זה לזה והלכה זו ונישחת כשבורה שמה גט שמסר לה בעלה וזה שבור שמסרה לו חשתו שובר: יולא ממקח ידי פיעים. שמילולין לפניו להרלות שוברו והרי הוא גט: אם נלמלר. בגמ' מפרש: גט כל שימנו. לין לה הכל כדבריו להלחיתו: נלמד ושוברו על פני. שמשלח היה ביניהם שמשלח היה לחמר שניהם והילוף הפעמרות לחמר שניהם: נבי. שלין נפסל גט כתב ולא נתן מכל מקום לחומה לחרלה: משום שנים מלכות. שיהא גט משום שמסר שימרו המוכיח שמוכיחים שמרחיקים בשמיו": יולא ושולד ממנו. בחמיה: ר"מ למעמיה. שחם מפנה ונקמן נמי לחמרין יחמנו ז' בשלח שעורות זו דברי ר"מ: משום דמלילא. שכשנו היה מולכת לפיקך ישקנה כה המלך על מלכת זו ויקפיד עמהו: מפי דפוס פרס. כגר שעברו ושלרה קנאתם שלין מתקנא בהן ושה לשקר מלכות מדי ויון שמוקה למיון שהשחילה מדי למלך בימי דליום לו למיון שהשחילה יון למלך: דלילא עם מלכות. הלכך חייסינן דלמא קפיד המלך שה: כי יכניסו בסיני. לכתוב שור: כשבו. כתוב שבחיני נכתב ולח על גב המימסרן ט': כשרים דלמר גט מקוצר שעדיו מתוכו כשר לפי שיכול לעשותו פסול דלו שה מלחר דבמקוצר מלך שה מונין לו שניים (שם קמה:) וביבמות נמי בפרק י"ג (דף נב:) למר לבמקוצר מגרשה ס"ו גט לע"פ שכתב מן החילונים ת"כ למחי פסלינן הכל שה במורה ונכתב במערב והלח שם ירלו שלל שה היה סופר בעיר כיום כשיבה הגט ילמרו שלחרונו ושחק הוא למר דגט מלחר לעולם פסול ולהכי המקוצר שכתב עדיו מתוכו לל חייבי בשבר דלמר מלכת מדי ויון שמוקה למיון שהשחילה מדי למלך בימי דליום לו ליקוחין קודם שיעשו מקום שיכתוב גט מלחר פסול ו"ל שמח גט מלחר. ליט כשר שם לל יהי לבסוף בחותם שעיר כיום שכתוב בגט הסופר והעדים ועוד יש ל' דגט מלחר ולחי כשר שפי שכתוב מקום שעומד בשעת כתיבה לע"פ שכשיבת הזמן שכתוב בו לל יעמדו שם הסופר והעדים יקנו שלחיכרו וכשבו לבל היה במזרח וכתב במערב שלין כותב מקום שעומד בחותם שעה פסול מקום מיקוי דשקיל ועוד כי פעמים עדע שלל לחיכרו ויסכרו העולם שהקניימונו:

בת לוי מן המעשר, בת כהן מן התרומה, אין יורשין של זה ויורשין של זה יורשים כתובתה, ואם מתו: אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין. *שינה שמו ושמה, שם עירו ושם עירה, תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. *כל עריות שאמרו צרותיהן מותרות הלכו הצרות האלו ונישאו ונמצאו אלו איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה להנשם את יבמתו והלכה צרתה וניישאת לאדם ונמצאת זו שהיתה איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. *כתב *ספר גט לאיש ושובר לאשה ושטה ונתן גט לאשה ושובר לאיש ונתנו זה לזה ולאחר זמן הרי הגט יוצא מיד האיש ושובר מיד האשה, תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה, רבי *אלעזר אומר *אם לאחר זמן יצא הרי זה גט לא כך היתה הימנו מן הראשון לאבל זכותו של שני: גמ' מאי "מלכות שאינה הוגנת"? מלכות הרומיים, ואמאי קרי לה "מלכות שאינה הוגנת"? משום דאין להם: לא כתב ולא לשון. אמר עולא מפני מה תקינו מלכות בגיטין משום שלום מלכות, ומשום שלום מלכות תצא והולד ממזר? אין, ר"מ למעמיה דאמר ר"מ כל המנונא משמיה דעולא אומר היה ר"מ כל המשנה ממשבעו חכמים בגיטין *הולד ממזר: לשום מלכות יון: וצריכא. דאי אשמעינן מלכות שאינה הוגנת משום דמלילא, אבל מלכות מדי ומלכות יון, מאי דהוה הוה, ואי אשמעינן מלכות מדי ומלכות יון משום דמלכותא הוו אבל בני הבית, מאי דהוה הוה, ואי אשמעינן בני הבית, דאמרי קמרברי שבחייהו אבל לחורבן הבית דצערא הוא אימא לא, צריכא: *היה במזרח וכתב במערב: מאן, אילימא בעל, היינו "שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה" *אלא לאו סופר *בראשר להו רב למפריה וכן אמר להן רב הונא למפריה: בי יחביתהו בשילי כתובי בשילי. ואע"ג דמיסמרן לכו מילי בהיני, וכי יחביתהו בהיני כתובו בהיני ואע"ג דמיסמרן לכו מילי בשילי, אמר רב יהודה אמר שמואל

משנה שמו ושמה כו': לח שינה ממקום שלחתם "בפ"ב (דף כ) וכן שני שמות בשני מקומות: ושם עירו ושם עירה. לחומה העיר והייט חוזקה עיר שדרין בה לחדי שיהא כשר כיון שח"ל לכותבו כלל שהקהלומיים שהרגילו לכותבו משום שחם יתרע שים יוסף בן שמעון לחר יהיה בו שימון ע"י משום לידה ומלא כי כמה פעמים מושבים משום הלידה על פי הבעל לו לחשה ושם שינה פסול לח יהיה נכון לכותבו חלח ע"פ עדיס ולח דמי לשחמתו שלין לכתוב חלח משום לידה ולחי שינה כשר ור"ח הביח לחיה שחין שטר נפסל כשנמחה בו דכר (דף כה:) לחין מעלין משקולות ליותנין דלמה מכוונה מילחה קח משהדי חלח לחמה שכשטר ולח על מה שכתוב שהוח כהן לחמת לחילו ליט כהן המטר כשר ושברה הוח דעדים לח קיימי חלח על עיקר מעשה ומעשה בחחד שינה בגט משום לידתו והכשירו ר"י והרבה פעמים כשלח היה להם כרוך משום הלידה הי' חומר לל שכתבוהו כלל ומשום שמידה נמי ר"ל לכתוב הכל כל גיטין הבחים ממדינה היס ליו כותבין משום עמידה ולהכי לל מוקי ליה בבעל ושינה משום עמידתו דלמרי לעיל מלכות יון: ולחי מקום עמידתו. בחפני מה. משום מלכות גיטין · ור"ח והח חמרינן בפ"ק דמסכת ע"ו (דף י") ושנוהה ליו מונין לעולם מלכות יון ובכולב חלמת לח חייסינן חלח למלכות יון ולכך חלמת לח חייסינן לעולם מלכות יון ור"י דחוק דחייסינן בגיטין בשלום מלכות ואקבוניסין נמי הוי מונין למלכי יון ואע"ג דחמן כחב לשם מלכות שאינה הוגנת וכי עד חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואפי' רבנן דפליגי עליה דר' יהודה ואפי' ועלר כשר מדרי דחצא כראשיין לקמן בפ' המגרש אפ"ה נהגו לכתוב למלכות יון ולא חיישינן למחני' וגם מה שאנו נוהגין למנות לבריאת העולם בין לניסן בין לחשרות כשר הוא ואין לחוש לשלום מלכות: דניה בשורה וכתב בשערה וכו': מאן אילימא בעל היינו שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה אלא לאו סופר וכראשר להו רב לפפריה כי יחביתה בשילה כהניתו בשילה ואע"ג דמסרי לכו מילי בהינו וכי יחביתו בהינו כתביתו בהינו ואע"ג דמסרי לכו מילי בשילה פי' אם נמסר להם לכתוב גם לאשה בהינו בניסן ואחרי לכתבו ער שבאו לשילה בעשרה

(ע"ל פפרק רבעי לה:)

ם א מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה יד ופ"י סלכה ד סמג עשין כ טוש"ע חה"ע סימן קכט סעיף יג וסי' קג סעי' ל:

מא ב מיי' שם פ"י הל' יח סמג שם טוש"ע חה"ע סימן קכו :

מב ג מיי' שם פ"ח סלכה כו סמג שם טור חה"ע סימן קכ :

מג ד ה מיי' שם פ"ח סלכה כד סמג שם טוש"ע חה"ע סימן קכח סעיף ח :

מד ו מיי' שם וסל"ג מהלכות מלוה סלי ו סמג שם (סימן לד) טוש"ע חה"ע סימן קכ סעיף ו ושו"ע ח"מ סימן מג סעיף כ :

מפלך

ב' פוגלאות של ענבי יהודה ראיבלא אילנא טהרתה איילונית ובבל נאות לה נוכל לקרש ר"ת בהמות זה ג' מינה

תוספות רי"ד

שאין להם לא כתב ולא לשון', או שבחבו לשם מלכות מדי אי יון או שבחבו לחרבן הבית או לבניני ולא הזכירו בו שנת הסלך השולך בבבל הוא פשוט: אשר עולא מפני מה תקנו מלכות בגיטין משום שלום מלכות כך חשובין אנו בעיניהם שכתבין זמן שפרחיהן על שמינו: ומשום שלום מלכות תצא והולד ממזר אין ר"מ למעמיה דאבר רב המנונא משמיה דעולא אימר היה ר"מ שכל המשנה ממשבע בגיטין חולר מממזרי נרסי' בפ"ק דע"ז אשר ליה רב נתן בנולה אין מונין אלא למלכי יון הוא סבר דחריי קא מרחי ליה נפק דק ואשכח דחניא בנולה לא מונין אלא למלכי יון ומסכא מוכח דלא קחרין [בשפרות] בשלום מלכות ואקבוניסין נמי הוי מונין למלכי יון ואע"ג דחנן כחב לשם מלכות שאינה הוגנת וכי עד חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואפי' רבנן דפליגי עליה דר' יהודה ואפי' ועלר כשר מדרי דחצא כראשיין לקמן בפ' המגרש אפ"ה נהגו לכתוב למלכות יון ולא חיישינן למחני' וגם מה שאנו נוהגין למנות לבריאת העולם בין לניסן בין לחשרות כשר הוא ואין לחוש לשלום מלכות: דניה בשורה וכתב בשערה וכו': מאן אילימא בעל היינו שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה אלא לאו סופר וכראשר להו רב לפפריה כי יחביתה בשילה כהניתו בשילה ואע"ג דמסרי לכו מילי בהינו וכי יחביתו בהינו כתביתו בהינו ואע"ג דמסרי לכו מילי בשילה פי' אם נמסר להם לכתוב גם לאשה בהינו בניסן ואחרי לכתבו ער שבאו לשילה בעשרה

נוסח

הגיה מהריקו לשון הוגנת הגיה לשלום מלכות

נוסח

הגיה מהריקו הגיה לפל הדוגאות של (מאלכות שהאשה

נוסח

הסופר מעכיר בגיט שם המקום שבו נכתב

*) [עי' תוס' יבמות נה: ד"ה מלכות וכו' כתבו דכר זה בסט ר"ת]

בניסן שהן צריכין לכתוב הזמן בעשרה בניסן שאם יכתבו היום ונחתם בלילה דאמרי' לעיל לעשות זמן כחיבתו עם תחיתתו והלכך כותבין בעשרה בניסן נוסן שכותבין אותו והלכך הן צריכין לכתוב שבשילה נכתב הגט שהרי בעשרה בניסן נמסרו להן בהינו אין כותבין אלא בשילה מפני שבנוסן הבחוב בגט בשילה היו עומדים ואם שינו וכתבו שבהינו נכתב הוא פסול שלבשה כותבין הגט שהרי שהרחה עדות שאחה יכול להוסיף שהזמנה היא חלויה בזמן ובמקום כדחנן בפ"ק בשעה שהזמנה היא חלויה בזמן ובמקום אם שינו בהזמן יאמרו להם הלא ביום פלוני עמנו הייתם בשילה כהביהו בשילה בשקיף החזמנה היא חלויה בשקום ובזמן והלכך אם שינו המקום פסול הוא דהויא לה עדות שאי אחה יכול להוסיף ק"ל הא שמה עדות: [כחבי'] חצא מזה ומזה וכו'. אם נשאת בגט זה חצא מן השני מפני שנשאת בגט פסול ואע"פ שהיה הראשון ונחן לה גט כשר אפורה היא לו מפני שבעלה לו באיסור וכאשה איש המזנה חחת בעלה דיינינן לה שאפורה לבעל ואפורה לבועל ולראשון נמי אפורה לחזור מפני שנוחה ונחחיו וצריכה גט מזה ומזה מן הראשון ונחן השני בעל מפני שבעלה לו באיסור וכאשה איש המזנה חחת בעלה דיינינן לה שאפורה לבעל ואפורה לבועל ולראשון נמי ותפסר בה קרובי שני שהיא צריכה גט מפני אלא אפילו בשינה שמו ושמה שהרא פסול מדאורייחא והיא אשת איש ולא הפסי בה קרובי [שני] צריכה גט מפני שמא יאמרו העולם נידשה הראשון בגט כשר ומשי"ה נשואה השני וכשביו אשת איש יצאת בלא גט והלכך נזהר זו אצריכה גט מן השני כראמרן בהאשה רבה: אין לה כחובה וכו' דמאי פעמא הקיש רבנן כחובה כדי שלא תהא קלה בעיניו לחרציאה הא חהא קלה רקלה: ולא פירות ולא פוחנת ולא בלאות · פ"ה חנאי כחובה כבחובה גמרינן ה"נ גט חע"פ שכחב מן החילונים זמן של אחר ביקותין ת"ל בחמי פסלינן הכא היה במזרח וכחב במערב והלא שה ירלו שלל היה סופר בעיר כיום כשיבתה הגט ילמרו שלחרונו ושחק הוא למר דגט מלחר לעולם פסול ולהכי המקוצר שכחב עדיו מחוכו לל חייבי בשבר דלמר מלכת מדי ויון שמוקה למיון שהשחילה מדי למלך בימי דליום לו ליקוחין קודם שיעשו מקום שיכתוב גט מלחר פסול ו"ל שמח גט מלחר. ליט כשר שם לל יהי לבסוף בחותם שעיר כיום שכחוב בגט הסופר והעדים ועוד יש ל' דגט מלחר ולחי כשר מפי שכחוב מקום שעומד בשעת כחיבה חע"פ שכשיבת הזמן שכחוב בו לל יעמדו שם הסופר והעדים יקנו שלחיכרו וכשבו לבל היה במזרח וכחב במערב שלין כותב מקום שעומד בחותם שעה פסול מקום מיקוי דשקיל ועוד כי פעמים עדע שלל לחיכרו ויסכרו העולם שהקניימונו:

בת לוי מן המעשר, בת כהן מן התרומה, אין יורשין של זה ויורשים של זה כתובתה, ואם מתו: אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין. *שינה שמו ושמה, שם עירו ושם עירה, תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. *כל עריות שאמרו צרותיהן מותרות הלכו הצרות האלו ונישאו ונמצאו אלו איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה להנשם את יבמתו והלכה צרתה וניישאת לאדם ונמצאת זו שהיתה איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. *כתב *ספר גט לאיש ושובר לאשה ושטה ונתן גט לאשה ושובר לאיש ונתנו זה לזה ולאחר זמן הרי הגט יוצא מיד האיש ושובר מיד האשה, תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה, רבי *אלעזר אומר *אם לאחר זמן יצא הרי זה גט לא כך היתה הימנו מן הראשון לאבל זכותו של שני: גמ' מאי "מלכות שאינה הוגנת"? מלכות הרומיים, ואמאי קרי לה "מלכות שאינה הוגנת"? משום דאין להם: לא כתב ולא לשון. אמר עולא מפני מה תקינו מלכות בגיטין משום שלום מלכות, ומשום שלום מלכות תצא והולד ממזר? אין, ר"מ למעמיה דאמר ר"מ כל המנונא משמיה דעולא אומר היה ר"מ כל המשנה ממשבע שמשבעו חכמים בגיטין *הולד ממזר: לשום מלכות יון: וצריכא. דאי אשמעינן מלכות שאינה הוגנת משום דמלילא, אבל מלכות מדי ומלכות יון, מאי דהוה הוה, ואי אשמעינן מלכות מדי ומלכות יון משום דמלכותא הוו אבל בני הבית, מאי דהוה הוה, ואי אשמעינן בני הבית, דאמרי קמרברי שבחייהו אבל לחורבן הבית דצערא הוא אימא לא, צריכא: *היה במזרח וכתב במערב: מאן, אילימא בעל, היינו "שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה" *אלא לאו סופר *בראשר להו רב למפריה וכן אמר להן רב הונא למפריה: בי יחביתהו בשילי כתובי בשילי. ואע"ג דמיסמרן לכו מילי בהיני, וכי יחביתהו בהיני כתובו בהיני ואע"ג דמיסמרן לכו מילי בשילי, אמר רב יהודה אמר שמואל

משנה שמו ושמה כו': לח שינה ממקום שלחתם "בפ"ב (דף כ) וכן שני שמות בשני מקומות: ושם עירו ושם עירה. לחומה העיר והייט חוזקה עיר שדרין בה לחדי שיהא כשר כיון שח"ל לכותבו כלל שהקהלומיים שהרגילו לכותבו משום שחם יתרע שים יוסף בן שמעון לחר יהיה בו שימון ע"י משום לידה ומלא כי כמה פעמים מושבים משום הלידה על פי הבעל לו לחשה ושם שינה פסול לח יהיה נכון לכותבו חלח ע"פ עדיס ולח דמי לשחמתו שלין לכתוב חלח משום לידה ולחי שינה כשר ור"ח הביח לחיה שחין שטר נפסל כשנמחה בו דכר (דף כה:) לחין מעלין משקולות ליותנין דלמה מכוונה מילחה קח משהדי חלח לחמה שכשטר ולח על מה שכתוב שהוח כהן לחמת לחילו ליט כהן המטר כשר ושברה הוח דעדים לח קיימי חלח על עיקר מעשה ומעשה בחחד שינה בגט משום לידתו והכשירו ר"י והרבה פעמים כשלח היה להם כרוך משום הלידה הי' חומר לל שכתבוהו כלל ומשום שמידה נמי ר"ל לכתוב הכל כל גיטין הבחים ממדינה היס ליו כותבין משום עמידה ולהכי לל מוקי ליה בבעל ושינה משום עמידתו דלמרי לעיל מלכות יון: ולחי מקום עמידתו. בחפני מה. משום מלכות גיטין · ור"ח והח חמרינן בפ"ק דמסכת ע"ו (דף י") ושנוהה ליו מונין לעולם מלכות יון ובכולב חלמת לח חייסינן חלח למלכות יון ולכך חלמת לח חייסינן לעולם מלכות יון ור"י דחוק דחייסינן בגיטין בשלום מלכות ואקבוניסין נמי הוי מונין למלכי יון ואע"ג דחמן כחב לשם מלכות שאינה הוגנת וכי עד חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואפי' רבנן דפליגי עליה דר' יהודה ואפי' ועלר כשר מדרי דחצא כראשיין לקמן בפ' המגרש אפ"ה נהגו לכתוב למלכות יון ולא חיישינן למחני' וגם מה שאנו נוהגין למנות לבריאת העולם בין לניסן בין לחשרות כשר הוא ואין לחוש לשלום מלכות: דניה בשורה וכתב בשערה וכו': מאן אילימא בעל היינו שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה אלא לאו סופר וכראשר להו רב לפפריה כי יחביתה בשילה כהניתו בשילה ואע"ג דמסרי לכו מילי בהינו וכי יחביתו בהינו כתביתו בהינו ואע"ג דמסרי לכו מילי בשילה פי' אם נמסר להם לכתוב גם לאשה בהינו בניסן ואחרי לכתבו ער שבאו לשילה בעשרה

(ע"ל פפרק רבעי לה:)

ם א מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה יד ופ"י סלכה ד סמג עשין כ טוש"ע חה"ע סימן קכט סעיף יג וסי' קג סעי' ל:

מא ב מיי' שם פ"י הל' יח סמג שם טוש"ע חה"ע סימן קכו :

מב ג מיי' שם פ"ח סלכה כו סמג שם טור חה"ע סימן קכ :

מג ד ה מיי' שם פ"ח סלכה כד סמג שם טוש"ע חה"ע סימן קכח סעיף ח :

מד ו מיי' שם וסל"ג מהלכות מלוה סלי ו סמג שם (סימן לד) טוש"ע חה"ע סימן קכ סעיף ו ושו"ע ח"מ סימן מג סעיף כ :

מפלך

ב' פוגלאות של ענבי יהודה ראיבלא אילנא טהרתה איילונית ובבל נאות לה נוכל לקרש ר"ת בהמות זה ג' מינה

תוספות רי"ד

שאין להם לא כתב ולא לשון', או שבחבו לשם מלכות מדי אי יון או שבחבו לחרבן הבית או לבניני ולא הזכירו בו שנת הסלך השולך בבבל הוא פשוט: אשר עולא מפני מה תקנו מלכות בגיטין משום שלום מלכות כך חשובין אנו בעיניהם שכתבין זמן שפרחיהן על שמינו: ומשום שלום מלכות תצא והולד ממזר אין ר"מ למעמיה דאבר רב המנונא משמיה דעולא אימר היה ר"מ שכל המשנה ממשבע בגיטין חולר מממזרי נרסי' בפ"ק דע"ז אשר ליה רב נתן בנולה אין מונין אלא למלכי יון הוא סבר דחריי קא מרחי ליה נפק דק ואשכח דחניא בנולה לא מונין אלא למלכי יון ומסכא מוכח דלא קחרין [בשפרות] בשלום מלכות ואקבוניסין נמי הוי מונין למלכי יון ואע"ג דחמן כחב לשם מלכות שאינה הוגנת וכי עד חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואפי' רבנן דפליגי עליה דר' יהודה ואפי' ועלר כשר מדרי דחצא כראשיין לקמן בפ' המגרש אפ"ה נהגו לכתוב למלכות יון ולא חיישינן למחני' וגם מה שאנו נוהגין למנות לבריאת העולם בין לניסן בין לחשרות כשר הוא ואין לחוש לשלום מלכות: דניה בשורה וכתב בשערה וכו': מאן אילימא בעל היינו שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה אלא לאו סופר וכראשר להו רב לפפריה כי יחביתה בשילה כהניתו בשילה ואע"ג דמסרי לכו מילי בהינו וכי יחביתו בהינו כתביתו בהינו ואע"ג דמסרי לכו מילי בשילה פי' אם נמסר להם לכתוב גם לאשה בהינו בניסן ואחרי לכתבו ער שבאו לשילה בעשרה

נוסח

הגיה מהריקו הגיה לשלום מלכות

נוסח

הגיה מהריקו הגיה לפל הדוגאות של (מאלכות שהאשה

נוסח

הסופר מעכיר בגיט שם המקום שבו נכתב

*) [עי' תוס' יבמות נה: ד"ה מלכות וכו' כתבו דכר זה בסט ר"ת]

בניסן שהן צריכין לכתוב הזמן בעשרה בניסן שאם יכתבו היום ונחתם בלילה דאמרי' לעיל לעשות זמן כחיבתו עם תחיתתו והלכך כותבין בעשרה בניסן נוסן שכותבין אותו והלכך הן צריכין לכתוב שבשילה נכתב הגט שהרי בעשרה בניסן נמסרו להן בהינו אין כותבין אלא בשילה מפני שבנוסן הבחוב בגט בשילה היו עומדים ואם שינו וכתבו שבהינו נכתב הוא פסול שלבשה כותבין הגט שהרי שהרחה עדות שאחה יכול להוסיף שהזמנה היא חלויה בזמן ובמקום כדחנן בפ"ק בשעה שהזמנה היא חלויה בזמן ובמקום אם שינו בהזמן יאמרו להם הלא ביום פלוני עמנו הייתם בשילה כהביהו בשילה שקיף החזמנה היא חלויה בשקום ובזמן והלכך אם שינו המקום פסול הוא דהויא לה עדות שאי אחה יכול להוסיף ק"ל הא שמה עדות: [כחבי'] חצא מזה ומזה וכו'. אם נשאת בגט זה חצא מן השני מפני שנשאת בגט פסול ואע"פ שהיה הראשון ונחן לה גט כשר אפורה היא לו מפני שבעלה לו באיסור וכאשה איש המזנה חחת בעלה דיינינן לה שאפורה לבעל ואפורה לבועל ולראשון נמי אפורה לחזור מפני שנוחה ונחחיו וצריכה גט מזה ומזה מן הראשון ונחן השני בעל מפני שבעלה לו באיסור וכאשה איש המזנה חחת בעלה דיינינן לה שאפורה לבעל ואפורה לבועל ולראשון נמי ותפסר בה קרובי שני שהיא צריכה גט מפני אלא אפילו בשינה שמו ושמה שהרא פסול מדאורייחא והיא אשת איש ולא הפסי בה קרובי [שני] צריכה גט מפני שמא יאמרו העולם נידשה הראשון בגט כשר ומשי"ה נשואה השני וכשביו אשת איש יצאת בלא גט והלכך נזהר זו אצריכה גט מן השני כראמרן בהאשה רבה: אין לה כחובה וכו' דמאי פעמא הקיש רבנן כחובה כדי שלא תהא קלה בעיניו לחרציאה הא חהא קלה רקלה: ולא פירות ולא פוחנת ולא בלאות · פ"ה חנאי כחובה כבחובה גמרינן ה"נ גט חע"פ שכחב מן החילונים זמן של אחר ביקותין ת"ל בחמי פסלינן הכא היה במזרח וכחב במערב והלא שה ירלו שלל היה סופר בעיר כיום כשיבתה הגט ילמרו שלחרונו ושחק הוא למר דגט מלחר לעולם פסול ולהכי המקוצר שכחב עדיו מחוכו לל חייבי בשבר דלמר מלכת מדי ויון שמוקה למיון שהשחילה מדי למלך בימי דליום לו ליקוחין קודם שיעשו מקום שיכתוב גט מלחר פסול ו"ל שמח גט מלחר. ליט כשר שם לל יהי לבסוף בחותם שעיר כיום שכחוב בגט הסופר והעדים ועוד יש ל' דגט מלחר ולחי כשר מפי שכחוב מקום שעומד בשעת כחיבה חע"פ שכשיבת הזמן שכחוב בו לל יעמדו שם הסופר והעדים יקנו שלחיכרו וכשבו לבל היה במזרח וכחב במערב שלין כותב מקום שעומד בחותם שעה פסול מקום מיקוי דשקיל ועוד כי פעמים עדע שלל לחיכרו ויסכרו העולם שהקניימונו:

זך דברי ר"מ לבל תכמיס לומריס הולך כסר · פי' בקונטי' לתקנה
מלכות קלי וקבה לר"ת דל"כ פלינו לחלכ יהודה לחר שמואל
דלעיל לחמר לבל תכמים חומרים לפני לח כתב הלח לפם סנטר
שבעיר הרי זו מגורקת דמשמע מגורקת ומיבעי לכתחילה לח"פ הלח
נכתב לפם מלכות ל"כ היינו כוחבין בגיטין לבריות עולם הל קיי"ל
כסר ומקום דר"מ בעי מלכות תקוכה קלמר לבל תכמים חומרים לפילו
סנטר דגרע הויל מגורקת כיון דהות מלוכה מלכות ועדיף מלכלוח לחכת
ומה שלנו כותבין לבריות עולם מקום דהמתת ליכל שום מלכות כך שלפני
עובדי כוכבים לימס מוין לפטות מלכים לבל בימי תכמים היו רגילין למטות
לפטות מלכים כדלמרינן בגט פשוט (ג"ב דף קמד:) מהבחה של חומה זו מלך
שלה מוין לו שלים פי' שהיו כותבין
כן בשטרותיהן לכבוד המלך לומר מלך
הרבה והרב ר' יוסף פי' דעבדין לין
המלכות מקפדת ולהכי לל כתבינן
לפטות מלכים חדש דהל ר"מ מודה
דכתבו לפם לימטגדלת כסר מקום
לחין מלכות מקפדת ור"מ מפרש
דלחו לפשום מלכות קלי זו דכרי ר"מ
לחת לחיה במזרח וכתב במערב
לבל לפום מלכות לחרת מוחר לגרש
בו לכתחילה לרבנן ולח פליג לחרב
יהודה לדעיל ומגורקת היינו שמתגרש
בו לכתחילה קלמר לפי' נכתב לפם
סנטר דילת בהו מילתת ולכ"ש המתת
שמוחר לכתוב לבריות עולם דלח זילת
בהו מילתת כלל דלח מתקנלים בזה
וקי"ל בכתבים ותע"ג דסהם לן תנת
כר' מלר מ"מ מדקלמר לעיל ומקום
פלום מלכות הולך ממזר לין ר"מ
לפעמים ס"ל וכן בפ"ק (נעיל ה:) מקום
דלח חמר בפי נכתב ובפי כתתם
יוליח והולך ממזר ומקני לין ר"מ
לפעמים ס' מקמע לליס הלכתת
כוותיה והמתת לפי קפיר דקלמר
דיקת כמי דמודים חכמים לר"מ בסיבה
שמו ושמה מלה ערביתה בהדי היה
במזרח כו' דהמיח ליה ומיהו קשה
לפיכוך רבינו פס לקמן בפרק בהלת (דף פו·) פריך להחיה דשלשה גיטין פסולין ותו ליכא פלום מלכות הלח הולך ממזר הכח
הולך בשר הגיתת ל"מ חלה לרבנן דלמרי חמרי מפלום פלום מלכות דווקא בדיעבד הולך בשר לרבנן לבל
לכתחילה לסור לגרש בו ורבינו פס גרים לקמן וכן נמלא בפי' רבינו מנגלת והל ליכא פלום מלכות וכו' ולח פריך מפלום מלכות
חלה מבבא לחריה היה במזרח וכתב במערב: **נישאו** לין זיו לח ליתת לח תיובתת דרב המנונא · פירש בקונטרס דיפלח
גזיליו שמת יתמרו חלן זה ובמח זה ובירכו ובמלה זה מחזיר מלוכתו לבל זיו דפריטתה בעלמת הוח לח תפלי לה בחלוקה וקשה
ל"י דמפי קלמר בסמוך דמיתלפת בחפה שהלך בעלה למדינת הים כיון דהך גזילה גופה קייכה בה לבעון מיתלפת מפמע דהכח
לח קייכה היתה גזילה ועוד ליליכה דלמרי ניפלו מפי ס"ד לזיו מפי ס"ד כיון דההיח גזילה דמיתלפת בחפה שהלך בעלה כו' לח קייכה
חלח בניפלו ועוד למפי לח קייכה כי היכי דמי ס"ם בהחפה רבה (יבמות דף לב:) גבי חמרו לה מת בעלך ובפלו בחפה שהלך בעלה כו'
הכח ותו"י דפי שומרת יבם קיומה בחיובת לייבם דלח כרב המנונא בניפלו בחפה שמי לח גזרי' בה שמת יתמרו חלן זה ובמח זה ובמלה
מקזיר מלוכתו כיון דזיכה במזיד לח מיפכרת דהכי חמרינן בהחפה רבה (שם דף נד:) גבי מי שהלך לחפה בעלה למדינת הים לפסור לחפה
שהלך בעלה למדינת הים לפסור להחזירה פלום דבמזיד מיפכרת בשוגג שמי גזרו בה לבעון שמת יתמרו גירש זה ובמח זה ובכי
פירושו ניפלו חין מדלת נקט זיו דהוה מפמע מרוייהו ונקט ניפלו שמע מיפה ניפלו דוקת בלבל זיו לח פלום מיתלפת בחפה שהלך
וכי' לבל בגופה לח קייכה כיון דבמזיד לח מיפכרת ומשני ניפלו והוח הדין לזיו וכיון דזיכה לפסורה ליבם כדרב המנת
בניפלו בחפה שמי גזרינן בה שמת יתמרו חלן זה ובמח זה ובירכו ובמלה זה מקזיר מלוכתו לבל זיו דפריטתה בעלמת הוח לח תפלי לה בחלוקה וקשה
קלמר לימת מסייע ליה לרב המנת דלמי בניפלו בחפה שהלך בעלה למדינת הים לפסור לחפה שהלך בעלה למדינת הים לפסור להחזירה
מקום מיתלפת בחפה שהלך ט' וה"ה דהוי מלי למימלי הל מני ר"ע היל דמקני ליה לחין כעבדים ורב המנת מלי למימלי דרבנן קלמר
כדלמי ליה בסוטה בפ"ב (דף יח:) חלח עדיפה מיניה קל דמי שלין לריך להסמידה בר"ע ולפי' הכי ליכל סיעתת לרב המנת מיהו מלח
רבינו יהודה בתוספתת דקתני על מתניתין דברי ר"מ שלחר מסום ר' עקיבה דמשמע דכרבנן לל מחולקות ומתניתין לפי זה מולקת על
הס"ם סלט: **כתב** גט לחים וקובר לחפה · ליכל למידק מהכל דכותבין קובר דהיכל ולל תפבר בהכותב (כתובות פט:):

[איין נעיל ע"ח כמעמה]

שנפל מאוסף שלום מלכות

זו דברי ר"מ אבל חכמים אומרים אפילו לא
כתב אלא לשם סנטר שבעיר הרי זו מגורשת,
הדוא גיטא דהוה כתיב ביה לשם איסטנדרא
דבשבר' שלחה רב נחמן בר רב חסדא
לקמיה דרבה כי האי גוונא מאי? שלח ליה
בהא אפילו ר"מ מודי מאי טעמא? דמאותה
מלכות הוא, ומאי שנא מסנטר שבעיר? דהתם
זילא להו מילתא הבא שביחא להו מילתא,
אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב זו דברי
ר"מ אבל חכמים אומרים הולך כשרי ומודים
חכמים לר"מ שאם שינה שמו ושמה שם
עירו ושם עירה שהולך ממזר, אמר רב אשי
אף אנן נמי תנינא שינה שמו ושמה, שם עירו
ושם עירה חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו
בה. הא מאן קתני לה? אילימא ר"מ ליערבינהו
וליתנינהו, אלא ש"מ רבנן, ש"מ: "כל עריות
שאמרו כו': "נישאו אין זינו לא, לימא
תיובתא דרב המנונא דאמר רב המנונא
"שומרת יבם שוינתה אסורה ליבמה? לא, נישאו
וה"ה לזינו, והאי דקתני "נישאו" לישנא
מעליא נקט ואיבא דאמרי נישאו וה"ה לזינו
מסייע ליה לרב המנונא דא"ר המנונא
שומרת יבם שוינתה אסורה ליבמה? לא,
נישאו דווקא, משום דמיחלפא באשה שהלך
בעלה למדינת הים: הבונס את יבמתו כו':
וצריכא: דאי אשמעינן בדך קמייתא משום
דלא איקיים מצות יבום אבל הכא דאיקיים
מצות יבום אימא לא, ואי אשמעינן הכא משום
דקא רמיא קמיה אבל התם דלא רמיא קמיה
אימא לא, צריכא: כתב הסופר ושעה ונתן
גט לאשה ושוברוכו' ר"א אומר אם לאלתר
יצא וכו': היכי דמי לאלתר והיכי דמי לאחר
זמן? אמר רב יהודה אמר שמואל כל זמן
שיושבין ועסוקין באותו ענין זהו "לאלתר"
עמדו זהו "לאחר זמן" רב אבא בר אבהה
אמר לא נישאת זהו "לאלתר", "נישאת" זהו
"לאחר זמן" חנן לא בל חימנו מן הראשון לאבד
ובוחו של שני בשלמא לרב אדא בר אהבה
היינו דקתני "שני" אלא לשמואל מאי שנית?

זכות

אף אנן נמי תנינא שינה שמו ושמה, שם עירו
ושם עירה חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו
בה. הא מאן קתני לה? אילימא ר"מ ליערבינהו
וליתנינהו, אלא ש"מ רבנן, ש"מ: "כל עריות
שאמרו כו': "נישאו אין זינו לא, לימא
תיובתא דרב המנונא דאמר רב המנונא
"שומרת יבם שוינתה אסורה ליבמה? לא, נישאו
וה"ה לזינו, והאי דקתני "נישאו" לישנא
מעליא נקט ואיבא דאמרי נישאו וה"ה לזינו
מסייע ליה לרב המנונא דא"ר המנונא
שומרת יבם שוינתה אסורה ליבמה? לא,
נישאו דווקא, משום דמיחלפא באשה שהלך
בעלה למדינת הים: הבונס את יבמתו כו':
וצריכא: דאי אשמעינן בדך קמייתא משום
דלא איקיים מצות יבום אבל הכא דאיקיים
מצות יבום אימא לא, ואי אשמעינן הכא משום
דקא רמיא קמיה אבל התם דלא רמיא קמיה
אימא לא, צריכא: כתב הסופר ושעה ונתן
גט לאשה ושוברוכו' ר"א אומר אם לאלתר
יצא וכו': היכי דמי לאלתר והיכי דמי לאחר
זמן? אמר רב יהודה אמר שמואל כל זמן
שיושבין ועסוקין באותו ענין זהו "לאלתר"
עמדו זהו "לאחר זמן" רב אבא בר אבהה
אמר לא נישאת זהו "לאלתר", "נישאת" זהו
"לאחר זמן" חנן לא בל חימנו מן הראשון לאבד
ובוחו של שני בשלמא לרב אדא בר אהבה
היינו דקתני "שני" אלא לשמואל מאי שנית?

זכות

מה א מיי' פ"ו מהל' יבום ופלוה הל' ה סמג עשין לה טוש"ע חה"ע סימן קסב סעיף ו:

מן ב מיי' שם פ"ב סל' ב סמג לחוין סב טוש"ע חה"ע סימן קמח סעיף ג:

מבעה
הגהות הגר"ח על הרי"ף
נ"ב ר"ת

תוספות רי"ד

היתה בת ישראל נפטלה כן הכותנה פי' דחשבינן לה זונה וכן בת כהן כן התרומה וכת לוי כן המעשרות משום קנסא: מתו אחיו של זה וכו' פי' הולצין דהא אשת אחיו היא ולא מייבמת משום קנסא או משום נזירה דהויא לה נזירות אחיו ושמא יאמרו נזיר זה ונשא זה והויא לה נזירות אחיו ואחיו ירשוהו של זה וכו' זו היא שכתובה בנין דכרין הכי פירש לה ביבמות: אמר רב חינא אמר רב זו דברי ר"מ אבל הכמים אומרים הולך כשר פי' בירוש' פליני רבנן דהכי אמרי' בפירקין דלקמן דשלשה מלכות לרבנן חצא ולא פליני רבנן אלא שהולך כשר: ומודים חכמים לר"מ בשינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה שחצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה משני אוקימנא דהכא בפסולי תורה: אמר רב אשי אף אנן תנינא שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה הא מאן קתני לה אילימא ר' מאיר דאמר לאו ש"ס רבנן היא ש"ס: מתני' כל העריות שאמרו צרותיהן מותרות הלכו הצרות ונשאו ונתצאו אלו אילונית חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה: הבונס את יבמתו הלכה צרתה נשאת ונשאת ו לאחר ונתצאת ו אילונית חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה' כל העריות שאמרו צרותיהן מותרות אלו פ"ו ערוות שאמרו חכמים שצרותיהן מותרות לינשא לשוק בלא חליצה כשמתו בעליהן בלא בנים אם הלכו הצרות הלו ונשאו לשוק ונתצאו הערוות־אילונית ואילונית פליטה שהיו קרושי המת בתן במעות ונתצאו שלא היו אלו צרותיהן ולא פסרום הערוות האלו ומה חליצה חצא מזה כיבשאת לו ומיבם הכל הדרכים האלו בה: וכן הבונס את יבמתו תפסרה צרתה בביאתה כראשון בית א' הוא בונה ולא שותם ונתצאת ו שנתיבמה אילונית ואין יבומה יבומין שהרי לא היתה אשת המת ונמצאת שלא נפסרה צרתה ונשאת לשוק בלא חליצה חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בהגהות רבי' ח"ר ו דברי ר' עקיבא ראמר יש מסור מחייבי לאוין אבל הכ"א אין מסור מיבמת: אמר רב המנונא שומרת יבם שוינתה אסורה ליבמה ואמרינן בשלחי ס"ב דסוטה אסורי במערבא אין הלכה כרב המנונא: כתני' כתב הסופר ופעה ונתן גם לאשה ושוברה לאיש ונתנו לה לוה ולאחר זמן הרי גם יוצא מיד האיש ושוברו מיד האשה חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ר' אלעזר אומר אם לאלתר יצא אינו גם ואם לאחר זמן יצא הרי זה גט שלא על הזיבום מן הראשון לאבד וכותבו של שני פי' אלא הם דברי הבעל הסערער שאומר כי הסופר פעה ונתן הגט שהיה צריך ליתן לו נתנו לאשה והשובר שהיה צריך לתת לאשה נתן לו וכשנתנו זה לזה נמצא שאני נותני לאשתי השובר והיא נתנה לי הגט וכברירי לגרש את אשתי בגט וגרשתיה בשובר הרי רגלים לדבר שהשובר יוצא מתחת יד האיש ח"ק סבר חיישינן לדברי הבעל ואם נשאת חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה: ר' אלעזר סבר אם לאלתר יצא זה הספק לפנינו חיישינן ואינו גט אבל אם לאחר זמן יצא הרי זה גם שלא כל הימנו מן בעל הראשון וכו' אלא אמרינן קנוניא עשה עם האשה נתן לה השובר והיא נתנה לו הגט כדי לאשתדוי על חשני שהלכך לא מהנינן ליה: היכי דמי לאלתר והיכי דמי לאחר זמן אמר רב יהודה אמר שמואל כל זמן שיושבין ועוסקין באותו ענין הוי לאלתר עמדו ולא נשאת הוי לאחר זמן

נזיר/מפנה
ב' נזיר ע"ב ד"ה אלף את מתניתא עד תיובתא דרבינו עד ר' אומר: שומרת יבם פליני רבנן דהכי אמרי' בירוש' דלקמן דשלשה מלכות לרבנן חצא ולא פליני רבנן אלא שהולך כשר: ומודים חכמים לר"מ בשינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה שחצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה משני אוקימנא דהכא בפסולי תורה: אמר רב אשי אף אנן תנינא שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה הא מאן קתני לה אילימא ר' מאיר דאמר לאו ש"ס רבנן היא ש"ס: מתני' כל העריות שאמרו צרותיהן מותרות הלכו הצרות ונשאו ונתצאו אלו אילונית חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה: הבונס את יבמתו הלכה צרתה נשאת ונשאת ו לאחר ונתצאת ו אילונית חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה' כל העריות שאמרו חכמים שצרותיהן מותרות לינשא לשוק בלא חליצה כשמתו בעליהן בלא בנים אם הלכו הצרות הלו ונשאו לשוק ונתצאו הערוות־אילונית ואילונית פליטה שהיו קרושי המת בתן במעות ונתצאו שלא היו אלו צרותיהן ולא פסרום הערוות האלו ומה חליצה חצא מזה כיבשאת לו ומיבם הכל הדרכים האלו בה: וכן הבונס את יבמתו תפסרה צרתה בביאתה כראשון בית א' הוא בונה ולא שותם ונתצאת ו שנתיבמה אילונית ואין יבומה יבומין שהרי לא היתה אשת המת ונמצאת שלא נפסרה צרתה ונשאת לשוק בלא חליצה חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בהגהות רבי' ח"ר ו דברי ר' עקיבא

גליון חש"ס

גמ' ליתסי מעלין ולא מקני · עי' כתובות דף יג ע"ב וש"נ: תוס' ד"ה זו דברי ר"מ וכו' ור"ח גריס לקמן וכו' · כעין זה כתב ר"ח בכתובות דף מג ע"ב תד"ה מלך דמתני' ושם דף ס ע"ב תד"ה כלומר וכתב כתבו מום' ניזר דף נד ע"ב ד"ה ומשני וכן כתבו מוסטפות שנת דף קכג ע"ב ד"ה לשוטי וכרכות דף מה ע"ב תד"ה ג' שלוכו' וכתובות ד"ה מלכו' מוקדמין:

ר"ן ד"ה ואיבא נראפת

עי' כ"ע ד"ה ורב"ח

פוסה יח: יבמות פג: נכ: נה. ו.

[נעיל עו: וש"נ]

ממרת הש"ס

וכום פרפוים · מקילתה מלפני העדים בחזקת מגורשת שכתה ליכנס לפני בית דין כשכתב כהן לגרש את אשתו ויצא קול בעיר שכתב לה גט: **מפני** · מי מפקיע לה מיניה מפני קול שלא יאמרו "גירשה והחזירה" ונמצא כהן מחזיר גרושתו: **פנה** · מפני הקול אבל הרבה גרושין בחיקה תורה אור

קודם שטילתה ממנו: **דמי מבטלין קלא** · אם טכל לתקן בני העיר ולהוליכה מן הקול הזה, לא תצא מבעלה: **וכנהרדעא לא מבטלי קלא** · לא היו טהגין בייני העיר לבקש מפני החשד שלא יוציאו קול שמחזיקים ידי עוברי עבירה הכי אמרינן בהמגרש" בסורא מבטלי קלא בנהרדעא לא מבטלי קלא: **דמי קרו לנתיכה כתיבה** · אם רגילין בעיר לקרות לנתיכה "כתיבה" הוי קול שכתי: [לקמן פט.] אומרי שכתב לה והלי כתב נתקיים השטר

קרו לנתיכה כתיבה ואי לא לקרו לנתיכה כתיבה אין זה קול ולא יתקיים במחזיר גרושתו שכרי לא יצא קול שנתקיים שכתב ופרכינן מהי דקרו לנתיכה "כתיבה" ממאי מפקינן לה בכתיב וכי לכתיבה גופה מי לא קרו לה כתיבה? ומתקיימת לדלמא נתקיים בכתיב "כתב" דקא אמרי "נתן הוא דלמא כתיבה בעלמא הוא: **ומניין מי מיגלגל מילתא** · מרגילין בני העיר לקרות לנתיכה כתיבה" תע"ג לכתיבה לחודה נמי קרו "כתיבה" ממקרין למיתם לקלא ומתקרין "כתב" ונתק"ל-קאמרי ומצא מפני תוקד הקול: **כל קלא דכתר נשופין כו'** · תע"פ שניכם בהמגרש" דחיישינן לקלא דתנן יצא אמה בציר מקודשת לפלוני ומקודשת ואסורה ליבעל לאחר עד שיתן לה לותו פלוני נט ס"מ בשיצא הקול שכרס שתגרש לאחר לבעל יצא לאחר כשיולין לו חייבי ליה וו כשיולין ונעומדת להכון זה הרי ימים וכשיש, ומפני שיצא עליה קול גירושין מלילתה מלחתיה, קלא דכתר נשופין הוא: **מפני שמא נמי פלא מבני** · אם אמ כהן זה ונשתה כהן לאחר תלא שהרי יצא עליה קול גרושה זה כמה שנים ונשכנין וארי לאמה מוליך לעזו על בניו של רלשון לומר אללים הם שהרי הוליכוה מן המעי שבדקו לאחר-דבריהם הדכרים ומנמלו לאמה: **משום למיפס גרסה** · הרלשון למיכך חכמים מוליכים אותה מן הבעי ולא אתי לאחוזקי קלא קמה בהכי הוליכ ומרלשון לא אתקרה ואין לענ: **כ"ש** · שהיו מחמירים בקדושה יותר שלא יוכלו לומה להכונה מפני שיבעת הנס: **שמיפך נפ** · שנחק עמה לא חייבינן שמא כת

עליה עט: דרך טרקסמון · דרך הכבושה ממון ליכנס לפניה וזומה לי שהוא לשון יוכי כמו טרקסין (יומא דף נה:): **כדי למייבו במעבר** · דקיימא לן אין הטבל מחייב במעבר שירחה פני הבית ודעייל ליה דרך שער לאתוקי דרך ארעות גנות דלא, ולילך לוולכו בשעריך בכ"מ בהשוכר(פה.): **מתני' נריכה גט אחד** · מפ': **גמ'**: **לכו גם כם** · פריוו"ך בלע"ז: **גמ' בשלוח שנשלח** · כ"ש שכרי לחם עושה בטילה זוח וכל כמה דלא אמר הריני בועל לשם קדושין לא מהני בועל בשם

ובנהרדעא לא מבטלי קלא · תפיט ע"י עדים והא דתמרינן בחזקת הבתים (כ"ב דף נב.) וכפ' שני דכתובות (דף סו: וזס) גבי מעלין לכהונה על פי עד אחד דמבטלין קלא אחם מפום דעפסל מתרומה לעולם אבל מפום דעאכלה לבעלה מפום גרושה אין לבעלו ל"ש אחני אחם דלתרומה אין מבטלי קלא · **דורות** אחרונים ר' יוסי ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון ור' אלעזר ור' יהודה בן בתירא ור' יוחנן בן נורי ור' יוחנן בן ברוקה ור' יוחנן בן גודגדא ור' יוחנן בן מתיא ור' יוחנן בן חלפתא ור' יוחנן בן זכאי ור' יוחנן בן הורקנוס

ביה שמתי סברי לדם טובל בעילת זנות • ותע"ג דביבמות פ' כ"ק (דף קו.) תמרי כ"ש דלין ממתינן לגלח לדלדם טובל בעילתו ומפרש רב יוסף ורבה טעמא דכ"ש משום דלין לדם טובל בעילת זנות ולהכי בקוחות לין יכולות למלן דלמא לדלדם דסכי נסבה ליכא למימר דהתם כיון שרגיעו שקיבלה ולהי חיגו רולה לבטול בעילתו בעילת זנות אבל הכא גלח לגלח רגיעו הקדושין סברי דטובל בעילת זנות וב"ה סברי לבעולה בעילת זנות ואע"ג דלים להו התם לפילו בקוחות ממתנות חיגו משום דכיון שע"י קדושין *וכשותין כת עליה לת תקיבה ליה בעילת זנות כדתמרי' התם: **בגמ** קרח גלח מזה ומזה • הת לגלח תמרי ה"ל יוסף לחיידי דהגח לגיל כתב סופר גט כו' תגח כתב לגרש תת לתמוה והדר תגח המגרש תת לתמוה ולגה עגמו בשודקי דהוי גמי פלוגתת ב"ש וב"ה כמו כתב, לגרש כו' והדר תגח גט קרח: **וכל** הדרכים הלוו בה-לקמן כפ' כתרת (דף פו.) מוקי לה כר"ת בגלח בעילת זנות והולך כסר:

[ע"ש] סברי אדם עושה בעילתו בעילת זנות
וב"ה סברי *אין אדם עושה בעילתן בעילת זנות אבל לא ראוה שנבעלה לברי הכל אינה צריכה הימנו גט שני ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני שאין לבו גס בה ואי בשראוה שנבעלה מה לי מן האירוסין ומה לי מן הנשואין? אלא מתני' בשלא ראוה שנבעלה ור' יוחנן דאמר כי האי תנא דתניא *א"ר שמעון בן אלעזר לא נתלקן ב"ש וב"ה על שלא ראוה שנבעלה שאינה צריכה הימנו גט שני על מה נתלקן על ישראוה שנבעלה שבשלא אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובה"א אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות [כמאני דאוקימנא] בלא ראוה שנבעלה במאי פליגי? דאיכא עדי יחוד וליכא עדי ביאה: ב"ש סברי לא אמרי' הן הן עדי יחוד והן הן עדי ביאה וב"ה סברי אמרינן הן הן עדי יחוד והן הן עדי ביאה ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני דכיון דאין לבו גס בה לא אמרינן הן הן עדי ביאה, ומי אמר ר' יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן *הלכה כסתם משנה ואוקימנא למתניתין בשלא ראוה שנבעלה? *)אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן: **מתני'** *כנסה בגט קרח תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. גט קרח הכל משליכין עליו דברי בן נגס ר"ע אומר אין משליכין עליו אלא קרובים הראויין להעיד במקום אחר, ואיזהו גט קרח כל שקשיין מרובין מעדיו: **גמ'** מ"ט דגט קרח? *גזירה משום כולכם: גט קרח הכל משליכין עליו: ור' עקיבא מאי טעמא לא? ראתו למימר כשר לעדות, קרוב נמי אתו למימר כשר לעדות? אלא עבד היינו טעמא דדלמא אתו לאסוקיה ליוחסין, גלגל דבר יוחסין הוא ליחכשר אלמה תנן ר"ע אומר אין משליכין עליו אלא קרובים הראויין להעיד במקום אחר קרוב אין גולן לא? אלא עבד היינו טעמא דאתו למימר שתרורי שתררה, גולן נמי אתו למימר תשובה עבד, קרוב מאי איכא למימר, קרוב כולי עלמא ידעי דקרוב הוא: א"ר זירא אמר רבה בר שאילתא א"ר המנונא בא א"ר אדא בר אהבה גט קרח קשריו: שבעה, ועדיו ששה, ועדיו חמשה, וחמשה, ועדיו ארבעה, ארבעה, ועדיו שלשה: עד כאן מחלוקת בן נגס ור"ע אבל קשריו שלשה ועדיו שנים דברי הכל אין משליכין עליו אלא קרוב א"ל רבי זירא לרבה בר שאילתא מכדי כל שלשה במקושר כשנים בפשוט דמי מה התם קרוב לא אף הכא נמי קרוב לא? אמר ליה אף לדידי קשיא לי ושאילתיה לרב המנונא, ורב המנונא לרב אדא בר אהבה וא"ל הנח לשלשה במקושר, דלאו דאורייתא תניא נמי הכי *גט קרח קשריו שבעה ועדיו ששה, ששה ועדיו חמשה, וחמשה ועדיו ארבעה, ארבעה ועדיו שלשה, עד כאן מחלוקת בן נגס ורבי עקיבא-השלים עליו עבד: בן נגס אומר הולד כשר ורבי עקיבא אומר הולד ממזר, אבל קשריו שלשה ועדיו שנים דברי הכל אין משליכין עליו אלא קרוב! ורב יוסף מתני כשר' והתניא קרוב? אמר רב פפא תני כשר' אמר רבי יוחנן לא הוכשרו בו אלא עד אחד קרוב בלבד אבל חרי לא דלמא אתי לקיומי בתרי קרובים ואחד כשר, אמר רב אשי מתניתא נמי דיקא

*)[יבמות מז: מנחות נב: תוליז מא. ועמ"ש על הגליון נדה נו:]

במקושר: כיון דעיקרו בג': **כשנים בפשוט דמי**: ולאמלי מכשרת קרוב: **גט קרח קשריו שבעה**: לכומר שקשריו שבעה כו': **עד כאן מחלוקת בן נגס ור"ע** • שתם הלשים עבד כו': **הולד כשר גרסי'**: בגן נגס: **רב יוסף מתני**: במילתיה דר' זירא תמר רבה בר שילתא לגל קשריו ג' ועדיו חמשה אין משליכין עליו אלא קרוב: **גט פשוט כו'**: לם היה קרח כשאר קרובים אלא שאין מכירים אותו שאין עליו פסול אחר קרוב ואחד כשר ולפילו היו חמושים בו ככר ג' כשרים: **דלמא אתי לקיומי**: היוס ולמחר אס יקרא עליו ערעור לפוסלו ויביאוהו לב"ד ואין העדים בפניו ויבא עדים מן הסוק שיכירו שלא מן התחימות הללו ויקיימוהו בעדות שלא יכירו אלא מחימת שני הקרובים אבל אס יכירו אלא מחימת שני הקרובים ואחד מן הכשרים ויבא דין יוליני שהן קרובים ואין עדים שהן קרובים ויקיימוהו בעדות פסולה: **מתניתא נמי דיקא** • הך כריימא דלקמי קשריו שבעה ועדיו שלשה, שמע מינה לת פליגי בה לפילו קרוב לת מיקשר: דקא

[יבמות קו. כתובות סב.]

דרלו שמחיחו לין לריך עדות של בילה גדול מזה ולהי לתן מהרי כיון דגייסי לחדלי לת פרלו זה מזה: **מי אמר ר' יוחנן הכי** • כדלעיל להיכא דלת רלוה שנבעלה לת בעי גט: **מתני' גט קרח** • מפרש בסיפא [תוספתא פ"ו ותוספתא דעדיות פ"ב ס"ב] שקדיני מרובין מעדיו בב"ב (דף קס:) תמרי דתקון רבנן גט מקושר פתלום לעקופיהן ומתחרטין לאחר זמן ולין יכולים להחזיק ותקנו להם גט מקושר שיהו עת ליכתב מהרה שמא כתוך כך יתפייס, ותומתן עדיו מבחוץ וכותב שיטה לו שיום וכורכן על החלק ומופר ונד ל' יום על ככרך מבחוץ ותחת וכותב שי שיטיתו יוחר מבפנים וכורכן על החלק ותוחם עד שי שני על ככרך מבחוץ וכן עד שליטי, ותם יש קלר ככרך ולין עד תום מתחויין זה 'קרח' ופסול דתפרש בגמרת תום 'כולכם' דמסחמת למיין קשריו היו עדיו מתחלה ומיתי' דלמת אתי למימר כשר לעדות: **אבל** [שבת מו. וש"נ] תתום ותרי אחד גלח תחס: **אבל** [יבמות נח:] **מפליטין עליו** • ותפי' פסולין לימת להת הפלמה גלח תום תפת בעלמת שמת כשילת לאחר זמן בביס דין יפסלוהו שיהו סבורים שהזמין הבעל עדיו למיין קשריו ולת יפסל עדות גלח קוברה אבל גבר וגולן לת וטעמת תפרש בגמ': **גבי' קרוב נמי אתו למימר כשר לעדות** • גלח מדמסכר בקרוב ס"ת בקילי מיכי בהלטת עדות ולת אתו לאסוקי פסולים וקרובים: **לפסולי ליוחסין** • דאתרי מדלחתמוהו בגיטת לאו עבד הוא ויהבי ליה בת ישראל: **גמ'** • לעולם תעמת תתום לאחר לאסוקי לעדות ותקשית לך קרוב נמי, לת דמי, דעבד אינה למימר שחרורי שחרירה המכירים תתו שהוא עבד וכקילין בהלטת עדות מדלחתמוהו ס"מ מכרים תריס וכן גולן אתו למימר מדלחתמוהו ס"מ תשובה עבד: **אין מפליטין עליו**: קליטי פסול גלח כשר אי קרוב, דגמ מקושר לריך שלמה עדים כדאמרינן בפרק גט פשוט דרבן תקון שמת כתוך כך גלח ימלת ג' עדים יות בעטו: **כל שאפשר**

[תוספתא פס"ו ע"ס]

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה בשלא וכו' ומתניתין נמי:

[שם ביבמות קו. בגמ' ותיבה ותמוכה]

תוספות ר"ד

כל שקדיני פרובים פעדיו' אוקימנא לפתני' בשלא ראוה שנבעלה ובמאי פליגי כגון דאיכא עדי יחוד וליכא עדי ביאה ב"ה סברי אמרי' הן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה ואין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ולשם קדושין בעל הלכך צריכה ממנו גט שני וב"ש סברי לא אמרי' הן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה ממנו גט שני דכיון דאין לבו גס בה לא אמרי' הן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה: כגסה בגט קרח וכו' פ' דגט קרח מפרש בסיפא דתתני' אי זה גט קרח מי כיב זנשטרי' ובגט פשוט אמרי' דרבנן תקנו גם מקושר משום כהנים קפדנים שהיו קופדים עם נשותיהן וכותבין להן גט מתאום ומתחרטין לאחר זמן ואין יכולין להחזיר ולהקניט להו גם מקושר שאינו נח ליכתב ושמא מכיון שיכתוב כתוב שיטה א' מבפנים וכורכה על שיטה חלקה ותופר יתר אחד ותחם על הכרך מבחוץ והוד וכותב שיטה אחרת וכורכה על שיטה חלקה ותחם על הכרך מבחוץ (וכן עד שני) וכן עד ג' ואם הרבה בו קשרים יותר מני' ויש שם קשר כרוך ואין עד תחתם מאחריו זהו גם קרח ופסול: ואמרי' פ"ק דגט קרח גזירה משום כולכם' פי' דאחרינן מסתמא למיין קשריו היו עדיו מהחלה וחיישינן דלמא אמר להו כולכם תחומו והרי אחד לא יתנום ותתן לעיל כולכם תחומו א' כותב ובולן תוחמין ולפיכך אם נת אחד מהן הרי הנם בטל וק"ל אי אמרי לא תניא בהא תצא מזה ומזה ואפשמה בכתב לגרשאת אישתו ונשלך ובמגרש זאת אשתו ולנה עכו וכו': גט קרח הכל משליכין עליו פי' אפי' פסולין כגון עבד וגלן דליתיה להשלמת ו' אלא משום חששא בעלמא שמא כשיצא לאחר זמן בב"ד יפסלוהו שיהו סבורים שהזמין הבעל עדיו למיין קשריו ולא תחתו בו כולן הלכך אפילו בפסולין משליכין אותו והשלמה ו' אינה אלא מדעת הבעל שיצוה לו שיחתום בו דאי שלא מדעתו היאך רשאי זה לחתום ולהעיד עדות שקר תדע דהכי הוא מדאמרינן לקמן לא הכשירו בו אלא עד אחד קרוב בלבד אבל חרי לא דלמא אתו לקיומיה בשני קרובים וחד כשר ואי שלא מדעת הבעל אלא ודאי אין משליכין אלא מדעת הבעל: ר' עקיבא אומר אין משליכין עד שיהו קשריו ג' דוקא בקרוב משליכין אותו שאין עליו פסול אחר קרוב ואחד כשר ופ"ש: ור"ע עבד ס"ם לא לאו דלמא אתו למימר עבד כשר לעדות קרוב נמי אתו למימר כשר לעדות אלא דלמא אתו לאסוקיה ליוחסין גולן דבר יוחסין הוא ליחכשר אלמה תנן ר"ע אומר אין משליכין עליו אלא קרוב מאי איכא למימר קרוב כולי עלמא ידעי דקרוב הוא ואי ק' והרי כל פעמא בגט קרח לא הוי אלא משום גזירת כולכם ולעיל בהמביא תנן אמרי' איתמר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אמר ר' יוחנן שנים משום עדים משום הגאי ור"ל אמר כולם משום עדים ומוקמינן פלוגתייהו דאמר להו כולכם ואיכא בינייהו כגון שנמצא א' מהן קרוב או פסול למ"ד משום תגאי כשר ואמרי' נמי התם מיתתם בתחלה קרוב או פסול אלמא ע"כ לא פליגי אלא להתחימו (ולכתחלה) אבל באמצע או בסוף לר' יוחנן הוא כשר וק"ל ר"ל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן בר מתלת ור' עקיבא לא מכשר אלא קרוב אבל פסול לא ואי התם בו פסול א"ר עקיבא הולד ממזר כדאמרינן בהלכתין ור' יוחנן מתיר להתהים הפסול לכתחלה וק"ל הלכה כר"ע מתבריתא כ"ש רבן גמליאל ורבי יהודה לר"ע כדאמרי' בשלהי פ' מי שמת יש להרן דהתם בעל הוא דקפיד ואשר תתנו בו כלכם הלכך אי מתהמי ביה פסול לא נפיק מיניה חורבה לאכשורי בשאר עדיות דאנן לא הוה מתהמי ליה אי לאו משום דבעל קפיד אבל בגט קרח שב"ד מורים לו להתהימו אם יורו לו כ"ד להתהים בו פסול אתו לאכשוריה בשאר עדיות ושמום הך גזירה אמרינן שמא רחם בו הולד ממזר: אמר רב אחא בר אחבה גט קרח קשריו שבעה ועדיו ששה ועדיו ה' ה' ועדיו ד' ועדיו ג' עד כאן מחלוקת בן גמ ור' עקיבא אבל קשריו ג' ועדיו ב' דברי הכל אין משליכין עליו אלא קרוב א' ל' זירא לרבה בר שילא מיכדי כל ג' במקושר כשנים בפשוט דמי מה התם קרוב לא אף הכא נמי קרוב לא א"ל אף לדידי קשיא ושאילתיה לרב המנונא ורב המנונא לרב אדא בר אהבה וא"ל הנח לשלשה במקושר דלאו דאורייתא: א"ר יוחנן לא הכשירו בו אלא עד אחד קרוב בלבד אבל חרי לא דלמא אתו לקיומיה בשני קרובים וחד כשר' פ' אם היה קרח בשני קשרים אין משליכין בו שני קרובים אלא א' קרוב וא' כשר ואפילו היו חתומים בו ככר ג' כשרים דלמא אתו לקיומיה היום ומחר אם יקרא עליו ערעור לפוסלו ויביאוהו לב"ד ואין העדים בפניו ויבואו עדים מן השוק שיכירו שלשה מהתחימות הללו ויקיימוהו בכך ושמא לא יכירו אלא מחימת שני הקרובים וב"ד אינם יודעין שהן קרובין ויקיימוהו: ואי ק' ובשאום היכי משכחי' שהם קרוב כראמרינן בגמ פשם תניא היו חתומים בו ד' וה' עדים ונמצא א' קרוב או פסול אתו לאכשוריה בשאר עדיות ושמום הך גזירה מילאתו בקרובים כשר ניחוש שמא יתקיים הספר ע"פ א' קרוב וא' כשר ובשלהי תוספ' דמסכתין תניא גם שהחתמו עליו ה' עדים ונמצאו שלשה הראשונים קרובים או פסולים תחקיים העדות בשאר ב' לב"ד אבל אם נמלאו אחד מהם קרוב בגט פשוט רומיא כב' במקושר אבל אי איקרי והחם לא פסלינן ליה אלא תחקיים העדות בשאר ומחניתא שהחתמו בו תניא דיעבד וחוקה נמי מילאתו קאמר דיעבד אבל הכא הכל משליכין עליו תנן לכתחלה ומשום הכי אמר רבי יוחנן לא הכשירו בו אלא עד אחד קרוב בלבד אבל חרי לא דלמא אתו לקיומיה בשני קרובים וחד כשר' פ' אם היה קרח בשני קשרים אין משליכין בו שני קרובים אלא א' קרוב וא' כשר ואפילו היו חתומים בו ככר ג' כשרים דלמא אתו לקיומיה היום ומחר אם יקרא עליו ערעור לפוסלו ויביאוהו לב"ד ואין העדים בפניו ויבואו עדים מן השוק שיכירו שלשה מהתחימות הללו ויקיימוהו בכך ושמא לא יכירו אלא מחימת שני הקרובים וב"ד אינם יודעין שהן קרובין ויקיימוהו: ואי ק' ובשאום היכי משכחי' שהם קרוב כראמרינן בגמ פשם תניא היו חתומים בו ד' וה' עדים ונמצאו א' קרוב או פסול אתו לאכשוריה בשאר עדיות ושמום הך גזירה מילאתו בקרובים כשר ניחוש שמא יתקיים הספר ע"פ א' קרוב וא' כשר ובשלהי תוספ' דמסכתין תניא גם שהחתמו עליו ה' עדים ונמצאו

דקא מדלג ומני חד תד. שהולך ומסתר הטעים מן הקבדים לחד לחד ככל דילוג ודילוג שמתה כמצחתו לא דילג אלא לחד במנין הקבדים: **שמע מינה שלי קרוב מפים.** בין בתחילה קודם לכבדים בין בתלטנו בין בסופו: **מדלג קבע ליה מקום.** לקרמה במתני': **ושמע מינה.** מדלג קבע מקום שמע מינה לכל גיטין ושטרות מקבדים היולמין בבית דין להעיד על תתימת הטעיד לקיימו: **מכל הנמלא.** שהדי לתתימי ביה שיכירו עדי השוק לת תתימתן מקיימין ליה לגיטת ולתילו הן משוירין כגון תם יש בו ו' עדים ועדי השוק מכירין לת כתב הרתמן והשלישי והתמישי ולא בעינן שיכירו לותן שלמה לשופין: **שלי ס"ד בעינן לשופין.** לתמלי לת הוכשרו בו אלא שהשלמת קרוב לתד ומקום לשמת לתי נקיומיה בשני קרובים ותד כשר' כדתמרינן לעיל: **ליקבע ליה מקום.** להשלמת קרובים: **או בתחילה.** קודם לשנים הכשרים בכל שלמה ושלמה התחומין בו: **או בתמלע.** כל ג' וג' תחומין יכשיר קרוב לתד כגון כשר וקרוב וכשר וחוזר ותוקם כשר וקרוב וכשר וכן לעולם: **או בסופו.** כל ג' וג' יקבע מקומו: **ולכשר ביה.** קרובים טובת וליכא למימר דלמת לתי לקיומיה בשני קרובים ותד כשר הוה לן למשמת שני קרובין בכל ג' לשופין שבו שתין לך בו שנים קרובים שלא יהה הפסק ג' כשרים ביניהם דלמת מדלת לתמא תקנתת להשלמת שני קרובים בקביעת מקום שמע מינה לת בעינן לשופין הלכך תייטינן דלמת מקיים ליה בקרובין מפוחרין: **כי לתו לקמיה דר' תמי.** גט מקושר שלת הזמין ט עדים למיון קבדין והסופר והעדים בפיהט ועדיין לת נמסר לה: **ס"ל כו'.** כבן גמס: **כן הוא עיקרה של סוגיא זו ולת שמעתתה כן לתלת כביאורה בקונטרס מורי הזקן:**

ויקימי מתמאי ותתניא ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם ארץ אחוזתכם מטמאה בנגעים ואין בתי עובדי כוכבים מטמאין בנגעים אלא "שמע מינה תוץ הוא ש"מ; מתני' דלא כי האי תנא דתניא אמר ר' יוסי בר' יהודה נא בשלקן רבי אליעזר וחכמים על המגרש את אשתו ואמר לה "הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני" שאינה מגורשת על פה נשלקן על המגרש אשתו ואמר לה "הרי את מותרת לכל אדם על מנת שלא תנשאי לפלוני":

הדרן עלך הזורק

המגרש את אשתו ואמר לה "הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני" ר' אליעזר מתיר וחכמים "אוסרים, כיצד יעשה "יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה "הרי את מותרת לכל אדם" *כתבו בתוכו אע"פ שחזר ומחקו פסול: **גמ'** איבעיא להו האי "אלא"=תוץ הוא או "על מנת" הוא, תוץ הוא ובתוץ הוא דפליגי רבנן עליה דר' אליעזר דהא שייר לה בגט 'אבל בעל מנת מלון' ליה מידי דהוה אפל תנאי דעלמא או דלמא "על מנת' הוא ובע"מ הוא דפליג ר' "אליעזר אדרבנן *אבל בתוך "מדך" דהא שייר לה בגט? אמר רבינא ת"ש *כל הבתים מטמאין בנגעים אלא של עובדי כוכבים אי אמרת בשלמא תוץ הוא שפיר אלא אי אמרת "על מנת" הוא-על מנת דלא מיטמו בתי עובדי כוכבים הוא דמיטמו בתי ישראל, הא "מיטמו בתי עובדי כוכבים לא מטמאי בתי ישראל' ועוד בתי עובדי כוכבים

הדרן עלך הזורק גט

המגרש. ואמר נס. בשעת מסירה: **גמ' על מנת תוץ.** על מנת שלא תנשאי לפלוני: **אפל כעל מנת מותו.** רבנן דבגט לא שייר שהשיירה במסירה הגט לכל לתד שלא שהתנה עמה על מנת שלא תנשאי לזה ולין זה שלא כתנאי בעלמת: **אלא על עובדי כוכבים.** לכתיב לתוזתכם: **הכא**

תוספות רי"ד

המגרש. ואמר נס. בשעת מסירה: **גמ' על מנת תוץ.** על מנת שלא תנשאי לפלוני: **אפל כעל מנת מותו.** רבנן דבגט לא שייר שהשיירה במסירה הגט לכל לתד שלא שהתנה עמה על מנת שלא תנשאי לזה ולין זה שלא כתנאי בעלמת: **אלא על עובדי כוכבים.** לכתיב לתוזתכם: **הכא** אמר אביי האי קרוב תחים בין בתחלה בין באמצע בין בסוף ממאי, מדלא קבע ליה מקום, ושמע מינה: מכל תלתא מקומות מתמנין ולא בעינן רצופין דאי סלקא דעתך בעינן רצופין לקבע ליה מקום להאי קרוב בתחילה או באמצע או בסוף ולכשר ביה מובא, כי אתו לקמיה "דרבי אמי אמר ליה "צא והשלים עליו עבד מן השוק":

הדרן עלך הזורק

המגרש את אשתו ואמר לה "הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני" ר' אליעזר מתיר וחכמים "אוסרים, כיצד יעשה "יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה "הרי את מותרת לכל אדם" *כתבו בתוכו אע"פ שחזר ומחקו פסול: **גמ'** איבעיא להו האי "אלא"=תוץ הוא או "על מנת" הוא, תוץ הוא ובתוץ הוא דפליגי רבנן עליה דר' אליעזר דהא שייר לה בגט 'אבל בעל מנת מלון' ליה מידי דהוה אפל תנאי דעלמא או דלמא "על מנת' הוא ובע"מ הוא דפליג ר' "אליעזר אדרבנן *אבל בתוך "מדך" דהא שייר לה בגט? אמר רבינא ת"ש *כל הבתים מטמאין בנגעים אלא של עובדי כוכבים אי אמרת בשלמא תוץ הוא שפיר אלא אי אמרת "על מנת" הוא-על מנת דלא מיטמו בתי עובדי כוכבים הוא דמיטמו בתי ישראל, הא "מיטמו בתי עובדי כוכבים לא מטמאי בתי ישראל' ועוד בתי עובדי כוכבים ויקימי מטמאי ותתניא ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם "ארץ אחוזתכם מטמאה בנגעים ואין בתי עובדי כוכבים מטמאין בנגעים אלא "שמע מינה תוץ הוא ש"מ; מתני' דלא כי האי תנא דתניא אמר ר' יוסי בר' יהודה נא בשלקן רבי אליעזר וחכמים על המגרש את אשתו ואמר לה "הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני" שאינה מגורשת על פה נשלקן על המגרש אשתו ואמר לה "הרי את מותרת לכל אדם על מנת שלא תנשאי לפלוני":

שר"א

ולהכי נקט בברייתא בסמוך על מנת שלא תינסתי גרידא דבשלא תינסתי ולא תיבעלי מודה ר' אליעזר דהוי כיוון תוץ וכן משמע קלא דהא לקמן פריך תרבי יוסי הגלילי דתמר סיכן מניעו לסור לזה ומותר לזה סתמי לי בעל מנת הרי סותרה שלא תינסתי ולא תיבעלי תלמר כמי לי סותרת מתי קלמר הרי סותרה תלנו בוזות ועוד למתי למוקי לה בסתן דתמקשה ר' יוסי הגלילי לרבי אליעזר מתוך לייפרוך להו לרבנן דמודו בעל מנת שלא תינסתי ושלא תיבעלי דלא סותרה תלנו בוזות ומיהו גרסה ר"י לתלמידו בעל מנת שלא תינסתי ושלא תיבעלי מודו רבנן דלא הוי סיוטרת תלנו בוזות דהוי תנאי דלכשיבעל תלנו בוזות ולא תיבעל תלנו בוזות ולא תיבעל תלנו בוזות ולא ת

שרבי לטיעוזר מתיר לכל לדם חוץ מאותו החיש. מתמה דתפילו בחיי לומו החיש מתירה ליכתא והקשה רבינו שמואל לתמוה לת מיישנין למתה לת תקייש תנאה כדתמר לעיל במי שתחזו (דף עד.) גבי הרי זה גיטך על מנת שתחני לי מתיש זוז ("ולאחר) לת מכשל עד שתחזן ועוד מביא רחיט רבינו יצחק מבריישה דלקמן (דף פד.) על מנת שלא תיבעלי לאחד ולאחיך אין מוסקנין שמת מיבעל להם הת לאחר מוסקנין שמיבעל לו ביומיין הרב רבי שלמתן דקתני גבי מתיש זוז דיש לחוש קן תפכיד לת תאר לה ולת מוכל לקיים מתנה וכן גבי שלת מיבעלי לאחר מיישנין שמת יבא עליה בחזקת לבל הכת על מנת שלת מיגשתי ליכת למיקם שיקתנה בעל כרחה דניקוחין לי לתפכר בעל כרחה: **אפילן** לת מתברשה שלת מחיקה פסולה לכהונה. וי"ת ולתי לחיסור כהונה שהי להת תם לת מתברשה שלת מחיקה ולת מוכרה לקום לתם פסיעות לתפילו לר"ת לת הוי גט כלל בעלמת ולת תם מת מוכרת להמייבם ולת"פ שפסולה לכהונה וי"ל דהכי מייתי לכיון דתפילו לת מתברשה שלת מחיקה פסולה לכהונה ת"ב כי תאר תון מפלוני הוי גט נמור לתם לת הוי גט כלל בעלמת ולת תם דכלת מתברשה שלת מחיקה תפילו ריח הגט לת הוי ולת היה מוכרה הכהונה לכהניס ולת"ת לר"ת דלת תניב בעל מנת שיוב ולתנת למתני' דרבנן מני מודו דלת הוי שיוב לתאלי לת תנת ביבמות בריסא (דף ב.) ט"ו נשים פוטרות לרותיהן ולתשוב דהייהו לתם חיש דפוטרת לרתה כגון שניהם זה בעל מנת שלת תיבעל לפלוני ובשלה לחיו של פלוני ומת בלת בניס ומעל מנת שלת תבעל גרילת דמוכרת בזנות לו לת מיבעלי גרילת שיכולה להתקדש חין קשה דלת דמי לתחות לתם שלתורה גם בזנות ותינה יכולה להתקדש לבל מעל מנת שלת תיבעל ושלת מיבעלי קשיח וי"ל דלת תני לה משום דלת דמי לתחות לתם דהתם בשעת נפילה הוית לה לחיות לתם לבל הכת בשעת נפילה לתכי לת הוית לתם חיש עד שתיבעל ליכם ותעבור על תנאו ותפילו תתקבוה כתילו היה לתם חיש כיון שמעמיד תתורה ליבעל לו מ"מ לת מלי למיתני' דהת תס תיבעל לו נמלת שלת היה לתם לחיו מעולם ושלת דמי לתחות לתם הלכך לת פטרה ומיהו לת יתיבה שלת למחן דעפקה ליה מחחות לתם ועוד קשה לרבינו יחק דלתכי מסכחת לה לף בגרת גרה כגון דקידשה לחד מוך מלחובן ושמעון לחיו וכת לחובן וקידשה מוך משמעון לחיו דלתכי קידושי דיבמת תקמת ומת לחובן בלת בניס ולו לתם לחרת ויבם שמעון גרתה ולו לתם לחרת ומת בלת בניס ופעלו לפני לוי לדרת גרה פטורה מן החליצה ומן הייבום ול"ל כיון שמתורה על יבם זה לפני קידושי לחיו משום לתם חיש לת תקיבת לעבי יבם לתם לת לבל לי לתם שי מיש דחוריתת דמשמע בסמוך מסכחת לה לתם שרה גרוש גרה וגרת גרה כגון שקידש לחובן מוך משמעון ולו לחיו וכת שמעון וקידשה מוך מלו דלתכי קידושי שמעון למיסרת לחובן ומתו לחובן ויבם לו גרת לתם שי מיש לת נחסרה עליו שלת תסרה עליו ומת לו ולו לתם לחרת ומעלו לפני יהושה לדרת [גרה] לתם שי מיש פטורה מן החליצה ויבום ומיהו ליכת למימר בפעוגתת לת קמיירי דרבנן פליגי תרר"ת בקידושין כמו בגיטין דלמכוך וילתה והיתה ולדידהו לת מסכחת לתם שי מיש ולתפילו לעני דמייבי בפעוגתת פ"ק דיבמות (דף ט.) לת מייבי שלת בפעוגתת דסבירת ליה לתכת כוותיה מדע דלת תנת לו חייבי לחיין ולתע"ג דלר"ע לתו כבי תלילה ויבום ניתו כחייבי כריתות לבל מתי דסלקת דעתיה לר' לבת לדרבן מודו בקידושין הוי מני למיתני ט"ו ובירושלמי דמכילתין פריך לה ולימני ט"ו נשים לר"ת ומתני' התם התורה תסרה עליו ברם הכת הוא לתסרה עליו פירום כל ט"ו נשים לתסרה תורה ליבם ולתיכור בת ממילת על ידי קידושין בלת שום שלת תסרה על ידי שלת תסרה על ידי ת"ק ו"ל תמן התורה לתסרה ויתן לה לתייבם לתין לתיכור שלא תלוי בשום לדם שלת בתורה שלתסרה עליו לבל בתתת שי מיש ילה יתירה ליכם קודם שימות לתיו התם שלתחה": **אלא** לתת שי מיש היכי מסכחת לה. הכת מסמע דלתת שי מיש לת למיתני' דהת תס תיבעל לו נמלת שלת היה לתת מחיו מעולם ולת דמי לתחות לתת הלכך לת פטרה ומיהו לת יתיבה שלת למחן דעפקה ליה מחחות לתת ועוד קשה לרבינו יחק דלתכי מסכחת לה לף בגרת גרה כגון דקידשה לחד מוך מלחובן ושמעון לחיו וכת לחובן וקידשה מוך משמעון לחיו דלתכי קידושי דיבמת תקמת ומת לחובן בלת בניס ולו לתת לחרת ויבם שמעון גרתה ולו לתת לחרת ומת בלת בניס ופעלו לפני לוי לדרת גרה פטורה מן החליצה ויבום ומיהו ליכת למימר בפעוגתת לת קמיירי דרבנן פליגי תרר"ת בקידושין כמו בגיטין דלמכוך וילתה והיתה ולדידהו לת מסכחת לתת

שייך לדף פב:

•**מאי דאמר מרע.** דהאי "לראובן ושמעון" להדר לתמר לה קודם מסירה= לף לראובן ושמעון קאמר ואינו שיור: **פון דלמא.** הלי "לראובן ושמעון" דהדר קאמר=מזכה הוא-שמזר והפך הכתו לומר לראובן ושמעון מהיכה לבדה ותסברי על הכל: **בעי רב מגי לף לשמעון מהו.** תמר לה "תן מראובן ושמעון" ומזר ותמר "לף לשמעון" מהו – לא תימני לומר היכא דמזר ותמר "לשמעון" ולא תמר "לף", דוקא לשמעון קאמר, הכא מהי-כיון דתמר "לף" ולהי התיכה לשמעיה דהאי "לף" לראובן קאי ואע"ג דלא הזכיר שמו: **פון דלמא.** לשמעון ולא לראובן ודאי "לף" לשון עלמא קאי: **נענה.** הכיה קושו כל עניה הכתובה בסורה הרמת קול היא: **הרי שהלכה זו.** תמר גירושין: **ונישם לאחיו.** של לאחיו היים שנאסרה עליו בגירושין: **עוקר דבר.** מנוח יבום שתסורה להתייבם לו: **שלין זה כריפות.** התסורה בסורה שלא תמרה תורה כריפות העוקר דבר מן התורה: **שכורם בניה לניים.** והרי לתכי תניזת ביה ליתסר על ידי תולחו היים: **לא נמלא גע בעל נמפרם.** שהרי תמר לה "על מנת שלא תנשאי לפלוני": **וכניס.** מן התלמוני ממזרין: **שלין זה כריפות.** לא תמרה תורה כריפות המניא לת ישראל לידי פסול: **לא נמלאה תלמוד.** תלי כאן זה להת לגביה לת תינוקה: **גרושה תלי כל מדם.** ועל ידי לד גירושין שבה תסרה הכתוב עליו כדתמרן לעיל "גרושה מלוקה לבדו לסורה לכהונה: **וקו"ן.** והרי דבריס ק"ו שלתה למד היתנו שלפני מיתת המגרש תהא לסורה לכל מפני לד תיאות שבה: **ומה.** תיאור גרושה אסור קל לישת שלת בעלה; בעלמת מליו שלסורה על כהן זה שהיא שלמנה תלמו מפני לד גילוזין שבה: **מעם אים שהיא מסורה.** ליט דין שתסר לשל מי שהיתירו תלמו מפני לד תיאות שבה: **אין מניזין אם שלרי לשמר מיפה.** שם היה קיים שתא יחזיר לכס תשובה: **אים נמי פירכא.** כדמפרש וחזל לקמיה בתר סייעתת דבריית: **אימו עקר.** לעומר וכי הוא עוקרו ממוח הרי עיקר מליו בגרמתו של זה, "עוקר" משמע הטוקה תיסור בידים ויבומין הללו לינן מוטלין עליו ליבמה שיהא הוא עוקרן: **בם שמין לא יפה.** שלת יוכל שהב ליבם לת בתו: **סיינו פירכא.** לשמר רבת לכולהו היים לה פירכא: **ובמאי.** מוקי ר"ם פלוגתת דר"ת ורבנו: **"בתוך" מיקרא שרי לם רבי מליעזר.** להתייבם לו מחתר שניסת לאחר שנתקה מחיוטו הרתון לגמרי: **שלא כעל מנת.** מוקי לה לכיון דאמתה הוא ולא תיקריט נמלא גע בעל כרחו: **מלומס וקדשים.** תסורין ליטרתל ומותרין לכהנים: **פריות.** בתו ואתותו: **נמיטום קמריון.** נאסרה ע"י קידושין: **שאם אים** מותרת לבעלה ואסורה לכל לדם: **היינו פירכא.** דקאמר רבת לעיל: **שרי סותרה שלנו כותם.** להת על מנת שלא תנשאי הוא דקאמר לה ובקיאת בה מותרת לכל: **שלא כתורן.** מוקי רבי יוסי הגלילי לפלוגתת ר"ת הילך פריך ליה הת שאסרה עליו לגמרי דלעניה לת תינוקה:

אף **ועמדה** ומתו מהו. נרתה לתת לרתוץ נמי מספקת ליה: ומ"ת שלת נתנה לה שתאסרה עליו לת נמלת גע בעל. ומי"ת והלת לין ניסותין תלין שהרי תסורה עליו משום חיסור תצת חיים ומתי שלת מדתינן בתוספתת על מנת שלא תינשאי לתבת ולתבין ה"ז גע של מנת שלא תבעלי לתבת ולתבין תינו גע מוסקין שמת תבעל לה סס משמע דבע"ג שלא תנשת לה סס תפילו ניצתה ה"ז גע והכת תמתי הגע בעל ו"ל דהכת עומדה וניצתה לתבר מיתת המגרש קתמר וכה"ג ל"ל לקמן גבי שלח תבעלי לתבת ולתבין תין מוסקין שמת תבעל לה סס משום דתסורה לה סס תחתר מוסקין שמת תבעל לת"ג דתסורה לו גמי משום תצת חיים מ"מ מוסקין שמת תבעל לו לתבר מיתת המגרש והיינו דקתני תחלוק על הס"ס שלנו דהא דקתני התם על מנת שלא תבעלי לתבת ולתבין תינו גע מוסקין שמת תבעל להס היינו כלומר שתס נרתה שתבעל להס שלא יהא גע ובת להסמיעו דבעל מנת שלא תינשת כו' תפילו ניצתה להס הוי גע מ"ל קו מסמע לן דעל מנת שלא תבעלי לתבת ולתבין לת בעי למימר דרך כשותין שלת דרך זנות בעלמת:

אילימא בתון לר' תיעזר מיסרת שרי-וטעמת כיון דסשה זה שהותרה לו נתרוקן לו כל התיסור ופקע תיסור של לתתון לגמרי: רבת

מאי **דאסר שרא,** "לראובן" מהו: לראובן והוא הדין לשמעון והאי דקאמר "לראובן" משום דפתח ביה **או דלמא** "לראובן"=דוקא **"אתא למר** "לראובן" = דוקא, "לשמעון" מהו: "לשמעון"=ה"ה לראובן והאי דקאמר "שמעון" משום דסליק מיניה **או דלמא** לשמעון דוקא; **ביני רב אשי** "אף" לשמעון" מהו: 'אף'=אראובן קאי **או דלמא** 'אף' אעלמא קאי? תיקו: ת"ר

*לאחר פטירתו של ר"א נכנסו ארבעה זקנים להישב על דבריו, אלו הן *רבי יוסי הגלילי ור"ט ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע: **נענה** ר"ט ואמר דרי שהלכה זו ונישאת לאחיו של זה שנאסרה עליו **ונמצא** בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה, הא למדת שאין זה כריתות **נענה** רבי יוסי הגלילי ואמר היכן מצינו אסור לוה ומותר לוה, האסור-אסור לכל והמותר - מותר לכל, הא למדת שאין זה כריתות **נענה** רבי אלעזר בן עזריה ואמר כריתות-דבר הכתוב בינו לביניה הא למדת שאין זה כריתות **נענה** ר"ע ואמר דרי שהלכה זו ונשאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונישאת לוה שנאסרה עליו לא **נמצא** גע בטל ובניה ממזרים הא למדת שאין זה כריתות דבר אחר דרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וק"ו: ומה גרושה שהיא קלה אסורה בשביל צד גירושין שבה, אשת איש שהיא חמורה לא כ"ש, הא למדת שאין זה כריתות, אמר להן רבי יהושע אין משיבין את הארי לאחר מיתה אמר רבא כולהו אית להו **פירכא** לבר מדר' אלעזר בן עזריה דלית ליה פירכא תניא נמי הכי **אר"י** יוסי רואה אני את דברי ר' אלעזר בן עזריה מדברי כולן: אמר מר **נענה** ר"ט ואמר דרי שהלכה זו ונישאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה **עוקר**, אלא עקר, אלא **מתנה** לעקור דבר מן התורה, **מתנה**, מי קאמר לה, לא סגי לה דלא מינסבא ליה לאחוה דהדהוא גברא? אלא גורם לעקור דבר מן התורה **גורם** אלא מעתה בת אחיו לא ישא שמא **ימות** בלא בנים **ונמצא** גורם לעקור דבר מן התורה - היינו **פירכא, ובמאי** אילימא **"בחוץ"** משרא שרא ב"א דתניא **"מודה** ר"א במגרש את אשתו ואמר להרי את מותרת לכל אדם **חוץ** מפלוני והלכה ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו **אלא** בעל מנת **"נענה** ר' יוסי הגלילי **"אמר** היכן מצינו אסור לוה ומותר לזה, האסור-אסור לכל, והמותר-מותר לכל **ולא והרי** תרומה וקדשים שאסורה לזה ומותרת לזה? באיסור אשת איש קא אמרינן **והרי** עריות? באישות קאמרינן **הרי** אשת איש) **היינו פירכא, ובמאי** אילימא **"בעל מנת"** הרי הותרה אצלו בזנות, **אלא** "בחוץ" **נענה** ר"ע ואמר דרי שהלכה זו ונישאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונשאת לזה שנאסרה עליו לא **נמצא** גע בטל ובניה ממזרין **אי** הכי בכולה תנאי דעלמא נמי לא תנסיב דלמא לא מקיימא ליה לתנאיה ונמצא גע בטל ובניה ממזרין **היינו פירכא ובמאי** אילימא "בחוץ" משרא שרא-ר"א דתניא **מודה** היה ר"א במגרש את אשתו ואמר להרי את מותרת לכל אדם **חוץ** מפלוני והלכה ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו **אלא** "בעל מנת" **דבר אחר** דרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וקל וחומר ומה גרושה שהיא קלה=אסורה משום צד גירושין שבה אשת איש חמורה לא כל שכן **ובמאי** אילימא "בעל מנת"

דרי

אף ועמדה ומתו מהו. נרתה לתת לרתוץ נמי מספקת ליה: ומ"ת שלת נתנה לה שתאסרה עליו לת נמלת גע בעל. ומי"ת והלת לין ניסותין תלין שהרי תסורה עליו משום חיסור תצת חיים ומתי שלת מדתינן בתוספתת על מנת שלא תינשאי לתבת ולתבין ה"ז גע של מנת שלא תבעלי לתבת ולתבין תינו גע מוסקין שמת תבעל לה סס משמע דבע"ג שלא תנשת לה סס תפילו ניצתה ה"ז גע והכת תמתי הגע בעל ו"ל דהכת עומדה וניצתה לתבר מיתת המגרש קתמר וכה"ג ל"ל לקמן גבי שלח תבעלי לתבת ולתבין תין מוסקין שמת תבעל לה סס משום דתסורה לה סס תחתר מוסקין שמת תבעל לת"ג דתסורה לו גמי משום תצת חיים מ"מ מוסקין שמת תבעל לו לתבר מיתת המגרש והיינו דקתני תחלוק על הס"ס שלנו דהא דקתני התם על מנת שלא תבעלי לתבת ולתבין תינו גע מוסקין שמת תבעל להס היינו כלומר שתס נרתה שתבעל להס שלא יהא גע ובת להסמיעו דבעל מנת שלא תינשת כו' תפילו ניצתה להס הוי גע מ"ל קו מסמע לן דעל מנת שלא תבעלי לתבת ולתבין לת בעי למימר דרך כשותין שלת דרך זנות בעלמת:

אילימא בתון לר' תיעזר מיסרת שרי-וטעמת כיון דסשה זה שהותרה לו נתרוקן לו כל התיסור ופקע תיסור של לתתון לגמרי: רבת

מאי **דאסר שרא,** "לראובן" מהו: לראובן והוא הדין לשמעון והאי דקאמר "לראובן" משום דפתח ביה **או דלמא** "לראובן"=דוקא **"אתא למר** "לראובן" = דוקא, "לשמעון" מהו: "לשמעון"=ה"ה לראובן והאי דקאמר "שמעון" משום דסליק מיניה **או דלמא** לשמעון דוקא; **ביני רב אשי** "אף" לשמעון" מהו: 'אף'=אראובן קאי **או דלמא** 'אף' אעלמא קאי? תיקו: ת"ר

*לאחר פטירתו של ר"א נכנסו ארבעה זקנים להישב על דבריו, אלו הן *רבי יוסי הגלילי ור"ט ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע: **נענה** ר"ט ואמר דרי שהלכה זו ונישאת לאחיו של זה שנאסרה עליו **ונמצא** בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה **הא** למדת שאין זה כריתות **נענה** רבי יוסי הגלילי ואמר היכן מצינו אסור לוה ומותר לוה, האסור-אסור לכל והמותר - מותר לכל, הא למדת שאין זה כריתות **נענה** רבי אלעזר בן עזריה ואמר כריתות-דבר הכתוב בינו לביניה הא למדת שאין זה כריתות **נענה** ר"ע ואמר דרי שהלכה זו ונשאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונישאת לוה שנאסרה עליו לא **נמצא** גע בטל ובניה ממזרים הא למדת שאין זה כריתות דבר אחר דרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וקל וחומר ומה גרושה שהיא קלה=אסורה משום צד גירושין שבה אשת איש חמורה לא כל שכן **ובמאי** אילימא "בעל מנת"

דרי

ט א ב ג מיי' פ"ה מהל' גירושין הלכה ח סמג עשין כ' טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף ד:

מאי דאמר מרע. דהאי "לראובן ושמעון" להדר לתמר לה קודם מסירה= לף לראובן ושמעון קאמר ואינו שיור: **פון דלמא.** הלי "לראובן ושמעון" דהדר קאמר=מזכה הוא-שמזר והפך הכתו לומר לראובן ושמעון מהיכה לבדה ותסברי על הכל: **בעי רב מגי לף לשמעון מהו.** תמר לה "תן מראובן ושמעון" ומזר ותמר "לף לשמעון" מהו – לא תימני לומר היכא דמזר ותמר "לשמעון" ולא תמר "לף", דוקא לשמעון קאמר, הכא מהי-כיון דתמר "לף" ולהי התיכה לשמעיה דהאי "לף" לראובן קאי ואע"ג דלא הזכיר שמו: **פון דלמא.** לשמעון ולא לראובן ודאי "לף" לשון עלמא קאי: **נענה.** הכיה קושו כל עניה הכתובה בסורה הרמת קול היא: **הרי שהלכה זו.** תמר גירושין: **ונישם לאחיו.** של לאחיו היים שנאסרה עליו בגירושין: **עוקר דבר.** מנוח יבום שתסורה להתייבם לו: **שלין זה כריפות.** התסורה בסורה שלא תמרה תורה כריפות העוקר דבר מן התורה: **שכורם בניה לניים.** והרי לתכי תניזת ביה ליתסר על ידי תולחו היים: **לא נמלא גע בעל נמפרם.** שהרי תמר לה "על מנת שלא תנשאי לפלוני": **וכניס.** מן התלמוני ממזרין: **שלין זה כריפות.** לא תמרה תורה כריפות המניא לת ישראל לידי פסול: **לא נמלאה תלמוד.** תלי כאן זה להת לגביה לת תינוקה: **גרושה תלי כל מדם.** ועל ידי לד גירושין שבה תסרה הכתוב עליו כדתמרן לעיל "גרושה מלוקה לבדו לסורה לכהונה: **וקו"ן.** והרי דבריס ק"ו שלתה למד היתנו שלפני מיתת המגרש תהא לסורה לכל מפני לד תיאות שבה: **ומה.** תיאור גרושה אסור קל לישת שלת בעלה; בעלמת מליו שלסורה על כהן זה שהיא שלמנה תלמו מפני לד גילוזין שבה: **מעם אים שהיא מסורה.** ליט דין שתסר לשל מי שהיתירו תלמו מפני לד תיאות שבה: **אין מניזין אם שלרי לשמר מיפה.** שם היה קיים שתא יחזיר לכס תשובה: **אים נמי פירכא.** כדמפרש וחזל לקמיה בתר סייעתת דבריית: **אימו עקר.** לעומר וכי הוא עוקרו ממוח הרי עיקר מליו בגרמתו של זה, "עוקר" משמע הטוקה תיסור בידים ויבומין הללו לינן מוטלין עליו ליבמה שיהא הוא עוקרן: **בם שמין לא יפה.** שלת יוכל שהב ליבם לת בתו: **סיינו פירכא.** לשמר רבת לכולהו היים לה פירכא: **ובמאי.** מוקי ר"ם פלוגתת דר"ת ורבנו: **"בתוך" מיקרא שרי לם רבי מליעזר.** להתייבם לו מחתר שניסת לאחר שנתקה מחיוטו הרתון לגמרי: **שלא כעל מנת.** מוקי לה לכיון דאמתה הוא ולא תיקריט נמלא גע בעל כרחו: **מלומס וקדשים.** תסורין ליטרתל ומותרין לכהנים: **פריות.** בתו ואתותו: **נמיטום קמריון.** נאסרה ע"י קידושין: **שאם אים** מותרת לבעלה ואסורה לכל לדם: **היינו פירכא.** דקאמר רבת לעיל: **שרי סותרה שלנו כותם.** להת על מנת שלא תנשאי הוא דקאמר לה ובקיאת בה מותרת לכל: **שלא כתורן.** מוקי רבי יוסי הגלילי לפלוגתת ר"ת הילך פריך ליה הת שאסרה עליו לגמרי דלעניה לת תינוקה:

גמ' תלי מעתה בת מחיו לת ישת. מי יכמוס דף נט ע"ש תוס' ד"ה סמך ת"ש: שם תלי מעתה בת מחיו כו' כייט לחכין לתיבו מהדומה לסתם לת טעלת לגניו לייבום ולת היו מקיים מצוח כמאלי הטעלת לגניו לייבום הכת הגע בתיבה גם ליבם לת"ת ד"ה לו ליבם לתו יעקר כתאלי וייבמנל הגע וכמ"ם תום' לעיל דמכ"ע תיבם פוטרת ערמה דלת דמי לתחות תסב דתכתי לת היו ערוס עד שתבעל. וכזה כיון דזקוקה לו ותעב"ח תיבו יכול לייבם מתמת הכתו זהו סיי נרס עקרת כמלוס וכלע"ג: שם תלי מעתה כת מחיו כו' כייט לחכין לתיבו מהדומה לסתם לת טעלת לגניו לייבום ולת היו מקיים מצוח כמאלי הטעלת לגניו לייבום הכת הגע בתיבה גם ליבם לת"ת ד"ה לו ליבם לתו יעקר כתאלי וייבמנל הגע וכמ"ם תום' לעיל דמכ"ע תיבם פוטרת ערמה דלת דמי לתחות תסב דתכתי לת היו ערוס עד שתבעל. וכזה כיון דזקוקה לו ותעב"ח תיבו יכול לייבם מתמת הכתו זהו סיי נרס עקרת כמלוס וכלע"ג: שם תלי מעתה כת מחיו כו' כייט לחכין לתיבו מהדומה לסתם לת טעלת לגניו לייבום ולת היו מקיים מצוח כמאלי הטעלת לגניו לייבום הכת הגע בתיבה גם ליבם לת"ת ד"ה לו ליבם לתו יעקר כתאלי וייבמנל הגע וכמ"ם תום' לעיל דמכ"ע תיבם פוטרת ערמה דלת דמי לתחות תסב דתכתי לת היו ערוס עד שתבעל. וכזה כיון דזקוקה לו ותעב"ח תיבו יכול לייבם מתמת הכתו זהו סיי נרס עקרת כמלוס וכלע"ג:

גליון הש"ס

נוזש/מבנה

◇ שיטת פתוקים על [כמוס' מוסף ר' מרדכי בן עזריה ור"ע ועי' תוס' מוספת ע"ז מה' ותוס' ד"ה תמר ר"פ ומה פסקר שכשמתי שם] עד כ"ן הבאו

מבנה

△ בירור - בתאי מוקי פלוגתת ר"ת ורבנו (איך נפרש פלוגת "שלא" בתוי)

ג.ט.ו.ש. מפתקור דלת "... קושיות ותתיפות"... ... בתוי פ"ו ...

[בתוס' פ"ק ד"ה תמר ר"ת ורבי יוסי הגלילי ור"א ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע ועי' תוס' מוספת ע"ז מה' ותוס' ד"ה תמר ר"פ ומה פסקר שכשמתי שם] עד כ"ן הבאו

[תוספת שם]

גרושה לכל אדם לא נישאת (גרושה) (כהן) (ישראל) (ישראל) (כהן) (גרושה) (אשת איש)

[תוספת שם]

[מי' תוספות ע"ב ד"ה מודה]

גמ' **מאי דאמר מרע.** דהאי "לראובן ושמעון" להדר לתמר לה קודם מסירה= לף לראובן ושמעון קאמר ואינו שיור: **פון דלמא.** הלי "לראובן ושמעון" דהדר קאמר=מזכה הוא-שמזר והפך הכתו לומר לראובן ושמעון מהיכה לבדה ותסברי על הכל: **בעי רב מגי לף לשמעון מהו.** תמר לה "תן מראובן ושמעון" ומזר ותמר "לף לשמעון" מהו – לא תימני לומר היכא דמזר ותמר "לשמעון" ולא תמר "לף", דוקא לשמעון קאמר, הכא מהי-כיון דתמר "לף" ולהי התיכה לשמעיה דהאי "לף" לראובן קאי ואע"ג דלא הזכיר שמו: **פון דלמא.** לשמעון ולא לראובן ודאי "לף" לשון עלמא קאי: **נענה.** הכיה קושו כל עניה הכתובה בסורה הרמת קול היא: **הרי שהלכה זו.** תמר גירושין: **ונישם לאחיו.** של לאחיו היים שנאסרה עליו בגירושין: **עוקר דבר.** מנוח יבום שתסורה להתייבם לו: **שלין זה כריפות.** התסורה בסורה שלא תמרה תורה כריפות העוקר דבר מן התורה: **שכורם בניה לניים.** והרי לתכי תניזת ביה ליתסר על ידי תולחו היים: **לא נמלא גע בעל נמפרם.** שהרי תמר לה "על מנת שלא תנשאי לפלוני": **וכניס.** מן התלמוני ממזרין: **שלין זה כריפות.** לא תמרה תורה כריפות המניא לת ישראל לידי פסול: **לא נמלאה תלמוד.** תלי כאן זה להת לגביה לת תינוקה: **גרושה תלי כל מדם.** ועל ידי לד גירושין שבה תסרה הכתוב עליו כדתמרן לעיל "גרושה מלוקה לבדו לסורה לכהונה: **וקו"ן.** והרי דבריס ק"ו שלתה למד היתנו שלפני מיתת המגרש תהא לסורה לכל מפני לד תיאות שבה: **ומה.** תיאור גרושה אסור קל לישת שלת בעלה; בעלמת מליו שלסורה על כהן זה שהיא שלמנה תלמו מפני לד גילוזין שבה: **מעם אים שהיא מסורה.** ליט דין שתסר לשל מי שהיתירו תלמו מפני לד תיאות שבה: **אין מניזין אם שלרי לשמר מיפה.** שם היה קיים שתא יחזיר לכס תשובה: **אים נמי פירכא.** כדמפרש וחזל לקמיה בתר סייעתת דבריית: **אימו עקר.** לעומר וכי הוא עוקרו ממוח הרי עיקר מליו בגרמתו של זה, "עוקר" משמע הטוקה תיסור בידים ויבומין הללו לינן מוטלין עליו ליבמה שיהא הוא עוקרן: **בם שמין לא יפה.** שלת יוכל שהב ליבם לת בתו: **סיינו פירכא.** לשמר רבת לכולהו היים לה פירכא: **ובמאי.** מוקי ר"ם פלוגתת דר"ת ורבנו: **"בתוך" מיקרא שרי לם רבי מליעזר.** להתייבם לו מחתר שניסת לאחר שנתקה מחיוטו הרתון לגמרי: **שלא כעל מנת.** מוקי לה לכיון דאמתה הוא ולא תיקריט נמלא גע בעל כרחו: **מלומס וקדשים.** תסורין ליטרתל ומותרין לכהנים: **פריות.** בתו ואתותו: **נמיטום קמריון.** נאסרה ע"י קידושין: **שאם אים** מותרת לבעלה ואסורה לכל לדם: **היינו פירכא.** דקאמר רבת לעיל: **שרי סותרה שלנו כותם.** להת על מנת שלא תנשאי הוא דקאמר לה ובקיאת בה מותרת לכל: **שלא כתורן.** מוקי רבי יוסי הגלילי לפלוגתת ר"ת הילך פריך ליה הת שאסרה עליו לגמרי דלעניה לת תינוקה:

רבא כרבי יהודה אומר משום זקן אחד סבירא ליה. וה"מ ר' יוסי דקאמר רוחא לחי את דברי רבי אלעזר בן עזריה מדברי כולן ואתיא ליה כרבי סבר כמי כר' יהודה אומר משום זקן אחד ה"מ היכא דלא (ה) אמר ר' יוחנן דפליג לעיל אר' יהודה ור"ל דאיכא למימר דרוחא לחי את דברי רבי אלעזר לא משום דהוי פירכי קאמר וה"מ היכא דר"מ ור"י אמרי תרוייהו דלית ליה הכי פירכי סבר כמי כר' יהודה אומר משום זקן אחד ה"מ היכא דלא

מי קאמר. היכי דייקת דקאמר למתן קאמר לאחוזה פלוגי לה לכל לדבר: **גם מיבעי ליה.** כדמפרש שמא יאמרו כשיכסה מותנין במתנה ואין לך לענין גדול מזה: **ואם ניתן לאחר גם הנך.** קשה להחזיק תנאי זה: **ומשום הך גזירה גם מפקינן נמי.** בתמיה והא לא מיפקיין התנאי ובטל הגט: ס"ג תלת אמר רב קטינא ע"מ שתגדל בתי לבן פלוני תגדל בתי לבן פלוני ומת הבן ואחר כך גדלה הרי זה גיטך ע"מ שתגדל לפלוני הרי זו לא מיבעיא לה מדקתני מותנין במתנה ואם ניתן לא תגדל אחין כאן חיסור תגדל תגדל לענין בעלמא: **כגון דאמר מיבעי.** והוי גיטך הואיל ולא אמר ע"מ שלא תגדל תגדל לפלוני תגדל ע"מ שתגדל לפלוני סוף סוף הא בעית לקיומי תגדל: **וכי מיבעי ליה דמיגרשה.** מן הסתם היום ולמחר מיבעי לאחוזה פלוני לקיים תגדל: **ולהא דתניא עליה דרב יהודה קמדמיה ליה.** מיבעי ליה למתני לה מיקיים: **שמע יין למחר.** ומגמלא שעבר על נדרו: **ורב נחמן אמר יין היום.** ולמחר יתקיים תגדל ולא יישן: **דלמא כבי מכרין נפשייהו כסילופא.** יקוב בשרו תמיד בקוץ: **בדידה קיימא לגבורתי.** בתמיה: **מפקינן.** דומה לומה לעשרה בדברי הבחי: **מפני נמי דיקא.** בב"מ בהשוכר את הפועלים (דף עד.): **לפעמי לחלוש ולקיץ.** ולכן מיומת גופיה תגדל קיים: **כלל נאמרו בשר חזיר.** דקתני לעיל תמר ר' יהודה בן תימא: **כוס גט.** דלמא ר' יהודה בן תימא: **למעוטי בשר חזיר.** דה"ק כיון גט לחי לפשר לקיימו בלל הלכך תגדל בכל לבכל לעבור על דברי תורה לפשר לקיימו בחיסור ותלקה על שעברה: **שמכעסי.** גרסינן גבי פלוני וגבי תבוי ואכיך שמכעסני: **שמכעסי.** כיון בזמות בין בכשולין: **לין מוסיפין שמא נצטלם נפש.** כלומר מוסיפין ליכפות מיד ואין מוסיפין שמא יקבל להן ויבטל הגט לבבל תמר לה ע"מ שלא תבעליני לפלוני" ליט גט שמא תבעל לו לומיה ע"מ שלא תלכי לבית אביך לעולם": **ולילו גבי מבא ואביך שמכעסני לא קתני.** דניהוי תגדלה לא הוי תגדלה: **לאביי ניחא לר' יהודה.** [משום לדידיה לר' יהודה בן תימא תפילו לא יתקיים הרי זה גט תגדל קניא להא תמר] תפילו רבי יהודה בן תימא מודה בה: **אמר לך רבא.** לא דמיא לבשר חזיר בבבל דתפילו בשר חזיר בילה לקיימו ובשר בבבל לחיסור, ושמכעסני לפלוני כמי שעבר בחיסור ולמעמדת ליה בממונא ומה לחי רועה לבוטלה בחיסור יתמה ויבטל בהיתר: **נרמא כלל.** דלקתני רבי יהודה בן תימא: **לאחויי אביי לקיומי הוא:** **כוס מעוטי בשר חזיר.** דלמעבר לקיומי ולחכי

"מסתברא בין לרבי אליעזר בין לרבנן כיון דפסקה פסקה: ת"ר הרי זה גיטך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא מאי קאמר? אמר רב נחמן ה"ק הרי זו לא תנשא לו שמא יאמרו נשיהן נותנין במתנה ואם נשאת לאחר לא תצא וכשום גזרה לא מפקינן מיניה ושרינן אשת איש לעלמא? אלא אמר רב נחמן הכי קאמר הרי זו לא תנשא לו שמא יאמרו נשיהם נותנין במתנה ואם נשאת לו לא תצא משום גזרה לא מפקינן, א"ל רבא לו הוא דלא תנשא הא לאחר תנשא והא בעי קיומי לתנאה! וכי תימא אפשר דמינסבא היום ומיגרשה למחר ומקיימא לתנאה ולהך דפליגת עליה דרב יהודה קמדמית ליה? דאחמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה ורב נחמן אמר יישן היום ואין חוששין שמא יישן למחר אל יישן היום שמא יישן למחר ורב נחמן אמר יישן היום ואין חוששין שמא יישן למחר הכי השתא התם בדידיה קיימא דאי בעי מבריז נפשיה בסילוקתא ולא נאים הבא בדידה קיימא לאיגרושי? אלא אמר רבא הרי זו לא תנשא לא לו ולא לאחר: לו לא תנשא שמא יאמרו נשותיהם נותנין במתנה לאחר לא תנשא דבעיא קיומה לתנאה ואם נשאת לו לא תצא, דמשום גזרה לא מפקינן, לאחר תצא דבעיא לקיומה לתנאה תניא כוותיה דרבא הרי זו לא תנשא לו לו ולא לאחר שמא יאמרו נשותיהם נותנין במתנה לאחר ואם נשאת לו לא תצא, לאחר תצאו: ת"ר גיטך ע"מ שתעלי לרקיע, ע"מ שתרדי לתהום ע"מ שתבלעי קנה של ד' אמות ע"מ שתביאי לי קנה בן ק' אמה ע"מ שתעברי את הים הגדול ברגליך אינו גט רבי יהודה בן תימא אומר בזה גט, בלל אמר ר' יהודה בן תימא כל תנאי שאי אפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו אינו אלא כמפליגה בדברים וכשר אמר רב נחמן אמר רב יצחק בר' יהודה בן תימא א"ר נחמן בר יצחק מתני' נמי דיקא דקתני כל שאפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו בתחילתו תנאו קיים הא אי אפשר, תנאו בטל ש"מ; אביעיא להו "הרי זה גיטך ע"מ שתאכלי בשר חזיר" מדו אמר אביי היא היא רבא אמר אפשר דאכלה ולקיא, לאביי "כלל" לאתויי בשר חזיר לרבא "מעוטי" בשר חזיר מיתיבי "הרי זה גיטך ע"מ שתבעלי לפלוני נתקיים התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט; על מנת שלא תבעלי לאבא ולאביך אין חוששין שמא נבעלה להן ואילו על מנת שתבעלי לאבא ולאביך לא קתני לאביי נדרא קשיא? אמר לך רבא בשלמא בשר חזיר אפשר דאכלה ולקיא, פלוני נמי אפשר דמשתדא ביה בממונא, אלא אבא ואביך בדידה קיימא נהי דאיהי עברא איסורא אבא ואביך מי עברי איסורא, לרבא "כלל" לאתויי "אבא" ואביך "כזה" למעוטי בשר חזיר לאביי

מסתברא בין לר' אליעזר בין לרבנן כיון דפסקה פסקה. פי' ומגורסת לעולם ותע"ג דלמתי לבעי למימר לרבי אליעזר לו לגמרא דבעי למימר דתין הגט תל תלת לאחוזה כיון כמו מתן מפלוגי דלת תל תלת מעלמא מ"מ ליכא דפסקה ממש לגמרי והא דקאמר לקמן (דף פו.) לעולם לתפוקי *(מדלכא) אמר רב נחמן) לאו לתפוקי ממש תלת שופרת דשטרא תתקין מיומת דין ועלמא תלת אחוזה תעשה לומר שתיהם מגורסת תלת לאחוזה יום: **אלא** ת"ר נחמן ס"ק. ול"ת דמעיקרא לא אמר כך ול"ל דמעיקרא סבר דתפקעי רבנן קידושין מינה ולבסוף חזר בו אתין גרשה לו סברת רבנן קידושין: **ומיגרשה** למחר ומקיים לתנאיה. דהשתא לא שייך שמא יאמרו נשותיהן נותנין במתנה

כיון דגיטא לאחר ביומיה:

הבא בדידה קיימא לגבורתי. תע"ג דכיון שהיה יכולה לקיים תגלה (ה) "היה לה תגלה היום לזה שכשתגלה לו עכשיו מ"מ היה יכולה לקיים תגלה ולישתא בלא גירושין דלעולם לריכה גט מספיקת שמא יתקיים תגלה ותקשה גט לבני ע"י מיתת הראשון ותקשה "לרבי יהודה והא ולאו בדידה קיימא לגירושי שיכולה לומר מחיים עלי וכייפיק ליה ופלפי פי' רש"י וכיבו מס דלת כייפיק ליה ניחא ועוד קשיא לכייפיק ליה לגרשה שהרי היא עליו בחיסור תגלה תים וש"כ מאי קאמר אבל בדידה קיימא לגירושי ולחיסובי דולמי לין בידה שיתגלה זה הוי לחי שפיר לך לין לשמון מקמע כן וי"ל כיון דמוכל מקום יכול הבעל לדחותה לת בדידה קיימא לגירושי: **על** מנת שתעלי לרקיע תיבו גט. בהסוכר את הפועלים בסופו (כ"מ דף עד.) גרסינן תם נתקיים התנאי הרי זה גט ותם לאו גיבו גט ותימה היאך יכול לקיימו ת"ר "על" ע"מ שקה להרב ר' אלחנן בר"ה דהוה לן למילף מתגלי בני גד וכני ראובן דיכול לקיימו כי הכא הוה לן למימר דחף על גב דתגלי בטל מעשה קיים כי היכי דילפינן בפרק "נתנו חלילה (יבמות דף קו) דבעינן שיוכל לעשות ע"י שליח וי"ל דתסם לת ילפינן מהתם דיכול לעשות ע"י שליח לת יוכל לעשות כלל: **על** מנת שתבעלי לפלוני ותלו לתגל ולתיבך לת קתני. ים ספרים שהוגהו בבריימתא ע"מ שלת תבעלי לתגל ולתיבך תין מוסיפין שמת תבעל להם מעום דקתני להו מתי דייק ותלו לתגל ולתיבך לת קתני שתיבך תגל ולתיבך מתן דכר שמייהו מיהו מעום כן תין לריך להגיה דשפיר דייק מדקתני ע"מ שתבעלי לפלוני מעמע דוקת לפלוני לת תקיב הפלגה דדבריה כמה פיס תם תיסור פנויה תבל תגל ותיבך לת:

ותיפוק

תוספות ר"ד

לאחר מותו: ת"ר הרי זה גיטיך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תנשא לא לו ולא לאחר לא לו שמא יאמרו נשיהיהן נותנין במתנה וה לזה ולאחר [לא תנשא] דבעיא לקיומה לתנאה ואם נשאת לו לא תצא דמשום גזירה לא מפקינן לה ואם נשאת לאחר תצא דבעיא לקיומה לתנאה שעדיין לא נתקיים התנאי ולא הוי גט: איתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה אל ישן למחר היום שמא ישן למחר נמצא עובר על נדרו למחר ורב נחמן אמר ישן היום ואין חוששין שמא ישן למחר, עלה בדעתו לומר דפלוגתא דרב יהודה ורב נחמן דפליגי בהא שייכי נמי בהרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין כל ל' יום או כל ימי חיי פלוני דהיא היא דכי היכי דהתם אמר רב נחמן ישן היום ואין חוששין שמא ישן למחר ה"מ הכי נמי הכא חנשא פיד ולא חיישינן שמא תשתה יין ויבטל הנס דאמר רב יהודה התם אל יישן היום שמא ישן למחר ה"מ הכי נמי הכא לא תנשא עד שישלימו ל' יום או עד שימות אותו פלוני שמא תשתה יין ויבטל הנס למפרע אלא היא אלא דמי דהתם כי אמרקונם עיני בשינה היום אם אישן למחר היינו עליה שום איסורא שהאיסור לא יחול אלא

[ג"ל מדבעת מיבים רבא מרב נחמן]

יד ב מיי' פ"ד מכלי מדרש הל' יד סמג לאוין רמב עשין ע"ד טוש"ע י"ד סימן ריב סעיף ג: טו ג מיי' פ"מ מכלי גירושין הל' יג סמג עשין ג עוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף טו: טז ד מיי' פ"ו מכלי חיתות הל' ז סמג עשין ג עוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף יב וטי: לה סעיף ב:

יח ה עוש"ע שם סימן קמג סעיף יח:

יט ו עוש"ע שם סעי' יג:

כ ז מיי' פ"ו מכלי גירושין הל' ה סמג עשין ג עוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף יא:

[ג"ל לכניט]

כא ח מיי' שם הל' ו ופי' עוש"ע שם סעי' ט:

מסורת הש"ס

(ה) תוס' ד"ה הכא והכי לקיים תגלה (ו) "היה לה תגלה היום לזה שכשתגלה לו עכשיו מ"מ היה יכולה לקיים תגלה ולא יכולה לקיים תגלה לו עכשיו ולא יכולה לקיים תגלה לו לעולם ולא יכולה לקיים תגלה לו לעולם ולא יכולה לקיים תגלה לו לעולם

ותיפוק ליה דהוה מתנה על מה שכתוב בתורה. תומר ה"ל למתן דקרע את כתובתי ע"מ לפטור אע"ג דנזקין תקיב להו גמרת בערכין (דף ו:) מלוה בתורה מ"מ לית תיובתא על מה שכתוב בתורה כיון שמוחל בהדיא לבל ודלמ לם היה תומר קרע את כתובתי ע"מ שאין לך עלי דין נזק תקיב מתנה על מה שכתוב בתורה כמו בעל מנת שאין לך עלי תוכחה": **אמר** חזקיה ר"ש בן לעזר היה. הא למניתן כפ"ק(גיטין דף ה:) ולקמן (דף פו.) כמי מייתי המניח גט ולא אמר בפני ובכתב וכו' פילל יעשה יעלנו הימנה ויחזור ויקנו לו תחת תפילין דוקא כשיאמר בשעת כתיבה מידע דייק: **רבי** יוחנן אומר תפילין מימת רבי לילמן אמר. מתוך פירוש הקונטרס משמע למחקיה כגון היה אומר כן דעלה קלי לפי שכב בהגה היה מבלל וחזקיה גם הוא היה מבלל דלאמר בסוכה (דף כ. ודף מד.) עלו ר' חייא ובניו ויסדוה ואין גרולה לר"י דהא מסתמא בשפשבו רב בהגה לר' יוחנן כמה ספיקות שלמל דלאמר בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיז:) ככר בשבוע חזקה לחלוו היה קיים לן היה שולל ספיקותיו ר' יוחנן מרב בהגה אלא מחזקיה היה רבו דלאמר בחלו ברכיש (שבת דף קיב:) דקא"ל יוחנן ככר שבית לנו סגלל וגם רב בהגה לן היה מניח חזקיה ויושב לפני רבי יוחנן ור' יוחנן בעלמו לא היה בעל יציבה בעול אחזקיה קיים אלא גרולה שלאלמידיו מבבל שהיו לפניו היה תומר ר' יוחנן דילכון אמר כך כמו שפיבלו ר"ם בקידושין בפ"ק (דף כמ:) הא לן והא להו ותע"ג דבזבחים בפרק קדשי קדשים (דף נמ:) אמר כי סליק רב בהגה אשכחיה לר"ם ברבי משמע שר"ם ברבי היה עדיין קיים והוא היה גדול ותפילו מר' חייא לבני אל חזקיה להא דאמרינן בפ"ק דקידושין (דף נ.) ותין גרולה כלל שהיה מניח ר"ם ותומר לפני ר' יוחנן אר' יוחנן היה לריך לרב להגה דאמרינן כל בפיקי הזהו ליה אלא י"ל דבני פעמים עלה רב בהגה (לאחר שבלתו) : **אם** כתבו בתוכו שאינו פוסל על פה אינו פוסל בכתב **אמר** רבי זירא סבר גזרינן ע"מ שאתו רוץ ורבנן סברי לא גזרינן ע"מ שאתו רוץ אבל לאחר התורף דברי **מחלוקת** לפני התורף דרבי

לאביי "בלל" לאחויי בשר הזיר "בוה" למעוטי "פלוני" **מיתיבי** הרי זה גיטך: ע"מ שתאכלי בשר חזיר, ואם היתה זרה על מנת שתאכלי בתרומה ואם היתה נזירה ע"מ שתשתי יין נתקיים. התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט לרבא ניחא לאביי קשיא? אמר לך אביי מי סברת ד"ה היא, הא מני רבנן היא ותיפוק ליה דמתנה על מה שכתוב בתורה הוא וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל? אמר רב אדא בריה דרב איקא אמרינן מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל כגון "שארה כסותה ועונתה" הואיל קא עקר אבל הבא איהי קא עקרה מהתקוף לה רבינא כלום קא עקרה איהי אלא לקיומי לתנאי דידיה אישתכח דאיהו קא עקר? אלא אמר רבינא אמרינן מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל כגון "שארה כסותה ועונתה" הואיל קא עקר אבל הבא מי קאמר לה לא סגיא דלא אכלה, לא תיכול ולא תינרש: ביציר יעשה יטלנו הימנה וכו': מאן תנא? אמר חזקיה ר"ש בן אלעזר היא דתניא ר"ש בן אלעזר אומר עד שיטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הרי גיטך יוחנן אמר אפילו הימנה דבי רבי ישמעאל יוחנן אמר: שאני הבא הואיל וקנאתן ליפסל בו לכהונה: כתבו בתוכו: אמר ר' ספרא כתבו בתוכו חנן פשיטא כתבו בתוכו חנן? מהו דתימא ה"מ לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו על פה נמי פסול קמ"ל ר' אבא אמר לא שנו אלא לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו על פה נמי פסול ואוזדא רבא למעמיה דאמר לחו רבא להנהו דכתבי גיטי: שתקו שתוקי לבעל עד דכתביתו ליה לתורף דגיטא. ת"ר כל התנאין פוסלין בגט דברי רבי וחכמים אומרים כל שפוסל על פה פוסל בכתב: רבי שמעון אומר כל שאינו פוסל בכתב אינו פוסל על פה: אמר רבי שמעון משום רבי יוסי הגלילי מעשה בשני בתי דינין שישבו בעכו אחד של בני הגולה ואחד של בני ארץ ישראל ולא היו יודעין אי הלכה כדברי זה או כדברי זה עד שבא אליהו ז"ל ואמר הלכה כדברי שניהם ואי אפשר לומר כן אלא שהיו שם שני בתי דינין.

[כתובות ע. פד. קדושין יט: ניר יא. ב"מ נא. נד. ב"ב קכו: מכות ג:]

[תוספתא פ"ד]

[לקמן שה.]

[לעיל עה.]

[לעיל כמאמה פב.]

[כתובות פ"ד]

[ועי' תוס' מנחות כג: ד"ה כי סליק]

*) [ועי' תוס' מנחות כג: ד"ה כי סליק]

ומוקימנא כמון. קשיא פירקין ומסיעין מיכה דחילו אחר מחילו בעל מנת לחזיר כתבו כאן כתבו כאן: **תימא דברי הכל כאן כו'**. כ' זירא לעיל פלוגתא בלפני התורף הלכך ד"ה פסול לא משכחת לה: **ולימא**. ליה רבי זירא לתנא תני ה"ז פסול ולא תיתני דברי הכל ולימא רבי חייא תורה אור

מתני' מנת לחזיר כו'. ע"כ דברי הכל לתנייה רבי חייא דתי לתנייה "הרי זה" לא הוה מיחלף ליה "בדברי הכל" לפיכך גילסת אלו אבל כאן בפסול מיחלף ליה אם אכן שמועתו להכי אמר ליה תני "דברי הכל כאן" ממשכחת להכי תגמריה רבי: **מתני' מנת לחזיר כו'**. לאו שיורא הוא דבלאו חיסור לימות נמי לא תפסי להו בה קידושין: **מנמנא לכאן גדול**. כיון דקדושין תופסין במייבי לאוין כדלמתני בפ"ק דקידושין (דף יח:) **ולהלן** לא תפסי משום חיסור לימות אבל תפסי דמייר בגיטין: **ולכל מי שיש לה עליו קדושין**. אם היתה פנויה ולפיכך בעבירה לחיסור לאו: **פסול**. לחיות: **ובן כלאת דריסת**. "ולכל מי שיש לה עליו קדושין": **נחיני**. מן הגבעונים שהיו משכבה לומות ולחיכה ללאו דלא תתחתן בהם: **מלרי ומדומי**. כתוב אלמנה לוהים אבל בחיסור עשה: **מון מקידושי קטן**. מון מפלוני וקטן הוא: **קטנה מפגרמא**. אם קידלה גיטה לאחר מיתת חביה: **בקידושי תביה**. לעומר ולפיכך קידשה חביה לאיש הזה להיו לה קדושין גמורין: **ובפ בעיון וינאם ופיפס**. דלא מינהרשה אלא"כ לחייה לקדם את עלמה לאיש אחר: **אלא אמית בלבל סויס**. לאחר זמן וקא מחזיב ליה מעכשיו דלא דק קרא למימר לחיסוי השמת בת חויה, לעניין שיורא נמי הוי שיור: **סהנדיס**. עתידין להולד: **או דלמא עתידין דמחילרי**. ומיתסרא עליהן מפני "(לקמן) של זה הלכך הוי שיור: [ג"ל לקמן] **עבד ועובד כוכבים נמי**. הא מליא למימר בהו עתידי דמיגייריי ולפ"ה לא הוי שיור: **אשמעינן לא תויא ליה**. כל זמן שאחזקה קיימת ולא הוי שיור: **מון מוגופיך**. שלא תבעלי בזנות: **או דלמא שייר בביאתך**. בעלמא ולד לישנין קרינן בה: **אלא ואביך בני נישואין ניסנו**. דמיסקא לדעתיה דבעי לאתעויי בהדה הא לא תפסי בה קדושין: **אלא נמי בזנות**. ואלא ואביך הוי שיור לאו נמי אסירא: **ואלא ואביך בני נישואין**. קתני מתני' ואף על גב דלאו אורחא הוא לאחזוקי בזנות לימא לא הוי שיור: **משכבי זכור כתיב**. הקיש בני משכבי לכל דכר: **ואישה יפרנו**. וכיון דשייר הפרת נדרים לנדרים לגביה קידושין קרינן ביה: **אלא ואביך בני נישואין מדמתמי**. אלא מנאתי לכאן לא "הוא יהכל בתמוהה: **קנין כספו**. בקדושין אלא"כ חייה הוא הוה ליה לאחר שיורא הוא: תוץ כן הנולדים מהו השתא מיהו לא איתילידו אי דלמא עתידי דמתילדי. תוץ מבעל אחותה מהו השתא מיהא לא חזיא ליה או דלמא ומניין דמיתה אחותה חזיא ליה תוץ מזונותיך הא לא שייר בביאה תוץ משלא כדרכה מהו בכדרכה הא לא שייר או דלמא משכבי אשה כתיב: תוץ מהפרת נדריך מהו בנישואין הא לא שייר או דלמא קנין כספו כתיב: תוץ מתרומתיך מהו בנישואין הא לא שייר או דלמא בנישואין הא לא שייר או דלמא ויוצא ואשה ישראל בת ישראל לכתן ולכתן לישראל בת מזונות ולכל מי שיש לה עליו קידושין אפילו בעבירה בפשל: בעא מיניה רבא מרב נחמן ותוץ מקדושי קטן מהו השתא מיהו לאו בר הויה הוא או דלמא אי"ט לכלל הויה ופשט ליה דכיון דאתי לכלל הויה שיורא הוא: תוץ כן הנולדים מהו השתא מיהו לא איתילידו אי דלמא עתידי דמתילדי. תוץ מבעל אחותה מהו השתא מיהא לא חזיא ליה או דלמא ומניין דמיתה אחותה חזיא ליה תוץ מזונותיך הא לא שייר בביאה תוץ משלא כדרכה מהו בכדרכה הא לא שייר או דלמא משכבי אשה כתיב: תוץ מהפרת נדריך מהו בנישואין הא לא שייר או דלמא קנין כספו כתיב תוץ מתרומתיך מהו בנישואין הא לא שייר או דלמא בנישואין הא לא שייר או דלמא לשואו וירש אותה כתיב תוץ מקידושיך בשמר מהו אשמר דמקדש לה בכסף ובביאה או דלמא והיתה כתיב איתקש היותה לחדדי ואיתקוטו בתיקו וכל תיקו דאיסורא לחמירא

דברי הכל כשר ומתני' דקתני "כתבו" ואוקימנא "בחוץ" אבל "על מנה" לא פסיל=אחר התורף **ורבנן היא. אבוה דרבי אבין קמיה דרבי זירא כתב נמי על תנאי דברי הכל פסול והא מיפלג פליגי! אלא אימא לדברי הכל כשר והיכי דמי? לאחר התורף, ולימא "דברי זה פסול" ורבי? תנא "דברי הכל" אתנייה, "כשר" - בפסול "מיחלף ליה "הרי זה" "בדברי הכל" לא מיחלף ליה: **מתני' "הרי את מותרת לכל אדם אלא" לאבא ולאביך לאחיך ולאחיך לעבד ולעובד כוכבים ולכל מי שאין לה עליו קדושין - כשר, "הרי את מותרת לכל אדם אלא אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין, ולכל מי שיש לה עליו קדושין אפילו בעבירה - פסול: גמ' "כללא דרישא לאתויי שאר חייבי כריתות, כללא דסיפא לאתויי שאר חייבי לאוין (כגון עמוני ומואבי נתיני מצרי וארומי) בעא מיניה רבא מרב נחמן "תוץ מקדושי קטן" מהו? מי אמרינן השתא מיהא לאו בר הויה הוא או דלמא "אתי לכלל הויה א"ל תניתוה "קטנה מחנרשת בקדושי אביה אמאי והא בעינן "ויצאה והיתה" אלא אתיא לכלל הויה "הבא" ונמי אתיא לכלל "הויה" תוץ מן הנולדים מהו: השתא מיהא לא איתילידי או דלמא עתידי דמתילדי א"ל תניתוה "לעבד ולעובד כוכבים אם אוהבא עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמגיירי, הגך לאו אינשי קיימי הני לאינשי איתילידו קיימי מבעל אחותה מהו: השתא מיהא לא חזיא ליה או דלמא ומניין דמתה אחותה וחזיא ליה אמר ליה תניתוה "לעבד ולעובד כוכבים עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמגיירי, גרות, לא שביחא *מיתה שביחא תוץ מזונותיך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא שייר בביאה? א"ל תניתוה "לאבא ולאביך ובמאי - אילימא בנשואין, אבא ואביך בני נשואין ניהו אלא? לאו בזנות, ולאבא ולאביך הוא דלא שייר הא לאחר שייר, דלמא בנשואין דעבר ואינסיב תוץ משלא כדרכה מהו: בכדרכה הא לא שייר או דלמא משכבי אשה" כתיב "אישה יקימנו ואישה יפרנו" כתיב תוץ מהפרת נדרך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא "קנין כספו" כתיב תוץ מירושתך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא "לישארו וירש אותה כתיב תוץ מקידושין בשמר הא לא שייר או דלמא מהו: מי אמרינן אפשר דמקדש לה בכסף ובביאה או דלמא "ויצאה והיתה" *איתקוש הוויות להדדי, תיקו: **מתני'** *) "גופו של גט "הדרי את מותרת לכל אדם"**

*) נדרים ה:

רבי **דברי** הכל כשר. תע"ג דבמתן פסול לחילו לאחר האורף כדלתמרינן בסמוך ולא בעית לימא לאחר האורף ודברי הכל מ"מ לא גזרינן בית ע"מ תנו מתן דמתן לאחר האורף לאו פסול הוא מדרבנן גזירה לתנו לפני תורף ולא גזרינן גזירה לגזירה: **רבא** אמר מחלוקת לאחר התורף **דרבי** סבר גזרינן אטו לפני התורף **ורבנן** סברי לא גזרינן אטו לפני התורף **אבל** לאחר התורף דברי הכל פסול, דלמתני' דקתני "כתבו" ואוקימנא "בחוץ" אבל "על מנה" לא פסיל=אחר התורף ורבנן היא. אבוה דרבי אבין קמיה דרבי זירא כתב נמי על תנאי דברי הכל פסול והא מיפלג פליגי! אלא אימא לדברי הכל כשר והיכי דמי? לאחר התורף, ולימא "דברי זה פסול" ורבי? תנא "דברי הכל" אתנייה, "כשר" - בפסול "מיחלף ליה "הרי זה" "בדברי הכל" לא מיחלף ליה: **מתני' "הרי את מותרת לכל אדם אלא** לאבא ולאחיך ולאחיך לעבד ולעובד כוכבים ולכל מי שאין לה עליו קדושין - כשר, "הרי את מותרת לכל אדם אלא אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין, ולכל מי שיש לה עליו קדושין אפילו בעבירה - פסול: גמ' "כללא דרישא לאתויי שאר חייבי כריתות, כללא דסיפא לאתויי שאר חייבי לאוין (כגון עמוני ומואבי נתיני מצרי וארומי) בעא מיניה רבא מרב נחמן "תוץ מקדושי קטן" מהו? מי אמרינן השתא מיהא לאו בר הויה הוא או דלמא "אתי לכלל הויה א"ל תניתוה "קטנה מחנרשת בקדושי אביה אמאי והא בעינן "ויצאה והיתה" אלא אתיא לכלל הויה "הבא" ונמי אתיא לכלל "הויה" תוץ מן הנולדים מהו: השתא מיהא לא איתילידי או דלמא עתידי דמתילדי א"ל תניתוה "לעבד ולעובד כוכבים אם אוהבא עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמגיירי, הגך לאו אינשי קיימי הני לאינשי איתילידו קיימי מבעל אחותה מהו: השתא מיהא לא חזיא ליה או דלמא ומניין דמתה אחותה וחזיא ליה אמר ליה תניתוה "לעבד ולעובד כוכבים עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמגיירי, גרות, לא שביחא *מיתה שביחא תוץ מזונותיך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא שייר בביאה? א"ל תניתוה "לאבא ולאביך ובמאי - אילימא בנשואין, אבא ואביך בני נשואין ניהו אלא? לאו בזנות, ולאבא ולאביך הוא דלא שייר הא לאחר שייר, דלמא בנשואין דעבר ואינסיב תוץ משלא כדרכה מהו: בכדרכה הא לא שייר או דלמא משכבי אשה" כתיב "אישה יקימנו ואישה יפרנו" כתיב תוץ מהפרת נדרך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא "קנין כספו" כתיב תוץ מירושתך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא "לישארו וירש אותה כתיב תוץ מקידושין בשמר הא לא שייר או דלמא מהו: מי אמרינן אפשר דמקדש לה בכסף ובביאה או דלמא והיתה כתיב איתקוש הוויות להדדי, תיקו: **מתני'** *) "גופו של גט "הדרי את מותרת לכל אדם"**

*) נדרים ה:

רבי

תניתה קנסה מתגרסא בקידושי תביה. וא"ת ולמאן דאמר דכל הקידושי תורת קידושין אפילו בעבירה בפשל: בעא מיניה רבא מרב נחמן ותוץ מקדושי קטן מהו השתא מיהו לאו בר הויה הוא או דלמא אי"ט לכלל הויה ופשט ליה דכיון דאתי לכלל הויה שיורא הוא: תוץ כן הנולדים מהו השתא מיהו לא איתילידו אי דלמא עתידי דמתילדי. תוץ מבעל אחותה מהו השתא מיהא לא חזיא ליה או דלמא ומניין דמיתה אחותה חזיא ליה תוץ מזונותיך הא לא שייר בביאה תוץ משלא כדרכה מהו בכדרכה הא לא שייר או דלמא משכבי אשה כתיב: תוץ מהפרת נדריך מהו בנישואין הא לא שייר או דלמא קנין כספו כתיב תוץ מתרומתיך מהו בנישואין הא לא שייר או דלמא בנישואין הא לא שייר או דלמא לשואו וירש אותה כתיב תוץ מקידושיך בשמר מהו אשמר דמקדש לה בכסף ובביאה או דלמא והיתה כתיב איתקוש היותה לחדדי ואיתקוטו בתיקו וכל תיקו דאיסורא לחמירא

חוץ מתרומתיך מהו. פי' בקונטרס שלא הנאתי לכהן לת מלכל בתרומה ואין נראה לר"י דלכלל הכי לת מלכה בתרומה דגרושה מתחללת בביאה כהן ואפילו שרוצה בת עליה ממממרת בביאה כמלה היה אמר "הבא" ונמי אתיא לכלל "הויה" תוץ מן הנולדים מהו: השתא מיהא לא איתילידי או דלמא עתידי דמתילדי א"ל תניתוה "לעבד ולעובד כוכבים עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמגיירי, גרות, לא שביחא *מיתה שביחא תוץ מזונותיך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא שייר בביאה? א"ל תניתוה "לאבא ולאביך ובמאי - אילימא בנשואין, אבא ואביך בני נשואין ניהו אלא? לאו בזנות, ולאבא ולאביך הוא דלא שייר הא לאחר שייר, דלמא בנשואין דעבר ואינסיב תוץ משלא כדרכה מהו: בכדרכה הא לא שייר או דלמא משכבי אשה" כתיב "אישה יקימנו ואישה יפרנו" כתיב תוץ מהפרת נדרך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא "קנין כספו" כתיב תוץ מירושתך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא "לישארו וירש אותה כתיב תוץ מקידושין בשמר הא לא שייר או דלמא מהו: מי אמרינן אפשר דמקדש לה בכסף ובביאה או דלמא והיתה כתיב איתקוש הוויות להדדי, תיקו: **מתני'** *) "גופו של גט "הדרי את מותרת לכל אדם"**

*) נדרים ה:

רבי

[ג"ל לקמן] [ג"ל ב: כתובות פג:] [כתובות מו: וש"נ]

גליון הש"ס

תום' ד"ה הניחוה קשה וכו' בפ"ד דכים יה תב עסקין. עי' לעיל דף סד ע"ב תד"ה עגרה:

כד ב מיי' סה"ל הל' גירושין הל' ד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמו סעיף ב:

כה ג ד ה מיי' שם הל' ה סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קנ סעיף ב:

כו ו ז ח ס י מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ג:

כז כ מיי' שם הלכה ו:

כח ל מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

כט מ מיי' שם פ"ל הלכה ד סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קנ סעיף מג:

תוספות רי"ד

ע"כ שאינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב: א"ר וירא מחלוקת לפני התורף דר' סבר נורינן ע"כ אפו תוץ ורבנן סברי לא גזרינן אבל לאחר התורף דברי הכל כשר: ורבא אמר מחלוקת לאחר התורף דר' סבר נורינן לאחר התורף אפו לפני התורף ורבנן סברי לא גזרינן אבל לפני התורף דברי הכל פסול. פי' ס"ל לרבא כל תנאים דמיכתבי בגיטיה מקני התורף פסול מן התורה שאין זה ספר כריתות ואע"פ שהוא הנאי כשר והאשה רוצה לקיימו אלא צריך לכתוב הגט בלי תנאי ואפילו שרוצה להתנות יתנה בעת שמוסרו לה. ור' וירא סבר אם תנאי כשר הוא אינו פוסל ומקרי ספר כריתות ניין שיכולה לקיימו ולכתוב כרבא. נמצא מעכשיו לפי פסק ההלכה דלפני התורף פוסל תוץ בין בכתב בגון שכתבו בתוכו בין בעל פה כגון שהודיעו לשפר והשופר כתבו עולמית לגם זה ע"כ שהוא תנאי כשר הוא פוסל דוקא בכתב שאין לו תקנה עולמית אבל בעל פה לא פסיל אבל מיהו צריך ליתנו לה באיתו התנאי כיון שנכתב התורף ע"כ כן ואם רוצה הבעל לחזור מן התנאי ולכרשה בלא תנאי צריך לכתוב לה גם אחר בלא תנאי ולאחר התורף תוץ פוסל דוקא בכתב אבל בעל פה לא פסיל ליה אלא יכול ליתנו לה בלא תוץ והוא כשר ע"כ אינו פוסל אפילו בכ"ב שכל מה שרוצה להתנות אחר התורף בין בכתב בין בעל פה יכול לחתנות ואם רוצה לחזור מתנאו ולגרשה בו בלא תנאי הרשות בידו כיון שהתורף נכתב בלא תנאי: **מתני'** הרי את מותרת לכל אדם אלא לאבא ולאביך לאחיך לעבד ולעובד כוכבים ולכל מי שאין

נוסחא אחרת

◇ סדרך ל ביראים עד דוגמאות שונות על טיור אי פוסלים בגט או לא

נוסחאות לפנינו חלק מהשוואות מאקורות

לה עליו קידושין כשר. פי' רבינו דאפילו עלה מדעדייתא לאו שיור הוא וכשר הרי את מותרת לכל אדם אלא אלמנה לכה"ג גרושה וחלוצה לכ"ה ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר ולכל מי שיש לה עליו קידושין אפילו בעבירה בפשל: בעא מיניה רבא מרב נחמן ותוץ מקדושי קטן מהו השתא מיהו לאו בר הויה הוא או דלמא אי"ט לכלל הויה ופשט ליה דכיון דאתי לכלל הויה שיורא הוא: תוץ כן הנולדים מהו השתא מיהו לא איתילידו אי דלמא עתידי דמתילדי. תוץ מבעל אחותה מהו השתא מיהא לא חזיא ליה או דלמא ומניין דמיתה אחותה חזיא ליה תוץ מזונותיך הא לא שייר בביאה תוץ משלא כדרכה מהו בכדרכה הא לא שייר או דלמא משכבי אשה כתיב: תוץ מהפרת נדריך מהו בנישואין הא לא שייר או דלמא קנין כספו כתיב תוץ מתרומתיך מהו בנישואין הא לא שייר או דלמא בנישואין הא לא שייר או דלמא לשואו וירש אותה כתיב תוץ מקידושיך בשמר מהו אשמר דמקדש לה בכסף ובביאה או דלמא והיתה כתיב איתקוש היותה לחדדי ואיתקוטו בתיקו וכל תיקו דאיסורא לחמירא

רבי יהודה אומר ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת שבוקין וגמ' פטורין למהך להתנסבא לכל גבר דיתצביין *אנופו של גמ' שרירן=הרי *את בת חורין, הרי את לעצמך: גמ' *פשיטא *אמר לה לאשתו הרי את בת חורין לא אמר ולא כלום *אמר לה לשפחתו הרי את מיותרת לכל אדם לא אמר ולא כלום, אמר לה לאשה הרי את לעצמך מה: לגמרי אמר לה אין למלאכה קאמר להא"ל רבינא לרב אשי ת"ש דתנן *גופו של גמ' שרירן הרי את בת חורין הרי את לעצמך ומה עבדא דקני ליה גופיה כי א"ל הרי את לעצמך קני גופיה, אשה דלא קני גופה לא כ"ש. א"ל רבינא לרב אשי א"ל לעצמך אין לי עסק בך מדוע? א"ל רב חנין לרב אשי ואמרי לה רב חנין מתוניאה לרב אשי ת"ש *דתניא המכר עבדו לעובד כוכבים יצא לחרות וצריך גמ' שחרור מרבו ראשון, אמר רבן שמעון בן גמליאל בד"א שלא כתב עליו אונו אבל כתב עליו אונו זהו שחרורו מאי אונו? אמר רב ששת דכתב ליה "לכשתברח ממנו אין לי עסק בך": ר' יהודה אומר ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת שבוקין: במאי קמיפלגי? רבנן סברי *ידים שאין מכיחות הויין ידים ואף על גב דלא כתב להּ "ודן"-מוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה ור' יהודה סבר ידים שאין מכיחות לא הויין ידים ומצטרא דכתב להּ "ודן" דמוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה אבל לא כתב להּ "ודן" אמרי בדיבורא גרשה ושטרא ראיה בעלמא הוא. אמר אביי האי מאן דכתב גיטא *לא לכתוב והבן דמשמע ודין אלא ודן *ולא לכתוב אגרת דמשמע איגלאי אלא אגרת *ולא לכתוב ליזמהך דמשמע לי מהך *ולא לכתוב למיהך דמשמע לי חוכא, דיתיהויין דיתיצביין ותלתא תלתא יודי"ן דמשמע תתויין ותצביין, *ולורכיה לוי"ו דתירוכין ולוי"ו דשבוקין דמשמע תריכין ושביקין, *ולורכיה לוי"ן דכדו-דמשמע כדי *ולא ליכתוב לאיתנסבא דמשמע לא יתנסבא אלא להתנסבא. איבעיא להו *בעינן "ודן" או לא בעינן? ודן? תא שמע *דאתקין *רבא בגימי איך פלניא בר פלניא פטר ותריך ית פלוניתא אינתתיה דידות אינתתיה מן קדם דנא מיומא דנן ולעלם ולעלמי עלמין לאיתנסבא לכל גבר דבעי ליתנסבא לאפוקי מדרבי יוסי דאמר *מיומא דנן" לאפוקי מדרבי יוסי דאמר *זמנו של שטר מוכיח עליו, "ולעלם" לאפוקי

נסבה (ר"ש דף ה.) *וכמו ותאמרי לה כדי שם תכסה (ב"מ דף ג.): **גמ' לכתוב לא יתנסבא.** כלומר אלא להתנסבא כה"ג שמא יחזיק בו' מן יתנסבא ומשמע לן יתנסבא-אלא מבעי: **מי בעינן.** כלומר הלכה כר"י מן כדרבן: **פולמוס מי קתני.** כל שאר דברים שבכתובים בגט כגון די תיהוין וכו' מי הזכירם רבנן בתקנה זו: **גמ'** לתנ"ה חזכיריהו רבנן בעיקר תקנתיהו: **סבא נמי.** ודן בעיקר ומיהו רבנן לא תיקנו לתקן אלא מלו כדמפרש ואזיל: **מן יומא דנן ולעלם לאפוקי מדרבי יוסי דאמר.** מין לריך לכתוב "מיום" בגט שכיכך מכיר שזמנו של שטר מוכיח עליו אלא כגון שלתחר מיתה לכך תקנו כך שכל הגיטין להיום הכופרים רגילין בו ותנ"ע לקיימן לן כר' יוסי בעינן לאפוקי מפלוגתא שיבא הדבר בהיתר ולא יהא שם פסול מפסולת מפלוגתא ישראל: לאפוקי

ודן די יהוי ליכי מינאי כו'. וזה שספר לאחר לך יהיה לך מאתי: **ספר תירוכין ואגרת שבוקין.** שלריך להוליא בכותבו שעל ידי ספר זה הוא מגרשה: **גבי** *אמר לה לשפחתו. לכתוב בגיטה הרי את בת חורין ולא אמר כלום. **גמ' אמר לה לאשתו.** דלא שייך בגירושין לשון מיותר דכת חורין היא קודם לכן: **אמר לשפחתו הרי את מיותרת אמר לה לאשה הרי את לעצמך אמר לה כלום.** לגבי מלאכה לא תפקה מיניה וכיון דשפחה היא ושם שפחה עליה לא משמרי' נמי לכן חורין: **יגמ' למיהוי.** תע"ם שקנאוה לפדותו עד שיבוא כדמוי לא יתנסבא לו עוד: **ולריך גט שחרור.** להחזירו בכתב שכולל: **שגמ כתב עליו אונו.** שנר כשמכרו לעובד כוכבים: **לכשתברח ממנו.** מן העובד כוכבים תם מוכל להמלט מן העובד כוכבים תלמ"ח אין לי עסק בך-לשון חירות הוא: **ידיס שאין מכיחות.** כגון (ה) אחמיה ובניו שהיו מגרשין נשיהם בגיטי נשים דעלמא ולאורכיה לוא"ו דכתיב ואחריו אינתתיה דתהוי ידיה ותריך ית פלניתא דבהאי גיטא קא מגרש לה ור' יהודה סבר ידים שאין מכיחות לא הויין ידים ומצטרא דכתב להּ "ודן" דמוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה אבל לא כתב להּ "ודן" אמרי בדיבורא גרשה ושטרא ראיה בעלמא הוא. אמר אביי האי מאן דכתב גיטא לא לכתוב והבן דמשמע ודין אלא ודן ולא לכתוב אגרת דמשמע איגלאי אלא אגרת ולא לכתוב ליזמהך דמשמע לי מהך ולא לכתוב למיהך דמשמע לי חוכא, דיתיהויין דיתיצביין ותלתא תלתא יודי"ן דמשמע תתויין ותצביין, ולורכיה לוי"ו דתירוכין ולוי"ו דשבוקין דמשמע תריכין ושביקין, ולורכיה לוי"ן דכדו-דמשמע כדי ולא ליכתוב לאיתנסבא דמשמע לא יתנסבא אלא להתנסבא. איבעיא להו בעינן "ודן" או לא בעינן? ודן? תא שמע דאתקין רבא בגימי איך פלניא בר פלניא פטר ותריך ית פלוניתא אינתתיה מן קדם דנא מיומא דנן ולעלם ולעלמי עלמין לאיתנסבא לכל גבר דבעי ליתנסבא לאפוקי מדרבי יוסי דאמר מיומא דנן" לאפוקי מדרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו, "ולעלם" לאפוקי

רבי יהודה אומר ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת שבוקין וגמ' פטורין למהך להתנסבא לכל גבר דיתצביין *אנופו של גמ' שרירן=הרי *את בת חורין, הרי את לעצמך: **גמ'** *פשיטא *אמר לה לאשתו הרי את בת חורין לא אמר ולא כלום *אמר לה לשפחתו הרי את מיותרת לכל אדם לא אמר ולא כלום, אמר לה לאשה הרי את לעצמך מה: לגמרי אמר לה אין למלאכה קאמר להא"ל רבינא לרב אשי ת"ש דתנן *גופו של גמ' שרירן הרי את בת חורין הרי את לעצמך ומה עבדא דקני ליה גופיה כי א"ל הרי את לעצמך קני גופיה, אשה דלא קני גופה לא כ"ש. א"ל רבינא לרב אשי א"ל לעצמך אין לי עסק בך מדוע? א"ל רב חנין לרב אשי ואמרי לה רב חנין מתוניאה לרב אשי ת"ש *דתניא המכר עבדו לעובד כוכבים יצא לחרות וצריך גמ' שחרור מרבו ראשון, אמר רבן שמעון בן גמליאל בד"א שלא כתב עליו אונו אבל כתב עליו אונו זהו שחרורו מאי אונו? אמר רב ששת דכתב ליה "לכשתברח ממנו אין לי עסק בך": ר' יהודה אומר ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת שבוקין: במאי קמיפלגי? רבנן סברי *ידים שאין מכיחות הויין ידים ואף על גב דלא כתב להּ "ודן"-מוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה ור' יהודה סבר ידים שאין מכיחות לא הויין ידים ומצטרא דכתב להּ "ודן" דמוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה אבל לא כתב להּ "ודן" אמרי בדיבורא גרשה ושטרא ראיה בעלמא הוא. אמר אביי האי מאן דכתב גיטא *לא לכתוב והבן דמשמע ודין אלא ודן *ולא לכתוב אגרת דמשמע איגלאי אלא אגרת *ולא לכתוב ליזמהך דמשמע לי מהך *ולא לכתוב למיהך דמשמע לי חוכא, דיתיהויין דיתיצביין ותלתא תלתא יודי"ן דמשמע תתויין ותצביין, ולורכיה לוי"ו דתירוכין ולוי"ו דשבוקין דמשמע תריכין ושביקין, ולורכיה לוי"ן דכדו-דמשמע כדי *ולא ליכתוב לאיתנסבא דמשמע לא יתנסבא אלא להתנסבא. איבעיא להו *בעינן "ודן" או לא בעינן? ודן? תא שמע *דאתקין *רבא בגימי איך פלניא בר פלניא פטר ותריך ית פלוניתא אינתתיה מן קדם דנא מיומא דנן ולעלם ולעלמי עלמין לאיתנסבא לכל גבר דבעי ליתנסבא לאפוקי מדרבי יוסי דאמר *מיומא דנן" לאפוקי מדרבי יוסי דאמר *זמנו של שטר מוכיח עליו, "ולעלם" לאפוקי

נסבה (ר"ש דף ה.) *וכמו ותאמרי לה כדי שם תכסה (ב"מ דף ג.): **גמ' לכתוב לא יתנסבא.** כלומר אלא להתנסבא כה"ג שמא יחזיק בו' מן יתנסבא ומשמע לן יתנסבא-אלא מבעי: **מי בעינן.** כלומר הלכה כר"י מן כדרבן: **פולמוס מי קתני.** כל שאר דברים שבכתובים בגט כגון די תיהוין וכו' מי הזכירם רבנן בתקנה זו: **גמ'** לתנ"ה חזכיריהו רבנן בעיקר תקנתיהו: **סבא נמי.** ודן בעיקר ומיהו רבנן לא תיקנו לתקן אלא מלו כדמפרש ואזיל: **מן יומא דנן ולעלם לאפוקי מדרבי יוסי דאמר.** מין לריך לכתוב "מיום" בגט שכיכך מכיר שזמנו של שטר מוכיח עליו אלא כגון שלתחר מיתה לכך תקנו כך שכל הגיטין להיום הכופרים רגילין בו ותנ"ע לקיימן לן כר' יוסי בעינן לאפוקי מפלוגתא שיבא הדבר בהיתר ולא יהא שם פסול מפסולת מפלוגתא ישראל: לאפוקי

תוספות רי"ד

של גמ הרי את מותרת לכל אדם: רבי יהודה אומר ודן (דיהבי לך) [דיהוי ליכי] מינאי ספר תירוכין ואגרת שבוקין וגמ פטורין למהך להתנסבא לכל גבר דיתצביין. עיין בחי' מוהר"ר אתא בן חורין ומי"ש. ב"ח והרי אתה לעצמך. פי' אע"פ שלא כתב בגט אנא פלוני מעיר פלוני פפלניא יתיבי פלוניא מעיר פלונית אלא הרי את מותרת לכל אדם בלחוד ואע"ג דגם כשר שאינו כותב כל זה אלא שהוא ראיה בירה היום ומחר שבעלה גירשה אבל אם העדים מעידים שהוא כתב זה הגט ונתנו לה אע"פ שאין שם שטר רשמה שם עירו ושם עירה כשר הוא ולא פיפסל אלא בשינוי שטרו רשמה שם עירו ושם עירה דרחים אע"פ שהעדים מעידים שהוא נתנו לה אינו כלום מפני שהוא מוויף מתוכו והרי הסמא בעלמא אבל אם לא כתב שם לא שטרו ולא שמה הכי נמי דכשר ה) בעדות העדים וה"ה נמי אם כתב בגט לשון אחר של נירושין כשר הוא כדאמרינן גם ד"ק דקידושין נתן לה גם ואמר הרי את משולחת הרי את מותרת לכל אדם הרי זו מגורשת והאי אמר לה כתב לה הוא פירושו וכדמפרש הגמרא בהלכתן נבי

אמר לה לאשה הרי את לעצמך שהוא כתב לה והכי נמי אם כתב לה אני פלוני גירשתי אינתתי אע"פ שלא כתב שם הרי את מותרת לכל אדם גם כשר הוא וכבואר יותר מהרי את מותרת לכל אדם כדרבנן לקמן השטח שכתבו כלל בתוך הגט איש פלוני מגרש את פלונית ופלונית והעדים פלפמה כהן בשדים ויתן] לכל אחד ואחד: ג"ל דהא דכתבינן בגם וכדרי פפרוש שבועקת שבשיטי למתך לתתנם בא לכל גבר דיתצביין אינו מגוף של גם אלא דוקא לרישא שאילו היה מגוף של גם שוב לא היה צריך לו עוד והרי את מותרת לכל אדם ואע"ג דאמרינן לקמן לא לכתוב (למתך)[למתך] ולא לאתנסבא ותהיינו לתלתא יודין ולאורכיה לוי"ו דזוכרו ושבוקין הבל הם דוקא לרישא ולא נופו של גם שאע"פ שלא כתבם כלל הגם בשר בהרי את מותרת לכל אדם לבדו ומאי דאמרינן לקמן בשאי דאיכרן לקמן בשאי איך פלוני מפר ותריך ית פלונית [איכתיהו] דוקא שיכתוב כן קודם דנא מן יומא דין ולעלם ואמרינן לשמעון דלריך לכתוב כן ויתן לה אבל אם כתב לה על הרי את מותרת לכל אדם אבל לעולם לא הוי פפרוש הסורה אלא על הרי את מותרת לכל אדם כדרבי יוחנן בפ"ק דקידושין (ד"ה ואמר) ופפרוש הסורה אלא על הרי את מותרת לכל אדם אבל לעולם לא הוי פפרוש הכל יתר ודוקא לרישא הוא ורי לנו בהרי את מותרת לכל אדם כלבר וכן אם כתב וכרי פפרוש וכו' ד' לנו בות ושוב אינו צריך והרי את מותרת לכל אדם ואע"ג דאמרינן לקמן שהרי הלשונות צריכים לכתוב לתתנסבא מהירה לינשא והרי את מותרת לכל אדם מהירה לינשא והרי את מותרת לכל אדם מותרת לכל אדם מותרת לכל אדם [לא] כתב את שנישאת הפא הוי כתוב לא תוכל לאחזרו ריא"ב מאי רבני בגם' תוך מחוותיך פהו לישפוח ליה מפתני' פרפצרך ליה לייכתוב והרי את מותרת לכל אדם בהר דכתב לתתך להתנסבא ש"מ דתתך מחוותיך פפול אלא לאו ש"מ אינו כותב אלא הרי את מותרת לכל אדם בלבר שפשפע בין בניהואין בין בוות לתתך להתנסבא לא צריך אלא הדאי בא' מן הלשונות די וגם בתתך להתנסבא בלא הרי את מותרת די וא"ת הלא בתוך מחוותיך דאיכא למיפרך אימתי בשעת כתיבה זו לי תהוי מפפר הזה ואילך אלא לייכתוב לתתך ויוכלן תרגם ותרא כי מתאפצת היא ללכת לתתך אדי מאלפא היא לתתך אלא לתתך בלי ירד ולא לייכתוב לתתך בהי"ת דפשפע כתוכא מצחק אני דון ובוקלפת תרגם בפורם של חבא נפשי בריוהן לא הות נפשי באיתנסבתן בתתך הלכך ה"א מבואר [ולא] יכתוב לאיתנסבא באל"ף דפשפע לא יתנסבא אלא בה"א: התיצביין דתתיציין בתלתא יודי"ן פי' שאם יכתבם בשני יודי"ן דמשפע די תהויין על נשים דעלמא וכן התצביין. אבל השתא דכתיבי בתלתא יודין דתיצביין דתתיציין. ולאורכיה לוא"ו דתתיכון ודשבוקין דאי לאו פשפע תריכין שבוקין נשים דעלמא ולאורכיה לוא"ו דזוכרו דאי לאו פשפע והרי את מותרת לכל אדם: רבי יהודה אומר ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת שבוקין וגמ פטורין למהך להתנסבא לכל גבר דיתצביין: אמר אביי האי מאן דכתב גיטא לא לכתוב והבן דמשמע ודין אלא ודן ולא לכתוב אגרת דמשמע איגלאי אלא אגרת ולא לכתוב ליזמהך דמשמע לי מהך ולא לכתוב למיהך דמשמע לי חוכא, דיתיהויין דיתיצביין ותלתא תלתא יודי"ן דמשמע תתויין ותצביין, ולורכיה לוי"ו דתירוכין ולוי"ו דשבוקין דמשמע תריכין ושביקין, ולורכיה לוי"ן דכדו-דמשמע כדי ולא ליכתוב לאיתנסבא דמשמע לא יתנסבא אלא להתנסבא. איבעיא להו בעינן "ודן" או לא בעינן? ודן? תא שמע דאתקין רבא בגימי איך פלניא בר פלניא פטר ותריך ית פלוניתא אינתתיה מן קדם דנא מיומא דנן ולעלם ולעלמי עלמין לאיתנסבא לכל גבר דבעי ליתנסבא לאפוקי מדרבי יוסי דאמר מיומא דנן" לאפוקי מדרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו, "ולעלם" לאפוקי

(ה) רש"י ד"ה יזיס שאין מוכיחות כיון יד מחיזס: (ב) ר"ה ולורכיה ני"ו וכו' עם מתניך ניס ליה כדמפ"ם ויוסיף כ"ב לשון כרמפ"ם ויוסיף ממש וכרי. ממש זה לתפוקי לתוך כתפי' זה לתפוקי לתוך מכ"ע:

קדושין ה: [עם לימת אתא בן חורין ומי"ש] שם. שפר שם. שם. שם.

(פסוקי מדכסח מיניס רבא מרב נחמן פיוס לי אם פשפי ולמחר סבי אם פשפי· מהו ופקנו ליה כיון דפסקה פסקה ת"ש תקון דלא לעביד הכי עלה להוליא לעז על הגט: מולדת למעבדו· דיו פסוק לעבדות שלין סוס עבעוד במכילה: ופעיר ופעיר מן מרוחי· ופרוס ומופע מכל מירות כמו הפפקר מרבו (יומא דף נג.):

[נעיל פנ:] ופעיר· כמו עיטרת שטר מלוקה רק הכמות לת סרו(מלכים ב׳ג)ומתרגם לת עמרת: ומן ערחרי מלכא ומלכתא· ומערעור המלך והמלכה עלת תפת להיות מוכחב במלכות להרג שאם היה מוכחב למלכות מקמו בטל כדלמר בכ"מ בהשוכר: וכשום דמיניס· רושם סימן שעושין על העבדים כדלמרי׳ במסכת שבת (דף מז׳): נת פים מיני· מלרים לחר חון מן המוכר הזה: ומנוסק מכל מום· כמו לפשיס מזוין למקמו בטל: ומן שמין דנפיק עד עלמר· ומכל שלין שיעת בפניו עד שמי פניס דמלים למיקס קמיה: עד עלמר· כלי פרסי שמי פניס ושלי היכת דזכין פממת מכל הכת כיון דלחרי מקמו בטל, וחס עכשיו לין לו שמיוולכך שלין יכן שהולך לו מוכ עד שמי פניס לפיכך עד כ׳ פניס מפנה עמו שאם יגת בו לומו שלין יכן עד שמי פניס שיהת מקמו בטל לפי שכבר היה בו כפוס הזה ולת רלמה: גיטבדת· ומרימה· כמשמעו זעבי"ל: ומרימה· פסולת סיני כסף שיולת ממנו במקום שממיכין לומו פעמים: ופייף ליס בגדפ"ל ווווח· וסך לומו בטלה של ווו: מתני׳ ואס ניפס פולד בשר· שלי תנת לו לחמר עדי מכימה כדי שכירת ליה לחמר עדי מכימה כדי לדלרי מלר הולד ממוך (ת) ונמלן לממוך דכתב יהו כמה עדים דמי ולמו כדי לנעזר כשכירת ליה לחמר עדי מכימה כדי שהת פניא כדי לנעזר כשיפת ולת תמעין דמתרלמת היו ורביט יתמן לומר הך כרייתת לינעכיתת מיעוטת לחוד לפי שיש תקנה לפי ל"ת לפיו לכתפלה ליעבת פיוכל ליעו היממה וליעו לה קודם ניפוין: אמר רב כתב יהו שניט ט׳· דוקת כתב יהו ועד לכל כתב סופר ועד לת לפי· בספרת מובהק דסבירת ליה לרב תמס סופר שניט כדפירס בקונט, ורביט תנלל גרים דוקת כתב יהו ועד הות דפסול ולם ניפלס הולד כשר לכל כתב סופר ועד דוקת כדיעבד כשר ותמען כתב סופר ועד כשר ומנני תמס בסופר מובהק וגירסת ת"ש כדי שיהיו וריין ללמד ש"מ לומר כן שאם לא יאמר כן נמלא שמעידין עדות שקר (ויניד עליו דינו) ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן אילו אמר הבעל הוום אי את אשתי ולמחר את אשתי מ)ואו כותבין גם ולעלם מועיל כלום אלא תקן שיכתבו כך כדי לתרגילם בכך שאם הבעל רוצה לומר הויום אי את אשתי ולמחר את אשתי שישתקומו ליתן גם לצוואות כמו שכותבים בגם ולעלם תתא ועדותן קיימת ו"ה הבי נמי פיומא דין ולעלם תקן לכותבו בניסין בעבור ש"ם שיתן גם לאשתו בחנאי אם מתי שיהו פרגילים אותו לומר מהיום ולא יפסבו על זמן שכתבו בגם כך· יומי תתא עדותן קיימת שכותבין בגם מהיום דזומה זה למאי דאמרי׳ בפ׳ הזהב אמר רב ששת בריה דרב אידי בסגן כתבי האידנא בסגא דכשר למקניא ביה בסגא לאפוקי מדרב ששת דאמר קונין

ין עלוי ומן ערוחי מלכא ומלכתא· גרלה לר"י דגרסי׳ ליפקת מן ערוחי ומן עלוי מלכא ומלכתא דלמון עלוה שיך כמלך וערעורו גבי שמר כל לחס: רגשם· פי׳ בקונטרס רושם וסימן שעושין לעבדים ולים ספריס דגרסי׳ ולכו דלימני פי׳ שלין עליו מלוה: כן עלוי מלכא· כן הוא כמו שפי׳ בקונטרס כלן דמוכחב למלכות הוי מקח פעות כדלמרי׳ בהלומין (ב"מ פ.) והמוכר פירות (ב"ב נב:) למרינן בהניח לחומר ט הרי שלך לפיך וכפ"ק דקידושין (דף י"ט:) וכפ"ק ת"ש(מכות מת.)גבי סימפון בעבדים ליכת למר מפי למרת לעבדו ומפיק חיורא מחוכחב למלכות ההוא קלת לים להו לרין לפרס כמו שפי׳ ר"ח קלת לים להו ולת שכיחת ולת כמו שפי׳ בקונטרס הסס קלת לים להו וסכר וקבין ומפי דלחקון לכחוב בשטרת לת הי חלת לשופלת עלת יעשו הפעלה כמו מרוחי דפסיפות שלם מפומרר הוא שהמקח בטל: עד מלמר· ולת כתב ולת ולמ"ל דלמרינן מסימן בעבדים לפי דבכלתי הת קת מחי ליה לי כגוחי לת חיכפת ליה הייט בפומיון דפסולין ואם נשאת הולד כשר עמה מלי איכא למימר? הת תינשא לכתחל· גמ' ותו ליכא למיחש שמא יגרש ויחזור עליו ויהא הולד ממזר הכא הולד כשר, הניחא לרבי מאיר (דאמר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר) אלא לרבנן מאי איכא למימר? הת תצא הכא לא תצא, הניחא למ"ד הכא לא תצא אלא למ"ד הכא תצא מאי איכא למימר? במקושר לא קא מיירי שלום מלכות? הת הכא תצא לא תצא, הניחא למ"ד הכא לא תצא אלא למ"ד תצא מאי איכא למימר? (הת הולד ממזר הכא הולד כשר הניחא לר' מאיר אלא לרבנן מאי איכא למימר) מיקים לה כדרבי מאיר והת הולד ממזר הכא הולד כשר. מנינא דרישא למעוטי מאי ומנינא דסיפא למעוטי מאי? מנינא דרישא למעוטי בני דאמרן מנינא דסיפא למעוטי הא *דתניא המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר (לה) בפני נכתב ובפני נחתם יוציא ויולד ממזר דברי רבי מאיר וחב"א אין הולד ממזר כיצד יעשה? יטלנו היכנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם כתב בכתב ידו ואין עליו עדים: אמר רבי כתב ידו שנינן, אהייא? אילימא *ארישא פשיטא כתב ידו קתני ואלא אמצעיתא, הרי יש עליו עדים אלא אסיפא יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד ודוקא

"לאפוקי מדבעא מיניה *רבא מרב נחמן דאמר היום אי את אשתי ולמחר אי אשתי: גופו של גט שחרור "הרי את בת חורין, הרי את לעצמך": אתקין רב יהודה בשמיה "ביני לעבדי "עבדא דנן מיצדק לעבדן ופמיך ועמיר מן תרויהו ומן עלולי ומן ערחרי מלכא ומלכתא ורשום דאיניש לא אית עלוהי ומנוק מכל טום ומן שחין דנפיק עד מיצרך חדת ועתיק מאי אסותיה? אמר אביי גינבראומרחבא וכבריתא יחלא דחמרא, ומשחא דזיתא ונטפיק חיורא ושי׳פי ליה בגדפא דאווזא: מתני׳ *שלשה גיטין פסולין ואם נשאת הולד כשר· רבי *אליעזר אומר *אע"פ שאין עליו עדים אלא שנחנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים *שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם: גמ' ותו ליכא *נהא אימא *גט ישן: התם לא תצא הבא תצא הניחא למ"ד הכא תצא אלא למ"ד הכא לא תצא מאי איכא למימר? התם תינשא לכתחל· הכא דיעבד *נהא אימא *גט מקרח? התם הולד ממזר הבא הולד כשר, הניחא לרבי מאיר (דאמר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר) אלא לרבנן מאי איכא למימר? התם תצא הבא לא תצא, הניחא למ"ד הכא לא תצא אלא למ"ד הכא תצא מאי איכא למימר? במקושר לא קא מיירי *נהא אימא שלום מלכות? התם תצא הבא לא תצא, הניחא למ"ד הכא לא תצא אלא למ"ד תצא מאי איכא למימר? (התם הולד ממזר הבא הולד כשר הניחא לר' מאיר אלא לרבנן מאי איכא למימר) מיקים לה כדרבי מאיר והתם הולד ממזר הבא הולד כשר. מנינא דרישא למעוטי מאי ומנינא דסיפא למעוטי מאי? מנינא דרישא למעוטי בני דאמרן מנינא דסיפא למעוטי הא *דתניא המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר (לה) בפני נכתב ובפני נחתם יוציא וולד ממזר דברי רבי מאיר וחב"א אין הולד ממזר כיצד יעשה? יטלנו היכנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם כתב בכתב ידו ואין עליו עדים: אמר רבי כתב ידו שנינן, אהייא? אילימא *ארישא פשיטא כתב ידו קתני ואלא אמצעיתא, הרי יש עליו עדים אלא אסיפא יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד ודוקא

[דף פ:] כב"מ בהשוכר: וכשום דמיניס· רושם סימן שעושין על העבדים כדלמרי׳ במסכת שבת (דף מז׳): נת פים מיני· מלרים לחר חון מן המוכר הזה: ומנוסק מכל מום· כמו לפשיס מזוין למקמו בטל: ומן שמין דנפיק עד עלמר· ומכל שלין שיעת בפניו עד שמי פניס דמלים למיקס קמיה: עד עלמר· כלי פרסי שמי פניס ושלי היכת דזכין פממת מכל הכת כיון דלחרי מקמו בטל, וחס עכשיו לין לו שמיוולכך שלין יכן שהולך לו מוכ עד שמי פניס לפיכך עד כ׳ פניס מפנה עמו שלם יגת בו לומו שלין יכן עד שמי פניס שיהת מקמו בטל לפי שכבר היה בו כפוס הזה ולת רלמה: גיטבדת· ומרימה· כמשמעו זעבי"ל: ומרימה· פסולת סיני כסף שיולת ממנו במקום שממיכין לומו פעמים: ופייף ליס בגדפ"ל ווווח· וסך לומו בטלה של ווו: מתני׳ ואס ניפס פולד בשר· שלי תנת לו לחמר עדי מכימה כדי שכירת ליה לחמר עדי מכימה כדי לדלרי מלר הולד ממוך (ת) ונמלן לממוך דכתב יהו כמה עדים דמי ולמו כדי לנעזר כשכירת ליה לחמר עדי מכימה כדי להת פניא כדי לנעזר כשיפת ולת תמעין דמתרלמת היו ורביט יתמן לומר הך כרייתת לינעכיתת מיעוטת לחוד לפי שיש תקנה לפי ל"ת לפיו לכתפלה ליעבת פיוכל ליעו היממה וליעו לה קודם ניפוין: אמר רב כתב יהו שניט ט׳· דוקת כתב יהו ועד לכל כתב סופר ועד לת לפי· בספרת מובהק דסבירת ליה לרב תמס סופר שניט כדפירס בקונט, ורביט תנלל גרים דוקת כתב יהו ועד הות דפסול ולם ניפלס הולד כשר לכל כתב סופר ועד דוקת כדיעבד כשר ותמען כתב סופר ועד כשר ומנני תמס בסופר מובהק וגירסת ת"ש כדי שיהיו וריין ללמד ש"מ לומר כן שאם לא יאמר כן נמלא שמעידין עדות שקר (ויניד עליו דינו) ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן אילו אמר הבעל הוום אי את אשתי ולמחר את אשתי מ)ואו כותבין גם ולעלם מועיל כלום אלא תקן שיכתבו כך כדי לתרגילם בכך שאם הבעל רוצה לומר הויום אי את אשתי ולמחר את אשתי שישתקומו ליתן גם לצוואות כמו שכותבים בגם ולעלם תתא ועדותן קיימת ו"ה הבי נמי פיומא דין ולעלם תקן לכותבו בניסין בעבור ש"ם שיתן גם לאשתו בחנאי אם מתי שיהו פרגילים אותו לומר מהיום ולא יפסבו על זמן שכתבו בגם כך· יומי תתא עדותן קיימת שכותבין בגם מהיום דזומה זה למאי דאמרי׳ בפ׳ הזהב אמר רב ששת בריה דרב אידי בסגן כתבי האידנא בסגא דכשר למקניא ביה בסגא לאפוקי מדרב ששת דאמר קונין

[נעיל פנ:] ופעיר· כמו עיטרת שטר מלוקה רק הכמות לת סרו(מלכים ב׳ג)ומתרגם לת עמרת: ומן ערחרי מלכא ומלכתא· ומערעור המלך והמלכה עלת תפת להיות מוכחב במלכות להרג שאם היה מוכחב למלכות מקמו בטל כדלמרי׳ בכ"מ בהשוכר: וכשום דמיניס· רושם סימן שעושין על העבדים כדלמרי׳ במסכת שבת (דף מז׳): נת פים מיני· מלרים לחר חון מן המוכר הזה: ומנוסק מכל מום· כמו לפשיס מזוין למקמו בטל: ומן שמין דנפיק עד עלמר· ומכל שלין שיעת בפניו עד שמי פניס דמלים למיקס קמיה: עד עלמר· כלי פרסי שמי פניס ושלי היכת דזכין פממת מכל הכת כיון דלחרי מקמו בטל, וחס עכשיו לין לו שמיוולכך שלין יכן שהולך לו מוכ עד שמי פניס לפיכך עד כ׳ פניס מפנה עמו שלם יגת בו לומו שלין יכן עד שמי פניס שיהת מקמו בטל לפי שכבר היה בו כפוס הזה ולת רלמה: גיטבדת· ומרימה· כמשמעו זעבי"ל: ומרימה· פסולת סיני כסף שיולת ממנו במקום שממיכין לומו פעמים: ופייף ליס בגדפ"ל ווווח· וסך לומו בטלה של ווו: מתני׳ ואס ניפס פולד בשר· שלי תנת לו לחמר עדי מכימה כדי שכירת ליה לחמר עדי מכימה כדי לדלרי מלר הולד ממוך (ת) ונמלן לממוך דכתב יהו כמה עדים דמי ולמו כדי לנעזר כשכירת ליה לחמר עדי מכימה כדי להת פניא כדי לנעזר כשיפת ולת תמעין דמתרלמת היו ורביט יתמן לומר הך כרייתת לינעכיתת מיעוטת לחוד לפי שיש תקנה לפי ל"ת לפיו לכתפלה ליעבת פיוכל ליעו היממה וליעו לה קודם ניפוין: אמר רב כתב יהו שניט ט׳· דוקת כתב יהו ועד לכל כתב סופר ועד לת לפי· בספרת מובהק דסבירת ליה לרב תמס סופר שניט כדפירס בקונט, ורביט תנלל גרים דוקת כתב יהו ועד הות דפסול ולם ניפלס הולד כשר לכל כתב סופר ועד דוקת כדיעבד כשר ותמען כתב סופר ועד כשר ומנני תמס בסופר מובהק וגירסת ת"ש כדי שיהיו וריין ללמד ש"מ לומר כן שאם לא יאמר כן נמלא שמעידין עדות שקר (ויניד עליו דינו) ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן אילו אמר הבעל הוום אי את אשתי ולמחר את אשתי מ)ואו כותבין גם ולעלם מועיל כלום אלא תקן שיכתבו כך כדי לתרגילם בכך שאם הבעל רוצה לומר הויום אי את אשתי ולמחר את אשתי שישתקומו ליתן גם לצוואות כמו שכותבים בגם ולעלם תתא ועדותן קיימת ו"ה הבי נמי פיומא דין ולעלם תקן לכותבו בניסין בעבור ש"ם שיתן גם לאשתו בחנאי אם מתי שיהו פרגילים אותו לומר מהיום ולא יפסבו על זמן שכתבו בגם כך· יומי תתא עדותן קיימת שכותבין בגם מהיום דזומה זה למאי דאמרי׳ בפ׳ הזהב אמר רב ששת בריה דרב אידי בסגן כתבי האידנא בסגא דכשר למקניא ביה בסגא לאפוקי מדרב ששת דאמר קונין

[נעיל פנ:] ופעיר· כמו עיטרת שטר מלוקה רק הכמות לת סרו(מלכים ב׳ג)ומתרגם לת עמרת: ומן ערחרי מלכא ומלכתא· ומערעור המלך והמלכה עלת תפת להיות מוכחב במלכות להרג שאם היה מוכחב למלכות מקמו בטל כדלמרי׳ בכ"מ בהשוכר: וכשום דמיניס· רושם סימן שעושין על העבדים כדלמרי׳ במסכת שבת (דף מז׳): נת פים מיני· מלרים לחר חון מן המוכר הזה: ומנוסק מכל מום· כמו לפשיס מזוין למקמו בטל: ומן שמין דנפיק עד עלמר· ומכל שלין שיעת בפניו עד שמי פניס דמלים למיקס קמיה: עד עלמר· כלי פרסי שמי פניס ושלי היכת דזכין פממת מכל הכת כיון דלחרי מקמו בטל, וחס עכשיו לין לו שמיוולכך שלין יכן שהולך לו מוכ עד שמי פניס לפיכך עד כ׳ פניס מפנה עמו שלם יגת בו לומו שלין יכן עד שמי פניס שיהת מקמו בטל לפי שכבר היה בו כפוס הזה ולת רלמה: גיטבדת· ומרימה· כמשמעו זעבי"ל: ומרימה· פסולת סיני כסף שיולת ממנו במקום שממיכין לומו פעמים: ופייף ליס בגדפ"ל ווווח· וסך לומו בטלה של ווו: מתני׳ ואס ניפס פולד בשר· שלי תנת לו לחמר עדי מכימה כדי שכירת ליה לחמר עדי מכימה כדי לדלרי מלר הולד ממוך (ת) ונמלן לממוך דכתב יהו כמה עדים דמי ולמו כדי לנעזר כשכירת ליה לחמר עדי מכימה כדי להת פניא כדי לנעזר כשיפת ולת תמעין דמתרלמת היו ורביט יתמן לומר הך כרייתת לינעכיתת מיעוטת לחוד לפי שיש תקנה לפי ל"ת לפיו לכתפלה ליעבת פיוכל ליעו היממה וליעו לה קודם ניפוין: אמר רב כתב יהו שניט ט׳· דוקת כתב יהו ועד לכל כתב סופר ועד לת לפי· בספרת מובהק דסבירת ליה לרב תמס סופר שניט כדפירס בקונט, ורביט תנלל גרים דוקת כתב יהו ועד הות דפסול ולם ניפלס הולד כשר לכל כתב סופר ועד דוקת כדיעבד כשר ותמען כתב סופר ועד כשר ומנני תמס בסופר מובהק וגירסת ת"ש כדי שיהיו וריין ללמד ש"מ לומר כן שאם לא יאמר כן נמלא שמעידין עדות שקר (ויניד עליו דינו) ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן אילו אמר הבעל הוום אי את אשתי ולמחר את אשתי מ)ואו כותבין גם ולעלם מועיל כלום אלא תקן שיכתבו כך כדי לתרגילם בכך שאם הבעל רוצה לומר הויום אי את אשתי ולמחר את אשתי שישתקומו ליתן גם לצוואות כמו שכותבים בגם ולעלם תתא ועדותן קיימת ו"ה הבי נמי פיומא דין ולעלם תקן לכותבו בניסין בעבור ש"ם שיתן גם לאשתו בחנאי אם מתי שיהו פרגילים אותו לומר מהיום ולא יפסבו על זמן שכתבו בגם כך· יומי תתא עדותן קיימת שכותבין בגם מהיום דזומה זה למאי דאמרי׳ בפ׳ הזהב אמר רב ששת בריה דרב אידי בסגן כתבי האידנא בסגא דכשר למקניא ביה בסגא לאפוקי מדרב ששת דאמר קונין

תוספות רי"ד

של ספר טכיה: ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן היום אי את אשתי ולמחר(אין) את אשתי מיתה כתוב בגט ואי"צ דרב גוסיפת הסורה אע"ג דרב גוסיפת יש נוחלין הכא אמר לאפוקי מדר' יוסי משום דבעא לאפוקי נפשיה מפלוגתא ויש מי שאומר דהדר ביה מהרוא ועקרה לדר' יוסי דלית להלכה כוחיה אף בשפרות ויש מי שאומר דלכתחלה לא עבדינן כר' יוסי ואי עבד כר' יוסי עבד יוש מי שאומר הלכה כר' יוסי משפרות אבל לא בניסין, והנכון בעיני שוזה העיקר שחילוק יש בין שפרות לניסין דבאשרן לעיל בפ' מי שאחזו במאי דתנן והגיטין אם מתי לא כלום אמר רב הונא ותולצת ולא מיתבעת ושקילנן ומרינן בה מובא ומסקינן דר' יוסי אמר ומנו של ספר טוכיה עליו בין בשפר שלאחר מיתה הוא בתוכו וכן בגם שהוא ע"פ אבל רב הונא פשיט ליה דבשפר הלכה כר' יוסי מפני שהחנאי שלאחר מיתה כתוב בתוכו הם הוסן כתוב בתוכו אבל בגם שהוסן כתוב בחוכו והחנאי שלאחר מיתה אמר לה על פה מסמקא ליה אי הלכה כר' יוסי בהא שיוקל ומני פר' שהוא כתוב לחנאי דלאחר מיתה שהוא בפה הם ה"ה אמר הולכה ולא מחיבמת ורב הונא דפסיק הלכה כר' יוסי פרב פשבו ליה כראבהי' דהם א"ל הכי אמר רב הלכה כר' יוסי וכמו שרב הונא חולק בין גם לכפר בשפר הלכה כר' יוסי ובגם לא ה"ה הכי נמי חולק רב אע"ג דפסק הלכה כר' יוסי בשבועות בגמרין לא נראו לו דבריו וה"ה אפרוקין לאפוקי מדר' יוסי ולא ק' דידיה אדידיה ודהכין שיכתבו בניסין כך כדי שיהו רגילין להרגיל את ש"ם לומר כך בשעה שנוחנו לה מהיום אם מתי אכל אם השכיב מרע לא אמר בפיו מהיום הכתיבה שאנו נוחנין בתוך הגם מיומא דין אינה מועלת כלום דהא לי' יוסי כך מועיל זמן הגם כמו מהיום לדבון ורב הונא ס"ל כר' יוסי ואפ"ה קאמר דלא מהני זמן שהוא בכתיבה לחנאי דלאחר מיתה שהוא בפה (והם) [דה"ה]הכי לדבון אע"ג דכתיב מהיום לא מהני לחנאי דהוא ע"פ כדפרישית המורה דר"ל חוב בו מבמה שכתב מהיום אלא לאחר מיתה ואין גם לאחר מיתה: והה השפם צריך לחת לחבר שהוא יודע מה כתוב בגם אבל החהיוכות שאין יודעים מה כתוב בו בלתי, וה השפם אינו כלום שהרי אנו פלטרין אותו שיאמר לה הרי זה גיטך אם

הגהות הב"ח (ל) רש"י ד"ה ולם ניפס וכו' דלר' מלוי כוולד ממזר (ולמלן דמוקי לה וכו' כמלם פרים דמי) מלמ"ת ונ"ב נ"ל הגב"ס ניל ומחוסי דרס"ק לקמן לפרס כל: (כ) ר"ה ולמ"ל וכו' לעיל נ"ב דף עם ע"ב:

עין משפט נר מצוה

כותב א מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה יד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ"ג סעיף כ:

ב מיי' פ"ו מהלכות אלו ז סמג עשין נח טוש"ע אה"ע סי' קמב סעיף ו:

נא ג מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ"ג סעיף ו:

נב ד מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ט"ו יב סמג עשין נ:

נג ה מיי' פ"ג מהל' מלוה ולוה הלכה ב סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' ס סעי' כ וסי' קמ סעי' ו:

[טוש"ע הוספות סמ"ע יח. ד"ה נעלו]

נד ו מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה יב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלב סעיף ג:

נה ז מיי' פ"ד מהלכות גירושין הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קל סעי' ט:

נו ח מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה יח סמג עשין נג טוש"ע אה"ע סי' קלב סעיף ו:

נז ט מיי' שם פ"ד הלכה יח סמג עשין נה טוש"ע אה"ע סי' קל סעי' ט:

נוסח אחר

תוספות רי"ד

אלהו חולי עתידין לצאת ולכך אע"פ שלא היו השתיים עליו בעת שמכרו כיון שצאו בו עד ב' שנים אינלי מילתא שכבר היה נולד החולי בגופו מקרוב לכן ולא היה ניכר לבני אדם ומאו היה הספק פשוט: **מתני'** ג' גיטין פסולים ואם נשאה הולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זכן יש בו זכן ואין עליו אלא עד אחד הרי אלו ג' גיטין פסולים ואם נשאת הולד כשר ר' אלעזר אומר אע"פ שאין עליו עדים אלא נתנו לה בפני עדים כשר תובה מנכסים משועבדים שאין הערים זוחתמין על הגט אלא מפני תיקון העולם: פי' כתב בכתב ידו שהוא כך עדים הולד כשר ולכתולה פסול דלמא אתיא לאינסובא בכתב ידי סופר דעלמא בלא עדים וחתם מחניהון ר' מאיר הוא דבעי עדי חתימה יש עליו עדים ואין בו זכן הוא פסול מדרבנן גזירה משום בת אותנו או משום פירוי הלכך לכתולה לא תנשא בוודאי נשואה הולד כשר· יש בו זכן ואין עליו אלא עד אחד גם זה פסול מדרבנן כדפסדים לקמן ור' אלעזר מכשיר אע"פ שאין עליו עדים כלל דקסבר עדי מסירה כרתי ולא בעי עדי חתימה דמקשה והיכא ליכא גיטין דפסולין לכתולה והולד כשר והאיכא גם ישן התם אי נתגרשה בו לא תצא הכא באלו ג' גיטין אע"פ שהולד כשר תצא הניחא למ"ד תצא אלא למ"ד לא תצא מאי איכא למימר פי' מלגנתא דאמוראי היא לקמן בשמעתין: התם בגם ישן אם נתגרשה בו תנשא לכתחילה הכא לכתחילה לא תנשא ואם נישאת לא תצא : והאיכא גם קרא התם הולד כשר הניחא לר' מאיר אלא לרבנן גם איכא למימר התם אפילו לרבנן תצא הכא לא תצא: והא איכא שלום מלכות התם הולד מסור הכא הולד כשר · הניחא לר' מאיר אלא לרבנן מאי איכא למימר התם אפילו לרבנן תצא הכא לא תצא : יש בו זכן ואין בו אלא עד אחד אמר רב ל"ש אלא דוקא כתב ידו ועד אחר אבל כתב סופר ועד לא, פי' דלא חיסמא כיון דאיכא כתב ידו סגי לן בערי א'ולי'תכשר לכתחלה אלא אף זה פסול מדרבנן : ושמואל אמר אפילו כתב סופר ועד כשר שהרי מגרשן כתב סופר ועד כשר ורב בו דמי הקם חני כשר ותנשא בו לכתחילה הכא דיעבד אלא התם סופר שניהו אבל לעולם בכתב סופר ועד פסול ושמואל אמר לא ק' דא בספרא מיבהק הוא בספרא דלא מובהק פי' אם היה הסופר מובהק וסופר לכל העיר מעולה כתיבתו כמו התחימה עצמה וכשר לכתחלה דאמרינן בורואי הסופר שכתב הגט הוא היה עד שני אבל אם הסופר אינו מובהק סברו העולם כיון שאינו חתום לא היה כשר לעדות דשמא עבד או אשה או א' מקרובי האשה כתבו שאינו כשר לעדות ולא יתקיים הגם זה אלא בעד א' ואתו לאכזוריי עד א' בגיטין: וכן א"ר יוחנן כתב ידו שנינו וקי"ל דרב ושמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן ס"ש הכא דקאי רב כר' יוחנן וכתבה דספרא לא מהני מידי : הרי אלו ג' גיטין פסולין ומכין אמר רב תצא ומכין אמר רב לא תצא הא כיצד יש לא בנים לא תצא אין לה בנים תצא: ולרי אמר לעולם לא תצא וכן אמר ר' יוחנן לעולם לא תצא

נוסח אחר

שיטת מהרש"ם לפסוק כר"ח בקונטרס (עי' מ"ש בזה) או לא

נוסח אחר

דברי הגאון אשר שנשאל אם או לא

נוסח אחר

דברי הגאון אשר שנשאל אם או לא

נוסח אחר

דברי הגאון אשר שנשאל אם

כנ"י בתלמוד ליתא לכל זה

אפילו זמן אחד לכולן נמי סוי מופס. לכל לחלוחת לפסול בעלויים (ר"ח כי כתבו חיש פלוני מגרש פלונית ופלוני פלונית) הואיל והזיכיר שם חיש ואמה יחד לכל אחד ואחד הוי כל חד גט לעלמו ומעלה לחברן מפסיק בעדות ואין עדים מעידים אלא עליו: **גר' יוחנן דאמר כו'** הואיל וכל חיש ואמה נכתבים לבד לבד לחלוק כולן כשרים: **על אפילו שלום שמא** • ולא על הגט: **שאלו** • בשלומו: **פסול** • להוי מלחמת בחתי בפניה ומפסקת: **ומן לכל אחד ואחד** • קל שלקח דעתין ביום שנכתב זה לא נכתב זה: **מאי פיריא** • דמפסלי עליונים משום דאין העדים נקרעים עמהם: **ופיפוק ליה** • להו כולהו כר מכתבת לכתבו ביום ומחמת לאחר זמן שכרי לא תחתמו העדים עד שנכתב אחרון, בחם בלילה • ולא דוקא אלא משום ליתא דמתני' נקט ליה דאתן בפרק שני (שיע יז:) נכתב ביום ונחתם בלילה פסול וכ"ם לחמר מו ליומא לוחרת: **כאן בשנת** • גירם פלוני ופלוני והלר כאן בחד בשנת נופיה גירם פלוני פלונית דהשתח לא מיפסלי קחלי חלת משום דפסקה: **דסדר כתב שני כו'** • להו להו לא כל חד בחני נפסיה ומיהו חהני ניסני קחלי לחשמעינן שהעדים ידעו בכל הניטין הללו: **ומאי שנת הא מבא דתניא כן** • ועבד נמר לה לה מחסה ולא פסלינן להו [קהלין יד] מחסה ולא ולחברתה (ג) שכחבר סיהם בכח חחת ודמי לקמייתא דרים לקים לה פלוני ופלוני גירשו כיהו פלונית ופלונית" ולחלי בעי למיהדר ומכחב"פלוני גירש פלונית ופלוני פלונית" הא הכא כחב "כל נכסי לפלוני ופלוני עבדי" וקחני קהו כל הנכסים ומעלה כל לחד חליו בן חורין ולהיו עבד לחברו ומחברים זה לח זה חלחיהן: **ולמו מוקימנא** • בפרק השולח גט: **בשני שטרות** • שכחב בשטר כל נכסי לפלוני עבדי וכשטר הסני כל נכסי נחוים לפלוני פלוני ומכחן להן בכח לחת חלת קדם זה לזה הלכך קהו שניהם דהלר לחמר טולהו דידי ולחי לחמר כולהו דידי: **לים פלוני כו'** • היינו כרבי יוחנן דלח קחני חט פלוני ופלוני גירשו כו': **ולרים לקים** • לחלי קחני בהך דמסיעת ליה זמן לכל לחד ולחד כו' לח שהעדים נקרעין עמהן בשר' בלחו זמן לכל לחד ולחד כמי פכולי עלויהו: **אבל שכח דערכינהו מעיקרא** • דהל דקחני זמן לכל לחד ולחד כגון דכחב הכי בלילה פ' דקס"ד שביום שנכחב זה לא נכחב זה וכולהו הוו נכחבו ביום ונחחמו לאחר זמן ול"ל מר קשישא בריה דרב אירי לרב אשי הכי אמרינן[משניה דר' יוחנן דכחיב ביה הבי בחר בשבא בחר בשבא א"ל רבינא לרב אשי לר"ל ראמר ה"ר כלל ודכחב ביה הכי אנו פלוני ופלוני ופלוני גירשו את נשותיהן פלונית ופלונית ופלונית נפצאו ב'נשים מתגרשות בגט אחד והתורה אמרה וכחב לה ולא לה לחכרתה דהדר נכחבים פלוני גירש פלונית ופלוני ופלוני פלונית וק"ל ר"ל ור'

ולית תבשר הלי כרלוחן והלי בבן יעקב עד • פימה לר"י היכי ליתכשר כרלוחן הל לח תכל חלת חיש פלוני עד כשר חבל חיש פלוני בלח עד לח ותל"י דפסימה ליה דלוחן קלי חבן יעקב עד דכתיב והוי כלילו כתב בהדיה דלוחן עד:

ולית תבשר הלי כרלוחן כוהלי בקונטרס דלוחן בן ממעט לני כט של לוחן כדלך פירוש מחימה יוסף ווה שחסס מחת הבני חיש לחר היה ומלו יעקב ולפילוגו שפי' שחסס כחחימה יומים בחסם פירש יעקב הוח חיש לחר שיוכל לפרש הוח יעקב הוח עלמו בן לוחן ופילוגו דחוק לומר שהעבדי מחס כדלך מחימה יוסף ולרלה לפרש דלוחן בן דקחמר הוח בן יעקב ולח חם לוחן לכחוב שם יעקב לבלי לפי שהוח כחוב ומחוס על גט שני ונקרע יפה לוחן בן יעקב:

דידעינן ביה בהלי מחימה יליל ללו דיעקב •

ממעט דבסחמח היה לט לחלוח ביעקב חע"ג דבני קיום מוחמן מסחמח הלינ לחומר בפני נכחב וכו' מכיר מחימה יהו לי נמי ליכל למימר דמיירי בע"י ללו לניך קיום מוחמן כיון שלין עליו עוברים:

ולמה

[ני' חוס' פירוכין עה: ד"ה וכנון וחוס' לעיל כה: ד"ה בכחיבה]

תוספות רי"ד

אפילו זמן אחד לכולן יהו חוחס • ה"ר כלל דכחיב ביה הרי חנו פלוני ופלוני נרשנו נשותיהו פלונית ופלונית. מחקוף לה ר' אבא לר' יוחנן דאמר זמן אחד לכולן והו כלל ליהוש כי חחימי שהרי פ' חוחרת דרי' הוחיל וכל שם איש ואשה נכחבים לבד דילמא דעדים אבחרא חחימי ולא אכולהו מי לא חניא עדים החחומים על שאלת שלום בגט חיישינן שמא על שאלת שלום חחמו ולאו מי איחמר עלה א"ר אבהו לרידי מיפרשא לי פיניה דר' יוחנן שאלו פסול ושאלו כשר הכא נמי דכחיב ביה איש פלוני נרש פלונית ופלוני פלונית ופלוני פלונית פי' שהוא"ע מוסף על ענין ראשון ומחבר את כולן ואכולהו משחחי: **ותו לר' יוחנן** דאמר זמן לכל אחד והו חופס מאי אירוא משום חשש חיפוך לי דהוה ליה נכחב ביום ונחחם בלילה פי' דקס"ד שביום שנכחב זה לא נכחב זה וכולהו הוו נכחבו ביום ונחחמו לאחר זמן ול"ל מר קשישא בריה דרב אירי לרב אשי הכי אמרינן[משניה דר' יוחנן דכחיב ביה הבי בחר בשבא בחר בשבא א"ל רבינא לרב אשי לר"ל ראמר ה"ר כלל ודכחב ביה הכי אנו פלוני ופלוני ופלוני נרשו את נשותיהו פלונית ופלונית ופלונית נפצאו ב'נשים מתגרשות בגט אחד והתורה אמרה וכחב לה ולא לה לחכרתה דהדר נכחבים פלוני גירש פלונית ופלוני ופלוני פלונית וק"ל ר"ל ור'

ליתכשר הלי כרלוחן והלי בבן יעקב עד • פימה לר"י היכי ליתכשר כרלוחן הל לח תכל חלת חיש פלוני עד כשר חבל חיש פלוני בלח עד לח ותל"י דפסימה ליה דלוחן קלי חבן יעקב עד דכתיב והוי כלילו כתב בהדיה דלוחן עד:

ולית תבשר הלי כרלוחן כוהלי בקונטרס דלוחן בן ממעט לני כט של לוחן כדלך פירוש מחימה יוסף ווה שחסס מחת הבני חיש לחר היה ומלו יעקב ולפילוגו שפי' שחסס כחחימה יומים בחסם פירש יעקב הוח חיש לחר שיוכל לפרש הוח יעקב הוח עלמו בן לוחן ופילוגו דחוק לומר שהעבדי מחס כדלך מחימה יוסף ולרלה לפרש דלוחן בן דקחמר הוח בן יעקב ולח חם לוחן לכחוב שם יעקב לבלי לפי שהוח כחוב ומחוס על גט שני ונקרע יפה לוחן בן יעקב:

דידעינן ביה בהלי מחימה יליל ללו דיעקב •

ממעט דבסחמח היה לט לחלוח ביעקב חע"ג דבני קיום מוחמן מסחמח הלינ לחומר בפני נכחב וכו' מכיר מחימה יהו לי נמי ליכל למימר דמיירי בע"י ללו לניך קיום מוחמן כיון שלין עליו עוברים:

ולמה

[קהלין יד]

לעיל מב.

[תוספות על זה לקמן פ"ב]

הגהות הב"ח
(ה) גמ' טופס סוי לגלן היכי דמי: (ב) רש"י ד"ה ומאי שנת וכו' בשמחלי יוסף: (ג) ר"ה עד לחד עבדי וכו' ומת השמחלי יוסף ומחס שמעון כ"ל: (ד) ד"ה ללו יעקב סוף לגלן גט של זה היה:

נושאו/מבנה
סידוף של שאלות ושלומת לבנך לאם לא מכניסים עם ילך לבעל הבית – הניעה על האשה

נח א ב מיי' פ"ד מהלי גירושין הל"ב כה סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סימן קל סעיף ג:

נמ ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט וכנב"ח:

ם ד ה ו מיי' שם הל' יט טוש"ע שם וסע"י:

מבנה
סא ו טוש"ע שם סעיף ט:
סב ח ם מיי' שם הל' כה טוש"ע שם סעיף ח:
סג י מיי' שם פוש"ע שם סעיף יב:
סד כ מיי' שם פוש"ע שם סעיף ח:

כנ"י קטי [תוספ' פ"ו]

ג"כ בתלמוד ליתא

נכרי לישה	נכרי לישה	
ראובן בן	יעקב עבדי	
. . . . .		
בן שמעון	יוסף יווני	
בן לוי	קסה עבדי	
ישמעאל בן	נפתלי יווני	

ס"ל כרבים

יוחנן דלכה כר' יוחנן: **מתני'** ב' ניסין שכחבן זה בצד זה ושני עדים עברים באין מחחת זה לוה ושני עדים יוונים באין מחחת זה לוה חת שהעדים הראשונים נקראין עמו כשר • עד א' עברי ועד א' יווני באין מחחת זה לחחת זה שניהם פסולין • פי' ב' ניסין שכחבן זה בצד זה ולחר המגילה א' מימין וא' משמאל • ושני עדים עברים באין מחחת זה לחחת זה וכו' וב' עדים עברים החומים מחחת זה לחחת זה שלא היו החומים שמם ושם אבחם חחת גם אחד כמו שעושין כל העדים הוחחמים חחת כל גם הל שפר אלא כחבו שם חחת גם הימיני ושם אבחם חחת השמחלי וכן השני כחב יוסף והיו החומים מחחת זה לחחת זה נמלחת החימות מושכות מגם זה לגם זה שמחם כחבו חחת הימיני ושמות אבחיהם חחת השמחלי ועוד חזרו והחבו החחימי שני ישראל יוונים הנדים בארך יון ולא החמו בלשון קדש אלא בלשון יונית והיחה החימחן נסי מושכה מחחת הימיני לחחת השמחלי ומנגב היוונים הוא בשמחלו ראובן יעקב[יעקב]הוא שם העד וראובן הוא שם האב שכך מחפרש ראובן מי הוא בני יעקב והחבו שני היוונים כך חחת העברים דן בן נפחלי נר בן אשר ד"ה שמחלי את שהעדים הראשונים נקראים עמו כשר • הדיוחו הימיני שהעברים נקראים עמו וקורא אחן ראשונים לפי סדר המשנה דחבו שני עדים עברים ושני עדים יוונים גם השמחלי שהעדים נקראים עמו פסול • ומקשה:

ודלמא כשמע דלבוה תחים · דיש לנו לתלות ולהכשיר כיון שמתם לבני מתח גט הבני: **ודלמא** סימנא קמייה דהכי מעיקרא כדאמר לייר כו' · תני"ב דהתם בעו למפקיני דיבקי מעיקרא כדאמר בגט פשוט (ב"ב קמח:) ובהגולה(נעיל לו') הכא יש להכשיר תני"ב דלא תשקע בשער מעיקרא כיון שמתם תחום מתח גט הבני לחתמון: **דהא** מן גט שכתבו עבדים ושניו יוניס וכו' · לכל מגופיה דמתני' לא מייתי דקתני לת שהעדים הלחתמים נקרלים עמו כשר ולא מפליג בין כתבו שזה לעדיו ליתיו שזה לחיכה לדמויי דכתבו שזה לעדיו לחייבי: **"עד** לחד עבדי ועד לחד יווני כתין מתחת זה לתחת זה שיהם פסולין · פירש בקונטרס על כל גט תחום עבדי ויווני ולפירושו כרלה דנרסינן עד לחד עבדי ועד לחד יווני כתין מתחת זה לתחת זה ועד לחד עבדי ולחד יווני כתין מתחת זה לתחת זה שיהם פסולין ובגמ' גרים וליתכשר לחי בעד לחד עבדי ועד לחד יווני ולחי בעד לחד עבדי ועד לחד · יווני ועל לחתן שמפרשים שמייירי שהעדים מתחתם כלרכם כל מתיחה בשיטה לחת הקטה בקונטרס ל"ב לח מכחת עבדי תחום על הבני ומכאי פלגיהו עבדי ויווני לזה ועבדי ויווני לזה ועד דגמ' פריך וליתכשר לחי בעבדי ויווני ולחי בעבדי ויווני ור"ח מפרש שיש לייחב כל מתיחה מכוחם בשיטה לחת ולח גרסינן בתכאי' לחת עד לחד עבדי ועד לחד יווני · ועד לחד עבדי ועד לחד כתין מתחת זה לתחת זה ולח גרסינן מתחת זה וכו' עד לכוף וכגמ' נמי לח גרסינן לחת ולתכשר לחי בעד לחד עבדי ועד לחד יווני ותו לח וכפי פירוכו "לח מיבעיח לי לח מייקין לגונדלים דלחו יש להכשיר שיהם להרחמן בתני עבדים והכני בתני יווניס לחת לפניו מייקין לגונדלים ולח לפניו מייקין לגונדלים ולח לפניו לחפוך להכשיר שיהם להרחמן [בתרכ] ולחת יווני [גונדלים] ולהה מני למימר דקתם מיהת ליתכשר בכולהו דכולהו קיימי עליה לחת לחת הולרך להכשיר להרחמן לחת בעבדי ויווני ומכאי דקתם לינן למיים לגונדלים פוסל שיהם להיים למחת ממנו תלחת לחד ועד לחד עבדי ועד לחד יווני ותו לח וכפי פירוכו "לח מיבעיח לי לח מייקין לגונדלים דלחו יש להכשיר שיהם להרחמן בתני עבדים והכני בתני יווניס לחת לפניו מייקין לגונדלים ולח לפניו לחפוך להכשיר שיהם להרחמן [בתרכ] ולחת יווני [גונדלים] ולהה מני למימר דקתם מיהת ליתכשר בכולהו דכולהו קיימי עליה לחת לחת הולרך להכשיר להרחמן לחת בעבדי ויווני ומכאי דקתם לינן למיים לגונדלים פוסל שיהם להיים למחת ממנו תלחת

כשים ריוח מלמעלה · דוחלי לית ליכתב בו יותר : **ודלמא לימלוכי לימליך** · מתחילה שלח לגרסה והלך לימליך לתחר זמן לחזור וגומרו ומשלח הרחמן בטל ח"י ס"ל נכתב ביום ונחתם לתחר זמן דהוחיל ויש ריוח מלמטה נרחיון כן הדברים : **סרי לח מלמעה ומוסרם מלמעלה** · דכתוב כדי גמר דבור חזר בו :

תורה אור

ליכא למימר דמימליך חלח גומר עד "לכל חדס ומלך : **ודלמא סכי לימרמי** · שכתוב כדי גמר דבור חזר בו : **רב חנן אמר** · כולהו קשיחת בהכי מיתלחן כגון דידיעה ביה מחתחא למיגלחא שכיכר ביה מחיתה הקלף סביב סביב כל הגט שלח היה בו קלף חלח זה לח למעלה ולח למטה שכיכר סביבות הקלף שחוך ועב שלח גגע שם חטר הגליונ׳ שדרך עושי קלפים שקוברים חבנים סביב למחוח הקלף ומחחילין למקט בסמוך וכשחין ריוח מלמעה עשקיע לליכח למיפרך לימלוכי לימליך : **כשגמו** · של מחיתה כלפי כחב הגט להחי ודלי על גט זה חתם ומחני׳ בשרגלי החחיתה כלפי כחב הגט לחיכח למימר שמח למעלה מחוחה מחיתה היה כחוב שפר ועליו חתמו העדים : **ניחוי פי מינייהו** · גגו בלפי כחב וליכשכר דוחלי עליו חתמו דקס"ד שהעדים חיחמין ברוחב הקלף כשדר כחב הגיטין : **דרמו ליה כי סיכרא**-העדי׳ מוטלין בין שני הגיטין כשרים לחני׳ שיכול שלחחימה מחבדין הגיטין כשרים הללא שנמשכה בחויר הפחח כך הן נמשכין בין לויר שני הגיטין : **שלח רב** · כי חחיס מן הלד בגיטין ולח בשטרות שלח בזיכוי כשהיה מזמין חבשים לזין לפניו והסופר כוחב להם לינרח הזמנה בשמו והוח חוחם פעמים מן הלד ולין הקפדה בכך : **חסס סופר** · עם עד לחד : **שנינו** · במשנתנו לשכר להוה להו ג׳ עדים, ולשמועי׳ משני׳ דלח חיישין לשימר שכבל לה לזה שיחחום הסופר שלח לחר בשנים ולפלוני ופלוני ויחחומו ומשו כך שלחין לכיסופת דספרח ולחחכוחנ׳להל לה חיישין כרלוקמין בפרק מי שלחו (נעיל עב.) : **סס מני ר׳ יוסי סיס** · דלחמר מילי לח מיסכרן בשנים : **דסוו ידעי לעופסף**-דשטרח סיחו מכירין כחיבת הסופר וחחיחם הכי : **עד י׳ דורות** · הויח מיכח שחם כחבה בגט לח מפסלח למיהו כשיכה שמו ושמה : **בניס** · היינו דור ג׳ : **ובני בניס** · היינו דור ד׳ : **ובני בניס** · היינו דור ה׳ : **ז׳ כפי דיינין** · ז׳ מפחות של מלכים ממלכי ישרחל והגך דמלכי יהודה לח חשיב כיון שחיו בימיהם של חלו והוי כל"ל לחד המלך ובן בן וכל מלכים שקנו מחרנו לחכיה לח קחשיב לפי שלח חלנו שמה שמה וכן חמי׳ לבל עומדי בן בנו של לחד של חחד נקרל ומפני שלחחד הרשיע נעשות יותר נקרל הקלקול על שמו בימי שמעם בן חלה גלו עשרת השבטים ומהטיל שנחלה יולדת השבעה שילוה שבע מפחות לע"ו : **עליו עלם** · מפני שלח הרשיע כשלה המלכים בח הפורענות כיצחי : **פרדסיפות** · שומרים : **פוטן שניס שלח עלו** · שחיל שלחן מוסה בימים והן לח עלו יגו ולכו בשבי : **ויפקוד** · ויפחר כחו כי פוקד חני על דברי מכרגמין מוחי לחת עשרה שביהושלם כוחבין בלשון קצרה ולח היו כוחבין עד: כחב חניכחה והניכחה כשר פ׳ כגן שכחב חנא ראובן בר־פלוני סעדיה יחיכי רחל בת פלונית ושוחו פלוני חינו לח חבין ולח חביה חלח עשרה שבחרו בלשון עורה שלח היה שם חביכם עורה חלח כך היו מחיחמין כולן על שם עורה גם זו כחב בן פלוני ושוחו פלוני לח היה חביו חלח חי ונקרל חביו לח היה חי ונחיחים עליו כשר דוחה והני בן לחר דוקח׳ ולח חמרי׳ כיון שלח היה שם חביו כך ולח שם חביה כך היה ליה שינה שמו ושמה הלנ פסל . חלח חסתיין דרך בני חרם להחיחים על שם גדול משהחתם ושוח"ם שחינו חביו מחיחים על שמו · ח"ר הניכח חכוח בניסין עד עשרה דוחות ר׳ שמעון בן חלעזר חומר ר׳ שמעון בן חלעזר חומר כשר מכחן ולילך פסול · פ׳ ח"ק מבר חש"ם שחותו הגדול שניחיחם עליו דוא דחוק מבנו עשרה דוחות כשר דוא ר׳, שמעון בן חלעזר מבר עד שלשה דוחות כשר מכחן ולילך דוא ליה שינה שמו ושמה ופסול · כמאן חלחא דא דא"ר הניכח חכוח בניסין עד שלשה דוחות כמאן כר׳ שמעון בן חלעזר : חמר רב הונא מאי קרחה כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ פ׳ חלמא עד שלשה דוחות מחיישנים ומשחכוחים הרחשונים : מחני׳

הבא נמי כשים ריוח מלמעלה · מיכן יש להכשיר גיטין ושטרות שלחן בהן ריוח כלל לח למעלה ולח למטה וכן משמע כולה שמעחין דרים גט פשוט (ג"ב דף קסג·) ולמר ה"ר חלחנל דלחפ"ה לח חיישינן שמח יחחוך בשל הסופר מן הגיליון על המגלה לפי שהזמן וכל זמן שהוח בשל הסופר הוח למעלה ולח למטה יחחוך זכותו : **ודלמא** לימלוכי לימליך · פי׳ בקונטרס שביטלו ושוב חיט יכול לחזור לגרסם בו ולין גרלה ר"ל׳ דלמר חוזר ומגרסם בו מלי לחיכח למימר ומיהו למר ה"ר עזרל הלביח לעניל שעגמר הגט חיט יכול לבטלו לבל כשלח נכחב טלו מודה ר"ת לחיט חוזר ומגרסם בו ועוד פי׳ דה"ל כמו שכחב ביוס ומחתם בגילה ולין גרלה כי הטעדים ולחי יזכרו שלח יחחמו על שמר מוקדם ולוזר׳ דגרלה לפרש ודלמא לימלוכי כו׳ דשמח החחיל לכחוב הגט בשם חיש חחר ומנלך וסיימו בשם זה וכגון שטמוחיהן שוין וכר׳ לעגוד דלח בעי מוכיח מסוכו ח"ל בפי׳ כר"ת ולימלוך

קודם שם היש והלחה :

כולי הלי לח מיימי׳ · היינו דוקח לימלוך בין הכי לח לעומרם לח חיימי׳ לבל מ"ע בעינן שיהח ריוח למעלה ולמטה דלי לעו הכי מיימין דלמר נניין ליה ולוקמינ׳ דהוי הכי לח מלמעה ומוסרם למעלה :

אמר רבי ירמיה חתם סופר סעיט· מסמע דהלכה כר׳ ירמיה מדמייתי מרבי ירמיה להא שובדת מסמע דהכי ק"ל חתם סופר ועד כשר בשטר שטרות וכתב סופר ועד פסול חפילו בסופר מוכחק ולח כסמוחל דהכשיר כתב סופר מוכחק ועד ולכתחילה חפילו בגיטין ומ"מ לין להכשיר חתם סופר ועד בגיטין מכח רבי ירמיה דהא לכל לתמולתי בסוף פ׳ התקבל (נעיל סו:) דמוכחרי לתומר חמרו ים לפסול חתם סופר ועד משום דנפיק מיניה מורבה כדלחמר התם : **וכך** היו נקיי הדעת שבירושלים כותבין · שלח היו כותבין חלח חים פלוני בן פלוני, ול"ח וכן ר"ת גרסי מיכאן וחילך חלח בשל סופרים נקיי הדעת שבירושלים כותבין פירוש שלח היו כותבין חלח חניכחה ומיכח חכות דגמרי לח לחיכי בחיים כדהכח שלחמשפחה נקרלת על שמה :

[מאי קרחה · כי תוליד חד דור כגים חרי דור ובני חרי דור ז׳]· גליון חוס׳ : שמע

תוספות ריי"ד

חבל גם משום צריך שיהי׳ חחוכו : הקף ראשו של זה בצד ראשו של זה ששכך שני ראשי הגם זה חגל זה שהחחיל לכחוב גם ח׳ מחשבע המגילה ועד סופה ועוד כחב גם חחר מחשה השני והעדים חחמו בין שני הראשים שניהם פסולין שאין החחיטה עולה לחחר פחם . ראשו של זה בצד סופו של זה והעדים מלפחה חת שהעדים נקראין בסופו דהיינו דהחחיל וכשר חבל העליון חסול ולח חיכם חלוקה בין חחורייהו מסחורי : כחב הסופר ועד כשר · ח"ר ירמיה דחם סופר שניהם פ׳ חחם סופר עם עד חחד שניהם לח שמעינן מחנ׳ דלח דיישינן שמח הבעל לח צוח שיחחים הסופר חלח חבר לשנים . חמרי לסופר פלוני ויכחוב ולפלוני ופלוני ויחחומו

ענ ח מיי׳ פ״ב מהל׳ גירושין הל׳ כד סמג עשין נ טוש״ע חא״ח סי׳ קל סעיף ז :

ערך ב מיי׳ פ״ט שם הל׳ כו סמג שם טוש״ע שם סעיף יח :

נוסחא/מגנה

ב׳ שלנים לפסיר חיוק רב חחתם מן בלף למעה דלף פחט ג׳ פסול

נוסחא

ח״ת חנחים חין כחב בשם חלמוחי׳ ולוחת חפוחת חפוחת בחיכת חפוח ולח יכי פסל חפוח חיני שיח

מגנה

ב׳ ענינים לקטורים לחוכן לפורענות

[חיין למשנה לעיל סו:]

[מ׳ רש״י ומ״ח ודש שמקשה לשיטי בנים חרן ובני בנים חרן ועשנתם ו ה ש ח ח ם ועשיחם הרי כ חן שבעה]

[תענית ג: ג״ב קכח:]

פנסדרין לח:

גליון השי״ם

חוס׳ ד״ה ולמח פי׳ בגי״ב דלמר מוזר · לעיל דף לב ע״ב :

[גי׳ בקונך פרוזבאות וע׳ בענים כמ׳ וסוכיב סרוזלמים כו׳]

מגנה

ב הספרים לפסיק ״כי בין ד׳

ענ ב מיי׳ פ״ב מהל׳ מלוה ולוה הלכה ב סמג עשין סה טוש״ע חו״מ סי׳ עב סעיף ב :

[ב] ולחלמ״ה ליכח למימר דמימליך חלח גומר עד "לכל חדס ומלך : **ודלמא סכי לימרמי** · שכתוב כדי גמר דבור חזר בו : **רב חנן חמר** · כולהו קשיחת בהכי מיתלחן כגון דידיעה ביה מחתחת למיגלחא שכיכר ביה מחיתה הקלף סביב סביב כל הגט שלח היה בו קלף חלח זה לח למעלה ולח למטה שכיכר סביבות הקלף שחוך ועב שלח גגע שם חטר הגלוים׳ שדרך עושי קלפים שקוברים חבנים סביב למחוח הקלף ומחחילין למקט בסמוך וכשחין ריוח מלמעה עשקיע לליכח למיפרך לימלוכי לימליך : **כשגמו** · של מחיתה כלפי כחב הגט להחי ודלי על גט זה חתם ומחני׳ בשרגלי החחיתה כלפי כחב הגט לחיכח למימר שמח למעלה מחוחה מחיתה היה כחוב שפר ועליו חתמו העדים : **ניחוי פי מינייהו** · גגו בלפי כחב וליכשכר דוחלי עליו חתמו דקס"ד שהעדים חיחמין ברוחב הקלף כשדר כחב הגיטין : **דרמו ליה כי סיכרא**-העדי׳ מוטלין בין שני הגיטין כשרים לחני׳ שיכול שלחחימה מחבדין הגיטין כשרים הללא שנמשכה בחויר הפחח כך הן נמשכין בין לויר שני הגיטין : **שלח רב** · כי חחיס מן הלד בגיטין ולח בשטרות שלח בזיכוי כשהיה מזמין חבשים לזין לפניו והסופר כוחב להם לינרח הזמנה בשמו והוח חוחם פעמים מן הלד ולין הקפדה בכך : **חסס סופר** · עם עד לחד : **שנינו** · במשנתנו לשכר להוה להו ג׳ עדים, ולשמועי׳ משני׳ דלח חיישין לשימר שכבל לה לזה שיחחום הסופר שלח לחר בשנים ולפלוני ופלוני ויחחומו ומשו כך שלחין לכיסופת דספרח ולחחכוחנ׳להל לה חיישין כרלוקמין בפרק מי שלחו (נעיל עב.) : **סס מני ר׳ יוסי סיס** · דלחמר מילי לח מיסכרן בשנים : **דסוו ידעי לעופסף**-דשטרח סיחו מכירין כחיבת הסופר וחחיחם הכי : **עד י׳ דורות** · הויח מיכח שחם כחבה בגט לח מפסלח למיהו כשיכה שמו ושמה : **בניס** · היינו דור ג׳ : **ובני בניס** · היינו דור ד׳ : **ובני בניס** · היינו דור ה׳ : **ז׳ כפי דיינין** · ז׳ מפחות של מלכים ממלכי ישרחל והגך דמלכי יהודה לח חשיב כיון שחיו בימיהם של חלו והוי כל"ל לחד המלך ובן בן וכל מלכים שקנו מחרנו לחכיה לח קחשיב לפי שלח חלנו שמה שמה וכן חמי׳ לבל עומדי בן בנו של לחד של חחד נקרל ומפני שלחחד הרשיע נעשות יותר נקרל הקלקול על שמו בימי שמעם בן חלה גלו עשרת השבטים ומהטיל שנחלה יולדת השבעה שילוה שבע מפחות לע"ו : **עליו עלם** · מפני שלח הרשיע כשלה המלכים בח הפורענות כיצחי : **פרדסיפות** · שומרים : **פוטן שניס שלח עלו** · שחיל שלחן מוסה בימים והן לח עלו יגו ולכו בשבי : **ויפקוד** · ויפחר כחו כי פוקד חני על דברי מכרגמין מוחי לחת עשרה שביהושלם כוחבין בלשון קצרה ולח היו כוחבין עד: כחב חניכחה והניכחה כשר פ׳ כגן שכחב חנא ראובן בר־פלוני סעדיה יחיכי רחל בת פלונית ושוחו פלוני חינו לח חבין ולח חביה חלח עשרה שבחרו בלשון עורה שלח היה שם חביכם עורה חלח כך היו מחיחמין כולן על שם עורה גם זו כחב בן פלוני ושוחו פלוני לח היה חביו חלח חי ונקרל חביו לח היה חי ונחיחים עליו כשר דוחה והני בן לחר דוקח׳ ולח חמרי׳ כיון שלח היה שם חביו כך ולח שם חביה כך היה ליה שינה שמו ושמה הלנ פסל . חלח חסתיין דרך בני חרם להחיחים על שם גדול משהחתם ושוח"ם שחינו חביו מחיחים על שמו · ח"ר הניכח חכוח בניסין עד עשרה דוחות ר׳ שמעון בן חלעזר חומר ר׳ שמעון בן חלעזר חומר כשר מכחן ולילך פסול · פ׳ ח"ק מבר חש"ם שחותו הגדול שניחיחם עליו דוא דחוק מבנו עשרה דוחות כשר דוא ר׳, שמעון בן חלעזר מבר עד שלשה דוחות כשר מכחן ולילך דוא ליה שינה שמו ושמה ופסול · כמאן חלחא דא דא"ר הניכח חכוח בניסין עד שלשה דוחות כמאן כר׳ שמעון בן חלעזר : חמר רב הונא מאי קרחה כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ פ׳ חלמא עד שלשה דוחות מחיישנים ומשחכוחים הרחשונים : מחני׳

[ב] לחא לא חיישינן כדאיקימנא נמ׳ מי שאחזו דוחא מני ר׳ יוסי היא דאמר מילי לא מיסתרן לשלוח והבעל בעצמו צריך ליסר לסופר לכחוב ולעדים לחחתם ולא שישלח להם ע״י שליח לכלך ליכי לסיחם להכי : ההוח כחוכת התנים דאחתי לקמיה דר׳ אבוא דהוה ירע ליה לסופסא דישמרא ולחחיכת ירא דחר שהרא . פי׳ היחה האשה צריכה לקיים התחומות התכוכה והוי מכירים העדים כחיבת סופס והשטר שנרוא של סופר פלוני ום חחיחת עד חחד · סבר לאכשורה כדחנן כחב הסופר ועד כשר · חלמא כחיבת הסופר כהחיחת עד חחד דמיא . ל"ל ר׳ ירמיה דחם סופר שניהם וכשר · חע״פ שלא כחב פלוני בן פלוני חו חם כחב בן חיש פלוני ער כשר חע״פ שלא כחב בן פלוני ולא כחב ער כשר וכן היו נקרי הדעת שבירושלם כוחבין בלשון קצרה ולא היו כוחבין ער: כחב חניכחה והניכחה כשר פ׳ כגן שכחב חנא ראובן בר־פלוני סעדיה יחיכי רחל בת פלונית ושוחו פלוני חינו לח חבין ולח חביה חלח עשרה שבחרו בלשון עורה שלח היה שם חביכם עורה חלח כך היו מחיחמין כולן על שם עורה גם זו כחב בן פלוני ושוחו פלוני לח היה חביו חלח חי ונקרל חביו לח היה חי ונחיחים עליו כשר דוחה והני בן לחר דוקח׳ ולח חמרי׳ כיון שלח היה שם חביו כך ולח שם חביה כך היה ליה שינה שמו ושמה הלנ פסל . חלח חסתיין דרך בני חרם להחיחים על שם גדול משהחתם ושוח"ם שחינו חביו מחיחים על שמו · ח"ר הניכח חכוח בניסין עד עשרה דוחות ר׳ שמעון בן חלעזר חומר ר׳ שמעון בן חלעזר חומר כשר מכחן ולילך פסול · פ׳ ח"ק מבר חש"ם שחותו הגדול שניחיחם עליו דוא דחוק מבנו עשרה דוחות כשר דוא ר׳, שמעון בן חלעזר מבר עד שלשה דוחות כשר מכחן ולילך דוא ליה שינה שמו ושמה ופסול · כמאן חלחא דא דא"ר הניכח חכוח בניסין עד שלשה דוחות כמאן כר׳ שמעון בן חלעזר : חמר רב הונא מאי קרחה כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ פ׳ חלמא עד שלשה דוחות מחיישנים ומשחכוחים הרחשונים : מחני׳

שמע מינה מהכא דמרי עלמא תמני ותמשין ותמרתי · ול"ק מהכי דמסככנו להדדן עד שיעלו יס כל כך מ"מ מחו לה עבדו ע"ז ועוד הקשה ה"ר אלחנן ולמאי מהבדו מהכא ושמעתא קאמר ואור"י דמתחלה מיד היו עובדי עבודות כוכבים שפסלו על מיכה היה עמהם: **רב עובדי** כוכבים מותרין ואומרים לו עשה מה שירצאל אומרים לך · אין לפרש דאפי' בענין זה רוצה לומר דבעובדי כוכבים פסול מקום לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים אע"פ דהעובדי כוכבים מעשין על פי שר של דאין זה לפני עובדי כוכבים כיון דדייני ישראל מניח להוכבו דאלו מומחין עלמן יחבבו אותו ולא יכלו לצוות להניחו לחוכבו אלא כמו שפרש"י והעובדי כוכבים מותרין אותו שאם כשר הוא הענין וכן פירש רב יהודאי גאון בהלכות גדולות דבעובדי כוכבים כשר הוא הענין וכן פירש ביהוסלמי דמסיק אמר רב ירמיה "שנוסקה כמעשה עובד כוכבים פסול שנאמר כמעשה ישראל (תני') בתוספתא היא · תני ר' חייא עובדי כוכבים שמעשין כמעשה ישראל כשר כאן ופי' ביהוסלמי כלומר אם מפרכם ואוכל דבקתו אחר תני' ובמתני' דלא מתכשר בעובדי כוכבים אלא ע"פ ישראל אע"ג דהוי כדין אמר ר' אבי אשכחיה לרב יוסף דיתיב וקא מעשה ליה אמר ליה לא תעביד הכי אלא אנן הדיוטות אנן ורגילי אלא דרב אסר כל מקום שאחה מוצא אגודות של עובדי כוכבים אע"פ שדיניהם כדיני ישראל אי אתה רשאי להיזקק להם שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים בבאתך לפניהם ולא לפני הדיוטות אלא אנן הדיוטות אנן ורגילי אלא דרב אסר כל מקום שאחה מוצא אגודות של עובדי כוכבים אע"פ שדיניהם כדיני ישראל אי אתה רשאי להיזקק להם שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים בבאתך לפניהם ולא לפני הדיוטות אלא אנן הדיוטות אנן ורגילי

אמר רב אחא בר יעקב שמע מינה מדרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי הוא: **מתני'** *גט מעושה בישראל כשר ובעובדי כוכבים פסול ובעובדי כוכבים ורובעובדי כוכבים פסול ובעובדי כוכבים ורובישראל אומרים לך עשה מה שישראל אומרים לך (וכשר) · **גמ'** אמר ר"נ אמר שמואל גט המעושה בישראל כדין כשר שלא כדין פסול ופוסל בעובדי כוכבים כדין פסול ופוסל שלא כדין אפי' ריח הגט איבו מה נפשך אי עובדי כוכבי בני עשויי נינהו איתכשורי נמי ליתכשר אי לאו בני עשויי נינהו מיפסל לא ליפסל: אמר רב משרשיא דבר תורה גט מעושה בעובדי כוכבי כשר ומהטעם אמרו פסול שלא תהא כל אחת ואחת הולכת ותולה עצמה בעובד כוכבי ומפקעת עצמה מיד בעלה אי הכי שלא כדין אפי' ריח הגט אין בו ונהוי שלא כדין כישראל ומפסיל נמי ליפסול? אלא הא דרב משרשיא *ברוחא הוא ומעמא מאי: כדין בבדין ישראל מיחלף שלא כדין בבדין ישראל לא מיחלף: אביי אשכחיה לרב יוסף דיתיב וקא מעשה ליה אמר ליה לא תעביד הכי אלא אנן הדיוטות אנן ורגילי אלא דרב אסר כל מקום שאחה מוצא אגודות של עובדי כוכבים אע"פ שדיניהם כדיני ישראל אי אתה רשאי להיזקק להם שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים בבאתך לפניהם ולא לפני הדיוטות אלא אנן הדיוטות אנן ורגילי אלא דרב אסר כל מקום שאחה מוצא אגודות של עובדי כוכבים אע"פ שדיניהם כדיני ישראל אי אתה רשאי להיזקק להם שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים בבאתך לפניהם ולא לפני הדיוטות אלא אנן הדיוטות אנן ורגילי

אמר רב אחא בר יעקב שמע מינה מדרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי הוא: **מתני'** *גט מעושה בישראל כשר ובעובדי כוכבים פסול ובעובדי כוכבים ורובעובדי כוכבים פסול ובעובדי כוכבים ורובישראל אומרים לך עשה מה שישראל אומרים לך (וכשר) · **גמ'** אמר ר"נ אמר שמואל גט המעושה בישראל כדין כשר שלא כדין פסול ופוסל בעובדי כוכבים כדין פסול ופוסל שלא כדין אפי' ריח הגט איבו מה נפשך אי עובדי כוכבי בני עשויי נינהו איתכשורי נמי ליתכשר אי לאו בני עשויי נינהו מיפסל לא ליפסל: אמר רב משרשיא דבר תורה גט מעושה בעובדי כוכבי כשר ומהטעם אמרו פסול שלא תהא כל אחת ואחת הולכת ותולה עצמה בעובד כוכבי ומפקעת עצמה מיד בעלה, אי הכי שלא כדין אפי' ריח הגט אין בו ונהוי שלא כדין כישראל ומפסיל נמי ליפסול? אלא הא דרב משרשיא *ברוחא הוא ומעמא מאי: כדין בבדין ישראל מיחלף שלא כדין בבדין ישראל לא מיחלף: אביי אשכחיה לרב יוסף דיתיב וקא מעשה ליה אמר ליה לא תעביד הכי אלא אנן הדיוטות אנן ורגילי אלא דרב אסר כל מקום שאחה מוצא אגודות של עובדי כוכבים אע"פ שדיניהם כדיני ישראל אי אתה רשאי להיזקק להם שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים בבאתך לפניהם ולא לפני הדיוטות אלא אנן הדיוטות אנן ורגילי

מתני' *גט מעושה בישראל כשר ובעובדי כוכבים פסול והעובדי כוכבים תוכבים אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך · גט מעושה שכופין אותו בחוקה כגון אלו שכופין אותו לחציא או שיהיחה אומרה לו בישראל כשר והוא דאמר רצה אני כדחנן בערכין בפ' האומר משקל עלי חייבי עולות ושלמים שמשכנין אותו אע"פ שאינו מחכוון לו עד שיחרצה שנאמר לרצונו כשיו אחו עד שיאמר רצה אני · ואם מאי מדמר מדמע אחרוא אנמא דקא עבדי ליה צריך לבטולה להוא מדמע דנרמיון בהדוא פרקא אמר רב ששת האי מאן דמדר מדמע אניפא מדמרי מדמע · פשימא לא צריכה דעשוה ואוכלי מהו דחיכא קפ"ל דא"כ ליחני בסלוה קפ"ל דא"כ ליחני עד שיחן אבל עד שיאמר עד דסבר לה דמדמרי מדמע אחרוא אוכלי מהו דחיכא קפ"ל דא"כ ליחני בסלוה קפ"ל דא"כ ליחני עד שיחן אבל עד שיאמר עד דסבר לה דמדמרי מדמע אחרוא אוכלי מהו דחיכא קפ"ל דא"כ ליחני

אי הכי גזלות ותכלות נמי · וי"ת בתוך בכמה מקומות שהין דגן גזלות ותכלות ההוא לרעיל בפ"ק דכבא מליעא (דף ה:) וההוא גברא דגזל פדגא דתורי דתכרי (ב"ק דף נ:) וכמה מקומות וי"ל דהוי דוקחין תומו ע"י דקבעיה ליה זימנא לגמ"ע דגזלות ע"י תכלות קאמר דאין בכבל בתכרו וגזל ט"): **בבית לא** דבסיחת כו' · כמו בהולות והלוחות ומה שחלו מקבלים גריס חע"ג דגר בריך ר' מוחמין בהחולן (יומא מו:) משפט כחוב ביה תור"י דבעדיון שליחותייהו דחסיב בסיחת ובהחולן (נ"ש) נמי משמע הכי ומקבלים גריס בכבל וח"ת בתוך עבדינן שליחותייהו והא עכבין אין מוחמין בח"י ומי יחן לנו רשות וי"ל דשליחות דקחתי עבדינן: **ודאמר** רב חסי כל קלא דבתר ניקוחין כו' · וח"ת ולוקחה בתר חירוסין דחיישינן לרב חסי וי"ל דמשמע ליה מחני' לחך בתר ניקוחין ועוד דפסקי': **גמ'** סרי ו מגורשת · ולא חיישת לחתך בלא גט: **מגורשת** סרי ו מגורשת · קא סלקא דעתין לסכי קאמר חשת כהן שיעת עליה קול "פלונית לגרשה היום" הרי ו מגורשת ואסורה לשבת עוד מחמיז דלאו מגורשת להקל ולישמ לשוק ליכא לפרוכי דמשום שיעת קול עכרי חשת חיש לעלמא דשוק ליכא בגמרא ואסכי' לה חגברת על בעלה כהן: **ובלבד שלא יפגע שם אחכונה** · שלא יהא שם הקול של קידושין לו של גירושין מבל ומעט שהוא שוכר חת כת הקול: **גירש ונשתחרר ונשא אחרת על גבי גירושין** שמת לא ישחקיים אחכוה: **ורק לא קידושין כו'** · זהו לשמעלה של קידושין והוה הדין נמי ליפכח: **גמ'** **ותפרינן לה מנבדין** · בחמיחה ואמוכחם קלי-חשת כהן שיעת קול שגירשה בעלה קחני מהני חייסינן לקלא ואסכי' עלי: **ופשמר רב אחי בר קלא** · שיעת על החשה משמיעתה ולא יעת עליה קול קודם גיטותין: **לא מייסינן ליה** · גגן בת כשחת לכהן ויעת עליה קול שמיחה שוכה לו מפקיע לה מיניה שלא בעגדות בהורה וו בשוחה ושומדת לה: **ס"ד כו'** · הכי קול המגורשת מיישינן לה ותסורה ליכמ לעלמא בהורה וו בשוחה ושומדת עליה קול מקודשת מיישינן לה ותסורה ליכמ לעלמא בהורה וו בשוחה ושומדת עליה קול מגורשת שגירשה חומו פלוני שיעת לה קול קידושין ממש: **הכי**

ג"ם מסכת דמרי עלמא · כמין ושמנתם דהא כתיב כי לחד מחלקון מהכי: **גמ' מתני'** משוחה · בחזקה: **גמ' כדין** · כגון הרב דחמרינן בסוכה יוליח ויחן כחובה לו שיחיה חסורה ע' · **פסול** · להחיזה ליכמ' · **ופוסל** · מן הסחובה משום ריח הגט · **מה נפשך** · דחמרת בעובדי כוכבים כדין פסול ופוסל: **מי עובדי כוכבים בני עשויי** · דדין חורה ליכוא לכוף לחת ישראל בדין: **פוסק פעמים בעובד כוכבים** · שוכרת עובד כוכבים לחת לכוף בעלה לגרשה ובח"ה עליו בעקיפין: **מיפסל נמי ליפסל** · כשלח כדין בישראל בוחיל ומלחורייחת בני עשויי ניהו בישראל ואח גבי ישראל חמרת שלח כדין פסול ופוסל: **בדוחא היא** · דוחלי לחי בני עשויי ניהו: **כדין** · דעובדי כוכבים עובדי כוכבים שניעשו להוליח ובדין חורה חע"ג דלאו גיטא הוא גזור ביה רבנן לפסול בכהוא מקום דמיחלף בכדין בישראל' ואחי למימר ישראל נמי שניעשו כדין לח פסיל וההוא גיטא מעליח הוא: **שלא כדין** · דעובדי כוכבים בכדין בישראל לח מיחלף ואי חמרת מיחלף בשלא כדין בישראל למימר שלא כדין בישראל נמי לח פסיל ואמר לעיל דפסיל · היח גופה גזירה · היח חסו 'כדין' וגזירה לגזירה לח גזרינן: **ואפ' מעשה בגיטי** · כופה ליש להוליח לח לשחו כדין: **סדיעותם אלן** · שלין מומחין לשח שמוכין דמיקרו חלקים ליישן ואין מבוכה כח"ל כדחמרי' בפ"ק דקמחדי (דף י.): **תוגרי'ות** · לסיפות כמו חוגר בקין (מנחי י): **לפניהם** · קלי מחבעים זקנים שעלו עמו להר קודש מהן חורה דכחיב (שמות כל) ואל משה אמר עלה וגו' ואח"ם שכחבה פרשה זו לאחר מ"ח, קודם מהן חורה נאמרה ונבנה המזבח והעלו העולה והשלמים ובאותו יס נכנסו לבריח: **שליחותייהו** · דבני ל"י: **קעבדינן** · הס נחנו לנו רשות: **מידי דסוס** · לחיני ממעות להשלוח דמעבדינן שליחותייהו כדחמרי' בסנהד' (דף כ:): **מי סכי גזלות ותכלות נמי** · לעניד שליחותייהו ואין לחמרין בסמעחה קמייחת דסנהד' דבעינן ג' מומחין: **מילחא דשכיחה** · הלוחה וכן גט · **מתני'** **יגש שמא בעיר מקודשת** · פעיה שיגח עליה קול פלונית מחקדשת היום לפלוני"ים דברים גרחין דמפרסי חמורלי **סרי ו מגורשת** · קל סלקא דעתין לסכי קאמר חשת כהן שיגח עליה קול "פלונית לגרשה היום" הרי ו מגורשת ואסורה לשבת עוד מחמיז דלאו מגורשת להקל ולישמ לשוק ליכא לפרוכי דמשום שיעת קול עכרי חשת חיש לעלמא דשוק ליכא בגמרא ואסכי' לה חגברת על בעלה כהן: **ובלבד שלא יפגע שם אחכונה** · שלא יהא שם הקול של קידושין לו של גירושין מבל ומעט שהוא שוכר חת כת הקול: **גירש ונשתחרר ונשא אחרת על גבי גירושין** שמת לא ישחקיים אחכוה: **ורק לא קידושין כו'** · זהו לשמעלה של קידושין והוה הדין נמי ליפכח: **גמ'** **ותפרינן לה מנבדין** · בחמיחה ואמוכחם קלי-חשת כהן שיעת עליה קול שגירשה בעלה קחני מהני חייסינן לקלא ואסכי' עלי: **ופשמר רב אחי בר קלא** · שיעת על החשה משמיעתה ולא יעת עליה קול קודם גיטותין: **לא מייסינן ליה** · גגן בת כשחת לכהן ויעת עליה קול שמיחה שוכה לו מפקיע לה מיניה שלא בעגדות בהורה וו בשוחה ושומדת עליה קול מקודשת מיישינן לה ותסורה ליכמ לעלמא בהורה וו בשוחה ושומדת עליה קול מגורשת שגירשה חומו פלוני שיעת לה קול קידושין ממש: **הכי**

ג"ם מסכת דמרי עלמא · כמין ושמנתם דהא כתיב כי לחד מחלקון מהכי: **גמ' מתני'** משוחה · בחזקה: **גמ' כדין** · כגון הרב דחמרינן בסוכה יוליח ויחן כחובה לו שיחיה חסורה ע' · **פסול** · להחיזה ליכמ' · **ופוסל** · מן הסחובה משום ריח הגט · **מה נפשך** · דחמרת בעובדי כוכבים כדין פסול ופוסל: **מי עובדי כוכבים בני עשויי** · דדין חורה ליכוא לכוף לחת ישראל בדין: **פוסק פעמים בעובד כוכבים** · שוכרת עובד כוכבים לחת לכוף בעלה לגרשה ובח"ה עליו בעקיפין: **מיפסל נמי ליפסל** · כשלח כדין בישראל בוחיל ומלחורייחת בני עשויי ניהו בישראל ואח גבי ישראל חמרת שלח כדין פסול ופוסל: **בדוחא היא** · דוחלי לחי בני עשויי ניהו: **כדין** · דעובדי כוכבים בכדין בישראל לח מיחלף ואי חמרת מיחלף בשלא כדין בישראל למימר שלא כדין בישראל נמי לח פסיל וההוא גיטא מעליח הוא: **שלא כדין** · דעובדי כוכבים בכדין בישראל לח מיחלף ואי חמרת מיחלף בשלא כדין בישראל למימר שלא כדין בישראל נמי לח פסיל ואמר לעיל דפסיל · היח גופה גזירה · היח חסו 'כדין' וגזירה לגזירה לח גזרינן: **ואפ' מעשה בגיטי** · כופה ליש להוליח לח לשחו כדין: **סדיעותם אלן** · שלין מומחין לשח שמוכין דמיקרו חלקים ליישן ואין מבוכה כח"ל כדחמרי' בפ"ק דקמחדי (דף י.): **תוגרי'ות** · לסיפות כמו חוגר בקין (מנחי י): **לפניהם** · קלי מחבעים זקנים שעלו עמו להר קודש מהן חורה דכחיב (שמות כל) ואל משה אמר עלה וגו' ואח"ם שכחבה פרשה זו לאחר מ"ח, קודם מהן חורה נאמרה ונבנה המזבח והעלו העולה והשלמים ובאותו יס נכנסו לבריח: **שליחותייהו** · דבני ל"י: **קעבדינן** · הס נחנו לנו רשות: **מידי דסוס** · לחיני ממעות להשלוח דמעבדינן שליחותייהו כדחמרי' בסנהד' (דף כ:): **מי סכי גזלות ותכלות נמי** · לעניד שליחותייהו ואין לחמרין בסמעחה קמייחת דסנהד' דבעינן ג' מומחין: **מילחא דשכיחה** · הלוחה וכן גט · **מתני'** **יגש שמא בעיר מקודשת** · פעיה שיגח עליה קול פלונית מחקדשת היום לפלוני"ים דברים גרחין דמפרסי חמורלי

תוספות ריי"ד

מתני' גט מעושה בישראל כשר ובעובדי כוכבים פסול והעובדי כוכבים תוכבים אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך · גט מעושה שכופין אותו בחוקה כגון אלו שכופין אותו לחציא או שיהיחה אומרה לו בישראל כשר והוא דאמר רצה אני כדחנן בערכין בפ' האומר משקל עלי חייבי עולות ושלמים שמשכנין אותו אע"פ שאינו מחכוון לו עד שיחרצה שנאמר לרצונו כשיו אחו עד שיאמר רצה אני · ואם מאי מדמר מדמע אחרוא אנמא דקא עבדי ליה צריך לבטולה להוא מדמע דנרמיון בהדוא פרקא אמר רב ששת האי מאן דמדר מדמע אניפא מדמרי מדמע · פשימא לא צריכה דעשוה ואוכלי מהו דחיכא קפ"ל דא"כ ליחני בסלוה קפ"ל דא"כ ליחני עד שיחן אבל עד שיאמר עד דסבר לה דמדמרי מדמע אחרוא אוכלי מהו דחיכא קפ"ל דא"כ ליחני בסלוה קפ"ל דא"כ ליחני עד שיחן אבל עד שיאמר עד דסבר לה דמדמרי מדמע אחרוא אוכלי מהו דחיכא קפ"ל דא"כ ליחני

הרי זו מגורשת ומותרת לכל · **מאי טעמא** דרי קול · שמצינו לו תחילה שכובו עמו : **יש לה** קול · לשון פטיט בעיר : **אם מוזג** · לעובד כוכבים ועבד שפוסלין לזוכה מן הכהונה : **אין מוסגין לה** · לזוכה לכהונה : **פריעותא כעלמא הוא דמזו לה** · שמיחקה בכוונ לו מיעד לה בין דיבה : **גירגרה בכוונ** · תורה אור

אבלה בכוונ גירגרה בכוונ · תומר רבינו יונתן דתיירי שפיר בקלה דקודם ניסואין קיילת עליה קל זה ומדכרות עליה נעז קודם שנתחת לכהן מ"ל ר' יוחנן בן *ברוקה מ"ש לת שהחת בת לכהרשה תביעו יוכבת תחת בעלה כהן שהרי הוא יודע במה שדברו עליה קודם

ומה יש לו לעשות : **בעולה** תין מוסגין לה · פי' בקונטרס' משום בעולה לע"ג ולעיל גמי פי' יש לה שם מזנה בעיר כגון שנבעלה לעובד כוכבים ולעבד דפוסלין בביאה וה"ג הוה מלי לפרש חייבי כריתות וכיבעו יתקן תומר דסתם בעולה זוכות שתין יודוע ממי פסולה לכהונה והרי היא כחוקת בעולה לנתין וללממזר עד שתביא לה ראיה לדבריה כדתמרינן בפ"ק דכתובות (דף יד:) לתין לסתם בוקת ומזה ולפיכך לר"ג דתמר נתמת סייט היכא דתמרה לכבר נבעלתי תבל היכא דתמרה לת נבעלתי לו תיכה יודעת ממי תפי' רבן גמליאל מורה :

ארוסה תין מוסגין לה · לת מיבעיא בשותה תסם מתפרסם תלת תפילו ארוסה דתין מתפרסם כל כך תין מוסגין : **עד** שמניעין לדבר הבדור· מסתמת לת פליג רבי תבת תעולת ולעיל ותכריימת דלוי וכן מסתם מדלת קתמר ודבי תבת תמר תלת לעיל דליכת רגלים לדבר כי בעיון שיגיע לדבר בדור תבל הכת דליכת רגלים לדבר בעיון שיגיע לדבר בדור "וקול דלעיל לת שייך תלת בקונטיוקון דהכת שייך בגירסון כמו בקונטין :

מבטלין קלת לו לת מבטלין · גרסת כפירוש שבי שבקונטרס כגון שתזרו פלוני ופלוני ממדינת סיס ותמרו לת היו דבריס מעולס וכן תמרי' לקמן לילימת לכי מגילת דקונטין קמלי' לת קונטין מבטלין קלת ופירוש לתשון לין גרסת ומייתי לתיס מלתמר רב תסדת עד שיסמעו מפי הכבריס ש"מ מבטלין קלת כיון שלין שתין מוסגין במכרס לקול : **עד** שיסמעו מפי הכבריס כו'·לקמ"ש

לתמר לעיל ונפיס תומרוס פלונית נתקדשה שמל משום דסתם תיכת רגלים לדבר ותיס ספריס דגרסי ובני מדס נכנסיס ויוצלין ולת נרסיס : **ביון** דכעדילת להוה לקלת לת הוה לתמלת· ליפת מסמע דסבר כר' יוחנן ופליג לתרבה בר רב הונא אמר לפילו תיכן ועד עפרה יתיס :

ולכלתת

להם למדינת הים. א"ל אביי לרב יוסף מבטלין קלא או לא מבטלין א"ל מדאמר רב חסדא עד שישמעו מפי הכשרים ש"מ מבטלין קלא א"ל אדרבה מדאמר רב ששת אפי' מפי נשים הון. קול ש"מ לא מבטלין קלא א"ל אתרווייהו גילתו: בסורא מבטלי קלא *בנהרדעא לא מבטלי קלא **ההיא** דנפק עלה קלא דאיקרשה *לבר בי רב, אתייה רב חמא לאבוה אמר ליה: אימא לי היכי הוה עובדא, אמר ליה על תנאי קדישי-אדעתא דלא איזל לבי חויא, ואזל א"ל כיון דבעידנא דהוא קלא לא תוי אמתלא לאו כל כמינך דמחזקת אמתלא **ההיא** דנפק עלה קלא דאיקרשה *באציפא דתוחלא בעינא דבי שיפי שלחה רב אידי בר אבין לקמיה דאביי כי תאי גוונא מאי? אמר ליה אפי' למאן דאמר לא מבטלין קלא? בהא מבטלין קלא מימר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושיה ולא הוה בהו שוה פרוטה דסתמיה לת תציב דהת דלת מבטלי' קלא לת תיכ לת תלת מפני החמד והכת ליכת תמד : לתר

אבלה בכוונ גירגרה בכוונ · תומר רבינו יונתן דתיירי שפיר בקלה דקודם ניסואין קיילת עליה קל זה ומדכרות עליה נעז קודם שנתחת לכהן מ"ל ר' יוחנן בן *ברוקה מ"ש לת שהחת בת לכהרשה תביעו יוכבת תחת בעלה כהן שהרי הוא יודע במה שדברו עליה קודם

ומה יש לו לעשות : **בעולה** תין מוסגין לה · פי' בקונטרס' משום בעולה לע"ג ולעיל גמי פי' יש לה שם מזנה בעיר כגון שנבעלה לעובד כוכבים ולעבד דפוסלין בביאה וה"ג הוה מלי לפרש חייבי כריתות וכיבעו יתקן תומר דסתם בעולה זוכות שתין יודוע ממי פסולה לכהונה והרי היא כחוקת בעולה לנתין וללממזר עד שתביא לה ראיה לדבריה כדתמרינן בפ"ק דכתובות (דף יד:) לתין לסתם בוקת ומזה ולפיכך לר"ג דתמר נתמת סייט היכא דתמרה לכבר נבעלתי תבל היכא דתמרה לת נבעלתי לו תיכה יודעת ממי תפי' רבן גמליאל מורה :

ארוסה תין מוסגין לה · לת מיבעיא בשותה תסם מתפרסם תלת תפילו ארוסה דתין מתפרסם כל כך תין מוסגין : **עד** שמניעין לדבר הבדור· מסתמת לת פליג רבי תבת תעולת ולעיל ותכריימת דלוי וכן מסתם מדלת קתמר ודבי תבת תמר תלת לעיל דליכת רגלים לדבר בעיון שיגיע לדבר בדור תבל הכת דליכת רגלים לדבר בעיון שיגיע לדבר בדור "וקול דלעיל לת שייך תלת בקונטיוקון דהכת שייך בגירסון כמו בקונטין :

מבטלין קלת לו לת מבטלין · גרסת כפירוש שבי שבקונטרס כגון שתזרו פלוני ופלוני ממדינת סיס ותמרו לת היו דבריס מעולס וכן תמרי' לקמן לילימת לכי מגילת דקונטין קמלי' לת קונטין מבטלין קלת ופירוש לתשון לין גרסת ומייתי לתיס מלתמר רב תסדת עד שיסמעו מפי הכבריס ש"מ מבטלין קלת כיון שלין שתין מוסגין במכרס לקול : **עד** שיסמעו מפי הכבריס כו'·לקמ"ש

לתמר לעיל ונפיס תומרוס פלונית נתקדשה שמל משום דסתם תיכת רגלים לדבר ותיס ספריס דגרסי ובני מדס נכנסיס ויוצלין ולת נרסיס : **ביון** דכעדילת להוה לקלת לת הוה לתמלת· ליפת מסמע דסבר כר' יוחנן ופליג לתרבה בר רב הונא אמר לפילו תיכן ועד עפרה יתיס :

ולכלתת

להם למדינת הים. א"ל אביי לרב יוסף מבטלין קלא או לא מבטלין א"ל מדאמר רב חסדא עד שישמעו מפי הכשרים ש"מ מבטלין קלא א"ל אדרבה מדאמר רב ששת אפי' מפי נשים הון. קול ש"מ לא מבטלין קלא א"ל אתרווייהו גילתו: בסורא מבטלי קלא *בנהרדעא לא מבטלי קלא **ההיא** דנפק עלה קלא דאיקרשה *לבר בי רב, אתייה רב חמא לאבוה אמר ליה: אימא לי היכי הוה עובדא, אמר ליה על תנאי קדישי-אדעתא דלא איזל לבי חויא, ואזל א"ל כיון דבעידנא דהוא קלא לא תוי אמתלא לאו כל כמינך דמחזקת אמתלא **ההיא** דנפק עלה קלא דאיקרשה *באציפא דתוחלא בעינא דבי שיפי שלחה רב אידי בר אבין לקמיה דאביי כי תאי גוונא מאי? אמר ליה אפי' למאן דאמר לא מבטלין קלא? בהא מבטלין קלא מימר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושיה ולא הוה בהו שוה פרוטה דסתמיה לת תציב דהת דלת מבטלי' קלא לת תיכ לת תלת מפני החמד והכת ליכת תמד : לתר

הרי זו מגורשת] מאי טעמא? קיל ושוברו עמו, *אמר רבא יצא לה שם מזנה בעיר "אין חוששין לה, מ"ט? פריצותא בעלמא הוא דחזו לה, כתנאי אכלה בשוק, גירגרה בשוק, הניקה בשוק, בכולן ר"מ אומר תצא, ר"ע אומר משישאו ויתנו בה *מזורות בלבנה אמר לו רבי יוחנן בן נורי א"כ *לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה והתורה אמרה *כי מצא בה ערות דבר" ולהלן הוא אומר *על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר* מה להלן דבר ברור אף כאן דבר ברור; ת"ר בעבדה אין חוששין לה (נ)שואה אין חוששין לה, אכוסה אין חוששין לה, שלא לפלוני אין חוששין לה, בעיר אחרת אין חוששין לה, מבזרת אין חוששין לה, שפחה אין חוששין לה, "הקדיש פלוני נכסיו הפקיר פלוני נכסיו אין חוששין להן אמר עולא לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיהו דולקות ומטות מוצעות ובני אדם נכנסין ויוצאין ואומרים "פלונית מתקשרת היום, מתקדשת, ודלמא לא אקדישה? אימא פלונית נתקדשה היום וכן תני ליה לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיהו נרות דולקות ומטות מוצעות ונשים טוות לאור הנר ושמחות לה ואומרות: פלונית מתקדשת היום, מתקדשת, ודלמא לא אקדישה? א"ר פפא אימא פלונית נתקדשה היום אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיהו נרות דולקות ומטות מוצעות ובני אדם נכנסין ויוצאין, אמרי דבר, זה הוא קול, לא אמרו דבר, זהו אמתלא, לא אמרו, והא לא אמרו, לא כלום? לאפוקי מדרבה בר רב הונא, דאמר "אמתלא שאמרו אפי' מבאן ועד ר' ימים יקמ"ל: לא אמרו הוא דהויא אמתלא, הא אמרו, לא הויא אמתלא. א"ר אבא אמר רב הונא אמר רב לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיאמרו פלוני מהיכן שמע? מפלוני, ופלוני מפלוני, ופלוני מהיכן שמע? מפלוני, ופלוני מפלוני, והולכין עד שיגיעו לדברי הברור, עדות מעלייתו הוא. אלא בי אתא רב שמואל בר יהודה א"ר אבא אמר רב הונא אמר לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיאמרו פלוני מהיכן שמע? מפלוני, ופלוני מפלוני, והולכין להם למדינת הים. א"ל אביי לרב יוסף מבטלין קלא או לא מבטלין א"ל מדאמר רב חסדא עד שישמעו מפי הכשרים ש"מ מבטלין קלא א"ל אדרבה מדאמר רב ששת אפי' מפי נשים הון. קול ש"מ לא מבטלין קלא א"ל אתרווייהו גילתו: בסורא מבטלי קלא *בנהרדעא לא מבטלי קלא **ההיא** דנפק עלה קלא דאיקרשה *לבר בי רב, אתייה רב חמא לאבוה אמר ליה: אימא לי היכי הוה עובדא, אמר ליה על תנאי קדישי-אדעתא דלא איזל לבי חויא, ואזל א"ל כיון דבעידנא דהוא קלא לא תוי אמתלא לאו כל כמינך דמחזקת אמתלא **ההיא** דנפק עלה קלא דאיקרשה *באציפא דתוחלא בעינא דבי שיפי שלחה רב אידי בר אבין לקמיה דאביי כי תאי גוונא מאי? אמר ליה אפי' למאן דאמר לא מבטלין קלא? בהא מבטלין קלא מימר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושיה ולא הוה בהו שוה פרוטה

[ויתורת כב]

[נ] [ויתורת כב]

[ויתורת כב]

[ויתורת כב]

[

והלכתא לא חיישינן · ומעשה בא לפני ר"ח בתשא אחת שילדה עליה קול אחר ניקוותים שנתקדשה לאחר זמן ולא החיש לה שילדה עליו קול בתוספתה שנישאת לכתי ולא"ח שחין לריכה גט מן הראשון ומותרת לכתי חדא דקלא דכתר ניקוותין לא מהימני ועוד דכיון שנתקדשה זה בפני עד אי אפשר לחזקה אין לה מניקה פניה בפניו וכלבד המעשה קיימת לן מדפריך מיני' הש"ס בכל דוכתי ופ' שני דכתובות (דף כב:) קאמר לימא דבר המעשה תנאי היא לת"ק אין לה להוליד דבר המעשה ואע"ג דבכוף נדרים (דף נא.) דחי רבה רחייש רב המעשה דמייתי מינה מ"מ כן הלכה וכבה נמי אפשר דלפי הלחמת סוכר כרב המעשה:

ובנהרדעא לא מבטלי קלא · תע"ב דהני בי רב דקלטו לשמואל הם תלמידי דרב וכסורת מבטלי קלא מ"מ לא הוה מורה להו דלא כנפשיה:

ואידך כי לחמר דרב המעשה ה"מ בפניו · וה"מ וכי דרב הונא הוי דרב המעשה לפי שלא בפניו הא תנן בהדיה בפ"ב דכתובות (דף כב:) דחם יש עדים שהיתה לחם חיש לומה שלחמת טמר גרושה לפי ו"ל דוודאי רב המעשה לא חיילי אלא בפניו אבל להחמיר להלריכה גט מפני סכר רב המעשה דנחמנת לפילו אלא בפניו והא דלחמר בפרק שני דכתובות (דף כב:) מר סבר אלא בפניו נמי לימה מעיזה היינו דנחמנת עם מיגו דחיה לה: **אמר** רב הונא מגרש רחמון ומקדש פני · אבל במלחמ דכר על בוריו ילגרש פניהם לרב הונא שני לפי שלפשמה ידה וקיבלה ע"ל חיישינן שגירשה לחמון וחס יגרש שני ויקח לחמון הוה ליה מחזיר גרושתו מן החירוסין אבל בלח העמידו על בוריו לחיין כי חס קול לקידושי לחמון הוה לפיכך אמרו לעני לחמון שלא יגרש שני ע"ל: **אף** זה מגרש כו' · מ"ניבח דרב הונא קאמר וכן לחמיר בפסיק הלכתא דמחמרת לעלמיה, לרב הונא קאמר ומאמר ה"ל לחתן דמעמא דהלכה כרב הונא: והלכתא

לחד מבני פלניא, אמר רבא אפי' למאן דאמר לא מבטלינן קלא בהא מבטלינן קלא מימר אמרי עיינו בתי רבנן בקידושי וקידושי קטנות והא דנפק עלה קלא דאיקרשה לקטן הנראה בגדול א"ל רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא ואמרו עדיין לא הגיע לפלגות ראובן שנאמר לפלגות ראובן גדולים חקרי לב, ובלבד שלא תהא שם אמתלא: אמר רבה בר רב הונא אמתלא שאמרו אפי' מכאן ועד עשרה ימים רב זביד אמר במקום אמתלא חוששין לאמתלא איתיביה רב פפא לרב זביד ובלבד שלא תהא שם אמתלא? א"ל במקום אמתלא קאמר א"ל רב בחנא לרב פפא ואת לא תסברא *ורתנן ומתקדשת ואח"כ בא בעלה מותרת לחזור לאו משום דאמרי' על תנאי קדושי שאני התם דאתי בעל ולא מעלער אי הכי נישואתנמי נישואת דעברה איסורא, קנסוה רבנן, נתקדשה דלא עבדה איסורא, לא קנסוה רבנן? אמר רב אשי כל קלא דלא איחחזק בבי דינא לאו קלא הוא *וא"ר אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה הא דבתר אירוסין חיישינן ליה רב חביבא אמר אפילו דבתר אירוסין נמי לא חיישינן ליה והלכתא לא חיישינן ליה, אמר רב אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו יצא עליה קול מראשון ובא אחר וקדשה קידושי תורה מהו? שלח להו חצא והעמידו הדבר על בוריו והודיעוני, *מאי (והעמידו הדבר על בוריו) אילימא דאי מגליא מילתא דקידושי דקמא לאו קידושי מעליא ניתנו, מבטלינן קלא *והא נהרדעא-אתרי דשמואל הוא ולא מבטלי קלא אלא *דאי מיגליא מילתא דקידושי קמא קידושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני ופליגא דרב הונא-דאמר רב הונא אשת איש שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר מקודשת מדרב המנונא *דאמר רב המנונא *האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה ואנב "כי אתמר רב המנונא בפניו, שלא בפניו מעיזה ומעיזה, לא מצאו דבר על בוריו מהו? א"ר הונא *מגרש ראשון ונושא שני ואבל מגרש שני ונושא ראשון לא, מאי טעמא? אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין, *שינא בריה דרב אחא אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנן בקידושי דראשון וקידושי שני ומעיזה ומעיזה, לא מצאו דבר על בוריו מהו? א"ר הונא *מגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא, מאי טעמא? אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין, *שינא בריה דרב אחא אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנן בקידושי דראשון וקידושי שני ומעיזה ומעיזה, לא מצאו דבר על בוריו מהו? א"ר הונא *מגרש ראשון ונושא שני אמימר מותרת לשניהם והלכתא

ב"ד מחרין גלת מהא שמיעא קול הכרה: **לא חיישינן ליה** · גלת ת"ל ידעו ב"ד הענר שכך יצא הקול פלוני מהיכן שמע כו' ונזרו שיתושו לקול זה: **דכפר ניצוחין** · ניסת היום וחת"ל יצא קול שהוא היה מקודם ניצוחין לת חיישינן ליה לחומרה על בעלה ולת להלריכה גט מפני הקול שחת מלריכה גט ממלחת לחומרה על זה למחוקת לקלא ושמלת זה בועל לחמ חיש וקיימה לן בסס שחומרה לבעל כך לחומרה לבועל: **דכפר חירומין** · חיישינן ומגרש לחמון ונשחת שני: **לא חיישינן ליה** · הוו בודקין לחמר הקול להעמיד דבר על בוריו: **ומעמידו דבר על בוריו** · ויגיעו של דבר: **מאי היא** · שמעל דלחמר העמידו דבר על בוריו למימרת דלת בעיל גט משני: **כי אתמר דבר שמעון בפניו** · דבעל דלחמרה ליה בפניו גירשתני לכל קבלת קידושין דרב הונא דלת בפניו הוה ולת דמיא לדרב המנונא וליתת לדרב הונא: **ונושא שני** · ס"ס ילילה: **אפי' למימר** **קא משוור גרושתו מן האירוסין** · דלחמרי מן ס"ל שניה קידושי תלה שני מעיזה ומשוור ומחזירה: **עיינו ליה רבנן** · בקידושי שני ולת קידושי ניהו מפני שהיתה מקודשת לרחמון ולת יחמרו שגירשה חמלה שהכל לת ידעו בענן שהלכתה מפני: **לת עליה קול מוח** · ות"ל מזה שלת קידשה שני בפניו קידושי תורה ללת ליחמרו גירש רחמון ת"ל **קף כוו מגרש רחמון** · ולת יגרש שני ויבת רחמון ות"ל דקלת בעלמת הוו ננני הכי קידושי שני מיעבי' דלת ליחמרו גירש רחמון מחילה וקידשה שני ועכשיו מוזרת לרחמון גרושה שנתקדשה:

לחד מבני פלניא · ולת היו לומרים לחיזה מהם: **נקטן** · בשנים שנכרלה גופו כגדול והיו מכירין בו: **עדיין לת פגיע לפלגות ראובן** · כלומר חין חכמה ("לקטן בשנים ותקרי לב) כדכתיב גדולים הוח דלים להו תקרי לב וזה תע"ם שגופו מרחן, ניכר הוח לכריות במעשיו שהוח קטן בשנים [ג"ל ותקרי לב בקטן בשנים]

תורה אור וכשתיכיב לחחר מימר חמרי' עייט רבן בקדושה וקטן בשנים הוח: **במקום אמתלא תושבין לאמתלא** · חפי' חין חחמלת לת מקום ופחת יש לדבר שטבל לגמור שם חמתלת תושבין שמח חמתלת פוטרת יש לדבר **והבעל בטל**: **ובלבד שלא תהא שם אמתלא** · חלמח חמתלת בהדיח בעינן: **כי** גרסינן ת"ל במקום חמתלת קח חמר חמרי' עייט רבן בקדושה וקטן בשנים הוח: **ותמתי** קאי הח מיבועא: **ג"ל רב כהנא דרב פפא ואת לת מסברת** · דלסס יש פחת למנות חמתלת דסמיכין ומסבירן לה והתן לחחת סהלך בעלה למדינת הים וכח עד לחד וחמר לה מח בעלך, ונתקדשה, מותרת לחזור לרחמון ולית גבי ניסת קחני הסס חלח מזה ומזה ות"ש דלמסחה היח שהרי ב"ד הורוה ליכנס מקום מבעל דלח ליימרו גירש רחמון ונפל שני ועכשיו היח מזומנת לבח ומלי למיחש לו מבעיח לבל גבי מקדשה לת חיישינן להכי מחי טעמח מזומנת לרחמון ולת לריכה גט מפני הרי יש לך יחס שמה בעיר מקודשת גדולה מזו דוודאי יצחו כולם שנתקדשה: **נאו מקום** · היכ כחן מקום חמתלת לממוך עליו לכי מהדרי לה לגרשה חמרי ולית יש פחת לדבר שעל חנלי קידשה שני שחם יבח בעלה שגירשה ממדינת היח שיהיו קידושיו בטלין שהיה בעלה מביה לה חלת לכך גירשה שלת היה יכול לבח למלת מעולם שמעיין עליה: **שמעי** · הכח דחמר בעל וקלי ומימר חמרי מעולם לת גירשה בעלה חלת היתה סבורה שמח ונתקדשה, ואינן קדושין: **מי** ספי · חלת מספי לה חעמיידו לומר גירש רחמון ונשח שני ומלחת חשח חיש יולחה בלח גט: **ניחם נמי** · חמרי תן חמתן בעלה וקלי ולות לגרשתן הח חחת בעלה וקלי ולות ניעוץ חוו חלת מעוש לחמרי למימר גירשה זה ונשח זה כדחמרי' כיבמות ובניעוץ חין פחח מקום לחמלת לומר על חנלי מעלת: **קנסוה רבנן** · להחי דלריכה בהעדלת עד לחד מעוש ניעוגת לקיל בה והית גופה חיזוק במילתח ע"י עוברים ושבים ומשכיב, והיכח דלת דייקת שפיר קנסוה כדחמרינן התם מעיק חומר שהממרת עליה בכופה הקלח עליה בתחילתה: **דלת ליתפוק בכי דינא** · גלת בדקו

לקול זה: **דכפר ניצוחין** · ניסת היום וחת"ל יצח קול שהיום היח מקודם ניעוחין לת חיישינן ליה לחומרה על בעלה ולת להלריכה גט מפני הקול שחת מלריכה גט ממלחת לחומרה על זה למחוקת לקלח חשח חתה מלריכה גט ממלחת לחומרה על זה למחוקת לקלח חשח חתה חיש וקיימה לן בסס שחומרה לבעל כך לחומרה לבועל: **דכפר חירומין** · חיישינן ומגרש לחמון ונשחת שני: **לא חיישינן ליה** · הוו בודקין לחמר הקול להעמיד דבר על בוריו: **ומעמידו דבר על בוריו** · ויגיעו של דבר: **מאי היא** · שמעל דלחמר העמידו דבר על בוריו למימרת דלת בעיל גט משני: **כי אתמר דבר שמעון בפניו** · דבעל דלחמרה ליה בפניו גירשתני לכל קבלת קידושין דרב הונא דלת בפניו הוה ולת דמיא לדרב המנונא דלחמר לעיל: **ונושא שני** · ס"ס ילילה: **אפי' למימר** **קא משוור גרושתו מן האירוסין** · דלחמרי מן ס"ל שניה קידושי תלה שני מעיזה ומשוור ומחזירה: **עיינו ליה רבנן** · בקידושי שני ולת קידושי ניהו מפני שהיתה מקודשת לרחמון ולת יחמרו שגירשה חמלה שהכל לת ידעו בענן שהלכתה מפני: **לת עליה קול מוח** · ות"ל מזה שלת קידשה שני בפניו קידושי תורה ללת ליחמרו גירש רחמון ת"ל **קף כוו מגרש רחמון** · ולת יגרש שני ויבת רחמון ות"ל דקלת בעלמת הוו ננני הכי קידושי שני מיעבי' דלת ליחמרו גירש רחמון מחילה וקידשה שני ועכשיו מוזרת לרחמון גרושה שנתקדשה:

[כ"ף וכ"ם מיתת רב שישא]

מוחלפת

ב"ד שבעיר שכך יצא הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שיתושו לקול זה: ואמר רב אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן לה דוא דיקני נישואין חיישינן לה רב חביבא אמר אפילו אירוסין לא אלא אפילו מהיכן שמע כו' ידעו ב"ד חעיר שכך יצא הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שיתושו לקול זה: ואמר רב אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן לה: אמר רב ירמיה בר אבא שלחו לי מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו יצא עליה קול מראשון ובא אחר וקדשה קידושי תורה מהו? שלח להו חצא והעמידו דבר על בוריו והודיעוני: מאי והעמידו דבר על בוריו? דאי מיגליא מילתא דקידושי קמא לאו קידושי מעליא הוו דקלא דכתר נישואין לא מבטלינן ליה והא נהרדעא-אתרי דשמואל הוא ולא מבטלי קלא אלא דאי מיגליא מילתא דקידושי קמא קידושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני ופליגא דרב הונא-דאמר רב הונא אשת איש שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר מקודשת מדרב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה ואנב כי אתמר רב המנונא בפניו, שלא בפניו מעיזה ומעיזה, לא מצאו דבר על בוריו מהו? א"ר הונא מגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא, מאי טעמא? אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין, שינא בריה דרב אחא אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנן בקידושי דראשון וקידושי שני ומעיזה ומעיזה, לא מצאו דבר על בוריו מהו? א"ר הונא מגרש ראשון ונושא שני אמימר מותרת לשניהם והלכתא

לא חיישינן ליה אלא אם כן ידעו ב"ד חעיר שכך יצא הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שיתושו לקול זה: ואמר רב אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן לה: אמר רב ירמיה בר אבא שלחו לי מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו יצא עליה קול מראשון ובא אחר וקדשה קידושי תורה מהו? שלח להו חצא והעמידו דבר על בוריו והודיעוני: מאי והעמידו דבר על בוריו? דאי מיגליא מילתא דקידושי קמא לאו קידושי מעליא הוו דקלא דכתר נישואין לא מבטלינן ליה והא נהרדעא-אתרי דשמואל הוא ולא מבטלי קלא אלא דאי מיגליא מילתא דקידושי קמא קידושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני ופליגא דרב הונא-דאמר רב הונא אשת איש שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר מקודשת מדרב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה ואנב כי אתמר רב המנונא בפניו, שלא בפניו מעיזה ומעיזה, לא מצאו דבר על בוריו מהו? א"ר הונא מגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא, מאי טעמא? אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין, שינא בריה דרב אחא אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנן בקידושי דראשון וקידושי שני ומעיזה ומעיזה, לא מצאו דבר על בוריו מהו? א"ר הונא מגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא, מאי טעמא? אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין, שינא בריה דרב אחא אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנן בקידושי דראשון וקידושי שני ומעיזה ומעיזה, לא מצאו דבר על בוריו מהו? א"ר הונא מגרש ראשון ונושא שני אמימר מותרת לשניהם והלכתא

אמימר

עין משפט נר מצוה
צד א מיי' פ"י מהל' גירושין הל' ו סמג עשין ל טוש"ע אה"ע סי' קיט סי"ח סעיף נח:
צה ב מיי' שם ופ"ש מהל' אישות סל"ו כב סמג שם טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' ה וסי' מו סעיף ג:
צו ג ד מיי' פ"י מהל' גירושין סל' כ סמג שם טוש"ע אה"ע סי' סעיף ג וסי' מו סעי' ח:
צז ה מיי' פ"ט מהל' אישות הל' כו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מו סעי' ס:
צח ו מיי' פ"ד שם הל' יג סמג שם טוש"ע אה"ע סי' יז סעיף ב:
צט ז ח מיי' שם ופי"ב שם סמג שם טוש"ע
ק ם מיי' פ"ט מהלכות אישות הל' כו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מו סעי' ס:
קא י מיי' וסמג שם טוש"ע שם וסי' לח סעיף ד:
תוספות רי"ד
דבר ברור ערות מעליא היא אלא פלוני מהיכן שמע מפלוני ופלוני והלכו להן למדינת הים: אמר רבא יצא לה שם מונה בעיר אין תרשיין לה · פי' שונות עם פטולי כותנות, כגון עובד כוכבי, ועבד ונתינומסור אין תרשיין לה לאומרה לכהן משום ונה דלא דחיישינן לקלא עד שיראו דברים היכריסבדיעולא
ב מקרית לה · פי' ונשרה לכהן גדול · נשואה אין תרשיין לה חלוצה אין תרשיין לה ארוסה אין תרשיין לה מחזיר גרושתו מן החירוסין לכל בלת העמידו על בוריו לחין כי חס קול לקידושי לחמון הוה לפיכך אמרו לעני לחמון שלא יגרש שני ויקח לחמון הוה לי

מוקרם נמיסס · כלומר לף מגרש שני וטעה ולתקן ולפי' רב הונא מוקה בהא: **מתני'** מקדימה · סרפה לו ע"י אור מקורין לתורכי"ל לו במלת כמו כי לם קדמה בלפי (דברים נג): **פרום דבר** · לב"ה מסמע להו לו ערוה ולא אמר דבר כראמן: **ר"ע אומר** · לפי לף מלת כה לף ערוה ולא דבר: תורה אור

נמי משום דבר' מגמא · היולמת מבטלה מפני 'דבר' ולא מפני ערוה הוא דקאמר רחמנא מתקרם ליכמת לאחר כדכתיב "והיתה לאיש אחר" מכל מקום ערוה הוא לסורה לכל: **וכ"ש הלי דבר מפי עבדי ליס כו'** · להלן קרא דוקא בערוה לחוד חייבי וח"כ ערוה בדבר מבעני ליה כלומר ערוה בעדים: **לף כלן בעדים** · ברוריס לימה נאמרת עליו משום ערוה ולא בעדות ברורה: **וכ"ס** · להלן על כרחיך משום דבר "דבר" מפקיעו ליה לעדות כדמפרש ליה וחולל: **מי כתיב ערוה דבר** · דמשמע דמגלת בה ערוה בעדים ברוריס: **יוכ"ש** · נמי ולחי מיבעי להו להכי לעגין לסופו להוליח דלא כייפינן ליה להוליח לגלת בעדות ברורה מיהו להכי כתיב ערוה דבר **ולא כתיב** נמי"לו ערוה לו דבר" כי היכי דלידקיה בקרויים דמשמע ערוה לו דבר ומשמע נמי ערוה בדבר: **כי משמע כאריבא לשונות** · במקום מרבץ לשונות הללו נכתב במקום 'לגלת' במקום 'תאר' במקום 'לף' במקום 'לגלת' במקום 'תאר' במקום לף כמו כי ימלת בקרבך כי יקלה כי מרלה תמוה כי מפגע טלהו משמע לכשיתרע לומר לף יהיה כך וכן רוכן במקום לגלת לכתוב דבר לתאר למעלה לומר ליט כן לגלת כן כמו ויתמר לף כי לתקם ליט כן בדבריך לגלת לתקם וכן לף תקפון לת יהך כי פתוח תפתח ו לגלת פתוח תפתח ו וכמו לף כי ברמוב לגין לף נסור לל ניקך לגלת ברמוב לגין וכן הרבה במקום פן כי תלמה בלבבך רבים וגו' לף תירלו מהם ולו' חין לחה יכול לפרש בלשון לם לומר לם תלמר בלבבך וגו' לף תירלו מהם הת לם לף תלמר תירלו מהם חין זה כלן ולף בלשון לגלת לבל נדרש הוא בלשון פן לומר לגלת תלמר כן ובמניה נדרש לומר וכי תלמר בלבבך רבים הגוים האלה ומירלו מהם וכן כי תלמרו מה נדרוף לו לעולם לף תעזבו לל בנבכם טומר מה נדרוף ו וכן כל כי הכתובין לתוך לף כי תלמר לף תעזרנו לף כי תלכי תעזבו כולן נדרשין בלשון תימה לכך סוף *פירוש מלמדך פן תלמר כן ועוד ממנה בלשון להת דהייט לחר לו מפני לומר ליתן טעם לייחד דבר שלמעלה הימנו כמו לף לחקתי כי ירלה כמו לחר ירלה לומר מפני שירלה וכן מדוע לחה יועב נבדך כי יבא לחי הטם מפני שבא לחי הטם שהטם בח לחי וכן כי זה משה האיש כי חמרתי פן בגזל לח בנוחיך כי חמרתי רק חין לי ירלת לחלים טולן נדרשין כמו לחר כלומר מפני וכן כי גוע לחרון לפי שדרכה שדרשוהו חכמים שמפני גויעתו נסתלק הענן וכולהו מתרגמינן להו לרי שלשון לרי בלחרני משמעת כל לשונות כי בעברי ולפ בלח לם לגלת לשון לפי שנרין לחזה ולחי יכילף ולח יכילף וכן כי תבוח לל בח לם פרטה כי תרבו ופריחם בלחרן טולן לשון להת הן נפתרים במדרש סיפרי ושפרי עשה מלה זו שבשבילה תכנס לגרון בשכר שתירם תכנס לומר מפני חיכילף וכשתבוחו לל בלחרן לחזה זקוקים למלת הללו וכי בח לם פרטה וגו' מפני שבא לם לם פרטה וגו' לפילך ולקח מריס וגו' וכל (ג) כגון לט שלן לחזה יכול לפותרן בלשון מפני ונפתרין בלשון כלחר כמו כי יתמרו לליכם בניכם כי יהיה להם לבר טולן לשון לם לם: **דחל מלה בה** · מפני שמלה בה הת לחי הכי לל יגרבנה וכ"ס נמי הכי משמע להו לשון מפני מפני שמלה בה לו ערוה לו דבר ולח לחי לל יגרבנה הלכך לל תמלה מן דקחמר קרא היינו מפני שמלה בה כדמפרש ביה ולח משום מן לל טי: **ור"ע** · מפרש ליה להחי כי בלשון לם הלכך תרי מילי ניתנו לם לל תמלה מן לל טי בעיניו ולח משום בה ערוה דבר: **לל מלה בה לל ערוה ולח דבר** · לב"ה וגרסינן: **מסו** · מי כייפינן ליה להכהוה לו לל: **נבי מוסס** · הלומס לח הגערה כחולה: **לל יוכל לגלחה כל ימיו** · ולמכרינן בגמ' מכות (דף טו.) להחי שלל ימיו קרל יכילף הוח ובח לגלמך לל יוכל לגלחה ולח שלח לל יהח בבלוחה כל ימיו שב"ד כופין לותו להחזיקה ולילו לוקה על שילותו שנהקון הכתוב לעשה של עמוד והחזר מכלל ללכל המגרשים לילס בעמוד והחזר למה לי לגלויי בהחי: **מסו** · לם טוסס בדבר לו לל: **שדעות במקלל** · דעות בני חדם חלוקות בחסכינסות של מלכל ומשמה לם שהות לילסכנים וקן במלכל מחמת מילום מועט וים שלילו לילסכנים כל כך וים שלילו לילסכנים כלל כך דעות בני חדם חלוקות בפריעות לם מקפיד על פריעות מועט וים שלילו מקפיד כל כך וים שלילו מקפיד כלל: **פשום בן יהודס** · בעלה של מרים מגדלת נקייה היה וכשילגלו מבילו לקוק טעל דלת בפניה שלל שדבר לכל חדם ומדה שלילה הוגנת היל זו שמחוך כך לילה נכנסת ביניהם ומוצה תחתיו ובילוסלמי כילוסלמי מכיך כו' ומכאי לפטור עליו נכ' לגלון · בלגלו כ"ל וכ"כ נסו"ם פנים מלילות מ"ל פסי' ק"ד ישוע"ס וכ"ה בילוסלמי:

והלכתא מוסרת לשניהם: **מתני' בית שמאי** אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא דגריס אם כן מצא בה דבר ערוה שנאמר "כי מצא בה ערות דבר" **ובית הלל** אומרים אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר "כי מצא בה ערות דבר" **ר' עקיבא** אומר אפי' מצא אחרת נאה הימנה שנאמר "והיה אם לא תמצא חן בעיניו:

גמ' תניא[אמרו בית הלל לבית שמאי והלא כבר נאמר "דבר",אמרו להם ב"ש והלא כבר נאמר"ערות",אמרו להם ב"ה אם נאמר"ערות" ולא נאמר"דבר" הייתי אומר משום ערוה תצא משום דבר לא תצא לכך נאמר "דבר",ואילו נאמר"דבר" ולא נאמר ערות הייתי אומר משום "דבר" תנשא לאחר ומשום "ערוה" לא תנשא לאחר לכך נאמר"ערות" *וב"ש האי"דבר"מאי עבדי ליה?נאמר כאן "דבר" ונאמר להלן "דבר" *על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר"*מה להלן בשני עדים אף כאן בשני עדים ב"ה מי כתיב "ערוה" בדבר וב"ש מי כתיב "או ערוה או דבר" וב"ה לחכי כתיב "ערות דבר" דמשמע הכי ומשמע הכי: ר"ע אומר אפי' מצא אחרת: במאי קא מיפלגי? בדר"ל *דאמר ריש לקיש "כי" משמש בד' לשונות אי,דלמא , אלא ,*דהא, ב"ש סברי [והיה אם לא תמצא חן בעיניו] כי מצא בה ערות דבר-דהאמצא בה ערות דבר ור"ע סבר "כי מצא בה ערות דבר"-אי נמי מצא בה ערות דבר.אמר ליה רב פפא לרבאלא מצא בה-לא ערוה ולא דבר מהו?א"ל מדגלי רחמנא גבי אונס °לא יוכל לשלחה כל ימיו " *כל ימיו בעמוד והחזיר קאי התם הוא דגלי רחמנא אבל הכא מאי דעבד עבד,א"ל רב משרשיא לרבא אם לבבו *לגרשה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו מהו?קרי עליה °אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך · תניא היתה ר' מאיר אומר כשם שרעות במאכל כך רעות בנשים יש לך אדם שובב נופל לתוך כוסו וזורקו ושותתו וזו היא מדת כל אדם שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה יש לך אדם שובב נופל לתוך תבשילו וזו היא מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה בשוק ופרומה

מוסיף לגמיסס · ומעמה לח לפני ר"ת לילה על גם לחד קול פסול וגמנו גם שני מפני הלעג ולף הלריכה ר"ת להמתין ג' חודשים מזמן גם שני כיון שהרחקן היה כאר ולף היה גם שני לילה מפני תשמת לבעג ולביה רלוה מכלן דלמרי' דמוסרת לגמיסס חע"ב דדמי למחזיר גרושתו מן האירוסין כיון דלילה כלן לילה לף בעלמת לף הממירין ולומר ר"י דלין רלוה דשלחי לכל לקול לזה ומזה ולין דומה כל כך לממחזר גרושתו מן האירוסין לכל בקול לחר יש להמתיר כדלמרינן לעיל כשלח מלאו דבר על טוריו לילה יגרש שני ויקח רחקן חע"ב דקידושי רחקן לף הוי לילה קול בעלמת מ"מ ממירין משום דקידושי שני קידושי תורה ומפי שפי למחזיר גרושתו מן האירוסין: **כי** משמע כד' לטוסס · מה שפי' בקונט' דכי לגלת וכי יכילף וכי בח סום טלן ממשמין בלשון להת לפי לפסר שימשו במקום לם להת ולפי הכילס הקב"ה לגרן וכן ולפי כי בח סום פרעה ונרלה לר"ת דבמקם דחק להרבה לם ממשמיס בלשון זה כגון לם לגלת תקריב מנחת סולת ולם יקח לגלת לם כלו לפחות לם יהיה היכול לגני ישראל טלס הס לגון ולפי: לעיל: **מרך** לגלן בבעים בכורים ט' · בירושלמי פריך למאי לילטריך קרא דלית יוכל בעלה לחצר שלחה לשוב לקחתה מיפוק ליה דבלאו הכי לחטר סיטתו כיון שיש עדים ומפני לעבור עליו ב"ב עלאוון]: (נ) **בית** שמאי סברי [כי]מלת כה ערוה דבר דהת מלת כה ערוה דבר וגו' · ולית ספריס דגרסי ב"ה וב"ש ולחר"י דל"ת סבר כב"ש דלמרי ערוה דבר חדת מילתת דלי תרי מילי ניתנו לו ערוה לו דבר למה לי לכתוב דבר להקדימה מבטילו כין לכתיב חם לל תמלת חן בעיניו להייט מלת כה ממנה מחר ערמה ועוות דלחר מבטל דחכא מאי דעבד עבר א"ל רב משרשיא לרבא אם [חיה] בלבו לגרשה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו מהו?קרי עליה אל תחרוש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך · תניא היתה ר' מאיר אומר כשם שרעות במאכל כך רעות בנשים יש לך אדם שובב נופל לתוך כוסו וזורקו ואיתו שותתו זו מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה בשוק ופרומה

תוספות ריד

אומיר אמר מנחרת לשניהם: תמיה מלמחרא מרבני: בש"א לא יגרש אדם את אשתו אא"כ מלא בה ערות דבר שנאמר כי מלא בה ערות דבר וכח"א אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר כי מלא בה ערות דבר · ר' עקיבא אומר אפי' מלא אחרת נאה הימנה שנא' והיה אם לא תמלא חן בעיניו: א"ל רב משרשיא לרבא לא מלא בה לא ערוה ולא דבר מהו · א"ל מדגלי רחמנא גבי אונס לא יוכל לשלחה כל ימיו [כל ימיו] בעמוד והחזיר קאי דחכא מאי דעבד עבר א"ל רב משרשיא לרבא אם [חיה] בלבו לגרשה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו מהו?קרי עליה אל תחרוש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך · תניא היתה ר' מאיר אומר כשם שרעות במאכל כך רעות בנשים יש לך אדם שובב נופל לתוך כוסו וזורקו ואיתו שותתו זו מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה בשוק ופרומה

עם בני מדם סלקא דעתך · פירש בקונטרס אם כן רגלים לדבר שמוכה היא ומוכה ט ומוכה לגרשה ולא מלוה וקשה להא דמוה בסוק ויולאה ורחמה פרוע ממי מוכה לגרשה ולא מלוה דבעית היא בכוטבה (קף כה.) לי עוברת על דת יהודית מוכר לקיימה מי לא ולא תיפשוט ותמלי לא פריך ממי עלה ויש לומר דכיון דבעית בכוטבה לא הויא מלא מדרבנן קאמר שפיר דמלוה לגרשה מבל זו מוכה לגרשה מן המוכה ועוד יש לפרש רוחלת עם בני מדם סלקא דעתך תפילו מדם רע ליט סובל זה מחמתו או תפילו קלה שבקלות היה עושה כן:

הכתוב קלקלו מחר · מיתוקמא תפילו כבית הלל ותענות קלי:

הדרן עלך המגרש

ופרומה משני צדדיה ורוחצת עם בני אדם עם בני אדם ס"ד אלא במקום שבני אדם רוחצין ו"ו מצוה מן התורה לגרשה שנאמר °כי מצא בה ערות וגו' ושלחה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר "הכתוב קראו אחר" לומר שאין זה בן זוגו לראשון זה הוציא רשעה מביתו זה הבנים רשעה לתוך ביתו זכה שני שלחה שנאמר "ושלחה האיש האחרון ואם לאו קוברתו שנאמר °או כי ימות האיש האחרון כראי הוא במיתה שזה הוציא רשעה מביתו וזה הבנים רשעה לתוך ביתו

[סוטה ו.]

הדרן עלך המגרש

שנא שלח" ר' יהודה אומר אם בני שנאתה שלח ר' יוחנן אומר *שנאוי המשלח ולא פליגי בא בזוג ראשון בא בזוג שני *דאמר ר' אלעזר °כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מוכח מוריד עליו דמעות שנאמר °ואת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בכי ואנקה מאין [עוד] פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך:

הדרן עלך המגרש וסליקא לה מסכת גיטין

סמ"ג שנואה היא לפני המקום שלח מנהדרין כ:

עין משפט נר מצוה

קה א מיי' פ"י מהלכות גירושין הלכה כב סמג עשין קעט טוש"ע אה"ע סימן קיט סעיף ד:

קו ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

קז ג מיי' שם הלי כא טוש"ע שם סעי' ג:

קח ד מיי' שם טוש"ע שם סעי"ה:

תוספות רי"ד

ופרומה משני צדריה ורוחצת בפקום שבני אדם רוחצין זו מצוה מן התורה לגרשה שנא' כי מצא בה ערות דבר: והלכה והיתה לאיש אחר הכתוב קראו זונו של ראשון זה בן הוציא רשעה מתוך ביתו וזה הבנים רשעה בתוך ביתו וכה שני שלחה שנאמר ושנואה האיש האחרון ואם לאו קוברתו שנאמר או כי ימות האיש האחרון כראי הוא במיתה שרשעה זו הכנים לתוך ביתו: כי שנא שלח רב יהודה אמר כי אם שנאתה שלח ור' יוחנן אמר שנאוי המשלח ולא פליגי הא בזיווג ראשון הא בזיווג שני דאמר ר' אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מוכח מוריד עליו דמעות שנאמר וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' וגו' עד והיא חברתך ואשת בריתך: סליק פרק המגרש

סליקא מסכתא דגיטין.

לאחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך:

ע) הדרן עלך מסכת גיטין והדרך עלן דעתן עלך מסכת גיטין ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסבת גיטין ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא ג) חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא: יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד: אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך: יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת גיטין כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ויתקיים בי בתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד: ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום: יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא: יתברך ויישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא. ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמיה דקודשא. בריך הוא לעילא מן כל ברכתא ושירתא תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי ופורקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא יעשה ברחמיו שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

ע) פי' הגון על זה תמצא בספר החיים שחיבר מהר' הגאון מהר"ר מפרטי בספר זכיות מ"ע פ"ג. ג) בסיומא וכוף הבוכות בהמ"ע ז"ל וכן בסוף יש"ס בכ"ק בכוב רמזים על סזכרת בשות סללו.